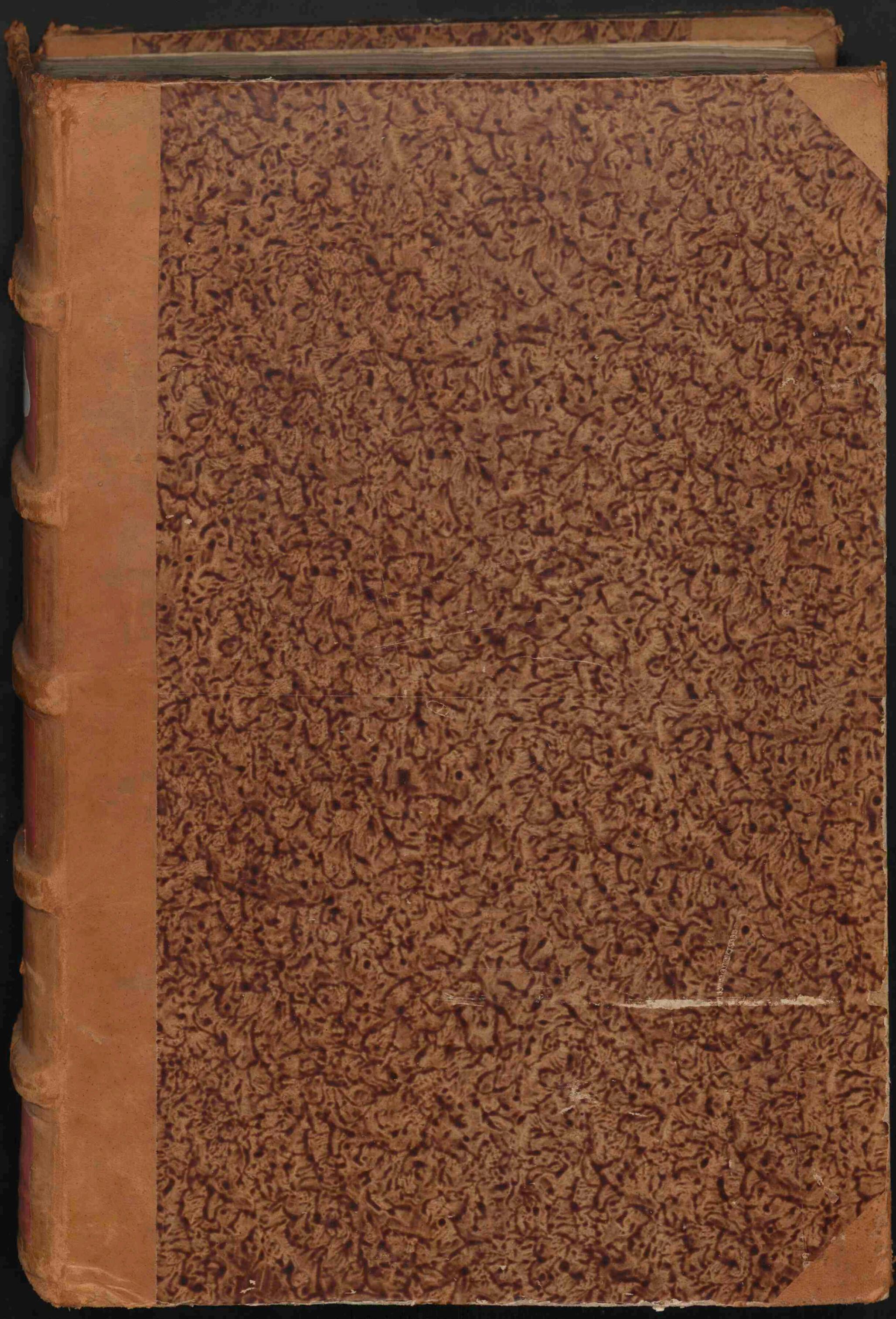

Biblia.

<https://hdl.handle.net/1874/342830>

~~D. fo.~~
~~52~~

Kastlob
pl. D. n. 8

134. Biblia Latina II.
Neurenberg, Ant. Koberger.
30 Julii 1477

106 D. 8

Puerbioꝝ

Ex dno & Petrus

Incipit liber puerbioꝝ.

**Epla sancti hieronimi p̄sbiteri ad chroma-
tium & eliodorum epos de libris salomonis.**

**Legat epla
quos iungit
sacerdotiu.**

imo carta n̄ diui-
dat: q̄s xpi neccit
amor. Cōmentari-
os i osee. amos. et
zachariā malachi

am: q̄s poscitis. scripsissem: si licuisset pre-
valitudine. Mittitis solacia sumptuum.
notarios nostros & liberarios sustētatis:
ut vobis potissimum nostruz desubet inge-
niū: Et ecce ex latere frequēs turba diuer-
sa poscentiū: quasi aut equū sit me vobis
esurientib; alijs laborare: aut in ratōe da-
ti & accepti. cuiq; preter vos obnoxii? sim.
Itaq; lōga egrotacōe fract? ne penit? hoc
āno reticerē. & apd vos mut? eēm. tridui
op? noi v̄o p̄secui. iterptacōem videlicet
triū salomōis volūnum: masloth qd̄ he-
brei pablas vulgata edicō puerbia vocat
coeleth quē grece eccliastrē. latie p̄cōnato-
rē possum? dicē. Girasī. qd̄ i liguā n̄raz
ūtī cāticū cāticōꝝ. Ferē & panaretos ihe-
su filij sirach liber: & ali? p̄seudōgph?. q̄ sa-
piētia salomōis inseribiē. Quoz p̄ozē he-
braicū reperi. nō eccliastricū ut apud lati-
nos: sed pabolaz p̄notatū. Cui iuncti erāt
eccliastricaz & cāticū cāticōꝝ: ut similitudiez
salomōis n̄solū nūero libroz: s̄ etiā mate-
riaz genere coeq̄ret. Scdus apd̄ hebreos
nūq; ē: q̄ ipe stilus grecā eloq̄nciā redo-
let: & nōnulli sc̄ptoz veterz hūc eē iudei si-
lonis affirmāt. Sicut ḡ iudith & thobie et
machabeoz libroz. legit q̄tez eos ecclia. s̄
inter canoicas scripturas nō recipit: sic &
hec duo volūna legat ad edificacōez ple-
bis: n̄ ad autoritatē eccliastricōꝝ dogmatū
p̄firmādā. Si cui sane septuagita iterptū
magis edicō placet: h̄ eā a nob̄ olim emē
datā. Neq; ei noua sic cubim? ut vetera de-
struam?. Ettū cū diligētissime legerit. sciat
magis n̄ra sc̄pta itelligi: q̄ n̄ in terciū vas
trāsfusa coacueꝛt. s̄ statū d̄ plo purissime
p̄mēdata teste. suuz sapozem seruauerint.

Finit epistola.

**Arabole salo-
mōis filij da-
uid r̄gis isrl.**

ad sciendam sapiē-
tiam & disciplinā:
ad itelligendā v̄-
ba prudentie & su-
scipiendam erubi-

cōnem doctrine: iusticiā & iudiciū & eq̄ta-
tem: ut detur puulis astucia: & adolescenti
sciencia & intellectus. Audiēs sapiens sa-
pientōꝝ erit: & itelligēs gubernacula possi-
debit. Animaduertet pabolam & iterpta-
tōnem: verba sapientū & enigmata eozū.
Timor domi p̄ncipiū sapiētie. Sapiam
atq; doctrinā. Stulti decipiūt. Audi fili mi
disciplinā p̄ris tui & ne dimittas legē ma-
tris tue. ut abdat grā capiti tuo: et torq̄s
collo tuo. Fili mi si te lactauerint pecca-
tores: ne acq̄scas eis. Si dixerint veni no-
biscū: insidiemur sanguini. abscondamus
tēdiculas cōē insontē frustra. deglutiam?
eum sicut infernus viuentem & integrum.
quasi descendentem in lacum: omnem pre-
ciosam substanciam reperiemus. implebi-
mus domos nostras spolijs. sorte mitte no-
biscū. marsupiū sit vnuz oīm n̄m: fili mi
ne ambules cū eis. Prohibe pedē tuū a se-
mitis eoz. Pedes ei illoꝝ ad malū currūt
& festinat ut effundāt sāguinē. Frustra atē
iacitur rete añ oculos p̄natoꝝ. Ipi q̄z p̄
sanguinē suū insidiātur: & moliūtur frau-
des contra animas suas. Sic semite om̄is
auari. animas possidētūꝝ rapiūt. Sapia
foris p̄dicat: i plateis dat vocē suā. In ca-
pite tubaz clamitat: i foris portaz vrbis
p̄fert v̄ba sua dicēs. Elsq; q̄ puuli diligi-
tis isantiā & stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupi-
ent: & ip̄rutēs odibūt sciam. Cōuertimī
ad correpcōem meā. En p̄feraz vob̄ sp̄m
meū: & ondā vob̄ v̄ba mea. Quia vocaui &
r̄nuistis: extēdi manū meā & non fuit qui
aspiceret. Desperistis omne cōsiliū meuz:
& increpacōnes meas neglexistis. Ego q̄z in
iteritu v̄o ridebo: & subsānabo cū vob̄ id
qd̄ t̄ebatis aduenerit. Cū irruerit repēti-
na calaitas: & iterit? q̄i t̄epestas igruerit:
q̄n venerit sup vos t̄blacō & āgustia. Tūc

inuocabunt me et non exaubiam: mane cor surgent et non inuenient me: eoq; exosa habuerint disciplinam et timorem domini non susceperint: nec acq;uerint consilio meo: et detraherint uniuerse correptioni mee. Comestent igitur fructus uie sue: suisq; consilijs saturabuntur. Auersio puulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit: absq; terrore req;escet: et abundantia profuerit: timore malorum solato. **Ca. II.**

Fili mi si suscepis sermones meos: et mandata mea absconderis penes te. ut audiat sapiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapiam inuocaueris et inclinaueris cor tuum prudentie: si quasi seris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini. et sciam dei inuenies: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius prudentia et scientia. Custodiet et rectorum salutem: et proteget gubernetes simplicitate. fluens semitas iusticie: et uias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiam et iudiciu. et equitatem: et omnem semitam bonam. Si in fuerit sapia cor tuum et scientia anime tue placuerit: consiliu custodiet te. et prudentia seruabit te: ut eruaris a uia mala et ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquunt iter rectum: et ambulant per uias tenebrosas. Qui letantur cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. Quorum uia peruersa sunt: et infames gressus eorum. Et eruaris a muliere aliena et ab extranea que mollit sermones suos: et relinquit ducem pubertatis sue: et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ab mortem domus eius: et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non reuertentur: nec apprehendent semitas uite. Et ambules in uia bona: et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra: et simplices permanebunt in ea. Impij uero de terra perentur: et qui iniqui agunt auferentur ex ea. **Capitulum III.**

Fili mi ne obliuiscaris legis mee: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum et annos uite et pacem apponet tibi. Misericordia et ueritas te non deserant. Circunda eas gutturi tuo: et describe in tabulis cordis tui: et inuenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Dabe fiduciam in domino ex toto corde tuo. et ne innitaris prudentie tue.

In omnibus uis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te metipsum. Time deum: et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo et irrigatio ossium tuorum. Donora domini de tua substantia et de primicijs frugum tuarum da pauperibus: et implebuntur horrea tua saturitate: et uino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias: ne deficias cum ab eo corripieris. Quis enim diligit dominus corripit: et quasi pater in filio complaceat sibi. Beatus homo qui inuenit sapiam: et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti: quam purissimi fructus eius. Precofior est cunctis opibus sapia: et omnia que desiderantur. huic non ualent comparari. Longitudo dierum in dextera eius: et in sinistra illius diuitie et gloria. uie eius uie pulcre: et omnes semite eius pacifice. Lignum uite est hijs qui apprehenderit eam: et qui tenuerint eam beati. Dominus sapia fundauit terram: stabiliiuit celos prudentia. Sapia illius eruperunt abissi: et nubes rore concresecunt. Fili mi ne effluat hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atq; consilium meum: et erit uita anime tue: et gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in uia tua et pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis: quiesces. et suauis erit somnus tuus. Ne paueas repentino terrore. et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo: et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si uales et ipse benefac. Ne dicas amico tuo. Glade et reuertere et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam. Non contendas aduersus hominem frustra: cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominem iniustum nec imiteris uias eius: quia abominatio est tibi. omnis illusor: et cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impij: habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illos: et mansuetis dabit gratiam. Gloriam sapientes possidebunt. stultorum exultatio ignominia.

Capitulum III.

Aldite filij disciplinam patris: et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam uobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego

filius fui patris mei. tenellus et unigenitus coram
 matre mea: et docebat me atque dicebat. Sus-
 cipiat verba mea cor tuum: custodi precepta
 mea et viues. Posside sapientiam: posside pru-
 dentiam. Ne obliuiscaris: neque declines a verbis
 oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: di-
 lige eam et seruet te. Principium sapientie pos-
 side sapientiam: et in omni possessione tua ac-
 quire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te: glo-
 ficaberis ab ea cum eam fueris amplexatus.
 Dabit capiti tuo augmenta gratiarum: et coro-
 na inclita proteget te. Audi filii mi et susci-
 pe verba mea: ut multiplicent tibi anni vite.
 Quia sapientie monstrabo tibi. et ducam te per se-
 mitas equitatis: quoniam cum ingressus fueris non ar-
 tabunt gressus tui: et currens non habebit offen-
 diculum. Tene disciplinam: ne dimittas eam.
 Custodi illam: quia illa est vita tua. Ne delecteris
 in seitis impiorum: nec tibi placeat malo-
 rum via. Fuge ab ea nec insequas per illam: decli-
 na et desere eam. Non enim dormiunt nisi cum ma-
 lesecerint: et non rapiunt sonum ab eis nisi supplan-
 tauerint. Comedunt panem impietatis: et vinum
 iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux
 splendet: et crescit usque ad perfectam diem
 Quia impiorum tenebrosa: nesciunt ubi cur-
 rant. Filii mi ausculta sermones meos: et ad
 eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedat ab
 oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui.
 Quia eam sunt inueniuntibus ea: et uniuerse carni-
 sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex
 ipso vita procedit. Remoue a te os peruum: et de-
 trahentia labia sint percul a te. Oculi tui re-
 cta videant: et palpebre tue procedant gressus
 tuos. Dirige semitas pedibus tuis: et omnes
 vie tue stabilient. Ne declines ad dexteram
 neque ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo.
 Quia eas enim que a dexteris sunt nouit dominus: puer-
 se vero sunt que sunt a sinistris. Ipse enim rectos fa-
 ciet gressus tuos. Itinera autem tua in pace
 producent. **Capitulum. V.**

Audi mi attende sapientiam meam et pru-
 dentie mee inclina aurem tuam: ut cu-
 stodias cogitationes: et disciplinam
 labia tua seruent. Ne intederis fallacie
 mulieris. Fauus enim distillans labia metri-
 cis et nitidi oleo gutta eius. Nouissima autem
 illi amara quasi absinthium: et lingua eius acu-
 ta quasi gladii biceps. Pedes eius descendunt
 in mortem: et ad inferos gressus eius pene-
 trant. Per semitam vite non ambulant: vagi

sunt gressus eius et inuestigabiles. Nunc ergo filii
 mi audi me: et ne recedas a verbis oris mei.
 Longe fac ab ea viam tuam: et ne appropin-
 ques foribus domus eius. Ne des alienis hono-
 rem tuum: et annos tuos crudeli. Ne forte im-
 pleant extranei viribus tuis et labores tui sit
 in domo aliena. et gemas in nouissimis qua-
 do supereris carnes tuas et corpus tuum: et di-
 cas. Cur detestatur super disciplinam: et increpacio-
 nibus non acquieuit cor meum. Nec audiui vocem
 docentium me: et magistris non inclinaui au-
 rem meam. Pene fui in omni malo: in medio ec-
 clesie et sinagoge. Bibe aquam de cisterna
 tua: et flueta putei tui. Deriuent fontes tui
 foras: et in plateis aquas tuas diuide. Habeto
 eas solus: nec sit alieni participes tui. Sit
 vena tua benedicta: et letet cum muliere adole-
 scencie tue. Cerua karissima: et gratissimus
 hinnulus. Albera eius inebriet te omni tempore: et in
 amore eius delectare iugiter. Quare seduceris
 filii mi ab aliena: et foueris in sinu alterius.
 Respicit dominus viam hominis: et omnes gressus eius
 considerat. Iniquitates sue capiunt impius: et fu-
 nibus peccatorum suorum stringitur. Ipse morietur
 quia non habuit disciplinam: et in multitudie stul-
 ticie sue decipiet. **Capitulum. VI.**

Audi mi si spoponderis per amico tuo
 defixisti apud extraneum animam tuam
 Illaqueatus es verbis oris tui: et ca-
 ptus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico fi-
 lii mi et te metipsum libera. quia incidisti in
 manum proximi tui. Discurre festina: suscita
 amicum tuum. Ne dederis sonum oculis tuis: nec
 dormitent palpebre tue. Erue quasi damula
 de manu: et quasi auis de insidiis aucupis. Na-
 te ad formicam o piger. et considera vias eius:
 et discite sapientiam. Que cum non habeat ducem
 nec preceptorum nec principem parat in estate ci-
 bum sibi: et congregat in messe quod comedat. Et
 que piger dormies. Quando surges e so-
 no tuo: paululum dormies paululum dormi-
 tabis: paululum serues manus tuas ut dormi-
 as. et veniet tibi quasi viator egestas: et pau-
 peries quasi vir armatus. Si vero piger fueris
 veniet ut fons messis tua: et egestas longe
 fugiet a te. Domo apostata vir inutilis gra-
 ditur ore peruerso: annuit oculis. terit pedem.
 digito loquitur. prauo corde machinat ma-
 lum: et omni tempore iurgia seminat. Quic
 extemplo veniet perditio sua et subito con-
 teretur: nec habebit ultra medicinam. Ser-

sūt q̄ obit dñs: et septimū detestat̄ aīa ei'.
 Oculos sublimes. liguā mēdacē. man' effū:
 tētes innociū sāguinē: cor machinās co:
 gitacōes pessimas. pedes veloces ad cur:
 rendū ī malū. pferentē mēdacia. testē fal:
 lacē: et eū q̄ seminat inter frēs discordias.
 Conserua fili mi p̄cepta p̄ris tui et ne di:
 mittas legē m̄ris tue: liga eā in corde tuo
 iugiter: et circūda gutturi tuo. Cū ābula
 ueris gradianē tecū: cū dormieris custo:
 diāt te: et euigilās loquē cū eis. Quia mā:
 datū lucerna ē et lex lux: et via vite icrepa
 cō disciplie: ut custodiāt te a mliere mala
 et a blāda liguā ext̄nee. Nō ꝑcupiscat pul
 critudinē ei' cor tuū ne capiaris nutib' il
 li'. Preciū em̄ scorti vix ē vni' panis: mu
 lier aut. viri ꝑciosā aīaz capit. Nūq̄b ꝑ:
 test homo abscōdere ignē ī sinu suo ut ve:
 stimēta illi' nō ardeāt: aut ambulare sup
 prunas. ut nō cōburant̄ plante ei'. Sic q̄
 igredit̄ ad mulierē ꝑrimi sui: nō erit mū
 dus cū tetigerit eā. Nō grandis est culpa
 cū q̄s furat' fuerit. Furat' em̄: ut esuriētē
 impleat aīaz. Dep̄hensus q̄ reddet septu:
 plū: et oēm substāciā dom' sue trahet: et li:
 berabit se. Qui autē adulter est: ꝑpter cor
 dis inopiā ꝑdet aīam suā. Turpitudinē et
 ignominiam cōgregat sibi: et obprobrium
 illi' nō delebit. Quia zelus et furor viri nō
 ꝑcet ī die vindicte: nec acq̄scet cuiusq̄ ꝑ:
 cibis: nec suscipiet pro redemptione do:
 na plurima. **Capitulū. VII.**

Hli mi custodi s̄mōnes meos: et p̄
 cepta mea recōde tibi. Fili hono:
 ra dñm et valeb: ꝑter eū vō ne ti:
 mueris alienū. Serua mandata mea et vi:
 ues: et legē meā q̄si pupillā oculi tui. Liga
 eā ī digitis tuis: scribe illā ī tabul' cordis
 tui. Dic sapiēcie soror mea es: et prudēciā
 voca amicā tuā. Et custodiat te a mliere
 ext̄nea et ab aliena: q̄ ōba sua dulcia facit
 De fenestra ei' domus mee ꝑ cācellos ꝑ:
 spexi iuuenē et video puulos. Cōsitero ve:
 corde iuuenē q̄ trāsit ꝑ plateas iuxta āgu
 lum: et ꝑpe viā dom' illi' gradit̄. ī obscuro
 abuesperascēte die: ī noctis tenebris et ca:
 ligine. Et ecce occurrit illi mulier ī orna:
 tu meretricō: ꝑparata ad decipiēdas aīas
 Garrula et vaga quietis impacīēs: nec va
 lens ī domo ꝑsistere ꝑdib' suis. Nūc fo:
 ris nūc ī plateis: nūc iuxta āgulos insi:

dians. App̄hensūq; deosculat̄ iuuenē et ꝑ
 caci vultu blandit̄ dicēs. Elicitimas ꝑ salu
 te deuoui: hodie reddidi vota mea. Idcir:
 co egressa sū ī occursum tuū desiderās te vi:
 dere et reperi. Intexui funib' lectulū meū:
 strauī tapetib' pictis ex egipto: aspersi cu
 bile meū mirra et aloē et cinamomo. Veni
 iebriemur vberib': et fruamur cupitis am
 plexib' donec illucescat dies. Nō ē em̄ vir
 ī domo sua: abiit via lōgissima. Sacculū
 ꝑcunie secū tulit: ī die plene lune fruersu
 rus ē ī domū suā. Irritiuit eū mltis s̄mo
 nib': et blādicijs labioꝝ ꝑtraxit illū. Sta:
 tim eā sequit̄ q̄si bos duct' ad victimā et
 q̄si agn' lasciuēs et igrans: et nescit qd ad
 vīcula stult' trahat: donec trāssigat sagit:
 ta iecur ei'. Velut si auis festinet ī laque
 um: et nescit qd ꝑ piculo aīe illi' agit. Nūc
 ḡ fili mi audi me: et atēde ōbis oris mei.
 Ne abstrahat ī vīs illi' mens tua: neq; de
 cipiariis semitis eius. Multos em̄ vulnera
 tos deiecit: et fortissimi quiq; interfecti s̄t
 ab ea. Et inferi domus ei': penetrantes ī
 teriora mortis **Capitulū. VIII.**

Nequid nō sapiencia clamitat: et
 prudencia dat vocē suā! In sūmis
 excelsisq; verticib'. sup viā in me:
 dijs semitis stans: iuxta portas ciuitatis.
 in ipis forib' loquit̄ dicēs. O viri ad vos
 clamito: et vox mea ad filios hoīm. Intel
 ligite puuli astuciā: et īsipiētes anīaduē:
 tite. Audite qm̄ de rebo magnis locutura
 sū: et aperiet̄ labia mea ut recta predicēt.
 Heritatē meditabit̄ guttur meuz: et labia
 mea detestabūt̄ impiū. Iusti sūt oēs s̄mo:
 nes mei: nō ē in eis ꝑuū qd. neq; ꝑuersuz.
 Recti sūt intelligētib': et equi iuenientib'
 scienciā. Accipite disciplinā meā et nō ꝑ:
 cuniā: doctrinā magisq; auꝝ eligite. Me:
 lior ē ei sapiēcia cūctis opib' ꝑciosissimis
 et oē desiderabile ei nō potest cōparari. Ego
 sapiencia habito ī ꝑsilio: et eruditis inter
 sū cogitacōib'. Timor dñi obit malum: ar
 roganciam et supbiam et viam ꝑuam et os
 bilingue detestor. Meum est ꝑsilium et eq̄:
 tas. Mea est prudencia: mea est fortitudo
 Per me reges regnant: et legum condito:
 res iusta decernunt. Per me principes ī:
 perant: et potentes decernunt iusticiam.
 Ego diligentes me diligo: et qui mane vi:
 gilauerint ad me: inueniēt me. Mecū sunt

diuicie ⁊ glia: opes supbe ⁊ iusticia. Meli
or ē fruct' me' auro ⁊ lapide p̄cioso: ⁊ ge-
nimina mea argēto electo In vijs iusticie
ābulo ī medio semitay iudicij: ut ditē di-
ligētes me: ⁊ thesauros eoy repleaz. Dñs
possedit me inicio viay suay. anteq̄ q̄c̄q̄
faceret a p̄ncipio: ab et̄no ordiata sū ⁊ ex
antiq̄s: anteq̄ t̄ra fieret. Nōdū erāt abissi
⁊ ego iā p̄cepta erā. Necdū fōtes aq̄p̄ eru-
perāt: necdū mōtes graui mole cōstiterāt.
Ante oēs colles ego parturiebar. Adhuc
terrā n̄ fecerat: ⁊ flumia ⁊ cardines orbis
terre. Quādo p̄parabat celos aberā: quā
do certa lege ⁊ giro vallabat abissos. Quā
ethera firmabat sursum: ⁊ librabat fontes
aq̄p̄. Quādo circūdabat mari terminuz
suū: ⁊ legē ponebat aquis. ne trāsirent fi-
nes suos. Quādo appendebat fundamen-
ta terre: cū eo erā cūcta cōponēs. Et dele-
ctabar per singulos dies ludens coram eo
omni tempe: ⁊ ludens in orbē terray: ⁊ de-
licie mee esse cū filijs hominū. Nunc ḡ filij
audite me. Beati q̄ custodiūt vias meas.
Audite disciplinā ⁊ estote sapiētes: et no-
lite abicere eam. Beatus homo qui audit
me: ⁊ qui vigilat ad fores meas q̄tidie: et
obseruat ad postes hostij mei. Qui me in-
uenerit inueniet vitā: ⁊ hauriet salutes a
domino. Qui autem in me peccauerit: le-
det animam suam. Omnes qui me oderūt
diligunt mortem.

Capitulū. IX.

Sapiētia edificauit sibi domū: ex-
cubuit colūnas septem. Immolauit
victimas suas. miscuit vinū: ⁊ p̄-
posuit mensā suam. Misit ācillas suas ut
vocarēt ad arcē: ⁊ ad menia ciuitatis. Si
q̄s ē puul' veniat ad me. Et insipiētibz lo-
cuta ē. Venite comedite panē meū: ⁊ bibi-
te vinū qd̄ miscui vob. Relinq̄te infantia
⁊ venite ⁊ ābulate p̄ vias prudēcie Qui e-
rudit derisorē ip̄e iniuriā sibi facit: ⁊ q̄ ar-
guit impiū sibi maculā generat. Noli ar-
guere derisorē: ne oderit te. Argue sapiē-
tē: ⁊ diliget te. Da sapiēti occasiōē: ⁊ ad-
debet ei sapiēcia. Doce iustū: ⁊ festinabit ac-
cipere. Principiū sapiēcie timor dñi: ⁊ sci-
ēcia factoy prudēcia. Per me ei multipli-
cabūt dies tui: ⁊ addebet tibi āni vite Si sa-
piēs fueris tibi metip̄i eris: si aut̄ illuzor: so-
lus portab malū. Mulier stulta ⁊ clamosa

plenaq; illecebris et nihil oīno sciēs. sedet
ī foribz dom' sue sup sellā. ī excelsō vrb̄ lo-
co: ut vocaret trāseuntes p̄ viā: ⁊ p̄gentes
itinere suo. Quis ē puulus: decliet ad me
Et recordi locuta ē. Aque furtiue dultio
res sūt: ⁊ panis abscondit' suauior. Et iḡra
uit q̄ ibi sūt gigātes: ⁊ ī pfūdis īferni cō-
uiue ei'. Qui ei applicabit illi descēdet ad
īferos: nā q̄ abcesserit ab ea saluabit'.

Capitulū. X.

Hilius sapiēs letificat p̄rem: filius
v̄o stult' mesticia est m̄ris sue. Nil
p̄derūt thesauri īpietatis: iusticia
v̄o liberabit a morte. Nō affligz dñs fame
aiāz iusti: ⁊ īsidias īpioy subuertet. Ege-
statē operata ē man' remissa: man' at̄ for-
tiū diuicias parat. Qui at̄ nitit' mēdacijs
h̄ pascit v̄etos. itē ip̄e sequit' aues volātes
Qui p̄gregat ī messe fili' sapiēs est: qui at̄
stertit estate. fili' p̄fusionis. B̄ndictō dñi
sup caput iusti: os aut̄ impioy operit in-
iquitate. Memoria iusti cū laudibz ⁊ nom̄
īpioy putrescet. Sapiēs corde p̄cepta su-
scipiet: stult' cedit labijs. Qui ābulat sim-
plicif ābulat p̄fidēter: q̄ aut̄ de p̄uat vias
suas manifest' erit. Qui ānuīt oclō dabit
dolorē: ⁊ stult' labijs v̄berabit'. Vena vite
os iusti: ⁊ os impioy opit iūquitatē. Odiū
suscitat rixas: ⁊ vniuersa delicta opit cari-
tas. In labijs sapiētis inuenit' sapientia:
⁊ v̄ga ī dorso eius qui indiget corde. Sa-
piētes abscondūt sciēcia: os aut̄ stulti cō-
fusioni p̄ximū est Substācia diuitis v̄bs
fortitudinis eius: pauor pauperū egestas
eorum. Opus iusti ad vitā: fructus autēz
impij ad peccatū. V̄ia vite custodienti di-
sciplinā: qui at̄ increpacōes relinq̄t errat
Abscondūt odiū labia mendacia: q̄ p̄fert
p̄tumeliā insipiens est. In multiloq̄o non
deerit peccatū: qui aut̄ moterat labia sua
prudētissimus est. Argentum electū lin-
gua iusti: cor autem impioy pro nihilo.
Labia iusti erudiunt plurimos. qui autēz
indocti sunt in cordis egestate morientur
Benedictio domini diuites facit: nec soci-
abitur eius afflictio. Quasi p̄ risum stul-
tus operat' scelus: sapiēcia autem ē viro
prudēcia. Quod timet īpius veniet sup
eum: desideriu' suū iustis dabitur. Quasi
tempesta trāsfiens nō erit īpius: iust' aut̄
q̄si fundamentum sempiternū. Sic acetū

dentibus et fumus oculi: sic piger hijs qui miser est
eum. Timor domini apponet dies: et anni impiorum
breuiabunt. Expectatio iustorum leticia: spes
autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis
via domini: et pavor hijs qui operantur malum. Iu-
stus ieternum non commouebit: impij autem non ha-
bitabunt super terram. Os iusti parturiet sapi-
entiam: lingua proorum pibit. Labia iusti con-
terant placita: et os impiorum puerfa.

Capitulum. XI.

Satira dolosa aboiaco est apud deum:
et pōd' equū volūtas ei? Ubi fuerit
supbia ibi erit et contumelia: ubi autem
est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iu-
storū diriget eos et supplantatio puerorum
vastabit illos. Non poterunt diuicias in die ul-
tionis: iusticia autem liberabit a morte. Iu-
sticia simplicis diriget viam ei: et in impietate
sua corruet impius. Iusticia rectorum libera-
bit eos: et in insidijs suis capiēt iniqui. Mor-
tuo homine impio nulla erit ultra spes: et ex-
pectatio sollicitorum peribit. Iustus in angu-
stia liberat' est: et tradet' impij pro eo. Simula-
tor ore decipit amicum suum: iusti autem libera-
bunt scientiam. In bonis iustorum exaltabitur
ciuitas: et in perditione impiorum erit laudatio
Benedictione iustorum exaltabit' ciuitas: et
ore impiorum subuertet'. Qui despicit ami-
cum suum indigens corde est: vir autem prudens
tacebit. Qui ambulat fraudulenter reue-
lat archana. qui autem fidelis est celat amici com-
missum. Ubi non est gubernator populus
corruet: salus autem ubi multa consilia. Affli-
getur malo qui fidem facit pro extraneo: qui
autem cauet laqueos securus erit. Mulier gra-
tiosa inueniet gloriam: et robusti habebunt di-
uicias. Benefacit anime sue vir misericors: qui
autem crudelis est etiam propinquos abicit. Impi-
us facit opus instabile: seminati autem iusticia mer-
ces fidelis. Clemencia preparat vitam: et sectatio
malorum mortem. Abominabile domino cor prauum: et
voluntas ei? in hijs qui simpliciter ambulant
Manus in manu non erit innocens malus: se-
men autem iustorum saluabit'. Circulus aureus
in naribus suis: mulier pulchra et fatua. De-
siderium iustorum omne bonum est: proptolatio im-
piorum furor. Alij diuidunt proptia et ditiores fi-
unt: alij rapiunt non sua et semper in egestate
sunt. Anima que benedicit impinguabit':
et qui inebriat ipse quod inebriatur. Qui ab-
scondit frumenta maledicet in iplis: be-

nedictio autem super caput venditum. Bene com-
surgit diluculo qui querit bona: qui autem inue-
stigator malorum est opprimef' ab eis. Qui con-
fidit in diuicijs suis corruet: iusti autem qua-
si vires folium germiabant. Qui conturbat do-
mum suam possidebit vetos: et qui stultus est fuerit
sapienti. Fructus iusti lignum vite: et qui susci-
pit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit:
quantomagis impius et peccator. **Ca. XII.**

Qui diligit disciplinam diligit scien-
ciam: qui autem odit increpationes in-
sipientes est. Qui bonus est hauriet
sibi gratiam a domino: qui autem confidit in co-
gitacionibus suis impie agit. Non roborabi-
tur homo ex impietate: et radix iustorum non
commouebit'. Mulier diligens corona est vi-
ro suo: et putredo in ossibus eius que con-
fusione res dignas gerit. Cogitaciones iu-
storum iudicia: et consilia impiorum fraudulen-
ta. Verba impiorum insidiant sanguini: os
iustorum liberabit eos. Elerte impios et non
erunt: domus autem iustorum permanebit. Do-
ctrina sua noscitur vir: qui autem vanus et
excors est patebit contemptui. Melior est pau-
per et sufficiens sibi: quam gloriosus et indigens
pane. Nouit iustus iumentorum suorum animas:
viscera autem impiorum crudelia. Qui operat'
terram suam facietur panibus: qui autem
sectatur ocium stultissimus est. Qui sua-
uis est viuit in moderacionibus: in suis moni-
tionibus reliquit contumeliam. Desiderium im-
piorum monumentum est pessimorum. radix autem iu-
storum proficiet. Propter peccata labiorum ruina
proximat malo: effugiet autem iustus de angu-
stia. De fructu oris sui vnusquisque reple-
bitur bonis: et iuxta opera manuum suarum re-
tribuet' ei. Uia stulti recta in oculis ei: qui
autem sapiens est audit consilia. Fatuus statim in-
dicat iram suam: qui autem dissimulat iniuriam cal-
lidus est. Qui quod nouit loquitur iudex iu-
sticie est. qui autem metitur testis est fraudulen-
tus. Est qui permittit et quasi gladio pungit con-
sciencie: lingua autem sapientium sanitas.
Labium veritatis firmum erit in perpetuum: qui autem
testis est repetitus concinnat linguam menda-
cium. Volos in corde cogitantium mala: qui autem
paciens ineunt consilia. sequitur eos gaudium
Non tristabit iustum quicquid ei acciderit:
impiorum autem replebuntur malo. Abominacio
est domino labia mendacia: qui autem fideliter
agunt placet ei. Homo usus celat scientiam

Sabole

et cor insipientium puocat stulticia. Man? for
tium dñabit: q aut remissa e tbutis fuiet.
Aeror i corde viri hñliabit illu: et smone
bono letificabit Qui negligit damnũ pp
amicũ iustus e: iter aut ipioy decipiet eos
Nõ inueniet fraudulẽt? lucy: et substancia
bois erit auri pciũ. In semita iusticie vi
ta. iter aut deuũ ducit ad mortẽ.

Capitulũ. XIII.

Huius sapiẽs doctrina patris: qui
aut illusor e nõ audit cũ arguitur
De fructu oris sui bõ faciabit bo
nis: aia aut impioy iniq. Qui custodit os
suũ custodit aiaz suã: qui aut incõsidera
tus e ad loquẽdũ sentiet mala. Elult et nõ
vult piger: aia aut operatiũ ipinguabit.
Verbũ mẽdax iustus detestabit: impi? aut
psũdit et psũdet. Iusticia custodit innocẽ
tis viã: impietas aut pctõrẽ suplãtat. Est q
si diues cũ nihil habeat: et e qsi paup cũ i
diuicijs sit. Redempco aie viri diuicie sue
q aut paup e increpacõez ñ sustinet. Lux
iustoy letificat: lucerna aut impioy exti
guetur. Inter supbos semp iurgia sunt: q
aut agunt oia cũ psilio. regunt sapiẽtia.
Substãcia festinata minuet: q aut paula
tim colligit manu multiplicabit. Spes q
differẽ affligit aiam: lignũ vite desiderũ
ueniẽs. Qui detrahit alicui rei. ipe se in fu
turũ obligat: q aut timet pceptuz in pace
versabit. Anime dolose errãt in peccatis:
iusti aut misericordes sũt et miserent. Lex
sapiẽtis fõs vite: vt declinet a ruina mor
tis. Doctrina bona dabit graciã: in itine
re pemptoy vorago. Astut? omnia agit
cũ psilio: q aut fatuus e aperit stulticiaz.
Nũcius impij cadet in malũ: legat? fidel sa
nitas. Egestas et ignominia ei q deserit di
sciplinã: q aut acqescit arguẽti glorifica
bitur. Desiderũ si ppleat delectat aiam:
detestãt stulti eos q fugiũt mala. Qui cuz
sapiẽtibz gradit sapiẽs erit: amic? stulto
rũ siml efficiet. Peccatores pseqtur malũ
et iustis retribuẽt bona. Bonus reliquit
heredes filios et nepotes: et custodit iusto
substancia peccatoris. Multi cibi in noua
libz patrũ: et alijs pgregant absq iudicio.
Qui pcit virge odit filiũ suũ: qui autem
diligit illum instanter erudit. Iustus co
medit et replet aiam suã: vetter aut ipioy
insaturabilis. **Capitulũ. XIII.**

Sapiens mulier edificat domũ su
am: insipiens extructam qz mani
bus destruet. Ambulans recto iti
nere et timens deum: despiciẽt ab eo qui in
fami grabitur via. In ore stulti virga su
perbie: labia sapientium custodiunt eos.
Ubi non sunt boues presepe vacuum est:
ubi aut apparent plurime segetes ibi maĩ
festa est fortitudo bouis. Testis fidelis nõ
mentiet: profert aut mẽdatiũ dolosus te
stis. Querit derisor sapienciã et nõ iuenit:
doctrina prudentiuz facilis. Glade contra
virum stultum: et nesciet labia prudentie
Sapiencia callidi est intelligẽ viã suã: et i
prudencia stultoy errans. Stultus illudz
peccatũ: et inter iustos morabitur gracia.
Cor qd nouit amaritudinẽ aie sue: i gau
dio ei? nõ miscebit extraneus. Domus i
pioy telebit: tabnacula iustoy germina
bũt. Est via que videt homi iusta: nouissi
ma aut ei? deducũt ad mortẽ. Risus doloẽ
miscebit: et extrema gaudij luct? occupat.
Alijs suis replebit stult?: et sup eũ erit vir
bonus. Innocẽs credit omni verbo: astu
tus considerat gressus suos. Filio doloso
nihil erit boni. seruo aut sapienti prosperi
erunt actus. et dirigitur via eius. Sapiẽs
timet et declinat a malo: stultus transilit et
psũdit. Impaciens operabit stulticiã: et
vir versutus odiosus est. Possidebunt p
uuli stulticiã: et expectabunt astuti sciẽ
ciam. Iacebunt mali ante bonos: et impij
ante portas iustoy. Sciã primo suo pau
per odiosus e: amici ño diuitũ multi Qui
despiciẽt primũ suum peccat: qui aut mise
retur paupi beatus erit. Qui credit i do
mino misericordiaz diligit: errãt qui ope
rantur malum. Misericordia et veritas p
parant bona. In omni tempore bono erit
abundantia: ubi autem verba sunt pluri
ma ibi frequenter egestas. Corona sapien
tium diuicie eorum: fatuitas stultoy im
prudencia. Liberat animas testis fidelis: et
profert mendacia versipellis. In timore
domini fiducia fortitudinis: et filijs eius
erit spes. Timor domi fons vite: vt decli
net a ruina mortis. In multitudine popu
li dignitas regis: et in paucitate pleb igno
minia principis. Qui paciẽs est multa gu
bna sapiẽcia: q at ipaciẽs e exaltat stul
ticiã suã. Elita carniũ sanitas cordis:

putredo ossium inuidia. Qui calūniat egētē exprobrat factori e: honorat aut eū q̄ miseret paupis. In malicia sua expellet impi: sperat aut iust in morte sua. In corde prudētis req̄escit sapiēcia: et indoctos q̄sq̄ erudiet. Iusticia eleuat gētē: miseros aut facit p̄plos p̄ctm. Accept' ē regi mister intelligens: iracūdiā ei' iutil sustiebit.

Capitulū. .XV.

Respōsio mollis frāgit irā. Imo durus suscitāt furore. Lingua sapientiu ornat sciēciā: os fatuoz ebullit stulticiā. In omī loco oculi dñi p̄tēplan tur bonos et malos. Lingua placabil lignū vite: q̄ aut immoderata ē p̄teret spirituz. Stult' irridet disciplinā p̄ris sui: q̄ at custodit increpacōes astutior fiet. In abundantia iusticia v̄tus maxia ē: cogitacōes at ipioz eradicabūf. Dom' iusti pluria fortitudo: et in fructibz ipij p̄turbacō. Labia sapientū dissemiabūt sciēciā: cor stultoz rū dissimile erit. Victimē ipioz abominabiles dño: vota iustoz placabilia. Abominatō ē dño via ipij: q̄ seq̄t iusticiā diliget ab eo. Doctrina mala deserētū viā vite. q̄ increpacōes odit moriet. Infern' et p̄dicō corā dño: quātomagis corda filioz hominū: Nō amat pestilēs eum q̄ se corripit nec ad sapiētes gradit. Cor gaudēs exhilarat faciē: i merore animi deicit spūs. Cor sapiētis q̄ret doctrinā: et os stultoz pascit i pericia. Omnes dies paupis mali: securamēs q̄si iuge p̄uiuiū. Meli' ē paz cū timore domi: q̄ thesauri magni et insaciabiles. Melius ē vocari ad olera cum caritate: q̄ ad vitulū saginatū cū obio. Elir iracūdus puocat rixas: q̄ paciēs ē mitigat suscitatas. Iter pigroz q̄si sepes spinaz: via iustoz absq̄ offendicō. Fili' sapiens letificat p̄rem: et stult' hō despicit matrē suam. Stulticia gaudiū stulto: et vir prudēs dirigit gressus suos. Dissipant cogitacōes ubi nō ē p̄siliū: ubi v̄o sūt plures p̄siliarij p̄firmant. Letat homo i sentēcia oris sui et p̄mo oportun' ē optimus. Semita vite sup eruditum: vt decliet de iferno nouissimo. Domum supboz demoliet dñs: et firmos faciet termios vidue. Abominacō dñi cogitacōes male: et purus p̄mo pulcerrimus firmabit ab eo. Cōturbat domū suā q̄ sectat avariciā: q̄ at odit munera viuet

Per misericordiā et fidē purgant p̄ctā: p̄ timorē aut dñi decliat oīs a malo. Mens iusti meditabit obediēciā. Os ipioz redūdat malis. Longe ē dñs ab ipijs: et oracōnes iustoz exaudiet. Lux oculoꝝ letificat aīam: fama bona ipiguat ossa. Auris que audit increpacōes vite: i medio sapientū cōmorabitur. Qui abicit disciplinā despicit aīaz suā: q̄ at acq̄escit increpacōibz: possessor ē cordis. Timor dñi disciplina sapiēcie: et gliaz p̄cedit hūilitas.

Capitulū. .XVI.

Dominis est aīam p̄parare: et domi gubernare linguā. Oēs vie hominum patēt oculis eius: spirituum p̄derator est dñs. Reuela dño opa tua: et dirigent cogitacōes tue. Uniuersa p̄pter semetipsū operatus est dñs: impium q̄ ad diē malū. Abominacō domi est oīs arrogans. eciāsi man' ab manū fuerit nō erit innocēs. Iniciū vie bone facere iusticiaz: accepta est apud deū magisq̄ imolare hostias. Misericordiā et veritate redimit iniquitas: et i timore domini decliat a malo. Cū placuerit dño vie hoīs: inimicos q̄ ei' p̄uertet ad pacē. Meli' ē parū cū iusticia: q̄ multi fructus cū iniquitate. Cor hoīs disponit viā suā: sed domi ē dirigere gressus eius. Diuinacō i labijs regis: i iudicō nō errabit os eius. Pondus et statera iudicia dñi sūt: et opa eius omēs lapides secti. Ab omīabiles regi q̄ agūt impie: qm iusticia firmat solū. Volūtas regū labia iusta: q̄ recta loquit: diriget. Indignacō regis nūcij mortis: et vir sapiēs placabit eum. In hilaritate vult' regis vita: et clemēcia eius q̄si ymber serotinus. Posside sapiēciā qz auro melior est: et acq̄rere prudēciā quia p̄ciosior est argento. Semita iustoz declinat mala: custos aīe sue seruat vitā suā. Contricōez p̄cedit supbia: et ante ruinā exaltabit spūs. Meli' est humiliari cū mitibus: q̄ diuidere spolia cū supbis. Erudit' i v̄bo reperiet bona: et q̄ sperat i dño beat' ē. Qui sapiēs ē corde. appellabit prudēs: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fōs vite erudicio possidentis: doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius: et labijs eius addet grāciam. Fauus mellis cōposita verba: dulceto anīe ē sanitas ossium. Est via que videtur homini

recta: et nouissima ei ducunt ad mortem. **A**ia laborantis laborat sibi: quia propulit eum os suum. **V**ir insipiens fodit malum et in labijs eius ignis ardescit. **H**omo puerus suscitatur lites: et ubi sepeat principes. **V**ir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum per viam non bonam. **Q**ui a totius oculi cogitat prava: mortales labia sua perficiet malum. **C**orona dignitatis senectus: quam in vijs iusticie reperiet. **M**elior est paciens viro forti: et qui dominatur animo suo expugnatore virbius. **S**ortes mittuntur in sinu: sed a domino temperantur. **Capitulum. XVII.**

Melior est bucella sicca cum gaudio: quam domus plena victimis cum iurgio. **S**eruus sapiens dominabitur stultis filiis et in fratres hereditatem diuidet: sicut igne probatur argentum et aurum camino: ita corba probatur dominis. **M**alus obedit lingue iniquus: et fallax obtemperat labijs mendacibus. **Q**ui despicit pauperem exprobrat factori eius: et qui in ruina letatur alteri non erit in punitione. **C**orona senum filij filiorum: et gloria filiorum presens eorum. **N**on decet stultum verba proposita: nec principem labium mendicans. **G**emma gratissima expectatio prestolantis: quocumque se vertit prudenter intelligit. **Q**ui celat delictum querit amicitias: qui altero sermone repetit separat federatos. **P**lus proficit correctio apud prudentem: quam centum plage apud stultum. **S**emper iurgia querit malus: angelus autem crudeliter mittit contra eum. **E**xprobrat magis velle occurrere raptis fetibus: quam fatuo confidenti sibi in stulticia sua. **Q**ui reddit mala pro bonis: non recebet malum de domo eius. **Q**ui dimittit aquam caput est iurgiorum: et antequam patiatur contumeliam iudicium deserit. **E**t qui iustificat impium et qui condemnat iustum: abominabilis est uterque apud deum. **Q**uid prodest stulto habere diuitias: cum sapientiam emere non possit. **Q**ui altam facit domum suam querit ruinam: et qui euitat discere incidet in malum. **O**mni tempore diligit qui amicus est: et frater in angustijs approbat. **S**tultus homo plaudet manibus suis: cum spoponderit pro amico suo. **Q**ui meditat discordias diligit rixas: et qui exaltat os suum querit ruinam. **Q**ui pueri corbis non inueniet bonum: et qui vitit linguas incidet in malum. **N**atus est stultus in ignominiam suam: sed nec pater in fatuo letabitur. **A**nimus gaudens etate floridam facit: spiritus tristis exiccat ossa. **M**unera de sinu ipsius accipit: ut peruertat semitas iudicij. **I**n fa-

cie prudentis lucet sapientia: oculi stultorum in finibus terre. **I**ra patris filii stultus et dolor matris qui genuit eum. **N**on est bonum damnus inferre iusto: nec percutere principem qui recte iudicat. **Q**ui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et preciosi spiritus vir eruditus. **S**tultus quod si tacuerit sapiens reputabitur: et si compresserit labia sua intelligens.

Capitulum. XVIII.

Occasiones querit qui vult recedere ab amico. omni tempore erit execrabilis. **N**on recipit stultus verba prudentie: nisi ea dixeris qui versantur in corde eius. **I**mpius cum in profundum venerit peccatorum peremnit: sed sequitur eum ignominia et opprobrium. **A**qua profunda ex ore viri: et torrens redundans fons sapientie. **A**ccipe personam impij in iudicio non est bonum: ut declines a veritate iudicij. **L**abia stulti miscet se rixis: et os eius iurgia prouocat. **O**s stulti pertrahit eum: et labia ipsius ruina anime eius. **V**erba bilinguis quasi simplicia: et ipsa pueniunt usque ad interiora ventris. **D**ignus deicit timor: anime autem effeminatorum esurient. **Q**ui mollis et dissolutus est in opere suo: frater est sua opera dissipatis. **T**urris fortissima nomen domini. ad ipsam currit iustus et exaltabitur. **S**ubstantia diuitis verba roboris eius: et quasi murus validus circumdatus eum. **A**ntequam conteras exaltat cor hominis: et antequam glorificet humiliat. **Q**ui prius respondet quam audiat stultum se esse demonstrat: et confusione dignum. **S**piritus viri sustentat in becillitate sua: spiritum vero ad irascendum facile quis poterit sustinere. **C**or prudentis possidebit scientiam: et auris sapientium querit doctrinam. **D**onum hominis dilatat viam eius: et ante principes spacium ei facit. **I**ustus prior est accusator sui: venit amicus eius et inuestigabit eum. **C**ontradictiones comprimunt sorde: et inter potentes quod diiudicat. **F**rater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma: et iudicia quasi vectes virbius. **D**e fructu oris viri replebitur venter eius: et gemina labiorum ipsius saturabunt eum. **M**ors et vita in manibus lingue: qui diligunt eam comedent fructus eius. **Q**ui inuenit mulierem bonam inueniet bonum: et hauriet iocunditatem a domino. **Q**ui expellit mulierem bonam expellit bonum: qui autem tenet adulteram stultus est et insipiens. **E**um obsecrationibus loquitur pauper: et diues effabitur rigide. **V**ir

amicabilis ad societate: magis amic⁹ erit
q̄ frat. ¶ Capitulū. .XIX.

Melior est pauper qui ambulat in
simplicitate sua: q̄ diues torquēs
labia sua ⁊ insipiens. Ubi nō ē sciē
cia aīe nō est bonū: ⁊ q̄ festin⁹ est pedibus
offendet. Stulticia hoīs supplantat gress⁹
ei⁹: ⁊ p̄tra deū feruet aīo suo. Diuicie ad
dunt amicos plurimos: a paupe autē ⁊ hīj
q̄s habuit separāt. Testis falsus n̄ erit i
punitus: ⁊ q̄ mēdacia loquit nō effugiet.
Multi colūt psonā potētis: et aīci s̄t dona
tribuētis. Fratres hoīs paupis odeūt eū:
insup ⁊ amici pcul recesserūt ab eo. Qui
tantū ūba sectat n̄ habebit: q̄ aut poss
essor est mentis diligit aīam suā: ⁊ custos
prudēcie inueiet bona. Falsus testis n̄ erit
ipunit⁹: ⁊ q̄ loquit mēdacia p̄bit. Nō de
cent stultū diuicie: nec suū dñari p̄ncipi
bus. Doctrina viri p̄ paciēciam noscīt: et
glia ei⁹ ē iniq̄ p̄tergredi. Sicut fremit⁹ le
onis ita ⁊ regis ira: ⁊ sicut ros sup herbā
ita ⁊ hilaritas ei⁹. Dolor p̄ris fili⁹ stult⁹
⁊ tecta iugiter p̄stillācia litigiosa mulier.
Dom⁹ ⁊ diuicie danē a parētib⁹: a dño aī
p̄pe vxor prudēs. Digredo imittit soporē:
⁊ aīa dissoluta esuriet. Qui custodit man
datū custodit aīaz suā: q̄ aut negligit viā
suā mortificabit. Fenarat dño q̄ misere
paupis: ⁊ vicissitudinē suā reddet ei. Eru
di filiū tuū ne desperes: ad interfectionez
aut eius ne ponas aīam tuam. Qui enim
impaciens est sustinebit damnum: et cum
rapuerit. aliud apponet. Audi p̄siliū ⁊ su
scipe disciplinā: ut sis sapiēs i nouissimis
tuis. Multe cogitacōes i corde viri: volū
tas aut dñi in eternū p̄manebit. Domo in
digēs misericors ē: ⁊ melior ē paup iustus
q̄ vir mēdax. Timor dñi ad vitā: ⁊ in ple
nitudinē p̄morabit absq; visitacōe pessimi.
Abscōdit piger manū suā sub ascella: nec
ad os suū applicat eam. Pestilēte flagella
to stultus sapientior erit: si aut corripue
ris sapientē intelliget sapiēciā. Qui affli
git patrē ⁊ fugit matrē: ignominios⁹ erit
⁊ infelix. Nō cesses audire fili doctrinam:
nec ignores p̄mones sciēcie. Testis iūq̄
deridet iudiciū: ⁊ os impioz deuorat inī
quitatem. Parata sūt derisorib⁹ iudicia: ⁊
mallei p̄cucietes stultoꝝ corpora.

¶ Capitulū. .XX.

Luxuriosa res vinū: ⁊ tumultuosa
ebrietas. Quicūq; hīs delectat n̄
erit sapiēs. Sicut rugit⁹ leo ita
⁊ terror regis: qui puocat eū peccat i ani
mam suā. Donor est hoī qui sepat se a cō
tentionib⁹: omnes aut stulti miscēt p̄tu
melijs. Propter frig⁹ piger arare noluit:
mēdicabit q̄ egestate et nō dabit illi. Sic
aqua p̄funda sic p̄siliū i corde viri: sed hō
sapiens exhauriet illud. Multi hoīes mi
sericordes vocant: viz aut fidelē q̄s inue
niet. Iust⁹ q̄ ambulat in simplicitate sua:
beatos post se filios relinqt. Rex q̄ sedet i
solio iudicij: dissipat omē malū i intuitu
suo. Quis potest dicere mūdū est cor meū
purus sū a pctō: Pond⁹ et pōbus. mēsurā
⁊ mēsurā: utrūq; abomiabile ē apud deū.
Ex studijs suis itelligit puer: si munda et
recta sint opa eius. Aurē audientē ⁊ ocu
lum vidētē: dñs fecit utrūq;. Noli dilige
re sōnū: ne te egestas opprimat. aperi ocu
los tuos ⁊ saturare panib⁹. Malū ē maluz
est. dicit oīs emptor: ⁊ cū recesserit tūc glo
riabit. Est aux et multitudo gēmaz: vas
aut p̄ciosū labia sciēcie. Tolle vestimētum
ei⁹ q̄ fideiussor extitit alieni: ⁊ p̄ extraneis
aufer pign⁹ ab eo. Suauis ē homī panis
mēdatij: ⁊ postea implebit os ei⁹ calculo.
Cogitacōes p̄silijs roborāt: ⁊ gubnaculis
tractāda sūt bella. Ei q̄ reuelat misteria. ⁊
ambulat fraudulēt ⁊ dilatat labia sua:
ne commiscearis. Qui maledicit p̄ri suo et
matri: extinguet lumē ei⁹ i medijs tenebris
Hereditas ad quā festinat i p̄ncipio: i no
uissimo b̄ndictōe carebit. Ne dicas reddaz
malū p̄ malo: expecta dñm ⁊ liberabit te.
Abomiācō est apud deū pōbus ⁊ pond⁹:
statera dolosa nō ē bona. A dño dirigunt
gressus viri. Quis autē hoīm intelligere
potest viā suā: Ruina est homī deuotare
sāctos: et post vota retractare. Dissipat i
pios rex sapiens: ⁊ incuruat sup eos for
nicē. Lucerna domini spiraculū homis: q̄
inuestigat omnia secreta ventris. Miseri
cordia et veritas custodiūt regem: et robo
ratur clemencia thronus eius. Exultatio
iuuenum fortitudo eorum: et dignitas se
nū canicies. Liuoꝝ vulneris absterget ma
la: ⁊ plage in obsecrationib⁹ ventris.

¶ Capitulum. .XXI.

Púbior

Sicut diuisiones aqz ita cor regis in manu dñi: quocūq; voluerit inclinabit illud. **O**mnis via viri re-
cta sibi videt: appendit aut corda dñs. Fa-
cere misericordiā et iudiciū. magis placet dño q̄ victie. **E**xultacō octoz est dilatacō cordis: lucerna impioꝝ peccatū. **C**ogitacō nes robusti semp in abūdācia: oīs aut piger semp i egestate ē. **Q**ui pgregat thesau-
ros lingua mēdaciꝝ van⁹ et excors ē: et impi-
geť ad laqos mortis. **R**apine impioꝝ det-
hent eos: qz noluerūt facere iudiciū. **P**er-
uersa via viri aliena ē a deo: q̄ aut mūdus est rectū opus ei⁹. **M**elius est sedere i an-
gulo dogmatis: q̄ cū mliere litigiosa et in-
domo p̄muni. **A**nima ipij desiderat malū: nō miserebit̄ primo suo. **M**ulctato pestilē-
te sapiētior erit puul⁹: etsi sectet̄ sapiētes sumet scienciā. **E**xcogitat iustus de domo impij: vt detrahat̄ ipios a malo. **Q**ui obtu-
rat aurē suā ab clamorē paupis: et ipē cla-
mabit et nō exaudiet̄. **M**un⁹ absconditū ex-
tigit iras: et donū i sinu ibignacōez ma-
ximā. **G**audiū iusto ē facere iudiciū: et pa-
uoz operatibz iniqtatē. **E**ir q̄ errauerit in via doctrie: i cetu gigatiū p̄morabit̄. **Q**ui diligit epulas i egestate erit: q̄ amat vinū et piguia nō ditabit̄. **P**ro iusto dabit̄ im-
pius: et p̄ recto iniqu⁹. **M**eli⁹ ē hitare i fra-
testa: q̄ cū mliere rixosa et iracūda. **T**he-
saurus desiderabilis et oleū i habitaclo iu-
sti: et imprudēs hō dissipabit illud. **Q**ui se-
quit̄ iusticiā et misericordiā: iueniet vitaz iusticiā et gloriā. **C**iuitatē fortium ascēdit sapiēs: destruxitq; robur fiducie ei⁹. **Q**ui custodit os suū et linguaz suā: custodit ab angustijs aīaz suā. **S**upbo et arrogans vo-
cat̄ indoct⁹: q̄ i ira operat̄ supbiā. **D**eside-
ria occidūt pigz: noluerūt em̄ quicq; ma-
nus ei⁹ operari. **T**ota die p̄cupiscit et desi-
derat: q̄ aut iust⁹ ē tribuet et non cessabit. **H**ostie ipioꝝ abomiabiles: q̄ offerūtur ex scelere. **T**estis mēdax peribit: vir obediēs loquetur victoriam. **E**ir impius p̄caciter obfirmat vultum suum: qui autem rect⁹ est corrigit viam suam. **N**on est sapiencia. non est prudēcia: non est consiliū cōtra dominum. **E**quus paratur ad diem belli: dominus autem salutem tribuet.

Capitulū. XXII.

Melius ē nomē bonū q̄ diuicie mul-
te: sup argentū em̄ et aux̄ ḡcia bo-
na. **D**iuēs et paup̄ obuiauerūt si-
bi: vtriusq; opator est dñs. **C**allidus videt malū et abscondit se: innocēs p̄transijt et af-
flictus ē dāno. **F**inis modestie timor dñi diuicie et glia et vita. **A**rma et gladij in via supbi: custos aut aie sue longe recedit ab eis. **P**rouerbiū ē atolescēs iuxta viā suā: etiā cum senuerit nō recedet ab ea. **D**iuēs paupibz imperat: et q̄ accipit mutuū su⁹ ē fenerat̄is. **Q**ui seminat iniqtatē metet ma-
la: et vga ire sue p̄sumabit̄. **Q**ui pn⁹ ē ad misericordiā benediceť: de panibz em̄ suis dedit paupi. **V**ictoriā et honozē acq̄ret qui dat munera: aīam aut aufert accipientiū **E**cce derisorē et exibit cum eo iurgū: cessa-
buntq; cause et p̄tumelie. **Q**ui diligit cor-
dis mūdiciā: p̄ter graciā labioꝝ suoꝝ ha-
bebit amicū regē. **O**culi dñi custodiūt sciē-
ciā: et supplantāt̄ vba iniqui. **D**icit piger. leo ē foris: in medio plateaz occidend⁹ sū. **F**ouea p̄fūda os aliene: cui irat⁹ ē dñs i-
cidet in eā. **S**tulticia colligata est i corde pueri: et virga disciplie fugabit eam. **Q**ui calūniat̄ paupez vt augeat diuicias suas: dabit ipē ditiori et egebit. **F**ili mi inclina aurē tuā: et audi verba sapiētū. **A**ppone autem cor ad doctrinam meam: q̄ pulcra erit tibi cū fruaueris eā in ventre tuo. **E**t redūdabit in labijs tuis: vt sit in dño fidu-
cia tua. **E**nde et ostendā eā tibi hodie. **E**c-
ce descripsi eam tibi tripliciter in cogita-
cōibz et sciēcia: vt ostenderē tibi firmitatez et eloquia veritatis: respōdere ex eis illis. qui miserūt te. **N**on facias violenciā pau-
peri qz paup̄ est: neq; p̄teras egenū in por-
ta: qz iudicabit dñs causam eius: et p̄figet eos qui cōfixerunt animam eius. **N**oli eē amic⁹ homini iracundo. neq; ambules cuz viro furioso: ne forte discas semitas eius: et sumas scandalum anime tue. **N**oli esse cum hijs qui defigunt manus suas: et qui vadēs se offerunt pro debitis. **S**i enim nō habes vnde restituas: quid cause est vt tol-
lat operimentum de cubili tuo: **N**e trans-
grediaris terminos ātiquos: quos posue-
runt patres tui. **E**uidisti virum velocem i opere suo: coraz regibz stabit: nec erit an-
te ignobiles.

Capitulū. XXIII.

Quando sederis ut pmedas cū prin-
cipe. diligēter attēde que sūt posi-
ta ante faciē tuā: et statue cultruz
ī gutture tuo: si tamen habes ī potestate
aīaz tuā. Ne desideres de cib ei: in q̄ ē pa-
nis mēdacij. Noli laborare ut dīteris: sed
prudēcie tue pone modū. Ne erigas oculos
tuos ad opes q̄s n̄ potes habere: qz faciēt
sibi pēnas q̄si aq̄le: et volabūt ī celū. Ne cō-
medas cuz boīe iūdo et ne desideres cibos
ei: qm̄ ī similitudinē arioli et p̄ictoris estiat
q̄d īgrat. Comede et bibe dicet tibi: et mens
ei nō ē tecū. Cibos q̄s pmederas euomes:
et p̄des pulcros smōes tuos. In auribz ī-
sipiētū ne loq̄ris: qz despiciēt doctrinam
eloquij tui. Ne attigas puuloz tm̄ios: et
agz pupilloz ne itrocas. Propinqu' em̄
illoz fortis ē: et ip̄e iudicabit p̄tra te cau-
saz illoz. Ingrediaf ad doctrinā cor tuū:
et aures tue ad ūba sciēcie. Noli subēhere
a puero discipliaz: si ei pcusseris eū virga
nō moriet. Tu ūga pcuties eū: et aīaz ei d̄
īferno liberab. Fili mi si sapiēs fuēt ani-
m' tu' gaudebit tecū cor meū: et exultabūt
renes mei cū locuta fuerit recta labia tua
Nō emulef cor tuū peccatores. s; in timo-
re dñi esto tota die: qz habeb spes ī nouissi-
mo: et p̄stulacō tua n̄ auferet. Audi fili mi
et esto sapiēs: et dirige ī via aīmū tuū. No-
li eē ī uinijs potatoz. nec ī p̄messacōnibz
eoz q̄ carnes ad uescēdū p̄ferūt: qz vacan-
tes potibz et dātes simbola p̄sumēt: et vesti-
etur pannis dormitacō. Audi p̄rem tuū q̄
genuit te: et ne p̄enas cū senuerit mī tua.
Clēritatē eme: et noli vēdere sapiēciā et do-
ctrinā et itelligēciā. Exultat gaudio pate-
iusti: q̄ sapiētē genuit letabit ī eo. Gaude-
at p̄r tu' et mī tua: et exultet q̄ genuit te.
Prebe fili mi cor tuū mihi: et oculi tui vi-
as meas custodiāt. Fouea em̄ p̄funda est
meretrix: et pute' angust' aliena. Insidiaf
ī via q̄si latro: et q̄s īcautos iuenerit inf-
ficiet. Cui ue. cui' p̄ri ue: cui rixē: cui fo-
uee: cui sine causa vulnera: cui p̄fessio oculo-
loz: Nōne hīs q̄ p̄morāf ī uino et student
calicibz epotādis? Ne ituearis vinū quan-
do flauescit: cū splēduerit ī vitro color e-
ius. Ingredif blāde et ī nouissimo morde-
bit ut coluber: et sicut regul' venena diffū-
det. Oculi tui videbūt extraneas: et cor tuū
loq̄tur p̄uersa. Et eris sicut dormiēs ī me

bio mari: et q̄si sopit' gubnator amisso cla-
uo: et dices.erberauerit me. s; nō dolui:
traxerūt me et ego nō sēsi. Quādo euigila-
bo: et rursus uina reperiā.

Capitulū. .XXIII.

Nemuleris viros malos nec desi-
deres eē cū eis: qz rapinas medita-
tur mēs eoz: et fraudes labia eozū
locunt. Sapiēcia edificabit dom': et pru-
dēcia roborabit. In doctrina replebūtur
cellaria: uniuersa substācia p̄ciosa et pulc-
rīma. Vir sapiēs fortis ē et vir doct' robu-
st' et valid': qz cū disposicōe inīf bellū: et
erit sal' ubi multa p̄silia sūt. Excelsa stul-
to sapiēcia: ī porta nō aperiet os suū. Qui
cogitat mala facere. stult' vocabit. Cogi-
tacō stulti peccatū ē: et abomiācō hominū
tetractor. Si desperaueris laps' ī die āgu-
stie: iminuet fortitudo tua. Erue eos qui
ducunt ad mortē: et q̄ trahūt ad interitū
liberare ne cesses. Si dixeris vires nō sup-
petūt: q̄ īspectoz ē cordis ip̄e itelligit et f-
uatorē aīe tue nihil fallit: reddetqz homi-
iuxta opa sua. Comede fili mi mel qz bo-
nū ē: et fauū dulcissimū gutturi tuo. Sic et
doctrina sapiēcie aīe tue: quā cū iueneris
habeb ī nouissimis spes: et spes tua n̄ p̄bit
Ne īsidiaris et q̄ras ī pietatē ī domo iusti:
neqz vastes req̄em ei'. Depcies ei ī die ca-
det iust' et r̄surgēt: ip̄ij aut corruēt ī malū
Cū ceciderit īmic' tu' ne gaudeas et ī rui-
na ei' ne exultet cor tuum: ne forte videat
dñs et displiciat ei: et auferat ab eo irā suā
Ne p̄edas cū pessimis. ne emuleris īpios:
qm̄ n̄ habēt futuroz spes mali: et lucna ī-
pioz extinguet. Time dñm fili mi et regē:
et cū tetractoribz n̄ p̄misceris. Om̄ repēte
p̄surgēt p̄dicō eoz: et ruīnā utriusqz q̄s no-
uit. Dec q̄s sapiētibz. Cognoscere p̄sonā in
iudicō nō ē bonū. Qui dicūt īpio iust' es
maledicēt eis p̄li: et detestabūtur eos tribz
Qui arguūt eū laudabūtur: et sup eos ve-
niet benedictō. Labia deosculabit: q̄ recta
verba r̄ndet. Prepara foris opus tuum: et
diligenter exerce agrū tuū: et postea edifi-
ces domum tuā. Ne sis testis frustra p̄tra
p̄rimuz tuū: ne lactes quenq̄ labijs tuis.
Ne dicas quomodo fecit mihi sic faciā ei:
et reddā unicuiqz scdm̄ opus suū. Per agz
hoīs pigri transiui: et p̄ vineā viri stulti.
Et ecce totū r̄pleuerāt vrtice: et operuerāt

Parabole

supficiē eius spine: et maceria lapidibz be-
structa erat. Qd cū vidissem posui i corde
meo: et exemplo didici disciplinā. Et queq
piger dormies: usqueq de sono cōsurges:
Parū inquā dormies. modicū dormitabis
paucillum manus pseres ut quiescas et ve-
niet tibi qsi cursor egestas tua: et mendici-
tas quasi vir armatus.

De q; parabole salomonis: quas transtule-
runt viri ezechie regis iuda.

Qloria dei ē celare verbuz:
et gloria regū inuestigare
pmonē. Celū sursū et terra
deorsū: et cor regū iscruta-
bile. Aufer rubiginē de ar-
gento: et egrediet vas pu-
rissimū. Aufer impietatē d vultu regis: et
firmabit iusticia thronus ei. Ne glorio-
sus appareas coram rege: et i loco magno-
rum ne steteris. Melius est em̄ ut dicat tū
bi ascende huc: q̄ ut humiliaris coram p̄n-
cipe. Que viderūt oculi tui ne proferas in-
iurgio cito: ne postea em̄ dare non possis
cū dehonestaueris amicū tuū. Causā tuā
tracta cū amico tuo. et secretū extraneo ne
reueles: ne forte isultet tibi cū audierit: et
exprobrare nō cesset. Gracia et amicitia li-
berāt: quas tibi sua. ne exprobrabil fias.
Mala aurea i lectis argētis: q̄ loq̄t v̄bū
i tpe suo. Inauris aurea et margarita ful-
gēs: q̄ arguit sapientē et aurē obedientem.
Sicut frig' n̄nis i die messis: ita legatus
fidel ei q̄ miserit eū: aiām ipius req̄scere
facit. Nubes et v̄tus et pluuie nō sequētes
vir gloriosus et pmissa nō p̄plēs. Pacien-
cia leniet p̄nceps: et lingua mollis p̄frin-
get duriciā. Mel inuenisti. p̄mede qd̄ suffi-
cit tibi: ne forte faciat euomas illud. Sub-
trahē petē tuū de domo p̄rimi tui: nequā
do faciat oderit te. Jaculū et gladi' et sagit-
ta acuta: hō q̄ loquit̄ p̄tra p̄ximū suū fal-
sū testimoniū. Dens putrid' et pes lassus.
q̄ sperat sup̄ ifideli i die angustie: et amit-
tit palliū i die frigoris. Acetū i vitro: qui
cantat carmīa corde pessimo. Sicut tineā
vestimento et v̄mis ligno: ita tristicia viri
nocet cordi. Si esurierit iimic' tuus ciba
illū: si sitit da ei aquā bibere. Prunas em̄
p̄gregab sup̄ caput ei: et dñs reddet tibi.

Vent' aq̄lo dissipat pluuias: et facies tri-
stis liguā detrahēt. Meli' ē sedere i angu-
lo tomatis: q̄ cū mliere litigiosa. et i domo
p̄muni. Ad frigida aie siciētī: et nūci' bo-
n' d̄ terra lōginq̄. S̄os turbat' pete et vena
corrupta: iust' catēs corā ipio. Sic q̄ mel
p̄medit mltū n̄ ē ei bonū: sic q̄ scruta' est
maiestatis op̄met a glia. Sic v̄bs patēs
et absq; muroz ābitu: ita vir q̄ n̄ potest in
loq̄ndo cohibere spiritū suū. **Cap. II.**

frustrator

Quomodo nix in estate et pluuie in
messe: sic indecēs ē stulto glia. Si-
cut auis ad alta trāsuolās: et pas-
ser qlibet vadēs: sic maledictū frustra pla-
tū i quēpiā supueniet. Flagellū eq̄ et cha-
mus azino: et v̄ga i dorso iprudētū. Ne re-
spōdeas stulto iuxta stulticiā suā: ne effici-
aris ei filis. R̄nde stulto iuxta stulticiam
suā: ne sibi sapiēs eē videat. Claud' pedibz
et iniq̄tatē bibēs: q̄ mittit v̄ba p̄ nūciū stul-
tū. Quomodo pulcras frustra habet clau-
d' tibias: sic indecēs ē i ore stultoz parabo-
la. Sicut q̄ mittit lapidē i aceruū mercu-
rij: ita q̄ tribuit insipiētī honorē. Quomo-
do si spina nascat' i manu temulēti: sic pa-
rabola in ore stultoz. Iudicium determi-
nat causas: et q̄ imponit stulto silētiū iras
mitigat. Sicut canis q̄ reuertit' ab vomī-
tū suū: sic iprudēs q̄ iterat stulticiā suam
Elidisti hoīez sapiētē sibi videri: magis il-
lo spes habebit isipiēs. Dicit piger leo ē i
via: et leena i itinēibz: Sic ostiū v̄tis i car-
dine suo: ita piger i lectulo suo Abscondit
piger man' sub ascella sua: et laborat si ad
os suū eas p̄uerterit. Sapiētior sibi stul-
t' videat: septē viris loq̄ntibz sentēcias. Si-
cut q̄ app̄hendit auribz canem: sic q̄ trāsit
et ipaciēs p̄misceat rixē alteri. Sicut noxi-
us ē q̄ mittit sagittas et lāceas i mortem:
ita vir q̄ fraudulenter nocet amico suo: et
cum fuerit deprehēsus dicet ludēs feci. Cū
defecerint ligna extinguet' ignis: et susur-
rone subtracto iurgia conq̄escunt. Sicut
carbones ad prunas et lingna ad ignem:
sic homo iracundus suscitāt rixas. Eler-
ba susurronis quasi simplicia: et ipsa per-
ueniunt ad intima cordis. Quomodo si
argento sordido ornare velis vas fictile:
sic labijs suis intelligit' inimicus cum

in corde tractauerit dolos. Quoniam submiserit
 vocem suam ne credideris ei: quoniam septem nequicie
 sunt in corde illius. Qui operit orbem fraudulenter:
 reuelabitur malicia eius in conspectu. Qui fodit
 foueam incidet in eam: et qui voluit lapidem re-
 uertetur ad eum. Lingua fallax non amat verita-
 tem: et os lubricum operatur ruinas. Ca. III.

Non gloriaris in crastino: ignorans quod
 superventura pariat dies. Laudet te
 alienus non os tuum: extraneus non labia
 tua. Graue est saxum et onerosa arena: sicut
 ira stulti utroque grauior. Ira non habet mi-
 sericordiam, nec erumpens furor: et impetum com-
 citati spiritus ferre quod poterit. Melior est ma-
 festa correctio quam amor absconditus. Melio-
 ra sunt vulnera diligentis: quam fraudulenta oscu-
 la obediens. Anima saturata calcabit fauam
 et anima esuriens etiam amaram per dulci sumet.
 Sicut avis transmigras de nido suo: sic vir
 qui derelinquit locum suum. Unguento et variis odo-
 ribus delectatur cor: et bonis amici consiliis anima
 dulcoratur. Amicum tuum et amicum patris tui ne
 dimiseris: et domum fratris tui ne ingrediaris
 in die afflictionis tue. Melior est vicinus
 iuxta: quam frater procul. Stude sapientie fili
 mi et letifica cor meum: ut possis exprobrati
 resistere sermonem. Astutus videtur malum abscondi-
 tus est: paruuli transeuntes sustinuerunt dis-
 spendia. Tolle vestimentum eius qui spon-
 dit per extraneum: et per alienum aufer ei pignus.
 Qui benedicit proximo suo voce grandi de
 nocte consurgens: maledicti similis erit.
 Tecta pestilentia in die frigoris et litigiosa
 mulier parantur. Qui retinet eam quasi qui ven-
 tuz teneat: et oleum dextere sue euacuat. Fer-
 rum ferro exacuunt: et homo exacuit faciem ami-
 ci sui. Qui suat ficum comedit fructus eius: et
 qui custos est domini sui glorificabitur. Quomodo in
 aquis resplendet vultus prospicientium: sic cor-
 da hominum manifesta sunt prudentibus. Infer-
 nus et perbitio nunquam replentur: similiter et ocu-
 li hominum insatiabiles. Quomodo probatur in
 conflatorio argentum et in fornace aurum: sic pro-
 batur homo ore laudantis. Cor iniquum inquit
 mala: cor autem rectum inquit scientiam. Si
 concuteris stultum in pila quasi tipsanas fe-
 riente desuper pilo: non auferet ab eo stul-
 ticia eius. Diligenter agnosce vultum peco-
 ris tui: tuosque greges considera. Non enim
 habebis iugiter potestatem: sed corona tribuetur
 tibi in generatione et generationem

apta sunt prata et apparuerunt herbe virides
 et collecta sunt fena de motibus. Agni ad ve-
 stimetum tuum: et hedi ad agri precium. Suffici-
 at tibi lac caprarum in cibos tuos et in necessa-
 ria domus tue: et ad victum ancillis tuis.

Capitulum. III.

Fugit impius nemine persequente: in-
 stans autem quasi leo confidens absque terro-
 re erit. Propter peccata terre mul-
 ti principes eius: et propter hominum sapientiam et hominum
 scientiam quam dicuntur. vita ducis longior erit. Vir
 pauper calumnias pauperes: similis est imbrui vehe-
 menti in quo parat fames. Qui derelinquit le-
 gem laudat impium. qui custodiunt succendunt
 contra eum. Viri mali non cogitant iudicium: qui autem
 requirunt dominum animaduertunt omnia. Melior est
 pauper abulans in simplicitate sua: quam diues in
 prauis itineribus. Qui custodit legem filii sa-
 pientis est: qui autem commessatores pascit confundit
 preter suum. Qui coaceruat diuicias usuris
 et fenore liberali: in pauperes congregat eas.
 Qui declinat aures suas ne audiat legem:
 oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in
 via mala in interitu suo corrumpet: et simpli-
 ces possidebunt bona eius. Sapientis sibi videtur
 vir diues: pauper autem probus scrutabitur eum.
 In exultatione iustorum multa gloria est: re-
 gnantibus impijs ruine hominum. Qui abscondit
 scelera sua non dirigitur: qui autem confessus fue-
 rit et reliquit ea misericordiam persequitur. Hea-
 tus homo qui semper est pauidus: qui deo metus est dure
 corrumpet in malum. Leo rugiens et ursus esuri-
 ens: princeps impius super populum pauperem.
 Dux indiget prudentia. multos opprimet per
 calumniam: qui autem odit auariciam. longi fient
 dies eius. Noies qui calumniae anime sanguis-
 ne: si usque ad lacum fugerit nemo sustinet.
 Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui
 pueris graditur visus incidet semel. Qui ope-
 rat terra sua faciabit panibus: qui autem secta-
 tur oculum replebitur egestate. Vir fidelis multum
 laudabitur: qui autem festinat ditari. non erit
 innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem non
 bene facit iste: et per bucella panis deserit ve-
 ritatem. Vir qui festinat ditari et alijs in-
 videt: ignorat quod egestas superueniet ei. Qui
 corripit hominem: gratiam postea inuenit:
 et apud eum: magis quam ille qui per lingue
 blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid
 a patre suo vel a matre et dicit hoc non
 esse peccatum: particeps homicide est. Qui se

Pabole

iactat et dilatat iurgia perorat: quod deo sperat in domino saluabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: quod autem dominus sapiens ipse laudabitur. Qui dicit pauperi non indigebit: quod despicit deprecantes sustinebit penuriam. Cum surrexerint ipsi ab scortis homines: cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

Capitulū. V.

Uro quod corripientem dura ceruice peruenit. repetitur ei supueniet iterum: et eum sanitas non sequetur. In multis multiplicatio iustorum letabitur vulgus: cum ipsi supererint principatum gemet plus. Vir qui amat sapientiam letificat patrem suum: quod autem amat sortum perdet substantiam. Rex iustus erigit terram. vir auarus destruat eam. Homo qui blandis fictisque sermone loquitur amico suo: rete expandit gressibus eius. Peccatum vix iniquum inuoluet laqueus et iustus laudabitur atque gaudebit. Nouit iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes vero auertunt furorē. Vir sapiens si cum stulto perederit: siue irascatur siue rideat non inueniet regem. Viri sanguinum odertur simplices: iusti autem querunt aiam eius. Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt et refuat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacium: omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obuauerunt sibi: utriusque illudator est dominus. Rex qui iudicat in veritate pauperes: thronus eius eternum firmabitur. Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittit voluntati sue confidit in malis suis. In multiplicacione impiorum multiplicabuntur scelera: et iusti ruinas eorum videbunt. Erudi filium tuum et refrigerabit te: et dabit delicias anime tue. Cum propheta defecerit dissipabitur plus: quod deo custodit leges beatus est. Seruus verbis non potest erudiri: quod quod dicit intelligit et respondere peruenit. Audisti hominem velocem ad loquendum: stulticia magis speranda est quam illius correctio. Qui delicate a puericia sua nutritur suum suum: postea sciet eum contumacem. Vir iracundus perouocat rixas: et quod ad indignandum facilius erit ad peccata perclinior. Superbum sequitur humilitas: et humiles spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure participat odit aiam suam: adiuratum audit et non iudicat. Qui timet homines cito corruet: quod sperat in domino subleuabitur. Multi requirunt faciem principis: et iudicium a domino egreditur singulorum. Abominantur iusti vix impium: et abominantur impium eos qui in recta sunt via. Verbum custodies filii?

extra predicōez erit. **Capit. VI.**

Uerba congregatis: filij vomitis. Elisio quam locutus est vir cum quo est deus: et quod deo secum morante perfortat ait. Stultissimus sum virorum: et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam: et non noui scientiam sanctorum. Quis ascendit in celum atque descendit: Quis continuit spiritum in manibus suis: Quis colligauit aquas quasi in vestimento: Quis suscitauit omnes terminos terre: Quis nomen est eius: et quod nomen filij eius si nosti: Omnis sermo dei ignitus: clipeus est orbis sperantibus in se. Ne addas quicquam verbis illius: et arguaris: inueniarisque mendax. Duo rogaui te: ne deneges mihi antequam moriar. Claritatem et verba mendacia longe fac a me. Mendacitatem et diuicias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo necessaria: ne forte faciat illiciar ad negandum et dicam. Quis est dominus: aut egestate perpullus furer et perire nomen dei mei. Ne accuses suum ad dominum suum: ne forte maledicat tibi et corruas. Generatio que patri suo maledicit: et que matri sue non benedicit. Generacio que sibi munda videtur: et tamen non est lota sordibus suis. Generacio cuius excelli sunt oculi: et palpebre eius in eo sunt recte. Generacio que per dentibus gladios habet et commedit molaribus suis: ut commedat iopes de terra: et pauperes ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie: dicentes affer affer. Tria sunt insaturabilia: et quartum quod nunquam dicit sufficit. Infernus et os vulue et terra que non faciat tur aqua: ignis vero nunquam dicit sufficit. Oculum qui subannat patrem et qui despicit partem matris sue: suffodiatur eum corui d' torretibus: et commedant eum filij aquile. Tria sunt difficultia mihi: et quartum penitus ignoro. Via aquile in celo. Via colubri super petram: via nauis in medio mari: et via viri in adolescencia. Talis est et via mulieris adultere qui commedit: et terges os suum dicit. Non sum operata malum. Per tria mouetur terra et quartum quod non potest sustinere. Per seruum cum regnauerit. per stultum cum saturatus fuerit cibo: et per obiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta: et per ancillam cum fuerit heres domine sue. Quatuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientiora sapientibus. Formice plus infirmus quam parat in messe cibum sibi. Lepusculus plebs inualida: quod collocat in per cubile suum. Regem locusta non habet: et egreditur uniuersa per terminos. Stellio manibus nititur: et moratur in ebulo regis. Tria sunt que bene geruntur

et q̄rtū qđ icebit felicit̄. Leo fortissim⁹ be-
stia: ab nulli⁹ pauebit occursum. Gallus
succinctus lūbos suos ⁊ aries: nec est qui
resistat ei: ⁊ qui stultus apparuerit. postq̄
elevator ē ī sublimē. Si em̄ intellexisset:
ori suo īposuisset manū. Qui aut̄ fortiter
p̄mit ubera ad illiciendū lac. exp̄mit buti-
rū: ⁊ q̄ uehemēter emūgit. elicit sanguinē.
⁊ qui puocat iras: p̄ducit discordias.

Capitulum. VII.

Uerba lamuelis regis. Elifio q̄ eru-
diuit eū m̄ sua. Quid dilecte mī
quid dilecte vteri mei: quid dilecte votoꝝ
meoꝝ! Ne dederis mulierib⁹ substantiā tu-
am: ⁊ diuicias tuas ad delēdos reges. No-
li regib⁹ o lamuel. noli regib⁹ dare vinū:
q̄ nullū secretū ē ubi regnat ebrietas. Ne
forte bibāt ⁊ obliuiscant iudicioꝝ: et mu-
tent causam filioꝝ pauperis. Date sicerā
merētib⁹: ⁊ vinū hijs qui amaro sūt aīmo
Bibāt ⁊ obliuiscant egestatis sue: ⁊ dolo-
ris sui nō recordent̄ amplius. Aperi os tu-
um muto: ⁊ causis omniū filioꝝ q̄ p̄transe-
unt. Aperi os tuū. decerne qđ iustū est: et
vindica inopē ⁊ pauperē. **Aleph.** Mulierē
fortē quis iueniet: p̄cul ⁊ d̄ ultimis finib⁹
p̄ciū ei⁹. **Beth.** Cōfidit in ea cor viri sui:
⁊ spolijs nō idigebit. **Simel.** Reddet ei bo-
nū ⁊ nō malū: oīb⁹ dieb⁹ vite sue. **Peleth.**
Quesiuit lanā ⁊ linū: ⁊ opata ē p̄silio ma-
nuū suaz. **Pe.** Facta est quasi nauis insti-
toris: delonge portans panē suū. **Clau.** De
nocte surrexit: deditq̄ predaz domesticis
suis: ⁊ cibaria ācillis suis. **Zai.** Cōsidera-
uit agz ⁊ emit eū: de fructu manuū suaz
plātauit vineā. **Deh.** Accinxit fortitudie
lūbos suos: ⁊ roborauit brachiū suū **Teth**
Gustauit ⁊ vidit q̄ bona ē negociacō ei⁹:
nō extinguet̄ ī nocte lucerna eius. **Toth.**
Manū suā misit ad fortia: ⁊ digiti ei⁹ app̄-
henderūt fusū. **Caph.** Manū suā apuit in-
opi: ⁊ palmas suas. extendit ad pauperē.
Lameth. Nō t̄iebit domui sue a frigorib⁹
niuis: om̄es em̄ domestici ei⁹ vestiti sūt du-
plicib⁹. **Mem.** Stragulatā vestē fecit sibi
bissus ⁊ purpura vestimentū ei⁹. **Nun.** No-
bilis ī portis vir ei⁹: quādo sederit cū sena-
torib⁹ terre. **Samech.** Bindonē fecit ⁊ vē-
didit: ⁊ cūgulū ēdidit chanaanēo **Ayn.** For-
titudō ⁊ decōr idumētū ei⁹: et ridebit ī die
nouissimo. **Phe.** Os suū apuit sapiēcie: ⁊

lex clemencie in lingua eius. **Sade.** Consi-
derauit semitas domus sue: ⁊ panē ociosa
nō p̄medit. **Coph.** Surrexerūt filij eius et
beatissimā p̄dicauerūt: vir ei⁹ ⁊ laudauit
eam. **Res.** Multe filie p̄gregauerūt diui-
cias: tu supergressa es uniuersas. **Syn.**
Fallax gracia ⁊ vana est pulcritudo: mu-
lier timens dominum laudabitur. **Thau.**
Date ei de fructu manuū suarum: et lau-
dent eam in portis opera eius.

Incipit prologus in ecclesiasten.

Quoniam me ante hoc ferme quā-
quennium. cum adhuc roma
essem ⁊ ecclesiasten sacte ble-
sille legerem ut eam ad p̄tem-
ptum mūdi hui⁹ puocarē et
om̄e qđ in mundo cerneret putaret esse p̄-
nihilō. rogatū ab ea: ut in morē p̄metari-
oli. obscura queq̄ differerem: ut absq̄ me
posset intelligere que legebat. Itaq̄ qm̄ ī
p̄cinctu nostri opis subita morte subtra-
cta est. et ubi non meruim⁹ o paula et eu-
stochium talem vite nostre habere p̄sortē:
tātoq̄ vulnere tūc p̄cussus obmutui: nūc
in bethleem posit⁹. āgustiore videlicet ciui-
tate. ⁊ illi⁹ memorie ⁊ vob̄ reddo qđ debeo
Hoc breuē amonēs qđ nullius auctōrita-
tē secut⁹ sū: s̄ de hebreo trāsferēs maxime
septuaginta interpretuz p̄suetudini me co-
optauī: in hijs dūtarat q̄ nō multū ab he-
braicis discrepabant. Interdum aq̄le q̄ ⁊
s̄ymachi ⁊ theodotionis recordatus sū: ut
nec nouitate nimia. lectoris studiū deterre-
rem: nec rursus contra cōscienciā meam
fonte veritatis omissō: opinionum riuus
los consecraret

Explicit prologus. Incipit lib Ecclesiastes

Uerba Ecclesiastes. filij dō-
regis hierusalē. Vanitas
vanitatum dixit ecclesia-
stes: vanitas vanitatum et
omnia vanitas. Quid ha-
bet amplius homo de uniu-
uerso labore suo quo laborat sub sole: Ge-
neracō p̄terit ⁊ generacō adueit. t̄ra vō in
et̄nū stat. Oriē sol ⁊ occidit. ⁊ ad locū suū
reuertit̄: ibiq̄ renascēs girat p̄ meridiē: ⁊
flectit̄ ad aquilonē. Lustrans uniuersa in
c̄cuitu p̄git spūs: ⁊ ī circlos suos fructit̄

Oia flumina intrant in mare: et mare non reuertitur: ut
 dat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur: ut
 iterum fluant. Cuncte res difficiles: non potest
 eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus
 visu: nec auris auditu impletur. Quid est quod
 fuit: ipsum quod futurum est. Quid est quod
 factum est: ipsum quod faciendum est.
 Nihil sub sole nouum: nec valet quisquam di-
 cere: ecce hoc recens est. Nam ei precessit in secu-
 lis: quae fuerunt ante nos. Non est priorum memoria
 sed nec eorum quae quae postea futura sunt erit re-
 cordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo.
 Ego ecclesiastes fui rex israel in hierosolymis: et pro-
 posui in animo meo quaerere et investigare sapienter
 de omnibus quae fiunt sub sole. Haec occupatio pessimi-
 ma debet de filiis hominum: ut occuparentur in ea
 ubi quae fiunt cuncta sub sole: et ecce uniuersa
 vanitas et afflictio spiritus. Peruersi difficile
 corriguntur: et stultorum infinitus est numerus. Locu-
 tus sum in corde meo dicens. Ecce magnus effe-
 ctus sum et precessi omnes sapientia quae fuerunt ante
 me in hierosolymis et mens mea contemplata est multa sa-
 pientia et didici: debique cor meum ut scirem pru-
 dentiam atque doctrinam: erroresque et stultitiam.
 Et agnouit quod in hijs quae sunt labor et afflictio
 spiritus: eorum in multa sapientia multa sit indigna
 conditio: et quae addit scientiam addit et laborem.

Capitulum. II.

Dixi ergo in corde meo. vana et affluant
 deliciae: et fruor bonis. Et vidi quod
 hoc quod est vanitas. Risumque reputavi
 errorem: et gaudio dixi. Quid frustra discipis
 Cogitavi in corde meo. abstrahere a vino car-
 ne meam. ut animum meum transferre ad sapien-
 tiam deuitareque stultitiam: donec viderem quod
 esset utile filiis hominum: quod facto opere est sub sole
 numero dierum vite suae. Magnificauit opera
 mea. Edificauit mihi domos et plateas vi-
 neas: feci ortos et pomeria et coeui ea cum
 cuncti generis arboribus: et extruxi mihi pisci-
 nas aquarum ut irrigarem siluam lignorum germina-
 tum. Possedi suos et ancillas. multaque fami-
 liam habui: armata quae et magnos ouium gre-
 ges: vltra omnes quae fuerunt ante me in hierosolymis. Coae-
 ceruavi mihi argentum et aurum: et substantias
 regum et prouinciarum. Feci mihi catas et ca-
 tatrices et delicias filiorum hominum: sciphos et
 viceolos in misterio ad vina fundenda: et su-
 pgressus sum operibus omnibus qui ante me fuerunt
 in hierosolymis. Sapientia quae perseuerauit mecum:
 et omnia quae desiderauerunt oculi mei non ne-

gavi eis: nec prohibui cor meum quin omni vo-
 luptate fruere: et oblectaret se in hijs quae pre-
 paraueram. Et haec ratus sum partem meam:
 si vterer labore meo. Cumque me conuertissem
 ab uniuersa opera quae fecerant manus meae. et
 ad labores in quibus frustra sudaueram: vidi in
 omnibus vanitatem et afflictionem animi: et nihil
 permanere sub sole. Transiui ad contemplandam
 sapientiam: erroresque et stultitiam. Quid est in
 qua homo: ut sequi possit regem factorum suorum:
 Et vidi quod tantum precederet sapientia stulti-
 tiam: quantum differt lux a tenebris. Sapien-
 tis oculi in capite eius: stultus in tenebris
 ambulat. Et didici quod unus utriusque esset in-
 teritus: et dixi in corde meo. Si unus et stul-
 ti et meae occasus erit: quod mihi prodest quod ma-
 iorem sapientiae debet opera: Locutusque cum
 mente mea: auertit quod hoc quod est vanitas
 Non enim erit memoria sapientis similiter ut
 stulti in perpetuum: et futura tempora oblivione
 cuncta pariter operiet. Mortuus doctus simili-
 ter indoctus: et idcirco tenuit me vite mee
 videntem mala uniuersa esse sub sole: et cun-
 cta vanitatem et afflictionem spiritus. Rursus
 detestatus sum omnem industriam meam qua sub
 sole studiosissime laboravi: habiturus be-
 retem post me. quem ignoro utrum sapiens an
 stultus futurus sit: et dominabitur in laboribus meis
 quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quicquid tam
 vanum: Ante cessavi: renunciauitque cor meum
 ultra laborare sub sole. Nam cum alius laboret
 in sapientia et doctrina et sollicitudine: homo o-
 mnia quaesita dimittit. Et hoc quod vanitas: et ma-
 gnus malum. Quid ei proderit homo de uniuerso
 labore suo et afflictione spiritus: quae sub sole cru-
 ciat: et cuncti dies eius doloribus et erumis ple-
 ni sunt: nec per noctem mentem requiescit. Et hoc
 nonne vanitas est: Nonne melius est comedere et bi-
 bere: et ostendere aie suae bona de laboribus su-
 is: Et hoc de manu dei est. Quis ita deuora-
 bit et deliciae affluet ut ego: Homo bono in-
 spectu suo debet de sapientia et scientia. et
 intelligentiam: peccatori autem debet afflictionem
 et curam superflua: ut addat et congreget et edat
 ei quae placuit deo. Sed et hoc vanitas est: et
 cassa sollicitudo mentis.

Capitulum. III.

Omnia tempus habet: et suis spatijs
 transseunt uniuersa sub sole. Tempus
 nascendi: et tempus moriendi. Tempus
 plantandi: et tempus euellendi quod plantatum est

Tempus occidendi: et tempus sanandi.
 Tempus destruendi: et tempus edificandi. Tempus
 flendi: et tempus ridendi. Tempus plangendi: et
 tempus saltandi. Tempus spargendi lapides: et
 tempus colligendi. Tempus amplexandi: et tempus
 longe fieri ab amplexibus. Tempus acquirendi: et
 tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus
 abiciendi. Tempus scindendi: et tempus conueniendi.
 Tempus tacendi: et tempus loquendi. Tempus
 dilectionis: et tempus odij. Tempus belli: et tempus
 pacis. Quid habet ampli homo de labore suo? Ubi afflictionem quam dedit tibi filijs hominum: ut distendant in ea. Cuncta fecit bona in tpe suo: et mundum tradidit disputacioni eorum: ut non inueniat homo opus quod operatus est deus ab inicio usque ad finem. Et cognoui quod non esset melius nisi letari: et facere bene in vita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit. et videt bonum de labore suo: hoc donum dei est. Dixi: quod omnia opera que fecit deus. perseuerent in perpetuum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre: que fecit deus ut timeatur. Quod factus est: ipsum permanet. Que futura sunt iam fuerunt: et deus instaurat quod abiit. Ubi sub sole in loco iudicij impietatem et in loco iusticie iniquitatem: et dixi in corde meo. Iustum et impium iudicabit dominus: et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum. ut probaret eos deus: et ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unum interierunt est hominis et iumentorum: et eorum utriusque condicio. Sicut moritur homo: sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia: et nihil habet homo iumento ampli. Cuncta subiacent vanitati: et omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt et in terram pariter reuertuntur. Quis nouit si spiritus filiorum ab aera ascendat sursum: et si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nihil esse melius quam letari hominem in ope suo: et hanc esse partem illi. Quis enim eorum abducat: ut post se futura cognoscat?

Capitulum. .III.

Querti me ad alia: et vidi calumnias que sub sole geruntur. et lacrimas innocentium et neminem consolatorum: nec posse resistere eorum violencie. cunctorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos quam viuentes: et feliciorem utroque iudicavi qui necdum natus est: nec vidit mala que sub sole fiunt. Rursus contemplatus sum omnes labores hominum: et industrias animaduerti

patere inuidie primi. Et in hoc est vanitas: et cura superflua est. Stultus multiplicat manus suas: et comedit carnes suas dicentes. Melior est pugillus cum rege: quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Consideras reperi et aliam vanitatem sub sole. Unus est et secundum non habet non filium non fratrem: et tamen laborare non cessat. nec faciunt oculi eius diuicijs: nec recogitat dicentes. Cui laboro: et fraudo animam meam bonis? In hoc est vanitas: et afflictio pessima. Melius est ergo duos esse filios. quam unum: habet enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit: ab altero fulcietur. Ne soli: quia cum ceciderit non habet subleuantem se. Et si dormierit duo: fouebunt mutuo. Unum quomodo calefiet? Et si quispiam preualuerit contra unum: duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rupit. Melior est puer pauper et sapiens rege senes et stulto. qui nescit prouidere in posterum: quod et de carcere cathenisque interdum quis egrediat ad regnum: et alius natus in regno inopia presumat. Ubi cunctos viuentes. qui ambulat sub sole cum adulescente secundo: qui prouidet pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas: et afflictio spiritus. Custodi portum tuum ingrediens domum dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia quam stultorum victimae: qui nesciunt quibus faciunt mali.

Capitulum. .V.

Ne temere quid loquaris: neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo et tu super terram: idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas secum sonia: et in multis sermonibus inuenietur stulticia. Si quod uouisti deo: ne moreris reddere. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio. Sed quodcumque uoueris reddere. Multo quod melius est non uouere: quam pro uotum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas. coram angelo non est prouidentia: ne forte iratus dominus super sermones tuos os dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt somnia plurime sunt vanitates: et sermones innumeri. Tu uero deum time. Si uideris calumnias egenorum et uolenta iudicia et subuerti iusticiam in prouincia. non mireris super hoc negotio quia excello et celliosior est alius: et super hos quod eminentiores

sunt alij : et insup vniuerse terre rex impe-
rat seruienti . Auarus non implebitur pe-
cunia : et q̄ amat diuicias . fructū nō capi-
et ex eis . Et hoc ḡ vanitas . Vbi multe sūt
opes : multi q̄ comedūt eas . Et q̄d p̄dest
possessori : nisi q̄ cernit diuitias oculis su-
is : Dulcis est somn⁹ operati siue paz siue
multū comedit : saturitas autē diuitis nō
sinit eū dormire . Est ⁊ alia ifirmitas pes-
sima . quā vidi sub sole . Diuitie cōsuatē in
malū dñi sui . Dereūt ei : i afflictōe pessia .
Generauit filiū : q̄ i sūma egestate erit . Si
cut egressus ē nubus de vtero m̄ris sue sic
reuertē : ⁊ nihil auferet secū de labore suo
Miserabil⁹ p̄sus ifirmitas . Quō venit : sic
reuertē . Quid ḡ p̄dest ei q̄ laborauit in
vētū : Cūctis dieb⁹ vite sue comedit i tene-
bris ⁊ i curis mltis : ⁊ i erumna atq; tristi-
cia . Hoc itaq; visū ē mibi i bonū : vt come-
dat q̄s ⁊ bibat : ⁊ fruatur leticia ex labore
suo . q̄ laborauit ip̄e sub sole numero dieꝝ
vite sue : q̄s dedit ei de⁹ : ⁊ hec ē pars illi⁹ .
Et oī homī cui dedit de⁹ diuitias atq; sub-
stātiā : p̄t atq; ei tribuit . vt comedit ex
eis . et fruaf p̄t sua ⁊ letē de labore suo .
hoc ē donū dei . Nō eī satis recordabit die-
rū vite sue : eoq; de⁹ occupet delicijs cor ei⁹

Capitulum . VI.

Est ⁊ aliud malum qd̄ vidi sub sole :
⁊ q̄des freq̄ns apud hoīes . Vir cui
dedit de⁹ diuitias ⁊ substātiā ⁊ ho-
norē ⁊ nihil deest aīme sue ex oīb⁹ q̄ deside-
rat : nec tribuit ei potestātē de⁹ vt comedit
ex eo : sed hō extraneus vorabat illud . Hoc
vanitas ⁊ maḡ miseria ē . Si genuerit q̄s-
piāz cētuz liberos ⁊ vixerit mltos annos .
⁊ plures dies etatis habuerit ⁊ aīa illi⁹ nō
vtat bonis substātie sue . sepulturaq; care-
at : de hoc ego pronuncio q̄ melior illo fit
abortiuus . Frustra em̄ venit ⁊ p̄git ad te-
nebras : ⁊ obliuione delebit nomē ei⁹ . Nō
vidit solem . neq; coguit distantiam boni ⁊
mali : etiāsi duob⁹ milib⁹ annis vixerit : et
nō fuerit p̄fruitus bonis . Nōne ad unum
locū p̄perāt oīa : oīs labor hoīs in ore ei⁹ :
sed aīa ei⁹ nō implebit bonis . Quid habet
ampli⁹ sapiēs a stulto : ⁊ qd̄ pauper nisi vt
p̄gat illuc vbi ē vita : Meli⁹ ē videre qd̄ cu-
pias : q̄ desiderare qd̄ nescias . Sz ⁊ hoc va-
nitas ē : ⁊ p̄sumptō spūs . Qui futurus est :
iā vocatū ē nomē ei⁹ : ⁊ scit q̄ hō sit : et nō

possit contra fortiorē se in iudicō p̄cedere .
Verba sūt plurima : mltamq; in disputan-
do habentia vanitatem . **Capitulum VII.**

Quid necesse ē homini maiora se q̄-
rere : cū iḡret quid cōducatur sibi in
vita sua numero dieꝝ pegrinacō-
nis sue . ⁊ tēpore quod velut umbra p̄terit :
Aut q̄s ei poterit indicare : qd̄ post eū fu-
tur⁹ sub sole sit : Meli⁹ ē nomē bonū q̄ vn-
genta p̄ciosa : ⁊ dies mortis die natiuita-
tis . Meli⁹ ē ire ad domū luct⁹ q̄ ad domū
cōuiuij . In illa ei finis cūctorū amonetur
hoīm : ⁊ viuēs cogitat qd̄ futur⁹ sit . Meli-
or est ira risu : quia p̄ tristitiā vultus . cor-
rigitur aīm⁹ delinq̄ntis . Cor sapientiū vbi
tristitia ē : ⁊ cor stultoz vbi leticia . Meli⁹
ē a sapiēte corripī : q̄ stultoz adulationē de-
cipi : quia sicut sonitus spinaz ardentium
sub olla : sic risus stulti . Sed ⁊ hoc vaitas
Calūnia conturbat sapientē : ⁊ pdit robur
cordis eius . Melior ē finis orōnis : q̄ prin-
cipiū . Melior ē patiens arrogante . Ne sis
velox ad irascēdum : quia ira in sinu stulti
requiescit . Ne dicas : quid putas cause ē q̄
priora tēpora meliora fuere q̄ nunc sunt .
Stulta ē em̄ huiuscemōi interrogatō . Meli-
or ē sapia cū diuicijs : ⁊ magis p̄dest vidē
tibi solem . Sicut em̄ p̄tegit sapia : sic p̄te-
git pecunia . Hoc aut plus habet eruditio
⁊ sapia : q̄ vitam tribuunt possessori suo .
Considera opa dei : q̄ nemo possit corrige-
re quez ille despererit . In die bona frueri
bonis : ⁊ malā dieꝝ p̄caue . Sicut em̄ hanc
sic ⁊ illā fecit deus : vt nō inueniat hō cōf-
eū iustas q̄rimonias . Nec q̄s vidi in dieb⁹
vanitatis mee . Iustus perit i iusticia sua
⁊ impius mltō viuīt tpe i malicia sua . No-
li esse iustus mltū . neq; plus sapias q̄ ne-
cesse ē ne obstupescas . Ne impie agas ml-
tū : ⁊ noli esse stultus : ne moriaris in tēpe
nō tuo . Bonū ē te sustentare iustuz : sed et
ab illo ne subēbas manū tuā : qz qui timet
deū nihil negligit . Sapia cōfortauit sapiē-
tem : sup decē principes ciuitatis . Nō ē em̄
homo iustus in terra : q̄ faciat bonū et nō
peccet . Sed ⁊ cunctis sermonibus qui di-
cuntur ne accomedes cor tuū : ne forte au-
dias seruū maledicentē tibi . Scit em̄ con-
sciētia tua : qz ⁊ tu crebro maledixisti alijs
Cūcta tēptati i sapia . Dixi . Sapiēs effici-
ar : ⁊ ip̄a lōgius recessit a me mltomagisq;

erat. Et alta profunditas: quis inueniet eaz? Lustraui uniuersa animo meo: ut scirem et considerare et quererem sapientiam et rationem: et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium. Et inueni amariorum morte mulierem: que laqueus venatorum est: et sagena cor eius. Vincula sunt manus illius. Qui placet deo effugiet illam: qui autem peccator est capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes. vnus et alterum. ut inuenirem rationem quam adhuc querit anima mea: et non inueni. Vtrum de mille vnū reperi: mulierem ex omnibus non inueni. Solummodo hoc inueni. quod fecerit deus hominem rectum: et ipse se infinitis miscuerit questionibus. Quis talis ut sapiens est? Et quis cognouit solutionem verbi?

Capitulum. VIII.

Sapientia hominis lucet in vultu ei: et potētissim⁹ faciē illi cōmutabit. Ego os regis obseruo. et precepta iuramenti dei. Ne festines recedere a facie eius. neque permanes in ope malo: quia omne quod voluerit faciet: et sermo illi⁹ potestate plen⁹ est. Nec dicere ei quisquē potest: quare ita facis? Qui custodit preceptum: non experietur quicquid mali. Tempus et responsionem cor sapientis intelligit. Omni negotio tempus est et oportunitas: et multa hominis afflictio quia ignorat preterita: et futura nullo scire potest nuncō. Non est in hominis potestate prohibere spūm. nec habet potestatem in die mortis: nec finitur quiescere in gruente bello: neque saluabit impietas ipsū. Omnia hec consideravi: et debi cor meum in cunctis opibus que sunt sub sole. Interdum dicitur homo homini in malum suum. Elidi impios sepultos: qui etiam cum adhuc veniret. in loco facti erant: et laudabantur in ciuitate quasi iustorum opum. Sed et hoc vanitas est. Etiam quia non proferunt cito contra malos sententia: absque timore villo filij hominum perpetrāt mala. Attamen peccator ex eo quod cecies facit malum et per patientiam sustinetur: ego cogui quod erit bonum timentibus deum: qui veretur faciē eius. Non sit bonum impio nec plōgenē dies ei⁹: sed quasi umbra trāseāt: qui non timet faciē dñi. Est et alia vanitas que sit super terrā. Sunt iusti quibus mala pueniūt quasi opera egerint impiorum: et sunt impij qui ita secuti sunt: quasi iustorum facta habeāt. Sed et hoc vanissimū iudico. Lau-

dau iugiter leticiā: quod non esset homini bonum sub sole. nisi quod comederet et biberet atque gauderet: et hoc solum secum auferret de labore suo. omnibus diebus vite sue quod dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meum ut scirem sapientiam: et intelligerem distensionem que versatur in terra. Est homo qui diebus et noctibus somnium non capit oculis. Et intellexi: quod omnium operum dei nullam possit homo inuenire rationem eorum que fiunt sub sole: et quanto plus laborauit ad querendum: tantominus inueniat. Etiam si dixerit sapiens se nosse: non poterit reperire. Omnia hec tractaui in corde meo. ut curiose intelligerem.

Capitulum. IX.

Sunt iusti atque sapientes: et opera eorum manu dei. Et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit: sed omnia in futurum suant incerta. eo quod uniuersa eque eueniant iusto et impio. bono et malo. mundo et immundo: immolanti victimas: et sacrificia continentem. Sicut bonus sic et peccator: ut piurus sic ille qui vix deierat. Hoc est pessimum inter omnia que sub sole fiunt: quia eadem cunctis eueniunt. Unde et corda filiorum hominum implentur malicia et contemptu in vita sua: et post hec ad inferos deducuntur. Nemo est qui semper viuat: et qui huiusmodi rei habeat fiduciam. Melior est canis viuus leone mortuo: viuentes enim sciunt se esse mortuos: mortui vero nihil nouerunt apostoli. Nec habent vllam mercedem quia obliuione tradita est memoria eorum. Amor quod et odium et inuidie similes perierunt: nec habent partem in hoc seculo: et in opere quod sub sole geritur. Glade ergo et comede in leticia panem tuum: et bibe cum gaudio vinum tuum. quia deo placet opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida: et oleum de capite tuo non deficiat. Perfructuere vita cum uxore quam diligis. cunctis diebus vite instabilitatis tue: qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tue. Nec est enim pars in vita: et in labore tuo qui laboras sub sole. Quodcumque facere poteris manum tuam instanter operare: quia nec opus nec ratio. nec sapientia nec scientia erit apud inferos: qui tu speras. Alerti me ad aliud: et vidi sub sole. nec velocium esse cursum. nec fortium bellum. nec sapientium panem. nec doctorum diuitias. nec artificum gratiam. sed tempus casuum in omnibus. Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo et aues laqueo apprehenduntur. sic capiuntur homines in tempore malo: cum eis extemplo supuenerit. Quod quod sub sole vidi

sapiētiam :7 pbauī maximā. Ciuitas parua :7 pauci in ea viri. Venit p̄tra eam rex magn⁹ :7 vallauit eā: extruxitq; mūitiōes per girū:7 perfecta ē obsidio. Inuētusq; ē in ea vir paup⁹ :7 sapiēs:7 liberauit urbē p̄ sapiētia suā:7 null⁹ deinceps recordatus est hōis illi⁹ pauperis. Et dicebā ego meliorē esse sapiētia fortitudie. Quomō ḡ sapiētia pauperis p̄tēpta ē:7 verba ei⁹ nō sunt audita: Verba sapiētū audiunt in silēcio: plusq; clamor p̄ncipis iter stultos. Melior ē sapiētia q̄ arma bellica:7 q̄ i vno peccauerit ml̄ta bona p̄bz. **Ca. X**

Misce moriētes p̄dunt suauitatem vnguenti. Precōsior ē sapiētia: paruaq; gloria ad tēpus stulticia. Cor sapiētis in dextera ei⁹: et cor stulti in sinistra illi⁹. Sz in via stult⁹ ambulās: cū ip̄e insipiēs sit omnes stultos estimat. Si spiritus p̄tatem habētis ascēderit sup te. locū tuū ne dimiseris: qz curacō faciet cessare peccata maxima. Est malū qd̄ vidi sub sole: q̄si p̄ errorē egrediēs a facie p̄ncipis. Positū stultū i dignitate sublimi:7 diuites sedere deorsū. Elidi seruos i equis:7 p̄ncipes ābulātes sup terrā q̄si seruos. Qui fodit foueā incidet in eā:7 q̄ dissipat sep̄e mordebit eū coluber. Qui trāsfert lapides affliget in eis:7 q̄ scindit ligna vulnerabit ab eis. Si retusus fuerit ferrū:7 hoc nō vt pri⁹ sed hebetatū fuerit. multo labore exacuet:7 post industriā sequet sapiētia. Si mordeat serpens in silēcio: nihil eo minus habet q̄ occulte detrahit. Verba oris sapiētis ḡcia:7 labia insipiētis p̄cipi tabūt eū. Iniciū v̄bor ei⁹ stulticia:7 no: uissimū oris illi⁹ error pessim⁹. Stultus v̄ba multiplicat. Ignorat hō quid ante se fuerit:7 qd̄ post futurū sit q̄s ei poterit in dicare. Labor stultoz affliget eos: qui ne sciūt i urbē p̄gere. Ele tibi terra cui⁹ rex ē puer:7 cui⁹ p̄ncipes mane p̄medūt. Beata terra cui⁹ rex nobil⁹ ē:7 cuius p̄ncipes v̄sunt in tpe suo. ad reficiendū.7 nō ad luxuriā. In pigricijs hūiliabit p̄tignatō:7 i infirmitate manū p̄stillabit dom⁹. In risū faciūt panē7 vinū: vt epulēnt bibentes: Et pecunie obediūt omnia. In cogitacōe tua regi ne detrahas:7 in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti: qz7 aues celi portabūt vocem tuā:7 qui b̄nt p̄nas

ānūciabūt sentēciam. **Capitulū XI.**

Mitte panē tuū sup trāseūtes aq̄s: qz post tpa ml̄ta iuenies illū. Da partes septē necnō7 octo: qz ignoras qd̄ futurū sit mali sup terrā. Si replete fuerit nubes: imbrē super terram effundēt. Si ceciderit lignū ad austruz aut ad aq̄lonē: in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat ventū nō seminat:7 q̄ p̄siterat nubes nunq̄ metet. Quō ignoras q̄ sit via sp̄s:7 q̄ ratōe p̄pingant ossa in ventre pregnātis: sic nescis opera dei q̄ fabricator ē oim. Mane semina semē tuū7 vespere ne cesset man⁹ tua: qz nescis qd̄ maius oriat hoc aut illud:7 si utrūq; simul. meli⁹ erit. Dulce lumē7 delectabile ē oculū videre solē. Si ānis multis vixerit hō7 in h̄is omnib; let⁹ fuerit: memisse d̄bet tenebrosi t̄pis7 diez multoz: q̄ cū venerit. vanitatis arguent p̄terita. Letare ḡ iuueis in adolescētia tua.7 in bono sit cor tuū in diebz iuuetutis tue:7 ābula in v̄ijs cordis tui.7 i ituitu oculoꝝ tuoz:7 scito qd̄ p̄ oib; h̄is abducat te de⁹ i iudiciū. **Ca. XII.**

Affer irā a corde tuo:7 amoue maliciā a carne tua. Adolescētia enī7 volūtas: vana sūt. Memēto creatoris tui in diebz iuuetutis tue: anteq̄ veniat tēpus afflictōis tue:7 appropinquent āni de quib; dicas. nō mihi placēt. Anteq̄ tenebrescāt sol.7 lumē.7 stelle.7 luna: et reuertat nubes post pluuiā. Quādo p̄mouebunt custodes domus7 mutabunt viri fortissimi:7 ociose erūt molētes i minuto numero:7 tenebrescēt vidētes p̄ foramiā7 claudēt ostia i platea in humilitate vocis molētis:7 p̄surgēt ad vocē volucris:7 obsurdescēt omnes sillie carnis. Excelsa q̄ timebūt: et formidabūt i via. Florebit amigdalus: impinguabit locusta:7 dissipabit caparis. Quoniā ibit hō i domū eternitatis sue:7 circuibūt in platea plangentes. Anteq̄ rumpat funicul⁹ argenteus.7 recurat vitta aurea:7 p̄terat ybria super fontē.7 p̄fringat rota sup cisternā.7 reuertat puluis in terrā suā v̄nte erat: et sp̄s redeat ad deū q̄ dedit illum. Vanitas v̄itatū dixit ec̄tes:7 oīa v̄itas. Cūq; esset sapiētissim⁹ ec̄tes docuit pl̄m7 enarravit que fecerat: et inuestigans cōposuit parabolas multas. Quesiuit v̄ba utilia:7

scripsit sermones rectissimos: ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli: et quasi clavi in altum defixi: que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. Quis amplius filii mihi ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis: frequensque meditatio. Carnis afflictio est. Finem loquendi propter omnes audiamus. Deum time: et mandata eius observa. Hoc est omnis homo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato: siue bonum siue malum sit.

Incipiunt cantica canticorum.

Osculetur me osculo oris sui. Quia meliora sunt verba tua vino: fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te. Currem in odore unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabim et letabimur in te: memores verborum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Nigra sum: sed formosa filie hierusalem sicut tabernacula cedari: sicut pelles salemonis. Nolite me considerare quia fusca sum: quia decolorauit me sol. Filii matris mee pugnaverunt contra me: posuerunt me custodem vineis. Lineam meam non custodiui. Indica mihi quem diligit anima mea. ubi pascas ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sobalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres: egredere et abi post vestigia gregum: et pascas bestias tuas iuxta tabernacula pastorum. Equitavi in eo in curribus pharaonis. Assimilavi te amica mea. Pulcre sunt gemitus tue sicut turturis: collum tuum sicut monilia. Murenulas aureas faciem tibi: vermiculatas argento. Cum esset rex in accubitu suo: nardus meus dedit odorem suum. Fasciculus mirre dilectus meus mihi: inter verba mea commorabitur. Botrycipri dilectus meus mihi: in vineis engabdi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: oculi tui columbarum. Ecce tu pulcherrima dilecte mi. et decorus. Lectulus noster floridus: tigna domorum nostrarum cedrina: laquearia nostra cypressina.

Capitulum

.II.

Ego flos campi: et lilius convallium. Sicut lilius inter spinas: sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna silvarum: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quam desideraueram sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam: ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus. stipate me malis: quia amore langueo. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie hierusalem. per capreas cervosque caporum: ne suscitatis neque vigilare faciatis dilectam: quoad usque ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus: transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hynnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum. respiciens per fenestras: respiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi. Surge prope amica mea. columba mea. formosa mea et veni. Jam enim hiemps transiit: ymber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra: tempus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra: sicut protulit grossos suos: vinee flores detestantur odorem suum. Surge prope amica mea speciosa mea et veni: columba mea in foraminibus petre in caverna macerie. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decorata. Capite nobis vulpes puulas: quae temoliunt vineas. Nam vinea nostra floruit. Dilectus meus mihi et ego illi: quae pascunt in liliis: donec aspiret dies. et inclinentur umbræ. Revertere: siliis esto dilecte mi capree hynnuloque cervorum: super montes bethel. **Ca. III.**

In lectulo meo per noctem quasi qui quem diligit anima mea. Quasi qui illum: et non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicus et plateas: queram quem diligit anima mea. Quasi qui illum: et non inveni. Invenierunt me vigilantes: quae custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea vidistis: Paululum cum pertransisset eos: inveni quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam: donec introducam illum in domum matris mee: et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie hierusalem per capreas cervosque caporum: ne suscitatis neque vigilare faciatis dilectam: donec ipsa velit. Que est ista quae ascendit per desertum. sicut ungula fumi ex aromatibus mirre et thuris: et universi pulveris pignitarius: En lectulum salomonis sexaginta fortes

ambiūt. ex fortissimis isrl: omnes tenētes
gladios: et ad bella doctissimi. Aniuscuius
sq; ensis sup femur suū: ppter timores no
cturnos. ferculū fecit sibi rex salomon de
lignis libani. Colūnas ei? fecit argēteas.
reclinatoriū aureū. ascensū purpureū: me
dia caritate pstravit: ppter filias hierlm.
Egredimini filie syon: et videte regē salo
monē in diademate: q̄ coronauit illū ma
ter sua: ī die desponsatōis illi? et in die leti
cie cordis eius. **Ca. .III.**

Quāmpulcra es amica mea: q̄ pul
cra es. Oculi tui colūbarū: absq;
eo qd̄ intrinsecus latet. Capilli tui
sicut greges capraz q̄ ascēderūt de monte
galaad. Dētes tui sicut greges tōsay: que
ascēderūt de lauacro. Omnes gemellis fe
tibus: et sterilis nō ē inter eas. Sicut vitia
coccinea labia tua: et eloquiū tuū dulce.
Sicut fragmen malipunici ita gene tue:
absq; eo qd̄ intrinsecus latet. Sicut turris
dauid collū tuū: q̄ edificata ē cū pugna
cul. Mille clipei pendēt ex ea: oīs armatu
ra fortiū. Duo ubera tua sicut duo hynnu
li capree gemelli: q̄ pascunt ī lilijis: donec
aspiret dies et inclinent umbre. Adam ad
montē mirre: et ad collē thuris. Tota pul
cra es aīca mea: et macula nō est in te. Ele
ni de libano spōsa mea: veni d̄ libano vni.
Coronaberis de capite amana. de vertice
sanir: et hermō: de cubilibo leonū. de mōti
b? ptoz. **Vulnerasti cor meum.** soroz mea
spōsa: vulnerasti cor meū in vno oculo
tuoz: et in vno crine colli tui. Quāpulcre
sūt mame tue soroz mea spōsa. Pulciora
sūt ubera tua vino: et odor ungetoz tuoz
sup oīa aromata. **Fau?** distillās labia tua
spōsa: mel et lac sub ligua tua: et odor vesti
mētoz tuoz sicut odor thuris. **Or?** oclu
sus soroz mea spōsa: or? oclusus fōs sig
tus. **Emissioes tue** paradisus malorūpuico
rū: cū pomorū fructib. **Sipri** cū nardo.
nardo? et croc?: fistula et cinamomū cū vni
uersis lignis libāi: mirra et aloes cū oīb
p̄mis ungetis. **Fōs** ortoz pute? aq̄z viuē
tiū: q̄ fluūt ipetu de libano. **Surge** aq̄lo et
veni auster: p̄fla ortū meum: et fluent aro
mata illius. **Capitulum .V.**

Quiat dilect? me? in ortū suū: vt
comedat fructū pomoz suoz. Ele
ni in ortū meū soroz mea sponsa:

messui mirrā meā cū aromatibz meis. **Co**
medi fauū cū melle meo: bibi vinū meū cū
lacte meo. **Comedite** aīci et bibite: et iebria
mī carissimi. **Ego** dormio et cor meū vigi
lat. **Eloz** dilecti mei pulsātis. **Aperi** mibi
soroz mea aīca mea colūba mea imacula
ta mea: qz caput meū plēnū ē roze: et cincī
ni mei guttis noctiū. **Expoliaui** me tuni
ca mea: quō iduar illa: **Laui** pedes meos:
quō inq̄nabo illos: **Dilect?** me? misit ma
nū suā p̄ foramē: et vēter me? itremuit ad
tactū ei? **Surrexi** vt aperirē dilecto meo
Man? mee stillauerūt mirrā: et digiti mei
plēni mirra p̄batissia. **Pessulū** hostij mei
apui dilecto meo: at ille declinauerat atq;
trāsierat. **Aīa** mea liq̄facta ē: vt dilect? lo
cut? ē. **Quesiui** et nō iueni illū: vocaui: et
nō r̄ndit mibi. **Inuenerūt** me custodes q̄
circuierūt ciuitatē. **Percusserūt** me et vul
nerauerūt me: tulerūt palliū meū custodes
muroz. **Adiuro** vos filie hierlm: si inue
neritis dilectū meū vt nūcietis ei qz amo
re lāgueo. **Qual?** dilect? tu? ex dilecto: o
pulcerrima muliez: **Qual?** dilect? tu? ex
dilecto: qz sic adiurasti nos: **Dilect?** meus
cābid? et rubicūd?: elect? ex milibz. **Caput**
eius auz optimū: come ei? sicut elate pal
maz: nigre q̄si coru?. **Oculi** ei? sicut colū
be sup riuulos aq̄z q̄ lacte sūt lotē: et resi
dēt iuxta fluēta pleissima. **Gene** illi? sicut
areole aromatu: p̄site a pigmētarijs. **La**
bia ei? lilia distillātia mirrā primā. **Ma**
nus illi? tornatiles: auree: plene iacictis.
Alēter ei? eburne?: distict? saphiris. **Sru**
ra illi? colūbe marmoree: q̄ fūdate sūt su
per bases aureas. **Spēs** ei? vt libani: ele
ctus vt cedri. **Suttur** illius suauissimū: et
tot? desiderabil. **Tal?** dilect? me?: et ipē ē
amicus meus filie hierlm. **Quo** abijt dile
ct? tu? o pulcerrima mliez: q̄ declinauit
dilect? tu? **Et** q̄rem? eū tecū. **Ca. .VI.**

Dilectus me? descēdit in ortū suū
ad areolā aromatu: vt ibi pasca
tur. in ortis. et lilia colligat. **Ego**
dilecto meo et dilect? me? mibi: q̄ pascitur
īter lilia. **Pulcra** es amica mea: suavis et
decora sicut hierlm: terribil? vt castroz a
cies ordinata. **Auerte** oculos tuos a me:
qz ipsi me auolare fecerunt. **Capilli** tui si
cut grex caprarum: que apparuerūt de ga
laad. **Dentes** tui sicut greges ouium: que

ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est in eis. Sicut cortex malipunci. sic gene tue: absque oculis tuis. Sexaginta sunt regine: et octoginta concubine: et adulescentularum non est numerus. Una est coluba mea perfecta mea: una est matri sue: electa genitrici sue. Audiverunt eam filie syon et beatissimam predicauerunt: regine et concubine laudauerunt eam. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens: pulchra ut luna. electa ut sol. terribilis ut castrorum acies ordinata. Descendi in ortum nucum ut videre poma puallium: et inspicere si florisset vinea: et germinasset malapunica. Nesciui. Anima mea perturbauit me: propter quod brigas aminadab. reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere ut itueamur te.

Capitulum VII.

Quid videbis in sunamite: nisi choros castrorum: Quam pulchri sunt gressus tui in calciametis: filia principis. Juncture feminum tuorum sicut monilia: que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nunquam indiges poculis. Elenter tuus sicut acerum tritici: vallat liliis. Duo ubera tua sicut duo hynnuli gemelli capree. Collum tuum sicut turris eburnea: oculi tui sicut piscine in esebon: que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulchra es. et quam decora carissima in deliciis. Statura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Dixi. Ascendam in palmam: et apprehendam fructum eius. Et erit ubera tua sicut botri vinee: et odor oris tui sicut odor malorum: guttur tuum sicut vinum optimum. Dignum dilecto meo ad potandum: labiisque et dentibus illius ad ruminandum. Ego dilecto meo: et ad me peruersio eius. Eleni dilecte mi egrediamur in agrum: comoremur in villis. Mane surgamus ad vineas: videamus si floruit vinea. si flores fructus peruriunt: si floruerit malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore detulerunt odorem suum in portis nostris. Omnia poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris mee: ut inueniam te foris

et osculer te et la me nemo despiciat: Apprehendam te et ducam in domum matris mee: et in cubiculum genetricis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculum ex vino condito: et mustum malorum granatorum meorum. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuuro vos filie hierusalem: ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectam: donec ipsa velit. Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens: innixa super dilectum suum: Sub arbore malo suscitaui te. Ibi corrupta est mater tua: ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. lampades eius. ut lampades ignis atque flammarum. aque multe non poterunt extinguere caritatem. nec flumina obruent illam. Si tederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione: quasi nihil despiciet eam. Soror nostra puula: et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre: in die quam alloquenda est: Si murus est edificemus super eum propugnacula argentea. Si ostium est: propingam illud tabulis cedrinis. Ego murus: et ubera mea sicut turris: ex qua facta sunt coram eo quasi pacem reperiens. Quia fuit pacifico in ea: que habet populos. Tradibit eam custodibus: vir affert pro fructu eius mille argenteos. Quia mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducet hijs que custodiunt fructus eius. Que habitas in ortis. aici auscultat te: fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi: et assimilare capree hynnuloque ceruorum super montes aromatum.

Expliciunt cantica canticorum. Incipit liber sapientie.

Diligite iusticiam: qui iudicatis terras. Sentite de domino in bonitate: et in simplicitate cordis querite illum: quam inuenitur ab hijs qui non temptant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. Peruerse enim cogitationes separant a deo: probata autem virtus corrumpit insipientes. Quoniam in maluola animarum non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum: et auferet se a cogitationibus que sunt sine intellectu: et corripiet

a supueniente iniquitate. Benignus est ei spiritus sapientie et non liberabit maledictum a labijs suis: quoniam renum illius testis est deus. et corbis illius scrutator est verus: et lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia sciam habet vocis. Propter hoc quod loquitur iniquum non potest latere: nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatus erit: sermonum autem illius audiens cor ad deum velet: et ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris celi audit omnia: et tumultus murmuratum non abscondet. Custodite ergo vos a murmuratoe: quia nihil predest: et a detractione parcite lingue. Quia sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentis occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vite vestre: neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum. Quoniam deus mortem non fecit: nec letatur in perditione viuorum. Creauit enim ut esset omnia: et sanabiles fecit nationes orbem terrarum: non enim est in illis medicamentum ex terminis nec inferorum regnum in terra. Iusticia enim perpetua est et immortalis: iniusticia autem mortis acquisitio. Impij autem manibus et verbis accersierunt illam: et estimantes illam aquam defluerunt. et spersiones posuerunt ab illa: quoniam morte digni sunt ex parte illius.

Capitulum II.

Dixerunt enim impij: cogitantes apud se non recte. Exiguum et cum tedio est tempus vite nostre: et non est refrigerium in fine hominis: et non est quod agnoscatur sit reuersus ab inferis. Quia ex nihilo nati sumus: et post hoc erimus tanquam non fuerimus. Quoniam fumus afflatus est in naribus nostris: et sermo scitille ad promouendum cor nostrum. Quia extinctus cinis erit corpus nostrum: et spiritus diffusetur tanquam molis aer. Et transibit vita vestra tanquam vestigijs nubis: et sicut nebulas dissoluetur. quod fugata est a radijs solis: et a calore illius agguata. Et nomen nostrum oblivione accipiet per tempora: et nemo habebit memoriam operum nostrorum. Umbra enim transitus est tempus nostrum: et non est reuersio finis nostri. quoniam consignata est: et nemo reuertitur. Venite ergo et fruamur hominis quod sunt: et utamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vino precioso et unguentis nos impleamus: et non pretereant nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratium sit quod non pretransseat luxuria nostra. Nemo vestrum exors sit luxurie nostre. Ubique fructum signum leticie: quoniam hec est pars nostra: et hec est sortis nostra. Oppri-

mam pauperem iustum: et non precamur vidue nec veterano: nec reueremur canos multum temporis. Sit autem fortitudo nostra. lex iniusticie. Quod enim infirmum est inutile inuenit. Circumueiamus ergo iustum. quoniam inutilis est nobis. et pertrari est operibus nostris: et impropereat nobis precepta legis: et diffamat in nos precepta discipline nostre. Promittit se sciam dei herede: et filium dei se noiat. Factus est nobis in educationem cognitionum nostrarum. Grauis est nobis etiam ad vitendum: quoniam dissimilis est alijs vita illius: et immutata sunt vite eius. Tanquam nugaces estimati sumus ab illo: et abstinet se a vijs nostris tanquam ab imbecitijs: et profert nouissima iustorum: et gloriatur patres se herede dei. Gloriamur ergo si sermones illius veri sint: et temptemur quod veritas sunt illius: et sciemus quod erunt nouissima illius: Si enim est verus filius dei suscipiet illum: et liberabit illum de manibus pertrarioy. Contumelia et tormento interrogemus eum: ut sciamus reuerentiam eius: et probemus patientiam illius. Morte turpissima contemnemus eum. Erit ei ei respectus ex sermone illius. Hec cogitauerunt et errauerunt: excecavit enim oculos malicia eorum. Et nescierunt sacramenta dei: neque mercedem sperauerunt iusticie: nec iudicauerunt honorem animarum sanctarum. Quoniam deus creauit homines inextinguibilem: et ad ymaginem similitudinis sue fecit illum. Inuidia autem diaboli. mors introiit in orbem terrarum: imitantem autem illum quod sunt ex parte illius.

Capitulum III.

Iustorum autem anime in manu dei sunt: et non tanget illos tormentum mortis. nisi sunt oculi insipientium mori: et estimata est afflictio exitus illoz. Et ab itinere iusto abierunt in exterminium: et quod a nobis est iter exterminij: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt: spes illoz immortalitate plena est. In paucis veritati. in multis bene disponent: quoniam deus temptauit eos: et inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos: et quasi olocausi hostiam accepit illos: et in tempore erit respectus illoz. Fulgebunt iusti: et tanquam scitille in arundinetis discurrent. Iudicabunt nationes et dominabunt populis: et regibit dominus illoz in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligent veritatem: et fideles in dilectione accrescent illi: quoniam bonum et par est electis eius. Impij autem secundum quod cogitauerunt correptionem habebunt: qui neglexerunt iustum: et a domino recesserunt. Sapientiam enim et

disciplinā q̄ abicit infelix ē. ⁊ vacua ē spes illoꝝ. ⁊ labores sine fructu. et iutilia opa eoz. **M**ulieres eoz inlēsate sūt: ⁊ neq̄ssimī filij illoꝝ. **M**aledicta creatura eoz. **Q**m̄ felix ē steril' ⁊ incoīnq̄nata: q̄ nesciuit thoꝝ rū i delicto. **D**abebit fructum i respectōne aīarū sanctaz. **E**t spado q̄ nō opatus ē p man' suas iniq̄tatē: nec cogitauit aduersus deū nequissima. **D**abit' em̄ illi fidei donū electū: et fors i tēplo dei acceptissima. **E**ponoz em̄ laboz gl'iosus ē fruct': ⁊ que nō cōcidat radix sapiēcie. **F**ilij aut' adu'te roz i cōsumatōe erunt: ⁊ ab iniq̄thoꝝo semē extermiabit'. **E**t si q̄tez lōge vite erūt: i nihilū p̄putabunt': ⁊ sine honore erit nouissima senect' illoꝝ. **E**t si celeri' defuncti fuerit. nō habebūt spem: nec i die agnitōnis allocutōem. **N**atōnes enīz inique dire sunt p̄sumatōnis. **Ca. .III.**

Quāpulcra es casta generatō cum claritate. **I**mortalis ē ei memoria illi': qm̄ ⁊ apud deuz nota ē et apud hoīes. **C**ū presēs ē imitant' illam: et desiderāt eā. cū se eduxerit: ⁊ in p̄petuum coronata triūphat. **I**coīnq̄natoꝝ certamī nū p̄miū vicens. **M**ultigena aut' impiorū multitudo nō erit util': ⁊ spuria vitulina nō habūt radices altas. nec stabile firmamentū collocabūt. **E**t si in ramis i tpe germinauerit. ifirmiter posita a vēto cōmouebunt': ⁊ a nimietate ventoz eradicabunt'. **C**onfringent' ei ramī icōsumati: ⁊ fructus illoꝝ iutiles ⁊ acerbi ad māducābū: ⁊ ad nihilū apti. **E**x iniq̄s em̄ oēs filij qui nascunt' testes sūt neq̄cie aduersus patētes interrogatōe sua. **I**ust' aut' si morte p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. **S**enect' em̄ venerabil' ē: n̄ diurna. neq̄ numero ānoz p̄putata. **C**anī aut' sūt sensus hoīs. ⁊ etas senectutis: vita imaculata. **P**lacēs deo fact' dilect': et viuēs inter peccatores trāslatus ē. **R**apt' ē ne malicia mutaret itellectū ei': aut ne flicto deciperet aīum illi'. **F**ascinatō em̄ nugacitatis obscurat bona: et icōstātia concupiscēcie trāsuertit sensū sine malicia. **C**ōsumat' in breui expleuit multa tpa. **P**lacita ei erat deo aīa illi': p̄pter hoc p̄perauit educere illū de medio iniq̄tatū. **P**opuli aut' vidētes et nō itelligētes. nec ponētes i precordijs talia: qm̄ gr̄a dei ⁊ misericordia est in sc̄to

eius: ⁊ respect' sup electos illi'. **C**ondēnat aut' iustus mortu' viuos ipios: ⁊ iuuetus sceleri' p̄sumata longā vitā inuisti. **E**lidebūt em̄ finē sapiētis: et nō itelligēt q̄b cogitauerit de illo de': ⁊ q̄re minuerit illum dñs. **E**lidebūt em̄ ⁊ p̄tēpnēt eū: illos autez de' irridebit. **E**t erūt post hec decidētes sine honore: ⁊ in p̄tūmelia inter mortuos i p̄petuū. **Q**m̄ dirūpit illos iflatos sine voce: ⁊ p̄mouebit illos a fūdamētis: ⁊ vsq̄ ad supmū desolabunt'. **E**t erūt gemētes: ⁊ memoria illoꝝ periet. **E**leniēt i cogitatōe peccatoꝝ suoz timidi: ⁊ traducēt illos ex aduerso iniq̄tates ipoz. **Ca. .V.**

Quānc stabūt iusti in magna p̄stantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt: ⁊ qui abstulerūt labores eoz. **E**lidentes turbabūtur timore horribili: et mirabunt' in subitatōne inspirate salutis gemētes pre angustia spūs: dicētes intra se. penitēciā agentes: et pre angustia spūs gementes. **D**ij sunt quos habuim' aliquādo in derisū et in similitudinē improprij: nos insensati vitā illoꝝ estimabam' insaniā: ⁊ finē illoꝝ sine honore. **E**cce quō cōputati sūt inter filios dei: et inter sanctos fors illoꝝ ē. **E**rgo errauim' a via veritatis: ⁊ iusticie lumē nō luxit nob': ⁊ sol itel' ligētie nō ē ortus nobis. **L**assati sumus in via iniq̄tatis et p̄ditionis: ⁊ ābulauimus vias difficiles. **E**tiā aut' dñi ignorauim'. **Q**uid nob' p̄fuit supbia: aut diuiciarū iactācia q̄b p̄tulit nobis: **T**rāsierūt oīa illa tāq̄ umbra ⁊ tāq̄ nūci' p̄currēs. **E**t tanq̄ nauis q̄ p̄trāsīt fluctuātē aquā cui' cū p̄terierit n̄ ē vestigiū iuenire. neq̄ semitam carine illi' i fluctib': aut auis q̄ trāsuolat i aere. cui' nullū iueniēt argumētuz itineris illi': sedtm̄ sonit' alaz verberās leuez ventū. ⁊ scīdēs p̄ vim itineris aerē. cōmotiq̄z alis trāsuolauit. et post hoc nullū signū iueniēt itineris illi': aut tanq̄ sagitta emissa i locū destinatū. diuīl' aer p̄tinuo i se reclus' ē ut ignoret trāsīt' illi': sic ⁊ nos nati p̄tinuo desinim' esse. ⁊ stutis quīdem nullū signū valuim' ostēdere: i malignitate aut' n̄ra p̄sūpti sumus. **T**alia dixerūt in iferno hī qui peccauerūt: qm̄ spes impij tanq̄ lanugo ē que a vēto tollitur: et tanq̄ spuma gracilis que a procella dispergitur: ⁊ tanq̄ fumus qui a vento diffusus ē:

et tanquam memoria hospitis unius diei pretereuntis. Iusti autem in perpetuum uiuent: et apud dominum est merces eorum: et cogitatio illorum apud altissimum. Deo accipiet regnum decoris et diadema spiritus de manu domini: quoniam dextera sua teget eos: et in brachio sancto suo defendet illos. Et accipiet armaturam zelus illius: et armabit creaturam ad ultores inimicorum. Induet pro thorace iusticiam: et accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum terribile equitatis: acuet autem diram iram in lanceam: et pugnet cum illo orbem terrarum contra infensatos. Ibi erit egressus fulgur: et tanquam a bene curuato arcu nubium exterminabuntur: et ad certum locum insiliet. Et a petrosa ira plene mittentur gradines: et cadescet in illos aqua maris: et flumina currunt duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis. et tanquam turbo uenti diuidet illos: et ad heremum perducet omnem terram iniquitatis illorum: Et malignitas euertet sedes potentium.

Capitulum VI.

Melior est sapientia quam vires: et vir prudens magis quam fortis. Audite ergo reges et intelligite: discite iudices finium terre. Prebete aures vos qui continetis multitudines et placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est a domino preces vobis. et virtus ab altissimo: qui interrogabit opera vestra. et cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius. non recte iudicastis nec custodistis legem iusticie: neque secundum voluntatem dei ambulastis. Horrere et cito apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in hijs qui presunt fiet. Exiguo enim precebit misericordia: potentes autem potenter tormentata paciuntur. Non enim subtrahet personam cuiusquam deus qui est omnium dominator. nec verebitur magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum et magnam iram fecit: et equaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem. fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt hijs sermones mei: ut discatis sapientiam: et ne excidatis. Qui enim custodierit iusticiam iuste iudicabuntur: et qui didicerint iusta inuenient quod respondebant. Concupiscite ergo sermones meos et diligite illos: et habebitis disciplinam. Clara est et que nunquam marcescit sapientia: et facile videtur ab hijs qui diligunt eam: et inuenitur ab hijs qui queerunt illam. Preoccupat qui se occupant: ut illi se pro ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus

est presumptus: et qui vigilauerit. propter illam cito erit securus. Quoniam dignos se circuit ipsa que res: et in visis suis ostendet se illi hilariter: et in omni prouidentia occurret illi. Inicium enim illius verissima est discipline concupiscentia. Cura ergo discipline dilectio est: et dilectio custodia legum illius est. Custoditio autem legum presumptio incorruptio est: incorruptio autem facit esse primum deo. Concupiscentia itaque sapientie deducet ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus et sceptris o reges populi: diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientie: omnes qui preestis populis. Quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit referam et non abscondam a vobis sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis inuestigabo: et ponam in lucem scientiam illi. et non preteribo veritatem: neque cum inuidia tabescere iter habebit: quoniam talis homo non erit princeps sapientie. Multitudo autem sapientium. sanitas est orbis terrarum: et rex sapiens. populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam pro sermonibus meis: et preterit vobis.

Capitulum VII.

Quoniam quidem et ego mortalium homo similium hominibus: et ex genere terreno illius qui pro factus est: et in ventre matris figuratus sum in sanguine. ex semine hominis: et delectamento soni proueniente. Et ego natus accepi communem aerem: et in similitudinem factam decidi terram: et primam vocem similem omnibus emisit plorans. In voluntatis nutritus sum: et magnis curis. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis inicium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam: et similis exitus. Propter hoc optavi et datus est mihi sensus: et inuocaui et venit in me spiritus sapientie. Et proposui illam regnis et sedibus: et diuicias nihil esse dixi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem preciosum: quoniam omne auxilium in comparatione illius arena est exigua. et tanquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam: et proposui pro luce habere illam: quoniam inextinguibile est lumen illius. Generunt autem mihi omnia bona pariter cum illa: et innumerabilis honestas pro manus illius. Et letatur sum in omnibus: quoniam antecederat me ista sapientia: et ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam sine fictioe didici: et sine inuidia commuico: et honestatem illius non abscondo. In finem enim thesaurus est hominibus: qui qui vult sunt participes facti sunt alicuius dei: propter discipline

bona comedati. **M**ibi autē debet de^o dicere
ex sententia et p̄sumere digna horū q̄ mihi
dant: qm̄ ip̄e sapiē dux ē: et sapiētū emen-
dator. **I**n manu em̄ illi^o nos et sermones
nr̄i: et oīs sapiētia. et opeꝝ sciēcie disciplina
Ip̄e ei dedit mihi horū sciam verā q̄ sūt: ut
sciaz dispositōz orb̄ terraz et v̄tutes elemē-
torū: iniciū et p̄sumatōez et medietatē tēpo-
rū. vicissitudinū pmutatōez. et p̄sumatōez
tēporū. et moꝝ mutatoez: diuisiones tēpo-
rū. anni cursus: et stellaz dispositōez. na-
turas animalū. et iras bestiaz: vim v̄torū
et cogitatōez hoīm. differētias virgultorū et
v̄tutes radicū: et q̄cunq; sūt abscoīsa et im-
p̄uisa didici. **O**īm ei artifex docuit me sa-
piētia. **E**st ei in illa spūs itelligentie fact^o
unic^o multiplex subtilis modest^o. disertus
mobilis. icoinqnat^o: certus suavis amans
bonū actum. qui nihil vetat b̄n̄facere: hu-
man^o. benignus. stabilis. cert^o. secur^o. oēm
h̄ns v̄tutē. oīa p̄spiciēs: et q̄ capiat omnes
spūs itelligibiles: mūdus subtilis. **O**mnib^o
ei mobilib^o mobilior ē sapiā. **A**ttigit autē
vb̄iq; p̄pter suaz mūdiciaz. **C**lapor ē ei vir-
tutis dei: et emanatō quedaz est claritatis
oīpotētis dei sincera: et ideo nihil inqnatū
in eaz icurrit. **C**antor ē em̄ lucis eterne et
speculū sine macula dei maiestatis: et yma-
go bonitatis illi^o. **E**t cum sit vna. oīa po-
test: et p̄manēs in se oīa inouat: et p̄ natō-
nes i aīas sanctas se trāsfert. **A**micos dei
et p̄phetas p̄stituit. **N**eminē ei diligit de^o:
nisi eū q̄ cū sapiā inhabitat. **E**st ei hec spe-
ciosior sole: et sup̄ omnē dispositōz stella-
rū: luci cōparata iuenit̄ p̄or. **I**lli ei succe-
dit noꝝ: sapiam aut non vicit malicia.

Capitulum

VIII.

Attigit ḡ a fine vsq; ad finē forti-
ter: et disponit oīa suauiter. **H**āc
amaui et exquisiui eam a iuuetute
mea: et q̄siui sponsam mihi eā assumere: et
amator fact^o sū forme illi^o. **G**enerositatē
illius glorificat cōtuberniū h̄ns dei: sed et
oīm d̄ns dilexit illā. **D**octrinē ei ē disciplinē
dei: et electrix opeꝝ illi^o. **E**t si diuicie appe-
tunt̄ i vita: qd̄ sapiēcie locuplet^o q̄ opat̄
oīa: **S**i aut̄ sensus opatur: qd̄ horū q̄ sunt
magisq; illa est artifex: **E**t si iusticiaz quis
diligit: labores huius magnas habēt vir-
tutes. **S**obrietatē ei prudēciā docet. et iu-
sticiā et v̄tutē. quib^o utilius nihil ē in vita

hoībo. **E**t si multitudinem sciēcie d̄siderat
q̄s: scit p̄terita et de futuris estimat: scit
v̄lucias sermonū et dissolutōez argumen-
torū: signa et mōstra scit anteq̄ fiāt. et eue-
tus tēporū. et seculorū. **P**roposui ḡ hāc ad-
ducere mihi ad cōuiuendū: sciēs qm̄ mecū
p̄municabit de bonis: et erit allocutio co-
gitatōnis. et tēbij mei. **H**abebo p̄pter hanc
claritatē ad turbas: et honorē apud senio-
res. **I**uuenis et acut^o inueniar in iudicio:
et in p̄spectu potētū amirabilis ero: et fa-
cies principū mirabūtur me. **T**acentē me
sustinebūt: loquentē me respicient: et ser-
mocināte me plura. manus ori suo impo-
nent. **P**reterea habebō p̄ hanc imortali-
tatē: et memoriāz eternā h̄ns qui post me
futuri sunt relinqūā. **D**isponā p̄plos: et na-
tōnes mihi erūt subdite. **T**imebunt me au-
diētes reges horrendi: et in multitudie bo-
nus videbor: et in bello fortis. **I**ntrans in-
domū meā p̄quiescam cū illa. **N**on em̄ ha-
bet amaritudinē p̄uersatō illius: nec tēbiū
p̄uictus illi^o: sed leticiā et gaudiū. **H**ec co-
gitās apud me. et p̄memorās i corde meo.
qm̄ imortalis ē in cogitatōne sapiā. et in
amicicia illi^o d̄lectatio bona: et in operib^o
manuū illi^o honestas sine defectioe: et in
certamie loquele illi^o sapiēcia. et p̄claritas
in p̄municatōe sermonū ip̄ius: circuibam
q̄rens. ut mihi illā assumerē. **P**uer autem
erā igeniosus et sortitus sū aīam bonā. **E**t
cū esse magis bonus: veni ad corpus icō-
inquinatū. **E**t ut sciui qm̄ aliter nō possū
esse p̄tinēs nisi deus det: et hoc ip̄m erat sū-
ma sapiēcia scire. cui^o esset hoc donū: adij-
b̄nm et de p̄catus sum illuz: et dixi ex totis
p̄cordijs meis. **C**a. IX.

Deus patruz meorū et d̄ne miseri-
cordie. q̄ fecisti oīa v̄bo tuo: et sa-
piencia tua constituisti hoīem: ut
d̄nare^o creature q̄ a te facta ē. ut disponat
orb̄ terraz in eq̄tate et iusticia. et in dire-
ctōne cordis iudiciū iudicet: da mihi sedi-
um tuaz assistricē sapiēciam: et noli me
reprobare a pueris tuis. qm̄ seruus tuus
sū ego: et fili^o ancille tue: homo infirmus
et erigui t̄pis: et minor ad intellectū iudi-
cij et legū. **E**t si quis erit cōsumatus inter
filios hominū: si abfuerit ab illo sapiēcia
tua. in nihilum cōputabitur. **T**u aut̄ ele-
gisti me regem p̄plo tuo: et iudicem filioꝝ

tuorum et filiarum. Et dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: et in civitate habitacionis tue altare: similitudinem tabernaculi sancti tui quod preparasti ab inicio et tecum sapientia tua. quae novit opera tua: quae et affuit tunc cum orbem terrarum faceres. et sciebat quod esset placitum oculis tuis: et quod directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis factis tuis. et a sede magnitudinis tue: ut mecum sit et mecum laboret: ut sciam quod acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in operibus meis sobrie: et custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste: et ero dignus sedium patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quod velit deus? Cogitationes enim mortalium timide: et incerte providencie nostre. Corpore enim quod corrumpit aggruat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus quae in terra sunt: et quae in prospectu sunt invenimus cum labore. Quae in celis sunt autem quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu detideris sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis: et si correcte sint semite eorum quae sunt in terris. quae tibi placet didicerunt homines: Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a principio. **Ca. X.**

Nec illum qui primus formatus est a deo pro orbis terrarum. cum solus esset creatus custodiuit: et eduxit illum a domicilio suo. Et eduxit illum de limo terre: et dedit illi virtutem continendi omnia. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua: propter iram homicidii fratricitas operiit. Propter quod cum aequa deleretur terra: sanavit iterum sapientia: propter contemptibile lignum iustum gubernans. Nec et in consensu superbie cum senacules extulisset sciuit iustum: et servavit sine querela deo: et in filiis misericordiam fortiter custodiuit. Nec iustum a pereuntibus impiis liberavit fugientem: descendentem igne in pentapopolim: quibus in testimonium nequicie fumigabunda constat deserta terra: et in certo tempore fructus habentes arbores: et incredibilis anime memoria factas figmentum sal. Sapientiam enim pretereuntes non tamen in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona: sed et insipientie sue reliquerunt hominibus memoria: ut in hijs quae peccaverunt: nec latere potuissent. Sapientia autem hos quae se observant a doloribus liberabit. Nec autem profugum ire fratris iustum deducit per vias rectas: et ostendit illi regnum dei: et dedit illi sciam sanctorum. Honestavit illum

in laboribus: et implevit labores illum. In fronte circumveniendum illum affuit illi: et honestum fecit illum. Custodiuit illum ab inimicis: et a seductoribus tutavit illum. Et certamen fortiter dedit illi ut viceret: et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Nec verbum iustum non dereliquit. sed a peccatoribus liberavit eum: descenditque cum illo in foveam et in viculum non dereliquit illum: donec afferret illi sceptrum regni. et potentiam adversus eos quae eum deprimebant: et medaces ostendit quae maculaverunt illum: et dedit illi claritatem eternam. Nec populum iustum et seminem sine querela liberavit a nationibus quae illum opprimebant. Intraivit in animam servi dei: et stetit contra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum et deduxit illos in viam mirabili. Et fuit illis in velamento diei: et in luce stellarum per noctem. Et transtulit illos per mare rubrum: et transierit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum immergit in mare: et ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum: et decantaverunt domine nomen sanctum tuum: et victricem manum tuam laudaverunt pater. Omnis sapientia aperuit os multorum: et linguas infantium fecit disertas.

Dixit opera eorum **Ca. XI.** in manibus prophete sancti. Inter fecerunt per desertum quae non habitant. et in locis desertis fecerunt casas. Steterunt contra hostes: et de inimicis se vindicaverunt. Sitiaverunt et invocaverunt te: et data est illis aqua de petra altissima: et requies sitis de lapide duro. Per quae enim penas passi sunt inimici illorum a defectu potus sui: et in eis cum abundaret filij israel letati sunt. Per hec cum illi deesset: bene cum illi actum est. Nam per forte quidem sempiterni fluminis humanum sanguinem bibisti iniustus. Qui cum minuerent in traductioe infantiu occisorum. bibisti illi abundantem aquam insperate: ostendens per sitim quae tunc fuit. quemadmodum tuos exaltares: et adversarios illorum necares. Cum enim temptati sunt. et quidem cum misericordia disciplinam accipientes: sciunt quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta patient. Nos quidem tanquam pater mones praestitisti. Illos autem tanquam durus rex interrogas condonasti. Absentes enim et praesentes similiter torquentur. Duplex enim illos acceperat verbum: et gemitus cum memoria praeteritorum. Cum enim audiret per sua tormenta bene secum agi commemorati sunt dominum: admirantes in fine

Tosaph

Xij habet moyses

da

hymn abel

noe abel

ca

yoel

iarob

exitus. Quē em̄ in expositōne p̄ua p̄iectū deriserūt: in finē euent⁹ mirati sūt. Nō filiē iūstis faciēs: p̄ cogitatōib⁹ aut̄ insensatis iniq̄tates illoꝝ. q̄d̄ quidē errātes colebant mutos serpētes ⁊ bestias supuacuas: im̄sisti illis multitudinē mutoꝝ aīaliū in vīdictā: vt scirēt q̄ p̄ que peccat q̄s p̄ hec et torquef. Non em̄ impossibil⁹ erat oīpotēs man⁹ tua q̄ creauit orbez terraz ex materia inuisa imittere ill⁹ multitudinē vīsoꝝ. aut audaces leones. aut noui generis. ira plenas. ⁊ ignotas bestias: aut vaporē igniū spirātes. aut fumi odorē p̄ferētes: aut horrēdas ab ocul⁹ scitillas emittētes: q̄rū nōsolū lesura poterat illos exterminare: s̄ et aspectus p̄ timorē occidere. Nam ⁊ sine hīs vno spiritu poterāt occidi p̄secutōnē passi. ab ip̄is factis suis: et dispersi p̄ sp̄m̄ v̄tutis tue: sed oīa in mēsurā ⁊ numero et p̄dēre disposuisti. Multū eī valere tibi soli superat semp: ⁊ v̄tuti brachij tui q̄s resistet: Qm̄ tanq̄ momentū statere sic ē āte te orb⁹ terraz. ⁊ tanq̄ gutta rois añluca. ni q̄ descēdit ī terrā. Et misereris oīm. q̄a oīa potes: ⁊ dissilas peccata hoīm p̄ penitēciā. Diligis eī oīa q̄ sūt et nihil obisti eoꝝ q̄ fecisti: nec eī odiēs aliq̄d̄ p̄stituisti. aut fecisti. Quō aut̄ possit aliq̄d̄ p̄manere nisi tu voluisses: aut q̄d̄ a te vocatū n̄ esset p̄seruaref: Parcīs aut̄ oīb⁹: qm̄ tua sunt dñe q̄ amas animas. **Ca. XII.**

Quā bonus et suavis ē dñe sp̄s tu⁹ ī oīb⁹. Ideoq̄ hos q̄ exerrāt p̄tibo corripis: ⁊ de quib⁹ peccant amones: et alloq̄ris vt relicta malicia credant in te dñe. Illos eī antiq̄s inhabitatores terre s̄acte tue quos exhorruisti qm̄ odibilia opa tibi faciebāt p̄ medicamina ⁊ sacrificia iniusta: ⁊ filioꝝ suorum necatores sine misericordia. et p̄mestores visceꝝ hoīm et deuoratores sāguinis. et auctores parētes aīaz inauxiliataꝝ p̄dere voluisti. a medio sacramēto tuo. p̄ man⁹ parentū n̄rorū. vt dignā p̄ciperēt p̄grinatōem p̄ueroꝝ dei: q̄ tibi oīm carior ē terra. S̄ et hīs tanq̄ hoīb⁹ pepcisti: ⁊ misisti añcessores exercitus tui vespas: vt illos paulatim exterminarēt. Nō q̄ impotēs eras ī bello. subicere ip̄ios iūstis. aut bestiis seuis. aut verbo duro simul exterminare: sed p̄tibo iudicās dabas locū penitēcie n̄ ignorās qm̄ nequā

est natio eoꝝ. ⁊ naturalis malicia ip̄ioꝝ: et qm̄ nō poterat mutari cogitatō illoꝝ in p̄petuū. Semē em̄ erat maledictū ab īicio. Nec timēs aliquē: veniā dabas peccatis illoꝝ. q̄s eī dicit tibi q̄d̄ fecisti: aut q̄s stabit p̄tra iudiciū tuū: Aut q̄s ī p̄spectu tuo veniet vindex iniquoꝝ hoīm: Aut q̄s tibi imputabit: si perierit natōes quas tu fecisti: Non est em̄ alius de⁹ q̄ tu. cui cura ē de omnib⁹: vt ostēdas qm̄ nō iniuste iudicās iudiciū. Neq̄ rex neq̄ tirānus in cōspectu tuo inquirēt de hīs q̄s p̄didisti. Cū ḡ sis iūstus. iuste oīa disponis. ip̄m quoq̄ o pater q̄ nō debet punire p̄benas: ⁊ exteꝝ estimas a tua v̄tute. Virtus em̄ tua. iusticie iniciū ē: ⁊ ob hoc q̄ omniū dñs es. oībus te p̄cere facis. Virtutē em̄ ostēdis tu. q̄ nō crederis esse ī v̄tute p̄sumatus: ⁊ horū q̄ te nesciūt audaciā traducis. Tu aut̄ dñator v̄tutis cū tranquillitate iudicās: ⁊ cū magna r̄uerēcia disponis nos. Subest em̄ tibi cū volueris posse. Docuisti em̄ populū tuū p̄ talia opa. qm̄ oportet iustum esse et humanum: ⁊ bone spei fecisti filios tuos: qm̄ iudicās das locū in peccatis penitēcie. Si eī inimicos seruoꝝ tuoꝝ ⁊ debitos morti cū tāta cruciasti attentōne. et liberaisti dans tēpus ⁊ locū p̄ que possent mutari a malicia: cū q̄nta diligentia iudicasti filios tuos quoꝝ parētib⁹ iuramēta et p̄uētōes dedisti bonaz p̄missionū: Cū ḡ das nob̄ disciplinā inimicos n̄ros mltipli cū flagellas: vt boītatē tuā cogitem⁹ iudicātes: ⁊ cū de nob̄ iudicāf sperem⁹ misericordiā tuā. Ante ⁊ ill⁹ qui ī vita sua insensate ⁊ iniuste vixerūt: p̄ hec q̄ coluerūt debisti sūma tormēta. Et enim in erroris viadiuti⁹ errauerūt: deos estimātes hec. q̄ in aīalib⁹ sunt supuacua: infātū insensatoꝝ more viuentes. Propter hoc tanq̄ p̄ueris insensatis iudiciū in derisum dedisti. Qui aut̄ ludibrijs et increpatōibus nō correcti sunt: dignum dei iudiciū experti sunt. In hīs enim que patiebantur. moleste ferebant: in quibus patientes indignabātur. Per hec quos putabāt deos in ip̄is cū exterminarētur: vidētes illum quē olim negabāt se nosse: verū deū agnouerūt. Propter quod et finis p̄demnatōis eorum veniet super illos.

Capitulum

Quoniam sunt autem omnes homines in quibus non subest scientia dei: et de hijs qui vident bona non potuerunt intelligere eum. qui est: neque opibus attendentes agnouerunt quod esset artifex: sed aut ignem. aut spiritum. aut citatum aerem. aut girum stellarum. aut nimiam aquam. aut solem et lunam rectores orbis terrarum deos putauerunt. Quorum etsi specie delectati deos putauerunt: sciunt quanto hijs dominator eorum speciosior est. Speciei eius generator hec omnia constituit. Aut si virtutes et opera eorum mirati sunt: intelligant ab illo. quoniam qui hec fecit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creature: agnoscibiliter poterit creator horum videri. Sed tamen adhuc in hijs minor est quarela. Et hijs ei fortasse errant deum querentes: et volentes inuenire. Etenim cum in opibus illius puer sententiam inquirunt et persuasum habent: quoniam bona sunt que videntur. Itaque aut nec hijs debet ignosci. Si ei tamen potuissent scire ut possent estimare seculum: quomodo huius dominum non facilius inueniunt? Infelices autem sunt et inter mortuos spes illorum est: que appellauerunt deos opera manu hominum. aurum et argentum artis inventiones. et similitudines animalium. aut lapidem inutile opus manus antiquae. Aut si quis artifex faber de silua lignum rectum secuerit. et huius docte eradat omnem corticem et arte sua usus diligenter fabricet vas inutile in pueris virtutibus vite: reliquias autem eius operis ad preparationem escae abutatur: et reliquum horum quod ad nullos usus facit. lignum curuum et verticibus plenum sculpat diligenter pro vacuitate sua: et pro sciam sue artis figurat illud. et assimilet illud imagini hominis aut alicui ex animalibus illud proparet: pliniens rubrica. et rubicundum facies fuco colorem illi. et omnem maculam que in illo est pliniens terra: et faciat ei dignam habitacionem et in pariete ponens illud. et confirmas ferro ne forte cadat prospiciens illi: sciens quoniam non potest adiuuare se. Imago eius est: et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua. et de filiis suis. et de nuptijs. votum facies inquit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est. et pro sanitate quodam infirmum deprecatur: et pro vita rogat mortuum: et in adiutorium inutile inuocat: et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest: et de acquirendo et operando et de omnium rebus euentu petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

Iterum alius **Ca. XIII.**
 nauigare cogitans et pro feros fluctus iter facere incipiens: ligno por-

tante se. fragilius lignum inuocat. Illud ei cupiditas acquirendi excogitauit: et artifex sapientia fabricauit sua. Tua autem pater providencia ab initio cuncta gubernat: quoniam dedisti in mari viam. et inter fluctus semitam firmissimam: ostendens quoniam potes es ex omnibus sanare. etiamsi sine rate aliquis abeat mare. Sed ut non essent vacua sapientie tue opera: propter hoc etiam et exiguo ligno credunt homines animas suas et transerentes mare pro rate liberati sunt. Sed et ab initio cum periret superbi gigantes: spes orbis terrarum ad rate profugies. remisit seculo semen natiuitatis: que manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum: pro quod sit iusticia. Per manus autem quod sit ydolum maledictum est. et ipsum. et qui fecit illud: quia ille quidem operatur est: illud autem cum esset fragile deus cognominatur est. Similiter autem odio sunt deo: impietas et impietas eius. Etenim quod factum est: cum illo qui fecit tormenta pacietur. Propter hoc et in ydolis nationum non erit respectus: quoniam creature dei in obitu facte sunt et interpretacionem anime hominum: et in muscula pedibus insipientius. Inicium enim fornicacionis est excessus ydolorum: et adiuuentio illorum corruptio vite est. Neque enim erat ab initio: neque erunt in perpetuum. Superuacuitas eius hominum hec adiuuenit in orbem terrarum: et ideo breuis illorum finis est inuentus. Acerbo enim luctu dolens pater rapti cito sibi filium fecit imaginem: et illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat nunc tanquam deum colere cepit: et constituit inter seruos suos sacra et sacrificia. Deinde interueniente tempore. conualescente iniqua consuetudine. hic error tanquam lex custoditus est: et tyrannorum imperio colebantur figmenta. Et hos quos in palam homines honorare non poterant propter hoc quod longe esset: a longinquo figura eorum allata. euidentem ymaginem regis. quem honorare volebant fecerunt: ut illum qui aberat tanquam presentem colerent sua sollicitudine. Prouerit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant. artificis eximia diligencia. Ille ei volens placere illi qui se assumpsit: elaborauit arte sua ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta pro specie operis: eum qui ante tempus tanquam homo honoratus fuerat. nunc deum estimauerunt. Et hec fuit vite humane deceptio: quoniam aut affectui aut regibus deseruientes homines. incomunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non

*Minus filius pro suo
 bello statua pingit posuit*

suffecerat errasse eos circa dei sciam: sed et in magno viuētes insciēcie bello: tot et tā magna mala pacē appellāt. Aut em̄ filios suos sacrificātes aut obscura sacrificia faciētes. aut insanie plenas uigilias hñtes. neq; vitā neq; nuptias mūdas iā custodiunt: sed et alius aliū p̄ inuidiā occidit aut adulterās p̄tristat: et oīa p̄mixta sūt. sanguis homicidiū furtū et fictio. corruptō et infidelitas. turbatō et piuriū: tumultus bonorum. dei imemoratio. aīarū inq̄natō. natiuitatis imutatō. nuptiarū inconstātia: inordinatō mechie et impudicicie. Infandorum em̄ ydolorū cultura oīs mali causa ē: et incipiū et finis. Aut em̄ dū letant̄ insaniant. aut certe uaticinant̄ falsa: aut uiuūt iniuste: aut peierāt cito. Dū em̄ cōfidūt i ydolis q̄ sunt sine aīa: male iurātes noceri se nō sperāt. Etraq; q̄ illi eueniēt digne: qm̄ male senserūt de deo. attendentes ydolos: et iurauerūt iniuste i ydolo. p̄tēnentes iusticiā. Non em̄ iurantiū ē virtus: sed peccantiū pena pambulat semp̄ in iustorum preuarcationem.

Capitulum .XV.

Quod autē deus noster. suauis et uerus: paciēs et in misericordia disponens oīa. Etenim si peccauerimus tui sumus. scientes magnitudinē tuā: et si nō peccauerim: scimus qm̄ apud te sumus p̄putati. Nosse ei te p̄sumata iusticia est: et scire iusticiā et uirtutē tuā. radix ē immortalitatis. Non em̄ in errorem induxit nos hoīm male artis excogitatō: nec umbra picture. labor sine fructu. effigies sculpta p̄ varios colores. cuius aspectus dat insensato concupiscentiam: et diligit mortue ymaginis effigiē sine aīa. Malorum amatores digni sunt morte: qui spem hñt i talibus et q̄ faciūt illos: et q̄ diligūt et qui colunt. Sed et figulus mollē terrā p̄mēs laboriose fingit ad usus nōros unūquodq; vas: et de eodē luto fingit q̄ mūda sunt in usū vasa: et similiter q̄ hñs sūt p̄traria. Idem autē uasorū q̄s sit usus iudex ē figulus. Et cū labore vario deū fingit de eodē luto. ille q̄ paulatē de terra factus fuerat: et post pusillum reducit se unde acceptus ē. repetit aīe debitūq; habebat. Sed est cura illi non quia laboraturus ē. nec qm̄ breuis illi uita ē: sed concertat aurificibus et argētariis: sed et erarios imitat: et gloriā p̄fert qm̄ res

supuacuas fingit. Cinis est em̄ cor eius: et terra superuacua spes illius et luto uilior uita eius: qm̄ ignorauit qui se finxit: et q̄ inspirauit illi aīam amat que operat: et q̄ inflauit ei spiritū uitalē. Sed et estimauerūt lusum esse vitā nostrā: et p̄uersatōem uite compositā ad lucrum: et oportere unde cunq; etiā ex malo acquirere. Dic em̄ scit se sup̄ omēs deliquere: q̄ ex terre materia fragilia uasa et sculptilia fingit. Omnes em̄ insipientes et infelices sup̄ modū aīe sue sup̄bi sunt inimici ipsi tui. et impetrātes illi: qm̄ omnia ydola nationū deos estimauerūt quibus neq; oculorum uisus ē ad uidentū: neq; nares ad p̄cipiendū spiritū. neq; aures ad audiendū: neq; digiti manuum ad tractandū: sed et pedes eorum pigri ad ambulandū. Homo em̄ fecit illos: et q̄ spiritū mutatus ē. is finxit illos. Nemo ei sibi similem homo poterit deū fingere. Cum em̄ sit mortalis: mortuū fingit manibus iniq̄s. Melior enim est ipse hijs quos colit: qz ipse quidem uixit cū esset mortal: illi autē nunq̄. Sed et aīalia miserimi colūt. Insensata em̄ corporata hijs. illis sūt deteriora. Sed nec aspectu aliq̄s ex hijs animalibus bona p̄t̄ spicere. Effugerūt autē dei laudē: et benedictōem eius.

Capitulum .XVI.

Propter hec et hijs similia passi sūt digne tormenta: et per multitudinem bestiarū exterminati sūt. Pro quibus timētis bene disposuisti populū tuū: quibus dedisti concupiscentiarū delectamentū suū. nouū saporem escam parās eis ortigometram: ut illi quidem concupiscentes escā p̄pter ea que illis ostensa et missa sūt. etiam a necessaria concupiscentia auerterentur. Hijs autē in breui inopes facti: nouam gustauerūt escam. Oportebat em̄ illis sine excusatione. quidem. supuenire iteritū exercētibus tirānidē: hijs autē tū ostēdere quē ad modū inimici eorum exterminabant. Etenim cū illis supuenit seua bestiarū ira: morsibus p̄uersorum coluborum exterminabant. Sed nō in perpetuū tua ira p̄mansit: sed ad correptionem in breui turbati sunt: signū habentes salutis. ad p̄memoratōem mandati legis tue. Qui ei p̄uersus ē non p̄ hoc quod uidebat sanabat: sed p̄ te oīm saluatorez. In hoc autē ostēdisti inimicis tuis: qz tu es q̄

liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus: et non est inuenta scitis anime illorum: quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draco nunc nec venator vicerunt dentes. Misericordia enim tua adueniens sanabat illos. In memoria enim sermonum tuorum exterminabantur: et velociter sanabantur: ne in alta incedentes oblivione non possent tuo adiutorio uti. Et enim neque herba neque malagma sanavit eos: sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Tu es domine qui vite et mortis habes potestatem: et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam: et cum exierit spiritus non revertetur nec revocabit animam quam recepta est: sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim nosse te ipsi per fortitudinem brachii tui flagellati sunt novis aquis et gradibus et pluvius persecutores passi sunt: et per ignem consummati. Quod enim mirabile erat: in aqua quam omnia extinguit plus ignis valebat. Elitex enim orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuebat ignis ne comburerentur qui ad impios missa erat anima: sed ut ipsi videntes scirent quoniam dei iudicio patiuntur persecutores. Et quodam tempore in aqua super obtutem ignis exardebat undique: ut iniquam terram nativorum exterminaret. Pro quibus angelorum esca nutriti populum tuum: et paratum panem de celo prestitisti illis sine labore omnem delectamentum in se habentes: et omnis saporis suavitate. Substantia enim tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebas: et deseruiens omnisciuusque voluntati. ad quod quisque volebat convertebatur. Nix autem et glacies sustinebant vim ignis. et non tabescebant: ut scirent quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grande et pluvia coruscans. Hoc autem iter: ut nutrire iusti. Ignis etiam sue virtutis oblitus est. Creatura enim tibi factori deserviens exardescit in tormentum adversus iniustos et lenior fit ad bene faciendum per hiis qui in te confidunt. Propter hoc et tunc omnia transfigurata omnium nutrici gratie tue deserviebant ad voluntatem eorum quam a te desiderati sunt: ut scirent filii tui quos dilexisti domine: quoniam non natiuitatis fructus pascunt homines: sed sermo tuus homines qui in te crediderunt servat. Quod enim ab igne non poterat exterminari statim ab exiguo radio sol calefactum tabescebat: ut notum omnibus esset. quoniam oportet pervenire soles ab benedictione tua: et ab oriente lucis te adorare. Ingrati enim spes tanquam hiberna glacies tabescet: et disperiet tanquam aqua superacua.

257

Magna sunt enim **Ca. XVII.** iudicia tua domine: et inenarrabilia verba tua: propter hoc in disciplina anime erraverunt. Dum enim persuasum habuit iniquum posse divina rationi sancte: viculis tenebrarum et longe notis impediti inclusi sub tectis. fugitivi perpetue providencie placuerunt: et dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt paventes horrere: et cum admiratione nimia perturbati. Neque enim quod pertinebat illos spelunca sine timore custodiebat: quoniam sonitus descendentis perturbabat illos: et persone tristes illi apparerent sicut pavore illi presentabat. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumem prestare: nec sicut lipide flamma illuminare poterat illam noctem horrendam. Apparebat autem illi subitaneus ignis. timore plenus: et timore percussus illius quam non videbat faciei estimabant deteriora esse quam non videbant: et magice artis apostoli erant derisus. et sapientie et glorie correptionem cum contumelia. Illi enim qui per mittebant timores et perturbaciones se expellere ab anima languente: huius cum derisus. pleni timore languerant. Nametsi nihil eos ex monstris. perturbabat: transitu animalium et serpentiu sibilatone commoti. tremebundi peribant: et aerem quem nulla ratione quos effugere posset negantes se videre frequenter ei preoccupas pessima redarguerent conscientia. Cum sit enim timida nequicia: data est in omnium condemnationem. Sempiternum persuasum mit seua: perturbata conscientia. Nihil enim est timor nisi presumptiois adiutorium: proditio cogitacionis auxiliorum et dum abintus minor est expectatio: maiorem reputat potentiam eius cause. de qua tormentum presentat. Illi autem qui in potentem venire noctem. et ab infimis et ab altissimis inferis supervenientem eundem sonum dormientes: aliquando monstrorum exagitabantur timore: aliquando anime deficiebant translatione. Subitaneus enim illis et insperatus timor supervenerat. Deinde si quisquam ex illis decidisset: custodiebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat aut pastor aut agri laborum operarius preoccupatus esset: in effugabile sustinebat necessitates. Una enim cathena tenebrarum omnes erant colligati. Sive spiritus sibilans aut inter spissos arborum ramos aviis sonus suavis. aut vis aqua decurreris nimium. aut sonus validus precipitatorum petrum: aut lubentium animalium. cursus invisus. aut mugientium valida bestiarum vox: aut resonans de

altissimis montibus echo. Deficientes faciebat illos pro timore. Omnis enim orbis terrarum lapido illuminabat lumine. et non impeditis operibus continebat. Solis autem illi supposita erat quavis nox: ymago tenebrarum que superventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant grauioribus tenebris. **Ca.** .XVIII.

Sanctis autem tuis maxima erat lux: et horum quidem vocem inimici audiebant. sed figuram non videbant. Et quia non et ipsi per eadem passi erant magnificabant te: et qui ante lesi erant quod non ledebatur gratias agebant tibi: et ut esset differentia. te deum petebant. Propter quod ignis ardente columnam ducem habuerunt ignote viae: et solis sine lesura boni hospicii prestitisti. Digni quidem illi carere luce et pati carcerem tenebrarum que inclusos custodiebant filios tuos. per quos incipiebat incorruptum legis lumen seculo dari: dum cogitarent iustorum occidere infantes. et uno exposito filio sed liberato intraductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti: et pariter illos prohibisti in aqua valida. Illa enim nox ante cognita est a patribus nostris: ut vere scientes quibus iuramentis crederentur antiquiores essent. Suscepta est autem a populo tuo. sanitas quod te iustorum: iniustorum autem exterminatio. Sicut enim lesisti aduersarios nostros: sic et nos puocans magnificasti. Abscondere enim sacrificabant iusti pueri bonorum: et iusticie legem in concordia disposuerunt similiter bona et mala recepturos iustos: patri decantantes laudes. Resonabat autem inconueniens inimicorum vox: et flebilis audiebatur plactus ploratorum infantium. Simili autem pena seruus cum domino afflicto est: et popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliendum viui sufficiebant: quoniam uno momento que erat preclarior natio illorum exterminata est. De omnibus enim non credentes propter beneficia: tunc cum primum fuit exterminium primogenitorum spoponderunt populum dei se esse. Cum enim quietum silentium contineret omnia. et nox in suo cursu medium iter haberet: omnipotens sermo tuus domine exiliens de celo a regalibus sedibus venit durus debellator in mediam exterminij terram perstruxit: gladius acutus insimilitudini imperium tuum portans: et stans repleuit omnia morte: et usque ad celum attingebat stans in

terra. Tunc continuo visus somniorum malorum turbauerunt illos: et timores superuenerunt insperati. Et alibi piecetur semiuivus: propter quam moriebat causam demonstrabat mortis. Elisiones enim que illos turbauerunt hec promonebant: ne inscium quare mala patiebantur: periret. Tetigit autem tunc et iustos temptatio mortis: et commotio in heremo facta est multitudinis: sed non diu permansit ira tua propter eas enim homo sine querela deprecari pro populo: proferens seruitutis sue scutum orationem: et per incensum deprecatorum allegans. restitit ire et finem imposuit necessitati: ostendens quoniam tuus est famulus. Elicit autem turbas non in virtute corporis nec armatura potentie: sed verbo illum que se vexabat subiecit: iuramenta parentum et testamentum commemorans. Cum enim iam aceruatim cecidisset super alterum mortui: interstitit. et aputauit impetum: et diuisit illam que ab uiuos ducebat viam. In veste enim poteris quas habebat totus erat orbis terrarum: et parentum magnalia in quatuor orbibus lapidum erant sculpta: et magnificentia tua in diademate capitis illi scripta erat: hijs autem cessit que exterminabat: et hec extimuit. Erat enim sola temptatio ire sufficiens. **Ca.** .XIX.

Impius autem usque in nouissimum sine misericordia ira superueit. Presciebat enim et futura illorum: quoniam ipsi cum reuersi essent et promississent ut seducerent et cum magna sollicitudine promississent illos: persequebantur illos penitentiae actus. Adhuc enim iter manus habentes luctum et deplorantes ad monumenta mortuorum aliam sibi assumpserunt cogitationem inscientie: et quos rogantes piecerant: hostanque fugitios persequebantur. Ducebat enim illos ad hunc finem digna necessitas: et horum que acciderant commemoratorum amittebant: ut queeerant tormentis impleret punitio: et populus que te tuus mirabiliter transiret: illi autem nouam mortem inueniret. Omnis enim creatura ab suo genere ab uicio figurabat defuissent tuis preceptis: ut pueri tui custodirentur illesi. Namque nubes castra eorum obumbrabat: et ex aqua que ante erat terra arida apparuit: et in mari rubro uia sine impedimento: et capus germinans de profundo nimio: propter quem omnis natio transiuit. que te gebat tua manu videntes tua mirabilia et monstra. Tanquam equi enim tepauerunt escam: et tanquam agni exultauerunt magnificantes te domine que liberaasti illos. Memores enim erant adhuc

eorum que in incolatu illorum facta fuerant: que admodum per nationem aialium eduxit terra muscas: et per piscibus eructavit fluvium multitudinem ranarum. Nouissime autem videntur noua creatura auium: cum abducti cupiditate postulauerunt escas epulatois. In allocutione enim desiderij ascendit illis de mari ortus gometra: et verationes peccatoribus superueniunt non sine illis que ante facta erant argumētis per vim fluminum. Iuste enim patiebantur secundum suas nequicias: Et enim indestabilē hospitalitatem instituerunt. Alij quidem ignotos non recipiebant aduenas. Alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant. Et non solum hoc: sed et alij quidem respectus illorum erat: quoniam iusti recipiebant extraneos. Qui autem cum leticia receperunt hos qui eis deus vni erant institutis: seuisis afflixerunt doloribus. Percussi sunt autem cecitate. sicut illi in foribus iusti: cum subitaneis coopti essent tenebris. Anusquisque transitum hostij sui querebat. In se enim elementa dum peruertuntur sicut in organo qualitatis sonus immutatur: et omnia suum sonum custodiunt. Unde estimari ex ipso visu certo potest. Agrestia enim in aquatica peruertebantur: et quecumque erant naturalia in terra transiebant. Ignis in aqua valebat super suam virtutem: et aqua extinguitis nature obliuiscerebat. Flamme e contrario corruptibiliū aialium non verauerunt carnes coabulatiū: nec dissoluebant illas que facile dissoluebant sicut glacies bona escam. In omnibus enim magnificasti populum tuum domine. et honorasti: et non desperasti in omni tempore et in omni loco assistens eis.

Incipit prologus iherosolimitani filij sirach in librum ecclesiasticum.

Multorum nobis et magnorum per legem et prophetas aliosque qui secuti sunt illos sapientia demonstrata est: in quibus oportet laudare israel doctrine et sapientie causa: quia non solum ipsos loquentes necesse est esse peritos: sed etiam extraneos posse et discere et scribentes doctissimos fieri. Auus meus iherosolimitanus postquam se amplius dedit ad diligentiam lectiois legis et prophetarum et aliorum librorum que nobis a parentibus nostris traditi sunt voluit et ipse scribere aliquid horum que ad doctrinam et sapientiam pertinet: ut desiderantes discere et illorum periti fieri magis magisque attendant animo:

et confirmentur ad legitimam vitam. Porro itaque venire vos cum benivolentia et attentiori studio lectorem facere: et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie: et deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba hebraica: quoniam fuerit translata ad aliam linguam. Non autem solum hec: sed et ipsa lex et prophete ceteraque aliorum librorum non parua habent differentiam quam inter se dicunt. Nam in octauo et tricesimo anno temporibus ptolomei euergetis regis postquam perueni in egiptum: et cum multum temporis ibi fuisset inueni ibi libros relictos non parue neque preternende doctrine. Itaque bonum et necessarium putavi et ipse aliqua addere diligentiam et laborem interpretandi librum istum: et multa vigilia attuli doctrinam in spatium temporis ad illa que ad finem ducunt librum istum dare: et illis que volunt animum intrare et discere que admodum oporteat instituire mores qui secundum legem domini proposuerint vitam agere.

Explicit prologus. Incipit liber ecclesiasticus.

Omnis sapientia a domino deo est: et cum illo fuit semper: et est aeternum. Arenas maris et pluvie guttas et dies seculi: quis dinumeravit: altitudinem celi et latitudinem terre et profundum abyssi: quis dimensus est sapientiam dei preterentem omnia: quis investigavit per omnia creata est sapientia: et intellectus prudentie ab evo. Fons sapientie verbum dei in excelsis: et ingressus illi mandata eterna. Radix sapientie cui revelata est. et astucias illi quis agnouit: disciplina sapientie cui revelata est et manifestata: et multiplicato ingressus illi quis intellexit: An est altissimus creator omnium omnipotens: et rex potens. et metuendus nimis: sedens super thronum illi: et dominans deus. Ipse creavit illas in spiritu sancto: et vidit et dinumeravit et mensus est. Et effudit illam super omnia opera sua: et super omnem carnem secundum datum suum: et prebet illam diligentibus se. Timor domini gloria et glorificatio: et leticia et corona exultationis. Timor domini teletabit cor: et dabit leticias et gaudium in longitudinem dierum. Timentem deum bene erit in extremis: et in die defunctionis sue benedicetur. Dilectio dei honorabilis sapientia: quibus autem apparuerit in visu. diligunt

ea: in visione et in agnitione magistri suorum. In
 icium sapientie timor domini: et cum fidelibus in vul-
 va precreatus est: et cum electis seminis generati. et
 cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor domini
 scientie religiositas. Religiositas custodiet
 et iustificabit cor: iocunditatem atque gaudium
 dabit. Timere deum bene erit in extremis et in
 diebus defunctiois illius benedicere. Plenitudo
 sapientie timere deum: et plenitudo a fructibus
 illius. Omne domum illius implebit a genera-
 tionibus: et receptacula a thesauris illius. Co-
 rona sapientie timor domini: replens pacem et salu-
 tis fructum: et vidit et dinumeravit eam.
 Utraque autem sunt dona dei. Scientiam et intel-
 lectum prudentie. sapientia preparet: et gloriam
 tenentium se exaltat. Radix sapientie est time-
 re deum: ramus enim illius longevus. In thesauris
 sapientie intellectus et scientie religiositas: execra-
 tio autem peccatorum sapientia. Timor domini ex-
 pellit peccatum. Nam qui sine timore est non poterit
 iustificari: iracundia enim animositas illius
 subversio eius est. Usque in tempus sustinebit pa-
 tientes: et postea redditio iocunditatis. Non
 cessus. usque in tempus abscondet verba illius: et la-
 bia multorum enarrabunt sensum illius. In the-
 sauris sapientie significatio discipline: execratio
 autem peccatorum cultura dei. Filius occupans sa-
 pientiam preterea iustitiam: et deus prebebit illam ti-
 bi. Sapientia enim et disciplina timor domini: usque
 beneplacitum est illi fides et mansuetudo: et adim-
 plebit thesauros illius. Cotumax non sis. et
 incredibilis timori dei: et ne accesseris ad il-
 lum duplici corde. Ne fueris hypocrita in con-
 spectu hominum: et non scandalizeris in labiis tuis.
 Accede in illud ne forte cadas. et adducas ani-
 me tue inhonoratorem: et revelet deus abscon-
 sa tua. et in medio sinagoge elidat te: quoniam
 accessisti maligne ad dominum: et cor tuum ple-
 num est dolo et fallacia. **Ca. II.**

Alii accedens ad servitutem dei. sta in
 iusticia et in timore: et prepara animam
 tuam ad temptatorem. Deprime cor tu-
 um et sustine: et inclina aurem tuam et suscipe
 verba intellectus: et ne festines in tempus obdu-
 ctiois. Sustine sustentationes dei: coniungere
 deo et sustine: ut crescat in novissimo vita
 tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe.
 et in dolore sustine. et in humilitate tua paci-
 entiam habe: quoniam in igne probatur aurum et argentum:
 homines vero receptibiles in camino humili-
 tationis. Crede deo et recuperabit te: et dirige

viam tuam et spera in illum. Serva timorem
 illius: et in illo veterasce. Metuentes dominum sus-
 tine misericordiam eius: et non deflectatis ab
 illa ne cadatis. Qui timetis dominum credite
 illi: et non evacuabitur merces vestra. Qui time-
 tis dominum sperate in illum: et in oblectatione ve-
 niet vobis misericordia. Qui timetis dominum
 diligite illum: et illuminabuntur corda vestra. Re-
 spicite filii nationes hominum: et scitote quod nullus
 speravit in domino. et profusus est. Quis enim per-
 māsit in mandatis eius: et derelictus est? Aut quis
 invocavit eum: et desperavit illum? Quoniam pius et mi-
 sericors est deus: et remittet in die tribulatio-
 nis peccata: et protector est omnibus exquirentibus se
 in veritate. Ne duplici corde et labijs sceler-
 stis et manibus malefactoribus: et peccatori terram
 ingrediendi duabus viis. Ne dissolutis corde.
 qui non credunt deo: et ideo non protegentur ab eo.
 Ne hijs qui periderunt sustinentiam: et qui dereliqu-
 erunt vias rectas: et diverterunt in vias pravas.
 Et quod faciet cum inspicere cepit dominus: Qui ti-
 met dominum non erunt incredibiles verbo illius: et
 qui diligunt illum preterabunt verbum illius. Qui
 timet dominum inquirent quae beneplacita sunt ei: et
 qui diligunt eum replebuntur lege ipsius. Qui timet
 dominum preparentur corda sua: et in conspectu illius
 sacrificabunt animas suas. Qui timet dominum cu-
 stodiet mandata illius: et patientiam habebunt
 usque ad inspectionem illius dicentes. Si penite-
 ntiam non egerim? incidem? in manus domini: et non
 in manus hominum. Scitis enim magnitudinem illius:
 sic et misericordia illius cum ipso est. **Ca. III.**

Filii sapientie ecclesia iustorum: et natio
 illorum obediencia et dilectio. Iudicium
 patris audite filii dilecti: et sic faci-
 te ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem
 in filiis: et iudicium matris exquirens firma-
 vit in filios. Qui diligit deum exorabit pro
 peccatis et continebit se ab illis et in oratione
 diebus exaudietur: et sicut qui thesaurizat ita et
 qui honorificat matrem suam. Qui honorat
 patrem suum iocundabitur in filiis: et in die ora-
 tionis sue exaudietur. Qui honorat patrem su-
 um vita vivet longiore: et qui obedit patri
 refrigerabit matrem. Qui timet dominum hono-
 rat parentes: et quasi dominus serviet hijs qui se ge-
 nuerunt. In opere et sermone et omni patientia
 honora patrem tuum ut superet tibi benedictio
 a deo: et benedictio illius in novissimo manet.
 Benedictio patris firmat domos filiorum:
 maledictio autem matris eradicat fundamenta:

Ne gl'ieris i cōtumelia p'ris tui: nō em̄ est tibi gl'ia sed p'susio. Gloria ei hoīs ex honore p'ris sui: et debecus filij. pater sine honore. Fili suscipe senectā patris tui et non p'ristes eū i vita illi: et si defecerit sensu. veniā da: et ne spernas eū i tua d'ute. Elemosina ei p'ris nō erit i obliuione. Nam p' peccato m'ris restituef tibi bonū: et in iusticia edificabit tibi. et in die tribulatōnis p'memorabit tui: et sicut i sereno glacies. soluent p'cta tua. Quāmale fame ē q' de relinqt p'rem: et ē maledict' a deo q' exasperat m'rem. Fili i māsuetudie opa tua p'fice: et sup' hoīm gl'iaz diligere. Quātōmag' es humilia te i oīb'. et corā deo iueies gr'am: qm̄ magna potētia dei solius: et ab humilib' honorat. Altiora te ne q'sieris: et fortiora te ne scrutat' fueris: sed q' p'cepit tibi de' illa cogita semp: et i plurib' opiniōib' ei' ne fueris curios'. Nō est em̄ tibi necessariuz ea q' abscondita sūt videre ocul' tuis. In sup'uacuis reb' noli scrutari multiplicif: et i plurib' ei' operib' nō eris curios'. plurima ei sup' sēsū hoīm ostēsa sūt tibi. M'ros ei sup'lātauit suspitō illoz: et i uaitate d'cinuit sēsus illoz. Cor dux hēbit male i nouissio: et q' amat piculū. i illo p'ibit. Cor igrediēs duas vias n' hēbebit successus: et p'ui cor i ill' scābalizabit. Cor nequā g'uaabit i dolorib': et p'cor adiciet ad peccādū. Sinagoge sup'boz nō erit sanitas: frutex ei p'cti eradicabit i ill' et nō intelliget. Cor sapiētis itelligitur i sapia: et auris bōa audiet cū oī p'cupiscēcia sapiāz. Sapiēs cor et itelligibile abstiebit se a peccatis: et i opib' iusticie successus habebit. Ignē ardētē extiguit aq': et elemosina resistit peccatis: et de' p'spector est ei' q' reddit gr'am. Meminit ipostez: et i tpe casus sui inueniet firmamentū. **Ca. .III.**

Hli elemosinaz paupis ne defraudes: et oculos tuos ne trāsuertes a paupe. Aiam esuriētē ne despere ris: et nō exasperes pauperē in iopia sua. Cor iopis ne afflixeris: et nō p'trahas datū āgustiāti. Rogatōez p'tribulati ne abicias: et n' auertas faciē tuā ab egeno. Ab iope ne auertas oculos tuos p'pter irā: et nō relinqs q'rentib' tibi retro maledicere. Maledicētis ei tibi i amaritudie aie exaudiet de' p'catio illi: exaudi aut eū qui fecit

illū. Cōgregatōi paup' affabile te facito: et p'sbitero hūilia aiam tuā: et magnato humilia caput tuū. Declia paupi sine tristicia aurē tuā: et redde debitum tuū: et respōde illi pacifice i māsuetudie. Libera eū q' iuriā patit d' manu sup'bi: et nō acide feras i aia tua. In iudicāto esto pupill' misericors ut p'z. et p' uizo m'ri illoz: et eris tu velut fili' altissimi obediēs: et miserebitur tui magisq' mater. Sapia filijs suis vitaz inspirat: et suscipit exq'rentes se: et p'ibit in via iusticie. Et q' illā diligit. diligit vitā: et q' uigilauerit ad illā p'plectent' placatoez ei'. Qui tenuerit illā vitā hereditabit: et q' itroibit b'ndicet te'. Qui fuiūt ei obsequētes erūt sc'fo: et eos q' diligunt illā diligit te'. Qui audit illā iudicabit gētes: et q' intuef illā p'manebit cōfides. Si crediderit ei p'manebit et hereditabit illā: et erūt i p'firmatōe creature illoz: qm̄ i tēptatōne ābulat cū eo et i p'mis eligit eū. Timorē et metū et p'batōem iducet sup' illū: et cruciabit illū i tribulatōe doctrine sue donec tēptet eū i cogitatōib' suis: et credat aie illi'. Et firmabit illū et iter adducet directū ad illū: et letificabit illū et d'nudabit illi absco'sa sua: et thesaurizabit sup' illū sciam et itellectū iusticie. Si aut oberrauerit tere liq't eū: et tradet eū i man' inimici sui. Fili p'serua tēpus: et teuita a malo. Pro aia tua ne p'fudaris dicere vez. Est ei cōfusio adducēs p'ctm: et ē p'susio adducēs gl'iam et gr'am. Ne accipias faciē aduersus faciē tuā: nec aduers' aiaz tuā mēdaciū. Ne reueriaris primū tuū i casu suo: nec f'tieas vōbū i tpe salutis. Nō abscondas sapiāz tuā i teore suo. In lingua ei sapia dinoscif: et sēs' et scia et doctrina i vōbo sēsati: et firmamentū i opib' iusticie. Nō cōtrabicas vōbo veritatis ullomō: et te mēdatō ieruditōis tue p'fudē. Nō p'fudaris p'fiteri p'cta tua: et ne subicias te oī hoī p' p'cto. Noli resistere p'tra faciē potētis: nec coneris cōtra ictuz fluij. Pro iusticia agonizare p' aia tua: et usq' ad mortē certa p' iusticia: et de' expugnabit p' te inimicos tuos. Noli citat' esse i lingua tua: et iutil' et remiss' i opib' tuis. Noli esse sicut leo i domo tua euerēs domesticos tuos: et opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendū et ad dandū collecta. **Ca. .V.**

Noli attendere ad possessiones iniq̄s:
et ne dixeris ē mihi sufficiens vita.
Nihil enim poterit in tpe vindicte et
obductōis. Ne seq̄ris in fortitudine tua cō
cupiscentiā cordis tui: et ne dixeris. Q̄uo
potui: aut q̄s me subiciet p̄ facta mea:
Deus aut vindicās vindicabit. Ne dixeris
Peccavi: et q̄d mihi accidit triste. Altissi
mus enim est p̄ciens redditor. De p̄ciatu
p̄corū noli esse sine metu: neq̄ addicias
peccatū sup peccatū: et ne dicas. Misera
tō dñi magna ē: multitudis p̄corū meorū mi
serebit̄. Misericordia enim et ira ab illo cito
primāt: et in p̄cores respicit ira illi. Ne
tardes p̄verti ad dñm: et ne differas de die
in diē. Subito enim veniet ira dñi: et in tpe
vindicte disp̄det te. Noli anxi⁹ esse in diui
cijs iniustis: nō enim poterūt tibi ī die obdu
ctōis et v̄dicte. Non v̄tiles te in oēm ven
tū: et nō eas in oēs viā. Sic enim oīs p̄cor
p̄bat̄ in duplici lingua. Esto firmus ī via
dñi et in veritate s̄sus tui et sciētia: et p̄seq̄
tur te v̄bū pacis et iusticie. Esto māsuetus
ad audiendū verbū dei ut intelligas: et cū
sapiētia p̄feres responsū v̄p̄. Si ē tibi in
tellect⁹ respōde primo: sin autē man⁹ tua
sit sup os tuū: ne capiaris ī v̄bo īdiscipli
nato et p̄fūdaris. Honor et gl̄ia in sermone
s̄sati: lingua vero īprudētis subuersio ē
ip̄i. Nō appelleris susurro ī vita tua: et li
gua tua ne capiaris et p̄fūdaris. Sup fu
rē enim est cōfusio et penitētia: et tenotatio
pessima sup bilinguē: susurratori aut odi
um et inimicitia et p̄tumelia. Justifica pu
sillū et magnū similiter. **Ca. .VI.**

Noli fieri p̄ amico inimicus primo.
Impropriū enim et p̄tumeliā mal⁹
hereditabit: et oīs p̄cor inuid⁹ et
bilinguis. Nō te extollas in cogitatiōe aie
tue velut thaur⁹ ne forte elidat̄ v̄tus tua
p̄ stulticiā: et folia tua p̄medat et fructus
tuos p̄dat: et reliquaris velut lignū aridū
ī heremo. Aia ei nequā disp̄det q̄ se habz:
et in gaudiū inimicis dat illū: et deducet in
fortē ip̄iorū. Verbū dulce multiplicat ami
cos et mitigat inimicos: et ligua eucharis
in bono hoīe abundabit. Multi pacifici sit
tibi: et cōsiliari⁹ sit tibi vnus de mille. Si
possides amicū ī tēptatōe posside eū: et ne
facile credas ei tēp̄m. Est enim amic⁹ scōz
tēpus suū: et nō p̄manebit ī die tribulatō

nis. Et ē amic⁹ q̄ cōuertit̄ ad inimicitia:
et ē aicus q̄ odiū et rixā et cōiicia tenuda
bit. Est aut aicus soci⁹ mēse: et nō p̄mane
bit ī die necessitatis. Amic⁹ si p̄māserit fi
rus. erit tibi q̄si coeqlis: et ī domesticis tu
is fiducialit̄ aget. Si huiliauerit se cōtra
te et a facie tua abscederit se: vnanimē ha
beb aiciciā bonaz. Ab inimicis tuis sepa
re: et ab amicis tuis attēde. Amic⁹ fortis
fidel̄ p̄tectō: q̄ aut iueit illū iueit thesaurū
Amico fideli nulla ē p̄patō: et nō ē diḡ pō
teratō auri et argēti p̄ boītatē fidei illi.
Amic⁹ fidel̄ medicamētū vite et īmortali
tatis: et q̄ metuūt dñm iueniūt illū Qui ti
met deū eq̄ hēbit aiciciā bonā: qm̄ scōz il
lū erit amic⁹ illi. Fili a iuuetute tua exci
pe doctrinā: et vsq̄ ad canos iueies sapien
tiā. Quasi is q̄ arat et q̄ seminat accede ad
eā: et sustine bonos fruct⁹ illi. In ope ei
ip̄i⁹ exiguū laborab: et cito edes de genera
tōib⁹ illi. Quamasp̄a ē nimīū sapiētia in
doctis hoīb⁹: et non p̄mābit ī illa excors.
Quasi lapidis v̄tus p̄batō erit ī illi: et nō de
morabunt̄ picere illā. Sapiētia ei doctri
ne scōz nomē ē ei: et nō ē mltis maifesta.
Quib⁹ at̄ p̄gnita ē p̄mans vsq̄ ad p̄spectū
dei. Audi fili et accipe p̄siliū ītellect⁹: et ne
abicias p̄siliū meū. Inice pedē tuū ī cōpe
des illi: et ītorques illi collū tuū. Subi
ce humerū tuū et porta illā: et ne accideris
vicul⁹ ei. In oī aīo tuo accede ad illā: et ī
oī v̄tute tua p̄serua vias ei. Inuestiga il
lā et maifestabit̄ tibi: et p̄tinēs fact⁹ ne de
relinq̄s eā. In nouissimis enim iueies r̄quie
ī ea: et p̄vertef̄ tibi ī oblectatōez. Et erit ti
bi p̄pedes ei⁹ in p̄tectōz fortitudis et bases
v̄tutis: et torques illi⁹ in stolā gl̄ie. Decor
ei vite ē in illa: et v̄cula illi⁹ alligatura sa
lutis. Stola gl̄ie indues eā: et coronā ḡtu
latōis suppones tibi. Fili si attēderis mi
hi discēs eā: et si accomodaueris animū tuū
sapiēs eris. Si icliaueris aurē tuā excipi
es doctrinā: et si dilexeris audire sapiēs e
ris. In mltitudie p̄sbiterorū prudētū sta:
et sapie illoz ex corde p̄iugē: ut oēs narra
tōz dei possis audire: et puerbia laudis nō
effugiāt a te. Et si videris s̄satiū euigila ad
eū et ḡd⁹ hostiorū illi⁹ exteat pes tu⁹. Cogi
tatū tuū habe ī p̄ceptis dei. et ī mādat̄ il
li⁹ marie assidu⁹ esto: et ip̄e dabit tibi cor:
et p̄cupisētia sapie dabit̄ tibi. **Ca. .VII.**

Noli facere mala et non te apprehen-
det: discede ab iniquitate et deficiet mala
abs te. **F**ili non semines mala in sul-
cis iusticie: et non metes ea in septuplum. No-
li querere ab homine ducatum: neque a rege cathe-
dra honoris. **N**oli te iustifices ante deum quam
agnitor cordis ipse est: et penes regem noli vel-
le videri sapiens. **N**oli querere fieri iudex nisi
valeas virtute irruere iniquitates: ne forte
extimescas faciem potentis: et ponas scabellum
in agilitate tua. **N**oli pecces in multitudie ci-
uitatis. nec te immittas in populum: neque alliges
duplicia peccata. **N**ec ei in uno eris inimicus
Noli esse pusillanimis in animo tuo: exora-
re et facere elemosinas ne despicias: Ne di-
cas in multitudie munerum meorum respiciet
deus: et offerente me deo altissimo. munera
mea suscipiet. **N**oli irridesas homines in amari-
tudie anime: est enim quod humiliat et exaltat circum-
spector deus. **N**oli amare mendacium aduersus
fratrem tuum: neque in alicuium similiter facias. **N**oli
velle metiri omnem mendacium: assiduitas enim il-
li non est bona. **N**oli uberosus esse in multitudine
neque presbiterorum: et non iteres verbum in oratione tua.
Noli odens laboriosa opera: et rusticationem cre-
ata ab altissimo. **N**oli te reputes in multitudine
disciplinatorum: memeto ire quam non tardabit.
humilia valde spiritum tuum: quam videlicet carnis
ipsum. ignis et vermis. **N**oli parvaricari in alicuium
pecunia differente: neque fratrem tuum carissimum
auro spreueris. **N**oli discedere a muliere secula-
ta et bona quam sortitus es in timore domini: gratia
enim verecundie illi super auxilium. **N**oli ledas seruum
in veritate operantem: neque mercenarium dantem
animam suam. **S**eruus seculatus sit tibi dilectus quasi
anima tua: non defraudes illum libertate: neque ino-
peranter derelinquas illum. **P**ecora tibi sunt attente il-
lis: et si sunt utilia preueuerunt apud te. **F**ilii tibi
sunt erudi illos: et cura illos a puericia illo-
rum. **F**ilie tibi sunt sua corpora illarum: et non ostende-
bas hilaritatem faciem tuam ad illas. **T**rahe filiarum
et gratie operum feceris: et homini seculato da illam.
Mulier si est tibi secundum animam tuam non precias il-
lam: et odibili non credas te in toto corde tuo.
Donora preem tuum: et gemitus matris tue ne
obliuiscaris. **M**emeto quam nisi per illos natum
non fuisses: et retribue illi quomodo et illi tibi. **I**n
tota anima tua time deum: et sacerdotes illius
sacratifica. **I**n omni virtute dilige eum qui te fecit: et
ministros eius ne derelinquas. **D**onora deum ex to-
ta anima tua et honorifica sacerdotes: et pro-

purga te cum brachijs. **D**ona illi prout sicut man-
datum est tibi premissarum et purgationis: et te ne-
gligentia tua purga te cum paucis. **D**atum
brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis
offeres domino et iusticia sanctorum: et pauperi porrige
manum tuam ut proficiat preciatum et benedictio
tua: gratia datur in conspectu dei uiuentis: et mor-
tuo non prohibeas gratiam. **N**oli desis plorantibus in
consolatione: et cum lugentibus abula. **N**oli te pigeat
at visitare infirmum: ex hijs enim in dilectione firmaberis. **I**n omnibus operibus tuis meditare non
uissia tua: et ieternum non peccabis. **Ca. VIII.**

Noli litiges cum homine potente: ne forte
iudicabis in manus illius. **N**oli contendas cum
uiro locuplete: ne forte potest te consti-
tuat licet tibi. **M**ultos enim prohibet auxilium et argen-
tum: et usque ad cor regum extendit et conuertit.
Noli litiges cum homine linguato et non strues in
ignem illius ligna. **N**on conuincas hominem indocto:
ne male de progenie tua loquatur. **N**e despicias
homines auertentem se a peccato: neque imprope-
res ei. **M**emeto quam omnes in corruptione sumus.
Ne spernas homines in sua senectute: etenim ex
nobis senescunt. **N**oli de mortuo inimico tuo
gaudere: sciens quam omnes moriemur: et in gaudi-
um volumus uenire. **N**e despicias narratores
presbiterorum sapientium: et in puerbis eorum puer-
sare. **A**b ipsis enim discas sapientiam et doctrinam
intellectus: et frueri magnatis sine querela. **N**oli
te pretereant narratores seniorum: ipsi enim didicerunt
a patribus suis. **O**mnia ab ipsis discas intellectum: et
in tempore necessitatis dabis responsum. **N**oli incendas
carbones peccatorum arguens eos: et ne incendas
flamma ignis peccatorum illorum. **N**e contem-
ptus contumeliosi: ne sediat quasi infideator ori
tuo. **N**oli fenerari homini fortiori te: quod si fene-
raueris quasi perditum habe. **N**oli super-
bitute tua: quod si superbitur quasi restituens co-
gita. **N**oli iudices contem-
tuus iudicem: quam secundum quod ius-
tium est iudicat. **E**um audace non eas in uia: ne
forte conueniet mala sua in te. **I**psa enim secundum uolu-
tatem suam vadit: et simul cum stulticia illius per-
ries. **E**um iracundo non facias rixam et cum au-
dace non eas in desertum: quam quasi nihil est
ante illum sanguis: et ubi non est adiutorium
elidet te. **E**um fatuus consilium non habeas:
non enim poterunt diligere nisi que eis pla-
cent. **C**oraz extraneo ne facias consilium: ne-
scis enim quid pariet. **N**on omni homini cor tuum
manifestes: ne forte inferat tibi gratiam
falsam et periciet tibi. **Ca. IX.**

Non zeles mulierē sin' tui: ne ostēdat sup te maliciā doctrine nequā. **N**ō des mulieri ptātem aīe tue: ne igrediat in utute tua et pfūdāris. **N**e respicias mulierē multiuolā: ne forte icidas in laq̄os illi'. **C**ū saltatrice ne assidu' sis nec audias illā: ne forte peas in efficacia illi'. **V**irginē ne aspicias: ne forte scābalizeris i dcoze illi'. **N**e des fornicarijs animā tuā i vllō: ne pdes te et hēbitatē tuā. **N**oli circūspicere i vicis ciuitatis: nec oberraueris i plateis illi'. **A**uerte faciē tuā a muliere cōpta: et ne circūspicias spēs alienā. **P**ropē spēm mulieris mlti pierūt: et ex hoc p̄cupi scētia q̄si ignis exardescit. **O**is mulier que est fornicaria q̄si stercus in via ab omnibō p̄tereuntibō p̄culcabit. **S**pecies mulieris aliene multi āmirati. **I**probi facti sūt: colloquiū em̄ illi' q̄si ignis exardescit. **C**ū aliēna muliere ne sedēas omnino. nec accumbas cū ea sup cubitū: et nō altriceris cum illa i vino ne forte dclinet cor tuū in illā: et sanguine tuo labaris in p̄ditionē. **N**e te reliquas amicū ātiquū: nou' em̄ nō erit simil' illi'. **C**linū nouū amic' nouus: veterescet: et cū suauitate bibes illud. **N**on zeles gloriā et opes peccatoris: nō em̄ scis q̄ futura sit illi' subuersio. **N**on placeat tibi iniuria iustoz: sciēs qm̄ vsq̄ ad inferos nō placebit impi'. **L**onge abesto ab hoīe p̄tatem hñte occidēdi: et nō suspicaberis timorē mortis. **E**t si accesseris ad illū noli aliq̄d p̄mittere: ne forte auferat vitam tuā. **C**ōmunionē mortis scito: qm̄ i medio laq̄oz igredieris: et sup dolētū arma ambulab. **S**cōm virtutē tuā: caue te a p̄rio tuo: et cū sapiētibō et prudētibō fcta. **C**liri iusti sūt tibi p̄mune: et in timore dī sūt tibi gliatio: et i sēsū sūt tibi cogitat' dei: et oīs enarratio tua in p̄ceptis altissimi. **I**n manu artificū opa laudabūt: et p̄ncipes ppli in sapiētia p̄monis sui: i sēsū vero seniorū obū. **T**erribil' ē i ciuitate sua hō liguos': et temerari' i vbo suo odibil' erit. **Ca. X.**

Iudex sapiēs iudicabit pplm suū: et p̄cipat' sēsati stabil' erit. **S**ecū dū iudicē ppli sic et mīster ei': et q̄l' rector ē ciuitatis: tales et ihabitātes i ea. **R**ex ispiēs p̄bet pplm suū: et ciuitates inhabitabunt p̄ sensū prudentiū. **I**n manu dei p̄tas terre: et exēbil' oīs iniqtas gētū

et vtilē doctozē i tpe suscitabit sup illā. **I**n manu dei p̄tas hoīs: et sup faciē scribe imponz honorē suū. **O**mnis iurie p̄rimi ne memineris: et nihil agas i opibō iniurie. **O**dbibil' corā deo ē et hoībō supbia: et exēbilis oīs iniqtas gētū. **R**egnū a gētē i gētē trāsserēt p̄pter iniusticias et iurias et ptu melias et diuersos dolos. **A**uaro aut nihil ē scelesti'. **Q**uid supb' terra et cinis: Nihil ē iniqtus q̄ amare pecuniā. **H**ic em̄ et animā suā venalē hz: qm̄ i vita sua p̄icit i tima sua. **O**is potētatus breuis vita: languoz p̄lixior ḡuat medicū. **B**reue lāguoz rē p̄cidit medic': sic et rex hodie est: et cras moriet'. **C**ū em̄ moriet' hō: hēbitabit sp̄tes et bestias et vmes. **I**nciū supbie hoīs a postatate a deo: qm̄ ab eo q̄ fecit illū recessit cor ei': qm̄ inciū p̄cti ē oīs supbia. **Q**ui tenuerit illā adiplebit' maledictis: et subuertet eū in finē. **P**ropterea exhonora uit dñs p̄ctus maloz: et dstruxit eos vsq̄ i finē. **S**edes ducū supboz dstruxit de': et sedere fecit mites p̄ eis. **R**adices gētū superbarz arefecit de': et plātauit hūiles ex ip̄is gētibō. **T**erras gētū euertit dñs: et p̄didit eas vsq̄ ad fūdāmētum. **A**refecit ex ip̄is et disp̄didit eos: et cessare fecit mēoriā eoz a terra. **M**emoriā supboz p̄didit de': et reliqt memoriā hūiliū sēsū. **N**ō ē creata hoībō supbia: neq̄ iracūdia natū muliez. **S**emē hoīz honorabit' hoc qd̄ timet deū: sem̄ at' hoc exhonora bit' qd̄ p̄terit mādata dñi. **I**n medio frat̄z rector illoz i honore: et q̄ timēt dñz est in ocul' illi'. **O**lia diuitū honoratoz et paupey timor dī ē: noli d̄spicē hoīez iustū paupey: et n̄ magnificare virū p̄ctozē diuitē. **M**agn' ē iudex et potēs ē i honore: et n̄ ē maior illo q̄ timz deū. **S**eruo sēsato liberi sūiēt: et vir prudēs et discipliat' n̄ murmurabit corrept': et in sci' n̄ honorabit'. **N**oli extollē te i faciēto ope tuo: et noli cūctari i tpe angustie. **M**elior ē q̄ opat' et abūdat in oībō: q̄ q̄ gliat' et eget pane. **F**ili i māsuētudie serua aīaz tuā: et da illi honorē scd̄z meritū suū. **P**eccantē i aīam suā q̄s iustificabit: **E**t q̄s honorificabit exhonora ntē aīaz suā: **P**aup̄ gliat' p̄ disciplinam et timorē suū: et ē hō q̄ honorificat' p̄ substantiā suā. **Q**ui autē gliat' i paup̄tate: q̄ntomagis i substantiā: **E**t q̄ gliat' i sōstātia: paup̄tatē vereatur.

Capitulum

XI.

Sapientia humiliati exaltabit caput illi: et in medio magistorum confedere illum faciet. Non laudes vix in specie sua: neque spernas bonorum in visu suo. Brevis in volatilibus avis: et inicitium dulcoris habet fructus illi. Ne gloriaris in vestitum: nec in die honoris tui extollaris. Quoniam mirabilia opera altissimi soli: et gloriosa et absconsa et inuisa opera illi. Multi tyranni sederunt in throno: et insuspicabilis portavit dyadema. Multi potentes oppressi sunt valde: et gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Priusquam interrogas ne vitupes quemquam: et cum interrogaueris corripe iuste. Priusquam audias ne respondeas verbum: et in medio seniorum ne abdicias loqui. De ea re quam te non molestat ne ceteris in iudicio peccantium ne persistas. Fili ne in multis sint actus tui: et si diues fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris non apprehendes: et non effugies si precurreris. Est homo laborans et festinans et dolens impius: et tantomagis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute et abundans paupertate: et oculus dei respexit illum in bono et erexit eum ab humilitate ipsi. et exaltauit caput eius et mirati sunt in illo multi et honorauerunt deum. Bonorum et mala, vita et mors: paupertas et honestas: a deo sunt. Sapientia et disciplina et scientia legis apud deum: dilectio et via bonorum apud ipsum. Error et tenebre peccatorum creata sunt. Qui autem exultat in malis consensuet in malo. Daco dei iustis permanet: et perfectus illi successus habebit in eternum. Est qui locupletatur percipiendo hoc per mercedis illi in eo quod dicit. Inueni requiem mihi: et nunc madducabo te bonis meis solus: et nescit quod tempus pretereat et mors appropinquet et relinquet omnia alios morietur. Ita in testamento tuorum in illo colloquere: et in opere mandatorum tuorum veterasce. Ne maseseris in operibus peccatorum. Confite autem in deo: et mane in loco tuo: facile est enim in oculis dei subito honestas pauperis. Benedictio dei in mercedem iusti fructificat. Ne dicas, quod est mihi opus: et quod est mihi ex hoc bona: Ne dicas, Sufficiens mihi sum: et quod ex hoc pessimabor. In die bonorum ne imemor sis bonorum: et in die malorum ne imemor sis bonorum: quoniam facile est coram deo in die obiter retribuere unicuique secundum vias suas. Malicia bonorum

obliuionem facit luxurie magne: et in fine bonis denudato opere illi. Non mortem ne laudes bonum quemquam: quoniam in filiis suis agnoscat vir. Non omnem bonum inducas in domum tuam: multe enim sunt insidie dolosi. Sicut enim eructuant precordia fetentium: et sicut perditur iducit in caueam ut caprea in laqueum sic et cor superbiorum: et sicut perceptor videns casum proximi sui. Bona enim in mala peruertens insidiatur: et in electis imponet maculam. A scintilla enim una augetur ignis: et ab uno doloso augetur sanguis: homo vero peccator sanguini insidiatur. Attende tibi a pestifero, faciat enim mala: ne forte inducat super te subsannationes impetuum. Admitte ad te alienigenam et subuertet te in ebrietas: et abalienabit te a vijs propriis. **Ca. XII.** **B**enefeceris scito cui feceris: et erit gratia in bonis tuis multa. Benefac iusto et inuenies retributiones magnas: et si non ab ipso: certe a domino. Non est ei beneficium quod assiduum est in malis: elemosinas non danti: quoniam et altissimum odium habet peccatores: et misit est penitentibus. Na misericordiam, et ne suscipias peccatorem: et impius et peccatoribus reddet vindictam: custodiens eos in die vindictae. Na bono et non recipis peccatorem: benefac humili et non teberis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis quocumque feceris illi: quoniam et altissimum odium habet peccatores: et impius reddet vindictam. Non agnosces in bonis amicis: et non abscondes in malis inimicis. In bonis viri inimici illi: in tristitia et in malicia illi. amicis agnoscit est. Non crebas inimico tuo in eternum. Sicut enim eramentum erugiat nequicia illi: et si humiliat vadat curru. abice animam tuam et custodi te ab illo. Non statuas illum penes te nec sedeat ad dextram tuam ne peruersus stet in loco tuo: ne forte peruersus in locum tuum inerat cathedram tuam: et in nouissimo agnoscas verba mea in sermonibus meis stimulis. Quis miserebit in catatori a serpente percusso et omnibus qui appropriant bestiis. Sic et qui comitat cum viro iniquo: et obvoluit est in peccatis eius. Una hora tecum permanebit: si autem declinaueris non supportabit. In labijs suis indulcat inimicis: et in corde suo insidiatur ut subuertat te in foueam. In oculis suis lacrimatur inimicis: et si inuenerit tempus non faciabit sanguine: et si icurrerit tibi mala inuenies eum illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimicis: et quasi adiuuans suffodiet

plantas tuas. Caput suum mouebit et plau-
debit manu: et multa susurrans commutabit
vultum suum.

Ca. XIII.

Qui tetigerit picez inquamabit ab ea:
et qui communicauerit superbo induet su-
perbiam. Pondus super se tollit qui bo-
nestiori se communit: et ditiori te ne socius fue-
ris. Quid communicabit cacabo ad ollas. Qui
se colliserit confriget. Diues iuste ager
et fremebit: pauper autem lesus tacebit. Si lar-
gitur ei fueris assumet te: et si non habueris deli-
quet te. Si habes qui uet tecum euacuabit te:
et ipse non dolebit super te. Si necesse illi fueris
supplantabit te: et subridens spiritus dabit nar-
rans tibi omnia bona et dicet quod opus est tibi: et
confudet te in cibis suis. donec exinaniat bis et
ter: et in nouissimo deridet te. Et postea vi-
dens delinquet te: et caput suum mouebit ad te
Iudumiliae deo: et expecta manus eius. Attende
ne seductus in stulticiam humiliaris. Noli esse hu-
milis in sapientia tua: ne humiliatus in stulticiam
seducaris. Aduocat a potentior discere: ex
hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis: ne
impingaris: et ne longe sis ab eo: ne eas in ob-
liuionem. Ne contineas ex eo loqui cum illo: nec
credas multis uerbis illi. Ex multa enim loquela
temptabit te: et subridens interrogabit te. De
absconditis tuis inimicis animus illi persuabit
uerba tua: et non precet de malicia et de uiculis. Ca-
ue tibi et attende diligenter auditui tuo: quoniam
cum subuersione tua ambulas. Audiens uero
uerba illa quae in sonis uide: et euigilabis. Omnis
uita tua. dilige deum et uoca illum in salute tua
Omne animal diligit silem sibi: sic et omnis homo pro
sibi. Omnis caro ad silem sibi conuget: et omnis homo
sili sui sociabitur. Si communicabit lupus agno
aliqui: sic peccator iusto. Que communicatio scilicet
homi ad canem: aut qui pro bona diuiti ad pau-
perem. Genatio leonis onager in heremo: sic et
pascua sunt diuitum pauperes. Et sicut aboia-
tio est superbo humilitas: sic erectio diuitis
pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis su-
is: humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis.
Diuiti decepto multi recuperatores: locutus est
superba et iustificauerunt illum. Humilis deceptus
est: insuper et arguitur. Locutus est sensate: et non
est ei datus locus. Diues locutus est et omnes tacu-
erunt: et uerbum illi usque ad nubes producet. Pauper
locutus est: et dicunt. Quis est hic? Et si offenderit:
subuertetur illum. Bona est substantia cui non est
peccatum in conscientia: et nequissima est paupertas in ore

impij. Cor hominis immutat faciem illi: siue in
bono siue in malo. Vestigium cordis boni et fa-
ciem bonam difficile inuenies: et cum labore. Ca.

Beat' uir qui non est lapsus. XIII.
Uerbo ex ore suo et non est stimulat' in
tristitia delicti. Felix qui non habuit
animum suum esticiam: et non excidit ab spe sua. Uero
cupido et tenaci sine ratione est substantia: et homi-
lium uero ad quod augetur. Quod aceruat ex animo suo
iuste alijs congregat: et in bonis illi' alij luxu-
riabitur. Qui sibi nequam est cui alij bonus erit:
Et non iocundabitur in bonis suis. Qui sibi in-
uidet nihil est illi nequus et hec est redditio ma-
licie illi'. Et si benefecerit. ignorat et non uolens
facit: et in nouissimo manifestat maliciam suam.
Nequam est ocul' liuidi: et auertens faciem suam:
et despiciens animam suam. Infaciabil' ocul' cu-
pidi in parte iniquitatis: non faciabil'. donec psu-
mat a refaciens animam suam. Ocul' mal' ad ma-
la: et non faciabil': pane indiget et in esticia erit
super mesam suam. Fili si habes benefac tecum: et
deo dignis oblationes offer. Memor esto quoniam
mors non tardat: et testamentum inferorum: quia deus
stratum est tibi. Testamentum enim homini mundi morte
morietur. An mortem benefac amico tuo: et firmas
uires tuas exporriges da pauperi Non defraude
deus a die bono et parte diei boni non te pre-
reat. Nonne alijs relinquas dolores et labores
tuos? In diuisione sortis da et accipe: et ius-
tifica animam tuam. An obitum tuum opere iusti-
ciam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum.
Ois caro sicut uentum ueterascet et sicut folium
fructificans in arbore uiridi. Alia generantur et
alia decidunt: sic generatio carnis et sanguinis
et alia finiuntur: et alia nascuntur. Omne opus corru-
ptibile in fine deficiet et quod illud operatur ibit cum
illo. Et omne opus electum iustificabitur: et qui
operatur illud honorabitur in illo. Beatus uir qui
in sapientia morabitur: et qui in iusticiam medita-
bitur: et in sensu cogitabit circumspectionem dei.
Qui excogitat uias illi' in corde suo. et in ab-
sconditis suis intelligens: uadens pro illam qui
investigator: et in uis illi' persistens. Qui re-
spicit per fenestras illi': et in ianuis illi' audi-
ens. Qui reqescent iuxta domum illi': et in pi-
etibus illi' figens palum. Statuet casulam su-
am ad manus illi': et reqescent in casula illi'
bona pro eum. statuet filios suos sub tegimine
illius: et sub ramis illi' morabitur. Proteget
sub tegimine illi' a feruore: et in gloria ei'
requiescet.

Ca. XV.

Qui timet deum faciet bonas que continentur in iusticie apprehendet illas: et obuiabit illi quasi munda honorificata: et quasi mulier a uirginitate suscipiet illum. Cibabit illum pane uite et intellectu: et aqua sapientie salutaris potabit illum. Et firmabit in illo et non flectetur: et continebit illum et non profunderet: et exaltabit illum apud priores suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius: et adimplebit illum spiritu sapientie et intellectu: et stola glorie vestiet eum. Jocunditatem et exultationem thesaurizabit super illum: et nomine eterno hereditabit illum. **Doctores stulti non apprehendent illas: et homines sensati obuiabunt illi. Doctores stulti non uidebunt eas: longe est ab eis a supbia et dolo. Viri mendaces non erunt illi? memores: et uiri ueraces inuenientur in illa: et successum habebunt usque ad inspectionem dei. Non est speciosa laus in ore peccatoris: quia non est a domino missus: quoniam a deo perfecta est sapientia. Sapientie enim dei astabit laus: et in ore fideli abundabit: et dominator dabit eam illi. Non dixeris. pro deo abest: quia ei obit ne feceris. Non dicas ille me inplanauit. non enim ei necessarii sunt ei homines ipsi. Omne experimentum erroris obit dominus: et non erit amabile timentibus eum. Deum ab inico constituit hominem: et reliquit illum in manu psalms sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si uolueris mandata seruare seruabunt te: et in perpetuum fidem placitatem seruare. Apposuit tibi aquam et ignem: ad quod uolueris porrige manum tuam. an homines uitae et mors: bonum et malum. Quod placuerit ei dabit illi. quoniam multa sapientia dei. et fortis in potentia: et uidens omnia sine inemissione. Oculi domini ad timentes eum: et ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandauit impie agere: et nemini dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium et inutilium. **Ca. XVI.****

Ne iocunderis in filiis impijs si multiplicentur: nec oblecteris super ipsos si non est timor dei in illis. Non credas uite illorum: nec respexeris labores eorum. Melior est ei unus timens deum: quam mille filij impij. Et utile est mori sine filiis: quam reliquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabitur prius a tribus impijs deseretur. Multa talia uidit oculus meus: et fortiora horum audiuit auris mea. In sinagoga peccantium exardescit ignis: et in gente incredibili exardescet ira. Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes qui destructi sunt propter iniquitates suas: et non peccit peregrinatio illorum: sed percussit eos: et erectus est

eos propter supbia uerbi illorum. Non misertus est illis totam gentem peccans: et extollentem se in peccatis suis. Et sicut sepe familia perditum quod congregati sunt in duricia cordis sui: etsi unus fuisset ceruicatus mixti fuisset immunis. Misericordia eius et ira est cum illo: potens exoratio et effundens iram. secundum misericordiam suam: sic correctio illi? hominem secundum opera sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: et non retardabit sufferentia misericordiam facientis. Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum: et secundum intellectum peregrinationis illi? Non dicas. A deo abscondar et ex summo quod operis mei memorabitur? In ipso magno non agnoscar. Que est enim anima mea in tam imensa creatura? Ecce celum et celi celorum. abyssus et uniuersa terra que in eis sunt in conspectu illi? commouebuntur: montes sicut et colles et fundamenta terre: et cum aspexerit illa deus tremore concutientur. Et in omnibus hijs insensatum est cor: et omne cor intelligitur ab illo: et uias illi? quod intelligit? Et procella quae nec oculus uidit hominis: Na? plurima illi? opera sunt in absconditis: sed opera iusticie eius? quod enunciat aut quod sustinebit? Longe est testamtu a quibusdam: et interrogatio hominum in presumptio est. Qui minorat corde cogitat inania: et uir imprudens et errans cogitat stulta. Audi me filij discite disciplinae sensum? et uerbum meis attende in corde tuo et dicam in equitate disciplinae et scrutabor enarrae sapientiam? et in uerbum meis attende in corde tuo: et dico in equitate spiritus. uirtutes quod posuit deus in opera sua ab initio: et in ueritate enuncio scientiam eius? In iudicio dei opera ipsi? ab inico: et ab institutione hominum ipsorum distinxit partes illorum: et inicia eorum in gentibus suis. Ornauit ieremum opera illorum: nec esurierunt nec laborauerunt: et non destiterunt ab operibus suis. Unusquisque proxi? sibi non agustiabit usque in eternum. Non sis incredibilis uerbo illi? Pro? hec in terris deus respexit: et impleuit illam bonis suis. Anima autem omnis uitalis denunciat an? facie ipsi? et ipsa iterum reuersio illorum. **Ca. XVII.**

Deus creauit de terra hominem: et secundum imaginem suam fecit illum. Et iterum conuertit illum in ipsam: et secundum se festiuit illum uirtute. Numerus dierum et tempus dedit illi: et dedit illi preteritum eorum quod sunt super terram. Posuit timorem illi? super omnem carnem: et dominat? est bestiis et uolatilium. Creauit ex ipso adiutorium sibi sibi: psalms et linguam et oculos et aures et cor dedit illi excogitandi: et disciplina intellectus? repleuit illos. Creauit illi? scientiam spiritus:

sensu impleuit cor illoꝝ: et mala et bona oñ-
dit ill. Posuit oculm ipsoꝝ sup corda illoꝝ
oñde illis maḡlia oꝝꝝ suoꝝ ut nomē sc̄i
ficatōis collaudent et gl̄iari in mirabilibꝝ il-
li: et maḡlia enarrēt oꝝꝝ ei. Addidit ill
discipliaz et legē vite hēditauit illos. Testa-
mentū efnū p̄stituit cū illis: et iusticiā et iu-
dicia sua oñdit ill. Et maḡlia honoris ei
vidit oculꝝ illoꝝ: et honorē vocis audierūt au-
res illoꝝ: et dixit illis. Attēdite ab oī iniq̄.
Et mādauit ill: unicuiqꝝ de p̄rio suo. **U**ie
illoꝝ corā illo sūt sēp: n̄ sunt abscōse ab o-
culꝝ ip̄i. In vnāquāqꝝ gēte p̄posuit rectorē
et ps dei isrl̄ facta ē maifesta. Et oīa opa il-
loꝝ velut sol ī sp̄ctū dei: et oculi ei sine iē-
missioē inspiciētes ī vijs eoꝝ. Nō sunt abscō-
sa testamēta p̄ iūctatē illoꝝ. Et oīs iūctas e-
oꝝ ī sp̄ctū dei. **E**lemosina viri q̄si sacculꝝ
cū ipso: et grām hoīs q̄i pupillā p̄suabit: et
postea r̄surgēt et rēbuet ill r̄tributōez vni-
cuiqꝝ ī caput ip̄oꝝ: et p̄uertit ī iherioēs p̄tes
ēre. **D**enitētibꝝ at̄ dedit viā iusticie: et p̄fir-
mauit deficiētes sustinē et testiauit ill sortē
veritatis. **C**ōuertē ad dñz et r̄liq̄ p̄ct̄a tua:
p̄care añ faciē dñi: et minue offēdicla. **R**e-
uertē ad dñm et auertē ab iusticia tua et
nimis obito exēctioē et cognosce iusticias
et iudicia deiz sta ī sorte p̄positōis et oꝝonis
altissimi dei. **I**n p̄tes vate sc̄i sc̄i: cū viuīs
et dantibꝝ p̄fessionē deo. Nō demoreris ī er-
roze ip̄ioꝝ: añ mortē confitē. **A** mortuo q̄i
nihil perit cōfessio. **C**ōfiteberis viuens: vi-
u? et san? cōfiteberis et laudab̄ deū: et gl̄iabe-
ris ī miseratōibꝝ ei. **Q**uāmaḡ miscōdia dñi
et p̄piciatō illi? cōuertētibꝝ ad se. **N**ec ei oīa
p̄nt esse ī hoībꝝ: qm̄ n̄ est imortal̄ fili? hoīs
et ī vanitate malicie placuerūt. **Q**uid luci-
di? sole! **E**t h̄ deficiet. **A**ut qd̄ neqꝝ q̄ qd̄
excogitauit caro et sāguis! **E**t hoc arguet.
Virtutē altitudis celi ip̄e conspicit: et oēs
hoīes terra et cinis.

Ca. XVIII.

Qui viuit in eternū creauit oīa sil.
Deus solus iustificabit: et manet
inuit? rex in eternū. **Q**uis sufficiet
enarrare opa illi? **Q**uis ei iuestigabit maḡ-
lia ei? **V**irtutē at̄ magnitudis ei? q̄s enū-
ciabit? **A**ut q̄s abiciet enarrare miscōdiam
ei? **N**ō est minuere neqꝝ abicē: nec ē inue-
nire maḡlia dei. **C**ū consumauerit hō tunc
incipiet: et cū q̄uerit opabit. **Q**uid est hō
et q̄ est grā illi? et qd̄ est bonū: aut qd̄ ne-

quam illius! **N**umerus dieꝝ hominum ut
multum centū anni: quasi gutte aq̄ maris
deputati sunt: et sicut calcal? arene. sic exi-
guī āni in die eui. **P**rop̄ hoc paciēs ē de? ī
illis: et effūdīt sup illos miscōdiaz suā. **E**libit
p̄lūptionē cordis eoꝝ qm̄ mala ē: et cognō-
uit subuersionē illoꝝ qm̄ nequam ē. **I**deo
adīpleuit p̄piciatōez suam ī illis: et oñdit ill
viam eq̄tatis. **M**iseratō hoīs circa p̄rim su-
um: miscōdia at̄ dei sup oēs carnē. **Q**ui mi-
scōdiaz h̄ docet et erudit: q̄si pastor gregem
suū. **M**isereator excipiēs doctnā miseratōis
et q̄ festiant ī iudicijs ei. **F**ili ī bonis n̄ des-
q̄relam: et ī omni dato n̄ des tristiciā verbi
mali. **N**ōne ardorē r̄frigerabit ros! **S**ic et
verbū meliusq̄ datū. **N**ōne ecce verbū sup
datū bonū! **S**z utqꝝ cū hoīe iustificato.
Stult? acriē impropabit et dat? idiscipliati
tabescē facit oculos. **A**ñ iudiciū para iusti-
ciaz tibi: et anteq̄ loq̄ris disce. **A**ñ lāguorē
adhibe mediciam: et añ iudiciū inēroga te
ip̄m: et in sp̄ctū dei iuenies p̄piciatōez. **A**ñ
languorē humilia te: et in tpe infirmitatis
oñde p̄uersatōez tuā. **N**on īpediaris orare
sēp: et ne vearis vsqꝝ ad mortē iustificari:
qm̄ merces dei manet in eternū. **A**ñ oꝝonem
prepa aīam tuā: et noli eē q̄si hō q̄ temptat
deū. **M**emto ire ī die cōsumatōis: et tēp? re-
tributōis ī p̄uersatōe facies. **M**emto paup-
tatis ī tpe abūdanciez et necessitatē paup-
tatis ī die diuiciay. **A** mane vsqꝝ ad vespam
imutabit temp?: et hec oīa citata in oculis
dei. hō sapiēs in oībꝝ metuit: et ī diebꝝ deli-
ctoꝝ attēdet ab iertia. **O**īs astut? aḡscit sa-
piāz: et iueniēti eā habet p̄fessionē. **S**ensa-
ti ī verb: et ipsi sapiēnt egerūt: et intellexerūt
veritatē et iusticias: et implorauerūt p̄uerbia
et iudicia. p? concupias tuas n̄ eas: et a vo-
lūtate tua auertē. **S**i prestes aīe tue con-
cupias ei? faciet te ī gaudiū iūmicis tuis.
Ne oblecteris in turb: nec ī modicis. **A**ssi-
dua em̄ est cōmissio eoꝝ. **N**e fueris medio-
cris ī cōtentōe ex fenore: et n̄ est tibi nihil ī
seculo. **E**ris em̄ inuid? vite tue. **Ca. XIX.**

Operarius ebriosus non locupleta-
bit: et q̄ spernit modica palati deci-
bet. **V**inum et mulieres apotesta-
re faciunt sapientes: et arguent sensatos: et
qui se iungit fornicarijs erit nequam. **P**u-
tredo et vermes hereditabunt illum: et ex-
tolletur in exemplum maius: et tolletur de

numero aia ei. Qui credit cito leuis corde est et mirabilis: et qui delinquit in aiam suam in superbia habet. Qui gaudet iniquitate denotabitur et qui odit correptionem minuetur vita: et qui odit loquacitatem extinguit maliciam. Qui peccat in aiam suam penitebit: et qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres verbum duplex et nequam: et non miraberis: amico et inimico noli narrare sensum tuum: etsi est tibi delictum noli denudare. Audiet ei tunc et custodiet te: et qui defertur peccatum odiet te: et sic avertit tibi semper. Audiisti verbum aduersus proximum tuum: promoriat in te: fidens quoniam te non dirupet. A facie verbi perit fatuus: tanquam gemitus perit infans. Sagitta infixata femori canis: sic verbum in corde stulti. Corripe amicum. ne forte non intellexerit et dicat non feci: aut si fecerit: ne iterum addat faciem. Corripe proximum ne forte non dixerit: et si dixerit ne forte iteret. Corripe amicum. sepe enim fit promissio: et non in omni verbo credas. Est qui labitur lingua sua: sed non ex aia. Quis est enim qui non delinquit in lingua sua: Corripe amicum antequam prominearis. et da locum timori altissimi: quoniam omnis sapientia timor dei. Et in illa timere deum: et in omni sapientia dispositio legis. Et non est sapientia neque disciplina: et non est cogitatio bonorum prudentia. Est prudentie nequecia: et ipsa executio: et est insipientis qui minuit sapientiam. Melior est homo qui minuit sapientiam deficiens sensu in timore dei: quam qui habundat sensu et transgreditur legem altissimi. Est solertia certarum ipsa iniquitas: et est qui emit verbum certum enarrans veritatem. Est qui nequam humiliat se et interiora eius plena sunt dolo: et est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate: et est iustus qui inclinat faciem suam et figit non videt se quod ignoratum est. Etsi ab ibecillitate virum veterem peccare: si inuenit tempus malefaciendi malefaciet. Ex visu cognoscit vir: et ab occursum faciei cognoscit sensum. Amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis enunciat de illo. Est correptionem medarum in ira potius meliosum: et est iudicium quod non probatur esse bonum: et est tacens et ipse est prudens.

Ca. XX.

Quam bonum est arguere quam irasci et confitentem in oratione non prohibere. Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuenulam. Sic qui facit per vim iudicium iniquum. Quam bonum est correptionem manifestare penitentiam: sic enim effugies voluntarium peccatum. Est tacens qui inuenit sapiens: et est odibilis qui peccat et ad loquendum. Est autem tacens et non habens sensum loquax: et est

tacens sciens tempus apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lasciuus autem et imprudens non seruabit tempus. Qui multis vtitur verbis ledit aiam suam: et qui preter se sibi assumit iniuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato: et est inuentio in detrimentum. Est datum quod non est utile: et est datum cuius refutatio duplex. Est propter gloriam minoratum: et est qui ab humilitate leuabit caput. Est qui multa redimat modico pretio: et restituens ea in septuplum. Sapiens in verbis seipsum amabilem facit: gratia autem fatuorum effundentur. Datum insipientis non erit utile tibi: oculi eius illi septuplices sunt. Exigua dabit et multa improbabit: et aptio oris illi inflammatio est. Hodie fenerat quod et cras expetit: et odibilis est homo hominibus. Fatuus non erit amicus: et non erit gratia in bonis illi. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quociens et quanti irriterunt eum: Neque enim quod habendum erat directo sensu distribuit: sicut et quod non erat habendum. Lapsus false lingue qui in pavimento cadens: sic lapsus malorum festinant veniet. Homo athars quasi fabula vana: et in ore disciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui improbabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo. Est qui vetat propter inopia peccare: et in reque illa stimulat. Est qui perdet aiam suam propter confusionem: et ab imprudencia persone perdet eam: persone autem acceptione perdet se. Est qui propter confusionem permittit amico: et luctus est enim inimicum gratias. Obprobrium nequam in homine mendacium: et in ore indisciplinatorum assidue erit. Potior fur. quam assiduitas viri mendacis: perditorem autem ambo hereditabunt. Mores hominum mendacium sine honore: et confusio illorum cum ipsis sine inemissione. Sapiens in verbis producit seipsum: homo prudens placebit magistro. Qui operatur terram ialtabit aceruum frugum: et qui operatur iusticiam ipse exaltabit: qui vero placet magistro. effugiet iniquitatem. Exeritia et dona excecant oculos iudicium: qui mutus in ore auertit correptiones eorum. Sapientia abscondita et thesaurus inuisus: qui utilitas in vtrisque. Melior est qui celat insipientiam suam: quam homo qui abscondit sapientiam suam.

Ca. XXI

Non peccasti: non adicias iterum: sed te persistis deprecare ut tibi dimittantur. Quasi a facie colubri fuge peccatum: et si accesseris ad illa suscipiet te. Dentes leonis teretes eius inefficaces aias hominum. qui rubea bis acuta omnis iniquitas: plaga illi non est sanitas.

Obiurgatio. et iniurie annullabunt substantiam: et domus que nimis locuplex est annullabitur superbia: sic substantia superbi eradicabitur. De peccato pauperis ex ore usque ad aures eius perveniet: et iudicium festinato adveniet illi. Qui obit correptionem vestigiū est peccatoris: et qui timent deum convertetur ad cor suum. Non alioque potens lingua audaciter sensat: scit labi se ab illo. Qui edificat domum suam in pedibus alienis: quasi qui colligit lapides suos in hieme. Stupra collecta sinagoga peccatorum et consumata illoz flamma ignis. Via peccatorum coplanata lapidibus: et in fine illoz inferi tenebre pene. Qui custodierit iusticiam. continebit seculum eius: consumata timoris dei. sapiens sensus. Non erudietur. qui non est sapiens in bono. Est autem insipientia que abundat in malo: et non est sensus ubi est amaritudo. Sapientis scientia tanquam inubatum abundabit: et consilium illius sicut fons vite permanet. Cor fatui quasi vas confractum: et omnem sapiam non tenebit. Verbum sapiens quodcumque audierit sciens laudabit: et abiciet: audiuit luxuriosus et displicebit illi: et periciet illud pro dorsum suum. Narratio fatui quasi sarcina in via: nam in labijs sensati invenietur gratia. Os prudentis quiescit in ecclesia: et verba illius cogitabunt in cordibus suis. Tanquam domus exornata sic fatuo sapientia: et scientia sensati inenarrabilia verba. Conpedes in pedibus: doctrina stulto: et quasi vicia manuum super manum dextram. Fatuus in risu inaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacite ridebit. Ornamentum aureum prudenti doctrina: quasi benehiale in benehio dextro. Pes fatui facilis in domum proximi et hospitium confundetur a persona potentis. Stultus a fenestra respiciet in domum: vir autem eruditus foras stabit. Stulticia hominis auscultare pro ostium: et prudens quod abundat contumelia. Labia imprudentium stulta narrabunt: verba autem prudentium statera ponderabunt. In ore fatuorum cor illoz: et in corde sapientium os illoz. Dum maledicunt ipsi diabolum: et maledicunt ipse animam suam. Susurro persequabitur animam suam et in omnibus odietur: et qui permanserit odiosus erit: taciturnus et sensatus honorabitur.

Ca. XXII.

In lapide luteo lapidat piger et omnes loquentur illi aspersionem. De stercore bovis lapidat piger et omnes qui tangerit eum excuciet manus. Confusio patris est de filio indisciplinato: filia autem fatua in demerita tunc fiet. Filia prudens hereditas viro suo: nam qui confundit. contumelia est genitoris. Et

preem et vix confundit auidax: et ab impijs non minorabitur: ab utrisque autem inhonorabitur. Musica in luctu inopportuna narratio: flagella et doctrina in omni tempore sapientia. Qui docet fatuum: quasi qui perglutinat testam. Qui narrat verbum non audienti: quasi qui excitat dormientem de gravi sono. Cum dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiam: et in fine narrationis dicit. Quis est hic? Super mortuum plora. defecit ei lux eius: et super fatuum plora: defecit ei sensus eius. Modicum plora super mortuum: quoniam requirit. Nequissimi enim est nequissima vita. super mortem fatui. Luctus mortui septem dies: fatui autem et impij omnes dies vite illoz. Cum stulto ne multum loquaris: et cum insensato ne abieris. Serva te ab illo ut non molestias habeas: et non coinquinaberis in peccato illius. Deflecte ab illo et invenies requiem: et non accidiaberis in stulticia illius. Super plumbum quod gravabitur: Et quod illi aliud nomen quam fatuus? Arenam et saltem et massam ferri facilius est ferre: quam hominem imprudentem et fatuum et impium. Sicut loramentum ligneum colligatum fundamentum edificij non dissolvitur: sic cor confirmatum in cogitatione consilij. Cogitatus sensati. in omni tempore metu non deperdabitur. Sicut palee in excelsis et cetera meta sine inpena posita pro facie venti non permanebunt. Sic et cor timidum cogitatione stulti pro impetu timoris non resistet. Sicut ornatum arenosus in pietate lapido. sic cor tepidum in cogitatione fatui omni tempore non metuet: sic qui in preceptis dei permanet semper. Pugens oculum deducit lacrimas: et qui pungit cor profert sensum. Mittens lapides in volatilia deiciet illa: sic et qui proficiat amico dissolvit amicitias. Ad amicum nisi perduxeris gladium non desperes: est enim ingressus ad amicum. Si aperuerit os tristique ne metuas: est enim percordatum: excepto comitatu et improperio et superbia: misterij revelatone et plaga dolosa. In hijs omnibus effugiet amicus? Fidem posside cum amico in paupertate illius: ut et in bonis illius leteris. In tempore tribulationis illius permanet illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis. Ante ignem camini vapor et fumus ignis inaltat: sic ante sanguinem maledicta contumelie et mine. Amicum salutare non confundaris. A facie illius non me abscondam: etsi mala mihi evenerint per illum. sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori meo custodiam: et super labia mea signaculum certum: ut non cadam ab ipsis et lingua mea perdat me! Ca. XXIII.

Domine pater et benedictor vite mee ne derelinquas me in cogitatu et consilio eorum: nec sinas me cadere in illa exprobratione. Quis supponit in cogitatu meo flagella et in corde meo doctrinam sapientie. ut in ignorantibus eorum non peccant mihi et non appareant delicta eorum. et ne auferantur ignorantie mee et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundant: et incidam in conspectu aduersariorum meorum. et gaudeat inimicus meus! Domine pater et deus vite mee ne derelinquas me in cogitatu illorum. Extolentiam oculorum meorum ne dederis mihi: et omne desiderium auerte a me. Aufer a me ventris concupiscentias: et concubitus concupiscentie apprehendant me: et animo irreuerentium infrenato ne tradas me. Doctrinam oris audite filij: et qui custodierit illam non peccet labijs suis. nec scandalizabit in operibus nequam suis. In vanitate sua apprehendit peccator et superbus et maledictus scandalizabit in illis. Iuramentum non asuescat os tuum: multi enim casus in illa. Nominatum vero dei non sit assidua in ore tuo: et nominibus sanctorum ne abmisceris: quoniam non eris immunis ab eis. Sicut enim seruus interrogatur assidue a liuore non minuitur: sic omnis iurans et nominans in toto a peccato non purgabitur. Vir multum iurans implebitur iniquitate: et non discedet a domo illius plaga. et si frustra fuerit fratres. delictum illius super ipsum erit: et si dissimilauerit delinquit dupliciter: et si in uacuum iurauerit non iustificabitur. Replebitur enim retributione domus illius. Est et alia loquela contraria in mortem: non inueniatur in hereditate iacob. Et tamen a misericordibus omnia hec auferentur: et in delictis non voluptabunt. Indisciplinose loquela non asuescat os tuum: est enim in illa uerbum peccati. Memento patris et matris tue in medio enim magistrorum consistis: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illorum: et assiduitate tua infatuatur impropiu paciaris: et maluisses non nasci: et diem natiuitatis tue maledicas. Homo assuetus in uerbis improprietatis. in omnibus diebus suis non erudietur. Duo genera abundant in peccatis: et tertium adducit iram et perditionem. Anima callida quasi ignis ardens. non extinguitur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue. non desinet donec incendat ignem. Domini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur

transgrediens usque ad finem. Omnis homo qui transgreditur lectum suum contemnens in animam suam et dicens quod me uidet: tenebre circumdant me et pites cooperiunt me et nemo circumspicit me quod vereor: delictorum meorum non memorabitur altissimus: et non intellexit quoniam omnia uidit oculus illius: quoniam expellit a se timorem dei hominibus hominis timor et oculi hominum timentes illum: et non cognouit quoniam oculi domini multo plus lucidiores super solem sunt. circumspicientes omnes uias hominum et profundum abyssorum hominum corda: intuentes in absconditas partes. Domino enim deo antequam crearentur omnia sunt agnita: sicut potest perfectum respicit omnia. Dicit in plateis ciuitatis uidebitur: quasi pullus equorum fugabitur: et ubi non sperauit apprehendet. Et erit de decus omnibus: eorum non intellexerit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquens uirum suum peccabit: et statuens hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit: et secundo uirum suum dereliquit: tertio in adulterio fornicata est: et ex alio uiro filios statuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur: et in filios eius respicietur. Non erunt filij eius radices: et rami eius non dabunt fructum. Et delinquent in maledictum memoriam illius. et de decus illius non delebitur. Et agnoscent qui derelicti sunt. quoniam nihil melius est quam timor dei. et nihil dulcius quam respicere in mandatis domini. Gloria magna est sequi dominum: longitudo enim dierum assumeat ab eo. **Ca. XXIII.**

Sapientia laudabit animam suam: et in domino honorabitur. Et in medio populi sui gloriabitur: et in ecclesijs altissimi aperiet os suum. Et in conspectu uirtutis illius gloriabitur: et in medio populi sui exaltabitur. Et in plenitudine scientia admirabitur: et in multitudine electorum habet laudem: et in benedictis benedictis dicens. Ego ex ore altissimi peruiui: primogenita ante omnem creaturam. Ego feci in celis ut oriretur lumen indeficiens: et sicut nebula terri omnem carnem. Ego in altissimis habitauit: et thronum meum in columna nubis. Cirum celi circuiui sola et profundum abyssi penetraui et in fluctibus maris ambulauit: et in omni terra steti. Et in omni populo et in omni genere prematum habui: et omnium excellentium et humilium corda uirtute calcaui. Et in hijs omnibus requiem quasi uiui: et in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit mihi creator omnium: et qui creauit me requirit in tabernaculo meo et dixit mihi. In iacob inhabitauit

et in isrl hereditare: et in electis meis mit-
te radices. Ab initio et ante secula creata sum:
et usque ad futurum seculum non desinam: et in huius
tione secula coram ipso miseraui. Et sic in syon
firmata sum: et in ciuitate sanctificata similiter
regeui: et in iherusalem partes mea. Et radicaui in
populo honorificato: et in partibus dei mei hereditas
illi: et in plenitudine sanctorum detestatio mea. Quasi
cedrus exaltata sum in libano: et quasi cipressus
in monte syon. Quasi palma exaltata sum in
cades: et quasi plantatio rose in iericho. Quasi
oliua speciosa in capis: et quasi platanus exaltata
sum iuxta aquam in plateis. Sicut cinamo-
mum et balsamum aromatizans odorem tedi: quasi
mirra electa tedi suauitate odoris. Et quasi
storax et galbanus et unguis et guttae quasi liba-
num si incensus vaporauit habitatores meos et quasi
balsamum non mixtum odor meus. Ego quasi there-
bintus extendi ramos meos: et rami mei hono-
ris et gratie. Ego quasi vitis fructificaui suauis-
tatem odoris: et flores mei fructus honoris et
honestatis. Ego mater pulchre dilectionis et ti-
moris et agnitiois et sancte spei. In me gratia omnis
vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis.
Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a ge-
nerationibus meis implemi. Spiritus enim meus super
mel dulcis: et hereditas mea super mel et fauam:
memoria mea in generationes seculorum. Qui
edunt me adhuc esuriunt: et qui bibunt me adhuc
sitiunt. Qui audit me non confundetur: et qui operantur
in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eter-
nam habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum
altissimum agnitio veritatis. Legem mandauit
moyses in preceptis iustitiarum: et hereditatem domini
iacob et israel promissiones. Posuit dauid pue-
ro suo excitare regem ex ipso fortissimum: et in
throno honoris sedentem in sempiternum. Qui
implet quasi phison sapientiam et sicut tigris in diebus
nouorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum: qui
multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui
mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi
syon in die videmie. Qui perficit prius scire
ipam: et infirmior non inuestigabit eam. A ma-
ri enim abundabit cogitatio eius: et consilium illius in
abisso magna. Ego sapientia effudi flumina:
ego quasi trames aquam immense de fluuio. Ego quasi
fluuius toris: et sicut aqueductus exiit a pabi-
so. Dixi rigabo ortum plantationum: et ineba-
bo partem mei fructum. Et ecce factus est mihi
fons abundans: et fluuius meus appropin-
quat ad mare. Omne doctrinam quasi antelu-

canum illumino omnibus: et enarrabo illas
usque ad longinquum. Penetro omnes in-
feriores partes terre: et inspiciam omnes
tormentes: et illuminabo omnes sperantes
in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effu-
dam: et reliquam illas querentibus sapientiam: et
non desinas in progenies illorum usque in eum seculum.
Miserere quoniam non solum mihi laboraui: sed om-
nibus querentibus veritatem. **Ca. XXV.**

In tribus placitum est spiritui meo que
sunt probata coram deo et hominibus.
Concordia fratrum et amor proximorum.
et vir et mulier bene sibi consencientes. Tres
spiritus obuiuit anima mea et agguor valde anime il-
lorum: pauperem superbum. et diuitem mendacem:
et senem fatuum et insensatum. Que in iuue-
tute tua non congregasti: quomodo in senectute tua
inuenies ea? Quam speciosum canicie iu-
dicium: et presbiteris cognoscere consilium. Quam
speciosa veteranis sapientia et gloriose intellectus
et consilium. Corona senum in multa pitia:
et gloria illorum timor dei. Nouem insuspicabi-
lia cordis magnificauit: et decimum dicam
in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis:
uiuens et videns subuersionem inimicorum su-
orum. Beatus qui habitat cum muliere sensata: et
qui lingua sua non est lapsus: et qui non fuit in di-
gnis se. Beatus qui inuenit amicum verum: et qui en-
narrat iustitiam auri audienti. Quam magnus
qui inuenit sapientiam et scientiam: sed non est super-
timentem deum. Timor dei super omnia se suppo-
suit: Beatus homo: cui donatum est habere timorem
dei. Qui timet illum: cui assimilabitur. Timor
dei initium dilectionis eius: fidei autem initium ag-
glutinandum est ei. Omnis plaga esticitia cor-
dis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et
omnem plagam et non plagam videbit cordis: et
omnem nequitiam et non nequitiam mulieris. et omnem
obductum et non obductum odientium: et omnem vi-
dictam et non vidictam inimicorum. Non est caput
nequus super caput colubri: et non est ira super
iram mulieris. Comorari leoni et draconi pla-
cebit: quam habitare cum muliere nequaz. Nequitia
mulieris imutat faciem eius: et obcecabit
vultum suum tanquam visus: et quasi saccum ostendet
in medio proximorum. Ingemuit vir eius: et audi-
ens suspirauit modicum. Breuis omnis malicia
super maliciam mulieris: sors peccatorum cadat super
illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus ve-
terani: sic mulier linguata homini quomodo. Ne respici-
as in mulieris spiritum: et non concupiscas mulierem

in specie. Mulieris ira. et irreuerencia. et confusio magna. Mulier si p̄matū habeat contraria ē viro suo. Cor hūile ⁊ facies f̄stis et plaga mortis: mulier nequam. Man⁹ debiles et genua dissoluta: mulier q̄ non b̄ficat vīz suum. A muliere inīciū factū est p̄c̄i: ⁊ p̄ illaz oēs morimur. Nō des aq̄ tue exitū nec modicū: nec mulieri nequā venā p̄eundi. Si n̄ ambulauēit ab manū tuaz: cōfūdet te ī p̄sp̄ctū iūmicōz. a carnibz tuis abscede illā: ne sēp te abutā. **Ca. XXVI.**

Mulieris bone beat⁹ vir: numer⁹ em̄ annoz illoz duplex. Mulier fortis oblectat vīz suum: et annos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona: ī p̄te bona timentū deū dabit viro p̄ factis bonis. Diuitis at⁹ paupis cor bonum: in omni tpe vult⁹ illoz hilaris. A f̄bus timuit cor meū: et in q̄rto facies mea metuit. Delaturam ciuitatis ⁊ collectōem p̄li et calūniaz mendacē: sup mortem oīa gūia. Dolor cordis et luct⁹: mulier zelotipa. In mliere zelotipa flagellū ligue: oībz cōmunicans. Sicut boū iugū qd mouet: ita et mulier nequam: q̄ tenet illam: q̄si q̄ apprehēdit scorpionē. Mulier ebosa ira magna: ⁊ p̄tumeliaz turpitudō illi⁹ nō teget. Fornicatō mulieris in extollencia oculoꝝ et in palpebris illi⁹ agnosce. In filia non aduertente se. firma custodiam: ne inuēta occasione abutā se. Ab omni irreuerēcia oculoꝝ ei⁹ caue: ⁊ ne mireris si te neglexerit. Sicut viator siciens ab fontē os apiet et ab omni aqua prima bibet: et p̄tra oēm palum sedebit: et cōt̄ oēm sagittam apiet pharetraz donec deficiat. Gr̄a mulieris se: dule delectabit vīz suum: et ossa illius impinguabit. Disciplina illi⁹ datū dei est. Mulier sensata et tacita: n̄ est imutatō erudite anime. Gr̄a sup gr̄az: mulier sanctaz pudorata. Omnis em̄ ponderatio non est digna continentis aīe. Sicut sol oriens mundo. in altissimis dei: sic mulieris bone sp̄s in ornamentū dom⁹ ei⁹. Lucerna splendens sup candelabz sc̄m: et sp̄s faciei sup etatem stabilem. Colūne auree sup bases argenteas: et pedes firmi sup plantas stabil mulieris. Fundamenta eterna sup petraz solidam: et mandata dei in corde mulieris sc̄te. In duobz contristatū est cor meū: et ī terco iracūdia mibi aduenit. Vir bellator

deficiens per inopiam: vir sensatus contempt⁹: et q̄ transgredit⁹ a iusticia ad peccatum. deus parauit eum ad rumpendam. Due species difficiles ⁊ piculose mibi apparuerunt. Difficile eruit negocians a negligencia sua: ⁊ non iustificabit⁹ caupo a peccatis labiorum. **Ca. XXVII.**

Propter inopiam multi deliquunt: ⁊ q̄ querit locupletari auertit oculum suū. Sicut in medio cōpagi: nis lapidū palus figit⁹: sic ⁊ inf̄ mediū venditōis et emptōis angustiabit⁹ p̄c̄is. Cōteret cū delinq̄nte delictū. Si non ī timoē dñi tenueris te instancē: cito subuertet⁹ domus tua. Sicut in pcussura cribri remanebit puluis: sic aporia hoīs in cogitatu illi⁹. Clasa figuli p̄bat fornax: et homies iustos temptatō tribulatōnis. Sicut rusticatō de ligno oñdit fructū illi⁹: sic verbū ex cogitatu cordis hoīs. Ante f̄monē non collaudes vīz: hec em̄ temptatō est hoīm. Si seq̄ris iusticiam apprehēdes illam et indues q̄i poterem honoris: et inhabitabis cum ea ⁊ p̄teget te in sempiternū: et in die agnitōis inuenies firmamentū. Volatilia ad sibi similia cōueniūt: et veritas ad eos q̄ opant illā reuertet⁹. Leo venatōni insidiat semp: sic p̄c̄a opantibz iniqtates. Homo sc̄tus ī sapia manet sicut sol: naz stult⁹ sicut luna mutat⁹. In medio insensatoꝝ sua verbum tpi: ī medio at̄ cogitantū legē dei assidu⁹ esto. Narratō peccatiū odiosa ⁊ risus illoꝝ in delictis p̄c̄i. Loq̄la multū iurans horripilatōez capiti statuet: et irreuerencia ipi⁹ obduratō auriū. Effusio sāguinis ī rixa supboꝝ: ⁊ maledictō illoꝝ audit⁹ gūis. Qui denudat archana amici fidem p̄dit: ⁊ n̄ inueniet amicū ad aīm suū. Dilige p̄xim: et cōiungē fide cū illo. Q̄si denudaueris absconsa illi⁹: n̄ p̄seq̄ris p̄ eū. Sicut ei homo q̄ p̄dit amicū suū: sic ⁊ q̄ p̄dit amiciciam p̄ximi sui. Et sicut q̄ dimittit aūē de manu sua. sic q̄ reliq̄sti p̄xim tuum: et n̄ eum capies. Non illū seq̄ris: qm̄ longe abest. Effugit em̄ q̄si caprea de laq̄o: qm̄ vulnerata ē anima ei⁹. Ultra eū non poteris colligare et maledicti est p̄cordatō. Denudare autē amici misteria: desperatō est aīe infelicis. Annuēs oculo fabcat iniq̄: ⁊ nemo eū abiciet. In p̄spectu oculoꝝ tuoꝝ p̄dulcabit os suum: et sup f̄mones tuos ammirabitur.

Novissime autem pervertet os suum: et in verbis tuis dabit scandalum. Multa audiui et non coequavi ei: et dominus odiet illum. Qui in altum mittit lapides super caput eius cadet: et plaga dolosi dividet vulnera. Et qui foueam fodit incidet in eam: et qui statuit lapidem proximo offendet in eo: et qui laqueum alij ponit peribit in illo. Facienti nequissimum consilium super ipsum devoluet: et non agnoscat unde adveniat illi. Illusio et impropium superborum et vindicta. sicut leo insidiabitur illi. Laqueo peribit qui oblectantur casu iustorum: dolor autem consummet illos antequam moriantur. Ira et furor utique execrabilia sunt: et vir peccator pertinens erit illorum. **Ca. XXVIII.**

Qui vindicari vult a domino inueniet vindictam: et peccata illius suans suabit. Relique primo tuo nocenti te: et tunc deprecanti tibi peccata soluent. Homo homini suat iram: et a deo querit medellam. In hominem similem sibi non habet misericordiam: et de peccatis suis deprecatur. Ipse dum caro sit refuat iram: et propitiam petat a deo. Quis exorabit pro delictis illi? Memoro novissimorum: et desine inimicari. Tabitudo enim et mors imminet in mandatis eius. Memorare timorem domini: et non irascaris primo. Memorare testamentum altissimi. et respice ignorantiam primi. Abstinet te a lite: et minues peccata. Homo enim iracundus intendit litem: et vir peccator perturbabit amicos: et in medio pacem habentium immittit inimicitiam. Secundum enim ligna silue. sic ignis exardescit: et secundum virtutem hominis sic iracundia illi erit: et secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Certamen festinatum incendit ignem: et lis festinans effundit sanguinem et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaueris quasi ignis exardescit: et si expueris super illas extinguet. Utraque ex ore proficiscunt. Susurro et biliguus maledictus: multos et turbauerunt pacem habentes. Lingua tercia multos commouit: et dissipat illos de gente in gentem. Ciuitates muratas diuitum destruxit: et domos magistrorum effodit. Virtutes populi concidit et gentes fortes dissoluit. Lingua tercia mulieres viritas eiecit: et priuauit illas laboribus suis. Qui respicit illas non habebit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga liuorem facit. plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceci-

derunt in ore gladij: sed non sic quasi qui interierunt pro lingua suam. Beat' qui tect' est a lingua nequam: qui in iracundia illi non transiit. et qui non atterit iugum illi: et in vinculis eius non est ligatus. Iugum enim illi iugum ferreum est: et vinculum illi vinculum ereum est. Mors illi mors nequissima: et utilis potius infer' quam illa. Perseuerantia illi non permanebit: sed obtinebit vias iustorum. In flamma sua non comburet iustos: qui reliquunt deum incident in illam. Et exardescit in illis et non extinguet: et immittet in illos quasi leo: et quasi proledebet illos. Sepi aures tuas spinis et linguas nequam noli audire: et ori tuo facito ostia et seras auribus tuis. Aurum tuum et argentum tuum conflagra et verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte labaris in lingua et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi: et sit casus tuus insanabilis in mortem. **Ca. XXIX.**

Qui facit misericordiam fenerat primo suo: et qui preualet manu mandata suat. Fenerare primo tuo in tempore necessitatis illi: et iterum redde primo in tempore suo. Confirma verbum et fideliter age cum illo: et in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est. Multi quasi inuentum estimauerunt fenus: et perstiterunt molestiam hijs qui se adiungerunt. donec accipiant osculantes manus dantis: et in promissionibus humiliant vocem suam. Et in tempore redditus postulabit tempus: et loquitur verba tedij et murmuratum: et tempus causabit. Si autem potuerit reddere aduersabit: solidi vix reddet dimidium: et reputabit illud quasi inuentum. Sin autem fraudebit illum pecunia sua. et possidebit illum inimicum gratis: et conuicia et maledicta reddet illi: et pro honore et beneficio reddet illi contumelias. Multi non causa nequie non fenerati sunt: sed fraudari gratias timuerunt. Neptum super humilem animo fortior esto: et pro elemosina non trabas illum. Propter mandata assume pauperem: et propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniam propter fratrem et amicum tuum: et non abscondas illam sub lapide in pedibus. Pone thesaurum tuum in preceptis altissimi: et proderit tibi magis quam aurum. Conclude elemosinam in sinu pauperis et hec pro te exorabit ab omni malo. Elemosina viri quasi saccus cum ipso: et gratiam hominis quasi pupillam seruauit: et postea resurget et retribuet illis

retributionem unicuique in caput ipsorum.
 Sup scutum potentis et sup lanceam. ad-
 uersus inimicum tuum pugnabit. Vir bo-
 n' fidem facit primo suo: et q' pdiderit con-
 fusionem derelinq't sibi. Grām fideiussoris
 ne obliuiscaris: dedit em̄ pro te aīam suā.
 Repromissorē fugit peccator et imundus.
 Pona r'promissoris sibi ascribit peccator:
 et ing'tus sensu dereliquit liberantē se. Vir
 repromittit de primo suo: et cū pdiderit re-
 uerentiā dereliquit ab eo. Repromissio ne-
 quissima multos pdidit diligentes: et pmouit
 illos q'si fluctus maris. Viros potentes g'g-
 rans mig're fecit: et vagati sunt in gentib'z
 alienis. Peccator transgrediens mandatū
 dñi incidet in p'missionē nequaz: et q' conat'
 multa agere incidet in iudicium. Recupa-
 prim tuum fm virtutem tuam: et attende
 tibi ne incidas. Inicium vite hoīs aqua et
 panis et vestimentū: et dom' p'tegens tur-
 pitudinē. Melior est vict' paup'is sub tegi-
 mine aspe: q' epule splendide in pegre sine
 domicilio. Minimū pro magno placeat tibi
 et impropium pegrinatōis non audies. Vi-
 ta nequam hospitandi de domo in domū: et
 ubi hospitat' non fiducialit' aget. nec apiet
 os. Hospitabit' et pascet et potabit ing'tos
 et adhuc amara audiet. Trāsi hōspes et or-
 na mensam: et q' in manu habes ciba cete-
 ros. Exi a facie honoris amicor' meor': ne-
 cessitudine dom' mee. hospitō mibi fact' es
 fra'. Grauia hec homini hñti sensum: cor-
 reptō dom' et ipropiū feneratoris.

Capitulum

XXX.

Qui diligit filium suum assiduam il-
 li flagella: ut letetur in nouissimo
 suo: et n' palpet primor' ostia. Qui
 docet filiū suū laudabit' in illo: et in medio
 domesticor' i illo gloriabit'. Qui docet filiū
 suū in zelum mittit inimicū: et i medio a-
 micor' gliabit' in illo. Mortu' est p' illi': et
 q'si non est mortuus. Similem em̄ reliq't si-
 bi post se. In vita sua vidit: et letat' est in
 illo. In obitu suo non est cōtristatus: nec
 confusus est coram inimicis. Reliquit em̄
 defensorem dom' contra inimicos: et ami-
 cis reddentem grām. Pro aiabo filior' col-
 ligabit vulnera sua: et sup omnem vocem
 turbabunt viscera eius. Equus in doomi-
 tus euadet durus: et fili' remissus euadet
 preceps. Lacta filium tuum et pauentes te

faciet: lude cum eo et contristabit te. Non
 corrideas illi ne doleas: et in nouissimo ob-
 stupeficient dentes tui. Non des illi potesta-
 tem in iuuentute: et ne despicias cogitatus
 illius. Curua cervicem ei' in iuuentute et
 tunde latera ei' dum infans est: ne forte in-
 duret et non credat tibi: et erit tibi dolor
 anime. Doce filiū tuū et opare in illo: ne i
 turpitudinē illi' offendas. Melior est paup'
 sanus et fortis virib': q' diues imbecillis et
 flagellat' malicia. Salus aīe in sanctitate
 iusticie: et melior est omni auro et argento
 et corpus validū q' census imēsus. Non est
 census sup censum salutis corpis: et non ē
 oblectamentū sup cordis gaudiū. Melior ē
 mors q' vita amara: et req'es eterna q' lan-
 guor' perseuerans. Pona abscondita i ore
 clauso: quasi appositōnes epular' circūpo-
 site sepulcro. Quid p'derit libatō idolo: Nec
 em̄ manducabit nec odorabit'. Sic q' effu-
 gat' a dño: et comportans mercedes iniq-
 tatis. Glidens oculis et ingemiscens: sicut
 spado p'plectens virginē et suspirans. Tri-
 sticiam non des aīe tue: et non affligas te
 metipsū in consilio tuo. Iocūditas cordis
 hec est vita hoīs: et thesaurus sine defectōe
 sanctitatis: et exultatō viri est lōgeuitas.
 Misere anime tue placens deo: et contine et
 congrega cor tuū in sanctitate ei': et tristi-
 ciam lōge expelle a te. Multos em̄ occidit
 tristicia: et n' est utilitas i illa. Zelus et ira-
 cūdia minuēt dies: et añ tēp' senectam ad-
 ducet cogitat'. Splēdidū cor bonū i epul':
 epule ei illi' diligēt' fiunt. **Ca. XXXI.**

Vigilia honestatis tabefaciet car-
 nes: et cogitat' illi' aufert sōnium.
 Cogitat' p'scientie auertit sensū: et
 ifirmitas g'uis sobriam facit aīam. Labo-
 ravit diues in p'gregatōne substantie: et in
 r'q'e sua r'plebit' bonis suis. Laboravit pau-
 per in diminutōne vict' et in fine iops fit.
 Qui aux diligit n' iustificabit': et q' inseq't
 consumptōez replebit' ex ea. Mlti dati sūt
 in auri casus: facta est in specie illi' p'bitō
 illoz. Lignū offensionis est aux sacrificā-
 tium: ve illis q' sectant' illud: et omnis im-
 prudens depiet in illo. Beat' est diues et q'
 inuent' est sine macula: et q' post aux n' a-
 bijt: nec spauit i pecuniar' thesauris. Quis
 est h' et laudabim' eum: fecit em̄ mirabilia

in vita sua. Qui probatus est in illo: et perfectus inuentus est: et erit illi in gloria eterna. Qui potuit transgredi: non est transgressus: et facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illi in domino: et elemosinas illi enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Super mensam magnam sedisti: non aperias super illam faucem tuam prior. Non dicas si multa sunt que super illam sunt. Memento quoniam malus est oculus nequam. Nequus oculo quod creatum est: Ideo ab omni facie sua lacrimabit cum viderit. Ne extendas manum tuam prior: et inuidia contaminat erubescas. Ne compararis in conuiuio vini. Intellige que sunt primi tui ex teipso. Utere quasi homo frugum huius que tibi apponuntur: et non cum manducas multum odio habearis. Cessa prior causa discipline: et noli nimis esse ne forte offendas. Etsi in medio multorum sedisti prior illis ne extendas manum tuam: nec prior potas bibere. Quam sufficiens est homini erudito vinum exiguum: et in dormiendo non laborabis ab illo et non senties laborem. Eligilia et colera et tortura viro infirmitate: somnus sanitatis in homine pro. Dormiet usque mane: et anima illi cum ipso delectabitur. Etsi coactus fueris in edendo multum: surge e medio et vome. et refrigerabit te: et non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili et non spernas me: et in nouissimo inuenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velocis: et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum: et testimonium veritatis illi fidele. In nequissimo pane murmurauit ciuitas: et testimonium nequicie illi verum est. Diligentes in vino noli provocare: multos enim exterminauit vinum. Ignis probat ferrum duplex: sic vinum corba superborum arguet in ebrietate potatum. Equa vita hominibus. Vinum in sobrietate: si bibas illud moderate eris sobrius. Que est vita que minuitur vino: Quid defraudat vitam? Mors. Vinum in iocunditatem creatum est. non in ebrietatem. ab initio. Exultatio anime et corporis: vinum moderate potatum. Vanitas est anime et corporis. Sobrius potus. Vinum multum potatum irritacionem et iram. et ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinum multum potatum. Ebrietatis auositas imprudentis offensio: minoras virtutem et faciens vulnera. In conuiuio vini non arguas primum: et non despicias eum in iocunditate illi. Verba improperij non dicas illi: et

non premas illum in repetendo **Ca. XXXII.**

Rectorem te posuerunt noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. Curam illorum habe et sic considera: et omni cura tua explicata recube. ut leteris propter illos: ut ornamentum gratie accipias coronam: et dignationem consequaris congregacionis. Loque maior natu: decet enim te. Primum verbum diligentis scientiam: et non impedias musicam. Ubi auditus non est non effundas sermonem: et importune noli extolli in sapientia tua. Gemula carbunculi in ornamento auri: et operatio musicorum in conuiuio vini. Sicut in fabricacione auri signum est smaragidi sic numerus musicorum in iocundo et moderato vino. Audi tacens: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causatione cum necesse fuerit. Si bis interrogatus fueris: habeat caput rursus tuum. In multis esto quasi inscius: et audi tacens simul et querens. Et loquere in medio magistrorum non presumas: et ubi sunt senes non multum loquaris. Ante grandinem preibit choruscatus: et ante verecundiam preibit gratia: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia: et hora surgendi non te trices. Precurre autem prior in domum tuam et illic aduoca te: et illic lude: et age conceptiones tuas: et non in delictis et verbo superbo. Et super hijs omnibus benedicito dominum que fecit te: et inebriantem te ab omnibus bonis suis. Qui timet deum excipiet doctrinam eius: et que vigilauerint ad illum inuenient benedictionem. Qui querit legem replebitur ab ea: et que insidiosse agit scandalizabitur in ea. Qui timet deum inuenient iudicium iustum: et iusticias quasi lumen accendent. Peccator homo deuitabit correptionem: et secundum voluntatem suam inuenient compatitionem. Vir consilij non disperdet intelligentiam: alienus et superbus non pertimescet timorem. Etiam postquam fecit cum eo sine consilio: et suis insectacionibus arguetur. Fili sine consilio nihil facias: et post factum non penitebis. In via ruine non eas et non offendes in lapides: nec credas te vie laboriose. ne pones anime tue scandalum. Et a filiis tuis caue: et a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede ex fide anime tue: hec est enim preseruatio mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis: et qui confidit in illo non minorabitur.

Capitulum

XXXIII

Quoniam in temptacione deus illum conseruabit: et liberabit a malis. Sapiens si obdit mandata et iusticias: et non illidit quasi in pcella nauis. Homo sensatus credit legi dei: et lex illi fidelis. Qui interrogat manifestat pabit verbu: et sic deprecatus exaudiet: et consuabit disciplinam et tunc ridebit. Recordia fatui quasi rota carri: et quasi axis versatilis cogitat illius. Equus emissari sicut amicus subsannator: sub omni supsedente hinnit. Quare dies die supat: et iter lux lucem et annus annu. et sol solem. A dñi scientia sepati sunt: facto sole et preceptum custodiende. Et immutabit tempa et dies festos ipsorum: et in illis dies festos celebrauerunt ad horam. Ex ipsis exaltauit et magnificauit deus: et ipsis posuit in numerum dierum et annos: et omnes homines de solo. et ex terra vnde creatus est adam. In multitudie disciplie dñi sepatuit eos: et imutauit vias eorum. Ex ipsis benedixit et exaltauit: et ex ipsis sanctificauit et ab se applicauit: et ex ipsis maledixit et humiliauit: et conuertit illos ad separatorem ipsorum: quasi lutum figuli in manu ipsius plasmare illud et disponere. Omnes vias eius secundum dispositum eius: sic homo in manu illius qui se fecit: et reddet illi secundum iudicium suum. Contra malum bonum est et contra mortem vita: sic et contra viam iustum peccator: et sic intueri in omnia opera altissimi. Duo contra duo: et vnum contra vnum. Ego nouissimus euigilaui: et quasi qui coligit acinos post vidematores. In benedictione dei et ipse speraui: et quasi qui videmator repleui torcular. Respice quoniam non mihi soli laboraui: sed omnibus exquirentibus disciplinam. Audite me magistri et omnes populi: et rectores ecclesie auribus precipite. Filio et mulieri. fratri et amico non des precationem super te in vita tua: et non dederis alij possessionem tuam: ne forte peniteat te et depreceris pro illis. Dum adhuc superes et aspiras: non immutabit te omnis caro. Melius est enim ut filij tui te rogent: quam te respicere in manus filiorum tuorum. In omnibus operibus tuis precellens esto. Ne dederis maculam in gloriam tuam. In die consummationis dierum vite tue. et in tempore exitus tui distribue hereditatem

tuam. Cibaria et virga et onus azino: panis et disciplina et opus seruo. Operatur in disciplina et querit requiescere: laxa manus illi et querit libertatem. Iugum et lorum curuat collum durum: et seruum inclinant operaciones assidue. Seruo malum oculo tortura et compedes: mitte illum in operacionem ne vacet. Multam enim maliciam docuit ociositas. In opere constitue eum: sic enim contedet illum. Quod si non obaudierit curua illum compedibus: et non amplifices super omnem carnem. Verum si ne iudicio nihil facias graue. Si est tibi frater tuus bonus: sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta: quoniam in sanguine anime eum comparasti. Si leseris illum iniuste in fugam conuertet: etsi extollens discesserit quo eum queras et in qua via queras illum nescis.

Capitulum

XXXIII.

Uana spes et mendacium insensato viro: et somnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbram et persequitur ventum: sic et qui attendit ad visa mendacia. secundum hoc visio somniorum. Ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ab immundo quid mundabitur: Et a mendace quid verum dicitur: Diuinitio erroris et auguria mendacia et somnia malefactorum vanitas est. Et sicut parturientis. cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis in illis cor tuum. Multos enim errare fecerunt somnia: et exciderunt sperantes in illis. Sine mendatio consummabitur verbum legis: et sapientia in ore fidelis complanabit. Qui non est temptatus quid scit: Vir in multis expertus cogitabit multa: et qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non est expertus pauca recognoscit: qui autem in multis fatuus est. multiplicauit malicias. Qui temptatus non est qualia scit: Qui imploratus est abundabit nequicia. Multa vidi enarrando: et pluras verborum consuetudines. Aliquociens usque ad mortem periclitatus sum horum causa: et libertus sum gratia dei. Spiritus timentium deum queritur: et in respectu illius benedictus. Spes enim illorum in saluantem illos: et oculi dei in diligentes

se. Qui timet dñm nihil trepidabit: et non pauebit: qm̄ ipse est spes ei⁹. Timentis dominum beata est anima eius: ad quem respicit: et q̄ est fortitudo eius. Oculi dñi sup̄ timentes eum: protector potentie firmiter mentum virtutis: tegimen ardoris et umbraculum meridiani: deprecatio offensionis et adiutorium casus: exaltans animam et illuminans oculos: dans sanitatem et vitam et benedictionem. Immolantis ex iniquo oblatio est maculata: et n̄ sunt beneplacite subsannationes iniustorum. Dñs solus sustentans se in via veritas et iusticie. Dona iniquorum non probat altissim⁹: nec respicit i oblationes iniquorum: nec in multitudine sacrificiorum: eorum propiciabit peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum: quasi q̄ victimat filium in conspectu patris sui. Danis egentium vita pauperum est: q̄ defraudat illum homo sanguinis est. Qui auferit in sudore panem: quasi q̄ occidit proximum suum. Qui effudit sanguinem et q̄ fraude facit mercenario fratres sunt. Unus edificans et vnus destruens: qd̄ prodest illis nisi labor? Unus orans et vn⁹ maledicens: cuius vocem exaudiet deus? Qui baptizat a mortuo et iterum tangit mortuum: qd̄ proficit lauatio illius? Sic homo q̄ ieiunat in peccatis suis et iterum eadem faciens: qd̄ proficit humiliando se? Orationem illius quis exaudiet?

Ca. XXXV.

Qui conseruat legem: multiplicat orationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate: et propiciationem litare sacrificijs sup̄ iniusticias: et deprecatio pro peccatis. recedere ab iniusticia. Retribuet gratiam q̄ offert similitudinem: et q̄ facit misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est dño recedere ab iniquitate. Et deprecatio pro peccatis precedere ab iniusticia. Non apparebis ante conspectum dñi vacuus. Nec enim omnia propter mandatum dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare: et odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificium iusti acceptum est: et memoriam eius non obliuiscet dñs. Bono animo gloriam reddet deo: et n̄ minuas primicias manuum tuarum. In omni dato bilarem fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundum datum eius: et in bono oculo aduentum facito

manuum tuarum: quoniam dominus retribuens est: septies tanto reddet tibi. Noli offerre munera parua: non enim suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificium iniustum: quoniam dominus est iudex: et non est apud illum gloria persone. Non accipiet dominus personarum in pauperem: et deprecationem lesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli: nec viduarum. si effundat loquacem gemitus. Nonne lacrimae vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eius super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt usque ad celum: et dominus exauditor non despectabit in illis. Qui adorat deum in oblatione suscipiet et deprecatio illi usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec propinquet non consolabitur: et non discedet donec altissimum aspiciat. Et dominus non elongabit: sed iudicabit iustos et faciet iudicium: et fortissimus non habebit in illis patientiam: ut conturbet dorsum ipsorum et gentibus reddet vindictam: donec tollat plenitudinem superbiorum: et sceptrum iniquorum conturbet: donec reddat hominibus secundum actus suos: et secundum opera ad: et secundum presumptuositatem illius: donec iudicet iudicium plebis sue: et oblectabit iustos misericordia sua. **Ca. XXXVI**

Preciosa misericordia in tempore tribulationis: quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Misere nostri deus omnium et respice nos: et ostende nobis lucem miserationum tuarum: et immitte timorem tuum super gentes que non exarserunt te: ut cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Alleva manum tuam super gentes alienas: ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in eis: ut cognoscant te. sicut et nos cognouimus: quia non est deus preter te domine. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manum et brachium dextere. Excita furorem: et effunde iram. Extolle aduersarium et afflige inimicum. Festina tempus et metameto finis: ut enarrent mirabilia tua. In ira flamma deuoret que saluat: et que pessimant plebem tuam inueniant perditionem. Contempe caput principum et inimicorum: dicentium non est alius preter nos. Congrega omnes tribus iacob: et cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab inimico. Misere

Ecclesiasticus

plebi tue sup quā inuocatū est nomē tuū: et isrl' quem coequeſti p̄mogenito tuo. Misere ciuitati ſcificatiōis tue iherl'm: ciuitati req̄ ei tue. Reple syon ienarrabilib' ututib' tuis: et gl'ia tua ppl'm tuū. Da testiōnū qz ab initō creature tue sunt: et suscita p̄catiōnes q̄s locuti sunt i nomie tuo p̄phe p̄ores. Da mercedem dñe sustinētib' te ut p̄phe tui fideles iueniant et exaudi oziōnes suoz tuoz. Scdm bñdictōem aaron da p̄plo tuo et dirige nos i viam iusticie: ut sciant oēs q̄ h'itāt t'raz: qz tu es de' p̄spectoz seculoz. Oem escā māducabit ventē: et ē cibo cibo melior. Fauces p̄tīgūt cibū ferre: et cor isensatum ūba mēdacia. Cor p̄uū dabit ēsticiam: et hō pit' r̄sistet illi. Oēs masculū excipiet mlier et ē filia melior filia. Spēs mlieris exbilat facie viri sui: et sup oem p̄cupiam hoīs supducet desiderū. Si est līgua curatiōis et mitigatiōis et miscōie: n̄ est vir illi' fm filios hoīm. Qui possidet mulierē bonam inchoat possessionē: adiutoriū fm illū ē: et colūna ut req̄es. Ubi n̄ est seps diripiet possessio: et ubi n̄ est mlier igemiscit egēs. Cui credit q̄ non h̄t nidū: Et deflectēs ubicūqz obscurauerit: q̄si succiet' latro exiliens de ciuitate in ciuitatem. **Ca. XXXVII**

Omnis amic' dicet. et ego amicitiaz copulaui: s; ē amic' solo noie amic'. Nōne tristicia inest vsqz ad mortem? Sobalis atqz amic'. ad inimiciā cōuertent'. O p̄suptō neq̄ssima: vñ creata es coopire aridam maliciaz et dolositatē illi': Sobal' amico p̄ocūdabit in oblectatiōib': et i tpe tribulatiōis aduersari' erit. Sobal' amico p̄dolet cā ventris: et conē hostē accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in aīo tuo: et nō imemor sis illi' i opib' tuis. Noli cōsiliari cū socero tuo: et a zelantib' te absōde cōsiliū. Oīs cōsiliari' p̄bit cōsiliū: sed ē cōsiliari' i semetipō. A p̄siliario malo sua aīam tuam. Qui scito q̄ sit illi' necessitas: et q̄ ip̄e in aīo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem in t'ram et dicat tibi bona est via tua: et stet econtrio vidē qd tibi eueniat. Cū viro irreligioso tēta de scititate: et cū iniusto de iusticia: et cū muliere de hīs q̄ emulat'. Cū timido de bello: cū negotiatore de t̄iectōe. Cū emptore de venditiōe: cū viro liuido de ḡcijs agendis. Cū impijs de pietate: cū inhonesto de honestate. Cum

opario agrario de omni tpe: cum opario annuali de consumatiōne anni: cū suo pigro de mlt'a opatiōe. Nō attēdas hīs i omni cōsilio. S; cū viro sc̄to assidu' esto: quēcūqz cognoueris obfuantē timorē dei: c' aīa est fm aīam tuaz. Quicūqz titubauerit i tenebris n̄ p̄tolebit tibi: et cor boni p̄siliij statue tecū. Nō est ei tibi aliud plus illo. Aīa viri sc̄ti enūciat aliqñ vera: q̄ septē circūspectores sedentes in excelso ad speculandū. Et i hīs oib' de p̄care altissimū: ut dirigat i veritate vias tuā. Ante oīa opa verbū verax p̄cedat te: et ante oem actū cōsiliū stabile. Verbū nequam imutabit cor: ex q̄ ptes q̄ tuoz oriūt: bonū et malū. vita et mors et dñat'rix illoz ē assidua līgua. Vir pit' multos erudiet et aīe sue suavis est. Qui sophisticē loq̄t obibit: et omni re defraudabit. Nō est ei illi data a dño grā: omni ei sapia defraudat' ē. Est sapiēs aīe sue sapiēs: et fruct' sensus illi' laudabiles sunt. Vir sapiens plebē suam erudit et fruct' sensus illi' fideles sūt. Vir sapiens i plebē bñdictōib': et vidente s illū laudabūt. Elita viri i numero diez: dies at' isrl' innumerabiles sūt. Sapiēs i p̄plo hēditabit honorē: et nomē illi' erit viuens in eternū. Fili in vita tua tempta aīam tuam: et si fuerit nequaz n̄ des illi p̄tatem. Nō em oīa oib' expediūt: et n̄ omni aīe omne gen' placet. Noli auidus eē in omni epulatiōne: et nō te effundas sup oem escam. In multis em escis erit infirmitas: et auiditas appropiquabit vsqz ad coleram. Prop̄t' crapulam multi obierunt. q̄ at' abstinens ē adiciet vitam. **Ca. XXXVIII.**

Honora medicū p̄pter necessitatem etem illū creauit altissim'. A deo est em oīs medela et a rege accipiet donatiōem. Disciplina medici exaltabit caput illi': et in conspectu maḡtoz collaudabit'. Altissim' creauit de t'ra medicinā et vir prudens n̄ abhorrebit illam. Nōne a ligno idulcata ē aq̄ amara: Ad agnitōnem hoīm vir' illoz: et dedit hoīb' sciēciā altissim': honorari in mirabilib' suis. In hīs curās mitigabit dolorem: et vngentari' faciet pigmēta suauitatis. et vinctōnes conficiet sanitatis: et non consummabunt opera ei'. Pax em dei super faciem terre. Fili in tua infirmitate n̄ despicias te ipsū: sed ora dñm

et ipse curabit te. **A**uerte a delicto. et dirige manum: et ab omni delicto munda cor tuum. **P**ropter suauitatem et memoriam similitudinis. et impingua oblationes: et da locum medico. etenim illum dominus creauit: et non discedat a te: quia opera eius sunt necessaria. **E**st enim tempus quando in manibus illorum incurras: ipsi vero dominum deprecabuntur ut dirigat reque: eorumque sanitatem propter uersationes illorum. **Q**ui delinquit in conspectu eius qui fecit eum: incidet in manum medici. **F**ilius in mortuum producat lacrimas. et quasi dira passus incipe plorare: et secundum iudicium protege corpus illius et non despicias sepulturam illius. **N**on propter delaturam aut amare fer luctum illius uno die: et consolare propter tristitiam: et fac luctum secundum meritum eius uno die uel duobus propter detractionem. **T**ristitia enim festinat mors. et cooperit uirtutem: et tristitia cordis flectit uicem. **I**n abductione permanet tristitia: et substantia inopis secundum cor eius. **N**on tederis in tristitiam cor tuum: sed repelle eam a te: et memento nouissimorum. **E**t noli obliuisci neque ei est uersio: et huic nihil proderis: et te ipsum pessimam. **M**emor esto iudicium mei: sic enim erit et tuum. **M**ibi heri: et tibi hodie. **I**n rege mortui reuesce fac memoriam eius et consolare illum in exitu spiritus sui. **S**apientiam scribe in tempore uacuitatis et que minorat: actu sapientiam percipiet: quia sapientia replebitur. **Q**ui tenet aratrum et que gloriatur in iaculo. stimulo boues agitat: et conuersatur in operibus eorum: et narratio eius in filiis taurorum. **C**or suum dabit aduersarios sulcos: et uigilia eius in sagina uaccarum. **S**ic omnis faber et architectus que noctem tanquam diem transigit: que sculpsit singula sculptilia: et assiduitas eius uariat picturam. **C**or suum dabit in similitudinem picture et uigilia sua perficit opus. **S**ic faber ferrarius sedens iuxta incutem: et considerans opus ferri. **E**lapor ignis uret carnes eius: et in calore fornacis cocertat. **C**lor mallei innouat aurem eius: et propter similitudinem uas oculus eius. **C**or suum dabit in summatione operum: et uigilia sua ornabit imperfectas. **S**ic uigulus sedens ad opus suum uertens pedibus suis rotam: que in solitudine positus est semper propter opus suum: et innumera est omnis operatio eius. **I**n bethio suo formabit lutum: et ante pedes suos curuabit uirtutem suam. **C**or suum dabit ut consummit limitationes: et uigilia sua mundabit fornacem. **O**mnis huius in manibus sperauerunt: et unusquisque in arte sua sapiens est. **S**ine hijs omnibus non edificabitur

ciuitas: et non inhabitabunt nec inambulabunt: et in ecclesiam non transfiliet. **S**uper sellam iudicis non sedebunt et testamentum iudicium non intelligent: neque palam facient iudicium et disciplinam. et in pabolis non inuenient: sed creaturam eui confirmabunt: et deprecatio illorum in operatione artis accomodantes animam suam. et conquirentes in lege altissimi.

Ca. XXXIX

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens: et in prophetis uacabit. **N**arrationem uirorum notatorum conseruabit: et in uisitas pabolarum simul introibit. **O**cculta puerbiorum exquiret: et in absconditis pabolarum conuersabitur. **I**n medio magistorum ministrabit: et in conspectu presidis apparebit: et in terram alienigenarum gentium transiet. **B**ona enim et mala. in omnibus temptabit. **C**or suum tradet ad uigilandum diluculo ad dominum que fecit illum: et in conspectu altissimi deprecabitur. **A**periet os suum in oratione: et per delictis suis deprecabitur. **S**i enim dominus magnus uoluerit spiritum intelligentie replebit illum: et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientie sue et in oratione confitebitur domino. **E**t ipse diriget consilium eius et disciplinam: et in absconditis suis consiliabitur. **I**pse palam faciet disciplinam doctrine sue: et in lege testamenti domini gloriabitur. **C**ollaudabunt multi sapientiam eius: et usque in seculum celebrabitur. **N**on recedet memoria eius: et nomen eius requiret a generatione in generationem. **S**apientiam eius enarrabunt gentes: et laudem eius enunciat ecclesia. **S**i permanserit nomen eius derelinquet plusquam mille: et si reuerit perierit illi. **A**dhuc consiliabor ut enarrem: ut furore enim repletus sum. **I**n uoce dicit. **O**baudite me domini fructus: et quasi rosa plantata super ruinas aqua fructificata. **Q**uasi libanum odorem suauitatis habete. **F**lorete flores. quasi lilium et date odorem: et frondete in gratiam. et collaudate canticum: et benedicite dominum in operibus suis. **D**ate nomen eius magnificentiam: et confitemini illi in uoce labiorum uirorum et in canticis labiorum et cytharis: et sic dicetis in confessione: opera domini uniuersa bona valde. **I**n uerbo eius stetit aqua sicut congeries. et in fine oris illius sicut exceptoria aquarum: quoniam in precepto ipsius prelator fit: et non est minoratio in salute ipsius. **O**pera omnis carnis coram illo et non est quicquam absconditum ab oculis eius.

A seculo usque in seculum respicit: et nihil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere, quod est hoc aut quod est illud: omnia enim in tempore suo quiescunt. **B**enedictio illi quasi fluvius inundabit: et quanto cataclismus aridam inebauit: sic ira ipsius gentes que non exquiescent eum hereditabit. **Q**uoniam conuertit aquas in siccitatem: et siccata est terra. **E**t via illius visus illorum directe sunt: sic peccatoribus offensiones in ira eius. **B**ona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona et mala. **I**nicium necessitatis rei vite hominum: aqua, ignis et ferrum: sal, lac, et panis similitudine: et mel: et botrus vite et oleum et vestimentum. **D**ec omnia sanctis in bona: sic et impiis et peccatoribus in mala conuertentur. **S**unt spiritus qui ad vindictam creati sunt: et in furore suo confirmauerunt tormenta sua. **E**t in tempore consummationis effundent virtutem: et furorem eius qui fecit illos confundent. **I**gnis, frigus, fames et mors: omnia hec ad vindictam creata sunt. **B**estiarum dentes et scorpionum et serpentium et rumphea vindicans in exterminium impios. **I**n mandatis eius epulabuntur super terram in necessitate preparentur: et in temporibus suis non preterient verbum. **P**ropterea ab initio confirmatus sum: et cogitatus sum et scripta dimisi. **O**mnia opera domini bona et omne opus hora sua sibi ministrabit. **N**on est dicere: hoc illo nequus est: omnia enim in tempore suo comprobabuntur. **E**t nunc in omni corde et ore collaudate: et benedicite nomen domini. **Ca. XL.**

Oscupatio magna creata est omnibus hominibus: et iugum grue super filios adas a die exitus de ventre matris eorum. usque in die sepulture in matrem omnium. **C**ogitationes eorum et timores cordis: adinuentiones expectationis: et dies finitionis a presidente super sedes gloriosam: usque ad humiliatum in terram et cinerem: ab eo qui vult iacincto et portat coronam. usque ad eum qui operit lino crudo: furor, zelus, tumultus, fluctuatio et timor mortis: iracundia pseuerans et contentio: et in tempore refectionis in cubili somno noctis immutauit scientiam eius. **M**odicum autem tanquam nihil in rege: et ab eo in somno quasi in die respectus. **C**onfessio est in visu cordis sui: tanquam qui euaserit in die belli. **I**n tempore salutis sue exurrexit. et admirans ab nullum timorem. cum omni carne ab homine usque ad pecus: et super peccatores septuplum. **A**d hec mors, sanguis, contentio et rumphea: oppressiones, fames, et contritio, et fla-

gella. **S**uper iniquos creata sunt hec omnia: et propter illos factus est cataclismus. **O**mnia enim que de terra sunt in terram conuertentur: et aque omnes in mare conuertentur. **O**mne munus et iniquitas delebitur: et fides in seculum stabit. **S**ubstantie iniustorum sicut fluvius siccabuntur: et sicut tonitruum magnum in pluuia personabit. **I**n aperiendo manus suas letabitur: sic puaricatores in consummatione tabescent. **N**epotes impiorum non multiplicabunt ramos: et radices imunde super cacumen petre sonant. **S**uper omnem aquam viriditas: et ad oram flumis, ante omne fenestram euelletur. **G**ra sicut paradysus in benedictionibus: et misericordia in seculo permanet. **E**lita sibi operarij sufficiens condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. **E**dificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hanc mulier immaculata computabitur. **C**inum et musica letificant cor et super utrumque dilectio sapientie. **T**ibia et psalterium suauiter faciunt melodiam: et super utrumque lingua suavis. **G**ram et spiritum desiderabit oculus tuus: et super hoc videris satones. **A**micus et sodalis in tempore conuenientes: et super utrosque mulier cum viro. **F**ratres in adiutorium in tempore tribulationis: et super eos misericordia liberabit. **A**urum et argentum constituto perditum: et super utrumque consilium beneplacitum. **F**acultates et virtutes exultant cor: et super hec timor domini. **N**on est in timore domini minoratum: et non est in eo iniquum quod adiutorium. **T**imor domini sicut paradisus benedictionis: et super omnem gloriam operuerit illum. **F**ili in tempore vite tue ne indigeas. **M**elior est enim mori quam indigere. **U**ir respiciens in mesam alienam: non est vita eius in cogitatione vite. **A**lit enim animam suam cibis alienis. **U**ir autem disciplinatus et eruditus custodiet se. **I**n ore imprudentis condulcabitur inopia: et in ventre eius ignis ardebit. **Ca. XLI.**

Mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, et cuius via directe sunt in omnibus: et adhuc valenti accipere cibum. **M**ors bonum est iudicium tuum homini indigenti, et qui minoratur viribus defecto etate et cui de omnibus cura est: et incredibile quod perdit sapientiam. **N**oli metuere iudicium mortis. **M**emento quod ante te fuerit: et qui superuentura sunt tibi hoc iudicium a domino omni carnis

qui supuenient tibi in bñplacito altissimi: siue decem siue centū siue mille anni. Non est em̄ in inferno accusatō uite. Filij aboia-
tōnum. sūt filij pctōz: et q̄ cōuersant̄ sec⁹
domos. filioz ipioz pctōz piet̄ hēditas: et
cū semie illoz assiduitas obprobriū. De p̄e
impio q̄runt̄ filij: qm̄ ip̄t̄ illū sunt i obpro-
briū. Ne vob̄ viri impij: q̄ dereliquistis legem
dñi altissimi. Etsi nati fueritis i maledictōe
nascem̄: etsi mortui fueritis: i maledictōe
erit ps̄ vr̄a. Oīa q̄ de tr̄a sunt in tr̄az p̄uer-
t̄: sic impij a maledicto i p̄bitōem. Luct⁹
hoīm i corpe ipsoz: nom̄ at̄ ipioz delect̄.
Curam habe de bono noie: hoc em̄ magis
p̄manebit tibi. q̄ mille thesauri magni et p̄-
ciosi. Bone uite numerus diez: bonū autē
nomen p̄manebit in euū. Disciplinam i pa-
ce cōsuare filij. Sapia em̄ abscondita: et the-
saurus inuisus: q̄ utilitas in vtr̄isq̄. Meli-
or est hō qui abscondit stulticiam suam: q̄
hō q̄ abscondit sapiam suam. Ne p̄t̄ reuer-
t̄im̄ in h̄is: q̄ p̄cedūt de ore meo. Non est ei
bonum oēm irreuerenciam obfuarē: et nō
om̄ia oībo bene placent in fide. Erubescite
a p̄e et a m̄re de fornicatōe: et a p̄sidentēz
a potente de mēdacō: a p̄ncipez a iudice de
delicto a s̄nagoga et plebe de iniqt̄ate: a so-
cio et amico de iniusticia. et de loco in q̄ ha-
bitas: de furto: de veritate dei et testamēto:
de discubitu in panibus. et ab obfuscatōe
dati et accepti: a salutantib⁹ de silentio: a
respectu mulieris fornicarie. et ab auersio-
ne vultus coḡti. Ne auertas faciē a p̄mo
tuo: et ab auferendo p̄tem et n̄ restituendo.
Ne respicias mulierē alieni viri: et ne scru-
teris ancillā ei⁹: neq̄ steteris ad lectū ei⁹.
Cave ab amicis de s̄monib⁹ improprij: et
cū beberis ne impropere. **Ca. XLII.**

Non duplices sermonē audit⁹ de re-
uelatōe s̄monis absconditi. et eris
vere sine cōfusione et iuenies grām
in p̄spectu oīm hoīm. Ne p̄ h̄is om̄ib⁹ con-
fundaris: et ne accipias p̄sonam vt delin-
quas. De lege altissimi et testamento. et de
iudicio iustificare impium: de v̄bo socioz
et viatoz. et de datōe hereditatis amicoz.
de eq̄litate statere et p̄ntez. de acq̄sitione
multoz et paucoz: de corruptione emptōis
et negociatoz et de multa disciplina filioz:
et seruo pessimo latus sanguinare. Super

mulierem nequiaz: bonum est signum. Ebi
manus multe sunt claudē: et q̄cunq̄ t̄des
numera et appende: datū vero et acceptum
omne describe. De disciplina insensati et fa-
tui. et de seniorib⁹ q̄ indicant̄ ab adolescē-
tib⁹: et eris eruditus in omnib⁹: et p̄babilis
in conspectu omnium viroz. Filia patris
abscondita ē: vigilia et sollicitudo eius au-
fert somnū: ne forte in adolescencia sua a-
bultera efficiat̄. et cum viro cōmorata obi-
bilis fiat: nequando polluat̄ i virginitate
sua. et in paternis suis ḡuida inueniatur.
ne forte cum viro cōmorata tr̄asgrediat̄:
aut certe sterilis efficiat̄. Sup filiaz luxu-
riosam cōfirma custodiam: nequando fa-
ciat te i obprobrium venire inimicis. a de-
tractione in ciuitate et abiectōe plebis: et
confundat te in multitudie ppli. Omni ho-
mī noli intendere in specie: et i medio mu-
lierum noli cōmorari. De vestimentis em̄
procedit tineas: et a muliere iniqt̄atis viri.
Melius est em̄ iniqt̄as viri q̄ benefaciens
mulier: et mulier confundens in obprobri-
um. Memor ero iḡ operum domi: et que
vidi annuntiabo. In sermonib⁹ domi opa
eius. Sol illuminans p̄ oīa respexit: et gl̄ia
dñi plenum est opus eius. Nōne dñs fecit
sanctos enarrare om̄ia mirabilia sua: que
confirmavit dominus omnipotens stabi-
liri in gloria sua: Abissum et cor hominum
inuestigabit: et i astucia eoz excogitabit.
Cognouit em̄ dñs omnem scientiam. et in-
spexit i signum eui: annūcians q̄ preterierit
et q̄ supuentura sunt: reuelans vestigia oc-
cultoz. Non p̄terit illū omnis cogitatus:
et non abscondit se ab eo vllus sermo. Maḡ
lia sapie sue coronauit. q̄ est ante seculum
et vsq̄ i seculum: neq̄ adiectū est neq̄ mi-
nuef: et nō eget alicui⁹ consilio. Quante-
siderabilia omnia opa eius: et tanq̄ scintil-
la q̄ est considerare. Omnia hec viuunt et
manēt i seculum: et i omni necessitate om-
nia obaudiunt ei. Omnia duplicia: vnum
contra vnum: et n̄ fecit quicq̄ deesse. Uni-
uscuiusq̄ p̄firmavit bona. Et q̄s faciabit̄
videns gloriam eius. **Ca. XLIII.**

Altitudinis firmamentum. pulcri-
tudo eius: sp̄s celi in visione gl̄ie.
Sol in aspectu annūcians i exitu:
vas ammirabile. opus excelso. In meridi-
ano exurit terram: et in conspectu ardoris

eius quis poterit sustinere! Fornacem cui
stodiens in opibus arboris. triplis sol exurēs
montes: radios igneos exsufflans. et reful-
gens: radijs suis obcecat oculos. Magnus
dñs q̄ fecit illū: et in s̄monib⁹ ei⁹ festinauit
iter. Et luna ī oīb⁹ in tpe suo: oñsio t̄pis et
signū eui. Luna signū diei festi: lumīare
q̄d minuit in p̄sumatōne. Mens s̄m nomē
ei⁹ ē: crescēs admirabilr ī p̄sumatōez. Clas-
castroz ī excels⁹: in firmamto celi resplen-
dens glīose. Spēs celi glīa stellarū: mundū
illuminans ī excels⁹ dñs. In verb⁹ sc̄ti stabūt
ad iudiciū: n̄ deficiēt in vigilijs suis. Elide
arcū: et bñdic eū q̄ fecit illū. Valde specios⁹
ē in splendore suo. Giravit celū in circuitu
glīe sue: man⁹ excelsi aperūt illū. Impio
suo acceleravit niuē: et accelerat corrusca-
tōnes emittē iudiciū sui. Propterea apti sūt
thesauri: et euolauerūt nebule sicut aues. In
magnitudie sua posuit nubes: et fracti sūt
lapides gradinis. In cōspectu ei⁹ cōmoue-
bunt mōtes: et in volūtate ei⁹ aspirauit no-
thas. Vox tonitruī ei⁹ ōberauit t̄raz: t̄pe-
stas aq̄lonis et cōgregatō spūs: et sicut auis
deponēs ad sedendū. aspgit niuē: et sicut lo-
custa demergēs descēsus ei⁹. Pulcritudiez
cātoris ei⁹ amirabilr ocul⁹: et sup̄ imbrē ei⁹
expauescit cor. Gelu sicut salē effundet sup̄
fram: et dū flauerit fiet tanq̄ cacumia tri-
buli. Frigid⁹ v̄t⁹ aq̄lo flauit: et gelauit cri-
stallus ab aq̄. Sup̄ oēm cōgregatōez aq̄
req̄scet: et sicut lorica induet se aq̄s. Et de-
uorabit mōtes et expuret t̄stū: et extinguet
viride sicut ignē. Medicīa oīm in festiatōe
nebule: et ros obuians ab ardore. venienti
humilē efficiet eū. In s̄mone ei⁹ siluit ven-
t⁹: et cogitatōne sua placauit abissū: et plā-
tauit illū dñs ihs. Qui nauigāt maē enar-
rāt picula ei⁹ et audiētes aurib⁹ nr̄is amira-
bamur. Illic p̄clara opa et mirabilia varia
bestiaz generaz oīm pecoz. et creatura bel-
uaz. Prop̄ ip̄m cōfirmat⁹ ē itineris finis
et in s̄mone ei⁹ cōposita sunt oīa. Alta di-
cem⁹ et deficiē⁹ verb⁹: consumatō at̄ s̄monū:
ipse ē in oīb⁹. Gloriantes. ad q̄d valebim⁹?
Ipse em̄ omnipotens sup̄ oīa opa sua. Ter-
ribilis dñs et magn⁹ vehemēt⁹: et mirabil⁹ po-
tentia ip̄i. Glorificantes dñm. q̄ntūcūq̄
potueritis sup̄ualebit adhuc: et amirabilis
magnificentia ei⁹. Bñdicentes dñm exal-
tate illū q̄ntū potestis: maior ē ei⁹ oī laude.

Exaltantes eum replemini virtute. Ne la-
boretis: n̄ em̄ comprehendetis. Quis videbit
eū: et enarrabit! Et q̄s magificabit eū sicut
ē ab initō! Alta abscondita sūt maiora hīs
paucā em̄ vidim⁹ opm ei⁹. Oīa at̄ dñs fe-
cit: et pie agētib⁹ dedit sapiam. **Ca. XLIII**
Laudem⁹ viros gloriosos: et p̄ntes
nr̄os in generatōne sua. Multam
glīam fecit dñs magnificentia sua
a seculo. Dominantes in potestatib⁹ suis:
homines magni virtute et prudentia sua p̄-
diti: nūciantes in p̄phetis dignitatem p̄he-
tarum et imperantes in p̄nti p̄plo. et virtu-
te prudentie p̄lis sanctissima verba. In pu-
ericia sua req̄rentes modos musicos: et nar-
rantes carmina scripturarū. Domines diui-
tes in virtute: pulcritudinis studium ha-
bentes: pacificantes in domib⁹ suis. Omēs
isti in generatōib⁹ gentis sue glōriam ade-
pti sūt: et in dieb⁹ suis habent in laudib⁹.
Qui de illis nati sunt: reliquerunt nomen
narrandi laudes eorum. Et sunt quorum n̄
est memoria. Perierunt quasi q̄ non fue-
runt: et nati sunt q̄si q̄ nō nati: et filij ip̄oz
cū ip̄is. Sed illi viri misericōdie sunt: quoz
pietates non defecerūt. Et cū semine eoz p̄-
manēt bona: hereditas sc̄ta nepotes eoz.
Et in testamentis stetit semen eoz: et filij
eoz p̄pter illos vsq̄ in eternū manent. Se-
men eoz et glīa eoz n̄ dereliquerūt. Corpora
ip̄oz in pace sepulta sunt: et nomen eoz
viuet in generatōnem et generatōem. Sa-
piam ip̄oz narrent p̄li: et laudem eorum
nūciet ecclesia. Enoch placuit deo: et trās-
latus est in paradysum vt det gentibus sa-
pientiam. Noe inuent⁹ est perfectus iust⁹:
et in tpe iracundie factus est recōciliatio.
Ideo dimissum ē reliquū terre: cū factū est
diluuiū. Testamenta seculi posita sunt
apud illum: ne deleri possit diluuiū omīs
caro. Abraham magnus pater multitudi-
nis gentium: et non est inuentus similis
illi in gloria. Qui conseruauit legem excel-
si: et fuit in testamento cum illo. In carne
eius stare fecit testamentum: et in tempta-
tōne inuent⁹ est fidelis. Ideo iureiurando
dedit illi glīam in gente sua: crescē illū q̄si
terre cumulū et vt stellas exaltare semē ei⁹
et hereditare illos a mari vsq̄ ad mare: et
a flumine vsq̄ ad terminos terre. Et ysa-
ac fecit eodem modo: propter abraham

patrem eius. **B**enedictionē omnium gentium dedit illi dñs: et testamentū suū confirmavit sup caput iacob. Agnovit eū in bñdictionibus suis: et dedit illi hereditatem: et divisit illi partem in tribubus duodecim. Et p̄suavit illi boīes misericordie: inuenientes grām in conspectu omnis carnis. **¶ Ca. XLV.**

Dilectus deo et hostis moyses: cuius memoria in benedictione est. Similez illū fecit in gloria sc̄torum: et magnificavit eū in timore inimicorum: et in vobis suis mōstra placavit. Glorificavit illū in conspectu regū: et iussit illi coram populo suo: et ostendit illi gloriā suā. In fide et lenitate ipsius sc̄m fecit illū: et elegit eū ex omni carne. **A**udiuit enim eū vocem ipsius: et eduxit illū in nube. **E**t dedit illi cor ad p̄cepta et legem vite et discipline: docē iacob testamentū suū: et iudicia sua isrl. **E**xcellū fecit aaron fr̄em suū: et silem sibi de tribu leui. **S**tatuī illi testamentū eternū: et dedit illi sacerdotiū gentis: et b̄nificavit illū in gl̄ia. **E**t circūcinxit eū sōna iusticie: et induit eaz stolam gl̄ie: et coronavit eū in vasa virtutis. **C**ircūpedes et femoralia et humerale posuit ei: et circumtulit illū t̄tinabul aureis plurimis in giro: et are sonitū in incensu suo: auditū facē sonitū in templo in memoriam filijs gētis sue. **S**tola sc̄ta auro et iacincto et purpura op̄ textile viri sapientis iudicio et veritate p̄diti. **T**orto cocco op̄ artificis. gemis p̄ciosis figuratis. in ligatura auris ope lapidarij sculptis in memoriaz: s̄m numerz tribuū isrl. **C**orona aurea sup mitram ei' exp̄ssa signo sc̄tatis: gl̄ia honoris et op̄ virtutis: desiderio oculoꝝ ornata. **S**ic pulc̄ante ipsum non fuerit talia: usq; ad orientē. **N**on est indut' illa alienigena alijs: sed tm̄ filij ipsius soli et nepotes ei' p̄ omne temp'. **S**acrificia ipsius p̄sumata sunt igni quotidie. **C**omplevit moyses man' ei': et unxit illum oleo sc̄to. **F**actū est illi in testamentū eternū et semini ei' sicut dies celi: fungi sacerdotio et h̄re laudem: et glorificare pplm suum in nomine suo. **I**psū elegit ab omni viuente: offerre sacrificiū deo. incensū et bonū odorem: in memoriam placare p̄ populo suo. **E**t dedit illi in p̄ceptis suis p̄atem: in testamentis iudiciorz docere iacob testimonia: et in lege sua lucē dare isrl. **Q**uia contē illū stē-

terit alieni: et p̄pter inuidiaz circūdeferit illū homines in deserto qui erant cū bathan. et abiron: et congregatō chore in iracundia. **E**didit dñs de' et nō placuit illi: et cōsumpti sunt in impetu iracūdie. **F**ecit illis mōstra et p̄sumpsit illos in flāma ignis. **E**t addidit aaron gl̄iaz: et dedit illi hereditatē et primicias frugū terre dimisit illi. **P**anem ipsius in primis pavit in sacietatē: nam et sacrificia dñi edent: q̄ dedit illi et semini ei'. **E**terum inter gentes n̄ hereditabit: et ps non ē illi in gente. **I**pse est em̄ ps eius et hereditas. **P**hinees filij eleazari terci' in gloria imitando eū in timore dei et stare in reuerencia gentis: in bonitate et alacritate anime sue placuit deo isrl. **D**eo statuit illi testamentū pacis: et p̄ncipem sanctorz et gentis sue: ut sit illi et semini ei' sacerdotij dignitas in eternū. **E**t testamentū dauid regis filio p̄esse de tribu iuda: hereditas ipsi et semini eius ut daret sapiam in cor n̄m iudicare gentem suam in iusticia ne abolerent bona ipsorū et gloriā ipsorum in gentem eorum eternam fecit. **¶ Ca. XLVI.**

Fortis in bello ihus naue successor moysi in p̄phetis: q̄ fuit magn' s̄m nomen suū. maxim' in salutē electorum dei: expugnare insurgentes hostes ut cōsequerent hereditatē isrl. **Q**uam gl̄iam adept' est in tollendo manus suas: et iactando contē ciuitates rūpheas. **Q**uis ante illū sic restitit: **N**am hostes ipse dñs percussit. **A**ut n̄ in iracundia ei' impedit' est sol et vna dies facta est quasi duo: **I**nuocavit altissimū potentem in oppugnādo inimicos vndiq;: et audiuit illū magnus et sanct' deus. in saxis ḡndis virtutis valde fortis. **I**mpetū fecit p̄tra gentem hostilē et in descensu p̄didit p̄rrios: ut cognoscant gētes potētiam ei': q̄ contē deū pugre n̄ est facile: et secut' est a t̄go potentes. **E**t in dieb' moysi misericordiam fecit ipse et caleph filius iePHONE. stare p̄tra hostē: et p̄hibē gentē a peccatis: et p̄stringē murz malicie. **E**t ipsi duo p̄stituti. a piculo liberati sunt a numero sexcentorū milium p̄ditū: inducē illos in hereditatem: in terra q̄ manat lac et mel. **E**t dedit dñs ipsi caleph fortitudinem: et usq; in senectutē p̄mansit illi virtus. ut ascenderet in excelsum terre locū: et semen ipsius obtinuit hereditatē.

Et viderunt omnes filij isrl: qz bonū est obsequi sc̄o deo. Et iudices singlī suo noīe: quoz n̄ est corruptū cor: qui n̄ auersi sūt a dño: ut sit mēoria illoz in bñdictōe. Et ossa eoz pullulāt de loco suo: et nomē eoz pmanet in eternū: pmanēte ad filios illoz rū sc̄oz viroz glia. Dilect⁹ a deo suo samuel ppha dñi r̄nouauit imperiū: et vnxit p̄cipēs i gēte sua. In lege dñi p̄gregatōz iudicauit: et vidit deū iacob: et in fide sua pbat⁹ est ppha. Et p̄gnit⁹ est i verb̄ suis fidelis: qz vidit deū lucis. Et iuocauit dñm omnipotentē in oppugnando hostes circumstātes vndiqz: in oblatōne viri inuolati. Et intonuit de celo dñs in sonitu magno auditā fecit vocē suam: et p̄triuuit p̄ncipes t̄p̄rioz et oēs duces philistim. Et āte t̄ps finis vite sue et seclī testimoniū p̄buit in p̄spectu dñi et xp̄i: pecūias et vsqz ad calciamēta ab omī carne n̄ accepit: et n̄ accusauit illū hō. Et post hoc dormiuit. et notū fecit regi et ondit illi finē vite sue: et exaltauit vocē eius de terra in p̄p̄cia delectatione impietatem gentis.

Capitulum . XLVII.

Post hec surrexit nathan ppha in diebo dauid. Et q̄si adeptus sepatus a carne: sic dauid a filiis isrl. Euz leonib⁹ lusit q̄si cū agnis: et in v̄sis filr̄ fecit sicut in agnis ouium. In iuuetute sua nunquid n̄ occidit gigantē et abstulit obprobriū de gēte! In tollēdo manū in saxo funde deiecit exultatōez golie: vbi inuocauit dñm omnipotentē. Et dedit i dext̄ eius tollē hoīem fortē in bello: et exaltare cornu gētis sue. Sic in decē milib⁹ glorificauit eū: et laudauit illū in bñdictōib⁹ dñi: i offerēdo illi coronā glie. Contriuit enim inimicos vndiqz: et extirpauit philistim p̄rios vsqz in hodiernā diē. p̄triuuit cornu ipoz vsqz in eternū. In omī ope dedit p̄fessionē sc̄o: et exelso i verbo glie. De omni corde suo laudauit dñm: et dilexit euz qui fecit illū: et dedit illi p̄ inimicos potentiā. Et stare fecit cātores p̄ altare: et i sono eoz dulces fecit melodias. Et dedit i celebratōib⁹ dec⁹: et ornauit t̄pa vsqz ad p̄seruationē vite: ut laudarēt nom̄ sc̄m dñi et amplificarēt mane dei sc̄itatē. Xpus purgauit p̄ca illi: et exaltauit ieternū cornu ei⁹. Et dedit i testamētū regni: et setē glie i

isrl. Post ipm̄ surrexit fili⁹ sensat⁹: et ip̄t illū deiecit omnē potentiā iimicoz. Salomō impauit i diebo pacis: cui subiecit de⁹ oēs hostes ut p̄deret domum i noīe suo: et paret sc̄itatē in sempiternū quē admodū erudit⁹ ē i iuuetute sua. Et implet⁹ est q̄si flumē sapia: et ē rā reterit anīa sua. Et replesti i p̄patōib⁹ enigmata: ad insulas longe deuulgatū est nomē tuū: et dilect⁹ es in pace tua. In cātilenis et i puerbijs et p̄p̄tionib⁹ et in p̄p̄tatiōib⁹ mirate sūt terre: et in noīe dñi cui ē p̄gnomē de⁹ isrl. Collegisti q̄si auricalcū aur⁹: et ut plumbū p̄plesti argentū: et incliasti femora tua mlierib⁹. P̄tate habuisti i corpore tuo. Dedisti maculā in glia tua: et p̄phanasti semē tuum inducē iracundiā ad liberos tuos et i ceteris stulticiā tuā: ut facēs impiū bipartitū et ex effraim impare impiū dup. Deus at̄ n̄ derelinq̄t misericōdiā suā et n̄ corrūpet neqz delectabit opa sua: neqz p̄det a stirpe nepotes electi sui: et semē ei⁹ q̄ diligit dñm n̄ corrūpet. Dedit aut̄ reliquuz iacob et dauid de ip̄a stirpe: et finē habuit salomon cū p̄rib⁹ suis. Et dereliq̄t p̄ se de semīe suo gentis stulticiā et minutum a prudētia roboā: q̄ auertit gentē p̄silio suo: et hieroboā filiu⁹ nabath q̄ peccare fecit isrl: et dedit viā p̄cādi effraim: et plurima redūdauerūt p̄ca ipoz. Valde enī auertēt illos a t̄ra sua. Et q̄siuit oēs neq̄cias vsqz dū pueniret ad illos defensio: et ab oībo p̄ctis liba uit eos.

Capitulum . XLVIII.

Et surrexit helias ppha q̄si ignis: et verbū ipius q̄si facula ardebat. Qui iduxit i illos famē: imitātes illū in vita sua pauci facti sunt. Non enī poterāt sustinē p̄cepta dñi. Verbo dñi p̄tinuit celū: et deiecit a se ignē terre. Sic amplificat⁹ est helias i mirabilib⁹ suis. Et q̄s p̄t filr̄ gliari tibi! Qui sustulisti mortuuz ab inferis de sorte mortis in v̄bo dñi dei: q̄ deiecisti reges ad p̄niciē. et p̄fregisti facile potentiā ipoz: et gliosos delicto suo. Qui audis i s̄yna iudiciū: et i ore iudicia defensionis. Qui vngis reges ad penitētiā: et p̄phas facis successores tuos p̄ tē. Qui r̄cepit⁹ es i turbine ignis i curru equoz igneoz: q̄ inscript⁹ es in iudicijs tēp̄oz. lenire iracundiā dñi: p̄ciliare cor p̄ris ad filium:

et restituere tribo iacob. Beati sunt qui te viderunt: et in amicitia tua decorati sunt. Naz nos vita viuim? tm: p? morte at n erit ta le nom nrm. Helias q in turbine tect? est: et i heliseo pplet? e spūs ei?. In diebo suis n ptimuit pncipem: et potētia nēo vincit illū. Nec supauit illū verbū aliqd: et mortuū pphauit corpus eius. In vita sua fecit mōstra: et in morte opat? est mirabilia. In omībo istis n penituit ppls et n recesserūt a pctis suis: vsq; dū abiecti sunt d terra sua et dispsti sūt in omnē terrā: et relicta ē gens ppauca: et pnceps in domo dauid. Quibā ipsoꝝ fecerūt qd placeret deo: alij aut mltā pmiserūt pctā. Ezechias muniuit ciuitateꝝ suā et induxit i mediū ei? aquā: et fobit ferro rupē: et edificauit ad aquā puteuz. In diebo ipsi? ascēdit sēnacherib et misit rapscen et sustulit manū suā p illos: et extulit manū suā in syon: et supbo fact? ē potētia sua. Tūc mota sūt corda et man? ipsoꝝ: et doluerūt qsi parturiētes mlieres. Et inuocauerūt dnm misericordē: et expandētes manus suas extulerūt ad celū: et scūs dñs de? exaudiuit cito vocē ipsoꝝ. Nō ē pmeorat? pctōꝝ ipsoꝝ: neq; dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos in manu ysaiē scī pphē. Deiecit castra assirioꝝ: et pstruit illos angel? dñi. Nam fecit ezechias qd placuit deo: et fortif iuit in via dauid pns sui quā mābauit illi ysaias ppha magn? et fidel in p̄spectu dei. In diebo ipsi? retro rediit sol: et addidit regi vitā. Spū mag? vidit vltima: et psolat? est lugētes syon: vsq; in sempiternū. Qñdit futura et abscondita: ante q̄ euenirent.

Capitulum . XLIX.

Memoria iosie i ppositōe odoris facta: opus pigmetarij. In omī ore qsi mel indulcabit ei? mēoria: et vt musica i puino vini. Ipe ē direct? diuinitus i penitētia gētis: et tulit abomiāōnes impietatis: et ad dnm gubnauit cor ipsi?: et i diebo pctōꝝ corroboraui i pietatē. Preter dauid et ezechia et iosia oēs pctm pmiserūt: nam reliquerūt legē altissimi reges iuda: et p̄tulerūt timorē dei. Deberūt em̄ regnū suū alijs et gliaz suā alienigene genti. Incēderūt electā ciuitatē sc̄tītatis: et bestias fecerūt vias ipsi? in manu hieremie. Nam male ēctauerūt illū: q a vētre mris p̄scēt?

est propheta. euertere et perdere et iter edificare et renouare. Ezechiel q vidit p̄spectū glie: quā oñdit illi i curru cherubin. Naz pmeorat? est inimicoꝝ in ymbre: bñfacere illis qui oñderūt rectas vias. Et duodecim pphaz ossa pullulāt de loco suo. Nam corroboraauerunt iacob: et redemerūt se in fide virtutis. Quō amplificem? zorobabel! Nā et ipse qsi signū in dext? manu isrl. Et iehus filiu iosedech: Qui i diebo suis edificauerūt domū: et exaltauerūt tēplū sc̄m dño: paratū in gliaz sempiternā. Et neemias i mēoria multi t̄pis: q erexit nob muros et uerfos: et stare fecit portas et seras: q erexit domos nras. Nēo natus est i terra qualis enoch: nam et ipse recept? ē a terra. Et ioseph q nat? est hō pnceps fr̄m. firmamētū gētis. rector fr̄m. stabilimentū ppli: et ossa ipsi? visitata sunt: et post mortē pphauerūt. Seth: et sem apud hoies gliaz adepti sūt: et sup omnē animaz in origine Adam.

Capitulum . L.

Simeon onie fili? sacerdos magn? qui in vita sua suffulsi domū: et in diebo suis corroboraui tēplū. Templi eciam altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatō: et exelli parietes templi. In diebo ipsi? emanauerūt putei aqꝝ: et qsi mare adimpleti sunt sup modū. Qui curauit gentē suā: et liberauit eā a p̄bitōe. Qui pualuit amplificare ciuitatē: qui adeptus est gliaz i p̄uersatōe gētis: et ingressum dom? et atrij amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule: et qsi luna plena i diebo suis lucet: et qsi sol refulgēs. sic ille effulsi in tēplo dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas glie: et qsi flos rosarū in diebo vernis: et quasi lilia q sunt in trāsitu aque: et quasi th? redolens in diebo estatis. Quasi ignis effulgēs et thus ardēs in igne: qsi vas auri solidū ornatum omī lapide precioso. Quasi oliua pullulans: et cipressus in altitudine se extollēs. In accipiēdo ipsaz stolā glie et vestiri eū in p̄sumatōne virtutis: in ascēsu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictuz. In accipiēdo aut partes de manu sacerdotū et ipse stans iuxta aram: et circa illū corona fratru qsi plantatō cedri in mōte libano: sic circa illum steterūt quasi rami palme et

omnes filij aaron in gloria sua. Oblatio autem domini in manibus ipsorum coram omni synagoga israel: et consumatione fungens in ara. amplificare oblationem excelsi regis porrexit manum suam in libationibus: et libavit de sanguine vite. Effudit in fundamenta altaris odorum divinum excelsi principis. Tunc exclamaverunt filij aaron: et in tuba pductilibus sonuerunt: et audiam tam fecerunt vocem magnam in memoriam coram deo. Tunc omnes populi siliperaverunt: et ceciderunt in faciem super terram adorare dominum deum suum: et dare preces omnipotenti deo excelsi. Et amplificaverunt psallentes in vocibus suis et in magna domo factus est sonus suavitatis plenus. Et rogavit populus dominum excelsus in prece usque dum perficeretur honor domini: et munus suum profecerunt. Tunc descendens manus suas extulit in omnem congregationem filiorum israel: dare gloriam deo a labijs suis: et in nomine ipsius gloriari. Et iteravit orationes suas: volens ostendere virtutem dei. Et post rursus populus oravit deum omnium: quod magis fecit in omni terra: quod auxit dies nostros a ventre matris nostre: et fecit nobiscum secundum suam misericordiam: det nobis iocunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in israel per dies sempiternos: credere israel misericordiam dei esse nobiscum. ut liberet nos in diebus suis. Duas gentes obit anima mea: tertia autem non est gens quam oderim. Qui sedet in monte seyr et philistinim: et stultus populus qui habitat in sichimis. Doctrinam sapientie et discipline scripsit in codice isto ihesus filius syrach hierosolimita: qui renouavit sapientiam de corde suo. Beatus qui in istis versatur bonis. Qui ponit illa in corde suo: sapiens erit semper. Si enim hec fecerit ad omnia valebit: quia lux dei vestigium eius est.

Oratio Ihesu filij Syrach.

Qonfitebor tibi domine rex: et collaudabo te deum salvatorem meum. Confitebor nomini tuo quoniam adiutor et protector factus es mihi: et liberasti corpus meum a perditione. a laqueo lingue inique: et a labijs operantium mendacium: et in conspectu astantium factus es mihi adiutor. Et liberasti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus preparatis ad escam. de manibus querentium animam meam: et de multis tribulationibus que circumdederunt me: a pressura flamma que circumdedit me: et in medio ignis non sum estuat.

De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata et a verbo mendacij: a rege iniusto: et a lingua iniusta. Laudabit usque ad mortem anima mea dominum: et vita mea appropinquans erat in inferno deorsum. Circumdederunt me undique: et non erat qui adiuuaret. Respiciens eram adiutorium hominum: et non erat. Memoratus sum misericordie tue domine et cooperationis tue que a seculo sunt: quoniam eruis sustinentes te domine: et liberas eos de manu gentium. Exaltasti super terram habitationem meam: et pro morte defluenti deprecatus sum. Inuocaui dominum preces domini mei: ut non derelinqueret me in die tribulationis mee: et in tempore superborum sine adiutorio. Laudabo nomen tuum assidue: et collaudabo illud in professione: et exaudita est oratio mea. Et liberasti me de perditione: et eripuisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor et laudem dicam tibi: et benedicam nomini domini. Cum adhuc iunior sum. Priusquam oberrares quesivi sapientiam palam in oratione mea: ante tempus postlabas pro illa: et usque in novissimis inquiram eam: et florebit tanquam precor viva. Letatum est cor meum in ea: ambulavit pes meus iter rectum: in iuuetute mea inuestigabam eam. Inclinaui modice aurem meam et excepi illam. Multam inveni in memetipso sapientiam: et multum profeci in ea. Danti mihi sapientiam dabo gloriam. Consiliatus sum enim ut facerem illam: zelatus sum bonum et non profundum. Colluctata est anima mea in illa: et in faciendo eam confirmatus sum. Manus meas extendi in altum: et in sapientia eius luxit anima mea: et ignorantias meas illuminavit. Animam meam direxi ad illam: et in agnitione inveni eam. Possedi cum ipsa cor ab inico: propter hoc non delinquare. Venter meus perturbatus est querendo illam: propterea bonam possidebo possessionem. Dedit enim mihi dominus linguam mercedem meam: et in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: et congregate vos ad domum discipline. Quid adhuc tardatis: et quod dicitis in hijs? Anie vestre sitiunt vehementer. Aperui os meum: et locutus sum. Comparate vobis sine argento sapientiam: et collum vestrum subicite iugo eius: et suscipiat anima vestra disciplinam. In primo est enim inuenire eam. Videte oculis vestris quia modicum laboravi: et inveni mihi multam requiem. Assumite disciplinam in multo numero argenti: et copiosum auxilium possidete in ea. Letetur anima vestra

in misericordia eius et non confundemini in laude eius. Operamini opus vestrum ante tempus: et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

Explicit liber ecclesiasticus. Incipit oratio salomonis.

A inclinavit Salomon genua sua in conspectu totius ecclesie israel: et aperuit manus suas ad celum: et dixit. Domine deus israel non est tibi similis deus in celum sursum neque in terra deorsum. Qui custodis testamentum tuum et misericordiam pueris tuis euntibus in conspectu tuo in toto corde. seruans puero tuo dauid que locutus es illi: et locutus es in ore tuo et in manu tua implesti. quasi dies iste. Et nunc domine deus israel custodi puero tuo dauid patri meo: que locutus es illi: dicens. Non deerit tibi vir a facie mea sedens in throno israel. Merunt si custodierint filii tui legem meam: et in preceptis meis ambulent: sicut ambulauerunt in conspectu meo fideles. Et nunc domine deus israel creditum est verbum quod locutus es puero tuo dauid: quoniam si vere habitauit deus cum hominibus in terra. Si celorum celi non sufficiant tibi: quantum magis domus hec quam edificauit. Sed respicias ad orationem serui tui: et deprecationem eius: ut exaudias domine placationem orationis: quam puer tuus orat coram te hodie: ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte: in locum quem dixisti. inuocare nomen tuum: et exaudias orationem quam puer tuus orat in hoc loco: et exaudias deprecationem pueri tui et populi tui israel. si orauerit in loco isto: et exaudias in loco habitacionis de celo et exaudias et propicius sis: si peccauerit vir in te.

Explicit oratio Salomonis. Incipit prologus in ysaiam prophetam.

Nemo cum prophetas versibus viderit esse descriptos metro eos estimet apud hebreos ligari: et aliquid simile habere de psalmis vel operibus salomonis. Sed quod in demostene et tullio solet fieri: ut per cola scribantur et comata: quod utique prosa et non versibus descripterunt. Nos quod utilitati legentium prouidentes: interpretationem nouam nouo scribendi genere distinximus. Ac primum de ysaiam sciendum quod in ser-

mone suo disertus sit: quippe ut vir nobilis et urbane elegantie: nec huiusmodi quicquam in eloquio rusticitatis admixtum. Unde accidit: ut pre ceteris florere sermonis eius translato non potuerit persuadere. Deinde etiam hoc adiciendum: quod non tam propheta dicendus sit quam euangelista. Ita enim vniuersa christi ecclesieque misteria ab liquidum persecutus est: ut non eum putares de futuro vaticinari: sed de preteritis historia texere. Unde conitio noluisse tunc temporis septuaginta interpretes fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere. ne sanctum canibus: et margaritas porcis daret: qui hanc editionem legeritis ab illis auerteretis abscondita. Nec ignoro quantum laboris sit prophetas intelligere: nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione: nisi intellexerit antequam legerit. Nos quod patere moribus plurimorum: qui stimulate inuidia quod sequi non valent despiciunt. Scies ergo et prudens in flammam mitto manum: et nihilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor: ut quod greci post septuaginta translatores aquila et symmachum et theodocionem legunt: vel ob studium doctrine sue: vel ut septuaginta magis ex collatione eorum intelligant: sic et isti saltem unum pro prioribus habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant: ne videantur non ex iudicio: sed ex odij presumptione ignorata danare. Prophetavit autem ysaias in iherosolymis et in iudea necdum decem tributo in captiuitate ductis: ac de utroque regno nunc dimixti nunc separati terit oraculum. Et cum incedit ad preterita respiciat historia: et post babilonie captiuitatem reditum populi significet in iudeam: tamen omnis eius cura de vocacione gentium et de aduentu christi est. Quae quatuor plus amatis o paula et eustochium. tantomagis ab eo petite: ut pro obtreccionem preteriti qua me indefinenter emulianiant. ipse mihi mercedem restituat in futuro: qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse: ne iudei de falsitate scripturarum ecclesie eius diutius insultarent.

Explicit prologus Incipit ysaias propheta.

Amo ysaias filii amos: quam vidit super iudam et iherosolymam in diebus ozie. ioathan. achaz et ezechie regum iuda. Audite celi et auribus percipite terra: quoniam dominus locutus

est. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi at spreuerunt me. Cognouit bos possessore suū: et azin⁹ p̄sepe dñi sui. Isrl at me n̄ p̄guit: et plus me⁹ n̄ intellexit. Ele gēti peccatrici: p̄lo ḡui iūqtate. semī nequā. filijs scelera- tis. Dereliqrunt dñm: blasphemauerūt sc̄m isrl: abalienati sūt retro sū. Sup q̄ p̄cu- ciam vos vlt̄: adētes p̄uaricatōez: Omne caput lāguidū: ⁊ om̄e cor merēs. A plāta pedis vsq; ad verticē: n̄ est in eo sanitas. Vln⁹ ⁊ liuor ⁊ plaga tumēa: n̄ ē circūliga- ta: nec curata medicamie: neq; fota oleo. Terra v̄a deserta: ciuitates vestre succēse igni. Regionez v̄az corā vob alieni deuorāt: ⁊ desolabit̄ sicut i vastitate hostili. Et dereliquet filia syon vt umbraculū in vinea: ⁊ sicut tuguriū in cucūerazio ⁊ sic ci- uitas q̄ vastat̄. Nisi dñs exercituū reliq̄- set nob semē q̄si sodoma fuissem⁹: ⁊ q̄si go- morra silēs essem⁹. Audite verbū dñi p̄- cipes sodomoz: p̄cipite auribz legē dei v̄i plus gomorre. Quo mihi mltitudinē vi- ctimaz v̄az dicit dñs: Plen⁹ sū. Olocau- sta arietū ⁊ adipē pinguiū ⁊ sanguinē vi- tloz ⁊ agnoz ⁊ hircoz nolui. Cū venire- tis añ p̄spectū meuz: q̄s q̄siuit hec de ma- nibz v̄is: vt amblaretis i atrijs meis: Ne offeratis vlt̄ sacrificiū frustra. Incensum abominatō est mihi. Neomeniā ⁊ sabbatū et festiuitates alias n̄ ferā. Iniq̄ sunt cet⁹ v̄i. klās v̄as ⁊ solennitates v̄as obiuit ania mea. Facta sūt mihi molesta. Labo- raui sustinēs. Et cū extēderitis man⁹ ve- stras auertā oculos meos a vob: ⁊ cū mlti- plicaueritis ozonē nō exaudia. Man⁹ em̄ v̄e sanguie plene sūt. Lauamī. mūdi esto- te: auferite malū cogitatōnū v̄az ab ocul- meis. Quiescite agē puerse: discite bñfacē. Querite iudiciuz. subuenite opp̄sso. iudi- cate pupillo. defendite viduam: et venite et arguite me: dicit dñs. Si fuerint p̄ca v̄a vt coccinū: q̄si nix dealbabū: et li fu- erint rubra q̄si v̄miculus: velut lana alba est. Si volueritis vt audieritis me bona frē p̄metetis. Qd si nolueritis: ⁊ me ad ira- cūdiāz puocaueritis gladi⁹ deuorabit vos: qz os dñi locutū est. Quō facta ē meretrix ciuitas fidel: plena iudicij: Iusticia hita- uit i ea: nūc at homicide. Argētū tuū ver- sum ē in scoriā: vinū tuū mixtū ē aq̄. P̄- cipes tui infideles: socij furū. Dēs diligūt

mūera: sequūt retributōes. Pupillo n̄ iu- dicant: ⁊ causa vidue n̄ ingredit̄ ad illos. Propter hoc ait dñs de⁹ exercituuz fortis isrl. Deu ego p̄solabor super hostibz meis: et vindicabor de inimicis meis. Et con- uertā manū meā ad te: ⁊ excoquā ad pup- scoriā tuā: ⁊ auferā om̄e stannū tuū: ⁊ re- stituā iudices tuos vt fuerūt p̄i: ⁊ p̄silia- rios tuos sicut antiqtus. Post hec voca- beris ciuitas iusti: v̄bs fidel. Syon i iu- dicio redimet̄: ⁊ reducēt eā in iusticiā. Et p̄teret scelestos ⁊ p̄ctozes sil: ⁊ q̄ dereliqrūt dñm p̄sument. Cōfundēt em̄ ab ydol q̄bz sacrificauerūt. Et erubescetis sup ortis: q̄s elegeratis: cū fueritis q̄si querc⁹ defluēt i- bus folijs: ⁊ velut ort⁹ absq; aq̄. Et erit for- titudo v̄a vt fauilla stupe: ⁊ op⁹ v̄m q̄si scintilla: ⁊ succēdet̄ vtrūq; sil: ⁊ n̄ erit qui extinguat. **Capitulum .II.**

Uerbū qd̄ vidit ysaias fili⁹ amos su- per iudā ⁊ ihrlm. Et erit in nouis- simis diebz p̄parat⁹ mons domus dñi in v̄tice mōtiū: ⁊ eleuabit̄ sup colles. Et fluēt ad eū oēs gētes: ⁊ ibūt ppli multi et dicēt. Venite ascēdam⁹ ad montē dñi: ⁊ ad domū dei iacob: ⁊ docebit nos vias su- as ⁊ āblabim⁹ in semitis ei: qz d̄ syon ex- ibit lex: ⁊ verbū dñi d̄ ihrlm. Et iudicabit gētes: ⁊ arguet p̄los mltos. Et p̄slabunt gladios suos in vomeres: ⁊ lāceas suas in falces. Non leuabit gens p̄t gentē gladiū. nec exercebūt vlt̄ ad p̄liū. Dom⁹ iacob: venite ⁊ ambulem⁹ in luce dei n̄ri. p̄icisti em̄ pplum tuū domū iacob: qz repleti sunt vt olim: ⁊ augures habuerūt vt philistim: ⁊ pueris alienis adheferūt. Repleta est ter- ra argento ⁊ auro: et nō est finis thesau- roz eius. Et repleta est terra eius equis: innumerabiles q̄bzige eius. Et repleta est terra eius ydol. Opus manuū suaz ado- rauert: qd̄ fecerūt digiti eoz. Et incurua- uit se homo: ⁊ hūiliat⁹ est vir. Ne ḡ dimit- tas eis. Ingretere in petrā: ⁊ abscondere in fossa humo a facie timoris dñi: ⁊ a glo- ria maiestatis eius. Oculi sublimis homi- nis humiliati sunt: ⁊ incuruabit̄ altitudo viroz. Exaltabitur autē dñs solus in die illa: qz dies dñi exercituū super omnē su- perbum et exelsum et super omnem arro- gantem: et humiliabit̄: et super omēs ce- dzos libani sublimes ⁊ erectas: ⁊ sup om̄s

quercus basan: et sup omnes montes excel-
 sos et sup omnes colles eleuatos: et sup oem
 turre exellā et sup omnē mur munituz: et
 sup omnes naues tharsis: et sup omne qd vi-
 su pulcrū est. Et incuruabit omnis subli-
 mitas hoim: et humiliabit altitudo viroz
 Et eleuabitur dñs sol in die illa: et ydola
 penit pterent. Et introibūt in spelūcas
 petraz: et in voragines terre a facie formi-
 binis dñi et a glia maiestatis ei: cū surre-
 xerit pcutere terrā. In die illa proiciet hō
 ydola argēti sui et silicē auri sui q fecerat
 sibi: vt adoraret talpas et vesptiliones. Et
 ingrediet scissuras petraz: et in cauernas
 saxoz a facie formidīs dñi et a glia maie-
 statis ei: cū surrexerit percutere terram.
 Quiescite g ab hoie cui spūs in naribz ei
 est: qz exellus reputat est ipse.

Capitulum. III.

Ecce em dñator dñs exercituū au-
 feret ab ihrlm et ab iuda validū et
 fortē: et oē robur panis et omne ro-
 bur aque: et fortē et virū bellatorē: et iudi-
 cē et ppham et ariolū et senē. pncipē sup qn-
 quagita: et honorabilē vultu: et psiliariū:
 et sapiētē de architectis: et prudentē eloquiū
 mistici. Et dabo pueros pncipes eoz: et ef-
 femiati dñabunt eis. Et corruet ppls: vir
 ad virū: et vnusqz ad primū suū. Tumul-
 tuabit puer p senē: et ignobil p nobilē.
 Apprehēdet em vir frēm suū domesticum
 pñs sui: et dicet. Vestimētū tibi ē: pnceps
 esto nř: ruina at hec sub manu tua. Rñde-
 bitqz in die illa: dicēs. Non sū medic: et in
 domo mea n est panis neqz vestimentum.
 Nolite pstitue me pncipē ppli. Ruit eniz
 ihrlm et iudas pcidit: qz ligua eoz et adiu-
 tōes eoz p dñm: vt puocarēt oculos maie-
 statis ei. Agnitō vult eoz rñtebit eis: et
 pctm suū qsi sodoma pdicauerūt: nec ab-
 scondēt. Ele anie eoz: qm redbita sūt eis
 mala. Dicite iusto qm bñ: qm fructuz ad-
 inuentōnū snaz comedet. Ele impio i ma-
 lū. Retributō em manuū ei fiet ei. Popu-
 lum meū exactores sui spoliauerūt: et muli-
 eres dñate sunt eis. Popule me q te bñm
 bicūt ipsi te decipiūt: et viā gressuū tuozū
 dissipāt. Stat ad iudicābz dñs: et stat ad
 iudicādos plos. Dñs ad iudiciū veiet: cū
 senibz ppli sui et pncipibz ei. Elos em depa-
 sti estis vineā meā: et rapina paupis in do-

mo vĩa. Quare atteritis pplum meū: et fa-
 cies paupēz cōmolitis: dicit dñs de exer-
 cituū. Et dixit dñs de. Pro eo q eleuate
 sunt filie syon: et ābulauerūt extēto collo:
 et nutibz octoz ibant et plaudebāt: et ābu-
 labāt: et pedibz suis pposito gbu icetebāt.
 decaluabit dñs verticē filiaz syon: et dñs
 crinē eaz nudabit. In die illa auferz dñs
 ornamentū calciamentoz et lunulas et tor-
 ques et monilia et armillas et mēs et disci-
 minalia et periscelidas et murenulas et ol-
 factoriola et inares et anulos et gēmas in
 fronte pendētes: et mutatoria et palliola et
 lintheamīa et acus et specta et sindones et
 vittas et theristra. Et erit p suauī odoze fe-
 tor: et pro zona funicul: et p crispātī crine
 caluiciū: et p fascia pectorali ciliciū. Pul-
 cerrimi qz viri tui gladio cadent: et fortes
 tui i plio. Et merebūt atz lugebunt porte
 ei: et desolata i terra sedebit. **Capitulum III.**

Apprehēdet septē mlieres virum
 vnū i die illa: dicētes. Panē nřm
 comedem: et vestimētis nřis opie-
 mur: tantūmodo inuocēt nomē tuuz sup
 nos: aufer obprobriū nřm. In die illa erit
 germē dñi i magnificētia et glia: et fruct
 ēre sublimis: et exultatō hīs q saluati fue-
 rūt de isrl. Et erit omīs q relict fuerit in
 syon et residu in ihrlm: scētus vocabit oīs
 q script ē i vita i ihrlm. Si abluerit dñs
 sortē filiaz syon et sanguinē ihrlm lauerit
 de medio ei: in spū iudicij et spū ardoris.
 Et creabit dñs sup omnē locū mōtis syon
 et vbi inuocat ē nubē p diē: et fumū et splē-
 dorē ignis flāmantis i nocte. Sup omnem
 em gliam ptectio: et tabnaculū erit i um-
 braculū diei ab estu: et i securitatē et abscō-
 sionez a turbine et a pluuiā.

Capitulum V.

Quanto dilecto meo cāticū patru-
 elis mei. vinee sue. Linea facta est
 dilecto meo: in cornu filio olei. Et
 sepuit eā: et lapides elegit ex illa: et plāta-
 uit vineā electā. Et edificauit turri i me-
 dio ei: et torclā extruxit i ea. Et expecta-
 uit vt faceret vuas: et fecit labruscas. Nūc
 ergo habitatores ihrlm et viri iuda iudi-
 cate inter me et inter vineā meā. Quid est
 qd vlē facē debui vinee mee et n feci ei: An
 q expectaui vt facēt vuas: et fecit labru-
 scas: Et nūc oñdā vob qd ego faciā vinee

mee. Auferā sepē ei? et erit in direptionē:
 biruā maceriam et erit in pculatōnē: et
 ponā eaz testā. Nō putabif et nō fodief:
 et ascēdet sup eā vepres et spine: et nubibo
 mandabo ne pluāt sup eaz ymbrē. Linea
 aut dñi exercituū dom? isrl? ē: et vir iuda
 germē ei? dlectabile. Et expectaui ut facēt
 iudiciū et ecce iniqtas: et iusticiā et ecce cla
 mor. Ele q? pūgitis domū ad domū: et agr?
 agro coplatis vsq? ad fminū loci. Nunq̄
 hitatis vos soli in medio fre? In auribus
 meis sūt hec: dicit dñs exercituū. Nisi do
 mus mlte deſte fuerint gñdes et pulcre et
 absq? hitatore. Decē em̄ iugera vineaz fa
 ciūt lagūculā vnā: et trigita modij semē
 tis faciēt modios tres. Ele q? pſurgitis ma
 ne ab ebrietatē sectandā: et potandū vsq?
 ad vesperā ut vino estuetis. Cithara et lira
 et tūmpanū et tūbia et vinū in pūiuis ve
 stris: et opus dñi n̄ respicitis: nec opa ma
 nuū ei? pſideratis. Propterea captiu? du
 ct? ē ppls me?: qz n̄ habuit sciētā: et nobis
 les ei? iteriēt fame: et mltitudo ei? siti ex
 aruit. Proptea dilatauit ifern? aīaz suā:
 et apuit os suū absq? illo termio. Et descē
 det fortes ei?: et ppls ei? et sublimes gliosiq?
 ei? ad eū. Et icuruabit hō et hūiliabit vir
 et oculi sublimiū deſpēmēt. Et exaltabit dñs
 exercituū in iudicio: et de? sc̄sus sc̄tifica
 bit in iusticia. Et pascenē agni iuxta or
 dinē suū: et testa in vbtate versa aduene
 comedent ea. Ele q? ēbitis iniqtatē in funi
 cul vanitatis: et q̄si vīculū plauſtri p̄c̄m.
 Qui dicitis festinet et cito veiat opus ei?
 ut videam?: et appropiet et veniet p̄siliū sc̄ti
 isrl?: et sciem? illd. Ele q? dicitis malū bonū
 et bonū malū: ponētes tenebras lucē et lu
 cem tenebras: ponentes amāz in dulce et
 dulce in amarum. Ele q? sapiētes estis in
 ocul vīs: et coram vobismetips̄ prudētes.
 Ele q? potētes estis ad bibendū vinū: et viri
 fortes ad miscendū ebrietatē. Qui iustifi
 catis impiū p mūerib?: et iusticiā iusti au
 feretis ab eo. ppter hoc sic deuorat stipulā
 ligna ignis: et calor flāme exurit: sic radix
 eoz q̄si fauilla erit: et germē eoz ut puluis
 ascēdet. Abiecerit em̄ legē dñi exercituū:
 et eloquiū sc̄ti isrl? blasphemē. Ideo ira
 tus ē furor dñi in pplum suū: et extēdit ma
 nū suā sup eū: et p̄cussit eū. Et p̄turbati sūt
 montes: et facta sūt morticina eoz q̄si ster

cus in medio plateaz. In hīs om̄ib? non
 est auersus furor ei?: sed adhuc man? ei?
 extēta. Et eleuabit signū in natōib? pcul:
 et sibilabit ad eū de finib? fre? et ecce festin?
 veloci? veiet. Non ē deficiēs neq? laborās
 ī eo: n̄ dormitabit neq? dormiet: neq? sol
 ueſ cingulū renū eius: nec rūpeſ corrigia
 calciamti ei?. Sagitte ei? acute: et oēs ar
 cus ei? extēti. Anglē eq̄z ei? ut silex: et ro
 te ei? q̄si impet? tēpestatis. Rugit? ei? ut le
 onis: rugiet ut catuli leonū. Et frēdet et te
 nebit predā: et āplexabit? et n̄ erit q? eruat:
 sonabit sup eū in die illa sicut sonit? ma
 ris. Aspiciem? ī terrā et ecce tenebre tribu
 latōis: et lux obtenebrata ē in caligine ei?.

Capitulum. VI.

In āno q? mortu? est rex ozias vidi
 dñm sedentē sup solū excelsū et ele
 uatū: et plena erat dom? a maiesta
 te ei? et ea q? sub ipso erāt implebāt tēplū.
 Seraphin stabāt sup illud: sex ale vni et
 sex ale alteri. Duabo velabāt faciē ei?: et
 duabo velabāt pedes ei?: et duabo volabāt
 Et clamabāt alē ad altez: et dicebāt. Sā
 ct? sc̄s sc̄s dñs de? exercituū: plena ē oīs
 fra glia ei?. Et p̄mota sūt suplimāria car
 dinū a voce clamātis: et dom? repleta ē fu
 mo. Et dixi. Ne mihi qz tacui: qz vir pollu
 tis labijs ego sū: et ī medio ppli polluta la
 bia hntis ego hito: et regē dñm exercituū
 vidi ocul? meis. Et volauit ad me vn? de se
 raphin et ī man? ei? calcal? quē forcipe tula
 rat de altari: et tetigit os meū: dicēs. Ecce
 tetigi hoc labia tua: et auferet? iniqtas tua
 et p̄c̄m tuū mūdabit. Et audiui vocē dñi
 dicētis. Quē mittā: et q̄s ibit nob? Et dixi
 Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et di
 ces p̄lo huic. Audite audiētes et nolite ī
 telligē: et videte visionē et nolite p̄gscē. Ex
 ceca cor ppli hui? et aures ei? aḡgua: et ocu
 los ei? claudē: ne forte videat ocul? suis et
 aurib? suis audiat et corde suo itelligat: et
 p̄uertat et sanē eū. Et dixi. Usq? dñe? Et
 dixit. Donec desolent? ciuitates absq? hita
 tore: et dom? sine hoīe. Et tra relinq̄ deſ
 ta: et lōge faciet dñs hoīes. Et mltiplica
 bit? q? deſicta fuerat ī medio fre?: et adhuc
 ī ea decimatō. Et p̄uertat? et erit ī oñsionē:
 sicut therebint?: et sicut querc? q? expandit
 ramos suos. Semen sc̄m erit ib qd stete
 rit in ea. Capitulum. VII.

Et factus est in diebus achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascendit rasin rex sirie et facee filius romelie rex isrl in iherlm ab plianbu p̄ eā: et n̄ potuerūt debellare eā. Et nūciauerūt domui dauid: dicētes. Requeuit syria sup effraim: et p̄motū est cor ei: et cor ppli ei sicut mos uenit lig siluaz a facie venti. Et dixit dñs ad ysaiā. Egredere in occursum achaz: tu et qui derelictus est iasub filius tuus ab extremū aqueductus piscine superioris in uia agri fulionis: et dices ad euz. **A**ude ne sileas. Noli timē et cor tuū ne formidet a duabo caudis ticionū fumigantiū istoz ī ira furoris rasin regis sirie et filij romelie: eoq̄ p̄siliū inierit p̄ te siria malū: effraim et filius romelie: dicētes. **A**scēdamus ab iudā et suscitemus eū: et auellamus eū ad nos: et ponemus regē ī medio ei filium tabeel. **N**ec dicit dñs deus. **N**on stabit et n̄ erit istud: sed caput syrie damascus et caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta et quinq̄ anni: et desinet effraim esse p̄pls: et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. **S**i n̄ credideritis: n̄ permanebitis. Et abiicit dñs loqui ad achaz dicēs. **P**ete tibi signū a dño deo tuo ī p̄fundū inferni siue ī exellū sup̄. Et dixit achaz. **N**on petā: et n̄ tēptabo dñm. Et dixit. **A**udite ḡ domus dō. **N**unquā pax uobis est molestos esse hoībus: quia molesti estis et deo meo: **P**ropt̄ hoc dabit dñs ipse uobis signū. **E**cce uogō p̄cipiet et pariet filium: et uocabit nomen ei emanuel. **B**utir et mel comedet: et sciat reprobare malū: et eligē bonū: **Q**uia anteq̄ sciat puer roprobare malū et eligē bonuz: derelinquitur terra quaz tu detestaris a facie duoz regū suoz. **A**dducet dñs sup te et sup pplm tuū: et sup domū patris tui dies: quia n̄ uenerit a diebus sepatōis effrai a iuda cū rege assirioz. **E**t erit ī die illa. **S**ibilabit dñs musce quae ī extrēo fluminū egipti et api quae est ī terra assur: et ueniet et req̄scent oēs ī torrētibus uallū et ī cauernis pet̄z et ī oībus fructibus et ī uniuersis foraminibus. **I**n die illa radet dñs ī nouacula p̄ducta ī hijs qui t̄ns flumē sūt ī rege assirioz caput et pilos pedū: et barbā uniuersā. **E**t erit ī die illa nutrit hoī uaccā boū et duas oues: et p̄ ubta te lactis comedet butir. **B**utir em̄ et mel māducabit oīs hoī quae relictus fuerit ī medio terre. **E**t erit ī die illa om̄is locus ubi fue-

rint mille uites: mille argēteis: et ī spinas et ī uepres erūt. **C**ū sagittis et arcu īgrederentur illuc: uepres em̄ et spine erunt ī uniuersa terra. **E**t om̄es mōtes quae ī sarculo sariēnt. n̄ ueniet illuc terror spinaz et uepres: et erit ī pascuā bouis et ī p̄culationem pecoris. **C**apitulum .VIII.

Et dixit dñs ad me. **S**ume tibi librum grandem: et scribe in eo stilo hominis: uelociter spolia d̄trahē. cito p̄bāre. **E**t adhibe mibi testes fideles: uiam sacerdotē et zachariam filium bazarachie. **E**t accessi ad p̄phetissam: et p̄cepit et peperit filium. **E**t dixit dñs ad me. **E**loca nomen eius: accelera spolia tebe. festina p̄bāri: quia anteq̄ sciat puer uocare patrem suū et matrē suā: auferet fortitudo damasci et spolia samarie corā rege assirioz. **E**t abiicit dñs loqui ad me adhuc dicēs. **P**ro eo quod abiicit plus iste aquas syloe quae uadunt cū silētio: et assūpsit magis rasin et filium romelie: p̄pter hoc ecce adducet dñs sup eos aquas fluminis fortes et multas: reges assirioz et om̄ne gl̄iaz ei. **E**t ascēdet sup om̄es riuos ei: et fluet sup uniuersas ripas ei: et ibit p̄ iudā inundās: et t̄nsiens usq̄ ad colluz ueniet. **E**t erit extēsiō alaz ei implēs latitudinē terre tue o emanuel. **C**ongregamini plus et uincimini: et audite uniuersa p̄cul terre. **C**ōfortamini et uincimini: accingite uos et uincimini: inite plus et dissipabit: loquimini uerbum et n̄ fiet: quia nobiscū deus. **N**ec em̄ ait dñs ad me. **S**ic ī forti manu erudit me: ne irem ī uia plus huius dicēs. **N**ō dicatis p̄iuratō. **O**m̄ia em̄ que loquitur plus iste p̄iuratō est. **E**t timorē ei ne timeatis: neq̄ pauēatis. **D**ñm exercitū ipm sc̄tificate: et ipse pauor ū et ipse terror ū: et erit uobis ī sc̄tificationē: ī lapidē aut offensionis et ī petram scandali duabo domibus israhel: ī laqueū et ī ruinas habitantibus iherlm. **E**t offendēt ex eis plurimi: et cadēt et p̄terent: et irascēntur et capiētur. **L**iga testimoniū signa legē ī discipulis meis: expectabo dñm quae abscondit faciem suā a domo iacob: et p̄stolabor eū. **E**cce ego et pueri mei: quos dedit mibi dñs ī signum et ī portentū israhel: a dño exercitū quae hitat ī mōte syon. **E**t cū dixerit ad uos quare a phitoibus et a d̄nis quae stridēt ī icantatibus

luis: nunquid nō plus a deo suo requiret
 visionē pro uiuis ac mortuis! Ad legē ma
 gis 7 ad testimoniū. Qd si nō dixerint iu
 rta verbū hoc: non erit eis matutina lux.
 Et ensibit p eā 7 corruet 7 esuriet: 7 cum
 esurierit irascetur: 7 maledicet regi suo 7
 dño suo. Et suspiciet sursum 7 ad terrā in
 tuebitur: 7 ecce tribulatio 7 tenebre 7 disso
 lutio 7 angustia 7 caligo psequens et n̄ pote
 rit auolare de angustia sua. **Capit. IX.**

Primo tpe alleuiata est terra zabu
 lon 7 terra neptalim: 7 nouissimo
 agguata est via maris t̄ns iorda
 nen galilee gentiū plus qui ambulabat in
 tenebris uidit lucē magnā: habitatio in
 regione ombre mortis. lux orta ē eis. **Al**
 tiplicasti gentē: n̄ magnificasti leticiā. **Le**
 tabunē corā te sicut qui letatur in messe:
 sicut exultāt victores capta p̄da q̄n diui
 dunt spolia. **Jugū** em̄ oneris ei? 7 **virga**
 hūeri eius 7 **scepterū** exactoris ei? **supera**
sti: sicut in die madian. **Quia** om̄is violē
 ta **predatō** cū tumultu 7 **vestimētū** mixtū
 sanguie erit in combustionē: 7 **cibo** ignis.
Daruul em̄ natus est nobis: fili? dat? est
 nob. **Et fact?** est **p̄cipat?** sup hūer eius:
 et **vocabit** nomē ei? **ammirabil?** **p̄siliari?**
de? fortis. **p̄** futuri seculi: **p̄iceps** pacis.
Multiplicabit ei? **imperiu** 7 **pacis** n̄ erit fi
 nis: **sup soliu** dauid 7 **sup regnū** ei? **sedebit**
 ut **p̄firmet** illud 7 **corrobozet** in iudicio 7
 iusticia **amodo** 7 **usq;** i **sempiternū.** **Zel?**
 dñi exercituū **faciet** hoc. **Verbū** misit dñs
 in iacob: 7 **cecidit** i isrl. **Et sciet** ois plus
 effraim 7 **hitantes** samariā i **supbia** 7 **ma**
gnitudie cordis. **dicētes.** **Lateres** ceciderūt
 sed **q̄drigis** lapidibz **edificabim?** **sicomo**
ros succiderūt: sed **cedros** imutabim?. **Et**
eueuabit dñs **hostes** rasin **sup euz** 7 **inimī**
cos ei? in **tumultū** **uertet:** **syriā** ab **oriēte:**
 et **philistim** ab **occidēte:** et **deuorabūt** isrl
 toto ore. **In** oibz h̄is nō est **auerfus** **furoz**
 eius: sed **adhuc** **man?** eius **extēta.** **Et** plus
 nō est **reuersus** ad **pcutientē** se: 7 **dñm** ex
 ercituū n̄ **inq̄siet.** **Et** **disperdet** dñs ab isrl
caput 7 **caudā:** **incuruantē** 7 **depuantē** die
 una. **Longeu?** 7 **honorabil** ipse est **caput:**
 et **ppha** **docēs** **mēdaciū** ipse est **cauda.** **Et**
 erūt qui **b̄ificāt** plus istū **seducētes:** 7 **q̄**
b̄ifican? **p̄cipitati.** **Prop̄** hoc **sup** **adole**
scenul ei? n̄ **letabit** dñs: 7 **pupilloz** ei? et

viduaz nō **miserebit.** **Quia** om̄is **ypocri**
ta ē 7 **nequā:** 7 **uniuersū** os **locutū** ē **stulti**
ciam. **In** oibz h̄is n̄ est **auerfus** **furoz** ei?:
 sed **adhuc** **man?** eius **extēta.** **Succēsa** ē em̄
 q̄si **ignis** **impietas:** **vep̄z** 7 **spinā** **vorabit.**
Et **succēdet** in **dēsitate** **salt?** 7 **puoluet** in
supbia **fumi.** **In** ira **dñi** **exercituū** **pturba**
ta ē **terra:** 7 **erit** plus q̄si **esca** **ignis.** **Vir** **fri**
suo n̄ **parcet:** et **declinabit** ad **dextrā** 7 **esu**
riet: 7 **pmedet** ad **sinistrā** 7 **nō** **saturabit.**
Unusquisq; **carnē** **brachij** **sui** **vorabit:** **ma**
nasses **effraim:** 7 **effraim** **manassē:** 7 **sil** **ip̄i**
ptra **iudā.** **In** oibz h̄is n̄ est **auerfus** **furoz**
 ei?: sed **adhuc** **man?** ei? **extēta** **Capit. X.**

Quā **pdūt** **leges** **iniq̄s:** 7 **scribentes**
iniusticiā **scripsert:** ut **opprimerēt**
i **iuditō** **paupes** 7 **vim** **facerēt** **cau**
se **hūiliū** **pli** **mei:** ut **eēt** **vidue** **p̄da** **eoz:**
 et **pupillos** **diriperēt.** **Quid** **facietis** in **die**
uisitatōis 7 **calamitatis** **belonge** **ueniētis:**
Ad **cui?** **p̄fugietis** **auxiliū** 7 **ubi** **derelinq̄**
tis **gliaz** **v̄am:** **ne** **incuruemī** **sub** **vinclo:**
 et **cū** **interfectis** **cadatis:** **Sup** **om̄ibz** **h̄is**
 nō est **auerfus** **furoz** ei?: sed **adhuc** **man?**
 ei? **extēta.** **Ne** **assur.** **Virga** **furoz** **mei** **et**
bacul? **ipse** ē: in **manu** ei? **indignatō** **mea.**
Ad **gētē** **fallacē** **mittā** **eū:** 7 **p̄** **plm** **furoz**
ris **mei** **mādabo** **illi:** ut **auferat** **spolia** 7 **di**
ripiat **predā:** 7 **ponat** **illū** in **pculcatōz** **q̄si**
lutū **plateaz.** **Ipe** **aut** n̄ **sic** **arbit̄bit:** 7 **cor**
 ei? n̄ **ita** **estimabit:** s; **ad** **pterendū** **erit** **cor**
 ei?: 7 **ad** **iternitōnē** **gētū** n̄ **paucay.** **Dicit**
em̄. **Nunq̄** n̄ **p̄cipes** **mei** **sil** **reges** **sunt:**
Nunq̄ nō **ut** **charchanus** **sic** **calāno:** 7 **ut**
arphat **sic** **emath:** **Nunq̄** n̄ **ut** **damasc?** **sic**
samaria: **Quō** **inueit** **man?** **mea** **regē** **ydoli**
sic 7 **silaē** **eoz** **de** **ihrlm** 7 **d** **samaria.** **Nūq̄**
 n̄ **sicut** **feci** **samarie** 7 **ydol** **ei?** **sic** **faciam**
ihrlm 7 **silacris** **ei?** **Et** **erit** **cū** **impleuerit**
dñs **cūcta** **opa** **sua** **i** **mōte** **syon** 7 **i** **ihrlm.**
uisitabo **sup** **fructū** **magnifici** **cordis** **rgis**
assur: 7 **sup** **gliaz** **altitudis** **ocloz** **ei?** **Di**
xit **em̄.** **In** **fortitudie** **man?** **mee** **feci:** 7 **i** **sa**
piētia **mea** **itelleri.** **Et** **abstuli** **tm̄ios** **plloz**
 et **p̄cipes** **eoz** **depdāt** **sū:** 7 **de** **tri** **q̄si** **po**
tens **i** **sublimi** **residētes.** **Et** **inueiet** **q̄si** **ni**
dū **man?** **mea** **fortitudinē** **plloz:** 7 **sic** **col**
ligūtur **oua** **q̄** **derelicta** **sunt:** **sic** **uniuersā**
terrā **ego** **p̄gregaui:** 7 **non** **fuit** **qui** **moue**
ret **pennā** 7 **aperiret** **os** **et** **gāniret.** **Nūq̄**
gloriabit **securis** **ptra** **eū** **qui** **secat** **in** **ea:**

aut exaltabitur terra contra eum a quo tra-
bitur: Quod si eleuetur virga et eleuantur se:
et exaltet baculus qui utique lignum est. Propter
hoc mittit dominator dominus exercituum in pinguibus
ei tenuitatem: et subtrahit gloria ei succensa
ardebit quasi combustio ignis: et erit lumen israel:
in igne et sanctus ei in flamma: et succedet et
deuorabitur spina ei et vepres in die una: et
gloria saltus eius et carmeli ei ab aia usque ad
carnem consumet. Et erit terrore profugus: et re-
liquie saltus ligni eius pro paucitate numerabuntur:
et puer scribet eos. Et erit in die illa non adiciet
residuum israel: et hi qui fugerint de
domo iacob inniti super eo qui percutit eos: sed
innitetur super dominum sanctum israel. In veritate
reliquie puerentur: reliquie inquam iacob ad deum
fortem. Si enim fuerit populus tuus israel quasi arena
maris: reliquie puerentur ex eo. Consummatio
abbreviata inundabit iusticiam. Consumma-
tionem enim et abbreviationem dominus deus exercituum
faciet in medio omnis terre. Propter hoc be-
dixit dominus deus exercituum. Noli timere populus me-
us habitator syon ab assur. In virga enim per-
cutiet te et baculum suum leuabit super te in via
egypti. Adhuc ei paululum modicumque et psu-
mabit indignatio: et furor meus super scelus eorum.
Et suscitabit super eum dominus exercituum flagel-
lus iuxta plagam madian in petra oreb: et vir-
gam suam super mare et leuabit eam in via egi-
pti. Et erit in die illa: auferet os eius de
humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et ppu-
trefcet iugum a facie olei. veiet in aioth. Ensi-
bit in magron: apud maginas promedabit va-
sa sua. Transierunt cursus: gabee sedes nostre.
Obstupuit rama: gabaath saul fugit hyn-
ni voce tua filia galli: atrede laissa paup-
cula anathot. Miguit medemena: habitato-
res gabini portamini. Adhuc dies: ut in
nobis stes. Agitabit manum suam super montem
filie syon: et collum iherusalem. Ecce enim dominator
dominus exercituum confringet lagunculam in terro-
re: et exelli statura succidetur et sublimes
humiliabitur. Et subuertetur pensula saltus
ferro: et libanum cum exellis cabet.

Capitulum. XI.

Egre diei virga de radice iesse: et
flos de radice eius ascendet: et requiescet
super eum spiritus domini. Spiritus sapientie et intel-
lectus. Spiritus consilij et fortitudinis. Spiritus scientie
et pietatis: et replebit eum spiritus timoris domini.
Non secundum visionem oculorum iudicabit: neque secundum

auditum aurium arguet. Sed iudicabit in ius-
ticia pauperes: et arguet in equitate pro mansue-
tis terre. Et percutiet terram virga oris sui:
et spiritus labiorum suorum interficiet impium. Et
erit iusticia cingulum lumborum eius: et fides
cinctus renu eius. Habitabit lupus cum agno.
et pardus cum hedo accubabit. Citulus et leo
et ouis siluam morabuntur: et puer paruulus mi-
nabit eos. Citulus et ursus pascetur: siluam re-
quiescent catuli eorum. Leo quasi bos comedet
paleas et delectabitur infans ab ubere super
foramie aspidis: et in cauerna regli qui ab-
lactatus fuerit manum suam mittet. Non noc-
ebunt et non occidetur in uniuerso monte sancto
meo: quia repleta est terra scientia domini: sicut
aque maris operietis. In die illa radix iesse
qui stat in signum populo. ipsam gentes desca-
buntur: et erit sepulcrum eius gloriosus. Et in
die illa. adiciet dominus manum suam ad posside-
ndum residuum populi sui: quod relinquitur ab assi-
rijs et ab egipto et ab aphetos et ab ethio-
pia. ab elam et a sennaar et ab emath et ab
insula maris. Et leuabit signum in nationes: et
congregabit profugos israel. Et dispersos iuda
colliget a quatuor plagis terre: et auferet ze-
lus ephraim: et hostes iuda peribunt. Ephraim
non emolabit iudam: et iudas non repugnet
contra ephraim. Et volabunt in humeros phili-
stini per mare: siluam predabuntur filios orientis
Ibumea et moab preceptum manuum eorum: et filij
amon obediens erit. Et desolabit dominus lin-
guam maris egipti: et eleuabit manum suam
super flumen in fortitudine spiritus sui: et percutiet
eum in septem riuibus. ita ut enseat per eum calcia-
ti. Et erit via residuo populo meo qui relin-
quitur ab assirijs: sicut fuit israeli in die qui ascen-
dit de terra egipti.

Capitulum. XII.

Et dices in die illa. Confitebor ti-
bi domine quoniam iratus es mihi: puerfus
est furor tuus: et consolatus es me. Ecce
deus saluator meus: fiducialiter agam et non
timebo. Quia fortitudo mea et laus mea
dominus: et factus est mihi in salutem. Daurietis
aquis in gaudio de fontibus saluatoris: et
dicetis in illa die confitemini domino: et inuocate
nomen eius. Notas facite in populis adinuen-
tiones eius: memoretur quoniam exellus est nomen
eius. Cantate domino quoniam magnifice fecit: an-
nunciate hoc in uniuersa terra. Exulta et lau-
da habitatio syon: quia magnus in medio tui

sanctus israhel. **Capitulum. XIII.**

Omnis babilonis quod vidit ysaias filius amos. **S**uper motem caliginosum leuate signum: exaltate vocem. leuate manum: et ingrediatur portas duces. **E**go mandavi sanctificatis meis: et vocavi fortes meos in ira mea: exultantes in gloria mea. **F**lor multitudinis in motibus quasi populo frequentium: vox sonitus regum gentium congregatarum. **D**ominus exercituum precepit milicie belli: venientibus de terra procul. **A** summitate celi dominus et vasa furoris eius: ut disperdat omnem terram. **U**llulate quia prope est dies domini: quia vastitas a domino veiet. **P**ropter hoc omnes manus dissolventur: et omne cor hominis tabescet et periret. **T**orsiones et dolores tenebunt. quasi parturientes dolebunt. **U**nusquisque ad proximum suum stupebit: facies peribuste vultus eorum. **E**cce dies domini venit crudelis: et indignationis plenus: et ire furorisque: ad ponendam terram in solitudinem et percores eius contereundos de ea: quasi stelle celi et splendor earum non expandet lumen suum. **O**btenebratus est sol in ortu suo: et luna non splendet in lumine suo. **E**t visitabo super orbem mala et per impios iniuriam eorum. **E**t requesce faciam superbias infidelium: et arrogantiam fortium humiliabo. **P**reciosior erit vir auro: et homo mundo obrius. **S**uper hoc celum turbabo: et movebitur terra de loco suo: propter indignationem domini exercituum: et propter diem ire furoris eius. **E**t erit quasi damula fugiens et quasi ovis: et non erit qui congreget. **U**nusquisque ad populum suum revertetur: et singuli ad terram suam fugient. **O**mnis qui inuentus fuerit occidetur: et omnis qui supervenerit cadet in gladio. **I**nfantes eorum allidentur in oculis eorum: diripiuntur domus eorum: et uxores eorum violabuntur. **E**cce ego suscitabo super eos medos: qui argentum non querant nec aurum velint: sed sagittis parvulos interficiant: et lactantibus uteris non misereant: et super filios non parcat oculus eorum. **E**t erit babilonia illa civitas gloriosa in regnis. inclita in superbia chaldeorum versa: sicut subvertit dominus sodomam et gomoram. **N**on habitabit usque in finem: et non fundabit usque ad generationem et generationem. **N**ec ponet ibi tentoria arabs. nec pastores requescent ibi: sed requescent bestie: et replebuntur domus eorum draconibus. **E**t habitabunt ibi struthiones et pilosi saltabunt ibi: et rudent ibi volule in ebibo eius: et sirene in delubris voluptatis. **Capitulum. XIII.**

Prope est ut veniat tempus eius: et dies eius non elongabuntur. **M**iseretur enim dominus iacob et eliget adhuc de israel: et requesce eos faciet super humum suam. **A**djungetur advena ad eos: et adherabit domui iacob. **E**t tenebunt eos populi: et adducet eos in locum suum. **E**t possidebit eos domus israel super terram domini in servos et ancillas: et erunt capietes eos qui se ceperant: et subicient exactores suos. **E**t erit in die illa cum requesce dederit tibi de labore tuo: et a percussione tua: et a servitute dura quam ante fuisti: sumes parabolam istam contra regem babilonis et dices. **Q**uod cessavit exactor: quievit tributum. **C**ontrivit dominus baculum impiorum: virgam dominus antium cedentem populos indignatione. **P**laga insanabilis. subicientem in furore gentes: plequentem crudeliter. **C**onquevit et siluit omnis terra: gaudiosa est et exultavit: abietes quasi letate sunt super te et cedri libani. **E**x quod dormisti non ascendat qui succidat nos. **I**nfans subter te perturbatus est: in occursum advenus tui suscitavit tibi gigantes omnes principes terre. **S**urrexerunt de solis suis omnes principes nationum universi rudent et dicent tibi. **E**t tu vulneratus es sicut et nos: nostri filii effectus es. **D**educta est ad inferos superbia tua: percidit cadaver tuum. **S**ubter te sternetur tineas: et opimentum tuum erunt vermes. **Q**uod cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris: corruisti in terram quam vulnerabas gentes: qui dicebas in corde tuo. **I**n celum ascenda. super astra dei exaltabo solium meum: setebo in motu testamenti: in lateribus aqlois: ascenda super altitudinem nubium. **S**ilis ero altissimo. **E**lextum ad infernum deheris in profundum lacus. **Q**ui te viderit et ad te inclinantur: teque respicient. **N**unquam iste est vir qui perturbavit terram. qui percussit regem: qui posuit orbem desertum: et urbes eius destruxit. **C**lincet eius non apuit carcerem. **O**mnis reges gentium universi dormierunt in gloria unusquisque vir in domo sua. **T**u autem pertectus es de sepulcro tuo quasi stirps inutilis. **S**anie pollutus et obvolutus: cum hijs qui infecti sunt gladio: et descendent usque ad fundamenta lacus. quasi cadaver putridum non habes sortium: neque cum eis in sepultura. **T**u enim terram disperdidisti: tu populum occidisti. **N**on vocabitur infernum semine pessimorum. **P**reparate filios eius occisioni in iniuriam patrum eorum. **N**on surgent:

nec hereditabunt terram: neque implebunt faciem orbis ciuitatum. Et surgam super eos dicit dominus exercituum: et perdam babilonis nomen et reliquias: et germen et progeniem dicit dominus. Et ponam eos in possessionem ericij: et in paludes aquarum: et scopabo eam in scopam terens dicit dominus exercituum. Iurauit dominus exercituum dicens. Si non ut putavi ita erit: et quomodo mente feci ita eueniet: ut propterea assirium in terra mea: et in montibus meis calcet eum: ut auferet ab eis iugum eius: et onus illius ab humero eorum tollet. Hoc psalium quod cogitavi super omnes terras: et hec est manus extensa super uniuersas gentes. Dominus enim exercituum decreuit: et quis poterit infirmare? Et manus eius extensa: et quis auertit eas? In anno quo mortuus est rex achas factum est onus istud. Ne leteris philistea omnis tu: quoniam diminuta est uirga percussoris tui. De radice enim colubri egredietur regulus: et semine eius absorbens uolucrum Et pascetur primogenita pauperum: et pauperes fiducialiter requescent: et interire faciam: in fame radicem tuam: et reliquias tuas interficiam. Ulula porta. clama ciuitas: prostrata est philistea omnis. Ab aqilone enim fumus ueniet: et non est qui effugiat agmen eius. Et quod rubet debetur nuncijs gentis: Quia dominus fundauit syon: et in ipsa sperabunt pauperes populi eius.

Capitulum. XV.

O nus moab. Quia nocte vastata est ar. moab percussit: quia nocte vastata est murus. moab percussit. Ascendit domus dyaboli: ad exelsam in placentum: super nabo et super medaba moab ululabit. In cunctis capitibus eius caluicium: omnis barba radebit. In triuicis eius accicti sunt sacco: super tecta eius et in plateis eius omnis ululat descendet in fletum. Clamant esebon. et eleale: usque iasa audita est uox eorum. Super hoc expediti moab ululabunt: anima eius ululabit sibi. Cor meum ad moab clamabit: uectes eius ad segor uitulam consternantem. Per ascensum enim luth flens ascendet: et in uia oronaym clamorem pertrahens leuabunt. Aque enim nerini destitit esse: quia aruit herba. defecit germen: uirorum omnis interijt. Secundum magnitudinem operis: et uisitatione eorum. Ad torrentem salicum ducet eos: quoniam circuibit clamor terminum moab. Usque ad galli ululat eius. et usque ad puteum helim clamor eius: quia aque dibon repleti sunt sanguine. Ponam enim super dyabolum additamenta hijs qui fugerint

de moab leonem: et reliquias terre. **Ca. XVI**

E mitte agnum domine dominator terre: de petra deserti ad montem filie syon. Et erit sicut auis fugiens: et pulli de nido auolantes: sic erunt filie moab in transiensu arnon. In psalium. coge psalium: pone quasi noctem umbram tuam in meridie. Absconde fugientes: et uagos ne perdas. Habitabunt apud te profugi mei. Moab esto latibulum eorum a facie vastatoris. Finitus est enim puluis: summus atus est miser: deficit qui calcabat terram. Et preparabitur in misericordia solium illud: et sedebit super eum in ueritate in tabernaculo dauid: iudicans et querens iudicium: et uelociter reddens quod iustum est. Audiuimus superbiam moab: superbum est ualde. Supbia eius et arrogancia eius: et indignatio eius. plusquam fortitudo eius. Idcirco ululabit moab adindam uniuersus ululabit. Idijs qui letantur super muros cocti lateris loquimini plagas suas: quoniam suburbana esebon destitit sunt. Et uinea sabama. domini gentium exciderunt. Flagella eius usque ad iazer puenit. errauerunt in deserto: pagines eius relicte sunt. transierunt mare. Super hoc plorabo in fletu iazer uinea sabama. Inebriabo te lacrima mea esebon et eleale: quoniam super uidentiam tuam et super messes tuas uox calcantium irruit. Et auferet leticia et exultatio de carmelo: et in uineis non exultabit: neque iubilabit. Cinnum in torculari non calcabit qui calcare consueuerat: uocem calcantium abstuli. Super hoc ueter me ad moab quasi cythara sonabit: et viscera mea ad muz cocti lateris. Et erit cum apparuerit quod laborauit moab super exelsis suis. ingredietur ad sciam suam ut obsecret: et non ualebit. Hoc uerbum quod locutus est dominus ad moab extitit: et nunc locutus est dominus dicens. In tribus annis quasi anni mercenarij. auferet gloria moab super omni populo mltorum: et reliquetur in eo sicut racemum paruus et modicus: nequaquam multus. **Cap. XVII**

O nus damasci. Ecce damascus destitit esse ciuitas: et erit sicut acruus lapidum in ruina. Derelictae ciuitates arder gregibus erunt: et requiescent ibi: et non erit qui exterreat. Et cessabit adiutorium ab ephraim: et regnum a damasco: et reliquie syrie sicut gloria filiorum israhel erunt. dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob: et pingues carnes eius marcescent: et erit sicut congregans in messe quod

playas

restiterit: et brachiū eius spicas leget. Et erit sicut qrens spicas in valle raphaim: et relinqtur ī eo sicut racem: et sic excussio oleo. duap l' triū oliuaz ī sūmitate rami: siue qtuor aut qnq. In cacumibō ei' fructus ei': dicit dñs de' isrl'. In die illa inclinabit hō ad factorē suū: et ocli ei' ad sāctū isrl' respiciēt: et n̄ inclinabit ad altaria: q̄ fecerūt man' ei': et q̄ opati sūt digiti ei': n̄ respiciet lucos et delubra. In die illa erūt ciuitates fortitudis ei' desolite: sicut arā et segetes q̄ derelictae sūt a facie filioꝝ isrl'. et eris deserta: qz oblita es dei saluatoris tui et fortis adiutoris tui n̄ es recordata. Propterea plātab plātationē infidelē: et germē alienū semīab. In die plātationis tue labrusca: et mane semē tuuz florebit. Ablata est messis ī die hereditatis: et dolebit gūiter. De mltitudinē p̄loꝝ mltōꝝ ut mltitudo maris sonātis: et tumult' turbaz sicut sonitus aq̄ꝝ mltaz. Sonabūt p̄li sicut sonitus aq̄ꝝ inūbantiu: et increpabit eū et fugiet p̄cul: et rapiet sicut puluis montiū a facie vēti: et sicut turbo corā tēpestate. In tpe vespe: et ecce turbato: in matutino: et n̄ subsistet. Nec ē pars eoz q̄ vastauerūt nos et fors diripientiū nos. **Capitulum XVIII.**

Uterre cymbalo alaz q̄ est trans flumīa ethiopiae: q̄ mittit ī mare legatos: et in vaf papiri sup aquas. Ite angeli veloces ad gentē puillā et dilaceratā: ad p̄lm̄ terribilē p' quē n̄ est ali'. Gentē expectantē et p̄culcatā: cui' diripuerūt flūina terrā ei'. Oēs hītores orbis q̄ moramī in fra. cū eleuatū fuerit signum in mōtibō videbitis: et clangorē tube audietis: qz hec dicit dñs ad me. Quiescā et p̄siderabo in loco meo: sic meridiana lux clara ē: et sicut nubes rosis ī die messis. Ante messes em̄ tot' effloruit: et imatura p̄fectō germīauit: et p̄cibetur ramusculi ei' falci bus: et q̄ derelicta fuerūt abscindēt. excucietur et relinqnt sil' auibō montiū et bestijs fr̄e: et estate p̄petua erūt sup eū volucres et oēs bestie fr̄e sup illū hiemabūt. In tpe illo deferē mun' dño exercituū a p̄lo diluſo et dilacerato: a p̄lo terribili p' quē nō fuit ali': a gēte expectatē: et p̄culcata: cui' diripuerūt flumīa terrā ei': ad locum nomis dñi exercituū montem syon.

Omus egipti. **Capitulum XIX.**
Ecce dñs ascēdet sup nubē leuem: et ingrediet egiptū: et p̄mouebunt silacra egipti a facie ei': et cor egipti tabescet in medio ei'. Et p̄currē faciā egiptios aduersus egiptios: et pugbit vir p̄ fratrē suū: et vir p̄ amicū suū: ciuitas aduersus ciuitatē. regnū aduersus regnū: et dirūpetur spūs egipti ī visceribō ei': et p̄siliū ei' precipitabo: et interrogabūt silacra sua: et diuinos suos: et phitones: et ariolos: et tradam egiptū in manu dñoz crudeliū: et rex fortis dñabit eoz. ait autē dñs exercituz. Et arescet aqua de mari et flui' desolabit atq; siccabit: et deficiēt flumīa: attenuabūtur et siccabūtur riui aggez. Calam' et iuncus marcescet: nudabit alueus riui a fonte suo. Et oīs sementis irrigua siccabit: arescet et n̄ erit. Et merebūt pisces: et lugebūt omēs mītētes in flumē hamū: et expādentes rethe sup faciē aque marcescēt. Confundēt q̄ opabant linuz: plectētes et texētes subtilia. Et erūt irrigua ei' flaccētia: oēs q̄ faciebāt lacunas ad capiendos pisces. Stulti p̄cipes thaneos: sapiētes p̄siliarij pharaonis: dederūt p̄siliū insipiēs. Quō dicitis pharaoni fili' sapientiū: ego fili' regum antiquoz: Ebi nunc sunt sapiētes tui: Annūcient tibi et indicēt quid cogitauerit dñs exercituum super egiptū. Stulti facti sunt p̄cipes thaneos. emarcuerunt p̄cipes mēphos: deceperunt egiptū: anguluz populoz eius. Dñs miscuit in medio ei' spm̄ vertiginis: et errare fecerūt egiptum in omni opere suo: sicut erat ebrius et vomēs. Et n̄ erit egipto opus qd̄ faciat: caput et caudaz icuruatē et refrenatē. In die illa erit egipt' q̄si mlieres: et stupebūt et timebūt a facie p̄motōis man' dñi exercituū: quā ip̄e mouebit sup eā: et erit fra iuda egipto in festiuitatē. Om̄is q̄ illius fuerit recodatus: pauebit a facie p̄silij dñi exercituū qd̄ ip̄e cogitauit sup eā. In die illa erūt qnq; ciuitates ī fra egipti loqntes ligua chanaan: et iurātes p̄ dñm exercituū. Ciuitas sol vocabit vna. In die illa erit altare dñi in medio fr̄e egipti: et titul' dñi iuxta terminū ei': et erit in signū et ī testimoniū dñi exercituū in fra egipti. Clamabūt em̄ ad dñm a facie sblantis et mittz eis saluatorē

et propugnatorē qui liberet eos. Et agnosceretur dñs ab egipto: et agnoscent egiptij dñm in die illa: et colēt eū in hostijs et in mūeribz: et vota vouebūt dño et soluēt. Et pcutiet dñs egiptū plaga et sanabit eā: et reuertētur ad dñm et placabitur eis: et sanabit eos. In die illa erit via de egipto in assirios: et inēbit assiri egiptū: et egiptius in assirios: et seruiēt egiptij assur. In die illa erit isrl. fci egipto et assirio. bñdictō in medio fr̄e: cui bñdixit dñs exercituz: dicens. Bñdictus pplus meus egipti et op manuū meaz assirio sit: hereditas autem mea israhel.

Capitulum. XX.

In anno quo ingressus ē tharthan in azotū. Cum misisset eū sargon rex assirioz: et euz pugnasset ptra azotum et cepisset euz: in tpe illo locutus ē dñs ī manu ysaiē filij amos: dicens. Glade et solue saccū de lūbis tuis: et calciamēta tua tolle de pedibz tuis. Et fecit sic. Glades nudus et discalciat. Et dixit dñs. Sicut ambulauit seruus meus ysaias nudus et discalciat. trium annoz signū et portentuz erit sup egiptū et sup ethiopiā: sic minabit rex assirioz captiuitatē egipti: et ēnsmigtionē ethiopiē. iuuenē et senē. nudā et discalciatā discoopertis natibz ad ignominiam egipti. Et timebunt et cōfundentur ab ethiopia spe sua: et ab egipto glia sua. Et dicet hītor insule huius in die illa. Deccine erat spes nra: ad quos cōfugim⁹ in auxiliū: ut liberaret nos a facie regis assirioz. Et quō effugē poterim⁹ nos!

Capitulum. XXI.

Onus de sti maris. Sicut turbines ab affrico veniūt: de deserto venit de terra horribili visio dura nūciata est mihi. Qui incredul⁹ est: infideliter agit: et qui depopulator ē vastat. Ascende elam et obside medeba: omnē gemitū eius cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore: angustia possedit me: sicut angustia parturiētis. Corruī cū audirē: conturbat⁹ sum cū viderē. Emarcuit cor meum: tenebre stupefecerūt me. Babilon dilecta mea: posita ē mihi in miraculū. Pone mensā: pteplare in spectā. Comedētes et bibentes. surgite p̄cipes: arripite clipeuz. hec enī dixit mihi dñs. Glade et pone specu

latoz: et quobcūq; viderit annunciet. Et vidit currū duoz equitū. ascensoz azini: et ascensoz cameli: et pteplat⁹ est diligēter mlto intuitu. Et clamauit leo. Sup speculā. dñi ego suz stans iugiter p diē: et sup custodiā meaz ego sū stans totis noctibz. Ecce iste venit ascēsoz vir bige equitū. Et rñdit et dixit. Cecidit cecidit babilō: et oīa sculptilia deoz ei⁹ p̄trita sūt in terrā. Tristura mea et filia aree mee: q̄ audiui a dño exercituū deo isrl annūciaui vobis. Onus duma. Ad me clamauit rex seyr. Custos qd de nocte: custos qd de nocte: Dixit custos. Venit mane et nox. Si q̄ritis q̄rite: p̄uertimī: et venite. Onus ī arabia. In saltu ad vesperā dormietis: in semitis bodanīm. Occurrētes sitiēti ferre aquā: q̄ habitatis terrā austri. cū panibz occurrite fugienti. A facie enī gladioz fugeēt. a facie gladij iminētis. a facie arc⁹ extēti. a facie gnis plij: qm̄ hec dicit dñs ad me. Adhuc in vno āno q̄si in āno mercenarij: et aufere oīs glia cedaz. et fligē nūeri sagittarioz fortū de filijs cedaz iminuet. Dñs enī deus isrl locut⁹ est.

Capitulum. XXII.

Onus vall' visiois. Quidnaz tibi q̄ ē qz ascēdisti! Et tu oīs ī tecta clamoris plena: vrbs freqns. ciuitas exultās! Infecti tui n̄ interfecti gladio: nec mortui tui mortui in bello. Cūcti p̄cipes tui fugerūt siml: dureq; ligati sunt. Omnes qui inuenti sunt victi sunt pariter procul fugerunt. Propterea dixi. recedite a me amare flebo. Nolite incubere: ut p̄solemī me sup vastitate filie ppli mei. Dies enī interfectōis et p̄culcatōis: et fletuū dño deo exercituū in valle visionis. Scrutans mup et magnific⁹ sup mōtē. Et elam sumpsit pharetrā: currū hoīs eq̄tis: et parietem nudauit clipe⁹. Et erūt electe valles tue plene q̄drigaz: et eq̄tes ponēt sedes suas in porta: et reuelabit⁹ operimentū iude. Et videbitis in die illa armamētariū dom⁹ saltus: et scissuras ciuitatis dauid videbitis: qz mltiplicate sūt. Et p̄gregastis aq̄s piscine inferioris: et domus ihrlm nūerastis: et destruxistis dom⁹ ab muniendū murū. Et lacū fecistis inter duos muros: et aquā piscine veteris: et n̄ suspexistis ad eū: qui fecerat eā: et operatores eius delōge nō vidistis. Et vocauit dñs de⁹ exercituū in

bie illa ad fletū: et ad planctū. ad caluiciū
 um et ad cingulū sacci: et ecce gaudiū et leti-
 ticia. occidere vitulos: et iugulare arietes:
 comedere carnes et bibere vinū. Comedam
 et bibam: cras enim moriemur. Et revela-
 ta est vox in auribus meis dñi exercituum.
 Si dimittet iniquitas hec vobis: donec mori-
 amini: dicit dñs deus exercituum. **Dec** dicit
 dñs deus exercituum. **Uade** ingredere ad euz
 q̄ habitat in tabnaculo: ad sobnā p̄posituz
 tēpli: et dices ad eū. **Quid** tu h̄: aut q̄si q̄s
 hic: **Quia** excidisti tibi h̄ sepulcr̄: excidisti
 i expulso mēoriale: diligēter impet̄ tabna-
 culū tibi. **Ecce** dñs asportari te faciet: sic
 asportat̄ gall̄ gallinaci: et q̄si amictū sic
 s̄bleuabit te. **Coronās** coronabit te tribu-
 latōne: q̄si pilā mittet te i terrā latā et spa-
 ciosā. **Ibi** morieris: et ibi erit currus glie
 tue: et ignomiā dom̄ dñi tui. **Expellaz** te
 statōe tua: et de misterio tuo deponā te. **Et**
 erit i die illa. **Vocabo** suū: meuz eliachim
 filiū helchie: et induā illū tuīca tua: et cin-
 gulo tuo p̄fortabo eū: et p̄tatē tuā dabo in
 manu ei: et erit q̄si p̄ habitātibz ih̄rlm et
 domui iuda. **Et** dabo clauē dom̄ dauid
 sup h̄uēz ei: et apiet et n̄ erit qui claudat.
 et claudet et non erit q̄ apiat. **Et** figam il-
 lum parillū in loco fideli: et erit in solium
 glie domui p̄ris sui: et suspendet̄ sup eum
 omnē gl̄iam dom̄ p̄ris ei. **vasoz** diuersa
 genera: om̄e vas paruulū. a vasis ceteraz.
 usqz ad om̄e vas musicoz. **In** die illa di-
 cit dñs exercituum. **Auferet̄** parillū q̄ fixus
 fuerat i loco fideli: et frāget̄ et cadet: et peri-
 bit qd̄ pependerat in eo: qz dñs locut̄ est.

Capitulum .XXIII.

Omus t̄yri. **Ululate** naues maris:
 qz vastata est dom̄ v̄n̄ veire p̄sue-
 uerāt: d̄ terra cethim. **reuelatū** est
 eis. **Tacete** q̄ habitatis in insula: negoci-
 atio sydonis. **Trāsfretātes** mare replene-
 rūt te i aq̄s mltis: semē nili fluminis fru-
 ges ei: et facta ē negociatio gentiū. **Eru-**
 besce sydon. **Ait** em̄ mare et fortitudo ma-
 ris: dicēs. **Non** parturivi et n̄ peperivi et nō
 enutriui iuuenes: nec ad incrementū pdu-
 xi virgines. **Cū** auditū fuerit i egipto: do-
 lebūt cū audierit de t̄yro. **Trāsite** maria:
 ululate q̄ hitatis in insula. **Nunq̄d** nō hec
 v̄za est q̄ gliabat̄ a diebz pastinis in anti-
 quitate sua: **Ducēt** eaz pedes sui longe ab

peregrinandū. **Quis** cogitauit hoc super
 t̄ȳz q̄ndam coronatā: **Cui** negociatores
 p̄ncipes: institores ei incliti ēre. **Dñs** ex-
 ercituū cogitauit hoc. ut det̄ heret supbiā
 om̄is glie: et ad ignomiā deduceret vni-
 uersos inclitos terre. **Trāsi** terrā tuā q̄si
 flumē filia maris: nō est cingulū vl̄ tibi.
Manū tuam extēdit sup mare: p̄turbauit
 regna. **Dñs** mādauit aduersus chanaan.
 ut p̄tereret fortes ei. **Et** dixit. **Non** adici-
 es vl̄ ut glieris calumniā sustinēs virgo
 filia sydonis. **In** cethim p̄surgēs t̄nsfreta
 ibi q̄ n̄ erit reges tibi. **Ecce** terra caldeoꝝ
 tal̄ plus n̄ fuit: assur fundauit eā. **In** ca-
 ptiuitatē t̄duxerūt robustos ei: suffode-
 rūt dom̄ eius: posuerūt eaz in ruinā. **Alu-**
 late naues maris: qz deuastata est fortitu-
 do v̄za. **Et** erit in die illa: in obliuioe eris
 o t̄yre septuaginta annis: sicut dies regis
 vni. **Post** septuaginta aut̄ ānos erit t̄yro
 q̄si canticū meretricis. **Sume** tibi citha-
 ram: circue ciuitatez meretricis obliuione
 t̄dita. **Bene** cane: frēq̄nta canticū: ut mēo-
 ria tua sit. **Et** post septuaginta annos
 visitabit dñs t̄ȳz: et reducet eā ad merce-
 des suas: et rursū fornicabit̄ cū vniuersis
 regnis terre sup faciē terre: et erunt nego-
 ciatōnes ei: et mercedes ei sc̄tificatē dño.
Non p̄dent̄ neqz reponent̄: qz h̄is q̄ habi-
 tauert̄ corā dño erit negociatō ei: ut mā-
 ducent in saturitate: et vesciatur usqz ad
 vetustatem. **Capitulum .XXIII.**

Ecce dñs dissipabit terrā et nudabit
 eam: et affliget faciē ei: et disperget
 hitatores ei. **Et** erit sicut p̄ls sic
 sacerdos: et sicut seruus sic dñs eius: et sicut
 ancilla sic dñs ei. **Sicut** emens sic ille q̄
 vendit: sicut fenerator sic is qui mutuum
 accipit: sicut qui repetit: sic q̄ debet. **Dissi-**
 patōne dissipabit̄ terra: et direptōe p̄reda-
 bit̄. **Dñs** em̄ locut̄ est verbū hoc. **Luxit** et
 defluxit terra et infirmata est: defluxit orb̄
 et infirmata ē altitudo p̄li terre: et terra
 interfecta ē ab hitatoribz suis: qz t̄nsgressi
 sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerūt fed̄
 sempiternū. **Prop̄** hoc maledictō forabit
 terrā: et peccabūt hitatores ei: ideoqz in-
 saniēt cultores ei: et relinq̄nt̄ hoies pau-
 ci. **Luxit** vindemia: infirmata ē vitis: inge-
 muerūt om̄es qui letabant̄ corde. **Cessauit**

gaudium timpanorum: quieuit sonitus letan-
tium: conticuit dulcedo cithare. Cum cantico
non bibet vinum: amara erit potio bibentibus
illa. Attrita est ciuitas vanitatis: clausa
est omnis domus nullo introeunte. Clamor
erit super vino in plateis: defixa est omnis le-
ticia: translatum est gaudium terre. Relicta est
in urbe solitudo: et calamitas opprimet por-
tas: quia hec erunt in medio terre in medio
populorum. Quomodo si paucis oliue que remanserunt excu-
tiatur ex oleo: et racemi cum fuerit finita vin-
demia. Non leuabunt vocem suam atque lauda-
bunt: cum glorificatus fuerit dominus hinciet de
mari. Propter hoc in doctrinis glorificate
dominum: in insula maris nomen domini dei israel. A
finibus terre laudes audiuimus: gloriati iusti.
Et dixi. Secretum meum mihi: secretum meum
mihi. Ne mihi. Preuaricantes preuaricati
sunt: et peraritate transgressorum peraricati sunt.
Formido et fouea: et laqueus super te que habitator
es terre. Et erit que fugerit a voce formidi-
binis cadet in foueam: et que se explicauerit de
fouea tenebitur laqueo quia chatbaracte de exelso
aperte sunt: et percussent fundamenta terre. Et
fractioe confringet terra: percussioe perteret terra.
commotione commouebit terra: agitatione agi-
tabit terra sicut ebur: et auferet quasi tabna-
culum vniuersi noctis. Et quiescit eam iniquitas
sua: et corruet et non adiciet ut resurgat. Et
erit in die illa. visitabit dominus super miliciam celi
in exelso: et super reges terre que sunt super ter-
ram. Et congregabuntur in congregatione vniuersi
fascis in lacum: et claudentur ibi in carcere: et
post multos dies visitabuntur. Et erubescet
luna: et deficiet sol: cum regnerit dominus exerci-
tuum in monte syon et in iherusalem: et in conspectu
senum suorum fuerit glorificatus.

Capitulum. .XXV.

Domine deus meus tu et exaltabo
te: confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mi-
rabilia: cogitationes antiquas fideles.
amen. Quia posuisti ciuitatem in tumultu.
urbem fortem in ruina: domum alienorum ut non sit
ciuitas: et in sepienium non edificatur. Super hoc
laudabit te populus fortis: ciuitas gentium ro-
bustarum timebit te. Quia factus es fortitudo
pauperis et fortitudo egeno in tribulatione sua:
spes a turbine: umbraculum ab estu. Spiritus
enim robustorum: quasi turbo impelles parietem:
sicut est in siti tumultum alienorum humiliabis:
et quasi calorem sub nube torret: propinquabis

forcium marcescere facies. Et faciet dominus
exercituum omnibus populis in monte hoc. quoniam
pinguium. quoniam vindemie. quoniam pin-
guium medullarum: vindemie defecate. Et
precipitabit in monte isto faciem vinculi col-
ligati super omnes populos: et telam quam orbitus est
super omnes nationes. precipitabit mortem in sempi-
ternum. Et auferet dominus deus lacrimam ab omni
facie: et obprobrium populi sui auferet de vni-
uersa terra: quia dominus locutus est. Et dicit in die
illa. Ecce deus noster iste: expectauimus eum et sal-
uabit nos. Noster dominus: sustinuimus eum. Et ex-
ultabimus et letabimur in salutari eius: quia
requiescet manus domini in monte isto: et triturabitur
moab sub eo: sicuti terunt palee in
plaustro. Et extendet manus suas sub eo: sic
extendit nationes ad natandum: et humiliabit glo-
riam eius cum allisione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorum tuorum percident: et humiliabuntur
et deherent in terram usque ad puluerem.

Capitulum.

.XXVI.

In die illa cantabitur canticum istud
in terra iuda. Urbs fortitudinis nostre
syon: saluator ponetur in ea murus
animurale. Aperte portas: et ingredietur gressus
iusta. Custodiens vitam. Avertet error abijt:
suam pacem: quia in te sperauimus. Spasius in
domino in seculis eternis: in domino deo forti in
perpetuum. Quia incuruabit habitantes in
exelso: ciuitatem sublimem humiliabit. Humi-
liabit eam usque ad terram: deheret eam usque
ad puluerem. Conculcauit eam pes: pes pau-
peris: gressus egenorum. Semita iusti recta
est: rectus callus iusti ad ambulandum. Et in se-
mita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te: no-
men tuum et memoriale tuum in desiderio anime.
Anima mea desiderauit te in nocte: sed et
spiritus meo in precordiis meis: de mane vigila-
bo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: ius-
ticiam discet omnes habitatores orbis. Misereatur
mur impio: et non discet faciem iusticiam. In terra
scorum iniquitas gessit: et non videbit gloriam domini.
Domine exaltet manus tua et non videat: videant
et profundant zelantes populi: et ignis hostes
tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omnia
enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster
possiderunt nos domini absque te: tamen in te reco-
demur nomini tui. Morientes non viuunt: qui
gates non resurgant. Propterea visitasti et con-
triuisti eos: et prohibisti omnem memoriam eorum.

playas

Indulxisti genti dñe: et indulxisti gēti: nū-
 qd glificat' es: Elōzasti oēs tēmos terre.
 Dñe in angustia reqsierūt te: in tribula-
 tōne murmuris doctrina tua eis. Sicut q̄
 cepit cū appropinquerit ad partū. dolēs
 clamat in dolorib' suis: sic facti sum'. A
 facie tua dñe pcepim' et q̄si parturivim' et
 peperim' spm salutis: iusticiā nō fecimus
 in terra: ideo n̄ ceciderūt hitatores t're. Ali-
 uent mortui tui: infectiq; mei resurgēt.
 Expgiscimī et laudate q̄ hitatis i puluē qz
 ros lucis ros tu': et terrā gigantū de t'hes
 in ruinā. Glade ppls me' in t' cubicla tua.
 claudē hostia tua sup te: abscondē modicū
 ab momentum: donec perēnseat indig'tio
 mea. Ecce em̄ dñs egrediet' de loco sancto
 suo: ut visitet iniq'tatē hitatoris terre p̄
 eū: et reuelabit terra sanguinē suū: et non
 opiet vlē interfectos suos. **Ca. XXVII**

In die illa visitabit dñs in gladio
 suo. duro. ḡndi et forti. sup leuiathā
 than serpētē vectē: et sup leuiathā
 serpentē tortuosū: et occidet cetū qui i ma-
 ri est. In die illa vinea meri cantabit ei.
 Ego dñs q̄ seruo eā: repētē p̄pinabo ei: ne
 forte visitet' p̄ eā. Noctē et die suo eā: in-
 dig'tio n̄ est mihi. Quis dabit me spinā et
 vepzē in prelio: Gradiar sup eā. succendā
 eā parit': an poti' tenebo fortitudiez meā:
 Pacem faciet mihi: pacē faciet mihi. Qui
 egredient' impetu ad iacob. flozabit et ger-
 miabit isrl': et implebūt faciē orb' semie. Nū-
 qd iuxta plagā pcutientis se pcutit eum:
 Aut sic occidit infectos ei' sic occisus ē:
 In mēsurā p̄ mēsurā cū abiecta fuerit iu-
 dicabit eā: meditata est in spū suo duro p
 diē estus. Idcirco sup hoc dimitte' iniq-
 tas domui iacob: et iste oīs fruct': ut aufe-
 ret' p̄ctm ei'. Cū posuerit oēs lapides al-
 taris s̄c lapides cineris allisos: n̄ stabunt
 luci et delubra. Ciuitas em̄ mūta desolata
 erit: speciosa relinq̄tur et dimitte' q̄si des-
 tum. Ibi pasce' vitul': et ibi accubabit: et
 p̄sumet sūmitates ei'. In siccitate messis
 illi' p̄terent' mlres: venietes et docētes ea.
 Non est em̄ ppls sapiēs: p̄tērea n̄ misere-
 bit' ei' q̄ fecit eū: et q̄ formauit eū. n̄ parcet
 ei. Et erit in die illa. pcutiet dñs ab alued
 flumīs vsq; ad torentē egipti: et vos p̄gre-
 gabimī vn' et vn' filij isrl'. Et erit i die illa
 Clange' i tuba mag': et venient qui p̄biti

fuerāt de t'ra assirioz et q̄ eiecti erāt de t'ra
 egipti: et adora būt dñm in mōte sancto in
 hierusalem. **Capitulū. .XXVIII.**

Ue corone supbie. ebrijs ephraim: et
 flozi decitēti. glie exultatōis ei': q̄
 erāt i t'rice vall' pinguisime errā-
 tes i vino. Ecce valid' et fortis dñs. sic ipe-
 tus ḡndinis turbo p̄fringēs: sicut i petus
 aqz mltaz inundantiū: et emissaz sup t'ra
 spatiosaz pedib' p̄culcabit' corona supbie
 ebrioz ephraim: et erit flos decitēs glie exul-
 tatōis ei' q̄ est sup t'rice vall' pinguiū: q̄si
 tpaneuz añ maturitatē autūni. Qd cū a-
 spererit vidēs: statū vt manu tenuerit de-
 uorabit illō. In die illa erit dñs exercitiū
 corona glie: et fertū exultatōis residuo
 ppli sui: et spūs iudicij sedēti sup iudiciū: et
 fortitudo fructū de bello ad portā. Ele-
 rū hij qz p̄ vino nescierūt: et p̄ ebrietate erra-
 uerūt. Sacerdotes et p̄phe nescierūt p̄ ebrietate.
 absorpti sūt a vino: errauerūt i ebrietate: ne-
 scierūt vidētē. igraue' iudiciū. Oēs ei mē-
 se r̄pleti sūt vomitu sordiuq;: ita vt n̄ esset
 vlē loc'. Quē docebit sciaz: et quē itelligē
 faciet audituz: Ablactatos a lacte. auul-
 sos ab uberib': qz māda r̄māda. māda re-
 māda. expecta reexpecta. expecta reexpe-
 cta: modicū ibi. modicū ibi. In loq̄la ei la-
 bij et lingua alē loq̄ ad pplm istū. cui dixit
 Dec est requies mea. reficite lassuz: et hoc
 est meum refrigerium: et noluerunt audis-
 re. Et erit eis verbum domini. manda re-
 manda. manda remanda: expecta reex-
 peca. expecta reexpecta: modicum ibi. mo-
 dicū ibi: vt vadāt et cadāt rotrosū: et p̄te-
 rā' et illaq̄ent' et capiāt. Prop̄ hoc audite
 v̄bū dñi viri illusozes q̄ dñamī sup pplm
 meū q̄ ē i isrlm. Dixistis ei. Percussim' fe-
 d' cū morte: et cū iferno feci' pactū. Flagel-
 lū inūdas cū t̄nsierit n̄ veiet sup nos: qz po-
 suim' mēdaciū spē nr̄az: et mēdatio p̄tecti
 sum'. Idcirco hec dic' dñs de'. ecce ego mit-
 tā i fūdantis s̄yō lapidē. lapidē p̄batū. an-
 glazē p̄ciosū i fūdantio fūdātū. Qui credi-
 derit n̄ festiet. Et ponā iudiciū i pondē: et
 iusticiā i mēsurā. Et subuertet ḡndo spē mē-
 dacij et p̄tectōz aq̄ inūdabūt: et delectib' fed'
 v̄m cū morte: et pactū v̄m cū iferno n̄ sta-
 bit. Flagellū inūdas cū t̄nsierit: eritis ei i
 p̄culcatōnez. Qncūq; p̄nsierit tollet vos:
 qm̄ mane diluclō p̄nsiuit i die et i nocte et

tantūmodo sola veratio intellectū dabit
 auditui. Coangustatū est enim stratū: ita
 ut alter decidat: et palliū breue utriūq;
 oprire nō p̄t. Sicut em̄ in mōte diuisionum
 stabit dñs. sic in valle q̄ est ī gabaon irā:
 sceē: ut faciāt op' suū. alienū est op' eius:
 ut opet opus suū. peregrinū est opus eius
 ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte con:
 stringantē vinclā v̄a. Consumationē em̄
 et abbreviationē audiui a dño deo exerci:
 tuū sup vniuersā terrā. Aurib; p̄cipite et
 audite vocē meā: attēdite et audite eloq;
 meū. Nūq̄d tota die arabit arās. ut serat:
 proscindet: et sariet humū suā: Nonne cū
 adequerit faciē ei' seret gith: et ciminum
 sparget: et ponet triticū p̄ ordinē et ordeū:
 et miliū: et viciā in finib; suis: Et erudiet
 illū in iudicio: deus su' docebit illū. Non
 enī ī ferris triturabit gith. nec rota plau:
 stri sup ciminū circuiet: sed in virga excu:
 ciet gith: et ciminū in bacto: panis autez
 p̄minuet. Clez n̄ in p̄petuū triturans tri:
 turabit illū: neq; verabit eū rota plaustri
 nec in vngul' suis p̄minuet eum. Et hoc a
 dño deo exercituū exiuit: ut mirabile face:
 ret consiliū et magnificaret iusticiam.

Capitulum. .XXIX.

UE ariel. haniel ciuitas quā expu:
 gnauit dauid. Addit' est ann' ad
 annuz. solennitates euolute sunt:
 circūuallabo haniel et erit tristis et merēs:
 et erit mihi q̄si ariel. Et circūdabo q̄si spe:
 raz in circuitu tuo: et iaciā p̄ te aggerē:
 et munimēta ponā in obsidionē tuā. Du:
 miliaberis. de terra loq̄ris: et de humo au:
 dieē eloquiū tuuz. Et erit q̄si phitonis de
 fra vox tua: et de humo eloquiū tuū musi:
 tabit. Et erit sicut puluis tenuis multitu:
 do ventilantiū te: et sicut familla p̄nsiēs
 mltitudo eoz q̄ p̄ te p̄ualuerit eritq; re:
 pente p̄festim a dño exercituū. visitabit
 in tonitruo et p̄motōne terre: et voce maḡ
 turbinis et tēpestatis et flāme ignis deuo:
 rātis. Et erit sic somniū visionis noctur:
 ne. mltitudo oīm gentiū qui dimicauerūt
 p̄tra ariel: et oēs q̄ militauerūt et obsederūt et
 p̄ualuerūt aduersus eā. Et sic sōniat esu:
 riēs et p̄medit. cū at fuerit exp̄gefact' va:
 cua est anīa ei': et sic sōniat sitiēs et bibit:
 et postq̄ fuerit exp̄gefact' adhuc sitit. et aīa
 ei' vacua est: sic erit mltitudo oīm gētū

que dimicauerūt p̄tra montē syon. Obsu:
 pescite et ammiramini. fluctuate et facilla:
 te: inebriamī et n̄ a vino: mouemī et nō ab
 ebrietate: qm̄ miscuit vob dñs spm̄ sopo:
 ris. Claudet oculos v̄os: p̄phas et p̄cipēs
 v̄os q̄ vidēt visiones operiet. Et erit vob
 visio oīm sicut verba libri siḡti: quē cum
 tederint sciētī l̄ras dicēt lege istū: et r̄nde:
 bit n̄ possum. siḡtus est em̄. Et dabit' liber
 nesciētī l̄ras diceē q; ei lege: et r̄ndebit. ne:
 scio l̄ras. Et dixit dñs: eoq; appropinq̄t po:
 pul' iste ore suo et labijs suis glorificat me.
 cor aut' ei' longe est a me: et timuerūt me
 mādato hoīm et doctrinis: ideo ecce ego
 addā ut ammiratōez faciā p̄plo huic mira:
 culo ḡndi et stupendo. Peribit em̄ sapiā
 a sapientibus eius: et intellectus prudē:
 tiuz ei' abscondet. Ne q̄ p̄fundi estis corde:
 ut a dño absconditis p̄siliū: q̄z sūt in tene:
 bris opa: et dicūt. q̄s videt nos: et q̄s nouit
 nos: Peruersa ē hec v̄a cogitatō: q̄si si lu:
 tum p̄t vigilum cogitet: et dicat opus fa:
 ctori suo. nō fecisti me: et figmentū dicat
 factori suo: nō intelligis. Nonne adhuc in
 modico et in breui p̄uertet liban' in cher:
 mel: et chermel in saltū reputabit' Et au:
 diēt in die illa surdi verba libri: et de tene:
 bris et caligine oculi cecoz videbūt. Et ad:
 dent mites in dño leticiā: et pauperes ho:
 mines in sc̄to isrl' exultabūt: qm̄ defecit q̄
 p̄ualebat. p̄summat' est illuzor: et succisi
 sūt oēs q̄ vigilabāt sup iniq̄tatē: q̄ pecca:
 re faciebāt hoīes in verbo: et arguentē in
 porta suplātābāt: et declāuerūt frustra a
 iusto. Prop̄ hoc hec dicit dñs ad domuz
 iacob q̄ redemit abrahā. Nonmō p̄fundet
 iacob: necmō vult' eius erubescet: sed cū
 viderit filios suos opa manuz meaz: in
 medio sui sc̄tificātes nomen meū: et sc̄tifi:
 cabūt sc̄m iacob: et deū isrl' predicabūt et
 sciēt errātes spū intellectum: et musitato:
 res discent legem.

Capitulum. .XXX.

UE filij deſtores dicit dñs: ut face:
 retis p̄siliū et n̄ ex me: et ordiremī
 telā et nō p̄ spm̄ meū: ut adderetur
 pctm sup pctm: q̄ ambulatis ut descenda:
 tis in egiptū: et os meū non in̄rogastis:
 spantes auxiliū in fortitudie pharaōis: et
 hñtes fiduciā in umbra egipti: et erit vob
 fortitudo pharaōis in p̄fusione: et fiducia

in umbra egipti in ignominia. Verant enim
 in thanes principes tui et nuncij tui: usque ad
 thanes puenerunt. Omnes confusi sunt super populo
 que eis preesse non potuit. Non fuerit in auxilium
 et in aliquam utilitatem: sed in confusionem et in
 obprobrium. Quod iumentorum austri. In terra
 tribulationis et agustie. leena et leo. ex eis vi-
 pera: et regulus volans: portantes super humeros
 iumentorum diuitias suas: et super gibbum came-
 lorum thesauros suos: ad populum que eis preesse
 non poterat. Egiptus enim frustra et vana auxili-
 abitur. Ideo clamaui super hoc: superbia tua est.
 Quiesce. Nunc ingressus scribe eis super buxum: et
 in libro diligenter exara illud: et erit in die
 nouissimo in testimonium usque in eternum.
 Populus enim ad iracundiam puocatus est: et filij
 medaces. filij nolentes audire legem dei que di-
 citur videtibus: nolite videre. et aspicientibus: nolite
 te aspice nobis ea que recta sunt. Loquimini nobis
 placetia. videte nobis errores: auferte a me
 viam. declinate a me semitam. cesset a facie nostra
 sanctus israel. Propterea hec dicit sanctus israel: pro eo
 quod probastis verbum hoc: et spastis in calumnia et
 tumultu: et innixi estis super eo. Propterea
 erit vobis iniqtas hec. sicut interruptio ca-
 dens: et requisita in muro excelso: quoniam subito
 dum non sperat veiet peritio eius: et diminuetur
 sicut perit lagena vigli peritioe pualida: et
 non inuenietur de fragmentis eius testa: in qua por-
 tetur igniculus de incendio: aut hauriat parum
 aque de fouea: quia hec dicit dominus deus sanctus
 israel. Si reuertimini et quiescatis salui eritis.
 In silentio et in spe erit fortitudo vestra: et non
 luitis et dixistis. Nequaquam: sed ad equos fugie-
 mus: ideo fugietis. Et super veloces ascendetis
 muros: ideo velociores erit que plequent vos. Mille
 homines a facie frontis vestri: et a facie frontis quoniam
 fugietis: donec relinquentur quasi malus navis
 in otice motis: et quasi signum super collum. Pro-
 pterea expectat dominus ut misereatur vestri: et ideo
 exultabit parcens vobis: quia deus iudicij dominus.
 bene omnes que expectant eum. Populus enim syon ha-
 bitabit in iherusalem: plorans nequaquam plorabit:
 miserans miserebitur tui. Ad vocem clamoris
 tui statim ut audierit respondebit tibi: et dabit
 tibi dominus panem artum: et aquam breuem: et non faci-
 et auolare a te vultu doctorum tuum: erunt oculi
 tui videtes preceptorum tuum: et aures tue au-
 diet verbum per tergum monentis. Hec est via am-
 pliate in ea et non declinetis neque ad dexteram ne-
 que ad sinistram. Et ptamias lamias sculpti-

lium argenti tui: et vestimentum pflatil au-
 ri tui et disspges ea sicut immundicia mens-
 struate. Egredere dices ei. Et dabitur plu-
 uia semini tuo ubicumque seminaueris in terra
 et panis frugum terre erit uberrimus et pin-
 guis. Pasces in possessione tua in die illo
 agnus spaciose et thauri tui et pulli azinorum
 que opantur terra. p mixtum migma comedet: sic
 ut in area ventilatum est. Et erit super omnes
 montes exellus: et super omnem collum eleuatum ri-
 uum currentium aquarum: in die infestationis multorum:
 cum ceciderint turre. Et erit lux lune sicut
 lux solis et lux solis erit septupliciter: sicut lux se-
 ptem diebus: in die que alligauerit dominus vuln-
 um populi sui et percussuram plage eius sanauerit. Ecce
 nomen domini venit de longinquo: ardet furor eius:
 et quis ab portandum. Labia eius repleta sunt
 indignatione. et lingua eius quasi ignis deuorans.
 Spiritus eius velut torrens inundans usque ad me-
 dium colli. ad prebas gemitus in nihilum: et fre-
 num errois quod erat in maxilla populi. Canticum
 erit vobis sicut vox sanctificationis solenitatis: et
 leticia cordis sicut que pergit cum tibia: ut in-
 tret in montem domini ad fortem israel. Et audita
 faciet dominus gloriam vocis sue: et frontem brachij
 sui ostendet in pmiatone furoris et flamma ignis
 deuorantis: allidet in turbine et in lapide gran-
 dinis. A voce enim domini pauebit assur virga
 percussus: et erit ensis vige fundatus que re-
 quiescere faciet dominus super eum in timpanis et cy-
 tharis et bellum precipuis expugnet eos. Pre-
 parata est enim ab heri topbet a rige preparata
 profunda et dilatata. Nutrimta eius ignis:
 et ligna multa: flat dominus sicut torrens sul-
 phuris succendens eam. **Capitulum XXXI.**

U que descendent in egiptum ad auxilium
 in equos spantes: et hutes fiduciam su-
 per quibus quia multe sunt: et super equibus
 que pualidi nimis: et non sunt confisi super sanctum
 israel et dominum non exsistit. Ipse autem sapiens abdu-
 xit malum: et verba sua non abstulit: et surget
 contra domum pessimorum: et contra auxilium opantium
 iniqtate. Egiptus homo et non deus: et equus eorum
 caro et non spiritus: et dominus incliabit manum suam
 et corruet auxiliator: et cadet cui prestat au-
 xilium. sicut omnes presumunt: quia hec dicit dominus ad
 me. Quomodo si rugiat leo et catulus le-
 onis super prebiam suam: cum occurrerit
 ei multitudo pastorum a voce eorum non
 formidabit et a multitudine eorum non
 pauebit: sic descendet dominus exercituum ut

prelietur sup montē syon et sup collē ei'.
Sicut aues volātes: sic pteget dñs exer-
cituū ihrlm: ptegēs ⁊ liberās. Ensiēs ⁊ sal-
uans. Couertimī sicut ī pfundū recessera-
tis filij isrl. In die enī illa abiciet vir ydo-
la argēti sui: ⁊ ydola auri sui q̄ fecerūt vob̄
man' v're in peccatū: ⁊ cadet assur in gla-
dio nō viri: et gladi' n̄ hoīs vorabit euz:
et fugiet n̄ a facie gladij et iuuenes ei' ve-
ctigales erūt: ⁊ fortitudo ei' a terrore en-
sibit: ⁊ pauebūt fugiētes p̄cipes ei'. Di-
xit dñs. cui' est ignis in syon: et caminus
eius in hierusalem. **Capitulum. XXXII.**

Ecce in iusticia regnabit rex: ⁊ p̄-
cipes in iudicō p̄erūt: ⁊ erit vir
sicut q̄ abscondit' a vento: ⁊ celat se
a tēpestate: sic riuū aquarū in siti: ⁊ umbra
petre p̄minētis in terra deserta. Non ca-
ligabūt oculi videntū ⁊ aures audientū
diligentē auscultabūt: ⁊ cor stultorū intelli-
get scientiā: ⁊ lingua balborū velocit' loq̄-
tur et plane. Non vocabit' vlē is q̄ insipi-
ens ē p̄cipes: neq; fraudulētus appellabi-
tur maior. Stult' enī fatua loquet': et cor
eius faciet iniquitatē: vt pficiat silationē: ⁊
loquat' ad dñm fraudulēt': ⁊ vacuā faciat
animā esuriētis: et potū sitienti auferat.
Fraudulētī. vasa pessima sunt: ipse enī co-
gitationes p̄cinnabit ad p̄ndos mites in
sermone mēdaciū: cū loq̄ret' paup iudiciū.
P̄nceps vero ea que digna sunt p̄cipi
cogitabit: ⁊ ipse sup iudices stabit. Mulie-
res opulēte surgite: ⁊ audite vocē meā: fi-
lie p̄fētēs p̄cipite aurib; eloquiū meum.
Post dies enī et annū: ⁊ vos p̄turbamini
p̄fētēs. Consumata est enī vindemia: col-
lectio vlē n̄ veniet. Obstupescite opulēte.
cōturbabimini p̄fētēs: exuite vos ⁊ con-
fundamini: accingite lūbos v̄ros sup vbera.
Plangite sup regione desiderabili: sup
vineā vertili. Sup humū ppli mei spine ⁊
vepres ascendēt: q̄ntomagis super oēs do-
mos gaudij ciuitatis exultātis: dom' enī
dimissa est. mltitudo vrbis relicta est: tē-
nebre ⁊ palpatō facte sunt super spelūcas
vsq; in eternū. Gaudium onagrorū pasqua
gregū: donec effundat' sup nos spūs de ex-
celso. Et erit desertū in chermel: ⁊ chermel
in saltū reputabit': et habitabit ī solitudine
iudicium: et iusticia ī chermel sedebit. Et
erit opus iusticie pax: et cultus iusticie su-

lentiū: ⁊ securitas vsq; in sempiternū. Et
sedebit pplus me' in pulcritudine pacis:
⁊ in tabnacul' fiducie ⁊ in requie opulēta.
Grādo at' in descēsiōne saltus: ⁊ hūilitate
hūiliabit' ciuitas. Beati qui seminat' sup
oēs aquas: imitētes petē bouis et azini.

Capitulum. XXXIII.

Ue qui p̄edaris: nonne ⁊ ipse p̄da-
beris: Et q̄ spernis: nonne et ipse
sperneris: Cū p̄sumaueris tēpda-
tionē tēp̄daberis: cū fatigatus desieris.
p̄tēneris. Dñe miserē nr̄i te enī expecta-
mus: esto brachiū nr̄m in manē: ⁊ sal' nr̄a
in tpe triblatōis. A voce angeli fugerunt
ppli: et ab exaltatōne tua dispse sunt gen-
tes. Et cōgregabunt' spolia v̄ra sicut colli-
gatur brucus: velut cū fosse plene fuerint
d' eo. Magnificat' ē dñs qm̄ habitabit in ex-
celso: implebit syon iudicio ⁊ iusticia: ⁊ erit
fides in t̄pib; suis. Diuitie salutis sapia ⁊
sciētia: timor dñi ipse thesaur' eius. Ecce
vidētes clamabūt foris: angeli pacis ama-
re flebūt. Dissipate sunt vie: cessauit en-
s p̄ semitā: irritū factū est pactū: p̄ciet
ciuitates. n̄ reputauit hoies. Luxit ⁊ elā-
guit' tra: cōfusus est liban' ⁊ absurdit'. Et
fact' ē saron sic' tēstū: ⁊ cōcussa ē basā et
carmel'. Nūc consurgā dicit dñs: nūc ex-
altabor ⁊ nūc subliabor. Cōcipietis odorē
et parietis stipulā: spūs v̄r vt ignis vorā-
bit vos: et erunt ppli q̄si de incēdio cinis:
spine cōgregate igni cōburent'. Audite q̄
longe estis q̄ fecerim: ⁊ cogscite vicini for-
titudinē meā. Contriti sunt ī syon pecca-
tores: possedit timor ypocritas. Quis po-
terit hitare de vob̄ cū igne deuorante: aut
q̄s habitabit ex vob̄ cū ardore sempiternis:
Qui ambulat ī iusticijs ⁊ loquit' veritatē: q̄
picit auariciā ex calūnia: ⁊ excutit man'
suas ab omī munere. Qui obturat aures
suas ne audiat sanguinē: et claudit oculos
suos ne videat malū: iste ī excels' habitabit:
muimēta saxorū sublimitas eius: panis ei
dat' est: aque ei' fideles sūt. Regē ī decore
suo videbit: oculi ei' cernēt terrā delonge:
cor tuū meditabit' timorē. Ubi ē l̄rat'. ubi
legis v̄ba ponderās. ubi doctor paruulorū:
pplm̄ imprudentē n̄ videb;. pplm̄ alti s̄monis:
ita vt n̄ possis itelligē distitubinem lingue
ei': ī q̄ nulla ē sapia. Respice syon ciuita-
tē solennitatis nr̄e. oculi tui videbūt ihrlm

habitationez opulentā. tabernaculū qđ ne-
 quaq̄ transferri poterit: nec auferent̄ cla-
 ui ei⁹ in sempiternū. ⁊ om̄es funiculi eius
 nō rūpent̄: quia solūmodo ibi magnifica-
 tus est dñs nr̄. Locus fluior̄ riuī latissi-
 mi ⁊ potētis: nō transibit sup eū nauis re-
 migū: neq; trieris magna transgrediet̄ eū.
 Dñs em̄ iudex nr̄. dñs legiser nr̄. dñs rex
 nr̄. ip̄e veniet et saluabit nos. **L**axati sunt
 funiculi tui: sed nō p̄ualebūt. Sic erit ma-
 lus tuus vt dilatate signū nō q̄as. Tūc di-
 uident̄ spolia p̄darū multar̄: claudi diripi-
 ent rapinā: nec dicet vicin⁹. elāguī. Popu-
 lus q̄ habitat ī ea: auferet̄ ab eo iniqtas.

Capitulum. XXXIII.

Accedite gentes audite. ⁊ ppli atten-
 dite: audiat terra ⁊ plenitudo ei⁹.
 orbis ⁊ om̄e germē ei⁹: qz indigna
 tō dñi sup om̄es gētes: ⁊ furor sup vniuer-
 sam maliciam eor̄. Interfecit eos: ⁊ dedit
 eos in occisionē. Interfecti eor̄ picient̄: ⁊
 de cadaueribz eor̄ ascēdet fetor. Tabescent
 mōtes a sāguīe eor̄. ⁊ tabescet oīs milicia
 celoz: ⁊ p̄plicabūt̄ sicut liber celi: ⁊ oīs mi-
 licia eor̄ defluet sicut defluit foliū d̄ vinea
 et de ficu: qm̄ inebriat̄ ē ī celo gladi⁹ me⁹.
Ecce sup ydumeā descēdet: ⁊ sup pplm̄ iter-
 fectōnis mee ad iudiciū. Gladi⁹ dñi reple-
 t⁹ ē sanguine: incrassat⁹ ē adipe de sāguīe
 agnoz ⁊ hircoz. ⁊ d̄ sāguīe medullatorū
 arietū. **V**ictima em̄ dñi ī bosra: ⁊ iterfectō
 magna ī terra edom: ⁊ descēdet unicomnes
 cuz eis. ⁊ thauri cū potētibz. Inebriat̄ ēra
 eor̄ sāguīe. ⁊ hum⁹ eor̄ adipe pinguiuz:
 qz dies vltionis dñi. an⁹ retributōnis iudi-
 cij sion. **E**t p̄uertēt̄ torrentes ei⁹ ī picē: et
 hum⁹ ei⁹ ī sulphur. **E**t erit terra ei⁹ ī picem
 ardentē nocte ⁊ die: n̄ extinguet̄ ī sēpiter-
 nū. **A**scēdet fum⁹ ei⁹ a generatōe ī genera-
 tōez: desolabit̄ ī seclā seclor̄. **N**ō erit trāsi-
 ens p̄ eā: ⁊ possidebūt̄ illā onocrotal⁹ ⁊ eri-
 cius: ⁊ iber ⁊ coru⁹ habitabūt̄ ī ea. **E**t extē-
 det sup eā mēsurā vt redigat̄ ad nihilū: ⁊
 p̄pendiculū ī desolatōez. **N**obiles ei⁹ n̄ erūt
 ibi. regē poci⁹ iuocabūt̄: ⁊ oēs p̄cipes ei⁹
 erūt ī nihilū. **E**t orientē ī domibz ei⁹ spine ⁊
 ortice. ⁊ paliurus ī munitōibz ei⁹: ⁊ erit cu-
 bile draconū. ⁊ pascua strutionū: ⁊ occur-
 rēt demonia: onocentaurus ⁊ pilosus cla-
 mabit alter ad alterū. **I**bi cubauit lamia
 ⁊ inuenit sibi requiem: ibi habuit foueam

erici⁹. ⁊ enutriuit catulos: ⁊ circūfodit et
 fouit in umbra eius. **I**lluc cōgregati sunt
 milui. alter ad alterū. **R**equirite diligētēter
 in libro dñi ⁊ legite: vnū ex eis n̄ defuit. al-
 ter alterū nō q̄siuit: q̄a qđ ex ore meo p̄ce-
 dit ille mandauit: ⁊ spūs ei⁹ ip̄e p̄gregauit
 ea: ⁊ ip̄e misit eis sortē. ⁊ man⁹ eius diuisit
 eā illis ī mēsurā. **E**tq; ineternū possidebūt
 eā: in generatōe ⁊ generatōne habitabūt
 in ea. **Capitulum. XXXV.**

Etabit̄ deserta ⁊ iuia: et exultabit
 solitudo. ⁊ florebūt̄ quasi liliū. **G**er-
 minās germinabit: ⁊ exultabit le-
 tabunda ⁊ laudās. **G**loria libani data est
 ei: decoz carmeli ⁊ saron. **I**psi videbūt̄ glo-
 riaz dñi: ⁊ decore dei nostri. **C**ōfortate ma-
 nus dissolutas: ⁊ genua debilia roborate.
Dicite pusillanimis: p̄fortamini et nolite
 timere. **E**cce de⁹ vester vltionē abducat re-
 tributōnis: de⁹ ip̄e veniet et saluabit nos.
Tunc apient̄ oculi cecoz: ⁊ aures surdoz
 patebunt. **T**ūc saliet sicut ceruus claud⁹.
 ⁊ apta erit lingua mutoz: qz scisse sunt in
 deserto aque. ⁊ torrentes in solitudine: ⁊ q̄
 erat arida in stagnū. ⁊ siciēs in fontes aq̄-
 rum. **I**n cubilibz ī q̄bz prius dracones ha-
 bitabant. oriet̄ viroz calami ⁊ iunci: ⁊ erit
 ibi semita: et via sancta vocabit̄. **N**ō trāsi-
 bit p̄ eā pollutus: ⁊ hec erit vobis directa
 via: ita vt stulti nō errent p̄ eā. **N**on erit
 ibi leo: ⁊ mala bestia nō ascendet p̄ eā nec
 iueniet̄ ibi. **E**t ambulabūt̄ q̄ liberati fue-
 rint ⁊ redempti a dño p̄uertent̄: ⁊ venient
 ī sion cū laude: ⁊ leticia sempiterna super
 caput eorū. **G**audiū ⁊ leticiā obtinebunt:
 ⁊ fugiet dolor et gemitus.

Capitulum. XXXVI.

Et factū est in quartodecimo anno
 regis ezechie: ascēdit sennacherib
 rex assirioz super om̄es ciuitates
 iuda munitas: ⁊ cepit eas. **E**t misit rex as-
 sirioz rabsacen de lachis ī hierusalē. ad re-
 gez ezechia ī manu ḡui: ⁊ stetit ī aq̄ductu
 piscine supioris. ī via agri fullōis. **E**t egres-
 s⁹ ē ad eū etiachim fili⁹ elchie q̄ erat sup do-
 mū. ⁊ sobna scriba. et iohae fili⁹ asaph a p̄-
 mētarijs. **E**t dixit ad eos rabsaces. **D**icite
 ezechie. **H**ec dicit rex magn⁹ assirioz. **Q**ue
 ē ista fiducia q̄ p̄fidis: aut q̄ p̄silio vlt̄ forti-
 tudie r̄bellae dispois: **S**up quē hēs fiduci-
 az: qz r̄cessisti a me: **E**cce p̄fidis sup baculū

harūdineū p̄fractū istū sup egiptuz: cui si
innixus fuerit hō. intrabit ī manū ei⁹ et p̄
forabit eam: sic pharao rex egipti om̄ibus
q̄ p̄fidūt ī eo. **Q**uod si r̄nderis mihi. ī dño
deo nostro confidim⁹: nōne ipse est cuius
abstulit ezechias excelsa et altaria. ⁊ dixit
iude ⁊ hierusalē coram altari isto adorabi
tis: **E**t nūc trade te dño meo r̄gi assirioꝝ:
⁊ dabo tibi duo milia eq̄ꝝ. nec poteris ex
te p̄bere ascensores eoz. **E**t quō sustinebis
faciez iudicis vnus loci ex seruis dñi mei
minorib⁹: **Q**uod si confidis ī egipto ī quadri
gis. ⁊ ī equitib⁹: ⁊ nūc nūq̄ sine dño ascen
di ad terrā istam. ut disp̄derē eam. **D**ñs di
xit ad me. **A**scende sup terrā istam: ⁊ disp̄
te eam. **E**t dixit eliachim. ⁊ sobna. ⁊ ioabe
ad rabsacen. **L**oq̄re ad seruos tuos s̄jra lī
gua itelligim⁹ em̄: ne loq̄ris ad nos iudaice
in aurib⁹ ppli q̄ ē sup murū. **E**t dixit ad
eos rabsaces. **N**ūquid ad dñm tuū et ad te
misit me dñs meus. ut loquerer om̄ia ver
ba ista: ⁊ nō potius ad viros q̄ sedēt ī mu
ro ut comedant stercora sua. ⁊ bibant vri
naz pedū suoz vobiscū: **E**t stetit rabsaces:
et clamauit voce magna iudaice et dixit.
Audite verba regis magni r̄gis assirioꝝ.
Hec dicit rex. **N**ō seducat vos ezechias. q̄a
ñ poterit eruere vos: ⁊ ñ vob̄ tribuat fidu
ciam ezechias sup dño dicēs. eruēs libera
bit nos dñs: nō dabit̄ ciuitas ista ī manu
regis assirioꝝ. **N**olite audire ezechias: hec
ei dicit rex assirioꝝ. **F**acite mecū b̄ndictō
nē. ⁊ egredimī ad me: ⁊ comedite vnusq̄sq̄
vineaz suam. ⁊ vnusq̄sq̄ ficū suaz: ⁊ bibite
vnusq̄sq̄ aquam cisterne sue: donec veniaz
⁊ tollam vos ad terrā q̄ ē terra v̄a. terraz
frumētī ⁊ vini: terrā panuz et vineaz. **N**ec
p̄turbet vos ezechias dicēs: dñs liberabit
nos. **N**ūq̄ liberauerūt dñj gētīū vnusq̄sq̄
terrā suam de manu regis assirioꝝ. **U**bi ē
deus emath et arfad: **U**bi de⁹ sepharuaim:
Nūq̄ liberauerūt samariaz d̄ manu mea:
Quis ē ex oīb⁹ dñjs terraz istarū q̄ eruerit
terrā suam de manu mea: ut eruat dñs hie
rusalē de manu mea: **E**t siluerit ⁊ ñ r̄nderit
ei verbū. **M**adauerat em̄ rex dicēs: ne r̄n
deatis ei. **E**t egressus ē eliachim fili⁹ elchie
q̄ erat sup domū. ⁊ sobna scriba. ⁊ ioabe fili
us asaph. a cōmentarijs ad ezechiam scil
lis vestib⁹: ⁊ nūciauerit ei verba rabsacis.

Capitulum XXXVII.

Et factū ē cū audisset rex ezechias
scidit vestimenta sua. ⁊ obuolutus
ē sacco: ⁊ intrauit in domū dñi. **E**t
misit eliachim qui erat sup domū. et sobna
scribam. ⁊ seniores d̄ sacerdotib⁹ optos sac
cis. ad ysaiam filiū amos p̄phetam: ⁊ dixe
rūt ad eū. **H**ec dicit rex ezechias. **D**ies tri
bulatōis ⁊ corruptōnis. ⁊ blasphemie dies
hec: q̄ venerit filij vsq̄ ad partū. ⁊ virt⁹ nō
ē pariendi. **S**i quō audiat dñs de⁹ tu⁹ ver
ba rabsacis: quē misit rex assirioꝝ dñs su
us ad blasphemandū dominū deuz viuen
tē: ⁊ exprobrādū s̄monib⁹ q̄s audiuit domi
n⁹ de⁹ tu⁹. **L**euā ergo oratōez p̄ reliquijs q̄
repte sūt. **E**t venerit serui regis ezechie ad
ysaiā: ⁊ dixit ad eos ysaias. **H**ec dicetis to
mīo v̄o. **H**ec dicit dñs. **N**e timeas a facie
verboꝝ q̄ audisti: q̄b⁹ blasphemauerūt pu
eri regis assirioꝝ me. **E**cce ego dabo ei spi
ritū ⁊ audiet nūciū. ⁊ reuertē ab terrā su
am ⁊ corruere euz faciaz gladio ī fra sua.
Reuersus est aut̄ rabsaces: ⁊ inuenit regē
assirioꝝ p̄lātē aduersus lobnā. **A**udierat
em̄ q̄ p̄fect⁹ eēt de lachis: et audiuit de ta
racha rege ethiopiē dicentes: egressus ē ut
pugnet p̄tra te. **Q**uod cū audisset. misit nūci
os ad ezechiaz dicens. **H**ec dicetis ezechie
regi iude loquētes. **N**ō te decipiat de⁹ tu⁹ in
q̄ tu p̄fidis dicēs: nō dabit̄ ihrlm ī manū
regis assirioꝝ. **E**cce tu nosti oīa q̄ fecerūt
reges assirioꝝ oīb⁹ terris q̄s subuerterūt:
⁊ tu poteris liberari! **N**ūq̄ eruēt eos dñj
gētīū. q̄s subuerterūt patres mei: gozan ⁊
aran ⁊ reseph ⁊ filios eben q̄ erant ī thalaf
sar: **U**bi ē rex emath ⁊ rex arfad ⁊ rex vr̄b̄
sepharuaim ana et aua! **E**t tulit ezechias
libros de manu nūcioꝝ ⁊ legit eos: ⁊ ascen
dit in domū dñi. ⁊ expandit eos corā dño.
Et orauit ezechias ad dominū dicēs. **D**ñe
exercitū de⁹ isrl q̄ sedes sup cherubin. tu
es de⁹ solus om̄iū regnoꝝ terre: tu fecisti
celū ⁊ terrā: inclina dñe aurē tuaz ⁊ audi.
api oculos tuos et vide: ⁊ audi oīa verba
sennacherib q̄ misit ad blasphemandū deū
viuentē. **E**lere ei dñe testas fecerūt reges as
sirioꝝ tras et regiones eaz. ⁊ debent deos
eaz igni. nō em̄ erāt dñj sed opa manuū ho
minū. lignū ⁊ lapis: et cōminuerūt eos. **E**t
nūc dñe de⁹ noster salua nos de manu ei⁹:
ut cognoscāt oīa regna terre. q̄ tu es dñs
deus solus. **E**t misit ysaias filios amos ad

ezechiaz dicens. **H**ec dicit dñs deus israel. Pro q̄b̄ rogasti me de sennacherib rege assirioꝝ: hoc ē verbū qđ locut' ē dñs sup eū. Desperit te et subsannauit te virgo filia sion: post te caput mouit filia hierusalē. Cui exprobrasti. ⁊ quē blasphemasti: ⁊ sup quē exaltasti voces. ⁊ leuasti altitudinem oculoz tuoz: **A**d sanctū isrl'. In manu seruoꝝ tuozum exprobrasti dño: ⁊ dixisti. In multitudine quadrigarū mearū ego ascendi altitudinem montiū. iuga libani: ⁊ succidā excelsa cedroz eius. ⁊ electas abietes illius: ⁊ introibo altitudinem summitatis ei'. saltū carmeli ei': ego fodi ⁊ bibi aquā. et ericcaui vestigio pedis mei omnes riuos aggerum. **N**ūqđ nō audisti que olim fecerū ei: **E**x dieb̄ antiq̄s ego plasmaui illud. et nūc abduxi: ⁊ factū est in eradicatōe collium pugnatū. et ciuitatū munitarū. **H**abitatores earū breuiata māu cōtremueūt. ⁊ p̄fusi sūt: facti sūt sicut fenū agri. ⁊ gra-men pascue. ⁊ herba tectorū q̄ exaruit ante q̄ maturesceret. **H**abitatoꝝ tuā ⁊ egressum tuū. ⁊ introitū tuū cognoui: ⁊ insani am tuā p̄ me. **C**ū fureres aduersū me superbia tua ascendit in aures meas. **P**onā ergo circulū i auribus tuis. ⁊ frenū i labijs tuis: ⁊ reducam te i via p̄ quam venisti. **T**ibi aut̄ hoc erit signū. **C**omede hoc āno q̄ spon-te nascūt: ⁊ in āno sc̄do pomis vescere. **I**n āno aut̄ terciō seminate ⁊ metite: ⁊ plātate vineas. ⁊ comedite fructū earum: ⁊ mittet ibi qđ saluatū fuerit de domo iuda. ⁊ qđ reliquū ē radicē deorsū. ⁊ faciet fructū sursum: qz de hierusalēz eribūt reliq̄e. ⁊ saluatio de monte sion. **Z**el' dñi exercitūū faciet istud. **P**ropterea hec dicit dñs de rege assirioꝝ. **N**ō introibit ciuitatē hāc et nō iacet ibi sagittā. ⁊ nō occupabit eā clipeus: ⁊ nō mittet i circuitu ei' aggerē. **I**n via q̄ venit p̄ eam reuertet: ⁊ ciuitatez hāc nō i-grediet' dicit dñs. **E**t p̄tegaz ciuitatē istam ut saluē eaz: p̄pter me ⁊ p̄pter dauid seruoꝝ meū. **E**gressus ē aut̄ āgel' dñi ⁊ pcussit i castris assirioꝝ cētū octoginta quinq; milia. **E**t surrexerūt mane: et ecce omnes cabauerunt mortuoꝝ. **E**t egressus ē ⁊ abiit. ⁊ reuertus ē sennacherib rex assirioꝝ: et habitauit i ninive. **E**t factū ē cū aboraēt i tēplo mes-rach deū suum ad ramelech et sarasar. filij ei' pcusserūt eū gladio: fugerūtq; i terras

ararath: ⁊ regūit assaraddon fili' ei' p̄ eo. **I**n dieb̄ illis **C**a. XXXVIII. egrotauit ezechias vsq; ad mortē: ⁊ intrauit ad euz ysaías fili' amos p̄pheta: ⁊ dixit ei. **H**ec dicit domi'. **D**ispōe domui tue: qz morieris tu ⁊ nō viues. **E**t cōuertit ezechias faciē suaz ad pietēz: ⁊ orauit ad dominū ⁊ dixit. **O**bscuro dñe. memēto qđo quō ambulaueri corā te in veritate ⁊ i corde p̄fecto: et qđ bonū ē i oculis tuis fecerī. **E**t fleuit ezechias fletu magno. **E**t factū est verbū dñi ad ysaías dicēs. **V**ate ⁊ dic ezechie. **H**ec dicit dñs deus dauid patris tui. **A**udiui oratōez tuaz: ⁊ vidi lacrimaz tuaz. **E**cce ego addiciā sup dies tuos quindēcim annos: ⁊ d manu regis assirioꝝ rū eruā te. ⁊ ciuitatē istam: ⁊ p̄tegaz eam. **H**oc aut̄ tibi erit signū a dño: qz faciet dñs verbū hoc qđ locut' ē. **E**cce ego reuertī faciaz umbrā liniarūz p̄ q̄s descēderat i horologio achaz. i sole retro: sū decē lineis. **E**t reuersus ē sol decē lineis p̄ qđ q̄s descēderat. **S**criptura ezechie regis iuda cū egrotass: ⁊ p̄ualuisset de infirmitate sua. **E**go dixi i dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi: q̄siui residuū ānoꝝ meoꝝ. **D**ixi nō videbo dñm deū i terra uiuentiū: nō aspiciam hoīez ultra. ⁊ hitatoꝝ q̄etis. **G**eneratō mea ablata ē et p̄uoluta ē a me. q̄si tabernaculū pastoz. **P**recisa ē velud a terente vita mea: dum adhuc ordiret succidit me. **D**e mane vsq; ad vespaz finies me: spabam vsq; ad mane. **Q**uasi leo sic cōtriuuit omnia ossa mea. **D**e mane vsq; ad vespam finies me. **S**icut pull' hirūdis sic clamabo: medi-tabor ut colūba. **A**tenuati sūt oculi mei: suspiciētes i excelso. **D**ñe vim patior rñde p̄ me. **Q**uid dicā: aut qđ rñdebit mihi cuz ip̄e fecerim: **R**ecogitabo tibi omnes annos meos: i amaritudine aīe mee. **D**ñe si sic uiuē: ⁊ i talibo vita spūs mei. **C**orripies me ⁊ uiuificab me: ecce i pace amaritudo mea amarissima. **T**u aut̄ eruisti aīaz meā ut nō p̄iret: p̄ieisti p̄tergū tuū oīa pct̄a mea. **Q**uia nō ifern' p̄fitebit tibi: neq; mors lau-dabit te. **N**ō expectabūt q̄ descēdūt i lacuz veritatē tuā. **C**liuēs uiuēs ip̄e p̄fitebit tibi sicut ⁊ ego hodie: p̄ filijs notā faciet veritate tuā. **D**ñe saluū me fac: ⁊ psalmos nostros cātābim' cūctis dieb̄ vite n̄re in domo dñi. **E**t iussit ysaías ut tollerēt massaz

te ficis: et cathaplasma erent super vuln' et sanare. Et dixit ezechias. Quid erit signum quod ascendat in domo domini. **Capitulum XXXIX**

In tempore illo misit merodach babilonius filius balaban rex babilonis libros et munera ad ezechias. Audierat enim quod egrotasset et provaluisset. Letatus est autem super eos ezechias: et ostendit eis cellam aromatatum et argenti et auri et odoramentorum et unguenti optimi et omnes apothecas suppellectilium sue: et universa que inventa sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis ezechias in domo sua: et in omni prete sua. Introiit autem ysaias propheta ad ezechiam regem et dixit ei. Quid dixerunt viri isti: et quando venerunt ad te? Et dixit ezechias. De terra loquuntur venerunt ad me: de babilone. Et dixit. Quid viderunt in domo tua? Et dixit ezechias. Omnia que in domo mea sunt viderunt. Non fuit res quam non ostenderem eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce dies venient: et auferentur omnia que in domo tua sunt: et que thesaurizauerunt patres tui usque ad diem hanc in babilone. Non relinquetur quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis que eribunt de te quos genueris tollent: et erunt eunuchi in palacio regis babilonis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonum verbum domini quod locutus es. Et dixit. Fiat tamen pax et veritas in diebus meis. **Capitulum XL**

Quoniam consolamini consolamini popule meus: dicit deus vester. Loquimini ad cor hierusalem et aduocate eam: quoniam completa est malicia eius: dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini: rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Omnis vallis exaltabitur: et omnis mons et collis humiliabitur: et erunt praeuia in directas: et aspera in vias planas. Et reuelabitur gloria domini: et videbit omnis caro pariter quod locutus est dominus. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenugruum: et omnis gloria eius quasi flos agri. Erigatur fenugruum et cecidit flos: quia spiritus domini sufflauit in eo. Flet fenugruum et plus. Erigatur fenugruum et cecidit flos: verbum autem domini stabit in eternum. Super montem excelsum ascende tu que euangelizas sion: exalta in fortitudine vocem tuam que euangelizas iherusalem. Exalta: noli timere. Dic ci-

uitatibus iude: ecce deus vester. Ecce dominus deus in fortitudine veniet: et brachium eius dominabit. Ecce merces eius cum eo: et opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos. et in sinu suo leuabit: fetus ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo ponderauit? Quis appendit tribu digitis molem terre: et liberauit in potere montes et colles in statera? Quis audiuit spiritum domini: aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi? Cum quod inuenerit consiliarius et instruxit eum. et docuit eum semitam iusticie. et erudit eum sciencia: et via prudentie ostendit illi. Ecce gentes quasi stilla litule: et quasi momentum statera reputate sunt. Ecce insule quasi puluis eriguus: et libanum non sufficiet ad succentendum: et aialia eius non sufficiunt ad olocaustum. Omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo: et quasi nihilum et inane reputate sunt ei. Qui igitur similem fecistis deo: aut quam ymaginem portetis ei? Numquid sculpsit auro faber: aut aurifer auro figurauit illud. et laminis argenteis argenti? Forte lignum et imputabile elegit artifex sapiens: quare quod statuat simulacrum quod non moueat. Numquid non scietis? Numquid non audistis? Numquid non annunciatum est vobis ab initio? Numquid non intellexistis fundamenta terre? Qui sedet super girum terre: et habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nihilum celos: et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint: iudices terre velut iane fecit. Et quidem neque plantat neque sat neque radicat in terra truncus eorum. Repente flauit in eos et aruerunt: et turba quasi stipulam auferet eos. Et cui assimilastis me. et adque stis dicit sanctus? Leuate in excelsum oculos vestros et videte quod creauit hec. Qui educit in numero milicia eorum: et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius neque unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loquaris israel. abscondita est via mea a domino: et a deo meo iudicium meum inuenit. Numquid nescis: aut non audisti? De seipsum dominus: quod creauit terminos terre: et non deficiet neque laborabit: nec est investigatio sapientie eius. Qui dat lassam virtutem: et hijs que non sunt: fortitudinem et robur multiplicat. Deficient pueri et laborabunt: et iuuenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in domino mutabunt fortitudinem: assumet penas sicut aquile. currunt et non laborabunt: ambulabunt

et nō deficiēt. **Capitulum. XLII.**

Quæcāt ab me insule: et gētes mutēt fortitudiez. **Accedāt et tūc loqñē: simul ad iudiciū p̄pinquem.** Quis suscitauit ab oriēte iustū: vocauit eum ut seq̄ret se: **Dabit ī p̄spectu ei' gētes: et reges obtinebit. Dabit q̄si puluerē gladio eius: sicut stipulā v̄eto raptā arcui ei'. Perseq̄tur eos: transibit in pace: semita ī pedib' ei' nō apparebit. Quis hec opat' ē et fecit: vocās generatōnes ab exordio: Ego dñs: prim' et nouissimus ego sū. Uiderūt insule et timuerūt: extrema terre obstupuerūt: appropinquerūt et accesserūt. Anusq̄sq̄ primo suo auxiliā: et fr̄i suo dicet p̄fortare. Confortabit faber erarius pcutiēs malleo eū q̄ cudebat tūc t̄pis dicēs: glutino bonū ē: et p̄fortabit eū clauis ut nō moueat. Et tu isrl' serue me: iacob quē elegi: semē abrahā amici mei. ī q̄ app̄hēdi te. Ab extre mis terre et a lōginqs ei' vocauit te: et dixi tibi. Seruus me' es tu: elegi te et nō abieci te. Ne timeas qz tecū ego sū: ne declines: qz ego deus tuus. Confortauit te et auxiliatus sū tibi: et suscepit te dextera iusti mei. Ecce p̄funtēt et erubescēt oēs q̄ pugnant aduer sū te. Erūt q̄si nō sint: et p̄ibūt viri q̄ p̄dici cūt tibi. Queres eos et nō inuenies viros rebelles tuos: et erūt q̄si nō sint et veluti p̄sumptō hoīs bellantis aduersus te: qz ego domin' deus tuus apprehēdēs manū tuam dicēsq̄ tibi. Ne timeas: ego audiui te. Nō timē vermīs iacob: q̄ mortui estis ex is rael. Ego auxiliat' suz tui dicit domin': et redēptor tu' sanct' isrl'. Ego posui te quasi plaustrum triturās nouū: hñs rostra ser rācia. Et triturabis montes et p̄minues: et colles q̄si puluerē pones. Ventilabis eos et vent' tollet et turbo disp̄get eos: et tu exul tabis ī dño: ī sancto isrl' letaberis. Egeni et paupes q̄rūt aquas et nō sūt: līgua eorū siti aruit. Ego dñs exaudiā eos. de' israel: non derelinquaz eos. Aperiam in supinis collib' flumina: et ī medio campoz fontes. **Donā desertū ī stagna aq̄rū: et terrā ī vias in riuos aquarū. Dabo ī solitudiez cedrū: et spinam et mirtū et lignū oliue. Donā in deserto abietem. vlmū et buxū simul ut vi deant et sciant et recogitēt et intelligant pa riter: qz man' dñi fecit hoc: et sanct' israel creauit illud. Prope facite iudiciū v̄m di****

cit dñs: afferte si quib' forte habetis dixit rex iacob. **Accedāt: et nūciēt nob' q̄cūq̄ v̄tura sūt. Priora q̄ fuerūt nūciate: et pone m' cor n̄m et sciem': nouissima eoz et que v̄tura sūt idicate nob'. Annūciate q̄ v̄tura sūt ī futur' et sciem' qz dñs vos estis. Bñ q̄ aut male (si potestis) facite: et loq̄mur et videam' simul. Ecce vos estis ex nihilo: et op' v̄m ex eo qd nō ē. Abomiātō ē q̄ eligit vos. Suscitauit ab aq̄lone: et veniet ab ortu solis. Vocauit nomē meū: et abducet magistrat' q̄si lutū: et velut plastes p̄culcās humū. Quis anūciauit ab exordio ut sciam': et a principio ut dicam' iust' es: Nō ē neq̄ anūciāns neq̄ p̄dicās: neq̄ audiēs sermo nes v̄os. Prim' ad sion dicet ecce assū: et iherlm euāgelistam dabo. Et vidi: et n̄ erat neq̄ existis quisq̄ q̄ iniret p̄siliū et interro gat' r̄ndēt verbū. Ecce oēs iniusti: et vana opa eoz: v̄t' et iane simlac' eoz. **Ca. XLII****

Ecce seruus me' suscipiā euz: elect' meus: p̄placuit sibi ī illo aīa mea. **Dedi sp̄m meū sup eū: iudiciū gē tibo p̄feret. Nō clamabit neq̄ accipiet p̄fo nā: nec audiet rex ei' foris. Calamū q̄ssa tū n̄ p̄teret: et linū fumigās n̄ extinguet. In veritate ducet iudiciū: nō erit tristis neq̄ turbulēt' donec ponat ī t̄ra iudiciū: et legē eius insule expectabūt. Nec dicit dñs deus creans celos et extēdēs eos: firmans t̄rā et q̄ germinant ex ea: dans flatū p̄plo q̄ ē super t̄rā. et sp̄m calcātib' eā. Ego dñs vocauit te ī iusticia: et apprehēdi manū tuaz: et fua ui te. Et dedi te ī fed' p̄pli. ī lucē gentiū: ut apires oculos cecoz et educēs de p̄clusiōe vinctum: de domo carceris sedentes ī tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meū. Gloriaz meam alteri nō dabo: et laudez meaz scul ptilib'. Que prima fuerūt ecce venēnt: no ua q̄ ego annuncio: anteq̄ oriantur audi ta vobis faciam. Contate domino canticū nouum: laus eius ab extremis terre. Qui descenditis ī mare et plenitudo eius: insule et habitatores earum. Subleuetur deser tū et ciuitates ei': in domib' habitabit ce dar. Laudate habitatores petre: de verti ce mōtium clamabūt. **Donēt domio glori am: et laudē ei' ī insulis nūciabūt. Dñs sicut fortis egrediet': sicut vir p̄liator susci tabit zelū. Vociferabit' et clamabit sup iūmi cos suos p̄fortabit'. Tacui. s̄p silui: paci-****

ens fui: sicut pturiēs loqr. Dissipabo ⁊ ab-
sorbebo sil: desrtos faciam mōtes excelsos
et colles: et omē gmen eoz ericcabo. Do-
naz flumia i insulas: ⁊ stagna arefaciam.
Et educaz cecos i viā quā nesciūt: ⁊ in se-
mitis q̄s ignorauerūt ambulare eos faciā.
Donā tenebras corā eis i lucē: ⁊ p̄ua i re-
cta. Nec verba feci eis: et nō deliq̄ eos. Cō-
uersi sūt retrorsū. Cōfūdant̄ p̄fusiōe q̄ p̄fi-
dūt i sculptili: q̄ dicūt p̄flatili vos dii nr̄i.
Surdū audite: ⁊ ceci ituemini ad vidēduz.
Quis cec? nisi fu? me? ⁊ surd? nisi ab quē
nūcios meos misi? Quis cec? nisi q̄ venū-
datus ē? Et q̄s cec? Nisi seru? dñi? Qui vi-
des multa: nōne custodies? Qui aptas ha-
bes aures: nōne audies? Et dñs voluit vt
sc̄ificaret eū ⁊ magnificaret legē ⁊ extol-
leret: ip̄e at̄ ppl? dirept? et vastat?. Laqus
iuuenū oēs simul: et i domibz carcerū ab-
scōditi sūt. Facti sūt i rapinaz nec ē q̄ eru-
at: i direptōez: nec ē q̄ dicat rebde. Quis ē
i vob q̄ audiat hoc attēdat et auscultet fu-
tura? Quis dedit i direptōez iacob. ⁊ isrl
vastatibz? Nōne dñs ip̄e ē cui peccauerūt?
Et noluerūt i vijs ei? ābulare: n̄ audierūt le-
gē ei?. Et effudit sup eū idiḡtōz furoris sui
et forte bellū: ⁊ p̄bussit eū i circuitu ⁊ n̄ co-
gnouit: ⁊ succēdit euz ⁊ non intellexit.

Capitulum .XLIII.

Et nūc hec dicit dñs creans te ia-
cob: ⁊ formās te isrl. Noli timē q̄a
redemi te: et vocaui te noīe tuo.
Seru? meus es tu. Cū trāheris p̄ aqs tecū
ero: ⁊ flumia n̄ opiet te. Cū ābulaueris in
igne nō p̄bureris: ⁊ flāma nō ardebit i te:
qz ego dñs de? tu? sc̄? isrl saluator tu?. de-
di p̄piciatōez tuā egiptū: ⁊ ethiopiā ⁊ saba
p̄ te. Ex q̄ honorabil sc̄? es i ocul̄ meis et
glorios? ego dilexi te. Et dabo hoīes p̄ te:
⁊ p̄los p̄ aīa tua. Noli timē: qz ego tecum
sū. Ab oriēte adducā semē tuū: ⁊ ab occidē
te p̄gregabo te. Dicā aqloni ba: ⁊ austro.
noli p̄hibē. Affer filios meos de lōginq̄: et
filias meas ab extremis terre. Et oēs q̄ i-
uocat nomē meū. i glaz meā creauī eū: for-
maui eū ⁊ feci eū. Educ foras pplm cecū et
oclos habētē: surdū. ⁊ aures ei sūt. Oēs gē-
tes p̄gregate sūt simul: ⁊ collecte sūt tribz.
Quis i vob ānūciat istud: ⁊ q̄ prima sūt au-
dire nos faciet: Dent testes eoz et iustifi-
cēt: et audiāt ⁊ dicāt. Vere vos testes mei

dicit dñs: ⁊ seru? me? quē elegi: vt sciatis ⁊
credatis mibi. ⁊ itelligatis qz ego ip̄e sum.
An̄ me nō ē format? de?: et p? me nō erit.
Ego sū. ego sū dñs: ⁊ n̄ ē absqz me saluator.
Et ego annūciaui ⁊ saluaui: audituz feci:
et nō fuit i vobis alien?. Vos testes mei bi-
cit dñs: ⁊ ego de?. Et ab inicio ego ip̄e: ⁊ n̄
ē q̄ d̄ māu mea eruat. Opabor: ⁊ q̄s auer-
tet illud? Nec dicit dñs redēptor vr̄ sanct?
isrl. Propt̄ vos emisi i babilonē: ⁊ detraxi
vectes vniuersos: ⁊ chaldeos i nauibz suis
gloriantes. Ego dñs sc̄tus vr̄: creans isrl:
rex vr̄. Nec dicit dñs q̄ dedit i mari viam:
et i aqs torrētibz semitā. Qui eduxit q̄bz
gam et equū: agmē et robustū. Simul ob-
dormierūt nec resurgēt: p̄triti sūt q̄si linū:
⁊ extincti sūt. Ne memineritis prioz: ⁊ an-
tiq̄ ne intueamini. Ecce ego facio noua. ⁊
nūc orient̄: vtiqz cognoscetis ea. Donā in
deserto vias: ⁊ i inuio flumia. Et glorifica-
bit me bestia agri: dracones ⁊ struōes: qz
dedit i desro aquas. flumia i inuio: vt darē
potū ip̄lo meo electo meo. Populū istum
formaui mibi: laudē meā narrabit. Nō me
inuocasti iacob: nec laborasti i me isrl. Nō
obtulisti mibi arietē olocasti tui: et victi-
mis tuis nō glorificasti me. Non te seruire
feci i oblatōe: nec laborē tibi p̄bui i thure.
Nō emisti mibi argēto calamū: ⁊ adipe vi-
ctimarū tuaz n̄ iebriasti me. Verūtū ser-
uire me fecisti i pctis tuis: p̄buiisti mibi
laborē in iniqtatibz tuis. Ego sū. ego sum
ipse. q̄ deleo iniqtates tuas p̄pter me: ⁊ pec-
catorz tuozū nō recordabor. Reduc me in
memoriaz ⁊ iudicemur simul: narra si q̄d
habes vt iustificeris. Pater tu? prim? pec-
cauit: ⁊ interptes tui p̄uaricati sūt in me.
Et ptamiaui principes sac̄tos: tedi ab in-
ternitōz iacob: et isrl i blasphemiam.

Capitulum .XLIII.

Et nūc audi iacob serue me? et is-
rael quē elegi. Nec dicit dñs fac-
iens ⁊ formās te: ab vtero auxilia-
tor tu? Noli timē serue me? iacob: ⁊ r̄ctifi-
ca me quē elegi. Effūdā ei aquas sup siciētē:
⁊ fluenta sup aridam. Effūdaz sp̄m meuz
sup semē tuū: ⁊ bñdictōez meaz sup stirpē
tuam: et germiābunt inter herbas q̄si sal-
ces iuxta p̄terfluētes aquas. Iste dicz dñi
ego sū: ⁊ ille vocabit in noīe iacob. Et hic
scribet manu sua dño: et in nomine israel

assimilabit. **D**ec dicit dñs rex isrl' et redem-
ptor: ei' dñs exercituū. Ego primus et ego
nouissim': et absq; me nō ē de'. Quis simi-
lis mei! **E**locet et annūciat: et ordinē expo-
nat mihi. **E**x q' p'stitui mihi pplm' ātiquū :
p'etura et q' futura sūt annūciēt eis. Nolite
timere: neq; p'turbemini. **E**xtūc audire te
feci: et ānūciaui. **E**los estis testes mei. Nū-
q'd ē de' absq; me. et formator quē ego non
noueri: **P**laste ydoli oēs nūq' sūt: et aman-
tissima eoz nō p'terūt eis. **I**p'si sunt testes
eoz. q' nō vidēt neq; itelligūt: ut p'sūdāt.
Quis formauit deū: et sculptile p'flauit ad
nihil vtile: **E**cce oēs p'ticipes ei' p'fundēt.
Fabri em' sunt ex hoīb'. **C**ōueniēt oēs: sta-
būt et pauebūt: et p'fundēt simul. **F**aber fer-
rarius lima opat' ē: i' prunis et in malleis
formauit illud: et opat' ē i' brachio fortitu-
dinis sue. **E**suriet et deficiet: nō bibet aquā
lassescet. **A**rtifex lignari' extēdit normaz:
formauit illud in rūcina. **F**ecit illud i' an-
gularib': et i' circino tornauit illud: et fecit
ymaginē viri q'si speciosū hoiez habitātē i'
tomo. **S**uccidit cedros: tulit ilicē et quer-
cū q' steterat inter ligna saltus. **P**lantauit
pinū quā pluuiā nutriuit: et facta ē hoīb'
i' focū. **S**ūpsit ex eis et calefact' ē: et succen-
dit et corit panes: de reliquo at' opat' ē deū
et adorauit: fecit sculptile. et curuat' ē an-
te illud. **M**ediū ei' p'ussit igni: et d' medio
ei' carnes corit. et comedit. **C**orit pulmen-
tū et saturatus ē: et calefact' ē et dixit. **E**lab
calefact' sū: vidi focū. **R**eliquū at' ei'. deū
fecit et sculptile sibi. **C**urua' ante illud: et
adorat illud et obsecrat dicens. **L**ibera me:
q' de' me' es tu. **N**escierūt neq; itellerēt.
Obliti em' sūt ne videāt oculi eoz: et ne in-
telligāt corde suo. **N**ō recogitant in mente
sua: neq; cognoscūt neq; scenciūt ut dicāt.
Mediētātē ei' p'ussit igni: et cori super car-
bones ei' panes. **C**ori carnes et comedi: et
dereliq' ei' ydolu' faciā: **A**nte truncū ligni
p'cidam: **P**ars ei' cinis ē. **C**or insipiēs ato-
rauit illud: et nō liberauit aīaz suā: neq; di-
cit forte mendaciū ē i' dextera mea. **M**emē-
to hoz iacob et isrl': qm' seru' meus es tu.
Formaui te: seruus me' es tu. **I**srl' nō ob-
liuiscaris mei. **D**eleui ut nubē iūqtates tu-
as: et q'si nebulā pctā tua. **R**euertē ab me:
qm' redemi te. **L**audate celi qm' miscōiaz fe-
cit dñs: iubilatē extrema terre. **R**esonate

montes laudatēz: salt' et omne lignū eius.
Qm' redemit dñs iacob: et isrl' gloriabitur.
Dec dicit dñs redēptor tu': et formator tu'
ex utero. **E**go sū dñs faciēs oīa: extēdes ce-
los solus. **S**tabiliēs terrā et null' mecū: ir-
rita faciēs signa diuinor': et ariolos in fu-
rozē vertēs. **C**ōuertēs sapiētēs retrosū: et
sciētā eoz stultaz faciēs. **S**uscitans ver-
bum serui sui: et p'siliū nūcior' suor' p'plēs.
Qui dico iherlm' habitaberis: et ciuitatib'
iuda. edificabimī: et deserta ei' suscitabo.
Qui dico p'fundo desolare: et flumina tua
arefaciam. **Q**ui dico cijro pastor me' es: et
omēz volūtātē meā p'plebis. **Q**ui dico hie-
rusalē edificaberis: et tēplo fundaberis.
Et dicit dñs xpo meo. **Ca. XLV**
Hcijro cui' ap'phēdi dextera' ut subi-
ciā aīā faciē ei' gētes: et borsa reguz
vertā. **E**t apiaz corā eo ianuaz: et porte nō
claudent. **E**go aīā te ibo: et gloriosos terre
humiliabo. **P**ortas ereas p'teraz: et vectes
ferreos p'ringaz. **E**t dabo tibi thesauros
absconditos et archana secretor': ut scias qz
ego dñs. q' voco nomē tuum de' isrl': p'pter
seruū meū iacob et isrl' electū meū. **E**t vo-
caui te noīe tuo: assimilauī te: et nō cogno-
uisti me. **E**go dñs: et nō est ampli'. **E**xtra
me nō ē de'. **A**ccipi te et nō cognouisti me:
ut sciāt hij q' ab ortu solis. et q' ab occidēte
qm' absq; me nō ē de'. **E**go dñs et nō ē alter:
formās lucē et creans tenebras: faciēs pa-
cē et creās malū. **E**go dñs faciēs oīa hec.
Rorate celi desup et nubes pluāt iustū: apī
at' terra et germinet saluatorem: et iusticia
ozia' simul. **E**go dñs creauī euz. **E**le q' p'ter
dicit factori suo: testa d' samijs terre. **N**ū-
q'd dicit lutū figulo suo. q'd facis: et op' tu-
um absq; manib' ē: **E**le q' dicit p'ri q'd gene-
ras: et mulieri quid p'turis: **D**ec dicit dñs
sāct' isrl': plastes ei'. **E**lentura interrogate
me: sup filios meos et sup op' manuū mea-
rū mandate mihi. **E**go feci terrā: et hoīem
sup eaz creauī ego. **M**an' mee extēde'ēt ce-
los: et omī milicie eoz mādaui. **E**go susci-
taui eū ad iusticiā: et oēs vias ei' dirigaz.
Ip'e edificabit ciuitatē meā: et captiuitatē
meā dimittet nō i' p'cio neq; i' munerib': di-
cit dñs de' exercituū. **D**ec dicit dñs. **L**abor
egipti et negociatō ethiopiae et sabaim viri
sublimes ad te transibunt et tui erunt: et
post te ambulabunt. **V**incti manicis per-

gent: et te adorabunt teque deprecabunt. **T**antum in te est deus: et non est deus absque te. Vere tu es deus absconditus: deus israel saluator. Confusi sunt et erubuerunt omnes simul: abierunt in confusione fabricatores errorum. **I**srael saluatus est in domino salute eterna. Non confundemini et non erubescetis usque in seculum seculi: quia hec dicit dominus creans celos. **I**pse deus formans terram et faciens eam: ipse plastes eius. Non in vanum creauit eam: ut habitaret formauit eam. **E**go dominus: et non est alius. Non in abscondito locutus sum: in loco terre tenebroso. Non dixi semini iacob frustra: quare me. **E**go dominus loquens iustitiam: annuncians recta. **C**ongregami et venite: et accedite simul qui saluati estis ex gentibus. **N**escierunt qui leuant signum sculpture sue: et rogant dominum non saluante. **A**nnunciate et venite: et consoliamini sicut. **Q**uis auditum fecit hoc? **A**b initio extitit pro dicitur illud. **N**umquid non ego dominus: et non est ultra deus absque me? **D**eus iustus et saluator non est propter me. **C**onuertimini ad me et salui eritis omnes fines terre: quia ego deus: et non est alius. **I**n memetipso iuravi. egredietur de ore meo iusticie verbum. et non reuertetur: quia mihi curuabunt omnia genua: et iurabit omnis lingua. **E**rgo in domino dicit. **M**ee sunt iusticie et imperium. **A**d eum veniet: et confutetur omnes qui repugnant ei. **I**n domino iustificabitur et laudabitur omne semine israel. **C**a. XLVI

Qonfractus est belus proterus et nabo: fracta sunt simulacra eorum bestiarum et iumentis. **O**nera nostra quae quae pondere usque ad lassitudinem stabuerunt: et proterita sunt simul. **N**on potuerunt saluare portantes: et anima eorum in captiuitate ibit. **A**udite me domine iacob: et omne residuum domus israel. **Q**ui portamus a meo utero: qui gestamus a mea vulua. **A**lsque ad senectatem ego ipse: et usque ad canos ego portabo. **E**go feci et ego feram: et ego portabo et saluabo. **E**cce qui assimilastis me et adaequistis: et cooperastis me et fecistis similem: **Q**ui confertis aurum de sacculo: et argentum statera ponderastis. **C**onducetes artificem ut faciat deus: et prociidunt et adorant. **P**ortant illum in humeris gestantes: et ponentes in loco suo. **E**t stabit: ac de loco suo non mouebit. **S**ed et cum clamauerit ad eum non audiet: deus tribulatione non saluabit eos. **M**emore totius istud et confundamini: redite penitentes ad cor. **R**ecordamini prioris seculi quoniam ego sum deus et non est ultra deus: nec est similis mei annuncians ab exordio nouissimum: et ab initio qui necdum facta sunt. **D**icentes. **P**rofilium meum stabit: et omnis

voluntas mea fiet. **V**ocatus ab oriente auem: de terra longinqua uix voluntatis mee. **E**t locutus sum et adducam illud: creauit et faciam illud. **A**udite me duro corde: qui longe estis a iusticia. **P**rope feci iustitiam meam: non elongabitur: et salus mea non morabitur. **D**abo in sion salutem: et in iherosolima gloria meam. **C**a. XLVII.

Descende: sede in puluere uirgo filia babilon: sede in terra. **N**on est solum filie chaldeorum: quia ultra non uocaberis mollis et tenera. **T**olle molam et mole farinae. **D**enuda turpitudinem tuam. **D**iscoopi humerum: reuela crura: transi flumina. **R**euelabitur ignominia tua: et uidebitur obprobrium tuum. **A**litionem capiam: et non resistet mihi homo. **R**eceptor noster dominus exercituum: nomen illius sanctus israel. **S**ede tacens et intra in tenebras filia chaldeorum: quia non uocaberis ultra domina regnorum. **T**rahitur super populum meum: et amaram hereditatem meam. **E**t dedi eos in manu tua: non posuisti eis misericordias. **S**uper senem agguisti iugum tuum valde: et dixisti. **I**n seipiternum ero domina. **N**on posuisti hec super cor tuum: neque recitata es nouissimi tui. **E**t nunc audi hec delicata. et habitas confidenter: qui dicitis in corde tuo ego sum: et non est propter me apostrophus. **N**on setes uirga: et ignorabo sterilitatem. **V**eniet tibi duo hec subito in die una: sterilitas et uirginitas. **A**niversa ueniet super te propter multitudinem maleficiorum tuorum: et propter duriciam incantationum tuorum uehementem. **E**t fiducia habuisti in malicia tua: et dixisti. **N**on est qui uideat me. **S**apientia tua et scia tua hec decepit te. **E**t dixisti in corde tuo. **E**go sum: et propter me non est altera. **V**eniet super te malum. et nescies ortum eius: et irruet super te calamitas quam non poteris expiare. **V**eniet super te repente miseria quam nescies. **S**ta cum incantatoribus tuis et cum multitudinem maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adulescentia tua: si forte quod proficit tibi: aut si possis fieri fortior. **D**efecisti in multitudinem consiliorum tuorum. **P**roter et saluet te angustres celi qui contemplantur sidera et supputabant menses: ut ex eis annunciarerent uentura tibi. **E**cce facti sunt quasi stipula: ignis percussit eos. **N**on laborabunt animas suas de manu flamme: non sunt pruna quibus calefiant: nec focus ut sedent ad eum. **S**ic facta sunt tibi: in quibus laboraueras. **N**egotiatores cui ab adulescentia tua: unusquisque in uia sua errauerunt: non est qui saluet te. **C**apitulū. XLVIII.

Audite hec dom' iacob q' vocamini
 noie isrl' & de aqs iuda existis: qui
 iuratis i noie dñi. et dei isrl' recoz
 dami: nō i veritate neq; i iusticia. De ciui
 tate em̄ sancta vocati sūt: & sup deū isrl' cō
 stabiliti sunt. Dñs exercituum nomē ei'.
 P̄iora extunc annūciaui & ex ore meo ex
 ierūt: & audita feci ea. repēte opat' sum et
 venerunt. Sciui em̄ qz dur' es tu: & neru'
 tu' ferre': ceruix tua & frōs tua erea. Ore
 dixi tibi extūc: anq̄ venirēt indicavi tibi:
 ne forte dicēs ydola mea fecerūt hec: & scul
 ptilia mea & p̄flatilia mea mābauēūt ista.
 Que audisti vidē oīa. Hos at' nō annūcia
 stis. Audita feci tibi noua extunc: sūt p̄ser
 uata q' nescis. Moto creata sūt et n̄ extūc:
 & an' diē: & n̄ audisti ea: ne forte dicas ecce
 cognoui ea. Neq; audisti neq; cognuisti: ne
 q' extunc apta ē auris tua. Scio em̄ qz p̄
 uaricans p̄uaricaberis: & trāsgressorē ex
 vtero vocaui te. Propter nomē meū lōge
 faciaz furozē meuz: & laude mea infrenabo
 te ne itereas. Ecce excori te sed n̄ q̄si argē
 tū: elegi te i camio paup̄tatis p̄p̄ me faci
 az. Propter me. ut n̄ blasp̄hemer: & gloriā
 meaz alteri n̄ dabo. Audi me iacob: & isra
 el quē ego voco. Ego ip̄e: ego p̄m' & ego no
 uissim'. Man' qz mea fundauit terrā: & de
 p̄tera mea mēsa ē celos. Ego vocabo eos:
 & stabūt simul. Cōgregamī oēs vos & audis
 te. Quis d̄ eis anūciauit hec? Dñs dilexit
 eū: faciet volūtātē suā i babilōe: & brachi
 um suū i chaldeis. Ego ego locut' sū & vo
 caui eū: abduxi eū: & directa ē via ei'. Ac
 cedite ad me: & audite hoc. Nō a p̄ncipio i
 abscondito locut' sū. Ex tpe anq̄ fierēt ibi
 erā: et nūc dñs de' misit me & sp̄s ei'. Dec
 dicit dñs de' redēptor tu' sact' isrl'. Ego to
 mi' de' tu' docēs te vtilia: gubnās te in via
 q' abulas. Utinā attēdisses mandata mea.
 Facta fuissz sicut flumē pax tua: & iusticia
 tua sicut gurgites maris. Et fuissz q̄si hare
 na semē tuum: & stirps vteri tui vt lapilli
 eius. Nō interissz & n̄ fuissz attritū nomen
 ei' a facie mea. Egredimī de babilōe: fugi
 te a chaldeis. In voce exultatōis annūcia
 te: audituz facite hoc: & fertē illud vsq; ad
 extēa ēre. Dicite. Redemit dñs suū suū ia
 cob. nō sicut i dēsto cū educēt eos. Aquā
 de petra p̄buxit eis: & scidit petrā & fluxerūt
 aq'. Nō ē pax ip̄ijs dicit dñs. Ca. XLIX.

Audite insule: et attēdite ppli telon:
 ge. Dñs ab vtero vocauit me: d̄ vē
 tre m̄ris mee recordat' ē nominis
 mei. Et posuit os meū q̄si gladiū accutū:
 i umbra man' sue p̄terit me: & posuit me si
 cut sagittam electaz. In pharetra sua ab
 scōdit me: & dixit mibi. Peru' me' es tu is
 rael: qz i te glorificabor. et ego dixi. In ua
 cuū laboraui: sine causa & vane fortitudi
 nē meā p̄sūpsi. Ergo iudiciū meū cū dño:
 & op' meū cū deo meo: & nūc. Dec dicit dñs
 formās me ex vtero suū sibi: vt reducā ia
 cob ad eū: & isrl' n̄ p̄gregabit'. Et gloria
 t' sū i oculis dñi: & de' me' fact' ē fortitudo
 mea. Et dixit. Parū ē vt sis mibi seru' ad
 suscitandas tribu iacob: & feces isrl' p̄uertē
 das. Ecce dedi te in lucē gētū: vt sis salus
 mea vsq; ad extremū terre. Dec dicit dñs.
 redēptor isrl'. sanct' ei': ad p̄ceptibilē aiāz
 ad abomiātā gentē ad seruū dñoz. Reges
 videbūt & p̄surgēt p̄ncipes: & adorabūt p̄p̄
 dñm qz fidelis ē: & sanctuz isrl' q' elegit te.
 Dec dicit dñs. In tpe placito exaudiui te:
 & i die salutis auxiliat' suz tui. Et seruaui
 te & dedi te i fed' ppli. vt suscitares terrā et
 possideres hēditates dissipatas: vt diceres
 h̄ijs q' vincti sūt exite: & h̄ijs q' i tenebris re
 uelamī. Sup vias pascēt: & i oībz planis
 pascua eoz. Nō esuriēt neq; siciēt: & n̄ p̄cu
 ciet eos estus & sol: q̄a miserator eoz reget
 eos. & ad fōtes aq̄rū potabit eos. Et ponā
 oēs mōtes meos i viā: & semite mee exalta
 būt. Ecce isti delōge veniēt: et ecce illi ab
 aquilone et mari: et isti de terra australi.
 Laudate celi et exultet terra: iubilate mō
 tes laudem: quia cōsolatus est domin' po
 pulum suum. & paupm suozum miserebit'.
 Et dixit sion. Derelict' me dñs: et dñs ob
 litus est mei. Nūquid obliuisci potest mu
 lier infantē suum: vt non misereatur filio
 vteri sui: Et si illa oblita fuerit: ego tamē
 non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis
 descripsi te: muri tui corā oculis meis sem
 per. Uenerunt structores tui: destruentes
 te et dissipantes. a te exibunt. Leua in cir
 cuitu oculos tuos et vide: omnes isti con
 gregati sunt: venerunt tibi. Alio ego di
 cit dñs: quia oībz h̄ijs velut ornamēto ve
 stieris: et circundabis tibi eos q̄si sponsa.
 Quia deserta tua et solitudies tue et terra
 ruine tue nūc āguste erūt p̄babitatorib':

et longe fugabunt qui absorbebant te. **A**d huc dicent in auribus tuis filij sterilitatis tue. **A**ngustus est mihi locus: fac spacium mihi ut habitem. **E**t dices in corde tuo. **Q**uis mihi genuit istos? **E**go sterilis et non piens transiigrata et captiua: et istos quos enutruisti. **E**go destituta et desolata: et isti ubi hic erant: **D**ec dicit dominus deus. **E**cce leuabo ad gentes manus meas: et ad populos exaltabo signum meum. **E**t afferent filios tuos in vlnis: et filias tuas super humeros portabunt. **E**t erunt reges nutriticij tui: et regie nutrices tue. **M**ultum in terra dimisso adorabunt te: et puluerem pedum tuorum lingent. **E**t scies quia ego dominus: super quod non profuerit quod expectat eum. **N**unquid tolles a forti preda: aut quod captum fuerit a robusto saluum esse poterit? **Q**uia hec dicit dominus. **E**quidem et captiuitas a forti tolles: et quod ablatum fuerit a te robusto saluabis. **E**os vero qui iudicauerunt te ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo. **E**t cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi musto sanguine suo inebriabunt. **E**t sciet omnis caro quod ego dominus saluans te: et reprobator tuus fortis iacob. **C**apitulum **L**.

Hec dicit dominus. **Q**uis est hic liber reipudij matris vestre: qui dimisi eam? **A**ut quis est creditor meus: cui vendidi vos? **E**cce in iniquitatibus vestris venditi estis et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram: quod veni et non erat vir: vocavi et non erat qui audiret. **N**unquid abbreviata et puula facta est manus mea ut non possim redimere: aut non est in me virtus ad liberandum? **E**cce in increpatione mea testum faciam mare: ponam flumina in siccum. **C**oputrescent pisces sine aqua: et morientur in siti. **I**nduam celos tenebris: et saccum ponam operimentum eorum. **D**ominus dedit mihi linguam eruditam: ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo. **E**rigit mane. mane erigit mihi aurem: ut audiam quasi si mgerim. **D**ominus deus aperuit mihi aures: ego autem non predicabo: retrosum non abij. **C**orpus meum dedi percussoribus et genas meas vellentibus: faciem meam non auerti ab increpationibus et conspuentibus in me. **D**ominus deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. **I**deo posui faciem meam ut petram durissimam: et scio quoniam non confundar. **I**uxta est qui iustificat me. **Q**uis predicabit mihi? **S**tetimus simul. **Q**uis est aduersarius meus? **A**ccedat ad me. **E**cce dominus deus auxiliator meus. **Q**uis est qui perdet me? **E**cce omnes quasi vestimentum perent: tinea comedet eos. **Q**uis ex vobis ti-

mes dominum audies vocem serui sui? **Q**uis ambulauit in tenebris: et non est lumen eius? **S**peret in nomine domini: et innitatur super deum suum. **E**cce vos omnes accedentes ignem: accicti flammis. **A**mbulate in lumine ignis vestri: et in flammis quas succedistis vobis. **D**e manu mea factum est hoc vobis. **I**n doloribus dormietis. **C**ap. **L**.

Audite me qui sequimini quod iustum est: et qui timetis dominum. **A**ttendite ad petram vni exercituum estis: et ad cavernam laci dei qui percuti estis. **A**ttendite ad abraham patrem vestrum et ad saram que peperit vos. **Q**uia unum vocavi eum: et benedixi ei: et multiplicavi eum. **C**onsolabitur ergo dominus sion: et consolabitur omnes ruinas eius. **E**t ponet desertum eius quasi delicias: et solitudinem eius quasi ortum domus. **G**audium et leticia iuueniet in ea: gratia actio et vox laudis. **A**ttendite ad me populus meus: et tribus mea me audite. **Q**uia lex a me exiit: et iudicium meum in luce populi requiescet. **P**rope est iustus meus: egressus est saluator meus: et brachia mea populos iudicabunt. **M**e insule expectabunt: et brachium meum sustinebunt. **L**euate in celum oculos vestros: et videte sub terra deorsum. **Q**uia celi sicut fumus liquescunt: et terra sicut vestimentum atteret: et habitatores eius sicut hec interibunt. **S**alutatio mea in seipsum erit: et iusticia mea non deficiet. **A**udite me qui scitis iustum: populus meus lex mea in corde eorum. **N**olite timere obprobrium hominum: et blasphemias eorum ne metuatis. **S**icut eius vestimentum sic comedet eos tinea: et sicut lanam sic deuorabit eos tinea. **S**alutatio mea in seipsum erit: et iusticia mea in generationes generationum. **C**onsurge consurge: induere fortitudinem brachium domini. **C**onsurge sicut in diebus antiquis: in generationibus seculorum. **N**unquid non tu percussisti superbum: vulnerasti draconem: nunquid non tu siccasti mare: aquam abyssum vehemens? **Q**ui posuisti profundum maris vestras: ut transiret liberati. **E**t nunc qui recepti sunt a domino reuertentur: et venient in sion laudantes: et leticia seipsum super capita eorum. **G**audium et leticiam tenebunt: fugiet dolor et gemitus. **E**go ego ipse consolabor vos. **Q**uis tu ut timereas ab homine mortali et a filio hominis: qui quasi fenum ita arefcit? **E**t oblitus es domini factoris tui qui tenebit celos et subdauit terram: et formidabit iugum tota die a facie furoris eius qui te tribulabat et pauerat ad peribendum. **U**bi nunc est furor tribulatis? **E**ito veiet gemitus ad apertum: et non inficiet usque ad eternitatem: nec deficiet

panis ei? Ego enim sum dominus deus tuus qui conturbo mare et intumescunt fluctus eius: dominus exercituum nomen meum. Posui verba mea in ore tuo: et in umbra manuum meorum protegi te: ut plures celos et fides terra: et dicas ad sion: plus meus es tu. Eleuare eleuare: surge iherusalem: quia bibisti de manu domini calicem ire eius. Et ab fundo calicis soporis bibisti: et potasti usque ab feces. Non est quod sustinet eam ex omnibus filiis quos genuit: et non est quod apprehendat manum eius ex omnibus filiis quos enutriuit. Duo sunt qui occurrerunt tibi. Quis tristabit super te: Elanguitas et tristitia et fames et gladius: quos consolabitur te. Filij tui prostrati sunt: dormierunt in capite omnium viarum sicut orix illaqueatus: plenitudine indignatione domini: increpatione dei tui. Idcirco audi hoc paupercula. et ebria non a vino. Peccauit dominator tuus dominus: et deus tuus qui pugnat pro populo suo. Ecce tulit de manu tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliauerunt et dixerunt anime tue incuruare ut transeam: et posuisti ut terra corporis tui: et quasi via transierit. **Ca. LII.**

Qon surge cōsurge: induere fortitudinem tua sion. Induere vestimentis glorie tue hierusalem ciuitas sancta quia non adicies ultra ut transeat per te icircumcisus et immundus. Excute re de puluere: cōsurge: sede iherusalem. Solue vincula colli tui captiua filia sion: quia hec dicit dominus. Gratias venudati estis: et sine argento redimemini. Quia hec dicit dominus deus. In egiptum descendit plus meus in principio ut colonus esset ibi: et assur absque ulla causa caluniatus est eum. Et nunc quod michi est hic dicit dominus: Quia ablatum est plus meus gratis. Dominatores eius iniqui agunt dicit dominus: te iugiter tota die nomen meum blasphemant. Propter hoc sciet plus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquar eum ce assum. Quia pulcri super montes pedes annunciantis et predicantis pacem: annunciantis bonum predicantis salutem: dicentis sion. Regnabit deus tuus. Vox speculatorum tuorum. Leuauerunt vocem: sicut laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt: cum conuerterit dominus sion. Gaudeat et laudate sicut festa iherusalem: quia consolatus est dominus populum suum: redemit iherusalem. Parauit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium: et videbunt omnes fines terre salutare dei nostri. **Rece-**

ditate recedite: exite inde: pollutum nolite tangere. Exite de medio eius: mudamini qui fecistis vasa domini. Quia non in tumultu eribitis: nec in fuga pererabitis. Precedet enim vos dominus: et congregabit vos de israel. Ecce intelliget super meus: exultabit et eleuabit: et sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super eum multi: sic ignotus erit inter viros aspectus eius: et forma eius inter filios hominum. Ite asperget gentes multas: super ipsum continebunt reges os suum. Quia quibus non est narratum de eo videbunt: et qui non audierunt contemplati sunt. **Capitulum .LIII.**

Quis credidit auditui nostro: et brachium domini cui reuelatum est: Et ascendet sicut virgultus coram eo: et sicut radix de terra sicuti. Non est spes eius neque decor. Et vidimus eum et non erat aspectus: et desiderauimus eum despectum et nouissimum viro: virum dolorum et sicuti infirmitate. Et quasi abscondit vultum eius: et despectus: unde nec reputauimus eum. Eleuare languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Et nos putauimus eum quasi leprosum: et percussum a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eum: et liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves errauimus: unusquisque in viam suam declinauit: et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur: et quasi agnus coram tondente obmutescet: et non aperiet os suum. De angustia et de iudicio sublatus est. Generatio eius quae enarrabit: Quia abscessus est de terra viuentium. Propter scelus populi mei percussus est. Et dabit impios pro sepultura et diuitem pro morte sua: eo quod iniquitatem non fecerit. neque dolus fuerit in ore eius: et dominus voluit proterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam videbit semetipsum longeuum: et voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius: videbit et saturabitur. In sciencia sua iustificauit ipse iustos seruos meos multos: et iniquitates eorum ipse portauit. Ideo dispiciat ei plurimos et fortium diuidit spolia: pro eo quod tradidit in mortem animam suam: et cum sceleratis reputatus est. Et ipse pro peccata multorum tulit: et pro transgressoribus rogauit.

Capitulum .LIII.

Lauda sterilis q̄ nō paris: decanta
 laudē et hinni que non pariebas:
 qm̄ multi filij deserte magisq̄ eius
 q̄ habet virū dicit dñs. Dilata locū tentorij
 tui: et pelles tabernaculoꝝ tuorū extēde
 ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et
 clauos tuos p̄solida. Ad dexterā ei⁹ et ad le
 uam penetrabis: et semē tuū gētes hēdita
 bit: et ciuitates desertas ī habitabit. Noli ti
 mere: qz nō p̄funderis neq; erubescēs. Non
 em̄ te pudebit qz cōfusionis adolescētie tue
 obliuisceris: et obprobrij viduitatis tue n̄
 recordaberis ampli⁹. Quia dñabit tui q̄
 fecit te: dñs exercituū nomē ei⁹: et redē
 ptor tuus sanct⁹ isrl. De⁹ oīs terre vocabi
 tur. Quia ut mulierē derelictā et merentēz
 spū vocauit te dñs: et uxore ab adolescētia
 abiectā. Dixit deus tu⁹. Ad pūctū ī modico
 dereliq; te: et ī miseratōib; magnis p̄gre
 gabo te. In momento indignatōis abscon
 di faciē meā parūp a te: et ī misericordia sē
 p̄terna misert⁹ sū tui. Dixit redēptor tuus
 dñs. Sicut ī dieb; noe istud mihi ē: cui iu
 ravi ne iducere aq̄s vlē sup̄ terrā: sic iura
 ui ut nō irascat tibi et nō increpē te. Mon
 tes ei⁹ p̄mouebūnt et colles p̄tremiscēt: mise
 ricordia autē mea n̄ recedet a te: et fed⁹ pacis
 mee non mouebit. Dixit miserator tu⁹ do
 min⁹. Paup̄cula tēpestare p̄uulsa absq; vl
 la p̄solatōe: ecce ego sternaz p̄ ordinē lapi
 des tuos: et fundabo te ī saphiris. Et ponā
 iaspide p̄pugnacula tua: et portas tuas ī la
 pides sculptos: et oēs terminos tuos ī lapi
 des desiderabiles: vniuersos filios tuos do
 ctos a dño: et multitudiez pacis filiis tuis:
 et ī iusticia fundaberis. Recede p̄cul a calū
 nia qz n̄ timebis: et a pauore: qz nō appropi
 q̄bit tibi. Ecce accola veniet q̄ nō erat me
 cū: aduena quōdaz tu⁹ abiūget tibi. Ecce
 ego creauī fabrū sufflātē ī igne prunas: et
 p̄ferentē vas ī op⁹ suū: et ego creauī inter
 fectorē ad disp̄endū. Om̄e vas qd̄ fctm̄ est
 p̄ te nō diriget: et oēs linguā resistentē tibi
 ī iudicio iudicabis. Nec ē hereditas ser
 uoz dñi: et iusticia eozum apud me dicit
 dominus.

Capitulum LV.

Omnēs sicientes venite ad aquas: et
 qui nō habetis argentum p̄perate.
 Emite et comedite: venite emite
 absq; argēto: et absq; ulla cōmutatōe vinū
 et lac. Quare appēditis argētū nō in panib;

bus: et laborē v̄m nō ī saturitate! Audite
 audientes me et comedite bonū: et delecta
 bit ī crassitudine aiā v̄a. Inclinate aurem
 v̄az et venite ad me: audite et viuet aiā ve
 stra: et feriā vobiscū pactū sēp̄ternū: mise
 ricordias dauid fidelis. Ecce testē pplis de
 di eum: ducē ac p̄ceptorē gētib;. Ecce gen
 tē quā nesciebas vocabis: et gētes q̄ nō co
 gnouerūt te ad te currēt p̄pter dñm deū tuū
 et sanctum isrl: qz glorificauit te. Querite
 dñm dū inueniri potest: inuocate eū dum
 p̄pe est. Derelinq̄t ip̄ius viā suā: et vir ini
 quus cogitatōes suas: et reuertat ad dñm
 et miserebit ei⁹: et ad deū n̄m qm̄ mult⁹ est
 ad ignoscendū. Nō em̄ cogitatōes mee co
 gitatōes v̄e: neq; vie v̄e vie mee dicit do
 min⁹. Quia sicut exaltant celi a terra sic
 exaltate sunt vie mee a v̄ijs v̄is: et cogita
 tōes mee a cogitatōib; v̄is. Et quō descen
 dit ymber et nix d̄ celo et illuc vlē nō reuer
 tit: s; inebriat terrā et īfūdīt eā et germiare
 eā facit et dat semē serēti et panē comedēti:
 sic erit verbū meū qd̄ egrediet de ore meo.
 Nō reuertet ad me vacuū: sed faciet q̄cūq;
 volui: et p̄sperabit ī hys ad que misi illud.
 Quia ī leticia egrediemini: et ī pace deduce
 mini. Mōtes et colles cātabunt corā vobis
 laudē: et oīa ligna regionis plaudēt manu.
 Pro saliuca ascēdit abies: et p̄ vitica cre
 scet mirt⁹. Et erit dñs noīat⁹ ī signū eter
 nū: qd̄ nō auferet. **Capitulum LVII**

Nec dicit dñs. Custodite iudiciū et
 facite iusticiaz: qz iuxta ē sal⁹ mea
 ut veniat: et iusticia mea ut reuele
 tur. Beatus vir q̄ facit hoc: et fili⁹ hoīs q̄
 apprehēdet istud: custodiēs sabbatū ne pol
 luat illud: custodiēs man⁹ suas ne faciat
 om̄e malū. Et nō dicat fili⁹ aduene q̄ abhe
 ret dño dicēs: sepatōne diuidet me domin⁹
 a plo suo. Et n̄ dicat eunuch⁹: ecce lignūz
 aridum. Quia hec dicit domin⁹ eunuchis
 qui custodierint sabbata mea: et elegerint
 que volui: et tenuerint fedus meum. Dabo
 eis in domo mea et in muris meis locū: et
 nomen melius a filiis et filiabus. Nomē sē
 p̄iternum dabo eis: quod nō peribit. Et fi
 lios aduene q̄ adherēt dño ut colāt eū et di
 ligāt nomē ei⁹ ut sint ei⁹ ī seruos: om̄ez cu
 stodiēt sabbatū ne polluat illud et tenētēz
 fed⁹ meū: adducā eos ī mōtē sactū meū. le
 tificabo eos ī domo orōis mee. Olocausta

semp: et implebit splendoribus aiam tuam: et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irriguus: et sicut fons aquarum cuius non deficiet aqua. Et edificabuntur in te deserta seculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis. Et vocaberis edificator sepulchrorum: auertens semitas iniquitatum. Si auerteris a sabbato pedum tuum faciem voluntatem tuam in die sancto meo: et vocaueris sabbatum delicatum et sanctum domini gloriosum: et glorificaueris eum dum non facis vias tuas et non inuenies voluntas tua ut loquaris sermonem: tunc delectaberis super domino. et sustollam te super altitudines terrae: et cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

Capitulum. LIX.

Ecce non est abbreviata manus domini ut saluare nequeat: neque angustata est auris eius ut non exaudiat. Iniquitates vestre diuiserunt in faciem vestram et deum vestrum: et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret. Manus eius vestre pollute sunt sanguine: et digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt mendacium: et lingua vestra iniquitatem factam. Non est qui inuocet iustitiam. neque est qui iudicet vere: sed confidunt in nihilo: et loquuntur vanitates. Coeperunt laborare: et pepererunt iniquitatem. Quia aspidem ruperunt: et tales aranee tererunt. Qui comederit de ouis eorum morietur. et quod profectum est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt in vestimentum: neque operietur opibus suis. Opera eorum opera inutilia: et operum iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes eorum cogitationes inutiles. Elastitas et contritio in visceribus eorum vias pacis nescierunt: et non est iudicium ingressibus eorum. Semitate eorum incuruatae sunt eis: omnis qui calcatur in eis ignorat pacem. Propter hoc elongatum est iudicium a vobis: et non appropinquabit vos iustitia. Expectauimus lucem et ecce tenebrae: splendorem: et in tenebris ambulauimus. Palpauimus sicut ceci parietem: et quasi absque oculis attrectauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris: in caliginosis quasi mortui. Rugiemus quasi vniuersi oves: et quasi colubae meditates gememus. Expectauimus iudicium et non est: salutem et elongata est a nobis. Multiplicate sunt enim iniquitates nostrae coram te: et peccata nostra ruderunt nobis. Quia scelera nostra nobiscum: et iniquitates nostras cognouimus. peccare et metiri potest dominum: et auersus sumus ne iremur propter tergum dei nostri ut loquamur calumniam et transgressionem. Coepimus et locuti sumus de

corde: verba mendaciarum: et perversum est retrosum iudicium: et iustitia longe stetit. Quia corruit in platea veritas: et equitas non potuit ingredi. Et facta est veritas in oblivione: et qui recessit a malo prede patuit. Et vidit dominus et malum apparuit in oculis eius: quia non est iudicium. Et vidit deus quia non est vir: et aporiat est quia non est qui occurrat. Et saluabit sibi brachium suum: et iustitia eius ipsa confirmabit eum. Indutus est iusticia ut lorica: et galea salutis in capite eius. Indutus est vestimentis vltimis: et operatus est quasi palio zeli sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignitatis hostibus suis. et vicissitudinem inimicis suis. In sulis vicem reddet. Et timebunt qui ab occidente. nomen domini: et qui ab ortu solis gloria eius. Cum venerit quasi flumen violentus quem spiritus domini cogit: et venerit sion redemptor: et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dominus. Hoc fedit meum cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui est in te et verba mea. quae posui in ore tuo. non recedent de ore tuo. et de ore seminis tui dicit dominus: amodo et usque in sempiternum.

Surge illuminare iherusalem. **Ca. LX.** quia venit lumen tuum: et gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebrae operiet terram. et caligo populos: super te autem orientur dominus et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt: venerunt tibi. Filij tui de longe venient et filiae tuae de latere surgent. Tunc videbis et affluens et miraberis et dilatabitur cor tuum: quoniam conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: bromedarum madiaz et effa. Omnes de sabba venient aures et thus deferentes: et laudent domino annunciantes. Omne pecus cedari congregabitur tibi: arietes nabaioth ministrabunt tibi. Offerent super placabili altari meo: et domum maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti qui ut nubes volant: et quasi columbae ad fenestras suas: Ne etenim insule expectabunt: et naues maris in principio: ut adducant filios tuos de longe. Argentum eorum et aurum eorum cum eis nomini domini dei tui et sancto israel: quia glorificauit te. Et edificabunt filij peregrinorum muros tuos: et reges eorum ministrabunt tibi. In indignatione enim mea percussisti te: et in recollectione mea misertus sum tui. Et aperientur portae tuae iugiter: die ac nocte non

claudēt: ut afferat ab te fortitudo gentium
 et reges eaz abducāt. Gens ei ⁊ regnū qđ
 nō seruerit tibi pibit: ⁊ gentes solitudine
 vastabūt. Gloria libani ad te veniet: abies
 et burus ⁊ pin⁹ simul ad ornandū locū sā-
 ctificatōis mee: ⁊ locum pedū meoz glori-
 ficabo. Et venient ad te curui filij eoz: qđ
 humiliauerunt te: ⁊ adorabūt vestigia pe-
 dū tuoz omēs qui detrahebāt tibi: ⁊ voca-
 būt te ciuitatem dñi sion sancti isrl. Pro
 eo qđ fuisti delicta ⁊ odio habita ⁊ nō erat
 qđ p te transiret: ponaz te i supbiam seculo-
 rū: gaudiū in generatōez ⁊ generatōez. Et
 suges lac gentiū: ⁊ mamilla regū lactabe-
 ris. Et scies qđ ego dñs saluās te: et redem-
 ptor tu⁹ fortis iacob. Pro ere afferā aurū.
 ⁊ p ferro afferā argentū: ⁊ p lignis es: et p
 lapidib⁹ ferrū. Et ponam visitatōz tuā pa-
 cem: et ppositos tuos iusticiam. Nō audis
 et vlē iniquitas in terra tua. vastitas ⁊ p-
 tritō in ēminis tuis: ⁊ occupabit salus mu-
 ros tuos: et portas tuas laudatō. Nō erit
 tibi amplius sol ad lucēdū p diē: nec splen-
 dor lune illuminabit te: s; erit tibi dñs i lu-
 cem sempiternam: ⁊ de⁹ tu⁹ i gloriāz tuāz.
 Non occidet ultra sol tu⁹ ⁊ luna tua n̄ mi-
 nue⁹: qđ dñs erit tibi i lucē sempiternam:
 ⁊ pplebunt dies luct⁹ tui. Popul⁹ at tuus
 oēs iusti i ppetuū hēbitabūt terrā: germē
 plantatōis mee: op⁹ man⁹ mee ad gloriā
 dñi. Minim⁹ erit i mille: ⁊ puul⁹ i gentē for-
 tissimam. Ego domin⁹: in tēpore eius. subi-
 to faciam istud. **Capitulum. LXI**

Spiritus dñi sup me: eo qđ vixerit
 me dñs. Ad annūciandū mansue-
 tis misit me: ut mederer contritis
 corde et p̄dicarē captiuis idulgēciā ⁊ clau-
 sis aptionē: ut p̄dicarē annū placabilē do-
 mio ⁊ diē ultōnis deo nr̄o: ut p̄solarer oēs
 lugētes: ut ponerem fortitudinē lugētib⁹
 sion: ⁊ darē eis coronā p cinere: oliū gau-
 dij p luctu: pallium laudis p spū meroris.
 Et vocabūt i ea fortes iusticie: plātātō do-
 mini ad gloriā dñi. Et edificabūt testa-
 a seculo: ⁊ ruinas antiq̄s erigēt: ⁊ instaura-
 būt ciuitates desertas ⁊ dissipatas in gene-
 ratōez ⁊ generatōez. Et stabūt alieni ⁊ pa-
 scēt pecora v̄a: ⁊ filij pegrinoz agricolē ⁊
 vinitores v̄i erūt. Glos at sacerdotes dñi
 vocabimī: mīstri dei nr̄i dicēt vob. Forti-

tudinē gentiū comedetis: et gloria eoz su-
 pbietis. Pro p̄fusiōe v̄a duplici ⁊ rubore:
 laudabūt p̄tez eoz. Propter hoc i fra sua
 duplicia possidebūt: leticia sēpiterna erit
 eis. Quia ego dñs diligēs iudiciū: et odio
 habēs rapināz i olocaustū. Et dabo opus
 eoz i veritate: ⁊ sed⁹ ppetuū feriaz eis. Et
 scief i gētibo semē eoz: et germē eoz i me-
 dio p̄loz. Qēs qđ viderit eos cognoscent il-
 los: qđ isti sūt semen cui bñdixit dñs. Gau-
 tes gaudebo i dño: ⁊ exultabit aīa mea in
 deo meo. Quia induit me vestimētis salu-
 tis: ⁊ indumēto iusticie circūdedit me: qđsi
 sponsū decoratū corona ⁊ qđsi sponsā orna-
 tam monilib⁹ suis. Sicut ei terra p̄fert ger-
 mē suū. ⁊ sicut ort⁹ semē suum germinat: sic
 dñs de⁹ germinabit iusticiā ⁊ laudē coram
 vniuersis gentibo. **Capitulum LXII.**

Propter sion nō tacebo ⁊ p̄pter hi-
 erusalē nō q̄scam: donec egrediat⁹
 ut splendor iust⁹ ei⁹: ⁊ saluator ei⁹
 ut lampas accēdat. Et videbūt gentes ius-
 tū tuū: ⁊ cūcti reges inclitū tuum. Et vo-
 cabitur tibi nomē nouū: qđ os dñi nomi-
 nauit. Et eris corona glorie i manu dñi: ⁊
 dyadema regni i manu dei tui. Nō vocabe-
 ris ultra derelicta: ⁊ terra tua nō vocabit⁹
 amplius desolata. Sed vocaberis polūtas
 mea i ea: ⁊ terra tua inhabitabit. Quia p̄-
 placuit dño i te. Habitabit em̄ iuuenis cū
 virgine: ⁊ habitabūt i te filij tui. Et gaude-
 bit sponsus sup sponsaz: ⁊ gaudebit sup te
 de⁹ tu⁹. Super muros tuos iherl̄m cōstitui
 custodes: tota die ⁊ tota nocte i perpetuū
 nō tacebūt. Qui reminiscimini dñi ne ta-
 ceatis: ⁊ ne detis silētū ei: donec stabiliat
 et donec ponat iherl̄m laudē i fra. Iurauit
 dñs i dextera sua: ⁊ i brachio fortitudinis
 sue. Si dederō triticū tuū vlē cibuz inimi-
 cis tuis: etsi biberit filij alieni vinū i qđ tu
 laborasti. Quia qđ p̄gregabunt illud come-
 dēt ⁊ laudabūt dñm: ⁊ qđ cōportāt illud bi-
 bent i atrijs sanctis meis. Trāsite trāsite p
 portas: p̄pate viā p̄lo. Planū facite iter:
 ⁊ eligite lapides: ⁊ eleuate signū ad p̄los.
 Ecce dñs auditū fecit i extremis t̄re. Dicit
 te filie sion ecce saluator tu⁹ veit. ecce mer-
 ces ei⁹ cū eo ⁊ op⁹ ei⁹ coram illo ⁊ vocabūt
 eos plus sanct⁹ redēpti a dño. Tu at vo-
 caberis quesita ciuitas et nō derelicta.

Capitulum LXIII.

Quis est iste q̄ venit de edom tinctis
vestibꝫ d̄ bosra: Iste formosus ī sto
la sua: ḡdiēs ī multitudie fortitu
dinis sue. Ego q̄ loquor iusticiā: et pugna
tor sū ad saluādū. Quare ergo rubrū ē in
dumentum tuum: et vestimenta tua sicut
calcantiū ī torculari: Torcular calcaui so
lus: et de gentibꝫ nō ē vir mecum. Calcaui
eos ī furore meo. et p̄culcaui eos ī ira mea.
Et asp̄s̄ ē sāguis eorꝫ sup̄ vestimēta mea:
et oīa indumēta mea inq̄naui. Dies em̄ vl
tōnis ī corde meo: annꝫ retributōis mee ve
nit. Circūsp̄xi et n̄ erat auxiliator: q̄siui. et
nō fuit q̄ adiuuaret. Et saluaui mibi bra
chiū meū: et indiḡtō mea ip̄a auxiliata est
mibi. Et p̄culcaui p̄p̄os ī furore meo: et in
ebriauī eos indiḡtōe mea: et detraxi ī terrā
virtutē eorꝫ. Misertōnū d̄ni r̄cordabor: et
laude d̄ni sup̄ om̄ibꝫ q̄ reddidit nob̄ domi
nꝫ: et sup̄ multitudinē bonorꝫ domꝫ isrl̄ que
largitꝫ ē eis s̄m̄ indulgēciā suaz et s̄m̄ mul
titudiez misericordiaz suaz. Et dixit. Ele
rūtū p̄plus meꝫ: et filij nō negantes. Et fa
ctus ē eis saluator: ī om̄i tribulatōe eorꝫ
nō ē tribulatus: et angelus faciei eiꝫ salua
bit eos. In dilectōe sua et ī indulgēcia sua
ipse redemit eos: et portauit eos et eleuauit
eos cūctis diebꝫ seculi. Ip̄si at̄ ad iracūdiā
p̄uocauerūt: et afflixerūt sp̄m̄ sancti eiꝫ.
Et p̄uersus ē eis inimicū: et ip̄e debellauit
eos. Et r̄cordatꝫ ē dierū seculi: moysi et po
puli sui. Ubi ē q̄ eduxit eos de mari cū pa
storibꝫ gregis sui: Ubi ē q̄ posuit in medio
eiꝫ sp̄ritū sancti sui: Qui eduxit ad dexte
rā moysi brachio maiestatis sue: q̄ scidit
aquas an̄ eos: ut facēt sibi nomē sempit̄er
nū. Qui eduxit eos per abissos q̄si equū in
deserto nō inpingentē: q̄si aīal ī cāpo descē
dens. Sp̄s̄ d̄ni ductor eiꝫ fuit. Sic abdu
xisti p̄p̄m tuū: ut facēs tibi nomen glorie.
Attēde de celo: et vide de habitaculo sancto
tuo. et solio glorie tue. Ubi ē zelꝫ tuꝫ et forti
tudo tua: Multitudo viscerū tuorꝫ et mise
ratōnū tuaz sup̄ me p̄tinuerūt se. Tu eiꝫ p̄f
n̄: et abraham nesciuit nos: et isrl̄ ignora
uit nos. Tu at̄ p̄ n̄: redēptor n̄: a seculo
nomē tuū. Quare errare nos fecisti d̄ne d̄
v̄is tuis: indurasti cor n̄m̄ ne timeremus
te: Cōuertē p̄p̄ suos tuos: tribꝫ hēditatis
tue. Quasi nihilū possiderūt p̄p̄m sanctuz
tuū hostes n̄ri: p̄culcauerūt sanctificatōez

tuam. Facti sumꝫ q̄si ī p̄ncipio cū nō d̄na
reris n̄ri: neqꝫ iuocaret nomē tuū sup̄ nos.
Uinā dirupes celos. Ca. LXIII.
et descēderes. A facie tua mōtes de
fluerēt: sicut exustio ignis tabesce
rēt atqꝫ arderent igni. ut notū fieret nomē
tuū inimicis tuis: a facie tua gētes turba
rēt. Cū feceris mirabilia nō sustinebimꝫ.
Descēdisti: et a facie tua mōtes defluerūt
A seculo nō audierūt: neqꝫ auribꝫ p̄cepe
rūt. Oculꝫ nō vidit deus absqꝫ te: q̄ p̄p̄a
sti expectantibꝫ te. Occurristi letanti et fa
ciētī iusticiam: ī v̄is tuis recordabūt tui.
Ecce tu iratꝫ es et peccauimꝫ: ī ip̄is fuimꝫ
sēp̄: et saluabimur. Et facti sumꝫ ut imun
di oēs nos: et q̄si pannus mēstruate uniuers
se iusticie n̄re. Et excidimꝫ q̄si foliū uniuers
si: et iniq̄tates n̄re q̄si v̄etus abstulerūt nos.
Nō ē q̄ iuocet nomē tuū: q̄ p̄surgat et tene
at te. Abscōdisti faciē tuam a nobis: et al
listi nos ī manu iniq̄tatis n̄re. Et nūc to
mine p̄ n̄ es tu. nos vero lutum: et fictor
noster tu: et opa manū tuaz oēs nos. Ne
irascaris d̄ne satis: et ne vl̄ memineris ini
q̄tatis n̄re. Ecce d̄ne respice: p̄plus tuꝫ oēs
nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta: s̄i
on deserta facta ē. Hierusalem desolata: do
mꝫ sanctificatōis n̄re et glorie n̄re ubi lau
dauērt te p̄res n̄ri facta ē ī exustōz ignis:
et oīa desiderabilia n̄ra versa sūt ī ruinas.
Nūqꝫ sup̄ hijs p̄tinebis te d̄ne: taceb̄ et af
fliges nos vehementer. Quieserūt me q̄ an̄
nō interrogabant: inuenerūt q̄ nō q̄sierūt
me.

Capitulum. LXV.

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentē q̄
nesciebat me et q̄ n̄ iuocabat nomē
meū. Expandi manꝫ meas tota die
ad p̄p̄m incredulū: q̄ ḡdiē ī via n̄ bona p̄
cogitatōes suas. Populꝫ q̄ ad iracūdiā p̄
uocat me an̄ faciē meā sp̄: q̄ imolat ī ortis
et sacrificabāt sup̄ latēs. q̄ habitāt ī sepul
cris et ī delubris p̄dolorū dormiūt: q̄ come
dūt carnē suillā. et ius p̄fanū ī vasis eorꝫ: q̄
dicūt recede a me n̄ appropiques mibi qz ī
mundꝫ es: isti sumꝫ eēt ī furore meo: ignis
ardēs tota die. Ecce scriptū ē corā me. Nō
tacebo: s̄z r̄ddā et r̄tribuā ī sinu eorꝫ iūq̄ta
tes v̄ras et iūq̄tates p̄m̄ v̄roz sil̄ dicit d̄ns.
q̄ sacrificauerūt sup̄ mōtes et sup̄ colles ex
p̄brauerūt mibi: et r̄meciā opꝫ eorꝫ p̄m̄ ī
sinu eorꝫ. Hec dicit d̄ns. quō si iueiat ḡnū

in botro et dicat ne dissipet illud quoniam bene-
 dictio est: sic faciam propter seruos meos ut non
 disperdam totum. Et educam te iacob semine: et de-
 iuda possidebit motes meos sanctos. Et habi-
 tabunt ea electi mei: et serui mei habitabunt
 ibi. Et erunt capestria in caulas gregum: et val-
 lis achor in cubile armentorum populo meo que re-
 quiescit me. Et vos que dereliquistis dominum que ob-
 liti estis motem sanctum meum que ponitis fortu-
 ne mesam et libatis super eam. numerabo vos
 in gladio. et omnes in cede corruetis: pro eo quod vo-
 caui et non respondistis mihi. locutus sum et non audi-
 stis: et faciebatis malum in oculis meis. et que no-
 lui elegistis. Propter hoc hec dicit dominus de-
 us. Ecce fui mei comedet: et vos esurietis.
 Ecce serui mei bibent: et vos sicietis. Ecce ser-
 ui mei letabunt: et vos confundemini. Ecce ser-
 ui mei laudabunt pro exultatione cordis: et vos
 clamabitis pro dolore cordis et pro contritione spi-
 ritus ululabitis: et dimittetis nomen vestrum in iu-
 rametibus electis meis. Et interficiet te dominus
 deus: et seruos suos vocabit nomine alio. In quo
 que benedictio est super terram: benedice in domino amen.
 Et que iurat in terra: iurabit in deo amen. Quia
 oblivioni tradite sunt angustie priores: et
 quia abscondite sunt ab oculis nostris. Ecce ego
 creo celos novos: et terram novam: et non erunt in
 memoria priora et non ascendent super cor: sed
 gaudebitis et exultabitis usque in seipsum in
 hijs que ego creo. Quia ecce ego creo iherusalem
 exultationem et populum eius gaudium: et exultabo
 in iherusalem et gaudebo in populo meo: et non au-
 dietur in eo ultra vox fletus et vox clamo-
 ris. Non erit ibi amplius infans dierum et se-
 nex que non impleat dies suos: quoniam puer cen-
 tum annorum morietur: et propter centum annorum
 maledictus erit. Et edificabunt domos et habi-
 tabunt: et plantabunt vineas et comedent
 fructus earum. Non edificabunt et alius habi-
 tabit: et non plantabunt et alius comedet. Se-
 cundum enim dies ligni erunt dies populi mei: et
 opera manuum earum inueterabunt. Electi
 mei non laborabunt frustra: neque generabunt
 in conturbatione: quia semine benedictorum domini est
 et nepotes eorum cum eis. Eritque antequam clamet
 ego exaudiam: adhuc illis loquentibus ego au-
 diam. Lupus et agnus pascuntur simul: et leo
 et bos comedet paleas: et serpenti pulvis pa-
 nis eius. Non nocebunt neque occident: in omni
 monte sancto meo dicit dominus.

Capitulum .LXVI.

Hec dicit dominus. Celus sedes mea est: et
 terra scabellum pedum meorum. Que est ista
 domus quam edificabitis mihi: et que
 iste locus quietis mee? Omnia hec manus
 mea fecit: et facta sunt uniuersa ista dicit do-
 minus. Ad quem autem respiciam: nisi ad pauper-
 culum et contritum spiritu et tremente frons meos:
 Qui immolat bouem: quasi qui interficit virum.
 Qui mactat pecora: quasi que excerebret canem.
 Qui offert oblationes: quasi que sanguinem suum
 offerat. Qui recordatur thuris: quasi que benedi-
 dicat ydolo. Hec omnia elegerunt in visis suis:
 et in abominabilibus suis anima eorum delectata est.
 Unde et ego elegi illusiones eorum. et que time-
 bant abducaz eis: quia vocaui et non erat que
 responderet: locutus sum et non audierunt.
 Feceruntque malum in oculis meis: et que no-
 lui elegerunt. Audite verbum domini: que tremi-
 tis ad verbum eius. Dixerunt fratres vestri obiectes
 vos. et abicientes propter nomen meum. Glorifi-
 cet dominus: et videbimus leticia vestra: ipsi autem con-
 fundentur. Vox populi de ciuitate: vox de templo:
 vox domini reddetis retributorem inimicis suis.
 Antequam parturiret peperit: antequam veniret partus
 eius peperit masculum. Quis audiuit vn-
 quam tale: et quis vidit huic simile? Nunquam par-
 turiet terra in die una aut pariet gemas simul:
 quia parturuit et peperit sion filios suos: Numquam
 ego que alios parere facio: ipse non pariaz di-
 cit dominus: Si ego que generatorem ceteris tribuo
 steleris ero: ait dominus deus tuus: Letamini cum ihe-
 rusalem: et exultate in ea omnes que diligitis eam.
 Gaudeat cum ea gaudio uniuersi que lugetis
 super eam: ut sugatis et repleamini ab ubere con-
 solationis eius: ut mulgeatis et delicijs afflua-
 tis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit
 dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluium
 pacis: et quasi torrentem inundationem glaz gemitum quam
 lugetis. Ad ubera portabimini: et super genua
 benedicet vobis. Quod si cui malediciatur ita
 ego consolabor vos: et in iherusalem consolabimini. Qui
 debitis et gaudebit cor vestrum: et ossa vestra quasi
 herba germiabunt. Et cognoscet manus domini suis
 eius: et indignabitur inimicis suis. Quia ecce dominus
 in igne veniet: et quasi turbo quadriga eius: et fides
 in indignatione furore suum: et increpationem suam in flama
 ignis. Quia in igne dominus diiudicabit: et in
 gladio suo ab omni carne et multiplicabunt
 interfecti a domino. Qui sanctificabantur et mu-
 tos se putabant in ortis post ianuam intrinse-
 cam: que comedebat carnem suillam et abominabilem

et murē: simul p̄sumēt dicit dominus. Ego autē opa eorū et cogitationes eorū venio ut p̄gregem cū oīb; gentib; et linguis: et veni- ent et videbūt gloriā meā. Et ponaz eis signuz: et mittaz ex eis q̄ saluati fuerūt ad gentes ī mare īn affricā et libiā. tenētes sagittā ī ytaliā et greciā ad insulas lō- ge: ad vos qui nō audierūt de me et nō vi- derūt gloriā meā. Et annūciabūt glori- am meā gentib;: et adducēt oēs fr̄es v̄ros de cūctis gētib; donū dñi ī eq̄s et ī q̄drigis et ī lectis et ī mulis et ī carrucis ad mōtē s̄c- ctū meū iherl̄m dicit dñs: quō si inferāt filij isrl̄ mun? ī vase mūdo ī domū dñi. Et assu- mam ex eis ī sacerdotes et leuitas dicit do- minus: qz sicut celi noui et terra noua que ego facio stare corā me dicit dñs deus: sic stabit semen v̄m et nomē v̄m. Et erit mē- sis ex mēse: et sabbatuz ex sabbato. Veniet om̄is caro: ut adoret corā facie mea dicit dñs. Et egredient: et videbūt cabauera vi- roz q̄ p̄uaricati sūt ī me. Vermis eorū nō moriet: et ignis eorū nō extinguet: et erūt vsq; ad facietatem visionis om̄i carni.

Explicit ysaias. Incipit prologus in hie- remiam prophetam.

Hieremias p̄pheta cui hic p̄logus scribitur: sermōe q̄tē apud hebreos ysaias et osee. et q̄busdā alijs p̄phetis videt eē rustitior: s; sensi- bus par ē: q̄ppe q̄ eodē spū p̄phetavit. Porro simplicitas eloquij d̄ lo- co ei ī q̄ natus ē accidit. Fuit ei anathoti- tes q̄ ē vsq; hodie vicul? trib; ab hierosoli- mis distans milib;: sacerdos a sacerdotib; et ī m̄ris utero s̄ctificat? virginitate sua euangelicū virū xp̄i ecclesie dedicans. Dic- vaticinare exorsus ē puer: et captiuitatem orbis atq; iudee nōsolū spū. s; et oculis car- nis intuitus ē. Jam decē trib; isrl̄ assirij ī- metos transtulerāt: iaz terras eaz coloni- gentiū possidebant. Cū ī iuda tm̄ et benia- min p̄phetavit: et ciuitatis sue ruinas q̄dru- plici plāxit alphabeto: qd nos mēsure me- tri versibusq; reddidim?. Preterea ordinē visionū q̄ apud grecos et latinos om̄ino p̄- fusus ē ad pristinas fidē correxim?. Librū at̄ baruch notarij ei?. q̄ apud hebreos nec legit nec hēt p̄termisim?: p̄ hīs oīb; ma-

ledicta? ab emulis p̄stolantes: q̄bo me neces- se ē p̄ singula opuscula r̄ndere. Et hoc pa- tior: qz vos cogitis o paula et eustochiuz. Ceterū ad cōpēdiū mali recti? fuerat mo- dū furori eorū silēcio meo ponē: q̄ q̄ttib; noui aliqd̄ scriptitātē inuidoz insaniaz p̄- uocare.

Explicit p̄log?. Incipit hieremias p̄pheta.

Verba hieremie p̄phete filij helchie d̄ sacerdotib; q̄ fue- rūt ī anathot ī terra ben- iamin. Qd factū ē verbus dñi ad eū ī diebo iosie filij amon regis iuda ī terciō- decimo anno regni ei?: et sc̄m ē ī diebo io- achim filij iosie regis iuda vsq; ad p̄suma- tōez v̄ndecimi anni setechie filij iosie regis iuda vsq; ad trāsmiḡtōez iherl̄m ī mēse qui- to. Et sc̄m ē verbū dñi ad me dicēs. Pri- usq; te formare ī utero noui te: et atē q̄ exi- res de vulua s̄ctificauī te: et p̄phetam ī gē- tibo tibi te. Et dixi. A a a dñe de?. Ecce ne- scio loq; qz puer ego sū. Et dixit domi? ad me. Noli dicē qz puer sū: qm̄ ad oīa q̄ mit- tam te ibis: et vniuersa q̄cūq; mandauero tibi loqris. Ne timeas a facie eorū: qz ego tecū sū ut eruam te dicit dñs. Et misit do- mi? manuz suam: et tetigit os meū: et dixit ad me. Ecce tibi verba mea ī ore tuo: ecce p̄stitui te hodie sup gentes et sup regna ut euellas et destruas et disperdas et dissipēs: et edificēs et plantes. Et sc̄m ē verbū domi- ni ad me dicēs. Quid tu vides hieremia? Et dixi. Virgāz vigilantē ego video. Et di- xit dñs ad me. Bene vidisti: q̄a vigilabo ego sup verbū meū ut faciam illud. Et fa- ctū ē verbū dñi sc̄do ad me dicēs. Quid tu vides? Et dixi. Ollam succēsam ego vi- deo: et faciem ei? a facie aq̄lonis. Et dixit domi- nus ad me. Ab aq̄lone pandet om̄e maluz sup oēs habitatores terre. Quia ecce ego puocabo oēs cognatōes regnoz aq̄lonis dicit dominus: et veniēt et ponēt vnusquisq; solū suū ī introitu portaz hierusalē et su- per om̄es muros eius ī circuitu et sup vni- uersas vrbes iuda. Et loquar iudicia mea cū eis sup oēs maliciā eorū q̄ tereliq̄rūt me et libauerūt dñs alienis: et adorauerūt op? manuū suarū. Tu ergo accinge lūbos tu- os et surge: et loqre ad eos oīa q̄ ego p̄cipio

tibi. Ne formides a facie eorum: nec eis timere te faciam vultum eorum. Ego quippe dedi te hodie in ciuitate munita et in columnam ferream. et in murum erectum super omnes terram regibus iuda principibus eius et sacerdotibus. et omni populo terre: et bellabunt aduersum te et non preualebunt: quia ego tecum sum ait dominus ut liberem te. **Capitulum II.**

Et factum est verbum domini ad me dicens. Clamare et clama in auribus iherusalem dicens. **Dec** dicit dominus. Recordatur sum tui miseram adolescentiam tuam et caritatem desponsationis tue quam secuta es me in deserto: in terra quam non seminauit. **Scit** israel dominus: primicie frugum eius. **O**mnis qui deuorat eum deliquit: mala venient super eos dicit dominus. **Audite** verbum domini domus iacob et omnes cogitationes domus israel. **Dec** dicit dominus. **Q**uid inueniunt presules in me iniquitatis: quia elongauerunt a me et ambulauerunt per vanitatem et vani facti sunt. **E**t non dixerunt ubi est dominus qui ascendit nos fecit de terra egypti: qui eduxit nos per desertum in terram inhabitabilem et inuiam. per terram sitis et imaginem in ortis: per terram in qua non ambulauit vir neque habitauit homo. **E**t induxi vos in terram carnem: ut comedetis fructum eius et optima illi. **E**t ingressi contumaciastis terram meam: et hereditatez meam posuistis in abominacione. **Sacerdotes** non dixerunt ubi est dominus: et tenentes legem nescierunt me: et pastores peruicati sunt in me. **E**t prophete prophetauerunt in baal: et ydola secuti sunt. **Pro**pterea adhuc iudicio preterita uobiscum ait dominus: et cum filiis uestris disceptabo. **Tras**ite ad insulas cethim et uidete: et in cedar mittite et perscrutate uehementer: et uidete si factum est huiusce modi: si mutauit genes deos suos: et certe ipsi non sunt dii. **Popul**us uero meus mutauit gladium suum in ydolum. **Ob**stupescite celi super hoc: et porte eius desolamini uehementer dicit dominus. **Duo** enim mala fecit populus meus. **M**e deliquerunt fonte aqua uine: et foderunt sibi cisternas dissipatas que retinere non ualent aquas. **Nu**quid seruus est israel aut uernaculus? **Q**uare ergo factus est in preterita? **S**uper eum rugierunt leones et detulerunt uocem suam: posuerunt terram eius in solitudine. **C**iuitates eius exuste sunt: et non est qui habitet in eis. **F**ilii quoque memphes et taphnes prostupuerunt te usque ad verticem. **Nu**quid non istud factum est tibi: quia deliquisti dominum deum tuum eo tempore quod ducebat te per vias? **E**t nunc quod tibi vis in uia egypti: ut bibas aquam turbidam? **E**t quod tibi cum uia assiriorum: et ut bibas aquas fluminis? **A**rguet te malicia tua: et auersio tua increpabit te. **Sc**ito et uide quia

malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum: et non esse timorem eius apud te dicit dominus de exercitu tuo. **A** secto profregisti iugum meum: rupisti uincula mea et dixisti. **N**on fuiam. **I**n omni eius colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternaberis metrix. **E**go autem plantavi te uinea electam: omne semine uerum. **Q**uod ergo uersa es in paruam uinea alienam? **S**i laueris te nitro et multiplicaueris tibi habebat borith: maculata es in iniquitate tua coram me dicit dominus deus. **Q**uod dicitis non sum polluta: per baalim non ambulavi. **E**t de uias tuas in pualle: scito quod feceris. **C**ur sor leuis explicas uias tuas: onager assuetus in solitudine: in desiderio anime sue atterit uentum amoris sui. **N**ullus auertat eam. **O**mnis qui querit eam non deficiet: in menstruis eius inueniet eam. **P**rohibe pedem tuum a nuditate: et guttum tuum a siti. **E**t dixisti. **D**espauit: nequam faciam. **A**damaui quippe alienos: et per eos ambulabo. **Q**uod profuditur fur quam deprehendit sic profusi sunt domus israel: ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et prophete eorum: dicentes ligno pre me es tu: et lapidi tu me genuisti. **A**terent ad me tergum et non faciem: et in tempore afflictionis sue dicent: surge et libera nos. **U**bi sunt dii tui quos fecisti tibi? **S**urgat et liberet te: in tempore afflictionis tue. **S**ecundum numerum quippe ciuitatum tuarum erant dii tui iuda. **Q**uid uultis mecum iudicio preterita de? **O**mnis deliquisti me dicit dominus. **F**rustra percussisti filios uestrorum: disciplina non receperunt. **D**euorauit gladium uestrum prophetas uestrorum: quasi leo uastat generatum uestrum. **E**uidete uerbum domini. **N**unquid solitudo factus sum israeli: aut terra serotina? **Q**uare ergo dixit populus meus: recessimus? non ueniamus uel ad te. **N**unquid obliuiscetur uirgo ornamentum suum: aut sponsa fasciam pectoralium sue. **Popul**us uero meus oblitus est mei diebus inumeris. **Q**uid niteris bonarum omnium uiam tuam ad querendas dilectiones: quam insuper et malicias tuas docuisti uias tuas: et in aliis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum innocetum. **N**on in fossis inueni eos: sed in omnibus que super memoraueram. **E**t dixisti. **A**bsque peccato et innocens ego sum: et propterea auertat furor tuus a me. **E**cce ego iudicio preterita tecum: eorum dixeris non peccaui. **Q**uaz uilis facta es nimis: iteras uias tuas. **E**t ab egipto profuderis: sicut confusa es ab assur. **N**am et ab ista egredieris et manus tue erunt super caput tuum: quam obtruncat dominus profitecia tuarum: et nihil habebis prosperum.

Capitulum III.

Ullzo dicit. Si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum: nunquid revertetur ad eam ultra? Nunquid non polluta erit et contaminata mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen revertere ad me dicit dominus. et ego suscipiam te. Leva oculos tuos in directum: et vide ubi non prostrata sis. In vijs sedebas expectans eos quasi latro insidians in solitudine: et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malicijs tuis. Quobrem prohibite sunt stille pluviarum: et serotinus ymber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est tibi: noluit erubescere. Ergo saltim amodo voca me pater meus: dux virginum mee tu es. Nunquid irasceris in perpetuum: aut pseuerabis in fine? Ecce locuta es et fecisti mala: et potuisti et per verbis penitentie verbis superbie blasphemasti. et implesti malam cogitationem tuam: et ostendisti contra virum fortitudinem tuam. ut possis facere quod sermone tractasti. Et dixit dominus ad me in diebus ioseph regis. Nunquid vidisti quod fecerit aduersatrix israel? Abijt sibi met super omnes montes excelsos et sub omni ligno frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi cur fecisset hec omnia. ad me revertetur: et non est reuersa. Et vidit puaricatrix soror eius iuda quod peccata esset aduersatrix israel dimissilem eam et detulisset ei libellum repudij: et non timuit puaricatrix iuda soror eius. sed abijt et fornicata est etiam ipsa: et facilitate fornicationis sue contaminavit terram: et mechata est cum lapide et ligno. Et in omnibus hijs non est reuersa ad me. puaricatrix soror eius iuda in toto corde suo: sicut in meditatione ait dominus. Et dixit dominus ad me. Iustificauit animam suam auersatrix israel propter puaricationem iuda. Clade et clama sermones istos contra aqilonem et dices. Revertetur auersatrix israel ait dominus et non auertam faciem meam a vobis: quia factus ego sum dicit dominus: et non irascer in perpetuum. Quia scito iniquitatem tuam: quia in domino deum tuum puaricata es. Et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meam non audisti ait dominus. Conuertimini filij reuertentes dicit dominus: quia ego vir verus. Et assumam vos. unum de civitate et duos de cognatione: et introducam vos in sion. Et dabo vobis pastoeres iuxta cor meum: et pascet vos scientia et doctrina. Cumque multiplicati fueritis et creueritis in terra in diebus illis ait dominus. non dicent ultra archa testamenti domini: neque ascendet super cor neque recordabuntur illi:

nec visitabitur nec fiet ultra. In tpe illo vocabunt hierusalē solium domini: et congregabunt ad eam omnes gentes in nomine domini in hierusalē: et non ambulabunt per puritatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domum israel: et veniet simul de terra aqilonis ad terram quam dedi patribus vestris. Ego autem dixi. Quomodo ponam te in filijs: et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem perclaram exercituum gentium? Et dixi. Quomodo vocabis me: et per me ingredi non cessab. Sed quomodo si conuertatur mulier amatorem suum: sic conuertit me domus israel dicit dominus. Vox in vijs audita est ploratus et ululatus filiorum israel: quoniam iniuste fecerunt vias suas: oblitum sunt domini dei sui. Conuertimini filij reuertentes: et sanabo perversiones vestras. Ecce nos venimus ad te. Tu enim es dominus deus noster. Vere medaces erant colles et multitudo montium. Vere in domino deo nostro salus israel. Conuersio promeditur laborem primorum nostrorum ab adolescentia nostra: greges eorum et arma eorum: filios eorum et filias eorum. Dormiamus in confusione nostra et operiet nos ignominia nostra: quoniam domino deo nostro peccauimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad diem hunc: et non audiuius vocem domini dei nostri. **R**evertetur ad me israel. **Ca. III.** ait dominus: ad me conuertetur. Si abstuleris offensa tua a facie mea non commouebis. Et iurabit vivit dominus in veritate et in iudicio et in iusticia: et benedicet eum gentes ipsaque laudabunt. Hec enim dicit dominus vobis iuda et habitatori iherusalem. Nouate vobis nouales: et nolite serere super spinas. Circumcidimini domino: et auferite proputia cordium vestrorum viri iuda et habitatores hierusalē: ne forte egrediamur ut ignis indignationis mee et succendat. et non sit qui extinguat. Omnia autem hec mala venient propter maliciam cogitationum vestrarum. Annunciate in iuda et in hierusalē. auditum facite: loquimini et cantate tuba in terra: clamate fortiter et dicite. Congregamini et ingrediamur civitates multitudinis: leuate signum in sion. Confortamini nolite stare: quia malum ego adducam ab aqilone et perituros magnam. Ascendit leo de cubili suo: et prodegitur se leuauit. Egressus est de loco suo: ut ponat terram tuam in desolationem. Civitates tue vastabunt: remanentes absque habitatore. Super hoc accingite vos cilicijs: plagite et ululate quia non est auersa ira furoris domini a vobis. Et erit in die illa dicit dominus pibit cor regis et cor principum: et obstupescet sacerdos: et propheta conturbabitur. Et dixi. Heu. heu. heu. domine deus?

Ergo ne decepisti pplm istū & hirlm dicēs: Pax erit vobis: Et ecce puenit gladi⁹ vsq; ad aīaz. In tpe illo dicet̄ pplō huic et hierusalē vent⁹ vrens ī vījs q̄ sunt in deserto: Vie filie ppli mei n̄ ad vtilandū & ad purgandū. Spūs plenus ex hīs veniet mihi. Et nūc ego: s; loqr̄ iudicia mea cū eis. Ecce q̄si nubes ascēdet: & q̄si tēpestas currus ei⁹. Meliores aqlis eq̄ illi⁹. Ne nob: qm̄ vastati sum⁹. Laua a malicia cor tuū hierusalē: vt salua fias. vsq; morabunt̄ ī te cogitacōes noxie: Vox em̄ annūciātis aban: & notū faciētis ydolū de mōte ephraim. Dicite gētibo. Ecce auditū est ī hirlm. Custodes venire de t̄ra lōginq;: et dare sup ciuitates iuda vocē suā. Quasi custodes agroz facti sūt sup eā ī giro: qz me ad iracundiā puocauit dicit dñs. Vie tue & cogitacōes tue fecerūt hec tibi. Ista malicia tua qz amara: qz tetigit cor tuū. Ventrē meū doleo ventrē meū doleo: sensus cordis mei f̄bati sunt ī me. Nō tacebo: qm̄ vocē bucine audiuit aīa mea: clamorē plij. Cōtricō sup p̄tricōez vocata ē: & vastata ē oīs t̄ra. Repēte vastata sunt tabnacla mea: subito pelles mee. Usq; vīdō fugiētē: audiā vocēz bucine: Quia stult⁹ ppl̄s me⁹ me n̄ cognouit: filij isipiētes sūt. et vecordes. Sapientes sūt vt faciāt mala: bñ at̄ facē nescierūt. Asperi t̄rā & ecce vacua erat. & nihil & celos. & n̄ erat lux ī eis. Elidi mōtes & ecce mouebāt: & oēs colles p̄bati sunt. Intuitus sum & n̄ erat hō: & om̄e volatile celi recessit. Asperi & ecce carmel⁹ destus: & oēs vrbes ei⁹ destructe sūt a facie dñi & a facie ire furoris ei⁹. Dec em̄ dicit dñs. Deserta erit oīs t̄ra: s; t̄n p̄sumatōez nō faciā. Lugebit t̄ra: & merebūt celi desup: eoq; locutus sum. Cogitauī & non penituit me: nec auersus sū ab eo. A voce eq̄tis et mittētis sagittā fugit oīs ciuitas. Ingressi sūt arbua: & ascēderūt rupes. Aniuerse vrbes derelictē sūt: & n̄ habitat ī eis hō. Tu at̄ vastata qd̄ facies: Cū vescieris te coccino: cū ornata fueris monili aureo. & p̄ixeris stibio oculos tuos: frustra p̄poneris. Cōtēpserūt te āatores tui: aīaz tuā q̄rūt. Vocē ei⁹ q̄si pturiētis audiui: & āgustias vt puerpe
Vox filie syon inē morientes expandētēsq; manus suas. Ne mihi: qz deficiet aīa mea propter interfectos. **Capitulum. V.**

Qircuite vias hirlm & aspiciate: & cōsiderate & q̄rite ī plateis ei⁹. an inueniatis vīz facientē iudiciū. & q̄rentē fidē: & ppici⁹ ero eis. Qd̄ si ecīā vīuit dñs dixerūt: & hoc falso iurabūt. Dñe ocli tui respiciunt fidē. Percussisti eos & n̄ doluerūt: attriuisisti eos & rēnuert̄ accipe disciplinā. Indurauerūt facies suas sup petrā & noluerūt reuerti. Ego at̄ dixi. Forlitan paupes sūt & stulti: iḡrantes viā dñi & iudiciuz dei sui. Ibo ḡ ad optimates & loqr̄ eis. Ipi em̄ p̄gūerūt viā dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hī sil⁹ p̄fegerūt iugū: ruperūt vincula. Idcirco pcussit eos leo de silua: lup⁹ ad vespam vastauit eos: pardus vigilans sup ciuitates eoꝝ. Oīs qui iḡressus fuerit ex eis capiet̄: qz mlte sūt p̄uaricacōes eoꝝ: p̄fortate sūt auersiones eoꝝ. Sup q̄ppici⁹ tibi eē potero. Filij tui dereliquerūt me: et iurāt ī hīs q̄ nō sūt dñj. Daturauī eos & mechati sūt: et ī domo mētricis luxuriabāt. Equi amatores ī seīas: et emissarij facti sūt: vnusq; ad vxoꝝez p̄xi mi sui hinniebat. Nunq̄d sup hīs n̄ vīsita bo dicit dñs. & ī gente tali n̄ vlcisceē aīa mea: Ascēdite muros ei⁹ et dissipate: p̄sumationez aut̄ nolite facē. Auferte p̄pagines eoꝝ: qz nō sunt dñi. P̄uaricatōz em̄ p̄uaricata ē in me domus isrl⁹ & dom⁹ iuda ait dñs. Negauerūt dñm: et dixerūt. Nō est ip̄e: neq; veniet sup nos malū: gladiū & famem n̄ videbim⁹. Prophete fuerūt in ventū locuti: & n̄sum nō fuit ī eis. Dec ḡ euenient illis. Dec dicit dñs deus exercituum. Quia locuti estis verbū istud: ecce ego do verba mea ī ore tuo ī ignem & pplm istū in ligna: & vorabit eos. Ecce ego adducā sup vos gentē de lōginquo dom⁹ isrl⁹ ait dñs: gentē robustā. gentē antiquā. gentē cuius iḡrab linguā: nec itelliges qd̄ loq̄t. Phareet ei⁹ q̄si sepulcrū patēs: vniuersi fortes. Et p̄metet segetes tuas et panē tuū deuorabit: filios tuos & filias tuas p̄metet. gregem tuū & armēta tua: & p̄metet vineā tuā et ficū tuā: & p̄teret vrbes munitas tuas ī q̄bo tu habes fiduciā gladio. Querūtamē in dieb; illis ait dñs. nō faciā vos ī p̄sumationez. Qd̄ si dixeritis q̄re fecit dñs deus nr̄ nobis hec oīa: dices ad eos. Sicut dereliquistis me & fuistis deo alieno in t̄ra v̄ra: sic fuietis dñjs alienis ī t̄ra n̄ v̄ra. Annūciate

hec domui iacob: et auditum facite in iuda discipulis. Audi popule stulte quod non habes cor: quod habentes oculos non videtis. et aures non auditis. Me ergo non timebitis ait dominus: et a facie mea non dolebitis. Qui posui arenas fundamentum mari. preceptum sepium quod non peribit: et cum commouerit ventus non poterit: et intumescet fluctus eius: et non transibit illud. Populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans. Recesserunt et abierunt: et non dixerunt in corde suo. Metuamus dominum deum nostrum quod dat nobis pluuiam terna et serotinam in tempore suo: plenitudinem autem messis custodiet: et nos. Iniquitates nostre declinauerunt hec: et peccata nostra prohibuerunt bonum a nobis: quia inuenti sunt in populo meo impij insidiatres quasi aucupes: laqueos ponentes et pediculas ad capiendos viros. sicut decipula plena auibus: sic domus eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt et ditati: incessati et impinguati: et perierunt finones meos pessime. Causam vidue non iudicauerunt: causam pupilli non dixerunt: et iudicium pauperum non iudicauerunt. Numquid super hijs non visitabo dicit dominus: aut super gentem huiusmodi non ulciscetur anima mea? Stupor et mirabilia facta sunt in terra. Prophete prophabant mendacium: et sacerdotes applaudebant manibus suis: et populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimo eius? **Capitulum VI.**

Qonfortamini filij beniamin in medio hierusalem: et thecua clangite bucina: et super bethacaren leuate vexillum: quia malum visum est ab aqualone et commotio magna. Speciose et delicate assimilauit filiam syon: ad eam venient pastores et greges eorum. Fixerunt in ea tentoria in circuitu: pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt. Sanctificate super eam bellum: et surgite et ascendam in meridie. Ele nobis quia declinauit dies: quia longiores facte sunt umbre vespere. Surgite et ascendam in nocte: et dissipemus domum eius: quia hec dicit dominus exercituum. Cedite lignum eius: et fodite circa hierusalem aggerem. Hec est ciuitas visitationis: omnis calumnia in medio eius. Sicut frigida facit cisterna aquam suam: sic frigida fecit maliciam suam. Iniquitas et vastitas audiet in ea coram me spiritus infirmitas et plaga. Erudire hierusalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponam te desertam. terra inhabitabile. Hec dicit dominus exercituum. Usque ad racemum colligent. quasi in vinea reliquias israel. Conuerte manum tuam

quasi vindemiator ad cartallum. Cui loquor: et quem protestabor ut audiat: ecce circumcise aures eorum: et audire non possunt. Ecce vobis dominus factum est eis in obprobrium: et non suscipiet illud. Ideo furor domini plenus super: laboravi super stinens. Effude super puulum foris et super oculum iuuenum sit. Vir eius cum muliere capiet: senex cum pleno die. Et insipientes domus eorum ad alteros agri et uxores patris: quia extendam manum meam super habitantes terram dicit dominus. A minore quippe usque ad maiorem omnes auaricie studebit: et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et curabant proteritos filie populi mei cum ignominia dicentes par par: et non erat par. Confusi sunt quia abominatos fecerunt: quoniam potius profusione non sunt profusi: et erubescere nescierunt. Quomodo obrepat in eis ruetas: in tempore visitationis sue corrumpet dicit dominus. Hec dicit dominus. Stare super vias et videte. et interrogate de suis antiquis quod sit via bona et ambulare in ea: et inuenietis refrigerium animabus vestris. Et dixerunt. Non ambulabimus? Et constitui super vos speculatores. Et dixi. Audite vocem tube. Et dixerunt. Non audiemus. Ideo audite gentes et congregato: quanta ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego abduco mala super populum istum fructum cogitationum eius: quia verba mea non audierunt: et legem meam percerunt. Et quod mihi thubus de saba afferitis: et calamum suauem olentem de terra longinqua: olus caustomata vestra non sunt accepta: et victimae vestrae non placuerunt mihi. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego dabo in populum istum ruinas: et ruent in eis patres et filij simul. vicinorum et proximum gibunt. Hec dicit dominus. Ecce venit populus de terra aqualonis. et gens magna surget a finibus terre: sagittas et scutum arripiet: cruce telis est et non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit: et super equos ascendet. preparati quasi viri ad prelium aduersum te filia syon. Audiuimus famam eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulationem apprehendit nos: dolores ut peruriam. Nolite exire ad agros: et in vineam ne abuletis: quoniam gladius inimici pauperum in circuitu. Filia populi mei accingite cilicio. et respicite cinere: luctum unigeniti fac tibi planctum amarum: quia repetere veniet vastator super vos. Probatores tedi te in populo meo robustum: et scias et probabis vias eorum. Omnes isti principes declinationum: abruptes fraudulentes. Es et ferrum: uniuersi corrupti sunt. Defecit sufflatorium in igne: consumptum est plumbum. Frustra proflauit proflator: malicie eius

eorum non sunt presumptae. Argentum reprobum
 vocate eos: quia dominus piecit illos. **Ca. VII.**

Uerbum quod factum est ab hieremias a
 domino dicens. Sta in porta domus domini:
 et predica ibi verbum istud et dic. Audite
 verbum domini omnes iuda: qui ingredimini per portas
 has. ut adoretis dominum. **Hec dicit dominus**
exercituum deus israel. Bonas facite vias vestras
 et studia vestra: et habitabo vobiscum in loco isto.
 Nolite confidere in vobis mendacibus: dicentes tem-
 plum domini. templum domini. templum domini est. Quia si
 benedixeritis vias vestras et studia vestra. si fece-
 ritis iudicium in te vix et primum ei. aduene-
 rit pupillo et vidue non feceritis calumniaz: nec
 sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc. et
 post deos alienos non ambulaueritis in ma-
 lus vobismetipsis: habitabo vobiscum in loco isto
 in terra quam dedi patribus vestris a seculo et usque in
 seculum. **Ecce vos perfiditis vobis in sermonibus men-
 dacij qui non poterunt vobis: furari. occidere. adul-
 terari. iurare mendaciter. libare baalim: et ire
 post deos alienos quasi gratis. Et venistis et
 stetitis coram me in domo hac in qua inuocatum
 est nomen meum: et dixistis libati sumus deo
 fecerimus omnes abominaciones istas. Nunquid ergo
 spelunca latronum facta est domus ista: in qua
 inuocatum est nomen meum in oculis vestris? **Ego**
sum: ego vobis dicit dominus. **Ite ad locum me-**
um in sylo vbi habitauit nomen meum a principi-
pio: et videte quod fecerim ei propter maliciam populi
mei israel. **Et nunc quia fecistis omnia opera hec di-**
cit dominus: et locutus sum ad vos mane sur-
ges et loquens et non audistis: et vocavi vos et
non respondistis: faciam domui huic in qua inuo-
catum est nomen meum et in qua vos habetis fidu-
ciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut
feci sylo: et periciam vos a facie mea sicut pie-
ci omnes fratres vestros vniuersum semen ephraim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc: nec assumes
pro eis laudem et orationem: et non obsistas mihi: quia non
exaudiam te. Nonne vides quod isti faciunt in civi-
tatibus iuda. et in plateis hierusalem? Filij colligunt
ligna. et patres succendunt ignem: et mulieres con-
spiciunt adipem ut faciant placetas regine ce-
li et libent dijs alienis: et me ad iracundiam
provocant. Nunquid me ad iracundiam provocant di-
cit dominus? Nonne semetipsum in perfusione vultus
sui? **Iteo hec dicit dominus deus. **Ecce furor meus****
et indignatio mea conflata super locum istum super vi-
ros et super iumenta et super lignum regionis et
super fruges terre: et succentet et non extinguet.**

Hec dicit dominus exercituum deus israel. **Olocaus-**
tomata vestra addite victimis vestris et come-
bite carnes: quia non sum locutus cum patribus vestris
et non precepi eis in die quod eduxi eos de terra egi-
pti de verbo olocausatomatum et victimarum: sed
hoc verbum precepi eis dicens. **Audite vocem**
meam et ero vobis deus et vos eritis mihi populus:
et ambulabitis in omni via quam mandavi vobis: ut bene
sit vobis. **Et non audierunt nec inclinaverunt aurem**
suam: sed abierunt in voluptatibus et in puritate
cordis sui mali: factique sunt retrorsum et non
in annum a die quod egressi sunt pres eos de terra egi-
pti usque ad diem hanc. **Et misi ad eos omnes ser-**
vos meos prophetas per diem. **Surges diluculo.**
et mittes: et non audierunt me nec inclinaverunt
aurem suam sed induraverunt cervicem suam: et pei-
operati sunt quod pres eos. **Et loquaris ad eos**
omnia verba hec et non audient te: et vocabunt eos et
non respondebunt tibi. **Et dices ad eos hec est**
gens que non audiuit vocem domini dei sui: nec re-
cepit disciplinam. **Perijt fides: et ablata est de**
ore eorum. **Tonde capillum tuum et pice. et sume**
indirectum planctum: quia piecit dominus et reliquit
generatorem furoris sui: quia fecerunt filij iuda
malum in oculis meis dicit dominus. **Posuerunt of-**
fendicula sua in domo in qua inuocatum est no-
men meum ut polluerent eam: et edificaverunt ex-
celsa tophet que est in valle filij ennon: ut in-
cenderent filios suos et filias suas igni. que
non precepi nec cogitavi in corde meo. **Iteo**
ecce dies veniet dicit dominus: et non dices am-
plius tophet et vallis filij ennon sed vallis
infestationis: et sepelient in tophet eorum non
sit locus. **Et erit morticinum populi huius in cibo**
volucibus celi et bestiis terre: et non erit que ab-
gat. **Et quiescere faciam de vrbibus iuda et de**
plateis hierusalem vocem gaudij et voces leticie:
vocem sponsi et vocem sponse. **In desolatione**
enim erit terra. **Capitulum. VIII.**

In tpe illo ait dominus. eicient ossa re-
 gis iuda et ossa principum eius et ossa
 sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum
 que habitauerunt hierusalem de sepulcris suis: et
 expandet ea ad solem et lunam et omnes milicias
 celi que dilexerunt et quibus seruiert et post que am-
 bulaverunt: et que quiesierunt et adoraverunt. Non col-
 ligent et non sepelient: in sterquilinum super faciem
 terre erit. **Et eliget magis mortem quam vitam omnes**
que residui fuerint de cogitione hac pessima
in vniuersis locis que delicta sunt ab que eieci eos
dicit dominus exercituum. **Et dices ad eos. **Hec****

dicit dñs. Nūq̄d q̄ cabit nō resurget: et qui auersus ē nō reuertet̄: Quare ḡ auersus ē p̄pls iste ī hīrlm auersioe p̄tiosa: Apphēterūt mēdaciū: et noluerūt reuerti. Attēdi et auscultauī: nemo qd̄ bonū est loquit̄. Null⁹ ē q̄ agat penitēciā sup̄ peccato suo dicēs. Quid feci: Oēs p̄uersi sunt ad cursū suū: q̄si equ⁹ īpetu vadēs ī pl̄ium. Nilū⁹ ī celo p̄gnouit t̄pus suū: turtur et hīrūdo et ciconia custodierūt tēpus aduent⁹ sui: p̄pls autē me⁹ nō p̄gnit iudiciū dñi. Quō dicitis sapiētes nos sum⁹: et lex dñi nobiscū ē: Vere mēdaciū opat⁹ est stil⁹ mēdax scribarū. Cōfusi sūt sapiētes: p̄riti et capti sūt. Verbū ei dñi piecēt: et sapiēcia nulla ē ī eis. Propt̄ea dabo m̄lieres eoz̄ exteris: et gros eoz̄ hēdīb⁹ alienis. Quia a mīmo vsq̄ ad maximū oēs auariciā sequūt̄: a p̄pha vsq̄ ad sacerdotē cūcti faciūt mēdaciū. Et sanabāt p̄tritoes filie p̄pli mei ad ignomiā dicētes. pax pax: cū nō eēt pax. Cōfusi sūt qz̄ aboinatōz̄ fecerūt: qm̄ immo p̄fusione nō sunt p̄fusi: et erubescē nescierūt. Idcirco cadēt īnē corruētes: ī tpe visitatōis sue corruēt dicit dñs. Congregās p̄gregabo eos ait dñs. Nō est vna ī vitib⁹ et nō sūt ficus ī ficulnea: foliū deflurīt: et tedi eis q̄ p̄tergressa sūt. Quare sedem⁹: Cōuenite et ingrediamur ciuitatē munitā. et fileamus ibi: qz̄ dñs deus nr̄ silere nos fecit: et potuz tedit nob̄ aquā fellis. Peccaui⁹ ei dño. Expectauim⁹ pacē: et nō erat bonū: t̄pus medele et ecce formido. Adan auditus est fremitus eq̄z̄ ei⁹: a voce hinnitū p̄gtorū eius p̄mota est oīs t̄ra. Et uenerūt et deuorauerūt t̄raz et plenitudinē ei⁹ urbē et habitatores ei⁹. Quia ecce ego mittaz̄ vobis sp̄p̄tes regulos q̄b⁹ nō est icantatō: et mordebūt vos ait dñs. Dolor meus sup̄ dolore: ī me cor meū merēs. Ecce vox clamoris filie p̄pli mei de t̄ra longinā. Nūq̄d dñs nō est ī syon. aut rex ei⁹ nō est ī ea: Quare ḡ me ad iracundiā p̄citauerūt ī sculptilib⁹ suis: et ī vanitatib⁹ alienis: Transiit messis: finita ē estas: et nos saluati non sumus. Sup̄ p̄tritoe filie p̄pli mei p̄trit⁹ suz et p̄tristat⁹: stupor obtinuit me. Nūq̄d resma nō est ī galaad. aut medic⁹ nō est ibi: Quare ḡ non est obducta cicatrix filie populi mei: **Capitulum .IX.**

Oculis dabit capiti meo aquaz: et ī oculis meis fontem lacrimaz: Et plorabo die ac nocte īterfectos filie p̄pli mei. Quis dabit me ī solitudinē diuersoz̄ viatorū: Et derelinquā p̄plm meū et recedā ab eis: qm̄ omēs adulteri sūt et cētus p̄uaricatoz̄: et extēderūt linguā suā q̄si arcū mendacij et nō veritatis. Cōfortati sūt ī t̄ra: qz̄ de malo ad malū egressi sūt: et me nō p̄gauerūt dicit dñs. Anusq̄sqz̄ se a primo suo custodiat: et ī omī fr̄e suo nō habeat fiduciā: qz̄ oīs fr̄ supplantās supplantabit: et oīs amic⁹ fraudulētē icedet: et vir fr̄em suū deridebit et veritatē non loquet̄. Docuerūt ei linguā suā loq̄ mendaciū: ut iniq̄ agerēt laborauerūt. Habitatio tua ī medio doli: ī dolo rennuerūt scire me dicit dñs. Propt̄ea hec dicit dñs exercituū. Ecce ego cōflabo et pbabo eos. Quid ei aliud faciā a facie filie p̄pli mei: Sagitta vulnerās lingua eoz̄: doli locuta est. In ore suo pacē cū amico suo loq̄tur. et occulte ponit ei īsidias. Nunq̄d sup̄ hīs nō visitabo dicit dñs: aut ī gente huiuscemodi nō ulciscet̄ aīa mea: Sup̄ montes assumā fletū ac lamentū et sup̄ specōsa desti planctū: qm̄ īcēsa sūt eoz̄ nō sit vir p̄trāsens: et nō audierūt vocē possidētis. A volucre celi vsq̄ ad pecora trāsmiguerūt et recesserūt. Et dabo hīrlm ī acervos arene et cubilia draconū: et ciuitates iuda dabo ī desolatōz̄ eoz̄ nō sit habitator. Quis ē vir sapiēs q̄ itelligat hoc et ad quē verbū oris dñi fiat: ut annūciet istud: q̄re pierit t̄ra et exusta sit q̄si defertū eoz̄ nō sit q̄ p̄trāseat: Et dixit dñs. Quia deliqrūt legē meā quā tedi eis. et nō audierūt vocē meā. et nō abulauerūt ī ea: et abierunt post p̄uitatē cordis sui. et post baalim quod didicerūt a p̄rib⁹ suis: idcirco hec dicit dñs exercituū de⁹ isrl. Ecce ego cibabo p̄plm istū absinthio et potum dabo eis aquā fellis: et disp̄gā eos ī gentib⁹ q̄s nō nouerūt ip̄i et p̄res eoz̄: et mittā post eos gladiū donec p̄sumāf. Hec dicit dñs exercituū. Cōtemplamī et vocate lamētatrices ut veniāt: et ad eas q̄ sapiētes sūt mittite et p̄perēt: festinēt et assumāt sup̄ nos lamentū. teducāt oculi nostri lacrimas: et palpebre nr̄e defluant aq̄s: qz̄ vox lamētatōis audita est ī syon. Quō vastati sum⁹: et p̄fusi vebemēt: Quia deliquim⁹ t̄raz: qm̄ desti sūt

Jeremias

tabernacula nra. Audite g mlieres verbu dñi. 7 assumat auris vĩa sermonē oris ei? 7 docete filias vĩa lamentū 7 vnaq̄q̄ pri mā suaz planctū: qz ascendit mors p fenestras nrās. ingressa ē domos nrās: dispdere puulos deforis. iuuenes d plateis. Loq̄re. **Hec dicit dñs. Et cadet morticinū hoīs q̄si sterc? sup faciē regionis: 7 q̄si fenū p? ter? gū metētis: 7 nō ē q̄ colligat. Hec dicit dñs. Nō glorief sapiens i sapiēcia sua. 7 n̄ glorief fortis i fortitudie sua. 7 nō glorief diues i diuicijs suis: s̄z i hoc glorief qui gloriat. scire 7 nosse me: qz ego sū dñs q̄ facio miscdiāz 7 iudiciū 7 iusticiā in t̄ra. Hec ei placēt mibi ait dñs. Ecce dies veniēt dicit dñs. 7 visitabo sup omēz q̄ incircūcisū habet p̄puciū. sup egiptū 7 sup iudā 7 sup e dom: 7 sup filios āmon 7 sup moab: 7 sup omēz q̄ attonsi sūt i comā hitātes i deserto: qz omēz gentes hnt p̄puciū: oīs at dom? isrl? icircūcisi sunt corde.**

Capitulum. X.

Audite verbū quod locutus est dñs sup vos dom? isrl. Hec dicit domi n? **Jurta vias gentim nolite discere: 7 a signis celi nolite metuere que timent gētes: qz leges p̄forū vane sūt. Quia lignū de saltu p̄cidit: op? manuū artificis i ascia. Argēto 7 auro decorauit illud: clavis et malleis p̄pegit ut n̄ dissoluat. In similitudinē plasme fabricate sunt. 7 nō loquent: portata tollent: qz incedere nō valent. Nolite g timē ea: qz nec male possunt facere nec bene. Nō est similis tui dñe: magnus es tu: et magnū nomē tuū i fortitudine. Quis n̄ timebit te o rex gentiū? Tuū est em̄ dec? Inē cunctos sapiētes gentiū. et i vniuersis regnis eoz. nullus ē similis tui: parit insipiētes 7 fatui pbabunt. De cetrina vanitatis eoz lignū est. Argentuz inuolutū de tharsis afferē: 7 aux de ophir opus artificis 7 man? erarij: iacinctus et purpura indumentū eoz. Opus artificuz vniuersa hec: dñs at deus verus ē. Ipe est deus viuēs: et rex sempiternus. Ab indigitione eius pmouebit terra: et nō sustinebūt gētes p̄minatōz ei?. Sic g dicetis eis. Dij q̄ celos 7 t̄ram nō fecerūt. peant de t̄ra: et de hīs q̄ sub celo sūt. Qui fecit t̄ram i fortitudine sua p̄parat orbem i sapiēcia sua 7 p̄tēcia sua extēdit celos: ad vocē suam dat mltitudinē aq̄z in celo 7 eleuat nebu-**

las ab extremitatibz t̄re. Fulgura in pluuiā facit: 7 educit ventū de thesauris suis. Stult? factus ē oīs hō a sciēcia sua: p̄fusus ē artifex oīs i sculptili: qm̄ falsus ē qd̄ p̄flauit 7 nō ē sp̄s i eis. Vanasūt et opus eoz risu dignū. In tpe visitatōis sue peribūt. Nō ē hīs simil? ps iacob. Qui em̄ formauit oīa ipe ē: Et isrl? vga hēditatis ei?. **Dñs exercituū nomē illi. Cōgrega de t̄ra p̄fusionē tuā qui hitas i obsidione: qz hec dicit dñs. Ecce ego lōge p̄iciā hitatores t̄re i hac vice: 7 tribulabo eos ita ut nō inueniāt. Ne mibi sup p̄tritōe mea: pessima plaga mea. Ego at dixi. Plane hec ifirmitas mea ē: 7 portabo illā. Tabnaculū meū vastatū ē: oēs funicli mei dirupti sūt. Filij mei exierūt a me: et n̄ subsistūt. Nō ē qui extēdat vlt tētorū meū 7 erigat pelles meas: qz stulte egerūt pastores 7 dñm nō q̄sierūt: p̄tēcia n̄ intellexērūt. 7 oīs grex eoz dispersus ē. Vox auditōis ecce veit: 7 p̄motō maḡ de t̄ra aquilonis: ut ponat ciuitates iuda solitudinē 7 hitacula draconū. Scio dñe qz nō ē hoīs via ei?: nec viri ē ut abulet 7 dirigat gress? suos. Corripe me dñe: verūtñ i iudicō 7 n̄ i furore tuo: ne forte ad nihilū rebigas me. Effunde indigētōz tuā sup gētes: q̄ nō coguerūt te: 7 sup p̄uicias q̄ nomē tuū nō inuocauerūt: qz p̄merūt iacob. 7 deuorauerūt eū et p̄sumperunt illū: et decus eius dissipauerunt.**

Capitulum XI.

Uerbū quod factū est ad hieremias a dño dicēs. Audite vba pacti huius: et loq̄mini ad viros iuda 7 ad habitatores hir̄lm: et dicetis ad eos. **Hec dicit dñs deus isrl. Maledictus vir qui nō audierit verba pacti hui?: qd̄ p̄cepi patribz vĩa i die qua eduxi eos de t̄ra egipti de fornace ferrea dicēs. Audite vocē meaz 7 facite oīa q̄ p̄cepi vob: 7 eritis mibi i populū 7 ego ero vob in deū: ut suscitē iuramentū qd̄ iuravi p̄ribz vĩa daturū me eis t̄raz fluētē lacte 7 melle sicut ē dies hec. Et rñdi 7 dixi. Amē dñe. Et dixit dñs ad me. Glorificare oīa vba hec i ciuitatibz iuda 7 foris hir̄lm dicēs. Audite vba pacti hui? 7 facite illa: qz p̄testās p̄testat? sū p̄res v̄ros in die q̄ eduxi vos de t̄ra egipti vsq̄ ad diē hāc. Māe p̄surgēs p̄testat? sū 7 dixi audite vocē meā: 7 n̄ audierūt nec iclinauerūt aurē**

suā: s; abierūt unusq; in p̄uitate cordis sui mali. Et iburū sup eos oīa verba pacti hui': qđ p̄cepi ut facerēt ⁊ n̄ fecerūt. Et dixit dñs ad me. Inuēta ē p̄iuratō i viris iuda ⁊ i habitatorib; hirlm. Reuersi sunt ad iniquitates p̄m suor; p̄ores: q̄ noluerūt audire ōba mea. Et hū ḡ abierūt p' deos alienos ut furerēt eis. Irritū fecerūt dom' isrl' ⁊ dom' iuda pactū meū: qđ pepigi cū p̄rib; eor;. Quāobrē hec dicit dñs. Ecce ego inducā sup eos mala d̄ q̄b; exire n̄ potuerūt: ⁊ clamabūt ad me ⁊ n̄ exaudia eos. Et ibūt ciuitates iuda ⁊ hitatores hirlm ⁊ clamabūt ad eos q̄b; libāt: ⁊ nō saluabūt eos in tpe afflictōis eor;. Scđm em̄ numez ciuitatū tuaz erāt dij tui iuda: et fm̄ numez viay hirlm posuisti aras pfusionis: aras ad libādū baalim. Tu ḡ noli orare p̄ p̄lo hoc: ⁊ ne assumas p̄ eis laudē ⁊ oīoz: qz nō exaudia in tpe clamoris eor; ad me: i tpe afflictōis eor;. Quid ē q̄ dilect' me' i domo mea facit scelera mlta: Nunqđ carnes sc̄te auferēt a te malicias tuas: i q̄b; gloriata es: Oliuā vberem pulcrā fructifera ⁊ speciosa; vocauit dñs nomē tuū. Ad vocē loq̄le ḡndis exarsit ignis i ea: ⁊ pbusta sūt fructecta ei'. Et dñs exercituū q̄ plātauit te locutus ē sup te malū: p̄ malis dom' israel ⁊ dom' iuda q̄ fecerūt sibi ad irritandū me libātes baalim. Tu at̄ dñe demōstrasti mihi ⁊ cogui: tu oñdisti mihi studia eor;: ⁊ ego q̄si agn' māsuet' q̄ portat' ad victimā. Et nō p̄gui qz cogitauerūt sup me p̄silia dicētes: mittamus lignū in panē ei' et eradam' eū de t̄ra viuentiū: ⁊ nomē ei' n̄ memoret' āplius. Tu at̄ dñe sabaoth q̄ iudicas iuste ⁊ p̄bas renes ⁊ corda: videā vltionē tuā ex eis. Tibi ei' reuelauī causam meā. Propt̄ea hec dicit dñs ad viros anathot: q̄ querūt aiām tuā ⁊ dicūt. Nō p̄phetabis i noīe dñi: et nō morieris i manib; nr̄is. Propt̄erea hec dicit dñs exercituū. Ecce ego visitabo sup eos. Iuuenes morient' in gladio: filij eor; ⁊ filie eor; morient' in fame: ⁊ reliq̄e nō erūt ex eis. Inducam em̄ malū sup viros anathot: annū visitationis eor;. **Capitulum XII.**

Iustus quidē tu es dñe si disputem tecū: veruntamē iusta loq̄r ab te. Quare via ip̄ioꝝ p̄sperat': bene est oīb; qz p̄uaricant'. ⁊ iniq; agunt: Plātaſti

eos ⁊ radicē miserūt: pficiūt et faciūt fructū. Prope es tu ori eor;: ⁊ longe a renib; eor;. Et tu dñe nosti me: vidisti me ⁊ probasti cor meū tecū. Cōgrega eos q̄si gregē ad victimā: ⁊ sc̄tifica eos i die occisionis. Usq; lugebit t̄ra: ⁊ herba oīs regiōis siccabit' p̄t maliciā habitantiū i ea: Cōsumptū ē aiāl ⁊ volucre: qm̄ dixerūt nō videbit nouissima nr̄a. Si cuz peditib; currēs laborasti: quō p̄tendē poteris cū eqs: Eū at̄ in t̄ra pacis secur' fueris: qđ facies i supbia iordanis: Nā et fr̄es tui et domus p̄ris tui. ecia ip̄i puguerūt aduersuz te: et clamauerūt post te plena voce. Ne credas eis: cū locuti fuerit tibi bona. Reliq; domū meā: dimisi hēditatē meā. Dedi dilectā aiāz meā i manū inimicoꝝ ei': sc̄ta ē mihi hēditas mea q̄si leo i silua. Dedit p̄t me vocē: ideo odiui eā. Nunqđ auis discolor hēditas mea mihi: Nunqđ auis ticta p̄ totū: Eleuante p̄gregamī om̄es bestie t̄re: p̄perate ad deuorādūz. Pastores mlti demoliti sūt vineā meā: p̄culcauerūt p̄tē meā. Deterūt potōez meā desiderabilē i destū solitudis: posuerūt eā i dissipatōz: luxitq; sup me. Desolata ē oīs t̄ra: qz null' ē q̄ recogitet corde. Sup oēs vias bestii venerūt oēs vastatores qz gladi' dñi deuorauit ab extremo t̄re usq; ad extremū ei'. Nō est p̄par uniuerse carni. Seiauerūt triticū ⁊ spinas messuerūt: hēditatē acceperūt: ⁊ n̄ p̄terit. Cōfūdemi a fructib; v̄ris: p̄t irā furoris dñi. Hec dicit dñs aduersuz oēs vicinos meos pessimos: q̄ t̄gūt hēditatez quā distribuī p̄lo meo isrl'. Ecce ego euellam eos de t̄ra eor;: ⁊ domū iuda euellā de medio eor;. Et cū euulsero eos p̄uertar ⁊ misebor eor;: ⁊ reducā eos viz ad hēditatē suā: ⁊ viz i t̄rā suā. Et erit: si eruditi didicerit vias p̄li mei ut iurent in noīe meo uiuit dñs. sicut docuerūt p̄lm meū iurare in baal: edificabunt' in medio p̄li mei. Qđ si non audierint: euellaz gentē illam euulsione et p̄bitione ait dñs. **Capitulum XIII.**

Hec dicit dñs ad me. Date ⁊ posside tibi lumbare lineum: et pone illud sup lumbos tuos: et in aquā non inferes illud. Et possedi lūbare iuxta verbuz dñi: et posui circa lumbos meos. Et factus est sermo dñi ad me secundo dices. Tolle lūbare qđ possedisti qđ est circa

lumbos tuos: et surgens vade ad eufraten: et
 absconde ibi illud in foramine petre. Et abiit et
 abscondi illud in eufraten: sicut precepit michi
 dominus. Et factus est post dies plurimos: dixit
 dominus ad me. Surge et vade ad eufratem et tol-
 le inde liberare quod precepi tibi ut absconderes
 illud ibi. Et abiit ad eufraten: et fodi et tuli
 liberare de loco ubi absconderam illud. Et ecce
 putruerat liberare: ita ut nulli usus aptus
 esset. Et factum est verbum domini ad me dicens. Dec
 dicit dominus. Sic putrescet facies superbia iuda.
 et superbia iherusalem multa: populum istum pessimum. qui
 nolunt audire verba mea. et ambulat in peruitate
 cordis sui: abieruntque post deos alienos ut ser-
 uirent eis et adorarent eos. Et erit sicut liberare
 istud: quod nulli usus aptum est. Sicut enim adhaeret
 liberare ad lumbos viri sic agglutinaui michi
 omnes domum israel et omnes domum iuda dicit dominus
 ut essent michi in populum et in nomen et in laudem et in
 gloriam: et non audierunt. Dices ergo ad eos sermonem
 istum. Dec dicit dominus deus israel. Ovis laguncula
 implebitur vino. Et dicet ad te. Numquid igram?
 quia ovis laguncula implebitur vino. Et dices ad
 eos. Dec dicit dominus. Ecce ego implebo omnes
 habitatores terre huius et reges qui sedent de-
 stirpe david super thronum eius. et sacerdotes et
 prophetas et omnes habitatores iherusalem ebrietate: et
 disperdam eos viz a fratre suo: et patres et filios
 pater ait dominus. Non peccastis et non peccabatis: neque mi-
 sererebor ut non disperdam eos. Audite et auri-
 bus precipite: nolite eleuari: quia dominus locutus
 est. Date domino deo vestro gloriam antequam pertene-
 brent: et antequam offendat pedes vestri ad mon-
 tes caliginosos. Expectabitis lucem: et ponet
 eam in umbra mortis. et in caliginem. Quasi hoc
 non audieritis: in abscondito plorabit anima
 mea a facie superbie. Plorans plorabit et de-
 ducet oculum meum lacrimam: quia captus est grex
 domini. Dic regi et dominatrici. Humiliamini: sede-
 te in terra quoniam descendet de capite vestro corona
 glorie vestre. Ciuitates austrum clausae sunt: et non
 est qui aperiat. Translata est omnis iuda transmigra-
 tione perfecta. Leuate oculos vestros et videte
 qui venit ab aquilone. Ubi est grex qui datus est
 tibi: pecus inclitum tuum. Quid dices cum visi-
 tauerit te? Tu enim docuisti eos aduersum te:
 et erubisti in caput tuum. Numquid non dolores
 apprehenderunt te quasi mulierem parturientem? Quod
 si dixeris in corde tuo. Quare venerunt michi
 hec: propter multitudinem iniquitatis tue reuela-
 ta sunt verecundiora tua: pollute sunt plante

tue. Si mutare potest ethiops pellem suam aut
 pardus varietates suas: et vos poteritis bene
 facere cum didiceritis malum. Et disseminabo eos
 quasi stipulam quam vento raptam in deserto. Dec fors
 tua plusquam mensure tue a me dicit dominus: quia ob-
 lita es mei et perfisa es in mendacium. Et ego
 nudavi femora tua pro facie tua: et apparuit
 ignominia tua: adulteria tua et hinnitus
 tuus et scelus fornicationis tue. Super colles in
 agro vidi abominationes tuas. Ne tibi iherusalem
 Non mundaberis post me. Usque adhuc.

Uerbum domini quod factum est. **Ca. XIII.**
 Et ad hieremias de sermonibus siccita-
 tis. Luxit iudea: et porte eius cor-
 ruerunt et obscurate sunt in terra: et clamor
 iherusalem ascendit. Maiores miserunt mino-
 res suos ad aquam. venerunt ad hauriendum.
 Non inuenerunt aquam: reportauerunt vasa
 sua vacua. Confusi sunt et afflicti: et oppres-
 runt capita sua propter terre vastitatem: quia
 non venit pluuia in terram. Confusi sunt agric-
 cole: operuerunt capita sua. Nam et cerua in
 agro pepit et reliquit quia non erat herba: et
 onagri steterunt in rupibus. Traxerunt ventum
 quasi dracones: defecerunt oculi eorum quia non erat
 herba. Si iniquitates nostre responderint nobis:
 domine fac propter nomen tuum: quoniam multe sunt
 auersiones nostre. Tibi peccauimus? expectatum
 israel. saluator noster in tempore tribulationis. Quare
 quasi colonus futurus es in terra: et quasi viator
 declinans ad manendum? Quare futurus es
 velut vir vagus: et fortis qui non potest saluare?
 Tu autem in nobis es domine: et nomen tuum iuocatum
 est super nos: ne delinquas nos. Dec dicit dominus
 populo huic qui dilexit mouere pedes suos et non
 quiescit: et domino non placuit. Nunc recordabitur
 iniquitatum eorum: et visitabit peccata eorum. Et dixit
 dominus ad me. Noli orare pro populo isto in bonum.
 Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorum:
 etsi obtulerint oblationes et victimas
 non suscipiam ea: quoniam gladio et fame et peste
 ego consumam eos. Et dixi. A a domine deus?
 Prophete dicunt eis. Non videbitis gladium.
 et fames non erit in vobis: sed pacem veram dabit
 vobis in loco isto. Et dixit dominus ad me. Falso
 prophete vaticinantur in nomine meo. Non misi
 eos: et non precepi eis: neque locutus sum ad
 eos. Elisionem mendacem et diuinationem fraudu-
 lentam et seductionem cordis sui prophetant vobis.
 Idcirco hec dicit dominus de prophetis qui prophetant
 in nomine meo quasi ego non misi: dicentes gladium et

fames nō erit in t̄ra hac. In gladio et fame p̄sumēf̄ p̄phe illi: et p̄pli q̄b̄ p̄phauerūt eēt̄ p̄iecti ī v̄ijs h̄ir̄lm̄ p̄ fame et gladio: et n̄ erit q̄ sepeliat eos īp̄i et v̄rores eoz et filij et filie eoz: et effundā sup eos malū suū. Et dices ad eos v̄b̄ū istud. Deducāt oculi mei lacrimas p̄ noctē et diē et n̄ taceāt: qm̄ p̄tri t̄ōe maḡ p̄trita ē v̄go filia p̄li mei: plaga pessima uehement̄. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio: etsi ītroiero ī ciuitatē ecce attenuati fame. **Propheta nā q̄ et sacerdos abieēt̄ in t̄rā quā ignorabāt. Nunq̄d̄ p̄iciens abiecisti iudam: aut syon abominata est aīa tua: Quare ḡ p̄cussisti nos ita: vt nulla sit sanitas: Expectauim̄ pacē et nō ē bonū: et t̄p̄us curatōis et ecce t̄batio. Cogūimus d̄nē impietates nr̄as: iniquitates p̄m̄ nr̄oz q̄ peccauim̄ tibi. Nedes nos ī obprobriū p̄f̄ nomē tuū: neq̄ facias nob̄ p̄tumeliaz. Solij glie tue recordare: ne irritū facias fedus tuū nobiscū. Nunq̄d̄ sūt ī sculptilibz gentiū q̄ pluāt: aut celi p̄nt dare ymbres nisi tu volueris: Nōne tu es d̄ns deus nr̄ quē expectauim̄: Tu em̄ fecisti oīa hec.**

Capitulum. XV.

Et dixit dominus ad me. Si steterint moyses et samuel corā me: nō est aīa mea ad p̄lm̄ istū. Eice illos a facie mea: et egrediant̄. Qd̄ si dixerint ad te quo egrediemur: dices ad eos. Hec dicit d̄ns. Qui ad mortē ad mortē. et q̄ ad gladiū ad gladiū: et q̄ ad famē ad famē. et qui ad captiuitatē ad captiuitatē. Et visitabo sup eos q̄tuor species dicit d̄ns. Gladium ad occisionē. et canes ad lacerandū: et volatilia celi et bestias terre ad deuorandū et dissipandū: et dabo eos ī feruorē vniuersis regnis t̄re p̄f̄ manassen filiū ezechie regis iuda sup oībz q̄ fecit ī h̄ir̄lm̄. Quis em̄ miserabit̄ tui h̄ir̄lm̄: Aut q̄s p̄tristabit̄ p̄ te: Aut q̄s ibit̄ ad rogandū pro pace tua: Tu reliq̄sti me dicit d̄ns: retrosum abisti. Et extendā manū meā sup te: et interficiā te. Laboraui rogās. Et dispergāz eos v̄tilibz ī portis terre. Infeci et disp̄idi p̄lm̄ meū: et t̄n̄ a v̄ijs suis nō sūt reuersi. Multiplicate sūt mibi vidue eius: sup harenaz maris. Induxi eis sup m̄res adolescentis vastatorem meridie: misi sup ciuitates repente t̄rozē. Infirmita est q̄ pepit̄ septēz: defecit aīa eius. Occidit ei sol cū adhuc eēt̄

dies: p̄fusa ē et erubuit. Et residuos ei in gladiū dabo in p̄spectu inimicōz eoz ait d̄ns deus. Ele mihi m̄r̄ mea. Quare genuisti me v̄ix rixē: v̄ix discordie ī vniuersa t̄ra: Nō feneraui: nec feneraui tibi q̄sq̄. Oēs maledicūt tibi dicit d̄ns. Si nō relique tue ī bonū: si nō occurrerit tibi ī t̄pe afflictōis: et ī t̄pe tribulatōis aduersū inimicū. Nunq̄d̄ federabit̄ ferz ferro ab aq̄lone et es: Diuicias tuas et thesauros tuos ī direptionē dabo ḡtis in oībz p̄ctis tuis: et in oībz t̄minis tuis. Et adducā inimicos tuos de t̄ra quā nescis: qz ignis succēsus ē ī furore meo: et sup vos ardebit. Tu scis d̄nē: re cordaē mei et visita me: et tuere me ab h̄ijs q̄ p̄sequunt̄ me. Noli in pacia tua suscipe me. Scito qm̄ sustinui p̄ te obprobriū. Inuēt̄i sūt s̄m̄ones tui: et p̄medi eos. Et sc̄m̄ est mibi v̄b̄ū tuū ī gaudiū et ī leticiā cordis mei: qm̄ inuocatū ē nomē tuū sup me. d̄ns de exercituū. Nō sedi ī p̄silio ludēt̄iū: et gliatus sū a facie man̄ tue. Solus sedebaz: qm̄ amaritudie replesti me. Quare factus ē dolor me p̄petuū: et plaga mea de sperabilis: Rēnuuit curari. Facta est mibi q̄si mēdaciū aq̄z infideliū. Prop̄ hoc hec dicit d̄ns. Si p̄uerteris p̄uertā te. et aīa facie meā stabis: et si sepaueris p̄ciosū a vili. q̄si os meū eris. Cōuertent̄ īp̄i ad te: et tu nō p̄uerteris ad eos. Et dabo te p̄plo huic ī m̄uz ereū fortē: et bellabūt aduersū te et nō p̄ualebūt: qz ego tecū sum vt saluē te et eruā te dicit d̄ns. Et liberabo te de manu pessimoz: et redimā te de māu fortū. **Ca.**

Et factum est verbum dñi ad me dicens. Nō accipies vxorē: et nō erunt tibi filij et filie in loco isto. Quia hec dicit dñs sup filios et filias q̄ generāt̄ in loco isto: et sup m̄res eoz q̄ genuerūt eos et sup p̄res eoz de q̄z stirpe sūt nati ī t̄ra hac. Mortibz egrotatōnū moriēt̄. Nō plangent̄ et nō sepelient̄. in sterq̄linitū sup facie t̄re eēt̄. Et gladio et fame p̄sumēt̄ur: et erit cadauer eoz ī escāz volatilibz celi et bestijs t̄re. Hec ei dicit d̄ns. Ne īgrediaris domū p̄uuij neq̄ vadas ad plāgebuz: neq̄ p̄soleris eos qz abstuli pacē meā a p̄plo isto dicit d̄ns: misericordiam et mis̄atōes. Et morient̄ grandes et p̄ui ī t̄ra ista: nō sepelient̄ neq̄ plangent̄: et n̄ se incidēt̄ neq̄ caluiciū fiet p̄ eis. Et n̄ frangēt̄

Itemas

inf eos lugēti panē ad plolandū sup mor-
 tuo: et nō dabūt eis potū calicis ad solā-
 dū sup pte suo et mte. **Et** domū puiuij n̄ in-
 grediariis ut sedetas cū eis et comedas et bi-
 bas: qz hec dicit dñs exercituū de' isrl'. **Ec-**
 ce ego auferā de loco isto i oculis vris et in
 dieb' vris vocē gaudij et vocē leticie: vocē
 spōsi et vocē spōse. **Et** cuz ānūciaueris plo
 huic oīa vba hec et dixerit tibi. qre locut'
 ē dñs sup nos oē maluz grāte istud. q nra
 iniqtas et qd pētm nrm qd peccauim' dño
 deo nro: dices ad eos. **Quia** deliquērt me
 ptes vri ait dñs: et abierūt pt' deos alienos
 et fuerūt eis. et adorauerūt eos: et me deliq-
 rūt et legē meā n̄ custodierūt. **Sz** et vos pe-
 ius opati estis q' ptes vri. **Ecce** ei ābulat
 vnusq'sq' p' puitatē cordis sui mali: ut me
 nō audiat. **Et** eiciā vos de tra hac in trāz
 quā i'gratis vos et ptes vri: et seruietis ibi
 dieb' alienis die ac nocte q nō dabūt vob re-
 qez. **Prop̄tea** ecce dies veniēt dicit dñs: et
 n̄ dicef' vlt' viuit dñs q eduxit filios isrl' d'
 tra egipti. sz viuit dñs q eduxit filios isrl'
 de tra aqilonis. et d' vnuerf' tris ad q's eieci
 illos: et reducā eos i trāz suā quā dedi pti-
 bus eoz. **Ecce** ego mittā piscatores ml'tos
 dicit dñs: et piscabūf' eos. **Et** post hec mit-
 tā eis ml'tos venatores et venabūf' eos de
 omī mōte et de omī colle et de cauernis pe-
 tray: qz oculi mei sup omēs vias eoz. **Nō**
 sūt abscondite a facie mea: et n̄ fuit occul-
 tata iniqtas eoz ab ocul' meis. **Et** reddaz
 pmū duplices iniqtates et pcta eoz: qz cō-
 tainauerūt trāz meā in morticinis ydoloꝝ
 suoz: et aboinatōib' suis i'pleuerūt hēdita-
 tez meā. **Dñe** fortitudo mea et robuz meū:
 et refugiu meū in die tribulātōnis. **Ad** te
 gētes veniēt ab extremis t're et dicēt. **Vere**
 mēdaciū possederūt ptes nri: vanitatē que
 eis n̄ pfuit. **Nunq̄b** faciet sibi hō deos: **Et**
 ipi nō sūt dij. **Idcirco** ecce ego ostendā eis
 p vicē hāc: ostendā eis manū meā et d'ticez
 meā: et scient qz nomē mibi dñs.

Capitulum XVII.
Peccatū iuda scriptū est
 stilo ferreo in ungue adamātino:
 reparatū sup latitudinē cordis eoꝝ
 rū: et i corbilo araz eoz. **Cū** recordati fue-
 rint filij eoz araz suaz et lucor suoz lig-
 rāq' frōtentiu: i mōtib' excelsis sacrificā-
 tes i agro: fortitudinē tuaz et oēs thesau-
 ros tuos i bireptōez dabo: excelsa tua pp̄

pecta i vnuerf' finib' tuis. **Et** relinqris so-
 la ab hēditate tua quā dedi tibi: et fuire te
 faciā inimicis tuis in tra quā i'gras. **Quā**
 ignē succēdisti i furore meo: vsq' ieternuz
 ardebit. **Dec** dicit dñs. maledict' hō q' pfi-
 bit in hoie: et ponit carnē brachiū suū: et a
 dño recedit cor eius. **Erit** em' q'si mirice in
 deserto: et n̄ videbit cū venerit bonū: sz ha-
 bitabit i siccitate in deserto in tra salugis-
 nis et inhabitabili. **Indictus** vir q' confi-
 dit in dño: et erit dñs fiducia eius. et erit
 q'si lignuz qd transplantat sup aq's: qd ad
 humorē mittit radices suas: et nō timebit
 cū venerit estus. **Et** erit foliū ei' viride: et
 in tpe siccitatis nō erit sollicitū: nec aliqñ
 desinet facere fructū. **Pravuz** est cor hois
 et i'scrutabile. **Quis** p̄gscet illud? **Ego** dñs
 scrutās cor et pbans renes: q' do vniciūq'
 iuxta viā suā: et iuxta fructū aduentionū
 suaz. **Perdit** fouit que nō pepit. **Fecit** di-
 uicias et non in iudicio. **In** dimidio diez
 suoz delinqt eas: et i nouissimo suo erit i-
 sipiēs. **Soliū** gl'ie altitudis a pncipio: lo-
 cus sc̄ificationis nre expectatō isrl'. **Dñe**
 omēs q' te delinquūt p̄fundent: recedētes
 a te in tra scribent: qm̄ dereliquērt venaz
 aq'z viuentiū dñm. **Sana** me dñe et sana-
 bor: saluum me fac et saluus ero: qm̄ laus
 mea tu es. **Ecce** ipi dicūt ad me: ubi ē ver-
 bū dñi? **Veniāt.** **Et** ego nō sū turbatus te
 pastorē sequēs: et diem hois nō desideravi.
Tu scis q' egressuz ē de labijs meis: rctm i
 p̄spectu tuo fuit. **Nō** sis mibi tu formidini
 spes mea tu i die afflictōis. **Confundant** q'
 me psequūt et nō p̄fundar ego: paueāt il-
 li: et nō paueā ego. **Induc** sup eos diē affli-
 ctōis: et duplici p̄trōne p̄tere eos. **Dec** di-
 cit dñs ad me. **Elate** et sta in porta filioꝝ
 ppli tui p quā i'grediūt reges iuda. et egre-
 diunt: et in cūctis portis hir'lm: et dices ad
 eos. **Audite** v̄bū dñi reges iuda. et oīs iu-
 dea cūctiq' hitatores hir'lm: q' i'gredimī p
 portas istas. **Dec** dicit dñs. **Custodite** aīas
 vīas: et nolite portae pondera i die sabba-
 ti. nec i'feratis p portas hir'lm: et nolite ei-
 ce onera de domib' vris i die sabbati et omē
 op' n̄ facietis. **Sc̄ificate** diē sabbti sicut
 p̄cepi p̄tib' vris. **Et** nō audierūt nec i'clina-
 uerūt aurē suā: sz idurauerūt cervicē suā ne
 audirēt me: et ne accipēt disciplinā. **Et** erit
 si audieritis me dicit dñs. ut nō i'feratis

onera p portas ciuitatis hui? i die sabba-
 ti 7 si scificaueritis die sabbati ne faciatis
 i ea omne op? : ingredient p portas ciuitatis
 hui? reges 7 pncipes sedetes sup soliu da-
 uid. 7 ascendetes i curribz 7 eqs ipi 7 pnci-
 pes eoz viri iuda 7 hitatores hirlm: 7 ha-
 bitabit ciuitas hec i sempitnu. Et veniet
 de ciuitatibz iuda i circuitu hirlm 7 d tra
 beniamin 7 de capestris 7 de motuosis et
 ab austro portates olocaustu 7 victimam et
 sacrificiu 7 thus: 7 inferet oblatoz i domu
 dni. Si at no audieritis me ut scificetis
 die sabbati 7 ne portetis on? et ne iferatis
 p portas hirlm i die sabbati: succeda igne
 i portis ei? 7 deuorabit domos hirlm: 7 no
 extinguet.

Capitulum. XVIII.

Urbu qd scim e ad hieremia a do-
 mino dicēs. Surge et descende i do-
 mu figuli: 7 ibi audies verba mea.
 Et descendi i domu figuli: 7 ecce ipe faciebat
 op? sup rotā: 7 dissipatū e vas qd ipe faci-
 ebat e luto maibz suis. Couersusqz fecit il-
 lud vas altez: sicut placuerat i ocul ei? ut
 faceret. Et scim e vbu dni ad me dicēs. Nū-
 qd sicut figul? iste no potero vob face do-
 mus isrl ait dñs: Ecce sicut lutu in maibz
 figuli: sic et domus isrl in manu mea. Re-
 pēte loqr aduersu gēte 7 aduersus regnū:
 ut eradicet et destrua 7 disperdaz illud. Si
 pñiaz egerit gēs illa a malo suo qd locut?
 su aduersus ea. agā 7 ego pñiaz sup malo
 qd cogitau i facere ei: subito loqr de gē-
 te 7 regno: ut edificet 7 platez illud. Si fe-
 cerit malū i oculis meis ut n audiat vocē
 meā: pñiaz agaz sup bono qd locut? su ut
 faceret ei. Nūc g dic viro iuda et hitatoribz
 hirlm dicēs. Dec dicit dñs. Ecce ego fingo
 pē vos malū: 7 cogito pē vos cogitatōez.
 Reuertat unusqzqz a via sua mala: 7 diri-
 gite vias vras 7 studia vza. Qui dixerūt.
 Despauim?. Post cogitatōez nrās ibim?:
 et unusqzqz puitatez cordis sui mali facie-
 m?. Itēo hec dicit dñs. Inrogate gētes.
 Quis audiuit talia horribilia: q fecit ni-
 mis vgo isrl. Nūqd deficiet de pē agri nix
 libani: aut euelli pnt aq erūpentes frigate
 et defluētes: Quia oblitus e mei pls me?
 frustra libātes 7 ipingentes i vjs suis. 7 i
 semitis seculi: ut ābularent p eas i itinere
 nō trito: ut fieret tra eoz i desolatōz et in
 sibilū sempitnu. Oīs em q pterierit p eam

obstupescet: 7 mouebit caput suuz. Sicut
 vent? vres dispgaz eos corā inimicis: dor-
 sū et nō facie onbaz eis i die pditōis eoz.
 Qui dixerūt. Venite 7 cogitemus pē hie-
 mia cogitatōez. Nō ei pibit lex a sacerdo-
 te: neqz psiliuz a sapiēte: nec pmo a ppha.
 Venite 7 pcuciam? eū lingua: 7 n attenda-
 mus ad vniuersos pmones ei?. Attēde dñe
 ad me: 7 audi vocem aduersarioz meoz.
 Nūqd reddiē p bono malū: qz fodeēt foue-
 am aie mee: Recordare q steterim i ppe-
 ctu tuo ut loqrer pro eis bonū: 7 auerterē
 idigtōz tuā ab eis. Proptea da filios eoz
 i famē: 7 deduc eos i mā? gladij. Fiat vro-
 res eoz absqz liberis 7 vidue: 7 viri eaz i-
 fficiāt morte. Iuuenes eoz pfodiāt gla-
 dio in plio: audiat clamor de domibz eoz.
 Abduces ei sup eos latronē repēte: qz fo-
 derūt foueā ut capent me: 7 laqos absco-
 derūt pedibz meis. Tu at dñe scis omne p-
 liū eoz aduersuz me i mortē. Ne ppiciaris
 iniqtati eoz: et pētm eoz a facie tua non
 delect. Fiat corruētes i ppectu tuo: i tpe
 furoris tui abutere eis.

Capitulum. XIX.

Hec dicit dñs. Elate et accipe lagū-
 culā figuli testeam a senioribz ppi
 7 a senioribz sacerdotū: 7 egredere
 ab vallē filioz ennon q est iuxta introitū
 porte fictilis: et pdicabis ibi vba q ego lo-
 quor ad te et dices. Audite verbū dñi re-
 ges iuda: 7 hitatores hirlm. Dec dicit dñs
 exercitū deus isrl. Ecce ego inducā affli-
 ctōez sup locū istū. ita ut oīs q audierit il-
 laz timeāt aures ei? eoz deliquerit me. et
 alienū fecerit locū istū: etqz libauerūt i eo
 dijs alienis q̄s nescierūt ipi et ptes eoz et
 reges iuda: 7 repleuerūt locū istū sangui-
 ne innocentū: 7 edificauerūt excelsa baalim
 ad pburendos filios suos igni i olocaustu
 q nō precepi: nec locut? sum nec ascenderūt
 in cor meū. Propterea ecce dies veniet di-
 cit dñs: et nō vocabit amplius locus iste
 thophet 7 vallis filij ennon: s3 vallis occi-
 sionis. Et dissipabo psiliū iuda 7 hirlm in
 loco isto: et subuertaz eos gladio in ppe-
 ctu inimicoz suoz 7 in manu querentium
 aias eoz: et dabo cadauera eozū escas vo-
 latilibz celi 7 bestijs terre. 7 ponā ciuitatez
 hanc i stuporē et i sibilum. Oīs q preterie-
 rit p eā obstupescet: 7 sibilabit sup vniuer-
 sa plaga ei?. Et cibabo eos carnibz filioz

suorum et carnibus filiarum suarum: et unusquisque carnem amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum: et qui querunt animas eorum. Et pereres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum: et dices ad eos. **Hec dicit dominus exercituum. Sic pereraz populum istum et civitatem istam sicut pererit vas figuli quod non potest ultra restaurari. Et in thophet sepelietur: eo quod non sit alius locus ad sepeliendum. Sic faciam loco huic ait dominus et habitatoribus eius: ut ponam civitatem istam sicut thophet. Et erit domus hircum et domus regum iuda sicut locus thophet imunde: omnes domus in quibus domatibus sacrificaverunt omni milicie celi: et libaverunt libania diis alienis. Venit autem hieremias de thophet qui miserat eum dominus ad prophetandum: et stetit in atrio domus domini: et dixit ad omnes populum. **Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes viros eius universa mala que locutus sum adversus suum eam: quoniam iuraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.****

Capitulum XX.

Audivit phassur filius emmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo domini hieremiam prophetantem sermones istos: et percussit phassur hieremias prophetam: et misit eum in neruum quod erat in porta beniamin superiori in domo domini. Cumque illuxisset in crastinum eduxit phassur hieremiam de neruo: et dixit ad eum hieremias. **Non phassur vocavit dominus nomen tuum sed pavorem undique: quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pavorem et omnes amicos tuos et corrumpet gladio inimicorum suorum: et oculi tui videbunt. Et omnes iuda dabo in manu regis babilonis: et educet eos in babilonem: et percuciet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis huius et omnes labores eius omneque precium et cunctos thesauros regum iuda dabo in manus inimicorum eorum: et diripient eos et tollent: et ducent in babilonem. Tu autem phassur et omnes habitatores domus tue ibitis in captivitate: et in babilonem venies et ibi morieris: ibique sepelietur tu et omnes amici tui quibus prophetaisti mendacium. Seduxisti me domine et seductus sum: fortior me fuisti et invaluisti. Factus sum in derisum tota die. Omnes subsannabant me quia iam olim loquar vociferans: iniuriam et vastitatem clamabo. Et factus est mihi sermo domini in obprobrium et in derisum tota die. Et dixi. **Non recordabor eius: neque loquar ultra in nomine****

illius. **Et factus est in corde meo quasi ignis exestuans. claususque in ossibus meis. et defeci ferre non sustinens. Audivi enim contumelias multorum et terrores in circuitu persequimini et persequamur eum: ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum. Si quomodo decipiam et prevaleam adversus eum: et persequamur ultorem ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis: idcirco qui persequuntur me cadent et infirmi erunt et confudentur vehementer: quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod nunquam delebitur. Et tu domine exercituum probator iusti qui vides renes et cor: videas quomodo ultorem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causas meas. Cantate domino laudate dominum: quia liberavit animas pauperum de manu malorum. **Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui annunciat precium meo dicens natus est tibi puer masculus: et quasi gaudio letificavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates que subvertit dominus: et non penituit eum. Audiat clamorem mane et ululatus in tempore meridiano: quia non me interfecit a vulva ut fieret mihi mater mea sepulchrum: et vulva eius conceptus eternus. Quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem: et consumerent in perfusione dies mei.****

Capitulum XXI.

Arbuz quod factum est ad hieremias a domino: quoniam misit ad eum rex sedechias phassur filium helchie et sophoniam filium maasie sacerdotem dicens. **Interroga pro nobis dominum: quia nabuchodonosor rex babilonis prelatum adversum nos: si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis. Et dixit hieremias ad eos. Sic dicitis sedechie. **Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego convertam vasa belli que in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatistis adversum regem babilonis et chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum: et congregabo ea in medio civitatis huius. et debellabo ego vos in manu extensa et in brachio forti et in furore et in indignatione et in ira grabi: et percussiam habitatores civitatis huius. Doies et bestie pestilencia magis morientur. Et post hec ait dominus. dabo sedechiam regem iuda et suos eius et populum eius qui derelicti sunt in hac civitate a peste et gladio et fame in manu nabuchodonosor regis babilonis et in manu inimicorum eorum et in manu quarentium animas eorum: et percuciet eos in ore gladii: et non movebitur neque precet nec miserebitur. Et ad populum hunc****

bices. **Hec** dicit dñs te. Ecce ego do corā vob vīā vite et vīā mortis. Qui hītauerit ī urbe hac moriet̄ gladio et fame et peste: qui aut̄ egressus fuerit et trāsfugerit ad chaldeos q̄ obsidēt vos uiuet: et erit ei aīa sua q̄si spoliū. Posui eī faciē meā sup ciuitatē hāc ī malū et nō ī bonū ait dñs. In māu regis babilōis habiēt: et exuret eā igni et domū regis iuda. Audite verbū dñi dom⁹ dauid. **Hec** dicit dñs. **Judicate** mane iudiciū et eruite vi oppressū de manu calūniantis: ne forte egrediat̄ ut ignis idiḡtio mea et succendat̄ et nō sit q̄ extinguat: p̄ maliciā studioꝝ v̄oꝝ. **Ecce** ego ad te hītatricē vallis solide atq̄ cāpestris ait dñs: q̄ dicitis q̄s p̄cuciet nos et q̄s igrediet̄ dom⁹ nr̄as: et vili tabo sup vos iuxta fructuz studioꝝ v̄oꝝ dicit dñs: et succendā ignē ī saltu ei⁹ et deuorabit oīa in circuitu ei⁹. **Ca. XXII.**

Hec dicit dñs. **Descende** ī domū regis iuda: et loq̄ris ibi verbū hoc et bices. **Audi** verbū dñi rex iuda q̄ sedes sup solū dauid: tu et fui tui et p̄plus tuus q̄ ingredimī p̄ portas istas. **Hec** dicit dñs. **Facite** iudiciū et iusticiā et liberate vi oppressū de māu calūniatoris: et aduenā et pupillū et viduā nolite p̄ristaē neq̄ opprimatis iniq̄: et sanguinē innocentē ne offēdatis ī loco isto. **Si** eī facientes feceritis verbū istud. ingrediet̄ p̄ portas dom⁹ hui⁹ reges sedētes de genere dauid sup thronū eius: et ascendentes currus et equos: ip̄i et fui et p̄pls eoꝝ. **Quod** si nō audieritis v̄bū hoc: ī memetip̄o iurauī dicit dñs: q̄ ī solitudinē erit domus hec. **Quia** hec dicit dñs sup domum regis iuda. **Galaad** tu mihi caput libani. **Si** nō posuero te solitudinez: urbes inhabitabiles. **Et** sc̄tificabo sup te īterficiētē vix et arma ei⁹: et succidēt electas cedros tuas et p̄cipitabūt in ignē: et p̄trāsibūt gentes mlt̄e p̄ ciuitatem hāc et dicet vnusq̄sq̄ proximo suo. **Quare** sic fecit dñs ciuitati huic grāde: **Et** r̄ntebūt. **Coꝝ** reliq̄rint pactū dñi dei sui: et adorauerūt deos alienos: et seruauerūt illis. **Nolite** flere mortuū: neq̄ lugeatis sup euz fletu. **Plangite** eū qui egrediet̄: q̄ nō reuertēt v̄l̄: nec videbit̄ t̄raz natiuitatis sue. **Quia** hec dicit dñs ad selum filiū iosie regez iuda q̄ reguit p̄ iosia p̄re suo q̄ egressus ē de loco isto. **Nō** reuertēt̄ huc amplius: s̄z ī loco ad quē transtuli

eū ibi moriet̄. et t̄raz istā nō videbit̄ apli⁹. **Ue** q̄ edificat domū suā in iniusticia: et cenacula sua nō in iudicio. **Amicū** suū opprimet frustra: et mercetē nō reddet ei. **Qui** dicit edificabo mihi domū latā et cenacula spaciōsa: q̄ apit sibi fenestras et facit laq̄aria cedria: p̄igitq̄ sinopide. **Nūq̄d** regib⁹: qm̄ p̄feres te cedro: **Quia** tu⁹ nunq̄d nō p̄medit et bibit et fecit iudiciū et iusticiā: tūc cū bñ erat ei: **Judicauit** causas paup̄is et egeni ī bonū suū. **Nūq̄d** nō ideo: q̄ reguit me dicit dñs: **Tui** v̄o oculi et cor ad auariciā et ad sanguinē innocentē fundēdū et ad calūniā: et ad cursū mali opis. **Propt̄ea** hec dicit dñs ad ioachim filiū iosie regem iuda. **Nō** plāgent eū ve fr̄ et ve soror: nō p̄crepabūt ei ve dñe et ve icl̄ite. **Sepultura** azini sepeliet̄: putrefact⁹ et p̄iectus erit portas hīrlm. **Ascende** libanū et clama: et ī basanba vocē tuā et clama ad trāseūtes: q̄ p̄triti sunt oēs amatores tui. **Locut⁹** sū ad te ī abundācia tua: dixisti nō audia. **Hec** ē via mea ab adolescēcia tua: q̄ nō audisti vocē meā. **Oēs** pastores tuos pascet v̄tus: et amatores tui ī captiuitatē ibūt. **Et** tūc p̄fūderis et erubesces ab omī malicia tua: q̄ sedes ī libano et nidificas ī cedris. **Quo** conuenisti cū veissent tibi dolores q̄si dolores p̄turiētis: **Quo** ego dicit dñs: q̄ si fuerit iechonias fili⁹ ioachim regis iuda anul⁹ ī māu dextera mea inde euellā eū. **Et** dabo te in manu q̄rentiū aīaz tuā et in manu q̄ tu formidas faciē: et ī māu nabuchodonosor r̄gis babilōis: et ī mā⁹ chaldeoꝝ. **Et** mittā te et m̄rez tuā q̄ genuit te ī t̄raz alienā ī q̄ nati nō estis: ibiq̄ moriemī. **Et** ī t̄raz ad quā ip̄i leuant aīaz suā ut reuertāt̄ illuc: et nō reuertēt̄. **Nūq̄d** vas fictile atq̄ cōtritū vir iste iechonias: **Nūq̄d** vas absq̄ voluptate: **Quare** abiecti sūt ip̄i et semen eius: et p̄iecti ī t̄raz quā igrauerūt: **Terra** t̄raz t̄raz audi sermonē dñi. **Hec** dicit dñs.

Scribe vix istū sterile: vix q̄ in diebo suis nō p̄sperabit. **Nec** ei erit de semine ei⁹ vir qui sebeat sup solū dauid: et potestate habeat ultra in iuda. **Capitulum. XXIII.**
U pastoribus: qui disperdunt et dilacerant gregem pascue mee dicit dominus. **Pro** hec dicit dominus deus israhel ad pastores qui pascunt populum meum. **Eos** dispersistis gregem

meū et eiecistis eos: et nō visitastis eos. **Ecce** ego visitabo sup vos maliciam studioꝝ
 vꝛoꝝ ait dñs. **Ecce** ego ꝓgregabo reliq̄as
 gregis mei de oībo t̄ris ad q̄s eiecero eos
 illuc: et ꝓuertā eos ad rura sua et crescent et
 multiplicabūť: et suscitabo sup eos pastores
 et pascēt eos. Nō formidabūt vl̄ et n̄ paue-
 būt: et null⁹ loq̄ret̄ ex numero dicit dñs.
Ecce dies veniunt dicit dominus: et susci-
 tabo dauid germē iustū et regibit rex et sa-
 piēs erit: et faciet iudiciū et iusticiā in t̄ra.
In diebo illis saluabit̄ iuda: et isrl̄ h̄itabit
 ꝓfidēt. **Et** hoc ē nomē qđ vocabūt eū: dñs
 iust⁹ nr̄. **Prop̄** hoc ecce dies veniūt dicit
 dñs: et n̄ dicet vl̄ viuit dñs qđ eduxit filios
 isrl̄ de t̄ra egypti. **S**z viuit dñs qđ eduxit et
 adduxit semē dom⁹ isrl̄ de t̄ra aq̄lonis et de
 cūctis t̄ris ad q̄s eiecera eos illuc: et h̄ita-
 būt i t̄ra sua. **Ad** ꝓphas. **Cō**tritū ē cor meū
 i mebio mei: ꝓtremuert̄ oīa ossa mea. **Fa-**
 ctus sū q̄si vir ebr⁹: et q̄si hō mabid⁹ a vi-
 no a facie dñi et a facie vboꝝ sc̄toꝝ ei⁹: qz
 adulter⁹s repleta ē t̄ra: qz a facie maledi-
 ctōis luxit t̄ra: arefacta sūt arua bestī. **Fa-**
 ctus ē cursus eoz malus: et fortitudo eoz
 dissimil. **Propheta** nāqz et sacerdos polluti
 sūt: et i domo mea iueni malū eoz ait dñs
Idcirco via eoz erit q̄si lubricū i tenebris:
 ꝓpellent̄ em̄ et corruēt i ea. **Afferā** em̄ sup
 eos mala: annū visitatōis eoz ait dñs. **Et**
 i ꝓphetis samarie vidi fatuitatē: et ꝓhabāt
 in baal: et decipiebāt ꝓlm̄ meuz isrl̄. **Et** in
 ꝓhis h̄rl̄m vidi sk̄itudinē adulteratiū et
 iter mēdaci⁹: et ꝓfortauerūt man⁹ pessimoꝝ
 vt n̄ ꝓuertēt vnusq̄sqz a malicia sua. **Fcti**
 sūt mihi oēs vt sodomā: et h̄itatores ei⁹ q̄si
 gomorra. **Prop̄** hec dicit dñs exercituū
 ad ꝓphas. **Ecce** ego cibabo eos absinthio:
 et potabo eos felle. **A** ꝓhis ei h̄rl̄m egres-
 sa ē pollutō sup oēs t̄raz. **Dec** dicit dñs ex-
 ercituū. **Nolite** audire vba ꝓphaz qđ ꝓbe-
 tāť vob⁹ et decipiūt vos. **Elisionē** cordis sui
 loquunt̄: nō de ore dñi. **Dicūt** h̄is qđ blas-
 phemāt me locut⁹ est dñs. **par** erit vob⁹: et
 om̄i qđ ambulat in ꝓuitate cordis sui dixe-
 rūt: nō veniet sup vos malū. **Quis** em̄ as-
 suit i ꝓsilio dñi: et vidit et audiuit s̄monem
 eius: **Quis** ꝓsiderauit verbū illius et audi-
 uit: **Ecce** t̄bo dñice indiḡtōis egrediet̄: et
 t̄pestas erūpens sup caput ipioꝝ veniet.
Non reuertēt̄ furor dñi vsq̄dum faciat: et

vsq̄dū ꝓpleat cogitatōz cordis sui. **In** no-
 uissimis diebo itelligetis ꝓsiliū ei⁹. **Nō** mit-
 tebā ꝓphas et ipi currebāt: non loq̄bar ad
 eos. et ipi ꝓhabāt. **Si** stetisset i ꝓsilio meo
 et nota fecissent vba mea ꝓlo meo: auer-
 tisset vtiqz eos a via sua mala et cogitati-
 onib⁹ suis pessimis. **Putasne** de⁹ e vicino
 ego sū dicit dñs: et n̄ de⁹ delōge? **Si** occul-
 tabitur vir i absconditis: **Et** ego n̄ videbo
 eū dicit dñs: **Nunq̄d** n̄ celū et t̄ra ego imple-
 bo ait dñs: **Audiui** qđ dixerūt ꝓphe: ꝓphan-
 tes i noīe meo mendaciū atz dicētes. **Sō-**
 niaui: sōniaui. **Et** vsq̄q̄ istud ē i corde ꝓphaz
 vaticinatiū mēdaciū: et ꝓphatiū seductōes
 cordis sui: **Qui** volūt facere vt obliuiscat̄
 ꝓls me⁹ noīs mei. **ꝓt** sōnia eoz qđ narrāt
 vnusq̄sqz ad primū suū: sicut obliti sūt pa-
 tres eoz noīs mei ꝓt̄ baal. **Prop̄** hec qđ ha-
 bet somniū narret sōniū: et qđ habz s̄monē
 meum loq̄t̄ s̄monē meū vere. **Quid** paleis
 ad triticū dicit dñs: **Nunq̄d** nō vba mea sūt
 q̄si ignis ait dñs: et q̄si malle⁹ ꝓterēs petrā:
Prop̄ hec ecce ego ad ꝓphas ait dñs: qđ fu-
 rant̄ verba mea vnusq̄sqz a primo suo.
Ecce ego ad ꝓphas ait dñs qđ assumūt lin-
 guas suas: et aiūt dicit dñs. **Ecce** ego ad ꝓ-
 phetas sōniātes mēdaciū dicit dñs: qđ nar-
 rauerūt ea et seduxerūt ꝓlm̄ meū in mēdatio
 suo et in miraculis suis cū ego nō misisset
 eos. nec mādasset eis: qđ nihil ꝓfuerūt ꝓlo
 huic dicit dñs. **Si** igit̄ itrogauerit te ꝓls
 iste vel ꝓpha aut sacerdos dicēs. qđ ē on⁹
 dñi: dices ad eos. vos estis on⁹. **Proiciaz**
 quippe vos dicit dñs: et ꝓpha et sacerdos et
 ꝓls qđ dicit onus dñi: visitabo sup virū il-
 luz et sup domū eius. **Dec** dicetis vnusq̄sqz
 ad primū et ad fr̄em suū. **Quid** r̄ndit dñs:
Et qđ locutus est dñs: **Et** onus dñi vl̄ nō
 memorabit̄: qz onus erit vnicuiqz sermo
 su⁹. **Et** ꝓuertistis verba dei viuentis: dñi
 exercituum dei nr̄i. **Dec** dices ad ꝓpham.
Quid respondit tibi dominus: et quid lo-
 cutus est dominus: **Si** autēz onus domini
 dixeritis: ꝓpter hoc hec dicit dominus.
Quia dixistis sermonez istum onus domi-
 ni: et misi ad vos dicens. nolite dicere o-
 nus domini: ꝓpterea ecce ego tollaz vos
 portans. et derelinquam vos et ciuitatem
 quam t̄edi vobis et patribus vestris a fa-
 cie mea: et dabo vos in obprobrium sem-
 p̄iternum: et in ignominiam eternaꝝ que

nunquā obliuione telebif. **Ca. XXIII.**

O dicit mihi dñs: et ecce duo calathī pleni ficis positi an̄ tēplū dñi: postq̄ transtulit nabuchodonosor rex babilonis iechoniā filiū ioachim regē iuda et p̄ncipes ei⁹ et fabry et iclusorē de hierusalem et adduxit eos ī babilonē. Calath⁹ vn⁹ ficus bonas hēbit nimis (ut solēt fic⁹ eē p̄mi t̄pis) et calathus vn⁹ fic⁹ habebat malas nimis: q̄ p̄medi n̄ poterāt eoq̄ eēnt male. Et dixit dñs ad me. Quid tu vides hieremia! Et dixi fic⁹. Fic⁹ bonas. bonas valdē: et malas. malas valdē: q̄ p̄medi n̄ p̄nt eoq̄ sint male. Et sc̄m ē v̄bū dñi ad me dī cēs. Dec dicit dñs de⁹ isrl. Sicut ficus hec bone sic p̄gsc̄az trāsmiḡtōz iuda quā emisi de loco isto ī t̄raz chaldeoz ī bonū: et ponā oculos meos sup̄ eos ad placādū. Et reducā eos in t̄raz hāc: et edificabo eos et n̄ destruā: et plātabo eos et n̄ euellā: et dabo eis cor ut sciāt me qz ego sū dñs. Et erūt mibi ī pplm: et ego ero eis in dēū: qz reuertent̄ ad me ī toto corde suo. Et sicut ficus pessime q̄ p̄medi n̄ p̄nt eoq̄ sint male: hec dicit dñs sic dabo sedechiaz regē iuda et p̄ncipes ei⁹ et reliq̄s de hierl̄m q̄ remāserūt ī urbe hac: et q̄ h̄tant ī t̄ra egipti. Et dabo eos ī veratōz afflictōzqz oībz regnis t̄re: ī obprobriū et in p̄bolā et ī puerbiū et ī maledictōz in vniuersis locis ad q̄ eieci eos: et mittā in eis gladiū et famē et pestē donec p̄sumāt de t̄ra quā debi eis et p̄ibo eoq̄. **Ca. XXV.**

Uerbū qd̄ factū est ad hieremias de om̄i pplō iude ī anno q̄rto ioachim filij iosie regis iuda: ip̄e est annus p̄mus nabuchodonosor regis babilōis. Et locutus est hieremias p̄pha ad om̄ez pplm iuda et ad vniuersos habitatores hierl̄m dicens. A terciodecimo āno iosie filij āmon regis iuda vsqz ad diē hanc iste ē tercius et vicesimus ānus: factum est verbū dñi ad me: et locutus sum ad vos de nocte cōsurgens et loquēs et nō audistis. Et misit dñs ad vos om̄es suos suos p̄phas p̄surgēs diluculo mittensqz et nō audistis: neqz inclinastis aures v̄ras ut audiretis cū diceret. Reuertimini vnusquisqz a via sua mala. et a pessimis cogitatōibz v̄ris: et habitabitis in t̄ra quā debi dñs vob et p̄ibo v̄ris a seculo et vsqz ī sc̄m. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis adoretisqz eos: neqz

me ad iracundiā puocetis ī opibz manuū v̄raz. et nō affligaz vos. Et nō audistis me dicit dñs: ut me ad iracundiā puocaretis in opibz manuū v̄raz ī malū vestz. Propterea hec dicit dñs exercituū. Pro eo qd̄ nō audistis v̄ba mea: ecce ego mittā et assumaz vniuersas coḡtiones aquilonis ait dñs et nabuchodonosor regez babilonis p̄uū meū et adducā eos sup̄ terrā istaz et sup̄ habitatores ei⁹ et sup̄ om̄es natōes q̄ in circuitu ei⁹ sunt: et interficiā eos et ponā eos ī stuporē et ī sibilū et ī solitudines sempiternas. Perdāqz ex eis vocē gaudij et vocē leticie: vocē sponsi et vocē sp̄ose: vocē mole et lumē lucerne. Et erit vniuersa t̄ra eius in solitudinē et ī stuporē: et fūiet om̄es gētes iste regi babilōis septuaginta ānis. Cūqz impleti fuerint āni septuaginta visitabo super regē babilōis et sup̄ gētē illā dicit dñs iniquitatē eoq̄: et sup̄ t̄raz chaldeoz: et ponā illā ī solitudines sempiternas. Et adducā sup̄ t̄raz illā oīa v̄ba mea q̄ locut⁹ sum p̄ eas: om̄e qd̄ scriptū ē ī libro isto. q̄cunqz p̄phāuit hieremias aduersū oēs gentes: qz fūiet erūt eis cū eēnt gētes mlte et reges magni. Et reddā eis s̄m opa eoq̄: et s̄m facta manuum suaz. Quia sic dicit dñs exercituū de⁹ isrl. Dume calicē vini furoris hui⁹ te manu mea: et p̄pinabis de illo cūctis gentibus ad q̄s ego mittā te et bibēt: et turbabuntur et isanient a facie gladij quē ego mittā in eos. Et accepi calicem de manu dñi. et p̄pinavi cūctis gētibus ad q̄s misit me dñs: hierl̄m et ciuitatibz iude et regibz ei⁹ et p̄ncipibz eius ut darē eos in solitudinē et ī stuporē et ī sibilū et in maledictōz sicut ē dies ista: et pharaoni regi egipti et suis ei⁹ et p̄ncipibz ei⁹ et om̄i pplō ei⁹: et vniuersis generalit̄ cūctis regibz t̄re ausitidis. et cūctis regibz t̄re philistijm et ascalonis et gaze et acaroni et reliq̄s azoti: ydumee et moab et filijs āmon et cūctis regibz t̄jri et vniuersis regibz sydonis et regibz t̄re insularū q̄ sunt trans mare: et dedan et theman et buz et vniuersis q̄ attōsi sūt ī comā et cūctis r̄gibz arabie et cūctis regibz occidētis q̄ h̄tant ī deserto et cūctis regibz zambri et cūctis r̄gibz elam et cūctis regibz medoz et cunctis q̄ regibz aq̄lonis deprope et belōge: vnicuiqz p̄ fr̄es suū: et oībz regnis t̄re q̄ sup̄ faciē ei⁹ sunt. Et rex sesach bibet post eos. Et dices ad

eos. **Dec** dicit dñs exercituū de? isrl. **B**ibite
 te 7 inebriamini: 7 fomite 7 cadite: neq; sur-
 gatis a facie gladij quē ego mittā inē vos
 Cūq; noluerit accipe calicē de māu tua ut
 bibant: dices ad eos. **Dec** dicit dñs exerci-
 tuū. **B**ibētes bibetis. **Q**uia ecce ī ciuitate
 ī q̄ iuocatū ē nomē meū ego icipio affligē:
 vos q̄si inocētes 7 imunes eritis. **N**ō eritis
 imunes. **G**ladiū eī ego voco sup oēs habi-
 tatores t̄re: dicit dñs exercituū. **E**t tu pro-
 pheta ab ad eos oīa ūba hec: et dices ad il-
 los. **D**ñs de exello rugiet: et de habitaculo
 sc̄o suo dabit vocē suā. **R**ugies rugiet su-
 per decorē suū. **C**eleuma q̄si calcātū ī tor-
 tularib; p̄cinef aduersus oēs hitatores t̄-
 re. **P**eruenit sonit; usq; ad extrema t̄re:
 q; iudiciū dño cum gētib;. **I**udicat ip̄e cū
 oī carne. **I**mpios t̄dibi gladio dicit dñs.
Dec dicit dñs exercituū. **E**cce afflictio e-
 grebief de gēte ī gēte: 7 t̄bo magn; egre-
 bief de sūmitatib; t̄re: 7 ērt inf̄secti dñi in
 die illa a sūmo t̄re usq; ad summū eī. **N**ō
 plāgent 7 n̄ colligēt neq; sepeliēt: ī sterq;
 linio sup faciē t̄re iacebūt. **U**lulate pasto-
 res 7 clamate. 7 aspgite vos cinē optima-
 tes gregis: q; p̄leti sūt dies v̄ri ut inf̄fici-
 amini: 7 dissipatōes v̄re. 7 cadetis q̄si vasa
 p̄ciosa. **E**t p̄bit fuga a pastorib;: 7 saluta-
 cio ab optimatibus gregis. **C**lor clamoris
 pastoz 7 ululat; optimatū gregis: q; va-
 stauit dñs pascua eoz: 7 p̄ticuerunt arua
 pacis a facie ire furoris dñi. **D**ereliqt q̄si
 leo umbraculuz suū: facta est t̄ra eoz ī te-
 solatō; a facie ire colūbe: et a facie ire fu-
 roz dñi.

Capitulum. XXVI.

In p̄ncipio regni ioachim filij iosie
 regis iuda sc̄m est verbuz istud a
 dño dicens. **Dec** dicit dñs. **S**ta in
 atrio dom; dñi: et loq̄ris ad oēs ciuitates
 iuda de q̄bo veniūt ut adorent ī domo dñi
 uniuersos s̄mōnes: q̄s ego mādaui tibi ut
 loq̄ris ad eos. **N**oli subēhere verbū: si forte
 audiāt 7 p̄uertant vnusq; a via sua ma-
 la: 7 peniteat me mali qd cogito facere eis
 p̄f maliciā studioz eoz. **E**t dices ad eos.
Dec dicit dñs. **S**i n̄ audieritis me ut am-
 buletis ī lege mea quā dedi vob; ut audia-
 tis s̄mōnē suoz meoz p̄phaz q̄s ego misi
 ad vos de nocte p̄surgēs 7 dirigēs 7 n̄ au-
 distis: dabo domū istā sicut sylo: 7 urbem
 hāc dabo ī maledictō; cūctis gentib; t̄re.

Et audierūt sacerdotes et p̄phe et oīs p̄plus
 hieremias loquētē ūba hec ī domo dñi. **C**ū
 q; p̄plesset hieremias loquēs oīa q̄ p̄cepat
 ei dñs ut loq̄ret ad uniuersuz p̄lm: appre-
 hēterūt eū sacerdotes 7 p̄phe 7 oīs p̄plus di-
 cēs. **M**orte moriaf. **Q**uāē p̄phauit in noīe
 dñi dicēs: sicut sylo erit dom; hec. et v̄bs
 ista desolabit eoz nō sit hitator. **E**t p̄gre-
 gat; est oīs p̄pls aduersus hieremias ī do-
 mo dñi. **E**t audierūt p̄ncipes iuda oīa ūba
 hec: 7 ascēderūt d̄ domo regis in domū dñi:
 7 sederūt in itroitu porte dom; dñi noue.
Et locuti sunt sacerdotes 7 p̄phe ad p̄nci-
 pes 7 ad omēz p̄lm dicētes. **I**udiciū mor-
 tis ē viro huic: q; p̄phauit aduersus ciui-
 tatē istā sicut audistis aurib; v̄ris. **E**t ait
 hieremias ad oēs p̄ncipes 7 ad uniuersuz
 p̄lm dicēs. **D**ñs misit me ut p̄pharez ad do-
 mū istā 7 ad ciuitatē hāc oīa ūba q̄ audis-
 stis. **N**unc ḡ bonas facite vias v̄ras 7 stu-
 dia v̄ra: 7 audite vocē dñi dei v̄ri: 7 penite-
 bit dñm mali qd locut; est aduersuz vos.
Ego at; ecce in manib; v̄ris sū: facite mihi
 qd bonū 7 r̄c̄m ē in oculis v̄ris. **E**leruntū
 scitote 7 p̄gscite: si occideritis me sāguinez
 inocentē t̄betis p̄t vosmetipos 7 p̄t ciuita-
 tē istā 7 hitatores eī. **I**n veritate eī misit
 me dñs ad vos: ut loq̄rer ī aurib; v̄ris oīa
 ūba hec. **E**t dixerūt p̄ncipes et oīs p̄plus ad
 sacerdotes 7 ad p̄phas. **N**ō est viro huic iu-
 diciū mortis: q; ī noīe dñi dei n̄ri locut; ē
 ad nos. **S**urrexerūt ḡ viri de seniorib; t̄re:
 7 dixerūt ad oēz cetū p̄li loquētes. **M**iche-
 as de morasthin fuit p̄pha in dieb; ezechie
 regis iuda: 7 ait ad omēz p̄lm iude dicēs.
Dec dicit dñs exercituū. **S**yon quasi ager
 arabif; et h̄rlm in aceruū lapidū erit: et
 mons dom; ī excella siluaz. **N**unq̄d morte
 p̄demnavit eū ezechias rex iuda 7 omnis
 iuda: **N**unq̄d nō timuerūt dñm et t̄p̄cati
 sunt faciē dñi: 7 penituit dñm mali qd lo-
 cutus fuerat aduersū eos. **I**taq; nō facia-
 mus malū grande p̄t anias nrās. **F**uit q;̄
 vir p̄phetans ī noīe dñi v̄rias fili; semei de
 cariathiarim: et p̄phetauit aduersus ciui-
 tatē istā. 7 aduersus t̄raz hanc iuxta oīa
 verba hieremie. **E**t audiuit rex ioachim 7
 oēs potētes 7 p̄ncipes eius ūba hec: 7 q̄si-
 uit rex inf̄ficere eū. **E**t audiuit v̄rias 7 ti-
 muit: fugitq; 7 igressus ē egiptū. **E**t misit
 rex ioachim viros ī egiptū helchana filiū

achoboz et viros cum eo in egiptu. Et eduxerunt vias de egipto: et abduxerunt eum ad regem ioachim et percussit eum gladio: et percussit cadauer eius in sepulchris vulgi ignobilis. Igitur manasse filij saphan fuit cum hieremia ut non ederet in manu populi et interficerent eum. **Capitulum.**

In principio regni ioachim filij iosie regis iude factum est verbum istud ad hieremiam a domino dicens. **Dec dicit dominus ad me.** Fac tibi vnicula et cathenas et pones eos in collo tuo: et mittes eas ad regem edom et ad regem moab et ad regem filioz ammon et ad regem tiri et ad regem sydonis in manu nuncioz qui venerunt iherusalem ad sedechiaz regem iuda: et precipies eis ut ad dominos suos loquantur. **Dec dicit dominus exercituum deus israel.** **Dec dicetis ad dominos vestros.** Ego feci terra et homines et iumenta que sunt super faciem terre in fortitudine mea magis et in brachio meo extitit: et dedi eas ei que placuit in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu nabuchodonosor regis babilonis sui mei: in super et bestias agri dedi ei ut fuerint illi: et fuerit ei omnes gentes et filio eius et filio filij eius donec veniat tempus terre eius et ipsius. Et seruiet ei gentes multe et reges magni: gens autem et regnum quod non fuerit nabuchodonosor regi babilonis et quicumque non curuauerit collum suum sub iugo regis babilonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait dominus: donec assumam eos in manu eius. **Nos ergo nolite audire prophetas vestros et diuinos et somnatores et augures et maleficos qui dicunt vobis non seruietis regi babilonis: quia mendacium prophetant vobis ut longe faciant vos de terra vestra: et eiciant vos et peatis.** Porro gens que subiecerit ceruicem suam sub iugo regis babilonis et fuerit ei et dimittam eam in terra sua dicit dominus: et colet eam et habitabit in ea. **Et ad sedechiaz regem iuda locutus sum super omnia verba hec dicens.** Subicite colla vestra sub iugo regis babilonis: et seruite ei et populo eius: et viuetis. **Quare moriemini tu et populus tuus gladio. fame et peste: sicut locutus est dominus ad gentem que seruire noluerit regi babilonis.** **Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis non seruietis regi babilonis: quia mendacium ipsi loquuntur vobis.** Quia non misi eos ait dominus: et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: ut eiciant vos et peatis tam vos quam prophete qui vaticinantur vobis. **Et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens.**

Dec dicit dominus. Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes: ecce vasa domini reuertentur de babilone nunc cito. **Mendacium enim prophetant vobis.** Nolite ergo audire eos: sed seruite regi babilonis ut viuatis. **Quare dicitur hec ciuitas in solitudine:** **Esti prophete sunt.** et est verbum domini in eis occurrat domino exercituum: ut non veniant vasa que derelicta fuerant in domo domini et in domo regis iuda et in iherusalem in babilone. **Quia hec dicit dominus exercituum ad columnas et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum que manserunt in ciuitate hac: que non tulit nabuchodonosor rex babilonis cum transferret iechonias filium ioachim regem iuda de iherusalem in babilone et omnes optimates iuda et iherusalem.** **Quia hec dicit dominus exercituum deus israel ad vasa que derelicta sunt in domo domini et in domo regis iuda et iherusalem.** **In babilonem transferentur: et ibi erunt usque ad diem visitationis sue dicit dominus.** **Et afferri faciam ea et restitui in loco isto.**

Capitulum. **XXVIII.**
Et factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iuda in anno quarto in mense quinto: dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram sacerdotibus et omni populo dicens. **Dec dicit dominus exercituum deus israel.** **Construi iugum regis babilonis.** **Adhuc duo anni diebus: et ego referri faciam ad locum istum omnia vasa domini que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto et transtulit ea in babilone.** **Et iheroniam filium ioachim regem iuda et omnem transmigrationem iude que ingressi sunt in babilonem ego conuertam ad locum istum ait dominus.** **Construam enim iugum regis babilonis.** **Et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabat in domo domini: et ait hieremias propheta.** **Amē sic faciat dominus.** **Suscitet dominus verba tua que prophetasti: ut referantur vasa in domum domini: et omnis transmigratione de babilone ad locum istum.** **Et runc audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis: et in auribus uniuersi populi.** **Prophete qui fuerunt ante me et te ab initio et prophetauerunt super terram multas et super regem de populo et de afflictione et de fame: propheta qui vaticinatus est pacem cum venerit verbum eius: scietur propheta quem misit dominus in veritate.** **Et tulit ananias propheta cathenam de collo hieremie prophete: et percussit eam.** **Et ait ananias in conspectu omnis populi dicens.** **Dec**

dicit dñs. Sic pfringaz iugū nabuchodonosor regis babilōis p' duos ānos diez d collo oīm gentiū. Et abiit hieremias ppha in viā suaz. Et sc̄m ē verbū dñi ad hieremiā postq̄ p̄fregit ananias ppha cathenā de collo hieremie pphete dicēs. Uade: et dices ananie. Hec dicit dñs. Cathenas lignēas p̄triuisti et facies p̄ eis cathenas ferreas: qz hec dicit dñs exercitūū de' isrl'. Iugū ferreū posui sup collū cūctaz gentiū istaz ut fūiāt nabuchodonosor regi babilōis: et fūiēt ei: isup et bestias t̄re tedi ei. Et dicit hieremias ppha ad ananiā pphaz Audi anania. Nō misit te dñs: et tu p̄fidere fecisti p̄lm istū in mendacio. Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego mittā te a facie terre. Hoc āno morieris. Aduersū eī dñm locutus es. Et mortu' est ananias ppha in āno illo mense septimo. **Capi. XXIX.**

Hec sūt ūba libri quē misit hieremias de birlm ad reliquias senioz transmigratōnis et ad sacerdotes et ad pphetas et ad omnez populum quem duxerat nabuchodonosor de birlm i babilōnē: postq̄ egressus est iechonias rex et dñā et eunuchi et p̄ncipes iuda et birlm et faber et iclusor de birlm i manu elasa filij saphan et gamalie filij helchie q̄s misit setechias rex iuda ad nabuchodonosor regem babilōnis i babilōnē: dicēs. Hec dicit dñs exercitūū de' isrl' omī trāsmiḡtōi quā trāstuli de birlm i babilōnē. Edificate domos et habitate: et plātate ortos et p̄medite fructū eoz. Accipite uxores et generate filios et filias: et date filijs v̄ris uxores et filias vestras viris date. et pariāt filios et filias: et multiplicabimī ibi et nolite eē pauci numero: et q̄rite pacē ciuitatis ad quā trāsmiḡre nos feci et orate p̄ ea ad dñm: qz i pace illi' erit pax vob. Hec dicit dñs exercitūū de' isrl'. Nō vos seducāt p̄phe v̄ri q̄ sunt in medio v̄m et diuini v̄ri: et ne attēdati ad sōnia v̄ra q̄ vos sōniatis qz falso ipi p̄phetant vob in noīe meo: et non misit eos dicit dñs. Quia hec dicit dñs. Cū ceperint imple-ri in babilone septuagīta āni visitabo vos et suscitabo sup vos ūbū meū bonū: ut reducā vos ad locū istū. Ego eī scio cogitātes q̄s cogito sup vos ait dñs. cogitātes pacis et nō afflictōis ut tem vob finē et paciēciā: inuocabitis me et viuetis. et orabi-

tis me et ego exaudia vos: q̄retis me et inueniar a vob ait dñs. Et reducaz captiuitatē v̄raz: et p̄gregabo vos de vniuersis gētibus et de cūctis locis ad q̄ expuli vos dicit dñs. Et reuerti vos faciā de loco ad quem trāsmiḡre vos feci: qz dixistis. Suscitauit nob dñs pphas i babilone. Quia hec dicit dñs ad regē qui setet sup solū dauid et ad omēz p̄lm habitatorē vrbis hui': ad fr̄es v̄ros q̄ nō sūt egressi vobiscū in trāsmiḡtōnē. Hec dicit dñs exercitūū. Ecce mittaz i eos gladiū et famē et pestē: et ponā eos q̄si ficus malas q̄ p̄medi non p̄nt eoz pessime sint: et p̄seq̄r eos i gladio et i fame et i pestilēcia. Et dabo eos i veratōez vniuersis regnis t̄re i maledictōz et i stuporē et i sibiluz et i obprobriū cūctis gētibus ad q̄s ego eiecī eos: eoz n̄ audierint ūba mea dicit dñs q̄ misit ad eos p̄ suos meos pphas de nocte p̄surgēs et mittēs: et nō audistis dicit dñs. Vos ḡ audite verbū dñi omīs trāsmiḡtio quā emisi de birlm i babilonem. Hec dicit dñs exercitūū de' isrl' ad abab filiū chulie et ad setechiaz filiū maasie q̄ p̄phetant vob in noīe meo mēdacit. Ecce ego t̄baz eos in in man' nabuchodonosor regis babilōis: et pcutiet eos i oculis v̄ris. Et assumeēt eis maledictō oī trāsmiḡtōi iude. q̄ ē i babilone dicētū. Donat te dñs sicut setechiam et sicut abab q̄s fr̄ixit rex babilōnis in igne: p̄ eo q̄ fecerit stulticiā in isrl' et mechati sūt in uxores amicoz suoz: et locuti sūt ūbū i noīe meo mēdacit qd nō mādaui eis. Ego sū iudex et testis dicit dñs. Et ad semeiam neelamiten dices. Hec dicit dñs exercitūū de' isrl'. Pro eo q̄ misisti in noīe meo libros ad omēz p̄lm q̄ est in birlm et ad sophoniam filiū maasie sacerdotē et ad vniuersos sacerdotes dicēs: dñs dedit te sacerdotēz p̄ iorate sacerdotē ut sis dux i domo dñi sup omēz v̄r arrepticū et p̄phetā: et ut mittas eū in neruū et in carcerē. Et nūc q̄re nō icrepasti hieremiaz anathotiten q̄ p̄phetat vob: Quia sup hoc misit i babilōnē ad nos dicēs. Lōguz ē: edificate domos et hitate: plātate ortos et p̄medite fruct' eoz. Legit ḡ sophonias sacerdos libz istū in auribz hieremie pphete. Et sc̄m est ūbū dñi ad hieremiā dicēs. Mitte ad omēz trāsmiḡtōz dicēs. Hec dicit dñs ad semeiaz

neelamiten. Pro eo q̄ p̄phauit vob̄ semei-
as et ego n̄ misi eū: et fecit vos p̄fidē in mē-
dacō: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego visita-
bo sup̄ semeiā neelamiten et sup̄ semē ei⁹.
Nō erit ei vir sedēs ī medio ppli h⁹: et n̄ vi-
debit bonū qd̄ ego faciā p̄plo meo ait dñs:
qz p̄uaricacōz locut⁹ ē aduersus dñm. Ca.

Hec v̄bū qd̄ sc̄m̄ ē ad hie. XXX.
Remiam a dño dicēs. Hec dicit dñs
de⁹ isrl̄ dicēs. Scribe tibi oīa v̄ba q̄
locut⁹ suz ad te ī libro. Ecce ei⁹ dies veniūt
dicit dñs: et p̄uertā p̄uersiōez ppli mei isrl̄
et iuda ait dñs: et p̄uertam eos ad trā quā
dedi p̄ibz eoz et possidebūt eā. Et hec v̄ba
q̄ locut⁹ ē dñs ad isrl̄ et iudaz: qm̄ hec di-
cit dñs. Vocē tr̄ozis audiui⁹: formido: et
non est pax. Inrogate et videte si generat
mascul⁹. Quare ḡ vidi oīs viri man⁹ sup̄
lūbū suuz q̄si pturiētis: Et p̄uerse sūt vni-
uerse facies ī auriginē. Ne qz maḡ dies il-
la nec ē simil⁹ ei⁹: tēpusqz tribulacōis ē ia-
cob: et ex ip̄o saluabit. Et erit: ī die illa ait
dñs exercitūū p̄terā iugū ei⁹ de collo tuo:
et vincula ei⁹ dirūpā. Et n̄ dñabūt ei am-
plius alieni: sed fuit dño deo suo: et da-
uid regi suo quē suscitabo eis. Tu ḡ ne ti-
meas sue me⁹ iacob ait dñs: neqz paueas
isrl̄: qz ecce ego saluabo te de trā longinq̄
et semē tuū de trā captiuitatis eoz. Et re-
uertet iacob et q̄scet: et cūctis affluet bo-
nis. et nō erit quē formidet: qm̄ tecū ego sū
ait dñs vt saluē te. Faciā em̄ p̄sumatōz in
cūctis gentibz ī q̄bo disp̄si te: te at nō faci-
am ī p̄sumatōz: s; castigabo te ī iudicō vt
nō tibi videaris innoxius: qz hec dicit dñs.
Insanabil⁹ fracta tua: pessima plaga tua.
Nō est q̄ iudicet iudiciū tuū: ad alligandū
curatōz tuā utilitas nō ē tibi. Om̄es ama-
tores tui oblitī sūt tui: teqz n̄ querēt. Pla-
ga ei⁹ inimici p̄cussi te: castigatōe crudeli.
Prop̄ mltitudinē iniquitatis tue dura sc̄ta
sūt p̄cta tua. Quid clamas sup̄ p̄tritione
tua: Insanabilis ē dolor tu⁹. Prop̄ mul-
titudinē iniquitatis tue et dura p̄cta tua fe-
ci hec tibi. Propterea oēs q̄ p̄medūt te de-
uorabunt: et vniuersi hostes tui ī captiui-
tate ducēt. Et om̄es q̄ te vastāt vastabū-
tur: cūctosqz p̄datōres tuos dabo ī predā.
Obducā ei⁹ cicatricē tibi: et a vulneribz tu-
is sanabo te dicit dñs. Quia eiectaz voca-
uerūt te syon: hec ē q̄ nō habebat req̄rentē.

Hec dicit dñs. Ecce ego p̄uertam p̄uersi-
onē tabnaculoz iacob: et tectis eius mise-
rebor. Et edificabit ciuitas ī excello suo:
et tēplū iuxta ordinē suū fūdabit. Et egres-
siet de eis laus voxqz iubilantiū: et mltipli-
cabo eos et n̄ minuent: et glorificabo eos et
nō attenuabunt: et erūt filij ei⁹ sicut a p̄nc-
ipio: et cet⁹ ei⁹ corā me p̄manebit. Et vi-
sitabo aduersū om̄es q̄ tribulāt eū: et erit
dux ei⁹ ex eo: et p̄nceps d̄ medio ei⁹ p̄duces-
tur. Et applicabo eū: et accedz ad me. Quis
ei⁹ iste est q̄ applicet cor suū: vt appropinq̄t.
Mibi ait dñs: Et eritis mibi ī pplm: et ego
ero vob̄ ī deū. Ecce turbo dñi furor egres-
siet: p̄cella ruens ī capite ip̄ioz p̄q̄scet.
Nō auertēt irā idiḡtōis dñs: donec faciat
et p̄pleat cogitatōz cordis sui. In nouissī-
mo diez intelligetis ea. Ca. XXXI.

In tēpe illo dicit dñs ero de⁹ vni-
uersis p̄gnationibz isrl̄: et ip̄i erūt
mibi ī pplm. Hec dicit dñs. Inuenit
grāz ī deserto plus q̄ remāserat gladio.
Placet ad requiē suaz isrl̄. Lōge dñs appa-
ruit mibi. Et ī charitate p̄petua dilexi te:
ideo at̄xi te miserans. Rursūqz edificabo
te: et edificabēis v̄go isrl̄. Adhuc ornabēis
timpanis tuis: et egredieris ī choro iubilantiū.
Adhuc plantabis vineas ī mōtibz sa-
marie. Plātabūt plantātes: et donec t̄pus
veniat n̄ vindemiabūt: qz erit dies ī q̄ cla-
mabūt custodes ī mōte ephraim. Surgite
et ascēdam⁹ ī syon ad dñm deū nr̄m: qz hec
dicit dñs. Exultate ī leticia iacob: et hinc
nite p̄ caput gentiū: p̄sonate et canite: et
dicite. Salua dñe pplm tuum reliq̄as isrl̄.
Ecce ego adducā eos de trā aq̄lonis: et cō-
gregabo eos ab extremis tr̄e: int̄ q̄s erūt
cec⁹ et claud⁹ et p̄gnans et piens sil⁹ cet⁹ ma-
gnus reuertentiū huc. In fletu veniēt: et
in p̄cibo reducā eos. Et adducā eos p̄ totas
rētes aq̄z ī via recta et nō ip̄ingēt ī ea: qz
sc̄tus sū isrl̄ p̄: et ephraim p̄mogeit⁹ me⁹
ē. Audite v̄bz dñi gētes: et annūciate ī in-
sulis q̄ procul sūt: et dicite. Qui disp̄sit isrl̄
cōgregabit eū: et custodiet eū sicut pastor
gregē suū. Redimet ei⁹ dñs iacob: et libera-
bit eū d̄ manu potētioris. Et veniēt et lau-
dabunt ī mōte syon: et p̄fluent ad bona
dñi sup̄ frumēto et vino et oleo et fetu pe-
coz et armētoz: eritqz aīa eoz quasi ort⁹
irriguus: et vl̄ nō esurient. Tunc letabit

Jeremias

ego in choro: iuvenes et senes filii. Et puertam
 luctum eorum in gaudium: et consolabor eos: et letifi-
 cabo a dolore suo. Et iebriabo animas sacer-
 dotum pigredie: et populus meus ad-
 plebitur ait dominus. **Dec** dicit dominus. **F**lor in excel-
 so audita est lamentatio luctus et fletus: rachel
 ploratis filios suos. et nolentis consolari super
 eis: quia non sunt. **Dec** dicit dominus. **Q**uiescat vox
 tua a ploratu et oculi tui a lacrimis: quia est
 merces operi tuo ait dominus. **E**t revertentur de fra-
 inimici: et est spes nouissimis tuis ait dominus: et
 revertentur filii tui ad finios suos. **A**udies
 audiui ephraim in simonem. **C**astigasti me
 domine: et erubuit super quasi iuueneculus idomit. **C**on-
 uerte me et reuertar: quia tu dominus deus meus.
Postquam enim puertisti me egi penitentiam: et postquam
 ostendisti mihi percussisti femur meum. **C**onfusus
 sum et erubui: quoniam sustinui obprobrium adoles-
 centie mee. **S**i filii honorabilis mihi ephraim:
 si puer delicatus: quia ex quo locutus sum de eo ad-
 huc recordabor ei. **I**dcirco perturbata sunt
 viscera mea super eum: misericordias misericordiarum eius ait
 dominus. **S**tatue tibi speculam: pone tibi ama-
 ritudines. **D**irige cor tuum in viam rectam. in qua am-
 bulasti. **R**evertetur ego israel: revertetur ad civi-
 tates tuas istas. **E**tsiquis delicatus dissolueris
 filia vaga: **Q**uia creavit dominus novum super ter-
 ram: facta circumdabitur vix. **Dec** dicit dominus exer-
 cituum deus israel. **A**d huc dicitur verbum istud in fra-
 iuda et in ierusalem: cum puertero captivitas
 te eorum. **D**ominus dicit tibi dominus pulcritudo iusti-
 tie mors sceleris. **E**t habitabunt in eo iudas et omnes
 civitates eius sicut agricolae et minantes gre-
 ges: quia iebriavi animas lassas: et omnes animas esu-
 rientem saturavi. **I**deo quasi de sono suscitatus
 sum et vidi: et sonus meus dulcis mihi. **E**cce dies
 venient dicit dominus: et seinabo domum iuda et do-
 mum israel seime hoies et seime iumentorum. **E**t sicut
 vigilavi super eos ut euellerem et demolirer et
 dissiparem et disperderem et affligerem: sic vigila-
 bo super eos ut edificem et plantem ait dominus. **I**n
 diebus illis non dicentur ultra. presertim medentur vna
 acerba et dentes filiorum obstupuerunt: sicut vnus-
 quisque in iniquitate sua morietur. **O**is homo qui me-
 moriterit vnam acerbam: obstupescet dentes eius.
Ecce dies venient dicit dominus. et feriam domum
 israel et domum iuda secundum novum. **N**on secundum pactum
 quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi
 manum eorum ut educerem eos de terra egypti:
 pactum quod irritum fecerunt et ego dominus sum
 eorum dicit dominus: sicut hoc erit pactum quod feriam

cum domo israel. **P**ost dies illos dicit dominus da-
 bo legem meam in visceribus eorum: et in corde eorum
 scribam eam: et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi in
 populum. **E**t non docebit ultra vir proximum suum. et
 vir fratrem suum dicens: cognosce dominum. **O**mnes
 enim cognoscet me a minimo eorum usque ad maxi-
 mum ait dominus: quia propiciabor iniquitatibus eorum et
 peccatis eorum non ero memor amplius. **Dec** dicit
 dominus qui dat solem in lumine diei. ordinem lune
 et stellarum in lumine noctis: qui turbat mare
 et sonant fluctus eius: dominus exercituum nomen
 illi. **S**i defecerit leges iste coram me dicit
 dominus: tunc et semine israel deficiet ut non sit gens
 coram me cunctis diebus. **Dec** dicit dominus. **S**i
 mensurari poterint celi sursum et investigari
 fundamenta terre deorsum: et ego abiciam uni-
 versum semine israel propter omnia que fecerunt dicit
 dominus. **E**cce dies venient dicit dominus: et edifica-
 bitur civitas domino a turri ananehel usque ad
 portam anguli. **E**t erit ibi norma mensure
 in prospectu eius super collam gareb: et circumbit
 goatha et omnes vallis cadauey et cineres et
 universam regionem mortis. usque ad torrentem
 cedron et usque ad angulum porte equorum orientis
 talis. **S**anctum domini non euellatur: et non destru-
 etur ultra in perpetuum. **Ca. XXXII.**

Uerbum quod factum est ad hieremiam a
 domino in anno decimo sedechie regis iu-
 da: ipse est annus octauusdecimus na-
 buchodonosor. **T**unc exercitus regis babilo-
 nis obsidebat ierusalem: et hieremias propheta erat
 clausus in atrio carceris qui erat in domo re-
 gis iuda. **C**lauserat enim eum sedechias rex iu-
 da dicens. **Q**uare vaticinarius dicens hec di-
 cit dominus. ecce ego dabo civitatem istam in manum
 regis babilonis et capiet eam. et sedechias rex
 iuda non effugiet de manu chaldeorum sed erit in
 manum regis babilonis. et loquetur os eius cum ore
 illius et oculi eius oculos illius videbunt. et in babilo-
 nem ducet sedechias et ibi erit donec visitem
 eum ait dominus: si autem dimicaueritis aduersum
 chaldeos nihil prosperum habebitis. **E**t dixit
 hieremias. **F**actum est verbum domini ad me dicens
Ecce ananehel filius sellu patruelis tui ve-
 niat ad te dicens. **E**me tibi agere meum qui est in
 anathoth. **T**ibi enim propetit ex propinquitate ut
 emas. **E**t venit ad me ananehel filius patruis
 mei secundum verbum domini ad vestibulum carceris: et
 ait ad me. **P**osside agere meum qui est in ana-
 thoth in terra beniamin. quia tibi propetit hereditas
 et tu propinquus es ut possideas. **I**ntellexi autem

dicit dñs q̄ factur⁹ ē ⁊ formatur⁹ illud ⁊ pa
 ratur⁹: dñs nomē ei⁹. Clama ad me ⁊ exau
 diā te: ⁊ anūciabo tibi grātia ⁊ firma q̄ ne
 scis. Quia hec dicit dñs de⁹ isrl' ad domos
 ur̄b hui⁹ ⁊ ad domos r̄gis iuda q̄ destructe
 sūt ⁊ ad munitōes ⁊ gladiū veniētū ut di
 micēt cū chaldeis et impleāt eas cadauerib⁹
 boīm q̄s percussī ī furore meo ⁊ in indignatōe
 mea: abscondēs faciē meā a ciuitate hac p̄
 pter oēs maliciā eorū. Ecce ego obducam
 eis cicatricē ⁊ sanitatē: ⁊ curabo eos et re
 uelabo eis tēp̄catōes pacis ⁊ veritatis. Et
 puertā p̄uersiōez iuda ⁊ p̄uersionē hierl'm
 ⁊ edificabo eos sicut a p̄ncipio: et emūda
 bo eos ab oī iniquitate sua ī q̄ peccauerūt mi
 hi: ⁊ p̄pici⁹ ero cūctis iniquitatib⁹ eorū in q̄bo
 deliquērūt mihi et spreuerūt me. Et erūt mihi ī
 nomē ⁊ ī gaudiū ⁊ ī laudē ⁊ ī exultatōz cū
 ctis gētib⁹ terre q̄ audierūt oīa bona q̄ ego
 factur⁹ sū eis: ⁊ pauebūt ⁊ turbabūt ī unī
 uersis locis ⁊ in oī pace quā ego faciā eis.
 Dec dicit dñs. Abhuc audietur ī loco isto
 quez vos dicitis esse destrū eo q̄ n̄ sit hō nec
 iumentū ī ciuitatib⁹ iuda ⁊ foris hierl'm q̄
 desolate sūt absq̄ hoīe ⁊ absq̄ habitatore ⁊
 absq̄ pecore. vox gaudij et vox leticie vox
 sp̄sī ⁊ vox sp̄se: vox dicētū p̄fitemī dño
 exercitū qm̄ bon⁹ dñs. qm̄ ieternū misēria
 ei⁹: ⁊ portatiū nota ī domo dñi. Reducā ei
 p̄uersionē terre sicut a p̄ncipio dicit dñs.
 Dec dicit dñs exercitū. Abhuc erit ī loco
 isto destrū absq̄ hoīe ⁊ absq̄ iumento. et ī cū
 ctis ciuitatib⁹ ei⁹ hītaculo pastorū accubā
 tiū gregū ī ciuitatib⁹ mōtuos⁹ et ī ciuitati
 bo cāpestrib⁹: ⁊ ī ciuitatib⁹ q̄ ab austz sūt ⁊
 ī terra beniamī ⁊ ī circuitu hierl'm ⁊ ī ciui
 tatib⁹ iuda: abhuc trāsibūt greges ad ma
 nū numerātis ait dñs. Ecce dies veniēt di
 cit dñs: ⁊ suscitabo v̄bū bonū qd̄ locut⁹ sū
 ab domū isrl' et ab domū iuda. In diebo ill
 ⁊ ī tpe illo germiare faciā dauid germē iu
 sticie: ⁊ faciet iudiciū ⁊ iusticiā ī terra. In
 diebo ill' saluabit iuda: ⁊ isrl' habitabit p̄fide
 ter. Et hoc ē nomē qd̄ vocabūt eū: dñs iu
 stus nr̄. Quia hec dicit dñs. Nō iteribit de
 dauid vir q̄ seateat sup thronū dom⁹ isrl': et
 de sacerdotib⁹ ⁊ d̄ leuitis n̄ iteribit vir a fa
 cie mea q̄ offerat olocustomata et icēdat
 sacrificiū ⁊ cedat victimas oībo diebo. Et
 factur⁹ ē v̄bū dñi ad hieremiā dicēs. Dec di
 cit dñs. Si irritū p̄t fieri pactū meū cū die

⁊ pactū meū cū nocte ut nō sit dies ⁊ nox ī
 tpe suo: ⁊ pactū meū irritū esse poterit cū
 dauid suo meo ut n̄ sit ex eo fili⁹ q̄ regnet
 ī throno ei⁹: ⁊ leuite ⁊ sacerdotes ministri
 mei. Sicuti enumerari nō p̄nt stelle celi ⁊
 metiri arene maris: sic mltiplicabo semen
 dauid serui mei: et leuitas mīstros meos.
 Et factur⁹ ē v̄bū dñi ad hieremiā dicēs. Nū
 qd̄ n̄ vidisti qd̄ p̄plus h̄ locut⁹ sit dicēs. due
 p̄gnatōes q̄s elegerat dñs abiecte sunt! Et
 p̄plm meū d̄spexerūt: eo q̄ n̄ sit vlt̄ gēs corā
 eis. Dec dicit dñs. Si pactū meū iter diez
 ⁊ noctē ⁊ leges celo ⁊ terre n̄ posui. eq̄tē et
 semē iacob et dauid serui mei p̄ciā: ut nō
 assumā de semie ei⁹ p̄ncipes semis abrahaz
 ⁊ ysaac ⁊ iacob. Reducā em̄ p̄uersionē eo
 rū: et miserebor eis. **Ca. XXXIII.**

Urbū qd̄ factur⁹ ē ad hieremiā a do
 mino: qm̄ nabuchodonosor rex bā
 bilōis ⁊ oīs exercit⁹ ei⁹ vniuersaq̄
 regna terre q̄ erāt sub ptāte man⁹ ei⁹ ⁊ oēs
 p̄pli bellabāt p̄ hierl'm et oēs vr̄bes ei⁹ di
 cēs. Dec dicit dñs de⁹ isrl'. Uade ⁊ loq̄re ad
 sedechiā regē iuda: ⁊ dices ab eū. Dec dicit
 dñs. Ecce ego t̄dā ciuitatē hāc ī man⁹ re
 gis babilonis: ⁊ succēdet eā igni. Et tu nō
 effugies de manu ei⁹: s̄ p̄phēsiōe capieris
 ⁊ in manu ei⁹ traberis: et oculi tui oculos
 r̄gis babilonis videbūt. et os ei⁹ cū ore tuo
 loquet⁹: ⁊ babilonē introib⁹. Attū audi ver
 bū dñi sedechia rex iuda. Dec dicit dñs ab
 te. Nō morieris ī gladio s̄ in pace morie
 ris: ⁊ scdm̄ p̄uisiones patz tuorū regum
 porū q̄ fuerūt āte te sic p̄burēt te. et plāgēt
 te de dñe: qz v̄bū hoc ego locut⁹ sum dicit
 dñs. Et locut⁹ ē hieremias p̄pha ad sedechi
 am regē iuda vniuersa v̄ba hec ī hierl'm: et
 exercit⁹ regis babilonis pugnabat contra
 hierl'm ⁊ p̄ oēs ciuitates iuda q̄ reliq̄ erāt
 p̄ lachis ⁊ p̄ azecha. Dec ei⁹ superāt d̄ ci
 uitatib⁹ iuda vr̄bes munitē. **U**rbū qd̄ fa
 ctū ē ad hieremiā a dño: postq̄ percussit rex
 sedechias fedus cū oī p̄plo ī hierl'm p̄dicās
 ut dimitteret vnusq̄sq̄ suū suuz ⁊ vnusq̄sq̄
 ancillā suā hebreū ⁊ hebreā liberos: ⁊ neq̄
 q̄ dñarenē eis id ē in iudeo et ī fratre suo.
 Audierūt ḡ oēs p̄ncipes ⁊ vniuersus p̄plus
 q̄ inierūt pactū ut dimitterat vnusq̄sq̄ ser
 uū suū ⁊ vnusq̄sq̄ ancillā suā liberos: et
 ultra nō dñarenē eis. Audierūt igit⁹: ⁊ di
 miserūt. Et p̄uersi sūt deinceps et r̄traxerūt

seruos suos et ancillas suas quas dimiserunt liberos: et subiugauerunt in famulos et famulas. Et factum est verbum ad hieremiam a domino dicens. **Hec dicit dominus deus israel. Ego percussi fedus cum patribus vestris: in die qua eduxi eos de terra egypti de domo suavitatis dicens. Cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebreum quem vendidit ei: et fuerit tibi sex annis: et dimittes eum a te liberum. Et non audierit presertim vestri me: nec inclinauerunt aurem suam. Et perversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut predicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum: et iniistis pactum in conspectu meo in domo in qua inuocatum est nomen meum super eam. Et reuersi estis et maculastis nomen meum: et reduxistis unusquisque fratrem suum et unusquisque ancillam suam quas dimiseratis ut essent liberi et sue pretatis: et subiugastis eos ut sint vobis sui et ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos non audistis me: ut predicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo. Ecce ego predicabo libertatem ait dominus ad gladium ad pestem et ad famem: et dabo vos in commotionem cunctis regnis terre. Et dabo viros qui peruaricantur fedus meum et non obseruauerunt verba federis quibus assessi sunt in conspectu meo. vitulum quem occiderunt in duas partes et transierunt iter diuisiones eius. principes iuda et principes hierusalem. eunuchi et sacerdotes et omnis populus terre qui transierunt iter diuisiones vituli: et dabo eos in manum inimicorum suorum et in manum quarentium animas eorum: et erit morticinum eorum in escam volatilibus celi et bestiis terre. Et sedechiam regem iuda et principes eius dabo in manum inimicorum suorum et in manum quarentium animas eorum: et in manum exercituum regis babilonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam eos in ciuitatem hanc et plantabunt aduersum eam: et capiet eam et incendet igni. Et ciuitates iuda dabo in solitudinem: eo quod non sit habitator.**

Capitulum XXXV.

Uerbum quod factum est ad hieremiam a domino in diebus ioachi filii iosie regis iuda dicens. **Ecce dicit dominus. Ecce ego adducam sup iudam et sup omnes habitatores hierusalem uniuersam afflictionem quam locutus sum aduersum illos: eo quod locutus sum ad illos et non audierunt: vocavi illos et non responderunt mihi. Domini autem rechabitarum dixit hieremias. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod obedistis precepto ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis uniuersa que precepit vobis: propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe**

que erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domus rechabitarum cyphos plenos vino et calices: et dixi ad eos. **Bibite vinum. Qui responderunt. Non bibemus vinum: quia ionadab filius rechab patris nostri precepit nobis dicens. Non bibetis vinum vos et filii vestri usque in seipiternum. Et domum non edificabitis et semetipsum non seretis et vineas non plantabitis nec habebitis: sed in tabernaculo habitabitis cunctis diebus vestris: ut uiuatis diebus multis super faciem terre in qua vos peregrinamini. Obedimus ergo voci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus que precepit nobis: ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostre filii et filie nostre et non edificaremus domos ad habitandum: et vineam et agrum et semetipsum non habuimus: sed habitauimus in tabernaculo: et obedientes fuimus iuxta omnia que precepit nobis ionadab patris nostri. Cum autem ascendisset nabuchodonosor rex babilonis ad terram nostram diximus. Venite et ingrediamur in hierusalem a facie exercitus chaldeorum et a facie exercitus syrie: et mansimus in hierusalem. Et factum est verbum domini ad hieremiam dicens. **Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego adducam super iudam et super habitatores hierusalem. Numquid non recipietis disciplinam: ut obediatis verbo meis dicit dominus: Preualuerunt principes ionadab filii rechab quas precepit filiis suis ut non biberent vinum: et non biberunt usque ad diem hanc: quia obedierunt precepto patris sui. Ego autem locutus sum ad vos de mane surgens et loquens: et non obedistis mihi. Misique ad vos omnes suos meos prophetas surgens diluculo: mittentesque et dicens. Conuertimini unusquisque a via sua pessima et bona facite studia vestra: et nolite sequi deos alienos neque colatis eos: et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris. Et non inclinastis aurem vestram: neque audistis me. Firmauerunt igitur filii ionadab filii rechab preceptum patris sui quod precepit eis: populus autem iste non obediuit mihi. Idcirco hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego adducam super iudam et super omnes habitatores hierusalem uniuersam afflictionem quam locutus sum aduersum illos: eo quod locutus sum ad illos et non audierunt: vocavi illos et non responderunt mihi. Domini autem rechabitarum dixit hieremias. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod obedistis precepto ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis uniuersa que precepit vobis: propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe****

ionabab filij rechab stans in prospectu meo cunctis diebus. **Ca. XXXVI.**
Et factum est in anno quarto ioachi filij iosie regis iuda: factum est verbum hoc ad hieremiam a domino dicens. Tolle volumine libri et scribes in eo omnia verba que locutus sum tibi adversus israel et iudam et adversum omnes gentes a die que locutus sum ad te ex diebus iosie usque ad hanc diem: si forte audierit homo iuda. universa que ego cogito facere eis. revertatur unusquisque a via sua pessima: et propitius ero iniquitati et peccato eorum. Locavit ergo hieremias baruch filium nerie: et scripsit baruch ex ore hieremie omnes sermones domini que locutus est ad eum in volumine libri. Et precepit hieremias baruch dicens. Ego clausus sum: nec valeo ingredi domum domini. Ingredere ergo tu et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba domini audiente populo. in domo domini in die ieiunij: insuper et audiente universo iuda que veniunt de civitatibus suis. Leges eis: si forte cabat oratio eorum in conspectu domini et revertatur unusquisque a via sua pessima: quoniam magnus furor et indignatio est quam locutus est dominus adversum populum hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia que preceperat ei hieremias propheta: legens ex volumine sermones domini in domo domini. Factus est autem in anno quinto ioachi filij iosie regis iuda: in mense nono predicaverunt ieiunium in conspectu domini omni populo in hierusalem et universae multitudini que confluxerat de civitatibus iuda in hierusalem. Legitque baruch ex volumine sermones hieremie in domo domini in gazophylato gamarie filij sephan scribe. in vestibulo superiori introitu porte nove domus domini: audiente omni populo. Cuique audisset micheas filius gamarie filij saphan omnes sermones domini ex libro: descendit in domum regis ad gazophylacium scribe. Et ecce ibi omnes principes sedebant: elisama scriba et dalaias filius semeie et helchana filius alchobor et gamarias filius saphan et setechias filius ananie et universi principes. Et annunciant eis micheas omnia verba: que audivit legentem baruch ex volumine in auribus populi. Miserunt itaque omnes principes baruch iudi filium nathanie filij selemie filij chusi dicentes. Volumine ex quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni. Tulit ergo baruch filius nerie volumine in manu sua: et venit ad eos. Et dixerunt ad eum. Sete: et lege hec in auribus nostris. Et legit baruch in auribus eorum. Igitur cum audisset omnia verba. obstupuit

unusquisque ad primum suum: et dixerunt ad baruch. Nunciare debemus regi omnes sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes. Indica nobis: quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius? Dixit autem eis baruch. Ex ore suo loquebar quasi legens ad me omnes sermones istos: et ego scribebam in volumine atramento. Et dixerunt principes ad baruch. Clabe et abscondere tu et hieremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro volumine commendaverunt in gazophylacio elisame scribe: et nunciaverunt audiente rege omnes sermones. Misitque rex iudi ut sumeret volumine: que tollens illud de gazophylacio elisame scribe legit audiente rege: et universi principes que stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono: et posita erat arula coram eo plena prunis. Cumque legisset iudi tres pagellas vel quatuor: scidit illud scalpello scribe et projecit in ignem que erat super arulam: donec consumeret omne volumine igni que erat in arula. Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes sui eius: que audierunt universos sermones istos. Tulerunt tamen elnathan et dalaias et gamarias et tradiderunt regi ne combureret librum et non audivit eos. Et precepit rex hieremiel filio amalech et sararie filio ezrihel et selemie filio abtehel: ut prohiberent baruch scribam et hieremiam prophetam. Abscondit autem eos dominus. Et factum est verbum domini ad hieremiam prophetam: postquam combusserat rex volumine et sermones que scripsit baruch ex ore hieremie dicens. Rursus tolle volumine aliud: et scribe in eo omnes sermones priores que erant in primo volumine quod combustit ioachim rex iuda. Et ad ioachim regem iuda dices. Hec dicit dominus. Tu combussisti volumine istud dicens. Quare scripsisti in eo annuncias. festinus veniet rex babilonis: et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentum: propterea hec dicit dominus de te et de ioachi regem iuda. Non erit ex eo que sedeat super solium david: et cabauer eius proicietur ad estum pro die et ad gelum pro nocte. Et visitabo te et tu et semen eius et protra suos eius iniquitates suas: et adducam super eos et super hitatores hierusalem et super viros iuda omne malum quod locutus sum ad eos: et non audierunt. Hieremias autem tulit volumine aliud et dedit illud baruch filio nerie scribe: que scripsit in eo ex ore hieremie omnes sermones libri que combusserat ioachim rex iuda igni: et insuper additi sunt sermones

multoplesq̄ ātea fuer̄t. **Ca. XXXVII.**

Et regnavit rex setechias fili' iosie p iechonia filio ioachi quē p̄stitu- it regē nabuchodonosor rex babilonis i terra iuda: et nō obediuit ip̄e et serui ei' et plus terre verb' dñi q̄ locut' ē i manu hieremie p̄phete. Et misit rex setechias iochal filiū filemie et sophoniā filium maasie sacerdotē ad hieremiā p̄pham dicēs. Ora p nob' dñm deū nr̄m. Hieremias autē libere ābulabat i medio ppli. Nō ei miserat euz in custodia carceris. Igit' exercit' pharaōis egressus ē de egipto: et audiētes chalthei qui obsidebāt hierlm huiuscemodi nūciū recesserūt ab hierlm. Et factū ē v̄bū dñi ad hieremiā p̄pham dicēs. Dec dicit dñs de' isrl. Sic dicetis regi iuda q̄ misit vos ad me i terrogādū. Ecce exercit' pharaōis q̄ egressus ē vob' i auxiliū fuerit i terram suā in egiptū: et r̄diēt chalthei et bellabūt p̄ civitatē hāc: et capiet eā et succēdent igni. Dec dicit dñs. Nolite decipe aīas v̄ras dicētes eūtes abibūt et r̄cedēt a nob' chalthei: qz n̄ abibūt. Sz etsi p̄cusseritis oēs exercitū chaltheoz q̄ p̄liant' aduersū vos et derelicti fuerit ex eis aliq̄ vulnerati: sigl' d̄ tētorio suo p̄surgēt. et icendēt civitatē hāc igni. Ergo cū recessisset exercit' chaltheoz ab hierusalē p̄p̄ exercitū pharaōis. egressus ē hieremias de hierlm ut iret i terrā beniamī: et diuiteret ibi possidēoz i p̄spectu civiū. Cūqz p̄ueisset ad portā beniamin erat ibi custos porte p vices noīe hierias filij selemie filij ananie: et app̄hēdit hieremiā p̄phaz dicēs. Ad chaltheos p̄fugis. Et r̄ndit hieremias. Falsū ē. nō fugio ad chaltheos. Et n̄ audiuit eū. sz p̄hēdit hieremias hieremiā: et adduxit eū ad p̄ncipes. Quāob̄rē irati p̄ncipes p̄ hieremiā: cesū eū miserūt i carcerē q̄ erat i domo ionathā scribe. Ip̄e ei p̄posit' erat sup carcerē. Itaqz ingressus ē hieremias in domū laci et i ergastulū: et sedit ibi hieremias dieb' mltis. Mittēs at' setechias rex tulit eū: et interrogavit eū i domo sua abscondite: et dixit. Putasne ē s̄mo a dño: Et dixit hieremias. Est. Et ait. In man' r̄gis babilōis ēteris. Et dixit hieremias ad r̄gē setechiā. Quid peccaui tibi et suis tuis et plo tuo: qz misisti me i domū carceris: Elbi sūt p̄phē v̄ri q̄ p̄habāt vob' et dicebāt: nō veiet rex babilōis sup vos et sup terrā hāc: Nūc

q̄ audi obsecro dñe mi rex. Valeat tēp̄catō mea i p̄spectu tuo: et ne me r̄mittas i domū ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit ḡ rex setechias ut ēteret in vestibulū carceris: et daretur ei torta q̄tidie panis excepto pulmēto: donec p̄sumerent' oēs panes d̄ civitate. Et māsit hieremias i vestibulo carceris. **Ca. XXXVIII.**

Audiuit autē saphacias fili' nathan et iebelias fili' phassur et iochal fili' selemie et phassur filius melchiesmones q̄s hieremias loq̄bat' ad oēs pplm dicēs. Dec dicit dñs. Quicūqz māserit i civitate hac moriet' gladio et fame et peste: q̄ autē p̄fugerit ad chaltheos viuet: et erit aīa ei' sospes et viues. Dec dicit dñs. Tradendo ēter' civitas hec i manu exercit' regis babilōis: et capiet eā. Et dixerūt p̄ncipes regi. Rogam' ut occidat hō iste. De industria ei dissoluit man' viroz bellatū q̄ remāsērūt i civitate hac et man' vniuersi ppli: loquēs ad eos vniuersa v̄ba hec. Siq̄dē hō iste nō q̄rit pacē plo huic: sz malū. Et dixit rex setechias. Ecce ip̄e i manib' v̄ris est. Nec em̄ fas ē vob' quicq̄ negare. Tulerūt ḡ hieremiā et piecerūt eū in lacū elchie filij ama-lech: q̄ erat i vestibulo carceris. Et submiserūt hieremiā i funib' i lacū: in q̄ nō erat aq̄ sz lutū. Descēdit itaqz hieremias i cenū. Audiuit autē abtemelech ethiops vir eunuchus q̄ erat i domo r̄gis: qz misisset hieremiā i lacū. Porro rex sedbat i porta beniamin. Et egressus ē abtemelech de domo regis: et locut' ē ad regē dicēs. Dñe mi rex male fecerūt viri isti oīa q̄cūqz p̄petrarūt p̄tra hieremiā p̄pham: mittētes eū in lacū ut moriat' ibi fame. Nō sunt em̄ panes v̄lē in civitate. Precepit itaqz rex abtemelech ethiopi dicēs. Tolle tecū hinc triginta viros: et leua hieremiā p̄pham de lacu anteq̄ moriat'. Assūptis ḡ abtemelech secū viris ingressus ē domū regis q̄ erat sub cellario: et tulit idē veteres pānos et antiq̄ vestimēta que p̄putruerāt: et submisit ea ad hieremiā in lacum p funiculos. Dixitqz abtemelech ethiops ad hieremiā p̄phaz. Donec veteres pānos et hec scissa et putrida sub cubitu manū tuaz: et super funes. Fecit ḡ hieremias sic. Et extraxerunt hieremiam funib' et eduxerunt de lacu. Mansit autem hieremias in vestibulo carceris. Et misit rex

filium caree et uniuersos principes bellatorum qui erant cum eo letati sunt. Et reuersus est omnis populus quem cepit ysmabel in masphat: reuersusque abiit ad iohanan filium caree. Ysmabel autem filius nathanie fugit cum octo uiris a facie iohanan: et abiit ad filios amon. Tulit ergo iohanan filius caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo uniuersas reliquias vulgi quas reduxerant ab ysmabel filio iohanan nathanie in masphat: postquam percussit godolias filium aycham fortes viros ad plium et mulieres et pueros et eunuchos quos reduxerat de gabaon: et abierunt et seuerunt peregrinantes in chanaan quod est iuxta bethleem ut pergerent et introierent egiptum a facie chaldeorum. Timebant enim eos: quia percussit ysmabel filius nathanie godoliam filium aycham quem preposuerat rex babilonis in terra iuda. **Ca. XLII.**

Accesserunt omnes principes bellatorum et iohanan filius caree et iezonias filius ozie et reliquum vulgus a puero usque ad magnam: dixeruntque ad hieremiam prophetam. Ecce dat orationem nostram in conspectu tuo et ora pro nobis ad dominum deum tuum pro uniuersis reliquijs istis: quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculus tui nos intuent: et annunciet nobis dominus deus tuus viam per quam pergamus: et ubi quod faciamus. Dixit autem ad eos hieremias propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra: omne verbum quod dixerit michi indicabo vobis nec celabo vos quicquam. Et illi dixerunt ad hieremiam. Sit dominus inter nos testis veritatis et fidei: si non iuxta omne verbum in quo miserit te dominus deus tuus ad nos sic faciemus siue bonum est siue malum. Verbum domini dei nostri ad quem mittimus te obediemus: ut bene sit nobis cum audierimus vocem domini dei nostri. Cum autem completi esset decem dies: factum est verbum domini ad hieremiam. Vocauitque iohanan filium caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo et uniuersum populum a minimo usque ad magnam: et dixit ad eos. Hec dicit dominus deus israel ad quem misistis me: ut prosternerem pedes vestros in conspectu eius. Si quiescentes manseritis in terra hac edificabo vos et non destruam: plantabo et non euellam. Nam enim placat super malo quod feci vobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quem vos pauidi formidatis. Nolite metuer eum dicit dominus: quia vobiscum sum ego ut saluos vos faciam et eruam de manu eius: et dabo vobis misericordias. et miserebor vestri. et habitare vos fa-

ciam in terra vestra. Si autem dixeritis vos non habitabimus in terra ista nec audiemus vocem domini dei nostri dicentes nequaquam: sed ad terram egipti pergemus ubi non videbimus bellum. et clamorem tube non audiemus. et famem non sustinebimus. et ibi habitabimus: propter hoc nunc audite verbum domini filie iuda. Hec dicit dominus deus exercituum deus israel. Si posueritis faciem vestram ut ingrediamini egiptum et intueritis ut ibi habitetis: gladius quem vos formidatis ibi apprehendet vos in terra egipti: et fames per quam estis solliciti adhibebit vobis in egipto et ibi moriemini. Omnesque viri qui posuerunt faciem suam ut ingrediantur egiptum ut habitent ibi: morientur gladio et fame et peste. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos: quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Sicut profatus est furor meus et indignatio mea super habitatores hierusalem: sic proflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis egiptum: et eritis in iuramento et in stupore et in maledictum et in obprobrium: et nequaquam vultis videbitis locum istum. Verbum domini super vos reliquit iuda. Nolite intrare egiptum. Scientes scietis quia obtestatus sum vobis hodie: quia decipistis animas vestras. Eos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dominum deum nostrum: et iuxta omnia quae dixerit tibi deus noster sic annuncia nobis et faciemus. Et annunciaui vobis hodie: et non audistis vocem domini dei vestri super uniuersum populum quem misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis: quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi. **Ca. XLIII.**

Actum est autem cum conpleisset hieremias loquens ad populum uniuersos sermones domini dei eorum per quos miserat eum dominus deus eorum ad illos omnia verba haec: dixit azarias filius ozie et iohanan filius caree et omnes viri superbi dicentes ad hieremiam. Medaciū tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens ne ingrediamini egiptum ut habitetis illic: sed baruch filius nerie icitat te aduersum nos ut edat nos in manibus chaldeorum et interficiat nos et educi faciat in babilonem. Et non audiuit iohanan filius caree. et omnes principes bellatorum et uniuersus populus voces domini ut manerent in terra iuda: sed tollens iohanan filius caree et uniuersi principes bellatorum uniuersos reliquias iuda qui fuerant si fuerat de cunctis gentibus ad quos fuerat ante dispersi ut habitaret in terra iuda. viros et mulieres et pueros et filias regis et omnes animam quam

reliquit nabuzardan princeps milicie cum gobolia filio aychaz filio saphan et hieremiam prophetaz et baruch filium nerie: et ingressi sunt in terram egypti. quia non obedierunt voci domini: et venerunt usque ad taphnis. Et factus est sermo domini ad hieremiam in taphnis dicens. **S**ume tibi lapides grandes in manu tua et abscondes eos in cripta que est sub muro latericio in porta domus pharaonis in taphnis cernentibus viris iudeis: et dices ad eos. **N**ec dicit dominus exercituum deus israel. **E**cce ego mittam et assumam nabuchodonosor regem babilonis suum meum et ponam thronum eius super lapides istos que abscondi: et statuet solium suum super eos. **V**eniensque percuciet terram egypti que in morte in morte: et que in captivitate in captivitate: et que in gladio in gladio. **E**t succedet ignem in delubris deorum egypti et comburet ea: et captivos adducet illos. **E**t amicum terra egypti sicut amicum pastor pallio suo: et egredietur inde in pace. **E**t proteret statuas domus solis que sunt in terra egypti: et delubra deorum egypti comburet igni. **Ca. XLIII.**

Urbem quod factum est ad hieremiam: et ad omnes iudeos que habitabant in terra egypti habitantes in magdalo et in taphnis et in Memphis et in terra phatures dicentes. **N**ec dicit dominus exercituum deus israel. **N**os vidistis omne malum istud quod abduxi super hierusalem et super omnes urbes iuda: et ecce deserte sunt hodie et non est in eis habitator propter malitiam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent: et irerent et sacrificarent et colerent deos alienos que nesciebant et illi et vos et patres vestri. **E**t misi ad vos omnes sermos meos prophetas de nocte surgentes mittentesque et dicentes. **N**olite facere verbum abominabilem huiusmodi. **E**t non audierunt: nec inclinaverunt aurem suam ut non puerterent a malis suis: et non sacrificarent deis alienis. **E**t conflata est indignatio mea et furor meus: et successa est in civitatibus iuda et in plateis hierusalem: et verse sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. **E**t nunc hec dicit dominus exercituum deus israel. **Q**uare vos facitis malum grande prope animas vestras ut intereat ex vobis vir et mulier puer et lactes de medio iudee nec relinquitur vobis quicquam residuum: provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando deis alienis in terra egypti in quam ingressi estis ut habitetis ibi. et disperetis et sitis in maledictionibus et in obprobrium cunctis gentibus terre. **N**umquam obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum iuda et mala uxorum eius et mala vestra et mala uxorum vestrarum que fecerunt

in terra iuda et in regionibus hierusalem: non sunt mandati usque ad diem hanc: et non timuerunt et non ambulaverunt in lege domini et in preceptis meis: que dedi coram vobis et coram patribus vestris. **I**deo hec dicit dominus exercituum deus israel. **E**cce ego ponam faciem meam in vobis in malum: et disperdam omnes iudeam. **E**t assumam reliquias iudee que posuerunt facies suas ut ingrederentur in terram egypti et habitarent ibi: et consument omnes in terra egypti: et cadent in gladio et in fame. **C**onsumentur a minimo usque ad maximum: in gladio et in fame morientur: et erunt in iuramentum et in miraculum et in maledictionem et in obprobrium. **E**t visitabo habitatores terre egypti sicut visitavi super hierusalem in gladio et in fame et in peste: et non erit que effugiat et sit residuum de reliquiis iudeorum que vadunt ut peregrinentur in terra egypti et revertantur in terram iuda: ad quam ipsi eleverunt animas suas ut revertantur et habitent ibi. **N**on revertentur nisi que fugerunt. **R**uenter autem hieremie omnes viri scientes que sacrificarent uxores eorum diis alienis et univere mulieres quare stabat multitudo gradibus: et omnis populus habitantium in terra egypti in phatures dicentes. **S**ermone quem locutus es ad nos in nomine domini non audiemus ex te: sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro: ut sacrificemus regine celi. et libemus ei libamina. sicut fecimus nos et patres nostri reges nostri et principes nostri. in urbe iuda et in plateis hierusalem: et saturati sumus panibus. et bene nobis erat. malumque non vidimus. **E**x eo autem tempore quod cessavimus sacrificare regine celi et libare ei libamina indigemus omnibus: et gladio et fame consumpti sumus. **Q**uid si non sacrificamus regine celi: et libamus ei libamina. **N**umquam sine viris nostris fecimus ei placetas ad colendam eam: et liba ad libandum. **E**t dixit hieremias ad omnem populum adversum viros et adversum mulieres et adversum universam plebem que ruenterat ei verbum dicentes. **N**umquam non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus iuda et in plateis hierusalem vos et patres vestri reges vestri et principes vestri et populus terre: hoc recordatus est dominus et ascendit super cor eius. **E**t non poterat dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum et propter abominabiles que fecistis: et facta est terra vestra in desolationem et in stuporem et in maledictum eo quod non sit habitator: sicut est dies hec. **P**ropterea que sacrificaveritis ydolum et peccaveritis domino: et non audieritis vocem domini et in lege et in preceptis et in testimonijs eius non ambulaveritis: idcirco eveniunt vobis mala hec sicut est dies hec. **D**ixit autem hieremias ad omnes

plm: et ab uniuersas mulieres. Audite uerbum
 domini omnes iuda qui estis in terra egypti. Dec in
 quod dominus exercituum deus israel dicens. Vos et uxo
 res vestre locuti estis ore uostro: et manibus uestris
 implestis dicentes. Faciamus uota nostra que uouimus
 et sacrificemus regine celi et libemus ei li
 bamina. Implestis opera uestra: et ope prope
 stis ea. Ideo audite uerbum domini omnes iuda qui habitatis
 in terra egypti. Ecce ego iuravi in nomine
 meo magno ait dominus: quod nequaquam uel uoca
 bitur nomen meum ex ore omnis uiri iudei dicentis:
 uiuit dominus deus in omni terra egypti. Ecce ego
 uigilabo super eos in malum et non in bonum: et consu
 ment omnes uiri iuda qui sunt in terra egypti gla
 dio et fame donec penitent et desistant. Et qui fu
 gerit gladium reuertentur de terra egypti in ter
 ram iuda uiri pauci: et sciet omnes filii iuda in
 gredientium terram egypti ut habitent ibi. cuius ser
 mo propleat: meum. an illos. Et hoc uobis si
 gnificauit ait dominus quod uisitem ego super uos in loco
 isto: ut sciatis quod uere proplebitur sermo meus
 contra pharaonem egypti regem egypti in manu ini
 micoꝝ eius et in manu gentium animam illius: si
 cut sedechiam regem iuda in manu nabu
 chodonosor regis babilonis inimici sui et
 queretis animam eius. **Ca. XLV.**

Querbum quod locutus est hieremias propheta
 ab baruch filium nerie cum scripsisset
 uerba hec in libro ex ore hieremie: anno
 quarto ioachim filij iosie regis iuda dicens. Dec
 dicit dominus deus israel ad te baruch. Dixisti. Ele
 misero mihi: quoniam addidit dominus dolorem dolori
 meo. Laboraui cum gemitu meo: et requiem non
 inueni. Dec dicit dominus. Sic dices ad eum. Ecce
 quod edificauit ego destruo: et quod plantauit ego
 euello: et uniuersam terram hanc. Et tu quis tibi
 gradia. Noli querere. quod ecce ego adducam
 malum super omnem carnem ait dominus: et dabo tibi
 animam tuam in salutem in omnibus locis ab que
 cunq; perrexeris. **Ca. XLVI.**

Quod factum est uerbum domini ad hieremiam
 prophetam contra gentes. ad egyptum ad
 uersum exercitum pharaonis nechao
 regis egypti: qui erat iuxta fluum eufratem in
 charchamis quem percussit nabuchodonosor
 rex babilonis in quarto anno ioachim filij iosie
 regis iuda. Preparate scutum et clipeum: et pro
 cedite ad bellum. Iugite equos et ascendite equi
 tes: state in galeis polite lanceas: induite uos
 loriceis. Quid igitur: timidi ipsos pauidos et

terga uertentes: fortes eorum cesos. Fugerunt
 concitati: nec respexerunt. Terroꝝ undiq; ait
 dominus. Non fugiet uelox: nec saluari se putet
 fortis. Ad aqilonem iuxta flumem eufraten ui
 cti sunt: et ruerunt. Quis est iste qui quasi flumem ascen
 dit: et ueluti flumioꝝ intumescunt gurgites
 eius? Egiptus flumis istar ascendit: et uelut
 flumina mouebunt fluctus eius: et dicit. Ascendi
 te operiam terram: prope ciuitatem et habitatores
 eius. Ascendite equos et exultate in curribus: et pro
 cedat fortes. Ethiopie et libiee tenentes scu
 tum: et libij arripientes et iacientes sagittas.
 Dies autem ille domini dei exercituum dies ultimas:
 ut sumat uindictam de inimicis suis. Deuora
 bit gladius et saturabitur: et iebriabitur sanguine
 eorum. Eluctima est domini exercituum in terra aqlo
 nis: iuxta flumem eufraten. Ascende in galaad
 et tolle resinam uirgo filia egypti. Frustra mul
 tiplicas medicamina: sanitas non erit tibi.
 Audierunt gentes ignominiam tuam: et ululat
 tu repleuit terram. Quia fortis impegit in
 fortem: et ab eo pariter conciderunt. Uerbum quod lo
 cutus est dominus ad hieremiam prophetam super eo quod uen
 turus esset nabuchodonosor rex babilonis et
 percussurus terram egypti. Annunciate egipto:
 et auditum facite in magdalo et resonet in me
 mphis: et in taphnis dicite. Sta et prepara te: quod
 deuorabit gladius ea que pro circuitu tuo sunt:
 Quare proputruit fortis tuus? Non stetit: quoniam
 dominus subuertit eum. Multiplicauit ruentes: ceci
 ditque uir ad primum suum. Et dicit. Surgite
 et fuerit aduersus populum nostrum et ad terram nati
 uitatis nostre a facie gladii columbe. Uocate
 nomen pharaonis regis egypti: tu multum addu
 xit tempus. Eluio ego inquit rex. dominus exercituum
 nomen eius: quoniam sicut thabor in montibus et sicut
 carmel in mari ueiet. Uasa ensigmatos fac
 tibi habitatrix filia egypti: memphis in solitudi
 ne erit: et deseret et inhabitabilis erit. Titula ele
 gas atque formosa egiptus: stimulator ab aq
 lone ueiet ei. Mercenarij quod eius qui uisabant in
 medio eius quasi uiculi saginati. uersi sunt et fu
 gerunt simul. nec stare potuerunt: quod dies iter
 fectionis eorum uenit super eos: tempus uisitationis eorum
 Uelox eius quasi eris sonabit: quoniam cum exercitu pro
 perabunt et cum securibus ueniet ei. Quasi ceter
 tes ligna succiderunt saltum eius ait dominus: qui sup
 putari non potest. Multiplicati sunt super locustas
 et non est eis numerus. Confusa est filia egypti. et
 tradita in manus populi aqilonis dicit dominus ex
 ercitus deus israel. Ecce ego uisitabo super

tumultū alexandrie et sup pharaonē et sup
egiptū et sup deos ei⁹ et sup reges ei⁹. et sup
oēs q̄ p̄fidūt i eo: et dabo eos i man⁹ q̄rētū
aīaz eoz: et i man⁹ nabuchodonosor regis
babilōis et i man⁹ suoz ei⁹. Et post hec hī-
tabit sicut dieb⁹ pristinis ait dñs. Et tu ne
timeas sue me⁹ iacob: ne paueas israhel.
Quia ecce ego saluū te faciā d̄ lōginq̄: et se-
mē tuū de fra captiuitatis tue. Et reuerte-
tur iacob et req̄scet et p̄sperabit⁹: et nō erit
q̄ exterrēat eū. Et tu noli timere serue me⁹
iacob ait dñs qz tēcū ego sū: qz ego p̄sumā
cūctas gētes ab q̄s eieci te. Te vero nō cō-
sumā: s̄ castigabo te in iudicō: nec q̄si ino-
centi parcam tibi. **Ca. XLVII.**

Quod factū est v̄bū dñi ad hieremiā
p̄pham p̄t palestinos: anteq̄ pecu-
teret pharao gazaz. Dec dicit dñs
Ecce aque ascēdent ab aq̄lone et erūt q̄si tor-
rens iundās: et operiēt terrā et plenitudinē
ei⁹: urbē et hītatores ei⁹. Clamabūt hoīes et
ululabūt oēs hītatores fr̄e a strepitu pom-
pe armoz et bellatoz ei⁹: a p̄motōne q̄dri-
gaz ei⁹: et multitudie rotaz illi⁹. Nō respe-
xerūt p̄res filios manib⁹ dissolutis. p̄ ad-
uētū diei in q̄ vastabunt oēs philistim: et
dissipabit⁹ t̄yr⁹ sydon cū oīb⁹ reliq̄s auxi-
lijs suis. Depopulat⁹ ē ei⁹ dñs palestinos:
reliq̄as isule capadocie. Elenit caluiciū su-
per gazam: p̄ticuit ascalon: et reliq̄e vallis
eaz. Usqueq̄ cōcides o mucro dñi: usqueq̄
nō q̄scēs: Ingretere i vaginā tuā: et r̄fri-
gerare et sile. Quō q̄scet cū dñs p̄cepit ei.
aduers⁹ ascalonē et aduersū maritimas ei⁹
r̄giōes: ibiq̄ p̄dixerit illi: **Ca. XLVIII.**

Ad moab. Dec dicit dñs exercituuz
de isrl. Ele sup nabo: qm̄ vastata ē
et p̄fusa. Capta ē cariatiazim: p̄fu-
sa ē fortis et tremuit. Nō est vl̄ exultatio i
moab: p̄tra esebon cogitauerūt malū. Ele-
nite et disperdam⁹ eā de gēte. Ergo siles cō-
ticēscēs: seq̄turq̄ te gladi⁹. Glor clamoris
de ozonaim: vastitas et p̄ritō magna. Con-
trita ē moab: anūciate clamorē puul ei⁹.
Per ascensū em̄ leuith plorās ascēbet i fle-
tū: qm̄ i descensu ozonaim hostes ululatuuz
p̄ritōis audierūt. Fugite: saluate aīas ve-
stras: et eritis q̄si mirice in deserto. Pro eo ei⁹
q̄ habuisti fiduciā in munitōnib⁹ tuis et in
thesauris tuis: tu q̄ capieris. Et ibit cha-
mos i trāsmigratores: sacerdotes ei⁹ et p̄nci-

pes ei⁹ simul. Et veniet p̄do ad omnē urbē:
et urbs nulla saluabit⁹. Et peribūt valles: et
dissipabunt⁹ cāpestria: qm̄ dixit dñs. Date
florē moab: qz flores egrediet⁹: et ciuitates
ei⁹ deserte erūt et inhabitabiles. Maledict⁹ q̄
facit opus dñi fraudulent⁹: et maledict⁹ q̄
p̄hibet gladiū suū a sanguine. Fertilis fuit
moab ab adolescētia sua: et req̄euit i fecib⁹
suis. Nec trāsfusus ē de vase i vas: et in trā-
migratōem nō abiit. Adcirco p̄māsit gust⁹
ei⁹ i eo: et odor ei⁹ n̄ ē imutat⁹. Propterea
ecce dies veninut dicit dñs: et mittam eis
orbatores et stratores lagūculaz et sternēt
eū: et vasa ei⁹ exhauriēt et lagūculas eozum
collidēt. Et p̄fundet⁹ moab a chamos: sicut
p̄fusa ē domus isrl a bethel i q̄ hēbat fidu-
ciā. Quō dicitis fortes sum⁹: et viri robusti
ad p̄liandū: Elastata ē moab: et ciuitates il-
lius succenderūt. et electi iuuenes ei⁹ descē-
derūt i occisionē ait rex: dñs exercituū no-
mē eius. Prope ē interit⁹ moab vt veniat:
et malū ei⁹ velociter accurret nimis. Cōso-
lamini eū oēs qui estis i circuitu ei⁹. et vni-
uersi q̄ scitis nomē ei⁹ dicite. Quō p̄fracta
ē v̄ga fortis: baculus gloriosus: Descēde de
gloria. et sete in siti hītatio filie d̄ybon: qm̄
vastator moab ascēdet ad te. dissipabit mu-
nitōes tuas. In via sta: et p̄spice habitatio
aroe. Interroga fugientē: et euz q̄ euasit.
Dic. Quid accidit: Cōfusus est moab: qm̄
vict⁹ ē. Ululate et clamate. anūciate i ar-
non. qm̄ vastata ē moab: et iudicium venit
ad terrā cāpestrē sup elon et sup iessa et sup
mesphat et sup dibō et sup nabo et sup domū
teblathaim et sup cariatiazim et sup beth-
gamul et sup bethmaō et sup carioth et sup
bosra et sup oēs ciuitates fr̄e moab q̄ lon-
ge et p̄pe sūt. Abscisū est cornu moab: et bra-
chiū ei⁹ p̄tritum est ait dñs. Inebriate euz
quoniā p̄tra dñm erectus ē. Et allidet ma-
num moab in vomitu suo: et erit in derisū
etiā ipse. Fuit em̄ in derisū tibi isrl: q̄si in-
ter fures reperisses euz. Propter verba s̄
tua q̄ aduersū illū locutus es captiuus du-
ceris. Relinq̄te ciuitates et hītate in petra
hītatores moab: et estote q̄si colūba nidifi-
cās in sūmo ore foramīs. Audiui⁹ sup
biā moab. Superb⁹ ē valde. Sublimitatē
ei⁹ et arrogatiā et supbiā et altitudinē corbis
ei⁹ ego scio ait dñs. Jactatiā ei⁹ et arrogati-
am et q̄ n̄ sit iuxta eā virt⁹ ei⁹: nec iuxta q̄d

poterat conata sic facere. Ideo sup moab
 eiulabo: et ad moab uniuersa clamabo et ad
 viros muri fictil' lametates. De plactu ia-
 zer plorabo tibi vinea sabama. Propagi-
 nes tue insierunt mare: usque ad mare iazer
 puenerunt. Sup messē tuā et vindemiā tuā
 p̄do irrui. Ablata ē leticia et exultatō de
 Carmelo et de terra moab: et vinū de torcula
 ribo sustuli. Nequaquam calcator vne solitū ce-
 leuma catabit. De clamore esebon usque ele-
 ale et iessa dederunt vocē suā: a segor usque ad
 ozonaim vitulā cōsternatē aq̄ vero n̄rim
 pessime erit. Et auferā de moab ait dñs of-
 ferentē in excelsis: et sacrificatē dñs ei. Pro-
 pterea cor meū ad moab: quasi tibia eris iso-
 nabit: et cor meū ad viros muri fictil' dabit
 soitū tibi arū. qz pl' fecit q̄ potuit. idcirco
 perierit. Omne ei caput caluiciū: et oīs bar-
 ba rasa erit. In cūctis manib' colligatō: et
 sup oē dorſū ciliciū. Et sup oīa tecta mo-
 ab et in plateis ei' oīs plact': qm̄ p̄trui mo-
 ab sicut vas inutile ait dñs. Quo victa est et
 ululauerit: Quo deiicit ceruicē moab et p̄su-
 sus ē: Erigat moab in derisū: et in exēplū oībo
 in circuitu suo. Nec dicit dñs. Ecce quasi aq̄la
 volabit: et extēdet alas suas ad moab. Ca-
 pta ē carioth: et munitōes p̄phense sūt. Et
 erit cor fortii moab: in die illa sicut cor mu-
 lieris pturientis. Et cessabit moab esse po-
 pul': qm̄ p̄ dñm glat' ē. Pauor et fouea et
 laque' sup te o hitator moab ait dñs. Qui
 fugerit a facie pauoris cadet in foueā: et qui
 p̄scēderit de fouea capient' laq̄o. Adducas
 ei sup moab anū visitatōis eoz dicit dñs.
 In umbra esebon steterit de laq̄o fugietes.
 qz ignis egress' ē d esebon et flāma d medio
 leon: et deuorauit p̄tez moab et verticē fili-
 oz tumult'. Ne tibi moab. Peristi popule
 chamos. qz p̄phensi sūt filij tui et filie tue in
 captiuitatē. Et p̄uertā captiuitatē moab in
 nouissimis dieb' ait dñs. Pucusqz iudicia
 moab.

Capitulum .XLIX.

Ad filios amon. Nec dicit dñs. Nū-
 quis filij nō sūt isrl' an heres nō ē
 ei: Cur ḡ hereditate possedit mel-
 chon gab. et popul' ei' in urbib' ei' hitauit:
 Ideo ecce dies veniet in te dicit dñs: et au-
 ditū faciā sup rabbath filioz amon fremi-
 tū plij. Et erit in tumultū dissipata: filieqz
 ei' igni succēdent: et possidebit isrl' possessō-
 res suos ait dñs. Ulula esebon: qm̄ vastata

ē har. Clamate filie rabbath: accigite vos
 cilicijs. Plāgite et circuite p̄ sepes: qm̄ mel-
 chon in trāsmigratiōem duceť: sacertotes
 ei' et p̄ncipes ei' simul. Quis gliaris in val-
 lib': Defluxit vallis tua filia delicata: q̄ cō-
 fidebas in thesauris tuis. et dicebas. Quis
 veniet ad me: Ecce ego inducā sup te terro-
 rē ait dñs de' exercitū ab oībo q̄ sūt in cir-
 cuitu tuo: et disp̄gemī singlī a p̄spectu v̄ro:
 nec erit q̄ p̄greget fugietes. Et post hec re-
 uerti faciā fugietes et captiuos filioz am-
 mon ait dñs. Ad ydumeaz. Nec dicit dñs
 exercitū. Nunquid nō vlt' ē sapiētia in the-
 man: Perijt p̄siliū a filijs. Inutil' facta est
 sapia eoz. Fugite et terga v̄tite: dscēdite in
 voraginē hitatores deban: qm̄ p̄bitōz esau
 adduxi sup eū: t̄ps visitatōis ei'. Si v̄de-
 miatores ei' venissent sup te et nō r̄liq̄ssent
 racemū: si fures in nocte: rapuissēt q̄ suffi-
 ceret sibi. Ego vero discoopui esau: r̄uela-
 ui abscondita ei' et celari nō poterit. Elasta-
 tū ē semē ei'. et fr̄es ei'. et vicini ei': et n̄ erit
 Relique pupillos tuos. et ego faciam illos
 viuere: et vidue tue in me sperabūt: qz hec di-
 cit dñs. Ecce quib' nō erat iudiciū vt bibe-
 rēt calicē bibētes bibēt: et tu quasi inocēs re-
 linq̄ris: Non eris inocēs: s̄ bibens bibes.
 Quia p̄ memetipm̄ iurauī dicit dñs: q̄ in
 solitudinē et in obprobriū et in deſtū et in ma-
 ledictōez erit bosra: et oēs ciuitates ei' erit
 in solitudines sēpiternas. Auditū audiui a
 dño: et legat' ad gētes missus sū. Cōgrega-
 mi et venite p̄ eā: et p̄surgam' in plū. Ecce
 em̄ paruulū dēdi te in gētib': p̄ceptibile inē
 hoīes. Arrogantia tua decepit te et supbia
 cordis tui q̄ hitas in cauernis petre: et app̄-
 hēdere niteris altitudinē collis. Cū exalta-
 ueris quasi aq̄la nidū tuū: in te deſhā te dicit
 dñs. Et erit ydumea deserta. Dis q̄ insibit
 per eā stupebit: et sibilabit sup oēs plagas
 ei': sicut subuersa ē sōdōma et gomorra et
 vicine eius ait dñs. Nō hitabit ibi vir: et n̄
 iſcolet eā fili' hoīs. Ecce quasi leo ascendet de
 supbia iordanis ad pulcritudinē robustā:
 qz subito currere faciā eū ad illaz. Et quis
 erit elect' quē p̄ponā ei: Quis ē simil' mei.
 Et quis sustinebit me: Et q̄s ē iste pastor q̄
 resistat vultui meo: Propterea audite cō-
 silium dñi quod inijt de edom: et cogitatō-
 nes ei' quas cogitauit de habitatorib' the-
 man. Si non deiecerint eos puuli gregis:

nisi dissipauerit cū eis hitaculū eoz. A vo
ce ruine eoz p̄mota ē terra: clamor ī mari
rubro audit' ē vocis ei'. Ecce q̄si aq̄la ascē
det: et euolabit et expādet alas suas sup bos
rā. Et erit cor fortiū ydumee in die illa. q̄si
cor ml̄ieris pturiētis. Ad damascū. Cōfu
sa ē emath et arfath: qz auditū pessimū au
dieēt. Turbati sūt in mari p̄ sollicitudinē. q̄
escē n̄ potuit. Dissoluta ē damasc': oīa ē ī
fugā: tremor app̄hēdit eā. Angustia et do
lores tenuerūt eā: q̄si pturiētē. Quō beſliq̄
rūt ciuitatē laudabilē: urbē leticie. Ido ca
dēt iuuenes ei' ī plateis ei': et oēs viri pl̄ij
ptitescēt ī die illa ait dñs exercituū. Et suc
cēdā ignē ī muro damasci: et duorabit me
nia benadab. Ad cedar et ad r̄gna asor: q̄ p
cussit nabuchodonosor rex babilonis. Idec
dicit dñs. Surgite et ascēdite ad cedar: et va
state filios oriētis Tabnacla eoz et greges
eoz capiēt: pelles eoz et oīa vasa eoz et ca
melos eoz tollēt sibi: et vocabūt super eos
formidinē ī circuitu ei'. Fugite: abite ve
hemēt: ī voragibz sedete q̄ hitatis asor ait
dñs. Inijt em̄ p̄ vos nabuchodonosor rex
babilois p̄siliū: et cogitauit aduers' vos co
gitatōes. Cōsurgite et ascēdite ad gentē q̄e
tā. et hitantē cōfidentē ait dñs. Nō ostia nec
vectes eis soli hitant. Et erūt cameli eoz in
direptōez: et ml̄tudo ium̄toz in p̄dā. et di
spergā eos ī oēm vētū q̄ sūt attōsi ī comā:
et ex oī p̄finio eoz adducā iteritū sup eos
ait dñs. Et erit asor ī hitaculū draconū:
bestia vsqz ieternū. Nō maēbit ibi vir: nec
icolet eā fili' hoīs. Qd̄ factū ē v̄bū dñi ad
hieremiā p̄phaz aduers' elam ī p̄ncipio re
gni sedechie r̄gis iuda dicēs. Idec dicit dñs
exercituū. Ecce ego p̄frigā arcū elam et su
mā fortitudinē eoz: et iducā sup elā q̄tuor
vēt' a q̄tuor plagis celi. et ventilabo eos in
oēs vētos istos: et n̄ erit gēs ab quā n̄ p̄ue
niāt p̄fugi elā. Et pauere faciā elā coram
inimicis suis: et ī p̄spectu q̄rētū aīaz eoz.
Et adducā sup eos malū: iraz furoris mei
dicit dñs. Et mittaz post eos gladiū donec
p̄sumā eos: et ponā solū meū ī elā: et p̄dā
ite r̄ges et p̄ncipes ait dñs. In nouissimis
at̄ diebz r̄uerti faciā captiuos elā ait dñs.

Uerbū qd̄ locutus **Ca. .L.**
ē dñs de babilone et de terra chalte
oz: ī manu hieremie p̄phe. Annū
ciate in gentibz. et auditum facite. Leuate

signū: p̄dicare: et nolite celare. Dicite. Ca
pta ē babilō. p̄fus' e bel: vict' est mazobach
Cōfusa sūt oīa sculptilia eoz: superata sūt
ytola eoz. Qm̄ ascēdit p̄tra eā gēs ab aq̄
lone: q̄ ponet terrā ei' ī solitudinē: et n̄ erit
q̄ hitet ī ea ab hoīe vsqz ad pecus. Et moti
sūt: et abierūt. In diebz illis et ī tpe illo ait
dñs. venient filij isrl' ip̄i. et filij iuda simul.
Ambulātes et flētes p̄perabūt: et dñm deuz
suū q̄rent. In syon iterogabūt viam: huc
facies eoz veniēt: et apponent' ab dñm fede
re sēp̄iterno. qd̄ nulla obliuione delebitur.
Grex p̄dit' fact' ē p̄plus me': pastores eoz
seduxerūt eos: fecerūtqz vagari ī mōtibz. De
mōte ī collē trāsierūt: oblitī sūt cubil' sui.
Oēs q̄ inuenerūt p̄mederunt eos: et hostes
eoz dixerūt. Nō peccauim': p̄eo q̄ pecca
uerūt dño decori iusticie: et expectationez
patrū eoz dño. Recedite de medio babilo
nis: de terra chaldeoz egredimini: et estote
q̄si hedi ante greges. Quoniā ecce ego su
scitabo et adducā ī babilonē p̄gregatōez gē
tiū magnaz de terra aquilonis. et p̄para
bunt' aduersus eā: et inde capiet'. Sagitta
ei' q̄si viri fortis iterfectoris: nō reuertet'
vacua. Et erit chaldaea ī p̄dā: oēs vastātes
eā replebunt' ait dñs. Quoniā exultatis et
magna loquimī diripiētes hereditatē me
am: qm̄ effusi estis sicut vituli sup herbā:
et mugistis sicut thauri. Cōfusa ē maē v̄ra
nimis: et adeq̄ta pulueri q̄ genuit vos. Ecce
nouissima erit ī gētibz: bestia ī via et arena
ab ira dñi. Nō hitabit': s̄z r̄digeēt tota ī soli
tudinē. Oīs q̄ t̄nsibit p̄ babilonē stupebit':
et sibilabit sup vniuers' plagis ei'. Prepara
mī p̄ babilonē p̄ circuitū. Oēs q̄ intēditis
arcū debellate eā: nō p̄catis iacul': qz dño
peccauit. Clamate aduers' eā. Abiqz debet
manū. Ceciderūt fūdamta ei': destructi sūt
muri ei': qm̄ vlcio dñi ē. Alcedez accipite d̄
ea. Sicut fecit. Facite ei. Dispergite satores
de babilone: et tenētē falcē ī tpe messis a fa
cie gladij colūbe. Unusqzqz ad pplm suū cō
uertet': et singuli ad terrā suā fugiēt. Grex
dispus isrl': leones eiecērūt eū. Prim' co
medit eū ex assur: iste nouissim' exossauit
eū nabuchodonosor rex babilois. Prop̄
ea hec dicit dñs exercituuz. deus isrl'. Ecce
ego visitabo regē babilois et terrā ei' sicut
visitauī regē assur: et reducam isrl' ad habi
taculū suum. Et pasceēt carmelus et basan:

et in monte ephraim et galaad saturabit aia
 ei. In diebus illis et in tempore illo ait dominus quere
 iniquitas israel et non erit: et peccatum iuda et non iue
 nief: quoniam propicius ero eis quasi filius. **S**uper terram
 dominantium ascende: et super habitatores eius visita.
 Dissipa et interfice quae post eos sunt ait dominus: et
 fac iuxta omnia quae precepi tibi. **G**loria belli in terra:
 et contritio magna. **Q**uoniam fractus est et contritus
 malleus uniuersae terre: **Q**uoniam versa est in destitutum
 babilonis in gentibus: **I**lla quae ueni te et capta es ba
 bilonem et nesciebas: **I**uenta es et apprehensa: quoniam
 dominum puocasti. **A**puuit dominus thesaurum suum et
 protulit uasa ire suae: quoniam opus est domino deo exer
 cituum in terra chaldeorum. **E**lenite ad eam ab ex
 tremis terrae finibus: aperte ut exeant quae perculent
 eam. **T**ollite de uia lapides. et redigite in acer
 uos: et inficite eam: nec sit quae reliquum. **D**is
 sipate uniuersos fortes eius: descendant in occi
 sionem. **N**e eis quae uenit dies eorum: tempus uisitato
 nis eorum. **G**loria fugientium et eorum quae euaserunt de
 terra babilonis: ut annunciet in syon ultiones domini
 dei nostri: ultiones templi eius. **A**nnunciate in babilo
 ne plurimis: omnibus quae tendunt arcum. **C**onsistite
 aduersus eam per girum: et nullus euadat. **R**ebdite
 ei secundum opus suum: iuxta omnia quae fecit facite illi.
 quae per dominum erecta est: aduersus sanctum israel. **I**u
 uerco cadent iuuenes eius in plateis eius: et omnes
 uiri bellatores eius: contrescent in die illa ait dominus
Ecce ego ad te superbe dicit dominus deus exerci
 tuum: quae ueniet dies tua: tempus uisitationis tuae.
Et cadet superbum et corruet: et non erit quae suscitet
 eum. **E**t succedat ignis in urbibus eius: et deuora
 bit omnia in circuitu eius. **H**ec dicit dominus exerci
 tuum. **C**aluniam sustinet filius israel et filius iuda si
 mul. **O**mnis quae cepit eos tenet: nolunt dimittere
 eos. **R**etemptor eorum fortis: dominus exercituum no
 me eius. **J**udicio defendet causam eorum: ut exter
 reat terram et commoueat habitatores babilonis
Gladius ad chaldeos ait dominus: et ad habitatores
 babilonis et ad principes et ad sapientes eius.
Gladius ad diuinos eius: quae stulti erunt. **G**ladius
 ad fortes illi: quae timebunt. **G**ladius ad equos
 eius. et ad currus eius. et ad omne uulgus eius quod
 est in medio eius: et erunt quasi mulieres. **G**ladius
 ad thesauros eius: quae diripientur. **S**iccitas su
 per aquas eius erit et arefcet: quae terra sculpti
 lium est: et in portentis: glorianter. **P**ropterea
 habitabunt dracones cum fatuis sicariis: et hiba
 bunt in ea strutiones. **E**t non inhabitabit ultra usque
 in sempiternum: nec extruetur usque ad genera
 tionem et generationem. **S**icut subuertit dominus

sodomam et gomorrā et vicinos eius. ait dominus
 Non habitabit ibi uir: et non incolat eam filii hominis.
 Ecce plus ueniet ab aqilone et gēs magna:
 et reges multi cōsurgēt a finibus terre. **A**rcu
 cum et scutum apprehēbēt: crudeles sūt et imi
 sericordes. **G**loria eorum quasi mare sonabit: et su
 per equos ascēdent sicut uir parat⁹ ad plū
 cōtra te filia babilonis. **A**udiuit rex babi
 lonis famā eorum: et dissolute sūt man⁹ ei⁹.
Angustia apprehēdit eū: dolor quasi per turien
 tes. **E**cce quasi leo ascēdet de supbia iordanis
 ad pulcritudinē robustā: quae subito curzere
 faciā eū ad illā. **E**t quis erit elect⁹ quez ppo
 nā ei: **Q**uis enim similis mei: et quis sustinebit
 me: **E**t quis est iste pastor: qui resistat uultui
 meo: **P**ropterea audite consiliū domini quod mēte
 pcepit aduersū babilonē: et cogitationes ei⁹
 quas cogitauit super terrā chaldeorum. **N**isi det
 rerit eos puuli gregū: nisi dissipatū fuerit
 cū ipis hitaculū eorum. **A** uoce captiuitatis
 babilonis commota est terra: et clamor iter gē
 tes auditus est. **Ca. LI.**

Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo su
 per babilonē. et super habitatores eius quae
 cor suū leuauerūt contra me quasi uentū
 pestilentē: et mittā in babilonē uentilatores et
 uentilabūt eā. **E**t demolient terrā ei⁹: quoniam
 uenerūt super eā undiq; in die afflictionis eius.
Non habitabit quae tendat arcum suū: et non ascēdet
 loricat⁹. **N**olite parcere iuuenibus ei⁹: infici
 cite omnē miliciā ei⁹. **E**t cadēt interfecti in
 terra chaldeorum: vulnerati in regionibus eius.
Quoniam non fuit uiduatur israel et iuda a domino deo
 suo: domino exercituum. **T**erra aut eorum repleta
 est delicto a sancto israel. **F**ugite de medio babilo
 nis: ut saluet unusquisque aiam suā. **N**olite
 tacere super iniquitatez ei⁹: quoniam temp⁹ ultionis ei⁹
 est domino: uicissitudinez ipse retribuet ei. **C**alix
 aureus babilonem in manu domini: iebriās omnē
 terrā. **D**e uino ei⁹ biberūt gētes: et commote
 sūt. **S**ubito cecidit babilonem: et contrita est. **A**llu
 late super eam: tollite resinā ad dolorē ei⁹
 si forte sanet. **C**urauimus babilonē: et non
 est sanata. **D**erelinquimus eaz: et eam unus
 quisque in terrā suam. **Q**uoniam peruenit usque ad
 celos iudicium eius: et eleuatum est usque ad
 nubes. **P**rotulit dominus iusticias nostras: ue
 nite et narremus in syon opus domini dei nostri.
Accuite sagittas: et implete pharetras. **S**u
 scitauit dominus spiritum regum medorum: et contra
 babilonem mens eius est: ut perdat eam. **Q**uoniam

ulcio dñi ē: ulcio tēpli sui. **S**up muros babilōis leuate signū: augete custodiā. Leuate custodes: p̄parate infidias: qz cogitauit dñs ⁊ fecit q̄cūq; locut⁹ ē p̄ hītores babilōis. **Q**ue hītas sup aqs mltas locuples in thesauris: venit finis tu⁹: pedal p̄cisionis tue. **J**urauit dñs exercituū p̄ aīaz suā: qm̄ replebo te hoībo q̄si bruchō: ⁊ sup te ceuuma cātabif. **Q**ui fecit terram ī fortitudine sua: p̄parauit orbē ī sapia sua: et p̄betia sua extēdit celos. **H**āte eo voces: multipli cabāf aque ī celo. **Q**ui lenat nubes ab extremo terre: fulgura ī pluuiā fecit: ⁊ p̄dixit vētos d̄ thesauris suis. **S**tult⁹ fact⁹ est oīs hō a scia: p̄fusus ē oīs p̄flator ī sculptili. **Q**uia mendax ē p̄flator ei⁹: nec ē spūs in eis. **G**lana sūt opa ⁊ risu digna: ī tpe visitaōis sue p̄būt. **N**ō sicut hec ps iacob. **Q**uia q̄ fecit oīa ip̄e ē: et isrl̄ sceptrū hereditatis ei⁹: dñs exercituū nomē ei⁹. **C**ollidis tu mihi vasa belli: ⁊ ego collidā ī te gentes: ⁊ disperdā ī te regna. **C**ollidā ī te equū ⁊ equitē ei⁹: ⁊ collidā ī te currū ⁊ ascēsorē ei⁹. et collidā ī te virū ⁊ mulierē. **E**t collidā ī te senē ⁊ puep: et collidā ī te iuuenē ⁊ ūginē. **E**t collidā ī te pastore ⁊ gregē ei⁹: et collidā ī te agricolā et iugales ei⁹. **E**t collidā ī te duces ⁊ magistrat⁹: ⁊ reddā babiloni et cunctis hītoribus chaldeoꝝ oē malū suū. qd̄ fecerūt ī syon ī oculis v̄ris. ait dñs. **E**cce ego ab te mōs pestifer ait dñs: q̄ corrupis vniuersā terrā. **E**t extēdaz manū meā sup te ⁊ euoluā te de petris: ⁊ dabo te ī mōtem p̄bustiois. **E**t nō tollā te te lapidē ī angulū ⁊ lapidē ī fūdāmēta: s; p̄bit⁹ ī eternū eris ait dñs. **L**euate signū ī terra: clāgite bucina ī mōtibus. **S**āctificate sup eā gētes: ānūciate p̄ illā r̄gibō ararath mēni ⁊ ascenē: numerate p̄ eā taphar. **A**dducite equū q̄si brucū aculeatū. **S**āctificate p̄ eā gētes reges medie. duces ei⁹. et vniuersos magistrat⁹ ei⁹: cūctāq; terrā p̄tatis ei⁹. **E**t p̄mouebif terra ⁊ p̄turbabif: qz euigilauit cōt̄ babilonē cogitāō dñi: ut ponat terrā babilōis desertā et inhītabilē. **C**essauerūt fortes babilōis a p̄lio: hītauerūt ī p̄sidijs. **D**euoratu⁹ ē robur eoꝝ: ⁊ facti sūt q̄si mlieres. **I**ncēsa sūt tabnacla ei⁹: p̄triti sūt vectes ei⁹. **C**urrēs obuiā currētī veniet ⁊ nūcius obui⁹ nūciātī: ut ānūciat r̄gi babilonis qz capta ē ciuitas ei⁹ a sūmo vsq; ad sūmum: et

vada p̄occupata sūt. **E**t paludes incēse sūt igni: ⁊ viri bellatores p̄turbati sunt: qz hec dicit dñs exercituū de⁹ isrl̄. **F**ilia babilōis q̄si area: t̄ps triture ei⁹. **A**dhuc modicū: ⁊ veniet tēpus messionis eius. **C**ōmēdit me: deuorauit me nabuchodonosor rex babilonis. **R**eddidit me q̄si vas inane. **A**bsorbuit me q̄si draco: repleuit vētrē suū temeritidine mea: ⁊ eiecit me. **I**niqtas aduersū me ⁊ caro mea sup babilonē dicit hītor syon: ⁊ sāguis me⁹ sup habitatores chaldee dicit hierlm̄. **P**ropterea hec dicit dñs. **E**cce ego iudicabo causā tuā: ⁊ ulciscar vltōnē tuā. **E**t desertū faciā mare ei⁹: et siccabo venas ei⁹. **E**t erit babilō ī tumulos: hītor draco nū stupor ⁊ sibil⁹: eo q̄ nō sit hītor. **S**icut mul ⁊ leones rugiēt: excuciēt comas veluti catuli leonū. **I**n calore eoꝝ ponā potus eoꝝ: ⁊ inebriabo eos ut sopiant ⁊ dormiant sōnū sēpiternū: ⁊ nō p̄surgāt dicit dñs. **D**educā eos q̄si agnos ad victimā: et q̄si arietes cū hedis. **Q**uo capta ē sesach. ⁊ p̄p̄hēsa ē inclita vniuersē terre: **Q**uo facta ē ī stuporē babilon iter gētes: **E**t ascēdit sup babilonē mare: mltitudie fluctuū ei⁹ opta ē. **F**acte sūt ciuitates ei⁹ ī stuporē: terra inhītabilis et deserta: terra ī q̄ nullus hītor nec transiet p̄ eā fili⁹ hoīs. **E**t visitabo sup bel ī babilone: ⁊ eiciā qd̄ absorbuerat d̄ ore ei⁹: ⁊ nō p̄fluēt ad eā vlt̄ gētes. **S**iquidē et mur⁹ babilōis corruet. **E**gredimī de medio ei⁹ plus me⁹: ut saluet vnusq; aīam suā ab ira furoris dñi. **E**t ne forte mollescat cor v̄rm: ⁊ timeatis auditū q̄ audiet ī terra. **E**t veniet ī āno auditō. ⁊ post hūc ānū auditō ⁊ iniqtas ī terra: ⁊ dñator sup dñatorē. **P**ropterea ecce dies veniūt. et visitabo sup sculptilia babilonis: ⁊ oīs terra ei⁹ cōfūdet: ⁊ vniuersi iterfecti ei⁹ cadēt ī medio ei⁹. **E**t laudabūt sup babilonē celi ⁊ terre ⁊ oīa q̄ ī eis sūt: qz ab aqlone veniēt ei⁹ p̄tones ait dñs. **E**t quo fecit babilō ut caderēt occisi ī isrl̄: sic de babilōe cadēt occisi ī vniuersa terra. **Q**ui fugitis gladiū venite: nolite stare. **R**ecordamī p̄cul dñi: ⁊ hierusalē ascēbat sup cor v̄rm. **C**ōfusi sum⁹: qm̄ audiui obprobriū. **O**puit ignominia facies n̄ras: qm̄ venerūt alieni sup sāctificatoꝝ dom⁹ dñi. **P**ropterea ecce dies veniūt ait dñs. ⁊ visitabo sup sculptilia ei⁹: ⁊ ī oī terra eius mugiet vulnerat⁹. **S**i ascēterit

aqs: qz lōge fact' ē a me p̄solator: cōuertēs
 aīam meā. **F**acti sūt filij mei p̄diti: qm̄ iua
 luit inimic'. **P**he. Expandit syon man'
 suas: nō ē q̄ p̄solef eā. **M**ādauit dñs aduer
 sū iacob: in circuitu ei' hostes ei'. **F**acta ē
 hīrlm̄ q̄si polluta mēstruis iter eas. **S**a
 te. **I**ust' ē dñs: qz os ei' ad iracūdiā puo
 caui. **A**udite obsecro vniuersi ppli: 7 videte
 dolorē meuz. **V**irgines mee 7 iuuenes mei
 abierūt ī captiuitatem. **E**oph. **E**locauī
 amicos meos: et ipī deceperūt me. **S**acer
 dotes mei et senes mei ī vrbe p̄sūpti sūt: qz
 q̄sierūt cibū sibi vt r̄focillarēt aīas suas.
Res. **E**lide dñe qm̄ tribuloz: p̄turbat' ē ven
 ter me'. **S**ubuersū ē cor meū ī memetīpa:
 qm̄ amaritudie plena sum. **F**oris iterficit
 gladi': 7 domi mors similis ē. **S**yn. **A**u
 dierūt qz igemisco ego: 7 nō ē q̄ p̄solef me.
Oēs inimici mei audierūt malū meū: leta
 ti sūt qm̄ tu fecisti. **A**bduxisti diē p̄solatio
 nis: 7 fiet silēs mei. **T**hau. **I**ngrediatur
 oē malū eoz corā te: 7 deuīdemia eos sicut
 vīdemiaſti me p̄t oēs inīqtates meas. **M**ul
 ti em̄ gemit' mei: cor meū merens.

Capitulum II. Aleph.

Quomodo obtexit caligine ī furore
 suo dñs filiā syon. **P**roiecit de celo
 ī terrā iclitā isrl': 7 nō ē recordat'
 scabelli pedū suoz ī die furoris sui. **B**eth
Precipitauit dñs nec pepcit oīa spetōsa ia
 cob: d̄struxit ī furore suo munitōes v̄ginis
 iuda 7 teiecit ī terrā: polluit regnū 7 p̄nci
 pes eius. **G**ymel. **C**ōfregit ī ira furoris
 sui oē cornu isrl': auertit retrorsū dexteras
 suā a facie inimici: 7 succēdit ī iacob quasi
 ignē flāme duorātis ī giro. **D**elet. **T**e
 tēdit arcū suū q̄si inimic': firmavit dexte
 rā suā q̄si hostis: et occidit oē qd̄ pulcrum
 erat visu. **I**n tabernaclo filie syon effudit
 q̄si ignē indignatōem suā. **D**e. **F**actus ē
 dñs velut inimic'. **P**recipitauit isrl': **P**recipi
 tauit oīa menia ei': dissipauit munitōnes
 ei': 7 repleuit ī filia iuda humiliatū 7 hu
 miliatā. **M**au. **E**t dissipauit q̄si ortū ten
 toriū suū: demolit' ē tabnaculū suū. **O**bli
 uioni ēdidit dñs ī syon festiuitatē 7 sabba
 tū: 7 ī obprobriū 7 ī indignatōnem furoris
 sui regē 7 sacerdotē. **Z**ay. **R**epulit dñs
 altare suū: maledixit s̄ctificatōi sue: ēdi
 dit ī man' inimici muros turriū ei'. **E**locē
 debērūt ī domo dñi: sicut in die solenni.

Beth. **E**rgitauit dñs dissipare muros filie
 syon: tetēdit funiculū suū 7 n̄ auertit ma
 nū suā a p̄ditōe. **L**uxitqz aīa murale: 7 mu
 rus p̄iter dissipat' ē. **T**eth. **D**efixe sūt in
 terra porte ei': p̄didit 7 p̄triuuit vectes ei':
 regē ei' 7 p̄rīcipes ei' ī gētibz. **N**ō est lex: et
 p̄phe ei' nō iuenerūt visionē a dño. **T**oth.
Sederūt ī terra: p̄ticuerūt senes filie syon:
 p̄sperserūt cinere capita sua. **A**cciti sūt cili
 cijs. abiecerūt ī terra capita sua v̄gines hie
 rusalē. **E**oph. **D**efecerūt p̄ lacrimis oculi
 mei: p̄turbata sūt viscera mea. **E**ffusū ē in
 terra iecoz meū sup p̄tritōez filie ppli mei:
 cū deficeret puul' 7 lactēs ī plateis oppidi.
Lamech. **M**atribz suis dixerūt vbi ē triti
 cū 7 vinū: cū d̄ficerēt q̄si vulnerati ī plate
 is ciuitatis: cū exalarēt aīas suas in sinu
 matz suaz. **M**em. **E**ui p̄pabo te. vel cui
 assimilabo te filia hierlm̄: **E**ui exeq̄bo te.
 7 p̄solabor te v̄go filia syō: **M**agna ei' velut
 mare p̄tritō tua. **Q**uis medbit' tui: **M**un
Prophete tui viderūt tibi falsa et stulta: nec
 aperiebāt inīqtatē tuā: vt te ad penitētiāz
 puocarēt. **A**uderūt aut tibi assūptōes fal
 sas 7 eiectōes. **S**amech. **P**lausert sup te
 maibz oēs trāseūtes p̄ viā: sibilauerūt 7 mo
 uerūt capita sua sup filiā hierlm̄: heccine ē
 vrbs dicētes p̄fecti decoris: gaudiū vniuer
 se terre. **A**yn. **A**peruerūt super te os suū
 oēs inimici tui: sibilauerūt 7 fremuerūt tēti
 bz suis: 7 dixerūt deuorabim'. **E**n ista ē
 dies quā expectabam': iuenim'. vidim'.
Phe. **F**ecit de' q̄ cogitauit: p̄pleuit ser
 monē suū quē p̄cepat a diebz ātiquis. **D**e
 struxit 7 nō pepcit: letificauit sup te inimi
 cū: et exaltauit cornu hostiū tuoz. **S**a
 de. **C**lamauit cor eoz ad dñm: sup muros
 filie syon. **D**educ q̄si torrentē lacrimas per
 diē 7 noctē: nō des requiē tibi: neqz taceat
 pupilla oculi tui. **E**oph. **C**ōsurge: lauda
 ī nocte in principio vigiliāz: effunde sicut
 aquā cor tuū āte p̄spectū dñi. **L**eva ad eū
 manus tuas pro aīa puuloz tuoz: q̄ fame
 pereūt in capite oīm cōpitoz. **R**es. **E**li
 de dñe 7 p̄sidera: quē vīdemiaueris ita. **E**r
 go ne p̄metent mulieres fructuz suū: par
 uulos ad mensurā palme: **S**i occiditur in
 s̄ctuario domini: sacerdos et p̄pheta.
Syn. **J**acuerūt ī terra foris puer 7 senex:
 v̄gines mee et iuuenes mei ceciderūt ī gla
 dio. **I**nterfecisti ī die furoris tui: p̄cussisti

nec miseris es. **Thau.** Elocasti quasi ad diem solenne quod tererent me de circuitu: et non fuit in die furoris domini quod effugeret et relinqueret. Quos educaui et enutriui: inimicus meus presumpsit eos. **Ca.** .III. **Aleph.**
Ego vir videns paupertatem meam: in omnia indignationis eius. **Aleph.** Meminuit et abduxit in tenebris: et non in luce. **Aleph.** Tantum in me vertit: et conuertit manum suam tota die. **Beth.** Vetusit fecit pellem meam et carnem meam: pertriuit ossa mea. **Beth.** Edificauit in giro meo: et circumdedit me felle et labore. **Beth.** In tenebris collocauit me: quasi mortuos sepulchros. **Gymel.** Circum edificauit aduersum me ut non egrediar: aggrauauit pedes meum. **Gymel.** Sed et cum clamauero et cum rogauero: exclusit orationes meas. **Gymel.** Conclusit vias meas lapidibus quodbris: semitas meas subuertit. **Deleth.** Ursus insidians factus est mihi: leo in abscondito. **Deleth.** Semitas meas subuertit et presregit me: posuit me desolatam. **Deleth.** Tetendit arcum suum: et posuit me quasi signum ad sagittas. **De.** Misit in renibus meis filias pharetre sue. **De.** Factus sum in derisum omni populo meo: canticum eorum tota die. **De.** Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. **Clau.** Et fregit ad numera dentes meos: cibauit me cinere. **Clau.** Et repulsa est anima mea: oblitus sum bonorum. **Clau.** Et dixi perijt finis meus: et spes mea a domino. **Zay.** Recordare paupertatis et transgressionis mee: absinthij et fellis. **Zay.** Memoria memor ero: et tabescet in me anima mea. **Zay.** Hoc recolens in corde meo: in deo sperabo. **Beth.** Misericordie domini quod non sumus consumpti: quod non tescerunt miseraciones eius. **Beth.** Noui diluculo: multa est fides tua. **Beth.** Pars mea domina dixit anima mea: propterea expectabo eum. **Beth.** Bonus est dominus sperantibus in eum: anime querenti illum. **Beth.** Bonum est prestolari cum silencio salutare domini. **Beth.** Bonum est viro: cum portauerit iugum ab adolescentia sua. **Joth.** Sedit solitarius et tacebit: quod leuauit se super se. **Joth.** Donet in puluere os suum: si forte sit spes. **Joth.** Dabit percussioni se maxillam: saturabitur opprobrijs. **Caph.** Quia non repellet in sempiternum dominus. **Caph.** Quia si abiicit et miserabit: secundum multitudinem misericordiarum suarum.

Caph. Non enim humiliavit ex corde suo: et abiicit filios hominum. **Lamech.** Et pretereret sub pedibus suis: omnes vincetos terre. **Lamech.** Et declinaret iudicium viri: in conspectu vultus altissimi. **Lamech.** Et preuerteret hominem in iudicio suo: dominus ignorauit. **Mem.** Quis est iste quod dixit ut fieret: domino non iubente. **Mem.** Ex ore altissimi non egredientur: nec bona nec mala. **Mem.** Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis suis. **Mun.** Scrutemur vias nostras: et quamquam reuertamur ad dominum. **Mun.** Leuamus corda nostra cum manibus: ad dominum in celos. **Mun.** Nos inique egimus et ad iracundiam puocauimus: idcirco tu inexorabilis es. **Samech.** Opusisti in furore et percussisti: occidisti nec percussisti. **Samech.** Opposuiti nubem tibi: ne transeat oratio. **Samech.** Eradicaciones et abiectioes posuisti me: in medio populi. **Ayn.** Oculum meum afflicto est nec tacuit: eo quod non esset requies. **Ayn.** Donec respiceret et videret te de celis. **Ayn.** Oculum meum deprecatus est animam meam: in cunctis filiabus urbis mee. **Phe.** Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. **Phe.** Fortitudo et laqueus facta est nobis vaticinatio et peritio. **Phe.** Diuisiones aquarum deduxit oculum meum: in peritioem filie populi mei. **Sate.** Denatione ceperunt me quasi auem inimici mei me gratis. **Sate.** Lapsa est in lacum vita mea: et posuerunt lapidem super me. **Sate.** Innumbauerunt aque super caput meum: dixi perijt. **Coph.** Inuocaui nomen tuum domine: de lacu nouissimo. **Coph.** Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. **Coph.** Appropinquasti in die quam inuocaui te: dixisti ne timeas. **Res.** Iudicasti domine causam anime mee: redemptor vite mee. **Res.** Elidisti domine iniquitatem illorum aduersum me: iudica iudicium meum. **Res.** Elidisti omnes furores: uniuersas cogitaciones eorum aduersum me. **Syn.** Audisti opprobrium eorum domine. omnes cogitaciones aduersum me. **Syn.** Labia insurgentium mihi et meditationes eorum: aduersum me tota die. **Syn.** Sessionem eorum et resurrectionem vite: ego sum psalmus eorum. **Thau.** Reddes eis vicem domine. iuxta opera manuum suarum. **Thau.** Dabis eis scutum cordis: labore tuum. **Thau.** Persequeris in furore tuo: et conteres eos sub celis domine. **Capitulum** III

Aleph.

Quomodo obscuratū ē aurū: mutatus ē color optimus: dispersi sūt lapides factuarij ī capite oīm platearū: **B**eth. Filij syon incliti et amicti auro primo: quō reputati sūt ī vasa testea: opus manuū figuli: **G**ymel. Sicut et lamie nuda uerit mamas suas: lactauerūt catulos suos filia ppli mei crudelis: quāsi struō ī deserto. **D**eletb. Adhesit lingua lactātis ad palatū ei: in siti: puuli petierūt panē: et nō erat quod frāgeret eis. **D**e. Qui uescebantur uoluptuose interierūt ī uis: quod nutriebantur ī croceis aplexati sūt stercora. **C**lau. Et maior effecta ē iniqtas filie ppli mei peccato sodomorū: quod subuersa ē ī momento: et nō ceperūt ī ea manus. **Z**ay. Candidiores nazarei ei: niue. nitidiores lacte. rubicūdi ores eboze antiquo: saphiro pulciores. **B**eth. Denigrata ē sup carbones facies eorum: et nō sūt cogniti ī plateis. Adhesit cutis eorū ossib: aruit et facta ē quāsi lignū. **E**th. melius fuit occisis gladio quā iterfectis fame: quā isti extabuerūt presumpti a sterilitate terre. **J**oth. Manū mulierū misericordiū coreūt filios suos: facti sūt cibo eorū ī p̄tritione filie ppli mei. **C**aph. Compleuit dñs furorē suū: effudit irā indignationis sue. Et succēdit ignē ī syon: et deuorauit fūdamēta ei. **L**amech. Nō crediderūt reges terre et uniuersi hitatores orbis: quāsi ingredere hostis et inimicus per portas hierlm. **M**em. Propter peccata pharū ei: et iniqtates sacerdotū ei: quod effuderūt ī medio ei: sanguinē iustorū. **M**un. Errauerūt ceci ī plateis: polluti sūt sanguine. Cū quod nō possēt: tenuerūt lacinias suas. **S**amech. Recedite polluti clamauerūt eis: recedite abite: nolite tāgere. Iurgati quippe sūt et commoti dixerūt: iter gētes nō addet ultra ut inhabitet ī eis. **A**yn. Facies dñi diuisit eos: nō addet ut respiciat eos. Facies sacerdotū nō erubuerūt: neque senū misertū sūt. **P**he. Cū adhuc subsisterem defecerūt oculi nri ad auxiliū nrm vanū: cū respicerem: attēti ad gentē quod saluari nō poterat. **S**ate. Lubricauerūt uestigia nra ī itinere platearū nrarū: appropinquit finis noster: cōpleti sūt dies nri: quod uenit finis noster. **C**oph. Eleotiores fuerūt persecutores nri aquilis celi: sup mōtes persecuti

sūt nos: ī deserto insidiati sūt nobis.

Res. Spūs oris nri xpc dñs captus ē ī peccatis nris: cui dixim: ī umbra tua uiuemus ī gentib. **S**yn. Gaude et letare filia edom quod habitas ī terra hus. Ad te quod pueniet calix: iebriaberis atque nudaberis. **T**hau. Cōpleta ē iniqtas tua filia syon: nō addet ultra ut transmigret te. Elisabit iniqtatē tuā filia edom: discooperiet peccata tua. **E**xplīciunt lamētationes Hieremie. **I**ncipit oratio eiusdem.

Recordare dñe quid acciderit nob: ituere et respice obprobriū nrm. Hereditas nra uisa ē ad alienos: domus nre ad extraneos. Pupilli facti sumus absque p̄re: mres nre quāsi uidue. Aquā nraz pecunia bibim: ligna nra p̄cio cōparauim. Ceruicib: minabamur: lassus nō datur requies. Egipto dedim manū et assirijs: ut satureretur pane. Patres nri peccauerūt et nō sūt: et nos iniqtatē eorū portauimus. Serui dñati sūt nri: nō fuit quod redimeret te manu eorū. In manib: nris afferebam panē nob: a facie gladij ī testro. Pellis nra quāsi clibanus exusta ē: a facie tēpestatū famis. Mulieres ī syon humiliauerūt: et uirgines ī ciuitatib: iuda. Principes manu suspensi sūt: facies senū nō erubuerūt. Adolescentibus ī pudice abusi sūt: et pueri ī ligno corruerūt. Sedes defecerūt d portis: iuuenes de choro psallētū. Defecit gaudium cordis nri: usus ē ī luctū chorus nri. Cecidit corona capitis nri: ue nob quod peccauim. Propterea mestū factū ē ī dolore cor nrm: ideo cōtenebrati sūt oculi nri. Prop̄t mōtē syon quod disperijt: vulpes ambulauerūt ī eo. Tu autē dñe ieternū pmaneb: solū tuū ī generatōnē et generatōez. Quare impetū obliuisceris nri: dereliques nos ī lōgitudinē dierū. Conuerte nos dñe ad te et uertemur: ī noua dies nros sicut a p̄ncipio. Sicut proiciēs spulisti nos: iratus es p̄ nos uehemēt. **E**xplīcit oratio Hieremie. **I**ncipit prefatio ī librum Baruch.

Ber iste quod baruch noie prenotat ī hebreo canone n̄ habet. Sicut tñ ī uulgata editōe: similis et epla hieremie. Propter noticiā aut legentū hic

scripta sunt : quia multa de cristo nouissimisq; temporibus indicant.

Incipit liber Baruch.

Hec verba libri que scripsit baruch filius nerie filij maasie filij setechie filij setei filij helchie in babilonia in anno quinto in septima die mensis: in tpe q̄ ceperunt chaldei hierlm̄ et succēderūt eā igni. Et legit baruch verba libri hui⁹ ad aures ihecho- nie filij ioachim regis iuda et ad aures uniuersi ppli veniētis ad librū: et ad aures potētū filioꝝ regū. et ad aures p̄sbiteroꝝ. et ad aures ppli a mīmo vsq; ad maximū eorū: oīm habitantū in babilonia ad flumen sudī. Qui audiētes plorabāt et ieiunabāt: et orabāt in p̄spectu dñi. Et collegerūt pecuniā in p̄spectu dñi: scdm̄ q̄ potuit unius cuiusq; man⁹. Et miserūt in hierlm̄ ad ioachī filiū helchie filij salon sacerdotē: et ad sacerdotes et ad oīm pplm̄ q̄ inuēti sunt cū eo in hierlm̄: cū acciperent vasa tēpli dñi q̄ ablata fuerāt de tēplo reuocare in terra iuda. tēcia die mē̄s siban. vasa argētea q̄ fecit setechias filius iosie rex iuda posteaq̄ cepisset nabuchodonosor rex babilōis iheconiam et p̄ncipes et victos et potētes et populū terre ab hierlm̄: et duxit eos victos in babilonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad vos pecunias: de quib; emite olocaustrata et thus et facite māna: et offerete p̄ peccato ad arā dñi dei nr̄i. Et orate p̄ vita nabuchodonosor regis babilonie et p̄ vita balthasar filij ei⁹: ut sint dies eorū sicut dies celi sup̄ terrā: ut det dñs v̄tutē nob; et illuminet oculos nr̄os: ut viuam⁹ sub umbra nabuchodonosor regis babilonis et sub umbra balthasar filij ei⁹: et fuam⁹ eis multis dieb;. et inueniam⁹ gr̄az in p̄spectu eorū. Et p̄ nobis ip̄is orate ad dñm̄ deuz nr̄m qz peccauim⁹ dño deo nr̄o: et nō ē auersus furor ei⁹ a nobis vsq; in hūc diē. Et legite librū istū quē misim⁹ ad vos recitari in templo dñi in die solēni: et in die oportuno. Et dicetis. Dño deo nr̄o iusticia: nob; autē p̄fusio faciei nr̄e sicut ē dies hec: omni iuda et habitantib; in hierlm̄ regib; nr̄is et p̄ncipib; nr̄is. sacerdotib; et prophetis nostris. et p̄rib; nostris.

Peccauim⁹ añ dñm̄ deū nr̄m et nō credibimus diffidētes in eū: et nō fuimus subiectibiles illi: et nō obaudiuimus vocē dñi dei nostri ut ambularem⁹ in mābātis eius q̄ tēdit nobis. A die qua eduxit patres nr̄os de terra egipti vsq; ad diem hāc eram⁹ incredibiles ad dñm̄ deū nr̄m: et dissipati recessimus ne audiremus vocē ip̄i⁹. Et abheserūt nobis multa mala et maledictōes q̄ constituit dñs moysi suo suo: q̄ eduxit patres nr̄os de terra egipti dare nob; terrā fluentē lac et mel: sicut hodierna die. Et nō audiuim⁹ vocē dñi dei nr̄i scdm̄ oīa v̄ba p̄phetarū quos misit ad nos et ad iudices nr̄os: et abiim⁹ vnusquisq; in sensum cordis nr̄i maligni operari dijs alienis: faciētes mala añ oculos dñi dei nr̄i. **Ca. II.**

Propter qd̄ statuit dñs de⁹ noster verbū suū qd̄ locut⁹ ē ad nos: et ab iudices nostros qui iudicauerūt in hierlm̄ et ad reges nostros et ad principes nostros et ad omnē isrl̄ et iuda: ut adduceret dñs super nos mala magna que nō sūt facta sub celo quēadmodū facta sūt in iherusalē scdm̄ q̄ scripta sunt in lege moysi ut māducaret homo carnes filij sui et carnes filie sue. Et dedit eos in manu regū omnium qui sūt in circuitu nostro in improperiū et in desolatōem: et in oīb; pplis in quib; nos dispersit dñs. Et facti sum⁹ subt⁹ et nō sup̄: qz peccauim⁹ dño deo nr̄o. nō obaudiendo voci ip̄i⁹. Dño deo nr̄o iusticia: nob; autē et p̄rib; nostris cōfusio faciei sicut est dies hec. Quia locut⁹ est deus sup̄ nos oīa mala hec q̄ venerūt sup̄ nos: et nō sum⁹ tēp̄cati faciē dñi dei nostri ut reuenteremur vnusq; nr̄m a v̄ijs nr̄is pessimis. Et vigilauit dñs in mal⁹: et adduxit ea sup̄ nos: qz iustus ē dñs in oīb; opib; suis q̄ mādauit nobis: et nō audiuim⁹ vocē ip̄ius: ut irem⁹ in p̄ceptis dñi q̄ edidit ante faciē nr̄am. Et nūc dñe de⁹ isrl̄ q̄ eduxisti pplm̄ tuū de terra egipti in manu valida et in signis et in p̄digijs et in v̄tute tua magna et in brachio excelso: et fecisti tibi nomē sicut est dies ista: peccauimus. impie gessimus iniquē egim⁹ dñe de⁹ nr̄: in omnib; iusticijs tuis. Auertatur ira tua a nobis: qz derelicti sumus pauci inter gētes vbi dispersisti nos. Exaudi dñe p̄ces nr̄as et oratōes nostras: et educ nos p̄pter te: et da nobis inuenire gr̄am ante faciē

eorum qui nos adduxerunt: ut sciat omnis terra quod tu es dominus deus noster: et quod nomen tuum invocatum est super israel et super genus ipsius. Respice domine de domo sancta tua in nos: et inclina aurem tuam et exaudi nos. Apertis oculos tuos et vide: quod non mortui qui sunt in inferno. Quia spiritus acceptus est a visceribus suis dabitur honorem et iustificationem domino: sed anima que tristis est super magnitudinem mali et recedit curva et in infimis et cuius oculi deficiunt: et anima esuriens datur tibi gloriam et iusticiam domino: quod non secundum iusticias patrum nostrorum nos fundimus precibus et petimus misericordiam a domino: sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos: sicut locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinate humerum vestrum et cervicem vestram: et operamur regi babilonis: et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quod si non feceritis nec audieritis vocem domini dei vestri operari regi babilonie defectores vestram faciatis de civitatibus iuda et a foribus hierusalem: et auferam a vobis vocem locutionis et vocem gaudij et vocem sponsi et voces sponsae: et erit omnis terra sine vestigio ab habitantibus ea. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babilonis: et statuerunt verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum: ut transferrent ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt piecta in calore solis et in gelu noctis: et mortui sunt in doloribus pessimis in fame et in gladio et in emissione. Et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum: et ipso sicut hec dies: propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti in nobis domine deus noster secundum bonitatem tuam et secundum omnes miserationes tuas illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi: in die que precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non obaudieritis vocem meam. Multitudo hec magis pervertet in mimam gentem quam eos dispargam: quia scio quod me non audiet populus. Populus est ei dura ceruice. Et pervertet ab corde suo in terra captivitatis sue: et sciet quod ego sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et intellectum: et aures et audient. Et laudabunt me in terra captivitatis sue: et mediores erunt nominis mei. Et auertent se a dorso suo duro et a malignitatibus suis: quia remiscet via patrum suorum que peccauerunt in me. Et ruocabo illos in terram quam iuravi patribus illorum abraham ysaac et iacob: et dabo illi. Et multiplicabo eos et non minorum erunt. Et statuam illi testamentum alterum sempiternum: ut sim illi deus: et ipsi erunt mihi in populum

Et si mouebo amplius populum meum filios israel a terra quam dedi eis. **Capitulum III.**
Et nunc domine deus israel: anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine et misere quod deus es misericors: et misere nostri quod peccauimus ante te. Quia tu sedes in sempiternum: et non peribimus in euum. Domine deus omnipotens deus israel audi nunc orationes mortuorum israel et filiorum ipsorum: quod peccauerunt ante te et non audierunt vocem domini dei sui: et agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrum nostrorum: sed memeto misericordiam tuam et nominis tui in tempore isto: quia tu es dominus deus noster et laudabimus te domine quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris. et ut inuocemus nomen tuum et laudemus te in captiuitate nostra: quia peruertimur ab iniquitate patrum nostrorum que peccauerunt ante te. Et ecce nos in captiuitate nostra sumus: hodie que nos dispersisti in impropium et in maledictionem et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum: que discesserunt a te domine deus noster. Audi israel mandata vite: auribus percipe ut scias prudentiam. Quid est israel quod in terra inimicorum es? Inuestisti in terra aliena: coignatus es cum mortuis. Deputatus es cum descendentibus in infernum: deliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses: habitasses utique in pace super terram. Disce ubi sit prudentia ubi sit veritas ubi sit intellectus: ut scias sicut ubi sit legitimitas vite et veritas: ubi sit lumen oculorum et pax. Quis inuenit locum eius? Et quis inuenit in thesauros eius? Ubi sunt principes gentium: et que dominantur super bestias que sunt super terram? Qui in anibus celi ludunt: que argenti sunt thesaurizant et aurum in quo perfidunt homines: et non est finis acquisitionis eorum. Qui argentum fabricant et solliciti sunt: nec est inuentio operum suorum. Exemptiati sunt et ad inferos descenderunt: et alij loco eorum exurrexerunt. Iuvenes vident lumen: et habitauerunt super terram. Etiam autem discipline ingrauerunt: neque intellexerunt semitas eius: neque filij eorum susceperunt eam. A facie ipsorum longe facta est non est audita in terra chanaan: neque visa est in theman. Filij quoque agar que exarsierunt prudentiam que de terra est. negociatores terre et theman: et fabricatores et exsutores prudentie et intelligentie via autem sapientie nescierunt: neque promoderati sunt semitas eius. O israel quomodo magis est domus dei: et ignis locus possessionis eius? Magna et non habens finem: excelsus et imensus. Ubi fuerunt gigantes nominati: illi que ab inimico fuerunt statim magis scientes bellum. Non hos elegit dominus: neque via discipline inuenerunt: propterea perierunt. Et quoniam non habuerunt

sapientia: pietas propter suam insipientiam. Quis ascendit in celum et accepit eam: et eduxit eam de nubibus: Quis transfretavit mare et inuenit illam: et attulit illam super aux electum: Non est qui possit scire vias eius: neque qui exquirat semitas eius. Sed qui scit uniuersa nouit eam: et inuenit eam prudentia sua. Qui propauit terram in eterno tempore: et repleuit eam pecudibus et quadrupedibus. qui emittit lumem et vadit: et vocauit illud: et obedit illi in tremore. Stelle autem sederunt lumem in custodijs suis: et letate sunt. Elocate sunt: et dixerunt. Assum? Et luxerunt ei cum iocunditate: qui fecit illas. Dic est deus noster: non estimabit alius aduersus eum. Dic adiuuenit omnes vias discipline: et edidit illam iacob puero suo: et israel dilecto suo. **P**ro hec in iherusalem visus est: et cum hominibus conuersatus est. **Ca.**

Non liber mandatorum dei: et lex. **III.** qui est in eterno. Quis qui tenet eam pueniet ab vita: qui autem deliquerunt eam in morte. **C**onuertere iacob et apprehende eam: abula per viam ad splendorem eius propter lumem eius. Ne tradas alteri gloria tuam: et dignitatem tuam genti aliene. **B**eni sumus israel: quoniam qui deo placet manifesta sunt nobis. **A**niequor esto populus dei: memorabilis israel. **E**lenudati estis gentibus non in perditionem: sed propter quod in ira ad iracundiam puocastis dominum. **E**ditu estis aduersarijs. **E**xacerbastis enim eum qui fecit vos deum eternum: immolantes demonijs et non deo. **O**bliti enim estis eum qui nutriuit vos: et prestastis nutriticem vobis iherusalem. **E**didit enim iracundiam a deo venientem vobis: et dixit. **A**udite ciuitates syon **A**bduxit enim mihi deus luctum magnum. **E**didit enim captiuitatem populi mei filiorum meorum et filiarum: quam supduxit illis eternum. **N**utriui enim illos cum iocunditate: dimisi autem illos cum fletu et luctu. **N**emo gaudeat super me viduam et desolatam: a multis delicta sunt propter peccata filiorum meorum: quia declinauerunt a lege dei. **I**usticias autem ipsi nescierunt: nec ambulauerunt per vias mandatorum dei: neque per semitas veritatis eius cum iusticia ingressi sunt. **E**leniantur fines syon: et medientur captiuitatem filiorum et filiarum mearum: quam supduxit illis eternum. **A**bduxit enim super illos gentem de longinquo: gentem improbam et alteri lingue qui non sunt reueriti senem: neque puerorum misisti sunt. **E**t abduxerunt dilectos vidue: et a filijs unicam desolauerunt. **E**go autem quod possu adiuuare vos: **Q**ui enim abduxit super vos mala ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorum. **A**mbulate filij ambulante: ego enim delicta sunt sola. **E**ruui me stola pacis: indui autem me sacco

obsecrationis: et clamabo ad altissimum in diebus meis. **A**niequores estote filij: clamate ad dominum et eripiet vos de manu principum inimicorum. **E**go enim speravi in eterno salutem vestram: et venit mihi gaudium a sancto super misericordia: qui veniet vobis ab eterno salvatore vestro. **E**missi enim vos cum luctu et ploratu: reducere autem vos mihi deus cum gaudio et iocunditate eternum. **S**icut enim viderunt vicine syon captiuitatem vestram a deo: sic viderunt et in celeritate salutem vestram in deo: qui superueiet vobis cum honore magno et splendore eterno. **F**ilij patienter sustinete iram quam superueiet vobis. **P**ersecutus est enim te inimicus tuus: sed scito videris perditionem ipsi: et super ceruices ipsi ascendet. **D**elicati mei ambulauerunt vias aspersionis: ducti sunt enim ut grex direptus ab inimicis. **A**niequores estote filij: et proclamate ad dominum. **E**rit enim memoria vestra ab eo qui ducit vos. **S**icut enim fuit sesus vestri ut erraretis a deo: decies tamen iterum conuertentes reuertetis eum. **Q**ui enim iduxit vobis mala: ipse rursum adducet vobis septimana iocunditatem cum salute vestra. **A**niequor esto iherusalem. **E**xhortatus est enim te: qui te noiauit. **N**ocentes peribunt qui te vexauerunt: et qui gratulati sunt in tua ruina punientur. **C**iuitates quibus fuerunt filij tui punientur: et qui accepit filios tuos. **S**icut enim gaudia sunt in tua ruina et letata est in casu tuo: sic prestabit in sua desolatione. **E**t aputabit exultationem multitudinis eius: et gaudium eius erit in luctu. **I**gnis enim superueiet ei ab eterno in longinuis diebus: et habitabit a demonijs in multitudie temporis. **C**ircumspice iherusalem ad orientem: et vide iocunditatem a deo tibi.

Ecce enim veniunt. **I**bi venient. **Ca. V.** **F**ilij tui: quos dimisisti dispersos veniunt collecti ab oriente usque ad occidentem: in vobis sancti gaudentes in honore dei. **E**xue te hierusalen stola luctus et veratibus tue: et ibue te decore et honore qui a deo tibi est in gloria septimana. **C**ircudabit te deus deus propter iusticie: et imponet mitram capiti tuo honoris eterni. **D**eus enim ostendet splendorem suum in te: omni qui sub celo est. **N**oiabit enim tibi nomen tuum a deo in septimana: pax iusticie et honor pietatis. **E**xurge iherusalem et sta in excelso: et circumspice ad orientem et vide collectos filios tuos ab oriente sole usque ad occidentem: in vobis sancti gaudentes dei memoria. **E**xierunt enim abos te pedibus ducti ab inimicis: adducere autem illos dominus ad te portatos in honoribus sicut filios regni. **C**onstituit enim deus humilia omnes motum excelsu et rupes phoenes: et qualles replent in equitate et re ut abulz israel diliget in honoribus dei. obubrauerunt

Sanctus

at silue: et omne lignu suauitatis isrl ma:
dato dei. Abducet ei de isrl cu iocunditate i
lumie maiestatis sue: cu misericordia et iusticia
q est ex ipso. Incipit exemplū eple eiusdem
quā misit ieremias ad abductos captiuos
i babiloniaz a rege babilonioz: ut anūcia
ret ill' sm qd pceptū est illi a deo. **Ca. VI**

Propt pcta q peccasti ante deū: ab
ducemī i babiloniaz captiuī a na
buchodonosor regi babilonioz. In
gressi itaqz i babilonē eritis ibi ānis pluri
mis 7 tēp' longū vsqz ad generatōes septē:
p' hoc at educam vos inde cū pace. Nūc at
videbitis i babilonia deos aureos 7 argen
teos 7 lapideos 7 ligneos i humeris porta
ri: onitantes metū gētibz. **U**idete g' ne 7 vos
siles efficiamī factis alienis 7 metuatis: 7
met' vos capiat i ipis. **E**isa itaqz t'ba dere
tro 7 aban: orātes dicite i cordibz vris. **T**e
oportet adorari dñe. **A**ngelus at me' vobi
scū est. **I**pse at exqraz aias vras. **N**ā ligna
ipsoz polita a fabro ipsa etiam iaurata 7 i
argentata falsa sunt: 7 n pnt loq. **E**t sicut
ūgini amāti ornāta. ita accepto auro fa
bricata sūt. **C**oronas certe aureas hnt sup
capita sua dij illoz: vñ subēbūt sacerdotes
ab eis auz 7 argētū 7 erogāt illud i semet
ipsis. **M**ant at 7 ex ipo pstitutis 7 mētrices
ornāt 7 cū itez rcepint illud a meretricibz
ornāt deos suos. **D**ij at n liberant ab eru
gine et tinea. **O**ptis at ill' veste purpurea
exegent faciē ipsoz pp' puluerē dom': q ē
plurim' inf' eos. **S**ceptz at hē vt bō sicut
iudex regionis: q in se peccantē n inf'icit.
Idē etiaz in manu gladiū et securi: se at de
bello et a latronibz n liberat. **A**n vob notū
sit: qz n sūt dij. **N**ō g' reuēmi eos. **S**icut ei
vas hoīs pfractū inutile efficit: tales sūt 7
dij illoz. **C**onstitutis ill' in domo: ocli eoz
pleni sūt puluē a pedibz itroēutiū. **E**t sicut
alicui q regē offēdit circūsepte sūt ianue:
aut siē ab sepulcz abductū mortuū ita tu
tant sacerdotes ostia clausuris 7 seris: ne a
latronibz expolient. **L**ucernas accēdūt ill':
7 qtez mltas: ex qbz nullā vidē pnt. **S**unt
at sicut t'bes i domo. **C**orda vero eoz dicūt
elīgē serpētes q de t'ra sūt dū comedūt eos
et vestimta ipsoz: 7 n sentiūt. **N**igre fiunt
facies eoz a fumo: q i domo fit. **S**up' cor
pus eoz 7 sup' caput eoz volant noctue et
b'yrūdines: 7 aues etiā silif' et cattē. **U**nde

sciatis qa n sunt dij. **N**e g' timueritis eos.
Auz etiā qd hnt ad spēm ē: nisi aliqs exē
serit eruginē n fulgebūt. **N**eqz ei dū pflarē
tur senciebant: ex oī p'cio empta sunt i qbz
spūs n est i ipsis. **S**ine pedibz i hūeris por
tant: onitantes ignobilitatē suā hoībz. **C**ō
fūdantē etiā q colūt ea. **P**roptea si cecide
rūt in t'raz a semetipz n p'surgūt: neqz si qs
eū statuerit rectū p semetipsū stabit: s3 sic
mortuis humeri ill' apponēt. **H**ostias illoz
vendūt sacerdotes ipsoz 7 abutunt: sicut
7 mlieres eoz decerpētes neqz ifirmo neqz
mēdicāti aliqd iptiūt de sacrificijs eoz: fe
te 7 mēstruate eos ptingūt. **S**ciētes itaqz
ex hys qz n sunt dij: ne timeatis eos. **U**nde
em' vocant dij: **Q**uia mlieres apponūt dijz
argēteis 7 aureis 7 ligneis: 7 i domibz eoz
sacerdotes sedent hntes tunicas scissas 7 ca
pitar 7 barbā rasā: qz capita nuda sūt. **R**u
giūt at clamantes p' deos suos: sicut i ce
na mortui. **V**estimta eoz aufert sacerdotes
et vestiūt vxores suas 7 filios suos. **N**eqz si
qd mali paciūt ab aliq neqz si qd boni po
tēt r'tribuē: neqz regē pstitue pnt neqz au
ferre. **S**iliter neqz dare diuicias pnt: neqz
malū rēbuē. **S**i qs ill' votū vouerit 7 non
reddiderit: neqz hoc reqrūt. **H**oiem a mor
te n liberāt: neqz ifirmū a potētiore eripi
unt. **H**oiem cecū ad visū n restituūt: de ne
cessitate hoīem n liberabūt. **U**idue n mise
rebunt: neqz orphanis bñfaciēt. **L**apidibz
de mōte siles sūt dij illoz ligneiz lapidei et
aureiz argētei: q at colūt ea p'fūdēt. **Q**uō
g' est iandū est aut dicendū illos esse deos:
Abbuc ei ipsis chaldeis n honorātibz ea: q
cū audierit mutū n posse loq offerūt illud
ad bel: postulantes ab eo loq: qsi possint lē
tire q n hnt motū. **E**t ipsi cū intellexerit:
r'linqnt ea. **S**ensū em' n hnt ipsi dij illoz.
Mlieres at circūdate funibz i vjs sedent:
succēdentes ossa oliuaz. **C**ū at aliq ex ipis
abstēta ab aliq trāseunte dormierit: prime
sue exprobrat q ea n sit digna habita sicut
ipa: neqz funis ei' dirupt' sit. **O**ia at q illis
fiūt falsa sūt. **Q**uō est iandū aut dicendū ē
illos eē deos: **A** fabris at 7 aurificibz facta
sūt. **N**ihil aliud eēt nisi id qd volūt eē sacer
dotes. **A**urifices etiā ipi q ea faciūt n sūt
multi t'pis. **N**unqd g' pnt ea q fabricata sūt
ab ipz eē dij: **R**eliqrūt at falsaz opbroziū
postea futuris. **N**az cū supuenerit ill' plū

et mala: cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quod ergo sentiri debeant quoniam dii sunt qui nec de bello se liberant: neque de malis se eripiunt: Nam cum sint lignea et iaurata et inargentata: sciet postea quod falsa sunt ab universis gentibus et regibus que manifesta sunt quod non sunt dii: sed opera manuum hominum et nullum opus dei cum illis. Quoniam ergo notum est quod non sunt dii: sed opera manuum hominum: et nullum dei opus in ipso est. Regem regioni non suscitabit: neque pluviam hominibus dabit. Iudicium quod non discernet: neque regiones liberabit ab iniuria: quod nihil potest sicut cornicula in medio celi et terre. Et cum incidet ignis in domum deorum ligneorum et argenteorum et aureorum: et sacerdotes quidem ipsorum fugient et liberabuntur: ipsi vero sicut fides in medio comburentur. Regi autem et bello non resistent. Quod ergo estimandum est aut recipiendum quod dii sunt: Non a furibus neque a latronibus se liberabunt dii lignei et lapidei et iaurati et iargentati: quibus iniqua fortiores sunt. Aurum et argentum et vestimentum quod opti sunt auferent illis et abibunt: nec sibi auxilium ferent. Itaque melius est esse regem omnem tantam virtutem suam aut vas in domo utile in quo gloriabitur qui possidet illud quam falsi dii: vel ostium in domo quod custodit qui in pace sunt: quam falsi dii. Sol quidem et luna ac sidera cum sint splendidam emissam ad utilitates obaudiunt: sicut et fulgur cum apparuerit perspicuum est. Ita ipsum autem et spiritus in omni regione spirat: et nubes quibus cum impatum fuerit a deo pabulare in universum orbem: perficiunt quod impatum est eis. Ignis etiam missus de super ut consumat montes et silvas: facit quod preceptum est ei. Nec autem neque spiritibus neque virtutibus unum eorum similia sunt. Quoniam neque estimandum est neque dicendum illos esse deos. quoniam non possunt neque iudicium iudicare: neque facere hominibus. Scientes itaque quod non sunt dii: ne ergo timueritis eos. Neque enim regibus maledicent: neque benedicent. Signa enim in celo gentibus non ostendunt: neque ut sol lucebunt: neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illis: que possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi. Nullo itaque modo nobis est manifestum quod sunt dii: propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit: ita sunt dii illorum lignei et argentei et iaurati. Eodem modo et in ortu spina alba: super quam ovis auis sedet. Sicut et mortuo piecto in tenebris: sicut sunt dii illorum lignei et iaurati et iargentati. A purpura quod est marmore que super illos teneant scietis itaque: quod non sunt dii. Ipsi est

tiā postremo comitent: et erit obprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simularia: nam erit longe ab obprobriis. **Explicit baruch liber. Incipit prologus in ezechielem prophetam.**

Ezechiel propheta cum ioachim rege iuda captivus ductus est in babilonem: ibique hijs que cum eo captivi fuerant prophavit penitentibus que ad hieremie vaticinium se ultro adversarijs tradidissent: et viderent adhuc urbem hierusolimam stare. quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captivitatis quinto exorsus est ad percipiuos loqui. Et eodem tempore licet posterior habet in caldea: hieremias in iudea prophavit. Sermo eius nec satis distat nec admodum rusticus est: sed ex utroque medie trahitur. Sacerdos et ipse fuit sicut hieremias: principia voluminis et finem magnis hinc obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quod cause extiterit: ut si eisdem in universis libris habemus in preteritis: in alijs eadem. in alijs diversa transulerint. Legite igitur et hunc iuxta translationem nostram: quod per cola scriptus et comata. manifestiore legentibus sensum tribuit. Si autem amici meis hunc subsannaverint dicite eis quod nemo eos appellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis eveniat quod grece significatur dicitur ut vocem fagitorum quod est marducates senecias. **Explicit prologus. Incipit ezechiel propheta.**

Factum est in tricesimo anno in quarto in quinta mensis: cum essem in medio captivorum iuxta fluvium chobar: apertis sunt celi et vidi visiones dei. In quinta mensis ipse est annus quintus transmigracionis regis ioachim: factum est verbum domini ad ezechielem filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum secus fluvium chobar. Et facta est super eum ibi manus domini. Et vidi: et ecce ventus ex babilonis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens. Et splendor in circuitu eius et de medio ignis quasi spiritus electri. id est de medio ignis. Et ex medio eius similitudo quatuor animalium et habet aspectus eorum. Similitudo hominis in eis. Et quatuor facies unius quatuor pedum unius. Et pedes eorum pedes recti: et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli: et scintille quasi aspectus eris cadentis. et manus hominis sub pedibus eorum in quatuor

ptibus: et facies et pennas per quatuor partes habebat. iuncteque erant pene eorum alteri ad alterum. Non reuertebantur cum incederent: sed unumquodque ante faciem suam grediebatur. Similitudo autem vultus eorum. facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum. quatuor: facies autem bouis a sinistris ipsorum. quatuor: et facies aquile desuper ipsorum. quatuor: facies eorum et pene eorum exte- re desuper. Due pene singulorum iungebantur: et due tegebant corpora eorum. Et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat. Ubi erat impet' spiritus illuc grediebantur: nec reuertebantur cum ambularent. Et similitudo aialium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium: et quasi aspectus lapidum. Hec erat visio discurrens in medio aialium: splendor ignis et de igne fulgur egredientes. Et aialia ibantur et reuertebantur: in similitudine fulguris choruscantis. Cumque aspiceret aialia: apparuit rota una super terram iuxta aialia habens quatuor facies. Et aspectus rotarum et operum earum quasi visio maris: et una similitudo ipsarum quatuor: et aspectus earum et opera quasi sicut rota in medio rote. Per quatuor partes earum eunt ibantur et non reuertebantur cum ambularent. Statura quoque erat rotarum et altitudo. et horribilis aspectus: et totum corpus oculi plenum in circuitu ipsarum quatuor. Cumque ambularent aialia: ambulabant per rote iuxta ea: et cum eleuarentur aialia de terra. eleuabantur sicut et rote. Quocumque ibat spiritus: illuc eunte spiritu: et rote per sequebantur eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibantur: et cum stantibus stabant: et cum eleuatis a terra: per sequebantur eum et rote sequebantur ea: quia spiritus vite erat in rotis. Et similitudo super caput aialium firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis. et exte- ri super capita eorum desuper. Sub firmamento autem pene eorum erecte alii ad alterum. Unumquodque duabus alis velabat corpus suum: et alterum similiter velabat. Et audiebatur sonus alarum quasi sonus aquarum multarum quasi sonus stillicidii dei. Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum. Cumque starent dimittebantur pene eorum. Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum: stabant et submittebantur alas suas. Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis saphiri. similitudo throni super similitudine throni similitudo quasi aspectus bouis de super et vidi quasi spiritus electus: velut aspectum ignis intrinsecus per circuitum eius: a lateribus eius et desuper: et a lateribus eius usque deorsum vidi quasi spiritus ignis splendoris in circuitu. velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluuie. Hec erat aspectus splendoris

ris per gressum: hec visio similitudinis glorie domini. **E**t vidi et cecidi in faciem **Ca. II.** meam: et audiui vocem loquentis. Et dixit ad me. Fili hominis sta super pedes tuos et loqueris tecum. Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi: et statuit me super pedes meos et audiui loquentem ad me dicentem. Fili hominis mitto ego te ad filios israel. ad gentes a postatibus que recesserunt a me. pres eorum peruari- cati sunt pactum meum usque ad diem hanc: filii dura facies et incommutabili corde sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dominus deus: si forte te vel ipsi audiant: et si forte descant. quoniam tu me exasperans es: et sciet quia propheta fuerit in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neque sermones eorum metuas: quoniam increduli et subuersores sunt tecum et cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas: et vultus eorum ne formides: quia domus exasperans est. Loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiant et descant: quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis audi quicumque loqueris ad te: et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est. Apertis os tuum: et comede quicumque ego do tibi. Et vidi: et ecce manus missa ab me. in qua erat inuolutus liber: et expandit illum coram me qui erat scriptus intus et foris: et scripte erant in eo lamentationes et carmen et ve. **Ca. III**

Et dixit ad me. Fili hominis: quodcumque inueneris comede. Comede volumen istud: et vadens loqueris ad filios israel. Et apertis os meum: et cibauit me volumen illo. Et dixit ad me. Fili hominis: vultus tuus comedet et viscera tua plebunt volumen isto quod ego do tibi. Et comedi illud et factum est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis vade ad domum israel: et loqueris verba mea ad eos. Non eis ad populum profundi sermonis et ignote lingue tu mitteris ad domum israel: neque ad populos multos profundi sermonis et ignote lingue: quia non possis audire sermones. Et si ad illos mitteris ipsi audirent te. Domus autem israel noluit audire te: quia noluit audire me. Quis quippe domus israel attenta fronte est: et duro corde. Ecce dedi faciem tuam valentiorē faciebus eorum et frontem tuam duriorē frontibus eorum: et ut adamantes ut silicem dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque metuas a facie eorum: quia domus exasperans est. Et dixit ad me. Fili hominis: omnes sermones meos quos ego loqueris ad te assume in corde tuo et auribus tuis audire vade ingredere ad transiuentem ad filios populi tui et loqueris ad eos et dices eis. Hec dicit dominus deus: si

forte audiāt et q̄scāt. Et assūpsit me spūs :
 et audiui p̄ me vocē p̄mocōis magne . bñ
 dca glā dñi d loco suo : et vocē alaz aiali
 uz p̄cucietū alterā ad alāz : et vocē rotaz
 sequentiū aialia : et vocē p̄mocōis magne .
 Spūs q̄ leuauit me et assūpsit me : et abij a
 mar' i ibi q̄cōe spūs mei . Man' em̄ dñi ēat
 p̄fortās me . Et veni ad t̄nsmiqtōz ad acer
 uū nouaz frugū . ad eos qui h̄tabāt iuxta
 flum̄ chobar : et sedi vbi illi sedebāt : et māsi
 ibi septē dieb' merēs i medio eoz . Cū at̄ p̄
 t̄nssit̄ septē dies : factū est v̄bū dñi ad me
 dicēs . Fili hōis . speculatozē debi te domui
 isrl' : et audies d ore meo v̄bū : et anūciab eis
 ex me . Si dicēte me ad ip̄ium morte morie
 ris : n̄ anūciaueris ei . neq̄ locut' fueris vt
 auētat a via sua ip̄ia et viuat : ip̄e ip̄i' i ini
 qtate sua moriet' : sāguinē ei' de māu tua
 r̄qrā . Si at̄ tu anūciaueris ip̄io . et ille n̄ fu
 erit p̄uēl' ab impietate sua et a via sua ip̄ia :
 ip̄e q̄dē i impietate sua moriet' : tu at̄ aiaz tu
 ā liberasti . Et etsi p̄uerl' iustus a iusticia
 sua fuēit : et fecit iūqtatē : ponā offēdiculuz
 corā eo . Ip̄e moriet' qz n̄ anūciasti ei . In
 pctō suo moriet' : et n̄ erit i mēoria iusticie
 ei' q̄s fecit : sāguinē vero ei' de māu tua re
 q̄rā . Si at̄ tu anūciaueris iusto vt n̄ peccet
 iust' . et ille n̄ peccauerit : viuēs viuet qz an
 nūciasti ei : et tu aiaz tuā liberasti . Et facta
 ē sup me man' dñi : et dixit ad me . Surgēs
 egredē i cāpū . et ibi loqr tecū . Et surgēs e
 gress' sū i cāpū : et ecce ibi glā dñi stabē q̄si
 glā quā vidi iuxta fluiū chobar : et cecidi
 i faciē meā . Et igress' ē i me spūs : et statu
 it me sup pedes meos : et locut' est mibi : et
 dixit ad me . Ingredē : et icludē i medio do
 m' tue . Et tu fili hōis . ecce data sūt sup te
 v̄cula et ligabūt te i eis . et n̄ egrediēis i me
 dio eoz : et liguā tuā adherē faciā palato
 tuo et eis mut' . nec q̄si vir obiurgās : qz do
 m' exasperās ē . Cū at̄ locut' fuero tibi ape
 riā os tuū et dices ad eos . Dec dicit dñs de
 us . Qui audit audiat . et q̄ q̄scit q̄scat : qz
 dom' exasperās est . **Capitulū . III .**

Et tu fili hōis : sume tibi laterem et
 pones eū corā te et describes i eo ci
 uitatē iherl'm . Et ordiāb aduerl' eā
 i obsidionē et edificāb munitōes et p̄portab
 aggerē : et dab' p̄ eā castra et pones arietes
 i ḡyro . Et tu sume tibi sartaginē ferreā . et
 pones eā i mup' ferreū iter te et iter ciuita

te : et obfirmāb faciē tuā ad eā et erit i obli
 dionē et circūdab eā . Dignū ē domui isrl' .
 Et tu dormies sup lat' tuū sinistz : et pones
 iūqtates dom' isrl' sup eo numero diez q̄b
 dormies sup illud : et assumes iūqtates eoz .
 Ego at̄ dedi tibi ānos iūqtatis eoz nūero
 diez trecētos et nōagita dies : et portab iūq
 tate dom' isrl' . Et cū p̄pleueris hec . dormies
 sup lat' tuū dextez scdo et assumes iūqtate
 dom' iuda q̄dragita dieb' . Die p̄ āno : die
 iquā p̄ āno dedi tibi . Et ad obsidionēz iherl'm
 p̄vertes faciē tuā : et brachiū tuū erit extē
 tum et p̄hab' aduerl' eā . Ecce circūdēbi te
 v̄cul' et n̄ te p̄vertes a latē tuo i lat' aliud
 donec p̄pleas dies obsidionis tue . Et tu su
 me tibi frumētū et ordeū et fabā et lētē et mi
 liū et viciā . et mittes ea in vas vnū : et facies
 tibi panes numero dierū q̄b dormies sup
 lat' tuū . Trecētis et nonagita dieb' p̄me
 des illud . Cibo at̄ tu' q̄ vesceris : erit i pōbe
 re viginti stateres i die . A tpe usqz ad tēp'
 p̄medes illud . Et aquā i mēsurā bibes sex
 tā p̄tē hin . A tēpore usqz ad tēpus bibes il
 lud . Et q̄i subcinericiū ordeaceū p̄medes il
 lud et stercore q̄d egreditur de boie operies
 illud i oclis eoz . Dec dicit dñs . Sic p̄me
 dēt filij isrl' panē suū pollutū inf' gētes : ab
 q̄s eiciā eos . Et dixi . A . a . a . dñe de' . Ecce
 aīa mea n̄ ē polluta : et morticinū et lacera
 tū a bestijs n̄ p̄medi ab ifācia mea usqz nē :
 et n̄ ē ingressa os meū oīs caro imūda . Et
 dixit ad me . Ecce dedi tibi simū boū p̄ ster
 corib' huāis et facies panē tuū i eo . Et dixi
 it ad me . Fili hōis ecce p̄terā baculū panis
 in iherl'z et p̄medēt panē suū i pōbē et i soli
 citudie et aquā i mēsurā et i āgustia bibēt
 vt d̄ficiētib' pane et aq̄ corruat vnusq̄sqz ab
 frēz suū et p̄tabescāt i iūqtatib' suis . **Ca . V .**
Et tu fili hōis sume tibi gladiū acu
 tū radētē pilos : et assumes eū et du
 ces p̄ caput tuū et p̄ barbā tuā : et
 assumes tibi staterā pōberis et diuides eos
 Tercia p̄tē igni p̄bures i medio ciuitatis iux
 ta p̄pletōz diez obsidionis : et assumes t̄ciā
 p̄tē et p̄cides gladio i circuitu ei' : t̄ciā ve
 ro aliā disp̄ges i v̄tū . et gladium nudabis
 post eos . Et sumes inde puū numez et liga
 bis eos i sumitate pallij tui : et ex eis rurſū
 tolles et proicies eos in medio ignis et cō
 bures eos igni : et ex eo egredietur ignis i
 omnem domū isrl' . Dec dicit dñs de' . Ista

ē iherl'm. In medio gētū posui eāz i circui
tu ei' tras. Et p̄cepit iudicia mea ut pl' eēt
īpia q̄ gentes: et p̄cepta mea vlē q̄ ēre q̄ in
circuitu ei' sūt. Iudicia ei' mea piecēt: in
p̄ceptis meis n̄ ābulauerūt. Idcirco hec di-
cti dñs de': quia supastis gētes q̄ i circuitu
v̄ro sūt i p̄ceptis meis n̄ ābulastis et iudi-
cia mea n̄ fecistis: et iuxta iudicia gētū q̄ i
circuitu v̄ro sunt n̄ estis opati: iō hec dicit
dñs de'. Ecce ego ab te: et ip̄e ego faciaz in
medio tui iudicia i ocul' gentiū et faciam i
te q̄ n̄ feci. et q̄b' filia vlē n̄ faciam: p̄p' oēs
aboiatōnes tuas. Ideo comedent p̄es fili-
os i medio tui: et filij comedēt p̄es suos. Et
faciaz i te iudicia: et v̄tilabo vniuersas re-
liq̄as tuas i oēm ventū. Idcirco viuo ego
dicit dñs de' nisi p̄eo q̄ sc̄m meū violasti
i oīb' offēsiōib' tuis et i cūctis aboiatōib'
tuis: ego q̄ p̄frigā: et n̄ p̄cet oculus me' et n̄
miserēbor. Tercia ps tui peste moriet' et fame
p̄sumet' i medio tui: et sc̄ia ps tui i gladio
cadet i circuitu tuo. Tercia v̄o p̄tē tuam i
oēm ventū disp̄gā: et gladiū euaginabo p'
eos. Et p̄plebo furozē meū: et req̄escē faciā
diḡtionē meā i eis: et p̄solabor. Et sciēt qz
ego dñs locut' sū in zelo meo: cū i pleuero
oēm indiḡtionē meā i eis. Et dabo te i de-
stru' i obprobriū. gētib' q̄ i circuitu tuo sūt
i p̄sp̄ctū oīs p̄tereūtis. Et eris obprobriū et
blasphēia exēplū et stupor i gētib' q̄ i circui-
tu tuo sūt: cū fecero i te iudicia i furozē et i
indiḡtionē et i crepatōib' ire q̄ ego dñs locu-
t' sū: qñ misero sagittas famis pessimas q̄
erūt mortifē: et q̄s mittā ut disp̄dam vos. Et
famē p̄gregabo sup vos: et cōterā i vob' ba-
culū panis: et imittaz i vob' famē et bestias
pessimas vsq̄ ad inf̄nitōem. Et pestilētia et
sanguis trāsibūt p̄ te et gladiū inducāz sup
te. Ego dñs locut' sum.

Ca. VI.

Et fact' ē s̄mo dñi ab me dicēs. Fi-
li hoīs. pone faciē tuam ad mōtes
isrl': et p̄phabis ad eos et dices. Mō-
tes isrl' audite verbū dñi dei. Dec dicit dñs
de' montib' et collib' rupib' et vallib' Ecce
ego iducāz sup vos gladiū et disp̄dam excel-
sa vrā: et demoliar aras vrās et p̄frigent' si-
mulaē vrā: et deiciāz inf̄fectos v̄ros añ ydo-
la vrā. Et dabo cadauera filioz isrl' añ fa-
ciē simulacroz v̄roz: et disp̄gā ossa vrā cir-
cū aras vrās i oīb' h̄itatōib' v̄ris. Urbes
destrē et: et excelsa demolient' et dissipabūt:

et interibūt are v̄re et p̄frigent': et cessabūt
ȳdola vrā: et p̄terent' delubra vrā: et delebūt
opa vrā: et cadet inf̄fect' i medio v̄ri: et scie-
tis qz ego sum dñs. Et r̄liquaz i vob' eos q̄
fugerūt gladiū i gētib'. cū disp̄sero vos i e-
ris: et r̄cordabunt' mei liberati v̄ri i gētib'
ad q̄s captiui ducti sūt: qz p̄fui cor eoz for-
nicans et r̄cedens a me. et oculos eoz forni-
cātes p' ȳdola sua et disp̄licebūt sibimet sup
malis q̄ fecerāt i vniuers' abomiātōib' suis
et sciēt qz ego dñs. n̄ frust' locut' sū ut face-
rē eis malū hoc. hec dicit dñs de'. Percute
manū tuaz et allide pedez tuū: et dic heu ad
oēs aboiatōes maloz dom' isrl': qz gladio
fame et peste ruituri sunt. Qui lōge ē peste
moriet': q̄ añ p̄pe. gladio corruet et q̄ relict'
fuerit: obsessus fame moriet'. Et p̄plebo i-
diḡtionē meaz i eis: et scietis qz ego dñs cū
fuerit inf̄fecti v̄ri i medio ȳdolor' v̄roz in
circuitu araz vrāz i omni colle excelso. et i
cūctis sūmitatib' mōtiū et subt' om̄e lignū
nemorosū et subt' vniuersaz q̄rcū frōdosam
id ē locū vbi accēderūt thura retolētia vni-
uers' ȳdol' suis. Et extēdam manū meā sup
eos: et faciaz tras eoz desolatā et destitutāz
a destō de blata in oīb' h̄itatōib' eoz: et sci-
ent quia ego dñs.

Ca. VII.

Et fact' ē s̄mo dñi ab me dicēs. Et
tu fili hoīs: hec dicit dñs de' terre
isrl'. Finis venit: venit finis sup q̄
tuoz plagas ēre. Nūc finis sup te: et imittā
furozē meū i te. Et iudicabo te iuxta vias
tuas: et ponaz p̄ te oēs abomiātōes tuas.
Et n̄ p̄cet oculus me' sup te et n̄ miserebor:
sed vias tuas ponam sup te et abomiātōes
tue in medio tui erūt: et scietis qz ego dñs.
Dec dicit dñs de'. Afflictō vna: afflictō ec-
ce venit. Finis venit: venit finis. Euigila-
uit aduersū te: ecce venit. Venit p̄trito sup
te q̄ h̄itas in tra. Venit tēp': p̄pe ē dies oc-
cisiōis et n̄ glorie mōtiū. Nūc de p̄pinq̄ effū-
dam irā meam sup te: et p̄plebo furozē meū
i te. Et iudicabo te s̄m vias tuas: et iponā
tibi oīa scelera tua. Et n̄ p̄cet oculus me' nec
miserēbor: s̄ vias tuas iponā tibi: et aboiā-
tōes tue i medio tui erūt: et scietis qz ego sū
dñs p̄cucies. Ecce dies: ecce venit. Egressa
ē p̄trito: floruit v̄ga. germiauit supbia: ini-
q̄tas surrexit i v̄ga impietatis. Nō ex eis nō
er' p̄plo: neqz ex sonitu eoz: et n̄ erit req̄es i
eis. venit tēp': appropiāuit dies. Qui emit

nō letet. 7 q̄ vedit n̄ lugeat qz ira sup oēm
 pplm ei? qz q̄ vedit ad id qd̄ vedit nō re-
 uertet: et adhuc i viuetibz vita eoz. **Uisio**
 em̄ ad oēs mltitudinē ei? n̄ regrediet 7 vir
 i iūqtate vite sue n̄ pfortabit. **Canite tuba**
 p̄parēt oēs: 7 n̄ ē q̄ vadat ad plū. **Ira em̄**
 mea sup vniuersū pplm ei?. **Gladi? foris pe-**
 stis 7 fames intrinsec?. **Qui i agro ē gladio**
 moriet. 7 q̄ i ciuitate. pestilēcia 7 fame duo
 rabunt 7 saluabūt q̄ fugerit ex eis. **Et erit**
 i mōtibz q̄i colūbe pualliū: oēs trepidi: v-
 nusq̄sq̄ i iūqtate sua. **Oēs mā? dissoluēt: 7**
 oia genua fluēt aq̄s. **Et accigēt se cilicijs.**
 7 operiet eos formido: 7 i om̄i facie pfusio
 7 i vniuersis capitibz eoz caluiciū. **Argētū**
 eoz foris piciet: et aux eoz in sterq̄liniū
 erit. **Argētū eoz 7 aux eoz n̄ valebit libe-**
 rare eos: i die furoris dñi. **Māz suā nō sa-**
 turabūt 7 vētres eoz n̄ i plebūt: qz scāda-
 lū iūqtatis eoz factū ē 7 ornamētū monili
 ū suoz i supbiā posuerūt: 7 imagies aboia-
 tōnū suaz 7 simulacroz fecerūt ex eo. **Pro-**
 pter hoc dedit eis illud in imūdiā: 7 dabo
 illud i mā? alienoz ad diripiēdū 7 ip̄s ē-
 re i p̄dā: 7 p̄tainabūt illud. **Et auertā faci-**
 em meā ab eis: 7 violabūt archanuz meū:
 7 itroibūt i illud emissarij: 7 p̄tainabūt il-
 lud. **Fac p̄clusiōez: qm̄ ēra plena ē iudicō**
 sāguinū: 7 ciuitas plena iūqtate. **Et addu-**
 cā pessimos d̄ gētibz 7 possidebūt dom? eoz.
Et q̄escē faciā supbiā potētū 7 possidebūt
 sāctuarā eoz. **Angustia supueniētē req̄-**
 rēt pacē: 7 nō erit. **Dōēbacō sup p̄bacōnē**
 veniet: 7 audit? sup auditū. **Et q̄rēt visiōz**
 de p̄pha: 7 lex p̄bit a sacerdote: 7 p̄silium a
 senioribz. **Rex lugebit: 7 principes induēt**
 meroze. 7 man? ppli ēre p̄babūt. **Secūdū**
 viā eoz faciā eis: 7 scdm̄ iudicia eoz iudi-
 cabo eos: 7 sciēt qz ego dñs. **Capi. VIII.**

Factuz est in āno sexto. in sexto.
 mēse i q̄nta mēse ego sedebā i domo
 mea 7 senes iuda sedebāt corā me.
 Et cecidit ibi sup me man? dñi dei. **Et vidi**
 7 ecce similitudo q̄i aspect? ignis. **Ab aspectu**
 lumboz eius et deorsum ignis 7 a lumbis
 eius et sursum. quasi aspectus splendoris:
 et visio electri. **Et emissa similitudo man?**
 apphēdit me i cīcīno capitis mei. 7 eleua-
 uit me spūs inē celū 7 ēraz: 7 adduxit me i
 hīrlz i visiōz dei iuxta ostiū iteri? qd̄ r̄spi-
 ciebat ad aq̄lonē. ubi erat statutū ydolz

zeli ad puocādā emulacōz. **Et ecce ibi glā**
 dei isrl? p̄m visiōz quā viderā i cāpo: 7 dix-
 it ad me. **Fili boīs leua oculos tuos ad viā**
 aq̄lonis. **Et leuaui oculos meos ad viā aq̄-**
 lonis: 7 ecce ab aq̄lone porte altaris. **ydo-**
 lū zeli i ip̄o itroitu. **Et dixit ad me. Fili bo-**
 mis: putasne vides tu qd̄ isti faciūt. aboi-
 nacōes magnas q̄s domus isrl? facit hic. ut
 p̄cul recedā a sāctuario meo! **Et adhuc p̄-**
 uers? vides aboi nacōes maiores. **Et itro-**
 duxit me ad ostiū atrij. **Et vidi 7 ecce fora-**
 mē vnū i pariete. **Et dixit ad me. Fili bo-**
 mis fode pietē. **Et cū fodissē pietē: appuit**
 ostiū vnū. **Et dixit ad me. Ingredē: et vite**
 aboi nacōes pessimas q̄s isti faciūt hic. **Et**
 igress? vidi: et ecce oīs similitudo reptiliū
 7 aīaliū aboi nacō: 7 vniuersa ydola dom?
 isrl? d̄picta erāt i pietē i circuitu p̄ totū. **Et**
 septuagita viri d̄ senioribz dom? isrl? et ie-
 chonias fili? saphan stabat i medio eorū
 stātū an̄ picturas: 7 vnusq̄sq̄ hēbat thur-
 ribulū i māu sua: 7 vapor nebule de thure
 p̄surgebat. **Et dixit ad me. Certe vides fili**
 boīs q̄ seniores dom? isrl? faciūt i tenebris
 vnusq̄sq̄ in abscondito cubil? sui. **Dicūt em̄.**
Nō videt dñs nos. P̄liq̄t dñs ēraz. Et di-
 xit ad me. **Adhuc p̄uers? vides aboi nacōes**
 maiores q̄s isti faciūt. **Et itroduxit me per**
 ostiū porte dom? dñi qd̄ respiciebat ad aq̄-
 lonē. **Et ecce ibi m̄eres sedebāt plāgentes**
 atonidē. **Et dixit ad me. Certe vidisti fili**
 boīs. **Adhuc p̄uersus vides aboi nacōes ma-**
 iores hīs. **Et itroduxit me i atrium dom?**
 dñi iteri?. **Et ecce i ostio tēpli dñi iē vesti-**
 bulū 7 altaē q̄i vigitiq̄q̄ viri dorā h̄ntes
 p̄ tēplū dñi et facies ad oriētē: 7 adorabāt
 ad ortuz solis. **Et dixit ad me. Certe vidisti**
 fili boīs. **Nūq̄d leue est hoc domui iuda. ut**
 facerēt aboi nacōes istas q̄s fecerūt h̄: qz re-
 plētes ērā iūqtate p̄uersi sunt ad irritābū
 me. **Et ecce applicāt ramū ad nares suas.**
 ḡ 7 ego faciā i furoē: n̄ p̄cet ocl̄s me? nec
 misēbor: et cū clamauerūt ad aures meas
Voce maḡ nō exaudiā eos. Capi. IX.
Et clamauit i auribz meis voce maḡ
 dicēs. **Appinqueūt visitatōes vrb: et vnus-**
 q̄sq̄ vas it̄fectōis h̄ in māu sua: 7 ecce sex
 viri veniebāt d̄ viā porte superioris q̄ r̄spicit
 ad aq̄lonē: 7 vnusq̄sq̄ vas it̄erit? i māu ei?
Vir q̄ vn? i medio eoz vestit? l̄eis: 7 attē-
 mētariū scriptoris ad renes ei?. **Et igressi**

sunt: et steterunt iuxta altare eneū. Et gloria dñi isrl assumpta ē de cherub: q̄ erat sup eum ad limē dom̄. Et vocauit vix q̄ idut̄ erat lineis: et at̄mentariū scriptoris habebat ī lūb̄ suis. Et dixit dñs ad eū. Trāsi p̄ mediā ciuitatē ī medio iherl̄m: et siḡ thau sup frōtes viroz genitiū et dolētiū sup cētis aboia tōib̄ q̄ fiūt ī medio ei. Et ill̄ dixit audiēte me. Trāsite p̄ ciuitatē seq̄ntes eū et pcutite. Non pcat oculus v̄: neq̄ misēamī. Venēz adolescētulū et virginē puulū et ml̄ieres īfficitē: vsq̄ ad infnitōez. Oēm at̄ sup quez videritis thau ne occidatis: et a sc̄uario meo incipite. Cepeūt ḡ a viris seniorib̄: q̄ erāt añ faciē dom̄. Et dixit ad eos. Contaminate domū et implete atria infectis. Egredimī. Et egressi sūt et pcutiebāt eos q̄ erāt ī ciuitate. Et cede cōpleta r̄mansī ego: ruiq̄ sup faciē meaz̄ clamans aio. heu heu heu dñe de. Ergo ne disp̄das oēs reliq̄as isrl̄. effūdēs furorē tuū sup iherl̄m: Et dixit ad me. Iniq̄tas dom̄ isrl̄ et iuda magna ē nimis valde: et r̄pleta ē t̄ra sāguinib̄: et ciuitas repleta ē auersione. Dixērūt em̄. Delīq̄t̄ domin̄ terrā: et dñs n̄ videt. Igr̄ et me us n̄ p̄cet oculus: neq̄ misēbor. Etiam eoz sup caput eoz reddam. Et ecce vir q̄ erat indut̄ lineis q̄ habebat at̄mentariū ī dor̄so suo: r̄ndit verbū dicens. Feci sicut p̄ce:

Et vidi: et ecce. **Cap. X.** **P**isisti mihi. **E**in firmam̄to qd̄ erat sup caput cherubin q̄si lapis saphir̄: et q̄si spēs similitudis solij apparuit sup eum. Et dixit ad vix q̄ indut̄ erat lineis: et ait. Ingredē ī medio rotaz̄ q̄ sunt sub̄ cherubin et imple manū tuam prunis ignis q̄ sunt inf̄ cherub̄: et effunde sup ciuitatē. Ingressusq̄ est ī cōspectu meo. Cherubin at̄ stabāt a dext̄s dom̄ cū ingrederet̄ vir: et nubes impleuit at̄um interi. Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limē dom̄ et repleta est dom̄ nubes. Et atriu repletū est splendore gl̄ie dñi: et sonit̄ alaz̄ cherubi audiebat̄ vsq̄ ad atriu exteri: q̄i vox loq̄ntis dei oīpotētis. Cūq̄ p̄cepisset viro q̄ idut̄ erat lineis dicēs sūe ignē d̄ medio rotaz̄ q̄ sūt inf̄ cherubi: ingressus ille stetit iuxta rotā. Et extēdit cherub manū suā de medio cherubi ad ignē q̄ erat inf̄ cherubin et sūpl̄it et dedit man̄ ei q̄ idut̄ erat lineis: q̄ accipiēs egress̄ ē. Et apparuit ī cherubi similitudo mā̄ hoīs s̄bt̄ p̄nas eoz

Et vidi: et ecce quatuor rote iuxta cherubi. Rota una iuxta cherub unū et rota alia iuxta cherub unū. Spēs at̄ rotaz̄ erat q̄i visio lapidis crisoliti: et aspect̄ eaz̄ similitudo una quatuor: q̄i si sit rota ī medio rote. Cūq̄ abularēt ī quatuor p̄tes ḡdiebant̄ et n̄ reuertebant̄ abulantes: s̄ ad locū ad quē ire decliabat q̄ p̄ma erat: seq̄bant̄ et certe: nec cōuertebant̄. Et om̄ne corp̄ eaz̄ et collaz̄ man̄ et p̄nez circuli plena erāt oculis ī circuitu quatuor rotaz̄: et rotas istas vocauit volubiles audiēte me. Quatuor at̄ facies habebat unū. Facies una facies cherub et facies secūda facies hoīs: et ī t̄cia facies leonis: et ī qūrto facies aq̄le. Et eleuate sūt cherubi: ip̄m ē aīal qd̄ viderā iuxta flumē chobar. Cūq̄ abularēt cherubi ibant̄ p̄t̄ et rote iuxta ea et cū eleuarēt cherubi alas suas vt exaltaret̄ de t̄ra n̄ r̄sīdebat̄ rote: s̄ et ip̄e iuxta erāt. Stātib̄ ill̄ stabāt: et cū eleuatis eleuabant̄. Spūs ei vite erat ī rotis. Et egressa ē gl̄ia dñi a limē tēpl̄is stetit sup cherubi. et eleuātia cherubi alas suas exaltata sūt a t̄ra corā me et ill̄ egrediet̄ib̄ rote q̄ s̄bsecutē sūt. et stetit ī introitu porte dom̄ dñi orientalis et gl̄ia dei isrl̄ erat sup ea. Ip̄m ē aīal qd̄ vidi sub̄ t̄ru isrl̄ iuxta flumiū chobar. Et intellexi qd̄ cherubi eēt. Quatuor p̄ quatuor vult̄ vni: et quatuor ale vni: et similitudo mā̄ hoīs sub̄ alis eoz. Et similitudo vultuū eorum: ipsi vult̄ q̄s videraz̄ iuxta flumiū chobar: et intuit̄ eoz et impet̄ singuloz̄ ante faciem suam ingrediebant̄. **Cap. XI.**

Eleuauit me spūs: et introduxit me ad portā dom̄ dñi orientales q̄ r̄spicit ad sol̄ ortū. Et ecce ī introitu porte viginti q̄ viri vidi ī medio eoz iechonias filiū azur et pheltiaz filiū banaie p̄ncipes ppl̄i. Dixitq̄ ad me. Fili hoīs: hū viri cogitāt iniq̄tatē. et t̄tant p̄siliū pessimū ī vrbe ista dicētes. Nōne dudū edificate sūt dom̄? **H**ec ē lebes: nos at̄ carnes. **I**dc̄ circo vaticiaē de eis: vaticiaē fili hoīs. Et irruit ī me spūs dñi: et dixit ad me. **L**oq̄re. **H**ec dicit dñs. **S**ic locuti estis dom̄ isrl̄: et cogitatōes cordis v̄i ego noui. **P**lurimos occidistis ī vrbe hac et implestis vias ei ī effectis. **p̄p̄ea h̄ dicit dñs. i**fecti v̄i q̄s posuistis ī medio ei: hū sūt carnes: et hec ē lebes: et educā vos de medio ei. **G**ladiū metuistis et gladiū inducā sup vos dicit dñs de. **E**t

eiciā vos d̄ medio ei? Daboq; vos i manū
hostiū: et faciā in vob iudicia. Gladio cede-
tis. In finib; isrl iudicabo vos: et scietis qz
ego dñs. hec n̄ erit vob i lebetē: et vos n̄ eri-
tis i medio ei? i carnes. In finib; isrl iudi-
cabo vos: et scietis qz ego dñs. Quia i p̄ce-
ptis meis n̄ ābulastis: et iudicia mea n̄ feci-
stis: s̄ iuxta iudicia gētū q̄ i circuitu v̄ro
sūt estis opati. Et factū ē cū p̄pharē: p̄bel-
tias fili? banaie mortu? ē. Et cecidi i faciē
meā clamās voce magna. Et dixi. Heu heu
heu dñe de?: p̄sumacōz tu facis reliq; aruz
isrl. Et sc̄m ē v̄bū dñi ad me dicēs. Fili ho-
mis: fr̄s tui et viri p̄pinq; tui. et oīs domus
isrl. et uniuersi q̄b; dixērēt hitatores ihrlm
lōge recedite a dño: nob; data ē t̄ra i posses-
siōez: p̄p̄ea hec dicit dñs de?. Qz lōge feci
eos i gētib;: et qz disp̄si eos i t̄ris: ero eis in
sc̄tificatōz modicā i t̄ris ad q̄s venerit. p̄p̄-
ea loq̄re. Dec dicit dñs de?. Cōgregabo vos
d̄ p̄lis: et adunabo de t̄ris i q̄b; disp̄si estis
daboq; vob humū isrl. Et igrediet̄ illuc: et
auferēt oēs offēsiōes cūctasq; aboiatōnes
ei? d̄ illa. Et dabo eis cor vnū: et sp̄m nouū
tribuā i viscerib; eoz. Et auferā cor lapide
uz d̄ carne eoz. et dabo eis cor carneū: vt i
p̄ceptis meis ābulēt. et iudicia mea custodi-
ant. faciātq; ea: et sint mihi i p̄lm. et ego sū
eis i deū. Quoz at̄ cor p̄ offēdicla et aboiā-
tōes suas ābulat: hoz vias i capite suo po-
nā diē dñs de?. Et eleuauerit cherubi alas
suas. et rote cū eis et gla dei isrl erat sup; eos
Et ascēdit gl̄ia dñi d̄ medio ciuitatis: ste-
titq; sup; mōtē q̄ est ad oriētē urb;. Et sp̄s
leuauit me: adduxitq; i caldeā ad t̄nsmig-
tōz i visidēz i sp̄u dei: et sublata ē a me visio
quā viderā. Et locut? suz ad t̄nsmiḡtōz oia
v̄ba dñi: q̄ ostēderat mihi. **Capitu. XII.**

Et fact? ē p̄mo dñi ad me dicēs. Fi-
li hoīs. i medio dom? exaspātis tu
hitas: q̄ oculos h̄nt ad vidēdū et nō
vidēt. et aures ad audiēdū et n̄ audiūt: qz do-
m? exaspās ē. Tu ḡ fili hoīs fac tibi vasa
t̄nsmiḡcōis: et t̄nsmiḡb; p̄ diē corā eis. t̄nsmiḡ-
b; at̄ d̄ loco tuo. ad locū altez i p̄spectu
eoz (si forte aspiciāt) qz dom? exasperās ē.
Et efferes foras vasa tua. q̄i vasa t̄nsmiḡti
oīs p̄ diē: i p̄spectu eoz. Tu aut̄ egredieris
vespe corā eis sic egrediet̄ miḡns añ oculos
eoz. Perfode tibi pietē: et egrediet̄s p̄ eū in
p̄spectu eoz. In humeris portabis: i cali-

gie effereris. **F**aciē tuā velab et n̄ videb; t̄-
rā q̄ portentū tedi te domui isrl. Feci ḡ sic
p̄cepit mihi dñs. Vasa mea ptuli q̄i vasa
t̄nsmiḡntis p̄ diē: et vespe pfodi mihi pietē
manu: et i caligine egress? sū et i hūeris por-
tat? i p̄spectu eoz. Et fact? ē m̄ae p̄mo dñi
ad me dicēs. Fili hoīs nūq̄b; n̄ dixerit ad te
dom? isrl dom? exaspās q̄b; tu facis! Dic ad
eos. Dec dicit dñs de?. Sup; ducē on? istud
q̄ ē i ihrlm. et sup; oēs domū isrl q̄ ē i medio
eoz. Dic. Ego portentū v̄rm. Quō feci sic
fiet ill. In t̄nsmiḡtōz et i captiuitatē ibūt: et
dux q̄ ē i medio eoz i hūeris portabit: i ca-
ligine egrediet̄. Parietē pfodiet̄ ut educāt
eū. facies ei? opiet̄ vt n̄ videat oculo t̄rā. Et
extēdā rethe meū sup; eū et capiet̄ i sagena
mea et adducā eū i babilonē i t̄ra caldeoꝝ
et ipaz n̄ videbit: ibiq; moriet̄ et oēs q̄ circa
eū sūt. Presidiū ei? et agmīa ei? disp̄gā in
oēs v̄tū: et gladiū euagiabo p̄ eos. Et sciet̄
qz ego dñs: q̄n disp̄sero illos i gētib;. et dis-
seiauerō eos i t̄ris. Et reliquā ex eis viros
paucos a gladio et fame et pestilēcia: vt e-
narrēt oia scelera eoz i gētib; ad q̄s igre-
diēt̄: et sciet̄ qz ego dñs. Et fact? ē p̄mo dñi
ad me dicēs. Fili hoīs panē tuū i p̄batōe
p̄mede: s̄ et aquā tuā i festiatōe et merore
bibe: et dices ad p̄lm t̄re. Dec dicit dñs de?
ad eos q̄ hitāt i ihrlm: i t̄ra isrl. Panē su-
ū i solitudine p̄medēt et aquā suā i de solacōe
bibēt: vt d̄solet̄ t̄ra a mltitudine sua p̄p̄ i-
q̄tates oīm q̄ hitāt i ea. et ciuitates q̄ nūc
hitāt d̄solate est. t̄raq; d̄sta: et scietis qz e-
go dñs. Et fact? ē p̄mo dñi ad me dicēs. Fi-
li hoīs. q̄b; ē p̄uerbiū istud vob; i t̄ra isrl dice-
tiū: i lōguz differūt dies. et p̄bit oīs visio!
Ideo dic ad eos. Dec dicit dñs de?. Quiescē
faciā p̄uerbiū istud: neq; vulgo dicef̄ vlē i
isrl: et loq̄re ad eos qz ap̄p̄iquerit dies: et
p̄mo oīs visionis. Nō em̄ erit vlē oīs visio
cassa. neq; diuinatō ābigua i medio filioꝝ
isrl: qz ego dñs loq̄r q̄d̄cūq; locut? fuero v̄-
bū et fiet. Nō plōgabit̄ āpli? s̄ i dieb; v̄ris
dom? exaspans loq̄r v̄bum: et faciā illud di-
cit dñs de?. Et fact? ē p̄mo dñi ad me dicēs
Fili hoīs: ecce dom? isrl dicētū. Elisio quā
hic videt i dies multos: et in t̄pa lōga iste
p̄phat. Propterea dic ad eos. Dec dicit to-
min? de?. Nō plōgabit̄ vlē p̄mo oīs me?
Elerbus: quod locutus fuero cōplebit̄ dicit
dñs deus. **Capitulū XIII.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis vaticinare ad prophetas israel qui prophetant: et dices prophetantibus de corde suo. Audite verbum domini. Dec dicit dominus deus. Ne prophetis insipientibus: qui secum spiritum suum et nihil videt. Quasi vulpes in deserto. prophete tui israel erant. Non ascendistis ex aduerso: neque opposuistis murum pro domo israel ut staretis in plio in die domini. Quibet vana et diuinat mēdaciū: dicentes ait dominus. cum dominus non miserit eos et pseuerauerūt confirmare sermones. Nunquid non visionem cassam vidistis: et diuinatōm mēdaciū locuti estis? Et dicitis ait dominus. Quia ego non sum locutus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis vana et vidistis mēdaciū ideo ecce ego ad vos ait dominus deus? et erit manus mea super prophetas qui videt vana et diuinat mēdaciū. In consilio populi mei non erunt. et in scriptura domus israel non scribentur: nec in terra israel ingredietur: et scietis quia ego dominus deus. Ego qui decepit populum meum dicentes pax pax et non est pax: et ipse edificabat pietatem: illi autem lineabant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui lineant absque tēpatura: quod casurum sit. Erunt enim ymber inundans: et dabo lapides pro grandes desuper irruentes: et ventus procelle dissipabit sicutem ecce cecidit paries. Nunquid non dicet vobis: ubi est litura quam lineistis? Propterea hec dicit dominus deus. Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea: et ymber inundans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in consumptionem. Et destruiam pietatem quem lineistis absque tēpamēto: et adequabo eum terre et reuertur in medio eius: et scietis quia ego sum deus. Et contempero indignationem meam in parietibus: et in hijs qui lineant eum absque tēpamēto: dicamque vobis. Non est paries et non sunt qui lineant eum. Prophete israel qui prophetant ad iherusalem: et videt eis visiones pax et non est pax dicit dominus deus. Et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui qui prophetant de corde suo: et vaticinare super eas et dic. Dec dicit dominus deus. Ne hijs qui consumunt puluillos sub omni cubitu manus: et faciunt cervicalia sub capite vniuersae etatis ab capiēdas aīas. Et cum capent aīas populi mei. viuificabāt aīas eorum. et violabāt me ad populum meum prope pugillum ortei et frugmen panis: ut inficeret aīas qui non mor-

tiunt et viuificaret aīas qui non viuunt: mēciētes populo meo credenti mēdacijs. Propter hoc dicit dominus deus. Ecce ego ad puluillos vestros quibus vos capitis aīas volātes: et dirupā eos de brachijs vestris: et dimittā aīas quas vos capitis. aīas ad volādū. Et dirupā cervicalia vestra: et liberabo populum meum de manu vestra: neque erit vltimum in manibus vestris ad pōādū: et scietis quia ego dominus. Pro eo quod merere fecistis cor iusti mēdaciū. quē ego non tristavi: et confortasti manū ipsius ut non fuerit a via sua mala et viuēt propterea vana non videbitis et diuinatōnes non diuinabitis amplius: et eruā populum meum de manu vestra: et scietis quia ego dominus. **Capitulum**

XIII
Et venerunt ad me viri senes: et sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis viri isti posuerunt inmundicias suas in cordibus suis. et scādalū iniquitatis sue statuerunt pro facie sua. Nunquid interrogat? respondebo eis: Propter hoc loquere eis: et dices ad eos. Dec dicit dominus deus. Homo homo domus israel qui posuerit inmundicias suas in corde suo. et scādalū iniquitatis sue statuerit pro facie sua. et venerit ad prophetam interrogans pro eum me: ego dominus respondebo ei in multitudie inmundiciarum suarum: ut capiat domum israel in corde suo quoniam recesserunt a me in cunctis ydolis suis. Propterea dic ad domum israel. Dec dicit dominus deus. Quertimini et recedite ab ydolis vestris: et ab vniuersis p̄tina cōibz vestris auertite facies vestras. quia homo de domo israel et de plebitis quicumque aduena fuerit in israhel. si alienatus fuerit a me et posuerit ydola sua in corde suo et scādalū iniquitatis sue statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetas ut interroget pro eum me ego dominus respondebo ei pro me et ponam faciem meam super homines illum: et faciam eum in exemplum et in puerbum et dispōam eum de medio populi mei: et scietis quia ego dominus. Et propheta cum errauerit et locutus fuerit verbum: ego dominus decipiam illum. Et extendam manum meam super illum. et delebo eum de medio populi mei israel: et portabunt iniquitatem suam. Juxta iniquitatem interrogatis sic iniquitas prophete erit: ut non erret vltimum domus israel a me neque polluat in vniuersis p̄uaricatis suis: sed sit mihi in populum et ego sum deus. ait dominus exercituum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis terra cuius peccauerit mihi. ut p̄uariceat p̄uaricās: extendam manum meam super eam et p̄terā v̄gā panis ei. et imittā in eam famem: et inficiā de ea homines et iumentis

Et si fuerint tres viri isti in medio ei⁹ noe. daniel⁷ iob: ipsi iusticia sua liberabunt animas suas ait dominus exercituum. Quod et si bestias pessimas induxero super terram ut vastet eam fuerit iusticia eorum non sit peccata propter bestias: tres viri isti si fuerint in ea. vivo ego dicit dominus deus: quia nec filios nec filias liberabunt: sed ipsi soli liberabunt: terra autem desolabitur. Aliter si gladium induxero super terram illam dixerero gladio. Ensi per terram et interfecero de ea homines et iumentum: tres viri isti fuerint in medio ei⁹. vivo ego dicit dominus deus non liberabunt filios neque filias: sed ipsi soli liberabunt. Si autem et pestilentiam miserero super terram illam effundero indignationem meam super eam in sanguine ut auferam ex ea homines et iumentum: et noe: daniel et iob fuerunt in medio ei⁹: vivo ego dicit dominus deus. quia filios et filias non liberabunt: sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas quoniam hec dicit dominus. Quod et si quatuor iudicia mea pessima: gladium et famem ac bestias malas pestilentiam miserero in iherosolimam ut interficiam de ea homines et pecora: et non reliquet in ea saluatum educendum filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad vos et videbitis vias eorum et aduersiones eorum: et consolabimini super malo quod induxi in iherosolimam in omnibus quae importavi super eam et consolabuntur super vos cum videbitis viam eorum et aduersiones eorum et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia quae feci in ea: ait dominus deus. **Ca. XV.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Filioli hominis: quod fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quae sunt in vinea silvarum: Nunquid tolletur de ea lignum ut fiat opus: aut fabricabitur de ea parvillum ut dependeat in eo quodcumque vas: Ecce igni datum est in escam: utranque parte eius consumpsit ignis: et medietas eius redacta est in favillam. Nunquid utile erit ad opus? Etiam cum esset integrum non erat aptum ad opus: quanto magis cum illud ignis devoraverit et percussit nihil ex eo fiet opus. Propterea hec dicit dominus deus. Quod lignum vitis in vinea silvarum quod deditur igni ad devorandum: sic edam habitatores iherosolimam et ponam faciem meam in eos. De igne egredientur: et ignis consumit eos. Et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos et devorabo terram iustitiam et desolatam: eorum parvillatores extiterint dicit dominus deus. **Ca. XVI.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Filioli hominis: notas fac iherosolimam abominabiles suas: et dices. hec dicit dominus deus israel. Radix tua et generatio tua de terra chanaan: pater tuus amorreus: et mater tua cethea.

Et quoniam nata es in die ortus tui non est preciosus umbilicus tuus: et aqua non es lota in salute: nec sale saluta: nec involuta pannis. Non peccavit super te oculus ut faceret tibi vultum de his misereatur tui: sed peccata es super faciem terrae in abiectioe anime tue: in die qua nata es. Transiens autem per te: vidi te conculcatam in sanguine tuo. Et dixi tibi cum essem in sanguine tuo. **Et vive.** Dixi quia tibi in sanguine tuo. **Et vive.** Multiplicata est quasi germen agri dedit te. et multiplicata es et germen effecta: et ingressa es et pervenisti ad mundum mulierum. Elbera tua intumescit: et pilum tuum germen auit: et eras nuda et confusione plena. Et transivi per te et vidi te: et ecce tempus tuum: tempus amatum. Et expandi amictum meum super te et operui ignominiam tuam. Et iuravi tibi: et ingressus sum pactum tecum ait dominus deus. Et facta es mihi: et laui te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te. Et unxi te oleo: et vestiui te discoloribus et calciavi te iaculo. et circumcixi te bisso: et indui te subtilibus et ornavi te ornamento. Et deditur armillas in manibus tuis: et torquem circa collum tuum: et deditur ianua super os tuum et circulos auribus tuis: et coronam decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento et vestita es bisso et polimito et multis coloribus. Similiter mel et oleum comeditisti: et decora facta es vehementer nimis. Et propter spiritum tuum: quia perfecta eras in decore tuo quem posuero super te dicit dominus deus. Et haec si ducias in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo: et exposuisti fornicationem tuam. omni transivisti: ut ei fieres. Et sumes de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hinc inde costuta: et fornicata es super eis: sicut non est factum. neque futurum est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo quae deditur tibi: fecisti tibi imagines masculinas: et fornicata es in eis. Et consumpsisti vestimenta tua multicoloria et vestita es eis. et oleum meum et thymiana meum posuisti coram eis et panem meum quem deditur tibi similiter oleum et mel quibus enutivi te: posuisti in conspectu eorum in odore suavitatis. Et factum est ait dominus deus: et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum. Nunquid parva est fornicatio tua immolasti filios meos! Et deditur illis pro seculis eis. Et propter omnes abominabiles tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentie tue: quoniam eras nuda et confusione plena: conculcata in sanguine tuo. Et accidit pater

omnem maliciam tuam: ve ve tibi ait dominus deus.
 Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput vie edificasti signum prostitutionis tue: et abominabiles fecisti decorum tuum: et diuisisti pedes tuos omni transeunti: et multiplicasti omnes fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egypti vicinis tuis magis carnis: et multiplicasti fornicationes tuas ad irritandum me. Ecce ego extendam manum meam super te: et auferam iustificationes tuas. Et dabo te in aias obientium te filiarum palestinarum: que erubescunt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assiriorum: eorum necdum fueris expleta. Et postquam fornicata es: nec sic es seclata et multiplicasti fornicationes tuas in terra chanaan cum chaldeis: et nec sic faciata es. In quo mundaabo cor tuum ait dominus deus: cum facias omnia hec opera mulieris metricis et peccatis: quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis vie: et excelsus tuum fecisti in omni platea. Nec facta es quasi metrica: quasi studio augens precium: sed quasi mulier adultera: que super virum suum inducit alienos. omnibus metricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis: et dona donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum. Factusque est in te prout consuetudine mulierum in fornicationibus tuis: et prout te non erit fornicatio. In eo ei que dedisti mercedes et mercedes non accepisti: factum est in te prout prius. Propterea metrica audi uerbum domini. Hec dicit dominus deus. Quia effusus est es tuum: et reuelata est ignominia tua. in fornicationibus tuis super amatores tuos et super ydola abominatum tuarum in sanguine filiorum tuorum que dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es: et omnes que dilexisti cum uniuersis que oderas. Et congregabo eos super te undique: et nudabo ignominiam tuam coram eis. Et uidebunt omnes turpitudinem tuam: et iudicabo te iudiciis adulterarum et effundentium sanguinem. Et dabo te in sanguinem furoris et zeli: et dabo te in manus eorum. Et destruet lupanar tuum: et demolietur prostibulum tuum. Et nudabunt te uestimētis tuis: et auferent uasa decoris tui. Et delinquet te nudam plenamque ignominiam: et abducet super te multitudinem. Et lapidabunt te lapidibus: et trucidabunt te gladijs suis. Et comburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum. Et desines fornicari: et mercedes uel non dabis. Et requescet indignatio mea in te: et auferet zelus meus a te. Et quiescat nec irascar amplius: eorum non

fueris recordata diebus adulescentie tue: et prout uocasti me in omnibus hijs. Quapropter et ego uisitas tuas in capite tuo dedi ait dominus deus: et non feci iuxta scelera tua in omnibus abominabilibus tuis. Ecce omnis que dicit vulgo puerbum: in te assumet illud dicens. Sicut mater: ita et filia eius. Filia matris tue es tu que piecit uirum suum: et filios suos: et soror sororum tuarum tu. que piecunt viros suos et filios suos. Mater uera cethea: et prout uerum amore. Et soror tua maior samaria: ipsa et filie eius que habitant ad sinistram tuam. Soror autem tua minor te: que habitat a dextris tuis sodoma et filie eius. Sed nec in uis eorum ambulasti: neque secundum scelera eorum fecisti. Paululum minus pene sceleratiora fecisti illis: in omnibus uis tuis. Alio ego dicit dominus deus: quia non fecit sodoma soror tua ipsa et filie eius: sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodomae sororis tue. supbia. sacras panis. et abundantia. et oculum ipsius et filiarum eius et manus egeno et pauperi non porrigebat. et eleuate sunt et fecerunt abominabiles coram me: et abstuli eas sicut uidisti. Et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccauit: sed uicisti eas scelere tuis: et iustificasti sorores tuas in omnibus abominabilibus tuis que operata es. quia et tu porta confusio tuam. que uicisti sorores tuas peccatis tuis scelerati agens ab eis. Iustificate sunt ei a te. quia et tu confubere et porta ignominiam tuam. que iustificasti sorores tuas. Et uertam restituens eas uersione sodomorum cum filiabus suis: et uersione samarie et filiarum eius. et uertam uersionem tuam in medio earum ut portes ignominiam tuam: confubaris in omnibus que fecisti solas eas. Et soror tua sodoma et filie eius reuertentur ad antiquitatem suam: et samaria et filia eius reuertentur ad antiquitatem suam: et tu et filie tue reuertimini ad antiquitatem ueram. Non fuit autem sodoma soror tua audita in ore tuo in die supbie tue: antequam reuelaretur malicia tua sicut hoc tempore in obprobrium filiarum sirie: et cunctarum in circuitu tuo filiarum palestinarum que ambulauerunt te per girum. Scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti ait dominus deus. quia hec dicit dominus deus: et faciam tibi sicut desperasti iuramentum ut irritum faceres pactum: et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adulescentie tue: et suscitabo tibi pactum sepienium. Et recordabis uiam tuam: et confuderis cum receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis: et dabo eas tibi in filias. sed non ex pacto tuo et suscitabo ego pactum meum tecum: et scies quia ego dominus. ut recorderis et confubaris: et non sit tibi uel apire os prout uersione tua.

cū placat' tibi fuero in omnib' q' fecisti ait
dñs deus.

Ca. XVII.

Factū est verbū dñi ad me dicēs
Fili hominis: p'pone enigma et narra
pabolaz ad domū isrl': et dices. **Hec**
dicit dñs de'. **A**q'la g'ndis. mag'z alaz. lō:
go mēbroz ductu. plena plumis et varieta:
te. venit ad libanū: et tulit medullā cedri.
Sūmitatē frōdiū ei' auulsit et t'nsportauit
eaz in t'raz chanaan: i' urbē negociatoz po
suit illā. **E**t tulit de semie t're et posuit illud
in t'raz p' semie: ut firmaret radicē sup aq's
multas. **I**n supficie posuit illud. **C**ūq' ger
miasset creuit i' vineaz latiozem: hūili sta
tura. r'piciētib' ramis ei' ab eaz: et radices
ei' sub illa erant. **F**acta ē g' vinea: et fructi
ficauit in palmites: et emisit p'pagines. **E**t
facta ē aq'la altera g'ndis: magnis alis. ml'
tisq' plumis. **E**t ecce vinea ista q'si mittens
radices suas ab eaz: palmites suos extēdit
ad illā ut irrigaret eam de areolis germis
sui: q' in t'ra bona sup aq's ml'tas plantata
ē. ut faciat frōdes et portet fructū: ut sit in
vineam grābez. **D**ic. **Hec** dicit dñs de'. **E**r
gone p'spabiē? **N**onne radices ei' euellet: et
fruct' ei' distriget: et siccabit oēs palmites
germis ei' et arescet: et n' b'ch'io g'ndi neq' i'
p'plo multo: ut euellēt eā radicē? **E**cce plā
tata ē. **E**rgone p'spabiē? **N**ōne cū tetigerit
eam vent' vrens siccabiē: et i' ares germis
sui arescet? **E**t factū est verbū dñi ad me di
cens. **D**ic ad domū exaspantē. **N**escitis q'd
ista significēt? **D**ic. **E**cce venit rex babilo
nis i' isrl'm: et assumet regē et p'ncipes ei':
et abducet eos ad semetip'm i' babilonem.
Et tollet de semie regni: ferietq' cū eo fed'
et ab eo accipiet iuramentū. **D**z et fortes t'
re tollet ut sit regnū humile et n' eleuet: sed
custodiat pactū ei' et fuet illud. **Q**ui r'cedēs
ab eo misit nūcios ad egiptū: ut daret sibi
eq's et p'pl'm multū. **N**unq'd p'spabiē vel p'se
queē salutem. q' fecit hec? **E**t q' dissoluit pa
ctum: nunq'd effugiet? **Q**uio ego dicit dñs
de': qm' in loco regis q' p'stituit eū regē c'
fecit irritū iuramentū et soluit pactū q'd habe
bat cū eo: i' medio babilonis moriet'. **E**t n'
i' exercitu g'ndi neq' i' p'plo multo faciet p'
eū pharao plū i' iactu aggeris et i' extructō
ne valloz: ut inficiat aīas ml'tas. **S**pre
uerat ei' iuramentū ut soluēt fed' et ecce dedit
manū suam et cū oīa hec fecerit n' effugiet.

Propterea hec dicit dñs de'. **Q**uio ego: qm'
iuramentū q'd spreuit et fedus q'd p'uaricat' ē
ponā i' caput ei'. **E**t expandaz sup eū r'the
meū et p'phēdet' i' sagena mea: et abducā eū i'
babilonē et iudicabo eū ibi i' p'uaricatōe q'
desperit me: et oēs p'fugi ei' cū vniuerso az
gmie suo gladio cadent. **R**esidui at' i' oēm
ventū disp'gent: et scietis qz ego dñs locut'
sū. **Hec** dicit dñs de'. **E**t sumaz ego de me:
dulla cedri sublimis: et ponā de v'tice ramo
rū ei'. **T**enez distrigā: et plātabo sup mō:
tē excelsū et eminētē. **I**n mōte sublimi isrl'
plātabo illud et erūpet i' germē et faciet fru
ctū: et erit i' cedz magnā. **E**t habitabūt s' ea
oēs volucres: et vniuersū volatile sub vni
bra frōdiū ei' nidificabit. **E**t scient oīa lig'
regiōis qz ego dñs hūiliaui lignū sublime
et exaltaui lignū hūile: et siccaui lignū vi
ride: et frondē feci lignū aridum. **E**go dñs
locutus sum et feci.

Ca. XVIII.

Fact' est s'mo dñi ad me dicens.
Quid ē q' inf' vos pabolā v'ticis in
puerbiū istud in t'ra isrl' dicentes:
Pres comederit v'az acerbā: et dentes fili
oz obstupescūt? **Q**uio ego dicit dñs de': si
erit vlt' vob' pabola hec in puerbiū in isrl'.
ecce oēs aīe mee sūt. **U**t aīa p'ris: itaz aīa fi
lij mea ē. **A**īa q' peccauerit: ipa moriet'. **E**t
vir si fuerit iust' et fecerit iudiciū et iusti
ciaz: i' mōtib' n' comederit et oculos suos n'
leuauerit ad ydola dom' isrl' et vxorē primi
sui n' violauerit et ad ml'ierē mēstruatam n'
accesserit et hoīem n' p'stauerit: pign' debi
toz reddiderit p' vī nihil rapuerit: panē su
um esuriētī dederit et nudū opuerit vestim'
to: ad vsurā n' comodauerit: et āpli' n' acce
pit. ab iniq'tate auerterit manū suā et iudi
ciū v'az fecerit inf' v'az v'az p'ceptis meis
ābulauerit et iudicia mea custodierit ut fa
ciet veritates: h' iust' ē. **U**ita viuet: ait dñs
de'. **Q**uōsi genuerit filiū latronē effundētē
sāguinē et fecerit vnū de istis: et hec q'dē oīa
n' faciētē: s'z i' mōtib' p'medētē et vxorē primi
sui polluetē: egenū et paup'z p'stantē. rapi
entē rapias. pign' n' reddētē et ad ydola leuā
tē oculos suos aboiationē faciētē: ad vsurā
dantē: et āpli' accipientē: nunq'd viuet. **N**ō
viuet. **C**ū vniuersa hec detestanda fecerit:
morte moriet'. **S**āguis ei' i' ipso erit. **Q**uōsi
genuerit filiū q' videns oīa p'ca p'ris sui q'
fecit timuerit et n' fecerit sile eis: sup mōtes

nō pmederit: et oculos suos nō leuauerit ad
 ydola dom' isrl: et uxore' p'imi sui nō viola-
 uerit. et uix nō p'stauerit. pign' nō retinue-
 rit. et rapinā nō rapuerit. panē suū esuriēti
 dederit. et nudū opuerit uestimēto: a pau-
 pis iūria auēterit manū suā: usurā et sup-
 abūdiā nō accepit et iudicia mea fecerit.
 et i pceptis meis ambulauerit. hic nō moriet
 i iniquitate p'is sui: s' uita uiuet. Pater ei'
 q' calūniat' ē et vim fecit frī et malū opat'
 ē i medio ppli sui: ecce mortu' ē i iniquitate
 sua. Et dicitis. Quare nō portabit fili' iūq-
 tate' p'is: fidelic' q' fili' iudiciū et iusticiā
 opat' ē: oīa pcepta mea custodiuit et fecit
 illa: uita uiuet. **A**ia q' peccauerit ipa mori-
 et. **F**ili' nō portabit iūqtate' p'is et p' nō por-
 tabit iūqtate' filij. **I**usticia iusti sup eū erit
 et impietas ipij erit sup eū. **S**i at' ipi' egerit
 penitēciā ab oīb' peccatis suis q' opatus ē
 et custodierit oīa pcepta mea: et fecerit iū-
 diciū et iusticiā: uita uiuet et nō moriet.
Omniū iūqtatū ei' q's opat' est nō recorda-
 bor. **I**n iusticia sua quā opat' ē. uiuet. **N**ū-
 q' uolūtatis mee ē mors ipij dīc' dñs de': et
 nō ut p'uertat' a uis suis et uiuat. **S**i aut'
 auerterit se iust' a iusticia sua et fecerit in-
 iūqtate' scdm oēs abomiātes q's opari solet
 ipi' nūq' uiuet. **O**ēs iusticie ei' q's fecerat
 nō recordabūf. **I**n p'uaracōe q' p'uaricat'
 ē et i p'cto suo q' peccauit: i ipis moriet. **E**t
 dixistis. **N**ō ē eā uia dñi. **A**udite g' dom' isrl
 nūq' uia mea nō ē eā: et nō magis uie u're
 p'ue sūt. **C**ū em' auerterit se iust' a iusticia
 sua et fecerit iniquitate': moriet i eis. **I**n in-
 iusticia quā opat' ē moriet. **E**t cū auerte-
 rit se ipi' ab impietate sua quā opat' ē et fe-
 cerit iudiciū et iusticiā: ipse aīaz suā uiuifi-
 cabit. **C**ōsiderās em' et auertēs se ab omīb'
 iūqtatib' suis q's opat' ē uita uiuet et nō mo-
 riet. **E**t dicūt filij isrl. **N**ō ē eā uia dñi. **N**ū-
 q' uie mee nō ē eā s' dom' isrl: et nō magis uie
 u're p'ue. **I**dcirco unūquēq' iuxta uias su-
 as iudicabo dom' isrl: ait dñs de'. **C**ōuer-
 timi et agite penitēciā ab oīb' iūqtatib' ue-
 stris et nō erit uobis i ruina iniquitas. **P**ro-
 icite a uobis omnes p'uaricatōes uestras
 in quibus p'uaricati estis: et facite uobis
 cor nouum et spiritum nouum. **E**t quare
 moriemini domus israhel? **Q**uia nolo mor-
 tem morientis dicit dominus deus. **R**euer-
 timini et uenite

Capitulum. XIX.

Et tu fili hoīs assume plāctū super
 p'icipes isrl: et dices. **Q**uare ma-
 ter tua leena iter leones cubauit:
In medio leunculorū enutriuit catulos
 suos. **E**t eduxit unū de leūcul' suis: leo fa-
 ctus ē: et didicit cape p'daz hoīezq' p'mede-
 re. **E**t audierūt de eo gētes: et nō absq' uul-
 nerib' suis ceperūt euz: et adduxerūt eū in
 cathenis i t'ra egipti. **Q**ue cū uidisset quo-
 niā ifirmata ē et perijt expectatō eius: tu-
 lit unū de leūcul' suis: leonē p'stituit eum.
Qui icedebat inf' leones et fact' ē leo: et di-
 dicit p'daz cape et hoīnes douozare: didicit
 uiduas facere et ciuitates eaz i desertū ad-
 ducē: et desolata ē terra et plenitudo eius.
A uoce rugit' illi'. **E**t p'uenērūt aduersus
 eū gētes undiq' et de puincijs: et expāderūt
 sup eum rethe suuz. **I**n uulnerib' eaz ca-
 ptus est et miserūt euz i caueā in cathenis
 adduxerūt eū ad regē babilonis miserūtq'
 eū in carcerē: ne audiret' uox ei' ultra sup
 montes israhel. **M**ater tua quasi uinea i sā-
 guine tuo. sup aquā plātata ē: fructus ei'
 et frondes eius creuerūt ex aquis multis:
 et facte sūt ei' uge solide in scepra dominā-
 ciū et exaltata est statura ei' inter frōdes.
Et uidit altitudinē suā in multitudie pal-
 mitū suoz: et euulsa ē i ira i t'raq' p'icta. et
 uētus urens siccauit fructū ei': marcuerē
 et arefacte sūt uirge roboris ei'. **I**gnis cō-
 medit eā. **E**t nūc trāsplātata ē in desertū in
 terra iuia et sicienti: et egressus est ignis de
 uga ramoz eius q' fructū ei' p'medit: et nō
 fuit in ea uirga fortis sceptrū dominātiuz
Planct' ē: et erit i plāctuz. **Ca. XX.**

Et factū ē anno septimo i qnto mē-
 se in decima mēf uenerūt uiri d' se-
 niorib' isrl ut iterrogaret' dñm: et
 seederēt corā me. **E**t fact' est fmo dñi ad me
 dicēs. **F**ili hoīs loq're seniorib' isrl: et dices
 ad eos. **H**ec dicit dñs de'. **N**um ad interro-
 gādū me uos uenistis? **A**iuo ego: q' nō re-
 spōdebo uob' ait dñs de'. **S**i iudicas eos: si
 iudicas fili hoīs. **A**boiatōes p'm eoz oñde
 eis: et dices ad eos. **H**ec dicit dñs deus. **I**n
 die q' elegi isrl et eleuauī manū meā p' stir-
 pe dom' iacob et apparui eis i t'ra egipti et
 eleuauī manū meā p' eis dicēs ego dñs de'
 u'z: in die illa leuauī manū meā p' eis ut e-
 bucerē eos d' t'ra egipti i t'raz quā p'iterā
 eis fluētē lacte et melle q' ē egregia iter oēs

terras. Et dixi ad eos. Unusquisque offensio-
 nes oculorum suorum abiciat: et idolum egypti no-
 lite pollui. Ego dominus deus vestrum. Et irritauerunt
 me: nolueruntque me audire. Unusquisque aboia-
 tiones oculorum suorum non respiciet: nec ydola egi-
 pti relinquent. Et dixi ut effunderem indignationem
 meam super eos. et implerem iram meam in eis in
 medio terre egypti. Et feci propter nomen meum: ut
 non violaretur coram gentibus in quibus medio erant
 et in terra quam apparui eis ut educerem eos de terra
 egypti. Eieci ergo eos de terra egypti: et eduxi eos
 in desertum: et dedi eis precepta mea et iudicia
 mea ostendi eis: quae faciet homo et viuet in eis. In-
 super et sabbata mea dedi eis ut esset signum
 inter me et eos: et scirent quod ego dominus sanctificans
 eos. Et irritauerunt me domus israel in deserto: in
 preceptis meis non ambulauerunt et iudicia mea
 piecuerunt quae faciens homo viuet in eis: et sabbata
 mea violauerunt vehementer. Dixi ergo ut effun-
 derem furorem meum super eos in deserto: et consumerem
 eos. Et feci propter nomen meum. ne violaretur coram
 gentibus: de quibus eieci eos in conspectu eorum. Ego
 igitur leuaui manum meam super eos in deserto ne in-
 ducerem eos in terram quam dedi eis fluentem lac-
 te et melle precipua terra omnium: quia iudicia mea
 piecuerunt in preceptis meis non ambulauerunt: et
 sabbata mea violauerunt. Post ydola enim cor
 eorum conuertebatur. Et percussit oculus meus super eos
 ut non inefficerem eos: nec presumpsi eos in deserto.
 Dixi autem ad filios eorum in solitudine. In pre-
 ceptis patrum vestrorum nolite incedere: nec iudicia
 eorum custodiatis: nec in ydolis eorum polluamini.
 Ego dominus deus vestrum. In preceptis meis ambulate
 et iudicia mea custodite: et facite eas sabbata
 mea sanctificate ut sit signum inter me et vos.
 et sciat quod ego dominus deus vestrum. Et exacerbaue-
 runt me filii: et in preceptis meis non ambula-
 uerunt et iudicia mea non custodierunt ut face-
 rent ea quae cum fecerit homo viuet in eis: et sab-
 bata mea violauerunt. Et comminatus sum ut
 effunderem furorem meum super eos: et implerem
 iram meam in eis in deserto. Auerti autem manum
 meam: et feci propter nomen meum. ut non violaretur
 coram gentibus: de quibus eieci eos in oculis eorum.
 Iteque leuaui manum meam in eos in solitudine
 ut disperderem illos in nationes et ventilarem
 in terras: eorum iudicia mea non fecissent et pre-
 cepta mea reprobassent et sabbata mea vio-
 lassent: et propter ydola patrum suorum fuissent oculi
 eorum. Ergo et ego dedi eis precepta non bona et
 iudicia in quibus non viuent: et pollui eos in mu-

neribus suis cum offerrent omne quod aperit
 vuluam propter delicta sua: et scient quod ego
 dominus. Quia iobrem loquere ad domum israel fili hominis
 et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Abhuc
 in hoc blasphemauerunt me preses vestri cum spe-
 uissent me contemnentes: et induxissent eos in
 terram. super quam leuaui manum meam ut barerem
 eis. Eliderunt omnem collem excelsum. et omne
 lignum nemorosum et imolauerunt ibi victimas
 suas: et detulerunt ibi irrationem oblationis sue
 et posuerunt ibi odorem suauitatis sue et libaue-
 runt libationes suas. Et dixi ad eos. Quid est
 excelsum: ad quod vos ingredimini? Et voca-
 tum est nomen eius excelsum usque ad hanc diem.
 Propterea dicit ad domum israel hec dicit dominus deus.
 Certe in via patrum vestrorum vos polluimus: et propter
 offendicula eorum vos fornicamini. Et in ob-
 latione donorum vestrorum cum traducitis filios vestros
 pro igne vos polluimus in omnibus ydolis vestris usque
 quod hodie: et ego ridebo vobis domus israel. Quia
 ego dicit dominus deus: quod non ridebo vobis: neque
 quod cogitatio mentis vestre fiet dicentium. Eri-
 mus sicut gentes et sicut cogitationes terre: ut
 colamus ligna et lapides. Quia ego dicit dominus
 deus: quoniam in manu forti et in beneficio extento
 et in furore effuso regibo super vos. Et edu-
 cam vos de populis: et congregabo vos de terris
 in quibus dispersi estis. In manu valida et in bra-
 chio extento et in furore effuso regibo super vos
 et educam vos in deserto propter quod iudicabo
 vobiscum ibi facie ad faciem. Sicut iudicio
 contendi aduersum preses vestros in deserto terra
 egypti: sic iudicabo vos dicit dominus. Et subi-
 ciam vos sceptro meo: et inducam vos in vin-
 culis federis. Et eligam de vobis transgressores
 et impios: et de terra incolatum eorum educam eos
 et terram israel non ingredientem: et scietis quod ego
 dominus. Et vos domus israel: hec dicit dominus deus
 Singuli propter ydola vestra ambulate: et seruite
 eis. Quasi et in hoc non audieritis me: et no-
 men meum sanctum pollueritis velle in mune-
 ribus vestris et in ydolis vestris: in monte sancto
 meo in monte excelso israel ait dominus deus ibi fui
 et mihi omnis domus israel: omnes inquam in terra
 in qua placebunt mihi. Et ibi quare propter miasmas
 vestras: et in incensum decimarum vestrarum in omnibus
 sanctificationibus vestris. In odorem suauitatis
 suscipiam vos. cum eduxero vos de populis et
 congregaui vos de terris in quas dispersi
 estis et sanctificabo in vobis in oculis nationum. Et
 scietis quod ego dominus cum introduxero vos ad terram

israel: in terrā p qua leuavi manum meaz
 ut barem eam p̄ibo v̄ris. Et recordabimī
 ibi viāz vr̄az et oīm scelez v̄roz q̄bo pol-
 luti estis ī eis: et displicebitis vobis in cō-
 spectu v̄ro in oībo malicijs v̄ris quas feci-
 stis: et scietis qz ego dñs cū benefecero vob
 ppter nomen meū: et nō fm vias vr̄as ma-
 las neqz fm scelera vr̄a pessima dom' isrl':
 ait dñs deus. Et factus est fmo dñi ad me
 dicens. Fili hoīs: pone faciem tuam conē
 viāz austri et stilla ad affricū. Et p̄pheta ad
 saltum agri meridiani: et dices saltui meri-
 diano. Audi verbū dñi. Hec dicit dñs de'.
 Ecce ego succendaz in te ignē: et p̄buram ī
 te omne lignū viride et omne lignū aridū.
 Non extinguet flamma succēssionis. Et cō-
 buret in ea oīs facies ab austro vsqz ad a-
 qlonez: et videbit uniuersa caro qz ego dñs
 succendi eā: nec extinguet. Et dixi. A. a. a.
 dñe deus. Ipsi dicunt de me. Nunq̄d non p
 pabolaz loquit iste!

Ca. XXI.

Et fact' est fmo dñi ad me dicens.
 Fili hoīs pone faciē tuāz ad iherlm
 et stilla ad sc̄tuaria. et p̄pheta p̄tra
 humum israel: et dices terre isrl'. Hec dicit
 dñs deus. Ecce ego ab te: et eiciam gladiū
 meum de vagina sua et occidam in te iustū
 et impiū. Pro eo at q' occidi in te iustūz
 et impiū: idcirco egrediet' gladi' meus de va-
 gina sua ad oīm carnem ab austro vsqz ad
 aqlonem: ut sciat omnis caro qz ego dñs
 eburī gladium meū de vagina sua irreuo-
 cabilem. Et tu fili hoīs ingemisce in p̄tritō
 ne lumbor: et in amaritudinibz ingemisce
 coram eis. Cūqz dixerint ad te. qre tu ge-
 mis: dices. Pro auditu qz venit: et tabescet
 omne cor: et dissoluent' uniuerse manus: et
 infirmabit' omnis spūs: et p̄cuncta genua
 fluent aq. Ecce venit: et fiet ait dñs deus.
 Et factus est fmo dñi ad me dicens. Fili
 hoīs. p̄pha et dices. Hec dicit dñs deus. Lo-
 qre. Gladius gladius exacut' est et limatus
 et cedat victimas exacut' est: ut splendeat
 limat' est. Qui mouens sceptrz filij mei suc-
 cidisti omne lignū. Et dedi eum ad leuigā-
 dum: ut teneat' manu. Iste exacut' est gla-
 dius: iste limat' ē ut sit et in manu interfici-
 entis. Clama et vlula fili hoīs: qz hic fact'
 est in p̄plo meo. hic in cunctis ducibz isrl' q
 fugerant. gladio traditi sunt cuz p̄plo meo.

Idcirco plaude sup femur quia p̄bat' est: et
 hoc cum sceptrz subuerterit: et non erit di-
 cit dñs deus. Tu g' fili hominis p̄pheta: et
 p̄cute manu ad manum: et duplicē gladi'
 ac triplicē gladi' interfectoz. Hic est gla-
 dius occisionis magne: q' obstupescere eos
 facit et corde tabescē: et multiplicat ruinas.
 In omnibz portis eoz dedi conturbatōem
 gladij acuti et limati ad fulgendum: am-
 cti ad cedem. Exacuere: vade ad dextram si-
 ue ad sinistram: quocūqz faciei tue ē appeti-
 tus. Quin' ego plaudam manu ad manū:
 et implebo indignitōem meam. Ego dñs lo-
 cut' sum. Et fact' ē fmo dñi ad me dicens.
 Et tu fili hoīs. pone tibi duas vias: ut ve-
 niat gladi' regis babilonis. De terra vna
 egredient' ambo. Et manu capiet cōiectu-
 ram: in capite vie ciuitatis coniciet. Et
 ponet: ut veniat gladi' ad rabbath filioz
 amon: et ad iudaz in iherlm munitissimaz.
 Stetit em̄ rex babilonis in biuio in capi-
 te duaz viāz diuinatōez q̄rens: cōmiscens
 sagittas. Interrogauit ydola: exta p̄suluit
 ad dextraz ei' facta ē diuinatō sup iherlm.
 ut ponat arietes: ut apiat os in cede ut ele-
 uet vocem in vlulatu: ut ponat arietes p̄
 portas. ut comportet aggerem ut edificet
 munitōnes. Eritqz q̄si consulens frustra o-
 raculum in oculis eoz: et sabbatoz ocium
 imitans. Ipse at recordabit' iniqtatis ad
 capiēdum. Idcirco hec dicit dñs de'. Pro
 eo q' recordati estis iniqtatis v̄re et reue-
 lastis p̄uaricatōnes vr̄as: et apparueit pec-
 cata vr̄a in omnibz cogitatōnibz v̄ris. Pro
 eo iquaz q' recordati estis: manu capiēmi.
 Tu at p̄phane impie dux israel cuius venit
 dies in tpe iniqtatis p̄finita: hec dicit dñs
 deus. Aufer cydarim: tolle coronaz. Nōne
 hec est q' humilem subleuauit: et sublimen
 humiliavit! Iniqtatez. iniqtatē. iniqtatē.
 ponam eam. Et hoc non factū est donec ve-
 niret cui' est iudiciū: et t̄dam ei. Et tu filij
 hoīs p̄phetaz dic. Hec dicit dñs deus ad fili-
 os amon: et ad obprobrium eoz. Et dices.
 Mucro. mucro. euagina te ad occidēdū:
 lima te. ut inficias et fulgeas cū tibi vide-
 renē vana: et diuinarent' mendacia: ut bare-
 ris sup colla vulneratoz impioz qz veni-
 et dies ī tpe iniqtatis p̄finita. Reuertē ad
 vaginaz tuam ī locū in q' creat' es. In t̄ra
 natiuitatis tue iudicabo te: et effūdaz sup te

indignationem meam. In igne furoris mei sufflabo in te: daboque te in manibus hominum insipientium et fabricantium interitum. Igni eris cibus. Sanguis tuus erit in medio terre: oblivioni traderis: quia ego dominus locutus sum. **Ca. XXII.**

Et factum est verbum domini ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas civitatem sanguinum: et ostendas ei omnes abominaciones suas! Et dices. Hec dicit dominus deus. Civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius: et que fecit ydola protra semetipsam ut pollueretur. In sanguine tuo que a te effusus est deliquisti et in ydolis tuis que fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti dies tuos et adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea dedit te opprobrium gentibus: et irrisionem universis terris que iuxta sunt que procul a te. Triumphabunt de te: sordida. nobilis generibus interitu. Ecce principes israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem: preem et misericordiam contumelios affecerunt in te. Aduenam caluniam in te: pupillum et viduam constitauerunt apud te: sanctuaria mea spreuisti et sabbata mea polluisti. Viri detestabiles fuerunt in te ad effundendum sanguinem: et super montes comederunt in te: scelus operati sunt in medio tui. Verecundiora patris discooperunt in te: immundicia menstruate humiliaverunt in te. Et unusquisque in proximum suum operatus est abominationem: et socer mater suam polluit nequam: frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te. Munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem: usuram et superabundantiam acceperunt et auare proximos tuos caluniaris: meique oblita es dicit dominus deus. Ecce populi manus meas super auaricias tuas quas fecisti: et super sanguinem quem effusus est in medio tui. Numquid sustinebit cor tuum: aut preualebunt manus tue in diebus que ego faciam tibi! Ego dominus locutus sum et faciam. Et dispergam te in nationes: et ventilabo te in terras. Et deficiam faciam immunditiam tuam a te: et possidebo te in conspectu gentium: et scies quia ego dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Filii hominis: versa est mihi domus israel in scoriam. Quis istis es et stannum et ferrum et plumbum in medio fornacis. Scoriam argenti facti sunt. Propterea hec dicit dominus deus. Ego quod versi estis omnes in scoriam: propterea ecce ego congregabo vos in medio iherosolymam congregacione argenti et eris et

stannum et ferri et plumbi in medio fornacis: ut succedam in ea ignem ad conflandum. Sic congregabo in furore meo et in ira mea: et quiescam. Et conflabo vos et congregabo vos: et succendam vos in igne furoris mei: et conflabimini in medio eius ut conflabit argentum in medio fornacis: sic eritis in medio eius. Et scietis quia ego dominus: cum effuderint indignationem meam super vos. Et factum est verbum domini ad me dicens. Filii hominis: dicit ei. Terra imunda et non compluta in die furoris. Coniuratio prophetarum in medio eius. Sicut leo rugiens rapiensque preda animas deuorauerunt: operes precium acceperunt: viduas eius multiplicauerunt in medio illius. Sacerdotes eius contempserunt legem meam: et polluerunt sanctuaria mea. Inter sanctum et prophetam non habere distantiam: inter pollutum et mundum non intellexerunt et a sabbatis meis auerterunt oculos suos: et conuenerunt in medio eorum. Principes eius in medio illius quasi lupi rapientes preda: ad effundendum sanguinem et ad perdendas animas et auare sectanda lucra. Prophete autem eius liebant eos absque temporamento videntes vana et diuinantes ei mendacium: dicentes hec dicit dominus deus: cum dominus non sit locutus. Populi terre caluniarum caluniarum et rapiebant violentum egenum et pauperem affligebant: et aduenam opprimebant calumnia absque iudicio. Et quasi de eis vix que imponeret sepem: et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam: et non inueni. Et effudi super eos indignationem meam: et in igne ire mee consumpsi eos. Etiam eorum in caput eorum reddidi ait dominus deus.

Capitulum

XXIII.

Et factum est sermo domini ad me dicens. Filii hominis: due mulieres filie matris vni fuerunt et fornicate sunt in egipto. In adolescentia sua fornicate sunt. Ibi subacta sunt vbera earum et fracte sunt mammae pubertatis earum. Noia autem earum oolla maior: et oolla sororis eius minor. Et habui eas: et peperunt filios et filias. Porro earum noia samaria oolla: et iherosolyma oolla. Fornicata est iherosolyma super me oolla: et insanit in amatoribus suis in assyrios propinquantes. Vestito iactos. Principes et magistratus iuuenes cupidis. universos equos et ascensores equorum dedit fornicationes

suas sup eos electos filios assirioꝝ vniuer
 sos: et i oibꝫ i qꝫ isaniuit in imūdicijꝫ eoꝝ
 polluta ē. In sup ꝛ fornicatōes suas qꝫ ha
 buerat i egipto nō reliqꝫ. Nā ꝛ illi dormie
 rūt cū ea i adolescēcia sua: ꝛ illi ꝛfregerūt
 vbera pubertatis eiꝫ: ꝛ effuderūt fornicatō
 z suā sup eā. Propt̄ea ēdidi eā in manꝫ
 amatoꝝ suoꝝ: et in manꝫ filioꝝ assir sup
 qꝫ isaniuit libidine. Ipi discoopuerūt ig
 miniā eiꝫ: filios ꝛ filias eiꝫ tulerūt: ꝛ ipaz
 occiderūt gladio. Et facte sūt famose mu
 lieres: ꝛ iudicia ppetrarūt i ea. Qꝫ cū vi
 disse soroz eiꝫ ooliba. plusqꝫ illa isaniuit
 libidie: ꝛ fornicatōz suā sup fornicatōz so
 rozis sue ad filios assirioꝝ ꝛbuit ipudent:
 ducibꝫ ꝛ magistratibꝫ ab se veniētibꝫ idutis
 veste varia: equitibꝫ qꝫ vectabantꝫ equis: ꝛ
 adolescētibꝫ forma cūctis egregia. Et vidi
 qꝫ polluta esset via vna ābaz: ꝛ auxit for
 nicatōes suas. Cūqꝫ vidisset viros depictos
 in pietē ymagines chaldeoꝝ ex ꝛssas colo
 ribꝫ. et accinctos balthēis renes. et tūjaras
 tictas i capitibꝫ eoꝝ formā ducum oim. si
 militudinē filioꝝ babilonis treqꝫ chalde
 oꝝ in qꝫ orti sūt: isaniuit sup eos ꝛcupis
 cēcia oculoꝝ suoꝝ: et misit nūcios ad eos
 in chalteam. Cūqꝫ venissent ad eam filij
 babilonis. ad cubile māmarū. polluerunt
 eam in stupris suis: et polluta est ab eis. ꝛ
 saturata est anima eius ab illis. Denuda
 uit qꝫ fornicatōes suas: ꝛ discoopuit igno
 miniā suā. Et recessit aīma mea ab ea: si
 cut recesserat aīa mea a sorore eius. Mul
 tiplicauit em̄ fornicatōes suas recordans
 dies adolescēcie sue quibꝫ fornicata est in
 terra egipti: et isaniuit libidine sup ꝛcu
 bitu eoꝝ quoꝝ carnes sunt vt carnes azi
 noꝝ: et sicut fluxus equoꝝ fluxus eoꝝ. Et
 visitaſti scelus adolescēcie tue: qñ subacta
 sunt in egipto vbera tua: ꝛ confracte sunt
 mamme pubertatis tue. Propt̄ea ooliba
 hec dicit dñs deus. Ecce ego suscitabo oēs
 amatoꝝ tuos contꝫ te de quibꝫ saturata ē
 anima tua: ꝛ ꝛgregabo eos aduersum te i
 circuitu: filios babilōis ꝛ vniuersos chal
 deos. nobiles tūrannosqꝫ ꝛ ꝛncipes. om̄es
 filios assirioꝝ: iuuenes forma egregia. du
 ces ꝛ magistratus. vniuersos ꝛncipes ꝛn
 cipuz: ꝛ noiatos ascensoꝝ equoꝝ. Et ve
 nient sup te istructi curru ꝛ rota: et mul
 tudo populoz. Lorica et clipeo et galea

armabunt ꝛtra te vndiqꝫ. Et dabo coram
 eis iudiciuz: et iudicabūt te iudiciꝫ suis.
 Et ponā zelū meū in te: quē tecum exercēt
 i furore. Nasuz tuū ꝛ aures tuas ꝛcident:
 ꝛ qꝫ remanserūt gladio ꝛcident. Ipi filios
 tuos ꝛ filias tuas capient: ꝛ nouissimū tu
 um deuorabit ignis. Et denudabunt te ve
 stimentis tuis: ꝛ tollent vasa glorie tue. Et
 requiescē faciā scelus tuū de te: ꝛ fornicatō
 z tuā de t̄ra egipti. Nec leuabis oculos
 tuos ad eos: et egipti n̄ recordaberis am
 plius: qꝫ hec dicit dñs deus. Ecce ego tra
 dam te in manꝫ eoꝝ quos odisti: in manꝫ
 te qꝫ faciata est aīa tua: et agent tecū in
 odio. Et tollēt om̄es labores tuos: ꝛ dimit
 tent te nudā ꝛ ignominia plenā: ꝛ reuela
 biſ ignominia fornicatōnū tuaz. Scelus
 tuū ꝛ fornicatōes tue fecerūt hec tibi: quia
 fornicata es post gētes intꝫ qꝫ polluta es i
 ydolis eoꝝ. In via sororis tue ābulasti: et
 dabo calicē eius i māu tua. Hec dicit dñs
 deus. Calices sororis tue bibes. ꝛfundū et
 latū. Eris in derisū ꝛ in subsānatōz que es
 capacissima: ebrietate ꝛ dolore repleberis:
 calice meroris ꝛ tristicie. calice sororis tue
 samarie. Et bibes illū et epotabis vsqꝫ ad
 feces: ꝛ fragmēta eius deuorabis et vbera
 tua lacerabis: qꝫ ego locutus sum ait dñs
 deus. Propt̄ea hec dicit dñs deꝫ. Quia ob
 lita es mei ꝛ ꝛiecisti me post corpus tuū:
 tu qꝫ porta scelus tuū ꝛ fornicatōes tuas.
 Et ait dñs ad me dicēs. Fili hominis: nū
 quid iudicas oollam ꝛ oolibaz ꝛ ānuncias
 eis scelera eaz. qꝫ adulterate sūt. ꝛ sanguis
 in manibꝫ eaz. ꝛ cum ydolis suis fornicate
 sunt: In sup ꝛ filios suos qꝫ genuerūt mi
 bi obtulerūt eis ad deuorandū. Sed ꝛ hoc
 fecerūt mihi. Polluerūt sanctuariū meuz
 in die illa: ꝛ sabbata mea ꝛphanauerunt.
 Cūqꝫ imolauerūt filios suos ydolis suis.
 et ingrederentꝫ sanctuariū meū in die illa
 vt polluerēt illud: ecia hec fecerūt in me
 dio domus mee. Miserūt ad viros venien
 tes telōge: ad qꝫ nūcios miserāt. Itaqꝫ ec
 ce venērūt quibꝫ te lauisti et circūliuisti stū
 bio oculos tuos: et ornata es mundo mu
 lieꝫ. Sedisti in lecto pulcerrimo: ꝛ men
 sa ornata est añ te. Chimama meū et vn
 gentum meū posuisti sup eam: ꝛ vox mul
 titudinis exultantis erat in ea. Et in viris
 qui te multitudine hominū abducebant:

et veniebāt de deserto. posuerūt armillas i
manibz eaz: et coronas speciosas in capi
tibo eaz. Et dixi ei q̄ attrita est in adulter
rijs. Nunc fornicabit̄ in fornicatione sua.
eciā hec. Et ingressi sunt ad eam: quasi ad
mulierē meretricē. sic ingrediebant̄ ad ool
lam et ad oolibam mulieres nepharias.
Viri ergo iusti sunt. Nō iudicabūt eas iu
dicio adulterarū et iudicio effundentium
sanguinē: quia adultere sunt: et sanguis i
manibz eaz. Hec em̄ dicit dñs de⁹. Adduc
ad eas multitudines ⁊ trahite eas i tumultū
et in rapinam: et lapident̄ lapidibz popu
loꝝ: et pfodiant̄ gladijs eoz. Filios et fi
lias earū interficient: et domos earū igne
succendent. Et auferam scelus de terra: et
discent om̄es mulieres ne faciāt scdm sce
lus eaz. Et dabunt scelus vestꝝ sup vos:
et peccata ydoloꝝ vestroꝝ portabitis: et
sciatis quia ego dñs deus.

Capitulum

XXIII.

Factū est verbum dñi ad me in
anno nono: in mense decimo deci
ma die mensis dicēs. Fili hominis:
scribe tibi nomen diei huius in qua p̄fir
matus est rex babilonis aduersum hirlm
hodie: et dices p̄ proverbiū ad domū irri
tatricē parabolaz: et loquens ad eos. Hec
dicit dñs deus. Pone ollam eneam: pone
inquaz: et mitte in eam aquam. Congere
frusta eius in eaz: om̄em ptem bonam. et
femur. ⁊ armū. elcam: ⁊ ossibz plena. Din
guissimuz pecus assume: cōpone q̄ strues
ossiuꝝ sub ea. Efferbuit coctio eius: ⁊ dis
cocta sunt ossa illius in medio eius. Pro
pterea hec dicit dñs deus. Ele ciuitati san
guinū oolle cui⁹ rubigo in ea est: et rubi
go eius nō exiuit de ea. Per ptes ⁊ p ptes
suas eice eā. Nō cecidit sup eā fors. San
guis em̄ eius in medio eius est: sup limpi
dissimā petraz effudit illū. Non effudit il
lum sup terraz vt possit opiri puluere: vt
supinducerē indignationē meaz et vindi
cta vlscerer. Dedi sanguinē eius sup pe
tram limpidissimā: ne operiret̄. Propte
rea hec dicit dñs de⁹. Ele ciuitati sangui
num: cuius ego grandeꝝ faciā p̄ram. Cō
gerere ossa: que igne succendā. Consumē
tur carnes: et coquet̄ vniuersa p̄positio:
et ossa tabescent. Done q̄ eaz sup p̄nas
vacuam vt incalecat et liquefiat es eius:

et p̄fletur in medio eius inq̄namentū ei⁹:
et cōsumat̄ rubigo eius. Multo labore su
datum est: et nō exiuit de ea nimia rubigo
eius. neq̄ p̄ ignez. Immūdicia tua execra
bilis: q̄ mundare te volui: et nō es mun
data a sordibus tuis. Sed nec mūdaberis
prius: donec quiscere faciā indignationez
meā in te. Ego dñs locutus sum. Veniet ⁊
faciā: non trāseam neq̄ p̄cam: nec placa
bor. Juxta vias tuas et iuxta adinuētio
nes tuas iudicabo te dicit dñs. Et factus
est verbū domini ad me dicēs. Fili hoīs:
ecce ego tollo a te desiderabile oculoꝝ tu
oꝝ in plaga: et nō planges neq̄ plorabis
neq̄ fluent lacrimae tue. Ingemisce tacēs:
mortuoꝝ luctū nō facies. Corona tua cir
cūligata sit tibi: ⁊ calciamēta tua erunt in
pedibus tuis: nec amictu ora velabis. nec
cibos lugentiū p̄medes. Locut⁹ sum q̄ ad
iplm mane: et mortua ē vxor mea vesp̄ri.
Feci q̄ mane sicut p̄cep̄at mibi. Et dixit
ad me plus. Quare nō indicas nob̄ quid
ista significant q̄ tu facis? Et dixi ad eos.
Sermo dñi factus ē ad me dicēs. Loque
tomui israhel. Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego
polluam sanctuarium meū. supbiam impij
vestri. et desiderabile oculoꝝ vestroꝝ. ⁊
sup quo pauet aīa vestra: ⁊ filij vestri ⁊ fi
lie vestre quas reliq̄stis gladio cadent: et
facietis sicut feci. Ora amictu non velabi
tis: et cibos lugentiū nō p̄medetis. Coro
nas habebitis i capitibz v̄ris: et calciamē
ta i pedibz. Nō plangetis neq̄ flebitis: sed
tabescetis in iniquitatibz vestris: ⁊ vnusq̄sq̄
gemet ad fratrem suū. Critq̄ ezechiel vob̄
in portentuz. Juxta om̄ia que fecit facie
tis cum venerit istud: et sciatis q̄ ego dñs
deus. Et tu fili hominis ecce i die qua tol
lam ab eis fortitudinē eoz. et gaudiū bi
gnitatis. et desiderium oculoꝝ eoz. sup quo
requiescūt anime eoz. filios et filias eoz:
in die illa cū venerit fugiens ad te vt an
nunciet tibi: i die inquā illa ap̄iet os tuū
cū eo qui fugit: et loq̄ris et nō silebis vl̄.
erisq̄ eis in portentum: et sciatis quia ego
dominus.

Capitulum. XXV.

Factus est sermo dñi ad me di
cens. Fili hominis: pone faciē tu
am contra filios ammon: ⁊ p̄pha
bis de eis: et dices filijs ammon. Audite
verbū domini dei. Hec dicit dominus de⁹.

Pro eo quod diristis euge euge super factuariū
meū quod polutū ē. et super terrā isrl̄ quā desola
ta ē. et super domū iuda quā ducti sunt in ca-
ptiuitatē: idcirco ego trabas te filiis oriē-
talibus in hereditatē: et collocabūt caulas suas
in te: et ponēt in te tentoria sua. Ipsi come-
dēt fruges tuas: et ipsi bibent lac tuū. Da-
boq; rabba in habitaculū camelorum: et fili-
os ammon in cubile pecorum: et scietis quod ego
dñs: quia hec dicit dñs deus. Pro eo quod plausi-
sti manu et percussisti pedē et gaudia es ex
toto affectu super terrā isrl̄: idcirco ecce ego
extēdā manū meā super te: et edā te in direptō-
nē gētium: et interficiā te de populis. et p̄dā d̄ ter-
ris et p̄terā: et scietis quod ego dñs. Hec dicit
dñs deus. Pro eo quod dixerūt moab et seyr ec-
ce sicut oēs gentes domus iuda: idcirco ecce
ego aperīā humerū moab de ciuitatibus: de
ciuitatibus inq; ei: et d̄ finibus eius inclitas
terre. bethelsimoth et beelmeon et charia-
thaim filiorum oriētis cū filiis ammon. Et da-
bo eas in hereditatē: ut nō sit vl̄ memoria fili-
orum ammon in gētibus. Et in moab faciam iudi-
cia: et sciet quod ego dñs. Hec dicit dñs deus.
Pro eo quod fecit ydumea ultōz ut se vindica-
ret de filiis iuda. peccauitq; delinqns et vi-
dictā expetiuit de eis: idcirco hec dicit do-
minus deus. Extēdā manū meā super ydu-
meas: et auferā de ea hoīes et iumentū: et faci-
am eas desertā ab austro. Qui sūt in edom
gladio cadēt: et dabo ultōz meā super ydume-
am p̄ manū populi mei isrl̄. Et faciēt in edom
iuxta irā meā et furoz meū: et sciet v̄dictā
meā dicit dñs deus. Hec dicit dñs deus. Pro-
eo quod fecerūt palestinī v̄dictā: et vlti se sunt
toto aīo. interficiētes et implentes inimici-
as vetēs: p̄tēa hec dicit dñs deus. Ecce ego
extēdā manū meā super palestinōs: et interfi-
ciam interfectores. Et p̄dā reliq̄as mariti-
me regionis: faciāq; in eis vltōnes magnas
arguēs in furore: et sciet quod ego dñs cū tete-
ro v̄dictā meā super eos. **Capitulum. XXVI.**

Ascēdit dñs deus in vntecio aīo prima mē-
sis: sc̄t̄ ē s̄mo dñi ad me dicēs. Fi-
lii hoīs: peo quod dixit tirus d̄ isrl̄m:
euge euge p̄fracte sūt porte populoz: p̄uersa
ē ad me: implebor deſta eius: p̄tēa hec dicit
dñs deus. Ecce ego super te turre: et ascēdē faci-
am ad te gētes multas. sicut ascēdit mare
fluctuans. Et dissipabūt muros tūri: et de-
struēt turre ei. Et radā puluerē ei d̄ ea:

et dabo eā in limpidiſſimā petrā. Siccato
sagenarū erit in medio maris: quod ego locu-
t̄ sū ait dñs deus: et erit in direptōz gentibus.
Filie q̄ ei q̄ sūt in agro gladio interficiētes:
et sciet quod ego dñs: quā hec dicit dñs deus.
Ecce ego adducam ad tūrū nabuchodonō-
sor regē babilonis ab acqlone: regē regūz.
cū eq̄s et curribus et eq̄tibz et cetis populoz ma-
gno. Filias tuas q̄ sūt in agro gladio interfi-
ciet: et circūdabit te munitōnibus et p̄porta-
bit aggerē in giro. Et eleuabit p̄ te clipeū:
et vineas et arietes tēpabit in muros tuos:
et turre tuas destruet in armatura sua.
Inundatōe eq̄rū ei operiet te puluis eo-
rū: a sonitu eq̄tū et rotarū et curruū moue-
būt muri tui. Cū ingressus fuerit portas
tuas q̄si p̄ itroitū urb̄ dissipate. unguē eq̄z
suoz p̄culcabit oēs plateas tuas: populū
tuum gladio cedet: et statue tue nobiles in
terrā corruēt. Clastabūt opes tuas. diripi-
ēt negociatōes tuas: et destruet muros tu-
os. et domos tuas p̄claras subuertēt: et la-
pides tuos et ligna tua et puluerē tuū in me-
dio ponēt. Et q̄scē faciā multitudinē can-
torū tuoz: et sonit̄ cithararū tuarū nō au-
dieſ āplus. Et dabo te in limpidiſſimā pe-
trā: siccato sagenarū eris nec edificaberis
vl̄: quod ego dñs locut̄ sū dicit dñs deus. Hec
dicit dñs deus de tūro. Nūq̄d nō a sonitu rui-
ne tue. et gemitu interfectoz tuoz cū occi-
si fuerit in medio tui. cōmouebūt insule: et
descēdēt de sedibus suis oēs p̄cipes maris.
et auferēt exuias suas: et vestimenta sua
varia abiciēt et induēt stupore: In terra
sedebūt: et attoniti super repentino casu tuo
amirabūt. et assumētes super te lamētū dicēt
tibi. Quō p̄isti q̄ habitas in mari urbs incli-
ta: q̄ fuisti fortis in mari cū habitatoribus
tuis q̄s formidabant oniuersū: Nūc stupe-
būt naues in die pauoris tui: et turbabūt in-
sule in mari eoq; null̄ egrediaſ ex te: quod hec
dicit dñs deus. Cū tetero te urbē desolatam
sicut ciuitates q̄ nō habitant: et abduero
super te abissū. et operuerit te aq̄ multe et de-
traxero te cū hijs q̄ descēdūt in lacū ad pplm
sēp̄ternū: et collocauero te in t̄ra nouissi-
ma sicut solitudines vetēs cū hijs q̄ deducū-
tur in lacū ut nō habiteris: porro cū tetero
glam in t̄ra viuētū. in nihilū redigā te: et nō
eris. et requisita nō inuenis vl̄ in sempiternū
dicit dominus deus. **Capitulum. XXVII.**

Et factū est ōbuz dñi ad me dicēs. Tu ergo fili hoīs assume sup tīrū lamentū: et dices tīro. q̄ habitat ī introitu maris: negociatōni p̄loꝝ ad insulas mltas. **D**ec dicit dñs de⁹. O tīre tu dixisti. Perfecti decoris ego sū: et ī corde maris sita. Finitimi tui qui te edificauerūt impleuerūt decorem tuū: abietib⁹ de sanir extruxerūt te cū oībo tabulatis maris. Cedrū de libano tulerūt vt facerēt tibi malū: quercus d̄ basan dolauerūt ī remos tuos: trāstra tua fecerūt tibi ex eboze indico: et p̄toziola d̄ insulis ytalie. Bissus varia d̄ egipto tecta ē tibi ī velū vt ponereſ ī malo: iacinct⁹ et purpura d̄ insulis elisa facta sūt opimētū tuū. **H**abitatores sydonis et arabij fuerūt remiges tui: sapientes tui tīre facti sūt gubernatores tui: senes biblij et prudentes ei⁹ p̄buerūt nautas. ad ministeriū varie suppellectilis tue. **O**ēs naues maris et nautae earū fuerūt ī p̄lo negociatōis tue: p̄se et libij et libies erant ī exercitu tuo viri bellatores tui: clipeū et galeā suspēderūt ī te p̄ ornatu tuo. **F**ilij arabij cū exercitu suo sup muros tuos ī circuitu tuo. s̄ et pigmei q̄ erāt in turrib⁹ tuis pharetras suas suspenderūt in muris tuis p̄ gūrū. **I**psi p̄pleuerūt pulcritudinē tuā. **C**arthaginienses negociatores tui. **A** multitudinē cūctarū diuiciarū argēto ferro stanno plūboq; repleuerūt nūdinas tuas. **G**recia et thubal et mosoch ip̄i institores tui. **M**ancipia et vasa erea abduxerūt p̄lo tuo d̄ domo thogorma: equos et equites et mulos adduxerūt ad for̄ tuuz. **F**ilij bedan negociatores tui. **I**nsule multe negociatō man⁹ tue. **D**entes eburneos et hebeninos p̄mutauerūt ī p̄cio tuo. **S**yrus negociator tu⁹. **P**ropter multitudinē opm tuoz gēmaz purpurā et scutulata et bissum et sericū et coccū posuerūt ī mercatu tuo. **J**uda et terra isrl̄ ip̄i institores tui ī frumento primo. balsamū et mel et oleū et resmā p̄posuerūt in nūdinis tuis. **D**amascen⁹ negociator tuus ī multitudinē opm tuoz: ī multitudinē diuersarū opū ī vino pingui: ī lanis coloris optimi. **D**an et grecia et mozel ī nūdinis tuis p̄posuerūt ferrū fabrefactū: stactē et calam⁹ ī negociatōne tua. **D**edan institores tui ī tapetib⁹ ab sedendū. **A**rabia et vniuersi principes cedar ip̄i negociatores man⁹ tue: cū

agnis et arietibus et hebis venerūt ab te negociatores tui. **C**reditores saba et rema ip̄i negociatores tui: cū vniuersis primis aromatis et lapide p̄cioso et auro qd̄ p̄posuerūt ī mercatu tuo. **A**raz et chenue et eden negociatores tui. **S**aba et assur et chelmach veditores tui: ip̄i negociatores tui mltiphariaz inuolucris iacincti et polimitoz garūq; p̄ciosaz q̄ obuolute et astricte erāt funib⁹: cedros q; habebāt ī negociatōnib⁹ tuis. **N**auēs maris principes tui ī negociatōne tua: et repleta es: et glorificata nimis ī corde maris. **I**n aquis maris abduxerūt te remiges tui. **V**ient⁹ auster p̄triuuit te. **I**n corde maris diuicie tue: et thesauri tui et multiplex instrumētū tuū. **N**aute tui et gubernatores tui q̄ tenebāt suppellectilē tuā. et p̄lo tuo p̄erant: viri q; bellatores tui q̄ erāt ī te cū vniuersa multitudinē tua q̄ ē ī medio tui: cadēt ī corde maris ī die ruine tue. **A** sonitu clamoris gubernatoꝝ tuoz p̄turbabūt classēs: et descēdent de nauibus suis oēs q̄ tenebāt remū. **N**aute et vniuersi gubernatores maris ī terra stabūt: et eiulabunt sup te voce magna: et clamabūt amare. **E**t supiaciēt puluerē capitib⁹ suis. et cinere p̄spergent: et rabēt sup te caluiciū: et accingent ciliicijs. **E**t plorabūt te ī amaritudinē aīe ploratu amarissimo: et assumēt sup te carmē lugubre et plangēt te. **Q**ue ē vt tīr⁹ q̄ obmutuit ī medio maris: **Q**ue ī exitu negociatōnū tuaz d̄ mari implesti p̄los mltos: ī mltitudinē diuiciarū tuaz et p̄loꝝ tuoz ditasti r̄ges terre. **N**ūc p̄trita es a mari: ī p̄fūdis aq̄rū opes tue: et oīs mltitudo tua q̄ erat ī medio tui ceciderūt. **A**niuersi habitatores insularū obstupuerūt sup te: et reges eaz om̄is tēpestatē p̄culsi mutauerūt vult⁹. **N**egociatores p̄loꝝ rū sibilauerūt sup te. **A**d nihilū deducta es et nō eris vsq; ī p̄petuū. **Ca. XXVIII.**

Et factus est sermo dñi ad me dicēns. **F**ili hoīs: dic principi tīri. **D**ec dicit dñs deus. **E**go eleuatus est cor tuū et dixisti. de⁹ ego sū et ī cathedra dei sedi ī corde maris: cū sis hō et nō de⁹: et dedisti cor tuū quasi cor dei. **E**cce sapientior es tu danielle: omne secretuz nō est absconditū a te. **I**n sapiētia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinē: et acq̄sisti aurū et argentū ī thesauris tuis ī multitudinē sapie

tue: et in negociatione tua multiplicasti tibi fortitudinem et eleuatum est cor tuum in robore tuo. Propterea hec dicit dominus deus tuus. Ego eleuatum est cor tuum quasi cor dei: idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium. Et nudabunt gladios suos super pulcritudinem sapientie tue: et polluunt decorem tuum. Interficiet et detrahent te: et morieris in interitu occisorum in corde maris. Numquid dicis loquaris deus? ego sum coram interficietibus te cum sis homo et non deus? In manu occidentium te morietur et circumcisorum morieris: in manu alienorum: quia ego locutus sum ait dominus deus tuus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: leua planctum super regem tyri et dices ei. Hec dicit dominus deus tuus. Tu signaculum similitudinis plenius sapientia perfectus decore: in deliciis paradisi dei fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum: sardius thopasius et iaspis. crisolitus et onix et berillus. saphirus et carbunculus et smaragdus. Aurum quoque opus decoris tui et foramina tua in die qua probatus es probata sunt. Tu cherub extensus et protegens: et posui te in monte sancto dei. In medio lapidum ignitorum ambulasti: perfectus in uis tuis a die probationis tue: donec inuenta est iniquitas in te. In multitudine negociationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate. et peccasti: et eieci te de monte dei: et prohibi te o cherub protegens de medio lapidum ignitorum. Et eleuatum est cor tuum in decore tuo. Perhibi sapientiam tuam in decore tuo: in terra pieci te: an faciem regum dedi te ut cerneret te. In multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negociationis tue polluisti sanctificationem tuam. Produca ergo ignem de medio tui qui comedat te: et dabo te in cinerem super terram in prospectu omnium uidentium te. Omnes qui uiderint te in gentibus obstupescunt super te. Nihil factus es: et non eris in perpetuum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Filij hominis: pone faciem tuam contra sydonem et prophetabis de ea: et dices. Hec dicit dominus deus tuus. Ecce ego ad te sydonem et gloriabor in medio tui: et sciet quod ego dominus cum fecero in ea iudicia: et sanctificatus fuero in ea. Et immittam eam pestilentiam et sanguinem in plateis eius: et corruent interfecti in medio eius gladio pro circuitu: et sciet quod ego dominus. Et non erit uultus domui israel. Offendiculum amaritudinis et spina doloris inferes undique pro circuitu eorum qui aduersantur eis: et sciet quod ego dominus deus tuus. Quia congregaui domum israel de populis in quibus

dispersi sunt. sanctificabor in eis coram gentibus: et habitabunt in terra sua quam dedi suo meo iacob: et habitabunt in ea securi. Et edificabunt domos et plantabunt vineas: et habitabunt confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui aduersantur eis pro circuitu: et sciet quod ego dominus deus eorum.

Capitulum XXIX.

In anno decimo et duodecimo mense una die mensis factum est uerbum domini ad me dicens. Filij hominis pone faciem tuam contra pharaonem regem egypti: et prophetabis de eo: et de egypto uniuersa loquere et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te pharaon rex egypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dices. me est fluuius: et ego feci memetipsum. Et ponam frenum in maxilla tua: et agglutabo pisces fluminum tuorum squamis tuis. Et extraham te de medio fluminum tuorum: et uniuersi pisces tui squamis tuis adherent. Et percipiam te in destitu: et omnes pisces fluminis tui. Super faciem terre cades. Non colligeris: neque congregaberis. Bestiis terre et uolatilibus celi dedi te ad deuorandum: et sciet omnes habitatores egypti quia ego dominus. Pro eo quod fuisti baculus arundine domui israel quam apprehenderunt te manu. et confractus es et lacerasti omnes humerum eorum: et inuictus es super te prominutus es et dissoluisti omnes renes eorum: propterea hec dicit dominus deus tuus. Ecce ego adducam super te gladium: et interficiam te te hominem et iumentum. Et erit terra egypti in destitu et in solitudine: et sciet quod ego dominus. Pro eo quod dixeris fluuius me est et ego feci eum: idcirco ecce ego ad te et ad flumina tua. Dabo quoque terram egypti in solitudine gladio dissipata: a turre syones usque ad terminos ethiopiae. Non pertransibit ea pes hominis: neque pes iumentum quod ibi est in ea: et non habitabit quodraginta annis. Dabo quoque terram egypti destitutam in medio terrarum desertarum: et ciuitates eius in medio urbium subuersarum: et erunt desolate quodraginta annis. Et dispergam egyptios in nationes: et uentilabo eos in terras: quia hec dicit dominus deus tuus. Post finem quodraginta annorum congregabo egyptum de populis in quibus dispersi fuerant: et reducam captiuitatem egypti et collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis sue: in terra de qua sumpti sunt. Et erunt ibi in regnum humile: et inter cetera regna erit humilima. Et non eleuabit uultus super nationes: et imminuaz

eos ne imperēt gentibz: neq; erūt ultra domū isrl' i p̄fidentia docētes iniquitatē ut fugiāt et sequātur eos: et sciēt qz ego sū dñs deus. Et factū ē i vigesimo et septimo anno i primo i vna mēsis: factū ē verbuz dñi ad me dicens. Fili hoīs: nabuchodonosor rex babilonis fuisse fecit exercituz suū seruitute magna aduersus tjrū. Omne caput decaluatuz: et oīs humer' depilat' ē. Et merces nō ē reddita ei neq; exercitui ei' de tjrō: p̄ fuitute q̄ seruiuit mihi aduersus eā. Propterea hec dicit dñs de'. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē babilonis i terra egipti: et accipiet multitudinē eius et tēp dabit' manubias ei' et diripiet spolia ei': et erit merces exercitui illi' et opi p̄ quo seruiuit aduersus eā. Dedi ei terras egipti: p̄ eo q̄ laborauerit mihi ait dñs de'. In die illa pullulabit cornu domū isrl': et tibi dabo aptū os i medio eoz: et sciēt qz ego dominus.

Capitulum .XXX.

Et factū ē verbuz dñi ad me dicens. Fili hoīs p̄pha et dic. Hec dicit dominus de'. Alulate ve ve diei: qz iuxta ē dies et appropinquet dies dñi: dies nubis. tēpus gētū erit. Et veniet gladi' i egiptū: et erit pavor in ethiopia cū ceciderint vulnerati i egipto: et ablata fuerit multitudo illi' et destructa fundamenta ei'. Ethiopia et libia et lidij et omne reliquum vulgus et chub et filij terre federis cū eis gladio cadent. Hec dicit dñs de'. Et corruēt fulcientes egiptuz: et destruet supbia imperij ei'. A turre sijenes gladio cadēt in ea: ait dñs exercitūū. Et dissipabunt i medio terrarū desolatarū: et vbes eius in medio ciuitatū desertarū erūt: et sciēt qz ego dñs deus. cūz dederō ignem i egipto. et attriti fuerit oēs auxiliatores ei'. In die illa egredient' nūcij a facie mea i trieribz ad p̄terēdā ethiopiae p̄fidentia. et erit pavor i eis i die egipti: qz absq; dubio veniet. Hec dicit dñs de'. Et cessare faciā multitudinē egipti in manu nabuchodonosor regis babilonis. Ipse et plus ei' cū eo: fortissimi gētū abducuntur ad dispergēdam terrā. Et euaginabūt gladios suos sup egiptū: et implebūt terrā interfectis: et faciā alueos fluminū aridos et tradā terrā i man' pessimoz: et dissipabo terrā et plenitudinē ei' i manus alienoz. Ego dñs locut' sū. Hec dicit dñs de'. et dī

perbaz simulacra: et cessare faciā ybola de mēphis: et dux de terra egipti nō erit apli us. Et dabo t̄rozē i terrā egipti et disperdā terrā phatures et dabo ignē i taphnis: et faciā iudicia mea i alexādr̄ia. Et effūdā indignatōz meā sup pelusiū robur egipti: et interficiā multitudinē alexandrie: et dabo ignē i egipto. Quasi pturiēs dolebit pelusium: et alexādr̄ia erit dissipata: et i mēphis āgustie quōttidiane. Iuuenes eliopoleos et bubasti gladio cadēt: et ip̄e captiue ducētur. Et i taphnis nigrescet dies: cū p̄tr̄i uero ibi sceptrā egipti: et defecerit i ea supbia potentie eius. Ip̄am nubes opiet: filie aut ei' in captiuitatē ducētur. Et iudicia faciā i egipto: et sciēt qz ego dñs. Et factuz est i vntesimo āno i primo mēse i septimo mensis: factū ē verbū dñi ad me dicens. Fili hoīs. brachiū pharaonis regis egipti cōfregi: et ecce nō ē obuolutuz ut restitueret ei sanitas ut ligaret' pannis et fasciret' lintheolis: et recepto robore possit tenere gladiū. Propterea hec dicit dñs de'. Ecce ego ad pharaonē regē egipti: et p̄minuā ei' brachiū forte s; p̄fractū: et deiciā gladiū de manu ei'. Et dispergam egiptū i gētibz: et ventilabo eos i terris. Et p̄fortabo brachia regis babilonis: daboq; gladiū meū i manu ei'. Et p̄frigā brachiū pharaonis: et gemēt gemitibz interfecti coraz facie ei'. Et p̄fortabo brachia regis babilōis: et brachia pharaonis p̄cidēt. Et sciēt qz ego dñs cū tēp extēdēt eū sup terrā egipti. Et dispergā egiptū in natōnes: et ventilabo eos i terras: et scient qz ego dñs. **Capitulum .XXXI.**

Et factū ē i āno vntesimo tercio mense vna mēsis: factū ē verbuz dñi ad me dicens. Fili hoīs: dic pharaoni regi egipti et ip̄lo ei'. Cui similis factus es i magnitudine tua: ecce assur q̄si cedrus i libano pulcer ramis et frōdibz nemorosus. excelsusq; altitudine: et inter p̄tensas frontes eleuatum est cacumen eius. Aque nūtrierunt illū: abissus exaltauit illum. Flumina eius manabant in circuitu radicū eius: et riuos suos emisit ad vniuersa ligna regiōis. p̄pterea eleuata ē altitudo ei' sup oīa ligna regiōis: et multiplicata sūt arbusta ei': et eleuati sūt rami ei' p̄ aquis

multis. Cūq; extēdisset umbrā suā. i ramis ei? fecerūt nidos omīa volatilia celi: et sub frondib; ei? genuerūt oēs bestie saltuū: et sub umbraculo illi? habitabat cetus gentium plurimaz. Eratq; pulcerrim? i magnitudine sua: et in dilatōne arbustoz suozū. Erat ei radix illi? iuxta aquas multas. Cedri nō fuerūt altōres illo i pabīso dei. Abietes nō adēquauerūt sūmitatē ei?: et platani nō fuerūt eque frōdib; illi?. Omne lignū pabīsi dei nō ē assimilātū illi? et pulcritudini ei?: qm̄ speciosū feci eū: et multis p̄fēsisq; frondib;. Et emulata sūt eū omīa ligna voluptatis: q̄ erāt i pabīso dei. Propterea hec dicit dñs de?. Pro eo q̄ sublimatus est in altitudine et dedit sūmitatē suam virētē atq; p̄fēsam et eleuatū ē cor ei? i altitudine sua: tradidi eā i man? fortissimi gentiuz. Faciēs faciet ei: iuxta impietatē eius. Et eleci eā: et succidēt eā alieni? et crudelissimi nacionū. Et piciēt eū sup mōtes: et i cūctis puallib; corruēt rami ei?. Et p̄fringēt tur arbusta ei? i uniuersis rupib; terre: et recedent de umbraculo ei? oēs ppli terre: et relinquent eū. In ruina ei? habitauerunt oīa volatilia celi: et i ramis ei? fuerūt uniuerse bestie regionis. Quāobrem nō eleuabunt in altitudine sua oīa ligna aq̄rū: nec ponēt sublimitatē suā inter nemorosa atq; frontosa. nec stabūt i sublimitate sua oīa q̄ irrigāt aq̄s: qz oēs f̄diti sūt i morte: ad terrā ultimā i medio filioz hoīm ad eos q̄ descendūt ad lacum. Hec dicit dñs de?. In die qm̄ descendit ad inferos indixi luctuz. operui eū abisso: et p̄hibui flumina eius: et coercui aquas multas. Contristat? ē super eum liban?: et oīa ligna agri p̄busta sūt. A sonitu ruine ei? cōmouit gētes. cū deducērem eū ad infernū cū hijs q̄ descēdebāt i lacū. Et p̄solata sūt i terra infima oīa ligna voluptatis egregia atq; p̄clara in libano: uniuersa que irrigabāt aq̄s. Nā et ipsi cuz eo descendūt ad infernū ad interfectos gladio: et brachiū uniuscuiusq; sedebit sub umbraculo ei? i medio nationū ei?. Cui assimilatus es o inclite atq; sublimis inter ligna voluptatis: Ecce deduct? es cū lignis voluptatis ad terrā ultimā. In medio incircūcisoz tormies: cuz eis q̄ interfecti sūt gladio. Ipse ē pharao et omīs multitudo eius dicit dñs deus. **Capitulum. XXXII**

Et sc̄m ē duodecimo anno i mense duodecimo in vna mēsis: sc̄m ē verbū dñi ad me dicens. Fili hoīs. assume lamētū sup pharaonē regē egipti: et dices ed eū. Leoni gentiū assimilatus es: et draconi q̄ ē in mari. Et vētilabas cornu in fluminib; tuis: et p̄turbabas aquas pedib; tuis: et p̄culcabas flumina eaz. Propterea hec dicit dñs de?. Expādā sup te rethe meuz i mltitudine p̄loz mltoz: et exēhā te i sagena mea et piciā te in terras. Sup faciem agri abiciā te: et habitare faciā sup te oīa volatilia celi: et saturabo de te bestias uniuerse terre. Et dabo carnes tuas sup montes: et implebo colles tuos sanie tua. Et irrigabo terrā fetore sāguis tui sup mōtes: et valles implebūt ex te. Et opiaz cū excict? fueris delos: et nigrescē faciā stellas ei?. Solē nūbe tegā: et luna nō dabit lumē suū. Omīa lumīaria celi merere faciā sup te: et dabo tenebras sup terrā tuaz dicit domin? de?. Cū ceciderit vulnerati tui in medio terre ait dñs de?. Et irritabo cor p̄loz rū multoz cū induxero p̄tritōz tuaz i gentib; sup terras q̄s nescis: et stupescē faciā sup te p̄los multos. Et reges eoz horrore nimio formidabūt sup te cuz volare cepit gladius me? sup facies eoz: et obstupescēt repēte singuli p̄ aīa sua i die ruine sue: qā hec dicit dñs de?. Gladi? regis babilōis veniet tibi: in gladijs fortiū beiciā multitudiez tuaz. Inexpugnabiles oēs gētes hee. Et vastabūt supbiā egipti: et dissipabitur mltitudo ei?. Et p̄dā oīa iumēta ei? q̄ erāt sup aq̄s plurimas: et nō p̄turbabit eas pes hoīs vlē: neq; ungula iumentoz turbabit eas. Tūc purissimas reddā aq̄s eoz: et flumina earū quasi oleū abducā ait dñs deus: cū dederō terrā egipti desolatā. Deseret atq; terra a plenitudine sua qm̄ p̄cussēro oēs habitatores ei?: et sciēt qz ego dñs. Planctus ē: et plāgent eū filie gentium plāgēt eū sup egiptū et sup multitudinē ei? plāgēt eū: ait dñs de?. Et sc̄m ē i duodecimo āno. i q̄nta decia mēse: sc̄m ē verbū dñi ad me dicens. Fili hoīs. cane carnē lugubre sup mltitudinem egipti. Et detrahe eā: ipam et filias gentiū robustarū ad terrā ultimā: cū hijs qui descendūt in lacum. Quo pulcrior es descende: et dormi cum incircūcis. In medio interfectozū gladio cadet. Gladi? dat?

est. Et attraxerunt eam: et omnes populos eius. Loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni: qui cum auxiliatoribus eius descenderunt et dormierunt incircumcisi interfectis gladio. Ibi assur et omnis multitudo eius: in circuitu illius sepulcra eorum omnes interfecti et qui ceciderunt gladio: quorum data sunt sepulcra in nouissimis lacis. Et facta est multitudo eius per gurgitem sepulcri eius: uniuersi interfecti cadentesque gladio: qui dederunt quondam formidinem suam in terra uiuentium. Ibi elam: et omnis multitudo eius per gurgitem sepulcri sui. Omnes hi interfecti ruentes gladio: qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam. Qui posuerunt terrorem suum in terra uiuentium: et portauerunt ignominiam suam cum hijs qui descenderunt in lacum. In medio interfectorum posuerunt cubile eius in uniuersis populis eius: in circuitu eius sepulcrum illius. Omnes hi in circumcisi interfectis gladio. Dederunt enim terrorem suum in terra uiuentium: et portauerunt ignominiam suam cum hijs qui descendunt in lacum. In medio interfectorum positi sunt. Ibi mosoch et tubal et omnis multitudo eius: in circuitu eius sepulcra illius. Omnes hi incircumcisi interfectis et cadentes gladio: quia dederunt formidinem suam in terra uiuentium: et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis. Et posuerunt gladios suos sub capitibus suis: et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum: quia terrorem fortium facti sunt in terra uiuentium. Et tu ergo in medio incircumcisorum pretereris: et dormies cum interfectis gladio. Ibi ydumea et reges eius et omnes duces eius: qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio: et qui cum incircumcisis dormierunt. et cum hijs qui descenderunt in lacum. Ibi principes aquilonis omnes et uniuersi venatores qui deducti sunt cum interfectis: pauentes et in sua fortitudine confusi. quia dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio: et portauerunt confusionem suam cum hijs qui descendunt in lacum. Audiuit eos pharao et psalat est super uniuersam multitudinem suam quam interfecta est gladio: pharao et omnis exercitus eius ait dominus deus: quia dedit terrorem suum in terra uiuentium: et dormiuit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio: pharao et omnis multitudo eius ait dominus deus.

Capitulum .XXXIII.

Et factum est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis. loquere ad filios populi tui: et dices ad eos. Terra cum ibuxero de nouissimis suis et constituerit eum super se speculatore et ille uiderit gladium uenientem super terram. et cecinerit buccina et annuncietur populo: audiet autem quisque ille est sonitus buccine et non se obsuauerit ueneritque gladius et tulerit eum: sanguis ipsius super caput eius erit. Non uero buccine audiuit et non se obsuauit: sanguis eius in ipso erit. Si autem se custodierit: animam suam saluauit. Quod si speculatore uiderit gladium uenientem et non insonauerit buccina et populus se non custodierit. ueneritque gladius et tulerit de eis animam: ille quod in iniquitate sua captus est: sanguinem autem eius de manu speculatores requirat. Et tu fili hominis: speculatore dedit te domui israel. Audiens ergo ex ore meo sermo noster: annuncietur eis ex me. Si me dicente ad impium. impie morte morieris. non fueris locutus? ut se custodiat ipse a uia sua: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua requirat. Sin autem annunciaui te ad impium ut a uis suis uertat. non fuerit uertat a uia sua: ipse in iniquitate sua morietur: porro tu animam tuam liberauisti. Tu uero fili hominis: dic ad domum israel. Sic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra super nos sunt: et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo uiuere poterimus? Dic ad eos. Quomodo ego dicit dominus deus: nolo mortem impij: sed ut uertat impius a uia sua et uiuat. Conuerimini a uis uestris pessimis. Et quare moriemini domus israel? Tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui. Iusticia iusti non liberabit eum in quacumque die peccauerit: et impietas impij non nocebit ei in quacumque die conuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit uiuere in iusticia sua in quacumque die peccauerit. Etiam si dixero iusto quod uita uiuat. et confusus iniusticia sua fecerit iniquitates: omnes iusticie eius oblivioni tradentur: et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur. Si autem dixero impio morte morieris. et egerit penitentiam a peccato suo. feceritque iudicium et iusticiam. et pignus restituerit ille impius. rapinamque reddiderit: in mandatis uite ambulauerit nec fecerit quicquam iniustum: uita uiuet et non morietur. Omnia

peccata ei quae peccauit non imputabuntur ei. Iudicium et iusticiam fecit: vita uiuet. Et dixerunt filij populi tui. Non est equi ponderis uia domini. Et iporum uia iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia sua feceritque iniquitates: morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua feceritque iudicium et iusticiam: uiuet in eis. Et dicitis. Non est recta uia domini. Anumquamque iuxta uias suas iudicabo de uobis domine israel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense. in quinta mense transmigratis nostre: uenit ad me qui fugerat de iherusalem dicens. Claustrata est ciuitas. Manu autem domini facta fuerat ad me uisus antequam ueniret qui fugerat: aperuique os meum donec ueniret ad me mane: et apertus ore meo non silui amplius. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Filij hominis: qui habitant in ruinosis hijs super humum israel loquentes aiunt. An erat abraham: et hereditate possidebit terram. Nos autem multi sumus: nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus deus: qui in sanguine comeditis et oculos uos leuatis ad immundicias uias et sanguinem funditis: nunquam terram hereditate possidebitis. Stetistis in gladijs uestris. fecistis abominaciones. et unusquisque proximum primum sui polluit: et terram hereditate possidebitis. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus. Alio ego: quia qui in ruinosis habitant gladio cadent: et qui in agro est. bestijs tradentur ad deuorandum: et qui in praesidijs et in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinem et in desertum: et deficiet superba fortitudo eius: et desolabuntur montes israel. eorum nullus sit qui pro eis transeat. Et scient quia ego dominus cum dederero terram eorum desolatam et desertam: propter uniuersas abominaciones suas quas operati sunt. Et tu fili hominis filij populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostijs domorum et dicunt unum ad alterum uir ad proximum suum loquentes uenite et audiamus quod sit sermo egrediens a domino: et uenit ad te quasi si ingredias populum. Et sedent coram te plus me: et audiunt sermones tuos et non faciunt eos: quia in canticum oris sui uertunt illos. Et auaricia suarum sequitur cor eorum: et es eis quasi carmen musicum quod suauitudo dulcior sono canis. Et audiunt uerba tua et non faciunt ea: et cum uenerit quod predictum est ecce enim uenit: tunc scient quia propheta fuerit inter eos. **Capitulum XXXIII.**

Et factum est uerbum domini ad me dicens. Filij hominis propheta de pastoribus israel: el: propheta et dices pastoribus. Hec dicit dominus deus. De pastoribus israel: qui pascebant semetipsos. Nonne greges a pastoribus pascebantur? Lac comedebatis et lanis operiebamini: et quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis: et quod egrotum non sanastis. Quod fractum est non alligastis. et quod abiectum est non reduxistis: et quod perierat non quesistis: sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Et disperse sunt oues mee eorum non est pastor: et facte sunt in deuoratorem omnium bestiarum agri: et dispersae sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus et in uniuerso colle excelso: et super omnes facies terre dispersi sunt greges mei: et non erat qui requireret. Non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite uerbum domini. Alio ego dicit dominus deus: quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oues mee in deuoratorem omnium bestiarum agri. eorum non esset pastor: neque ei quesierunt pastores gregem meum: sed pascebant pastores semetipsos et greges meos non pascebant: propterea pastores audite uerbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse super pastores: requiram gregem meum de manu eorum et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem meum: nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorum: et non erunt eis in escam: quia hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse requiram oues meas: et uisitato eas sicut uisitato pastor greges suos: in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum. Sic uisitato bo oues meas: et liberabo eas de omnibus locis in quibus disperse fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis et congregabo eas de terris: et inducam eas in terram suam: et pascam eas in montibus israel in riuis et in cunctis sedibus terre. In pascuis ubi mis pascam eas: et in montibus excelsis israel erunt pascue earum. Ibi requiescent in herbis uirentibus: et in pascuis pinguibus pascuntur super montes israel. Ego pascam oues meas: et ego eas accubare faciam dicit dominus deus. Quod perierat requiram et quod abiectum erat reducam: et quod infirmum fuerat consolidabo: et quod pingue et forte custodiam. et pascam illas in iudicio. Et os autem greges mei:

Dec dicit dñs deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus. arietū et hircorū. Nōne satis vobis erat pascua bona depasci? Insuper et reliquias pascuarū vāz ꝑculcastis pedibus vris: et cū purissimā aquā biberitis: reliquias pedibus vris t̄bastis. Et oves mee his q̄ ꝑculcata pedibus vris fuerāt pascebātur: et q̄ pedes vri turbauerāt hec bibeāt. Propterea hec dicit dñs deus ad vos. Ecce ego ipse iudico inter pecus pigue et macilētū. Pro eo q̄ lateribus et humeris inpiguebatis et cornibus vris ventilabatis oīa infirma pecora donec dispergerētur foras: saluabo grege meū et nō erit ultra i rapinā: et iudicabo inter pec' et pec'. Et suscitabo super eas pastorem unū q̄ pascat eas seruū meū dauid: ipse pascet eas: et ipse erit eis i pastore. Ego autē dñs ero eis i deū: et seruus me' dauid princeps i medio eorū. Ego dñs locutus sū. Et facias cū eis pactū pacis: et cessare faciam bestias pessimas de terra. Qui habitāt i deserto securi dormiēt in saltibus et ponam eos i circuitu collis mei bñdictōnem: et deducam ymbre i tēpore suo: et pluuie bñdictōnis erunt. Et dabit lignū agri fructū suū: et terra dabit germen suū: et erit i terra sua absqz timore. Et sciēt qz ego domin' cū ꝑtriuero cathenas iugi eorū: et eruo eos d' manu impantiū sibi. Et nō erūt ultra i rapinā i gētibus: neqz bestie terre deuorabūt eos: sed habitabūt cōfidentē absqz ullo terrore. Et suscitabo eis germē noiatū: et nō erūt ultra imminuti fame in terra: neqz portabūt vlē obprobria gentiū. Et scient qz ego dñs deus eorū cū eis: et ipi populus me' dom' isrl' ait dñs deus. Nos autē greges mei greges pascue mee hoies estis: et ego dñs de' vester: dicit dñs de'.

Capitulū .XXXV.

Et factus ē sermo dñi ad me dicēs. Fili hoīs pone faciē tuā aduersus montē seyr: et ꝑphetabis de eo et dices illi. Dec dicit dñs deus. Ecce ego ad te mons seyr: et extēdam manū meā sup te. et dabo te desolatum atqz desertū. Arbes tuas demoliar et tu desertus eris: et scies qā ego dñs eorū fueris inimic' sempitern'. et ꝑcluseris filios isrl' i man' gladij in tpe afflictōis eorū. i tpe iniqtatis extreme. Propterea uiuo ego dicit dñs deus: qm̄ sanguini trabaz te. et sanguis te ꝑsequet: et cū san-

guinē oderis: sanguis ꝑsequet te. Et dabo montē seyr desolatū et desertum: et auferā te eo euntē et redeuntē: et implebo mōtes ei' occisorū suorū. In collibus tuis et in vallibus tuis atqz i torrentibus interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas trabam te: et ciuitates tue nō habitabūf. Et scietis qz ego domin' de': eorū dixeris due gētes et due terre mee erūt et hēditate possidebo eas: cū dñs eēt ibi. Propterea uiuo ego dicit dñs de': qz faciā iuxta irā tuā et s̄m zelū tuū quē fecisti odio habēs eos: et notus efficiar ꝑ eos cū te iudicauero: et scies quia ego dñs. Audiui uniuersa obprobria tua q̄ locutus es de mōtibus isrl' dicēs. Deserti nobis ad deuorādū dati sūt. Et insurrexistis sup me ore vō: et derogastis aduersū me. Verba vā ego audiui. Dec dicit dñs de'. Letate uniuersa terra. i solitudinē te redigam: sicuti gauisus es sup hēditatē dom' isrl': eorū fuerit dissipata sic faciā tibi. Dissipat' eris mons seyr. et ydumea oīs: et sciēt quia ego dñs. **Cap. XXXVI.**

Quā autē fili hominis ꝑpheta sup montes israel: et dices. Mōtes israel audite verbum dñi. Dec dicit domin' deus. Eorū dixerit inimicus de vobis euge altitudines sempiternae in hereditatez dante sunt nob: ꝑpterea vaticinare et dic. Dec dicit dñs de'. Pro eo q̄ desolati estis et conculcati ꝑ circuitum et facti i hēditatē reliqz gentibus: et ascendisti super labiū ligue et obprobriū ꝑpli: ꝑpterea montes isrl' audite vōbū dñi dei. Dec dicit dñs de' mōtibus et collibus torrentibus vallibusqz et desertis partietinis et vrbibus derelictis q̄ depopulate sūt et subsanate a reliquis gentibus ꝑ circuitū. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de ydumea uniuersa: q̄ dererūt terram meā sibi in hereditatē cū gladio et toto corde et ex animo: et eiecerūt eā vt vastarēt: idcirco vaticinare sup humus israel: et dices montibus et collibus iugis et vallibus. Dec dicit dominus deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sū: eorū confusionem gentiū sustinueris. Idcirco hec dicit dominus deus. Ego leuauī manū meā vt gentes que i circuitu vō sūt ipse ꝑfusionē suaz portēt: vos autē mōtes

israel ramos vros germinetis: et fructu vestrum afferatis pro meo israel. Prope enim est ut veniat. Quia ecce ego ad vos: et conuertar ad vos. et arabimini: et accipietis semetipsum. Et multiplicabo in vobis homines omnesque domum israel. Et habitabunt civitates. et ruinosas instaurabunt: et replebo vos hominibus et iumentis: et multiplicabunt et crescent. Et habitare vos faciam sicut a principio: bonisque donabo manibus que habuistis ab initio: et scietis quia ego dominus. Et adducam super vos homines populi mei israel: et hereditate possidebunt te. Et eris eis in hereditate: et non abdes ultra ut absque eis sis. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dicunt de vobis deuoratrix hominum es et suffocans gentem tuam: propterea homines non metes amplius: et gentem tuam non necabis ultra ait dominus deus. Nec audiam faciam in te amplius confusionem gentium: et obprobrium populi nequaquam portabis: et gentem tuam non amittes amplius ait dominus deus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominum domus israel habitauerunt in humo sua: et polluerunt eam in visceribus suis et in stercoribus suis. Juxta iudicia menstruate facta est viscerum eorum coram me: et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram. Et in ydolis suis polluerunt eas: et diripi eos in gentes et vitilati sunt in terras: iuxta vias eorum et ad inuentiones eorum iudicauerunt eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum: cum dicerent de eis populus domini iste est: et de terra eius egressi sunt. Et peperi nomini sancto meo: quod polluerat domus israel in gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israel. Hec dicit dominus deus. Non propter vos ego faciam domus israel: sed propter nomen sanctum meum quod polluitis in gentibus ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quod polluitis in medio earum: ut sciant gentes quod ego dominus. dicit dominus exercituum. Cum sanctificatus fuero in vobis coram eis. Tollam quod peius vos de gentibus: et congregabo vos de vniuersis terris: et adducam vos in terram vestram. Et effundam super vos aquam mundam: et mundabimini ab omni iniquitate vestris: et ab vniuersis ydolis vestris mundabo vos. Et dabo vobis cor nouum: et spiritum nouum ponam in medio vestri. Et auferam cor lapideum de carne vestra: et dabo vobis cor carneum: et spiritum meum ponam in medio vestri. Et faciam ut in prece-

ptis meis ambuletis: et iudicia mea custodiat et operemini. Et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris: et eritis mihi in populum: et ego ero vobis in deum. Et saluabo vos ex vniuersis iniquitatibus vestris: et vocabo frumentum et multiplicabo illud: et non imponam in vos famem. Et multiplicabo fructum ligni et gemina agri: ut non portetis ultra obprobrium famis in gentibus. Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum: et displicebunt vobis iniquitates vestre et scelera vestra. Non propter vos ego faciam ait dominus deus: notum sit vobis. Confundemini et erubescite super visceribus vestris domus israel. Hec dicit dominus deus. In die quam mundauero vos ex omnibus iniquitatibus vestris et inhabitari fecero vrbes. et instaurauero ruinosas: et terra deserta fuerit exculta. que quondam erat desolata in oculis omnis viatoris: dicent. Terra illa inculta facta est ut ortus voluptatis: et civitates deserte et destitute atque suffosse munite sederunt. Et sciens quod quocumque derelicta fuerit in circuitu vestro: quod ego dominus edificavi dissipata. plantauique inculta: ego dominus locutus sum et fecerim. Hec dicit dominus deus. Adhuc in hoc inueniet me domus israel: ut faciam eis. Multiplicabo eos sicut gregem hominum ut gregem sanctum: ut gregem iherusalem in solennitatibus eius. Sic erunt civitates deserte plene gregibus hominum: et scient quod ego dominus. **Capitulum .XXXVII.**

Facta est super me manus domini: et eduxit me in spiritu domini. et dimisit me in medio campi que erat plenus ossibus: et circumduxit me per ea in circuitum. Erant autem multa valde super faciem campi: siccaque vehementer. Et dixit ad me. Fili hominum: putasne viuunt ossa ista? Et dixi. Domine deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibus istis. Et dices eis. Ossia arida: audite verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego intromittam in vos spiritum et viuetis: et dabo super vos nervos. et succrescere faciam super vos carnes. et super tendam in vobis cutem: et dabo vobis spiritum et viuetis. et scietis quod ego dominus. Et prophetavi sicut precepit mihi. Factum est autem sonitum prophetante me: et ecce motio. Et accesserunt ossa ad ossa: unum quodque ad iuncturam suam. Et vidi: et ecce super ea nervi et carnes ascenderunt. et extenta est in eis cutis desuper: et

spiritu habebat. Et dixit ad me. Vaticinare ad spiritum: vaticinare fili hominis: et dices ad spiritum. **H**ec dicit dominus deus. A quatuor ventis veni spiritus: et insuffla super interfectos istos: et reviviscat. Et prophetavi sicut preceperat mihi. Et ingressus est in ea spiritus et vixerunt: steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde. Et dixit ad me. Fili hominis: ossa hec universa domus israel est. Ipsi dicunt. aruerunt ossa nostra: et perijt spes nostra: et abscisi sumus. Propterea vaticinare: et dices ad eos. **H**ec dicit dominus deus. Ecce ego aperiam tumulos vestros: et educam vos de sepulcris vestris populus meus: et inducam vos in terram israel. Et scietis quia ego dominus. cum aperuero sepulcra vestra: et educerem vos de tumulis vestris populus meus: et dederem spiritum meum in vobis et vixeritis. Et requiescet vos faciam super humum vestrum: et scietis quia ego dominus locutus sum et feci: ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis sume tibi lignum unum: et scribe super illud. iude et filii israel socii eius. Et tolle lignum alterum: et scribe super illud. ioseph lignum ephraim: et cuncte domus israel sociorumque eius. Et adiunge illa unum ad alterum tibi lignum unum: et erunt in unione in manu tua. Cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes nonne iudicas nos quod in hijs tibi velis: loquaris ad eos. **H**ec dicit dominus deus. Ecce ego assumam lignum ioseph. quod est in manu ephraim et tribu israel que sunt ei adiuncte: et dabo eas pariter cum ligno iuda et faciam eas in lignum unum: et erunt unum in manu eius. Erunt autem ligna super que scripseris in manu tua in oculis eorum: et dices ad eos. **H**ec dicit dominus deus. Ecce ego assumam filios israel de medio nationum ad quas abierunt: et congregabo eos undique et adducam eos ad humum suam. Et faciam eos in gentem unam in terra in monte israel: et rex unus erit omnibus imperans. Et non erit ultra due gentes: nec dividetur amplius in duo regna. Neque polluentur ultra in ydolis suis et abominacionibus et cunctis iniquitatibus suis: et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverunt: et emundabo eos. Et erunt mihi populus. et ego ero eis deus: et servus meus david rex super eos: et pastor unus erit omnium eorum. In iudicijs meis ambulabunt: et mandata mea custodient: et facient ea. Et habitabunt super terram quam dedi servo meo iacob in qua habitaverunt patres vestri: et habitabunt

super eam ipsi et filii eorum et filii filiorum eorum usque in sempiternum: et david servus meus princeps eorum in perpetuum. Et precium illis fides pacis: pactum sempiternum erit eis. Et fundabo eos et multiplicabo: et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis et ero eis deus: et ipsi erunt mihi populus. Et scient gentes quia ego dominus sanctificator israel: cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

Capitulum XXXVIII.

Factus est sermo domini ad me dicens. **F**ili hominis pone faciem tuam contra gog et terram magog principem capitis mosoch et thubal: et vaticinare te eo. et dices ad eum. **H**ec dicit dominus deus. Ecce ego ad te gog principem capitis mosoch et thubal. Et circumagam te et ponam frenum in maxillis tuis: et educam te et omnes exercituum tuum equos et equites vestitos loriceis universos: multitudinem magnam hastarum et clipeum et arripientium gladium. Per se ethiopes et libies cum eis: omnes scutati et galileati. Sumer et universa agmina eius: domus togorma latera aquilonis et totum robur eius: populique multi tecum. Prepara et instrue te et omnem multitudinem tuam que coaceruata est ad te: et esto eis in preceptum. Post dies multos visitaberis. In novissimo anno annorum venies ad terram quam reversa est a gladio: congregata est de populis multis: ad montes israel qui fuerunt deserti iugiter. **H**ec de populo educta est: et habitaverunt in ea confidenter universi. Ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes: ut operias terram. tu et omnia agmina tua: et populi multi tecum. **H**ec dicit dominus deus. In die illa ascendet sermones super cor tuum: et cogitabis cogitationem pessimam: et dices. Ascendam ad terram absque muro. Venient ad quiescentes habitantesque secure. omnes habitant sine muro. Electes et porte non sunt eis. Et diripias spolia et inuadas predam: ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti: et super populum qui est congregatus ex gentibus qui possidere cepit: et esse habitator umbilici terre. Saba et dedan et negociatores tharsis et omnes leones eius dicent tibi. Nunquid ad sumenda spolia tu venis? **Ecce** ad diripiendam predam congregasti multitudinem tuam: ut tollas argentum et aurum:

auferas suppellectilē atq; substāciā ⁊ diripi
as manubias infinitas. Propterea vaticinā
nare fili hoīs: ⁊ dices ad gog. **Hec dicit do
min⁹ de⁹.** Nūquā nī i die illo cū habitauerit
plus me⁹ isrl' p̄fide'ter scies ⁊ venies tu de
loco tuo a laterib⁹ aq̄lonis tu ⁊ ppli multi
tecū: ascēsores eq̄rū vniuersi. cetus magn⁹
et exercitus vehemēs: **Et ascēdes sup pplm
meū isrl' q̄si nubes vt operias terrā.** In no
uissimis dieb⁹ eris: ⁊ abducā te sup terras
meā: vt sciāt gētes me cū sanctificatus fu
ero i te in oculis eoz o gog. **Hec dicit domi
nus de⁹.** Tu ergo ille es de q̄ locut⁹ sū i di
eb⁹ antiq̄s i manu seruoꝝ meoꝝ p̄phetarū
isrl': q̄ p̄phetauerunt i dieb⁹ illoꝝ tēpoꝝ vt
abducereꝝ te sup eos. **Et erit in die illa. in
die aduent⁹ gog sup terrā isrl' ait dñs de⁹:**
ascēdet indignatō mea i furore meo ⁊ in ze
lo meo. **In igne ire mee locut⁹ sū:** qz in die
illa erit cōmotio magna sup terrā isrl': et
cōmouebunt a facie mea pisces maris et
volucres celi ⁊ bestie agri: ⁊ omne reptile
q̄ mouetur sup humū: cūctiq; hoīs q̄ sūt
sup faciem terre. **Et subuertēt mōtes: ⁊ ca
det sepes: ⁊ oīs murus corruet in terrā.** **Et
p̄uocabo aduersus eū i cūctis mōtib⁹ me
is gladiū: ait dñs de⁹.** Gladius vniuscui⁹
q̄ i frēz suū diriget. **Et tūc iudicabo cū pe
ste ⁊ sanguine ⁊ ymbre vehemēti: ⁊ lapidi
bus imēsis.** Ignē ⁊ sulphur pluam sup euz
et sup exercituū ei⁹: et sup p̄plos multos q̄
sunt cum eo. **Et magnificabor ⁊ s̄ctifica
bor: et notus ero i oculis multaz gentiū: ⁊
scient quia ego sum dominus.**

Capituluz .XXXIX.

Quā at fili hoīs vaticinare aduersū
gog: ⁊ dices. **Hec dicit dñs de⁹.** **Ec
ce ego sup te gog principē capitis
mosoch ⁊ thubal.** **Et circūagā te ⁊ educaz
te. ⁊ ascēde te faciā de laterib⁹ aq̄lonis: et
abducā te sup mōtes isrl'. Et p̄cuz arcū
tuuz i manu sinistra tua: et sagittas tuas
de manu dextera tua.** **Deiciaz te sup mon
tes isrl': cades tu ⁊ oīa agmina tua ⁊ popu
li tui q̄ sūt tecū.** **Feris .auib⁹. omiq; vola
tili ⁊ bestijs terre tedi te ad deuorandum.**
**Sup faciē agri cades: qz ego locut⁹ sū ait
dñs de⁹.** **Et imittā ignē i magog et i hīs q̄
habitāt i insulis p̄fide'ter: et scient qz ego**

dñs. **Et nomē sanctū meū notū faciam in
medio ppli mei isrl': ⁊ nō polluā nomē san
ctū meū amplius: et scient gētes qz ego do
min⁹ sanct⁹ isrl'. Ecce venit: et factuz ē ait
dñs de⁹.** **Hec est dies d̄ q̄ locut⁹ sū.** **Et egre
dient habitatores de ciuitatib⁹ isrl': et suc
centēt et cōburent arma clipeuz ⁊ hastas
arcum et sagittas ⁊ baculos manuū ⁊ con
tos: ⁊ succendent ea igni septem annis. Et
nō portabūt ligna de regionib⁹ neq; succi
dēt d̄ saltib⁹. qm̄ arma succēdēt igni: ⁊ tēp⁹
dabūt eos q̄b⁹ p̄de fuerant: ⁊ dirripiēt va
statores suos ait dñs de⁹.** **Et erit i die illa
dabo gog locū noīatū sepulcrū i isrl'. vallē
viatoꝝ ad orientē maris: q̄ obstupescē fa
ciet p̄tereūtes. Et sepeliēt ibi gog ⁊ omnez
mltitudinem ei⁹: ⁊ vocabit vallis mltitu
dinis gog: ⁊ sepeliēt eos dom⁹ isrl' vt mun
dēt terrā septēz mēlib⁹.** **Sepeliet at eū oīs
plus terre: et erit eis nomiata dies i qua
glorificat⁹ sū ait dñs deus.** **Et viros iugif
p̄stituēt lustrantes terrā: q̄ sepeliāt et req̄
rāt eos q̄ remanserat sup faciem terre: vt
emūdent eā.** **Post mēses at septēz querere
incipient: ⁊ circūbūt pagrātes terrā.** **Qu
q; viderint os hoīs statuēt iuxta illud ti
tulū donec sepeliāt illud pollictores i val
le multitudinis gog.** **Nomē autē ciuitatis
amona: ⁊ mūdabūt terrā.** **Tu ergo fili ho
minis: hec dicit dñs de⁹.** **Dic omī volucrī
⁊ vniuersis auib⁹ cūctisq; bestijs agri.** **Con
uenite p̄perate: p̄currite vndiq; ad victimā
meā quā ego immolo vob. victimaz grādē
sup montes isrl': vt comedatis carnes ⁊ bi
batis sanguinez.** **Carnes fortiū comeditis
et sanguinē principum terre bibetis: arie
tum et agnoz et hircoz thauoꝝq; et alti
liū ⁊ pinguiū omīū ⁊ cōmedetis adipē i sa
turitatē: ⁊ bibetis sanguinē in ebrietatē d̄
victima quā ego immolabo vob: ⁊ satura
bimini sup mēsam meaz de equo ⁊ de equi
te forti. ⁊ de vniuersis viris bellatorib⁹ ait
dñs de⁹.** **Et ponā gloriā meam in gētib⁹: ⁊
videbūt oēs gētes iudiciū meū qd̄ fecerim.
et manū meā quā posuerim sup eos: et sci
ent dom⁹ isrl' quia ego dominus de⁹ eorum
a die illa ⁊ deinceps.** **Et scient gentes quo
niā i iniq̄tate sua capta sit dom⁹ isrl': ⁊ qd̄
dereliq̄rit me et absconderim faciē meā ab
eis: et tradideri eos i man⁹ hostiū ⁊ cecide
rint i gladio vniuersi.** **Iuxta imūdiā eoz**

et scelus feci eis: et abscondi faciem meam ab illis. Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam captiuitatem iacob: et miserebor omnis domus israel. Et assumam zelum pro nomine sancto meo: et portabunt profusionem suam et omnes prauitatem quam prauicati sunt in me cum habitauerunt in terra sua confidenter neminem formidantes: et reduxero eos de populis. et congrega uero de terris inimicorum suorum. et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarum. Et scient quod ego dominus deus eorum eorumque transferam eos in nationes: et congrega uero eos super terram suam: et non dereliquerim quemquam ex eis ibi. Et non abscondam ultra faciem meam ab eis: eorumque effuderim spiritum meum super omnem domum israel ait dominus deus. **Capitulum XL.**

In vigesimo quinto anno transmigrationis nostre in exordio anni decima mensis quartodecimo anno postquam percussa est ciuitas: in ipsa hac die facta est super me manus domini: et adduxit me illuc in visionibus dei. Adduxit me in terras israel: et dimisit me super montem excelsum nimis super quem erat quasi edificium ciuitatis vergentis ad austrum: et introduxit me illuc. Et ecce uir cuius erat species quasi species eris: et funiculus lineus in manu eius: et calamus mensure in manu eius. Stabat autem in porta: et locutus est ad me idem uir. Fili hominis: uide oculis tuis et auribus tuis audi: et pone cor tuum in omnia que ego ostendam tibi quod ut ostendam tibi abductus es huc. Annuncia omnia que tu uides domui israel. Et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique: et in manu uiri calamus mensure sex cubitorum et palmo. Et mensus est latitudinem edificij calamo uno: altitudinem quoque calamo uno. Et uenit ad portam que respiciebat uiam orientalem: et ascendit per gradum eius. Et mensus est limen porte calamo uno latitudinem. id est limen unum calamo uno in latitudine: et thalamum uno calamo in longum. et uno calamo in latum: et iter thalamos quinque cubitos: et limen porte iuxta vestibulum porte intrinsecus calamo uno. Et mensus est vestibulum porte octo cubitorum: et frontem eius duobus cubitis. Vestibulum autem porte erat intrinsecus. Porro thalami porte ad uiam orientalem tres hinc et tres inde: mensura una trium: et mensura una frontium ex utraque parte. Et mensus est latitudinem limi-

nis porte decem cubitorum: et longitudinem porte tredecim cubitorum: et magnitudinem ante thalamos cubiti unius: et cubitum unum finis utrimque. Thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde. Et mensus est porta a tecto thalami usque ad tectum eius latitudinem uiginti quinque cubitorum: ostium contra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos: et ad frontem atrium porte undique per circuitum: et ante faciem porte que pertinebat usque ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos: et fenestras obliquas in thalamis et frontibus eorum: que erant intra portas undique per circuitum. Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per gradum intrinsecus: et ante frontes pictura palmarum celsa. Et eduxit me ad atrium exterius: et ecce gazophylata et pauiamentum stratum lapideum in atrio per circuitum. Triginta gazophylata in circuitu pauiamenti: et pauiamentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat interiorius. Et mensus est latitudinem a facie porte inferioris usque ad frontem atrij interioris extrinsecus: centum cubitos ad orientem et ad lonam. Portam uero que respiciebat uiam aqilonis atrij exterioris mensus est tam in longitudine quam in latitudine et thalamos eius tres hinc et tres inde. et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram porte prioris: quinquaginta cubitorum longitudinem eius: et latitudinem uiginti quinque cubitorum. Fenestre autem eius et vestibulorum et sculpture secundum mensuram porte que respiciebat ad orientem: et septem graduum erat ascensus eius. Et vestibulum ante eam: et porta atrij interioria contra portas aqilonis et orientalem. Et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos. Et eduxit me ad uiam australem: et ecce porta que respiciebat ad austrum. Et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores: et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras: quinquaginta cubitorum longitudine et latitudine uiginti quinque cubitorum: et in gradibus septem ascendebat ad eam. Et vestibulum ante fores eius: et celate palme erant una hinc et altera inde in fronte eius: et porta atrij interioris in uiam australem. Et mensus est a porta usque ad portam in uiam australem centum cubitos. Et introduxit me in atrium interiorius ad portas australem: et mensus est portam iuxta mensuras superiores. thalamorum eius: et frontem eius et vestibulum eius huiusdem mensuris: et

fenestras vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum: et latitudine quinquaginta cubitorum. Et vestibulum eius ad atrium exterius: et palmas eius in fronte: et octo gradus erant quibus ascendebat per eam. Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius sicut supra: et fenestras eius et vestibulum in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum: et vestibulum eius id est atrium exterius et palme celate in fronte eius hinc et inde: et in octo gradibus ascensus eius. Et introduxit me ad portam quam respiciebat ad aquilonem. Et mensus est secundum mensuras superiores thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius et fenestras eius per circuitum longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum. Et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius. et celatura palmarum in fronte eius hinc et inde: et in octo gradibus ascensus eius: et per singula gazophilatia ostium in frontibus portarum. Ibi lauabant olocaustum. Et in vestibulo porte due mensae hinc et due mensae inde: ut immolet super eas olocaustum et pro peccato et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit ad ostium porte quod pergit ad aquilonem due mensae: et ad latus alterum ante vestibulum porte due mensae. Quatuor mensae hinc et quatuor mensae inde: per latera porte octo mensae erant: super quas immolabant. Quatuor autem mensae ad olocaustum delapidibus quadratis extructae. longitudine cubiti unius et dimidii: et altitudine cubiti unius: super quas ponant vasa in quibus imolant olocaustum et victima. Et labia earum palmarum unius: reflecta intrinsecus per circuitum. Super mensas autem carnes oblationis. Et extra portam interiorum gazophilatia cantorum in atrio interiori quod erat in latere porte respicientis ad aquilonem: et facies eorum contra viam australem: una ex latere porte orientalis. quam respiciebat ab viam aquilonis. Et dixit ad me. Hoc est gazophilatium quod respicit viam meridianam sacerdotum qui excubant in custodiis templi: porro gazophilatium quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministrum

rium altaris. Isti sunt filii sadoch qui accedunt de filiis leui ad dominum ut ministrarent ei. Et mensus est atrium longitudine centum cubitorum. et latitudine centum cubitorum. per quadrum: et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulum templi: et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde: et latitudinem porte trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde: longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum et latitudinem undecim cubitorum. Et octo gradibus ascendebat ad eam: et columnae erant in frontibus: una hinc et altera inde.

Capitulum .XLI.

Et introduxit me in templum: et mensus est frontes. sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde. Latitudo tabernaculi et latitudo porte decem cubitorum erat: et latera porte quinque cubitis hinc: et quinque cubitis inde. Et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum: et latitudinem viginti cubitorum. Et introgressus intrinsecus mensus est in fronte porte duos cubitos: et portam sex cubitorum: et latitudinem porte septem cubitorum. Et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum: et latitudinem viginti cubitorum ante faciem templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus est parietem domus sex cubitorum: et latitudinem lateris quatuor cubitorum: undique per circuitum domus. Latera autem lateris ad latus: bis triginta tria. Et erant eminentia quaeingerent per parietem domus in lateribus per circuitum ut continerent: et non attingerent parietem templi. Et platea erat in rotundum. ascendens sursum per coelestem et in cenaculum templi deferebat per gyrum. Idcirco latius erat templum in superioribus: et sic de inferioribus ascendebat ad superiora: in mediis. Et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spacio: et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum. Et erat interior domus. in lateribus domus. Et inter gazophilatia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique. Et ostium lateris ad orationem: ostium unum ad viam aquilonis: et ostium unum ad viam australem et latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu. Et edificium quod erat sepatum versus ad viam respiciente: ad mare latitudinis septuaginta

cubitorū: paries autē edificij quīq; cubito-
rum latitudinis p̄ circuituz: et longitudo
ei⁹ nonaginta cubitoꝝ. Et mēsus ē domus
longitudinē centū cubitoꝝ: ⁊ qđ sepatum
erat edificij ⁊ parietes ei⁹ longitudinis cē-
tū cubitoꝝ. Latitudo autē aī faciez dom⁹: ⁊
qđ erat sepatū p̄ orientē centū cubitorū.
Et mēsus ē longitudinem edificij p̄tra fa-
ciē ei⁹ qđ erat sepatū ad dorsū acthetas ex
utraq; pte centum cubitoꝝ. ⁊ tēplū interi-
us. ⁊ vestibula atrij. limina ⁊ fenestras ob-
liquas: acthetas ī circuitu p̄ tres ptes con-
tra uniuscuiusq; limē: stratūq; ligno p̄ gij-
rū in circuitu. Terra autē vsq; ad fenestras:
⁊ fenestre clausē sup ostia. ⁊ vsq; ad domuz
interiores et forinsecus p̄ oēs parietē ī cir-
cuitu intrinsecus et forinsecus ad mensu-
ram: et fabrefacti cherubin et palme. Et
palma inter cherub et cherub. Duasq; fa-
cies habebat cherub: faciē hoīs iuxta pal-
maz ex hac parte: ⁊ faciē leonis iuxta pal-
mam ex alia parte exp̄ssaz. Per oēs domū
in circuitu de terra vsq; ad superiora porte:
cherubin ⁊ palme celate erāt ī pietē tēpli.
Limē q̄drangulū: ⁊ facies sanctuarij aspe-
ct⁹ p̄tra aspectū. Altaris lignei triū cubi-
toꝝ altitudo: ⁊ longitudo ei⁹ duoz cubito-
rum: et anguli ei⁹ et longitudo ei⁹ ⁊ pietes
ei⁹ lignei. Et locut⁹ ē ad me. Hec ē mēsa co-
rā dño. Et duo ostia erāt in tēplo et ī san-
ctuario: ⁊ ī duob; ostijs ex utraq; pte bina
erāt ostiola: q̄ ī seinuicē plicabant. Bina
em̄ ostia erāt ex utraq; pte ostioꝝ. Et cela-
ta erāt in ipsis ostijs tēpli cherubin ⁊ scul-
ptura palmaruz: sicut in pietib; q̄ exp̄ssa
erāt. Quāobrem ⁊ grossiora erāt ligna ī ve-
stibuli fronte forinsec⁹: sup q̄ fenestre obli-
que: ⁊ similitudo palmarū hinc atq; inde ī
humerulis vestibuli s̄m latera dom⁹ lati-
tudinēq; parietum. **Capitulū. XLII**

Eduxit me in atrium exterius p̄
viam ducentē ad aq̄lonez. Et edu-
xit me ī gazophilaciū qđ erat con-
tra sepatū edificij: et p̄ edem vergentē ad
aquilonē. in facie longitudinis centū cubi-
tos ostij aquilonis: ⁊ latitudinis quinquā-
ginta cubitos contra viginti cubitos atrij
interioris: ⁊ p̄tra pavimētū stratuz lapide-
atrij exterioris: ubi erat portic⁹ iuncta por-
ticui triplici. Et ante gazophilacia deam-

bulatō decem cubitoꝝ latitudinis: et ad i-
teriora respiciēs vie cubiti vni⁹. Et ostia
eaz ad aquilonem ubi erāt gazophilacia
ī superiorib; humiliora: qz supportabant pos-
ticus q̄ ex illis eminebāt de inferiorib; ⁊ de
medijs edificij. Tristega em̄ erant: ⁊ nō ha-
bebāt colūnas sicut erant colūne atrioꝝ.
Propterea eminebant de inferiorib; et de
medijs a terra cubitis q̄nq̄gita. Et perybo-
lus exterior s̄m gazophilacia q̄ erāt ī via
atrij exterioris ante gazophilacia. Longi-
tudo ei⁹ q̄nquaginta cubitoꝝ: quia lōgitu-
do erat gazophilatioꝝ atrij exterioris q̄n-
quaginta cubitoꝝ: ⁊ longitudo ante faciez
templi centum cubitoꝝ. Et erat subter ga-
zophilacia hec introitus ab orientē igredi-
entiū in ea de atrio exteriori: ⁊ in latitudi-
ne peryboli atrij quod erat contra viā ori-
entalē in faciem edificij separati. Et erant
ante edificij gazophilacia: ⁊ via ante fa-
ciem eoz iuxta similitudinē gazophilatio-
rū que erant in via aq̄lonis. Secūbū lōgi-
tudinez eoz sic ⁊ latitudo eoz ⁊ omnis in-
troitus eorum ⁊ similitudines et ostia eo-
rū s̄m ostia gazophilatioꝝ. q̄ erant in via
respiciēte ad nothū. Ostiū in capite vie: q̄
erat ante vestibulum sepatū p̄ viam orien-
talem ingredientib;. Et dixit ad me. Gazo-
philacia aq̄lonis et gazophilacia austri q̄
sūt aī edificij sepatū: hec sunt gazophi-
lacia sancta: in q̄b; vestiunt sacerdotes q̄
appropinquant ad dñm ī sancta sanctorū.
Ibi ponent sancta sanctorū: ⁊ oblatōz pro
peccato ⁊ p̄ delicto. Locus em̄ sanctus est.
Cum autē ingressi fuerint sacerdotes: non
egredient̄ de sanctis in atrium exterius. Et
ibi reponēt vestimenta sua in quib; mini-
strāt: qz sancta sūt: vestient̄q; vestimentis
alijs et sic p̄cedent ad pplm. Cūq; cōpleisset
mensuras dom⁹ interioris: eduxit me p̄ vi-
az porte que respiciebat ad viā orientalē:
et mensus est eam vndiq; per circuitum.
Mensus est autem contra ventum orienta-
lem calamo mesure: quingētos calamos
in calamo mesure per circuitum. Et mē-
sus est contra ventum aquilonis quingen-
tos calamos: in calamo mesure per gij-
rum. Et ad ventum australem mensus est
quingētos calamos: ī calamo mesure
per circuitū. Et ad ventū occidentalē mē-
sus ē q̄ngētos calamos: ī calamo mēsure.

Ezechiel

Per quatuor ventos mensus est murū ei⁹
vndiq; p circuitū: lōgitudinē qngētoꝝ cu-
bitoꝝ: ⁊ latitudinē qngētoꝝ cubitoꝝ. Et
murus diuidit inter sanctuariū ⁊ vulgi lo-
cum. **Capitulum XLIII.**

Et duxit me ad portā q̄ respiciebat
ad viā orientālē. Et ecce gloria dei
isrl. ingrediebā p viāz oriētālē: ⁊ ter-
ror erat ei q̄si vox aquarū multarū: ⁊ ter-
ra splētebat a maiestate ei⁹. Et vidi visio-
nē s̄m speciē quā viderā qñ venit vt disper-
deret ciuitatē: ⁊ species s̄m aspectū quem
viderā iuxta fluuiū chobar. Et cecidi sup
faciē meaz. Et maiestas dñi ingressa ē tem-
plū: p viam porte q̄ respiciebat ad oriētē.
Et leuauit me spūs: ⁊ itroduxit me in atri-
um interi⁹. Et ecce repleta erat gloria do-
mini dom⁹. Et audiui loquētē ad me d̄ do-
mo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad
me. Filii hoīs: loc⁹ solij mei. ⁊ loc⁹ vestigioꝝ
rū pedum meoꝝ: vbi habito in medio fili-
oꝝ isrl. ieternuz. Et nō polluet ultra dom⁹
isrl. nomē sanctū meū: ipsi et reges eoꝝ in
fornicatōnib; suis ⁊ in ruinis regū suoꝝ ⁊
i excelsis: q̄ fabricati sūt limē suū iuxta li-
men meuz: ⁊ postes suos iuxta postes me-
os: ⁊ murus erat inter me ⁊ eos. Et pollu-
erūt nomē s̄ctū meū i abominatōnib; q̄s
fecerūt: p̄p̄ qd̄ p̄sumpsi eos i ira mea. Nūc
ergo repellant p̄cul fornicatōz suam ⁊ rui-
nas regū suoꝝ a me: ⁊ habitabo in medio
eozuz semp. Tu ḡ filii hoīs oñde domui isrl
tēplū ⁊ pfundant ab iniqtatib; suis: ⁊ me-
cianē fabricam: ⁊ erubescāt ex oib; q̄ fece-
rūt. Figurā dom⁹ et fabricē ei⁹. exit⁹ et in-
troitus. ⁊ oēs descriptōez ei⁹ ⁊ vniuersa p̄-
cepta ei⁹. cūctūq; ordinē eius. et oēs leges
ei⁹ oñde eis. ⁊ scribe i oclis eoꝝ: vt custodi-
ant omēs descriptōez ei⁹ et p̄cepta illi⁹: et
faciant ea. Ista est lex dom⁹ i sūmitate mō-
tis. Omēs fines ei⁹ in circuitu. sanctū san-
ctoꝝ ē. Hec ē ergo lex dom⁹. Iste autē men-
sure altaris i cubito verissimo: qui habe-
bat cubitū ⁊ palmū. In sinu eius erat cubi-
t⁹: ⁊ cubitus i latitudie: ⁊ definicō ei⁹ vsq;
ad labiū ei⁹ ⁊ i circuitu palmi vni⁹. Hec q̄
erat fossa altaris. Et de sinu terre vsq; ad
crepidinem nouissimā duo cubiti. ⁊ latitu-
do cubiti vni⁹: ⁊ a crepidie minore vsq; ad
crepidinem maiorem quatuor cubiti: ⁊ la-

titudo cubiti vni⁹. Ipse autē ariel quatuor
cubitoꝝ: ⁊ ab ariel vsq; ad sursum cornua
q̄tuor. Et ariel duodeci cubitoꝝ i longitu-
dine per duodeci cubitos latitudis: qua-
drangulatum equis laterib;. Et crepido q̄-
tuordecī cubitoꝝ longitudinis p̄ quatu-
ordecī cubitos latitudis in quatuor angu-
lis eius: ⁊ corona i circuitu ei⁹ dimidiū cu-
biti: et sinus eius vni⁹ cubiti p̄ circuitum.
Gradus autē ei⁹ versi ad orientē. Et dixit ad
me. Filii hoīs: hec dicit dñs de⁹. Nij sūt ri-
tus altaris i quacūq; die fuerit fabricatū:
vt offerat sup illud olocaustū ⁊ effūdatur
sanguis. Et dabis sacerdotib; ⁊ leuitis qui
sūt de semie sadoch q̄ accedūt ad me ait do-
min⁹ de⁹: vt offerat mibi vitulū d̄ armento
p̄ pctō. Et assumens de sanguine ei⁹ pones
sup quatuor cornua ei⁹ ⁊ super q̄tuor āgu-
los crepidinis ⁊ sup coronā in circuitu: et
mūdabis illud ⁊ expiabis. Et tolles vitu-
lū qui oblat⁹ fuerit p̄ peccato: ⁊ cōbures
eū i separato loco domus extra sanctuari-
um. Et i die sc̄da offeres hircū capraz im-
maculatū p̄ peccato: ⁊ expiabunt altare si-
cut expiauerūt in vitulo. Eūq; cōpleueris
expians illud offeres vitulū de armēto im-
maculatū: ⁊ arietē de grege immaculatū: et
offeres eos i p̄spectu dñi. Et mittēt sacer-
dotes sup eos sal: ⁊ offerēt eos i olocaustū
dño. Septem dieb; facies hircū p̄ peccato
quottidie: ⁊ vitulū de armento ⁊ arietē de
pecorib; immaculatos offerēt. Septē die-
bus expiabunt altare ⁊ mūdabūt illud: et
implebunt manū eius. Expletis autem di-
ebus in die octaua et ultra. facient sacerdo-
tes sup altare olocausta v̄a. ⁊ que p̄ pace
offerūt: et placatus ero vobis ait dñs de⁹.

Capitulum XLIII.

Et conuertī me ad viam porte san-
ctuarij exterioris. que respiciebat
ad orientem: et erat clausa. Et di-
xit dominus ad me. Porta hec clausa erit
et non aperietur: et vir non intrabit per
eam. quoniam dominus deus israel ingres-
sus est per eam: eritq; clausa principi.
Princeps ipse setebit in ea: vt comedat pa-
nem coram domino. Per viam porte vesti-
buli ingredietur: et per viam eius egredie-
tur. Et adduxit me per viam porte aqui-
lonis in conspectu domus. et vidi: et ecce

impleuit gloria dñi domū dñi. Et cecidi i facie meā: et dixit ad me dñs. Fili hoīs pone cor tuū et vide oculis tuis: et auribus tuis audi oīa q̄ ego loqr̄ ad te: de vniuersis ceremonijs dom⁹ dñi et d̄ cūctis legib⁹ ei⁹. Et pones cor tuū i vīs tēpli p̄ oēs erit⁹ factu arij: et dices ad exasperantē me domū isrl̄. **Hec dicit dñs de⁹.** Sufficiant vob̄ oīa scelerā v̄a dom⁹ isrl̄: eoq̄ inducitis filios alienos incircūcisos corde et incircūcisos carne vt sint i sanctuario meo et polluant domū meā: et offertis panes meos adipem et sanguinem: et dissoluistis pactū meū i oībus scelerib⁹ v̄is: et nō seruastis p̄cepta sanctuarij mei: et posuistis custodes obseruatōnū mearū i sanctuario meo vobismetip̄is. **Hec dicit dñs de⁹.** Oīs alienigena incircūcisus corde et incircūcisus carne n̄ ingrediēt sanctuariū meū: oīs fili⁹ alien⁹ q̄ ē i medio filioꝝ isrl̄. Sz et leuite q̄ lōge recesserūt a me i errore filioꝝ isrl̄: et errauerūt a me p̄ ydola sua. et portauerūt iniquitatē suā: erūt i sanctuario meo editui et ianitores portarū dom⁹: et ministri dom⁹. Ipi mactabūt olocausta et victimas ppli: et ipsi stabūt i p̄spectu eoz vt ministrent eis. Pro eo q̄ ministrauerūt illis i p̄spectu ydoloꝝ suoz. et facti sūt domui isrl̄ i offēdiculū iniquitatis. idcirco leuaui manū meaz sup eos ait dñs de⁹: et portauerūt iniquitatē suā. Et n̄ appropinquabūt ad me vt sacerdotio fugant̄ mihi: neq̄ accedēt ad oē sanctuariū meuz iuxta sancta sanctorū: sed portabūt p̄fusionē suam et scelerā suā q̄ fecerunt. Et dabo eos ianitores dom⁹: et i oīi misterio ei⁹: et vniuersis que fiēt i ea. Sacerdotes at̄ et leuite filij sadoch q̄ custodierūt ceremonias sanctuarij mei cū errarēt filij isrl̄ a me: ipsi accedēt ad me vt ministrēt mihi et stabūt i cōspectu meo: vt offerāt mihi adipem et sanguinē ait dñs de⁹. Ipi ingrediēt sanctuariū meū: et ipsi accedēt ad mensaz meaz: vt ministrēt mihi et custodiāt ceremonias meas. Cūq̄ ingrediēt portas atrij interioris vestibulo lineis induēt̄: nec ascendet sup eos quicq̄ laneū: qm̄ ministrāt i portis atrij interioris et intrinsecus. Elite linee erūt i capitib⁹ eoz: et feminalia linea erūt i lūbis eoz: et nō accingēt i sudore. Cūq̄ egredient̄ atriū exterius ad pplm̄ exuent se vestimentis suis i q̄b⁹ ministrauerāt: et reponēt

ea in gazophilatō sanctuarij et vestient se vestimētis alijs: et nō sanctificabūt populum i vestibulo suis. Caput autē suum nō radent: neq̄ comam nutriēt: sed tondentes attendent capita sua. Et vinum nō bibet omnis sacerdos quando ingressus est atrium interius. Et viduā et repudiatam nō accipient uxores: sed virgines de semie dom⁹ isrl̄. Sed et viduam que fuerit vidua a sacerdote accipient: et populum meum docebūt quid sit inter sanctum et pollutū: et inter mundū et immundū ostendent eis. Et cū fuerit p̄trouersia stabūt i iudicijs meis: et iudicabūt leges meas. Et p̄cepta mea i oīb⁹ solēnitatib⁹ meis custodiēt: et sabata mea sanctificabūt. Et ad mortuos homines nō ingredient̄: ne polluant̄: nisi ad patrem et m̄rem et filiū et filiam et fratrem et sororem que alterū virū nō habuerit: i quib⁹ p̄taminabunt̄. Et postq̄ fuerit emundatus septem dies numerabunt̄ ei: et i introitus sui i sanctuariū ad atrium interius vt ministrent mihi i sanctuario: offeret p̄ peccato suo ait domin⁹ de⁹. Nō erit autē eis hereditas. Ego hereditas eoz: et possessionem nō dabit̄ eis i isrl̄ ego em̄ possessio eoz. Victimam et p̄ peccato et p̄ delicto ipsi comedēt: et omne votū i isrl̄ iporum erit. Et primitiua omniū primogenitoꝝ et oīa libamenta ex oīb⁹ que offeruntur: sacerdotum erunt. Et primitiua ciboz vestroz dabit̄ sacerdoti: vt reponat benedictōz domui sue. Omne morticinū et captum a bestia de auib⁹ et de pecorib⁹ non comedent sacerdotes.

Capitulū. XLV.

Quāq̄ ceperitis terrā diuiderē sortito. separte p̄micias domio sanctificatū de terra: longitudinem viginti quinque milia: et latitudinē decem milia. Sanctificatum erit i omni termino eius per circuitum. Et erit ex omni parte sanctificatus quingentos per quingentos quadufariam per circuitum: et quinquaginta cubitis i suburbana eius per girū. Et a mensura ista mensurabis longitudinē viginti quinque milium: et latitudinē decem milium. Et i ipso erit templum sanctorum: sanctificatū de terra erit sacerdotib⁹ ministris sanctuarij: qui accedunt ad misterium dñi. Et erit eis loc⁹ i domos

et in sanctuariū sc̄itatis. Viginti q̄q̄ autē
milia longitudinis ⁊ decem milia latitudinis
erūt leuitis: q̄ ministrant domui. Ipsi pos-
sident viginti gazophilatia. Et possessio-
nez ciuitatis dabitur q̄q̄ milia latitudinis
⁊ longitudinis viginti q̄q̄ milia. s̄m sepatōz
sanctuarij om̄i domui isrl̄. Principi q̄ h̄c
et inde ī sepatōz sanctuarij et in possessio-
nem ciuitatis p̄tra faciē sepatōnis sanctu-
arij: et p̄tra faciem possessionis vrbis a la-
tere maris vsq̄ ad mare: ⁊ a latere oriētis
vsq̄ ad oriētē. Longitudinez at̄ iuxta vnā
quāq̄ p̄tē a termino occidentali vsq̄ ad ter-
minū oriētālē: de terra erit ei possessio ī is-
rael. Et nō depopulabūtur ultra principes
p̄lum meū: sed terrā dabūt domui isrl̄ s̄m
tribus eoz. **Dec dicit dñs de⁹.** Sufficiāt vob̄
p̄ncipes isrl̄: iniq̄tatē ⁊ rapinas ītermitti-
te: ⁊ iudiciū ⁊ iusticiā facite. Sepate cōfi-
nia v̄ra a p̄lo meo ait dñs de⁹. Statēra iu-
sta et ephi iustū ⁊ hat⁹ iust⁹ erit vob̄. Ephi
et batus equalia ⁊ vni⁹ mēsure erūt: vt ca-
piat decimā p̄tē chozi batus: ⁊ decimā p̄tēz
chozi ephi. Iuxta mensurā chozi erit equa
liberato eoz. Siclus at̄ viginti obulos ha-
bet. Porro viginti sicli ⁊ viginti q̄q̄ sicli. ⁊
quidē sicli mnā faciūt. Et hec sūt p̄micie
q̄s tolletis: sextā p̄tē ephi de chozo frumē-
ti: ⁊ sextā p̄tē ephi de chozo ordei. Mensura
q̄ olei. Batus olei. decia ps chozi ē: q̄z decē
bati īplēt choz. Et arietē vnū de grege du-
cētoz. de h̄is q̄ nutriuit isrl̄ ī sacrificiū ⁊ ī
olocaustrū ⁊ in pacifica: ad expiandū p̄ eis
ait dñs de⁹. **Dis p̄lus t̄re tenebit p̄micis**
h̄is p̄ncipi ī isrl̄. Et sup̄ principē erūt olo-
causta et sacrificiū ⁊ libamina ī solēnitati-
bus ⁊ ī kalendis ⁊ ī sabbatis: ī vniuersis
solēnitatibz dom⁹ isrl̄. Ipse faciet p̄ pctō sa-
crificiū ⁊ olocaustrū et pacifica: ad expian-
dū p̄ domo isrl̄. **Dec dicit dñs deus.** In p̄-
mo mense vna mēsis sumes vitulū de armē-
to imaculatū: ⁊ expiabis sanctuarium. Et
tollet sacerdos de sanguine qd̄ erit p̄ pctō
⁊ ponet ī postibz dom⁹ ⁊ ī q̄tuor āgulis cre-
pidinis altaris: ⁊ in postibz porte atrij in-
terioris. Et sic facies ī septia mēsis p̄ vno:
q̄ q̄ ignorauit ⁊ errore decept⁹ ē: et expiab
p̄ domo. In p̄mo mēse q̄rtadecia die mēsis
erit vob̄ pasce solēnitas. Septem diebz azi-
ma comedēt. Et faciet princeps ī die illa
p̄ se. ⁊ p̄ vniuerso p̄lo terre vitulū p̄ pctō.

Et ī septēz diebz solennitate faciet olocau-
strum dño: septē vitulos ⁊ septē arietes im-
maculatos quottidie septē diebz: et p̄ pctō
bircū caprū quottidie: et sacrificiū ephi p̄
vitulū ⁊ ephi p̄ arietem faciet: ⁊ olei h̄yn p̄
singula ephi. Septio mense q̄ntadecia die
mēsis ī solēnitate faciet sicut sup̄dicta sūt
p̄ septē dies: tam p̄ pctō q̄ p̄ olocaustrū et ī
sacrificio et in oleo. **Capitulū. XLVI.**

Hec dicit dñs deus. Porta atrij in-
terioris que respicit ad orientem:
erit clausa sex diebz in quibz opus
sit: die at̄ sabbati aperiet. Sed et ī die kalē-
darum aperietur: ⁊ intrabit princeps p̄ vi-
am vestibuli porte deforis: et stabit ī limi-
ne porte. Et facient sacerdotes olocaustrū
eius et pacifica eius: et adorabit super li-
men porte: ⁊ egredietur. Porta autem nō
claudetur vsq̄ ad vesperā. Et adorabit po-
pulus terre ad ostium porte illius ī sabbat-
is et in kalendis coram domino. Olocau-
strum autem hoc offeret princeps domino
in die sabbati: sex agnos imaculatos et
arietem imaculatū ⁊ sacrificiū ephi
per arietem. In agnis autem sacrificiū
quod dederit manus eius: ⁊ olei h̄yn p̄ sin-
gula ephi. In die autem kalendarū vitu-
lum de armento imaculatū et sex agni ⁊
arietes imaculati erūt: ⁊ ephi p̄ vitulū:
ephi q̄z per arietem faciet sacrificiū. De
agnis autem sicut inuenerit manus eius:
olei h̄yn p̄ singula ephi. Cūq̄ ingressus⁹ ē
princeps. per viam vestibuli porte ingre-
diatur: ⁊ per eandē viā exeat. Et cum in-
trabit populus terre in conspectu domini
in solennitatibus: qui ingreditur per por-
tam aquilonis vt adoret: egredietur p̄ viā
porte meridiane. Porro qui ingreditur p̄
viā porte meridiane: egredietur per viā
porte aquilonis. Non reuertetur per viā
porte per quam ingressus est: sed e regiōe
illius egredietur. Princeps autem in me-
dio eorum erit. Cum ingredientibz ingre-
diē⁹ ⁊ euz egredientibz egrediet⁹. Et ī nundi-
nis et solennitatibz erit sacrificiū ephi per
vitulum. ⁊ ephi per arietem: de agnis autē
erit sacrificiū sicut inuenerit man⁹ eius: ⁊
olei h̄yn p̄ singula ephi. Cum autem fece-
rit princeps spontaneū olocaustrū aut pa-
cifica volūtaria domino. aperiet ei porta q̄

respicit ad orientē: et faciet olocaustū suū
 ⁊ pacifica sua (sicut fieri solet i die sabba-
 ti) et egrediet: claudetq; porta postq; exie-
 rit. Et agnū eiusdē anni imaculatū faciet
 olocaustū q̄tidie dño. Bēp mane faciet il-
 lud. Et faciet sacrificiū sup eo cathamane
 mane. sextā ptē ephi: ⁊ de oleo terciā ptem
 bijn. ut misceat simile. Sacrificiū dño le-
 gitimū. iuge atq; ppetuū. Faciet agnū et
 sacrificiū ⁊ oleū cathamane mane olocau-
 stū sēpiternū. **Hec dicit dñs de⁹.** Si dederit
 princeps donū alieni de filiis suis: hēditas
 ei⁹ filioꝝ suoꝝ erit: possidebūt eā hēdita-
 rie. Si autē dederit legatū de hereditate sua
 uni seruoꝝ suoꝝ: erit illi⁹ vsq; ad annū re-
 missionis: ⁊ reuertet ad principē. Hēditas
 autē ei⁹ filijs ei⁹ erit. Et n̄ accipiet p̄iceps de
 hēditate ppli p violēciā ⁊ de possessione eo-
 rū: sed de possessione sua hēditatē dabit fi-
 lijs suis: ut nō disp̄gat plus me⁹ vnusq;sq;
 a possessione sua. Et it̄oduxit me p̄ igres-
 sum q̄ erat ex latere porte i gazophilaciā
 sanctuarij ad sacerdotes: q̄ respiciebāt ad
 aquilonē: ⁊ erat ibi locus vergens ad occi-
 dentē: ⁊ dixit ad me. **Iste ē loc⁹** ubi coquēt
 sacerdotes p̄ pctō ⁊ pro delicto: ubi coquēt
 sacrificiū: nō ut efferāt in atriū exterius ⁊
 sanctificet plus. Et eduxit me i atriū ex-
 teri⁹: et circūduxit me p̄ quatuor angulos
 atrij. Et ecce atriolū erat in angulo atrij:
 atriola singula p̄ angulos atrij. In qua-
 tuor angulos atrij atriola disposita: q̄dra-
 gita cubitoꝝ p̄ longū: ⁊ trigita p̄ latū. Mē-
 sure vnus q̄tuor erāt. Et pies p̄ circuituz
 ambiens quatuor atriola: et culine fabri-
 cate erant subter porticus per gijrum. Et
 dixit ad me. **Hec est domus culinarum:** in
 qua coquent ministri domus domini vi-
 ctimas populi.

Capitulum XLVII.

Et puertit me ad portā dom⁹: ⁊ ec-
 ce aque egrediebant subter limen
 dom⁹ ad orientē. **Facies enī dom⁹**
 respiciebat ad orientē. **Aque autē** descende-
 bāt in latus tēpli dexterū: ad meridiē altaris.
 Et eduxit me p̄ viam porte aquilonis: ⁊ pu-
 ertit me ad viam foras portam exteriorē:
 viam que respiciebat ad orientē. Et
 ecce aque redundantes a latere dextro cū
 egredere⁹ vir ad orientē q̄ habebat funicu-

lū in manu sua: ⁊ mēsus ē mille cubitos: ⁊
 trāsduxit me p̄ aquam vsq; ad talos. Rur-
 sūq; mēsus est mille: ⁊ trāsduxit me per
 aquam vsq; ad genua. Rursūq; mēsus est
 mille: et trāsduxit me per aquam vsq; ad
 renes. Et mēsus est mille. torrentem quē
 nō potui p̄transire: quoniaz intumuerant
 aque p̄fūdū torrentis: qui nō potest trā-
 uadari. Et dixit ad me. **Certe vidisti fili**
 hominis. Et eduxit me: ⁊ puertit ad ripas
 torrentis. Cūq; me puertissem: ecce i ripa
 torrentis ligna multa nimis ex vtraq; pte.
 Et ait ad me. **Aque iste q̄ egrediūt** ab tu-
 mulos zabuli orientalis ⁊ descendūt ad pla-
 na deserti. intrabūt mare: ⁊ eribūt ⁊ sana-
 bunt aque. Et om̄is anima viuēs que ser-
 pit q̄cūq; venerit torrens viuet: ⁊ erūt pi-
 sces mlti satis: postq; venerit illuc aq̄ iste.
 Et sanabūt ⁊ viuet. oīa ad que venerit tor-
 rens viuent: ⁊ stabunt sup illa piscatores.
Ab engaddi vsq; ad engalum siccato sage-
 narū erūt. Plurime species erūt piscium
 eius: sicut pisces maris magni multitudi-
 nis nimie. In litorib; autē eius ⁊ in palu-
 strib; nō sanabunt: quia i salinas dabūt.
 Et sup torrentem oriet i ripis ei⁹ ex vtra-
 q; pte omne lignū pomiferū. Nō defluet fo-
 lium ex eo: ⁊ nō deficiet fructus eius. Per
 singulos mēses afferet primitiua: quia aq̄
 eius de sanctuario egredientur. Et erunt
 fructus eius in cibum: ⁊ folia eius ad me-
 dicinā. **Hec dicit dñs de⁹.** **Hic ē terminus**
 in quo possidebitis terras i duodeci tribu-
 bus israel: quia ioseph duplicem funiculū
 habet. Possidebitis autem eam singuli eq̄
 ut frater suus: super quā leuauī manū
 meam ut darem patrib; v̄ris. Et cadet ter-
 ra hec vobis i possessionem. **Hic est autem**
 terminus terre ad plagam septentriona-
 lem a mari magno. via bethalon venienti-
 bus sebada emath berotba. sabarim que ē
 inter medium damasci et confiniū emath
 domus thicon que est iuxta terminū au-
 ran: et erit termin⁹ a mari vsq; ad atriu
 enon termin⁹ damasci: et ab aquilone ad
 aquilonem terminus emath: plaga septen-
 trionalis. Porro plaga orientalis de me-
 dio auran et de medio damasci ⁊ de medio
 galaad et de medio terre israel. iordanis
 disterminans: ad mare orientale meciemi-
 ni plagaz orientalem. Plaga autē australis

Ezechiel

meridiana a thamar usq; ad aquas p̄di-
 ctōis cades: et torrēs usq; ad mare magnū:
 et hec est plaga ad meridiem australis. Et
 plaga maris: mare magnū a p̄finio p̄ dire-
 ctū donec venias emath: hec est plaga ma-
 ris. Et diuidetis terrā istā vobis p̄ tribu is-
 rael: et mittetis eam in hēbitatez vobis et
 abuenis q̄ accesserint ad vos q̄ genuerit fi-
 lios in medio v̄rm: et erūt vobis sicut indi-
 gene iter filios isrl. Nobiscū diuidēt posses-
 sionē in medio tribuū isrl. In tribu at̄ q̄
 cuiq; fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
 illi ait dñs deus. **Capitulum. XLVIII.**

Hec noīa tribuū. A finib; aq̄lo-
 nis iuxta viam ethalon pergētibo
 emath atrium enon terminos da-
 masci. ad aquilonez iuxta emath: et erit ei
 plaga orientalis mare. dan vna. Et a ter-
 mino dan: a plaga oriētali usq; ad plagaz
 maris. asser vna. Et sup terminuz asser: a
 plaga orientali usq; ad plagā maris nepta-
 lum vna. Et sup terminū neptalim: a pla-
 ga orientali usq; ad plagā maris manasse
 vna. Et sup terminū manasse: a plaga oriē-
 tali usq; ad plagā maris ephraim vna. Et
 super terminū ephraim: a plaga orientali
 usq; ad plagam maris ruben vna. Et sup
 terminuz ruben: a plaga orientali usq; ad
 plagā maris iuda vna. Et super terminuz
 iuda: a plaga orientali usq; ad plagā ma-
 ris erūt primicie quas sepabitis viginti-
 quinq; milib; latitudinis et longitudinis:
 sicuti singule ptes a plaga oriētali usq; ad
 plagā maris. Et erit sanctuarium in me-
 dio ei. Primicie q̄s sepabitis dño: longi-
 tudo viginti quinq; milib;: et latitudo decēz
 milib;. Hec at̄ erūt primicie sanctuarij sa-
 cerdotū: ad aq̄lonem longitudinis viginti
 q̄nq; milia: et ad mare latitudinis decē mi-
 lia. Et ad oriētē latitudis decē milia: et
 ab meridiē lōgitudis viginti q̄nq; milia. Et
 erit sactuariū dñi i medio eius. Sacerdo-
 tibo sanctuariū erit de filijs sadoch. q̄ custo-
 dierūt ceremonias meas: et nō errauerūt
 cū errarēt filij isrl: sicut errauerūt et leui-
 te. Et erūt eis primicie de primicijs t̄re san-
 ctū sc̄oz: iuxta terminū leuitarū. Et le-
 uitis similē iuxta fines sacerdotū viginti
 q̄nq; milia lōgitudis: et latitudis decē mi-
 lia. Ois lōgitudo viginti et q̄nq; milia: et lati-
 tudo decē milia. Et n̄ venūdabūt ex eo ne-

q; mutabunt: neq; trāsserēt primicie t̄re:
 q; sc̄ificate sūt dño. Quiq; milia at̄ q̄ su-
 psūt i latitudie p̄ viginti q̄nq; milia: p̄pha-
 na erūt vrb̄ i habitaculū et in suburbana.
 Et erit ciuitas i medio eius: et hec mēsure
 ei. Ad plagā septētrionalē quigēta et q̄tu-
 or milia: et ab plagā meridianā q̄ngēta et q̄-
 tuor milia: et ab plagā oriētālē q̄ngēta et q̄-
 tuor milia: et ab plagā occidētālē q̄ngēta et
 q̄tuor milia. Erūt at̄ suburbana ciuitatis
 ad aq̄lonē ducēta q̄nquagita et ab meridiē
 ducēta q̄nq̄gita: et ab orientē ducēta q̄nq̄gi-
 ta et ab mare ducēta q̄nq̄gita. Qd at̄ reli-
 quū fuerit i lōgitudie s̄m p̄micias sactua-
 rij decē milia i oriētē. et decē milia i occidē-
 tē erit sicut primicie sactuarij: et erit fruges
 ei i panes h̄ijs q̄ fuit ciuitati. Seruiētes
 at̄ ciuitati opabūt ex oib; tribub; isrl. Ois
 primicie viginti q̄nq; milia p̄ viginti q̄nq; mi-
 lia i q̄bz. sepabūt i primicias sanctuarij. et
 i possessionē ciuitatis. Qd at̄ reliquū fue-
 rit p̄ncipis erit ex oī pte primiciarū sactua-
 rij et possessiones ciuitatis e regione viginti q̄-
 nq; milia primiciarū usq; ad t̄minū oriēta-
 lē: sed et a mari e regione viginti q̄nq; mili-
 um usq; ad terminū maris similiter in pti-
 bus p̄ncipis erit. Et erunt primicie san-
 ctuarij et sanctuariū tēpli i medio ei. De
 possessione autē leuitarū et de possessione
 ciuitatis in medio p̄tium p̄ncipis: erit in
 terminū iuda et i terminū beniamin: et ad
 p̄ncipē ptinebit. Et reliqs tribub; a pla-
 ga orientali usq; ad plagam occidentales:
 beniamin vna. Et contra terminuz benia-
 min a plaga orientali usq; ad plagam occi-
 dētālē: sijmeon vna. Et sup terminū sijmeo-
 nis a plaga orientali usq; ad plagam occi-
 dētālē: ysachar vna. Et sup terminū ysa-
 char a plaga orientali usq; ad plagam oc-
 cidentalem zabulon vna. Et sup terminuz
 zabulon a plaga orientali usq; ad plagam
 maris. gad vna. Et sup terminum gad ad
 plagam austri in meridiē: et erit finis de
 thamar usq; ad aquas contradictōnis ca-
 des: hereditas contra mare magnū. Hec ē
 t̄ra quā mittetis in sorte tribub; isrl: et hec
 partitōnes eoz ait dñs de. Et hij egressus
 ciuitatis. A plaga septētrionali q̄ngēta et
 q̄tuor milia mensurabis: et porte ciuitatis
 oib; tribub; isrl. Porte tres a septētrione.
 Porta ruben vna: porta iuda vna: porta

leui vna. Ad plagam orientalem quingenta et quatuor milia: et porte tres. Porta ioseph vna: porta beniamin vna: porta dan vna. Et ad plagam meridianam quingenta et quatuor milia meieris. Porta simeonis vna: porta ysachar vna: porta zabulon vna. Et ad plagam occidentalem quingenta et quatuor milia: porte eorum tres. Porta gad vna: porta aser vna: porta neptalim vna. Per circuitum decem et octo milia: et nomen civitatis ex illa die: dominus ibidem.

Explicit ezechiel propheta. Incipit prologus in danieli prophetam.

Danieli prophetam iuxta septuaginta interpretes domini salvatoris ecclesie non legunt veteres theotocionis editione: et hoc cur acciderit nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est: et quibusdam interpretibus a nostro eloquio discrepat. noluerunt septuaginta interpretes easdem lingue lineas in translatione servare: siue sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldaicam linguam sciret editus est liber: siue aliud quod cause extiterit ignoras. Hoc unum affirmare possum: quod multum a veritate discordet: et recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe danielis maxime et hebdomam hebraicis quibus litteris sed chaldaeo sermone scriptos et unam hieremie pericopen. iob quae cum arabica lingua plurimam habet societatem. Denique et ego adolescentulus post quintilianum et tullium lectorem ac flores rethoricos cum me in lingue huius pistrinum reclusissem: et multo sudore multoque tempore vix cepissem anhelantia stridentiaque verba resonare: et quasi per criptas. abulans rarum desuper lumen aspicere. impegi novissime in danielis: et tanto tebio affectus sum: ut desperatione subita omnem laborem veterem voluerim contemnere. Clerum abhortante me quodam hebreo et illud mihi crebrius sua lingua ingerente. labor improbo omnia vincit: qui mihi vitebar sciolus. inter hebreos cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear: usque ad presentem diem magis possum sermonem chaldaicum legere et intelligere quam sonare. Nec idcirco refero ut difficultatem vobis danielis ostenderem:

qui apud hebreos nec susanne habet historiam nec ymnium trium puerozum nec belis draconisque fabulas: quas nos quia in toto orbe dispersi sunt verum ante posito easque indulgentem subiecimus. ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audiui ego quendam de preceptoribus iudeorum cum susanne derideret historiam. et a greco nescio quo diceret esse confictam. illud opponere. quod origeni quae africanus opposuit: etymologias has apothoy chirony chise et apothoy prynooy pryse. de greco sermone descendere. Cuius rei nos intelligenciam nostris hanc possumus dare: ut verbigracia dicamus ab arbore ilice dixisse euz ilico pereas: et a lentisco in lentem te comit nuat angelus: vel non lente pereas. aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud quid ab arboris nomen conveniens. Deinde tamen fuisse octi tribus pueris cavillabatur. ut in camino estuantis incendij metro luteret: et per ordinem ad laudem dei omnia elementa provocarent: aut quod miraculum divineque aspirationis iudicium vel draconem interfectum ossa picis vel sacerdotum belis machinas dephensas: que magis prudentia solertis viri quam prophetali essent spiritu pertrata. Cum vero abacuc veniret. et de iudea in chaldaeam raptum discipulorum lectitaret: querebat exemplum ubi legissemus in toto veteri testamento quem sanctorum gravi volasse corpore: et in puncto hore tanta terrarum spacia transisse. Cui cum quibusdam nostris satis ad loquendum promptulus ezechielem abduxisset in medium et diceret eum de chaldaea in iudeam fuisse translatum. derisit hominem: et ex ipso volumine demonstravit ezechielem in spiritu se vidisse transpositum. Denique et apostolum nostrum videlicet ut eruditum virum et qui legem ab hebreis bibicisset non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore sed dixisse. siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit. Quis et talibus argumentis apocriphas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium terelinquens illud ammono non habere danieli apud hebreos inter prophetas: sed inter eos qui agyographa scriptura diuiditur: in legem. in prophetas et in agyographa id est in quatuordecim et octo et undecim

libros: de quo nō est huius t̄pis differere. Que autē ex hoc p̄pheta. ymmo p̄tra hunc librū porphiri? obiciat testes sunt metho- di? eusebius appollinaris: qui multis ver- suuz milibz ei? vesanie respondētes nescio an curioso lectori satisfecerint. Nū obse- cro vos o paula ⁊ eustochium fundatis p̄ me ad dominum preces: ut q̄diu in hoc corpusculo sum scribam aliquid gratum vobis vtile ecclesie: dignum posteris. Pres- sentiū quippe iudicys oblatratiuz non sa- tis moueor: qui in vtrāq; partē aut amo- re labuntur aut odio.

Explicit plogus. Incipit daniel propheta

IN anno tercio regni ioachim regis iuda venit nabucho- bonosor rex babilonis ihe- rusalez ⁊ obsedit eaz ⁊ tra- didit domin? in man? ei? ioachim regem iude ⁊ p̄tez vasoz domus dei ⁊ asportauit ea in terrā sennaar in domum dei sui: ⁊ vasa intulit ī domum thesauri dei sui. Et ait rex affenez p̄posito eunuchoz vt itroduceret de filijs israhel ⁊ de semine regio ⁊ tyrānozu pue- ros in q̄bz nulla esset macula decoros for- ma ⁊ eruditos omni sapientia. cautos sci- entia ⁊ doctos disciplina: ⁊ qui possēt sta- re ī pallacio regis. vt doceret eos litteras ⁊ linguam chaldeoz. Et constituit eis rex ānonā per singulos dies de cibis suis ⁊ de vino vnde bibebat ipse: vt enutriti tribus annis postea starēt in p̄spectu regis. Fue- runt ḡ inter eos de filijs iude daniel ana- nias misabel ⁊ azarias. Et imposuit eis p̄- positus eunuchoz nomina danieli baltha- sar: ananie sibrac misabeli misac ⁊ azarie. abdenago. Proposuit autez daniel in cor- te suo ne pollueretur de mensa regis neq; de vino potus eius: ⁊ rogauit eunuchozū p̄positum ne contaminaret. Dedit autē deus danieli gratiam ⁊ misericordiam in conspectu principis eunuchoz. Et ait p̄n- ceptus eunuchozum ad danielēz. Timeo ego dominum meum regez. qui constituit vo- bis cibum ⁊ potuz: qui si viderit vult? ve- stros macilentiores p̄re ceteris adolescen- tibus coeuis vestris. cōtēnabit caput meū regi. Et dixit daniel ad malassar quē cōsti-

tuerat princeps eunuchozum super danie- lem ananiam misabelem ⁊ azariam. Tem- pta nos obsecro seruos tuos diebz decez ei- tentur nobis ligumina ad vescēdum ⁊ aq̄ ad bibendū: ⁊ cōtemplare vultus nostros ⁊ vultus pueroz qui vescūtur cibo regio: ⁊ sicut videris facias cuz seruis tuis. Qui audito sermone huiuscemobi tēptauit eos diebz decem. Post dies autē decem aparue- rūt vultus eoz meliores ⁊ corpulētiores: p̄re omnibz pueris q̄ vescebant cibo regio. Porro malassar tollebat cibaria ⁊ vinum potus eoz: dabatq; eis ligumina. Pueris autē hīs dedit deus scientiam ⁊ disciplinaz in omī libro ⁊ sapiētia: danieli autē intelli- gentiā omī visionuz ⁊ somniuz. Comple- tis itaq; diebz post quos dixerat rex vt in- troducerētur. itroduxit eos p̄positus eu- nuchozum in conspectu nabuchodonosor. Cūq; eis locutus fuisset rex: nō sunt inuē- ti tales de vniuersis vt daniel ananias mi- sabel ⁊ azarias. Et steterūt in cōspectu re- gis: ⁊ omīe verbum sapientie ⁊ intellectus qd̄ scisitat? est ab eis iuenit ī eis decuplū sup cūctos ariolos ⁊ magos. q̄ erāt ī vni- uerso regno eius. Fuit autē daniel vsq; ad annū p̄mū c̄yri regis. **Ca. II.**

IN anno sc̄do regni nabuchodono- sor vidit nabuchodonosor somniū ⁊ cōterritus ē spūs eius: ⁊ somniū eius fugit ab eo. Precepit autē rex vt con- uocarētur arioli ⁊ magi ⁊ malefici ⁊ chal- dei: vt indicarēt regi somnia sua. Qui cuz venissent steterūt corā rege. ⁊ dixit ad eos rex. Quidi somniuz: ⁊ mēte cōfusus ignoro qd̄ viderim. Responderūtq; chaldei regi si- riace. Rex in sempiternū viue. Dic sōniuz seruis tuis: ⁊ it̄p̄tacōez eius īdicabim? Et rātes rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis mibi somniū ⁊ cō- iecturā ei? p̄bitis vos: ⁊ dom? v̄re publi- cabūf. Si at̄ sōniū ⁊ p̄iecturā ei? narraue- ritis p̄mia ⁊ dona ⁊ honore mltū accipie- tis a me. Sōniū iḡ ⁊ it̄p̄tacōz ei? indi- cate mibi. Rāterunt sc̄do atq; diref̄t. Rex sōniū dicat seruis suis: ⁊ it̄p̄tacōez eius indicabimus. Rādit rex ⁊ ait. Certe noui q̄ tēpus redimitis: scientes q̄ recesserit a me sermo. Si ḡ somniū nō indicaueritis mibi vna est de vobis sentētia: qd̄ it̄p̄ta- cōem q̄ fallacem ⁊ decepcōe plenā p̄posue-

ritis: ut loquimini mihi donec tempus pertransierit
 Somnium itaque dicite mihi. ut sciam quod interpretacionem quam eius veram loquimini. Respondentes ergo chaldei coram rege dixerunt. Non est homo super terram. qui sermonem tuum rex possit implere: sed neque regum quorumlibet magnus et potens verbum huiusmodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim quem tu quis rex quis est: nec reperiet quorumlibet qui indicet illum in conspectu regis exceptis diis quorum non est conversatio cum hominibus. Quo audito: rex in furore et in ira magis precepit ut perirent omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia. sapientes interficiebantur: querebanturque daniel et socii eius ut perirent. Tunc daniel requisivit de lege atque sententiam ab arioch principe milicie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis. Et interrogavit eum quod a rege potestate accepit: quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solucionem indicandam regi. Et ingressus est domum suam: ananieque et misabeli et azarie sociis suis indicavit negotium ut quererent misericordiam a facie dei celi super sacramentum isto. et non perirent daniel et socii eius cum ceteris sapientibus babilonis. Tunc danieli mysterium per visionem nocte revelatum est. Et daniel benedixit deo celi et locutus ait. Sit nomen domini benedictum a seculo usque in seculum: quia sapientia et fortitudo eius sunt: et ipse mutat tempora et etates. Transfert regna atque constituit: dat sapientiam sapientibus: et scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse revelet profunda et abscondita: et novit in tenebris constituta: et lux cum eo est. Tibi deus patrum nostrorum confiteor teque laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi: et nunc ostendisti mihi que rogavimus te: quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babilonis sic ei locutus est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis: et solutionem regi narrabo. Tunc arioch festinus introduxit danielum ad regem: et dixit ei. Inveni hominem de filiis transmigrationis iude qui solucionem regi annunciet. Respondit rex: et dixit danieli cui nomen erat balthasar. Putasne vere potes

mibi indicare somnium quod vidi: et interpretacionem eius. Respondens daniel coram rege ait. Mysterium quod rex interrogat sapientes magi et arioli et aruspices neque indicare regi: sed est deus in celo revelans mysteria: qui indicavit tibi rex nabuchodonosor qui ventura sunt novissimis temporibus. Somnium tuum et visiones capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurus post hec: et qui revelat mysteria ostendit tibi que ventura sunt. Mihi quod non in sapientia que est in me plusquam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitaciones mentis tue scires. Tu rex videbas: et ecce quasi statua una grandis. Statua illa magis et statura sublimis stabat contra te: et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat: pectus autem et brachia de argento: porro venter et femora ex ere: tibie autem ferree: pedum quodam pars erat ferrea quodam autem fictilis. Videbas itaque donec abscessus est lapis de monte sine manibus et percussit statua in pedibus eius ferreis et fictilibus: et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum: et redacta quasi in favillam estive aree que rapta sunt vento: nullusque locus inventus est eis. Lapis autem qui percussit statua factus est mons magnus: et implevit universam terram. Hoc est somnium. Interpretacionem quam eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es: et deus celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi: et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri volucres que celi dedit in manu tua: et sub dicione tua universa constituit. Tu es sicut caput aureum. Et post te consurget regnum aliud minus te argenteum: et regnum tertium aliud ereum quod imperabit universae terre: et regnum quartum erit velut ferreum. Quomodo ferrum comminuit et domat omnia: sic comminuet et conteret omnia hec. Porro quia vidisti pedum et digitorum parte testeam figuli: et parte ferream: regnum divisum erit quod tam de platario ferri orietur. Secundum quod vidisti ferrum mixtum teste ex luto. et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum: et ex parte contritum. Quo autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto: commiscebuntur quidem humano semini. sed non adhaerent sibi sicuti ferrum

Daniel

misceri nō potest teste. In diebo aut regno
 rū illoꝝ suscitabit deus celi regnū quod in
 eternū nō dissipabitur: et regnū eius alte-
 ri populo nō tradetur. **C**ōminuet autē et
 consumet uniuersa regna hec: et ipsum sta-
 bit in eternū. **S**ecūdu q̄ vidisti q̄ de mon-
 te abscisus est lapis sine manibꝫ et commi-
 nuit testam et ferꝫ et es et argentuz et aux:
 deus magnus ostendit regi q̄ ventura sint
 postea: et verū est somnium et fidelis interp̄-
 tatio eius. **T**unc rex nabuchodonosor ce-
 cidit in faciem suam et danielē adorauit:
 et hostias et incensum precepit ut sacrificā-
 rent ei loquens ergo rex ait danieli. **E**tere-
 deus vester deus deorum est et dominus re-
 gum: reuelans misteria. quoniā tu potu-
 isti aperire hoc sacramētum. **T**unc rex da-
 nielē in sublime extulit: et munera multa
 et magna dedit ei: et constituit eum princi-
 pem super omnes prouincias babilonis et
 perfectum magistratū super cunctos sa-
 pientes babilonis. **D**aniel autem postula-
 uit a rege: et constituit super opera prouin-
 cie babilōis sidrac misac et abdenago. **I**pe
 autem daniel erat in foribꝫ regis.

Capitulum.

.III.

Nabuchodonosor rex fecit statuam
 aureā altitudine cubitoꝝ sexagi-
 ta. latitudine cubitoꝝ sex: et statu-
 it eā in cāpo durā prouincie babilōis. **I**ta-
 q̄ nabuchodonosor rex misit ad cōgregā-
 dos satrapas magistratus et iudices duces
 et tyrānos et prefectos omēs q̄ principes regi-
 onū ut uenirēt ad dedicacōez statue quā
 erexerat nabuchodonosor rex. **T**ūc cōgre-
 gati sunt satrape magistratꝫ et iudices du-
 ces et tyrāni et optimates qui erant in po-
 testatibꝫ constituti et uniuersi principes re-
 glonū: ut conuenirent ad dedicacōem sta-
 tue q̄ erexerat nabuchodonosor rex. **S**ta-
 bant autē in conspectu statue quā posue-
 rat nabuchodonosor rex: et p̄co clamabat
 valenter. **N**obis dicitur populis tribubꝫ
 et linguis: in hora qua audieritis sonitum
 tube et fistule et cithare sambuce et psalte-
 rij et symphonie et uniuersi generis musico-
 rum: cadētes adorare statuā auream quā
 constituit nabuchodonosor rex. **S**i quis
 autem non prostratus adorauerit: eadem
 hora mittetur in fornacem ignis ardētis.
Post hec igitur statim ut audirent omēs

populi sonituz tube fistule et cithare sam-
 buce et psalterij symphonie et omnis gene-
 ris musicoꝝ: cadētes omēs ppli tribu et lin-
 gue adorauerāt statuā aureā q̄ constituerat
 nabuchodonosor rex. **S**tatimq̄ i ip̄o tpe
 accedētes viri chaldei accusauerūt iudeos.
 dixētaq̄ nabuchodonosor regi. **R**ex ieter-
 nū uiue. **T**u rex posuisti decretū ut oīs hō
 q̄ audierit sonitum tube fistule et cithare
 sabcuce et psalterij et symphonie et uniuersi
 generis musicoꝝ p̄sternat se et adoret sta-
 tuā aureā: siq̄s at̄ non p̄cides adoret
 mittat̄ i fornacē ignis ardētis. **S**i q̄ viri
 iudei q̄s constituisti sup opa regiōis babilo-
 nie sidrac misac et abdenago: viri isti cōtē-
 pleūt rex decretū tuū. **D**eos tuos n̄ colūt
 et statuā aureā q̄ erexisti non adorāt. **T**ūc
 nabuchodonosor in furore et ira p̄cepit ut
 abducerent̄ sidrac misac et abdenago. **Q**ui
 p̄festi abducti s̄t i p̄spectu regis: p̄nūciā-
 q̄ nabuchodonosor rex ait eis. **E**terene si-
 drac misac et abdenago. **D**eos meos n̄ coli-
 tis: et statuā aureā q̄ p̄stitui nō adoratis!
Nunc q̄ si estis pati q̄cūq̄ hora audieritis
 sonitū tube fistule cithare sabcuce et psalte-
 rij et symphonie oīs q̄ generis musicoꝝ p̄-
 sternite vos et adorate statuā q̄ feci: qd̄ si
 n̄ adoraueritis: eadē hora mittem̄ i forna-
 cē ignis ardētis. **E**t q̄s ē de? q̄ eripiet vos
 de maū mea! **R**ndētes sidrac misac et abde-
 nago: dixēnt regi nabuchodonosor. **N**on
 oportet nos de hac re rndere tibi. **E**cce em̄
 de? n̄r quē colim? p̄t eripe nos de camino
 ignis ardētis: et d̄ maibꝫ tuis o rex libera-
 re. **Q**d si noluerit: notū sit tibi rex: qz de-
 os tuos n̄ colim? et statuā aureā q̄ erexi-
 sti nō adoram?. **T**ūc nabuchodonosor re-
 pletus ē furore et aspectus faciei illius im-
 mutatus est super sidrac misac et abdena-
 go: et precepit ut succenderetur fornax se-
 ptuplū q̄ succēdi consueuerat. et viris for-
 tissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pe-
 dibꝫ sidrac misac et abdenago: mitterent
 eos i fornacē ignis ardētis. **E**t p̄festi viri
 illi victi cū brachijs suis et thyaris et calci-
 amētis et vestibꝫ missi s̄t i mediū fornacis
 ignis ardētis. **N**ā iussio r̄gis urgebat. **F**or-
 nax at̄ succēsa erat nimis. **P**orro viros il-
 los q̄ miserāt sidrac misac et abdenago i ffe-
 cit flāma ignis. **A**iri at̄ h̄j tres id ē sidrac
 misac et abdenago cecidōt i medio camino

ignis ardentis colligati. **Q**ue sequuntur in
 hebreis voluminibus non reperi. **E**t ambu-
 labat in medio flamme: laudantes deum et
 benedicentes domino. **S**tas autem azarias
 oravit sic. **A**periensque os suum in medio ignis
 ait. **B**enedictus es domine deus patrum nostrorum et
 laudabile et gloriosum nomen tuum in secula:
 quia iustus es in omnibus que fecisti nobis. et uni-
 uersa opera tua vera et viae tue recte: et omnia
 iudicia tua vera. **I**udicia enim vera fecisti
 iuxta omnia que induxisti super nos et super ciui-
 tatem sanctam patrum nostrorum iherusalem: quia in verita-
 te et in iudicio induxisti omnia haec propter pec-
 cata nostra. **P**eccauimus enim et iniqui egimus
 recedentes a te et deliquimus in omnibus: et pre-
 cepta tua non audiuimus: nec obseruauimus
 nec fecimus sicut preceperas nobis ut bene
 nobis esset. **O**mnia ergo que induxisti super nos
 et uniuersa que fecisti nobis uero iudicio fe-
 cisti: et tradidisti nos in manibus inimicorum
 iniquorum et pessimorum peruaricorumque: et regi
 iniusto et pessimo uel omnem terram. **E**t nunc
 non possumus aperire os. **C**onfusio et ob-
 probrium facti sumus suis tuis: et hijs que cole-
 bant te. **N**e quoniam sumus edas nos in perpetuum propter
 nomen tuum: et ne dissipes testamentum tuum
 neque auferas misericordiam tuam a nobis
 propter abraham dilectum tuum et ysaac
 seruum tuum et israhel sanctum tuum: quoniam locu-
 tus es pollicens quod multiplicares seminem eorum
 sicut stellas celi et sicut arenam que est in lit-
 tore maris: quia domine imminuti sumus
 plusquam omnes gentes: sumusque humiles in
 uniuersa terra hodie propter peccata nostra.
Et non est in tempore hoc princeps et dux
 et propheta. neque olocustum. neque sacrificium.
 neque oblatio. neque incensum. neque locus pri-
 miciarum coram te: ut possumus inuenire mise-
 ricordiam tuam. sed in animo contrito et spiritu
 humilitatis suscipiamur. **S**icut in olocau-
 sto arietum et thaurorum et sicut in milibus agno-
 rum pinguium. sic fiat sacrificium nostrum in conspe-
 ctu tuo hodie ut placeat tibi. quoniam non est con-
 fusio confidentibus in te. **E**t nunc sequimur te in toto
 corde et timemus te: et quoniam faciem tuam. **N**e
 perfundas nos: sed fac nobiscum iuxta mansue-
 tudinem tuam et secundum multitudinem misericordie
 tue: et erue nos in mirabilibus tuis et da glo-
 riam nominis tuo domine: et confundant omnes que ostendunt
 suis tuis mala. **C**onfundant in omni potentia et
 robur eorum propterea: et sciatur quia tu es dominus deus?

solus: et gloriosus super orbem terrarum. **E**t non
 cessabant que miserant eos ministri regis succen-
 dere fornacem napta et stupa et pice et malle-
 olis: et effundebatur flamma super fornacem
 cubitis quadragintanouem: et erupit et incen-
 dit quos reperit iuxta fornacem de chaldeis.
Angelus autem domini descendit cum azaria et so-
 cijs eius in fornacem: et excussit flammam ignis
 de fornace et fecit medium fornacis quasi uentum
 roris flatez: et non tetigit eos omnino ignis
 neque contristauit nec quocumque molestie intulit.
Tunc hijs tres quasi ex uno ore laudabant et glo-
 rificabant et benedicebant deum in fornace dice-
 tes. **B**enedictus es domine deus patrum nostrorum: et
 laudabilis et gloriosus et superexaltatus in
 secula. **E**t benedictum nomen glorie tue san-
 ctum: et laudabile et superexaltatum in omnibus se-
 culis. **B**enedictus es in templo sancto glorie
 tue: et suplaudabilis et supergloriosus in se-
 cula. **B**enedictus es in throno regni tui: et
 suplaudabilis et superexaltatus in secula.
Benedictus es qui intueris abyssos et sedes su-
 per cherubin: et laudabilis et superexaltatus
 in secula. **B**enedictus es in firmamento celi:
 et laudabilis et gloriosus in secula. **B**enedi-
 ce omnia opera domini domino: laudate et superaltate
 eum in secula. **B**enedicite angeli domini domino: lau-
 date et superaltate eum in secula. **B**enedicite
 celi domino: laudate et superaltate eum in secu-
 la. **B**enedicite aqua omnes que super celo sunt domino:
 laudate et superaltate eum in secula. **B**enedi-
 cite omnes uirtutes domini domino: laudate et super-
 exaltate eum in secula. **B**enedicite sol et luna
 domino: laudate et superaltate eum in secula.
Benedicite stelle celi domino: laudate et superal-
 tate eum in secula. **B**enedicite ymber et ros
 domino: laudate et superaltate eum in secula. **B**eni-
 dicite omnis spiritus dei domino: laudate et super-
 exaltate eum in secula. **B**enedicite ignis et estus
 domino: laudate et superaltate eum in secula.
Benedicite frigus et estas domino: lauda-
 te et superexaltate eum in secula. **B**enedi-
 cite rores et pruina domino: laudate et su-
 perexaltate eum in secula. **B**enedicite gel-
 lu et frigus domino: laudate et superexal-
 tate eum in secula. **B**enedicite glacies et
 niues domino: laudate et superexaltate eum
 in secula. **B**enedicite noctes et dies domino:
 laudate et superaltate eum in secula. **B**enedicite
 lux et tenebre domino: laudate et superaltate
 eum in secula. **B**enedicite fulgura et nubes

domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicat terra dominum: laudet et superexaltet eum in secula. Benedicite montes et colles domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite uniuersa germiantia in terra domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite fontes domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite maria et flumina domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite cete et omnia que mouentur in aquis domini: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite omnes uolucres celi domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite omnes bestie et pecora domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite filii hominum domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicat israel dominum: laudet et superaltet eum in secula. Benedicite sacerdotes domini domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite serui domini domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite spiritus et anime iustorum domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite sancti et humiles corde domino: laudate et superexaltate eum in secula: quia eruit nos de inferno et saluos fecit de manu mortis. et liberauit de medio ardentis flamme: et de medio ignis eruit nos. Confitemini domino quonia bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Benedicite omnes religiosi domino deo: laudate et confitemini ei: quia in omnia secula misericordia eius. **Hucusque in hebreo non habetur et que posuimus de theobocois edicione translata sunt.** Tunc nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit prope. et ait optimatibus suis. **Nonne tres viros misimus in ignis medio conuersos: Qui rudentes regi dixerunt. Elere rex. Respondit et ait. Ecce ego uideo viros quatuor solutos et ambulantes in medio ignis: et nihil corruptum in eis est: et species quarti similis filio dei.** Tunc accessit nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis et ait. **Sidrac misac et abdenago fui dei excelsi. egressi sunt et uenite. Statimque egressi sunt sidrac misac et abdenago de medio ignis. Et congregati satrape magistratus et iudices et potestates regis conuersabant viros illos quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum et capitis eorum non esset adustus et saraballa**

eorum non fuissent immutata: et odor ignis non transisset per eos. Et erumpens nabuchodonosor ait. **Benedictus deus eorum sidrac uidelicet misac et abdenago: qui misit angelum suum et eruit seruos suos qui crediderunt in eum: et uerbum regis immutauerunt: et traderunt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omnem deum excepto deo suo.** A me ergo positus est hoc decretum: ut omnis populus tribus et lingua quecumque locuta fuerit blasphemiam contra deum sidrac misac et abdenago disperat: et domus eius vastetur. Neque enim est alius deus: qui possit ita saluare. Tunc rex promouit sidrac misac et abdenago in prouincia babilonis. Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus et linguis qui habitant in uniuersa terra: **pax uobis multipliciter signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placuit ergo mihi predicare eius signa quia magis sunt: et mirabilia eius quia fortia: et regnum eius regnum sempiternum: et potestas eius in generationem et generationem.**

Capitulum .III.

Ego nabuchodonosor quatuordecim annis eram in domo mea et flores in palatio meo. Somnium uidi quod perterruit me. et cogitationes mee in stratu meo: et uisiones capitis mei conturbauerunt me. Et propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babilonis: et ut solutionem somnii indicarent mihi. Tunc ingrediebatur arioli magi chaldei et aruspices. et somnium narraui in conspectu eorum: et solutionem eius non indicauerunt mihi. donec collega ingressus est in conspectu meo daniel. cuius nomen balthasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso: et somnium coram ipso locutus sum. **Balthasar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te. et omne sacramentum non est impossibile tibi: uisiones somniorum meorum quas uidi. et solutionem eorum narra. Uisio capitis mei in cubili meo. Quis tebam: et ecce arbor in medio terre. et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et uirtus eius contingens celum. Aspectus illius erat usque ad terminos uniuerse terre. Folia eius pulcherrima: et fructus eius nimis: et esca uniuersorum in ea. Subter eam habitabant animalia et bestie: et in ramis eius conuersabant uolucres**

precitas

celi: et ex ea vescebat omnis caro. Et videbas in visione capitis mei super stratum meum: et ecce vigil et sanctus de celo descendit: et clamavit fortiter. et sic ait. **Succidite arbores** et percidite ramos eius: excutite folia eius: et dissipate fructus eius: fugiant bestie que subter eam sunt: et volucres de ramis eius. **Uertuntur** germen radicem eius in terra sinite: et alligetur vinculo ferreo et ereo: in herbis que foris sunt et rore celi tingatur: et cum feris pars eius in herba terre. **Cor eius** ab humano commutetur: et cor fere bestie eius: et septem tempora mutetur super eum. **In sententia vigilum decretum est**: et primo sancto spiritu et petito: donec cognoscant viuentes quoniam dominatur excelsus in regno hominum. et cuiuscumque voluerit dabit illud: et humilimum hominem constituet super eum. **Hoc somnium** vidi ego nabuchodonosor rex. **Tu ergo balthasar** interpretacionem narra festinus: quia omnes sapientes regni mei non queunt solucionem edicere mihi. **Tu autem** potes quia spiritus deorum sanctorum in te est. **Tunc daniel** cuius nomen balthasar cepit in se semetipsum tacitus cogitare quasi una hora: et cogitaciones eius conturbabant eum. **Respondens autem** rex ait. **Balthasar** somnium et interpretacionem eius non conturbet te. **Respondit balthasar** et dixit. **Domine mi**: somnium huius que te oderunt: et interpretacionem eius hostibus tuis sit. **Arbores** que vidisti sublimem atque robustam cuius altitudo pertingit ad celum: et aspectus illius in omnem terram: et rami eius pulcherrimi. et fructus eius nimis. et esca omnium in ea. subter eam habitantes bestie agri. et in ramis eius commorantes aves celi: tu es rex qui magnificatus es et inualuisti. et magnitudo tua creuit et pervenit usque ad celum: et potestas tua in terminos uniuerse terre. **Quod autem** vidit rex vigilem et sanctum descendere de celo et dicere. succidite arbores et dissipate illam. attamen germen radicem eius in terra dimittite. ut vincatur ferro et ereo. in herbis foris. et rore celi conspergatur. et cum feris sit pabulum eius donec septem tempora commutetur super eum: hec est interpretacionem sententie altissimi. que pervenit super dominum meum regem. **Eicient te** ab hominibus et cum bestiis ferisque erit habitatio tua. et fenam ut bos comedes: et rore celi infunderis. **Septem que tempora** mutabuntur super te. donec scias quod dominetur excelsus super regnum hominum: et cuiuscumque voluerit det illud. **Quod autem** precepit ut relinqueretur germen radicem eius id est ar-

boris: regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse celestem. **Quomodo** rex consilium meum placeat tibi. et peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas misericordibus pauperum: forsitan ignoscet deus delictis tuis. **Omnia hec** venerunt super nabucho. regem. **Post finem mensium** duodecim in aula babilonis deturbulabat. **Respondit rex** et ait. **Nonne hec est** babilonia civitas magis quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee: et in gloria decoris mei: **Cumque** sermo adhuc esset in ore regis. vox de celo ruit. **Tibi dicitur** nabuchodonosor rex. **Regnum tuum** transibit a te et ab hominibus eicient te: et cum bestiis et feris erit habitatio tua. fenam quasi bos comedes. et septem tempora mutabuntur super te: donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum: et cuiuscumque voluerit det illud. **Eadem hora** sermo completus est super nabuchodonosor: et ex hominibus abiectus est et fenam ut bos comedit. et rore celi corpus eius infectum est: donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent. et unguis eius quasi avium. **Igitur post finem** dieum ego nabuchodonosor oculos meos ad celum levavi. et sensus meus redditus est mihi: et altissimo benedixi. et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi: quia potestas eius potestas sempiterna. et regnum eius in generationem et generationem: et omnes habitatores terre apud eum in nihilum reputati sunt. **Iuxta voluntatem enim** suam: facit tam in virtutibus celi quam in habitatoribus terre: et non est qui resistat manui eius: et dicat ei quare fecisti! **In ipso tempore** sensus meus reuersus est ad me. et ad honorem regni mei decorisque perveni: et figura mea reuersa est ad me. et optimates mei et magnatus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia mea amplior addita est mihi. **Nunc igitur** ego nabuchodonosor. laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius vera. et vie eius iudicia: et gradietes in superbia potest humiliare. **Capitulum. V**

Balthazar rex fecit grande convivium optatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat etatem. **Precepit** ergo iam temulentus ut afferrentur vasa aurea et argentea. que asportauerat nabuchodonosor patris eius de templo quod fuit in iherusalem. ut biberent

rex non sustineret molestiam. Igitur daniel supabat omnes principes et sapas: quia spiritus dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. Tunc princeps et sapas querebant occasionem ut inuenirent danieli ex latere regis: nullamque causam et suspitionem reperire potuerunt eo quod fidelis esset: et omnis culpa et suspicio non inueniret in eo. Dixerunt ergo viri illi. Non inueniemus danieli huic aliquam occasionem: nisi forte in lege dei sui. Tunc princeps et sapas surripuerunt regi: et sic locuti sunt ei. Dari rex in eternum viue. Consilium inierunt cuncti principes regni tui. magistratus et sapas trape senatores et iudices ut decretum imperatorum exeat et edictum: ut omnis qui peccerit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies nisi a te rex: mittatur in lacum leonum. Nunc itaque rex confirmata sententia et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a me: nec preuaricari cuiquam liceat. Porro rex barius proposuit edictum et statuit. Quod cum daniel cognouisset id esse constitutam legem. ingressus est domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo. contra iherosolimitanum templum in die flectebat genua sua et adorabat: confitebaturque coram deo suo sicut et ante faciem consueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirentes inuenierunt danielem orationem et obsecrationem dei sui: et accedentes locuti sunt regi super edicto. Rex nunquid non constituiti ut omnis homo qui rogaret quicquam de diis et hominibus usque ad dies triginta nisi te remitteretur in lacum leonum? Ad quos respondens rex ait. Elerus sermo iuxta decretum metoꝝum atque psalms: quod preuaricari non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel de filiis captiuitatis iude non curauit de lege tua et edicto quod constituisti: sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua. Quod verbum cum audisset rex satis contristatus est: et pro danielle posuit cor ut liberaret eum: et usque ad occasum solis laborabat et erueret illum. Viri autem illi intelligentes regem dixerunt ei. Scitote rex quia lex metoꝝum est atque psalms: ut omne decretum quod constituerit rex non liceat immutari. Tunc rex precepit et adduxerunt danielē: et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex danieli. Deus tuus quem colis semper: ipse liberabit te. Allatusque est lapis vnus et positus est super os lacus: quem obsignauit rex anulo

suo et anulo optimatum suorum. ne quid fieret contra daniēlem. Et abiit rex in domum suam et dormiuit incenatus: cibi que non sunt allati coram eo: insuper et somnus recessit ab eo. Tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit: appropinquansque lacui daniēlem voce lacrimabili inuocauit: et affatus est eum. Daniel serue dei uiuentis: deus tuus cui tu seruis semper. putasne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi respondens ait. Rex in eternum viue. Deus misit angelum suum: et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi: quia coram eo iusticia inuenta est in me. Sed et coram te rex delictus non feci. Tunc vehementer rex gauisus est super eo: et daniēlem precepit educi de lacu. Eductusque est daniel de lacu. et nulla lesio inuenta est in eo: quia credidit deo suo. Iubente autem rege abducti sunt viri illi qui accusauerunt daniēlem: et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum: et non peruenerunt usque ad pavementum lacus: donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc barius rex scripsit vniuersis populis tribus et linguis habitantibus in vniuersa terra. Pax vobis multiplicetur. A me constitutum est decretum: ut in vniuerso imperio et regno meo tremiscant et paueant deus daniēlis. Ipse est enim deus viuens et eternus in secula: et regnum eius non dissipabitur: et potestas eius usque in eternum. Ipse liberator atque saluator faciens signa et mirabilia in celo et in terra: qui liberauit daniēlem de lacu leonum. Porro daniel perseverauit usque ad regnum barij regnumque cyri p̄se. **Ca. VII.**

Anno primo balthazar regis babilonis daniel somnium vidit. Visionem autem capitis eius in cubili suo: et somnium scribens breui sermone comprehendit: summamque perstringes ait. Videbam in visione mea nocte: et ecce quatuor venti celi pugnabant in mari magno: et quatuor bestie grandes ascendebant de mari diuerse inter se. Prima quasi leona: et alas habebat aquile. Aspiciebas donec euulse sunt ale eius et sublata est de terra: et super pedes quasi homo stetit: et cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis ursi in parte stetit: et tres ordines erant in ore eius: et in dentibus eius: et sic dicebant ei. Surge: comede carnes

plurimas. Post hec aspiciebaz: et ecce alia
 quasi pardus: et alas habebat. quasi avis quatuor
 super se. Et quatuor capita erant in bestia: et po-
 testas data est ei. Post hec aspiciebam in visi-
 one noctis: et ecce bestia quarta terribiliter at-
 que mirabilis et fortis nimis. Dentes ferreos
 habebat magnos: comedes atque comminues
 et reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem
 erat ceteris bestiis quas videram ante eam: et habe-
 bat cornua decem. Considerabaz cornua: et ec-
 ce cornu aliud puillum ortum est de medio eorum
 et tria de cornibus primis euulsa sunt a facie
 eius. Et ecce oculi eius quasi oculi hominis
 in cornu isto: et os loquens ingentia. Aspici-
 ebam donec throni positi sunt: et antiquus di-
 erunt sedit. Vestimentum eius candidum quasi nix:
 capilli capitis eius quasi lana munda. Thro-
 nus eius flamma ignis: rotas eius ignis accen-
 sus: flumen igneus rapidusque egrediebatur a
 facie eius. Milia milium ministrabant ei: et de-
 cies milies centena milia assistebant ei. Iu-
 dicium sedit: et libri aperti sunt. Aspiciebam
 propter vocem sermonum graduum quas cornu illud
 loquebatur. Et vidi quoniam interfecta esset bestia
 et perisset corpus eius: et editum esset ad combu-
 rendum igni: aliarumque bestiarum ablata esset
 potestas: et tempora vite constituta essent eis usque
 ad tempus et tempus. Aspiciebaz ergo in visione
 noctis: et ecce cum nubibus celi quasi filii hominis
 veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit:
 et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei
 potestatem et honorem et regnum: et omnes populi
 tribu et lingue ipsi servient. Potestas eius po-
 testas eterna que non auferetur: et regnum eius
 quod non corrumpetur. Dormiit spiritus meus.
 Ego daniel territus sum in hiis: et visiones
 capitis mei conturbaverunt me. Accessi ad
 unum de assistentibus: et veritatem que rebam ab eo
 de omnibus hiis. Qui dixit mihi interpretationem
 sermonum: et docuit me. Hec quatuor bestie ma-
 gne: quatuor reges surgent de terra. Suscipi-
 ent autem regnum sancti dei altissimi: et obtine-
 bunt regnum usque in seculum et seculum seculorum.
 Post hoc volui diligenter discere de bestia
 quarta: que erat dissimilis valde ab omnibus et ter-
 ribilis nimis. Dentes et ungues eius ferrei
 comedebat et comminuebat: et reliqua pedibus
 suis conculcabat. Et de cornibus decem que
 habebat in capite. et de alio quod ortum fue-
 rat. ante quod ceciderant tria cornua: et de
 cornu illo quod habebat oculos et os loquens

gradia: et maius erat ceteris. Aspiciebaz:
 et ecce cornu illud faciebat bellum adversus
 sanctos et prevalere eis: donec venit anti-
 quus dierum et iudicium dedit sanctis excelsi:
 et tempus advenit et regnum obtinuerunt sancti.
 Et sic ait. Bestia quarta. regnum quartum erit in
 terra quod maius erit omnibus regnis: et devo-
 rabit universam terram: et conculcabit et comi-
 nuet eam. Porro decem cornua. ipsius regni
 decem reges erunt et alii surgent post eos
 et ipse potentior erit prioribus: et tres reges
 humiliabit. Et sermones contra excelsum
 loquitur: et sanctos altissimi contemnet. Et pu-
 tabit quod possit mutare tempora et leges: et tra-
 hetur in manu eius usque ad tempus et tempo-
 ra et dimidium temporis. Et iudicium sedebit ut
 auferat potentiam et contemnat et disperiat usque
 in finem. regnum autem et potestas et magnitu-
 do regni que est subter omnem celum datur populo
 sanctorum altissimi cuius regnum. regnum sem-
 piternum est. et omnes reges servient ei et obe-
 dient. Ducusque finis ubi. Ego daniel multum
 cogitationibus meis perturbabar: et facies mea
 mutata est in me: verba autem in corde meo
 conservavi. **Capitulum. VIII.**

Anno tertio regni balthasar regis
 visio apparuit mihi. Ego daniel
 post id quod videram in principio vidi in
 visione mea cum essem in susis castro quod est in
 belam civitate: vidi autem in visione esse me
 super portam vlam: et levavi oculos meos et
 vidi. Et ecce aries unus stabat ante palatium
 habens cornua excelsa: et unum excelsius
 altero atque succrescens. Postea vidi arie-
 tem cornibus ventilantem contra occiden-
 tem et contra aquilonem et contra meridiem
 et omnes bestie non poterant resistere ei neque
 liberari de manu eius: fecitque secundum vo-
 luntatem suam et magnificatus est. Et ego
 intelligebam. Ecce autem hircus caprarum
 veniebat ab occidente super faciem totius
 terre: et non tangebatur terram. Porro hircus
 habebat cornu insigne inter oculos suos.
 et venit usque ad arietem illum cornutum
 quem videram stantem ante portam: et cu-
 currit ad eum impetu fortitudinis sue.
 Cumque appropinquasset prope arietem effera-
 tus est in eum: et percussit arietem et com-
 minuit duo cornua eius: et non poterat ari-
 es resistere ei. Cumque eum misisset in terram
 conculcavit et nemo quibat liberare arietem

de manu eius. Hircus autē caprarū magnus factus ē nimis. Cūq; creuisset fractum est cornu magnū: et orta sūt quatuor cornua subter illud p̄ quatuor v̄tos celi. De vno autē ex eis egressū est cornu vñū modicū: et factū ē grāde con̄ meridie et con̄ orientē et cōf fortitudinē. Et magnificatum ē vsq; ad fortitudinē celi: et deiecit de fortitudine et de stellis et cōculcauit eas: et vsq; ad principem fortitudinis magnificat⁹ ē. Et ab eo tulit iuge sacrificiū: et deiecit locū sanctificacōnis ei⁹. Robur autē datū ē con̄ iuge sacrificiū p̄pter peccata: et p̄sternetur veritas in terra: et p̄sperabit⁹ et faciet. Et audiui vñū de sanctis loquētē: et dixit vnus sanctus alteri nescio cui loquēti. Alqueq; visio et iuge sacrificiū et peccatū desolacōnis q̄ facta ē et sanctuariū et fortitudo p̄culcabit⁹: Et dixit ei. Alq; ad vesp̄eraz et mane dies duo milia trecēti: et mūdabit⁹ sanctuariū. Factū ē autē cū viderē ego daniel visionem et quererem intelligenciam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. Et audiui vocē viri inter v̄lai: et clamauit et ait. Gabriel fac intelligere istā visionē. Et venit: et stetit iuxta vbi ego stabā. Cūq; venisset: pauens corruui in faciem meā. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniam in tempore finis complebitur visio. Cūq; loquerē ad me: collapsus sum pronus in terrā. Et tetigit me et statuit me in gradu meo: dixitq; mihi. Ego ostendā tibi q̄ factura sint ī nouissimo maledictionis: quoniam habet tempus finem suū. Aries quem vidisti habere cornua: rex medorum est atq; persarum. Porro hircus caprum rex grecorū est: et cornu grāde qd̄ erat inter oculos eius ipse est rex primus. Quod autē fracto illo surrexerūt quatuor pro eo: quatuor reges de gente eius consurgent: sed nō in fortitudine eius. Et post regnum eorū cū creuerint iniquitates. cōsurgēt rex impudens facie et intelligēs p̄posicōnes: et roborabit⁹ fortitudo ei⁹ sed nō in viribus suis. et sup̄ quā credi potest vniuersa vastabit: et p̄sperabit⁹ et faciet. Et interficiet robustos et plūm sanctorū: secundū volūtātē suā: et diriget dolus in manu ei⁹ et cor suū magnificabit: et in copia rex omnium occidit plurimos. Et con̄ principem principū cōsurgēt: et sine manu contereť. Et visio vesp̄ere

et mane q̄ dicta est vera est. Tu ḡ visionem signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel languui et egrotavi per dies. Cūq; surrexissem faciebaz opa regis: et stupebā ad visionem: et non erat q̄ interpretareť.

Capitulum.

IX.

In anno primo barij filij assueri de semine medorū qui imperauit sup̄ regnum chaldeorum anno vni regni eius ego daniel intellexi in libris numerum annorum de quo factus est sermo domini ad hieremiam prophetam: ut complerentur desolacionis hierusalem septuaginta anni. Et posui faciem meam ad dominum deum meum rogare et deprecari in ieiunijs sacco et cinere. et oravi dominum deum: et confessus sum et dixi. Obsecro domine deus magne et terribilis custodiens pactum et misericordiam diligentib; te et custodientibus mādata tua: peccauimus iniquitatem fecimus impie egimus: et recessimus. et declinauimus a mandatis tuis ac iudicijs. Non obeduimus seruis tuis prophetis q̄ locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus nostris patrib; nostris om̄iq; populo terre. Tibi domine iusticia: nobis autem confusio faciei sicut est hodie viro iuda et habitatorib; hierusalem et omni israhel: hīs qui p̄pe sunt et hīs qui p̄cul in vniuersis terris ad quas eiecisti eos p̄pter iniquitates eorū in q̄bo peccauerunt in te domine. Nobis confusio faciei: regib; nostris principib; nostris et patrib; nr̄is q̄ peccauerūt. Tibi autē dño deo nr̄o misericordia et p̄piciacō qz recessimus a te: et nō audiuim⁹ vocē dñi dei nr̄i ut ambularem⁹ in lege ei⁹ quā posuit nob; p̄ seruos suos p̄phetas: et oīs isrl' p̄uaricati sūt legē tuā et declinauerūt ne audirēt vocem tuā: et stillauit sup̄ nos maledictō et tetēstatō q̄ scripta ē in libro moysi serui dei qz peccauim⁹ ei. Et statuit sermones suos q̄ locutus ē sup̄ nos et sup̄ principes nr̄os q̄ iudicauerūt nos: et ut sup̄induceret in nos malū magnū q̄le nūq; fuit sub om̄i celo. secundū q̄ factū est in iherl'm: sicut scriptū ē in lege moysi. Om̄e malum hoc venit sup̄ nos. Et nō rogauim⁹ faciē tuā dñe de nr̄: ut reuerteremur ab iniquitatib; nr̄is: et cogitarem⁹ veritatem tuā. Et vigilauit dñs sup̄ maliciā: et abduxit eā sup̄ nos. Iustus

dñs deus nr̄: in omnibz opibz suis q̄ fecit.
 Nō em̄ audiuim⁹ vocē ei⁹. Et nūc dñe de⁹
 nr̄ qui eduxisti pplum tuū de terra egipti:
 in manu forti ⁊ fecisti tibi nomē secunduz
 diem hanc: peccauim⁹ iniquitatē fecim⁹ dñe
 in om̄em iusticiā tuam. Auertat̄ obsecro
 ira tua ⁊ furor tuus a ciuitate tua iherl̄m:
 ⁊ a monte tuo. Propter peccata em̄ nr̄a ⁊
 iniquitates p̄m̄ nr̄oz iherl̄m ⁊ plus tu⁹ in
 obprobriū sunt om̄ibz per circuitum nr̄m.
 Nūc ḡ exaudi deus nr̄ oracōnem serui tui
 ⁊ p̄ces eius: ⁊ oñde facies tuā sup sanctua
 riū tuū qd̄ desertū est. Propter temetip̄m
 inclina deus meus aures tuā ⁊ audi: aperi
 oculos tuos ⁊ vide desolationem nr̄am: et
 ciuitatē sup quā inuocatū est nomen tuū.
 Neq; em̄ in iustificacōnibz nr̄is p̄sternim⁹
 p̄ces ante faciem tuā: sed in miseracōnibz
 tuis multis. Exaudi dñe: placare dñe: at
 tende ⁊ fac. Ne moreris p̄pter temetip̄m de⁹
 meus: quia nomē tuū inuocatus ē sup ci
 uitatē ⁊ sup pplum tuū. Cunctiq; adhuc loq;
 rer ⁊ orarē ⁊ cōfiterer peccata mea ⁊ pec
 cata ppli mei israhel ut p̄sternerem preces
 meas in conspectu dei mei pro monte san
 cto dei mei: adhuc loquēte me in oracione
 mea. ecce vir gabriel quē uiderā in uisione
 a principio cito uolans tetigit me in tēpo
 re sacrificij uespertini: ⁊ docuit me ⁊ locu
 tus ē mihi. Dixitq; Daniel: nunc egressus
 sum ut docerem te ⁊ intelligeres. Ab exor
 dio precum tuarū egressus est sermo. Ego
 autē ueni ut indicarem tibi: quia uir desi
 derioꝝ es. Tu autē animaduerte sermonē:
 ⁊ intellige uisionē. Septuaginta ebdoma
 tes abbreviate sunt sup pplum tuū. ⁊ super
 urbē sanctā tuā ut cōsumet̄ p̄uaricacō. et
 finem accipiat peccatū. ⁊ deleat̄ iniquitas:
 ⁊ abducat̄ iusticia sempiterna et impleat̄
 uisio ⁊ prophetia: ⁊ ungat̄ sanct⁹ sanctoꝝ.
 Scito ḡ et animaduerte: ab exitu sermo
 nis ut iterū edificetur hierusalem usq; ad
 xpm̄ ducem ebdomates septē ⁊ ebdomates
 sexaginta due erūt. ⁊ rursum edificabitur
 platea et muri in angustia tēpoꝝ. Et post
 ebdomates sexaginta duas occidet̄ xpc̄: et
 nō erit ei⁹ plus q̄ eū negatur⁹. Et ciuita
 tem ⁊ sanctuariū dissipabit plus cū duce
 uēturo: ⁊ finis eius vastitas: ⁊ post finem
 belli statuta desolacō. Cōfirmabit autē pa
 ctū mltis ebdomada una: ⁊ in dimidio eb

fe. 2. m. 2.
 dñe ⁊ r.
 m. m. f. r. e. c.

tomadis deficiet hostia ⁊ sacrificium. Et
 erit in templo abominacō desolacōnis: et
 usq; ad consumacōnem ⁊ finem perseuera
 bit desolatio. **Capitulum. X.**
Anno tercō regni cyri regis psaruz
 verbū reuelatū est danieli cogno
 mēto balthazar: ⁊ verbū uer⁹ ⁊ for
 titudo magna: intellexitq; sermonē. Intel
 ligencia eniz est opus in uisione. In diebo
 illis ego daniel lugebā triū ebdomadaruz
 diebz: panē desiderabilem nō comedi: ⁊ ca
 ro ⁊ uinum non introierunt in os meuz.
 Sed neq; unḡeto unctus sum: donec com
 plerentur triuz ebdomadaruz dies. Die autē
 uicesima ⁊ quarta mēsis primū eram iuxta
 fluuiū magnū qui est tigris: ⁊ leuaui ocu
 los meos ⁊ uidi. Et ecce uir unus uestitus
 lineis ⁊ renes eius accincti auro obrizo: ⁊
 corp⁹ ei⁹ q̄si crisolit⁹ ⁊ facies ei⁹ uelut speci
 es fulguris: ⁊ oculi ei⁹ ut lampas artēs: et
 brachia ei⁹ ⁊ q̄ deorsū usq; ad pedes q̄si spe
 cies eris cābētis: ⁊ uox sermonum eius ut
 uox multitudinis. Uidi autē ego daniel so
 lus uisionē: porro uiri q̄ erāt mecū nō ui
 derūt: sed terror min⁹ irruit sup eos ⁊ fu
 gerūt in abscondituz. Ego autē relict⁹ solus
 uidi uisionē grātē hāc: ⁊ nō remāsit in me
 fortitudo: sed ⁊ spēs mea imutata ē i me:
 ⁊ emarcui ⁊ habui qcq; uirium. Et audiui
 vocē sermonū ei⁹: ⁊ audiēs iacebā cōster
 nat⁹ sup facies meam: ⁊ uult⁹ me⁹ heribat
 terre. Et ecce man⁹ tetigit me: ⁊ erexit me
 super genua mea ⁊ sup articulos manuz
 meaz. Et dixit ad me. Daniel uir desideri
 oruz intellige ūba q̄ ego loq; ad te: ⁊ sta in
 ḡbu tuo. Nunc em̄ sū missus ad te. Cunctiq;
 dixisset mihi sermonē istū steti tremens: ⁊
 ait ad me. Noli metuere daniel: qz ex die
 p̄mo q̄ posuisti cor tuū ad intelligēduz ut
 te affligeres in cōspectu dei tui. exaudita
 sūt ūba tua: ⁊ ego ueni prop̄ smones tu
 os. Princeps autē regni psar⁹ restitit mihi
 uiginti ⁊ uno diebo: ⁊ ecce michabel un⁹ de
 p̄ncipibz p̄mis uenit in adiutoriū meū: et
 ego remāsī ibi iuxta regē psar⁹. Ueni autē
 ut docerem te q̄ uētura sūt pplō tuo in no
 uissimis diebz: qm̄ adhuc uisio i dies p̄te
 lat̄. Cūq; loq;ret̄ mihi huiuscemodī ūbis:
 teieci uultū meū ad terrā. ⁊ tacui. Et ecce q̄si
 similitudo filij hominis tetigit labia mea: et
 aperies os meū locut⁹ sum: ⁊ dixi ad eū q̄

stabat contra me. Dñe mi in visione tua
dissolute sunt cōpages mee: et nihil in me
remāsit viriū. Et quomodo poterit seru?
dñi mei loqui cuz dñō meo: Nihil enim in
me remāsit viriū: sed et halitus me? inter-
cluditur. Rursuz g̃ tetigit me quasi visio
hominis: et confortauit me et dixit. Noli ti-
mere vir desiderioꝝ: pax tibi: cōfortare et
esto robustus. Cūq; loq̃retur mecū cōua-
lui et dixi. Loq̃re dñe mi: qz cōfortasti me.
Et ait. Nunq̃d scis quare venerim ad te?
Et nūc reuertar ut p̃lier aduersum p̃nci-
pem psaz. Cuz em̃ egredere apparuit p̃nc-
eps grecoꝝ veniēs. Herūtamen annūcia-
bo tibi qd̃ exp̃ssum ē in scriptura verita-
tis: et nemo est adiutor meus ī om̃ib; h̃ijs:
nisi michahel princeps vester. **Ca. XI.**

Ego autē a primo anno dārij medi-
staba: ut cōfortaretur et roborare-
tur. Et nūc veritatē annūciabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabūt in p̃sīde:
et q̃rtus ditabitur operib; nimis sup om-
nes: et cuz inualuerit diuicijs suis cōcita-
bit omnes aduersū regnū grecie. Surget
vero rex fortis et dominabit̃ potestate ml̃-
ta: et faciet qd̃ placuerit ei. Et cuz steterit
cōtere regnū eius: et diuider̃ in q̃tuor ṽe-
tos celi: sed nō in posteros eius neq; secū-
dū potētā illius q̃ dñatus est. Lacerabit̃
em̃ regnū eius etiam ī externos: exceptis
h̃ijs. Et confortabitur rex austri: et de p̃nci-
pib; eius p̃ualebit super eum. Et domi-
nabitur dicōne: multa em̃ dominatō eius.
Et post finem annoꝝ federabūtur. Filia-
q; regis austri venit ad regem aquilonis
facere amiciciam: et non obtinebit fortitu-
dinem brachij nec stabit semen eius: et tra-
detur ip̃a et qui abduxerunt eam adolescē-
tes eius. et qui confortabant eam in tēpo-
rib;. Et stabit de germine radicū eius plā-
tatō. Et veniet cuz exercitu et ingredietur
provinciaz regis aquilonis. et abutẽ eis.
et obtinebit isuper et deos eoz et sculptilia:
vasa q̃ precōsa auri et argenti captiua du-
cet in egiptum. Ipse p̃ualebit aduersus
regem aquilonis. Et intrabit in regnum
rex austri: et reuertetur ad terram suam.
Filij autem eius prouocabūtur: et congre-
gabūt multitudinē exercituū plurimoz.
Et veniet p̃perās et inundans: et reuertē et
cōcitabit: et cōgrediet̃ cū robore eius. Et

prouocatus rex austri egrediet̃ et pugna-
bit aduersus regē aq̃lonis: et p̃parabit ml̃-
titudinē nimā et dabit̃ multitudo in ma-
nus ei?: et capiet multitudinē et exaltabit̃
cor eius: et deiciet multa milia: sed non p̃-
ualebit. Cōuertetur em̃ rex aquilonis: et
p̃parabit multitudinem multo maiorem
q̃ prius. Et in fine tēpoꝝ annoꝝq; veni-
et p̃perās cum exercitu magno et opib; ni-
mis. In tēporib; illis multi p̃surgent ad-
uersus regem austri. Filij q; p̃uaricatoꝝ
populi tui extollentur ut impleant visio-
nem et corruēt. Et veniet rex aquilonis et
cōportabit aggeres: et capiet vrbes muni-
tissimas: et brachia austri non sustinebūt.
Et cōsurgēt electi eius ad resistēduz: et nō
erit fortitudo. Et faciet veniens super eū
iuxta placitū suū: et nō erit q̃ stet cōtra fa-
ciē eius. Et stabit in terra inclita et consu-
met̃ ī manu ei?. et ponet faciē suā ut veni-
at ad tenēdū vniuersū regnū eius: et recta
faciet cuz eo. Et filiā feminaz dabit ei ut
euertat illud: et nō stabit nec illi? erit. Et
p̃uertet faciē suā ad isulas et capiet ml̃tas
et cessare faciet p̃ncipem obprobrij sui. Et
obprobriū eius cōuertet̃ ī eū. Et cōuertet
faciē suā ad ip̃erū terre sue: et ip̃inguet et
corruet: et nō iueniet̃. Et stabit ī loco ei?
vilissim? et idign? decore regio: et ī paucis
dieb; p̃terẽt n̄ ī furore nec ī plio. Et stabit
ī loco ei? despect?: et n̄ tribuet̃ ei honor re-
gius. Et veniet clam et obtinebit regnuz ī
fraudulētia: et brachia pugnat̃is ex pug-
bū a facie ei?: et p̃terẽt. Insuper et dux fede-
ris. Et post amicicias cū eo faciet volū: et
ascēdet et supabit ī modico p̃plo. et abūdā-
tes et vberes vrbes igrediet̃. Et faciet q̃ nō
fecerūt patres eius: et patres patrum ei?.
Rapinas et predam et diuitias eozū disti-
pabit: et contra firmissimas cogitacōnes
iniet p̃siliū: et hoc vsq; ad tēpus. Et p̃cita-
bit̃ fortitudo ei? et cor ei? aduersus regem
austri: ī exercitu magno. Et rex austri p̃-
uocabit̃ ad bellū ml̃tis auxilijs et fortib;
nimis: et n̄ stabūt: qz inibūt aduersus eū
p̃silia. Et comedētes panē cuz eo cōterent
illū: exercitusq; ei? opprimẽt: et cabēt in-
fecti ei? plurimi. Duoz q; regū cor erit
ut malefaciāt: et ad mēsam vnā loquent̃
mēdaciū et nō p̃ficiēt: quia adhuc finis
in aliud tēpus. Et reuertet̃ in terrā suam

cum opibus multis: et cor eius aduersus te-
 stamentum sanctum: et faciet et reuertetur in
 terram suam. Statuto tempore reuertetur: et
 ueniet ad austrum: et non erit priori simile no-
 uissimum. Et uenient super eum trieres et ro-
 mani et percuciet: et reuertet. Et indignabitur
 contra testamentum sanctuarium et faciet: re-
 uerteturque et cogitabit aduersum eos qui
 tereliquerunt testamentum sanctuarium. Et bra-
 chia ex eo stabunt: et polluunt sanctuarium.
 fortitudinis et auferent iuge sacrificium: et
 dabunt abominacionem in desolacione. Et
 impij in testametu[m] simulantur fraudulenter
 plus autem scies deum suum obtinebit et faciet:
 Et docti in populo docebunt plurimos: et ruent
 in gladio et in flamma et in captiuitate et in
 rapina ducuntur. Cumque corruerint subleua-
 buntur auxilio puulo: et applicabunt eis plu-
 rimi fraudulenter. Et te eruditio eruent ut
 confletur et eligatur et dealbentur usque ad tem-
 pus predefinitum: quia adhuc aliud tempus erit. Et
 faciet iuxta voluntatem suam rex: et eleuabi-
 tur et magnificabitur aduersus omnem deum.
 Et aduersus deum deorum loquitur magnifica et
 dirigit: donec compleat iracundiam. Perpetua
 quippe est diffinitio. Et deum premissum suorum non repu-
 tabit: et erit in concupiscentiis feminarum. nec
 quem deorum curabit quia aduersus uniuersa
 consurget. Deum autem maozim in loco suo ve-
 nerabitur: et deum quem ingrauerunt preses eius
 colet. auro et argento. et lapide precioso. rebusque
 preciosis. Et faciet ut muniat maozim cum
 deo alieno quem non cognouit: et multipli-
 cabit gloriam: et dabit eis potestatem in mil-
 tis: et terras diuidet gentium. Et in tempore
 predefinito preliabitur aduersus eum rex aus-
 tri: et quasi tempestas ueniet contra illum
 rex aquilonis in curribus et in equibus et in
 classe magna: et ingredietur terras et cote-
 ret et pertransiet. Et introibit in terram glo-
 riosam: et multi corruent. Hec autem sole sal-
 uabuntur de manu eius: et domus et moab et prin-
 cipes filiorum ammon. Et mittet manus suas
 in terras: et terra egypti non effugiet. Et do-
 minabitur thesaurorum auri et argenti: et
 in omnibus preciosis egypti. Per libias quoque et
 ethiopiā transibit: et fama turbabit eum
 ab oriente et ab aquilone: et ueniet in mul-
 titudine magna ut conterat et interficiat
 plurimos. Et figet tabernaculum suum a-
 phetuo inter duo maria super montes in-

clitum et sanctum: et ueniet usque ad summi-
 tatem eius: et nemo auxiliabitur ei. **Ca. XII.**
In tempore autem illo consurget micha-
 hel princeps magnus qui stat pro
 filiis populi tui: et ueniet tempus
 quale non fuit ab eo ex quibus gentes esse cepe-
 runt usque ad tempus illud. Et in tempore
 illo saluabitur populus tuus: omnis qui
 inuentus fuerit scriptus in libro uite. Et mul-
 ti de hijs qui dormiunt in terra puluere eui-
 gilabunt: alij in uitam eternam: et alij in
 obprobrium ut uideant semper. Qui autem
 docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti:
 et qui ad iusticiam erudiunt mil-
 tos. quasi stelle in perpetuas eternitates.
 Tu autem daniel claudere sermones. et signa
 librum usque ad tempus statutum. Plurimi
 pertransibunt: et multiplex erit scientia.
 Et uidi ego daniel: et ecce quasi duo alij sta-
 bant. unus hinc super ripam fluminis: et
 alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi
 viro qui erat indutus lineis: qui stabat super
 aquas fluminis. Usqueque finis horum mirabi-
 lium. Et audiui uirum qui indutus erat li-
 neis qui stabat super aquas fluminis: cum
 eleuasset dexteram et sinistram suam in ce-
 lum et iurasset per uiuentes in eternum: quia
 in tempus et tempora et dimidium tempo-
 ris. Et cum completa fuerit dispersio na-
 uis populi sancti: complebuntur uniuersa
 hec. Et ego audiui: et non intellexi. Et dixi.
 Domine mihi quid erit post hec? Et ait. Elade da-
 niel: quia clausi sunt signati que sermones
 usque ad predefinitum tempus. Eligentur et
 dealbuntur: et quasi ignis probabuntur multi.
 Et impie agent impij: neque intelliget om-
 nes impij. Porro docti intelligent: et a tem-
 pore cum ablatum fuerit iuge sacrificium et
 posita fuerit abominacio in desolacionem:
 dies milleducentinonaginta. Beatus qui
 expectat: et uenit ad dies milletrecentos-
 trigintaquinque. Tu autem daniel uade ad
 predefinitum: et requiesces et stabis in sorte
 tua in fine dierum. Ducusque daniel in
 hebraico volumine legimus: cetera que se-
 quuntur usque ad finem libri de theobocionis
 editione translata sunt. **Ca. XIII.**
Erat uir habitans in babilone: et
 nomen eius ioachim: et accepit uxorem
 nomine susannam filiam hel-
 chie pulchram nimis et timentem deum. Paretes

em illius cum eent iusti erubierunt filiam suam
 secundum legem moysi. Erat autem ioachim diues valde
 et erat ei pomerium vicinum domui sue: et ad
 ipsum confluebant iudei eo quod esset honorabilior
 omnium. Et constituti sunt duo iudices senes in il-
 lo anno: de quibus locutus est dominus quia egressa est
 iniustas de babilone a senioribus iudicibus qui
 videbantur regere populum. Isti frequentabant
 domum ioachim: et veniebant ad eos omnes qui
 habebant iudicia. Cum autem plus reuertisset
 per meridiem: ingrediebatur susanna et deambu-
 labat in pomerio viri sui. Et videbant eam se-
 nes quotidie ingredientem et deambulantem: et ex-
 arserunt in concupiscentiam eius. Et euerterunt
 sensum suum: et declinauerunt oculos suos ut
 non viderent celum: neque recorderent iudiciorum
 iustorum. Erant ergo ab eo vulnerati amore eius:
 nec indicauerunt sibi vicissim dolorem suum.
 Erubescerent enim indicare sibi concupiscentiam
 suam: volentes concubere cum ea. Et obfuebant
 quotidie solliciti videre eam. Dixitque alter
 ad alterum: eam domum quae hora praedicta est. Et
 egressi recesserunt a se. Cumque reuertissent ve-
 nerunt in unum: et scissitates ab iniuste causa con-
 fessi sunt concupiscentiam suam. Et tunc in comune
 statuerunt tempus: quoniam eam possent inuenire solam.
 Factus est autem cum obfuarerit dies aptum: in-
 gressa est aliquam sicut heri et nudius tertius cum
 duabus solis puellis. voluitque lauari in po-
 merio. Estus quippe erat. Et non erat ibi quisquam
 propter duos senes absconditos: et contemplantis
 eam. Dixit ergo puellis. Afferte mihi oleum et
 smigmata: et ostia pomerij claudite ut la-
 uer. Et fecerunt sicut preceperat: clauseruntque
 ostia pomerij. et egressi sunt per posticum ut
 afferrent que iusserat. Nesciebantque senes
 intus esse absconditos. Cum autem essent
 egressae puella surrexerunt duo senes: et ac-
 currerunt ad eam et dixerunt. Ecce ostia
 pomerij clausa sunt et nemo nos videt: et in
 concupiscentia tua sumus. Quamobrem
 assentire nobis: et commiscere nobiscum. Quod
 si nolueris: dicemus contra te testimonium
 quod fuerit tecum iuuenis: et ob hanc causam
 emiseris puellas. Ingemuit susanna et ait.
 Angustie sunt mihi undique. Si enim hoc
 egero mors mihi est: si autem non egero non
 effugiam manus vestras. Sed melius est
 mihi absque opere incidere in manus homi-
 num: quam peccare in conspectu domini. Et
 exclamauit voce magis susanna exclama-

uerunt autem et senes aduersus eam. Et cu-
 currit vnus ad ostia pomerij et aperuit.
 Cum ergo audissent clamorem famuli domus
 in pomerio: irruerunt per posticum ut viderent
 quoniam esset postquam autem senes locuti sunt
 erubuerunt serui vehementer: quia nunquam dicitur
 fuerat primo huiuscemodi de susanna. Et facta
 est dies crastina. Cumque venisset plus
 ad virum eius ioachim: venerunt et duo presbiteri
 pleni iniustitiae cogitatione aduersus susannam
 ut interficerent eam. Et dixerunt coram populo.
 Mittite ad susannam filiam helchie uxorem io-
 achim. Et statim miserunt. Et venit cum pa-
 rentibus et filiis et vniuersis cognatis suis.
 Porro susanna erat delicata nimis et pul-
 cra specie. At iniustitiae illi iusserunt ut discoopere-
 rent: erat enim coopta: ut vel sic faceretur
 decore eius. Flebat igitur sui: et omnes qui no-
 uerant eam. Consurgetes autem duo presbiteri in
 medio populi: posuerunt manus suas super caput
 eius. Que fides suspexit ad celum. Erat ei cor
 eius fiducia habens in domino. Et dixerunt presbiteri
 Cum deambularem in pomerio soli. Ingressa est
 hec cum duabus puellis. et clausit ostia pome-
 rij et dimisit a se puellas. Venitque ad eam
 adolescens qui erat absconditus: et concubuit cum
 ea. Porro nos cum eessemus in angulo pomerij
 videntes iniustitiam cucurrimus ad eos: et vi-
 dimus eos propter commisceri. Et illum quod non quisi-
 mus apprehendere quia fortior nobis erat: et apertum
 ostium exiliuit. Hanc autem cum apprehedissemus in-
 terrogauimus quoniam nam esset adolescens: et noluit
 indicare nobis. Qui rei testes sumus. Creditur
 eis multitudo quasi senioribus et iudicibus populi:
 et contemnerunt eam ad mortem. Exclamauit autem
 voce magis susanna et dixit. Deus eterne qui
 absconditor es cognitor qui nosti omnia antequam
 fiat: tu scis quoniam falsum testimonium tulerunt contra
 me: et ecce mortis cum nihil horum fecerim quod
 isti maliciose proposuerunt aduersum me. Ex-
 audiuit autem dominus vocem eius. Cumque duceretur ad
 mortem suscitauit dominus spiritum sanctum pueri
 iunioris cuius nomen daniel: et exclamauit
 voce magis. Mendum ego sum a sanguine huius.
 Et peruersus omnis populus ad eum dixit. Quis est
 iste sermo quem tu locutus es? Qui cum
 staret in medio eorum. ait. Sic fatui filij
 israel non iudicantes neque quod verum est
 cognoscetes contemneritis filiam israel. Reuertimini
 ad iudicium: quia falsum testimonium locuti
 sunt aduersus eam. Reuersus est ergo plus cum

Daniel

festinacōne. Et dixerūt ei senes. **E**leni ⁊ se-
 de in medio nrm ⁊ indica nobis : quia tibi
 deus dedit honorē senectutis. Et dixit ad
 eos daniel. **S**eparate illos abiuicē pcul:
 ⁊ dijudicabo eos. **C**uz ḡ diuisi essent alter
 ab altero. vocauit vnum de eis: ⁊ dixit ad
 eū. **I**nueterate dieꝝ maloz. nūc venerunt
 peccata tua q̄ operabaris prius. iudicans
 iudicia iniusta. innocētes opprimens ⁊ di-
 mittēs noxios dicēte dño: innocētē ⁊ iustuz
 nō interficies. **N**unc ḡ si vidisti eā: dic sub
 q̄ arbore videris eos colloquētes sibi: **Q**ui
 ait. **S**ub cino. **D**ixit autē daniel. **R**ecte
 mētitus es iu caput tuū. **E**cce em̄ āgelus
 dei accepta sententia ab eo scindet te me-
 diū. **E**t amoto eo iussit venire aliū. ⁊ dixit
 ei. **S**emen chanaan ⁊ nō iuda species de-
 cepit te: ⁊ cōcupiscētia subuertit cor tuū.
Dic faciebatis filiabo israhel: ⁊ ille timen-
 tes loq̄bantur vobis: sed nō filia iuda su-
 stinuit iniquitatē vestrā. **N**unc ḡ dic mihi
 sub qua arbore comprehendēris eos loquē-
 tes sibi: **Q**ui ait. **S**ub pino. **D**ixit autē ei
 daniel. **R**ecte mētīt es ⁊ tu in caput tuū.
Manet em̄ āgelus dei gladius hñs vt secet
 te medium: ⁊ interficiat vos. **E**xclamauit
 itaq̄ omnis cetus voce magna ⁊ benedixe-
 rūt deū q̄ saluat sperātes in se. **E**t confur-
 rexerūt aduersus duos p̄sbiteros. **C**onui-
 rat em̄ eos daniel ex ore suo: falsuz dixisse
 testimoniū. **F**ecerūtq̄ eis sicut male ege-
 rant aduersus proximam. vt facerēt secū-
 dum legem moysi: ⁊ interfecerunt eos. **E**t
 saluatus est sanguis innocius in die illa.
Delchias autē ⁊ vxor eius laudauerūt deū
 pro filia sua susāna cū ioachim marito ei⁹
 ⁊ cognatis omnib⁹: quia non est inuenta
 in ea res turpis. **D**aniel autem factus est
 magnus in conspectu ppli a die illa ⁊ dein-
 cept. **E**t rex astiages appositus est ab p̄ses
 suos: ⁊ suscepit c̄yrus perses regnū eius.

Capitulum. XIII.

Rat autē daniel conuiua regis : ⁊
 honoratus super omnes amicos
 eius. **E**rat q̄ ydolum apud babilo-
 nios nomine el: et impendebatur in eo p̄
 dies singulos simile artabe duodecim : et
 oues q̄draginta: viniq̄ amphore sex. **R**ex
 q̄ colebat eū: ⁊ ibat per singulos dies ato-
 rare eum porro daniel adorabat deum suū
Dixitq̄ ei rex. **Q**uare nō adoras bel? **Q**ui

rñdens ait ei. **Q**uia nō colo ydola manu-
 facta sed viuente deū: qui creauit celum ⁊
 terrā ⁊ habet potestatez omnis carnis. **E**t
 dixit rex ad eū. **N**ō videtur tibi esse viuēs
 deus? **A**n non vides q̄nta comedit ⁊ bibit
 quotidie? **E**t ait daniel arritēs. **N**e erres
 rex. **I**ste est em̄ intrinsecus luteus. forinse-
 cus ere? : neq̄ comedit aliq̄n. **E**t irat⁹ rex
 vocauit sacerdotes ei⁹: ⁊ ait eis. **N**isi dixē-
 ritis mihi q̄s est q̄ comedit impensas has
 moriemini. **S**i autē ostenderitis q̄ bel co-
 medat hec morietur daniel : quia blasphe-
 mauit in bel. **E**t dixit daniel regi. **F**iat iu-
 xta verbum tuum. **E**rant autem sacerdo-
 tes bel septuaginta : exceptis vxoribus et
 paruulis et filijs. **E**t venit rex cum danie-
 le in templum belis. **E**t dixerunt sacerdo-
 tes belis. **E**cce nos egredimur foras : ⁊ tu
 rex pone escas ⁊ vinū misce: ⁊ claude ostiū
 ⁊ signa anulo tuo. **E**t cuz ingressus fueris
 mane nisi inueneris omnia comesta a bel
 morte moriemur : vel daniel qui mentitus
 est aduersum nos. **C**onfidebant autem qz
 fecerant sub mensa absconditū introitū:
 ⁊ per illum ingrediebantur semper ⁊ deuo-
 rabant ea. **F**actum est igitur postq̄ egressi
 sunt illi et rex posuit cibos ante bel: prece-
 pit daniel pueris suis et attulerūt cinerē:
 et cribrauit per totum templum coram re-
 ge: et egressi clauserunt hostium: et signā-
 tes anulo regis abierūt. **S**acerdotes autē
 ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem
 suam et vxores et filij eoz: et comederunt
 omnia et biberūt. **S**urrexit autē rex p̄mo
 diluculo: et daniel cū eo. **E**t ait rex. **S**al-
 ua ne sūt siḡcula daniel? **Q**ui rñdit. **S**al-
 ua rex. **S**tatiq̄ cū aperuissz ostiū: ituit⁹
 rex mēsa exclamauit voce maḡ. **M**agn⁹ es
 bel: et nō ē apud te dol⁹ q̄sq̄. **E**t risit dani-
 el: et tenuit regē ne igredereē itro ⁊ dixit
Ecce pauimētū: ai aduerte cui⁹ vestigia sūt
 hec. **E**t dixit rex. **Q**uidēo vestigia viroz et
 muliez et ifantiū. **E**t irat⁹ ē rex. **T**ūc app̄-
 hēdit rex sacerdotes et vxores et filios eo-
 rū: et ostēdit ei abscondita ostiola p̄ q̄ igre-
 diebatur et cōsumebāt q̄ erāt sup mēsam.
Occidit ḡ illos rex: et bel tradidit in pote-
 statē danielis : q̄ subuertit eū et templum
 eius. **E**t erat draco in loco illo : et colebāt
 eum babilonij. **E**t dixit rex danieli. **E**cce
 nūc non p̄ dicere qz iste nō sit de⁹ viuens

Adora g^o eū. Dixitq; daniel regi. Dñm de-
um meū adoro: qz ipse ē deus viuens. Iste
aut nō est deus viuēs. Tu aut rex da mi-
hi potestātē: 7 interficiā draconem absq;
gladio 7 fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit
g^o daniel picem 7 adipē 7 pilos 7 corit pa-
riter: fecitq; massas 7 debat i os draconis
7 diruptus ē draco. Et dixit daniel. Ecce
quē colebatis. Qd cū audisset babilonij i-
dignati sūt vehemēter: 7 cōgregati aduer-
sum reges dixerūt. Iudeus factus est rex.
Bel destruxit: draconē interfecit: 7 sacer-
dotes occidit. Et dixerūt cū venissent ad
regē. Trade nobis daniēlem: alioqn inter-
ficiem⁹ te 7 domū tuā. Vidit g^o rex qd ir-
ruerēt in eū vehemēter: 7 necessitate con-
pulsus tradidit eis daniēlem. Qui miserūt
eū in lacū leonū: 7 erat ibi dieb; sex. Por-
ro in lacu erāt leones septē: 7 dabātur eis
duo corpa q̄ttidie 7 due oues: 7 tūc n̄ da-
ta sunt eis vt deuorarēt daniēlē. Erat aut
abacuc p̄beta in iudea: 7 ipse corerat pul-
mētū 7 intriuerat panes i alueolo: 7 ibat
in cāpū vt ferret messorib;. Dixitq; āgel⁹
dñi ad abacuc. Fer prādiū qd habes i ba-
bilonē danieli: q̄ est i lacu leonū. Et dixit
ad abacuc. Dñe babilōez n̄ vidi 7 lacū ne-
scio. Et apprehēdit eū āgelus dñi in verti-
ce ei⁹: 7 portauit eum capillo capitis sui:
posuitq; eū in babilonē sup lacū in impe-
tu spūs sui. Et clamauit abacuc dicens.
Daniel serue dei: tolle prandium q̄ misit
tibi deus. Et ait daniel. Recordat⁹ es mei
deus: 7 non dereliquisti diligentes te. Sur-
gensq; daniel comedit. Porro angelus do-
mini restituit abacuc confestim in loco
suo. Venit ergo rex die septimo vt luge-
ret daniēlem: 7 venit ad lacum 7 introspe-
xit: 7 ecce daniel sedens in medio leonuz.
Et exclamauit voce mag⁹ rex dicens. Ma-
gnus es dñe de⁹ daniel. Et extraxit eum.
Porro illos q̄ perditōnis causa fuerāt in-
tromisit i lacū 7 deuorati sūt in momento
coram eo.

**Explicit daniel p̄beta. Incipit prolo-
gus in librum duodecim prophetarum.**

Mon idē ordo est duodecim p̄betaz
apud hebreos q̄ 7 apud nos. Enī
secundum id quod ibi legitur: hic
q̄z dispositi sunt. Ozee commaticus est 7

q̄si p̄ sentēcias loq̄ns. Iobē planus in p̄n-
cipijs in fine obscurior: 7 vsq; ad malachi-
am h̄nt singuli p̄rietates suas: quē esdrā
scribam legisq; doctoz hebrei autumāt.
Et quia longū est nunc de omnibus dice-
re. hoc tantum vos o paula 7 eustochium
ammonitas scire volo vnum librum esse
duodecim prophetaz: et osee s̄nchronon
ysaie: malachiā vero aggei 7 zacharie fu-
isse temporib;. In quib; autē tempus nō
preferitur in titulo: sub illis eos regibus
prophetasse sub quib; 7 hij qui āte eos ha-
bent titulos prophetauerunt.

Explicit prologus. Incipit osee p̄beta.

Verbum domini qd factuz
est ad osee filium beeri in
diebus ozie ioathā achaz
ezechie regum iuda: et in
dieb; iheroboaz filij ioas
regis israhel. Principium
loquendi domino in osee. Et dixit domi⁹
ad osee. Glade sūme tibi prorez fornicari-
am: et fac tibi filios fornicacōnum: quia
fornicans fornicabitur terra a domio. Et
abiit et accepit gomer filiam debelaim: 7
concepit et peperit ei filium. Et dixit dñs
ad eū. Gloda nomen eius ihezrahel. Quo-
niā adhuc modicus. et visitabo sanguinē
ihezrahel super domū iheu et q̄scere fa-
ciam regnuz domus israhel. Et in illa die
conterā arcum israhel: in valle ihezrahel.
Et concepit adhuc: et peperit filiam. Et
dixit ei. Gloda nomē ei absq; misericordia
Quia non addam ultra misereri domui
israhel: sed obliuione obliuiscor eozuz. Et
domui iuda miserebor: et sanabo eos i do-
mino deo suo: et non sanabo eos in arcu
et gladio et bello et in equis et in equiti-
bus. Et ablactauit eam que erat absq; mi-
sericordia. Et concepit et peperit ei filiū.
Et dixit ei. Gloda nomen ei non popu-
lus meus. Quia vos non populus meus:
et ego non ero vester deus. Et erit nume-
rus filiozum israhel: quasi arena maris q̄
erit i loco vbi dicef eis nō pls me⁹ vos:
dicef eis filij dei viuētis. Et cōgregabūf
filij iuda et filij isrl p̄ter. et ponēt sibiuz

caput unū: et ascēdet de terra: quia magn⁹
dies iheruzabel. **Capitulum. II.**

Dixit fratrib⁹ v⁹ris populus me⁹:
et sorori vestre misericordiā conse-
cuta. Iudicate matrem v⁹ram iu-
dicate: quoniam ipsa non est vxor mea: et ego non
vir eius. Auferat fornicaciones suas a fa-
cie sua: et adulteria sua de medio vberum
suor⁹: ne forte expoliam eā nudas et statuā
eam secundum diem natiuitatis sue: et po-
nam eam quasi solitudinem. et statuam eā
velut terram inuiam et interficiat eā siti:
et filior⁹ illius nō miserebor. quoniam filij forni-
cacionuz sunt: quia fornicata est mater eor⁹.
Confusa est quae concepit eos: quia dixit. Na-
dam post amatores meos qui dant panes
mibi: et aquas meas lanam meam et linum
meum oleum meum et potum meum. Pro-
pter hoc ecce ego sepiat viā tuam spinis:
et sepiam eaz maceria. Et semitas suas nō
inueniet: et seq⁹ntur amatores suos et nō ap-
prehēdet eos: et q⁹ret eos et nō inueniet. Et
dicet. Nadam et reuertar ad virum meum
prior⁹: quia bene mihi erat tunc magisq⁹
nūc. Et hec nesciuit: quia ego dedi ei fru-
mentum et vinum et oleum et argentū mul-
tiplicauī ei et aurum: quae fecerunt baal. Ad-
circo conuertar et sumam frumentū meū
in tēpore suo et vinū meum in tēpore suo:
et liberabo lanam meam et linū meum que
operiebāt ignominiam eius. Et nūc reue-
labo stulticiā eius in oculis amatoz eius.
et vir non eruet eam de manu mea. Et ces-
sare faciam omne gaudiū eius: solennitatē
eius neomeniam eius sabbatū eius et om-
nia festa et tempora eius. Et corrūpam vi-
neam eius et ficū eius: de quib⁹ dixit. Mer-
cetes hee mee sūt: quas dederūt mihi ama-
tores mei. Et ponam eam in saltum: et cor-
metet eā bestia agri. Et visitabo super eaz
dies baalim quib⁹ accendebat incensum et
ornabatur inaure sua et monili suo: et ibat
post amatores suos: et mei obliuiscēbat di-
xit dominus. Propter hoc ecce ego lacta-
bo eam: et ducam eam in solitudinem. Et
loquar ab cor eius: et dabo ei vinitores ei⁹
ex eodem loco: et vallem achor ad aperien-
dam spem. Et canet ibi iuxta dies iuuetu-
tis sue: et iuxta dies ascensionis sue de ter-
ra egypti. Et erit in die illo ait dñs voca-
bit me vir meus: et non vocabit me ultra

baalim. Et auferaz nomina baalim de ore
eius: et nō recordabit⁹ ultra nominis eor⁹.
Et percuciā cū eis fedus in die illa: cū be-
stia agri et cum volucre celi et cū reptili ter-
re. Et arcum et gladium et bellum conterā
de terra: et dormire eos faciā fiducialiter.
Et sponsabo te mihi in sempiternū: et spō-
sabo te mihi in iusticia et iudicō et in mise-
ricordia et miseratōnib⁹. Et sponsabo te mi-
hi in fide: et scies quia ego dñs. Et erit: in
die illa exaudia dicit dominus. Exaudiaz
celos et illi exaudient terram: et terra exau-
dient triticum et vinum et oleum: et hec exau-
dient iheruzabel. Et seminabo eam mihi in
terraz: et miserebor eius que fuit absq⁹ mi-
sericordia. Et dicam non populo meo po-
pulus meus es tu: et ipse dicet deus meus
es tu. **Capitulum. III.**

Et dixit domin⁹ ad me. Adhuc va-
de: et dilige mulierē dilectam ami-
co et adulteram sicut diligit domi-
nus filios israhel: et ipsi respectāt ad deos
alienos et diligunt vinacia vuar⁹. Et fodi
eam mihi quindēcim argēteis et choro or-
dei et dimidiō choro ordei: et dixi ad eam.
Dies multos expectabis me. Non fornicā-
beris et non eris viro: sed et ego expectabo
te. Quia dies multos sedebunt filij israhel.
sine rege et sine principe et sine sacrificio et
sine altari: et sine ephot et sine theraphim.
Et post hec reuertētur filij israhel: et que-
rent dominum deum suum et dauid regē
suum: et pauebūt ad dominum et ad bonuz
eius in nouissimo diez. **Ca. III.**

Aldite verbuz domini filij israhel:
quia iudicium domino cum habi-
tatorib⁹ terre. Non est enim veri-
tas: et non est misericordia: et non est sci-
entia dei in terra. Maledictum et menda-
cium et homicidium et furtum et adulte-
rium inundauerunt: et sanguis sanguinē
tetigit. Propter hoc lugebat terra: et ifir-
mabitur omnis qui habitat in ea. In be-
stia agri et in volucre celi: sed et pisces ma-
ris congregabuntur. Meruntamen vnus-
quisq⁹ non iudicet: et non arguatur vir.
Populus enim tuus sicut hij: qui contra-
dicunt sacerdoti. Et corruēs hodie: et cor-
ruet etiam ppheta tecuz. Nocte tacere feci
matrē tuā. Cōticuit plus meus: eoq⁹ non
habuerit sciāz. Quia tu sciētā repulisti:

repellam te et ego ne sacerdotum fugaris mihi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filiorum tuorum et ego. Secundum multitudinem eorum sic peccauerunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. Peccata ipsius comedent. et ad iniquitatem eorum subleuabunt animas eorum. Et erit: sicut ipse sic sacerdos. Et visitabo super eum vias eius: et cogitationes eius reddam ei. Et comedent et non saturabuntur. Fornicati sunt et non cessauerunt: quoniam dominum reliquerunt in non custodiendo. Fornicatio et vinum et ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno suo interrogauit: et baculus eius annunciauit ei. Spiritus enim fornicationum decepit eos: et fornicati sunt a deo suo. Super capita montium sacrificabant: et super colles accendebant thimiamam subtus quercum et populum et therebintum: quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabuntur filie vestre: et sponse vestre adultere erunt. Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicate et super sponas vestras cum adulterauerint: quoniam ipsi cum meretricibus versabantur: et cum effeminatis sacrificabant. Et populus non intelligens vapulabit. Si fornicaris tu israel: non delinquas saltem iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne ascenderitis in bethauen: neque iuraueritis viuit dominus. Quoniam sicut vacca lasciuia declinauit israel. Nunc pascet eos dominus: quasi agnum in latitudine. Particeps ydolorum ephraim: dimittite eum. Separatum est conuiuium eorum: fornicatione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiam protectores eius. Ligauit eum spiritus in alis suis: et profudit a sacrificijs suis. Ca. V.

Audite hoc sacerdotes et attendite domum israel: et domum regis auscultate: quia vobiscum iudicium est. Quoniam laqueus facti estis speculationi: et sicut retis expansum subter thabor: et victimas declinastis in profundum. Et ego eruditor omnium eorum. Ego scio ephraim: et israel non est absconditus a me. Quia nunc fornicatus est ephraim: contaminatus est israel. Non dabit cogitationes suas ut conuertatur ad deum suum: quia spiritus fornicationum in medio eorum: et deum non cognouerunt. Et respondebit arrogancia israel in facie eius. et israel et ephraim ruent in iniquitate sua. Ruet

etiam iuda cum eis. In gregibus suis et in armamentis suis vadet ad querendum deum: et non inuenient. Ablatus est ab eis. In domino preuaricati sunt: quia filios alienos genuerunt. Nunc teorabit eos mensis cum partibus suis. clangite bucina in gabaa: tuba in rama. Illulate in bethauen: post tergum tuum beniamin. Ephraim in desolatione erit. In die correptionis in tribu israel ostendite. Facti sunt principes iuda qui assumptes terminum: super eos effundam quasi aquas iram meam. Calumniam paciens est ephraim fractus iudicio: quoniam cepit abire post sordes. Et ego quasi tineam ephraim et quasi si putredo domui iuda. Et vidit ephraim languorem suum: et iudas vinculum suum. Et abiit ephraim ad assur: et misit ad regem ultores. Et ipse non poterit sanare vos: nec soluere poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leona ephraim: et quasi catulus leonis domui iuda. Ecce ego capiam et vadam: tollam et non est qui eruat. Et reuertar ad locum meum: donec deficiatis. et queratis faciem meam. Ca. VI.

In tribulatione sua mane surgent ad me. Reuertite et reuertamur ad dominum: quia ipse cepit et sanabit nos: percuciet et curabit nos. Diuificauit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos: et viuemus in conspectu eius: sciemus sequemurque: ut cognoscamus deum. Quasi diluculum paratus est egressus eius: et veniet quasi ymber nobis temporaneus et serotinus terre. Quis faciam tibi ephraim: quod faciam tibi iuda: Misericordia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane praesens. Propter hoc dolui in prophetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egressibuntur. Quia misericordiam volui et non sacrificium: et scientiam dei plusquam holocaustum. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum: ibi preuaricati sunt in me. Galaad ciuitas operantium ydolum supplantata sanguine: et quasi fauces virozum latronum. Particeps sacerdotum in via interficientium: pergetes de sicheem quia scelus operati sunt. In domo israel vidi horrendum. Ibi fornicationes ephraim: contaminatus est israel. Sed et iuda pone messem tibi: cum puertero captiuitatem populi mei.

Capitulum.

VII.

Quoniam sanare vellem israhel reuelata est iniquitas ephraim et malicia samarie: quia operati sunt mendacium. Et fur ingressus est spolians: latroculus foras. Et ne forte dicant in cordibus suis: omnem maliciam eorum me recordatum. Nunc circūdeberit eos adinuentiones sue: coram facie mea facte sunt. In malicia sua letificauerunt regem: et in mendacijs suis principes. Omnes adulterantes: quasi clibanus succensus a coque. Quieuit paululum ciuitas a commixtione fermenti: donec fermentaret totum. Dies regis nostri: ceperunt principes furere a vino. Excedit manum suam cum illis: quia applicauerunt quasi clibanum cor suum cum insidiarum eis. Tota nocte dormiuit coquus eos mane ipse succensus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus. et deuorauerunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt non est qui clamet in eis ad me. Ephraim in in ipsius ipse commiscebatur. Ephraim factus est subcinericius panis: qui non reuersatur. Comederunt alieni robur eius: et ipse nesciuit. Sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignorauit. Et humiliabit superbia israhel in facie eius. Nec reuersi sunt ad dominum deum suum: non querunt eum in omnibus hijs. Et factus est ephraim quasi coluba seducta: non habens cor. Egiptum inuocabat: ab assiris abierunt. Et cum profecti fuerint expandam super eos retibus meis: et quasi volucrum celi detrahā eos. Cedam eos secundum aduentionem cetus eorum. Ele eis: quoniam recesserunt a me. Ego redemi quia preuaricati sunt in me. Ego redemi eos: et ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non clamauerunt ad me in corde suo: sed plulabant in cubilibus suis. Super triticum et vinum ruminabant: et recesserunt a me. Et ego erubui eos: et confortavi brachia eorum: et in me cogitauerunt maliciam. Reuersi sunt ut essent absque iugo: facti sunt quasi arcus domus dolosus. Cadent in gladio principes eorum: a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra egipti.

Capitulum.

VIII.

In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini: pro eo quod transgressi sunt fedus meum. et legem meam preuaricati sunt. Me inuocabunt deus meus: cognouimus te israhel. Prosecit israhel bonum: inimicus persequetur eum.

Ipsi regnauerunt et non ex me: principes extiterunt et non cognoui. Aurum suum et argentum suum fecerunt sibi ydola: ut interiret. Proiectus est vitulus tuus samaria. Iratus est furor meus in eis. Et queque non poterunt emundari: Quia ex israhel et ipse est. Artifex fecit illum: et non est deus. Quoniam in aranearum telis erit vitulus samarie: quia ventum seminabunt: et turbidum metent. Culmus stans non est in eo germen: non faciet farinam. Quod nisi fecerit: alieni comedent eam. Deuoratus est israhel. Nunc factus est in nationibus quasi vas immundum: quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarii sibi ephraim. Munera dederunt amatoribus suis: sed et cum mercede conduxerunt nationes. Nunc congregabo eos: et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicauit ephraim altaria ad peccandum: facte sunt ei aree in delictum. Scribam eis multiplices leges meas: que velut aliene computate sunt. Hostias offerent: immolabunt carnes et comedent: et dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum: et visitabit peccata eorum. Ipsi in egiptum peruertent. Et oblitus est israhel factoris sui: et edificauit delubra: et iudas multiplicauit urbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius: et deuorabit edes illius.

IX.

Capitulum.

Noli letari israhel: noli exultare sicut populi. quia fornicatus es a deo tuo. Dilexisti mercetem super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos. et vinum mescietur eis. Non habitabunt in terra domini. Reuersus est ephraim in egiptum: et in assiris pollutum comedit. Non libabunt domino vinum: et non placebunt ei. Sacrificia eorum quasi panis lugentium. Omnes qui comedunt eum comminabuntur: quia panis eorum aie ipsorum: non inebit in domum domini. Quid facietis in die solenni: in die festiuitatis domini? Ecce enim profecti sunt a vastitate. Egiptus congregabit eos: memphis sepeliet eos. Desiderabile argentum eorum vti ca hereditabit: lappa in tabernaculo eorum. Ele nerit dies visitationis: venerit dies retributionis. Scitote israel stultum prophetam: insanum virum spirituale. Propter multitudinem iniquitatis tue. et multitudo amecie tue. Speculator ephraim cum deo meo: propheta laqus ruine factus

est sup omnes vias eius. Insania in domo
 dei eius. Profunde peccauerunt: sicut i dieb
 gabaa. Recordabit iniquitatis eorum: et visita
 bit peccata eorum. Quasi vna in deserto iue
 ni isrl quasi pma poma ficulnee: i cacumine
 ei? vidi pres eorum. Ipi aut intrauerunt ad
 beelphegor: et abalienati sunt in confusione
 et facti sunt abominabiles sicut ea q dilexe
 runt. Ephraim quasi auis auolauit. Gloria eorum
 a partu: et ab utero et a conceptu. Quod nisi
 enutrierit filios suos absq liberis eos fa
 cia in homib. Sed et ve eis: cum recessero
 ab eis. Ephraim vt vidit: tyrus erat fun
 data i pulcritudie. Et ephraim educet ad
 interfecionem filios suos. Da eis domine.
 Quid dabis eis? Da eis vuluam sine libe
 ris: et vbera aretia. Omnes nequicie eorum in
 galgal: qz ibi exosus habui eos. Propter
 malicia aduencionu eorum: te domo mea ei
 cia eos. Non adda vt diligam eos. Omnes pn
 cipes eorum recedentes. Percussus e ephraim
 radix eorum exiccata e. Fructu neq faciet
 Qd nisi genuerint: interficia amantissima
 vteri eorum. Abiciet eos dñs de? me? qz no
 audierunt eu: et erunt vagi in nacionibus.

Capitulum. X.

Ultis frōdosa israhel: fruct? adeqt?
 e ei scdm multitudinē fructus sui
 multiplicauit altaria: iuxta vber
 tate terre sue exuberavit simulacris. Di
 uisu e cor eorum: nūc interibit. Ipe cōfriget
 simulac eorum. depopulabit aras eorum. Quia
 nūc dicēt: nō e rex nobis. Nō em timem?
 deū. Et rex quid faciet nobis? Loqmī ver
 ba visionis iutil: et ferietis febus. et germi
 nabit quasi amaritudo iudiciū super sulcos
 agri. Accas bethauen coluerūt hitatores
 samarie. quia luxit super eu popul? eius
 et editui eius super eu exultauerunt in glo
 ria eius. quia migravit ab eo. Siquidem et
 ipse ni assur delatus est mun? regi ultori.
 Confusio ephraim capiet: et confundetur
 israhel in voluntate sua. Transire fecit sa
 maria regem suum: quasi spumam sup fa
 ciem aque. Et disperdentur excelsa ydoli
 peccatum israhel. Lappa et tribulus ascen
 det super aras eorum. Et dicent montib
 operite nos: et collib cadite super nos. Ex
 dieb gabaa peccauit isrl. Ibi steterūt. Nō
 comprehendet eos in gabaa: preliuz super
 filijs iniquitatis. Juxta desiderium meum

corripiam eos. Congregabuntur super eos
 populi: cum corripientur ppter duas ini
 quitates suas. Ephraim vitula docta dili
 gere tritutam: et ego transiui super pulcri
 tudinem colli eius. Ascendam sup ephra
 im. Arabit iudas: cōfringet sibi sulcos ia
 cob. Seminate vobis in iusticia: et metite
 in ore misericordie: inuocate vobis noua
 le. Tempus autem requirendi dominum:
 cuz venerit qui docebit vos iusticia. Ara
 stis impietatem: iniquitatem messuistis:
 comedistis frugem mendacij. Quia confi
 sus es in vijs tuis: et in mltitudine fortiu
 tuorum. Consurget tumultus in populo tuo
 et omnes municiones tue vastabuntur si
 cut vastatus est samaria. a domo eius qui
 iudicauit bala: in die prelij matre super fi
 lios allisa. Sic fecit vob bethel: a facie ma
 licie nequiciarum vestrarum.

Capitulum. XI

Sicut mane transit. pertransit rex
 israhel: qz puer israhel et dilexi eu:
 et ex egipto vocavi filium meum.
 Vocauerunt eos: sic abierunt a facie eorum.
 Baalim immolabant: et simulacris sacri
 ficabāt. Et ego quasi nutritus ephraim. Por
 tabam eos in brachijs meis: et nescierunt
 q curarem eos. Infuniculis adaz trabas
 eos: in vinculis caritatis. Et ero eis qua
 si exaltans iugum super maxillas eorum:
 et declinaui ad eum vt vesceretur. Non re
 uertetur in terram egipti: et assur ipse rex
 eius quoniam noluerunt conuerti. Cepit
 gladius in ciuitatib eius: et consumet ele
 ctos eius: et comedet capita eorum. Et po
 pulus meus pandebit ad reditum meum.
 Iugum autem imponetur eis simul: quod
 non auferetur. Quomodo dabo te ephra
 im ptegaz te isrl? Quomodo dabo te? Sicut
 adama: ponā te vt seboim. Conuersus est
 in me cor meū piter: turbata e penitudo
 mea. Nō faciā furore ire mee. Nō puer tar
 vt disperdaz ephraim: qm ego deus et non
 homo. In medio tui sanct?: et nō igrediar
 ciuitatem. Post dñm ambulabunt. Quasi
 leo rugiet: qz ipse rugiet et formidabūt filij
 maris. Et auolabūt quasi auis ex egipto: et
 quasi colūba de fra assirioz. et collocabo eos
 i doib suis dicit dñs. Circūddit me ephra
 im i negociacione: et i dolo dom? isrl. Iu
 das aut testis descēdit cū deo: et cū sanctis.

Capitulum XII.

Ephraim pascit ventum: et sequitur
estum. Tota die mendacius et va-
ritatem multiplicat. Et fœdus cum
assirijs inijt: et oleum in egiptum ferebat.
Iudicium ergo domini cum iuda: et visita-
tio super iacob. Juxta vias eius et iuxta
adinuentos eius reddet ei. In utero sup-
plantauit fratrem suum: et in fortitudine
sua directus est cum angelo. Et inualuit
ad angelum: et confortatus est. Fleuit: et
rogauit eum. In bethel inuenit eum: et ibi
locutus est nobiscum. Et dñs deus exerci-
tuum: dñs. memoriale eius. Et tu ad dñm
deum tuum puerteris. Misericordiã et iu-
dicium custodi: et spera in deo tuo semp.
Chanaan. in manu ei? statera dolosa: ca-
lumniã dilexit. Et dixit ephraim. Clerum
tamen diues effectus sum: inueni ydolum
mibi. Omnes labores mei non inueniẽt mi-
hi iniquitatem quam peccaui. Et ego do-
minus deus tuus ex terra egipti. Adhuc se-
dere te facias in tabernaculis: sicut in diebo
festiuitatis. Et locutus sum sup propheta-
tas: et ego visionẽ multiplicauit: et in ma-
nu prophetarum assimilatus sum. Si in gala-
ad ydolum: ergo frustra errant in galgal
bobus immolantes. Nam et altaria eorum
quasi acerui super sulcos agri. Fugit ia-
cob in regiones syrie: et seruiuit israhel in
prore: et in prore seruiuit. In propheta ac-
eburrit dñs israhel de egipto: et in prophe-
ta seruatus est. Ad iracundias me prouo-
cauit ephraim in amaritudinibus suis: et
sanguis eius super eum veniet: et obpro-
brium eius restituet ei dominus suus.

Capitulum XIII.

Inquente ephraim horror inuasit
israhel: et deliquit in baal et mor-
tuus est. Et nũc addiderunt ad pec-
candum: feceruntque sibi pflatile de argento
suo quasi similitudines ydolorum. Factura ar-
tificum totum est. Dñs ipi dicunt. Immola-
te boves: vitulos adorantes. Idcirco erunt
quasi nubes matutina: et sicut ros matutinus
preteriens. Sicut puluis turbine raptus ex
area: et sicut fumus de fumario. Ego autem
dñs deus tuus ex terra egipti: et teum absque me
nescies: et saluator non est preter me. Ego pasci-
ui te in deserto: in terra solitudinis. Juxta
pascua sua adimpleti sunt: et saturati sunt. Et

elevauerunt cor suum: et obliti sunt mei. Et ego
ero eis quasi leena: sicut pardus in via assiriorum.
Occurrã quasi vasa raptis catulis: et dirupaz
interiora iecoris eorum. Et presumã eos ibi quasi
si leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua
israhel: tamen modo in me auxiliũ tuum. Ubi est rex
tuus? Maxie nunc saluet te in omnibus urbibus
tuis. Et iudices tui de quibus dixisti: da mihi
reges et principes. Dabo tibi regem in furore
meo: et auferã in indignatione mea. Colliga-
ta est iniquitas ephraim: absconditum pecca-
tum eius. Dolores pueritatis venient ei. Ipse
filius non sapiens. Nunc ei non stabit in pueri-
tione filiorum. De manu mortis liberabo
eos: de morte redimã eos. Ero mors tua o
mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio ab-
scondita est ab oculis meis: quia ipse inter fra-
tres diuidet. Abducet ventem ventum dñs de
deserto ascendente: et siccabit venas eius: et
desolabit fontem eius: et ipse diripiet thesau-
rum omnis vasis desiderabilis.

Capitulum XIII.

Preat samaria: quoniam ad ama-
ritudinem concitauit deum suum.
In gladio pereat. Paruuli eorum
elidantur: et fete eius discendantur. Con-
uertere israhel ad dominum deum tuum:
quoniam corruisti iniquitate tua. Tollite
vobiscum verba: et conuertimini ad dñm:
et dicite ei. Omnem aufer iniquitatem et ac-
cipe bonum: et reddemus vitulos labiorum
nostrorum. Assur non saluabit nos. Super
equum non ascendemus: nec dicemus velle
dij nostri opera manuum nostrarum: quia ei?
qui in te est misereberis pupulli. Sanabo
contritiones eorum: diligam eos spontanee:
quia auersus est furor meus ab eis. Ero quasi
ros. Et israhel germinabit sicut lilium: et
erumpet radix eius ut libani. Ibunt rami
eius: et erit quasi oliua gloria eius: et odor
eius ut libani. Conuertentur sedentes in
umbra eius: viuent tritico. Et germina-
bunt quasi vinea: memoriale eius sicut vi-
nus libani. Ephraim quid mihi ultra ydo-
la? Ego exaudiam et dirigam eum: ego ut
abietem virentem: ex me fructus tuus in-
uentus est. Quis sapiens et intelliget ista:
intelligens et sciet hec? Quia recte vie do-
mini et iusti ambulabunt in eis: preuarica-
tores vero corruent in eis.

Explicit Osee p̄pha. Incipit Johel p̄pha.

Verbum domini quod sc̄m est ad iohel filium fatuel. Audite hec senes: et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factum est istud in diebus vestris: aut in diebus patrum vestrorum. Super hoc filiis vestris narrate: et filij vestri filiis suis: et filij eorum generationi altere. Residuū eruce comedit locusta: et residuum locuste comedit brucus: et residuum bruci comedit rubigo. Expergiscimini ebrii: flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam perijt ab ore vestro. Gens enim ascendet super terram meam: fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes leonis: et molares eius ut catuli leonis. Posuit vineam meam in desertum: et ficum meam decorticauit. Nudans spoliavit eam et proiecit: albi facti sunt rami eius. Plange quasi virgo accincta sacco: super virum pubertatis tue. Perijt sacrificium et libatio de domo domini: et luxerunt sacerdotes ministri domini. Depopulata est regio: luxit humus: quoniam devastatum est triticum. Confusum est vinum: elanguit oleum. Confusi sunt agricolae: ululauerunt vinatores super frumento. vino et ordeo: quia perijt messis agri. Linea confusa est: et ficus elanguit. Malo granatum et palma et malum et omnia ligna agri aruerunt: quia confusus est gaudium a filiis hominum. Accingite vos et plangite sacerdotes: ululate ministri altaris. Ingreddimini: cubate in sacco ministri dei mei: quoniam interijt de domo dei vestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiunium: vocate cetum: congregate senes omnes habitatores terre in domum dei vestri et clamate ad dominum. A a a diei: quia prope est dies domini: et quasi vastitas a potente veniet. Nunquid non coram oculis vestris alimenta perierunt: de domo dei viliticia et exultatio? Computruerunt iumenta in stercore suo. Demolita sunt horrea: dissipata sunt apothecae: quoniam confusum est triticum. Quid ingemuit animal: mugierunt greges armenti: quia non est pascua eis. Sed et greges pecorum disperierunt. Ad te clamabo domine: quia ignis comedit spe-

ciosa deserti: et flamma succendit omnia ligna regionis. Sed et bestie agri quasi area siciens ymbrem: suspexerunt ad te. Quoniam exiccati sunt fontes aquarum: et ignis deuorauit speciosa deserti.

Capitulum

.II.

Canite tuba in syon: ululate in monte sancto meo. Conturbentur omnes habitatores terre quia venit dies domini: quia prope est dies tenebrarum et caliginis: dies nubis et turbinis. Quasi mane expansum super montes: plus multus et fortis. Similis non fuit ei a principio: et post eum non erit usque in annos generationis et generationis. Ante faciem eius ignis vorans: et post eum exurens flamma. Quasi ortus voluptatis terra coram eo: et post eum solitudo deserti: neque est qui eum fugat. Quasi aspectus equorum aspectus eorum: et quasi equites sic current. Sicut sonitus quibrigarum super capita montium erillent: sicut sonitus flammæ ignis deuorantis stipulas: velut plus fortis prepatum ad plures. A facie eius truciabuntur populi: omnes vultus redigentur in ollam. Sicut fortes current: quasi viri bellatores ascendent murum. Viri in visis suis gradient et non declinabunt a semitis suis. Unusquisque fratrem suum non coartabit: singuli in calle suo ambulabunt. Sed et per fenestras cadent: et non demolient. Urbem ingredientem: in muro current. Domos ascendent: per fenestras intrabunt quasi fur. A facie eius contremuit terra: moti sunt celi. Sol et luna obtenebrati sunt: et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui: quia multa sunt verbum eius. Magnus enim dies domini: et terribilis valde. Et quis sustinebit eum? Nunc ergo dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et in planctu: et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Et conuertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus et misericors est: patiens et multe misericordie die et prestabilis super malicia. Quis scit si conuertatur et ignoscat deus: et relinquat post se benedictionem? Sacrificium et libamen domino deo nostro. Canite tuba in syon: sanctificate ieiunium vocate cetum: congregate

pplm sanctificate ecclesiam: coadunate se:
 nes congregare paruos & sugentes ubera.
 Egrediat sponfus de cubili suo: et sponsa
 de thalamo suo. In vestibulum et altare
 plorabunt sacerdotes ministri dñi & dicent.
 Parce dñe pce p̄plo tuo: et ne des hereditate
 tua in obprobriū: ut dominent̄ eis natio:
 nes. Quare dicunt in pplis ubi est de' eoz:
 Zelatus est dñs terrā suā: et percit p̄plo
 suo. Et respōdit dñs: et dixit p̄plo suo. Ecce
 ego mittam vobis frumentū & vinum &
 oleum: et replebimini in eis: et non dabo
 vos ultra obprobriū in gentibz. Et eū qui
 ab aquilone est p̄cul faciat a vobis: et ex
 pellam eū in terrā inuiam & desertā. Fa
 ciam eius contra mare orientale: et exte
 mū eius vsq; ad mare nouissimū: et ascen
 det fetoz eius. Et ascendet putredo eius: qz
 superbe egit. Noli timere terra: sed exulta
 & letare: qm̄ magnificauit dñs ut faceret.
 Nolite timere aīalia regionis: qz germia
 uerunt speciosa deserti. Quia lignuz attu
 lit fructū suum: ficus & vinea dederūt vir
 tutem suā. Et filij syon exultate & letami
 ni in dño deo vestro: quia dedit vobis do
 ctorem iusticie: et descendere faciet dñs ad
 vos ymbrem matutinū & serotinū sicut in
 principio. Et implebunt aree frumento: &
 redundabunt torcularia vino et oleo. Et
 reddam vobis annos quos p̄medit locu
 sta. bruc' & rubigo & eruca: fortitudo mea
 magna quaz misi in vos. Et p̄medetis ves
 centes & saturabimī: et laudabitis nomen
 dñi dei v̄ri qui fecit mirabilia vobiscū. Et
 non pfundet̄ p̄plus meus in sempiternū: &
 scietis qz in medio hirlm ego sum. Et ego
 dñs deus vester: et nō est amplius: et non
 pfundet̄ p̄plus me' in eternū. Et erit: post
 hec effundā de spiritu meo sup om̄em car
 nem: et p̄phetabunt filij v̄ri & filie v̄re. Se
 nes vestri somnia somniabunt: & iuuenes
 vestri visiones videbūt. Sed & sup seruos
 meos et ancillas ī diebz illis effundaz sp̄m
 meum: et dabo prodigia in celo et in terra
 sanguinem et ignem & vaporem fumi. Sol
 conuertet̄ in tenebras et luna in sanguinē
 anteq̄ veniat dies dñi magnus et horribi
 lis. Et erit: oīs qui inuocauerit nomē dñi
 saluus erit: qz in monte syon et in hirlm
 erit saluatio sicut dixit dñs: et in residuis
 quos dominus vocauerit. **Capi. III.**

Quia ecce in diebz illis et in tempe
 illo cū puertero captiuitatē iuda
 et hirlm. congregabo om̄es gentes:
 et deducam eas in vallem iosaphat & disce
 ptabo cū eis ibi sup populo meo et here
 ditate mea israhel quos disperferūt in na
 tionibz: et terrā meā diuiserūt et sup po
 pulum meū miserūt sortem. Et posuerunt
 puez in prostibulū: & puellam venderūt
 pro vino ut biberent. Elez quid mihi & vo
 bis tyrus & sydon & om̄is t̄minus palesti
 noz: Nunquid vltōnez vos reddetis mihi:
 Et si vlciscemini vos p̄tra me: cito velocit̄
 reddā vicissitudinē vobis sup caput v̄m.
 Argentū enim meū et aux tulistis: & desi
 derabilia mea & pulcerrima intulistis ī de
 lubra vestra. Et filios iuda & filios hirlm
 vendidistis filijs grecorum: ut longe face
 retis eos de finibz suis. Ecce ego suscitabo
 eos de loco in quo vendidistis eos: et con
 uertaz retributionē vestrā in caput v̄m.
 Et vendam filios vestros et filias vestras
 in manibz filioz iuda: et venūdabunt eos
 sabeis genti longinque. quia dominus lo
 cutus est. Clamate hec in gentibz: sanctifi
 cate bellum: suscite robustos. Ascendāt
 om̄es viri bellatores. Cōcidite aratra v̄ra
 in gladios: et ligones vestros in lanceas.
 Infirmus dicat: qz ego fortis sum. Erum
 pite et venite omnes gentes de circuitu: et
 congregamini. Ibi occumbere faciet dñs
 robustos tuos. Consurgant et ascendant
 gentes in vallem iosaphat: quia ibi setebo
 ut iudicez omnes gentes in circuitu. Mit
 tite falces: quoniaz maturauit messis. Ele
 nite et descendite: quia plenū est torcular.
 Eruberant torcularia: quia multiplicata
 est malicia eozuz. Populi populi in valle
 concisionis: quia iuxta est dies dñi in val
 le pcisionis. Sol & luna obtenebrati sunt:
 et stelle reterūt splendorez suū. Et dñs de
 syon rugiet: & de hirlm dabit vocē suā. Et
 mouebunt celi et terra: et dñs spes popu
 li sui: et fortitudo filioz israhel. Et scietis
 qz ego dñs deus vester: habitans ī syon in
 monte sc̄to meo. Et erit hirlm sc̄ta: et ali
 eni nō trāsibunt p̄ eā amplius. Et erit: in
 die illa stillabūt montes dulcedinē et col
 les fluent lacte. Et per omnes riuos iuda
 ibunt aque: et fons de domo domini egre
 dietur: et irrigabit torrentem spinarum.

Egiptus in desolationem erit: et ydumea in desertum pditionis: pro eo quod iuque egerit in filios iuda et effuderint sanguinem innocentem in terra sua. Et iudea in eternum habitabitur: et hierusalem in generationem et generationem. Et mundabo sanguinem eorum quem non mundaueram: et dominus commorabitur in syon.

Explicit iohel propheta. Incipit amos propheta.

Uerba amos qui fuit in pastoribus thecuae: que uisitabit super israhel in diebus ozie regis iuda et in diebus iheroboam filij ioas regis israhel ante duos annos est remotus. Et dixit. Dominus de syon rugiet: et de hierusalem dabit uocem suam. Et luxerunt speciosa pastorum: et exiccatus est uertex carmeli. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus damasci et super quatuor non conuertam eum eo quod triturauerunt in plaustris ferreis galaad. Et mittam ignem in domum azabel et duorauit domos benadab. Et propter uectem damasci. et dispersam habitatorum de campo ydoli: et tenentem sceptrum de domo uoluptatis: et transferetur populus syrie cirenen dicit dominus. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus gaze et super quatuor non conuertam eum: eo quod transtulerit captiuitatem perfectam ut concluderet eam in ydumea. Et mittam ignem in murum gaze et deuorabit edes eius: et dispersam habitatorum de azoto et tenentem sceptrum de ascalone: et conuertam manum meam super accaron et peribunt relique philistinorum dicit dominus. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus tyri et super quatuor non conuertam eum: eo quod concluderit captiuitatem perfectam in ydumea: et non sunt recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murum tyri: et deuorabit edes eius. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus edom et super quatuor non conuertam eum: eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et uolauerit misericordiam eius: et tenuerit ultra furorem suum. et indignationem suam suauerit usque in finem. Mittam ignem in theman: et deuorabit edes bosre. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus filiorum ammon et super quatuor non conuertam eum: eo quod dissecuerit pregnantem ga-

laab. ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro rabbem et deuorabit edes eius: in ululatu in die belli et in fine in die commotionis. Et ibit melchon in captiuitatem: ipse et principes eius simul dicit dominus.

Capitulum.

II.
Nec dicit dominus. Super tribus sceleribus moab et super quatuor non conuertam eum: eo quod incenderit ossa regis ydumee usque ad cinerem. Et mittam ignem in moab et deuorabit edes carioth: et morietur in sonitu moab in clangore tube: et dispersam iudicem de medio eius: et omnes principes eius inficiantur cum eo dicit dominus. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus iuda et super quatuor non conuertam eum: eo quod abiecerit legem domini: et mandata eius non custodierit. Deceperunt enim eos ydola sua: post que abierant patres eorum. Et mittam ignem in iudam: et deuorabit edes hierusalem. **Dec dicit dominus.** Super tribus sceleribus israhel et super quatuor non conuertam eum: pro eo quod uendiderit pro argento iustum: et pauperem pro calciamentis. Qui conuertunt super puluerem terre capita pauperum et uiam humilium declinant: et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut uiolarent nomen sanctum meum: et super uestimētis pignoratatis accubuerunt iuxta omne altare: et uinum damnatorum bibeant in domo dei sui. Ego autem exterminauit amorreum a facie eorum: cuius altitudo cedrorum altitudo eius: et fortis ipse quasi quercus. Et perit fructus eius desuper: et radices eius subter. Ego sum qui ascendere uos feci de terra egipti: et eduxi uos in desertum quadraginta annis. ut possideretis terram amorrei et suscitauit de filiis uestris in prophetas et de iuuenibus uestris nazareos. Numquid non ita est filij israhel dicit dominus? Et propinabitis nazareis uinum: et propheetis mandabitis dicentes: ne propheetetis. Ecce ego stridebo subter uos: sicut stridet plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a uelocitate: et fortis non obtinebit uirtutem suam: et robustus non saluabit animam suam. Et tenens arcum non stabit et uelox pedibus suis non saluabitur: et ascensor equi non saluabit animam suam: et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus.

Capitulum.

III.

Audite verbū quod locutus est dñs
sup vos filij israhel: sup omnes co-
gnationē quā eduxit de terra egi-
pti dicens. Tantūmō vos cognoui ex om-
nibus cognationibz terre: idcirco visitabo
sup vos omnes iniquitates vestras. Nun-
quid ambulabunt duo pariter: nisi conue-
nerit eis: Nunquid rugiet leo in saltu: ni-
si habuerit prebā: Nunquid dabit catu-
lus leonis voces de cubili suo: nisi aliquid
apprehenderit: Nunquid cadet avis in la-
queum terre absq; aucupe: Nunquid aufe-
retur laqueus de terra: anteq; quid cepe-
rit: Si clanger tuba in ciuitate: et popul-
us non ex-pauescet: Si erit malū in ciuitate:
quod dñs non fecerit: Quia nō faciet dñs
deus verbum: nisi reuelauerit secretuz su-
um ad seruos suos prophetas. Leo rugi-
et: quis non timebit: Dñs deus locut⁹ est:
quis non prophetabit: Auditum facite in
edibz azoti: et in edibz terre egipti: et dicit⁹.
Congregamini sup montes samarie: et vi-
dete insanias in medio ei⁹ multas: et calū-
niam patientes in penetrabilibus eius. Et
nescierūt facere rectum dicit dñs: thesau-
rizantes iniquitates et rapinas in edibus
suis. Propterea hec dicit dñs deus. Tri-
bulabit et circueiet terra: et detrahet ex te
fortitudo tua: et diripientur edes tue. Hec
dicit dñs. Quomodo si eruat pastor de ore
leonis duo crura aut extremū auricule: sic
eruent filij isrl qui habitāt in samaria in
plaga lectuli et in damasci gēbato. Audite et
cōtestamini in domo iacob dicit dñs deus
exercitū: qz in die cū visitare cepto p̄uari-
cades isrl sup eum visitabo et sup altaria
bethel: et amputabunt cornua altaris et
cabent in terrā. Et p̄cuciam domū h̄yema-
lem cum domo estiuā: et peribunt domus
eburnee: et dissipabuntur edes multe dicit
dominus.

Capitulum. III.

Audite verbum hoc vacce pingues
quē estis in mōte samarie: que calū-
nias facitis egenis: et confringitis
paupes. Que dicitis dominis vestris: af-
ferre et bibemus. Iurauit dñs deus in sc̄o
suo: qz ecce dies venient sup vos et leuabūt
vos in contis: et reliq;as v̄as in ollis fer-
uentibz. Et per aperturas eribitis altera
p̄tra alteraz: et p̄ciemini in armon dicit
dñs. Venite ad bethel et impie agite: ad

galgalam: et multiplicare preuaricatōes.
Et offerre victimas v̄as: tribz diebz deci-
mas v̄as. Et sacrificare de fermento lau-
tem: et vocare voluntarias oblatōes et an-
nūciate. Sic em̄ voluistis filij israhel dicit
dñs deus. Ante et ego tedi vobis stuporem
tentiū in cunctis v̄bibz vestris: et indigē-
ciā panum in omnibz locis vestris: et non
estis reuersi ad me dicit dñs. Ego qz phi-
bui a vobis s̄ymbzē cum adhuc tres mēses
supessent vsq; ad messem: et plui sup vnaz
ciuitatē: et sup alterā ciuitatem non plui.
Pars vna cōpluta est: et ps sup quaz non
plui aruit. Et venerūt due et tres ciuitates
ad vnā ciuitatem vt biberent aquā: et non
sūt faciāte: et nō redistis ad me dicit dñs.
Percussi vos in vento vrente et in aurugi-
ne: multitudinē ortoz v̄roz et vineaz ve-
strarū oliueta vestra et ficeta v̄a comedit
eruca: et nō redistis ad me dicit dñs. Nisi
in vos mortē in via egipti: p̄cussi in gladio
iuvenes v̄ros vsq; ad captiuitatem equoz
vestroz et ascendē feci putredinē castroz
vestroz in nares vestras: et non redistis
ad me dicit dñs. Subverti vos sicut sub-
vertit deus sodomam et gomorrā: et facti
estis quasi torris raptus ab incendio: et nō
redistis ad me dicit dñs. Quapropter hec
faciam tibi isrl. Postq; aut hec fecero ti-
bi: preparare in occursum dei tui israhel.
Quia ecce formans mōtes et creans ventū
et annūcians homini eloquiū suuz: faciēs
matutinā nebulam et gradiens sup excel-
sa terre: dñs deus exercitū nomen eius.

Capitulum V.

Audite verbuz istud: qz ego leuo su-
per vos planctum. Domus israhel
cecidit: et non abiciet vt resurgat.
Virgo israhel proiecta est in terram suā:
non est qui suscitet eaz. Quia hec dicit do-
minus deus. Urbs de qua egrediebantur
mille relinquentur in ea centum: et de qua
egrediebantur centum relinquentur in ea
decem in domo israhel: quia hec dicit do-
minus deus domui israhel. Querite me et
viuetis: et nolite querere bethel. In gal-
gala nolite intrare: et in bersabee non
trāsibitis: quia galgala captiua ducetur:
et bethel erit inutilis. Querite dñm et vi-
uite: ne forte comburaf vt ignis dom⁹ io-
seph: et deuorabit et nō erit qui extinguat

bethel. Qui pervertitis in absinthium iudicium:
 et iusticiam in terra relinquitis: facientem arcu-
 rum et orionem et pervertentem mane in tene-
 bras: et diem in noctem mutantem. Qui vo-
 cat aquas maris et effudit eas super faciem terre:
 dominus est nomen eius. Qui subridet vastitatem
 super robustum: et de populatione super potentem
 affert. Ovis habuerit corripientem in porta:
 et loquentem perfecte abominati sunt. Idcirco
 pro eo quod diripiebatis pauperem et predam
 electam tollebatis ab eo: domos quibus lapide
 edificabitis: et non habitabitis in eis. Vineas
 plantabitis amantissimas et non bibetis vinum
 earum: quia cognovi multa scelera vestra: et for-
 tia peccata vestra. Hostes iusti accipientes
 munus: et pauperes deprimetes in porta. Ideo
 prudens in tempore illo tacebit: quia tempus malum
 est. Querite bonum et non malum ut vivatis: et
 erit dominus deus exercituum vobiscum sicut dixi-
 stis. Odite malum et diligite bonum: et constitui-
 te in porta iudicium: si forte misereatur domini
 deus exercituum reliquiis ioseph. Propterea
 hec dicit dominus deus exercituum dominator.
 In omnibus plateis planctus: et in cunctis que for-
 ris sunt dicitur ve ve. Et vocabunt agricolam
 ad luctum: et ad planctum eos qui sciunt plangere.
 Et in omnibus vicis erit planctus: quia pertransibo in
 medio tui dicit dominus. Ne desideratis diem
 domini. Ut quid est vobis? Dies domini ista tene-
 bre et non lux. Quomodo si fugiat vir a fa-
 cie leonis et occurreret ei ursus: et ingredietur
 domum et imitatur manu sua super parietem: et
 mordeat eum coluber. Numquid non tenebre
 dies domini et non lux et caligo et non splendor
 in ea? Odi et pieci festiuitates vestras: et non
 capiam odorem cetuum vestrorum. Quod si ob-
 tuleritis mihi olocustomata et munera
 vestra non suscipiam: et vota pinguium vestrorum
 non respiciam. Aufer a me tumultum carmi-
 num tuorum: et cantica lire tue non exaudiam.
 Et fuelabitur quasi aqua iudicium: et iusti-
 cia quasi torrens fortis. Numquid hostias et
 sacrificium obtulistis mihi in deserto quadra-
 ginta annis domus israel? Et portastis tab-
 naculum moloch deo vestro: et ymaginem
 ydolorum vestrorum. Sidus dei vestri rephaim: figuras
 quas fecistis vobis adorare eas. Et migre-
 vos faciam trans damascum dixit dominus:
 deus exercituum nomen eius.

Capitulum.

.VI.

Uobis qui opulenti estis in syon:
 et confiditis in monte samarie: opti-
 mates capita populorum: ingredietes
 popatice domum israel. Transite in chalamie
 et videte: et ite inde in emath magnam et
 descendite in geth palestinorum et ad optima
 quae regna horum: si latior terminus eorum terminus
 vestro est. Qui separati estis in diem ma-
 lum: et appropinquantis solio iniquitatis. Qui
 dormitis in lectis eburneis: et lasciuitis in
 stratis vestris. Qui comeditis agnum de grege.
 et vitulos de medio armenti: qui canitis ad vo-
 cem psalterij. Sicut dauid putauerunt se ha-
 bere vasa cantici: bibentes in phialis vini. et
 optimo unguento delibuti: et nihil paciebantur
 super contritione ioseph. Quapropter nunc
 migrabunt in capite transmigrantium: et au-
 feret factio lasciuientium. Iurauit dominus deus
 in anima sua: dicit domini deus exercituum.
 Detestor ego superbiam iacob: et domos eius
 odi: et trabam ciuitatem cum habitatoribus suis.
 Quod si reliqui fuerint decem viri in domo
 una: et ipsi morientur. Et tollet eum ypinquus
 suus et comburet eum ut effuset ossa de do-
 mo: et dicet ei qui in penetralibus domus est.
 Numquid adhuc est penes te? Et respondebit.
 Finis est. Et dicet ei. Tace: et non recorderis
 nominis domini. Quia ecce dominus mandauit: et per-
 cuciet domum maiorem ruinis: et domum mi-
 norem scissionibus. Numquid currere queunt in
 petris equi: aut arari potest in bubal? Quomodo
 conuertistis in amaritudinem iudicium et fru-
 ctum iusticie in absinthium: qui letamini in nihilo: qui
 dicitis. Numquid non in fortitudine nostra assumpsi-
 mus nobis cornua? Ecce enim suscitabo super
 vos domus israel dicit dominus deus exercituum
 usque ad torrentem deserti.

Capitulum.

.VII.

Hec ostendit mihi dominus deus. Et
 ecce fictor locuste in principio ger-
 minatum serotini ymbris: et ecce
 serotinus post tressorem gregis. Et factus
 est cum consumasset comedere herbam terre
 dixi. Domine deus propicius esto obsecro.
 Quis suscitabit iacob quia paruulus est?
 Misertus est dominus super hoc. Non erit
 dixit dominus. Nec ostendit mihi dominus deus.
 Et ecce vocabat iudicium ad ignem dominus deus:
 et deuorauit abissum multam et comedet

simul ptem. Et dixi. Dñe deus q̄esce obsecro. Quis suscitauit iacob qz puulus est? Mistus est dñs sup hoc. Sz q̄ istud n̄ erit dixit dñs deus. Hec oñdit mihi dñs deus. Et ecce dñs stans sup mur litū: q̄ in māu eius trulla cemētarij. Et dixit dñs ad me. Quid tu vides amos? Et dixi. Trullaz cemētarij. Et dixit dñs. Ecce ego ponā trullam in medio ppli mei isrl. Nō adicias vlē supinducere eū: et demolient̄ excelsa ydoli et sanctificatōes isrl desolabunt̄: q̄ p̄surgam sup domū hieroboaz ī gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad hieroboaz regem isrl dicens. Rebellaui p̄ te amos ī medio domus isrl. Non poterit t̄ra sustinē uniuersos s̄mōnes ei. Hec ei dicit amos. In gladio moriet̄ hieroboaz: q̄ isrl captiuus miḡbit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides gradē: fuge in terraz iuda q̄ p̄mete ibi panē et p̄phetabis ibi: q̄ ī bethel nō adicies vlē ut p̄phetes qz sanctificatio regis est q̄ dom⁹ regni est. R̄nditqz amos: et dixit ad amasiaz. Nō sum p̄pheta et nō sum fili⁹ p̄phete: sed armētarius ego sum bellicans sicomoros. Et tulit me dñs deus cū sequerer gregē: q̄ dixit dñs ad me. Elate p̄pheta ad pplm meum isrl. Et nunc audi verbū dñi. Tu dicis nō p̄phetab sup isrl: et nō stillabis sup domū ydoli. Prop̄ hoc hec dicit domin⁹. Axor tua in ciuitate fornicabit̄: et filij tui q̄ filie tue in gladio cadent: et humus tua funiculo meciē. Et tu in terra polluta morieris: et israhel captiuus migrabit de terra sua. **Ca. VIII.**

Hec ostendit mihi dñs deus. Et ecce vncin⁹ pomoz. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinum pomozum. Et dixit dñs ad me. Venit finis sup populum meū israhel. Non adicias vltra ut p̄transeam eum. Et stridebunt cardines templi in die illa dicit dominus de⁹. Multi morient̄: in om̄i loco p̄cief̄ silencium. Audite hoc qui cōteritis paupem: et deficere facitis egenos terre dicentes. Qñ trāsbibit messis q̄ venūbābimus merces. et sabbatū q̄ aperiemus frumentū: ut immūnuamus mensurā q̄ augeam⁹ sicluz q̄ supponamus stateras dolosas: ut possideam⁹ in argento egenos q̄ paupes p̄ calciamentis q̄ quisquiliās frumētī vendam⁹? Jura-

uit dñs in superbia iacob: si oblit⁹ fuero vsqz ad finez om̄ia opa eoz. Nunq̄d super isto nō commouebit̄ terra: et lugebit oīs habitator eius? Et ascendet q̄si flui⁹ uniuersus: et eiciet̄ q̄ defluet quasi riuus egipti. Et erit in die illa dicit dñs occidet sol meridie: et tenebrescē faciaz t̄raz in die luminis. Et p̄uertaz festiuitates v̄ras in luctum: et oīa cantica v̄ra in planctū. Et inducam sup om̄e dorsuz v̄m saccum: q̄ sup om̄e caput caluiciū. Et ponā eaz q̄si luctū unigeniti: q̄ nouissima eius q̄si diē amaz. Ecce dies veniūt dicit dñs et mittaz famē in terrā: nō famem panis neqz sitim aque: sed audiendī verbū dñi. Et p̄mouebunt̄ a mari vsqz ad mare: et ab aquilone vsqz ad orientē circuībūt querētes verbū dñi: et n̄ inueniēt. In die illa deficient v̄gines pulcre et adolescentes in siti qui iurant ī delicto samarie q̄ dicūt. Aluit deus tuus dan: et viuit via bersabee. Et cadent: et non resurgent vltra. **Capitulum. IX.**

Qui dñm stantē sup altare. Et dixit. Percute cardinē: et p̄mouean tur supliminaria. Auaricia em̄ in capite oīm: et nouissimū eoz in gladio interficiat. Non erit fuga eis. Fugiet: et nō saluabit̄ ex eis qui fugerit. Si descēderint vsqz ad infernū inde manus mea educet eos: etsi ascenderint vsqz in celū inde detrahā eos. Etsi absconditi fuerint ī vertice cameli inde scrutans auferam eos: etsi celauerint se ab oculis meis in profundum maris: ibi mandabo serpenti et mordebit eos. Etsi abierint in captiuitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos: et ponam oculos meos super eos in malū q̄ nō in bonū. Et dñs deus exercitū qui tanget terrā q̄ tabescet: et lugebūt omnes habitantes in ea. Et ascendet sicut riuus omnis: et defluet sicut fluius egipti. Qui edificat in celo ascensionē suā: et fasciculū suum sup terram fundabit. Qui vocat aquas maris: q̄ effundit eas sup faciem terre. Dñs nomē eius. Nunq̄d nō ut filij ethiopum vos estis mihi filij isrl ait dñs? Nunq̄d non isrl ascendē feci de terra egipti et palestinos de capadocia. q̄ syros de cūrene? Ecce oculi dñi dei sup regnum peccans: q̄ p̄terā illud a facie t̄re. Eleruntū

conterens nō p̄terā domū iacob dicit dñs. Ecce em̄ mādabo ego: et cōcuciā in oibus gentibz domū isrl̄ sicut concutiē triticū in cribro: et nō cadet lapillus sup̄ terram. In gladio moriēnt omnes peccatōes ppli mei: q̄ dicunt nō appropinq̄bit: et nō veniet sup̄ nos malū. In die illa suscitabo tabnaculū dauid quod cecidit: et reedificabo apturas muroꝝ eius: et ea q̄ corruerāt instaurabo. Et reedificabo eū sicut i diebz ātiquis: ut possideāt reliquias ydumee et omnes nationes: eo q̄ iuocatum sit nomen meum sup̄ eos dicit dñs faciens hec. Ecce dies veniēt dicit dominus: et p̄prehendet arator messorum: et calcator vire mittētem semē. Et sicut labūt montes dulcedinē: et om̄s colles culti erūt. Et conuertam captiuitatē ppli mei isrl̄: et edificabūt ciuitates desertas et inhabitabūt: et plantabunt vineas et bibent vinum earū: et facient ortos et comedent fructus eorū. Et plantabo eos super humum suam: et nō euellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus.

Explicit amos p̄pha. Incipit abdias p̄pha

Amo abdie. Hec dicit dñs deus ad etom. Auditū audiui a domino: et legatum ad gentes misit. Surgite: et surgamus aduersus eū in preliū. Ecce paruum dedi te in gētibus. Cōtemptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrarum: exaltantē solium tuum. Qui dicis i corde tuo. Quis detrahet me i terram: Si exaltatus fueris ut aquila: et inter s̄ydera posueris nidum tuum: inde detrahā te dicit dominus. Si fures introissēt ad te si latrones p̄ noctē: quomodo p̄ticuisses: Nōne furati essēt sufficiencia sibi: Si vindemiatores introissēt ad te. nunquid saltem racemos reliquissēt tibi: Quomodo scrutati sūt esau: Inuestigauerunt abscondita eius. Usq̄ ad terminum emiserunt te: om̄es viri federis tui ilulerunt tibi. Inualuerunt aduersū te vici pacis tue. Qui comedunt tecū ponēt insidias subter te. Non est prudentia i eo. Nunquid non in die illa dicit dominus perdas sapientes de ydumea: et prudentiā de mō-

te esau: Et timebunt fortes tui a meridie: ut intereat vir de mōte esau: propter infestationem et p̄pter iniquitatem in fratrem tuum iacob. Operiet te confusio: et peribis in eternum. In die cum stares aduersus eū qm̄ capiebant alieni exercitum ei? et exi: nei ingrediebant portas eius et sup̄ hierusalem mittebant sortem: tu q̄z eras quasi vnus ex eis. Et non despicias in die fratris tui: in die peregrinatōis eius. Et nō letaberis super filios iuda i die p̄ditōis eorū: et non magnificabis os tuū i die angustie. Neq̄ ingredieris portam populi mei in die ruine eorum: neq̄ despicias et tu in malis eius in die vastitatis illius. Et nō emitteris aduersus exercitum eius i die vastitatis illi: neq̄ stab i exitibz viarū ut inficias eos qui fugerint. Et nō concludes reliquos eius i die tribulationis: quoniā iuxta est dies domini super omnes gētes. Sicut fecisti fiet tibi: s̄tributionem tuam conuertam in caput tuum. Quomodo em̄ bibistis super montem sanctū meum. bibent omnes gentes iugiter: et bibent et absorbebunt: et erunt quasi nō sint. Et in mōte syon erit saluatio: et erit sanctus. Et possidebit domus iacob eos q̄ se possederant. Et erit domus iacob ignis: et domus ioseph flamma: et domus esau stipula. Et succendetur in eis et deuorabunt eos: et nō erunt reliquie domus esau: quia domi? locutus est. Et hereditabūt hī qui ad austrū sunt mōtem esau: et qui in campestribz philistinim: et possidebūt regionem samarie et regioē ephraim. Et beniamin possidebit galaad: et trāsmigratō exercitus hui? filioꝝ israhel om̄ia loca chananeoꝝ usq̄ sareptam s̄ydonioꝝ: et trāsmigratio hierusalem q̄ in bosforo ē possidebit ciuitates austri. Et ascēdent saluatores i montē syon iudicare mōtem esau: et erit domino regnum.

Explicit abdias p̄pha. Incipit ionas p̄pha

Factum ē verbū dñi ad ionā filium amathi dicēs. Surge: et vade i niniuen ciuitatē grādē. et p̄dica i ea qz ascēdit malicia ei? corā me. Et surrexit ionas: ut fugēt i tharsis a facie dñi. Et descēdit ioppē:

et inuenit nauē euntem in tharsis. Et te-
dit nauulum eius: et descendit in eaz ut iret
cum eis i tharsis a facie dñi. Dñs autē mi-
sit ventuz magnū in mare: et facta ē tem-
pestas mag̃ in mari: et nauis periclitaba-
t̃. Et timuerūt nautē: et clamauerunt
viri ad deum suū: et miserūt vasa q̃ erant in
nauī i mare: ut alleuiare- ab eis. Et ionas
descendit ad interiora nauis: et dormiebat
sopore g̃ui. Et accessit ad eū gubernator:
et dixit ei. Quid tu sopore de-
pmeris? Surge inuoca deū tuuz: si forte recogitet deus
te nobis et nō peamus. Et dixit vir ad col-
legam suū. Venite et mittam⁹ sortes: et sci-
amus q̃re hoc maluz sit nobis. Et miserūt
sortes: et cecidit fors sup ionam. Et dixit
ad eum. Indica nobis cuius causa malum
istud sit nobis. Qd̃ est opus tuū que terra
tua: et quo vadis vel ex q̃ p̃lo tu es? Et di-
xit ad eos. Hebreus ego sum: et dñm deum
celi ego timeo q̃ fecit mare et aridaz. Et ti-
muerūt viri timore magno: et dixerūt ad
euz. Quid hoc fecisti? Coguerunt ei viri q̃
a facie dñi fugeret. qz indicauerat eis io-
nas. Et dixerūt ad euz. Quid faciem⁹ tibi: et
et cessabit mare a nobis: Quia mare ibat
et intumescibat sup eos. Et dixit ad eos.
Tollite me et mittite i maē: et cessabit ma-
rea vobis. Scio em̃ ego: qm̃ p̃t me tem-
pestas hec grandis venit super vos. Et re-
migabant viri ut reuertent̃ ad aridam
et non valebant: quia mare ibat et intu-
mescebat sup eos. Et clamauerunt ad do-
minuz: et dixerunt. Quiesumus dñe ne pe-
reamus in anima viri istius: et ne des sup
nos sanguinē innocentem: qz tu dñe sicut
voluisti fecisti. Et tulerūt ionam et miserūt
in mare: et stetit mare a feruore suo. Et ti-
muerūt viri timore magno dñm: et imola-
uerunt hostias dño: et vouerunt vota.

Capitulum

.II.

Et preparauit dñs piscem grandem:
ut deglutiret ionaz. Et erat ionas
in ventre piscis tribz diebz et tribz
noctibz. Et orauit ionas ad dñm deum su-
um de ventre piscis. Et dixit. Clamaui de
tribulatione mea ad dñm: et exaudiuit me.
De ventre inferi clamaui: et exaudisti vo-
cem meam. Et proiecasti me in profunduz
in corde maris: et flumen circumdedit me.
Omnes gurgites tui et fluctus tui sup me

transierunt. Et ego dixi. Abiectus sum a
conspetu oculoꝝ tuoꝝ. Meruntamē rur-
sus videbo templum sanctuz tuū. Circum-
dederunt me aque vsq; ad animaz: abissus
vallauit me: pelagus operuit caput meū.
Ad extrema montium descendi: terre ve-
ctes p̃cluserunt me in eternū: et subleua-
bis de corruptōe vitā meaz dñe deus me⁹.
Cū angustiaret̃ in me anima mea dñi re-
cordatus sum: ut veniat ad te oratio mea
ad templuz sanctum tuū. Qui custodiunt
vanitates: frustra misericordiā suā derelin-
quūt. Ego autē in voce laudis imolabo ti-
bi quecūq; voui reddaz pro salute dño. Et
dixit dominus pisci: et euomuit ionam in
aridam.

Capitulum

.III.

Et factū est verbum dñi ad ionam
secundo dicens. Surge et vade ad
niniuen ciuitatez magnā: et predi-
ca in ea predicatōz quaz ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit i niniuen iuxta
verbum dñi. Et niniue erat ciuitas mag̃
itinere dieꝝ trium. Et cepit ionas introi-
re ciuitatem itinere diei vnius: et clama-
uit et dixit. Adhuc quadraginta dies: et ni-
niue subuertet̃. Et crediderūt viri niniuite
in dño: et p̃dicauerūt ieiuniū: et vestiti sūt
saccis a maiore vsq; ad minoz. Et puenit
verbum ad regem niniue. Et surrexit de
solio suo: et abiicit vestimentū suū a se et
indutus est sacco et sedit in cinere: et cla-
mauit et dixit in niniue ex ore regis et p̃n-
cipum eius dicens. Domines et iumenta et
boues et pecora nō gustent quicq; nec pas-
cant̃ et aquā non bibant: et opiant̃ saccis
homines. et iumēta clamēt ad dñm in for-
titudine: puertat̃ vir a via sua mala et ab
iniqtate que est i manibz eoꝝ. Quis scit si
puertat̃ et ignoscat deus. et reuertat̃ a fu-
rore ire sue: et non pibimus? Et vidit deus
opa eoꝝ qz conuersi sunt de via sua mala:
et misertus est deus sup maliciā quā lo-
cutus fuerat ut faceret eis: et non fecit.

Capitulum

.III.

Et afflictus est ionas afflictio-
ne magna: et iratus est et ora-
uit ad dominū: et dixit. Obsecro
dñe: nunqd̃ non hoc ē verbum
meum cū adhuc essem in terra mea? Pro-
pter hoc p̃occupauī ut fugerē in tharsis.

Scio enim quia tu deus clemens et misericors es: patiens et multe miserationis et ignoscens super malicia. Et nunc domine tolle quoniam animam meam a me: quia melior est mihi mors quam vita. Et dixit domini. Putasne bene irascaris tu! Et egressus est ionas de ciuitate: et sedit contra orientem ciuitatis. Et sibi met fecit umbraculum ibi: et sedebat subter illud in umbra: donec videret quid accideret ciuitati. Et preparauit dominus deus eberam: et ascendit super caput ione ut esset umbra super caput eius: et protegeret eum. Laborauerat enim. Et letatus est ionas super ebera leticia magna. Et parauit deus omnem ascensu diluculi in crastinum: et percussit eberam et exaruit. Et cum ortus fuisset sol percipit dominus vento calido et vrenti: et percussit sol super caput ione: et estuebatur. Et petiuit anime sue ut moreretur. Et dixit. Melius est mihi mori quam viuere. Et dixit dominus ad ionan. Putasne bene irascaris tu super eberam! Et dixit bene irascor ego usque ad mortem. Et dixit dominus. Tu doles super ebera in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret: que sub vna nocte nata est et sub vna nocte perijt: et ego non parcam ninive ciuitati magne: in qua sunt plusquam centumvigintimilia hominum. qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa.

Finit ionas propheta. Incipit micheas propheta

Uerbum domini quod factum est ad micheam morastiten in diebus ioathan acham et ezechie regum iuda: quod vidit super samariam et hierusalē. Audite populi omnes: et attendat terra et plenitudo eius: et sit dominus deus vobis in testem: dominus de templo sancto suo. Quia ecce dominus egredietur de loco suo: et descendet et calcabit super excelsa terre. Et consumentur montes subter eum: et valles scindentur sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrunt in preceps. In scelere iacob omne istud: et in peccatis domus israel. Quod scelus iacob: Nonne samaria! Et que excelsa iude: Nonne hierusalem! Et ponam samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea: et tetrabam in vallem lapides eius. Et fuda-

meta eius reuelabo: et omnia scriptilia eius concidentur. Et omnes mercedes eius igne comburentur: et omnia ydola eius ponam in perditione: quia de mercedibus meretricis congregate sunt: et usque ad mercedem meretricis reuertentur. Super hoc plangam et ululabo: vadam spoliatus et nudus. Faciam planctum velut draconum: et luctum quasi strutionum. Quia desperata est plaga eius: quia venit usque ad iudam: tetigit portas populi mei: usque ad hierusalem. In geth nolite annuere: lacrimis ne ploretis. In domo pulueris puluere vos aspergite: et transite. vobis habitatio pulchra: confusa ignominia. Non est egressa que habitat in exitu. Planctum domus vicine accipiet ex vobis que stetit sibi met: quia infirmata est in que habitat in amaritudinibus. Quia descendit malum a domino in portam hierusalem: tumultus quadrige stuporis habitati lachis. Principium peccati est filie syon: quia in te iuenta sunt scelera israel. Propterea dabit emissarios super hereditatem geth: domus mendacium in deceptione regibus israel. Adhuc heredem abducat tibi que habitas in maresa: usque ad odollam veniet gloria israel. Decalua et tondere super filios deliciarum tuarum: dilata caluicium tuum sicut aquila: quoniam captiui ducti sunt ex te.

Capitulum.

.II.

Ut qui cogitatis inutile: et operamini malum in cubilibus vestris. In luce matutina faciunt illud: quoniam contra dominum est manus eorum. Et concupiunt agros et violententer tulerunt et rapuerunt domos: et calumniabantur virum et domum eius: virum et hereditatem eius. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra: et non ambulabitis superbi: quoniam tempus pessimum est. In die illa sumet super vos pabola: et cantabit canticum cum suauitate dicentium. Depopulatione vastati sumus. Pars populi mei permutata est. Quo recedet a me: cum reuertatur que regiones nostras diuidat. Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in ceterum domini israel. Ne loquimini loquentes. Non stillabit super istos: non prebendet perfusio dicit dominus iacob. Numquid abbreviat est spiritus domini: aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo recte que gerit? Et econtra ratio populus meus in aduersarium concurrexit

Desup tunicam paliū sustulistis: et eos qui transiebant simpliciter cōuertistis ī bellū. Mulieres populi mei eiecistis dō domo belia: a paruulis eaz tulistis laudem meā in perpetuum. Surgite et ite: quia nō habetis hic requiē. Propter immūdiam ei' corrumpet putredine pessima. Et inaz nō essem vir habens spiritū: et mēdaciūm poti' loquerer. Stillabo tibi in vinū et in ebrietatem: et erit super quē stillat' populus iste. Cōgregatione congregabo iacob totum te: in vnū cōducam reliquias isrl'. Pariter ponam illū quasi gregem ī ouili: quasi pecus in medio caulaz. Tumultuabunt a multitudīne hominū. Ascendet enī pantens iter ante eos. Diuident et trāsibūt portam: et egredient' per eam. Et transibit rex eoz corā eis: et domin' ī capite eorum.

Capitulum.

.III.

Et dixi. Audite principes iacob: et buces domus israhel. Nunquid est vestrum scire iudiciū: qui obio habetis bonū et diligitis malum: qui violentē tollitis pelles eoz desuper eis et carnē eoz desup ossibus eoz. Qui comederūt carnes populi mei: et pellem eoz desup excoziauerūt: et ossa eoz cōfregērūt: et cōciderunt sicut in lebete et quasi carnem ī medio olle. Tunc clamabūt ad dominum et non exaudiet eos: et abscondet faciem suam ab eis ī tempore illo: sicut nequiter egerūt in aduentūm suis. Nec dicit dominus sup prophetas qui seducūt populum meum: quī mordent tentib' suis et predicāt pacem. Et si quis nō tēderit in ore eorum quippiam: sanctificant sup eum prelium. Propterea nō vobis pro visione erit: et tenebre vob' pro diuinatione. Et occumbet sol sup prophetas: et obtenebrabitur super eos dies. Et cōfundētur qui vident visiones: et cōfundētur diuini. Et operiēt vultus suos oēs: quia nō est responsum dei. Verūtamen ego repletus sum fortitudine spiritus domini. iudicio et virtute: vt ānunciem iacob scelus suum: et israhel peccatū suum. Audi m' isrl': quī abominamī iudiciū. et oīa recta peruertitis. Qui edificatis syon ī sāguinib': et iherl'm ī iniq'tate. Principes ei' ī muneribus iudicabant: et sacerdotes ei' ī mercede docebāt. Et prophete ei' ī pecunia diuina:

bant: et sup dñm requiescebāt dicētes. Nūquid nō dñs in medio nostrum: nō veniēt super nos mala. Propter hoc causa vestri syon quasi ager arabis: et iherl'm quasi aceruus lapidū erit: et mōs tēpli in excelsa siluaz.

Capitulum.

.III.

Et in nouissimo diez erit mons domus domini preparatus in vertice montiu: et sublimis super colles. Et fluent ad eum populi: et properabunt gentes multe et dicent. Venite ascendamus ad mōtem domini: et ad domum dei iacob. Et docebit nos de vijs suis: et ibimus in semitis eius. Quia de syon egrediet' lex: et v'bum domini d' hierusalē. Et iudicabit inē ipsos multos: et corripiet gētes fortes usq; in longinquum. Et cōcident gladios suos in vomeres: et hastas suas in ligones. Non sumet gens aduersum gentem gladium: et nō discent ultra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suam et subtus ficum suā: et nō erit qui detreat: quia os domini exercitūū locutū est. Quia omnes ppli ambulabūt vnusq; in nomine dei sui: nos autē ambulabim' ī nomine dñi dei nostri in eternum et ultra. In die illa dicit dñs congregabo claudicātem: et eam quā eiecera: colligam: et quam afflixerā solabor. Et ponā claudicantes in reliquias: et eam quā laborauerat ī gētem robustam. Et regnabit dñs super eos in monte syon: ex hoc nūc et usq; in eternum. Et tu turris gregis nebulosa filia syon usq; ad te veniet: et veniet potestas prima regnū filie iherl'm. Et nūc quere merore cōtraheris: Nūquid rex nō ē tibi. aut cōsiliarius tuus perijt: quia pprehendit te dolor sicut parturientē: Dole et satege filia syon quasi parturiens: quia nunc egredieris d' ciuitate. et habitabis in regione: et venies usq; ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi redimet te domin' de manu inimicū tuorum. Et nūc cōgregate sunt super te gentes multe: quā dicūt lapidetur: et aspiciat ī syon ocul' noster. Ipsi autē nō cognouerunt cogitationes domini: et nō intellexerunt consilium eius: quia cōgregauit eos quasi fenū aree. Surge et tritura filia syon: quia cornu tuum ponam ferreum: et ungulas tuas ponam ereas. Et cōminues ipsos multos: et interficies domiō rapinas eoz et fortitudinē eoz dño vniuerse terre.

Capitulum

.V.

Quoniam vastabēis filia latronis. Obsidionē posuerunt sup nos in virga pcutient maxillam iudicis isrl. Et tu bethleem effrata: puulus es in milibus iuda. Ex te mihi egrediet qui sit dñs tot i israhel: et egressus eius ab inicio a diebus eternitatis. Propter hoc habet eos vsq ad tpus: in quo parturiens pariet. Reliquie fratru eius puerent ad filios isrl. Et stabit et pascet i fortitudine dñi: in sublimitate nominis dñi dei sui. Et puerent: qz nūc magnificabit vsq ad terminos terre. Et erit: iste pax assirius cuz venerit in terram nrām: et qñ calcauerit in domibus nrīs. Et suscitabimus sup euz septem pastores: et octo pmates homines. Et pascēt terrā assur in gladio: et terram nemrod in lanceis eius. Et liberabit ab assur cū venerit in terrā nrām: et cū calcauerit in finibus nrīs. Et erūt reliquie iacob i medio pplōz multoz quasi ros a dño: et quasi stille sup herbam que nō expectat vix: et nō prestolaf filios hoīm. Et erūt reliquie iacob i gentibus i medio pplōz multoz quasi leo in iumētis siluaz: et quasi catulus leonis in gregibus pecoz. Qui cū transierit et cōculcauerit et ceperit: nō est q̄ eruat. Et exaltabit manus tua sup hostes tuos: et omnes inimici tui interibunt. Et erit in die illa dicit dñs: auferaz eqs tuos de medio tui: et disperbam quadrigas tuas. Et p̄daz ciuitates terre tue: et destruez omnes munitiones tuas. Et auferā maleficia de manu tua: et diuinationes non erunt in te. Et perire faciā sculptilia tua: et statuas tuas de medio tui conteram. Et nō adorabis ultra opera manuu3 tuaz: et euellam lucos tuos de medio tui. Et conteraz ciuitates tuas: et faciam in furore et in indignatione ultionez in gentibus oībz que nō audierūt.

Capitulum

.VI.

Audite que dñs loquit. Surge cōtende iudicio aduersum mōtes: et audiant colles vocem tuā. Audiant montes iudicium dñi et fortia fundamenta terre: qz iudicium dñi cum populo suo: et cum isrl iudicabit. Populus meus quib feci tibi: aut quib molestus fui tibi: Rñde mihi. Quia eduxi te de terra egypti

et de domo seruentium liberaui te: et misi ante faciē tuaz moysen et aaron et mariā: populus meus memento queso quib cogitauerit cōtra te balach rex moab: et quib responderit ei balaam fili' beor de sethim vsq ad galgalam ut cognosceres iusticias dñi. Quid dignū offeraz dño: Curuabo genu deo excelso. Nunq̄ offeram ei olocostomata et vitulos anniculos: Nunq̄ placari potest dominus in milibus arietū: aut in multis milibus hircoz pinguiuz: Nunq̄ dabo p̄mogenituz meum pro scelere meo: fructū ventris mei pro peccato aīme mee: Indicabo tibi o homo quid sit bonū: et q̄b dominus requirat a te. Et iq̄ facere iudicium et diligere misericordiā: et sollicitum ambulare cum deo tuo. Vox dñi ad ciuitatem clamat: et salus erit timentibus nomen eius. Audite tribus. Et q̄s approbabit illud: Adhuc ignis in domo impij: thesauri iniquitatis: et mensura minor. ire plena. Nunq̄ quib iustificabo stateraz impiā: et saccellipondera dolosa: In q̄bz diuites ei' repleti sunt iniquitate: et habitātes in ea loquebatur mendaciū: et lingua eoz fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo cepi pcutere te p̄ditione: super peccatis tuis. Tu comedes et nō saturaberis: et humiliatio tua i medio tui. Et apprehendes et non saluabis: et quos saluaberis in gladiū dabo. Tu seminabis et non metes: tu calcabis oliuam et non ungeris oleo: et mustū et non bibes vinum. Et custodisti p̄cepta amri. et omne opus domus achab: et ambulasti in voluntatibus eorum ut darem te in perditionē: et habitantes in ea in sibilum: et obprobrium populi mei portabis.

Capitulum

.VII.

Quoniam mihi: qz factus sum sicut q̄ colligit in autumnno racemos vintemie. Non est botrus ad comendum: p̄coquas ficus desiderauit aīa mea. Perijt sanctus de terra: et rectus in hoībz non est. Omnes in sanguine insidiant: vir fratrem suū ad mortē venatur. Malū manuum suaz dicunt bonū. Princeps postulat: et iudex in reddendo est. Et magn' locutus est desiderium anime sue: et turbauerunt eaz. Qui optimus in eis est q̄si palmaris: et qui rectus q̄si spina de sepe. Dies speculationis tue: visitatō tua venit. Nunc

erit vastitas eorum. Nolite credere amico: et nolite confidere in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui: quia filius contumeliā facit patri: et filia consurgit aduersus matrem suā: nurus aduersus socer suā: et inimici hominis domestici ei. Ego autē ad dominum aspiciam: expectabo dominū deū saluatorē meū. Audiet me deus meus. Ne leteris inimica mea super me quia cecidi. Consurgam. Cū sederō in tenebris: dñs lux mea est. Tram domini portabo quonia; peccaui ei: donec causā meam iudicet: et faciat iudiciū meum. Et educet me in lucem: videbo iusticiā eius. Et aspiciet inimica mea: et operietur confusione: quā dicit ad me. Ubi est dñs deus tuus? Oculi mei videbūt eam. Nūc erit in calcationem ut lutū platearū. Dies: ut edificentur mœnie tue. In die illa lōge fiet lex. In die illa et usq; ad te veniet assur: et usq; ad ciuitates munitas: et a ciuitatibus munitis usq; ad flumē: et ad mare de mari: et ad montē de monte. Et terra erit in desolationem propter habitatores suos: et propter fructum cogitationū eorum. Pasce populū tuum in virgata tua: gregem hereditatis tue: habitātes solos in saltu. In medio carmeli pascentur basan et galaad iuxta dies antiquos: secundū dies egressionis tue de terra egypti. Ostendam ei mirabilia. Et videbūt gentes: et confitentur super omni fortitudine sua. Ponent manū super os: aures eorum surde erunt. Linget puluerē sicut serpētes: velut reptilia terre perturbabunt de edib; suis. Dñm deū nrm nō dñterabūt: et timebūt te. Quis deus similis tui quā auferis iniquitatē: et trāsis peccatū reliquiarum hereditatis tue: nō imittet illi furorem suū: quā volēs misericordiam. Reuertet et miserebitur nri. Deponet iniquitates nras: et piciet in profundū maris oīa peccata nra. Dabis veritatē iacob: misericordiam abrahā: quā iurasti patib; nris a diebus antiquis.

Explicit micheas propheta. Incipit naū propheta.

Nus ninive. Liber visionis naum helchesei. De emulatore et ulciscens dñs: ulciscens dñs et habēs furore: ulciscens dñs in hostes suos: et irascens ipse inimicis

suis. Dñs paciēs et magn⁹ fortitudie: et mūdās nō faciet innocentē. Dñs in tempestate et tēbine vie eius: et nebule pedū puluis ei. Increpās mare exiccās illud: et oīa flumina ad desertum adducēs. Infirmatus ē basan et carmel: et flos libani elanguit. Montes comoti sunt ab eo: et colles desolati sūt. Et contremuit terra a facie eius: et orbis: et omnes habitantes in eo. Ante faciē indignationis eius quis stabit: et quis resistet ira furoris eius? Indignatio ei⁹ effusa ē ut ignis: et petre dissolute sūt ab eo. Bonus dominus et confortans in die tribulationis: et sciens sperantes in se. Et in diluuiō pretereunte consumationē faciet loci ei⁹: et inimicos eius psequentur tenebre. Quis cogitatis contra dominū? Consumationem ipse faciet. Nō consurget duplex tribulatio quia sicut spine seinuicem pplectuntur: sic conuiuium eorum pariter potantiū. Consumēt quā si stipula ariditate plena. Ex te em̄ eribit cogitans contra dñm maliciā: mente pertractās p̄uocationē hec dicit domin⁹. Si perfecti fuerint et ita plures: sic quā attondetur et transibit. Afflixit te: et nō affligam te ultra. Et nūc cōterā virgam eius de torso tuo: et vincula tua dirumpam. Et precipiet super te dñs. Nō seminabit ex noīe tuo ampli⁹. De domo dei tui interficiā. Sculptile et p̄flatile ponā sepulcrum tuum: quia in honoratus es. Ecce super montes pedes euangelizātis: et annūctiantis pacē. Celebra iuda festiuitates tuas et rēde vota tua quia non adiciet ultra ut pertranseat in te belial: vnīuersus interijt. **Ca. II.**

Ascēdit quā dispogat corā te: quā custodiat obsidionem. Contemplare viā. Conforta lumbos: robora virtutē valde. Quia sicut rēdidit dñs supbiam iacob: sic supbiā isrl. Quia vastatores dissipauerūt eos: et p̄pagines eorum corruerunt. Clipeus fortitū ei⁹ ignit⁹: viri exercit⁹ in coccineis. Ignee habene curr⁹ in die p̄paratōis ei⁹: et agitatores ei⁹ consopiti sūt. In itinerib; p̄bati sūt: quā rigē collise sūt in plateis. Aspect⁹ eorum quāsi lampades: quāsi fulgura discurrentia. Recordabitur fortitū suorum: ruent in itinerib; suis. Velocit⁹ ascēdent muros ei⁹: et p̄parabit umbraculū. Porte fluiorū apte sūt: et tēplū ad solū dirutū. Et miles captiu⁹ abduct⁹ ē: et acille eius minabantur gementes

ut colūbe: murmurātes ī cordibz suis. Et
niniue. q̄si piscina aq̄z aque eius: ip̄i vero
fugerūt. State state: et nō est q̄ reuertat̄.
Diripite argentū diripite aur̄: et n̄ est fi-
nis diuiciarū ex oībz vasis desiderabilibz.
Dissipata et scissa et dilacerata: et cor tabes-
cēs et dissolutō geniculoz et defectio ī cun-
ctis renibz: et facies oīm sicut nigredo olle.
Ubi ē habitaculū leonū: et pascua catuloz
leonū: Ad quā iuit leo ut igredereē illuc:
catulus leonis. et nō est q̄ extreat. Leo ce-
pit sufficientē catulis suis: et necauit leenis
suis. Et impleuit prepa speluncas suas: et cu-
bile suuz rapina. Ecce ego ad te dicit dñs
exercituū: et succendaz vsq; ad fumū q̄dri-
gas tuas: et leūculos tuos p̄medet gladi⁹.
Et ext̄minabo de t̄ra p̄daz tuā: et n̄ audieēt
vlē vox nunciōz tuoz. **Capitulum. III.**

Uet civitas sanguinū: vniuersa mē-
dacij: dilaceratōe plena. Nō recebz
a te rapina. Vox flagelli. et vox im-
petus rotz. et eq̄ fremētis. et q̄dri-
ge feruen-
tis. et eq̄tis ascendētis: et micātis gladij. et
fulgurātis haste. et multitudis inf̄secte. et
ḡuis ruine: nec ē finis cadauez. Et corru-
ent ī corpibz suis p̄p̄ multitudiez fornicā-
tionū mētricis speciose et ḡte et h̄ntis ma-
leficia: q̄ vendidit gētes ī fornicatōibz suis
et familias ī maleficijs suis. Ecce ego ad te
dicit dñs exercituū: et reuelabo pudēda tua
ī facie tua: et oībz gentibz nuditatē tuaz
et regnis igminiam tuā. Et proiciā sup te
aboīnatōes tuas: et p̄tumelis te afficiā: et
ponā te ī exemplū. Et erit oīs q̄ viderit te
resiliet a te: et dicet. Clastata est niniue.
Quis p̄mouebit sup te caput: An q̄raz p̄so-
latorem tibi: Nunq̄d melior es alexandria
p̄p̄oz: q̄ habitat ī fluminibz: Aque in cir-
cuitu ei⁹: cui⁹ diuicie mare: aq̄ muri ei⁹.
Ethiopia fortitudo ei⁹ et egipt⁹: et n̄ est fi-
nis. Affrica et libies fueēt in auxilio tuo.
sz et ip̄a in t̄nsmiḡtōe ducta ē in captiuita-
tē. Paruuli ei⁹ elisi sūt in capite oīm viaz
et sup iclitos eius miser̄t sortē: et oēs opti-
mates ei⁹ p̄fixi sūt ī p̄pedibz. Et tu ḡ iebri-
aberis et eris despecta: et q̄res tu auxiliū ab
inimico. Oēs munitōes tue sicut ficus cū
grossis suis: si p̄cussē fuerint cadent in os
p̄medētis. Ecce p̄pls tu⁹: mulieres ī medio
tui. Inimicis tuis ad aptōez pandentē por-
te terre tue: deuorabit ignis vectes tuos.

Aquaz p̄pter obsidionē hauri tibi: extrue
munitōes tuas. Inē in lucū et calca: subigēs
tene laterē. Ibi p̄medet te ignis: p̄bis gla-
dio: deuorabit te ut brucus. Cōgregare ḡ
ut brucus: mltiplicare ut locusta. Plures
fecisti negociatōes tuas: q̄ stelle sint celi.
Brucus expansus ē: et auolauit. Custodes
tui q̄si locusta: et puuli tui q̄si locuste lo-
custaz: q̄ p̄sident in sepibz in die frigoris.
Sol ortus ē et auolauerūt: et n̄ est p̄gnitus
locus eaz ubi fuerit. Dormitauerūt pasto-
res tui rex assur: sepelientē principes tui.
Latitauit p̄pls tuus ī montibz: et n̄ est qui
p̄greget. Nō est obscura p̄tritiō tua: pessī-
ma ē plaga tua. Omnes qui audierūt auditi-
onē tuaz: p̄p̄serūt manū suā sup te. Quia
sup quem non transijt malicia tua semp.

Explicit nauz p̄pha. Incipit abacuc p̄pha.

Quis q̄d vidit abacuc pro-
pheta. Usq; quo dñe clama-
bo: et non ex audies: Eloci-
ferabor ad te vim paciēs:
et n̄ saluabis: Quare ostē-
disti mihi iniquitatē et la-
borem: videre prebā et iniusticiā contra
me: Quare respicis p̄temptores et taces.
p̄culcante impio iustiorē se: Et facies ho-
minis q̄si pisces maris: et q̄si reptilia non
habentia ducē. Et factū est iudiciū: et con-
d̄dictio potentior. Prop̄ hoc lacerata est
lex: et n̄ puenit vsq; ad finez iudiciū. Quia
impius p̄ualet aduersus iustū: p̄p̄ea egre-
dit iudiciuz p̄uersum. Aspiciate in gentibz
et videte et āmiramini et obstupescite: quia
opus factuz est in diebz vestris: q̄d nemo
credet cū narrabiē. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā. et velocē ambu-
lantē sup latitudinē terre: ut possideat ta-
bernacula n̄ sua. Horribilis et t̄ribilis est:
ex semetip̄a iudiciū et on⁹ ei⁹ egrediet̄. Le-
uiores pardis eq̄ eius: et velotiores lupis
vesp̄tinis: et diffundent equites ei⁹. Equi-
tes nanq; ei⁹ delonge veniēt: volabunt q̄si
aquila festinans ad p̄medenduz. Omnes ab
p̄dam veniēt: facies eoz ventus vrens. Et
cogregabit quasi arenam captiuitatem. et
ipse de regibz triumphabit: et t̄yranni ribi-
culi eius erūt. Ipse sup om̄em munitōz ri-
tebit: et p̄portabit aggerem. et capiet eaz.

Tunc mutabitur spūs: et p̄trāsibit et corruet. **H**ec ē fortitudo ei⁹ dei sui. Nunquid nō tu a principio dñe deus meus s̄acte me⁹: et nō moriemur? Dñe in iudiciū posuisti eū: et forte ut corriperes fundasti eū. Mundi sunt oculi tui ne videas malū: et respicere ad iniquitatē nō poteris. Quare nō respicis sup inique agētes: et taces duorāte impio iustiores se? Et facies hoies q̄si pisces maris: et quasi reptile nō hñs principem. Totū in hamo subleuauit: traxit illud in sagena sua: et p̄gregauit in rethe suā. Super hoc letabitur et exultabit: p̄pterea immolabit sagene sue: et sacrificabo reti suo. Quia in ip̄is incrassata ē pars ei⁹: et cibo eius electus. Propter hoc ḡ expādit sagenam suā: et semper interficere gentes non parcat.

Capitulum II.

Sper custodia meā stabo: et figaz gradū sup munitōem. Et cōtēplabor ut videā quid dicat mibi: et q̄d respondeā ad arguentē me. Et respondit mibi dñs. et dixit. Scribe visū et explana eū sup tabulas: ut p̄currat qui legerit eū. Quia adhuc visus p̄cul: et apparebit in finem et nō mencie. Si morā fecerit expecta illū: q̄ veniēs veniet et non tardabit. Ecce qui incredulus ē: non erit recta aīa eius i semetip̄o. Iustus aut̄ in fide sua uiuet. Et quō uinum potantē decepit: sic erit vir supbus et nō decorabit. Qui dilatauit quasi infernus aīam suā: et ip̄e q̄si mors: et non adimplet. Et cōgregauit ad se oēs gētes et coaceruauit ad se om̄es populos. Nūquid nō oēs isti sup eū pabolaz sumēt: et loquelam enigmatuz eius? Et dice. Ele ei: qui multiplicat non sua. Alqueq̄ et aggrauat p̄tra se densum lutū: Nūquid nō reptē surgent qui mordeant te: et suscitabunt lacerantes te: et eris in rapinaz eis. Quia tu spoliasti gētes mltas. Spoliabūt te omnes qui reliqui fuerint d̄ p̄lis: p̄pter sanguinem hominis iniquitatē terre ciuitatis. et omniū habitantiū in ea. Ele q̄ cōgregat auariciam malaz domui sue: ut sit in excelsu nidus eius: et liberari se putat d̄ manu mali. Cogitasti cōfursionem domui tue: p̄scidisti populos multos: et peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamat et lignum quod inter iuncturas edificior est respōdebit. Ele q̄ edificat ciuitatez

in sanguinibz: et preparat vrbez in iniquitate. Nunquid non hec sunt a domino exercitū? Laborabunt em̄ populi in multo igni: et gentes in vacuuz et deficient. Quia replebitur terra ut p̄gnoscant gloriā dñi: quasi aque operiētes mare. Ele qui potuz dat amico suo. mittens fel suum: et inebrians ut aspiciat nuditatē eius. Repletus ē ignominia p̄ gl̄ia: Bibe tu q̄: et cōsopire. Circūdabit te calix dextere dñi: et vomit ignominie sup gloriā tuā. Quia iniquitas libani operiet te: et vastitas animalū deterrebit eos: de sanguinibz homis et iniquitate terre et ciuitatis: et oīm hitantiū in ea. Quid prodest sculptile q̄ sculpsit illud fictor suus p̄flatile et ymaginē falsā: quia sperauit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta: Ele q̄ dicit ligno expergiscere: surge lapidi tacenti. Nunquid ip̄e docere poterit? Ecce iste coopertus est auro et argento: et omnis spiritus nō est in visceribz eius. Dominus aut̄ in tēplo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abacuc p̄phe pro ignoratōnibus.

Domine audiui auditōez tuā: et timui. Domine opus tuū: in medio annoz uiuifica libud. In medio annorum notum facies: cum iratus fueris misericordie recordaberis. De⁹ ab austro veniet: et sanctus de monte pharan. Semper. Operuit celos gloria eius: et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciē eius ibit mors. Egredietur d̄yabol⁹ ante pedes eius: et stetit et mensus est terram. Aspexit et dissoluit gentes: et p̄triti sunt montes seculi. Incuruati sunt colles mūdi: ab itineribus eternitatis eius. Pro iniquitate vidi tētoria ethiope: turbabunt pelles terre madian. Nunquid in fluminibz iratus es dñe: aut in fluminibz furor tu⁹: vel in mari indignatio tua? Qui ascendes super eq̄s tuos: et q̄dirige tue saluatō. Suscitas suscitabis arcū tuū: iuramēta tribubz q̄ locut⁹ es. Semp. Fluuios scitēs ēre: viderūt te et doluerūt mōtes: gurges aq̄z ēnsit. Dedit abiss⁹ vocē suā: altitudo man⁹ suas

leuauit. Sol et luna steterunt in habitaculo suo: in luce sagittarum tuarum ibunt: in splendore fulgurantis haste tue. In fremitu pedum cabis terrarum: et in furore obstupescies gentes. Egressus es in salutem populi tui: in salutem cum christo tuo. Percussisti caput de domo impiorum: denudasti fundamentum usque ad collum. Sempiternum. Maledixisti sceptris eius: capiti bellatorum eius: ueniens ut turbo ad dispergendum me. Exultatio eorum: sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito. Quia fecisti in mari equos tuis: in luto aquarum multarum. Audiui et perturbatus est uenter meus: a uoce pertremuerunt labia mea. Ingrediar putredinem in ossibus meis: et subter me scateat. Et requiescas in die tribulationis: ut ascendam ad populum accinctum nomen. Ficus enim non florebit: et non erit germine in uineis. Mentis opus oliuae: et arua non afferent cibum. Abscides de ouili pecus: et non erit armentum in praeseptibus. Ego autem in domino gaudebo: et exultabo in deo iherosolymitano meo. Dominus fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi ceruorum. Et super excelsa mea deducet me victor: in psalmis canentem.

Explicit abacuc propheta. Incipit sophonias propheta.

Uerbum domini quod factum est ad sophoniam filium chusi filij gabolie filij amasie filij ezechie: in diebus iosie filij amon regis iuda. Congregabis congregabo omnia a facie facie terre dicit dominus: congregabis homines et pecora: congregabis uolatilia celi et pisces maris. Et ruine impiorum erunt: et disperdas homines a facie facie terre dicit dominus. Et extendam manum meam super iudam et super omnes habitantes hierosolimam: et disperdas de loco hoc reliquias baal et nomina edituorum cum sacerdotibus: et eos qui adorant super tecta milicia celi. et adorant et iurant in domino et iurant in melchon: et qui auertunt de post tergum domini: et qui non quaesierunt dominum: nec inuestigauerunt eum. Silete a facie domini dei: quia iuxta est dies domini. Quia preparauit deus hostiam: sanctificauit uocatos suos. Et erit: in die hostie domini uisitabo super principes et super filios regum et super omnes qui induti sunt ueste pegrina. Et uisitabo super omnes qui arrogant ingredi super limen in die illa: qui complent domum domini dei sui: iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dominus uox clamoris a

porta piscium et ululatus a secunda: et peritio magis a collibus. Ululate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan: disperierunt omnes inuoluti argento. Et erit: in tempore illo scrutabor hierosolimam in lucernis et uisitabo super uiros defixos in fecibus suis: qui dicunt in cordibus suis. Non faciet bene dominus: et non faciet male. Et erit fortitudo eorum in direptionem et domus eorum in desertum. Et edificabunt domos et non habitabunt: et plantabunt uineas et non bibent uinum earum. Iuxta est dies domini magnus: iuxta est et uelox nimis. Uox diei domini amara: tribulabit ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis et angustie: dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebulae et turbiditas: dies tubae et clangoris super ciuitates muratas et super angulos excelsos. Et tribulabo homines: et ambulabunt ut ceci: quia domino peccauerunt. Et effundetur sanguis eorum sicut humus et corpora eorum sicut stercorea. Sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos: in die ire domini. In igne zeli eius deuorabit omnia terra: qui consumatorum cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

Qonuenite congregamini. **Ca. II.** gens non amabilis: priusquam pariat iussio quasi puluerem transcurrentem diem: antequam ueniat super uos ira furoris domini. Querite dominum omnes mansueti terre: qui iudicium eius estis operati. Querite iustum querite mansuetum: si quando abscondamini in die furoris domini. Quia gaza destructa est et ascalon in desertum. Azotum in meridie eiciet: et accaron eradicabit. Neque quod habitatis funiculum maris: gens peritiosorum. Uerbum domini super uos chanaan terra philistinorum: et disperda te ita ut non sit habitator. Et erit funiculus maris reges pastorum: et caule pecorum. Et erit funiculus eius qui remanserit de domo iuda. Ibi pascens in domibus ascalonis: ab uespere requiescet: quia uisitauit eos dominus deus eorum: et auertit captiuitatem eorum. Audiui obprobrium moab et blasphemias filiorum amon qui exprobrauerunt populo meo: et magnificati sunt super terminos eorum. Propterea uiuo ego dicit dominus exercituum: deus israel. Quia moab erit et filij amon quasi gomorra: siccitas spinarum et acerui salis: et desertum usque in eternum. Reliquae populi mei diripient illos: residui gentis mee possidebunt illos. Hoc enim eis eueniet pro superbia sua: qua blasphemauerunt et magnificati sunt super populum domini exercituum.

Horribilis dñs sup eos: et attenuabit omnes deos terre. Et adorabūt eū viri d loco suo: om̄s insule gētiū. Et vos ethiopes infecti gladio meo eritis. Et extēdet manū suam super aq̄lonem: et p̄det assur. Et ponēt speciosā in solitudinē et i inuiū: et q̄si deſtū. Et accubabūt i medio eius greges: omnes bestie gentiū: et onocrotalus et herici? i liminibz morabūf. Uox cātantis i fenestra: coru? i supliminari: qm̄ attenuabo robur eius. Hec ē ciuitas gloriosa habitās i cōfidēcia: q̄ dicebat i corde suo. Ego sum: et extra me nō ē alia ampli?. Quo facta ē i deſtum: cubile bestie: Om̄s q̄ trāſit p̄ eam sibilabit: et mouebit manum suam.

Capitulum. III.

Quocatrix et r̄dempta ciuitas. Columba non audiuit vocem: et n̄ suscepit disciplinam. In dño nō ē cōfisa: ad deū suū nō appropinquit. Pricipes ei? i medio eius: q̄si leones rugientes. Iudices ei? lupi vespe: nō relinq̄bant i mane. Prophete ei? vesani: viri infideles. Sacerdotes ei? polluerūt sanctū: iuste egerūt cōf legem. Domi? iustus in medio eius: nō faciet iniquitatē. Mane mane iudiciū suū dabit in luce: et n̄ abscondet. Nesciuit ac iniqu? cōfusionez. Disp̄didit gētes: et dissipati sūt anguli eaz. Deſtas feci vias eozū dñi nō ē qui trāseat. Desolate sūt ciuitates eoz: n̄ remanēt viro neq; vllō habitatore. Dixi. Attamen timebis me. suscipis disciplinā. Et nō p̄bit habitaculum ei?: p̄pter om̄ia in q̄bus visitauī eā. Elerūtamē diluculo surgētes corruerūt om̄es cogitatōes suas. Quapropt̄ expecta me dicit dñs i die resurrectionis mee in futur: qz iudiciū meū ut p̄gregem gētes et colligā regna. Et effūdā super eos indignatōnem meā: omnem irā furoris mei. In igne ei? zeli mei duorabit oīs terra. Quia tūc reddāt ppl̄s labiū electū: ut inuocent om̄es nomen domini: et seruiant ei humero vno. Ultra flumina ethiopiae. inde supplices mei: filij disperſoz meozum deferent munus mibi. In die illa non p̄funteris super cunctis adiuentōnibz tuis: quibz preuaricata es i me. Quia tūc auferā d medio tui magniloq̄s supbie tue: et nō adicies exaltari amplius i mōte sancto meo. Et derelinquā in medio tui ppl̄m pauperē et egenū: et sperabūt in noīe dñi.

Reliq̄e isrl' nō faciēt iniquitatē nec loquetur mēbaciū: et nō inueniet in ore eoz lingua dolosa. Om̄ ipi pascēt et accubabūt: et n̄ erit q̄ ex terreat. hec dicit dñs. Lauda filia syon: iubila isrl'. Letare et exulta i oī corde filia hirl'm. Abstulit dñs iudiciū tuum: auertit inimicos tuos. Rex isrl' dñs i medio tui: non timeb malū vl̄. In die illa dicef hirl'm. Noli timere syon: non dissoluant manus tue. Dñs de? tu? in medio tui fortis: ip̄e saluabit. Gaudebit sup te in leticia: silebit i dilectōe tua: et exultabit sup te i laude. Nugas q̄ a lege recesserāt p̄gregabo qz ex te erāt: ut non vl̄ habeas sup eis obprobriū. Ecce ego interficiāz oēs q̄ afflixerūt te in tpe illo: et saluabo claudicatē: et eā q̄ eiecta fuerat p̄gregabo. Et ponā eos in laudē et in nomē i oī terra p̄fusiōis eoz: in tpe illo q̄ adducam vos: et in tpe q̄ p̄gregabo vos. Dabo em̄ vos in nomē et i laudēz oībz ppl̄s terre: cū p̄uerto captiuitatē vram coram oculis vris dicit dñs.

Explicit sophonias p̄pha. Incipit aggeus p̄beta.

In anno secūdo darij regis in mēse sexto i die vna mēsis factū est verbū domini in manu aggei p̄phete ad zorobabel filium salathiel ducē iuda: et ad ihesū filiū iosedech sacerdotē magnum dicēs. Hec ait dñs exercitūū dicens. Populus iste dicit. Nondū venit tēpus domus dñi edificāte. Et factum est verbum dñi in manu aggei p̄phete dicēs. Nūquid tēpus vob est ut habitetis in domibz laq̄atis: et domus ista deserta? Et nūc hec dicit dñs exercitūū. Ponite corda vestra sup vias vras. Seminate multū: et intulistis parū. Comedistis: et non estis faciat. Bibistis: et nō estis inebriati. Operuistis vos: et nō estis calefacti. Et qui merces p̄gregauit: misit eas in sacculū ptusū. Hec dicit dñs exercitūū. Ponite corda vra sup vias vestras. Ascēbite in mōtē portate ligna: et edificate domū et acceptabil' mibi erit: et glorificabor dicit dñs. Resperistis ad amplius: et ecce factum est minus. Et intulistis in domū: et exufflaui illud. Quam ob causam dicit dñs exercitūū. Quia dom' mea deſta ē: et

vos festinastis unusquisque in domum suam. Propter hoc super vos prohibiti sunt celi ne daretur rores: et terra prohibita est ne daretur germen suum. Et vocavit siccitatem super terram et super montes et super triticum et super vinum et super oleum et quaecumque profert humus: et super homines et super iumenta: et super omnes labores manuum. Et audiuit Zorobabel filius Salathiel et Ihesus filius Ioseph sacerdos magnus et omnes reliqui populi vocem dei sui et verba Aggei prophete sicut misit eum dominus deus eorum ad eos: et timuit omnis populus a facie domini. Et dixit Aggeus nuntius domini. de nuntiis domini. populo dicens. Et vobiscum dicit dominus. Et suscitavit deus spiritum Zorobabel filii Salathiel ducis iuda et spiritum Ihesu filii Ioseph sacerdotis magni et spiritum reliquorum de omni populo: et ingressi sunt et faciebant opus in domo domini exercituum dei sui.

Capitulum II.

In die vicesima et quarta mensis in sexto mense in anno secundo Darii regis in septimo mense vicesima et prima mensis factum est verbum domini in manu Aggei prophete dicens. Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem iuda et ad Ihesu filium Ioseph sacerdotem magnum: et ad reliquos populi dicens. Quis in vobis est delictus qui vidit domum istam in gloria sua prima: et quod vos videtis hanc nunc? Nunquid non ita est quasi non sit in oculis vestris? Et nunc confortare Zorobabel dicit dominus: et confortare Ihesu filium Ioseph sacerdos magne: et confortare omnis populus terre dicit dominus exercituum et facite: quoniam ego vobiscum sum: dicit dominus exercituum. Verbum quod pepigi vobiscum cum egredieremini de terra egypti: et spiritus meus erit in medio vestrum. Nolite timere: quia hec dicit dominus exercituum. Adhuc unum modicum est: et ego commovebo celum et terram et mare et aridam. Et movebo omnes gentes: et veniet desideratus cunctis gentibus. Et implebo domum istam gloria: dicit dominus exercituum. Meum est argentum et meum est aurum: dicit dominus exercituum. Magis erit gloria domus istius novissime plusquam prius: dicit dominus exercituum. Et in loco isto dabo pacem: dicit dominus exercituum. In vicesima et quarta noni mensis in anno secundo Darii regis: factum est verbum domini ad Aggeum prophetam dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. Interroga sacerdotes leges dicens. Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmentum aut vinum aut oleum et omnes cibos: nunquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdo-

tes dixerunt. Non. Et dixit Aggeus. Si tetigerit pollutus in aera ex omnibus hijs nunquid contaminabitur? Et responderunt sacerdotes: et dixerunt. Contaminabitur. Et respondit Aggeus et dixit. Sic populus iste et sic gens ista a nunc faciem meam dicit dominus: et sic omne opus manuum eorum: et omnia que obtulerunt mihi contaminata erunt. Et nunc ponite corda vestra a die hac et super antequam ponere lapis super lapidem in templo domini: cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem: et intratis ad torcular ut exprimetis quinquaginta lagenas et siebant viginti. Percussi vos vento ventis: et aurugine et grandine omnia opera manuum vestrarum: et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit dominus. Ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mensis: a die quam fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum. Nunquid iam semine in germine est? Et adhuc vinea et ficus et malograna: tum et lignum oliive non floruit. Ex die ista benedicam. Et factum est verbum domini secundo ad Aggeum in vicesima et quarta mensis dicens. Loquere ad Zorobabel ducem iuda dicens. Ego movebo celum patris et terram: et subvertam solum regnorum: et propter fortitudinem regni gentium. Et subvertam quadrigam et ascensorem eius: et descendent equi et ascensores eorum: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominus exercituum assumam te Zorobabel filii Salathiel sue me? dicit dominus: et ponam te quasi signaculum: quia te elegi dicit dominus exercituum.

Explicit Aggeus propheta. Incipit Zacharias propheta.

In mense octavo in anno secundo Darii regis: factum est verbum domini ad Zachariam filium Barachie filii addo prophetam. Iratus est dominus super patres vestros iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Convertimini ad me ait dominus exercituum: et convertar ad vos dicit dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophete patres dicentes. hec dicit dominus exercituum. Convertimini de vestris malis et cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt neque attenderunt ad me dicit dominus. Patres vestri ubi sunt et prophete? Nunquid in sempiternum

diuēt: **E**leruntū ōba mea et legitima mea
 q̄ mandauī fuis meis p̄phetis: nunq̄d non
 p̄phenteēt p̄es v̄os: **E**t p̄uerſi ſūt z dixe-
 rūt. **S**icut cogitauit dñs exercituū facere
 nob̄ fm̄ vias nr̄as z fm̄ abiuentōes nr̄as:
 fecit nob̄. **I**n die vicesima z q̄rta v̄ndecimi
 menſ ſabbath ī anno ſecūdo d̄arij: ſc̄tm̄ ē
 ōbus dñi ab zachariam filiū barachie filij
 abto p̄phaz dicēs. **A**udi p̄ noctē: z ecce vir
 aſcendēs ſup equū rufum. z ip̄e ſtabat inf̄
 mirteta q̄ erāt ī pfundo: z poſt euz eq̄ ruſi
 varij z albi. **E**t dixi. **Q**ui ſunt iſti dñe mi:
Et dixit ad me āgelus dñi q̄ loq̄baſ ī me.
Ego oñdaz tibi q̄d ſint hec. **E**t r̄ndit vir q̄
 ſtabat inf̄ mirteta z dixit. **I**ſti ſūt q̄s miſ-
 ſit dñs: vt p̄abulent t̄raz. **E**t r̄nderūt āge-
 lo dñi q̄ ſtabat inf̄ mirteta: z dixerūt. **P**er-
 ābulauim? t̄raz: z ecce oīs t̄ra habitā et
 quieſcit. **E**t r̄ndit āgelus dñi z dixit. **D**ñe
 exercituū vſq̄q̄ tu nō miſeberis hirlm̄ et
 vrbū iuda q̄b̄ iratus es: **I**ſte iā ſeptuage-
 ſimus ānus ē. **E**t r̄ndit dñs angelo q̄ loq̄-
 baſ in me ōba bona: ōba p̄ſolatoria. **E**t di-
 xit ad me āgelus q̄ loq̄baſ ī me. **C**lama di-
 cēs. **H**ec dicit dñs exercituū. **Z**elatus ſuz
 hirlm̄ z ſyon zelo magno. **E**t ira maḡ ego
 iracoſ ſup gentes opulētaz: qz ego iratus
 ſū pap̄: ip̄i vero adiurauerūt in malū. **P**ro-
 p̄ea hec dicit dñs. **R**euertar ad hirlm̄ in
 miſericordijs: z domus mea edificabiſ in ea
 ait dñs exercituū: z p̄pendiculū extēdet
 ſup hirlm̄. **A**dhuc clama dicēs. **H**ec dicit
 dñs exercituū. **A**dhuc affluent ciuitates
 mee bonis: z p̄ſolabiſ adhuc dñs ſyon: et
 eliget adhuc hirlm̄. **E**t leuaui oculos meos
 z vidi: z ecce q̄tuor cornua. **E**t dixi ad āge-
 lū q̄ loq̄baſ ī me. **Q**uid ſūt hec? **E**t dixit ad
 me. **H**ec ſūt cornua: q̄ ventilauerūt iudā et
 iſrl̄ et hirlm̄. **E**t oñdit mihi dñs q̄tuor fa-
 broſ. **E**t dixi. **Q**uid iſti veniūt facere? **Q**ui
 ait dicēs. **H**ec ſunt cornua q̄ ventilauerūt
 iudā p̄ ſingulos viros: z nemo illoz leua-
 uit caput ſuū. **E**t venerūt iſti t̄t̄rere ea:
 vt t̄ciant cornua gentiū q̄ leuaueſt cor-
 nua ſup fraz iuda: vt diſpgerēt ea. **Ca. II.**

Et leuaui oculos meos et vidi: et
 ecce vir z in manu eius funiculus
 menſoz. **E**t dixi. **Q**uo tu vadis?
Et dixit ad me. **E**t metiar et videā hirlm̄
 q̄nta ſit latitudo ei? z q̄nta longitudo ei?
Et ecce angel? q̄ loq̄baſ ī me egrediebaſ:

et alius angel? egrediebaſ ī occurſuz ei?
 et dixit ad eum. **C**urre: loquere ad puerū
 iſtū dicens. **A**bsq̄ muro habitabiſ hirlm̄
 p̄e multitudine hoīm z iumētoz in medio
 eius. **E**t ego ero ei ait dñs murus ignis in
 circuitu: et in gloria ero in medio eius.
O fugite de t̄ra aq̄lonis dicit dñs: qm̄ in
 q̄tuor ventis celi diſperſi vos dicit dñs. **S**yon
 fuge q̄ habitas aput filiā babilonis:
 quia hec dicit dñs exercituū. **P**oſt gloriāz
 miſit me ad gentes: que ſpoliauerūt vos.
Qui em̄ tetigerit vos: tangit pupillā ocu-
 li mei. **Q**uia ecce ego leuo manū meā ſup
 eos: et erūt p̄tebe hijs q̄ ſeruiebant ſibi: et
 cognoſcetis quia dñs exercituū miſit me.
Lauda et letare filia ſyon: qz ecce ego ve-
 nio z habitabo ī medio tui ait dñs. **E**t ap-
 plicabunt gentes ml̄te ad dñm ī die illa:
 et erūt mihi in pplm̄. **E**t habitabo ī medio
 tui: z ſcies qz dñs exercituū miſit me ad te
Et poſſidebit dñs iudāz z p̄tez ſuaz ī terra
 ſc̄rificata: et eliget hirlm̄. **S**ileat oīs caro
 a facie dñi: quia cōſurrexit de habitaculo
 ſancto ſuo.

Capitulum III.

Oſtendit mihi dñs iheſum ſacer-
 dotem magnū ſtante corā angelo
 dñi: et ſathan ſtabat a dextris vt
 aduerſareſ ei. **E**t dixit dñs ad ſathan. **I**n-
 crepet dñs in te ſathan: z increpet dñs in
 te qui elegit hirlm̄. **N**unquid non iſte tor-
 ris eſt erutus de igne? **E**t iheſus erat indu-
 tus veſtibz ſordidiz: et ſtabat ante faciem
 angeli. **Q**ui reſpondit: et ait ad eos q̄ ſta-
 bant coram ſe dicens. **A**uferte veſtimēta
 ſordida ab eo. **E**t dixit ad euz. **E**cce abſtu-
 li a te iniquitatez tuam: et indui te muta-
 torijs. **E**t dixit. **P**onite cidarim mundam
 ſup caput eius. **E**t poſuerūt cidarim ſup
 caput eius mundam: et induerunt euz ve-
 ſtibz. **E**t angelus domini ſtabat: z cōteſta-
 batur angelus dñi iheſum dicens. **H**ec di-
 cit dñs exercituz. **S**i in v̄ijs meis ambu-
 laueris et cuſtodia meā cuſtodieris: tu q̄
 iudicabis domum meaz et cuſtodies atria
 mea: et dabo tibi ambulantes de hijs qui
 nunc hic aſſiſtunt. **A**udi iheſus ſacerdos
 magne: tu et amici tui q̄ habitāt corāz te:
 qz viri potētes ſūt. **E**cce ei ego abducā ſer-
 uū meū orientē: qz ecce lapis quē tedi corā
 iheſu: ſup lapidez vnū ſeptez oculi ſūt. **E**t
 ecce ego ſcelabo ſculpturā eius ait dñs ex-

exercituū: et auferā iniquitatē terre illius i die una. In die illa dicit dñs exercituū: vocabit vir amicū suū sub vineā suā et sub figo.

Et reuersus ē angelus cū. Ca. III. Plus q̄ loq̄bat̄ i me: et suscitauit me quasi vir q̄ suscitaf̄ de sōno suo.

Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.

Vidi: et ecce candelabrum aureū totum. et

lāpas eius sup̄ caput ipsius: et septē lucer-

ne eius sup̄ illud: et septē infusoria lucer-

nis q̄ erant sup̄ caput ei: et due oliue sup̄

illud: una a dextris lāpabis. et una a sini-

stris ei. Et rñdi: et aio ad angelū qui lo-

quebat̄ in me dicēs. Quid sūt hec dñe mi?

Et rñdit angelus q̄ loq̄bat̄ i me: et dixit ad

me. Nunq̄d nescis q̄d sūt hec? Et dixi. Non

dñe mi. Et rñdit: et ait ad me dicēs. Hoc ē

verbū dñi ad zorobabel dicēs. Nō in exer-

citu nec in robore: s̄ in spū meo dicit dñs

exercituū. Quis tu mons magne corā zo-

robabel i planū? Et educet lapidē pmariū

et exeq̄bit grāz grē eius. Et factū est verbū

dñi ad me dicēs. Man? zorobabel funda-

uerūt domū istā: et man? eius pficiēt eā: et

scietis qz dñs exercituū misit me ad vos.

Quis ei desperit dies puos? Et letabunt: et

videbūt lapidē stagnēū in māu zorobabel.

Septē sunt isti oculi dñi: q̄ discurrunt in

uniuersā t̄raz. Et rñdi: et dixi ad eū. Quid

sūt due oliue iste ad dexterā candelabri et

ad sinistra ei? Et rñdi scdo et dixi ad eū.

Quid sūt due spice oliuaz q̄ sūt iuxta duo

rostra aurea: i q̄b sūt suffusoria ex auro?

Et ait ad me dicēs. Nunq̄d nescis q̄d sūt hec?

Et dixi. Nō dñe mi. Isti sunt duo filij olei

splendoris: q̄ assistūt dñatori uniuerse t̄re.

Et reuersus suz: et leuaui oculos meos et vidi: et ecce volu-

mē volans. Et dixit ad me. Quid

tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumē

volās: lōgitudō ei? viginti cubitorū: et lati-

tudo ei? decē cubitorū. Et dixit ad me. Hoc

ē maledictō q̄ egrediet̄ sup̄ facies oīs t̄re:

qz oīs fur (sicut ibi scriptū ē) iudicabit: et

oīs iurās ex hoc silr iudicabit. Educaz il-

lud dicit dñs exercituū: et veniet ad domū

furis et ad domū iurātis in noīe meo men-

bacit. et p̄morabit̄ in medio dom? eius: et

p̄sumet eū et ligna eius et lapides ei. Et e-

gressus ē angelus q̄ loq̄bat̄ in me: et dixit

ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid est

hoc qd egrediet̄? Et dixi. Quidnā ē? Et ait.

Hec ē amfora egrediēs. Et dixit. Hec ē or-

culus eoz i uniuerſa t̄ra. Et ecce talentū

plūbi portabat̄: et ecce mulier vna sedēs in

medio amfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et

piēcit eaz i medio amfore: et misit massas

plūbeaz i os ei. Et leuaui oculos meos et

vidi: et ecce mulieres egrediētes: et spūs in

alis eaz. Et habebāt alas q̄si alas milui: et

leuaerūt amforā inf̄ t̄rā et celū. Et dixi ad

angelū q̄ loquebat̄ in me. Quo iste defert

amforā? Et dixit ad me. Ut edificeet̄ ei tor-

mus i t̄ra sennaar: et stabiliat̄ et ponat̄ ibi

sup̄ basem suam. **Capitulum. VI.**

Et reuersus suz: et leuaui oculos meos

et vidi: et ecce quatuor q̄drige egres-

dientes de medio duoz montiū: et

mōtes. mōtes erei. In q̄driga p̄ma eq̄ ru-

fi: in q̄driga secūda eq̄ nigri. in q̄driga ter-

cia eq̄ albi: et in q̄driga q̄rta equi varij et

fortes. Et rñdi: et dixi ad angelū q̄ loque-

bat̄ in me. Quid sūt hec dñe mi? Et rñdit

angelus: et ait ad me. Isti sunt quatuor venti

celi: q̄ egrediunt̄ ut stent corā dñatore oīs

t̄re. In q̄ erāt equi nigri egrediebāt̄ i t̄rā

rā aq̄lonis: et albi egressi post eos: et varij

egressi sūt ad t̄raz austri. Qui at̄ erāt ro-

bustissimi exierūt: et querebāt̄ ire et discurre

p̄ om̄em terram. Et dixit. Itē: pambulate

t̄raz. Et pambulauerūt terrā. Et vocauit

me: et locut̄ ē ad me dicēs. Ecce q̄ egrediet̄

tur in t̄raz aq̄lonis: req̄descere fecerūt spūs

meuz in t̄ra aquilonis. Et factū est verbū

dñi ad me dicēs. Sume a trāsmiḡtione ab

olbai: a thobia et ab ibaia et venies tu in

die illa et intrabis domū iosie filij sophonie

q̄ venerūt de babilone et sumes aux et ar-

gentū et facies coronas et pones in capite

ibesu filij iosetech sacerdotis magni et lo-

queris ad eum dicens. Hec ait dñs exerci-

tuū dicens. Ecce vir: oriens nomē ei. Et

subter eū oriet̄: et edificabit templū dño:

et ip̄e extruet templū dño. Et ip̄e portabit

gloriā: et sedebit et dōnabit̄ sup̄ solio suo.

Et erit sacerdos sup̄ solio suo: et p̄siliū pa-

tris erit inf̄ illos duos. Et corone est helē

et thobie et ibaie et hen filio sophonie:

memoriale i templo dñi. Et q̄ p̄cul sūt ve-

nient et edificabūt in t̄plo dñi: et scietis qz

dñs exercituuz misit me ad vos. Erit aut̄

hoc: si auditu audieritis vocē dñi dei v̄ri.

Capitulum .VII.

Et factum est in anno quarto dario regis: factum est verbum domini ad zachariam in quarta mensis noni que est casleu. Et miserunt ad domum dei sarasar et rogo melech et viri qui erant cum eis ad deprecandam faciem domini: ut dicent sacerdotibus domini exercituum et prophetis loquentes. Nunquam flendum est mihi in quarto mese: vel sanctificare me debeo sicut feci iam multis annis? Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Loquere ad omnes populum terre: et ad sacerdotes dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in quarto et septimo mese pro hos septuaginta annos: nunquam ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comedistis et bibistis: nunquam non vobis comedistis et vobismetipsis bibistis? Nunquam non hec sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum prope quos adhuc iherusalem habitaret et esset opulenta et ipse et urbes in circuitu eius: et ab austris et in campestribus habitaret? Et factum est verbum domini ad zachariam dicens. Nec ait dominus exercituum dicens. Iudicium vestrum iudicate: et misericordiam et misericordes facite unusquisque cum fratre suo. Et viduam et pupillum et aduenam et pauperem nolite calumniari: et malum viri fratris suo non cogitet in corde suo. Et noluerunt attendere et auerterunt scapulam recedentes: et aures suas aggrauauerunt ne audirent: et cor suum posuerunt ut ad amantem ne audirent legem et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo sancto per manum prophetarum prope. Et facta est indignatio magna a domino exercituum. Et factum est: sicut locutus est et sicut non audiret: sic clamabunt et non exaudiam dicit dominus exercituum. Et dispersi eos per omnia regna que nesciunt: et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et reuertens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum. **Ca. VIII.**

Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Nec dicit dominus exercituum. Zelatus sum syon zelo magno: et indignatione magis zelatus sum eam. Nec dicit dominus exercituum: reuersus sum ad syon: et habitabo in medio iherusalem. Et vocabitur iherusalem ciuitas veritatis: et mons domini exercituum mons sanctificatus. Nec dicit dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes et anus in plateis iherusalem: et viri baculus in manu eius propter multitudinem dierum. Et platee ciuitatis plebuntur infantibus: et puellis ludentibus in plateis eius. Nec dicit dominus exercituum.

Si videbitis difficile in oculis reliquarum populi huius in diebus illis: nunquam difficile erit in oculis meis dicit dominus exercituum. Nec dicit dominus exercituum. Ecce ego saluabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis: et adducam eos et habitabunt in medio iherusalem: et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum in veritate et in iusticia. Nec dicit dominus exercituum. Confortentur manus vestre que auditis in hiis diebus sermones istos per os prophetarum in die que fundata est domus domini exercituum ut templum edificaretis. Si quidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat: neque introeunti et exeunti erat pax prope iherusalem: et dimissi omnes homines unumquemque proximum suum. Nunc autem non iuxta dies priorum ego faciam reliquias populi huius dicit dominus exercituum: sed semper pacis erit. Vineam dabit fructum suum: et terra dabit germen suum. Et celi dabit rorem suum: et possidere faciam reliquias populi huius uniuersa hec. Et erit: sicut eratis maledictio in gentibus domus iuda et domus israel: sic saluabo vos et eritis benedictio. Nolite timere. Confortentur manus vestre: quia hec dicit dominus exercituum. Sicut cogitavi ut affligerem vos cum ad iracundiam provocassent priores vestri me dicit dominus et non sum misistus: sic conuersus cogitavi in diebus istis ut benefaciam domui iuda et iherusalem. Nolite timere. Nec sunt que verba que facietis. Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo. Veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris: et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris: et iuramentum medorum ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Nec dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iude in gaudium et leticia: et in solennitates preclaras. Veritatez timetis et pacem diligite. Nec dicit dominus exercituum. Usque quando veniat populus et habitet in ciuitatibus iherusalem: et vadant habitatores unusquisque ad alterum dicentes. Eamus et deprecemur faciem domini: et quaramus dominum exercituum. Et adhaec etiam ego. Et venient populi multi et gentes robusti ad querendum dominum exercituum in iherusalem: et ad deprecandam faciem domini. Nec dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium: et apprehendent fimbriam viri iudei dicentes: ibimus vobiscum. Audiuimus enim quoniam deus vobiscum est.

Capitulum

.IX.

Omnis ubi dñi in terra abrach et damasci requiei eius: qz dñs est oculus hominis: et oim tribuum isrl. Emath qz in eminis ei: et tirus et sydon. Assumpserunt qpe sapienciã valde. Et edificauit tirus munitõnez suã: et coaceruauit argentũ quasi humum: et auxit ut lutũ platearũ. Et ecce dñs possidebit eam et percuet in mari fortitudinẽ eius: et hec igni deuorabitur. Timebit ascalon et timebit: et gaza et dolebit nimis: et accaron qm̄ confusa est spes ei. Et pibit rex de gaza: et ascalon nõ habitabitur. Et sedebit seperator in azoto: et dispdam supbiam philistinorũ. Et auferam sanguinẽ eius de ore eius et abominatõnes eius de medio dentiũ eius. Et reliqueẽ eciam ipse deo nostro: et erit qsi dux in iuda: et accaron qsi ihebusus. Et circũdabo domum meam ex hijs q militat mibi euntes et reuertentes: et nõ transibit sup eos vlẽ exactor: qz nũc vidi i oculis meis. Exulta satis filia syon: iubila filia iherlm. Ecce rex tuus veniet tibi iustus et saluator: ipse paup et ascendens sup asinã: et sup pulũ filiũ asine. Et dispdam qdrigã ex ephraim: et equũ de iherlm: et dissipabit arcũ belli. Et loquet pacem gentiũ: et potestas ei a mari vsqz ad mare: et a fluminibz vsqz ad fines terre. Tu quoqz in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tuos de lacu: in q nõ est aqua. Couertimĩ ad munitõz vincti spei. Hodie qz anũcians duplicia reddas tibi: qm̄ extendi mibi iudam qsi arcuz impleui terrã ephraim. Et suscitabo filios tuos syon sup filios tuos grecia: et ponam te qsi gladiũ fortiũ. Et dñs deus sup eos videbit et exibit vt fulgur iaculũ ei. Et dñs deus in tuba canet: et vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos: et deuorabunt et subiciunt lapidibus funde. Et bibentes inebriabuntur quasi a vino replebuntur vt phiale: et quasi cornua altaris. Et saluabit eos dominus deus eorum in die illa vt gregem populi sui: quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est. et quid pulcrũ eius: nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines.

Capitulum.

decimum

Detice pluuiã a domino tempore serotino: et dñs faciet niues et pluuiam ymbris: et dabit eis singlis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: et diuini viderunt mendaciũ: et somnatores locuti sunt frustra: et vana solabant. Idcirco abducti sũt qsi grex: affligent quia nõ est pastor eis. Sup pastores iratus est furor meus: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dñs exercituũ gregẽ suum domũ iuda: et posuit eos qsi equũ glẽ sue in bello. Ex ipso angelus: et ex ipso parill. Ex ipso arcus plij: et ex ipso egredietur omnis exactor simul. Et erunt qsi fortes: cõculcantes lutum viarũ in plio. Et bellabunt qz dñs cũ eis: et cõfundetur ascensores equorũ. Et confortabo domũ iuda: et domũ ioseph saluabo. Et puertam eos quia miserebor eorũ: et erunt sicut fuerunt qm̄ nõ pieceraz eos. Ego enim dñs deus eorũ: et exaudia eos. Et erunt qsi fortes ephraim: et letabitur cor eorũ qsi a vino. Et filij eorũ videbunt et letabunt. et exultabit cor eorũ i dño. Sibilabo eis et cõgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerat multiplicati: et seminabo eos in plis. Et delõge recordabuntur mei: et viuẽt cũ filijs suis et reuertentur. Et reducã eos de terra egypti: et de asirijs congregabo eos. Et ad terrã galaad et libani abducam eos: et nõ inueniet eis locus. Et trãsiet in maris fretõ: et percuet in mari fluctus: et pfundent omnia pfunda fluminis. Et humiliabit supbia assur: et sceptrũ egypti recedet. Confortabo eos in dño: et in nomine ei ambulabunt dicit dñs.

Capitulum

XI

Aperi libane portas tuas: et comebat ignis cedros tuas. Ulula abies quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus basan: quoniam succisus est saltus munitus. Ululatus pastorum: quia vastata est magnificencia eorum. Ululatus rugitus leonum: quoniam vastata est superbia iordanis. Hec dicit dominus deus meus. Pasce pecora occisionis: que qui possederant occidebant et non dolebant: et vendebant ea dicentes. Benedicẽs dñs: diuites facti sumus. Et pastores eorũ nõ parcebãt eis: et nõ parcã ego vlẽ sup habitates trãz dicit dñs.

Ecce ego tradā homines. vnūquēq; in manu pximi sui. et in manu regis sui: et psci-
tent terrā et nō eruam de manu eorū: et pa-
scam pec' occisiōis p' hoc o paupes gre-
gis. Et assūpsi mihi duas vgas: vnā voca-
ui decorē et alterā vocaui funiculū: et pa-
ui gregem. Et succidi tres pastores i mēse
vno: et ptracta ē anima mea i eis. Siq̄tē et
anima eorū variavit i me. Et dixi. Non pas-
cam vos. Quod moriā moriā: et qd suc-
cidi succidat: et reliq̄ deuorent vnusq; car-
nem pximi sui. Et tuli virgā meā que
vocabatur dec' et abscondi eam: vt irritū
facerem sedus meū quod pcussi cū omnibo
populis: et irritū deductum est in die illa.
Et cognouerūt sic paupes gregis qui cu-
stodiunt mihi: qz vbum domini est. Et dixi
ad eos. Si bonū ē i oclis vris afferte mer-
cedē meā: et si nō. q̄scite. Et appēderūt mer-
cedē meā: triginta argēteos. Et dixit dñs
ad me. Proice illud ad statuariū. Decoruz
pximū: q̄ appciat' suz ab eis. Et tuli triginta
argēteos: et pici illos in domū dñi ad sta-
tuariū. Et pscidi vgas meā scdaz q̄ appella-
bat funiculus: vt dissoluerē germanitatē iē
iudā et isrl. Et dixit dñs ad me. Abuc su-
me tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego
suscitabo pastores i tra q̄ derelicta nō visi-
tabit. dispuz nō q̄ret: et p̄trictū n̄ sanabit.
et id qd stat n̄ enutriet: et carnes pinguiū
p̄metet: et vngulas eorū dissoluet. O pastor
et p̄tolū: deliquēs gregē. Gladi' sup brachi-
um ei': et sup oclm dextrū eius. Brachium
eius ariditate siccabit: et oclus dexter eius
tenebrescēs obscurabit. **Capitulum XII.**
Omnis verbi dñi sup isrl. Dixit dñs
extēdēs celū et fundās t̄raz: et fin-
gēs spirituz homis in eo. Ecce ego
ponam iherl'm super luminare crapule om-
nibus populis in circuitu: sed et iuda erit
in obsidione contra iherl'm. Et erit: in die
illa ponam iherl'm lapidem oneris cunctis
populis. Omnes qui eleuabunt eā cōcisio-
ne lacerabūtur: et colligentur aduers' eaz
omnia regna terre. In die illa dicit domi-
nus pcuciam omnem equuz in stupore: et
ascēsozem eius in amentia. Et super domū
iuda: aperiaz oculos meos: et omnē equū
p̄torū pcutiā cecitate. Et dicent duces iu-
da in corde suo. p̄fortentur mihi hitatores
iherl'm: in dño exercituū deo eorum. In die

illa ponam duces iuda sic caminū ignis i
lignis et sic facem ignis in feno: et deuora-
būt ad dexterā et ad sinistrā om̄s p̄los in
circuitu. Et habitabit iherl'm rursus i loco
suo in iherl'm: et saluabit dñs tabnacta iu-
da sicut in principio: vt nō magnifice glo-
riet' dom' dauid: et gloria hitantiū iherl'm
contra iudam. In die illo p̄teget dominus
habitatores iherl'm. Et erit qui offēderit ex
eis in die illa q̄si dauid: et dom' dauid q̄si
dei: sicut angel' domini in cōspectu eius.
Et erit in die illa q̄ram contere om̄s gē-
tes que veniūt contra iherl'm: et effundā su-
per domū dauid et super habitatores iherl'm
spirituz p̄cum et gracie. Et aspiciēt ad me
quē confixerūt: et plangēt euz planctu q̄si
sup vnigenitū et dolebunt sup eum vt tole-
ri solet in morte primogeniti. In die illa
magn' erit planct' in iherl'm sicut planct'
adremon: in campo magedō. Et plāget t̄-
ra: familie et familie seorsū. Familie dom'
dauid seorsū: et mulieres eoruz seorsū. Fa-
milie domus nathan seorsū: et mulieres eo-
rū seorsum. Familie domus leui seorsuz: et
mulieres eoruz seorsū. Familie semei seors-
suz: et muliēs eorū seorsuz. Om̄s familie res-
lique: familie et familie seorsuz: et mulieres
eorū seorsum. **Capitulum XIII.**

In die illa erit fons patens domui
dauid et hitantibus iherl'm: in ablu-
tionē peccatoris et mēstruate. Et
erit in die illa dicit dñs exercituū disp̄baz
nomia p̄dolorū de t̄ra: et nō memorabun-
tur vlē. Et pseudo p̄phas et sp̄m inmundū
auferā de t̄ra. Et erit cū p̄hauerit q̄spiam
vlē: dicēt ei pater ei' et mater eius q̄ genu-
erūt eū. Non viues qz mendaciū locut' es
in nomine dñi. Et p̄figēt eū pater ei' et ma-
ter ei' genitores ei' cū p̄hauerit. Et erit:
in die illa p̄fundēt p̄phe vnusq; ex visiōe
sua cū p̄hauerit: nec opient' pallio saccio
vt mēciāt. Sed dicet: nō sum p̄pha. Domo
agricula ego sū: qm̄ abā exemplū meū ab
adolescēcia mea. Et dicet ei. Quid sūt pla-
ge iste in medio manuū tuaruz. Et dicet.
Idiis plagatus sum in domo eorū qui dili-
gebant me. Framea suscitare sup pastore
meum: et sup virū coherētez mihi dicit do-
minus exercituum. p̄cute pastores et disp̄-
gētur oues. Et cōuertā manum meam ad
puulos: et erit i omni t̄ra dicit dñs. Partes

due in ea dispigent et deficiet: et tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tunc partes per ignem: et uram eos sicut uritur argentum: et probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum: et ego exaudiam eum. Et dicam populus meus es: et ipse dicet dominus deus meus.

Capitulum XIII

Ecce dies veniunt dicit dominus: et diuidentur spolia tua in medio tui. Et congregabo omnes gentes ad iherosolimam in prelium: et capietur ciuitas et vastabuntur domus: et mulieres violabuntur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatem: et reliquum populi non auferetur ex urbe. Et egredietur dominus et preliabitur contra gentes illas: sicut preliabitur in die certaminis. Et stabunt pedes eius in die illa super montem oliuay: quod est contra iherosolimam ad orientem. Et scindet mons oliuay ex media parte sui ad orientem et occidentem prupto gradus valde. Et separabitur medium montis ad aquilonem: et medium eius ad meridiem. Et fugietis ad vallem montium eorum: quomodo iungetur vallis montium usque ad primum. Et fugietis sicut fugistis a facie terremotus in diebus ozie regis iuda. Et veniet dominus deus meus: omnesque sancti cum eo. Et erit: in die illo non erit lux sed frigus et gelu. Et erit dies una que nota est domino: non dies neque nox: et in tempore vesperis erit lux. Et erit in die illa exibunt aque viue de iherosolima. Medium earum ad mare orientale: et medium earum ad mare nouissimum. In estate et in hyeme erunt: et erit dominus rex super omnes terras. In die illa erit dominus vnus: et erit nomen eius vnus. Et reuertetur omnis terra usque ad desertum: de colle remon ad austrum iherosolima. Et exaltabitur et habitabit in loco suo a porta beniamin usque ad locum porte poris: et usque ad portam angelorum: et tere ananahel usque ad torcularia regis. Et habitabunt in ea: et anathema non erit apostoli. Sed sedebit iherosolima secunda et hec erit plaga qua percuciet dominus omnes gentes que pugnaverunt aduersus iherosolimam. Tabescet caro vnus cuiusque stans super pedes suos: et oculi eius tabescunt in foraminibus suis: et lingua eorum contabescet in ore suo. In die illa erit tumultus domini magnus in eis: et apprehendet vir manum primi sui: et proferet manum eius super manum primi sui. Sed et iudas pugnabit aduersus iherosolimam. Et congregabunt diuicie omnium gentium in circuitu auxilii et argentum et vestes multas

satis. Et sic erit ruina equi et muli et camelus et asini et omnium iumentorum que fuerint in castris illis: sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentibus que venerunt contra iherosolimam: ascendent ab anno in annum ut adorent regem dominum exercituum: et celebrabunt festiuitates tabernaculorum. Et erit qui non ascenderit de familijs terre ad iherosolimam ut adorent regem dominum exercituum: non erit super eos ymber. Quod etsi familia egypti non ascenderit et non venerit: nec super eos erit. Sed erit ruina qua percuciet dominus omnes gentes: que non ascenderint ad celebrandas festiuitates tabernaculorum. Hoc erit peccatum egypti et hoc peccatum omnium gentium: que non ascenderint ad celebrandas festiuitates tabernaculorum. In die illa erit quod super frenum est equi sanctum domino: et erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in iherosolima et iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes immolantes et sument ex eis: et coquent in eis. Et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illo.

Zacharias propheta finit feliciter. Incipit liber malachie prophete.

Dominus vbi domini ad israhel in manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne fratres erat esau iacob dicit dominus. Et dilexi iacob: esau autem odio habui. Et posui seyr montes eius in solitudinem: et hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit ydumea destructi sumus sed reuertentes edificabimus que destructa sunt: hec dicit dominus exercituum. Isti edificabunt: et ego destruam. Et vocabuntur termini iniquitatis: et populus cui iratus est dominus usque in eternum. Et oculi vestri videbunt: et vos dicetis. Magnificetur dominus super terminum israhel. Filius honorat patrem et seruus dominum suum timebit. Si ergo pater ego sum vbi est honor meus: etsi dominus ego sum. vbi est timor meus? dicit dominus exercituum. Ad vos o sacerdotes: que despicitis nomen meum. Et dixistis. In quo desperi? nomen tuum. Offertis super altare meum

panē pollutū. Et dicitis. In quo polluim?
 te? In eo q̄ dicitis: mensa dñi despecta est.
 Si offeratis cecū ad imolandū: nōne ma-
 lū ē? Et si offeratis clauduz et lāguidū: nō-
 ne malum ē? Offer illud duci tuo: si placue-
 rit ei. aut si susceperit faciē tuaz dicit dñs
 exercituum. Et nunc deprecamini vultū dei
 ut misereat vestri: de manu autem v̄ra fa-
 ctuz est hoc: si q̄ modo suscipiat facies ve-
 stras dicit dominus exercituum. Quis ē in vo-
 bis qui claudat ostia et incendit altare me-
 um gratuitu? Non est mihi voluntas i vo-
 bis dicit dominus exercituum: et munus non
 suscipiam de manu vestra. Ab ortu em̄ so-
 lis usq; ad occasum magnū est nomen me-
 um in gentib;: et in om̄i loco sanctificat̄ et
 offerit nomini meo oblatō munda: qz ma-
 gnū nomen meū in gentib; dicit dñs exer-
 cituum. Et vos polluistis illud in eo q̄ di-
 citis mensa domini contaminata est: et qd̄
 supponit̄ contemptibile ē cuz igne q̄ illud de-
 vorat. Et dixistis. Ecce de labore: et ex sus-
 tatis illud dicit dñs exercituum. Et intuli-
 stis de rapinis claudū et lāguidū: et itulistis
 munus. Nunquid suscipias illud de manu v̄ra
 dicit dñs? Maledictus dolosus q̄ habet i gre-
 ge suo masculū: et votū faciēs immolat de-
 bile dño. Quia rex magnus ego dicit domi-
 nus exercituum: et nomē meū horribile i gētib;
 n̄ exercituum. **N**ūc ad vos mādātū. **Capitulum II.**
A hoc o sacerdotes. Si nolueritis au-
 dire et si nolueritis ponē sup cor ut
 betis gl̄iā nomī meo ait dñs exercituum: mit-
 taz i vos egestatē et maleficā bñdctiōibus
 v̄ris: et maleficā illis qm̄ n̄ posuistis sup
 cor. Ecce ego piciā vob̄ brachiū: et disp̄gā
 sup vultū v̄r̄m sterc̄ solēnitatū v̄raz: et al-
 fiet vos secū. Et scietis qz nisi ad vos mā-
 datū istud: ut esset pactū meū cū leui dicit
 dñs exercituum. Pactū meuz fuit cū eo vite
 et pacis: et dñi ei timorē et timuit me: et a fa-
 cie nomīs mei pauebat. Lex veritatis fuit
 i ore ei? et iniqtas n̄ est iuenta i labijs ei?
 In pace et in eq̄tate ambulauit mecum et
 multos auertit ab iniqtate. Labia ei sacer-
 dotis custodiūt sciēciā: et legē req̄rēt ex ore
 ei? qz angelus dñi exercituum ē. Vos at̄ recel-
 sistis de via: et scandalizastis pl̄imos i lege
 v̄r̄r̄tū fecistis pactū leui: dicit dñs exerci-
 tuū. Propter quod et ego dedi vos p̄ceptibi-
 les et humiles omnibus populis: sicut nō

seruastis vias meas: et accepistis faciem i
 lege. Nunquid non pater vnus omniū nos-
 trū: Nunquid nō de vnus creauit nos? Quare
 ḡ despicit vnusq; n̄m fr̄ez suuz: vio-
 lās pactuz patrū nostroz? Trāsgressus est
 iuda et aboinatō facta ē in isrl̄ et in iherl̄m
 quia cōtaminauit iudas sanctificatōnem
 dñi quā dilexit: et habuerūt filiā dei alieni.
 Disp̄dat dñs virum qui fecerit hoc: magi-
 strū et discipulū de tabernaculo iacob. et of-
 ferentem munus dño exercituum. Et hoc
 rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare
 dñi fletu et mugitu: ita ut nō respiciā ultra
 ad sacrificiū: nec accipiam placabile qd̄ de
 manu vestra. Et dixistis. Quā ob causam?
 Quia dñs testificatus est inter te et vxorē
 pubertatis tue: quā tu desperisti. Et hec p̄-
 ticeps tua: et vxor federis tui. Nōne vnus
 fecit: et residuū spiritus eius est? Et qd̄ vnus
 q̄rit. nisi semen dei? Custodite ergo spiritū
 v̄r̄m: et vxorē adoleſcencie tue noli despi-
 cere. Cū obio habueris eā dimitte: dicit do-
 minus deus isrl̄. Operiet aut̄ iniqtas vesti-
 mētum ei? dicit dñs exercituum. Custodite
 spiritū v̄r̄m: et nolite despice. Laborare fe-
 cistis dñm i p̄monib; v̄ris. Et dixistis. In
 quo eū fecimus laborare? In eo q̄ dicitis
 Omnis q̄ facit malū bonus est in conspectu
 dñi: et tales ei placēt. Aut certe: vbi ē deus
 iudicij.

Capitulum III

Ecce ego mittam angelū meū: et p̄-
 parabit viā ante faciem meam. Et
 statim veniet ad te plū suuz dñator
 quē vos q̄ritis: et angelus testamēti quē vos
 vultis. Ecce venit: dicit dominus exercituum.
 Et quis poterit cogitare diem aduēt̄ ei?
 Et q̄s stabit ad vidēdū eū? Ip̄e ei q̄si ignis
 p̄flans: et quasi herba fullonū. Et sedebit
 p̄flās et emūdās argētū: et purgabit filios
 leui. Et colabit eos q̄si aux et q̄si argentū.
 et erit dño offerētes sacrificia i iusticia. Et
 placebit dño sacrificiuz iuda et iherl̄m sicut
 dies seculi: et sicut āni antiq̄. Et accedā ad
 vos i iudicio et ero testis v̄roz maleficis et
 adulteris et piuris: et q̄ calumniant̄ merce-
 tes mercenarij: et humiliāt viduas et pupil-
 los et opprimunt pegrinū: nec timuerūt me
 dicit dominus exercituum. Ego enim do-
 minus et non mutor: et vos filij iacob nō
 estis cōsūpti. A dieb; em̄ patrū v̄roz recel-
 sistis a legitimis meis: et custodistis. Re-

uertimī ad me ⁊ reuertar ad vos : dicit do-
minus exercituū. Et dixistis in quo reuer-
temur: Si affiget homo deum : qz vos cō-
figitis me. Et dixistis. In quo p̄figim⁹ te:
In decimis ⁊ i p̄micijs et in penuria. Vos
maledicti estis: et me vos p̄figitis gens to-
ta. Inferte omnem decimā in horreū: et sit
cibus in domo mea: et p̄bate me super hoc
dicit dñs. Si non aperuero vobis. katha-
ractus celi: et effudero vobis benedictio-
nē vsqz ad abundanciā. Et increpabo pro
vobis deuorantem: et non corrumpet fru-
ctum terre vestre: nec erit sterilis vinea i
agro dicit dominus exercituū. Et beatos
vos dicent omnes gentes. Eritis enīz vos
terra desiderabilis dicit domin⁹ exercituūz
Inualuerunt sup me verba vestra dicit do-
min⁹. Et dixistis. Quid locuti sumus p̄tra-
te: Dixistis. Manus ē q̄ seruit deo. Et quid
emolumentum: qz custodiūim⁹ p̄cepta ei⁹
et qz ambulauimus tristes coram domino
exercituū: Ergo nunc beatos dicim⁹ arro-
gantes. Siquidem edificati sunt facientes
impietates: ⁊ temptauerūt deū et salui facti
sunt. Tunc locuti sunt timētes deū. vnus-
quisqz cū p̄mo suo. Et attendit dominus
et audiuit: et scriptus ē liber monumenti
coram eo timentibus dominū et cogitāti-
bus nomen eius. Et erunt mihi ait domi-
nus exercituū in die qua ego faciam in pe-
culiū: et parcā ei sicut parcat vir filio suo
fuiēti sibi. Et p̄uertimini et videbitis qd
sit inter iustū et impiū: ⁊ inter fuiētes deo
et nō fuiētem ei. **Ca III**

Ecce em̄ dies veniet succēsa q̄ cami-
nus: ⁊ erūt om̄s supbi et om̄s faci-
ētes impietate stipula. Et inflāmabit
eos dies veniēs dicit dñs exercituū: q̄ non
derelinquet eis radicez et germen. Et oriet
vob timētibz nomē meū sol iusticie: ⁊ sanī-
tas i p̄nis ei⁹. Et egrediemī et salietis sic
vituli de armēto: ⁊ calcabitis ipios cū fue-
rīt cinis s̄ plāta pedū v̄roz i die q̄ ego fa-
cio dicit dñs exercituū. Memēto legis moy-
si fui mei: quā mābaui ei i oreb ad oēs isrl
p̄cepta ⁊ iudicia. Ecce ego mittā vob heliā
p̄pham: anteq̄ veniat dies magn⁹ et horri-
bilis. Et cōuertet cor patz ad filios: ⁊ cor
filioz ad p̄res eoz: ne forte veniā ⁊ p̄ciciā
terrā anathemate.

Explicite malachias p̄pheta.

**Incipit prolog⁹ beati hieronimi p̄spiteri
i libros machabeoz**

Machabeoz libri duo p̄notāt p̄lia.
inter hebreozum duces gētemqz p̄-
sarum: pugnam quoqz sabatorum
⁊ nobiles machabei ducis triūphos: ex cu-
ius nomine et libri idem sunt nuncupati.
Hec q̄ historia continet ecīā inclita illa ge-
sta machabeozū fratrū: qui sub anthiocho
rege pro sacris legibz dira tormenta p̄pessi
sunt. Quos mater pia dum diuersis suppli-
cijs vrgerentur nō solum non fleuit: sed et
gaudens hortabatur ad gloriāz passionis.

**Explicite prologus. Incipit liber primus
machabeozum**

Factum ē postq̄ p̄cussit
alexander philippi rex ma-
cedo qui primus regnauit
in grecia egressus de terra
cethim darium regem p̄-
sarum et medorum. consti-
tuit p̄elia multa: et obtinuit omnium mu-
nitiones: et interfecit reges terre. Et p̄-
transiuit vsqz ad fines terre: ⁊ accepit spo-
lia multitudinis gentium: et siluit terra in
conspectu eius. Et congregauit virtutem
et exercitum fortem nimis: et exaltatum ē
et eleuatum cor eius: et obtinuit regiones
gentium et tyrannos et facti sunt illi i tri-
butuz. Et post hec decidit in lectum: ⁊ con-
gnouit quia moreret. Et vocauit pueros
suos nobiles qui secum erant nutriti a iu-
uentute sua: et dimisit illis regnum suū cū
adhuc viueret. Et regnauit alexander an-
nis duodecim: et mortuus est. Et obtinuerunt
pueri eius regnum vnusquisqz in lo-
co suo: et imposuerūt om̄es sibi diademata
post mortem eius ⁊ filij eozum post eos an-
nis multis: et multiplicata sūt mala in ter-
ra. Et exiit ex eis radix peccati. anthioch⁹
illustris filius antiochi regis q̄ fuerat ro-
me obses: et regnauit in anno centesimo-
tricesimo et septimo regni grecorum. In
diebus illis exierunt ex israhel filij iniqui
et suaserunt multis dicentes. Eamus et di-
sponamus cuz gentibus testauentum que
circa nos s̄: qz ex quo recessim⁹ ab eis in-
uenerūt nos mlta mala. Et bon⁹ vis⁹ ē ser-
mo in oculis eozum. Et destinauerūt aliq̄

te iplo et abierunt ab regē: et debet illis po-
 testate. ut facerēt iusticiā gētium. Et edifi-
 cauerunt gymnasium in hierosolimis secundū
 leges nacionū: et fecerunt sibi p̄pucia: et re-
 cesserunt a testamēto sancto. et iuncti sūt na-
 tionib: et venūdātī sunt ut facerēt malū.
 Et paratū ē regnum in cōspectu antiochi
 et cepit regnare in terra egipti: ut regna-
 ret sup duo regna. Et intrauit in egiptuz
 in multitudine graui in currib: et elephā-
 tis et equitib: et copiosa nauū mltitudi-
 ne. Et cōstituit aduersus ptolomeū regez
 egipti: et veritus est ptolomeus a facie ei?
 et fugit. et ceciderunt vulnerati multi. Et p̄-
 prehendit ciuitates munitas in terra egi-
 pti: et accepit spolia terre egipti. Et cōuer-
 tit antiochus postq̄ pcussit egiptū in cen-
 tesimo et q̄dragesimo et tercio āno et ascē-
 dit ab isrl: et ascendit hierosolimis in mul-
 tudine graui. Et intrauit in sanctifica-
 tionē cū supbia: et accepit altare aureuz
 et candelabrū luminis et vniuersa eius et
 mensam p̄positōis et libatoria et phialas et
 mortariola aurea et velū et coronas et or-
 namentum aureum quod in facie templi
 erat et cōminuit omnia. Et accepit argen-
 tum et aurum et vasa cōcupiscibilia: et acce-
 pit thesauros occultos q̄s inuenit: et subla-
 tis omnib: abiit in terrā suam. Et fecit ce-
 tem hominū: et locutus ē ī supbia magna.
 Et factus ē planctus magnus ī isrl: et in
 omni loco eoz. Et igemuerunt p̄ncipes et
 seniores: et iuuenes et v̄gines ifirmati sūt
 et speciositas mlierū imutata ē. Omnis ma-
 rit? supsit lamētū: et q̄ sedebāt ī thoro ma-
 rituali lugebāt. Et cōmota ē fra sup hītan-
 tes ī ea: et vniuersa dom? iacob iduit cōfu-
 sionē: et post duos ānos diez misit rex p̄n-
 cipē tributoz ī ciuitates iuda: et venit hie-
 rusalē cū f̄ba magna. Et locutus ē ad eos
 v̄ba pacifica ī dolo: et crediderunt ei. Et irru-
 it sup ciuitatē repētē: et pcussit eaz plaga
 mag: et pdidit pplm multū ex isrl. Et acce-
 pit spolia ciuitatis: et succēdit eā igni. Et
 destruxit dom? ei? et muros ei? ī circuitu:
 et captiuas duxerunt mlieres et natos: et pe-
 cora possederunt. Et edificauerunt ciuitatem
 dauid muro magno et firmo et turrib: fir-
 mis: et facta ē illis ī arcē. Et posuerunt illic
 gētē peccatricē viros iūqs: et cōualuerunt
 ī ea. Et posuerunt arma et escas: et p̄grega-

uerunt spolia iherlm et reposuerunt illic et fa-
 cti sūt in laqū magnū. Et factū ē hoc ad i-
 sribias sanctificatōni et in dōlū magnū semp
 in isrl. Et effuderunt sanguinē inocētez p̄ cir-
 cuitū sanctificatōnis: et cōtaminauerunt
 sanctificatōz. Et fugerunt habitatores iherlm
 p̄pter eos: et facta ē habitatō exterorū et
 facta ē ex terra semini suo: et nati ei? reliq̄-
 runt eam. Sanctificatio eius desolata est
 sicut solitudo: et dies festi eius cōuersi sūt
 in luctū: sabbata eius ī obprobriuz. hono-
 res eius in nihilum. Secundū gloriā ei?
 multiplicata est ignominia eius: et sblimi-
 tas ei? cōuersa ē in luctū. Et scripsit rex
 antiochus omni regno suo: ut: esset om̄is
 popul? vnus. Et reliq̄runt vnusq̄sq̄ lege-
 suam: et consēserunt omnes gentes secun-
 dum v̄bum regis antiochi. Et mlti ex isrl
 consenserunt ei: et sanctificauerunt ydolis
 et coinq̄nauerunt sabbatū. Et misit rex an-
 tiochus libros p̄ manus nuncioz ī iherlm
 et in omnes ciuitates iude. ut sequeretur
 leges gētium terre: ut p̄hiberēt olocasta
 et sacrificia et placatōnes fieri in templo
 dei et p̄hiberēt celebrari sabbatū et dies so-
 lennes. Et iussit coinq̄nari sancta: et san-
 ctuz pplm isrl. Et iussit edificari aras et tē-
 pla et ydola et imolari carnes suillas et
 pecora p̄munia: et relinq̄re filios suos in-
 circūcisos et coinq̄nari animas eoz in om-
 nibus inmundicijs et abomiatōnib: ita ut
 obliuiscerent legē et imutarēt om̄es iusti-
 ficatōnes dei. Et quicūq̄ non fecissent se-
 cundum v̄bum regis antiochi moreretur
 Secundum omnia v̄ba hec scripsit omni
 regno suo: p̄posuit p̄ncipes iplo q̄ hec fie-
 ri cogerēt. Et iusserunt ciuitatib: iude sa-
 crificare. Et p̄gregati sūt mlti de populo
 ad eos q̄ dereliq̄rant legē dñi: et fecerunt
 mala sup terrā: et effugauerunt pplm isrl ī
 abditis et in absconditis fugitiuozū locis.
 Die q̄ntadecima mensis calleu. centesimo
 et q̄dragesimo quinto anno edificauit rex
 antiochus abominābū ydolū desolatōis
 sup altare dei: et p̄ vniuersas ciuitates iu-
 de in circuitu edificauerunt aras: et añ ia-
 nuas domoz et in plateis icentebāt thura
 et sacrificabāt. Et libros legis dei conbus-
 serunt igni scindentes eos: et apud quem-
 cumque inueniebant libri testamenti do-
 mini et quicūq̄ obseruabat legem dñi: fm

edictū regis trucidabāt eū. In virtute sua faciebāt hec p̄plo isrl: qui iueniebāt ī omī mēse in ciuitatibz. Et quāta et vicesima die mēsis sacrificabāt sup aram que erat p̄tra altare: et mulieres q̄ circūcidebāt filios suos trucidabant secundū iussus regis antiochi. Et suspendebant pueros a ceruicibz p̄ vniuersas domos eoz: et eos q̄ circūciderāt illos trucidabāt. Et multi de p̄plo isrl diffinierūt apud se. ut n̄ manducarēt immūda et elegerūt magis mori q̄ cibis coinquinari immundis: et noluerūt infringere legē dei sanctam: et trucidati sunt. Et facta est ira magna super p̄lm valde.

Capitulum II

In diebus illis surrexit matathias fili iohannis filij symeonis sacerdos ex filiis ioarim ad birlm: et conseruit ī monte modin. Et habebat filios quinqz iohannan qui cognominabatur gaddis. et simeonem qui cognominabatur thasi. et iudam qui vocabatur machabeus: et eleazarus qui cognominabatur abaron: et ionathan qui cognominabatur apphus. Qui viderunt mala que fiebant in p̄plo iuda et ī birlm. Et dixit matathias. Ele mihi. Et quid natus sum videre contricionē populi mei et contricionem ciuitatis sancte: et sedere illic cū datur in manibus inimicorum! Sancta ī manu extraneoz facta sūt: templū eius sicut homo ignobilis. Vasa glie eius captiua. abducta sunt: trucidati sunt senes eius in plateis: et iuvenes eius ceciderūt in gladio inimicorū. Que gens nō hereditauit regnū eius: et nō obtinuit spolia eius: Omnis cōpositio eius ablata ē. Que erat libera. facta ē ancilla. Et ecce sancta nostra et pulcritudo n̄ra et claritas nostra desolata ē: et coinquinauerūt gentes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scindit vestimēta sua matathias et filij eius: et operuerūt se cilicijs: et planxerūt valde. Et venerūt illuc qui missi erāt a rege antiocho ut cogerēt eos qui cōfugerāt in ciuitatem modin immolare et accēdere thura: et a lege dei discedere. Et multi de p̄plo isrl p̄sencientes accesserūt ad eos: s̄ matathias et filij eius cōstanter steterūt. Et respōdentes qui iussi erāt ab antiocho dixerunt matathie. Princeps et clarissim⁹ et magn⁹ es in hac ciuitate: et ornat⁹ filijs et fratribz. Ergo accede prior et fac iussū regis sicut fecerūt gē

tes omnes et viri iuda et qui remanserūt in birlm: et eris tu et filij tui inter amicos regis: et amplificatus auro et argento et muneribus multis et respondit matathias: et dixit magna voce. Et si omnes gētes regi antiocho obediunt ut discedat unusquisqz a seruitute legis patrū suoz et consenciat mandatis eius: ego et filij mei et fratres mei obediē legi patrū n̄roz. Propici⁹ sit nobis deus: nō ē nobis vtile relinq̄re legem et iusticias dei. Non audiem⁹ verba regis antiochi: nec sacrificabim⁹ transgrediētes legis nostre mandata: ut eam⁹ altera via. Et ut cessauit loqui v̄ba hec: accessit quidā iudeus in omniū oculis sacrificare ydolis sup arā ī ciuitate modin secundū iussū regis. Et vidit matathias et voluit: et cōtremuerūt renes eius. Et accensus est furor eius secundū iudiciū legis: et insiliens trucidauit eum sup aram. Sed et virus quem rex antiochus miserat qui cogebat immolari. occidit ī ipso tpe. et aram destruxit. et zelat⁹ ē legē sic et sinees zabri filio saloni. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicēs. Omnis qui zelū habet legis statuēs testamētū exeat p̄ me. Et fugit ipse et filij eius ī mōtes: et reliquerūt quicūqz habebāt ī ciuitate. Tūc descēderūt multi quērentes iudiciū et iusticiā ī destū: et sederūt ibi ipsi et filij eius et mulieres eoz et pecora eoz: quā indurauerūt sup eos mala. Et renūciatū ē viris regis et exercitui qui erāt ī iherl: ciuitate dauid quā discessisset viri quidā qui dissipauerūt mābatū regis ī loca occulta ī deserto: et abisset p̄ illos multi. Et statim prexerūt ad eos: et p̄stiterūt aduersus eos plū in die sabbatorū. Et dixerūt ad eos. Resistitis et nē adhuc? Exite: et facite secundū verbū regis antiochi. et viuetis. Et dixerūt. Nō eribim⁹: neqz faciem⁹ v̄bum regis ut polluam⁹ diē sabbatorū. Et cōcitauerūt aduers⁹ eos plū: et nō rēterūt illis. nec lapidē miserūt ī eos nec oppilauerūt loca occulta dicētes. Moriamur omnes ī simplicitate n̄ra: et testes erūt sup nos celū et terra quō iuste p̄ditis nos. Et intulerūt illis bellū sabbatis: et mortui sūt ipsi et uxores eoz et filij eoz et pecora eoz ad mille animas hominū. Et cognouit matathias et amici eius: et luctum habuerūt super eos valde. Et dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri

fecerunt et non pugnaverimus aduersus gentes per animabus nostris et iustificationibus nostris: cuncti dispertent nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die sabbatorum pugnemus aduersus eum: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata est ad eos sinagoga iudeorum fortis viribus ex israel: omnis voluntarius in lege et omnes qui fugiebant a malis additi sunt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum et percusserunt peccatores in ira sua et viros iniquos in indignatione sua: et ceteri fugerunt ad nationes ut euaderent. Et circuiuit matathias et amici eius et destruxerunt aras: et circumciderunt pueros incircumcisos quantum inuenerunt in finibus israel in fortitudine. Et persecuti sunt filios superbie: et prosperatum est opus in manibus eorum. Et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum: et non deterunt cornu peccatori. Et appropinquaret dies matathie moriendi: et dixit filiis suis. Nunc confortata est superbia et castigatio et tempus euersionis et ira indignationis. Nunc ergo o filii emulatores estote legis: et date animas vestras pro testamento patrum. Et memento opere patrum que fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam et nomen eternum. Abraham none in temptatione inuentus est fidelis: et reputatum est ei ad iusticiam: Joseph in tempore angustie sue custodiuit mandatum: et factus est dominus egypti. Finees pater noster zelato zelum dei accepit testamentum sacerdotum eternum. Ihesus dum impleuit obibus factus est dux in israel. Calleph dum testificatus in ecclesia accepit hereditatem. David in sua misericordia consecutus est regnum in secula. Helias dum zelat zelum legis: receptus est in celum. Ananias azarias et misabel cretentes liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitate pro generationibus et generationibus: quod omnes qui sperant in eum non infirmant. Et a vobis viri peccatoris ne timueritis: quod gloria eius steret et omnis est. Nobis extollitur et cras non inuenietur: quod puerus est in terra sua: et cogitatio eius periet. Elos ergo filii confortamini et viriliter agite in lege: quod cum feceritis que precepta vobis sunt in lege a domino deo vestro: in ipsa gloriosi eritis. Et ecce simon frater vestri scio quod

vir filii est. Ipsu audite sepe: et erit vobis pater. Et iudas machabeus fortis viribus a iuuetute sua sit vobis princeps milicie: et ipse aget bellum populi. Et adducetis ad vos omnes factores legis: et vindicete vindictam populi vestri. Retribuite retributo gentibus: et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appositus est ad patres suos. Et defunctus est cum testimonio et quadragesimo sexto anno: et sepultus est a filiis suis in sepulchris patrum suorum in modum: et planxerunt eum omnes israel planctu magno.

Et surrexit iudas qui vocatur **Ca. III.** cabab machabeus filius eius pro eo: et adiuuabant eum omnes fratres eius et vniuersi qui se iunxerant patri eius: et preliabantur pro populo israel cum leticia. Et dilatavit gloriam populo suo: et induit se loriscam sicut gigas et succurrit se arma bellica sua in preliis: et protegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis: et sicut catulus leonis rugiens in venatione. Et persecutus est iniquos perscrutans eos: et qui perturbabant populum suum: eos succedit flammis: et repulsi sunt inimici eius. pro timore eius. Et omnes operarii iniquitatis turbati sunt et directa est salus in manu eius. Et exacerbat reges multos: et letificabat iacob in opibus suis: et in seculum memoria eius in benedictione. Et pambulabat ciuitates iuda et perdidit impios ex eis: et auertit iram ab israel. Et nominatus est usque ad nouissimum terre: et congregauit pereuntes. Et congregauit apolonius gentes: et a samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra israhel. Et cognouit iudas et exiit obviam illi: et percussit et occidit illum et ceciderunt vulnerati multi et reliqui fugerunt: et accepit spolia eorum. Et gladium apolonij abstulit iudas: et erat pugnans in eo omnibus diebus. Et audiuit seron princeps exercitus sirie: quod congregauit iudas congregato fidelium et ecclesiam secum. Et ait. Faciam mihi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iuda et eos qui cum ipso sunt: qui spernebant verbum regis. Et preparauit se: et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii ut facerent vindictam in filios israel. Et appropinquaret usque bethorod: et exiit iudas obviam illis cum paucis. Et cum viderent exercitum venientem sibi obviam dixerunt iude. Quomodo poterimus pauci pugnare contra multitudinem?

tantā. tā fortē! Et nos fatigati sum? ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est cōcludi multos in manu paucorū: et nō est differētia in cōspectu dei celi liberare in multis et in paucis: quāniam nō in multitudine exercit? victoria belli: sed de celo fortitudo est. Ipsi veniūt ad nos in multitudine cōtumaci et supbia: ut dispant nos et uxores nostras et filios nros: et ut spoliēt nos. Nos vero pugnabim? p animab? nris et legib? nris. et ipse dñs pteret eos ante faciē nraz. Eos autē ne timueritis eos. Et cessauit aē loqui insiluit in eos subito: et contritus est seron et exercitus eius in p̄spectu ipius: et p̄secutus ē eum in descensu betheron vsq; in campū. Et ceciderūt ex eis octingēti viri: reliqui autē fugerunt i terrā philistim. Et cecidit timor iude ac fratru ei? et formido sup omnes gētes in circuitu eoz: et puenit ad regē nomē eius: et de plijs iude narrabāt omnes gētes. Et audiuit autē rex antiochus smones istos iratus est animo: et misit et p̄gregauit exercitū uniuersi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erariū suum: et dedit stipendia exercitui in annū et mandauit illis ut essent pati ad omnia. Et vidit q? defecit pecunia d̄ thesauris suis et tributa regionis modica ppter dissensionem et plagā quā fecit in terra: ut tolleret legitima q̄ erāt a primis diebus. Et timuit ne nō haberet et semel et bis in sūpt? et donatiua q̄ dederat ante larga manu: et abundauerat sup reges qui ante eū fuerāt. Et p̄sternat? erat animo valde: et cogitauit ire i p̄sētē et accipe tributa regionū: et congregare argētū mltū. Et reliquit lisiā hominē nobilē de genere regali sup negocia regia a flumine eufraten vsq; ad flumē egipti: et ut nutriret antiochum filiū suū donec rediret. Et tradidit ei mediū exercitus et elephātos: et mādaui ei d̄ omib? q̄ volebat et de inhabitatib? iudeā et hirlm: et ut mitteret ad eos exercitū ad p̄terendā et extirpandā v̄tutē isrl. et reliqas hirlm. et auferendā memoriā eoz d̄ loco: et ut p̄stitueret habitatores filios alienigenas i omib? finib? eoz: et sorte distribueret terrā eoz. Et rex assūpsit p̄ter exercit? residui. et exiuit ab antiochia ciuitate regni sui anno cētesimo et q̄dragesimoseptimo: et insfretauit eufraten flumē: et pambulabat supiores re-

giones. Et elegit lisiā ptolomeū filiū dorim et nichanorez et gorgiā viros potētes ex amicis regis: et misit cū eis q̄dragita milia viroz et septē milia eq̄tū: ut venirēt in terrā iuda et dispererēt eā secūdū v̄bū regis. Et p̄cesserūt ut irēt cū uniuersa v̄tute sua et venerūt et applicuerūt anmā i terra campestri. Et audierūt mercatores regionū nomē eoz: et acceperūt aux? et argētū multū valde et pueros. et venerūt i castra ut acciperēt filios isrl i suos: et additi sūt ad eos exercitus sirie et terre alienigenaz. Et vidit iudas et fratres ei? qz multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eoz et p̄gnouerūt v̄ba regis q̄ mādaui p̄lo facere i interitū et p̄sumacōnem. Et dixerūt unusq; ad p̄ximū suū. Erigam? delectōz ppli nri: et pugnem? p̄ p̄lo nro et sactis nostris. Et cōgregat? ē p̄uent? ut essent pati in plium: et ut oraret? et peterēt misericordiā et miseratōnes. Et hirlm nō habitabat sed erat sicut desertū. Nō erat q̄ ingrederet? et egrederet? de natis eius: et sactū p̄culcatur. Et filij alienigenaruz erāt in arce: ibi erat habitacō gētū. Et ablata ē voluptas a iacob: et defecit ibi tibia et cithara. Et cōgregati sūt et veuerūt i masphat p̄ hirlm qz locus oratōnis erat i masphat anq; i israhel. Et ieiunauerūt illa die: et induerūt se cilicijs et cinerē iposuerūt capiti suo: et dissuerūt vestimēta sua. Et expāderūt libros legis de qb? scrutabāt gentes similitudinē simulacroz suoz: et attulerūt ornāmēta sacertotalia et p̄micias et decimas: et suscitauerūt nazareos q̄ impleuerāt dies: et clamauerūt voce magna i celū dicētes. Quib? faciē? istis: et q̄ eos ducem? Et sancta tua p̄culcata sūt et cōtamiata sūt: et sacerdotes tui facti sūt i luctū et i humilitatē. Et ecce natōnes cōuenerūt aduersum nos: ut nos dispant. Tu scis q̄ cogitāt i nos. Quō poterim? s̄sistere ante faciē eoz: nisi tu de? adiuues nos? Et tub? exclamauerunt voce magna. Et post hec constituit iudas duces populi: tribunos et cēturiones et pentacōtrachos et decuriones. Et dixit hijs q̄ edificabāt dom? et sponsabāt uxores et plantabāt vineas et formidolosis: ut rediret unusq; i domū suā secūdum legem. Et mouerūt castra: et collocauerunt ad austrū ammaū. Et ait iudas. Accingimī et estote filij

potentes: et estote parati in mane ut pugnetis aduersus nationes has que uenerunt dispendere nos et sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: quam uidere mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat. **Capi.** .III.

Et assumpsit gorgias quique milia viro-
rum: et mille equites electos: et mouerunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeorum: et percuterent eos subito. Et filij qui erant ex arce erant illis duces. Et audiuit iudas: et surrexit ipse et potentes percutere virtute exercituum regis: que erant in ammaum. Adhuc enim dispersus erat exercitus a castris. Et venit gorgias in castra iude nocte: et neminem inuenit. Et querebat in montibus eos. quoniam dixit: fugiunt hijs a nobis. Et cum dies factus esset apparuit iudas in campo cum tribus milibus viro-
rum tantum qui tegumenta et gladios non habebat. Et viderunt castra gentium valida: et loricatedos et equitatus in circuitu eorum: et hijs docti ad prelium: et ait iudas viris qui secum erant Ne timueritis multitudinem eorum: et impetum eorum ne formidetis. Memoretur qualiter salui facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum et miseretur nostri dominus: et memor erit testamenti patrum nostrorum et conteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et scient omnes gentes quia est deus qui redimat et liberet israel. Et leuauerunt alienigenae oculos suos: et viderunt eos venientes ex aduerso. Et exierunt de castris in prelium: et tuba cecinerunt hijs qui fuerant cum iuda. Et congressi sunt: et contriti sunt gentes et fugerunt in campum. Nouissimi autem ceciderunt in gladio et persecuti sunt eos usque gezeron et usque in campos ydumee et azoti et iamme: et ceciderunt ex illis usque ad tria milia viro-
rum. Et reuersus est iudas: et exercitus eius sequens eum. Dixitque ad populum. Non concupiscatis spolia quod bellum contra nos est: et gorgias et exercitus eius prope nos in motibus: sed stete nunc contra inimicos nostros et expugnae eos: et sumetis postea spolia securi. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quidam prospiciens de monte. Et vidit gorgias quod in fugam conuersi sunt sui: et successa sunt castra. Fumum enim quod videbat declarabat quod factum est. Quibus illi

conspicere timuerunt valde: aspicientes silam et iudam. et exercitum in campo paratum ad prelium: et fugerunt omnes in campo alienigenarum: et iudas reuersus est ad spolia castrorum. Et acceperunt aurum et argentum multum et iacinctum et purpuram marinam et opes magnas: et conuersi in ymnium canebant et benedicebant deum in celum quoniam bonum est: quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est salus magna in israel in die illa. Quicumque autem alienigenarum euaserunt: venerunt et nunciauerunt lisie vniuersa que acciderat. Quibus ille auditis consternatus animo deficiebat: quod non qualia voluit talia contigerunt in israel: et quoniam madau it rex. Et sequenti anno congregauit lisias viro-
rum electorum sexaginta milia et equitum quoniam milia: ut debellaret eos. Et venerunt in iudeam: et castra posuerunt in betheron: et occurrit illis iudas cum decem milibus viris. Et viderunt exercitum fortem: et orauit et dixit. Benedictus es saluator israel qui pertrixisti in manu serui tui dauid: et tradidisti castra alienigenarum in manu ionathe filij saul et armigeri eius. Conclude exercitum istum in manu populi tui israel: et profundant in exercitu suo et equitibus. Da illis formidinem: et tabefac audaciam virtutis eorum: et commoueat contritione sua. Deice illos gladio diligentium te: et collaudet te omnes qui nouerunt nomen tuum in ymnis. Et miserunt plures et ceciderunt de exercitu lisie quoniam milia viro-
rum. Videns autem lisias suorum fugam. et iudeorum audaciam: et quod parati sunt aut viuere aut mori fortiter: abiit antiochiam et elegit milites ut multiplicati rursus veniret in iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce contriti sunt inimici nostri: ascendam nunc mudare facta et renouare. Et congregatus est omnis exercitus: et ascenderunt in montem syon. Et viderunt sanctificationem desertorum et altare yphana-
tum. et portas exustas: et in atrijs vngulata nata sicut in saltu. vel in motibus: et pastoforia diruta. Et sciderunt vestimenta sua et planxerunt plactu magno: et inposuerunt cinerem super caput suum. et ceciderunt in faciem super terram: et exclamauerunt tub signorum et clamauerunt in celum. Tunc ordinauit iudas viros ut pugnaret aduersus eos qui erant in arce. donec emundaret sancta. Et elegit sacerdotes secundum maclam voluntatem habentes in lege dei. et mundauerunt sancta: et tulerunt lapides pertransiacionis in locum imundum. Et cogitauit

de altari olocustoz quod pphanatū erat: qđ de eo faceret. Et incidit illi p̄siliū bonum ut destrueret illud: ne forte illis esset in obprobrium quia p̄taminauerunt illud gētes: et demoliti sūt illud. Et reposuerūt lapides ī monte domus in loco apto: qđ ad usq; veniret p̄beta et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros secundum legem: et edificauerūt altare nouū fm̄ illud quod fuit prius: et edificauerunt sancta et que intra domū erāt ītrīsec? et edē: et atria s̄ctificauerūt. Et fecerūt vasa s̄cta noua et itulerūt candelabrū et altare incensoz et mēsam ī tēplū: Et incensū posuerūt sup altare: et accenderūt lucernas que sup cādelabrū erāt: et lucebāt in tēplo. Et posuerūt sup mensam panes: et appenderūt velamina: et consumauerūt omnia opa qđ fecerāt. Et ante matutinū surrexerūt q̄nta et vicesima die mensis noni. hic est mēsis casleu cētesimū quadragesimioctauū anni: et obtulerūt sacrificium secūdu legem super altare olocustoz nouū quod fecerūt. Secundū tempus et secundum diem ī qua contaminauerunt illud gentes: in ip̄a renouatū ē in canticis et citharis et cīpennis et cimbalis. Et cecidit omnis populus in faciē: et adorauerunt et benedixerunt in celū eum qui p̄sperauit eis. Et fecerunt bēdicacōnez altaris diebus octo: et obtulerūt olocusta cū leticia: et salutaria laudis. Et ornauerunt faciem templi coronis aureis et scutulis: et bēdicauerunt portas et pastaforia: et imposuerunt eis ianuas. Et facta ē leticia in populo maḡ valde: et auersū est obprobriū gētū. Et statuit iudas et fr̄es ei? et vniuersa ecclesia isrl̄ ut agat dies bēdicacōis altaris in temporib; suis ab āno in ānū p̄ dies octo: a q̄nta et vicesima die mens̄ casleu cū leticia et gaudio. Et edificauerūt in tēpore illo montē syon et p̄ circuitū muros altos et turrez firmas: nequāto veniret gētes et p̄culcarēt eū sicut antea fecerūt. Et collocauit illic exercitum ut fuarēt eū: et muniuit eū ad custodiēdā bethsurā: ut haberet p̄plus municōnē p̄tra faciē ydumee.

Capitulū .V.

Et factū ē ut audierūt gētes ī circuitu qđ edificatū ē altare et s̄ctuariū sicut p̄sus irate s̄ valde. et cogitabāt tollē gen? iacob. qđ erāt ī eos: et ceperūt occi-

dere de p̄plo et p̄sequi. Et debellabat iudas filios esau in ydumee et eos qui erāt ī arabathane qđ circūsedebāt israhelitas: et p̄culsit eos plaga magna. Et recordatus ē maliciā filioz bean: qđ erāt p̄plo in laqum et in scandalū īsidiātes ei ī via. Et p̄clusi sunt ab eo in turrib;: et applicuit ad eos: et anathematizauit eos: et icendit fr̄es eoz igni cū omnib; qđ ī eis erāt. Et trāsiuit ad filios āmon et īuenit manū fortē et populū copiosū: et timotheū ducē ip̄oz. Et p̄misit eoz eis p̄lia m̄lta et p̄triti sūt ī p̄spectu eoz: et p̄culsit eos et cepit iazer ciuitatē et filias ei? et reuers? ē in iudeā. Et p̄gregate sūt gētes in galaad aduersus israhelitas qđ erāt in finib; eoz ut tollerent eos: et fugerūt in datheman municionē: et miserūt litteras ad iudam et fr̄es ei? dicētes. Congregate sunt aduersū nos gētes p̄ circuitū ut nos auferant: et parāt venire et occupare munitōz ī quā p̄fugim?: et timothe? ē dux exercitus eoz. Nūc ergo veni et eripe nos de manib; eoz: qđ cecidit m̄ltitudo de nob;. Et omnes fratres nostri qui erāt ī locis tubin iterfecti s̄t: et captiuas duxerūt uxores eoz et natos et spolia: et p̄emerūt illic fere mille viros. Et adhuc epistole legebāt: et ecce alij nūcij venerūt de galilea cōcissis tunicis nūciantes secūdu v̄ba hec: dicētes cōuenissē aduersū se. a ptolomaida et tyro. et sydone: et repleta ē omnis galilea alienigenis: ut nos cōsumant. At audiuit autez iudas et p̄plus fr̄mones istos: cōuenit ecclesia magna cogitare qđ facerēt fratrib; suis qui in tribulatione erāt et expugnabant ab eis. Dixit qđ iudas symoni fratri suo. Elige tibi viros et vade et libera fratres tuos ī galilea. Ego autē et fr̄ ei? ionathas ibim? in galabithim. Et reliquit iosephū filiu; zacharie et azariam duces p̄pli cū residuo exercitu in iudea ad custodiā: et p̄cepit illis dicēs. Preestote p̄plo huic: et nolite bellū p̄mittē aduersū gentes donec reuertamur. Et dati s̄t symōi viri tria milia ut iret ī galileā: iude autē octo milia ī galabithi. Et abiit symon ī galileā: et p̄misit p̄lia m̄lta cū gētib;. Et p̄trite s̄t gētes a facie ei?: et p̄secut? ē eos usq; ad portā ptolomaidēs. Et ceciderūt de gentibus fere tria milia viroz: et accepit spolia eorum. Et assūpsit eos qui erant in galilea et in arbatis eoz uxores et natis

Primus

et omnibus que erant illis. et abduxit in iudeas cum leticia magna. Et iudas machabeus et ionathas et fratres eius transierunt iordanem: et abierunt viam trium dierum in desertum. Et occurrerunt eis nabuthei et susceperunt eos pacifice. et narrauerunt eis omnia que acciderant fratribus eorum in galaditide: et quia multi ex eis comprehensi sunt in barasa et bosoz. et in alimis et in casphoz et mageth. et carnaim. Hec omnes ciuitates munitae et magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaditidis tenentur comprehensi. Et in crastinum constituerunt ad mouere exercituum ciuitatibus hijs: et comprehendere et tollere eos in una die. Et conuertit iudas et exercitus eius viam in desertum bosoz repente. et occupauit ciuitatem et occidit omnem masculum in ore gladii. et accepit omnia spolia eorum et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte: et ibant usque ad munitonem. Et factum est diluculo cum eleuassent oculos suos: et ecce plus multus cuius non erat numerus portantes scalas et machinas ut comprehenderent munitonem et expugnarerent eos. Et vidit iudas quod cepit bellum: et clamor belli ascendit ab celis sicut tuba: et clamor magnus de ciuitate. Et dixit exercitui suo. Pugna te hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos: et exclamauerunt tubis. et clamauerunt in oratione. Et pergrauerunt castra thimothei quod machabeus est: et refugerunt a facie eius. Et percusserunt eos plaga magna: et ceciderunt ex eis in die illa fere octo milia virorum. Et diuertit iudas in masphat et expugnauit et cepit eam: et occidit omnem masculum eius et sumpsit spolia eius et succendit eam igni. Inde prexit et cepit casbon. et mageth et bosoz: et reliquas ciuitates galaditidis. Post hec autem verba congregauit timotheus exercitum alium: et castra posuit contra raphon trans torrentem. Et misit iudas speculari exercituum. et renunciauerunt ei dicentes quod conuenit ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt et exercitus multus nimis. Et arabes conduxerunt in auxilium sibi. et castra posuerunt trans torrentem pati ab te venire in prelium. Et abiit iudas obuiam illis. Et ait timotheus principibus exercitus sui. Cum appropinquerit iudas et exercitus eius ab torrente aque. si transierit ad nos prior. non poterimus sustinere eum: quod potes potes

rit aduersus nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen: transiretemus ad eos: et poterimus aduersus illum. Et autem appropinquauit iudas ab torrente aquae statuit scribas populi secus torrentem: et mandauit eis dicens. Neminem hominum reliqueritis: sed veniant omnia in prelium. Et transfretauit ab illos prior: et omnis populus pro eum. Et pertrixit se omnes gentes a facie eorum: et proiecerunt arma sua: et fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuitatem: et phanum succendit igni cum omnibus que erant in ipso. Et oppressa est carnaim: et non potuit sustinere per faciem iude. Et congregauit iudas vniuersos israelitas que erant in galaditide a minimo usque ad maximum: et viros eorum: et natos et exercitum magnum valde: ut veniret in terram iude. Et uenerunt usque ephron et hec ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra vel sinistra: sed per mediam iter erat. Et incluserunt se que erant in ciuitate: et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos iudas verbis pacificis dicens. Transeamus per terram vestram ut eam in terram nostram: et nemo uobis nocebit: tantum pedibus transibimus. Et nolebant eis aperire. Et precepit iudas predicare in castris: ut applicarent unusquisque in quo erat loco. Et applicuerunt se viri virtutis: et obpugnauit ciuitatem illam tota die et tota nocte: et tradita est ciuitas in manu eius. Et peremerunt omnem masculum in ore gladii: et eradicauit eam et accepit spolia eius: et transiuit per totam ciuitatem super infectos. Et transgressi sunt iordanem in campo magno per faciem bethsan. Et erat iudas congregans extremos: et exhortabatur populum per totam viam donec veniret in terram iuda. Et ascendet in montem syon: cum leticia et gaudio: et obtulerunt olocausta: quod nemo ex eis cecidisset donec reuenterent in pace. Et in diebus quibus erat iudas et ionathas in terra galaad. et symon frater eius in galilea. contra faciem ptolomaidis audiuit iosephus zacharie filius et azarias princeps virtutis res bene gestas et prelia que facta sunt: et dixit. Faciamus. et ipsi nobis nomen: et eamus pugnare aduersus gentes que in circuitu nostro sunt. Et precepit hijs que erant in exercitu suo et abiierunt iammiam: et exiit gorgias de ciuitate. et viri eius obuiam illis in pugnam. Et fugati sunt iosephus et azarias usque in fines iudee. et ceciderunt illa die de populo israel ad duo milia virorum.

Et facta est plaga magna in populo: quia non audierunt iudam et fratres eius: existimantes fortiter se facturos. Ipsi autem non erant de semine viroꝝ illorū: pro quos salus facta est in israhel. Et viri iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis israhel et gentium omnium: ubi audiebatur nomen eorum. Et conueniunt ad eos fausta acclamantes. Et exiit iudas et fratres eius et expugnabant filios esau in terra que ad austrum est: et percussit chebron et filias eius: et muros eius et turres eius succendit igne in circuitu. Et movit castra ut iret in terram alienigenarum: et pambulabat samariam. In illa die ceciderunt sacerdotes in bello dum voluerunt fortiter facere: dum sine consilio exeunt in plium. Et declinavit iudas in azotum in terram alienigenarum: et diruit aras eorum et spolia deorum suorum succendit igni: et cepit spolia civitatum et reversus est in terram iuda.

Ca VI
Rex athiochus pambulavit superiores regiones. Et audiuit esse civitatem elimaitem in parte nobilissimam et copiosam in auro et argento. et plures in ea locuplex valde: Et illic velamina aurea et lorice et scuta: que reliquit alexander philippi rex macedo que regnavit primus in grecia. Et venit et querebat cape civitatem et deponere eas: et non potuit quoniam innotuit primo hijs que erant in civitate. Et insurrexerunt in plium et fugit inde et abiit cum tristitia magna: et reversus est babilonia. Et venit que nunciaret ei in parte: quia fugata sunt castra que erant in terra iuda: et quia abiit lisias cum virtute forti in primis et fugatus est a facie iudeorum: et invaluere armis et viribus et spolijs multis que ceperunt de castris que exciderunt: et quia diruerunt abominacionem quam edificaverat super altare quod erat in iherosolima: et sanctificacionem sicut prius circumdederunt muris excelsis: sed et bethsuram civitatem suam. Et factum est ut audiuit rex simones istos expavit et commotus est valde: et decidit in lectum et incidit in languorem pro tristitia: quia non est factum sicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renovata est in eo tristitia magna: et arbitratus est se mori. Et vocavit omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et concidi et corruvi corde pro sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantum tribulationes veni: et in quos fluctus tristitie

in qua nunc sum: qui iocundus eram et dilectus in potestate mea: Nunc vero remissio malorum que feci in iherosolima: unde et abstuli omnia spolia aurea et argentea que erant in ea: et misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognovi ergo quia propterea inveniunt me mala ista: et ecce pereor tristitia magna in terra aliena. Et vocavit philippum unum de amicis suis: et proposuit eum super universum regnum suum. Et dedit ei diademata et stolam suam et anulum: ut abduceret antiochum filium suum et nutriret eum et regnaret. Et mortuus est illic rex antiochus anno centesimoquadragesimo nono. Et constituit regnare antiochum filium eius quem nutrivit adolescentem: et vocavit nomen eius eupatorum. Et hijs qui erant in arce concluserunt israhel in circuitu sanctorum: et querebant eis mala semper ad firmamentum gentium. Et cogitavit iudas disperdere eos: et convocavit universum populum ut obsiderent eos. Et pervenerunt sicut: et obsiderunt eos anno centesimoquingagesimo: et fecerunt ballistas et machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obsidebant: et adiunxerunt se illis aliqui ex impijs israhel: et abierunt ad regem et dixerunt. Quousque non facis iudicium: et vindicas fratres nostros: Nos decrevimus fuire patri tuo et ambulare in preceptis eius et obsequi edictis eius: et filij populi nostri propter hec alienabant se a nobis. Et quousque inveniuntur ex nobis interficiebantur: et habitates nostre diripiebantur. Et non ad nos tantum extenderunt manum: sed et in omnes fines nostros. Et ecce applicuerunt hodie ad arcem in iherosolima occupare eas: et munitos in bethsuram munituram. Et nisi perveneris eos velocius maiora que hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiuit. et convocavit omnes amicos suos et principes exercitus sui: et eos qui super equites erant. Sed et de regnis alijs et de insulis maritimis venerunt ad eum: exercitus conductivus. Et erat numerus exercitus eius centum milia peditum et vigintimilia equitum et elephantum trigintaduo. docti ab plium. Et venerunt per ydumeam et applicuerunt ad bethsuram: et pugnauerunt dies multos: et fecerunt pugnam virilem. Et recessit iudas ab arce et

mouit castra ad bethzacharan ptra castra
 regis. Et surrexit ante lucem: et concita-
 uit exercitus impetum p̄ viam bethzacha-
 ran. Et p̄parauerūt se exercitus ī plūz: et
 tubis cecinerūt. Et elephātis oñderūt san-
 guinem vne et mori: ad acuentos eos in
 plū. Et diuiserūt bestias p̄ legiones: et asti-
 terūt singlis elephātis mille viri. ī loriciis
 cōcathenatis et galee eree in capitibz eoz:
 et q̄ngenti equites ordinati vnicuiqz bestie
 electi erant. Dñj ante tēpus vbiqz erat be-
 stia ibi erāt: et quocūqz ibat ibāt: et n̄ disce-
 debāt ab ea. Sed et turree lignee sup eos
 firme p̄tegentes. sup singulas bestias: et su-
 per eas machine. Et sup singulas viri vir-
 tutis trigintaduo q̄ pugnabāt desup: et it̄
 magister bestie. Et residuū equitatū hīc et
 inde statuit in duas p̄tes: tubis exercitum
 cōmouere: et purgere cōstipatos in legio-
 nibz eius. Et vt refulsit sol ī clipeos au-
 reos et ereos resplenduerūt mōtes ab eis:
 et resplenduerūt sicut lāpades ignis. Et di-
 stenta ē pars exercitus regis p̄ mōtes ex-
 cellos: et alij p̄ loca humilia: et ibāt caute
 et ordinate. Et cōmouebant omēs inhītā-
 tes terrā a voce multitudinis eoz: et īces-
 su turbe et collisione armorū. Erat em̄ ex-
 ercitus magnus valde et fortis. Et appropi-
 auit iudas et exercitus eius in plūm: et ce-
 ciderunt de exercitu regis sexcenti viri. Et
 vidit eleazar fili⁹ saura vnam de bestiis lo-
 ricatam loriciis regis: et erat eminēs sup ce-
 teras bestias. Et visum ē ei qd ī ea esset rex
 et debet se vt liberaret populū suum: et ac-
 q̄reret sibi nomen eternuz. Et cucurrit ad
 eam audacter in medio legionis interfici-
 ens a dextris et a sinistris: et cadebāt ab eo
 huc et illuc. Et iuit s̄b pedes elephantis et
 supposuit se ei: et occidit eū et cecidit in ter-
 ram sup ipm: et mortuus ē illic. Et viden-
 tes virtutez regis et impetū exercitus eius
 diuerterūt se ab eis. Castra aut̄ regis ascē-
 derunt cōtra eos in hīrlm: et applicuerunt
 castra regis ad iudeā et mōtem syon. Et fe-
 cit pacē cū hīs q̄ erāt in bethsura: et exierūt
 de ciuitate qz nō erāt eis ibi alimēta cōclu-
 sis: qz sabbata erāt terre. Et p̄phendit rex
 bethsurā et cōstituit ibi custodiā suare eā:
 et cōuertit castra adlocum s̄ctificacōis di-
 es multos. Et statuit illic balistas et machi-
 nas et ignis iacula et tormēta ad lapides

iactandos: et spicula et scorpios. ad mittē-
 das sagittas. et fundibula. Fecerūt autē et
 ipi machinas aduers⁹ machinas eoz: et pu-
 gnauerūt dies multos. Et ecce aut̄ nō erāt in
 ciuitate eoz septimus annus esset: et q̄ re-
 manserant in iudea de gentibz cōsūpserant
 reliq̄as eoz que repositae fuerant. Et remā-
 serūt ī s̄ctis viri pauci q̄niam obtinuerat
 eos fames: et disp̄si sūt vnusq̄sqz in locum
 suum. Et audiuit līsias qd philippus quē cō-
 stituerat rex anthiochus cū adhuc viueret
 vt nutrirēt anthiochum filiū suū et regna-
 ret. reuersus ē a p̄side et media et exercit⁹
 q̄ abierat cuz ip̄o: et qz querit suscipere re-
 gni negocia. Et festinauit ire: et dicere ad
 regem et duces exercitus. Deficim⁹ quoti-
 die et esca nobis mobica est: et loc⁹ quē ob-
 sidem⁹ ē munitus: et incūbit nob̄ ordinare
 de regno. Nūc itaqz dem⁹ dextrās homībus
 istis et faciamus cū illis pacē et cū omī gē-
 te eoz: et cōstituamus illis vt ambulēt in
 legitimis suis sicut pri⁹. Propter legitti-
 ma em̄ ip̄orum q̄ desperim⁹ irati sūt: et fe-
 cerūt omnia hec. Et placuit fmo in cōspe-
 ctu regis et p̄ncipū: et misit ad eos pacem
 facere et ceperūt illā: et iurauit illis rex et
 p̄ncipes et exierunt de municōne. Et intra-
 uit rex montē syon et vidit municionē lo-
 ci: et rupit cici⁹ iuramētum quod iurauit:
 et mandauit destruere murum in giro. Et
 discessit festinanter et reuersus ē antiochiā
 et inuenit philippū dñantē ciuitati: et pu-
 gnauit aduersus eum et vi occupauit ciui-
 tatem. **Capitu. VII.**

Anno cētesimoq̄nq̄gesimo et primo
 exiuit demetri⁹ seleuci fili⁹ ab vrbe
 roma: et ascēdit cuz paucis viris ī
 ciuitatē maritimā: et regnauit illic. Et fa-
 ctū ē vt ingressus ē domū regni patrū suo-
 rum p̄prehēdit exercit⁹ antiochū et līsia vt
 abducerent eos ad euz: et res ei inotuit: et
 ait. Nolite mihi ostendere faciē eoz. Et oc-
 cidit eos exercitus. Et sedit demetrius sup
 sedem regni sui: et venerunt ad eū viri ini-
 qui et impij ex israhel. et alchimus dux eo-
 rum: qui volebat fieri sacerdos. Et accusa-
 uerunt populuz apud regē dicentes. Per-
 didit iudas et fratres eius amicos tuos et
 nos disperdidit de terra nostra. Nūc ergo
 mitte virū cui credis vt eat et videat exēmi-
 niū omīe qd fecit nob̄ in regioibus regis: et

punit oēs amicos ei⁹ ⁊ adiutores eoz. Et elegit rex ex amicis suis bachidē qui dnā-
 bas trās flumen magnū in regno ⁊ fideles regi: ⁊ misit eū ut vidēt extimīū qd fecit iudas. Sz ⁊ alchimū impiū pstituit in sacerdotiū: ⁊ mādauit ei facē ultionē i filios isrl. Et surrexerūt ⁊ venerunt cū exercitu magno in trās iuda: ⁊ miserūt nūcios ⁊ locuti sūt ad iudā ⁊ ad frēs eius v̄bis pacificis i dolo: ⁊ n̄ intenderūt s̄monib⁹ eoz. Gliterūt em̄ qz venerūt cuz exercitu magno: ⁊ cōuenerūt ad alchimū ⁊ bachidē pgregatio scribarū req̄rere q̄ iusta sunt. Et primi assidei q̄ erant i filiis isrl: ⁊ exquirebāt ab eis pacē. Dixerunt em̄. Homo sacerdos de semie aaron venit: nō decipiet nos. Et locutus ē cū eis v̄ba pacifica: et iurauit illis dicēs. Nō inferem⁹ vobis malū: neq; amicis v̄ris. Et crediderūt ei. Et cōprehēdit ex eis sexaginta viros: et occidit eos in vna die s̄m verbū qd scriptū est. Carnes sc̄oz tuoz ⁊ sanguinē ipoz effuderūt in circuitu hirlm: ⁊ n̄ erat q̄ sepeliret. Et incubuit timor et tremor in om̄em pplm: quia dixerunt. Non ē veritas ⁊ iudiciū in eis. Trāsgressi sunt em̄ constitutū: et iusiurandum quod iurauerūt. Et mouit bachides castra ab hirlm ⁊ applicuit i bethzecha: et misit ⁊ pprehēdit mltos ex eis qui a se refugerāt: et quosdam de pplō mactauit: et in puteuz magnū proiecit. Et commisit regioneꝝ alchimo: et reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipsi. Et abiit bachides ad regez. Et satis agebat alchimus pro principatu sacerdotij sui. Et conuenerūt ad eum omnes qui pturbabant populum suū: et obtinuerūt terraz iuda: et fecerunt plagam magnā in isrl. Et vidit iudas om̄ia mala que fecit alchimus et qui cum eo erant filijs israhel plus multo q̄ gentes: et exiit in omnes fines iudee in circuitu et fecit vindictam in viros desertores: et cessauerunt vlē exire in regionem. Elidit aut̄ alchim⁹ q̄ pualuit iudas et q̄ cum eo erāt ⁊ cognouit qz nō potest sustinere eos: et regressus est ad regez: ⁊ accusauit eos multis criminib⁹. Et misit rex nichanorē vnū ex pncipib⁹ suis nobiliorib⁹. qui erat inimiciā exercēs p̄ isrl: et mādauit ei euellē pplm. Et venit nichanor in hirlm cum exercitu magno: et misit ad iudā ⁊ ad frēs eius cū

dolo verbis pacificis dicēs. Non sit pugna inf̄ me et vos. Veniam cū viris paucis: ut videā facies v̄ras cū pace. Et venit ad iudā et salutauerūt seinuicē pacifice: et hostes parati erāt rapere iudā. Et innotuit s̄mo iude qm̄ cuz dolo venerat ad eū: ⁊ conterritus est ab eo: ⁊ āplius noluit vidē faciē eius. Et p̄guit nichanor qm̄ tenubatū est p̄siliū eius: ⁊ exiuit obuiā iude i pugnā iuxta capharsalama. Et ceciderunt de nichanoris exercitu fere quinq; milia viri: ⁊ fugerūt in ciuitateꝝ dauid. Et post hec v̄ba ascendit nichanor i montē syon: ⁊ exiit d̄ sacerdotib⁹ ppli salutare eum in pace: ⁊ be-
 mōstrare ei olocustomata q̄ offerebant p rege. Et irritēs spreuit eos: ⁊ polluit: et locutus ē supbe: ⁊ iurauit cū ira dicēs. Nisi ēditus fuerit iudas ⁊ exercit⁹ eius i manus meas: p̄tinuo cū regressus fuero i pace succendā domū istā. Et exiit cū ira maḡ. Et intrauerūt sacerdotes ⁊ steterūt añ faciez altaris ⁊ templi: ⁊ flentes dixerūt. Tu dn̄e elegisti domū istā: ab inuocandū nomē tuū in ea: ut eēt domus oratōis ⁊ obsecrationis pplō tuo. Fac vindictā in homie isto. et exercitu ei⁹: et cadent i gladio. Mem̄to blasphemias eoz: ⁊ ne deteris eis ut pmaneāt. Et exiit nichanor ab hirlm ⁊ castra applicuit ad betheron: et occurrit illi exercitus sirie. Et iudas applicuit in adarsa cum tribu milib⁹ viris. Et orauit iudas et dixit. Qui missi erāt a rege sennacharib dn̄e quia blasphemauerūt te. exiit angel⁹ ⁊ percussit ex eis centumoctogintaquinq; milia: sic conterere exercitū istum i p̄spectu n̄ro hodie et scient ceteri qz male locutus est sup sancta tua: ⁊ iudica illū s̄m maliciā illi⁹. Et pmiserūt exercitus pluz terciatēcima die mē̄s adar: ⁊ p̄trita sūt castra nichanoris: et cecidit ipse p̄mus in p̄elio ut aut̄ vidit exercitus eius quia cecidisset nichanor: p̄icerūt arma sua et fugerunt: et p̄secuti sunt eos viam vni⁹ diei ab adar vsq; quo veniā in gazara: et tubis cecinerunt post eos cū significationib⁹. Et exierunt de oībo castellis iudee i circuitu: et ventilabant eos cornibus: et conuertebantur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: et non est relictus ex eis nec vnus. Et acceperunt spolia eozum in p̄cedam: et caput nichanoris amputauerunt

et dexterā ei? quā extēderat supbe: et attu-
lerūt et suspēderūt contra hīrlm. Et letat?
ē populus valde: et egerūt diem illā ī leti-
cia magna. Et constituit agi omnibus an-
nis diem istū terciadecima die mēsis abar
et siluit terra iuda dies paucos.

Capitulū. VIII.

Et audiuit iudas nomen romano-
rum quia sunt potentes viribus et
acquiescunt ad omnia quae postulantur
ab eis: et quicumque accesserunt ad eos statuerunt
cum eis amicitias: et quia sunt potentes
viribus. Et audierunt plura eorum et virtutes
bonas quas faciunt in galacia: quia ob-
tinuerunt eos et duxerunt sub tributum. Et quoniam
ta fecerunt in regione hispanie: et quod in
potestate redegerunt metalla auri et argenti
que illic sunt: et possederunt omnem locum
consilio suo et paciencia: et loca que longe
erant valde ab eis et reges qui supuenerunt
eis ab extremis terre contriuerunt: et percuss-
erunt eos plaga magna. Ceteri autem dant
eis tributum omnibus annis. Et philippum et pse-
cium regem et ceteros qui aduersus eos ar-
ma tulerant contriuerunt in bello: et obtinuerunt
eos. Et anthiochum magnum regem asie
qui eis pugnam intulerat habens centumviginti
elephantes et equitatum et currus et exer-
citum magnum valde contritum ab eis: et quod
ceperunt eum viuum et statuerunt ei ut da-
ret ipse et qui regnarent post ipsum tributum
magnum: et daret obsides et constitutum. Et
regionem medorum et medos et lidos de opti-
mis regionibus eorum et acceptas eas ab
eis dederunt eum regi. Et quia qui erant
apud elladam voluerunt ire et tollere eos
et innotuit sermo hijs et miserunt ad eos du-
cem unum et pugnaverunt contra illos et ce-
ciderunt ex eis multi: et captiuas duxerunt
uxores eorum et filios et diripuerunt eos et
terram eorum possederunt: et destruxerunt muros
eorum: et in seruitute illos redegerunt usque in
hunc diem. Et residua regna et insulas que
aliqui restiterant illis exterminauerunt: et in
potestate redegerunt. Cum amicis autem suis et
qui in ipsis regem habebant consuauerunt
amicitiam: et obtinuerunt regna quae erant pro-
xima et quae erant longe: quia quicumque audie-
bant nomen eorum timebant eos. Quibus vero
vellent auxilio esse ut regnarent regnabant.
Quos autem vellent regno deestabatur: et exal-

tati sunt valde. Et in omnibus istis nemo por-
tabat diadema: nec induebatur purpura: ut
magnificaretur in ea. Et quia curiam fecerunt
sibi: et quotidie consulebant trecentos viginti
consilium agentes semper de multitudie: ut quae
digna sunt gerant. Et mittunt uni homini
magistratum suum per singulos annos domari
vniuersae terre suae: et omnes obediunt uni
et non est inuidia neque zelus inter eos. Et elegit
iudas eupolemum filium iohannis filij iacob
et iasonez filium eleazari et misit eos roma
constituere cum illis amicitias et societate: ut
auferrent ab eis iugum grecorum: quod viderunt
quod in fuitutez premerent regnum israel. Et abie-
runt roma via multa valde: et introierunt
curiam et dixerunt. Judas machabeus et fra-
tres eius et populus iudeorum miserunt nos ad
vos statuere vobiscum societate et pacem
et conscribere nos socios et amicos vestros
Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc
rescriptum est quod rescripserunt in tabulis ere-
iset miserunt in hirlm ut esset apud eos ibi
memoriale pacis et societatis. Bene sit ro-
manis et genti iudeorum in mari et in terra in-
eternum: gladiusque et hostis percussus sit ab eis.
Quod si insteterit bellum romanis prius aut
omnibus socijs eorum in omni natione
eorum: auxiliu feret gens iudeorum pro tempore
dictauerit corde pleno. Et pliantibus non
dabunt neque subministrabunt triticum. arma.
pecunia. naues. sicut placuit romanis: et
custodient mandata eorum nihil ab eis acci-
pientes. Similiter autem etsi genti iude-
orum prius acciderit bellum adiuuabunt ro-
mani ex animo pro eis tempus promiserit
et adiuuantibus non dabitur triticum. ar-
ma. pecunia. naues. sicut placuit romanis
et custodient mandata eorum absque dolo.
Secundum haec verba constituerunt roma-
ni populo iudeorum. Quod si post haec ver-
ba hijs aut illi addiderint temere ad haec
verba aliquid voluerint faciet ex proposito suo:
et quaecumque addiderint vel templerint ra-
ta erunt. Sed et de malis que demetrius rex
fecit in eos scripsimus ei dicentes. Quare
grauasti iugum tuum super amicos nostros
et socios iudeos! Si ergo iterum abierint
nos aduersum te faciemus illis iudicium:
et pugnabimus tecum mari terraque.

Capitulum. IX

Interea ut audiuit demetrius quod cecidit nichanor et exercitus eius in p[ro]lio: apposuit bachib[us] et alchimū rursum mittere in iudeam: et dexterum cornu cum illis. Et abierunt viam quam ducit in galgalam et castra posuerunt in masaloth quam est in azbellis et occupauerunt eam: et p[er]emerunt animas hominum multas. In mense primo anni centesimi et quadrag[esimi] et secundi applicuerunt exercitum ad iherosolimam: et surrexerunt et abierunt in berea viginti milia viro[rum] et duo milia equitum. Et iudas posuerat castra in laisa. Et tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde: et multi subtraxerunt se de castris: et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus et bellum purgebat eum: et contractus est corde quia non habebat temp[us] congregandi eos: et dissolutus est. Et dixit hijs qui residui erant. Surgamus et eamus ad aduersarios nostros: si poterimus pugnare aduersus eos. Et auertebant eum dicentes. Non poterimus: sed liberemus animas nostras modo et reuertamur ad fratres nostros: et tunc pugnabimus aduersus eos. Nos autem paucissimi sumus. Et ait iudas. Absit ista rem facere ut fugiamus ab eis. Etsi appropiauit temp[us] nostrum moriamur in virtute propter fratres nostros: et non inferam[us] crimen glorie nostre. et nouit exercitus de castris: et steterunt illis obuiam. Et diuisi sunt equites in duas partes: et fundibularij et sagitarij preibant exercitum: et primi certaminis omnes potentes. Bachibes autem erat in dextro cornu: et primauius legio ex duabus partibus: et clamabant tubis. Exclamauerunt autem et hijs qui erant ex parte iude etiam ipsi commota est terra voce exercituum et commissum est prelium a mane usque ad vesp[er]am. Et vidit iudas quod firmior est pars exercitus bachibidis in dextris: et conuenerunt cum ipso omnes constantes corde. et contrita est dextera pars ab eis: et persecutus est eos usque ad montes azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderunt quod contritum est dextrum cornu et secuti sunt post iudam et eos qui cum eo erant a tergo. Et inguatum est prelium: et ceciderunt vulnerati multi ex hijs et ex illis. Et iudas cecidit: et ceteri fugerunt. Et

ionathas et simon tulerunt iudam fratrem suum et sepelierunt eum in sepulcro patris suorum in ciuitate modin. Et fleuerunt eum omnis populus israel planctu magno: et lugebant dies multos et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui saluum faciebat populum israel: Et cetera verba bellorum iude et virtutum quas fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. Multa enim erant valde. Et factum est post obitum iude emerferunt iniqui in omnibus finibus israel: et exorti sunt omnes qui operabatur iniquitatem. In diebus illis facta est fames magna valde: et tribulauit se bachibidis omnis regio eorum cum ipsis. Et elegit bachibes viros impios et constituit eos dominos regionis: et exquirebant et persecrabantur amicos iude: et abducebant eos ad bachibes: et vindicabat in illos et illudebat. Et facta est tribulatio magna in israel: quod quis non fuit ex die qua non est visus propheta in israel. Et congregati sunt omnes amici iude: et dixerunt ionathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus est: vir similis ei non est qui exeat contra inimicos. bachidem et eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaque te hodie eligimus esse pro nobis in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore illo principatum: et surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit bachibes: et querebat eum occidere. Et cognouit ionathas et signum frater eius et omnes qui cum eo erant: et fugerunt in desertum thecua: et p[er]seuerunt ad aquas lacus asphar. Et cognouit bachibes: et die sabbatorum venit ipse et omnes exercitus eius trans iordanem. Et ionathas misit fratrem suum ducem populi: et rogauit nabutheos amicos suos ut p[er]mouerent illis apparatus suum: qui erat copiosus. Et exierunt filij iambri ex mababa et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et simoni fratri eius: quod filij iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex mababa filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recortati sunt sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis. Et eleuauerunt oculos suos et viderunt: et ecce tumultus et apparatus multus. et sp[er]sus processit et amici eius: et fratres eius obuiam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos ex insidijs et occiderunt eos: et ceciderunt vulnerati multi: et

residui fugerunt in montes. Et acceperunt omnia spolia eorum: et puerse sunt nuptie in luctu: et vox musicorum ipsorum in lamentu. Et vindicauerunt vindictam sanguinis fratris sui et reuersi sunt ad ripam iordanis. Et audiuit bachides: et venit die sabbatorum usque ad oram iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Purgamur et pugnemur contra inimicos nostros. Non est enim hodie sicut heri et nudius tertius. Ecce enim bellum ex aduerso: aequum vero iordanis hinc et inde et ripe et paludes et saltus: et non est locus diuertendi. Nunc ergo clamate in celum: ut liberemini de manu inimicorum vestrorum. Et commissum est bellum. Et extendit ionathas manum suam percutere bachides: et diuertit ab eo retro. Et dissiliit ionathas et qui cum eo erant in iordanem: et transnatauerunt ab eos iordanem. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: et reuersi sunt in iherusalem. Et edificauerunt ciuitates munitas in iudea: munitio quae erat in ihericho. et in ammaim. et in betheron. et bethel et thanat et phara et thopo muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiam eis: ut inimicicias exercerent in israel. Et munuit ciuitatem bethsuram et gararam. et arcam et posuit in eis auxilia et apparatus escarum: et accepit filios principum regionis obsides: et posuit eos in arce in iherusalem in custodia. Et anno centesimoquingentesimo tertio mense secundo precepit alchimus destrui muros domus sanctae interioris: et destrui opera prophetarum. Et cepit destruere. In tempore illo percussus est alchimus et impedita sunt opera illius: et oclusum est os eius et dissolutus est paralisi: nec ultra potuit loqui verbum et mandare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tempore illo cum tormento magno. Et vidit bachides quomodo mortuus est alchimus: et reuersus est ad regem: et siluit terra annis duobus. Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cum eo sunt in silencio habitant confidenter. Nunc ergo adducamur bachidem: et apprehendet eos omnes una nocte. Et abierunt: et consilium ei dederunt. Et surrexit ut veniret cum exercitu multo. Et misit epistolas occulte sociis suis qui erant in iudea ut comprehenderent ionatham. et eos qui cum eo erant: sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum. Et apprehendit de viris regionis qui principes erant milicie quinquaginta viros: et occidit eos. Et

secessit ionathas et symon et qui cum eo erant in bethbesem quae est in deserto: et extruxit diruta eius: et firmauerunt eam. Et cognouit bachides et congregauit uniuersam multitudinem suam: et hiis qui de iudea erant denunciavit. Et venit et castra posuit desuper bethbesse: et obpugnauit eam dies multos: et fecit machinas. Et reliquit ionathas symonem fratrem suum in ciuitate et exiit in regionem: et venit cum numero et percussit obaren et fratres eius et filios phaseron in tabernaculis ipsorum et cepit cedere et crescere in virtutibus. Symon vero et qui cum ipso erant exierunt de ciuitate et succenderunt machinas et pugnaverunt contra bachidem: et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde: quomodo consilium eius et congressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum. multos ex eis occidit. Ipse autem cogitauit cum reliquis abire in regionem suam. Et cognouit ionathas et misit ad eum legatos. componere pacem cum ipso et reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: et fecit secundum verba eius: et iurauit se nihil futurum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat perdatum de terra iuda. Et conuersus abiit in terram suam: et non apposuit amplius venire in fines eius. Et cessauit gladius ex israel. Et habitauit ionathas in magmas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et exterminauit impios ex israel.

Capitulum X

Et anno centesimo sexagesimo ascendit alexander aethiopi filius qui cognominatus est nobilis et occupauit ptolomaidam: et receperunt eum: et regnauit illic. Et audiuit demetrius rex et congregauit exercitum copiosum valde: et exiit obviam illi in prelium. Et misit demetrius epistolam ad ionatham. verbis pacificis. ut magnificaret eum. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo: priusquam faciat cum alexandro aduersum nos. Recordabitur enim omnium malorum que fecimus in eum. et in fratrem eius: et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum. Et fabricare arma: et esse ipsum socium eius et obsides qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in iherusalem: et legit epistolas in audito omnis

ppli et eoz q̄ in arce erant. Et timuerūt ti-
 more magno: qm̄ audierunt q̄ dedit ei rex
 potestātē p̄gregandi exercituz. Et traditi
 sūt ionathe obsides: et r̄ddidit eos p̄tibo su-
 is. Et h̄itauit ionathas ī iherl̄m et cepit edi-
 ficare .et innouare ciuitatē. Et dixit faciē-
 tibus opa ut extruerēt muros et montem
 syon .ī circuitu lapidibz q̄dratis ad muni-
 tionē: et ita fecerūt. Et fugerūt alienigene
 q̄ erāt in municōnibz q̄s bachides edifica-
 uerat: et reliquit unusq̄sq̄ locū suū et abiit
 in fr̄a suā: tm̄ ī bethsura remāserūt aliqui
 ex h̄ijs qui reliqrāt legē et p̄cepta dei. Erat
 enim hec eis ad refugiu. Et audiuit alex-
 ander rex p̄missa que promisit demetri⁹ io-
 nathe: et narrauerūt ei p̄lia et virtutes q̄s
 ipse fecit et fratres eius .et labores quos
 laborauerūt. Et ait. Nūquid inuēiem⁹ ali-
 quē virum talem: Et nūc faciemus eū ami-
 cum et socium nostrum. Et scripsit episto-
 lam: et misit ei secūduz hec v̄ba dicēs. Rex
 alexāder .fratri ionathe salutem. Audiui-
 mus de te q̄ vir potens sis viribz .et aptus
 es ut sis amicus noster. Et nūc cōstituim⁹
 te hodie sūmum sacerdotēz gētis tue: et ut
 amicus voceris regis. Et misit ei purpurā
 et coronam aureā: ut que nostra sūt sc̄nci-
 as nobiscuz: et cōserues amicicias ad nos
 Et induit se ionathas stola s̄cta septimo
 mense .anno centesimosexagesimo ī die so-
 lenni scenophegie. Et p̄gregauit exercituz
 et fecit arma copiosa. Et audiuit demetri-
 us verba ista: et p̄tristat⁹ est nimis. Et ait.
 Quid hoc fecimus: q̄ p̄occupauit nos alex-
 ander app̄hendere amiciciā iudeoz ad mu-
 nimen sui: Scribā et ego v̄ba illi de p̄cato-
 ria et dignitates et dona: ut sit mecū ī adiu-
 toriū. Et scripsit ei ī hec v̄ba. Rex demetri⁹
 gēti iudeoz salutē. Quoniā suastis ad nos
 pactū et mālistis ī amicicia n̄ra: et nō accel-
 listis ad inimicos nostros: audiuius et
 gauisi sum⁹. Et nūc p̄seuerate adhuc p̄ser-
 uare ad nos fidē: et retribuē⁹ vob bona p̄
 h̄ijs que fecistis nobiscū: et remittē⁹ vob
 p̄stacōnes mltas et dabim⁹ vobis donacō-
 nes. Et nūc absoluo vos et omnes iudeos
 a tributis: et precia salis indulgeo: et coro-
 nas remitto. Et t̄rcias seminis .et dimidiā
 partem fructus ligni qd̄ est portionis mee
 relinquo vobis ex hodierno die et deinceps
 ne accipiat a terra iuda .et a tribus ciuita-

tibus q̄ addite sunt illi ex samaria et gal-
 lea: ex hodierna die et ī totum tpus. Et hie
 rusalez sit sancta et libera cū finibus suis
 et decime et tributa ip̄ius sint. Remitto ei
 ciā potestātē arcis q̄ ē ī iherl̄m et do eā sū-
 mo sacerdoti: ut p̄stituat ī ea viros quos-
 cūq̄ ip̄e elegerit q̄ custodiāt eā. Et omnes
 animā iudeoz que captiua ē a terra iuda
 in om̄i regno meo relinq̄ liberā gratis: ut
 omnes a tributis soluātur eciam pecoruz
 suoruz. Et om̄s dies solennes et sabbata et
 neomenie et dies decreti .et tres dies añ dies
 solēnez .et tres dies p̄ diē solēnez sit om̄es
 imūitatis et r̄missiōis oībz iudeis q̄ sūt ī re-
 gno meo .et nō hēbit p̄tatem agē aliquid
 et mouere negocia aduersus aliquē illoz
 in omni causa. Et ut ascribant ex iudeis ī
 exercitu regis ad triginta milia viroz. Et
 dabuntur illis copie ut oportet omnibus
 exercitibus regis: et ex eis ordiābūt q̄ sit
 in municionibus regis magni. Et ex h̄ijs
 constituentur supra negocia regni q̄ agū-
 tur ex fide: et principes sint ex eis et am-
 bulent legibus suis: sicut precepit rex in
 terra iuda. Et tres ciuitates que addite sūt
 iudee ex regione samarie cum iudea repu-
 tentur ut sint sub vno: et non obediant ali-
 ene potestati nisi summo sacerdoti: ptolo-
 maidā et confines eius quas dedi donum
 sanctis qui sunt in hierusalem ad necessa-
 rios sumptus sanctorum. Et ego dabo sin-
 gulis annis q̄ndecim milia siclorum argen-
 ti de rationibus regis que me contingunt
 Et om̄e quod reliquū fuerit quod nō red-
 diderant qui super negocia erant annis p̄-
 oribus: ex hoc dabunt in opera domus. Et
 sup̄ hec quinq̄ milia siclorum argenti que
 accipiebāt de sanctorum racione p̄ singlos
 annos: et hec ad sacerdotes p̄tineant qui
 ministerio sūgunt. Et q̄cūq̄ cōfugerint in
 templū qd̄ est hierosolimis et ī oībz finibz
 ei⁹ obnoxij regi in om̄i negocio dimittāt
 et vniuersa que sunt eis in r̄gno meo libe-
 ra habeāt. Et ad edificanda v̄l restaurāda
 opera sanctorum sūptus dabūt de racione re-
 gis: ad extruendos muros in iherl̄m: et cō-
 muniēdos ī circuitu sūpt⁹ dabūt de racione
 regis: et ad p̄struendos muros ī iudea. Et
 audiuit aut̄ ionathas et ppl̄s f̄mōes istos:
 nō crediderūt eis nec r̄cepūt eos: qz r̄corda-
 ti sunt malicie magne quā fecerat isrl̄: et

tribulauerat eos valde. Et placuit eis in alexandriū: quia ipse fuerat eis princeps sermonū pacis: et ipsi auxiliū ferebāt omnibus diebus. Et congregauit rex alexāder exercitū magnū et admonuit castra contra demetriū. Et miserūt plū reges et fugit exercitus demetrii: et insecut' ē eū alexāder: et incubuit sup eos. Et inualuit plū nimis. donec occidit sol: et cecidit demetri' i illa die. Et misit alexander ad ptolomeū regem egipti legatos scōm hec verba dicēs. Quā regressus sū in regnū meū et sedi in sede patrum meorum et obtinui pncipatū et patrii demetriū. et possedi regionē nrām. et misi pugna cum eo et pstritus ē ipse et castra ei' a nob et sedi mus in sede regni ei': et nūc statuam' aduicē amicitiam et da mihi filiā tuam uxorem: et ero gener tu': et dabo tibi dona et ipi dignitatē. Et rōdit rex ptolomeus dicens. Felix dies in q̄ reuersus es ad terrā patrū tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nūc faciā tibi qd scripsisti: sed occurre mihi ptolomaiddā ut videamus inuicē nos: et spōdeam tibi sicut dixisti. Et exiuit ptolome' de egipto ipse et cleopatra filia ei': et venit ptolomaiddā anno cētesimosexagesimosecūdo. Et occurrit ei alexāder rex. Et dōdit ei cleopatram filiā suā: et fecit nuptias ei' ptolomaide. sicut reges i magna glia. Et scripsit alexander rex ionathe: ut veniret obviam sibi. Et abiit cum gloria ptolomaiddā et occurrit ibi duobus regibus: et dedit illis argentū multum et aux et dona: et inuenit gratiā in p̄spectu eorum. Et puenērūt aduersus eū viri pestilentes ex israhel viri iniqui interpellantes aduersus eum: et nō intendit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathan vestibus suis: et indui eū purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum rex sedere secū: dixitq̄ principibus suis. Exite cum eo i medium ciuitatis: et p̄dicatē ut nemo aduersus eū interpellat de ullo negotio: nec qsq̄ ei molestus sit de ulla ratōne. Et factum ē ut viderūt qui interpellabant gloriā eius que predicabatur: et opertū euz purpura: fugerunt omnes. Et magnificauit eū rex: et scripsit eum inter primos amicos: et posuit eum ducē et participē pncipat'. Et reuersus ē ionathas in birlm: cum pace et leticia. In āno cētesimosexagesimoq̄nto venit demetri' fili' demetrii a creta in terrā

patrum suorum. Et audiuit alexander rex et tristat' est valde: et reuersus ē antiochiā. Et pstituit demetrius rex appoloniū ducē qui p̄erat celesyrie: et congregauit exercitū magnū et accessit ad iammā: et misit ad ionathan summū sacerdotē dicens. Tu solus resistis nob. Ego aut factus sū in risum et in obprobriū: p̄pterea qz tu potestate aduersum nos exeres in montibus. Nunc ḡ si p̄fidis in v̄tutibus tuis descēde ad nos in campum et pparemus illic inuicē: qz mecum est v̄tus belloz. Interroga et disce quis sū ego et ceteri qui auxilio sūt mihi: qui et dicunt qz non potest stare pes vester. ante faciē nrām. qz bis in fugā p̄uersi sunt patres tui in terrā suā. Et nunc quō poteris sustinere equitatū et exercitū tm̄ in campo ubi nō ē lapis neqz saxū: neqz locus fugiendi: Et aut audiuit ionathas sermones appoloni: motus ē animo. Et elegit decē milia virorum: et exiit ab birlm: et occurrit ei symō frater eius in adiutoriū. Et applicuerūt castra i ioppen. Et exclusit eum a ciuitate: qz custodia appoloni ioppe erat: et oppugnauit eā. Et exterriti qui erāt in ciuitate aperuerūt ei: et obtinuit ionathas ioppē. Et audiuit appoloniū: et admouit tria milia eq̄tū et exercitū multuz. Et abiit in azotū tanq̄ iter faciens: et statim exiit in campū: eo qz haberet multitudinē eq̄tū et p̄fideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotuz: et miserunt plium. Et reliquit appoloniū in castris mille eq̄tes post eos occulte. Et cognouit ionathas qm̄ insidie sūt post se: et circuerūt castra eius: et iecerunt iacula in pplm a mane vsqz ad vespērā. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerūt equi eorum. Et eiecit symon exercitum suum: et cōmisit contra legiones. Equites ei fatigati erāt. Et p̄triti sunt ab eo: et fugerunt. Et qui dispersi sūt per campū fugerūt in azotū: et intrauerūt i bethagon ydolum suum: ut ibi se liberarent. Et succendit ionathas azotuz et ciuitates que erāt in circūitu eius: et accepit spolia eorum: et templum dagon et eos qui fugerunt in illud succendit igni. Et fugerūt qui ceciderunt gladio cum hīs qui succēsi sunt: fere octo milia viorum. Et mouit inde ionathas castra: et applicuit ea aschalon et exierūt de ciuitate obuiā illi i magna glia. Et fuer'

est ionathas in birlm cū suis hñtibz spolia multa. Et factū ē ut audiuit alexāter rex smones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulā aureā: sicut cōsuetudo ē dari cognatis regum. Et dedit ei acchazon et oēs fines eius in possessionē.

Rex egipti **Ca. XI.**
 congregavit exercitū sicut arenā q̄ ē circa orā maris. et naues multas: et q̄rebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et exiit in syriaz v̄bis pacificis: et apiebant ei ciuitates. et occurrebāt ei: qz mābauerat alexāter rex exire ei obuiā. eoqz socer suus esset. Cū autē introieret ciuitatē ptolomeus: ponebat custodias militū in singulis ciuitatibz. Et ut appropiauit azoto ostēderūt ei templū dagon succēsum igni: et azotū et cetera ei de molita et corpora p̄iecta: et eoz q̄ celi erāt in bello tumulos. q̄s fecerant secus viam. Et narrauerūt regi qz hec fecit ionathas: ut inuidiā facerēt ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi in ioppen cū glia: et inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abiit ionathas cū rege vsqz ad fluuium qui vocabatur eleutherus et reuersus ē in hierusalem. Rex autē ptolomeus obtinuit dominū ciuitatum vsqz sileuciaz maritimā: et cogitabat in alexandrū p̄silia mala. Et misit legatos ad demetriū dicēs. Veni cōponam us inter nos pactū et dabo tibi filiam meā quam habet alexāter: et regnab in regno patris tui. Penitet em̄ me: qz tederim illi filiā meam. Quesiuit em̄ me occidere. Et vituperauit eū: p̄pterea qz cōcupierat regnū eius. Et abstulit filiā suam et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexandro: et manifestate sūt inimicicie ei. Et intrauit ptolomeus antiochia: et imposuit duo diademata capiti suo. egipti et asie. Alexander autē rex erat in cilicia illis tēporibus: qz rebellabāt qui erāt in locis illis. Et audiuit alexāter qz abduxit ptolomeus filiā suā et dedit eā demetrio et venit ad eū in belū. Et p̄duxit ptolomeus rex exercitū: et occurrit ei in manu valida: et fugauit eū. Et fugit alexāter in arabia: ut ibi p̄tegeret. Rex autē ptolomeus exaltatus est: et abstulit zabdibel arabs caput alexandri: et misit ptolomeo. Et rex ptolomeus mortuus ē in die tertia: et qui erant in munitōibz perierunt ab

hijs q̄ erant in castra. Et regnavit demetrius anno centesimo sexagesimo septimo. In diebz illis congregavit ionathas eos qui erant in iudea. ut expugnarēt arcē q̄ erat in birlm: et fecerūt p̄tra eā machinas multas. Et abierūt quidā q̄ oderāt gentem suā viri iniqui ad regē demetriū: et renūciauerūt ei qz ionathas obsideret arce. Et ut audiuir iratus ē. et statim venit ptolomaidam: et scripsit ionathe ne obsideret arcē: s̄ occurreret sibi ad colloquiū festinato. Et audiuit autē ionathas iussit obsideri. Et elegit de senioribz isrl et de sacerdotibz: et dedit se periculo. Et accepit aurū et argentū et vestē et alia renia multa: et abiit ad regē ptolomaidā: et inuenit grām in p̄spectu eius. Et interpellabāt aduersus eū. quidā iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei q̄ ante eū fuerāt. Et exaltauit eū in cōspectu oim amicorū suoz: et statuit ei p̄ncipatū sacerdotij. et quecunqz alia habuit p̄us p̄ciosa: et fecit eū p̄ncipē amicorū. Et postulauit ionathas a rege ut immunē faceret iudeā et tres toparchias id ē samariā et p̄fines ei: et p̄misit ei talenta trecēta. Et p̄sensit rex: et scripsit ionathe epistolas d̄ hijs omnibz hūc modū p̄tinētes. Rex demetrius fratri ionathe salutē et genti iudeoz. Exemplū epistole quā scripsim lastheni parēti n̄ro de nobis misimus ad vos: ut sciretis. Rex demetrius lastheni parēti salutē. Genti iudeoz rū amicis n̄ris et p̄seruantibz que iusta sūt apud nos decereim benefacere p̄pter benignitatē ipoz quā erga nos hñt. Statuim⁹ ḡ illis omnes fines iudee. et tres ciuitates lidā et ramathe q̄ addite sunt iudee et samariā. et omnes p̄fines eaz sequestrari omnibz sacrificantibz in hierosolimis: pro hijs que ab eis prius rex accipiebat p̄ singulos annos: et p̄ fructibz terre et pomoz. Et alia que ad nos p̄tinebant decimaz et tributoz ex hoc tpe remittimus eis. et areas salinarū et coronas que vobis deferebant omnia ipis p̄cedimus: et nihil horū irritū erit ex hoc et in omne tēpus. Nūc ḡ curate facere hoz exemplū: et tētur ionathe et ponatur in mōte sancto et in loco celebri. Et vitēs demetrius rex qz siluit terra in p̄spectu suo et nihil ei resistit dimisit totum exercitum suum unumquēqz in locum suum. excepto peregrino exercitu quem traxit ab insulis

gentiū: et inimici erant ei omnes exercitus patz ei. Triphon autē erat quidā partiu3 alexandri pri: et vidit quoniā oīs exercitus murmurauit cōtra demetriū: et iuit ad emalchuel arabuz q̄ nutriebat antiochum filiū alexandri: et assidebat ei vt traderet eū ipi: vt regnaret in loco patris sui. Et enūciavit ei quāta fecit demetri: et inimicicias exercitū eius aduersus illū. Et remāsit ibi dieb3 mltis. Et misit ionathas ad demetriū regē vt eiceret eos qui in arce erāt in hirlm. et qui ī p̄sidijs erāt: qz impugnabāt isrl. Et misit demetri: ad ionathan dicens. Non hoc tm̄ faciā tibi et gēti tue: sed gloria illustrabo te et gentem tuā cum fuerit oportunū. Nūc ḡ recte feceris si miseris in auxiliū mibi viros: qz discessit oīs exercitus me. Et misit ei ionathas tria milia viroz fortū anthiochiaz. Et venerūt ad regē: et delectatus ē rex ī aduentu eoz. Et puenerūt q̄ erāt in ciuitate. centumvigintimilia viroz: et volebāt interficere regē. Et fugit rex in aulā et occupauerūt qui erāt d̄ ciuitate itinera ciuitatis: et ceperūt pugnare. Et vocauit rex iudeos in auxiliū: et puenerūt omnes simul ad eū. Et disperfi sūt omnes p̄ ciuitatē: et occiderūt in illa die centū milia hoīm. Et succēderūt ciuitatē: et ceperunt spolia multa in illa die: et liberauerūt regē. Et viderūt qui erāt de ciuitate q̄ obtinuisent iudei ciuitatē sicut volebāt: et infirmati sūt mēte sua: et clamauerūt ad regē cū p̄cib3 dicētes. Da nob̄ dextras: et cessent iudei oppugnare nos. et ciuitatē. Et p̄iecerūt arma sua et fecerūt pacē. Et gl̄ificati sūt iudei in p̄spectu regis et ī p̄spectu omniū qui erāt in regno eius: et nominati sūt ī regno. Et regressi sūt ī hirlm: hñtes spolia mltā. Et sedit demetri: rex in sede regni sui: et siluit terra in p̄spectu ei. Et mentitus ē omnia quecūqz dixit: et abalienauit se a ionatha et nō retribuit ei scōm beneficia q̄ sibi tribuerat: et verabat eū valde. Post hoc autē r̄uersus ī triphon et antiochus cū eo puer adolescens: et regnauit et imposuit sibi diadema. Et cōgregati sunt ad eū omnes exercitus quos disperferat demetrius: et pugnauerūt p̄tra eū: et fugit et terga vertit. Et accepit triphon bestias: et obtinuit antiochiā. Et scripsit antiochus adolescēs ionathe dicens. Constituo tibi sacerdotiū:

et constituo te super quatuor ciuitates: vt sis d̄ amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministeriū et dedit ei potestates bibendi in auro et esse in purpura: et habere fibulā aureā. Et simonem fr̄em eius p̄stituit ducē a terminis tyri. vsqz ad fines egipti. Et exijt ionathas et pambulabat trās flumen ciuitates: et p̄gregatus ē ad eū omnis exercitus sirie in auxiliū. Et venit aschalonem: et occurrerūt ei honorifice d̄ ciuitate. Et abiit inde gazam et p̄cluserūt se qui erāt gaze. et obsedit eam: et succendit que erant in circuitu ciuitatis: et p̄datus est eam. Et rogauerūt gazenses ionathan et dedit illis dextrā: et accepit filios eoz obsides. et misit illos in hierusalem: et pambulauit regionē vsqz damascum. Et audiuit ionathas q̄ p̄uaricati sūt principes demetri: in cades q̄ est in galilea cum exercitu multo volentes eum remouere a negocio regni: et occurrūt illis: fratrem autē suum simonem reliquit in p̄uinciā. Et applicuit simon ad bethsurā. et expugnabat eam diebus multis: et cōclusit eos. Et postulauerūt ab eo dextras accipere: et dedit illis. Et eiecit eos inde et cepit ciuitates: et posuit in ea p̄sidium. Et ionathas et castra ei: applicuerūt ad aquā genesar: et ante lucē vigilauerunt in campo asor. Et ecce castra alienigenaz occurrerunt in campo: et tendebāt ei insidias in montib3: ipse autem occurrūt ex aduerso. Insidie vero exurrexerūt de locis suis: et p̄miserunt preliū. Et fugerūt qui erant ex parte ionathe omnes: et nemo relictus est ex eis nisi mathathias filius absolomi: et iudas fili: calphi: et principes milicie exercitus. Et scidit ionathas vestim̄ta sua: et posuit terrā in capite suo: et orauit. Et reuersus ē ionathas ad eos in preliū: et p̄uertit eos in fugam: et pugnauerūt. Et viderunt qui fugiebant p̄tis illius. et reuersi sunt ad eū: et insequerant cū eo omnes vsqz cades ad castra sua: et peruenerunt vsqz illuc. Et ceciderunt d̄ alienigenis in die illa tria milia viroz: et reuersus est ionathas in hierusalem. **Capitulum XII.**

Et vidit ionathas qz t̄ps eū iuuat: et elegit viros: et misit eos romam statuere et r̄nouare cū eis amiciciā. Et ab sparciatas et ab alia loca misit epistolas scōm eandem formam. Et abierunt

romā: et intraverūt curiā et dixerūt. **Jonathas** sūm' sacerdos et gens iudeoz miserūt nos: ut renouemus amicitia et societatem scdm p'stinū. Et dēert ill' epistolas ad ipos p loca: ut deducerēt eos in terrā iuda cum pace. Et hoc ē exēplū epistolaz q's scripsit ionathas spartiatīs. **Jonathas** sūmus sacerdos. et seniores gētis. et sacerdotes. et reliquus plūs iudeoz. spartiatīs frīb' salutē. Jam pridē misse erant epistole ad onīā sūmū sacerdotē et a dario q' regnabat apud vos: qm̄ estis frēs nri: sicut scriptū p'tinet qd' subiectū ē. Et suscepit onias vix q' missus fuerat cū honore: et accepit epistolas i quib' significabat d' societate et d' amicitia. **Nos** ei cū nullo hoz idigerem'. hñtes solatō sanctos libros q' sunt in manib' nris: maluim' mittere ad vos renouare frñitatz et amicitia: ne forte alieni efficiamur a vob'. Multa em̄ tpa tñsierunt ex q' misistis ad nos. Nos g' in oī tpe sine intermissione in dieb' solēnib' et ceteris quib' oportet. memores sumus vri in sacrificijs q' offerimus. et i obseruatōib': sicut phas ē et decet. meminisse frat'z. **Letamur** itaq' de gl'ia vestra. **Nos** aut' circūderūt multe tribulatiōes. et ml'ta pl'ia: et ipugnauerūt nos r'ges q' sūt in circuitu nro. Noluim' g' vob' molesti esse: neq' ceteris socijs et amicis nris in hjs pl'ijs. **Dabuimus** ei de celo auxiliū: et liberati sumus nos: et huiliati sunt inimici nri. **Elegim'** itaq' neumeniū antiochi filiū et antiprem iasonis filiū: et misim' ad romanos r'nouare cū eis amicitia et societate p'stinaz. **Mādaui**mus itaq' eis ut veniāt etiā ad vos: et salutēt vos: et reddēt vob' epistolas nras. d' innouatōe frñitatis nre. Et nūc bñfaciatīs: rñdentes nobis ad hec. Et hoc rescriptū eplaz: qd' misit onias. **Rex** spartiatarū onias. ionathe sacerdoti magno salutē. **Inuentū** ē scriptura de spartiatīs et iudeis qm̄ sūt frēs: et qz sūt de genere abrahā. Et nūc ex q' hec p'gnouim': bñfaciatīs scribētes nob' de pace v'ra. Sed et nos scripsim' vobis. **Decora** n'ra et possessiones nre v're sūt: et v're nostre. **Mādaui**mus itaq' hec nūciari vob'. Et audiuit ionathas qm̄ egressi sunt principes demetrii cū exercitu multo sup' q' prius. pugnare aduersus eū: et exijt ab h'lm: et occurrit eis in amathite regione. Non em̄ dederat eis spaciū: ut in-

grederent regionē ei'. Et misit speculatores in castra eoz. et reuersi nūciauerunt q' cōstituerūt supuenire illic nocte. Cū autē occidisset sol. p'cepit ionathas suis vigilare: et esse in armis paratos ad pugnaz tota nocte. Et posuit custodes p' circuitū castrorū. Et audierūt aduersarij q' patus ē ionathas cū suis in bello: et timuerunt et formidauerūt in corde suo: et accēderūt focos in castris suis. **Jonathas** aut' et q' cū eo erant nō p'gnouerūt vsq' mane. **Eliderūt** aut' lumina ardentia: et secutus ē eos ionathas: et nō p'p'hendit eos. **Transierūt** em̄ flumen eleutherū. Et diuertit ionathas ad arabes q' vocabant' zababei: et percussit eos. et accepit spolia eoz. Et iūxit. et venit damascū: et pambulabat omnē regionē illā. **Simon** at' exijt. et veit vsq' aschalonem et ad prima p'sidia: et declinauit in ioppen: et occupauit eā. **Audiuit** ei q' vellēt p'sidiū tradere partibus demetrii: et posuit ibi custodes: ut custodirēt eā. Et reuersus ē ionathas et puocauit seniores ppli: et cogitauit cū eis edificare p'sidia in iudea: et edificare muros hierusalē. et exaltare altitudine magna intermediū arcis et ciuitatis. ut separet eā a ciuitate. ut esset ipa singularit': et neq' vebāt neq' emāt. Et puenerūt ut edificarēt ciuitatē: et cecidit murus q' erat sup' torrentē. ab ortu solis: et repauit sup' eū q' vocat' capheteta. Et simō edificauit adiabā i sephela. et muniuit eā: et iposuit portas et seras. Et cū cogitasset triphon regnare asse. et assumere diadema. et extendere manū i antiochum regē: timēs ne forte nō pmitteret eū ionathas sed pugnaret aduersus eum: q'rebat p'prehendere eū et occidere. Et exurgēs abiit bethasan: et exijt ionathas obuiā cū quadraginta milib' viroz electorum in preliū: et venit bethasan. Et vidit triphon qz venit ionathas cū exercitu multo ut exēderet in eū manus. et timuit. Et excepit eum cum honore: et p'mēdanit eum omīb' amicis suis: et dedit ei munera. Et precepit exercitib' suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. **Est** quid vexasti vniuersū populum: cum nobis bellum non sit: Et nūc remitte eos in domos suas. **Elige** autē viros paucos qui tecū sint: et veni mecū p'to lomaidā. et tradā eā tibi: et reliqua p'sidia. et exercitū: et vniuersos p'positos negocij:

Primo

et cōuersus abibo. Propterea em̄ veni. Et
 credidit ei: et fecit sicut dixit et dimisit exer-
 citū: et abierūt in terrā iuda. Retinuit autē
 secū tria milia viroz: ex quibz remisit ī ga-
 lileā duo milia: mille autē venerūt cū eo. Et
 autē intrauit ptolomaidā ionathas. clausē-
 rūt portas ciuitatis ptolomēses: et p̄phen-
 derūt eū: et oēs q̄ cū eo intrauerūt. gladio
 interfecerūt. Et misit triphon exercitū et
 eq̄tes in galileā et ī campū magnū: ut p̄be-
 rēt oēs socios ionathe. At illi cū p̄gnouis-
 sent qz p̄phensus ē ionathas et perijt. et oēs
 q̄ cū eo erāt: hortati sūt semetipos. et exie-
 rūt parati in preliū. Et vidētes hī q̄ inse-
 cuti fuerāt qz p̄ anima res est illis. reuerfi
 sūt: illi autē venerūt oēs cū pace in terram
 iuda. Et plāxerūt ionathan: et eos q̄ cum
 ip̄o erāt valde. Et luxit isrl̄ luctu magno.
 Et quesierūt omnes gētes q̄ erāt in circui-
 tu eoz p̄terere eos. Dixerūt em̄. Non hnt
 p̄ncipem et adiuuantē: nūc ḡ expugnemus
 illos: et tollamus de hominibz memoriā
 eorum.

Capitulum XIII.

Et ut audiuit simon qd̄ p̄gregauit
 triphon exercitū copiosum. ut ve-
 niret in terrā iuda et attereret eā:
 videns qz in tremore plus est et in timore.
 ascendit hirlm et p̄gregauit pplm: et abhor-
 tās dixit. Vos scitis quāta ego et fr̄es mei.
 et domus p̄ris mei fecimus pro legibz et p̄
 sanctis prelia: et angustias quales vidim̄.
 Noz gr̄a perierunt fr̄es mei omnes p̄ter
 isrl̄: et relictus sū ego solus. Et tūc nō mibi
 cōtingat parcere anime mee: in oī tpe tri-
 bulatōnis. Non em̄ melior sum fr̄ibz meis.
 Et indicabo itaqz gentē meam et sancta. na-
 tos quoqz nostros et vxores: qz p̄gregati sūt
 vniuersē gētes p̄terere nos inimicicie gr̄a.
 Et accensus est spūs ppli simul. ut audiuit
 p̄mones istos: et r̄nderunt voce magna di-
 cētes. Tu es dux noster loco iude: et iona-
 the fr̄is tui. Pugna preliū nr̄m: et oīa que-
 cunqz dixeris nobis faciemus. Et p̄gregās
 oēs viros bellatores accelerauit p̄sumare
 vniuersos muros hirlm: et muniuit eaz in
 ḡyro. Et misit ionathan filiū absolomi: et
 cū eo exercitū nouū ī ioppen: et eiectis hīs
 q̄ erāt in arce. remansit illic ip̄e. Et mouit
 triphon a ptolomaida cū exercitu ml̄to ut
 veniret ī terrā iuda: et ionathas cū eo ī cu-
 stodia. Simō autē applicuit ī addus p̄t̄ fa-

ciē cāpi. Et ut p̄gnouit triphon qz surrexit
 simō loco fr̄is sui ionathe. et qz p̄missurus
 esset cū eo plū: misit ad eū legatos dicēs.
 Pro argēto qd̄ d̄bebat frater tu' ionathas
 in ratōne regis p̄p̄ negocia q̄ habuit: deti-
 nuim' eū. Et nūc mitte argēti talēta cētū
 et duos filios ei' obsides: ut nō dimissus fu-
 giat a nob: et remitem' eū. Et p̄gnouit si-
 mon qz cū dolo loqueret' secū. Iussit tñ da-
 ri argentū et pueros: ne inimiciciā magnā
 sumeret ad pplm isrl̄ dicentē: qz nō misit
 ei argentū et pueros: p̄terea perijt. Et mi-
 sit pueros et centū talēta. Et mētitus ē: et nō
 dimisit ionathan. Et post hec veit triphō
 in' regionē ut p̄tereret eā: et ḡyrauerūt p̄
 viā q̄ ducit ador. Et simō et castra ei'. ābu-
 labāt in omnē locū quocūqz ibāt. Qui autē
 in arce erāt. miserūt ad triphonē legatos.
 ut festinaret venire p̄ desertum: et mitteret
 illis alimonias. Et parauit triphon omnē
 eq̄tatū: ut veniret illa nocte. Erat autē nix
 multa valde: et nō venit in galabithim. Et
 cū appropinquasset baschaman: occidit io-
 nathan et filios ei' illic. Et p̄uertit triphō:
 et abiit ī terrā suā. Et misit simō et accepit
 ossa ionathe fr̄is sui: et sepeliuit ea ī modin
 ciuitate patz ei'. Et plāxerūt eum oīs isrl̄.
 plāctu magno: et luxerūt eū dies ml̄tos. Et
 edificauit simō sup sepulcz p̄ris sui et fra-
 trū suoz edificū altū visu. lapide palito re-
 tro et āte: et statuit septē piramidas vnā p̄
 vnā: patri et matri. et q̄tuor fr̄ibz. Et hīs
 circūposuit colūnas magnas: et sup colū-
 nas arma. ad memoriā eternā: et iuxta ar-
 ma naues sculptas: q̄ viderent' ab hominibz
 nauigātibz mare. Hoc ē sepulcz qd̄ fecit ī
 modin vsqz ī hūc diē. Triphon autē cū iter
 faceret cū antiocho rege adolecente. dolo
 occidit eū: et regnauit in loco ei'. Et impo-
 suit sibi diadema asye: et fecit plagā magnā
 in terra. Et edificauit simon p̄sidia iudee:
 muniēs eā turribz excels. et muris magnis
 et portis et seris: et posuit alimēta in muni-
 tōnibz. Et elegit simon viros et misit ad de-
 metriū regē. ut faceret remissionē r̄gioni:
 qz act' oēs triphonis p̄direptōez fuerāt ge-
 sti. Et demetri' rex ad verba ista r̄ndit ei: et
 scripsit epistolam talē. Rex demetri' simo-
 ni sūmo sacerdoti et amico regum. et senio-
 ribz et genti iudeoz. salutem. Coronam au-
 reā. et haben quā misistis suscepim': et pati

sumus facere vobiscū pacē magnā : et scribere p̄positis regis remittere vob̄ q̄ indul-
simus . Quecūq; ei p̄stituimus vob̄ p̄stāt .
Munitōes q̄s edificastis vob̄ sint . Remitti-
mus q̄s ignorātiās et peccata vsq; i hodie-
nū diē et coronā quā d̄bebat̄s . Et si q̄d aliū
erat tributariū in h̄rlm : iā nō sit tributa-
riū . Et si q̄ ex vob̄ apti sūt p̄scribi inē nos
p̄scribant̄ : et sit inter nos pax . Anno cēte-
simoseptuagesimo ablatū ē iuguz gētū ab
isrl̄ . Et cepit p̄plus isrl̄ scribere i tabulis et
gestis publicis : āno p̄mo sub simone sum-
mo sacerdote . magno duce . et p̄ncipe iudeo-
rū . In dieb; illis applicuit simon ad gazā .
et circūdedit eaz castris . et fecit machinas :
et applicuit ad ciuitatē . et p̄cussit turrē vnā :
et p̄p̄hendit eā . Et qui eruperāt erāt intra
machinā et ciuitatē : et fact' ē mot' magn'
in ciuitate . Et ascēderūt q̄ erāt in ciuitate
cū vxorib; et filiis sup̄ murū scissis tunicis
suis : et clamauerūt voce magna postulā-
tes a simone d̄xtras sibi dari : et dixerunt .
Non nobis reddas sc̄dm maliciās nr̄as . sed
sc̄dm misericordias tuas : et h̄uiemus tibi .
Et flexus simon . non debellauit eos : eiecit
tñ eos d̄ ciuitate . et emūdauit edes in quib;
fuerāt simulacra : et tūc intrauit in eā cum
ymnis b̄ndicens d̄nm . Et eiecta ab ea om̄i
imundicia collocauit i ea viros q̄ legē fa-
cerēt : et muniuit eā : et fecit sibi habitatōz .
Qui aut̄ erāt i arce h̄rlm p̄hibebant̄ egre-
di et ingredi regionē . et emere ac vendere :
et esurierūt valde : et multe ex eis fame perie-
rūt . et clamauerūt ad simonē vt d̄xtras ac-
ciperent : et dedit illis . Et eiecit eos inde : et
mūdauit arcē a p̄taminatōib; . Et inēuerūt
in eā . tertia et vicesima die sc̄di mens̄ . anno
cētesimoseptuagesimo p̄mo cū laude et ra-
mis palmarū . et c̄ytharis et c̄ymbal' et nabl'
et ymnis et canticis : q̄ p̄trit' ē inimic' ma-
gnus ex isrl̄ . Et p̄stituuit vt oib; ānis age-
rent̄ dies h̄j cū leticia . Et muniuit montē
tēpli q̄ erat sec' arcē : et h̄itauit ibi ip̄e et qui
cū eo erāt . Et vidit simō iohānē filiū suū q̄
fortis plij vir esset : et posuit eū ducē vtutū
vniuersaz : et habitauit in gazaris .

Capitulum

.XIII.

Anno cētesimoseptuagesimosecūdo
p̄gregauit rex demetrius exercitū
suū : et abiit in mediā ad cōtrahēda
sibi auxiliā . vt expugnaret triphonem . Et

vt audiuit arfaces rex p̄sidis et medie quia
nēuit demetri' p̄fines suos : et misit vnū d̄
p̄ncipib; suis vt p̄p̄henderet eū viuū : et ab-
duceret eū ad se . Et abiit et percussit castra
d̄metrij . et p̄p̄hendit eū : et duxit eū ad arsa-
cē : et posuit eū in custodiā . Et siluit omnis
terra iuda oib; dieb; simonis : et q̄siuit bo-
na gēti sue : et placuit illis p̄tas eius . et glia
eius omnib; dieb; . Et cū oī glia sua acce-
pit ioppen in portū : et fecit introitū i insul'
maris . Et dilatauit fines gētis sue : et obti-
nuit regionē . Et p̄gregauit captiuitatem
multā : et dominatus ē gazare . et bethsure . et
arci . et abstulit immundicias ex ea : et non
erat q̄ resisteret ei . Et vnusq; colebat ter-
rā suā in pace : et terra iuda dabat fructus
suos : et ligna cāpoz fructū suū . Seniores
in plateis sedebāt oēs . et de bonis terre tra-
ctabāt : et iuuenes iduebāt se glaz et stolas
belli . Et ciuitatib; tribuebat alimonias :
cōstituebat eas vt essent vasa munitōnis :
quo ad vsq; nominatū ē nomen glie ei' vsq;
ad extremū terre . Fecit pacē sup̄ terrā : et
letatus ē isrl̄ leticia magna . Et sedit vnus-
quisq; sub vite sua . et sub ficulnea sua : et nō
erat q̄ eos terreret . Defecit ipugnans eos
sup̄ terrā : reges p̄triti sūt in dieb; illis . Et
p̄firmavit omnes humiles ppli sui : et leges
exq̄siuit : et abstulit omne iniquū et malum .
Sancta glorificauit : et multiplicauit vasa
sanctoz . Et auditū ē rome qz d̄fuctus esset
ionathas et vsq; i spartiatā : et p̄tristati sūt
valde . At audierūt autē qz simon frater ei'
factus esset sumus sacerdos loco ei' . et ip̄e
obtinere omne regionē et ciuitates in ea :
scripserunt ad eū i tabul' ereis vt renoua-
rēt amicicias et societate : quā fecerāt cum
iuda et cū ionatha fr̄ibus eius . Et lecte sūt
in p̄spectu ecclesie in h̄rlm . Et hoc exēplū
epistolaz quas spartiate miserūt . Sparti-
anoz p̄nceps et ciuitates . simoni sacerdoti
magno . et seniorib; et sacerdotib; . et reliquo
p̄plo iudeoz fr̄ib; salutē . Legati q̄ missi sūt
ad pplum nr̄m nūciauerūt nob̄ de vr̄a glia
et honore . et leticia : et gauisissimus i introi-
tu eoz . Et scripsimus que ab eis erāt dicta
in cōcilijs populi sic . Numenius antiochi .
et antipater iasonis filius legati iudeoz ve-
nerūt ad nos : r̄nouātes nobiscū amiciciā
p̄stinā . Et placuit p̄plo excipere viros glia-
se : et ponē exēplū simonū eoz . i segregatis

populi libris: ut sit ad memoriā p̄lo spar
 tiatay. Exēplū aut̄ hoz scripsim⁹ simoni
 magno sacerdoti. Post hoc aut̄ misit simō
 numeniū romā hñtez clipeū magnū aure⁹
 um pondus minaz mille: ad statuendā cū
 eis societate. Cū aut̄ audisset p̄lus roma⁹
 nus simones istos dixērt. Quā gr̄arū actō
 nē reddem⁹ simoni. et filijs ei⁹? Restituit ei
 ip̄e fr̄es suos: et expugnauit inimicos isrl̄
 ab eis. Et statuerūt ei libertatē: et scripse
 rūt in tabul̄ ereis: et posuerūt in titulis in
 montē syon. Et hoc ē exemplū scripture.
 Octaua decima die mens̄ ebul. āno cētēsi
 moseptuagesimosecūdo anno tērcō. sub si
 mone sacerdote magno ī assaramel ī puen
 tu magno sacerdotū et p̄li et p̄cipū. et gen
 tis et senio⁹ regionis. nota facta sūt hec:
 qm̄ frequē facta sūt p̄lia ī regione n̄ra.
 Simon aut̄ matathie fili⁹ ex filijs iarib. et
 fr̄es eius tederūt se piculo: et restituerunt
 abuersarijs gētis sue ut starēt sancta ip̄oz
 et lex: et gl̄ia magna glorificauerūt gentē
 suā. Et p̄gregauit ionathas gentē suam: et
 factus ē illis sacerdos magnus: et apposit⁹
 ē ad p̄lum suū. Et voluerūt inimici eoz
 calcare sancta: et atterere regionē ip̄oz: et
 excedere man⁹ in sancta sanctor̄. Tūc resti
 tit simō et pugnauit p̄ gētē sua: et erogauit
 pecunias multas. et armauit viros otutis
 gētis sue. et dedit illis stipēdia. Et muniuit
 ciuitates iudee et bethsurā q̄ erat in finibus
 iudee. ubi erāt arma hostiū antea: et posuit
 illic p̄sidiū viros iudeos. Et ioppen muni
 uit q̄ erat ad mare: et gazarā que est ī finib⁹
 azoti: in q̄ hostes ātea h̄tabāt. Et colloca
 uit illic iudeos: et quecūq; apta erāt ad cor
 reptōz eoz posuit ī eis. Et vidit p̄lus actū
 simonis et gl̄iam quā cogitabat facere gētī
 sue. et posuerūt eū ducē suū et p̄cipē sacer
 dotū eo q̄ ip̄e fecerit hec oīa: et iusticiaz et
 f̄iē quā p̄seruauit gētī sue: et quesiuit om̄i
 modo exaltare p̄lm suū. Et in dieb⁹ ei⁹ p̄
 speratū ē in manib⁹ ei⁹. ut tollerent̄ gētes
 de regione ip̄oz: et q̄ in ciuitate dauid erāt
 in hir̄lm in arce de q̄ p̄cedebāt et p̄amina
 bāt oīa q̄ in circuitu sanctor̄ sūt: et infere
 bāt plagā magnaz castitati. Et collocauit
 in ea viros iudeos ad tutamentū regionis
 et ciuitatis: et exaltauit muros in hir̄lm.
 Et rex demetrius statuit illi sūmū sacerdo
 tiū. Scdm̄ hec fecit eū amicū suū: et glori

ficauit eū gl̄ia magnā. Audiuit em̄ q̄ ap
 pellati sūt iudei a romanis amici et socij et
 fr̄es: et qz suscepērt legatos simonis gl̄iose:
 et qz iudei et sacerdotes eoz p̄senserūt eū esse
 ducē suū et sūmū sacerdotē in eternū donec
 surgat p̄beta fidelis: et ut sit sup̄ eos dux:
 et ut cura esset illi p̄ sanctis. et ut p̄stitueret
 p̄positos sup̄ opa eoz et sup̄ regionē. et sup̄
 arma et sup̄ p̄sidia. et cura sit illi de factis: et
 ut audiat ab omnib⁹. et ut scribant̄ in noīe
 ei⁹ omnes circūscriptōnes in regione. et ut
 operiat̄ purpura et auro: et ne liceat ulli ex
 p̄lo et ex sacerdotib⁹ irritū facere aliquid
 hoz. et p̄tradocere hijs que ab eo dicuntur
 aut p̄uocare p̄uētum in regione sine ip̄o:
 et vestiri purpura. et uti fibula aurea. Qui
 aut̄ fecerit p̄tra hec. aut irritū fecerit ali
 quid hoz: reus erit. Et placuit om̄i p̄lo
 statuere simonē: et facere scdm̄ verba ista.
 Et suscepit simon et placuit ei ut sūmo sa
 cerdotio fūgeretur: et esset dux et princeps
 gentis iudeoz et sacerdotū: et p̄sset om̄ib⁹.
 Et scripturā istā dixerūt ponere ī tabulis
 ereis: et ponere eas in peribulo sanctor̄ in
 loco celebri. Exemplū autem eoz ponere
 in erario: ut habeat simon et filij eius.

Capitulum XV.

Emisit rex antiochus fili⁹ deme
 trij epistolās ab insulis maris si
 moni sacerdoti et p̄cipi gētis iu
 deoz et vniuerse gētī: et erāt p̄tinentes hunc
 modum. Rex antiochus simoni sacerdoti
 magno: et gētī iudeoz salutē. Quoniamq;
 dem pestilentes obtinuerūt regnū patrum
 n̄roz: volo at̄ v̄dicare regnū et restituere
 illud sicut erat antea electū: feci mltitudi
 nem exercitus. et feci naues bellicas. Eolo
 aut̄ p̄cedere p̄ regionē ut vlciscar in eos q̄
 corruerūt regionē n̄ram: et q̄ d̄solauerūt
 ciuitates multas ī regno meo. Nūc ḡ sta
 tuo tibi oēs oblatōes q̄s remisērūt tibi añ
 me omnes reges. et quecūq; alia bona remi
 serūt tibi: et permitto tibi facere p̄cussurā
 p̄prij nummismatis in regione tua. Hieru
 salem aut̄ sanctam esse et liberā: et omnia
 arma que fabricata sūt et p̄sidia que cō
 struxisti q̄ tenes. maneāt tibi. Et omne de
 bitū regis et que futura sūt regi ex hoc et ī
 totū tps remittunt̄ tibi. Cū aut̄ obtinueri
 m⁹ regnū n̄m. glorificabim⁹ te et gētē tuā.
 et tēpluz gloria magna: ita ut manifeste

gloria v̄ra in vniuersa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto exijt antiochus in terrā patrum suorum: et p̄uenerūt ad eū oēs exercitus: ita ut pauci relictī essent cū triphone. Et insecut⁹ ē eum antiochus rex: et venit dorā fugiens per maritimā. Sciebat enī q̄ congregata sūt mala in eū: et reliq̄t eū exercitus. Et applicuit antiochus sup̄ torā cū centū viginti milib⁹ viroz belligerator⁹: et octo milib⁹ eq̄tū. Et circūiuit ciuitatē: et naues a mari accesserūt et vexabāt ciuitatē a terra et mari: et neminē sinebāt ingredi vel egredi. Venit autē numeni⁹ et q̄ cū eo fuerāt ab vrbe roma hñtes epistolas regib⁹ et regionib⁹ scriptas: in quib⁹ continebātur hec. Lucius p̄sul romanor⁹. p̄tolomeo regi salutē. Legati iudeor⁹ venerūt ad nos amici n̄ri renouātes p̄stinā amicitia et societate: missi a simone p̄ncipi sacerdotū et p̄lo iudeor⁹. Attulerūt autē clipeū aureum minaz mille. Placuit itaq; nobis scribere regib⁹ et regionib⁹ ut nō inferant ill̄ mala: neq; ipugnet eos et ciuitates eor⁹. et r̄giones eor⁹: et ut nō ferāt auxiliū pugnātib⁹ aduersus eos. Elisu ē at̄ nob̄ accipe ab eis clipeū. Si q̄ q̄ pestilētes fugerint d̄ regione ip̄or⁹ ad vos. Edite eos simoni p̄ncipi sacerdotū: ut iudicet in eos sc̄dm legē suā. Hec eadem scripta sūt demetrio regi. et attalo. et arabi. et arfaci. et in oēs r̄giones: et sāsame. et spartanis. et delo. et mīdo. et sicione. et carie. et samū. et phanphiliā. et lician. et alacarnasuz. et rodū. et fasevida. et choo. et sīden. et arado. et gortinā. et egnidū. et ciprū. et cirenē. Exemplū autē eor⁹ scripserūt simoni p̄ncipi sacerdotum: et p̄lo iudeor⁹. Antiochus autē rex applicuit castra in dorā secundo: admouens ei semp manus et machinas faciens: et p̄clusit triphonē ne p̄cederet. Et misit ad eū simon duo milia viroz elector⁹ in auxiliū: et argentum et aux et vasa copiosa. et noluit ea accipere: sed irrupit oīa que p̄ctus ē cum eo antea: et alienauit se ab eo. Et misit ad eū anthenobium vnuz de amicis suis: ut tractaret cum ip̄o dicens. Vos tenetis ioppen et gazaram et arcem q̄ est in birlm ciuitatis regni mei: fines eaz desolastis et fecistis plagā magnā ī terra: et dominati estis per loca multa in regno meo. Nūc ergo tradite ciuitates q̄s occupastis: et tributa locor⁹ ī quib⁹ dominati estis ex

fines iudee. Sinaut date p̄ illis quingēta talēta argēti: et exterminij qd̄ exterminastis et tributor⁹ ciuitatuz. alia talēta quingēta. Sinaut veniem⁹: et expugnabim⁹ vos. Et venit antheonobi⁹ amic⁹ regis in birlm et vidit gloriā simonis et claritatē in auro et argēto et apparatū copiosū. et obstupuit: et retulit ei verba regis. Et r̄ndit ei simon: et dixit ei. Neq; alienā terrā sūpsimus. neq; q̄ alienā detinem⁹: sed hereditatē patrum n̄ror⁹. q̄ iniuste ab inimicis n̄ris aliquo tēpore possessa ē. Nos vero tēpus hñtes vendicamus hereditatē patrum n̄ror⁹. Nam d̄ ioype. et gazara. que ex postulas: ipsi faciēbāt in p̄lo plagā magnā. et in regione nostra: hoz damus talēta centū. Et nō r̄ndit ei anthenobius verbū. Reuersus autē cum ira ad regē renūciauit ei v̄ba ista: et gloriā simonis et vniuersa q̄ vidit: et irat⁹ ē rex ira magna. Triphon autē fugit nauī ī ortosaida. Et p̄stituit rex centebium ducē maritimū et exercitū peditum et equitū dedit illi. Et mandauit illi mouere castra p̄tra faciē iudee: et mandauit ei edificare cedronē: et obstruere portas ciuitatis: et debellare populū. Rex autē p̄sequebat̄ triphonē. Et p̄ueit cēdebi⁹ iamniā. et cepit irritare plebē. et p̄culcare iudeā. et captiuare pl̄m. et edificare: et edificare cedronem. Et collocauit illic eq̄tes et exercitū: ut egressi pambulant viam iudee sicut p̄stituit ei rex.

Ascēdit iohan **Ca.** XVI. nes de gazaris: et nūciauit simoni patri suo que fecit centebe⁹ ī p̄lo ip̄orū. Et vocauit simon duos filios suos et fr̄es mei et domus patris mei expugnauimus hostes isrl̄ ab adolecētia vsq; ī hūc diē: et p̄speratū est in manib⁹ n̄ris liberare isrl̄ aliquoties. Nūc autē senui: s̄ estote loco meo et fr̄is mei: et egressi pugnate p̄ gente nostra. Auxiliuz vero de celo vobiscum sit. Et elegit de regione viginti milia viroz belligerator⁹ et equites. et p̄fecti sūt ad centebē. et dormierunt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpum. Et ecce exercit⁹ copiosus in obuiā ill̄ peditū et eq̄tum: et fluui⁹ torrēs erat int̄ mediū ip̄or⁹. Et abmouit castra p̄ faciē eor⁹ ip̄e et plus ei⁹: et vidit pl̄m trepidantē ad transfretandū torrentē: et trāsfretauit p̄mus. Et viderunt

lecidus

cum viri. et transierunt post eum. Et diuisit
 populū: et equites in medio peditum. erat
 autē equitatus aduersarioꝝ copiosus ni-
 mis. Et exclamauerunt sacris tubis: et i fu-
 gam uersus est cedebeus et castra eius. et
 ceciderunt i eis multi vulnerati: residui autē
 in munitōem fugerunt. Tūc vulneratus est
 iudas frater iohānis. Johannes autē inse-
 cutus est eos donec venit cedronam quam
 edificauit: et fugerunt usq; ad turres q̄ erāt
 in agris azoti: et succedit eas igni. Et ceci-
 derunt ex illis duo milia viroꝝ: et reuersus
 est in iudeam in pace. Et ptolomeus filius
 abobi constitutus erat dux in cāpo iericho:
 et habebat argentū et aurum multū. Erat
 enī gener. sūmi sacerdotis. Et exaltatū est
 cor eius: et volebat obtinere regionē: et co-
 gitabat dolū aduersus simonē et filios eiꝝ
 ut tolleret eos. Simon autē perambulans
 ciuitates que erāt in regione iudee. et soli-
 citudinē gerēs earum descendit in iericho.
 ipe et mathathias filius eius et iudas: anno
 centesimoseptuagesimo septimo mense vn-
 decimo. Hic est mēsis sabbath. Et suscepit
 eos filius abobi in municiūculam que vo-
 cat̄ doch. cum dolo quā edificauit: et fecit
 eis uiuiū magnū: et abscondit illic viros.
 Et cum inebriatus esset simon et filij eius.
 surrexit ptolomeus cū suis. et sumplerunt
 arma sua: et intrauerunt in uiuium. et oc-
 ciderunt eum et duos filios eius: et quosdam
 pueros eius. Et fecit deceptōem magnā in
 israhel: et reddidit mala pro bonis. Et scri-
 psit hec ptolomeus et misit regi: ut mitte-
 ret ei exercitū in auxiliū: et traderet ei re-
 gionē et ciuitates eoꝝ et tributa. Et misit
 alios in gazarā tollere iohānē: et tribunis
 misit epistolas ut veniret ad se: et daret eis
 argentum et aux et dona. Et alios misit oc-
 cupare hierusalem. et montē templi. Et p-
 curres quidam nūciauit iohāni in gazara
 qd̄ perijt pater eius et fratres ei: et qd̄ misit
 te quoq; interfici. Et audiuit autē uehemē-
 ter expauit: et p̄hendit viros qui venerāt
 p̄tere eū: et occidit eos. Cognouit enī quia
 querebāt eū p̄tere. Et cetera simonū iohā-
 nis et belloꝝ eius. et bonarū virtutum quibꝝ
 fortit̄ gessit et edificij muroꝝ q̄s extruxit et
 rerū gestarū eius: ecce hec scripta sūt in li-
 bro hierū sacerdotij eius: ex quo factus est
 princeps sacerdotū post patrem suum.

Explicite liber primus machabeoꝝ. Incipit
 secundus.

Natribus q̄ sunt p̄ egiptū
 iudeis salutem dicunt fra-
 tres qui sunt in hierosoli-
 mis iudei. et qui in regione
 iudea: et pacem bonā. Be-
 nefaciat vobis deus. et me-
 minerit testamēti sui. quod locutus est ad
 abraham. et ysaac et iacob seruoꝝ suorum
 fidelioꝝ: et det vobis cor omnibꝝ ut colatis
 eum: et faciatis eius volūtātē corde magno
 et anima volenti. Adaperiat cor vestrum
 in lege sua et in preceptis suis: et faciat pa-
 cem. Exaudiat oratōnes vestras. et recōci-
 lietur vobis: nec vos deserat in tēpore ma-
 lo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis.
 Regnāte demetrio anno centesimo septua-
 gesimonono nos iudei scripsimus vobis in
 tribulatōne et impetu qui superuenit nob̄
 in istis ānis: ex quo recessit iason a sancta
 terra. et a regno. Portam succenderunt: et
 effuderunt sanguinē innocentē. Et orau-
 mus ad dñm et exauditi sumus: et obtulimꝝ
 sacrificiū et simulaginē: et accēdimus lu-
 cernas et p̄posuimus panes. Et nūc frequē-
 tate dies scenophegie mensis casleu. Anno
 centesimo octogesimo octauo. plus qui est
 hierosolimis. Et in iudea senatusq; et iu-
 das aristobolo magistro ptolomei regis q̄
 est de genere xp̄oꝝ sacerdotū et hīs qui in
 egipto sūt iudeis: salutem et sanitatem. De
 magnis periculis a deo liberati magnifice-
 grās agimus ipi: utpote qui aduersus ta-
 lē regem dimicauimꝝ. Ipe enī ebullire fe-
 cit de p̄side eos q̄ pugnauerūt p̄tra nos. et
 sanctā ciuitatē. Nā cū in p̄side esset dux ipe
 et cū ip̄o imensus exercitꝝ: cecidit in tēplo
 nanee: p̄silio deceptꝝ sacerdotū nanee. Et
 enī cū ea hitaturus venit ab locū antiochꝝ
 et amici ei: et ut acciperet pecunias mul-
 tas dotis noīe. Cūq; p̄posuisset eas sacerdo-
 tes nanee et ipe cum paucis ingressus esset
 int̄ ambitū phani: clauserūt tēplū. Cū autē
 intrasset antiochꝝ aptoꝝ occulto abitu tē-
 pli mittētes lapides pcusserunt bucē et eos
 qui cū eo erant: et diuiserūt membratim: et
 capitibꝝ amputatis foras piecerunt. Per
 omnia b̄ndictꝝ deus: qui tradidit impios.

Facturi igitur quinta et vicesima die mensis casleu purificationem templi. necessarium duximus significare vobis: ut et vos quoque agatis diem scenophegie. et diem ignis: qui datus est quoniam neemias edificato templo et altari obtulit sacrificia. Nam cum in presbitero duceretur presbiteri nostri: sacerdotes qui tunc cultores dei erant acceptum ignem de altari occulte absconderunt in valle ubi erat puteus altus et siccus: et in eo protutati sunt eum. ita ut omnibus ignotus esset locus. Cum autem presbiterissent anni multi. et placuit deo ut mitteretur neemias a rege presbiteris: nepotes sacerdotum illorum qui absconderant miserunt ad requirendum ignem: et sicut narrauerunt nobis non inuenerunt ignem sed aquam crassam. Et iussit eos haurire. et afferre sibi: et sacrificia que imposita erant iussit sacerdos neemias aspergi ipsa aqua: et ligna. et que erant supposita. Atque hoc factum est. et tempus affuit quod sol refulsit qui prius erat in nubilo: accessus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur. Oratorem autem faciebant omnes sacerdotes dum presbiter mare sacrificium ionatha ichoate: ceteris autem respondetibus. Et neemie erat oratio hunc habens modum. Domine deus omnium creator: terribilis et fortis iustus et misericors qui solus es bonus rex: solus presbiter solus iustus et omnipotens et eternus: qui liberaas israel de omni malo: qui fecisti presbiter electos et sanctificasti eos: accipe sacrificium pro universo populo tuo israel: et custodi pro te tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram: libera eos qui seruiunt gentibus. et contemptos et abominatos respice: ut sciant gentes quod tu es deus noster. Afflige opprimentes nos: et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant ymnos: usqueque presbiterum esset sacrificium. Cum autem consumptum fuisset sacrificium: ex residua aqua neemias iussit lapides maiores presbiteri. Quod ut factum est. ex eis flamma accensa est: sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Et vero manifestata est res: renunciatum est regi persarum quod in loco in quo ignem absconderant hi qui translati fuerant sacerdotes. aqua apparuit: de qua neemias et qui cum eo erant purificauerunt sacrificia. Considerans autem rex rem et diligenter examinans: fecit ei templum ut probaret quod factum erat. Et cum probasset: sacerdotibus donauit multa bona et alia atque alia munera: et accipiens manu

sua tribuebat eis. Appellauit autem neemias hunc locum neptbar. quod interpretatur purificatio. Locatus autem apud plures nephi.

Capitulum

II.
Inuenit autem in descriptionibus hieremie prophete. qui iussit eos ignem accipere qui transmigrabant ut significatum est: et ut mandauit transmigratis. Et dedit illis legem ne obliuiscerent precepta domini: et ut non exerrarent mentibus videntes simulacra aurea et argentea. et ornamenta eorum: et alia huiusmodi dicentes hortabatur. ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura: quod tabernaculum et archam iussit propheta diuino responso ad se facto comitari secum. usqueque exiit in montem: in quo moyses ascendit et vidit dei hereditatem. Et veniens ibi hieremias inuenit locum speluce: et tabernaculum et archam et altare incensi intulit illuc: et ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum: et non potuerunt inuenire. Et tunc agnouit hieremias: culpans illos dixit. qui ignotus erit locus donec congreget deus congregationem populi: et propheta fiat. Et tunc dominus ostendet hec: et apparebit maiestas domini: et nubes erit sicut et moysi manifestabatur: et sicut cum salomon petijt ut locus sanctificaretur (magno deo manifestabat hec.) Magnifice etiam sapientiam extabat: et ut sapientiam hominis obtulit sacrificium dedicationis et consumationis templi. Sicut et moyses orabat ad dominum: et descendit ignis de celo et consumpsit olocustum: et dixit moyses eo quod non sit mandatum quod erat pro peccato. et presbiterum est. Similiter et salomon octo diebus celebravit dedicationem. Inferabant autem in descriptionibus et commentariis neemie hec eadem: et qualiter presbiterum bibliothecam congregauit de regionibus librorum prophetarum et dauid: et epistolas regum et de bonariis. Similiter autem et iudas ea que dixerat pro bellum quod nobis acciderat congregauit omnia: et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec: mittite qui perferat vobis. Acturi itaque purificationem scripsimus vobis. Bene ergo facietis: si egeritis hos dies. Deus autem qui liberauit populum suum et reddidit hereditatem omnibus. et regnum et sacerdotium et sanctificationem sicut promisit in lege: speramus quod cito noster miserabit: et congregabit deus sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos deus machabeo et de fratribus eius. et de templo magni

purificatōne. 7 de are dedicatōne: sed et de
 plijs q̄ ptinēt ad antiochū nobilē. 7 filium
 ei' eupatorē: 7 de illuminatōibz q̄ de celo fa-
 cte sūt ad eos q̄ p iudeis fortit' fecerūt: ita
 ut uniuersā regionē cū pauci essēt vindica-
 rēt 7 barbarā mltitudinē fugarēt: 7 famo-
 sissimū toto orbe tēplū recuparēt: 7 ciuita-
 tē liberarēt: ut 7 leges q̄ abolite erāt r̄stitu-
 erent. dño cū oī trāquillitate ppicio facto
 illis: itēq; ab iasone c̄yreneo. quinq; libris
 p̄pensa tēptauim' nos uno volumie bre-
 uiare. Cōsiderātes ei' multitudinē libroz 7
 difficultatē volētibz aggredi narratōes h̄i-
 storiaz. pp̄ multitudinē rez curauim' vo-
 lētibz quidē legere ut esset animi oblectatō:
 studioso vero ut facile possint memorie cō-
 mēdare: oībz autē legētibz utilitas p̄ferat.
 Et nob̄ quidē ip̄is q̄ hoc op' breuiādi cau-
 sa suscepim' nō facilē laborē: ymmo vero
 negociū plenū vigiliā 7 sudoris assūpsim'
 Sicut h̄i q̄ p̄parāt p̄uuiū. 7 querūt alioz
 volūtati parere: pp̄ multoz gr̄am libēter
 laborē sustinem': veritatē quidē de singlis
 auctoribz p̄cedentes: ip̄i autē scdm datā for-
 mā breuitati studētes. Sicut em̄ noue do-
 mus architecto d̄ uniuersa structura curā
 dū ē. ei vero q̄ pingere curat q̄ apta sūt ad
 ornatū exq̄rēda sūt: ita estimandū ē et in
 nob̄. Et em̄ intellectū colligere 7 ordinare
 p̄monē. et curiosi' p̄tes singlas qualq; dis-
 q̄rere historie p̄gruit auctori: breuitatē ve-
 ro dictōis sectari. 7 executōnes rez vitare
 breuiāti p̄cedendū ē. Sic q̄ narratōez inci-
 piemus: d̄ p̄fatōe tm̄ dixisse sufficiat. Stul-
 tū etem̄ ē atē historiā effluere: i ip̄a autē h̄i-
 storia succingi. **Ca. III.**

Hitur cū sancta ciuitas habitare
 tur in omni pace: leges autē adhuc
 optime custodirent pp̄ onie pon-
 tificis dispositōem 7 pietatē 7 animos odio-
 hntes mala: fiebat ut 7 ip̄i reges et princi-
 pes locū sūmo honore dignū bucerent. et
 templū maximis muneribz illustrarēt: ita
 ut seleucus asye rex de redditibz suis p̄sta-
 ret omnes sūptus ad misteriu sacrificioz
 ptinētes. Dimō autē de tribu beniamin p̄-
 positus tēpli p̄stitut': p̄tēbat obsistentē
 sibi principe sacerdotū iniquū aliqd̄ i ciui-
 tate moliri. S; cū vincere oīa nō posset.
 venit ad appoloniū tharsee filiū q̄ in illo tē-
 pore erat dux celessyrie 7 p̄benicis: 7 nun-

ciauit ei pecunijs innumerabilibz plenū esse
 erariū hierosolimīs. 7 p̄munes copias im-
 mēsas esse q̄ nō ptinēt ad ratōez sacrificio-
 rū: esse autē possibile sub p̄fate regis cabere
 uniuersa. Cūq; retulisset ad regē appollo-
 ni' de pecunijs q̄ delate erāt: ille accitū he-
 liodor' q̄ erat sup negocia ei' misit cū mā-
 datis: ut p̄dictā pecuniā t̄nsportaret. Sta-
 timq; heliodor' iter ē aggressus: specie quibz
 tē q̄si p̄ celessyriā et p̄benicē ciuitates esset
 peragatur': re autē vera regis p̄positū per-
 fecturus. Sed cū venisset hierosolimaz. et
 benigne a sūmo sacerdote i ciuitate esset ac-
 ceptus. narrauit d̄ dato iudicō pecuniā:
 7 cui' rei gr̄a abesset apuit. Interrogabat
 autē si vere hec ita essēt. Tūc sūmus sacer-
 dos ostēdit deposita esse hec 7 victualia vi-
 duaz 7 pupilloz: quedaz vero esse hircani-
 thobie viri valde eminentis. i h̄ijs q̄ detule-
 rat impi' simō: uniuersa autē argēti talēta
 esse q̄dringēta. 7 auri ducenta: decepi vero
 eos q̄ credidisset loco 7 tēplo qd̄ p̄ uniuersū
 mūdū honorat. p̄ sui veneratōne 7 san-
 ctitate. omnino impossibile esse. At ille p̄
 h̄ijs q̄ hēbat in mādatis a rege: dicebat oī
 genere r̄gi ea esse d̄ferēda. Cōstituta atē die
 inēbat de h̄ijs heliodorus ordinatur'. Non
 modica vero p̄ uniuersā ciuitatē erat tre-
 pidatō. Sacerdotes autē ante altare cū sto-
 lis sacerdotalibz iactauerūt se: et iuocabāt
 de celo eū qui depositis legē posuit: ut h̄ijs
 q̄ d̄posuerāt ea salua custodiret. Jā vero q̄
 videret sūmi sacerdotis vultū: mēte vulne-
 rabať. p̄ facies ei' 7 color imutat'. declara-
 bat iternū animi dolorē. Circūfusa ei' erat
 mesticia qd̄a viro. 7 horror corpis: p̄ quez
 manifest' aspiciētibz dolor cordis ei' efficie-
 bať. Alij etiā gregati de domibz p̄fluebant
 publica supplicatōe obsecrātes: p̄ eo q̄ i cō-
 tēptū loc' esset vēturus. Accincteq; muli-
 eres cilicij pect' p̄ plateas p̄fluebāt: s; et
 v̄gines q̄ p̄cluse erāt p̄currebāt ad oniam:
 alie atē ad muros: quedā vero p̄ fenestras
 aspiciēbāt: uniuerse atē p̄tēdentes man' in
 celuz: d̄p̄cabantur. Erat ei' misera p̄mixte
 multitudinis 7 magni sacerdotis in agone
 p̄stituti expectatō. Et h̄i quidē inuocabūt
 oīpotentē deum: ut credita sibi h̄ijs q̄ cre-
 diderant cū omni integritate p̄seruarenť.
 Heliodor' autē qd̄ d̄creuerat p̄ficiēbat. eodē
 loco ip̄e cū satellitibz circa erariū presēs:

sed spiritus omnipotentis dei magnas fecit sue ostensionis evidentiā: ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei: ruentes dei virtute. in dissolutionem et formidinem converterent. Apparuit enim illis quidam equus. terribilem habens sessorē. optimis operimentis adornatus: isque cum impetu heliodoro pedes calces elisit. Qui autem ei sedebat videbat arma habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decorati. optimi gloria. speciosique amictu: qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant: sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus cecidit in terram: eumque multa caligine circumfusum rapuerunt: atque in sella gestatoria positum eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus et satellitibus predictum ingressus est erarius. portabat nullo sibi auxilium ferente: manifesta dei cognita virtute. Et ille quidem per divinam virtutem iacebat mortuus: atque omni spe et salute privatus. Hi autem dominum benedicebant quod magnificabat locum suum: et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum: apparet omnipotentem domino gaudio et leticia impletum est. Tunc vero ex amicis heliodori quidam rogabat presertim oniam ut invocaret altissimum: ut vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus. Considerans autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur maliciam aliquam ex iudeis circa heliodorum consummatam: obtulit pro salute viri hostiam salutare. Cumque summus sacerdos oraret: iidem iuvenes eiusdem vestibus amicti assistentes heliodoro dixerunt. Onie sacerdoti gratias age. Nam prope eum tibi dominus vitam donavit. Tu autem a deo flagellatus: nuntia omnibus magnalia dei et profectus. Et hijs dictis non responderunt. Heliodorus autem hostiam deo oblata. et votis magnis promissis ei. qui vivere illi concessit: et onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magni dei. Cum autem rex interrogasset heliodorum quis esset aptus adhuc semel hierosolimam mitti ait. Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem mitte illuc: et flagellatum eum recipies. si tamen evaserit: eo quod in loco sit vere dei quedam virtus. Nam ipse qui habet in celis habitacionem visitator et adiutor est loci illi: et venientes ad malefaciendum percutit ac perdit. Igitur de heliodoro et erarij custodia ita se res habet

Capitulum. **III.**

Simon autem predictus pecuniarum et patrie dilator male loquebatur de omnia: tanquam ipse heliodorum instigasset ab hec. et ipse fuisset incensor malorum: puerosque civitatis ad defensorē gentis sue. et emulatore legis dei. audebat insidiatore regni dicere. Sed cum inimicitie inter se procederent ut etiam per quosdam simonis necessarios homicidia fierent: considerans onias periculum gentis. et apollonium insanire. utpote celestis. et phenicis ad augendam maliciam simonis: ad regem se contulit. non ut civium accusator: sed communem utilitatem apud semetipsum universae multitudinis considerans. Glidebat enim sine regali prudentia impossibile esse pacem rebus dari: nec simonem posse cessare a stulticia sua. Sed post seleuci vite excessum cum suscepisset regnum antiochi qui nobilis appellabatur ambiebat iason frater onie summum sacerdotium: adito rege. promittens ei argenti talenta tricenta sexaginta: et ex redditibus alijs talenta octoginta. Super hoc promittebat et alia centum quinquaginta: si potestati eius procederetur gymnasium et ephebias sibi constitueret: et eos qui in hierosolymis erant antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinuisset principatum. statim ad gentilem ritum tribules suos transferre cepit: et amotis hijs qui humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta. per iohannem presbiterum eupolemi. qui apud romanos de amicitia et societate factus est legatione legitima: civium iura destituens sua instituta sanctiebat. Et eius ausus est sub ipsa arce gymnasium constituit: et optimos quosque epheborum in lupanariis ponere. Erat autem hoc non iniuriam sed incrementum quoddam. et profectus gentis et alienigene perversitatis. prope impij et non sacerdotis iasonis nepharium et iauditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinarent participes fieri palestre. et prohibitis eis iniuste et in exercitijs disci: et patrios quidem honores nihil habentes: grecas glorias optimas arbitrabantur. Quare gratia periculosa eos contempto habebat: et eorum instituta emulabant: ac per omnia hijs similes esse cupiebant. quos hostes et pemptores habuerant. In leges enim divinas impie agebant. ipse non cedit: sed hoc tempus sequens declarabit. Cum autem antiquenalis agon. et tyro celebraretur et rex presens esset: misit iason facinorosus ab hierosolymis viros pemptores portantes argenti

didragmas trecetas i sacrificiū hculis: q̄s
 postulauerūt hī q̄ apportauerāt ne i sacrifici
 cū erogarēt q̄ n̄ oporteret: s̄ i alios sū
 pt̄ eas deputari. S̄ hec oblata sūt q̄tē ab
 eo q̄ miserat i sacrificiū hculis: p̄t̄ p̄tēs
 at̄ date sūt i fabricā nauū triremiū. Mis
 so at̄ i egiptū appollonio nesthei filio p̄t̄
 p̄tēs ptolomei phylometoris r̄gis. cū
 cognouiss̄ antiochus alienū se a negocijs
 regni effectū: p̄t̄ijs utilitatib̄ p̄sulēs. p̄t̄
 ctus inde venit ioppē: et inde hierosolimā.
 Et magnifice a iasone 7 ciuitate suscept̄.
 cū saculaz luminib̄ 7 laudib̄ igressus ē: 7
 inde i phenicē exercitū p̄uertit. Et post tri
 ennijs t̄ps misit iason menelaū sup̄dicti si
 monis fr̄ez portante pecunias regi: 7 d̄ ne
 gocijs necessarijs respōsa platurū. At ille
 comēdat̄ regi cū magnificasset faciē p̄t̄
 tis ei. i semetipsū retor̄sit sūmuz sacerdoti
 tiū: supponēs iasoni talēta argēti trecēta.
 Acceptisq̄ a rege mandatis venit. nihil q̄
 tē h̄ns dignū sacerdotio: aios vero crudel
 t̄rāni: 7 fere belue irā gerēs. Et iason q̄tē
 q̄ p̄t̄ fr̄ez captiuauerat: ipse decept̄ p̄t̄
 gus i āmanitē expulsus est regionē. Mene
 laus at̄ p̄t̄cipatū q̄tē obtinuit: d̄ pecunijs
 vero regi p̄missis nihil agebat: cū exactōz
 facēt sostrat̄ q̄ arche erat p̄posit̄. Naz ad
 hūc exactō vectigaliū p̄t̄iebat: quā ob cāz
 otriq̄ ad regē sūt euocati. Et menelaus mo
 tus ē a sacerdotio succedēte l̄simacho fr̄e
 suo: sostrat̄ at̄ p̄lat̄ est ciprijs. Et cū hec
 agerent̄ p̄t̄igit tharsenses 7 mallotas sedi
 t̄ez mouē: eoz antiochi r̄gis p̄cubine do
 no essēt date. Festināter itaq̄ rex venit se
 bare illos: relicto suffecto vno ex comiti
 bus suis andronico. Rat̄ at̄ menelaus acce
 pisse se t̄pus oportunū. aurea q̄daz vasa e
 t̄plo furat̄ donauit andronico: 7 alia v̄t̄
 biderat t̄jro 7 p̄ vicinas ciuitates. Q̄d̄ cuz
 certissime cognouiss̄ onias. arguebat eū: ip̄e
 i loco tuto se p̄tinēs ātiochie sec̄ daphnē.
 Eū menelaus accedēs ad andronicū. roga
 bat vt oniaz interficēt. Qui cū veniss̄ ad
 oniaz. 7 datis dextris cū iureiurādo quaz
 uis eēt ei suspect̄ suasisset de asilo p̄cedē:
 statū eū peremit n̄ verit̄ iusticiā. Ob quā
 causā nōsoluz iudei. s̄ etiā alie q̄ natōnes
 indignabāt̄: 7 moleste ferebāt̄ d̄ nece tāti vi
 ri iniusta. S̄ regressū regē de cilicie locis
 adierūt iudei apud antiochiā. simul 7 gre

ci: p̄t̄rētes d̄ iniq̄ nece onie. Contristatus
 itaq̄ antiochus aīo p̄t̄ter oniaz: 7 flexus ad
 misericordiā lacrimas fudit: recordat̄ de
 functi sobrietatē 7 modestiā. Accēsisq̄ ani
 mis andronicū purpura erutū p̄ totā ciui
 tatē iubet circūduci: 7 i eodē loco i q̄ i onī
 az impietate comiserat. sacrilegū vita priua
 ri: d̄no illi p̄dignā retribuente penā. Mul
 tis at̄ sacrilegis i t̄plo a l̄simacho comif
 sis menelai p̄silio et diuulgata fama p̄gre
 gata ē mltitudo aduersū l̄simachū: mul
 to iā auro exportato. Turbis at̄ insurgē
 gētib̄ et animis ira repletis: l̄simachus ar
 matis fere trib̄ milib̄. iūqs manib̄ vti ce
 pit: duce q̄dā t̄rāno etate parit̄ et demē
 cia p̄ucto. S̄ vt intellexerūt conatū l̄si
 machi. alij lapides. alij fustes validos arri
 puere: quidā vero cinerē i l̄simachū iece
 re. Et multi quidā vulnerati: q̄daz at̄ 7 p̄
 strati: omēs vero i fugaz p̄uersi sūt. Ipsuz
 etiaz sacrilegū secus erariū interfecerunt.
 De hīs ergo cepit iudiciū aduersus mene
 laū agitari. Et cū veniss̄ rex t̄jz: ad ip̄m
 negociū detulerūt missi tres viri a seniori
 bus. Et cū suparet̄ menelaus. p̄misit ptolo
 meo multas pecunias dare ad suatēdū re
 gi. Itaq̄ ptolomeus i q̄daz atrio positum
 q̄si refrigerādi grā regez adiit. 7 deduxit a
 sentēcia: et menelaū q̄tēz vniuerse malicie
 reū criminib̄ absoluit: miseros at̄ q̄ etiam
 si apud scitas causaz dixissēt inocētes iu
 dicarēt. hos morte damnavit. Q̄to ḡ iū
 stam penaz detērt: q̄ p̄ ciuitate 7 p̄plo 7 sa
 cris vasis causaz p̄secuti sūt. Quamobrem
 t̄jri q̄ indigni: erga sepulturā eoz libera
 lissimi extiterūt. Menelaus at̄ p̄t̄ter eoz qui
 i potēcia erāt auariciā p̄manebat i p̄tate:
 crescēs i malicia ad insidias ciuium.

Capitulum V.

Eodē tpe antiochus sc̄daz p̄fectōz pa
 uit i egiptū. Cōtigit at̄ p̄ vniuersā
 hierosolimoz ciuitatē. videri die
 bus q̄dragita p̄ area eq̄tes discurretes au
 reas stolas h̄ntes 7 hastas. q̄si cohortes ar
 matas: 7 cursus eq̄rū p̄ ordies digestos. 7
 p̄gressiōes fieri comin̄ 7 scutoz motus et
 galeatoz multitudinē gladijs districtis: et
 teloz iact̄. 7 aureoz armoz splēdorē. ois
 q̄ generis loricarū. Quaprop̄ oēs roga
 bāt i bonū mōstra p̄uertī. S̄ cū falsus ru
 mor exiss̄. tanq̄ vita excessiss̄ antiochus:

assumptis iason nōmin? mille viris. aggressus ē ciuitatē repēte: et ciuibz ab murū cōuolātibz ad ultimuz apphēsa ciuitate menelaus fugit i arcē. Jason vero nō pcebat i cete ciuibz suis: nec cogitabat pspertatē aduersū cogtos malū eē maximū: arbiēns hostiū et nō ciuiū se trophea capturū. Et pncipatū qdē nō obtinuit: finē vō insidiarū suarū pfusionē accepit: et pfug? iterū abiit i ammaniten. Ad ultimū i exiciū suū pclus? ab aretha arabū tjrāno: fugiēs d ciuitate i ciuitatē oibz odiosus. ut rfuga legū et erecrabil. ut patrie et ciuiū hostis. i egiptum extrul? ē: et q mltos d patria sua expulerat pegrē perijt lacedemonas pfect?. qsi p cogtōne ibi refugium habitur?: et q isepultos mltos abiecerat. ipe et illamētat? et insepulc? abiciē: sepultura neqz pegrina vsus: neqz patrio sepulcro picipās. Hīs itaqz gestis suspicat? ē rex societate desturos iudeos: et ob hoc pfectis ex egipto efferatis animis ciuitatē qdē armis cepit. Iussit atē militibz iterficē. nec pce occurstantibz: et p domos ascēdētes trucidare. Fiebant g cedes iuuenū. ac senioz: mulier et natoz exēminia: vginūqz et puuloz neces. Erāt atē toto triduo. octogita milia infecti: qbraginta milia vīcti: nōmī? atē venūdati. Sed nec ista sufficiūt. Aus? ē etiā inēre tēplū vniuersa tēra sācti? menelao doctore: q legū et patrie fuit pditor. Et scelestis manibz sumēs scēa vasa q ab alijs rēgibz et ciuitatibz erāt posita ad ornatū loci et glāz: ptrectabat indigne et cōtamīabat. Ita alienat? mēte antioch? nō pderabat q ppter pcta habitatiuz ciuitatē modicū de? fuerat irat?: ppter qd et accidit circa locū despectō. Alioqn nisi cōtigissz eos mltis pctis esse iuolutos: sicut heliodoz? q miss? ē a seleuco rēge ad expoliandū erariū: etiā h statū adueniēs flagellat? et rpul? utiqz fuissz ab audacia. Clerū nō ppter locū gētē: s3 ppter gētē locū de? elegit. Ideoqz et ipe loc? particeps scē? ē ppli maloz: postea atē fiet soci? et bonoz: et q delictus i ira dei oipotētis ē. itez i magni dñi recōciliatōne cū sūma glā exaltabit. Igit? antioch? mille octigētis ablatis d tēplo talētis velocit? antiochiaz rēgress? ē: existimās se p supbia terrā ad nauigādū: pelag? vero ad iter agēdū deductuz ppter mētis elatōz. Reliqt atē et ppositos ad affligēdā gen

tē: hierosolimis qdē philippū genere frige. moribz crudeliorē eoipo a q pstitut? ē: i garizim atē andronicuz et menelaū q gūiulq ceteri iminebāt ciuibz. Cūqz appositus eēt p iudeos misit odiosū pncipē apolonū cū exercitu viginti et duobz milibz: picipiens ei oēs pfecte etatis iterficē: mulieres ac iuuenes vēdē. Qui cū venissz hierosolimā pacē simulans qeuit vsqz ad diē scē m sabbati: et tūc feriatis iudeis arma cape suis pcepit. Omēsqz simul q ad spectaculū pferāt trucidauit: et ciuitatē cū armatis discurretes ingētes multitudinē peremit. Judas atē machabe? q decim? fuerat secesserat in destū locū: ibiqz inter feras vitā in mōtibz cū suis agebat: et seni cibo vescētes demorabant ne picipes essēt coinquātōis.

Capitulum VI.

Ed nō post mltuz tps misit rex senē quendā antiocenu q pcellēt iudeos ut se tnsferret a patrijs et dei legibz: cōtamīare etiam qd i hierosolimis erat tēplū: et cognoiaret iouis olimpi: et i garizim put erāt hij qui i locum ihabitabāt iouis hospitalis. Pessima atē et vniuersis gūis erat maloz incur sio. Nā templuz luxuria et cōmessatōnibz erat plēnū. et scortaciū cū mētricibz: sacratisqz edibz mulieres se vltro ingerebāt: introferentes ea q nō licebat. Altare etiā plēnū erat illicitis: q legibz phibeabāt. Neqz aut sabbata custodiebant: neqz dies solēnes patrij suabant nec simplicit? se qsqz iudeū ptebant. Dicebātur atē cū amara necessitate i die natalis regis ad sacrificia: et cū liberi sacra celebrarēt: cogebant edera coronati libero circuire. Decretū atē exiuit i primas ciuitates gētiliū suggerētibz ptolomeis: ut pari modo et ipsi aduersus iudeos agerēt ut sacrificarēt: eos autem qui nollēt transire ad instituta gentiliuz interficerent. Erat ergo videre miserā. Due em mulieres tēlate sunt natos suos circūcidisse: quas ab vbera infantibz suspensis cū publice p ciuitatē circūduxissent: p muros p cipitauerunt. Alij vero ad primas coeūtes speluncas. et latēter sabbati diē celebrātes. cū indicati essent philippo flammis succēsi sūt: eoqz verebāt ppter religionē et obsequantia. manu sibimet auxiliū ferre. Obsecro autē eos q hūc libzū lecturi sūt: ne abhorrescāt

propter aduersos casus: sed reputet ea que acci-
derunt non ad interitum: sed ad correctioem esse ge-
neris nostri. Item multo tempore non sinere peccatori-
bus ex seuetate agere: sed statim ultiones adhibere.
magni beneficii est iudicium. Non enim sicut in alijs
nationibus dominus pacienter expectat ut eas cum
iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorum
puniat: ita et in nobis statuit ut peccatis nostris in
fine deuolutis ita ut demum in nos uideat:
propter quod nunquam quidem a nobis misericordias suam
amouet: corripit uero in aduersis populum suum
non delinquit. Sed hec nobis ad commonitionem legem
tibi dicta sunt paucis: iam autem ueniendum est ad
narrationem. Igitur eleazarus unus de primoribus
scribarum uir etate profectus et uultu decorus.
apto ore hians compellebat carnem porcinam
manducare: at ille gloriosissimam mortem ma-
gis obibilem uitam complectens: uoluntarie pre-
bat ad supplicium. Intuens autem quod oportet ac-
cedere: patienter sustinens destitit non admit-
tere illicita: propter uitam amorem. Quis autem qui as-
tutiam iniquam miseratione commotus propter antiquam
uiri amicitiam. tollentes eum secreto rogabant
afferi carnes quibus uesci ei licebat: ut simu-
lare manducasse sicut rex imperauerat de sa-
crificij carnibus: ut hoc facto a morte libe-
raretur: et propter ueterem uiri amicitiam hanc in eo
faciebant humanitatem. At ille cogitare cepit
etatis ac senectutis sue eminentiam dignam. et
ingenuam nobilitatis caniciem. atque a puero
optime conuersationis: et secundum sanctam et a deo
debitam legis constitutam respondit cito dicens: permit-
ti se uelle in infernum. Non enim etate nostram di-
gnum est inquit fingere. ut multi adulescentes ar-
bitrantes eleazarum nonaginta annorum trasili-
se ad uitam alienigenarum: et ipsi propter meam si-
mulacionem et propter modicum corrupti-
bilis uitae tempus decipiantur: et per hoc
maculam atque execrationem mee senectuti pro-
quiram. Nametsi in presenti tempore suppli-
cium hominum eripiar: sed manum omnipotentis
nec uiuus nec defunctus effugiam. Quamobrem
fortiter uitam excedendo. senectute quidem dignum
apparebo: adulescentibus autem exemplum forte
relinquam: si prompto animo ac fortiter pro grauif-
simis ac sanctissimis legibus honesta morte
perfungar. Quis dicitis: prestim ad supplicium
traherem. Quis autem qui eum ducebant et paulo an-
te fuerant mitiores in iram uersi sunt propter ser-
mones ab eo dictos: quos illi pro arrogantiis
platos arbitrabantur. Sed cum plagis peri-

meret: ingemuit et dixit. Domine que habes san-
ctas sciencias. manifeste tu scis: quia cum a mor-
te posses liberari duos corporis sustineo do-
lores: secundum animam uero propter timorem tuum libe-
ter hec pacior. Et iste quidem hoc modo uita de-
cessit: non solum iuuenibus. sed et memoriam uni-
uerse genti memoriam mortis sue ad exemplum
uirtutis et fortitudinis delinquentes. **Ca. VII.**

Quontigit autem et septem fratres unacum ma-
tre apprehesos compelli a rege edere
contra fas carnes porcinas: flagris
et thauris cruciatos. Unus autem ex illis qui erat
primus sic ait. Quid queris: et quid uis discere a
nobis? Parati sumus mori magisque patrias
dei leges peruariari. Iratus itaque rex iussit
sartagine. et ollas eneas succedi: quibus statim
succesis. iussit ei qui prior fuerat locutus. am-
putari linguam: et cute capitis abstracta sum-
masque manus et pedes ei percidi: ceteris eius
fratribus et matre inspicientibus. Et cum iam pro omnia
inutilis factus esset. iussit ignem admoueri: et
adhuc suspirante torreretur in sartagine. in qua
cum diu cruciaretur: ceteri unacum matre iuicem
se hortabant mori fortiter dicentes. Domine te
aspiciet ueritatem. et consolabitur in nobis: quem ad-
modum in preestatione ceteri declarauit moysi-
ses: et in seruis suis consolabitur. Mortuo itaque
quod illo primo hoc modo sequente deducebant
ad illudendum: et cute capitis eius cum capillis
abstracta. inter rogabant si manducaret pri-
usque toto corpore pro membris singula periret. At
ille respondens patria uoce dixit. Non faciam.
Propter quod et iste sequenti loco primi tormen-
ta suscepit: et in ultimo spiritu constitutus sic ait.
Tu quidem scelestissime in presenti uita nos perdis:
sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus eter-
ne uitae resurrectione suscitabit. Post hunc
tercium illudis: et linguam postulat cito per-
tulit. et manus postanter extendit: et cum fiducia
ait. E celo ista possideo: sed propter dei leges
nunc hec ipsa despicio: quam ab ipso me ea re-
cepturum spero. Ita ut rex et qui cum ipso erant
mirarentur adulescentis animum: et tanquam nihil
duceret cruciatum. Et hoc itaque defuncto: quartum
uerabant similiter torquentes. Et cum iam esset
ad mortem sic ait. Procius est ab hominibus morti
datos spem expectare a deo: iterum ab ipso
resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad uitam
non erit. Et cum admouissent quintum uera-
bant eum: at ille respiciens in eum dixit. Pos-
testate iter homines habes cum sis corruptibilis

facis quod vis. Noli autem putare genus nostrum a deo esse derelictum. Tu autem pacienter sustine: et videbis magnam partem ipsius quod quiescit te et seminem tuum torquet. Post hunc dicebant sextum: et is mori incipiens sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in deum nostrum: et digna admiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne existimes tibi impune futurum: quod contra deum pugnare temptaueris. Super modum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna. quam puerus septem filios sub unius diei tempore conspiciens. bono animo ferebat propter spem quam in deum habebat: singulos autem illorum hortabatur voce patria fortiter repleta sapientia: femineae cogitationi masculinum animum inferens dixit ad eos. Nescio quam liter in utero meo apparuisti. Neque enim ego spiritum et animam donavi vobis et vitam: et singulorum membra non ego ipsa precegi. Sed enim mundi creator qui formauit hominis naturam. quique omnium inuenit originem: et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitam: sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius. Antiochus autem contemni se arbitrat. simul et exprobratis voce despecta: cum adhuc adulescens superesset. non solum verbis hortabatur sed et cum iuramento affirmabat diuinitatem se et beatum facturum: et translatum a patris legibus amicam habitaturum et res necessarias ei prebiturum. Sed ad hec cum adulescens nequaquam inclinaret: vocauit rex matrem et suadebat ei ut adulescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus: promisit suaduram se filio suo. Itaque inclinata ad illum irritas crudeles tyrannum: ait patria voce. Filii mihi miserere mei quam te in utero nouem mensibus portavi: et lac triennio tedi et alui: et in etate ista prebuisti. Peto nate ut aspicias ad celum et terram: et ad omnia que in eis sunt: et intelligas quod ex nihilo fecit illa deus et hominum genus: ita fiet ut non timeas carnificem istum. sed dignum fratribus tuis effectus princeps suscipe mortem: ut in illa misericordione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait adulescens. Quam sustinetis: non obedi procepto regis: sed procepto legis que data est nobis per moysen. Tu vero qui inuentor omnis malicie factus es in hebreos non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpationes et correptiones dominus deus noster modicum iratus est: sed iterum reconciliabitur suis suis. Tu autem

o scelestes et omnium hominum flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus: in seruos eius inflammatus. Nondum enim omnipotentis dei et omnia inspicientis iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sunt: tu vero iudicio dei iustas superbie tue penas exolues. Ego autem sicut et fratres mei animam et corpus meum trado pro patriis legibus invocans deum maius gementi nostre propitius fieri: teque cum tormentis et verberibus profiteri quod ipse est deus solus. In me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira: que super omnem gentem nostram iuste superducta est. Tunc rex accessus ira. in hunc super omnes crudelius desecuit: indigne ferens se derisum. Et hic itaque mundus obiit: pro omnia in toto mundo profites. Nouissime autem post filios et mater consumpta est. Igitur de sacrificiis et de numeris crudelitatis satis dictum est.

Capitulum .VIII.

Iudas vero machabeus. et qui cum illo erant introibant late in castella: et conuocantes cognatos et amicos. et eos qui promiserant in iudaismo assumptes. euerunt ad se sex milia viros. Et iuocabant dominum ut respiceret in populum quem ab omnibus calcabatur et miserere templum quod contaminabatur ab impiis. Miserere etiam exterminio ciuitatis que esset ilico coplananda et voce sanguinis ab se clamantis audiret: memoraretur quod iniustissimas mortes puulorum innocentium. et blasphemias nominis suo illatas: et indignare super hijs. At machabeus congregata multitudinem intollerabilis gentibus efficiebat. Ira enim domini in misericordiam conuersa est. Et superueniens castellis et ciuitatibus improuisus succedebat eas: et oportuna loca occupans. non paucas hostium strages dabat. Maxime autem noctibus ad huiusmodi excursus ferebat: et fama virtutis eius ubique diffundebat. Cuius autem philippus paulatim virum ad profectum venire. ac frequentius res eius cedere prospere ad ptolomeum ducem celestyre et phoenicis scripsit: ut auxilium ferret regis negocijs. At ille velociter misit nichanorem patroli dicitur primorum amicum: datis ei dicitur promixtis gentibus. armatis numerum viginti milibus ut unum super iudeorum gentem deleret: adiuncto ei. et gorgia viro militari. et in bellicis rebus experientissimo. Constituit autem nichanorem regi ut tributum quod

romanis erat dandū duo milia talentorū
 te captiuitate iudeoz suppleret. Statimq;
 ab maritimas ciuitates misit puocans ab
 coemptoz iudaicoy mācipioy: pmittēs se
 nonaginta mancipia talēto distracturū: n̄
 respiciēs ad vidictaz q̄ eum ab om̄ipotēte
 eēt psecutura. Judas at̄ ubi p̄perit: indica
 uit h̄is q̄ secū erāt iudeis nichanoris aduē
 tū. Ex q̄bo q̄daz formidantes. 7 n̄ crebētes
 dei iusticie ī fugaz vertebāt: alij vero si q̄d
 eis superat vendebant: simlq; dñm depre
 cabant vt eripet eos de ip̄io nichanore q̄
 eos priusq; incomin' veniret v̄diderat. Et
 si n̄ ip̄e eos: ip̄e testamētū qd̄ erat ad p̄es
 eoy: 7 p̄pter iuocatōnez sancti 7 magnifici
 nois ei' sup ip̄os. Cōuocatis at̄ machabe'
 septē milib; q̄ cū ip̄o erāt. rogabat ne ho
 stib; recōciliarē: neq; metuerent iniq; ve
 nientū aduersū se hostiū multitudinē: s;̄
 fortiter p̄tēderēt añ oculos habētes p̄tume
 liā q̄ loco sancto ab h̄is iniuste eēt illata:
 itemq; 7 ludibrio habite ciuitatis iūriaz:
 adhuc etiam veterū instituta puulsa. Naz
 illi q̄dē armis p̄fidūt. ait simul 7 audacia:
 nos at̄ ī oipotēte dño q̄ p̄t et veniētes ad
 uersū nos et vniuersū mūdū vno nutu de
 lere p̄fidim'. Ammonuit at̄ eos 7 de auxi
 lijs dei q̄ sc̄ta sūt erga parētes: 7 q̄ sub sen
 nacherb; cētumoctogintaquinq; milia pe
 rierūt: 7 de p̄lio qd̄ eis aduersus galathas
 fuit ī babilonia: vt oēs vbi ad rem ventuz
 est macedonib; socijs hesitātib;. ipsi sex mi
 lia soli peremerūt cētūuiginti milia p̄pter
 auxiliū illis datū de celo: et bñficia p̄ h̄is
 plurima p̄secuti sūt. H̄is verbis cōstantes
 effecti sūt: 7 p̄ legib; 7 patria mori parati.
 Cōstituit itaq; fr̄es suos duces vtriq; ordi
 ni. simonē 7 iosephū et ionathan subiectis
 unicuiq; millenis et quingentenis: ad hoc
 etiā ab ezdra lecto ill' sc̄to libro 7 bato si
 gno adiutorij dei: ī p̄ma acie ip̄e dux p̄mi
 sit cū nichanore. Et facto sibi adiutore oī
 potente interfecerūt sup nouē milia hoīm
 maiorē at̄ p̄tē exercitus nichanoris vulne
 rib; debilē factaz fugē p̄pulerūt. Pecunijs
 vero eoy q̄ ad emptōez ip̄oy venerāt sub
 latis. ip̄os vsquequa; p̄secuti sūt: sed re
 uersi sūt hora p̄clusi. Nā erat añ sabbatū:
 quā ob causaz nō p̄seuerauerūt insequētes.
 Arma at̄ ip̄oy 7 spolia p̄gregantes sabba
 tū agebāt bñdicētes dñm: q̄ liberauit eos

in isto die. misericordie ūiciū stillās ī eos.
 Post sabbatuz vero debilib; 7 orphanis 7
 viduis diuiserūt spolia: 7 residua ip̄i cum
 suis habuē. H̄is itaq; gestis 7 cōmunit' ab
 om̄ib; facta obsecratōe: misericordēz dñm
 postulabāt vt in finē seruis suis recōcilia
 reſ. Et ex h̄is q̄ cuz thimothēo et bachibe
 erāt p̄ se p̄tēdentes sup viginti milia iter
 fecerūt: 7 munitiōes excelsas obtinuerūt.
 7 plures p̄bas diuiserūt: equā portōez debi
 lib; pupillis 7 viduis. s;̄ et seniorib; facien
 tes. Et cū arma eoy diligenter collegisset:
 om̄ia cōposuerūt ī locis oportunis. Resi
 dua vero spolia hierosolimā detulerunt: 7
 philarcen q̄ cū thimothēo erat iterfecerūt
 virū scelestuz: q̄ ī mltis iudeos afflixerat.
 Et cū encenia agerēt ī hierosolimis eos q̄
 sacras ianuas incēderēt: id ē calisthenē cū ī
 quoddā domiciliuz refugisset incēderēt: di
 gna ei mercede p̄ impietatib; suis reddita.
 Facinorosissim' at̄ nichanor q̄ mille nego
 ciantes ad iudeoy v̄ditōez abduxerat hu
 miliat' auxilio dñi ab h̄is q̄s nullos exi
 stimauerat: de posita veste glorie p̄ medi
 terraneam fugiēs solus venit antiochiaz:
 sūmā infelicitatē de interitu sui exercitus
 p̄secut'. Et q̄ p̄miserat romanis se tribu
 tū restituere de captiuitate hierosolimoy
 p̄dicabat nūc p̄tectorē deū habere iudeos.
 7 ob ipsum inuulnerabiles eē: eoq; sequerē
 tur leges ab ip̄o constitutas.

Capitulum .IX

Est tpe antioch' inhoneste reuertē
 baſ d̄ p̄sīde. Intrauerat ei ī eā que
 dicit' p̄sīpolis 7 tēptauit expoliare
 tēpluz 7 ciuitatē opprimē: sed multitudine
 ad arma p̄currēte in fugam versi sūt: 7 ita
 cōtiguit vt antiochus post fugam turpiter
 rediret. Et cū venisset circa egbathanan:
 recognouit que erga nichanorem et timo
 theum gesta sunt. Elatus aut̄ ī ira. arbitra
 baſ se iniuriāz illoy q̄ se fugauerāt posse ī
 iudeos retorq̄re: iteoz iussit agitari cur
 rū suū sine intermissione agēs iter. celesti
 eū iudicio purgēte: eoq; ita supbe locut' ē
 se v̄eturū hierosolimā. 7 p̄geriem sepulcri
 iudeoy eā facturū. S;̄ q̄ vniuersa cōspicit
 dñs de' isrl': pcussit eū insanabili 7 iuisibi
 li plaga. Et ei finiuit hūcipm̄ s̄monē: ap
 p̄hēdit eū dolor dirus viscey 7 amara iter
 noy tormēta. Et q̄tez satis iuste: quippe q̄

multis et nouis cruciatibus aliorum torserat viscera: licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. **S**up hoc aut supbia replet ignem spiras animo in iudeos. et precipiens accelerari negocium. contigit illum impetu euntem de curru cadere: et graui corporis collisione membra vexari. **I**sq; qui sibi uidebatur etiam fluctibus maris imperare super humanum modum supbia replet. et motum altitudines instatera apprehendere. nunc humiliat ad terram in gestatorio portabat. manifestam dei uirtutem in semetipso testans: ita ut de corpore ipsius omnes scaturirent: ac uiuentes in doloribus carnes eius effluerent: odore etiam illius et fetore exercitus guardet. **E**t qui paulo ante sidera celi attingere se arbitrabatur. eum nemo poterat propter intollerantiam fetoris portare. **H**inc igitur cepit ex superbia deductus ad agnitionem sui venire diuina ammonitio plaga: pro momenta singula doloribus suis augmenta capiuntibus. **E**t cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset: ita ait. **I**ustum est subditum esse deo: et mortalem non paria deo sentire. **O**rabat autem hic scelestus dominum a quo non est misericordiam consecutus: et ciuitatem ad quam festinas ueniebat. ut eas ad solum deduceret ac sepulchrum gestorum faceret. nunc optat liberam reddere: et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habitum. sed auium ac feris diripiendos ediditum. et cum puulis exermiatum direxerat equales nunc atheniensibus factum pollicetur: templum etiam sanctum quod prius expoliauerat. optimis donis ornatum: et sancta uasa multiplicatum. et pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis prestatum: super hec et iudeum se futurum: et omnem locum terre pambulatum. et predicatum dei potestate. **S**ed non cessantibus doloribus supuenerat enim in eum iustus dei iudicium: desperans scripsit ad iudeos in hunc modum deprecationis epistolam hec continentem. **O**ptimis ciuibus iudeis: plurimam salutem et bene ualere. et esse felices: rex et princeps antiochus. **S**i bene ualeatis et filij uiri et ex sententia uobis cuncta sunt: maximas agimus gratias. **E**t ego in infirmitate constitutus: uiri autem memor benigne reuersus de presidio locis et infirmitate sui apprehensus necessariam dixi pro communi utilitate curam habere: non desperans memetipsum. sed spem multam habens effugiendi infirmitatem. **R**espiciens autem quod et patris meus quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum omnibus qui post se susciperet principatum ut siquid con-

trarium accideret aut difficile nunciaret. scientes huiusmodi qui in regionibus erant cui esset rerum summa derelicta non turbarentur: ad hec commiseras de primo potentes quosque et uicinos. tempore in insidiatas et euentum expectantes. tempore siquid filium meum antiochum regem quem sepe recurrens in superiora regem multis uirum comedebam. et scripsi ad eum que subiecta sunt. **O**ro itaque quod uos et peto memores beneficorum publice et privati: ut unusquisque conseruet fidem ad me et ad filium meum. **C**onfido enim eum modeste et humane actum et sequente propositum meum: et commune uobis fore. **I**gitur homicida et blasphemus pessime percussus: et ut ipse alios tractauerat peregre in motibus miserabili obitu uita functus est. **T**rasserebat autem corpus philippus collactaneus eius: qui metuens filium antiochi ad ptolomeum philomethora in egyptum abiit.

Capitulum. X.

Machabeus autem et qui cum eo erant domino se protegente templum quidem et ciuitatem recepit: aras autem quas alienigenae pro plateas struxerant: itaque delubra demolitus est. **E**t purgato templo aliud altare fecerunt: et de ignitis lapidibus igne concepto sacrificia obtulerunt post biennium et incensum et lucernas et panes propositiois posuerunt. **Q**uibus gestis rogabat dominum prostrati in terra ne amplius talibus malis inciderent. **S**ed quasi quoniam peccassent. ut ab ipso mitius corriperent: et non barbaris ac blasphemis hominibus traderentur. **Q**uandam die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat: contigit eadem die purificationem fieri uicesima et quinta mensis que fuit casleu. **E**t cum leuitica diebus octo egerunt in modum tabernaculorum recordantes. quod ante modicum temporis die sollempne tabernaculorum in motibus et in speluncis more bestiarum egerant: propter quod tirso et ramos uirides et palmas proferebant ei. qui prosperauit mudare locum suum. **E**t decreuerunt communi precepto et decreto uniuerse genti iudeorum omnibus annis agere dies istos. **E**t antiochi quidem que appellatus est nobilis. uite excessus ita se habuit. **N**unc autem de eupatore antiochi impij filio que gesta sunt narrabimus: breuiantes mala que in bellis gesta sunt. **H**ic enim suscepto regno constituit super negocia regni lissiam quendam phenicis et sirie milicie principem. **N**am ptolomeus qui dicebatur maces. iusti tenax erga iudeos esse constituit: et

scipue ppter iniquitatē q̄ facta erat in eos:
 et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accu-
 satus ab amicis apud eupatorē: cū frequē
 proditor audiret eoq̄ cipz̄ creditam sibi a
 philometore deseruisset. et ab antiochū no-
 bilē trāslat⁹. etiā ab eo recessisset: veneno
 vitā finiuit. Gorgias autē cuz esset dux lo-
 corū assumptis aduenis frequē iudeos de-
 bellabat: iudei vero q̄ tenebāt oportunas
 municōnes fugatos ab hierosolimis susci-
 piebāt: et bellare tēptabāt. Hīj vero q̄ erāt
 cum machabeo p̄ oīones dñm rogātes ut
 esset sibi adiutor. impetū fecerūt in muni-
 cōnes ydumeoz: mltaqz̄ vī insistentes loca
 obtinuerūt. occurrētes iteremēt: et omēs
 simul nō min⁹ a viginti q̄qz̄ milibz̄ trucidā-
 uerūt. Quidā autē cū pfugissent ī duas tur-
 res valde munitas omēm apparatus ad re-
 pugnādū hñtes: machabe⁹ ad eoz̄ expug-
 cōnē relicto simone et iosepho itēqz̄ zacheo
 eisqz̄ q̄ cū ip̄is erāt satis mltis: ipse ad eas
 q̄ ampli⁹ purgebāt pugnas cōuersus est.
 Hīj vero q̄ cuz simone erāt cupiditate du-
 cti a q̄busdā q̄ in turribz̄ erāt suasi sūt pe-
 cunia: et septuaginta milibz̄ didragmis ac-
 ceptis dimiserūt q̄sdā effugē. Cū autē macha-
 beo nūciatus esset qd̄ factū ē: p̄ncipibz̄ ppli
 congregatis. accusauit q̄ pecunia frēs ven-
 didissent. aduersarijs eozum dimissis. **Hoc**
 iḡ p̄bitores factos iterfecit. et p̄festi duas
 turres occupauit. Armis autē ac manibz̄
 oīa p̄spere agēdo ī duabz̄ municōibz̄ plusqz̄
 viginti milia pemit. Et timothe⁹ q̄ prius a
 iudeis fuerat supat⁹ cōuocato exercitu pe-
 regrine mltitudis et p̄gregato eq̄tatu azi-
 ano aduenit: q̄si armis iudeaz̄ capturus.
 Machabe⁹ autē et q̄ cū ip̄o erāt appinq̄te
 illo tēp̄cabatur dñm caput terra aspergē-
 tes. liboz̄qz̄ cilicijz̄ p̄cincti. ad altaris tre-
 pidinē puoluti: ut sibi p̄picius inimicis at-
 eozū eēt inimicus: et aduersarijs aduersa-
 res sicut lex dicit. Et ita post oīonē sūptis
 armis lōgius de ciuitate p̄cedētes: et p̄xi-
 mi hostibz̄ effecti relederūt. Prīmo autē solis
 ortu p̄triqz̄ bellū cōmiserūt. isti q̄dē victorie
 et p̄speritatis sp̄sorem cū v̄tute dñm hñ-
 tes. illi autē ducē belli animū habebāt. S3
 cū vehemēs puḡ esset apparuerūt aduersa-
 rijz̄ de celo viri q̄qz̄ in eq̄s. frenis aureis
 decori ducatu iudeis p̄stantes: ex q̄bz̄ duo
 machabeū mediū hñtes armis suis circū-

septū incolumē cōseruabāt: in aduersari-
 os autē tela et fulmina iaciebāt. ex q̄ et ceci-
 tate cōfusi et repleti p̄turbacōne cadebāt.
 Interfecti sūt autē viginti milia q̄ngēti. et
 eq̄tes sexcēti. Timotheus vero cōfugit in
 gazarā p̄sidium munitū cui p̄erat cereas:
 machabe⁹ autē et q̄ cū eo erāt letātes obse-
 rūt p̄sidiū diebz̄ q̄tuor. At hīj q̄ intus erāt
 loci firmitate cōfisi sup̄ modum maledice-
 bāt. et sermones nephādos iactabant: sed
 cuz dies q̄nta illucesceret viginti iuuenes
 ex hīs q̄ cuz machabeo erāt accēsi animis
 p̄pter blasphemiam viriliter accesserūt ad
 mur. et feroci animo incēdētes ascēdebāt:
 sed et alij similiter ascēdētes turres portas-
 qz̄ succēdere aggressi sūt atqz̄ ip̄os maledi-
 cos viuos cōcremare. Per cōtinuū autē bi-
 duū. p̄sidio vastato timotheū occulcantes
 se in q̄dam reptū loco peremerūt: et frēm
 illius cereā et apollofanē occiderūt. Quibz̄
 gestis. in ymnis et cōfessionibz̄ bñdicebant
 dñm q̄ magna fecit in israhel: et victoriam
 debuit illis.

Capitulum. .XI.

Sed paruo post tēpore līas p̄cura-
 tor regis et p̄pinquus ac negociorū
 p̄positus ḡuiter ferens de hīs que
 acciderāt: congregatis octoginta milibz̄ et
 equitatu vniuerso veniebat aduersuz̄ iu-
 deos existimās se ciuitatē quidē captā gē-
 tibus habitaculum facturum: templū vero
 in pecunie questū sicut cetera delubra gē-
 tiū habituz̄: et per singulos annos venale
 sacerdotiū. nusqz̄ recogitās dei p̄atez̄: sed
 mēte effrenat⁹. ī mltitudie peditū et ī mili-
 bus eq̄tū. et ī octogita elephātis p̄fitebat.
 Ingressus autē iudeā et appropiās bethsure q̄
 erat ī angusto loco ab hierosolima inter-
 uallo q̄nqz̄ stadior. illud p̄sidiū expugna-
 bat. Et autē machabe⁹ et q̄ cuz eo erāt cog-
 uerūt expugri p̄sidiā: cū fletu et lacrimis
 rogabāt dñm. et omēs turba simul: ut bo-
 nū angelū mitteret ad salutē isrl. Et ipse
 prim⁹ machabe⁹ assumptis armis ceteros
 abhortat⁹ ē simul secū piculū subire: et fer-
 re auxiliū fr̄ibz̄ suis. Cūqz̄ p̄ter prompto
 animo procederent hierosolimis. apparuit
 p̄cedēs eos eques in veste candida. armis
 aureis hastā vibrās. Tūc omēs simul bñdi-
 xerūt misericordē dñm: et cōualuerūt aimis
 nōsoluz̄ hoīes sed et bestias ferocissimas et
 muros ferreos parati p̄neēre. **Ibāt** iḡ

hoc

vepidmē

prompti: de celo habentes adiutores et miseran-
 te sup eos dñm. Leonuz aut more impetu
 irruentes i hostes pstrauerunt ex eis undeci
 milia peditu et equu millesexetos: uniuersos
 aut i fugam uertent: plures at ex eis
 vulnerati nudi euaserunt. Sed et ipse lissias
 turpiter fugies euasit. Et qa no insensat
 erat: secū ipse reputas factaz erga se dimi-
 nutone. et itelliges inuictos ee hebreos dei
 omnipotentis auxilio nitentes. misit ad eos:
 pmisitq se pnsuruz omibz q iusta sut: et
 regē ppulsurū amicū fieri. Annuit at ma-
 chabeus p cibz lissie: i oibz utilitati psules.
 Et qcuq machabeus scripsit lissie d iudeis:
 ea rex pcessit. Nam erat scripte iudeis epi-
 stole a lissia siqde huc modū ptinētes. Lissias:
 p plo iudeoz salutē. Iohānes et abessalon
 q missi fuerāt a uobis tradētes scripta
 postulabāt: ut ea q p illos significabant i-
 plerē. Quēcūqz igit regi potuerunt pferri
 exposui: et q res pmittebat cōsensi. Si igit
 i negocijs fidez pseruaueritis. et deinceps
 bonoz uob causa ee tēptabo: de ceteris at
 p singla uerba mādaui et istis et hys qui a
 me missi sut colloq uobiscū. Bene ualete.
 Anno centesimoquadragesimo octauo mē-
 sis die dioscori uicesima et quarta. Regis
 at epistola ista ptinebat. Rex antioch: lissie
 fratri salutē. Patre nro inter deos tras-
 lato nos uolētes eos q sut in regno nro si-
 ne tumultu agē et rebz suis adhibē diligen-
 tia: audiui iudeos n pnsisse patri meo
 ut trāsferēt ad ritū grecoz. sz tenē uelle su-
 um institutū: ac ppteā postulare a nob cō-
 cedi sibi legitima sua. Uolētes igit hāc qz
 gētē qetam ee. statuentes indicauim tem-
 plū restitui illis: ut agerēt sm suoz maio-
 rū cōsuetudinē. Bene igit feceris si mise-
 ris ad eos et dexterā dederis: ut cognita no-
 stra uolūtate bono aīo sint: et utilitatibus
 pprijs deseruiāt. Ad iudeos uero regis epi-
 stola talis erat. Rex antioch: senatui iu-
 deoz. et ceteris iudeis salutem. Si ualetis
 sic estis ut uolum: sed et ipsi bene ualem.
 Adijt nos menelaus dicēs: uelle uos descē-
 dē ad uros q sut apud nos. Hys igit q cō-
 meant usq ad diē tricesimū mēsis randici-
 dam dextraz securitatis: ut iudaicis utan-
 tur cibis et legibz suis sicut et prius: et ne-
 mo eoz ullomodo molestiaz paciat d hys
 q p igrāciāz gesta sut. Misim at et mene-

laū q uos alloqitur. Ualete. Anno centesi-
 moquadragesimo octauo randici mēf qn-
 decima die. Miserūt etiam romani episto-
 lam ita se habētē. Quintus memmius et ti-
 tus manilius legati romanoz: p plo iudeoz
 salutē. De hys q lissias cognat regis pces-
 sit uob. et nos pcessim: de qbo aut ad regē
 iudicauit referēdū. cōfestim aliquē mitti-
 te diligentius inter uos pferētes: ut decer-
 nam sicut pgruit uobis. Nos ei antiochi-
 am accedim. Ideoqz festinate rescribē: ut
 nos qz sciam cuius estis uolūtatis. Bene
 ualete. Anno cētesimoquadragesimo octa-
 uo quintadecima die mēf randici.

Capitulū

.XII.

Hys factis pactōibz lissias pgebat ad
 regē: iudei at agriculture opā ba-
 bāt. Sed hī q relederāt timotheus
 et apolloni gemnei fili. sed et hieronim
 demophon. sup hos et nichanoz cū parches
 nō sinebāt eos i silentio agere et qete. Iop-
 pite uero tale qddaz flagitiū perpetrarūt.
 Rogauerūt iudeos cū qbo habitabāt ascēdē
 scaphas qz pauerāt cū uxoribz et filiis: qsi
 nullis inimicicijz iter eos subiactōibz. Se-
 cū dū p mune itaqz decretū ciuitatis. et ipis
 acqescentibz pacisqz causa nihil suspectuz
 habentibz: cū in altū pcessissent submerserūt
 nōmin ducentos. Quā crudelitātē iu-
 das i sue gētis hoies factā ut cognouit. p-
 cepit uiris q erāt cū ipō. et inuocato iusto
 iudice deo uenit aduersus iterfectores fra-
 trū: et portū qdem nocte succēdit: scaphas
 exussit: eos at q ab igne refugerant gladio
 peremit. Et cū hec ita egisset discessit qua-
 si iterū ruersur: et uniuersos ioppitas era-
 dicaturus. Sed cuz cognouisset et eos qui
 erāt iamnie uelle pari modo facē habitan-
 tibz secū iudeis: iamnitiz qz nocte supueit
 et portū cū nauibz succēdit: ita ut lumen
 ignis apparēt hierosolomis ab stadijs bu-
 cētis qdragita. Inde cū iā abiissent nouē
 stadijs et iter facerent ad timotheum: cō-
 miserunt cum eo arabes quinqz milia uiri
 et equites quingenti. Cūqz pugna ualida
 fieret et auxilio dei prospere cessisset: resi-
 bui uicti arabes petebant a iuda dextraz
 sibi dari promittentes se pascua daturus:
 et in ceteris profuturos. Iudas autem ar-
 bitrat uere i mltis eos utiles pmisit pacē:
 dextrisqz acceptis discessere. ad tabernaculū

sua. Aggressus est autem et civitatem quendam fir-
mam. pontibus murisque circumseptam quam a turbe
habitabat gentium promiscuarum: cui nomen
chaspbin. Qui vero qui itus erant confidentes in
stabilitate murorum et apparatu alimoniarum
remissi agebant: maledictis lacescentes iudam
ac blasphemantes: et loquentes quam fas non est. Ma-
chabeus autem invocato magno mundi principe
pe qui sine arietibus et machinis temporibus ihu
precipitavit iericho. irruit ferociter muris:
et capta civitate per domini voluntatem innumerabi-
les cedes fecit: ita ut adiacens stagnum stabili-
ter duorum latitudinis sanguine interfectorum
fluere videretur. Inde discesserunt stabilia se-
ptingenta quinquaginta et venerunt in characha
ad eos qui dicuntur tibianei iudeos: et timotheum
quodam in illis locis non prophetaverunt: nulloque
negotio profecto regressus est. relicto in quodam
loco firmissimo presidio. Dositheus autem et so-
sipater qui erant duces cum machabeo pingerent
a timotheo relictos in presidio decem milia vi-
ros. At machabeus ordiatis circum se sex
milibus et constitutis per cohortes: adversus ti-
motheum processit hinc secum centum viginti
milia peditum: equitumque duo milia quingen-
tos. Cognito autem iude adventu timothei pro-
misit mulieres. et filios et reliquum apparatus
in presidium quod carmon dicitur. Erat enim impugnabile
et accessu difficile: propter locorum angusti-
as. Cumque cohors iude prima apparuisset. timo-
theus hostibus incussus ex presentia dei qui uni-
versa respicit: et in fugam versi sunt alii ab alio
ita ut magis a suis deciderent. et gladioz
suorum ictibus debilitarentur. Judas autem vehementer
instabat puniens profanos et prostravit ex
eis triginta milia viros. Ipse vero timotheus
icidit in partes dosithei et sosipatris: et
multis precibus postulabat ut vivus dimitteret:
eorum multorum ex iudeis parentes haberet
ac fratres quos morte ei decipi eveniret. Et
cum fide dedisset restitutum se eos secundum constitutum
tamen illesum eum dimiserunt propter fratrum salutem.
Judas autem regressus est a carmon interfectis
viginti quibus milibus. Post horum fugam et necem
movit exercitum ad effron civitatem munitam
in qua multitudo diversarum gentium habi-
tabat: et robusti iuvenes per muris persistentes
fortiter repugnabant. In hac autem machi-
ne multorum telorum erat apparatus. Sed cum omni
potentem invocassent (quod prece vires hostium
profringit) ceperunt civitatem: et ex eis qui itus

erant viginti quibus milia prostraverunt. Inde ab
civitate scitarum abiit: quam ab hierosolymis
sexcentis stadiis aberat. Contestantibus autem hijs
qui apud scitopolitas erant iudeis. et qui benig-
ne ab eis haberent: etiam temporibus infelicitatis.
et modeste secum egerit: gratias agentes eis.
et exhortati etiam decetero erga gentem suam
benignos esse venerunt hierosolimam. die solenni
septimanarum istate. Et per pentecosten abie-
runt contra gorgiam prepositum ydumee. Exiit autem
cum peditibus tribus milibus et equibus quodrigentis.
Quibus processis contigit paucos ruere iudeo-
rum. dosithei vero quodam dachinoris eques vir
fortis gorgiam tenebat: et cum vellet illum cape-
re vivum. eques quidam de tracibus irruit in eum. hu-
merumque eius aperuit: atque ita gorgias effu-
git in marisam. At illi qui cum helbrin erant di-
uci pugnantibus et fatigatis invocavit dominum
iudas adiutorem et ducem belli fieri: incipiens
voce patria. et cum ymnis clamorem extollens.
fugam gorgie militibus incussit. Judas autem col-
lecto exercitu venit in civitatem odollaz. Et
cum septima dies superveniret: secundum consuetudinem
purificati in eodem loco sabbatum egerunt. Et se-
quenti die venit cum suis iudas ut corpora pro-
stratorum tolleret: et cum parietibus poneret in sepul-
cris paternis. Invenit autem sub tunicis in-
terfectorum de donarijs ydolorum qui apud ianiam
fuerunt: a quibus lex prohibet iudeos. Quibus
manifestum factum est: ob hanc causam eos corruisse.
Quos itaque benedixerunt iustum iudicium domini:
quod occulta fecerat manifesta. Atque ita ad preces
aversi rogaverunt: ut id quod factum erat delictum
oblivioni traderet. At vero fortissimus iudas
hortabatur populum prosuare se sine peccato: sub
oculis videntes quod facta sunt pro peccatis eorum qui prostrati
sunt. Et facta collatione duodecim milia dra-
gmas argenti misit hierosolimam offerri pro
peccatis mortuorum sacrificium: bene et religiose de
resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant
resurrecturos speraret: superfluum videret et vanum
orare pro mortuis. Et quia considerabat quod hijs qui
cum pietate dormituros accepit: optimam haberet
repositam gratiam. Facta ergo et salubris est cogitatio
pro defunctis exorare: ut a peccatis solvantur.

Anno centesimo quinquagesimo tertio. **Ca. XIII.**
Adragesimonono cogit iudas an-
tiochum eupatoris venire cum
multitudine adversus iudeam: et cum eo
lissiam procuratorem et prepositum negotiorum
secum hinc peditum centumdecem milia. et equum

quique milia. et elephantes viginti duos: cur-
 rus cum falcibus trecentos. Commisit autem se illi
 et menelaus et cum multa fallacia deprecaba-
 tur antiochum non pro patria salute: sed sperans
 se constitui in principatu. Sed rex regum suscita-
 uit aios antiochi in peccatore: et suggerente lisia
 hunc esse causam omnium malorum: iussit (ut eis est con-
 suetudo) apprehensum in eodem loco necari. Erat autem
 in eodem loco turris quinquaginta cubitorum: ag-
 gestum undique hinc cineris. Nec prospectum ha-
 bebat in preceps. Inde in cinerem dei iussit
 sacrilegum: omnibus eum impellentibus ad interitum.
 Et tali lege pernicitatorum legis protigit mori:
 nec terre dari menelaum. Et quod satis iuste.
 Nam quia multa erga aram dei delicta commisit
 cuius ignis et cinis erat sanctus: ipse in cineris
 morte daturus est. Sed rex mente effrenatus ve-
 niebat negotium se pro se iudeis ostenditur.
 Quibus iudas cognitis precepit populo ut die
 ac nocte dominum invocarent quod sicut spiritus et nunc ad-
 iuaret eos: quippe quod lege et patria sanctoque tem-
 plo priuari vererentur: ac populum quod nup paulu-
 lum respirasset. ne sineret blasphemis rursum
 nationibus subdi. Omnibus itaque simul id facien-
 tibus et precibus a domino misericordiam cum fle-
 tu et ieiuniis per tribuum continuam prostratis: hor-
 tatus est eos iudas ut se preparent. Ipse vero
 cum senioribus cogitavit: priusquam rex admove-
 ret exercitum ad iudeam et obtineret civitatem
 exire: et domini iudicio committere exitum rei. dicit
 itaque preces omnium deo mundi creatori. et hor-
 tat suos ut fortiter dimicarent: et usque ad
 mortem pro legibus. templo. civitate. patria. et ci-
 vibus starent. circa modum exercitum constituit.
 Et dato signo suis dei victoriae. iuuenibus
 fortissimis electis nocte aggressus aulam re-
 giam in castris interfecit viros quatuordecim
 milia. et maximum elephantum cum hijs qui sup-
 positi fuerant. Summoque metu ac perturbate
 hostium castra replentes: rebusque prope gestis
 abierunt. Hoc autem factum est die illucescente: adiu-
 uata te eum domini protectione. Sed rex accepto gustu
 audacie iudeorum arte difficultate locorum tem-
 ptabat: et bethsure quod erat iudeorum presidium
 munitum castra admouebat sed fugabat. im-
 pingebat. miorabat. Dies autem qui intus erant
 iudas necessaria mittebat. Enunciauit autem
 misteria hostibus rodochus quidam de iudaico
 exercitu: qui requisitus comprehensus est et conclusus
 Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in
 bethsuris: dextram dedit. accepit. abiit omni-

lit cum iuda: supat? est. Et autem cognouit rebel-
 lasse philippum antiochie qui relictus erat super
 negocia. mente prosternat iudeos deprecans.
 subditusque eis iurat de omnibus quibus iustum visum
 est: et reconciliat obtulit sacrificium. honora-
 uit templum et munera posuit: machabeum am-
 plexatus est: et fecit eum a ptolomaida usque ad
 gerrenos ducem et principem. Et autem venit pro-
 lomaida griter ferebant ptolomes amici-
 cieque puerorum indignantes: ne forte sed ir-
 ruperet. Tunc ascendit lisia tribunal: et ex-
 posuit rationes. et populum sedavit: reuersusque est
 antiochia. Et hoc modo regis profectio et re-
 ditus processit.

Capitulum .XIII.

Et post triennium tempus cognouit iudas
 et qui cum eo erat demetrius seleuci cum
 multitudine valida et nauibus pro-
 tuz tripolis ascendisse ad loca oportuna: et
 tenuisse regiones aduersus antiochum et ei-
 ducem lisia. Alchim autem quidam qui summus sacer-
 dos fuerat. sed voluntarie coinquinatus est in impi-
 bus commixtionibus. considerans nullo modo sibi
 esse salutem neque accessum ad altare: venit ad
 regem demetrium centesimoquinquagesimo
 anno offerens ei coronam auream et palmam
 super hec et talos qui templi esse videbantur. Et ipsa
 quodam die siluit. Tempus autem opportunum demetri-
 cie sue nactus: et vocat a demetrio ad con-
 siliium. et interrogat quibus rebus et consilijs iudei
 vterentur: respondit. Ipsi qui dicuntur assidei iudeorum
 quibus preest iudas machabeus bella nutriunt et
 seditiones mouent: nec pacium regnum esse que-
 rum. Nam et ego defraudat parentum glo-
 ria. dico autem summo sacerdoti huc veni: pri-
 mo quod te utilitatem regis fide seruans: secu-
 do autem etiam civibus consulens. Nam illorum pra-
 uitate uniuersum genus nostrum non mini-
 me veratur. Sed oro hijs singulis o rex
 cognitis: et regioni. et generi pro humani-
 tate tuam promulgatam omnibus prospice. Nam
 quod diu super est iudas: impossibile est pacem
 esse negocijs. Talibus autem ab hoc dictis: et
 ceteri amici hostiliter se habentes aduer-
 sus iudam. inflammauerunt demetrium. Qui
 statim nichanorem propositum elephantum ducem
 misit in iudeam. datis mandatis ut ipsum quod
 iudam caperet viuum: eos vero qui cum illo
 lo erant dispergeret: et constitueret alchimum
 maximus templi summum sacerdotem. Tunc gressus qui

Leodus

de iudea fugerāt iudā. segregatim se nicha-
 nozi miscebant: miserias et clades iudeorū.
 prosperitates rerū suarū existimantes. Au-
 dito itaq; iudei nichanoris aduentu. et cō-
 uentu natōnū: cōpersi terra rogabant eū
 q̄ ip̄m suū p̄stituit ieternū custodiret: q̄q̄
 suā portōz signis euidentib; p̄tegit. Imperā-
 te at̄ duce statī inde mouerūt: cōuenerūtq;
 ad castellū tessau. Simon uero frater iu-
 de cōmiserat cū nichanore: s; cōterrit' est
 repētino aduentu aduersarioz. Nichanor
 tū audiēs otūtē comitū iude et animi ma-
 gnitudinēz quā p̄ patrie certamib; habebāt
 sanguinis iudiciū facē metuebat. Quāob-
 rē p̄misit possidoniū et theodotū. et mathiaz
 et ut darēt dextras atq; acciperēt: et cū diu-
 te hīs p̄siliū agerēt. et ip̄e dux ad multitu-
 dinē retuliss; : oīm una fuit sētēcia amici-
 ciaz anuere. Itaq; diē p̄stituerūt q̄ secreto
 iter se agerēt: et singlis selle plate sūt et po-
 site. Precepit autē iudas armat' eē locis
 oportunis: ne forte ab hostib; repēte mali
 aliqd̄ oriret. Et cōgruū colloq; fecerūt.
 Morabat' autē nichanor hierosolimis: ni-
 hilq; iniq; agebat: gregesq; turbaz q̄ p̄gre-
 gate fuerāt dimisit. Dabebat at̄ iudaz sēp
 cap ex aīo: et erat uiro iclinat'. Rogauit
 q̄ eū ducē uxorez: filiosq; p̄creare. Nupci-
 as fecit: q̄ete egit: cōmuniq; uiuebāt. Al-
 chim' at̄ uidēs caritatē illoz adinuicez et
 puentōnes: uenit ad demetriū et dicebat ni-
 chanorē reb; alienis assentire: iudazq; re-
 gni insidiatōrem successorē. sibi destinasse.
 Itaq; rex exaspat' et pessimis hui' crimia-
 tōib; irritat' scripsit nichanori dicēs: gra-
 uiter q̄dē se ferre d̄ amicitie puentōne: iu-
 bere tñ machabeū cicius uictū mittere an-
 tiochiam. Quib; cognitis nichanor p̄ster-
 naba: et grauiter ferebat si ea q̄ puenerāt
 irrita faceret nihil lesus a uiro: sed qz re-
 gi resistere nō poterat oportunitatē obser-
 uabat q̄ p̄ceptū p̄ficeret. At machabe' ui-
 dēs secū austerius agē nichanorē. et p̄suetū
 occursum ferotius exhibentē: itelligēs nō
 ex bono esse austeritatē istā: paucis suorū
 cōgregatis occultauit se a nichanore. Qd̄
 cū ille cognouit fortiter se a uiro p̄uētū:
 uenit ad maximū et sanctissimū tēplum: et
 sacerdotib; solitas hostias offerētib;. iussit
 sibi tradi uir. Quib; cū iuramēto dicētib;
 nescire se ubi esset q̄ q̄rebat: extētes manū

ab tēplū iurauit dicēs. Nisi iudā uictū mi-
 hi tradideris istud dei fanū i planiciē dedu-
 cas. et altare effodias: et tēplum hoc libero
 patri p̄secrabo. Et hīs dictis abiit. Sacer-
 dotes at̄ p̄tēdētes man' i celū iuocabāt euz
 q̄ semp; p̄pugnator ess; gētis ip̄oz. hec dicē-
 tes. Tu dñe uniuersoz q̄ nulli' ibiges: uo-
 luisti tēplū habitatōis tue fieri in nob;. Et
 nūc sancte sc̄toz omniū dñe p̄serua ineter-
 nū ipollutā domū istā: q̄ nup; mūdāta est.
 Razias at̄ q̄baz d̄ seiorib; ab hierosolimis
 delat' ē nichanor uir amator ciuitatis. et
 bene audēs: qui p̄ affectu pater iudeoz ap-
 pellabat'. Sic mltis t̄pib; cōtinēcie p̄positū
 tenuit i iudaismo: corpusq; et aīaz tradere
 p̄tēt' p̄ p̄seuerātia. Nolēs at̄ nichanor ma-
 nifestare obitū qd̄ habebat in iudeos misit
 milites quigētos: ut eū cōphenderēt. Pu-
 tabat em̄ si illū decepisset: sese cladē iudeis
 maximā illaturum. Turbis autēz irruere
 domū ei' et ianuam dirūpe. atq; ignē amo-
 uere cupientib; cū iaz cōphenderēt gladio
 se peciit: eligēs nobilitē mori potiusq; sub-
 dit' fieri p̄ctoib; et cōtra natales suos in-
 iurijs indignis agi. S; cū p̄ festiatōez nō
 certo ictu plagaz dediss;. et turbe iter ostia
 irrūpent recurrens audacter ad murū. p̄-
 cipitauit semetip̄m uiriliter i turbas: q̄bo
 uelociter locū dātib; casui eius. uenit per
 mediaz ceruicē. Et cū adhuc spiraret accē-
 s' aīo surrexit: et cū sāguis ei' magno flu-
 xu defluēt. et ḡuissimis uulnerib; eēt sau-
 tius. cursu turbaz p̄trāsijt: et stans sup; qn-
 dā petrā p̄ruptaz. et iaz exanguis effect':
 cōplexus i testina sua utrisq; manib; pie-
 cit sup; turbas iuocās dñatorē uite ac spiri-
 t': ut hec illi itēz rōderet: atq; ita uita de-
 functus est. **Capitulum .XV.**

Nichanor at̄ ut p̄p̄it iudam eē i lo-
 cis samarie: cogitauit eū oī ipetu
 die sabbati cōmittē bellū. Iudeis
 uero q̄ illū p̄ necessitatē seq̄bant' dicētib;. ne
 ita ferociter et barbāre feceris. sed ho-
 norē tribue diei sanctificatōnis. et honora
 eū q̄ uniuersa cōspicit: at ille infelix iter-
 rogauit si ē potēs i celo q̄ ip̄auit agi diem
 sabbatoz: et rñdētib; illis. ē dñs uiuus ip̄se
 i celo potens qui iussit agi septimū diē: at
 ille ait. Et ego potens sum super terram:
 q̄ impero sumi arma et negocia regis im-
 pleri. Tamē n̄ obtinuit ut p̄siliū p̄ficeret.

Et nichanor quideꝫ cū summa supbia erectus cogitauerat cōmune tropheū statuē de iuda. Machabeus autē semp ꝑsidebat cū omī spe auxiliū sibi a dño affuturū. ꝫ hortabat suos ne formidarēt ad aduentū nationū. sed ī mēte haberēt adiutoria sibi facta d̄ celo: ꝫ nūc sperarēt ab omīpotēte. sibi effuturā victoriam. Et allocutus eos d̄ lege. ꝫ ꝑphetis: ammonēs etiā certamina q̄ fecerāt prius: promptiores ꝑstituit eos. Et ita animis eoz erectis: simul oñdebat gētū fallaciam. ꝫ iuramētōꝝ ꝑuaricatōꝝ. Singlos autē illoꝝ armavit nō clipei ꝫ haste munitōe. sꝫ smōibꝫ optimis ꝫ exhortatōibꝫ: exposito digno fide somnio: ꝫ qd̄ vniuersos letificauit. Erat at̄ huiusmodi vis. Oniam qui fuerat sūmus sacerdos virum bonum ꝫ benignum verecūdum visu. modestū moribꝫ. ꝫ eloq̄o decōꝝ. ꝫ q̄ a puero in virtutibꝫ exercitatus sit. manꝫ ꝑtendentē: orare ꝫ omī ꝑplo iudeoz. Post hoc apparuisse et aliū virū etate et gloria mirabilē: et magni decōris habitudine circa illū. Rñdentes vero oniam dixisse. Hic est fratrum amator ꝫ ꝑpli israhel: hic est qui multū orat ꝫ ꝑplo et vniuersa sancta ciuitate ieremias ꝫ ꝑbeta dei. Extendisse autē hieremiā de terra: ꝫ dedisse iude gladiū aureum dicētē. Accipe sanctū gladiū munus a deo: ī quo deicies aduersarios populi mei isrl̄. Exhortati itaqꝫ iude sermonibꝫ bonis valde. d̄ q̄bus extolli posset impetus. et animi iuuenum confortari: statuerūt dimicare ꝫ ꝑfligere fortiter vt virtus de negocijs iudicaret: eozꝫ ciuitas sancta ꝫ tēplum periclitarent. Erat em̄ ꝫ vxoribꝫ et filijs. itemqꝫ ꝫ fratribꝫ et cognatis minor solitudo: maxime vero et primꝫ ꝫ sanctitate timor erat tēpli: sed ꝫ eos q̄ ī ciuitate erant nō minima sollicitudo habebat ꝫ hys q̄ ꝫgressuri erāt. Et iam cuz omēs sparēt iuditiū futurū hostesqꝫ adesse atqꝫ exercitus erat ordinatus. bestie eq̄tesqꝫ oportuno loco cōpositi: ꝫsiderās machabeus aduentū multitudinis et apparatus variū armozꝫ. ac ferocitate bestiaz extendēs manus ī celū. prodigia facientem dñm inuocauit: q̄ nō fm̄ armozꝫ potētiam. sed prout ipi placet dat dignis victoriaz. Dixit autē inuocans hoc modo. Tu domine qui misisti angelum tuum sub ezechia rege iuda. et interfecisti de

castris sennacherib centumoctogintaquingꝫ milia: ꝫ tunc dñator celoꝝ mitte angelum tuum bonum ante nos ī timore ꝫ tre more magnitudinis brachij tui: vt metuāt qui cum blasphemia veniūt aduersus sanctum populum tuum. Et hic quideꝫ ita ꝫ orauit: nichanor autē et qui cuz ipso erāt cuz tubis ꝫ canticis admouebant. Judas vero et qui cū eo erant inuocato deo ꝫ orationes congressi sunt: manu q̄deꝫ pugnantēs. sed et dominū cordibꝫ orantes prostrauerūt non minus trigintaquingꝫ milia ꝫ sentia dei magnifice delectati. Cūqꝫ cessassent ꝫ cū gaudio redirent: cognouerūt nichanorem ruisse cū armis suis. Facto itaqꝫ clamore ꝫ ꝫturbatōne suscitata: patria voce omīpotentē dominuz benedicebant. Precepit autē iudas (qui per omnia corpore ꝫ animo mori ꝫ ciuibꝫ paratus erat) abscisam hierosolimam perferri. Quo cuz puenisset ꝫuocatis contribulibꝫ ꝫ sacerdotibꝫ ad altare: accersit ꝫ eos q̄ ī arce erāt. Et ostenso capite nichanoris et manu nepharia quam extenderat contra domū sanctam omnipotentis dei: magnifice gloriaatus est. Linguz etiam impij nichanoris precisam iussit particulatim auibꝫ dari: manum autem dementis contra templum suspendi. Omnes igitur celi benedixerunt dominuz. dicentes: benedictus qui locum suum incontaminatum seruauit. Suspendit autē nichanoris caput in sūma arce: vt euidens esset ꝫ manifestum signum auxilij dei. Itaqꝫ oēs cōmuni consilio decreuerūt nullo modo diē istū absqꝫ celebritate ꝫterire: habere autē celebritatē terciadecima die mēsis adar. q̄ dicit̄ voce siriana ꝫdie marchochei die. Igit̄ hys erga nichanorē gestis ꝫ ex illis tēporibꝫ ab ebreis ciuitate ꝫfessa. ego q̄ in hys faciam finē sermonis. Et si quidem bene ꝫ vt hystorie cōpetit hoc et ipse velim: si autē minus digne: concedēdum est mihi. Sicut em̄ vinum semp biberi aut semper aquam. cōtrarium est: alterius autē vti delectabile: ita legentibꝫ si sēꝫ exactus sit sermo non erit gratus: hic ergo erit consummatus.

Explicit secundus liber machabeorum.

Incipit epla beati hieronimi p̄sbitēi
ad damasū papā ī q̄tuor euāgelistas

Beatissimo pape da-
maso hieronim^o. No-
uuz opus me facē co-
gis ex veteri: ut post
exēplaria scripturaz
toto orbe dispersa q̄si
quidā arbiter sedeā: 7 qz inter se va-
riant q̄ sint illa q̄ cū greca p̄sentiant
veritate decernā. Pius labor s; peri-
culosa presūptio. iudicare d̄ ceteris.
ip̄m ab om̄ib; iudicādū: senis muta-
re linguā: et canescētē mūdū ad iūcia
retrahē puuloz. Quis em̄ doctus pa-
riter vel indoct^o cū in man^o volumen
assūperit. 7 a salina quā semel ibibit
viderit discrepare qd̄ lectitat. nō sta-
tim erūpat in vocem me falsariū me
clamans esse sacrilegum: q̄ audeā ali-
quid in veterib; libris addere. muta-
re. corrigē. **A**dversus quā inuidiā du-
plex causa me p̄solat: qd̄ 7 tu q̄ sum-
mus sacerdos es fieri iubes: 7 vez nō
esse qd̄ variat. etiā maledicoz testio-
nio p̄probat. **S**i ei latinis exempla-
ribus fides est adhibenda. respōteant
quib; tot sūt exēplaria pene quot co-
dices. **S**i autēz veritas est q̄renda de
plurib;: cur nō ad grecā originez re-
uertētes ea que viciosis interpretib;
male edita vel a p̄sūptozib; imperitis
emēdata pueri^o. v; a librarijs dormi-
tantib; aut addita sunt aut mutata
corrigimus. **N**eq; vero ego te veteri
disputo testamento: qd̄ a septuagita
seniorib; in grecā linguā versū tercō
ḡdu ad nos vsq; puenit. Non q̄ro qd̄
aquila qd̄ symmach^o sapiāt: q̄re the-
odociō inter novos et veteres medi^o
icebat. **S**it illa vera it̄p̄tatio: quā
ap̄li pbauerūt. **D**e nouo nūc loquor
testamento qd̄ grecum esse nō dubiū
est: excepto apostolo matheo qui pri-
mus in iudea euāgeliiū xp̄i hebraicis
litteris edidit. **D**oc certe cum in n̄ro
sermone discorbat. et diuersos riuu-
loz tramites ducit: vno de fonte q̄
rendus est. **P**retermittō eos codices
quos a luciano 7 esitio nūcupatores
paucoz hominū asserit puerla p̄ten-
tio: quib; utiq; nec ī veteri istrumēto

post septuaginta it̄p̄tes emēdare
quid licuit. nec in nouo p̄fuit emen-
dasse: cū multaz gentiū linguīs scri-
ptura ante trāllata doceat falsa esse q̄
addita sunt. **I**git̄ hec p̄sens p̄faciun-
cula pollice^o q̄tuor tantū euangelia.
quoz ordo est iste. matheus. marcus.
lucas. iohānes. **C**odicum grecoz emē-
data collacōne sed veterū: que ne ml-
tum a lectōnis latine p̄suetudine di-
screparent. ita calamo imperauimus
ut hijs tm̄ q̄ sensū videbant mutare.
correctis reliqua manere pateremur
ut fuerāt. **C**anones q̄s eusebi^o cesa-
riensis ep̄scop^o alexandrinū secutus
āmonii in decē numeros ordinauit:
sicut in greco habent̄ expressim^o. **Q**d̄
si quis de curiosis voluerit nosse que
in euangelijs vel eatez vel vicina vel
sola sint: eozum distinctōe p̄gnoscat.
Magn^o siq̄de; h̄ ī n̄ris codicib; error
inoleuit: dū qd̄ in eadē re ali^o euange-
lista plus dixit. in alio qz minus pu-
tauerint addiderūt: vel dum eundem
sensū alius aliter exp̄ssit. ille qui vnū
e q̄tuor p̄mū legerat. ad eius exēpluz
ceteros q̄ estimauerit emendandos.
vnde accidit. ut apud nos mixta sūt
om̄ia: 7 in marco plura luce atq; ma-
thei: rursū in matheo plura iohānis
et marci: 7 ī ceteris reliquoz q̄ in a-
lijs p̄pria sunt inueniant̄. **C**ū itaq; ca-
nones legeris qui subiecti sunt: p̄fusi-
onis errore sublato. 7 similia omniū
scies: 7 singul^o sua queq; restitues. **I**n
canone p̄mo p̄cordāt q̄tuor: mathe^o.
marcus. lucas. iohes. **I**n secūdo tres
matheus. marc^o. lucas. **I**n tercō tres
matheus. lucas. iohes. **I**n q̄rto tres:
mathe^o. marcus. iohes. **I**n q̄nto duo
mathe^o. lucas. **I**n sexto duo: mathe^o
marcus. **I**n septimo duo: mathe^o. io-
hānes. **I**n octauo duo: lucas. marc^o
In nono duo: lucas. iohannes. **I**n de-
cimo. p̄pria vnusquisq; que nō haben-
tur in alijs ediderunt. **S**ingulis vero
euangelijs ab vno incipiēs vsq; ad fi-
nez libroz dispar numerus accrescit
Hic nigro colore p̄scriptus sub se ha-
bet alium ex minio discolorē numez:
qui ad decē vsq; p̄cedens idicat: p̄o-
numerus in quo sit canone requiren-
bus. **C**um ḡ apto codice verbigracia

illud siue illud capitulum scire volueris cui canonis sit. statim ex subiecto numero doceberis: et recurreres ad principia in quibus canonum est distincta congeries. eodemque statim canone ex titulo frontis inuento: illum quem querebas numerum eiusdem euangelij qui et ipse ex inscriptione signatur inuenies: atque e vicino ceterorumque tramitibus inspectis: quos numeros e regione habeant adnotabis: et cum scieris recurreres ad volumina singulorum: et sine mora repertis numeris quos ante signaueris: reperies et loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto ut in christo valeas: et memineris mei papa beatissime.

Explicit epla. Incipit argumentum in euangelium. secundum Mattheum.

Mattheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur. ita euangelium in iudea primum scripsit: cuius uocatio ad dominum ex publicanis actibus fuit: duorum in generatione christi principia presumens: unum. cuius prima circumcisio in carne: alterum. cuius secundum cor electo fuit. Ex utrisque et patribus christi sicque quaterdenario numero triformiter posito. principium a credendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione usque in transmigracionis die dirigens. atque a transmigracionis die usque in christum definiens: decursam aduentus domini ostendit generationem et numero satisfaciens et tempore: ut et se quod esset ostenderet: et dei in se opus demostret. etiam in hijs quorum genus posuit christi operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum. tempus. ordo. numerus. dispositio. uel ratio. que fidei necessarium est. deus christus est: qui factus est ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne. omnia in cruce fixit: ut triumphans ea in semetipso resurgens in corpore. et patris nomen in patribus filio. et filij nomen patri restituens in filiis sine principio sine fine ostendens

unum se cum patre esse quia unus est. In quo euangelio utile est desiderantibus deum. sic prima uel media uel perfecta cognoscere. ut et uocacionem apostoli et opus euangelij et dilectionem dei in carne nascentis per uniuersa legentes intelligant: atque id in eo in quo apprehensi sunt. et apprehendere appetunt recognoscant. Nobis et hoc in studio argumenti fuit et fidei sancte rei tradere: et operantis dei intelligendam diligenter esse dispositionem querentibus non tacere.

Explicit argumentum. Incipit euangelium secundum Mattheum.

Iber generacionis ihesu christi filij dauid: filij abrahe. Abraham genuit ysaac: ysaac autem genuit iacob. Iacob autem genuit iudam et fratres eius: iudas autem genuit phares et zara be thamar. Phares autem genuit esrom: esrom autem genuit aram. Aram autem genuit aminadab: aminadab autem genuit naason. Naason autem genuit salmon: salmon autem genuit booz de raab. Booz autem genuit obeth ex ruth: obeth autem genuit iesse. Jesse autem genuit dauid regem. Dauid autem rex genuit salomonem ex ea qui fuit urie. Salomon autem genuit roboam: roboam autem genuit abiam. Abia autem genuit asa. Asa autem genuit iosaphat. Josaphat autem genuit ioram: ioram autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioathan: ioathan autem genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiam: ezechias autem genuit manassen: manasses autem genuit ammon. Ammon autem genuit iosiam. Josias autem genuit iechoniam et fratres eius in transmigracione babilonis. Et post transmigracionem babilonis. Iechonias autem genuit salathiel: salathiel autem genuit zorobabel.

Canones in marginibus in quibus quatuor euangelia se recordant alphabeti ordine que uenientiori potui modo ordinare sequitur Canone. iij. Mat. i. Lu. xiiij. Jo. i. et. iij. et. v.

Zorobabel autem genuit abiud: abiud autem genuit eliachi. Eliachi autem genuit azor: azor autem genuit saboch. Saboch autem genuit achim: achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar: eleazar autem genuit matthan. Matthan autem genuit iacob: iacob autem genuit ioseph virum marie: de quo natus est ihesus: qui vocatur christus. Omnes itaque generationes ab abraham usque ad david. generationes quatuordecim: et a david usque ad transmigracionem babilonis. generationes quatuordecim: et a transmigracione babilonis usque ad christum. generationes quatuordecim. Christi autem generacio sic erat. b. Cum esset desponsata mater ihesu maria ioseph: antequam conveniret in vtero habens de spiritu sancto. c. Ioseph autem vir eius cum esset iustus. et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. hec autem eo cogitavit: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens. Ioseph fili david: noli timere accipere maria coniugem tuam. Quod ei in ea natum est: de spiritu sancto est. Pariet autem filium: et vocabitur nomen eius ihesus. Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est: ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce ego in vtero habebit et pariet filium: et vocabitur nomen eius emanuel: quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens autem ioseph a somno fecit sicut precepit ei angelus domini: et accepit coniugem suam. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen eius ihesus.

Capitulum. II.

Quoniam ergo natus est ihesus in bethleem iudee in diebus herodis regis: ecce magi ab oriente venerunt iherosolimam dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum? Elidimus enim stellam eius in oriente: et venimus adorare eum. Audiens autem herodes rex trebat: et omnis iherosolima cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi: sciscitabat ab eis ubi christus nasceretur. b. At illi dixerunt ei. In bethleem iudee. Sic enim scriptum est per prophetam. Et tu bethleem iudaeae nequaquam minima es in principibus iudaeae. Ex te enim eriet dux qui regat populum meum israel. e. Tunc herodes clam vocatis magis diligentem indicavit ab eis tempus stelle quam apparuit

eis: et mittens illos in bethleem. dixit. Ite et interrogate diligentem de puero et cum inueneritis renunciate mihi: ut et ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente. antecederat eos: usque dum veniens staret super ubi erat puer. Audientes autem stellas: gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius: et prostrantes adorauerunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum. thus et mirram. Et responsio accepto in somnis ne redirent ad herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egiptum: et esto ibi usque dum dicaui tibi. Futurum est enim: ut herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui conversus accepit puerum. et matrem eius nocte: et secessit in egiptum. Et erat ibi usque ad obitum herodis: ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ex egipto vocavi filium meum. Tunc herodes videns quoniam illusus esset a magis iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra: secundum tempus quod exquisierat a magis. Tunc impletum est: quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem. Vox in rama audita est. ploratus et ululatus multus: rachel plorans filios suos: et noluit consolari quia non sunt. Defuncto autem herode: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et vade in terram israel. Defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. Qui resurgens accepit puerum et matrem eius: et venit in terram israel. Audiens autem quod archelaus regnaret in iudea per herodem patrem suo timuit illo ire: et ammonitus in somnis secessit in partes galilee. Et veniens habitavit in ciuitate que vocatur nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas. quoniam nazarenus vocabitur.

Capitulum. III.

.III.

a. Mat. ij.

b. Mat. iij. Lu.

c. Mat. iij.

d. Mat. v. Jo.

e. Mat. vij.

iiij
Mē. viij. Lu. viij
Jo. ij.

i
.a. Mē. viij. Mē.
ij. Lu. viij. Jo.
x. viij
.b. Mē. ix. Mē.
iiij.

v
.c. Mē. x. Lu.
viij.

i
.d. Mē. xij. Mē.
iiij. Lu. x. Jo.
xij. viij. xiiij. xx.
viij.

v
.e. Mē. xij. Lu.
xi.
i
.f. Mē. xiiij. Mē.
ij. Lu. xiiij. Jo.
xv.

i
.g. Mē. xiiij. Mē.
v. Lu. xiiij
Jo. xv.

ij
Mē. xv. Mē. viij
Lu. xv.

v
.h. Mē. xvij. Lu.
xviij.

In diebus autem illis venit iohannes baptista: predicans in deserto iudee et dicens. penitentiam agite. Appropinquabit enim ei regnum celorum. a. Dicit enim: de quo dictum est per ysaia prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto: parate viam domini: rectas facite semitas eius. b. Ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum: et zonam pelliceam circa lumbos suos. Escam autem eius erat locuste et mel silvestre. Tunc exibat ad eum hierosolyma et omnis iudea. et omnis regio circa iordanem: et baptizabant ab eo in iordane confitentes peccata sua. c. Videns autem multos phariseorum et saduceorum venientes ad baptismum suum: dixit eis progenies viperarum: quos demonstrabit vobis fugere a ventura ira: facite ergo fructum dignum penitentiae. Et ne velitis dicere intra vos: patrem habemus abraham. Dico enim vobis: quoniam potes est deus de lapidibus istis suscitare filios abraham. Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. d. Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam: qui autem post me venturus est. fortior me est: cui non sum dignus calciamenta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto. et igni. e. Cuius ventilabrum in manu sua et mundabit aream suam: et congregabit triticum suum in horreum suum: paleas autem proburet igni inextinguibili. f. Tunc venit ihesus a galilea in iordanem ad iohannem: ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo baptizari: et tu venis ad me? Respondens autem ihesus dixit ei. Dine modo. Sic enim decet nos implere omnem iusticiam. Tunc dimisit eum. g. Baptizatus autem ihesus profestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei caeli: et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et venientem super se. Et ecce vox de caelis dicens. Dicitur est fili meus dilectus: in quo mihi complacui.

Capitulum. III.

Quoniam ihesus ductus est in desertum a spiritu. ut temptaretur a dyabolo. h. et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus: postea esurivit. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es: dic

ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit ab ore dei. Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam civitatem: et statuit eum supra pinnaculum templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim: quod angelis suis mandavit de te et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. At illi ihesus rursum. Scriptum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum assumpsit eum dyabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum: et dixit ei. Haec omnia tibi dabo: si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei ihesus. Vade sathana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis: et illi soli servies. i. Tunc reliquit eum dyabolus: et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. k. Cum autem audisset ihesus quod iohannes traditus esset secessit in galileam. l. et relicta civitate nazareth. venit et habitavit in civitate capharnaum maritima. in finibus zabulon et neptalim: ut adimpleretur quod dictum est per ysaia prophetam. Terra zabulon et terra neptalim: via maris trans iordanem galilee gentium. plus quam ambulabat in tenebris. vidit lucem magnam et sedentibus in regione umbrae mortis lux orta est eis. m. Exinde cepit ihesus predicare et dicere. Penitentiam agite. Appropinquabit enim regnum celorum. Ambulans autem ihesus iuxta mare galilee vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus et andream fratrem eius: mittentes rete in mare. n. Erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me: et faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. o. Et procedens inde vidit alios duos fratres. iacobum zebedei et iohannem fratrem eius in nave cum zebedeo patre eorum reficientes retia sua: et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre: secuti sunt eum. p. Et circuibat ihesus totam galileam docens in synagogis eorum: et predicans euangelium regni: et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam syriam: et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos. et qui demonia habebant et lunaticos et paliticos

vij
i. Mē. xvij. Mē.
viij. iiij.
.k. Mē. xvij.
Mē. viij. Jo.
xxv.
.l. Mē. xix. Jo.
xix. xxij. xxx.
iiij.

vij
.m. Matth. xx.
Mē. ix.

ij
.n. Matth. xxi.
Mē. x. Lu. xxx.
ij. vij.
.o. Matth. xxij.
Mē. xi.

i
.p. Mē. xxiiij.
Mē. xxv. Lu.
xxij. Jo. xlvij.

et curauit eos: et secute sunt eum fides multae
in galilea. et decapoli. et in hierosolymis
et in iudea. et in trans iordanem. **Ca. V.**

Uides autem ihesus et bas ascendit in
montem: et cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius. a. et aper-
iens os suum docebat eos dicens. **Beati**
paupes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum.
b. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram.
c. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.
d. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.
e. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur.
Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt.
Beati pacifici: quoniam dei filii vocabuntur.
Beati qui persecutionem patientur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum celorum.
f. Beati estis cum maledixerit uobis homines: et persecuti uos fuerint et dixerint omnia mala aduersus uos mentientes propter me. Gaude et exultate: quoniam merces uestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt et prophetae qui fuerunt ante uos. g. Vos estis sal terre. Quod si sal euauerit: in quo saluetur? Ad nihil ualeat ultra nisi ut mittatur foras: et calcetur ab hominibus. h. Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi super montem posita: neque accedunt lucernae. et ponunt eam sub modio sed super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux uestra coram hominibus: ut uideant opera uestra bona: et glorificent patrem uestrum qui in celis est. i. Nolite putare quoniam ueni soluere legem aut prophetas. Non ueni soluere: sed adimplere. k. Amen dico uobis: donec transierit celum et terra. iota unum aut unum apex non praeteribit a lege: donec omnia fiant. l. Qui ergo soluerit unum de mandatis istis minimis. et docuerit sic homines minimus uocabitur in regno celorum: qui autem fecerit et docuerit habet magnum uocabitur in regno celorum. **Dico autem uobis: quoniam nisi abundauerit iusticia uestra plusquam scribarum et phariseorum: non intrabitis in regnum celorum. **Audistis quoniam dictum est antiquis non occides: qui autem occiderit reus erit iudicio.** **Ego autem dico uobis: quoniam omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.** **Qui autem dixerit fratri suo racha reus erit iudicio.** **Qui autem dixerit fatue reus erit iudicio ignis.** **Si ergo offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quoniam frater tuus habet aliquid aduersus****

te: relinque ibi munus tuum ante altare et uade prius reconciliari fratri tuo: et tunc ueniens offeres munus tuum. m. **Esto presentia aduersario tuo cito dum es in uia cum eo: ne forte tradat te aduersario tuo iudici: et iudex tradat te ministro. et in carcerem mittaris.** **Amen dico tibi: non exies inde donec reddas non uisimum quadrante.** n. **Audistis quoniam dictum est antiquis non mechaberis.** **Ego autem dico uobis: quoniam omnis qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo.** **Quod si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum et pice abs te.** **Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum: quod totum corpus tuum mittatur in iehennam ignis.** **Et si dextera manus tua scandalizat te: abscide eam et pice abs te.** **Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum: quod totum corpus tuum eat in iehennam.** **Dictum est autem quicumque dimiserit uxorem suam det ei libellum repudij.** **Ego autem dico uobis: quoniam omnis qui dimiserit uxorem suam. excepta fornicationis causa. facit eam mechari: et qui dimissa duxerit adulterat.** **Iterum audistis quoniam dictum est antiquis non iurabis: reddes autem domino iuramenta tua.** **Ego autem dico uobis non iurare omnino: neque per celum. quoniam thronus dei est: neque per terram. quoniam scabellum est pedum eius: neque per hierosolimam. quoniam ciuitas est magni regis.** **Neque per caput tuum iuraueris: quoniam non potes unum capillum album facere aut nigrum.** **Sit autem sermo uestrum: est est. non non: quod autem hijs abundantius est a malo est.** **Audistis quoniam dictum est: oculum pro oculo. dentem pro dente.** **Ego autem dico uobis non resistere malo. o. sed si quis te percusserit in dextram maxillam tuam prebe illi et alteram: et ei qui uult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere dimitte ei et pallium. p. et quicumque te agerit auerit mille passus: uade cum illo et alia duo.** **Qui autem petit a te da ei: et uolenti mutare a te ne auertaris. q. Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum. et odio habebis inimicum tuum.** **Ego autem dico uobis diligite inimicos uestrorum: benefacite hijs qui oderunt uos. et orate pro persequentibus et calumniantibus uos: ut sitis filij patris uestri qui in celis est. qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. r. Si enim diligitis eos qui**

r
M. Mat. xxiiij.
v
a. Mat. xxv.
Lu. xlvj.
b. Mat. xxvi.
c. Mat. xxvii.
Lu. xlvij.
d. Mat. xxviii.
Lu. xlvij.
e. Mat. xxix.
v
f. Mat. xxx.
Lu. xlvij.
ij
g. Mat. xxxi.
Luce. clxxij.
M. Mat. cxij.
ij
h. Mat. xxxij.
M. Mat. xxxix.
Lu. clxxij. et lxxix.
r
i. Mat. xxxij.
v
k. Mat. xxxij.
Lu. clxxij.
r
l. Mat. xxxv.

v
.m. Mat. xxvi
Lu. clxij.

r
.n. Mat. xxxv

v
.o. Mat. xxxvii
Luce. liij
r
.p. Mat. xxxix.

v
.q. Mat. xl.
Lu. liij.

v
.r. Mat. xli. Lu
lv.

vos diligunt: quā mercedē hēbitis: Nō ne et publicani hoc faciūt: Et si saluta ueritis fr̄es v̄ros tm̄: q̄d ampli⁹ facie tis: Nōne et ethnici hoc faciūt: Estote ḡ vos p̄fecti: sicut et p̄r v̄r̄ celestis p̄fectus est. **Capit. .VI.**

f
M̄. xliij.

Accēdite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoīb; ut videamini ab eis: alioquin mercedem nō habebitis apud patrē v̄m qui in celis ē. Cū ḡ facis elemosinā noli ante te tuba canere: sicut ypocrite faciunt ī synagogis et ī vicis ut honorificent ab hoīb;. Amē dico vob: receperūt mercedē suā. Te autē faciente elemosinā: nesciat sinistra tua q̄d faciat dextra tua: ut sit elemosina tua ī abscondito: et p̄r tu⁹ qui videt ī abscondito reddet tibi. Et cū oratis: nō eritis sic ypocrite q̄ amāt ī synagogis et ī āgulis platear; stantes orare: ut videant ab hoīb;. Amē dico vob: receperunt mercedē suā. Tu autē cū oraueris in cubiculū tuū: et clauso ostio orā patrē tuū ī abscondito: et pater tuus q̄ videt ī abscondito reddet tibi. a. Orātes autē nolite multū loqui: sicut ethnici faciūt. putant em̄: q̄ in multiloquio suo exaudiant. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater vester quid op⁹ sit vobis: anteq̄ petatis eū. Sic ergo vos orabitis. Pater noster q̄ es in celis sanctificet nomen tuum. Adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua: sicut in celo et in terra. Panem nostrū sup̄substantialē da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittim⁹ debitorib; n̄ris. Et ne nos inducas in tēptacōnē: sed libera nos a malo amē. b. Si ei dimiseritis hoīb; peccata eor;: dimittet et vobis pater vester celestis delicta vestra. Si autē non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. c. Cū autē ieiunatis: nolite fieri sicut ypocrite tristes. Extermināt em̄ facies suas: ut pareant hominib; ieiunātes. Amen dico vob: receperūt mercedē suā. Tu autē cū ieiunas unge caput tuū et faciē tuā lava: ne videaris hominib; ieiunās s; patri tuo q̄ est in abscondito: et pater tu⁹ qui videt in abscondito reddet tibi. No

v
.a. Mat. xliij.
Lu. cxxij.

vj
.b. Mat. xliij.
M̄. cxxvj.

x
.c. M̄. xlv.

lite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi erugo et tinea demolitur: et ubi fures effodiunt et furant. d. The saurizzate autē vob thesauros in celo: ubi nec erugo nec tinea demolitur: et ubi fures nō effodiūt nec furāt. Ubi ei est thesaurus tu⁹: ibi est et cor tuū. e. Lucerna corporis tui ē ocul⁹ tuus. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex: totū corpus tuū lucidū erit. Si autē ocul⁹ tuus fuerit nequā: totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. Si ergo lumē q̄d in te est tenebre sūt. ipse tenebre quāte crunt: Nemo potest duob; dominis seruire. f. Aut em̄ unū obio habebit et alterum diliget: aut unū sustinebit et alter cōtemnet. Nō potestis deo seruire et mā mone. g. Ideo dico vobis: ne solliciti sitis anime v̄re quid māducaueritis: neq; corpori v̄ro q̄d induamini. Nōne aīa plus ē q̄ esca: et corp⁹ plusq̄ vestimentum? Respicite volatilia celi q̄ nō serūt neq; metūt. neq; p̄gregāt in horrea: et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autē v̄m cogitans potest adicere ad staturā suā cubitū unū? Et d̄ vestimentis quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescūt. Non laborāt neq; nent. Dico autē vob: quoniā nec salomon in omni gloria sua coopert⁹ est sicut unū ex istis. Si em̄ fenū agri q̄d hodie est et cras ī clibano mittit de⁹ sic vestit: quātomagis vos minime fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibem⁹: aut q̄ operiemur. Hec em̄ omnia gētes inquirūt. Scit em̄ pater vester quia hys omnib; indigetis. Querite ḡ p̄mū regnū dei et iusticiā ei⁹: et hec omnia adicientur vobis. Nolite ḡ solliciti esse in crastinū. Crastinus em̄ dies sollicitus erit sibiipi. Sufficit diei malicia sua.

v
.d. Mat. xlvij.
Lu. cliv.

v
.e. Mat. xlvij.
Lu. cxxvij.

v
.f. Mat. xlvij.
Luce. clxxvij.

v
.g. Mat. xlvij.
Luce. cl.

no
pater
noster

Capitulū. .VII.

Nolite iudicare et nō iudicabimini: in quo enim iudicō iudicaueritis iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. h. Quid autem vides festucā in oculo fratris tui: et trabē ī oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frā sine eiciā festucar;

v
M̄. l. M̄. xliij.
Lu. lvj.

v
.b. Mat. li.
Luce. lix.

de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo: et tunc videbis eicere vestucam de oculo fratris tui. a. Nolite dare sanctuz canibus. neque mittatis margaritas ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis: et uersi dirupant uos. b. Petite et dabit uobis: quate et inuenietis: pulsate et aperiet uobis. Omnis enim qui petit accipit et qui querit inuenit: et pulsati aperiet. Aut quis est ex uobis homo quez si pecierit filii sui panem: nunquid lapidem porriget ei? Aut si piscem pecierit: nunquid serpentem porriget ei? Si ergo uos cum sitis mali uostis bona data dare filiis uestris: quantomagis pater uester que in celis est dabit bona petentibus se: c. Omnia que quecumque uultis ut faciant uobis homines: et uos facite illis. Hec est enim lex et prophetarum. d. Intrate per angustam portam: quia lata porta et spacioza uia est que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arcta uia est que ducit ad uitam: et pauci sunt que inueniunt eam. e. Attendite a falsis prophetis que ueniunt ad uos in uerstimetis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. f. Nunquid colligunt de spinis uuas: aut de tribulis ficus? g. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest autem arbor mala bonos fructus facere: neque arbor bona malos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. h. Non omnis que dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit uoluntatem patris mei que in celis est: ipse intrabit in regnum celorum. i. Multi dicunt mihi in illa die domine domine nonne in nomine tuo prophetauimus? et in nomine tuo demonia eiecimus. et in tuo nomine uirtutes multas fecimus? et tunc respondebo illis: quia nunquam noui uos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. k. Omnis que que audit uerba mea hec. et facit ea. assimilabitur uiro sapienti que edificauit domum suam super petram: et descendit pluuia et uenerunt flumina et flauerunt uenti et irruerunt in domum illam. et non cecidit. Fundata enim erat super petras. Et omnis que que audit uerba mea

hec. et non facit ea. similis erit uiro stulto qui edificauit domum suam super harenas: et descendit pluuia et uenerunt flumina et flauerunt uenti et irruerunt in domum illam. et cecidit: fuitque ruina eius magna. m. Et factum est cum consumasset ihesus uerba hec: admirabantur turbe super doctrinam eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens: et non sicut scribe eorum et pharisei. **Capitulum VIII.** **Q**uam autem descendisset de monte. secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Domine: si uis potes me mudare. Et extendens manum ihesus: tetigit eum dicens. Uolo. Mudare. Et profestim mudata est lepra eius. Et ait illi ihesus. Elide nemi dixeris: sed uade ostende te sacerdotibus: et offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illi. o. Cum autem in troisset capharnaum accessit ad eum centurio: rogans eum et dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticus: et male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego ueniam: et curabo eum. Et respondens centurio ait illi Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dico uerbo. et sanabitur puer meus. Nam ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites: et dico huic uade et uadit. et alio ueni et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Audiens autem hoc ihesus miratus est: et sequentibus se dixit. Amen dico uobis: non inueni tantam fidem in israhel. p. Dico autem uobis: quia multi ab oriente et occidentem ueniunt et recubent cum abraham et ysaac et iacob. in regno celorum: filii autem igni eiciuntur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor denticulorum. q. Et dixit ihesus centurioni. Glade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. r. Et cum uenisset ihesus in domum petri uidit socer eius iacentem et febricitantem et tetigit manum eius et dimisit eam febris et surrexit et ministrabat eis. Elipse autem factus obtulerunt ei multos demonia habentes: et eiciebat spiritus uerbo et omnes male habentes curauit: ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit: et egrotationes nostras portauit. Elidens autem ihesus turbas multas circum se: iussit discipulos ire trans fretum. s. Et accedens unus scriba

a. Mat. liij. Lu. cxxv.

c. Mat. liij. Lu. cxxv. d. Mat. lv. Lu. cxxxv.

e. Mat. lvj.

f. Mat. lvij. Lu. cxxv. g. Mat. lvij. Lu. lx.

h. Mat. lix. Lu. cxxvj.

i. Mat. lx. Lu. cxxvj.

k. Mat. lxj. Lu. cxxvj.

ij. m. Mat. lxij. M. xij. Luce. iij. et. xxij.

ij. M. lxij. M. xvij. Lu. xxx: ij.

ij. o. M. lxij. Lu. lxx. Joh. xxxvj.

o. p. M. lxx. Lu. cxxij.

o. q. Mat. lvj. Lu. lxxj.

ij. r. Mat. lvij. M. xv. Luce. xxvj.

o. s. M. lxvij. Luce. cv.

ij
 .a. Mat. lxxix.
 Mf. clviij. Lu.
 lxxxiij.

ait illi. Magister: sequar te quocūq;
 ieris. Et dicit ei ih̄s. Vulpes foueas
 habēt ⁊ volucres celi nidōs: fili⁹ autē
 hoīs nō habet ubi caput suū reclinet
 Alius autē d̄ discipulis ei⁹ ait illi. dñe:
 pmitte me pmū ire ⁊ sepelire patrem
 meū. Ihs autē ait illi. Sequere me:
 ⁊ dimitte mortuos sepelire mortuos
 suos. a. Et ascendēte eo ī nauiculā se
 cuti sūt eū discipuli ei⁹: ⁊ ecce motus
 magn⁹ factus ē ī mari: ita vt nauicu
 la opiret fluctib⁹. Ip̄e vō dormiebat.
 Et accesserūt ad eū discipuli ei⁹: ⁊ su
 scitauerūt eū dicētes. Dñe. salua nos:
 perim⁹. Et dicit eis ih̄s. Quid timi
 di estis modice fidei: Tūc surgēs im
 perauit vēnis ⁊ mari: et facta ē tran
 quillitas magna. Porro hoīes mira
 ti sūt dicētes. Qualis ē h̄: qz venti et
 mare obediūt ei. Et cū venisset ih̄s
 trās fretū ī regionē gerasenoz. occur
 rerūt ei duo habētes demonia de mo
 numentis exeūtes. seui nimis: ita vt
 nemo posset trāsire p viā illā. Et ecce
 clamaueūt dicētes. Quid nob̄ et tibi
 ih̄s filij dei. Cur venisti huc āte t̄pus
 torq̄re nos: Erat autē nō lōge ab illis
 grex porcoz multoz pascēs. Demo
 nes autē rogabāt eū dicētes. Si eicis
 nos hinc: mitte nos ī gregē porcozū.
 Et ait illis. Ite. At illi exeūtes abie
 rūt ī porcos. Et ecce magno impetu
 abiit tot⁹ grex p̄ceps ī mare: et mor
 tui sūt in aq̄s. Pastores autē fugerūt

⁊ veniētes in ciuitatē. nūciaueūt hec
 oīa: ⁊ de hys q̄ demonia habuerāt. Et
 ecce tota ciuitas exijt obuiā ih̄s: ⁊ vi
 so eo. rogabāt eū vt trāsiret a finib⁹
 eoz.

i
 Mf. lxx. Mat.
 xx. Lu. xxxviij
 Jo. xxxviij.

Capitulū. IX.
 Ascendēs ih̄s ī nauiculaz
 trās fretauit: et venit ī ciuita
 tem suā. Et ecce offerebāt ei
 paraliticū iacētē ī lecto. Et vidēs ih̄s
 fidē illoz: dixit paralitico. Cōfide fili
 Remittūt tibi p̄ca tua. Et ecce qui
 dā de scrib̄ dixerūt intra se. Dic blas
 phemat. Et cū vidisset ih̄s cogitacō
 nes eoz dixit. Ut qd cogitatis mala
 in cordib⁹ v̄ris: Quid ē facili⁹ dicē di
 mittunt tibi peccata: an dicere sur
 ge et ambula: Ut autē sciatis quia fi
 lius hominis habet potestātē dimit
 tendi peccata in terra: tunc ait para

litico. Surge tolle lectū tuū: ⁊ vade ī
 domū tuā. Et surrexit: ⁊ abiit ī domū
 suam. Videntes autē turbe timuerūt
 et glorificauerūt deū q̄ dedit potesta
 tem talem hominib⁹. b. Et cū transi
 ret inde ih̄s vidit hominē sedentē in
 theloneo matheum nomie. Et ait illi
 Sequere me. c. Et surgens secutus ē
 eū. Et factū est discubente eo ī domo
 ecce multi publicani ⁊ peccatores ve
 nientes discubebāt cū ih̄s. ⁊ discipul⁹
 eius. Et videntes pharisei dicebāt di
 scipulis ei⁹. Quare cū publicanis et
 peccatorib⁹ māducat magister vester
 At ih̄s audiēs ait. Nō ē opus valē
 tibo medic⁹: s̄ male habētibo. Euntes
 autē discite qd ē. misericōdiam volo: ⁊ nō
 sacrificiū. Nō em̄ veni vocari iustos
 s̄ p̄ctozes. Tūc accesserūt ad eū disci
 puli ioh̄is dicētes. Quare nos ⁊ pha
 risei ieiunam⁹ frequēter. discipuli autē
 tui nō ieiunāt: Et ait illis ih̄s. Nū
 qd possūt filij sp̄si lugere q̄diu cuz
 illis ē sp̄sus: Veniēt autē dies cū au
 fereēt ab eis sp̄sus: ⁊ tūc ieiunabūt.
 Nemo at̄ imittit p̄missurā panni ru
 dis ī vestimētū vetus. Tollit em̄ ple
 nitudinē ei⁹ a vestimēto: et peior scil
 sura fit. Neqz mittūt vinum nouū in
 vtres veteres. Alioquī rūpūnt vtres
 ⁊ vinū effūdīt: ⁊ vtres pereūt. S̄ vi
 nū nouū ī vtres novos mittūt: ⁊ abo
 p̄suanē. e. Dec illo loq̄nte ad eos. ec
 ce p̄nceps vn⁹ accessit ⁊ adorabat eū
 dicēs. Dñe: filia mea mihi defūcta ē:
 s̄ veni ipone manū tuā sup eā ⁊ vi
 uet. Et surgēs ih̄s seq̄bat eū: ⁊ disci
 puli ei⁹. Et ecce mulier q̄ sāguinis flu
 rum paciebat duodeciz ānis accessit
 retro: ⁊ tetigit fimbriā vestimēti ei⁹
 Dicebat em̄ intra se. Si tetigero tan
 tū vestimētū ei⁹ salua ero. At ih̄s cō
 uersus: ⁊ vidēs eā dixit. Cōfide filia.
 Fides tua te saluā fecit. Et salua fa
 cta ē mulier ex illa hora. Et cū venis
 set ih̄s in domū p̄ncipis. ⁊ vidisset ti
 bicines ⁊ turbā tumultuātē dicebat.
 Recedite: nō est em̄ mortua puella:
 sed dormit. Et deridebāt eū. Et cū eie
 cta ess̄ turba itrauit: ⁊ tenuit manū
 ei⁹ et dixit. Puella surge. Et surrexit
 puella: ⁊ exijt fama hec ī vniuersā t̄
 rā illā. f. Et trāsēute idē ih̄s: secuti sūt

ij
 .b. Mat. lxxi.
 Mf. xxij. Lu. x
 xxviij. ij
 .c. Mat. lxxij.
 Mf. xxij. Luc.
 xxxix. ⁊. clxxx
 viij.

ij
 Mf. lxxiiij. Mf
 xxiiij. Luce. xl.

ij
 .e. Mf. lxxiiij.
 Mf. clxij. Lu.
 lxxx.

f
 .f. Mat. lxxv.

Matheus

eū duo ceci clamātes ⁊ dicētes. **Miserere** nri fili dō. Cū aut venisset domū accesserūt ad eū ceci: et dicit eis ih̄sus. **Creditis** qz hoc possū facere vob? **Dicūt** ei. **Atiqz** dñe. **Tūc** tetigit oculus eoz dicēs. **Secūdu** fidē vraz fiat vobis. **Et** apti s̄t ocli eoz. **Et** p̄minat̄ ē eis ih̄sus dicens. **Elidete** ne q̄s sciat. **Illi** at̄ exeūtes diffamaueūt eū p̄ totā trā illā. **Egressis** at̄ illis ecce obtulerūt ei hominē mutū demoniū habētē ⁊ eiecto demonio locut̄ ē mut̄: ⁊ mirate sūt ēbe dicētes. **Nūq̄** apparuit sic in isrl. **Pharisei** aut̄ dicebāt. **In** p̄ncipe demonioz eicit demones. **a.** **Et** circuibat ih̄sus omēs ciuitates ⁊ castella docēs i synagogis eoz ⁊ p̄dicās euangelii regni: ⁊ curans oēm lāguorē et oēm infirmitatē. **b.** **Elidēs** at̄ fbas miser̄ ē eis: qz erāt vexati ⁊ iacētes sic oues n̄ habētes pastore. **c.** **Tūc** dicit discipulis suis. **Messis** q̄tē multa: operarij at̄ pauci. **Rogate** ḡ dñm messis vt mittat operarios i messem suā.

Capitulū. X.

Et vocatis duodeci discipulis. **edit** illis potestātē spirituū imūdoz vt eicerēt eos: ⁊ curarēt oēm lāguorē. ⁊ oēm infirmitatē. **b.** **Duodeci** at̄ discipuloz nomina sūt hec. **Prim⁹** simō q̄ dicit̄ petrus ⁊ andreas fr̄ ei⁹: philipp⁹ ⁊ bartholomae⁹ iacob⁹ zebedei. ⁊ ioh̄es fr̄ ei⁹: **thomas ⁊ matheus publican⁹: ⁊ iacob⁹** alpei ⁊ thadeus. **simon** chanane⁹. et iudas scariothis: q̄ ⁊ tradidit eum. **e.** **Dos** duodecim misit ih̄sus: p̄cipiens eis ⁊ dicēs. **In** viā gentiū abieritis: ⁊ i ciuitates samaritanoz ne intraueritis: s̄z poti⁹ ite ad oues q̄ perierūt dom⁹ isrl. **f.** **Eūtes** at̄ p̄dicatē dicētes. qz appropinquit regnuz celoz. **Infirmos** curate. **mortuos** suscite. **leprosos** mūdare: **demones** eicite: **ḡtis** accepistis. **gratis** date. **Nolite** possidere aur⁹. neqz argentū: neqz pecuniā i zona vris. **Nō** perā i viā: neqz duas tunicas. neqz calciāmētā: neqz virgam. **Dign⁹** em̄ est operari⁹ cibo suo. **g.** **In** quācūqz autem ciuitatē aut castellū intraueritis. **in**terrogate q̄s in ea digni sit: et ibi manete donec exeat. **b.** **In** trantes autem in domū. **salutate** eaz

dicētes. **Pax** huic domui. **Et** si q̄tem fuerit dom⁹ digna. **veniet** pax vza sup eam: si autē nō fuerit digna: **pax** vestra reuertet̄ ad vos. **i.** **Et** quācūqz non receperit. **vos** neqz audierit s̄mones vestros: **exeūtes** foras de domo vel ciuitate **excute** puluerē de pedib⁹ vestris. **Amen** dico vob: **tolerabili⁹** erit terre zodomoz ⁊ gomorreoz i die iudicij q̄ illi ciuitati. **k.** **Ecce** ego mitto vos: **sicut** oues i medio lupoz. **Esto**te ḡ prudētes sicut serpētes: ⁊ simplices sicut colūbe. **l.** **Cauete** aut̄ ab hominibus. **Tradet** em̄ vos i p̄cilij: ⁊ i synagogis suis flagellabūt vos: ⁊ ad p̄sides ⁊ ad reges **ducemī** p̄p̄ me. in testimoniū illis et gētib⁹. **m.** **Cū** at̄ tradet vos: **nolite** cogitare quō aut qd loq̄mini. **Dabit** em̄ vobis i illa hora qd loq̄mini. **Nō** em̄ vos estis q̄ loq̄mini s̄z sp̄s p̄ris vzi q̄ loquit̄ in vob. **Tradet** aut̄ fr̄ fr̄em in mortē. ⁊ p̄ filiū. et **isurgēt** filij i parētes. ⁊ morte eos afficiēt: ⁊ eritis odio omib⁹ p̄p̄ nomen meū. **Qui** aut̄ pseuerauerit vsqz i finē h̄ salu⁹ erit. **n.** **Cū** aut̄ psequer̄ vos i ciuitate ista: **fugite** i aliā. **Amē** dico vob: **n̄** p̄sumabitis ciuitates isrl: donec veniat fili⁹ hois. **o.** **Nō** ē discipul⁹ sup magistrū: nec seru⁹ sup dñm suū. **Sufficit** discipulo vt sit sic magister ei⁹: ⁊ suo sicut dñs ei⁹. **p.** **Si** patrēs familias beelzebub **vocauerūt: quāto** magis domesticos ei⁹? **Ne** ergo timueritis eos. **q.** **Nihil** em̄ ē opertū qd nō reuelet̄: ⁊ occultū qd nō sciat. **r.** **Quō** dico vob in tenebris dicite in lumine et qd in aure auditis p̄dicatē sup terra. **Et** nolite timere eos q̄ occidunt corp⁹. **aīam** aut̄ non possunt occidere: s̄z poti⁹ timeat̄ eū q̄ potest ⁊ aīam et corp⁹ p̄dere in gehēnam. **Nōne** duo passerēs assē veneūt: **Et** vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. **Electri** aut̄ ⁊ capilli capitis om̄s numerati sunt. **Nolite** ḡ timē: **mltis** passerib⁹ meliores estis vos. **Om̄s** ḡ qui p̄fitebit̄ me corā homib⁹: **cōfitebor** et ego eum corā p̄re meo q̄ i celis est. **s.** **Qui** autē negauerit me coram hoib⁹: **negabo** et ego eū corā p̄re meo q̄ i celis ē. **t.** **Nolite** arbitrari qz venirim pacē mittere i trā. **Nō** veni pacē

.i. M̄. lxxv. M̄. lv. Lu. lxxvii. ⁊ .cxiiij.

.k. M̄. lxxvi. Lu. cix.

.l. M̄. lxxvii. M̄. cxxxix. Lu. ccl. Jo. cxlij.

.m. M̄. lxxviii. M̄. cxlij. Lu. cxlviiij. et. cclj.

.n. M̄. lxxxix. iij.

.o. M̄. xc. Lu. lviiij. Jo. cxviiij. ⁊. cxxxix. r. p. M̄. xcj.

.q. M̄. xcij. M̄. xl. Lu. lxxv. r. M̄. xciiij. Lu. cxlv.

.s. M̄. xciiij. M̄. lxxxvi. Lu. cxviiij. et. cxlvj.

.t. Math. xc. Lu. clx.

.a. M̄. lxxvi. M̄. liij. Lu. clxix.

.b. M̄. lxxvii. M̄. lxxv. c. M̄. lxxviiij. Lu. cxviiij.

.c. M̄. lxxxix. M̄. lxxxix. Lu. lxxxix.

.d. M̄. lxxx. M̄. lxxx. Lu. lxxx.

.e. M̄. lxxxj.

.f. M̄. lxxxiiij. M̄. liij. Lu. lxxxviiij.

.g. M̄. lxxxviiij. M̄. liij. Lu. cxiij. et. lxxxviiij.

.h. M̄. lxxxviiij. Lu. cxj.

nomina apostolorum

v
 .a. Mat. xcvj.
 Lu. clxxxij. 7
 clxxxij. ij
 .b. Mat. xcvj.
 Luc. ccxj. Jo.
 cv. i
 .c. Mē. xcvij.
 Mf. xcvj. Lu.
 xcvj. Joh. cxx
 r
 .d. Mat. xcix.
 vj
 .e. Mē. c. Mf.
 xcvij.
 r
 Mē. cj.
 v
 .f. Mē. cij. Lu.
 lxx.
 ij
 .g. Math. ciiij.
 Mf. j. Lu. lxx.
 v
 .h. Mat. ciiij.
 Lu. lxxj.
 v
 .i. Mē. cv. Lu
 cxcij.
 r
 .k. Mē. cvj.
 v
 .l. Math. cvij.
 Lu. lxxij.

mittē i terrā s3 gladiū. Veni ei sepaē
 boiem aduersus p̄rem suū. 7 filiā ad
 uersus m̄rem suā: 7 nup̄ aduersus so
 crū suā: 7 iimici hoīs domestici eius
 .a. Qui amat p̄rem aut m̄rem plusq̄
 me: nō ē me dign⁹. Et q̄ amat filium
 aut filiā sup me: nō ē me dign⁹. Et q̄
 nō accipit crucē suā 7 sequit̄ me: nō
 ē me dign⁹. .b. Qui iuenit aiām suā
 p̄det illā: 7 q̄ p̄diderit aiām suā p̄ter
 me: iueniet eā. .c. Qui recipit vos me
 recipit: 7 q̄ me recipit recipit eū qui
 me misit. .d. Qui recipit p̄phetā in no
 mie p̄phete: mercedē p̄phete accipiet.
 Et q̄ recipit iustū i nomie iusti: mer
 cedem iusti accipiet. .e. Et quicūq; po
 tū tederit vni ex minimis istis calicē
 aq̄ frigidū tm̄ i noie discipuli amē dico
 vob: n̄ p̄det mercedē suā. **Ca. XI.**
Et factū ē cū p̄sumasset ih̄sus
 p̄cipiēs duodeci discipulis su
 is: trāsijt inde vt doceret 7 p̄
 dicaret i ciuitatib; eoz. .f. Johannes
 aut cum audisset i vinculis opa xp̄i:
 mittēs duos de discipul̄ suis. ait illi.
 Tu es q̄ ventur⁹ es an aliū expecta
 mus: Et r̄ndēs ih̄sus ait illis. Euntes
 renūciate iohāni que audistis 7 vidi
 stis. Ceci vident. claudi ambulāt. le
 prosi mūdant̄. surdi audiūt. mortui
 resurgūt. paupes euangelizāt: 7 bea
 tus ē q̄ nō fuerit scandalizat⁹ in me.
 Illis aut̄ abeūtib; cepit ih̄sus dicē ad
 turbas de iohāne. Quid existis in de
 sertū videre: Arūdinē vēto agitataz:
 Sed qd̄ existis videre. Dominē mol
 libus vestitum. Ecce qui mollibus ve
 stiuntur in domib; regum sunt. Sed
 qd̄ existis videre: Prophetā: Eciā di
 co vob: 7 plusq̄ p̄phetā. .g. Dic ē em̄ d̄
 quo scriptū ē. Ecce ego mitto angelū
 meū an̄ faciē tuā q̄ p̄parabit viā tuā
 ante te. .h. Amē dico vobis: nō surre
 xit inter natos mulierū maior iohan
 ne baptista. Qui aut̄ minor est in re
 gno celoꝝ maior est illo. .i. A dieb; aē
 iohānis baptiste vsq; nūc regnū celo
 rum vim patitur: 7 violenti rapiūt il
 lud. .k. Om̄es ei p̄phe 7 lex vsq; ad iohā
 nē p̄phetauerūt: etsi vultis reci
 pere. ip̄e est helias qui venturus est.
 Qui habet aures audiendi audiat. .l.
 Qui autem similem estimabo genera

cōnem istā: Similis est pueris seben
 tib; in foro: q̄ clamantes coequalib;
 dicunt. Cecinim⁹ vobis 7 nō saltastis
 lamentauim⁹ et nō planxistis. Venit
 em̄ iohes neq; māducās neq; bibens
 7 dicūt demoniū habet. Venit filius
 hoīs māducans 7 bibēs: 7 dicūt ecce
 hō vorax 7 potator vini: publicanoꝝ
 et peccatoꝝ amicus. Et iustificata ē
 sapiēcia a filijs suis. .m. Tūc cepit ex
 probzare ciuitatib; in qb; facte sunt
 plurime vtutes ei⁹: qz nō egissent pe
 nitēciam. Te tibi corozaim. ve tibi
 bethsaida: qz si in tiro 7 sydone facte
 essent vtutes q̄ facte sūt in vob: olim
 in cilicio 7 cinere penitēciā egissent.
 Verūtamē dico vobis: tiro et sydoni
 remissius erit in die iudicij q̄ vobis.
 Et tu capharnaū. nūq; vsq; in celuz
 exaltaberis: vsq; i ifernū descēdes. .n.
 Quia si in sodomis facte fuissent vir
 tutes q̄ facte sūt i te: forte mansisset
 vsq; in hanc diē. Verūtamē dico vob
 qz terre sodomoz remissi⁹ erit in die
 iudicij q̄ tibi. .o. In illo tpe respōdēs
 ih̄sus dixit. Confitebor tibi p̄r dñe ce
 li 7 terre: qz abscondisti hec a sapien
 tib; et prudentib;: 7 reuelasti ea par
 uulis. Ita pater: qm̄ sic fuit placituz
 ante te. .p. Om̄ia mihi tradita sunt a
 p̄re meo. .q. Et nemo nouit filiu; nisi
 pater: neq; p̄rem quis nouit nisi fili
 us: 7 cui voluerit fili⁹ reuelare. .r. Ve
 nite ad me om̄es q̄ laboratis 7 onera
 ti estis: 7 ego reficiā vos. Tollite iu
 gum meum sup vos: 7 discite a me qz
 mitis sum 7 humilis corde: 7 inuenie
 tis requiē aiabo v̄ris. Iugū em̄ meū
 suauē ē: 7 onus meū leue. **Ca. XII**
In illo tpe abiit ih̄sus per sata
 sabbato: discipuli autē eius
 esurientes ceperunt vellē spi
 cas et manducare. Pharisei autē vi
 dentes. dixerunt ei. Ecce discipuli tui
 faciunt: qd̄ non licet eis facere sabba
 tis. At ille dixit eis. Nō legistis quib;
 fecerit dauid qm̄ esuriit 7 qui cum eo
 erant. quomodo intrauit in domū dei
 7 panes p̄posicōnis comedit. quos nō
 licebat ei edere neq; hys qui cum eo
 erant: nisi solis sacerdotibus. .s. Aut
 nō legistis i lege. quia sabbatis sacer
 dotes in tēplo sabbatū violāt et sine

v
 .m. Mē. cvij.
 Lu. cfo.
 r
 .n. Mē. cix.
 v
 .o. Mē. cx. Lu
 cxiij.
 ij
 .p. Mē. cxj. Lu
 cxix. Jo. cxlv.
 ij
 .q. Mat. cxij.
 Lu. cxix. Joh
 cxx.
 .r. Mē. cxij.
 ij
 Mē. cxij. Mf
 cxij. Lu. cxj.
 r
 Mē. cfo.

crimie sūt! Dico aut vob: qz templo maior ē h. Si aut sciretis qd ē misericordiā volo et non sacrificiū: nunq̄ p̄benassetis inocētes. Dñs ē em̄ fili⁹ hoīs: etiā sabbati. a. Et cū ite trāsissz veit i synagogā eoz. Et ecce hō mānū habēs aridā: et interrogabāt eū dicētes. Si licet sabbatis curare? Ut accularent eū. Ipe aut dixit illis. Quis erit ex vob hō q̄ habeat ouē vnā? Et si ceciderit hec sabbatis i foueā: nonne tenebit et leuabit eā. Quātomagis melior ē hō oue. Itaqz licet sabbatis benefacere. Tunc ait homī. Extēde manū tuā. Et extēdit: et restituta est sanitati sicut altera. b. Exeūtes autē pharisei. p̄siliū faciebāt aduersus eū quō p̄berēt eū. c. Ihus aut sciēs recessit inde: et secuti sūt eū multi: et curauit eos omēs. Et p̄cepit eis. ne manifestū eū facerēt: ut adimplerēt qd dictum ē p̄ ysaiā p̄phetā dicentē. Ecce puer me⁹ quē elegi: dilect⁹ me⁹ in q̄ bene placuit aīe mee. Donā spūm meum sup eū: et iudiciū gētibo nūciabit. Nō p̄cedet neqz clamabit: neqz audiet aliq̄s in plateis vocē ei⁹. Arūdinem quassatā n̄ p̄fringet. et linū fumigās nō extinguet: donec eiciat ab victoriaz iudiciū: et i noīe e⁹ gētes sperabūt. b. Tūc oblat⁹ ē ei demoniū habēs cec⁹ et mutus: et curauit eū ita ut loq̄retur et videret. e. Et stupebāt omēs turbe: et dicebāt. Nūqd h̄ ē fili⁹ dauid. f. Pharisei aut audiētes dixerūt. Dic non eicit demōes: nisi i beelzebub p̄ncipe demonioz. g. Ihus aut sciēs cogitacōnes eoz dixit eis. Omne regnū diuisum cōtra se desolabit⁹: et oīs ciuitas vel dom⁹ diuisa p̄tra se nō stabit. Et si sathanas sathanā eicit: aduers⁹ se diuis⁹ ē. Quomodo ḡ stabit regnū ei⁹? Et si ego in beelzebub eicio demones: filij v̄ri i q̄ eiciūt! Ideo ipi iudices erūt v̄ri. Si aut ego i spiritu dei eicio demones: igit puenit i vos regnū dei. Aut quō potest q̄squā intrare i domū fortis et vasa ei⁹ diripere: nisi pri⁹ alligauerit fortē? Et tunc domū illius diripiet. Qui nō ē mecū p̄ me est: et q̄ nō p̄gregat mecū spargit! .h. Ideo dico vob: om̄e p̄c̄m et blasphemia remittet⁹ hominib⁹: spūs autē

blasphemie nō remittet⁹. Et quicūqz dixerit v̄bū p̄tra filiū hoīs. remittetur ei: q̄ aut dixerit p̄tra spūm sanctū n̄ remittet⁹ ei: neqz i hoc seculo. neqz in futuro. i. Aut facite arborē bonā et fructū ei⁹ bonū: aut facite arborē malā: et fructū ei⁹ malū. Siq̄dē ex fructu arbor agnosciē. Progenies viperaz: quō potestis bona loq̄ cū sitis mali! .k. Ex abūdācia ei⁹ cordis os loquit⁹. Bonus hō d̄ bono thesauro p̄fert bona: et malus hō de malo thesauro p̄fert mala. l. Dico aut vob: qm̄ om̄e v̄bū ociosū qd locuti fuerint homies reddēt racōnē de eo in die iudicij. Ex v̄bis em̄ tuis iustificaberis: et ex verbis tuis p̄denaberis. m. Tūc r̄nderūt ei qdā de scribis et phariseis dicentes. Magister: volumus a te signū videre. n. Qui r̄ndēs ait illis. Generacō mala et adultera signū querit: et signum nō dabit⁹ ei nisi signū iōne p̄phe. Sic em̄ fuit ionas in vētre ceci trib⁹ diebo et trib⁹ noctib⁹: sic erit fili⁹ hoīs i corde terre trib⁹ diebo et trib⁹ noctib⁹. Viri ninivite surgēt i iudicō cū generacōne ista et p̄denabūt eā: qz penitēciā egerūt i p̄dicacōe iōne. Et ecce plusq̄ iona h̄. Regina austri surget i iudicio cū generacōne ista et p̄denabit eam: qz venit a finib⁹ terre audire sapienciā salomonis. Et ecce plusq̄ salomon h̄. o. Cū aut immūdus sp̄rit⁹ exierit ab hoīe ambulat p̄ loca arida querēs requiē et nō inuenit. Tūc dicit. Reuertar i domū meā vnde exiui. Et veniēs inuenit eā vacantē scopis mundatā et ornatā. Tūc vadit et assumit septēz alios spūs secum neq̄ores se. et intrātes habitāt ibi: et fiūt nouissima hoīs illi⁹. peiora priorib⁹. Sic erit et generacōni huic pessime. p. Ab hac eo loquēte ad turbas: ecce mater ei⁹ et fr̄es stabāt foris. q̄retes loqui ei. Dixit aut ei qdā. Ecce m̄ tua et fratres tui foris stāt. q̄rentes te. At ipe r̄ndens dicēti sibi ait. Que ē m̄ mea. et qui sūt fr̄es mei! Et extēdens manū in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fr̄es mei. Quicūqz em̄ fecerit voluntatē p̄ris mei. q̄ in celis est: ipe meus frater soroz et mater est.

Capitulū. XIII.

q
Ma. cxvj.
Lu. lxxv.
iij
Ma. cxvij.
Lu. lxxvj.
iij
Ma. cxviii.
Lu. lxxvii.
iij
Ma. cxix.
Lu. lxxviii.
iij
Ma. cxx.
Lu. lxxix.
iij
Ma. cxxi.
Lu. lxxx.
iij
Ma. cxxii.
Lu. lxxxj.
iij
Ma. cxxiii.
Lu. lxxxiii.
iij
Ma. cxxiiii.
Lu. lxxxiiii.
iij
Ma. cxxv.
Lu. lxxxv.
iij
Ma. cxxvi.
Lu. lxxxvi.
iij
Ma. cxxvii.
Lu. lxxxvii.
iij
Ma. cxxviii.
Lu. lxxxviii.
iij
Ma. cxxix.
Lu. lxxxix.
iij
Ma. cxxx.
Lu. lxxxj.

f
.i. Ma. cxviii.
o
.k. Ma. cxv.
Lu. lxxij.
f
.l. Ma. cxvj.
o
.m. Ma. cxvij.
Lu. lxxvii.
o
.n. Ma. cxviii.
Lu. lxxxij.
o
.o. Ma. cxix.
Lu. cxxx.
ij
.p. Ma. cxxx.
Ma. cxxv. Lu
lxxxij.

ij
Mē. cxxxij Mē
xxxij. Lu. lxx
vj.

o
.a. Mē. cxxxij
Lu. lxxxj. i
.b. Mē. cxxxij
Mē. xxxvij Lu
lxxvij. Jo. cix.

o
.c. Mē. cxxxij
Lu. cxx.

ij
.d. Mē. cxxxij
Mañ. xxxvij.
Lu. lxxvij.

In illo die exiēs ihus d' domo
sedebat secus mare. ⁊ pgrega-
te sūt ad eum turbe mlte. ita
vt i nauiculā ascēdēs sederet: ⁊ om̄is
turba stabat i litore: ⁊ locut' ē eis ml-
ta in parabolis dicēs. Ecce exiit q' se-
minat seminare semē suū. Et dū semi-
nat q' dā ceciderūt sec' viā: ⁊ venerunt
volucres celi ⁊ comederūt ea. Alia autē
ceciderūt i petrosa vbi nō habebāt ter-
ram multā: ⁊ p̄tinuo exorta sūt qz nō
habebāt altitudinē t're. Sole at' orto
estuauerūt. ⁊ qz nō habebāt radicē aru-
erūt. Alia autē ceciderūt i spinas: ⁊ cre-
uerunt spine ⁊ suffocauerūt ea. Alia
autē ceciderūt i terrā bonā: ⁊ dabāt fru-
ctū. aliud cētesimū. aliud sexagesimū
aliud tricesimū. Qui habet aures au-
diendi audiat. Et accētēs discipuli
dixerūt ei. Quare in parabolis loq'ris
eis? Qui r̄ndens ait illis. Quia vobis
datū ē nosse misteria regni celoz: illi
autē nō ē datū. a. Qui em̄ habet dabi-
tur ei ⁊ abūdabit. Qui autē nō habet:
⁊ qd' habet auferet ab eo. b. Ideo i pa-
rabolis loquor eis. qz vidētes non vi-
dēt. ⁊ audiētes nō audiūt neqz intel-
ligūt. vt adīpleat i eis p̄phetia ysaiē
dicētis. Auditū audietis ⁊ nō intelli-
getis: ⁊ vidētes videbitis ⁊ nō videbi-
tis. Incrassatum ē em̄ cor ppli hui' et
auribz grauitē audiet. ⁊ oculos suos
clauserūt: neq'ndo videāt oculis et au-
ribz audiat. ⁊ corde itelligāt: et puer-
tant ⁊ sanem eos. c. Vestri autē beati
oculi qz vidēt: ⁊ aures v're qz audiūt
Amē q'ppe dico vob: qz multi p̄phete
⁊ iusti cupierūt videre q' vidētis ⁊ non
viderūt: ⁊ audire q' auditis. ⁊ nō au-
dierūt. d. Elos g' audite parabolā se-
minat'is. Om̄is q' audit v̄bū regni et
non intelligit. veit mal' ⁊ rapit qd' se-
minatū ē i corde ei': h' ē q' secus viā
seminat'. Qui autē sup petrosa semi-
nat' ē: h' ē q' v̄bū audit. ⁊ p̄tinuo cum
gaudio accipit illud. Nō habet autē i
se radicē: s' ē t'pāl'is. Facta autē tribu-
lacōe ⁊ p̄secucōe ip̄ v̄bū: p̄tinuo scā-
dalizat'. Qui autē est seminat' in spi-
nis: h' ē q' v̄bū dei audit: et sollicitudo
secl'i ist' ⁊ fallacia diuiciāz suffocat
verbū: ⁊ sine fructu efficiť. Qui vero
in terrā bonā seminat' ē: h' ē q' audit

v̄bū ⁊ intelligit ⁊ fructū affert: ⁊ fa-
cit aliud q'tē centesimū. aliud autem
sexagesimū. aliud v̄o tricesimū. e. A-
liā parabolā p̄posuit illis dicēs. Simile
factū ē regnū celoz homi q' semina-
uit bonū semē i agro suo. Cū autē dor-
mirēt hoies: venit inimicus ei' ⁊ sup
seminauit zizania i medio tritici. et
abiit. Cū autē creuisset herba ⁊ fructū
fecisset: tūc apparuerūt ⁊ zizania. Ac-
cētēs autē sui p̄rissimilias. dixerūt
ei. Dñe. nōne bonū semē seminasti in
agro tuo: vnde g' habz zizania? Et ait
illis. Inimic' hō hoc fecit. Serui atē
dixerunt ei. Quis imus ⁊ colligim' ea?
Et ait. Non. Ne forte colligētes ziza-
nia eradicetis simul ⁊ triticū. Sini-
te utraqz crescere vsqz ad messem: et i
tpe messis dicam messozibz. Colligite
p̄mū zizania. ⁊ alligate ea i fasciculos
ad p̄burēdū: triticū autē p̄gregate in
horreū meū. f. Alia parabolā p̄posuit
eis dicens. Simile ē regnū celoz gra-
no s'ynapis: qd' accipiens homo semi-
nauit in agro suo: qd' minimū q'tē est
om̄ibz seminibz. Cū autē creuerit ma-
ius est omnibz oleribz: ⁊ fit arbor ita
vt volucres celi veniant ⁊ habitent i
ramis ei'. g. Alia parabolam locu-
tus est eis. Simile ē regnū celoz fer-
mento. qd' a: ceptū mulier abscondit i
farine satis tribz: donec fermentatū est
totū. h. Nec om̄ia locutus est ihus in
parabolis ad turbas: et sine parabol'
non loquebat' eis. vt impleret qd' di-
ctum erat per p̄phetam dicētes. Ape-
riam i parabolis os meum: eructua-
bo abscondita a p̄stitucōne mundi. i.
Tūc dimissis turbis venit in domū: ⁊
accesserūt ad eū discipuli ei' dicētes
Ediffere nobis parabolā zizaniāz a-
gri. Qui r̄ndens ait. Qui seminat bo-
num semē. ē fili' hominis. Ager autē
est mundus. Bonum vero semen. filij
sūt filij regni. Zizania autē filij sunt
nequā. Inimicus atē q' seminauit ea.
ē dyabol'. Messis vero p̄sumacō se-
culi est. Messozes autē āgeli sūt. Sic
ergo colliguntur zizania ⁊ igni com-
buruntur: sic erit in p̄sumacōne secu-
li. Mittet filius homis angelos suos.
et colligent de regno eius omnia scā-
bala. ⁊ eos q' faciūt iniq'tatē: ⁊ mittēt

e. Mē. cxxxij

ij
.f. Mē. cxxxij
Mē. xliij. Lu.
clxxij.

o
.g. Mē. cxxxij
ij. Lu. clxxvij.

o
.h. Mē. cxxxij
Mē. clv.

ij
.i. Mē. cpl.

eos i caminu ignis. ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audire audiatur. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui inuenit homo abscondit. et pro gaudio illius vadit et vendit uniuersa que habet: et emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homini negociatori: qui retinet bonas margaritas. Inuenta autem una pretiosa margarita: abiit et vendidit omnia que habuit et emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare: et ex omni genere piscium congregati. Quam cum impleta esset educentes et secuti sequebantur. elegerunt bonos in uasa sua: malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. Erubunt angeli. et sepelientur malos de medio iustorum. et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec omnia: dicunt ei. Eia. Ait illi. Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini prifamilias: qui profert de thesauro suo noua et uetera. Et factum est cum consummasset ihesus parabolas istas. transiit inde. et ueniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum: ita ut mirarentur et dicerent. Unde huic sapientia hec et uirtutes: nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur maria et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et sic scandalizabant in eo. Iesus autem dixit eis. b. Non est propheta sine honore nisi in patria sua. et in domo sua. Et non fecit ibi uirtutes multas: propter incredulitatem illorum.

Capitulum XIII.

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait pueris suis. Hic est iohannes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo uirtutes operatur in eo. c. Herodes enim tenuit iohannem et alligauit eum: et posuit in carcerem propter herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et uolens illum occidere timuit populum: quia sicut propheta tam eum habebant. d. Die autem natalis herodis. saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare: quodcum

que postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua da mihi inquit hic in disco: caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex: propter iuramentum autem et eos que pariter recubebant iussit dari. Misitque et decollauit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco. et datum est puelle: et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud: et ueniens nauicula secessit inde in nauiculam: in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eum pedestres de ciuitatibus. Et exiens uidit turbam multam. et misertus est eis: et curauit laguidos eorum. f. Desperante facta. accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus. et hora iam preterijt dimitte turbas: ut euntes in castella emant sibi escas. Iesus autem dixit eis. Non habet necesse ire: date illi uos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinq; panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discubere super fenum: acceptis quinq; panibus et duobus piscibus. aspiciens in celum benedixit et fregit. et dedit discipulis suis: discipuli autem dederunt tribus. Et manducauerunt omnes: et saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantiu autem fuit numerus quinq; milia uiroꝝ: exceptis mulieribus et puulis. g. Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculam: et precebere eum transfretum donec dimitteret turbas. h. Et dimissa turba. ascendit in montem solus orare. i. Desperante autem facta solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius ventus. Quarta autem uigilia noctis. uenit ad eos ambulans super mare. Et uidentes eum super mare ambulantem. turbati sunt dicentes: quia fantasma est. Et pre timore clamauerunt. Statimque ihesus locutus est eis dicens. Habete fiduciam: ego sum: nolite timere. k. Respondens autem petrus dixit. Domine si tu es. iube me venire ad te super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens petrus de nauicula ambulabat super aquam ut ueniret ad iohannem. Elidens uero uentum validum timuit.

ij .e. Mat. cxlvj. Lu. xxiij. Jo. xlvij.

i .f. Mat. cxlvij. M. lxxij. Lu. xxiij. Jo. xlvij.

vj .g. Mat. cxlvij. M. lxxij. h. Mat. cxlix. M. lxxij. Luc. xliij. et xxxv. iij .i. Mat. cl. M. lxxij. Jo. l.

x .k. Mat. clj.

Mat. cxlvj. Lu. xxiij. Jo. xlvij.

vj
a. Math. clj.
Mf. lxxij.

ij
b. Math. clj.
Mf. lxxij Lu
xxxvj.

vj
Mf. clj. Mz.
lxxj.

r
c. Mf. clv.

v
b. Maf. clvj.
Lu. lvij.

vj
e. Maf. clvij.
Mf. lxxij.

Et cū cepisset mergi: clamauit dicēs.
Dñe saluū me fac. Et p̄tinuo ih̄us ex
tendēs manū apprehēdit eū: et ait illi.
Modice fidei q̄re dubitasti. a. Et cum
ascēdisset ī nauiculā: cessauit vētus.
Qui autē ī nauicula erāt: venerunt et
adorauerūt eū dicētes. Vere fili⁹ dei es
.b. Et cū trāsfretassent: venerūt ī frā
genesar. Et cū cognouissent euz viri
loci illi⁹. miserūt ī vniuersā regionē
illā. et obtulerūt ei om̄s male habentes:
et rogabāt eū vt vel fimbriā vesti
mēti ei⁹ tāgerēt. Et q̄cūq; tetigerūt.
salui facti sūt. **Capit. XV.**

Quare accesserūt ad eū ab hie:
rosolimis scribe et pharisei
dicētes. Quare discipuli tui
trāsgrediunt tradicōes senioꝝ? Non
enī lauāt manus suas cū panē man
ducāt. Ip̄e autē respōdēs. ait ill. Qua
re et vos trāsgredimī mādatū dei p̄
tradicōez vestrā: Nā de⁹ dixit. Dono
ra patrē et m̄rem. et q̄ maledixerit p̄ri
vel m̄ri. morte moriā. Vos autē dicitis.
q̄cūq; dixerit p̄ri vel m̄ri. munus
q̄d cūq; est ex me. tibi p̄derit. et nō ho
nificabit p̄rem suū aut matrē suā:
et irritū fecistis mandatū dei p̄pter tra
dicōem vestrā. ypocrite: bene p̄pheta
uit de vobis ysaias dicens. Populus
hic labijs me honorat: cor autē eoz lō
ge est a me. Sine causa autē colūt me
docentes doctrinas et mandata hoīm
Et puocatis ad se turbis: dixit eis.
Audite et intelligite. Non q̄d intrat ī
os coīgnat hominez: sed q̄d p̄cedit
ex ore hoc coīgnat hominē. c. Tūc
accedētes discipuli ei⁹ dixerūt ei. Scis
q̄ pharisei audito verbo hoc scanda
lizati sūt? At ille respondēs ait. Dis
plantacō quā nō plātauit p̄s meus
celestis eradicabi⁹. Sinite illos: ceci
sunt. et duces cecoz. d. Cecus autē si
ceco ducatum p̄stet: ambo in foueā
cadunt. e. Respondēs autē petrus. dix
it ei. Edissere nobis parabolā istam.
At ille dixit. Adhuc et vos sine intel
lectu estis: Non intelligitis. q̄ omne
q̄d in os intrat in ventrē vadit. et in
secessum emittit⁹: Que autē p̄cedūt de
ore de corde exeūt: et ea coīgnant ho
minem. De corde ei⁹ exeūt male cogi
tacōnes: homicidia. adulteria. forni

cacones. furta. falsa testimonia. blas
phemie. **Hec sūt q̄ coīgnant hoīem**
Non lotis aut manib⁹ māducare nō
coīgnat hominez. Et egressus inde.
secessit in p̄tes tyri et sydoms. Et ec
ce mulier cananea a finib⁹ illis egressa
clamauit dicēs ei. Miserere mei dñe
fili dauid: filia mea male a demonio
vexat. Qui nō respondit ei verbum.
Et accedētes discipuli ei⁹ rogabāt eū
dicētes. Dimitte eā: q̄ clamat p̄ nos
.f. Ip̄e autē respondēs ait. Nō sū miss⁹
nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israhel.
At illa venit: et adorauit eū dicēs. Do
mine. adiuua me. Qui respondēs ait.
Non est bonū sumere panē filioꝝ: et
mittere canib⁹. g. At illa dixit. Eciaz
domine. Nā et catelli edunt de micis.
que cadūt de mensa dominoꝝ suoꝝ.
Tūc respondēs ih̄us. ait illi. O muli
er magna est fides tua: fiat tibi sicut
vis. Et sanata ē filia eius ex illa ho
ra. h. Et cū trāsisset inde ih̄s. vēit sec⁹
mare galilee: et ascendēs in montē se
tebat ibi. Et accesserunt ad eū turbe
multe. habentes secum mutos. cecos.
claudos. debiles. et alios multos: et p̄
iecerunt eos ad pedes eius: et curauit
eos. ita vt turbe mirarent⁹ videntes
mutos loquentes. claudos ambulantes.
cecos videntes: et magnificabant
deum israhel. Ih̄us autem puocatis
discipulis suis dixit. Misereor turbe
quia tribuo iam pseuerant mecum.
et non habent q̄d manducent. Et di
mittere eos ieiunos nolo: ne deficiāt
in via. Et dicunt ei discipuli. Unde ḡ
nobis in deserto panes tanti. vt sa
turemus turbam tantā? Et ait illis
ih̄us. Quot panes habetis? At illi
dixerunt. Septem. Et paucos pisci
culos. Et precepit turbe. vt discum
berent super terram. Et accipiens se
ptem panes et pisces. et gracias a
gens fregit et dedit discipulis suis: et
discipuli dederunt populo. Et come
derunt omnes et saturati sunt. Et q̄d
sup̄fuit de fragmentis. tulerūt septē
sportas plenas. Erant autē qui man
ducauerunt quatuor milia hominū:
extra paruulos et mulieres. Et dimis
sa turba ascendit in nauiculā: et vēit
in fines magedan.

v
f. Maf. clvij.
Lu. cccxxij.

vj
g. Math. cliv.
Mf. lxxij.

vj
h. Mf. clv. Mf.
lxxij.

Capitulū. XVI.

Et accesserūt ad eū pharisei et saducei temptātes: et rogaue-
rūt eū ut signū de celo osten-
deret eis. a. At ille rñdens. ait illis.
Facto vespere dicitis serenū erit: ru-
bicundū est em̄ celū. Et mane. hodie
tēpestas: rutilat em̄ triste celū. Faci-
em ḡ celi diiudicare nostis: signa at̄
tēporū nō potestis scire. b. Generatio
mala et adultera signū q̄rit: et signum
non dabit̄ ei nisi signū ione p̄phete.
Et relictis illis abiit. Et cū venissent
discipuli ei' trās fretum: obliti sunt
panes accipere. c. Qui dixit illis. In-
tuemini et caueate a fermento phariseo-
rum et saduceorū. d. At illi cogitabāt
inter se dicētes. Quia panes nō acci-
pim' Sciēs aut̄ ih̄sus. dixit. Quid cogi-
tatis inter vos modice fidei: qz pa-
nes nō habetis! Nondū itelligitis ne-
qz recordamini qnqz panū. in quinqz
milia hoīm: et q̄t copinos sūplistis!
Neqz septē panū ī q̄tuor milia hoīm
et q̄t sportas sumpstis! Quare nō in-
telligitis qz nō de pane dixi vob: ca-
ueate a fermento phariseorū et saduceo-
rum! Tūc intellexerūt qz non dixerit
cauendū a fermento panū: s; a doctri-
na phariseorū et saduceorū. e. Venit at̄
ih̄sus ī ptes cesaree philipi: et interro-
gabāt discipulos suos dicēs. Quem di-
cunt homīes esse filiū homīs! At illi
dixerūt. Alij ioh̄em baptistā. alij heliā
alij vero hieremias: aut unū ex p̄phe-
tis. Dicit illis ih̄sus. Vos aut̄ quē me
esse dicitis! Respōdēs s̄ymō petr' dixit.
Tu es xp̄c fili' dei viui. Respondēs
aut̄ ih̄sus dixit ei. f. Beatus es s̄ymō
bariona qz caro et sanguis nō reuela-
uit tibi: s; p̄r me' q̄ in celis ē. Ego di-
co tibi. qz tu es petr' et sup hāc petraz
edificabo ecclesiā meā: et porte inferi
nō p̄ualebūt aduersus eā. Et tibi da-
bo claues regni celoz Et q̄dcūqz liga-
ueris sup terrā erit ligatū et in celis:
et q̄dcūqz solueris sup terrā erit solu-
tū et ī celis. g. Tūc p̄cepit discipulis
suis ut nemini dicerēt: qz ip̄e eēt ih̄s
xp̄c. Erinde cepit ih̄sus ostendere di-
scipulis suis. qz oporteret eū ire hie-
rosolimam. et multa pati a senioribz
et scribis et p̄ncipibz sacerdotū: et occi-

di et tertia die resurgere. h. Et assu-
mēs eū petrus. cepit increpare illum
dicēs. Absit a te domine: nō erit tibi
hoc. Qui p̄uersus dixit. Nate p' me
sathanas scābalum es mihi: qz nō sa-
pis ea que dei sūt. s; ea q̄ sūt hominū
.i. Tūc ih̄sus dixit discipulis suis. Si
q̄s vult post me veire abneget semet-
ip̄m: et tollat crucē suaz et sequat̄ me.
Qui em̄ voluerit aiām suam saluam
facere: perdet eam. Qui aut̄ p̄diderit
animā suā p̄pter me: iueiet eā. Quid
em̄ p̄dest homi si mundū uniuersum
lucret: aiē vero sue detrimētū patiat̄
Aut quā dabit hō p̄mutacōnē p̄ aiā
sua. k. Filius em̄ homīs v̄turus est
ī gl̄ia p̄ris sui cū āgelis suis: et tē red-
det unicuiqz sc̄dm opa ei'. l. Amē di-
co vob: sūt q̄dam de h̄ stantibz q̄ non
gustabūt mortē. donec videāt filiū ho-
minis venientē in regno suo.

Capitulū. XVII.

Et post dies sex assūpsit ih̄sus
petrū et iacobū et ioh̄em fr̄em
ei': et ducit illos in montē ex-
cellū seorsum: et transfiguratus ē at̄
eos. Et resplēdit facies ei' sicut sol
vestimēta aut̄ ei' facta sūt alba sicut
nix. Et ecce apparuerūt illis moyses
et helias. cū eo loquētes. Respondens
aut̄ petrus. dixit ad ih̄sum. Domine
bonū est nos h̄ esse: si vis faciamus h̄
tria tabernacula: tibi unum. et moysi
unum. et helie unū. Abhuc eo loquēte
ecce nubes lucida obūbrauit eos. Et
ecce vox de nube dicens. Dic est fili'
meus dilectus in q̄ mihi bene cōpla-
cui: ip̄m audite. Et audiētes discipu-
li ceciderunt in faciem suā: et timuerūt
valde. Et accessit ih̄sus et tetigit eos:
dixitqz eis. Surgite et nolite timere
Leuantes autē oculos suos. neminē
viderunt: nisi solum ih̄sum. Et descen-
dentibus illis de monte: precepit illis
ih̄sus dicēs. Nemini dixeritis visonē:
donec filius hominis a mortuis re-
surgat. m. Et interrogauerūt eū di-
scipuli dicētes. Quid ḡ scribe dicunt
qz heliā oporteat p̄mo venire! At ille
rñdens ait eis. Helias q̄tem venturus
est: et restituet omnia. Dico autē vo-
bis. quia helias iam venit. et non co-
gnouerūt eū: sed fecerūt ī eo quecūqz

iii
M̄. clxx. M̄.
lxxv. Jo. xx.
ii. l. iij.
v
a. M̄. clxx.
Lu. clxx.
vi
b. M̄. clxx.
M̄. lxxv.
vii
c. M̄. clxx.
M̄. lxxv. Lu.
clxx. vi
d. M̄. clxx.
M̄. lxx.
viii
e. M̄. clxx.
M̄. lxxv. Lu.
clxx. Jo. lxx.
ix
f. M̄. clxx.
x
g. M̄. clxx.
M̄. lxxv. Lu.
clxx.

vj
.b. M̄. clxx.
M̄. lxxv.

ij
.i. M̄. clxx.
M̄. lxxv. Lu.
lxxv.

x
.k. M̄. clxx.
ij
.l. M̄. clxx.
M̄. lxxv.
Lu. lxxv.

vj
.m. M̄. clxx.
M̄. lxxv.

ij
 .a. Mē. clxxiiij
 Mf. xci. Luc.
 xcix.

v
 .b. Mē. clxxv.
 Lu. cc.

.c. Mē. clxxvi.
 Mf. xciiij. Lu.
 c.

.d. Mē. clxxvii

voluerūt. **D**ic et fili' hoīs passurus ē ab eis. Tūc intellexerūt discipulī qz de iohē baptista dixisset eis. a. Et cū venisset ad turbā: accessit ad eū hō genibz puolut' an eū dicēs. Dñe misere re filio meo qz lunatic' ē: et male patitur. Nā sepe cabit in ignē: et crebro ī aquā. Et obtuli eū discipulīs tuis: et n̄ potuerūt curare eū. Respondēs ih̄us dixit. O generacō incredula et puerſa. quousqz ero vobiscū! Elſqueqz patiar vos! Afferte huc illū ad me. Et increpavit illū ih̄us: et exiit ab eo demonium. et curatus ē puer ex illa hora. b. Tūc accesserūt discipulī ad ih̄m secreto et dixerūt ei. Quare nos nō potuimus eicere illū! Dicit illis. Propter incredulitatē vram. Amē q̄ppe dico vobis: si habueritis fidez sicut granū sinapis. dicetis mōti huic trāsi hinc et trāſibit: et nihil impossibile erit vob. Hoc aut gen' nō eicif. nisi p oracōnē et ieiuniū. c. Cōuersantibz aut eis in galilea dixit illis ih̄us. Fili' hominis tratend' ē ī man' hoīm: et occidēt euz et tertia die resurget. Et p̄tristati sūt vehemēter. d. Et cū venissent capharnaum: accesserūt q̄ didragma accipiebant ad petrū. et dixerūt ei. Magister vester. nō soluit didragma. Ait. Eciā Et cū intrasset ī domū: puenit eū ih̄s dicēs. Quid tibi videt' symon! Reges terre a q̄bz accipiūt tributū vel censum: a filijs suis an ab alienis! Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi ih̄us. Ergo liberi sūt filij. Et aut nō scābalizem' eos. vade ad mare et mitte hamū: et eū piscem q̄ p̄mus ascenderit tolle. et ap̄to ore ei' inuenies staterem: illū sumēs da eis p me et te.

Capitulū. XVIII.

ij
 Mat. clxxviii.
 Mf. xcvi. Lu.
 cii.

In illa hora accesserunt discipuli ad ih̄m dicentes. Quis putas maior est in regno celorum! Et aduocans ih̄us puulum: statuit eum in medio eorum. et dixit. Amē dico vobis: nisi puerſi fueritis et efficiamini sicut puuli: nō intrabitis in regnū celoz. Quicūqz ḡ humiliauerit se sicut puul' iste: h̄ ē maior ī regno celoz. Et q̄ suscepit vnū puulū talē ī noīe meo: me suscipit. e.

Qui aut scandalizauerit vnū de pusillis istis q̄ ī me credūt: expedit ei vt suspēdat' mola asmaria ī collo eius: et dimergat' ī pfundū maris. Ele mūdo ab scābalis. Necessē ē ei vt veniāt scābala. **V**erūtñ ve hoī illi p quē scābalū venit. f. Si at' man' tua vl' pes tu' scābalizat te: abscinde eum et pice abs te. Bonū tibi ē ad vitā igredi debilē vl' claudū: q̄ duas man' vl' duos pedes habētē mitti ī ignē et nū. **E**t si ocul' tu' scābalizat te: erue eū et pice abs te. Ponū tibi ē vnū oculū h̄ntē ī vitā itrare: q̄ duos oculos habētē mitti ī iehennā ignis. g. **E**lide ne p̄denatis vnū ex hijs pusillis. Dico em̄ vob qz angeli eoz ī celis semp vitēt faciē p̄ris mei q̄ ī celis ē. h. **V**enit em̄ fili' hoīs saluare qd̄ perierat. i. **Q**uid vobis videt'! Si fuerit alicui cētū oues et errauerit vna ex eis: nōne relinquit nonagitanouē ī montibz et vadit q̄rē eā q̄ errauerit! **E**t si p̄tigerit vt iueniat eā: amē dico vob. qz gaudebit sup eā magisqz sup nonagitanouē q̄ non errauerūt. **D**ic nō ē volūtas ante patrē v̄m q̄ ī celis est: vt pereat vnus de pusillis istis. k. **S**i aut' peccauerit in te frater tu': vade et corripe eū ī te et ip̄m soluz. **S**i te audierit: lucrat' eris fratrē tuū. l. **S**i autē non te audierit. adhibe tecuz adhuc vnū vel duos: vt in ore duoz vel triū testiuū stet om̄e verbū. **Q**uod si nō audierit eos: dic ecclesie. **S**i aut' ecclesiā non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. m. **A**mē dico vobis: q̄cunqz alligaueritis sup terrā erūt ligata et ī celo: et q̄cūqz solueritis sup terrā erūt soluta et ī celo. n. **I**ter d̄ dico vobis: quia si duo ex vob p̄senserit sup terrā de om̄i re quācūqz pecierit: fiet illis a p̄re meo q̄ ī celis ē. **E**bi em̄ sūt duo vel tres p̄gregati ī noīe meo: ibi sū ī medio eorum. o. **T**unc accedens petrus ad eum dixit. Domine. quociēs peccabit in me frater meus: et dimittam ei vsqz sepcies! **D**icit illi ih̄s. Nō dico tibi vsqz sepcies: sed vsqz septuagiessepcies. p. **I**deo assimilatum est regnum celoz homini regi: qui voluit racionem ponere cum seruis suis. **E**t cum cepisset racionem ponere:

ij
 .e. Mē. clxxix.
 Mf. xcix. Lu.
 cxvii.

vij
 .f. Mat. clxxx.
 Mf. c.

x
 .g. Mē. clxxxi.

v
 .h. Lu. cxviii

v
 .i. Mē. clxxxij
 Lu. clxxxvii. et
 clxxxix.

v
 .k. Mē. clxxxij
 Lu. cxviii.

x
 .l. Mē. clxxxiiij

vij
 .m. Mē. clxxxv
 Job. ccxv.

x
 .n. Mē. clxxxvi

v
 .o. Mē. clxxxvii
 ij. Lu. cxcix.

x
 .p. Mē. clxxxviii
 ij.

Matheus

oblatus est ei vnus q̄ debebat decem milia talēta. Cuz at̄ nō haberet unde redderet: iussit eū dñs ei' venūdari. ⁊ uxore ei' ⁊ filios. ⁊ oīa q̄ habebat: et reddi. Prociēdes aut̄ seru' ille. orabat eū dicēs. Paciēciā habe ī me: ⁊ omīa reddā tibi. Misert' aut̄ dñs sui illius dimisit eū: ⁊ debitū dimisit ei. Egredius aut̄ seru' ille: inuenit vnū de p̄seruis suis. q̄ debebat ei cētū denarios: ⁊ tenēs. suffocabat eum dicēs. Redde qd̄ debes. Et p̄ciēs p̄seru' ei'. rogabat eū dicēs. Paciēciā habe in me: et oīa reddam tibi. Ille aut̄ noluit: sed abiit ⁊ misit eū ī carcerē. donec redderet debitū. Vidētes aut̄ p̄serui ei' que fiebāt. p̄tristati sūt valde: ⁊ venerūt ⁊ narrauerūt dño suo oīa q̄ facta fuerant. Tūc vocauit illū dñs su': et ait illi. Serue nequā: omne debitū dimisi tibi. qm̄ rogasti me. Nōne ḡ oportuit et te misereri p̄serui tui. sic ⁊ ego tui misertus sū? Et iratus dñs ei' tradidit eū tortorib: q̄ adu'sq; redderet vniuersū debitū. Sic ⁊ p̄ me' celestis faciet vobis: si nō remiseritis vnusq; fratri suo de cordib: v̄ris.

Capitulū. XIX.

Et factū est cū p̄sumasset ih̄s s̄mones istos migravit a galilea: et venit in fines iudee trās iordanen. ⁊ secute sūt eū s̄be ml̄te: ⁊ curauit eos ibi. Et accesserūt ad eū pharisei tēptātes eū ⁊ dicētes. Si licet homī dimittere uxore suā quacūq; ex causa: Qui respōdes ait eis. Nō legistis qz q̄ fecit hoīes ab inicio masculum ⁊ feminam fecit eos: Et dixit Propter hoc dimittet hō p̄rem ⁊ matrē. ⁊ adherēbit uxori sue: ⁊ erūt duo ī carne vna. Itaq; iam nō sūt duo: s; vna caro. Quob ḡ de' iunxit: hō nō separet. Dicunt illi. Quid ḡ moyses mābauit dari libellū repudiij ⁊ dimittere? Ait illis. Quoniam moyses ad duriciā cordis v̄ri pmisit vob dimittere uxores v̄ras: ab inicio aut̄ n̄ fuit sic. a. Dico aut̄ vob: qz quicūq; dimiserit uxore suā nisi ob fornicacōnem et aliam duxerit: mechaf. Et qui dimissaz duxerit mechaf. b. Dicūt ei discipuli ei'. Si ita est causa hominis cum uxore: non expedit nubere. Qui

dixit eis. Nō omnes capiūt v̄bū istud: sed q̄bō batū ē. Punt em̄ eupuchi q̄ d̄ m̄ris vtero sic nati sūt: ⁊ sūt eunuchi qui facti sūt ab hoībo: ⁊ sūt eunuchi q̄ seip̄os castrauerūt p̄pter regnū celoz. Qui potest capere capiat. c. Tūc oblatis sūt ei puuli: ut manus eis imponeret ⁊ oraret. Discipuli aut̄ increpabant eos. Ihus vero ait eis. Sinite puulos. et nolite eos prohibere ad me venire. talium est em̄ regnū celozum. Et cuz imposuisset eis manus: abiit ide. d. Et ecce vn' accedēs ait illi Magister bone: quid boni faciam ut habeam vitam eternam? Qui dixit ei Quid me interrogas de bono: vn' est bon' de'. Si aut̄ vis ad vitā ingredi: serua mādata. Dicit illi. Que? Ihus aut̄ dixit. Non homicidiū facias. nō adulterabis. non facies furtum. non falsum testimoniū dices: honora patre ⁊ matrē. diliges p̄ximū tuū sicut te ip̄m. Dicit illi adolescēs. Omnia hec custodiū a iuuentute mea: quid adhuc mihi dēest. e. Ait illi ih̄s. Si vis perfectus esse. vade vende omnia que habes et da pauperib: ⁊ habebis thesaurū in celo: ⁊ veni sequere me. f. Cū audisset autē adolescens v̄bū: abiit tristis. Erat em̄ habens multas possessiones. Ihus autē dixit discipulis suis. Amē dico vobis: qz diues difficile intrabit in regnum celozum. Et iterum dico vobis. Facilius ē camelum per foramen acus transire: q̄ diuitem intrare regnum celozum. Auditis autem hīs discipuli mirabant valde dicētes. Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciēs at̄ ih̄s. dixit illis Apud hoīes hoc īpossibile ē: apud deum at̄ oīa possibilis sūt. Tūc r̄tens petrus. dixit ei. Ecce nos reliquimus oīa: ⁊ secuti sum' te. Quid ergo erit nob. g. Ihus aut̄ dixit ill'. Amē dico vobis: qz vos q̄ secuti estis me in regeneratione cum sederit fili' hoīs in sede maiestatis sue. h. sedebitis et vos sup sedes duodecim. iudicātes duodecim tribu israhel. i. Et omis q̄ reliq̄rit domū vel fr̄es aut sorores. aut p̄rem aut matrē aut uxorem aut filios aut agros p̄p̄ nomē meū: cētuplū accipiet. ⁊ vitā eternā possidebit. k. Multi

ij
.c. Mat. cxcij.
M̄. cvj. Luce
ccxvj.

ij
.d. M̄. cxcij.
M̄. cvj. Luce
ccxj.

ij
.e. M̄. cxcij.
M̄. cvij. Lu.
ccxix. ij
.f. Mat. cxcv.
M̄. cix. Luce.
ccxx.

r
.g. M̄. cxcvj.
v
.h. M̄. cxcvj.
Lu. cclxxij.
ij
.i. M̄. cxcvij.
M̄. cx. Lu. cc
xxj. ij
.k. M̄. cxcix.
M̄. cxj. Luc.
clxxij.

ij
Mat. cxxxix.
M̄. ciiij.

ij
Mat. cxc.
M̄. cv. Luce.
ccv.
ij
M̄. cxcj.

x
Math. cc.

aüt erüt pmi nouissimi: et nouissimi primi. **Capitulū. .XX.**

Simile est regnū celoz homini patrifamilias: q̄ exiit primo mane pducere operarios i vineam suā. Cōuentōe autē facta cum operarijs ex denario diurno: misit eos in vineā suā. Et egressus circa horam terciā: vidit alios stantes i foro ociosos. et illis dixit. Ite et vos in vineas. et qđ iustu fuerit dabo vob. Illi autē abierūt. Ite autē exiit circa sextā et nonā horā: et fecit silr. Circa vndecimā vero exiit: et inuenit alios stantes. et dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos cōduxit. Dicit illis. Ite et vos in vineam. Cum sero autē factū esset. dicit dñs vinee pcuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē: incipiēs a nouissimis vsqz ad primos. Cum venissent ḡ q̄ circa vndecimā horā venērāt: acceperūt singulos denarios. Eleniētes autē et pmi. arbitrati sūt qđ plus essent accepturi: acceperūt autē et ipi singulos denarios. Et accipiētes murmurabāt aduersus p̄emfamilias dicentes. Hic nouissimi vna hora fecerūt: et pares illos nob fecisti qui portauim? pond? diei et estus? At ille respondēs vni eoz dixit. Amice. non facio tibi iniuriam. Nōne ex denario puenisti mecū? Tolle qđ tuū est et vade. Volo autē et huic nouissimo dare. sicut et tibi. Aut nō licet mihi qđ volo facē? An ocul? tu? nequā est. qz ego bonus sum? Sic erūt nouissimi pmi: et pmi nouissimi. Multi em̄ sūt vocati: pauci vero electi. a. Et ascēdēs ihs hierosolimā: assūpsit duodecim discipulos suos secreto. et ait ill. Ecce ascēdim? hierosolimā. et fili? homis tradetur pncipibz sacdotū et scrib: et p̄temnabūt eū morte: et tradēt eū gentib? ad beludēdū et flagellādū: et crucifigēdum: et t̄cia die r̄surgēt. b. Tūc accessit ad eū m̄ filioz zebedai cum filijs suis: adorās et petēs aliqđ ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt sedēat h̄j duo filij mei vn? ab dexteram tuā. et vn? ab sinistra i regno tuo. Respōdēs autē ihs dixit. Nescitis qđ petatis. Potestis bibē calicē quē ego bi-

ij
.a. M̄. ccj. M̄. cxij. Lu. cccxij

ij
.b. Math. ccij. M̄. cxij.

bitur? sū: Dicūt ei. Possū? Ait ill. Calicē quē meū bibetis: sedere autē ab dexterā meā v̄ sinistra n̄ ē meū dare vobis: s̄ qđ paratū ē a p̄e meo. c. Et audiētes decē. indignati sūt de duob? fr̄ibz. Ihs autē vocauit eos ad se. et ait. Scitis qz pncipes gētū dñantur eoz: et q̄ maiores sūt potestate exercēt inf̄ eos? Nō ita erit inf̄ vos. S̄ qui cūqz voluerit inf̄ vos maior fieri: sit v̄ m̄ster. Et q̄ voluerit inf̄ vos primus esse: erit v̄ seruus. d. Sicut fili? hois nō venit m̄strari s̄ m̄strare: et dare aīaz suā redēpcōnē p multis. e. Et egrediētibz ill? ab hiericho: secuta ē eū turba mlta. Et ecce duo ceci sedētes secus viā. audiērt qz ihs trāsiret: et clamauerūt dicētes. Dñe: miserere nr̄i. fili d̄. Turba autē increpabat eos vt tacerēt. At illi magis clamabant dicētes. Dñe: miserere nr̄i. fili d̄. Et stetit ihs: et vocauit eos et ait. Quid vultis vt faciā vob? Dicūt illi. Dñe: vt aperiāt oculi nr̄i. Misere? autē eoz ihs: tetigit oculos eoz. Et p̄festi viderūt: et secuti sūt eū.

Capitulum. .XXI.

Et cū appropinq̄ssset hierosolimā et veisset bethfage ad montem oliueti: tunc ihs misit duos discipulos dicēs eis. Ite i castellum qđ p̄tra vos est: et statim inuenietis azinā alligatā et pullū cū ea: soluite et adducite mihi. Et si q̄s vob aliqđ dixerit. dicite qz dñs h̄j opus habet et p̄festim dimittet eos. f. Hoc autē factū ē: vt adimplerēt qđ dictū ē p prophetā dicētem. Dicite filie syon: ecce rex tu? venit tibi m̄suet? sedens sup azinā. et pullū filiū subingalis. g. Cū autē discipuli fecerūt sic p̄cepit illis ihs. Et abduxerūt azinā et pullū et imposuerūt sup eos vestimenta sua: et eū desup sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerūt vestimēta sua in via. Alij autē cedebāt ramos de arboribz: et sternebāt in via. h. Turbe autē que precedebant et que sequebant. clamabant dicentes. Osanna filio dauid: b̄ndict? qui venit in nomine dñi: osanna i altissimis. i. Et cum intrasset hierosolimā: cōmota ē vniuersa ciuitas dicēs. Quis ē h? Populi autē dicebāt

ij
.c. Math. ccij. M̄. cxij. Lu. cclxx.

ij
.d. Math. ccij. M̄. cxij. Jo. xxi. et cccxv.

ij
.e. M̄. ccv. M̄. cxvj. Lu. cccxx.

ij
.f. M̄. ccvj. M̄. cxvij. Lu. cccxxij.

ij
.g. M̄. ccv. M̄. cxvj. Lu. cccxxij.

ij
.h. Math. ccij. M̄. cxij. Jo. c.

ij
.i. M̄. ccx.

Matheus

a. Mat. cccij. Lu. cccxviiij. Jo. cccij.
 b. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 c. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 d. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 e. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 f. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 g. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 h. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 i. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.
 k. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.

Dicē ihus ppheta: a nazareth galilee
 .a. Et intrauit ihus i tēplū dei. et eici-
 ebat oēs vendētes et emētes i tēplo: et
 mēsas nūmularioꝝ. et cathedras ven-
 dentiū columbas euertit: et dicit eis.
 Scriptū ē: dom' mea dom' oracōnis
 vocabit' : vos aut' fecistis illā spelūcā
 latronū. b. Et accesserūt ad eū ceci et
 claudi i tēplo: et sanauit eos. c. Aiben-
 tes aut' pncipes sac'dotū et scribe mira-
 bilia q̄ fecit: et pueros clamātes i tē-
 plo et dicētes. osāna filio dauid: indi-
 gnati sunt. et dixerūt ei. Audis qd̄ isti
 dicūt? Ihus aut' dixit eis. Utiq̄. Nū-
 qd̄ legistis qz ex ore infātiū et lactāci-
 um p̄fecisti laudes. d. Et relictis illis
 abiit foras extra ciuitatē i bethaniā
 ibiq̄ māsit. Mane aut' reuertēs i ciui-
 tatē. esuriit. Et vidēs fici arborē vnaz
 secus viā venit ad eā. et nihil inuenit
 in ea nisi folia tantuz: et ait illi. Nūq̄
 ex te fruct' nascat' i sēpit' nū. Et are-
 facta ē p̄tinuo ficulnea. Et vidētes di-
 scipuli. mirati sūt dicētes. Quō p̄ti-
 nuo aruit. e. Rñdens autē ihus. Ait
 eis. Amē dico vob: si habueritis fidez
 et nō hesitaueritis. nō solū d̄ ficulnea
 facietis: sed et si mōti huic dixeritis
 tolle te et iacta te i mare ita fiet. f. Et
 oīa quecūq̄ p̄cieritis i oracōe credē-
 tes accipietis. g. Et cū venisset i tem-
 plū: accesserūt ad eū docentē pncipes
 sac'dotū et seniores ppli dicētes. In q̄
 potestate hec facis? Et q̄s tibi dedit
 hāc potestatē? Rñdens ihus. dixit eis
 Interrogabo vos et ego vnū p̄monez
 quē si dixeritis mibi et ego vob dicaz
 i q̄ potestate hec facio. Baptism' ioh-
 hānis vñ erat: e celo. an ex hoībo? At
 illi cogitabāt inf' se dicētes. Si dixe-
 rim' e celo: dicet nob. Quare ḡ n̄ cre-
 didistis illi? Si aut' dixerim' ex hoībo
 timemus turbā. Omēs em̄ habebant
 iohānez sic ppheta. Et rñdentes ihus.
 dixerūt. Nescim'. Ait illis et ip̄e. Nec
 ego dico vob in q̄ potestate hec facio
 .h. Quid aut' vob videt? Hōmo q̄daz
 habebat duos filios: et accedēs ad pri-
 mū dixit. Fili. vade hodie operare in
 vineam meā. Ille aut' respondēs ait.
 Nolo. Postea autē penitencia motus
 abiit accedēs autē ad alterū dixit simi-
 liter. At ille respondens ait. Eo dñe.

Et non iuit. Quis ex duobz fecit vo-
 luntatē patris? Dicūt. Primus. Di-
 cit illis ihus. Amen dico vobis: quia
 publicani et meretrices p̄cedunt vos
 in regno dei. Venit aut' ad vos iohā-
 nes in via iusticie: et nō credidistis ei
 Publicani aut' et meretrices credide-
 rūt ei: vos aut' videntes nec penitē-
 ciā habuistis postea. ut crederetis ei.
 .i. Aliā parabolā audite. Domo erat
 paterfamilias q̄ plantauit vineaz: et
 sepē circūdedit ei. et fodit in ea torcu-
 lar: et edificauit turrim. et locauit eā
 agricolis: et peregre p̄fect' ē. Cū autē
 temp' fructuū appropinq̄isset: misit p̄-
 uos suos ad agricolas ut acciperent
 fructus eius. Et agricole apphensis
 suis ei? aliū ceciderūt. aliū occiderūt
 aliū vero lapidauerūt. Iterū misit ali-
 os suos plures p̄oribz: et fecerūt illis
 similiter. Nouissime at' misit ad eos
 filiū suū dicēs: forsitan verebūf filiū
 meū. Agricole aut' videntes filiū. dix-
 erunt intra se. Hic ē heres: venite oc-
 cidam' eū. et habebim' hereditatē ei?
 Et apprehesum eum eiecerūt extra vi-
 neā. et occiderūt. Cū ḡ venerit dñs vi-
 nee. quid faciet agricolis illis? Aiūt
 illi. Malos male perdet: et vineam su-
 am locabit alijs agricolis. q̄ reddant
 ei fructum temporibz suis. Dicit illis
 ihus. Nunq̄ legistis in scripturis. la-
 pidem quē reprobauerunt edificātes
 hic est factus in caput anguli? A bo-
 mino factū est istud: et est mirabile in
 oculis n̄is. Ideo dico vob: qz aufere-
 tur a vob regnū dei. et dabit' genti fa-
 cienti fructus ei? Et q̄ ceciderit sup
 lapidē istū p̄fringet: sup quē vō ceci-
 derit. p̄teret eū. k. Et cū audissent p̄-
 ncipes sac'dotum et pharisei parabolas
 ei? cognouerūt qd̄ de ip̄is diceret. Et
 q̄rētes eū tenere timuerūt ēbas: qm̄
 sic ppheta eū habebant.

Capitulū. .XXII.
Et respondens ihus dixit ite-
 rum in parabolis eis dicens
 Simile factum est regnuz ce-
 loꝝ homini regi: q̄ fecit nupcias fi-
 lio suo. Et misit seruos suos vocare
 inuitatos ad nupcias: et nolebāt ve-
 nire. Iterū misit alios seruos dicēs
 Dicite inuitatis. Ecce p̄rādium meū

i. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.

k. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.

l. Mat. cccij. Lu. cccxviiij.

paravi. tauri mei et altilia occisa sunt. et oia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: et abiit alius in villam suam alius vero ad negociationem suam. Reliqui vero tenuerunt suos eius: et contumelia affectos occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis prohibuit homicidas illos. et civitatem illorum succendit. Tunc ait suis suis. Nuptie quae paratae sunt: sed qui invitati erant non fuerunt digni. Itaque ab exitu viae: et quoscunque inveneritis. vocate ad nuptias. Et egressi sunt in via congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos: et implete sunt nuptie discubentium. **a.** Intraivit autem rex ut videret discubentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi Amice: quomodo huc intrasti. non habes vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et pedibus eius. mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi. **b.** Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt: ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos. cum herodianis dicentes. Magister. scimus quod verax es et via dei in veritate doces: et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis: quid tibi videtur. Licet censum dare cesari. aut non? Cognita autem illis nequicia eorum ait. Quid me temptatis hypocrite? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illi ihesus. Cuius est ymago haec et superscriptio? Dicunt ei. Cesaris. Tunc ait illi. Reddite ergo quae sunt cesaris cesari: et quae sunt dei deo. Et audientes mirati sunt: et relicto eo abiit. In illo die accesserunt ad eum saducei qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum dicentes. Magister: moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filium. ut ducat fratrem eius uxorem illius. et suscitet seminem fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres. et primogenitus uxore ducta defunctus est: et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius: usque ad septimum. Novissime autem omnium. et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxores? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem ihesus. ait illis. Erratis nescientes scripturas: neque vir-

f
.a. Mē. cccxxij.

ij
.b. Mē. cccxxij
Mf. cccxx. Lu.
cccxiij.

tute dei. In resurrectione enim neque nubent. neque nubent: sed sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis? Ego sum deus abraham: et deus ysaac. et deus iacob. Non est deus mortuorum: sed viventium. Et audientes turba mirabantur in doctrina eius. **c.** Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset saduceis. conveniunt in unum: et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum. Magister. quod est mandatum magnum in lege? Ait illi ihesus. **d.** Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et in tota anima tua et in tota mente tua. Hoc est maximum. et primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges primum tuum. sicut te ipsum. In hijs duobus mandatis. universa lex pendet et habet. **e.** Congregatis autem phariseis. interrogavit eos ihesus dicens. Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Dicunt ei. David. Ait illi. Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum dicens: dixit dominus domino meo. sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos. scabellum pedum tuorum? Si ergo david vocat eum dominum: quomodo filius eius est. **f.** Et nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Capitulū. .XXIII.

Quoniam ihesus locutus est ad turbas. et ad discipulos suos dicens. Super cathedram moysi. sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quaecunque dixerint vobis. servate et facite. Secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim. et non faciunt. **g.** Alligant autem onera gravia et importabilia. et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. **h.** Omnia vero opera sua faciunt. ut videantur ab hominibus. Dilatavit enim philacteria sua: et magnificavit simbras. Amant autem primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis et salutaciones in foro: et vocari ab hominibus rabbi. **i.** Vos autem nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester qui in caelis

vj
.c. Mē. cccxxij
Mf. cccxxij.

vj
d. Lu. Jo. ecclia

ij
.e. Mē. cccxxij
Mf. cccxxij
Lu. cccxlo.

ij
.f. Mē. cccxxij
Mf. cccxxij
Lu. cccxiij.

f
Mf. cccxxij.

v
.g. Mē. cccxxij
ij. Lu. cccxxij

ij
.h. Mē. cccxxij
Mf. cccxxij
cccxiij.

f
.i. Mē. cccxxij

Matheus

ē. Nec vocemī magīstri : qz magīster
 vester. vn' ē xpc. a. Qui maior est ve-
 strū. erit mīster vester. Qui autē se ex-
 altauerit hūiliabit: q se hūiliauerit
 exaltabit. b. Ele at vob scribe et pha-
 risei ypocrite: qz clauditis regnū ce-
 loz an hoies. Elos em n intratis: nec
 introeūtes finitis intrare. c. Ele vob
 scribe et pharisei ypocrite q comedi-
 tis dom' viduaz. oracōe lōga orātes
 pter hoc ampli' accipietis iudiciū.
 Ele vob scribe et pharisei ypocrite: qz
 circuitis mare et aridam. vt faciatis
 onū pselitū: et cū fuerit fact'. facitis
 eū filiū iehēne duplo q' vos. Ele vob
 duces ceci. q dicitis qcūq' iurauerit
 p tēplū nihil ē: q at iurauerit i auro
 tēpli debet. Stulti et ceci: qd ei mai' ē
 aux an tēplū qd sctificat aux! Et q
 cunq' iurauerit i altari. nihil ē. Qui
 cūq' aut iurauerit i dono qd ē super
 illud. debet. Ceci. qd ei mai' ē. donū.
 an altare qd sctificat donū! Qui er-
 go iurat i altari. iurat i eo. et in oībo
 q sup illud sūt. Et qcūq' iurauerit in
 tēplo: iurat i illo et i eo q hītat i ipō.
 Et q iurat i celo: iurat i throno dei.
 et i eo q sedet sup eū. d. Ele aut vobis
 scribe et pharisei ypocrite. q decima-
 tis mentā et anetū et cymīnū: et reliq'
 stis q grauiora sūt legis. iudiciū et mī-
 sericordiā et sītē. Nec oportuit facere
 et illa nō omittere. e. Duces ceci exco-
 lātes culicē: camelū aut gluciētes. f.
 Ele vob scribe et pharisei ypocrite. q
 mūdatis qd deforis ē calicis et para-
 bsidis: itus at pleni estis rapina et i-
 mūdicia. Pharisee cece. mūda prius
 qd intus ē calicis et parabsidis: vt fi-
 at et id qd deforis ē mundū. g. Ele vo-
 bis scribe et pharisei ypocrite. qz siles
 estis sepulcris dālbatis: q aforis pa-
 rēt hoībo speciosa: intus vō plena sūt
 ossib' mortuoz et omī spurcicia. Sic
 et vos aforis quidē paretis hominib'
 iusti: intus aut pleni estis ypocrisi et
 iniqtate. h. Ele vob scribe et pharisei
 ypocrite. q edificatis sepulcra pphē-
 tarū: et ornatis monumēta iustoz. et
 dicitis. Si fuisset' in dieb' patrū no-
 stroz. nō essem' socij eoz in sāguine
 pphetaz. itaq' testimonio estis vobis
 metipsis. quia filij estis eoz qui pphē-

tas occiderunt. i. Et vos implete mē-
 suram patrum vestrozum. Serpētes
 et genimina viperaz. quomodo fugie-
 tis a iudicō gehenne. k. Ideo. Ecce e-
 go mitto ad vos prophetas et sapien-
 tes et scribas: et ex illis occidetis et cru-
 cifigetis. et ex eis flagellabitis i syna-
 gogis vestris: et psequimini de ciui-
 tate in ciuitate: vt veniat super vos
 omnis sanguis iustus qui effusus est
 sup terram. A sanguine abel iusti. vs
 qz ad sanguinem zacharie filij bara-
 chie: quem occidistis inter templū et
 altare. Amē dico vobis. venient hec
 omnia super generationem istam. l.
 Hierusalem hierusalem. que occidis
 pphetas et lapidas eos qui ad te mis-
 si sunt: quociens volui congregare
 filios tuos quēadmodum gallina cō-
 gregat pullos suos sub alas. et nolui-
 sti. Ecce relinquetur vobis domus ve-
 stra deserta. Dico enim vobis: nō me
 videbitis amodo donec dicatis. Bene-
 dictus qui venit in nomine dñi.

Capitulū. .XXIII.
Egressus ihs d templo ibat
 et accesserunt discipuli eius
 vt ostenderent ei edificacōes
 templi. Ipse autem respondens. dix-
 it illis. Videtis hec omnia! Amen di-
 co vobis: non relinquetur hic lapis
 super lapidem. qui non destruatur. m
 Sedenti autem eo super montē oli-
 ueti. accesserunt ad eum discipuli se-
 creto dicentes. Dic nobis quādo hec
 erunt: et quod signum aduentus tui
 et consumacōis seculi? Et respondēs
 ihs dixit eis. Videte ne quis vos se-
 ducat. Multi enim venient in nomi-
 ne meo dicentes. ego sum xpc: et mul-
 tos seducent. Audituri enim estis p-
 lia et opiniones preliozum: videte ne
 turbemini. Oportet enim hec fieri: s3
 nondum est finis. Consurget enim
 gens in gentem. et regnum i regnum
 et erunt pestilētie et fames. et terre mo-
 tus per loca. Nec autem omnia. ini-
 cia sunt dolor. n. Tūc trabēt vos i ē-
 bulacōez. et occidēt vos: et eritis obio
 omnib' gentib'. propter nomen meū
 .o. Et tunc scandalizabunt multi. et
 inuicē trabēt: et obio habebūt inuicez

a. Mē. cccxxij
 Lu. cxxxix.

b. Mē. cccxxij
 Lu. cclij.

c. Mē. cccxxij

d. Mē. cccxxij
 Lu. cxxxvj.

e. Mē. cccxxvj

f. Mē. cccxxvj
 Lu. cxxxvj.

g. Mē. cccxxvj
 Lu. cxxxvj.

h. Mē. cccxxvj
 Lu. ccl

i. Mē. cccxxix
 Lu. cclj.

l. Mē. cccxlj.
 Lu. cxxxv.

m. Mē. cccxlj.
 Lu. cc
 xlvij. et cccxxv
 vij.

n. Mē. cccxlj
 Mē. cccxxvj.
 Lu. cccxlj.

o. Mē. cccxlj
 Mē. cccxxix.
 Lu. ccl. Jo. cx
 lj. et cclvj. et
 .o. Mē. ccclv.

vj
 .a. Mē. cclxvj.
 Mañ. cxi.
 vj
 .b. Mē. cclxvij.
 Mañ. cxlij.
 ij
 .c. Mē. cclxviii.
 Mañ. cxliij.
 Luc. ccix.
 et. cclij.
 ij
 .d. Mē. cclxlix.
 Mañ. cxliij.
 Luc. cclij.
 vj
 .e. Mañ. ccl.
 Mañ. cxlv.
 ij
 .f. Mañ. cclj.
 Mañ. cxlvj.
 Luc. cclv.
 vj
 .g. Mañ. cclij.
 Mañ. cxlvj.
 ij
 .h. Mañ. cclij.
 Mañ. cxlvij.
 Luc. ccij.
 vj
 .i. Mē. cclij.
 Mañ. cxlix.
 v
 .k. Mañ. cclv.
 Luc. ccij.
 v
 .l. Mañ. cclvj.
 Luc. ccv.
 v
 .m. Mē. cclvij.
 Luc. ccxij.
 ij
 .n. Mē. cclvij.
 Mañ. cl.
 Luc. cclvij.
 ij
 .o. Mē. cclix.
 Mañ. clj.
 Luc. cclvij.
 vj
 .p. Mañ. cclx.
 Mañ. clij.

Et multi pseudo pphete surgent. 7 se-
 ducēt multos: 7 qm̄ abūdabit iniqui-
 tas: refrigescet caritas multoz. Qui
 at̄ pseuerauēit vsq; i finē h̄ salu' erit
 .a. Et p̄dicabit hoc euāgeliz regni
 i uniuerso orbe: i testioniū oībz gēti-
 bus: 7 tunc veniet p̄sumatio. b. Cū ḡ
 videritis abomiātoez desolatōis (que
 dicta ē a dāniēle ppheta) stātē i loco
 sācto (q̄ legit̄ itelligat) c. Tūc q̄ i iu-
 dea sūt fugiāt ad mōtes: 7 q̄ i tecto n̄
 descēdāt tollē aliqd̄ de domo sua: 7 q̄ i
 agro nō reuertat̄ tollē tunicā suā. d.
 Ne at̄ p̄gnātibz 7 nutriētibz i ill' die-
 bus. e. Orate at̄ vt nō fiat fuga v̄a i
 hieme vel sabbato. f. Erit em̄ tūc tri-
 bulatio magna q̄lis nō fuit ab initio
 mundi vsq; modo: neq; fiet. g. Et nisi
 breuiati fuisset dies illi. nō fieret sal-
 ua om̄s caro: s; p̄pter electos breuia-
 bunt̄ dies illi. h. Tūc siqs vob̄ dixēit:
 ecce h̄ ē xp̄c aut ecce illic: nolite cre-
 dere. i. Surgēt em̄ pseudo xp̄i 7 pseu-
 do pphete: 7 dabūt signa magna 7 p̄-
 digia: ita vt i errore iducāt̄) si fieri
 p̄t̄ (etiā electi. Ecce p̄dixi vob̄. k. Si
 ḡ dixerit vob̄ ecce i deserto est. nolite
 exire: ecce i penetrabilibz: nolite cre-
 dere. l. Sic em̄ fulgor exit ab oriēte 7
 apparet vsq; i occidentē: ita erit 7 ad-
 uētus filij hoīs. m. Abicūq; fuēit cor-
 p̄: illuc p̄gregabūt̄ et aq̄le. n. Stātī
 aut̄ post tribulatiōem illoz diez sol
 obscurabit̄: 7 luna nō dabit lumē su-
 um. 7 stelle cadent de celo. 7 virtutes
 celoz cōmouebūt̄: 7 tūc apparebit si-
 gnuz filij hoīs i celo. o. Et tūc plāgēt
 oēs fines terre: 7 videbunt filiū hoīs
 veniētē i nubibz celi cū v̄tute ml̄ta 7
 maiestate. Et mittet āgelos suos cū
 tuba 7 voce magna: 7 p̄gregabūt̄ ele-
 ctos ei' a q̄tuor v̄tis celi. a sūmis ce-
 loz vsq; ad term̄os eoz. Ab arbore
 aut̄ fici discite pabolā: cū iaz ramus
 eius tener fuerit et folia nata: scitis
 qz p̄pe est estas. Ita 7 vos cum videri-
 tis hec oīa: scitote qz p̄pe ē i ianuis.
 Amē dico vobis: qz nō p̄teribit gene-
 ratio hec donec oīa fiāt. Celū et terra
 trātibūt: verba vero mea non p̄teri-
 būt. p. De die autēz illa 7 hora nemo
 scit. neq; angeli celoz: nisi pater sol'
 .q. Sic at̄ fuit i diebz noe: ita erit 7

aduentus filij hom̄is. Sic em̄ erant
 in diebus ante diluuiuz comedentes
 7 bibētes: nubentes et nuptui traden-
 tes: vsq; ad eū diē quo intrauit i ar-
 cham noe: et non cognouerūt donec
 venit diluuium 7 tulit om̄es: ita erit
 7 aduentus filij hom̄is. r. Tunc duo
 erunt i agro: vnus assumetur 7 vn'
 relinquetur. Duo erunt molentes i
 mola: vna assumetur et vna relique-
 tur. Duo in lecto: vnus assumetur 7
 alius relinq̄t. s. Vigilate ḡ quia ne-
 scitis qua hora dñs vester v̄etur' sit.
 .t. Illud autē scitote: qm̄ si scir̄z pa-
 terfallias qua hora fur v̄eturus est
 vigilaret vtiq; 7 nō sineret p̄fodi do-
 mum suā. Ideo et vos estote pati: qz
 qua nescitis hora filius hoīs ventu-
 rus est. v. Quis putas est fidelis suus
 7 prudēs. quē p̄stituit dñs su' sup̄ fa-
 miliam suā: vt det illis cibū i tpe: x.
 Beatus ille suus: quē cū veniēt dñs
 eius inuenerit sic facientē. Amen di-
 co vobis: qm̄ sup̄ oīa bona sua cōsti-
 tuit eū. y. Si aut̄ dixerit malus ser-
 uus ille i corde suo: moram facit dñs
 meus venire: 7 ceperit p̄cutere cōser-
 uos suos: māducz at̄ 7 bibat cū ebr̄i-
 osis: veniet dñs serui illi' i die q̄ nō
 sperat. 7 hora q̄ ignorat: 7 diuidet eū
 p̄tēq; eius ponet cum ypocritis: illic
 erit fletus 7 stridor dētū.

Capitulum.

.XXV.

Quinc simile erit regnū celoz
 decē virginibz: q̄ accipientes
 lampades suas exierūt obui-
 am sp̄sō 7 sponse. Quinq; at̄ ex eis
 erāt fatue: 7 quiq; prudētes. Sed qui-
 q; fatue acceptis lampadibz: nō sum-
 pserūt oleū secū. Prudentes vero ac-
 ceperunt oleum in vasis suis cum lā-
 padibus. Moram autēz faciente sp̄sō:
 dormitauerunt omnes 7 dormie-
 runt. Media autē nocte clamor fa-
 ctus est: ecce sponsus venit exite ob-
 uiam ei. Tunc surrexerunt omnes v̄-
 gines ille: 7 ornauerūt lampades su-
 as. Fatue autē sapientibus dixē-
 rūt. Date nobis de oleo vestro: quia
 lampades nostre extinguuntur. Re-
 sponderunt prudentes dicentes. Ne
 forte non sufficiat nobis 7 vobis: ite

v
 .q. Mañ. cclxj
 Luc. ccvij.
 v
 .r. Mañ. cclxij
 Luc. ccxij.
 vj
 .s. Mē. cclxij.
 Mañ. clij.
 ij
 .t. Mē. cclxij
 Mañ. clv.
 Luc. clvj.
 v
 .v. Mē. cclxv.
 Luc. clvij.
 v
 .x. Mē. cclxvj.
 Luc. clv.
 v
 .y. Mē. cclxvj
 Luc. clvij.

r
 Mañ. cclxvij.

potius ad vendētes et emite vob. Dū aut irēt emē venit sponsus : et que parate erāt intrauerūt cū eo ad nuptias : et clausa ē ianua. Nouissime vero veniūt et relique uirgines dicētes. Dñe dñe. api nob. At ille rñdēs ait. Amē dico vob: nescio vos. Vigilate itaq: qz nescitis diē neq: horā. a. Diē ei hō peregre pficiscēs vocauit suos suos et tradidit ill' bona sua. b. Et vni dedit qnq: talenta. alij aut duo. alij vno vnū: vnicuiq: secundā ppriam otutē et pfectus est statī. Abijt aut q quiq: talenta acceperat : et opatus ē i eis et lucratus ē alia qnq:. Similit' et q duo acceperat lucratus est alia duo. Qui aut vnū acceperat abiēs fodit i t'raz et abscondit pecuniā dñi sui. Post multum vno t'pis venit dñs suorū illoz: et posuit racōnez cū eis. Et accetēs qui qnq: talenta acceperat: obtulit alia qnq: talenta dicens. Dñe qnq: talenta tradidisti mihi: ecce alia qnq: sup lucratus suz. Ait illi dñs eius. Euge sue bone et fidelis: qz sup pauca fuisti fidelis. sup multa te pstitua: intra in gaudiū dñi tui. Accessit at et qui duo talēta acceperat. et ait. Dñe duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo lucratus sū. Ait illi dñs ei. Euge sue bone et fidelis: qz sup pauca fuisti fidelis. sup multa te pstitua: intra in gaudiū dñi tui. Accessit aut et q vnū talentū acceperat ait. Dñe scio quia homo durus es: metis vbi nō semina- sti. et pgregas vbi nō sparsisti: et timēs abij et abscondi talentū tuū in terra. Ecce habes qd tuū ē. Respōdēs autē dñs ei. dixit ei. Serue male et piger sciebas qz meto vbi nō semino. et pgre- go vbi nō sparsi. Oportuit g te pmit- tere pecuniā meā nūmularijs: et ve- niens ego recepisses vtiq: qd meū est cū usura. Tollite itaq: ab eo talentū et date ei q habet decē talēta. c. Omī em habenti dabit et abūdabit: ei aut q nō habet. et qd videt' habere aufere- tur ab eo. d. et inutile frū eicite in te- nebras exteriores: illic erit fletus et stridor dētū. e. Cū aut venerit filius hoīs i maiestate sua et omīs angeli cū eo: tūc sedebit sup sedē maiestatis sue et pgregabunt ante eum omēs gen-

tes: et separabit eos abinuicem. sicut pastor segregat oues ab hebis. Et sta- tuet oues quidē a dextris suis: hebos aut a sinistris. Tūc dicet rex hīs q a dextris eius erūt. Venite bñdicti pa- tris mei: possidete paratū vob regnū a pstitucōe mūdi. Esuriui em: et dedi- stis mihi manducare. Sitiui: et dedi- stis mihi bibere. Hospes erā: et colle- gistis me. Nudus: et operuistis me. In- firmus: et visitastis me. In carcē erā: et venistis ad me. Tūc respōdebūt ei iusti dicentes. Dñe. qñ te vidim' esu- rientem et pauim' sicientez: et dedim' tibi potū: Quādo aut te vidimus ho- spitem et collegim' te: aut nudū et co- operuim' te: Aut quando te vidimus infirmuz aut i carcē: et venim' ad te: Et rñdēs rex dicit illis. Amen dico vobis: qdū fecistis vni de hīs fratri b' meis minimis. mihi fecistis. Tunc dicet rex et hīs q a sinistris ei' erūt: discedite a me maledicti i ignē etnū. q paratus ē dyabolo et angelis eius. Esuriui em: et nō dedistis mihi ma- ducare. Sitiui: et nō dedistis mihi po- tuz. Hospes erā: et nō collegistis me. Nudus: et nō operuistis me. Infirm' et in carcere: et nō visitastis me. Tunc respondebūt ei et ipi dicētes. Domine qñ te vidim' esurientē aut sicientez. aut hospite. aut nudū. aut infirmuz aut in carcere: et nō ministrauimus tibi: Tūc respōdebit illis dicēs. Amē dico vobis. qdū non fecistis vni de mīoribz hīs nec mihi fecistis Et ibūt hī in supplicū eternū: iusti aut in vi- tam eternam.

Capitulū. .XXVI.

E factū ē cum psumasset ihs smones hos omnes. dixit di- scipul' suis. f. Scitis qz post biduum pascha fiet: et fili' hominis tradetur ut crucifigatur. g. Tūc con- gregati sūt pncipes sacerdotū. et seni- ores populi in atriū pncipis sacdotū q dicebat cayphas: et piliū fecerūt ut ihs dolo tenerent et occiderent. Dice- bant autem. Non in die festo. Ne for- te tumultus fieret in populo. h. Euz autē esset ihs in bethania in domo sy- monis leprosi. accessit ad eum muli- er habēs alabastrū vngenti pnciosi: et

i .f. Math. cclx
xiiij. Mf. clvj.
Lu. cclx.

Jo. xx.

vj

.g. Math. cclx
xv. Mf. clvij.

i

.h. Math. cclx
xviij. Mf. clviij
Lu. lxxiiij.

Job. xviiij.

i
a. Math. cclx
ix. Maf. clviij.
Lu. cclxxviiij.
b. Maf. cclxx.
Lu. cclxxix.

i
c. Maf. cclxxj
Maf. clxij.
Lu. cclxxx.
d
b. Maf. cclxxij
Lu. cclxxxj.
e. Math. cclx
xiiij.

iij
 a. *Mt. cclxxvii*
Mat. clx.
Joh. xxvii.
 ij
 .b. *Mat. cclxxviii.*
Mt. clx.
Luc. cclxxiiij.
 iij
 .c. *Mt. cclxxix.*
Mat. clxi.
Joh. cxv.
 i
 .d. *Mt. cclxxx.*
Mat. clxii.
Luc. cclxxix.
Joh. cxv.
 ij
 .e. *Mt. cclxxxij.*
Mat. clxiiij.
Luc. cclxxv.
 vij
 f. *Mt. cclxxxiiij.*
Mat. clxxv.
 x
 .g. *Mat. cclxxxv.*
 i
 h. *Mat. cclxxxviij.*
Mt. clxxv.
Lu. cclxxv.
Jo. lv. 7. lxx. 7. lxxv.
 ij
 i. *Mt. cclxxxv.*
Mat. clxxv.
Luc. cc. lxx.
 vij
 .k. *Mat. cclxxxv.*
Mt. clxxv.
 iij
 .l. *Mt. cclxxxviij.*
Mt. clxxv.
Joh. clx.
 vij
 .m. *Mat. cclxxxv.*
xxv.
Mat. c. lxxv.
 i
 .n. *Mt. cclxxxix.*
ix.
Mat. clxx.
Lu. cclxxx.
Joh. cxv.

effudit sup caput ipsius recubentis. **Q**uidētes autē discipuli indignati sūt dicentes. **E**t quōd pōitio hec? Potuit enī istud venūdari multo: 7 dari paupibus. **S**ciēs autē ihs: ait ill. **Q**uid molesti estis huic mulieri? **O**pus bonū. opata est ī me. **N**ā sēp paupes habetis vobiscū: me autē nō sēp habebitis. **M**ittēs enī hec ungentū hoc ī corpus meū: ad sepeliēduz me fecit. **A**mē dico vobis: ubicūq; pōdicatū fuerit hoc euāgelium ī toto mūdo. dicēs 7 quōd hec fecit ī memoriā ei. **b.** **T**ūc abiit vn? de duodecim q̄ dicēs iudas scarioth. ad p̄cipēs sacerdotū: 7 ait ill. **Q**uid vultis mihi dare. 7 ego vobis eū tradam? **A**t illi p̄stituerūt ei triginta argenteos. **E**t exinde q̄rebat oportuitatem vt eū traderet. **P**rima autē die azimoz accesserūt discipuli ad ihm dicentes. **U**bi vis parem? tibi comedere pascha? **A**t ihs dixit. **I**te ī ciuitatem ad quēdaz: 7 dicite ei. **M**gr̄ dicit: tps meū p̄pe est: apud te facio pascha cū discipulis meis. **E**t fecerūt discipuli sicut p̄stituit ill ihs: 7 pauerūt pascha. **c.** **E**lspere autē factū. discūbebat cū duodecim discipulis suis. **E**t edētib? illis dixit. **A**men dico vobis: qz vn? vrm me traditurus est. **d.** **E**t p̄tristati valde. ceperūt singuli dicē. **N**ūquid ego sū dñe? **A**t ipse respōtēs ait. **Q**ui itē gīt mecū manū ī parabside. **h** me tradet. **F**ili? quidē hoīs vadit sicut scriptum est de illo: ve autē hoī illi: p̄ quez filius hoīs tradet. **f.** **B**onus erat ei. si natus nō fuissz hō ille. **g.** **R**espōdens autē iudas qui tradidit eū dixit. **N**ūquid ego sum rabbi? **A**t illi. **T**u dixisti. **h.** **E**natib? autē eis. accepit ihs panem et bñdixit. ac fregit: deditq; discipulis suis 7 ait. **A**ccipite 7 comedite hoc est corpus meū. **i.** **E**t accipiēs calicē ḡtias egit: 7 dedit illis dicēs. **B**ibite ex hoc omēs. **H**ic est enī sanguis meus noui testamenti: qui p̄ multis effundet ī remissionē peccatoz. **D**ico autē vob: nō bibā amoto de hoc genime vitis vsq; ī diē illū: cū illō bibaz vobiscū nouū ī regno p̄ris mei. **k.** **E**t ymno dicto. exierūt ī mōtē oliueti. **l.** **T**ūc dicit illis ihs. **O**mēs vos scandaluz patiemini in me ī ista nocte. **m.**

Scriptū est ei. **P**ercutiā pastores: et dispgēt oues gregis. **P**ostq̄ autē resurrexero: p̄cedaz vos ī galileā. **n.** **R**espōtens autē petrus ait illi. **E**t si omēs scābalizati fuerint ī te: ego nūq; scābalizabor. ait illi ihs. **A**men dico tibi: qz ī hac nocte anq̄ gallus cantet. ter me negabis. **o.** **A**t illi petr? **E**tiamsi oportuerit me mori tecuz: nō te negabo. **S**imiliter 7 oēs discipuli dixerūt. **p.** **T**ūc veit ihs cū illis ī villaz q̄ dz gethsemani. **E**t dixit discipulis suis. **q.** **D**edete h: donec vadaz illuc 7 orē. **E**t assumpto petro 7 duobz filiis zebedei: cepit p̄tristari 7 mestus esse. **r.** **T**ūc ait illis. **T**ristis est aīma mea vsq; ad mortē. **S**ustinete h. 7 vigilate mecū. **s.** **E**t p̄gressus pusillū proci dit ī faciē suam orās 7 dicēs. **M**i p̄: si possibile ē trāseat a me calix iste. **t.** **V**erūtām nō sic ego volo. s; sic tu. **v.** **E**t veit ad discipulos suos et inueit eos dormiētes: 7 dixit petro. **S**ic nō potuistis vna hora vigilare mecum? **U**igilate 7 orate: vt nō intretis ī temptatōez. **x.** **S**pūs quidē p̄mptus ē: caro autē īfirma. **y.** **I**te p̄ scdo abiit: 7 orauit dicēs. **P**ater mi. si nō p̄ h calix trāsire nisi bibam illū: fiat voluntas tua. **E**t veit itez: 7 inueit eos dormiētes. **E**rant enī oculi eoz ḡuati. **E**t relictis illis: itez abiit et orauit tercio eundem sermonez dicēs. **z.** **T**unc venit ad discipulos suos. et dicit ill. **d**ormite iam 7 requiescite. **E**cce appropinqbit hora: 7 filius hoīs tradetur ī manus peccatoz. **S**urgite eam? **E**cce appropinqbit qui me tradet. **a.** **A**d huc ipō loquente. ecce iudas vnus de duodecim veit: et cū eo turba multa cum gladijs et fustibz. missi a p̄cipibus sacerdotū 7 senioribz ppli. **b.** **Q**ui autē tradidit eū. dedit illis signū dicēs. **Q**uēcunq; osculat? fuero ipse est: tene eū. **E**t confestim accedēs ad ihm dixit. **A**ue rabbi. **E**t osculat? eū. **D**ixitq; illi ihs. **N**ice ad quōd veisti? **T**unc accesserūt 7 man? iniecerūt ī ihm: 7 tene eū. **c.** **E**t ecce vn? ex hijs q̄ erāt cū ihu. extēdens manū exemit gladiū suū: et pcutiēs seruum p̄cipis sacerdotū āputauit auriculā ei. **T**ūc ait illi ihs. **C**ōuerte gladiū tuū ī locuz

vij
 .o. *Mat. cccc.*
Mat. clxx.
 i
 .p. *Mt. cccxi.*
Mt. clxxij.
Luc. cclxxix.
Joh. clxij.
 vij
 .q. *Mt. cccxiij.*
Mat. clxxiiij.
 iij
 .r. *Mt. cccxiiij.*
Mat. clxxv.
Joh. cvij.
 s. *Mt. cccxv.*
Mt. clxxv.
Luc. cclxxxij.
Joh. clxi.
 i
 .t. *Mt. cccxvi.*
Mt. clxxvi.
Luc. cclxxxij.
Jo. xliij. 7. lviij.
 ij
 .v. *Mt. cccxvii.*
Mat. clxxviij.
Lu. cclxxxiiij.
 iij
 .x. *Mt. cccxviii.*
Mt. clxxviiij.
Joh. lxx.
 vij
 .y. *Mt. cccxviiii.*
Mat. clxxix.
 iij
 .z. *Mt. cccxix.*
Mt. clxxix.
Joh. cvij.
 i
 .a. *Mt. ccc.*
Mat. clxxx.
Luc. cclxxx.
Jo. clx. 7. lxx.
 ij
 .b. *Mat. cccij.*
Mat. clxxxij.
Luc. cclxxxv.
 i
 .c. *Mat. cccij.*
Mat. clxxxij.
Lu. cclxxxv.
Joh. clx.

Matheus

suū. a. Omēs ei q̄ acceperint gladiū: gladio peribūt. An putas qz n̄ possū rogare p̄ez meum: ⁊ exhibebit mibi modo plusq̄ duodecim legiones ange loꝝ: Quō ḡ i plebūf scripture: Quia sic oportet fieri. b. In illa hora dixit Ihs turbis. Tāq̄ ad latronez existis cū gladijs ⁊ fustibz comprehēdere me. Quotidie apud vos sedebā docēs i tē plo: ⁊ nō me tenuistis. Hoc at̄ totū fa ctū ē: ut adīplerēf scripture p̄phetaz .c. Tūc discipuli oēs relicto eo fugerūt. d. At illi tenētes ihm: duxerūt ad cap̄ phā p̄ncipez sac̄dotū: ubi scribe et se niores puenerāt. e. Petr⁹ at̄ seq̄batur eū alōge: vsq; i atriu p̄ncipis sacerdo tū. Et ingressus itro sedebat cū mini stris: ut videret finē. f. Princeps aut̄ sac̄dotū ⁊ om̄e p̄siliū q̄rebāt falsū te stimoniū p̄ ihm: ut eū morti f̄derent ⁊ nō iuenerūt: cū multi falsi testes ac cessisset. g. Nouissime at̄ venerūt duo falsi testes: ⁊ dixerūt. Sic dixit. Possū destruē tēplū dei: ⁊ post tridūū reedi ficare illud. Et surgēs p̄nceps sacer dotuz ait illi. Nihil r̄ndes ad ea q̄ isti abuersū te testificāf: Ihs at̄ tacebat Et p̄nceps sac̄dotum ait illi. Adiuo te p̄ deū viuū: ut dicas nobis si tu es xpc fili⁹ dei. Dicit illi ihs. Tu dixisti h. Elerūtamē dico vob: ā modo videbi tis filiū hoīs sedentē a dextris v̄tutis dei: ⁊ veniētē i nubibz celi. i. Tūc p̄nceps sac̄dotū scidit vestimenta sua dicēs. Blasphemauit. Quid adhuc e gemus testibz. k. Ecce nunc audistis blasphemiaz. Quid vob videt̄: At illi r̄ndētes dixerūt. Re? ē mortis. l. Tunc expuef i faciē ei⁹: et colaphis eū ce ciberūt. Alij at̄ palmas i faciē ei⁹ dede rūt dicētes: p̄hetiza nob xpc. Quis ē q̄ te pcussit. m. Petr⁹ vero sedebat fo ris i atrio: et accessit ad eū vna ācil la dicēs. Et tu cum ihu galileo eras: At ille negauit coraz oibz dicēs: Ne scio q̄b dicis. n. Exeūte at̄ illo ianuā vidit eū alia ancilla: ⁊ ait hīs q̄ erāt ibi. Et h̄ erat cū ihu nazareno. Et ite rum negauit cū iuramēto: qz non no ui hoīem. Et post pusillū accesserūt q̄ stabāt: et dixerunt petro. Elere: ⁊ tu ex illis es. Nam et loquela tua mani festum te facit. Tūc cepit detestari et

iurare: qz nō nouisset hoīem. Et p̄ti nuo gallus cātavit. o. Et recordatus est petr⁹ verbū ihu q̄d dixerat: priusq̄ gallus cātet: ter me negab. Et egres sus foras: fleuit amare. Ca. XXVII

MAne aut̄ factoz: p̄siliū inierūt omēs p̄ncipes sacerdotū ⁊ se niores p̄li aduersus ihm: ut eū morti traderēt. a. Et vinctū addu xerūt eū: et tradiderūt poncio pila to p̄sidi. b. Tūc vidēs iudas qui eum tradidit q̄ dānatus essz: p̄nia ductus retulit triginta argēteos p̄ncipib⁹ sa cerdotum ⁊ senioribz dicēs. Peccaui tradēs sāguinē iustū. At illi dixerūt. Quid ad nos: Tu videris. Et proie ctis argēteis i tēplo: recessit et abiēs laqueo se suspendit. Principes at̄ sa cerdotū acceptis argēteis dixerūt. Nō licz eos mittē i corbonā: qz p̄ciū san guinis est. Cōsilio autē inito: emerūt ex illis agz figuli i sepulturā pegri norum: p̄ter hoc vocatus ē ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis: vsq; in hodiernum diem. Tūc imple tum est quod dictum est per hieremi am p̄hetam dicentem. Et acceperūt triginta argenteos: p̄ciū appreciati quē appreciauerūt a filiis israhel: ⁊ de derunt eos i agrum figuli: sicut p̄sti tuit mibi dominus. c. Ihus autēz ste tit ante presidem: ⁊ interrogauit euz p̄ses dicens. Tu es rex iudeoz: Di cit illi Ihus. Tu dicis. d. Et cum ac cusaretur a p̄ncipibz sac̄dotum et senioribus: nihil respondit. Tunc di cit illi pilatus. Nō audis: q̄nta aduer sum te dicunt testimonia: Et non re spondit ei ad vllum verbū: ita ut mi raretur p̄ses vehementer. e. Per di em autem solennem cōsueuerat p̄ses dimittere populo vnum vinctū quez voluisset. f. Habebat aut̄ tūc vinctū insignez qui dicebatur barrabas. Cō gregatis ergo illis dixit pilat⁹. Quē vultis dimittam vobis: barrabā an Ihm qui dicit̄ xpc: Sciebat em̄ q̄ p̄ inuidiā tradidissent eū. g. Sedēte at̄ illo p̄ tribunali: misit ad eū vxoz ei⁹ dicens. Nihil tibi et iusto illi. Multa em̄ passa sum hodie per visum p̄p̄ eū h. P̄ncipes aut̄ sac̄dotū ⁊ seniores p̄ suaserūt p̄lis ut peterēt barrabā: ihm

a. Mat. ccciiij.
b. Mat. ccciiij.
Mar. clxxxiiij.
Lu. cclxxxix.
Jo. clxx.
c. Mat. cccv.
Mar. clxxxv.
d. Mat. cccviij.
Mar. clxxxviij.
Lu. cccx.
Jo. clxxij ⁊ clxxxiiij.
e. Mat. cccviij.
Mar. clxxxviij.
Jo. clxxiiij.
f. Mat. cccviiij.
Mar. clxxxix.
Lu. cccv.
g. Mat. cccix.
Mar. clxxxix.
h. Mat. cccx.
Mar. clxxxviij.
Lu. cccxviij.
Jo. clxxix.
i. Mat. cccxi.
Mar. clxxxix.
Jo. clxxix.
k. Mat. cccxiij.
Mar. clxxxix.
Lu. cccxiij.
l. Mat. cccxiij.
Mar. clxxxix.
Lu. cccxiij.
Jo. clxxxix.
m. Mat. cccxiij.
Mar. clxxxix.
Lu. cccxiij.
Jo. clxxxix.
n. Mat. cccxiij.
Mar. clxxxix.
Lu. cccxiij.
Jo. clxxxix.

ij
.o. Mat. cccxviij.
Mar. clxxxviij.
Lu. cccxiij.
ij
Mar. cccxviij.
Mar. clxxxviij.
Luc. cccxv.
i
a. Mat. cccxviij.
Mar. clxxxix.
Lu. ccc. Jo. clxxxviij.
r
.b. Mat. cccxix.
i
.c. Mat. cccxx.
Mar. cc. Luc. cccxiij. Jo. clxxxviij.
iiij
.d. Mat. cccxxi.
Mar. ccij. Jo. clxxxix et clxxx.
ij
.e. Mat. cccxxiiij.
Mar. ccij.
Luc. cccxiij.
iiij
.f. Mat. cccxxiiij.
Mar. cciiij.
Jo. clxxxiiij.
r
.g. Mat. cccxxiiij.
iiij
i
.h. Mat. cccxxv.
Mar. cciiij. Lu. cccxiij. Jo. clxxxiiij.

a. *Mt. cccxxvi*
Mat. ccv.
Lu. cccxiiij.
Jo. clxxviiij.
 b. *Mt. cccxxvii*
 c. *Mt. cccxxviii*
Mat. ccvi.
Lu. cccxiiij.
Jo. cxv.
 d. *Mt. cccxxix*
Mat. ccvii.
Jo. clxxxv et
clxxxviij.
 e. *Mt. cccxxx*
Mat. ccviii.
 f. *Mt. cccxxxi*
Mat. ccix.
Lu. cccxv.
Jo. cxviiij.
 g. *Mt. cccxxxii*
Mat. ccx.
Lu. cccxviij.
Jo. cxviiij.
 h. *Mat. cccxxxiii*
Mt. ccxi.
Jo. cciiij.
 i. *Mat. cccxxxiiii*
Mt. ccxii.
Lu. cccxxi.
Job. ccj.
 k. *Mt. cccxxxv*
Mat. ccxiiij.
Lu. cccxxiiij.
Jo. cxciij.
 l. *Mat. cccxxxvi*
Mt. ccxv.
Lu. cccxxviiij. et
cccxxix.
Jo. cxcviiij.
 m. *Mt. cccxxxvii*
Mat. ccxviij.

vero pderet. **R**ndes aut ples: ait ill.
 que vultis vob de duob dimitti: **A**t
 illi dixerit barraba. a. **D**ie ill pilat.
Quid igr facia de ihu q d r p c: **D**icut
 oes. **C**rucifiga. ait ill ples. **Q**uid ei
 mali fecit: **A**t illi magis clamabant
 dicetes. **C**rucifiga. b. **U**ites at pila-
 tus qz nihil pficet sz magis tumultu
 fieret: accepta aq lauit manus coraz
 plo dicēs. **I**nnocēs ego sū a sāguine
 hui iusti: vos vidētis. **E**t rndes uni-
 uersus plus dixit. **S**āguis ei super
 nos. 7 sup filios nros. c. **T**ūc dimisit
 illis barraba: ihm at flagellatū tradi-
 dit eis vt crucifigeret. d. **T**unc milites
 psidibis suscipietes ihm i ptorium.
 pgregauerūt ad eū vniuersaz cohor-
 tem: et exuentes eū. clamide coccine-
 am circūdederūt ei: et plectetes coro-
 nam de spinis posuerūt sup caput e
 et arūdinē i dextera ei: et genuflexo
 añ eum illudebāt ei dicetes. **A**ue rex
 iudeoz. e. **E**t expuentes i eū: accepe-
 rūt arūdinem 7 pcutiebāt caput e.
 f. **E**t postq illuserūt ei exuerūt eum
 clamide. 7 induerūt eū vestimētis ei:
 et duxerūt eū vt crucifigeret. **E**xun-
 tes aut inuenerūt hoiez cyreneū no-
 mie symonē. **H**ūc angariauerūt vt tol-
 leret crucē ei. g. **E**t venerūt i locū q
 dicit golgatha: qd est caluarie loc.
 h. **E**t dederūt ei vinū bibere: cū felle
 mixtū. **E**t cū gustasset. noluit bibere.
 i. **P**ostq aut crucifixerūt eū. diuise-
 rūt vestimenta eius sorte mittentes.
At impletetur quod dictū est p pbe-
 tam dicentē. **D**iuiserūt sibi vestimē-
 ta mea. **E**t sup vestem meam miserūt
 sortem: et sedētes huabāt eū. k. **E**t im-
 posuerūt sup caput ei causā ipi scri-
 ptam: **H** est ih̄s nazarenus rex iudeo-
 rū. l. **T**unc crucifixi sūt cū eo duo la-
 trones: vnus a dextris. 7 vnus a sini-
 stris. m. **P**retereūtes aut blasphema-
 bant eū: mouentes capita sua et dice-
 tes. **H**ab q destruis templū dei 7 i tri-
 duo illō reedificas. **S**alua temetipm
 si filius dei es descēde de cruce. n. **S**i-
 militer et pncipes sacerdotū illuden-
 tes cū scrib et seniorib dicebant. **A**li-
 os saluos fecit: seipm nō p saluū fa-
 cere. **S**i rex isrl ē descēdat nūc d cru-
 ce: 7 credimus ei. **C**ōfidit in deo: libe-

ret eū nūc si vult. **D**ixit em qz tri fili-
 us sū. o. **I**psū at et latrones q cru-
 cifixi erāt cū eo. impropērabūt ei. p.
A sexta at hora tenebre facte sūt sup
 vniuersā trā: vsq ad horā nonā. q. **E**t
 cca horā nonaz clamauit voce mag
 dicēs. **D**eli. beli. lamazabattani. **H**oc
 est. **D**eus me. deus meus: vt qd dere-
 liqsti me: **Q**uidā at illic stātes et au-
 dietes: dicebāt. **D**eliam vocat iste. r.
Et p̄tinuo currēs vn ex eis acceptā
 spongiā impleuit aceto: et imposuit
 arūdinē. et dabat ei bibē. s. **C**eteri vō
 dicebāt. **S**ine. vidēā an veiat helias
 liberās eū. **I**hs at iterū clamās voce
 magna emisit spūm. t. **E**t ecce velum
 tēpli scissū est i duas ptes a sumo vs-
 qz deorsū. v. **E**t terra mota est. 7 petre
 scisse sūt. et monumenta apta sūt: et
 multa corpora scōz q dormierāt sur-
 rexerūt. **E**t exeūtes de monumentis:
 p̄t̄ resurrectiōz ei venerūt i factā ci-
 uitatē: et apparuerūt multis. x. **E**t tu-
 rio aut 7 qui cū eo erāt custodientes
 ihm: viso terremotu 7 hīs q fiebant.
 timueūt valde dicetes. **V**ere filius di-
 erat iste. y. **E**rāt at ibi mulieres mul-
 te alonge. q secute erāt ihm a galilea
 mīstrātes ei: inter q̄s erat maria ma-
 gdalene et maria iacobi. 7 ioseph mī-
 et mī filioz zebedei. z. **C**ū at sero fa-
 ctū eēt. veit qdā hō diues ab arima-
 thia noie ioseph: q et ip̄e discipulus
 erat ihu. **H**ic accessit ad pilatū. 7 pe-
 tijt corp̄ ihu. **T**ūc pilat̄ iussit reddi
 corp̄. a. **E**t accepto corpore ioseph i-
 uoluit illō i syndone mūda: 7 posuit
 illud i monumēto suo nouo. qd exci-
 derat i peē. **E**t aduoluit saxū magnū
 ad ostiū monumēti 7 abiit. b. **E**rat at
 ibi maria magdalene. 7 altēa maria
 sedētes p̄t̄ sepulcr̄. c. **A**ltēa at die q̄ ē
 p̄ pasceū: p̄uenēit pncipes sac̄dotū
 et pharisei ad pilatū dicetes. **D**ñe re-
 cordati sum qz seductor ille dixit ad-
 buc viues p̄ tres dies resurgā. **I**nbe-
 ḡ custodiri sepulcr̄ vsq i diē terciū:
 ne forte veniāt discipli e: 7 furēt eū 7
 dicāt plebi surrexit a mortuis: 7 erit
 nouissim̄ error peior p̄ore. ait ill̄ pila-
 t̄. **H**ētis custodiā: ite custodite sic sci-
 tis. illi at abeūtes. munierūt sepulcrū
 signēs lapidē cū custodib. **C. xxviiij.**

ij
 .n. *Mt. cccxxviiij.*
Mat. ccxviij.
Lu. cccxxviiij.
 .o. *Mt. cccxxviiij.*
Mat. ccxix.
Lu. cccxxv.
 .p. *Mat. cccxx.*
Mat. ccxx.
Lu. cccxxviiij.
 .q. *Mt. cccxxi.*
Mat. ccxxi.
 .r. *Mt. cccxxii.*
Mat. ccxxii.
Lu. cccxxiiij.
 .s. *Mt. cccxxiii.*
Mat. ccxxiii.
Lu. cccxxv.
Job. cciiij.
 .t. *Mt. cccxxiiii.*
Mat. ccxxiiii.
Lu. cccxxviiij.
 .v. *Mt. cccxxv.*
 .x. *Mt. cccxxvi.*
Mat. ccxxvi.
 .y. *Mt. cccxxvii.*
Mat. ccxxvii.
 .z. *Mat. cccxxviii.*
Mat. ccxxviii.
Lu. cccxxviiij.
Jo. ccviiij.
 .a. *Mt. cccxxix.*
Mat. ccxxix.
Lu. cccxxviiij.
Jo. ccviiij.
 .b. *Mt. cccxxx.*
Mat. cccxxx.
 .c. *Mat. cccxxxi.*

Prologus

Quod sperare aut sabbati quod lucefcit
i prima sabbati: venit maria
magdalene et altera maria vi
dere sepulcrum. Et ecce terremotus
factus est magnus: Angelus enim domini de
scendit de celo: et accedens reuoluit la
pidem: et sedebat super eum. Erat autem aspe
ctus eius sicut fulgur: et vestimenta eius
sicut nix. Ore timore autem eius exterriti
sunt custodes: et facti sunt velut mortui
.a. Respondens autem angelus: dixit mulieri
bus. Nolite timere vos. Scio enim quod ipsum
qui crucifixus est quiritis. Non est huius: surre
xit enim: sicut dixit. Venite et videte lo
cum: ubi positus erat dominus. Et cito eun
tes dicite discipulis eius et petro quod sur
rexit: et ecce praecedet vos in galilea. Ibi
eius videbitis: ecce praedixi vobis. b. Et
exierunt cito de monumento cum timore et
gaudio magno: currentes nunciare di
scipulis eius. Et ecce ihesus occurrit illis
dicens. Aue. Illi autem accesserunt et te
nuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. Te
xit illis ihesus. Nolite timere: ite nunciate
fratribus meis ut eant in galilea: ibi me vi
debunt. Que cum abiissent: ecce quidam de
custodibus venerunt in civitatem et nuncia
uerunt principibus sacerdotum omnia quae facta fu
erant. Et congregati cum senioribus consilio
accepto: pecuniam copiosam dederunt mi
litibus dicens. Dicite quod discipuli eius
nocte venerunt: et furati sunt eum nobis
dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a
praeside: nos suadebimus ei et securos
vos faciemus. At illi accepta pecunia:
fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum
est verbum istud apud iudeos: usque
in hodiernum diem. Undecim autem di
scipuli abierunt in galilea: in montem ubi
constituerat illis ihesus. Et videntes eum
adorauerunt: quidam autem dubitauerunt.
Et accedens ihesus: locutus est eis dicens.
Data est mihi omnis potestas: in celo
et in terra. Euntes ergo docete omnes
gentes: baptizantes eos in nomine patris
et filii et spiritus sancti: docentes eos ser
uare omnia quaecumque mandavi vobis.
Ecce ego vobiscum sum omnibus die
bus: usque ad consummationem saeculi.

Finit euangelium secundum Matheum. Inci
pit prologus in euangelium secundum Marcum.

Arcus euangelista dei
electus: et petri in ba
ptismate filius: atque in
diuino sermone disci
pulus: sacerdotius in
israhel agens. secundum
carnem leuita ad fides christi peruersus:
euangelium in italia scripsit: ostendens in eo
quod et generi suo deberet et christo. Nam
initium principii in voce prophetice excla
mationis instituens ordinem leuitice ele
ctionis ostendit: ut predicans predestinatum
iohanem filium zachariae in voce angeli
annunciantis emissum: non solum verbum car
nem factum sed corpus domini in omnia per ver
bum diuine vocis aiatum: in initio euā
gelice predicationis ostenderet: ut quis hec le
gens sciret cui initium carnis in domino: et
ihesu aduenientis habitaculum caro debe
ret agnosceret: atque in se verbum vocis quod
in personantibus praediderat inueniret. De
nique et perfecti euangelii opus intras et
a baptismo domini predicare deum inchoans
non laborauit natiuitatem carnis quae
in prioribus viderat dicere: sed totius expre
mens expositionem deserti: numerum ieu
nij: temptacionem diaboli: congregacionem
bestiarum: et misterium protulit angelorum:
ut instituens nos ad intelligendum sin
gula: in breui compingens: nec auto
ritatem facte rei temeret. et proficiendi
opis plenitudinem non negaret. Deni
que amputasse sibi post fidem pollicem
dicit: ut sacerdotio reprobo habere: sed
tamen consentiens fidei predestinata po
tuit electio: ut nec sic in opere verbi
perderet quod prius meruerat in gene
re. Nam et alexandrie episcopus fuit.
Cuius per singula opus fuit scire et euā
gelij in se dicta disponere: et discipli
nam legis in se agnoscere: et diuinam
in carne domini intelligere naturam.
Que in nos primum requiri oportet
dehinc inquisita volumus agnosci ha
bentes mercedem exhortationis: quo
niam qui plantat et qui rigat vnum
sunt: qui autem incrementum pre
stat deus est.

Explicit prologus. Incipit euange
lium secundum Marcum.

i
Mat. cccliij.
Mar. cccxxij.
Lu. cccxxvij.
Job. ccix.

ij
a. Mat. cccliij.
Mar. cccxxij.
Lu. cccxxvij.

ij
b. Mat. cccliij.
Mar. cccxxij.
Lu. cccxxvij.
Mat. ccclo.

Canone ij
 .a. Mā. j. Mat.
 cū. Luc. lxx.

i
 .b. Mā. ij. Mā.
 vñ. Luc. vij.
 Joh. x.

vj
 .c. Mā. iij.
 Mat. ix.

i
 .d. Mā. iij.
 Mā. xj. Luc. x.
 Jo. xij. z. vj. et
 xij. z. xxvij.

i
 .e. Mā. v. Mā.
 xij. Luc. xij.
 Joh. xv.

ij
 .f. Mā. vj. Mā.
 xv. Lu. xv.

vj
 .g. Mā. vij.
 Mā. xvij.

ij
 .h. Mā. viij.
 Mā. xvij.
 Joh. xxvj.

vj
 .i. Mā. ix.
 Mat. xx.

ij
 .k. Mā. x. Mā.
 xxi. Lu. xxvij.

vj
 .l. Mā. xi.
 Mā. xxij.

vñ
 .m. Mā. xij.
 Lu. xxij.

ij
 .n. Mā. xij.
 Mā. lxiij. Lu.
 iij. z. xxij.

Initium euāgelij ihu
 xpi filij dei: sicut scri
 ptū est i ysaiā p̄beta
 .a. Ecce ego mitto an
 gelū meū añ faciē tu
 am: qui prepabit viā
 tuam ante te .b. Vox clamātis i deser
 to. Parate vias dñi: rectas facite se
 mitas ei. Fuit i deserto iohānes bap
 ptizans z p̄dicans baptismū peniten
 tie: i remissionē pct̄oz. Et egredieba
 tur ad eū oīs iudee regio z hierosoli
 mite vniuersi z baptizāb̄ ab illo i ior
 danis flumīe p̄fitētes pct̄a sua. c. Et
 erat iohānes vestit⁹ pilis cameloz et
 zona pellicea circa lūbos ei⁹: et locu
 stas z mel siluestre etebat: z predica
 bat dicens. Veniet fortior me pt⁹ me:
 cuius nō sū dignus pcumbēs soluere
 corrigiaz calciamētōz ei⁹. d. Ego bap
 ptizauī vos aqua: ille vō baptizabit
 vos spūs sancto. e. Et factū est in diebo
 illis: venit ihu a nazareth galilee z
 baptizatus ē a iohāne i iordane. Et
 statim ascēdēs de aq̄. vidit celos ap
 tos: et spiritū sc̄m tanq̄ colūbam de
 scēdentem et manētē i ip̄o. Et vox fa
 cta est de celis. Tu es fili⁹ meus dile
 ctus: in te complacui. f. Et statī spi
 ritus expulit eū i desertum. Et erat i
 deserto q̄draginta diebo et q̄draginta
 noctibus: z temptabā a sathana. g.
 Eratq̄ cū bestiis: et angeli mīstrabāt
 ei. h. Postq̄ at̄ tradit⁹ ē iohānes ve
 nit ihu i galileā. i. p̄dicās euāgeliiū
 regni dei et dicēs. Quoniā impletū ē
 t̄pus: et appropinquit regnū dei. Pe
 nitēmini: z credite euāgelio. Et p̄te
 riēs secus mare galilee: vidit simonē
 et andrea fr̄ez eius mittentes recia i
 mare. Erāt em̄ piscatores. k. Et dixit
 eis ihu. Venite post me: z faciā vos
 fieri piscatores hoīm. Et ptinus reli
 ctis retiō secuti sunt eū. l. Et p̄gres
 sus inde pusilluz vidit iacobū zebedei
 et iohānem fratrē eius z ipsos com
 ponentes retiā in nauī: et statim vo
 cavit illos. Et relicto patre ei⁹ zebes
 deo in nauī cum mercēnariis: secuti
 sunt eum. m. Et ingrediunt̄ caphar
 naum: et statim sabbatis ingressus i
 synagogam docebat eos. n. Et stupe
 bant super doctrina eius. Erat em̄ do

cens eos quasi potestatem habens et
 non sicut scribe. o. Et erat in synago
 ga eorum homo in spiritu immūdo:
 et exclamauit dicens. Quid nobis et
 tibi ihu nazarene: Veisti p̄dere nos.
 Scio quia sis sanctus dei. Et commi
 natus est ei ihu dicens. Obmutesce
 et exi de homine. Et discerpens eum
 spiritus immundus. et exclamās vo
 ce magna: exijt ab eo. Et mirati sunt
 omnes: ita vt conquirerēt inter se di
 centes. Quid nam est hoc: Que nam
 doctrina hec noua: Quia i p̄ate spi
 ritibus immundis imperat: z obedi
 unt ei. Et processit rumor ei⁹ statim
 in omnem regionem galilee. p. Et p̄
 tinus egredientes de synagoga: vene
 runt in domum Simonis z Andree
 cum iacobo z iohanne. Decumbebat
 autem socrus simonis febricitans: et
 statim dicunt ei de illa. Et accētēs ele
 uauit eam apprehensa manu eius: et
 continuo dimisit eam febris: et mini
 strabat eis. Q̄spere autem facto cuz
 occidisset sol afferebant ad eum om
 nes male habentes. et demonia habē
 tes: et erat omnis ciuitas congrega
 ta ad ianuaz. Et curauit multos qui
 vexabantur varijs languoribus. q. z
 demonia multa eiciebat: et non sine
 bat ea loqui quoniam sciebant eum.
 .r. Et diluculo valde surgens egres
 sus abiit i desertum locum: ibiq̄ ora
 bat. Et prosecutus est eum simon: et
 qui cum illo erant. Et cum inuenis
 sent eum dixerunt ei: quia omnes q̄
 runt te. Et ait illis. Sumus in proxi
 mos vicos et ciuitates: vt et ibi p̄di
 cem. Ad hoc enim veni. Et erat p̄e
 dicans in synagogis eorum et in om
 ni galilea et demonia eiciens. Et ve
 nit ad eum leprosus deprecans eum:
 et genuflexo dixit. Si vis potes me
 mundare. Ihu autem misertus ei⁹
 extendit manum suam: et tangēs eū
 ait illi. Volo: mūdare. Et cum dixis
 set statim discessit ab eo lepra: et mū
 datus est. Et comminatus est ei sta
 timq̄ eiecit illum: et dixit ei. Aude ne
 mini dixeris: sed vate ostēde te p̄ci
 pib⁹ sac̄dotū: z offer p̄ emūdatōe tua
 q̄ p̄cepit moyses i testimonium ill. t.
 Et egressus cepit p̄dicare z diffamare

vñ
 .o. Mā. xij.
 Luc. xxv.

ij
 .p. Mā. xv.
 Mat. lxxij.
 Luc. xxvj.

vñ
 .q. Mā. xvj.
 Luc. xxvij.

vñ
 .r. Mā. xvij.
 Luc. xxvij.

ij
 Mā. xvij.
 Mat. lxxij.
 Luc. xxvij.

r
 .t. Mā. xix.

sermonem: ita ut iam non posset mai-
feste introire in ciuitate sed foris in ter-
tius locis esse: et conueniebant ad eum
vndique.

Capitulum II.

Enter introiit capharnaum post
dies octo: et auditum est quod in do-
mo eius et uenerunt multi ita
ut non caperet neque ad ianuam: et loqua-
tur eis uerbum. Et uenerunt ad eum feren-
tes paraliticum: qui a quatuor portabatur.
Et cum non possent offerre eum illi propter
bambas nudauerunt tectum ubi erat: et pate-
facientes submisert grabatum in quo para-
liticus iacebat. Cum autem uideret ihesus fi-
dem illorum: ait paralitico. Fili dimitte
tuum tibi peccata tua. Erant autem illic
quidam de scribis sedentes: et cogitantes
in cordibus suis. Quid sic loquitur? Blas-
phemat. Quis potest dimittere peccata: nisi
solus deus? Quo statim cognito ihesu
spiritu suo: quia sic cogitaret intra se: dicit
illis. Quid ista cogitatis in cordibus ue-
stris? Quid est facilius dicere paraliti-
co dimittunt tibi peccata tua: an dicere
surge tolle grabatum tuum et ambula? Et ad-
sciatis: quia filii hominis habent potestatem in terra di-
mittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico
surge: tolle grabatum tuum: et uade in domum
tua. Et statim surrexit ille: et sublato gra-
bato abiit inde coram omnibus ita ut mira-
rentur omnes et honorificarent deum dicen-
tes: quia nunquam sic uidimus. a. Et egressus
est rursus ad mare: omnisque turba ueni-
ebat ad eum: et docebat eos. Et cum pro-
teriret uidit leui alphi sedentem ad theolo-
gum: et ait illi. Sequere me. Et surgens
secutus est eum. b. Et factum est cum accu-
beret in domo illius: multi publicani et
peccatores simul discubebant cum ihesu et di-
scipulis eius. Erant enim multi qui et se-
quebantur eum. Et scribe et pharisei uide-
ntes quia manducaret cum publicanis et pec-
catoribus: dixerunt discipulis eius. Quare
cum publicanis et peccatoribus manducat et
bibit magister uester. c. Hoc audito ihesus
ait illis. Non necesse habent sani medi-
co: sed qui male habent. Non enim ueni uoca-
re iustos: sed peccatores. Et erant discipuli
iohannis et pharisei ieiunantes: et ueni-
unt et dicunt illi. Quare discipuli ioha-
nis et phariseorum ieiunant: tui autem di-
scipuli non ieiunant? Et ait illi ihesus. Numquid
possunt filii nuptiarum quod diu sponsus est cum

illis ieiunare? Quanto tempore habent secum
sponsum non possunt ieiunare. Veniet autem
dies cum auferet ab eis sponsus: et tunc
ieiunabunt in illis diebus. Nemo assumet
tuum panni rudis assuit vestimento ve-
teri. Alioquin auferet supplementum no-
uum a veteri: et maior scissura fit. Et
nemo mittit uinum nouum in utres vete-
res: alioquin dirumpet uinum utres: et
uinum effundet: et utres peribunt. Sed
uinum nouum in utres novos mitti de-
bet. d. Et factum est inter et cum sabbatis am-
bularet per sata: et discipuli eius ceperunt
progredi et uellere spicas. Pharisei autem
dicebant ei. Ecce quid faciunt discipu-
li tui sabbatis: quod non licet? Et ait illi.
Nunquam legistis quid fecerit dauid quum
necessitatem habuit et esurijt ipse et qui
cum eo erat: quomodo introiit in domum dei
sub abiatthar principe sacerdotum et pa-
nes propositionis manducauit quos non
licebat manducare nisi sacerdotibus
et dedit eis et qui cum eo erat. e. Et
dicebat eis. Sabbatum propter homines fa-
ctum est: et non homo propter sabbatum.
Itaque dominus est filii hominis etiam sabbati.

Capitulum III.

Entroinuit iterum in sinagogam:
et erat ibi homo habens manum
aridam. Et obseruabant eum si
sabbatis curaret: ut accusaret illum.
Et ait homini habenti manum aridam.
Surge in medium. Et dicit eis. Licet sab-
batis benefacere an male: aniam sal-
uam facere an perdere? At illi tacebant.
Et circumspectis illos ihesus cum ira: pro-
ferens status super cecitate cordis eorum dicit
homini. Extende manum tuam. Et exten-
dit: et restituta est manus illi. a. Exeu-
ntes autem pharisei statim cum herodi-
anis periclitantur faciebant aduersus eum:
quomodo eum perderent. Ihesus autem cum
discipulis suis secessit ad mare. b. et
multa turba a galilea et iudea secuta
est eum: et ab hierosolymis et ab ydu-
mea et trans iordanem et qui circa tyrum
et sydonem. multitudo magna audien-
tes quam faciebat uenerunt ad eum. Et dixit
ihesus discipulis suis ut in nauicula sibi
desuierent propter turbam ne premerent eum.
Multos enim sanabat: ita ut irruerent in
eum ut illum tangerent quatenus habebat plagas.
Et spiritus immundi cum illum uidebant per-
cide-

Mar. xx. Me.
Luc. xxxvii
Job. xxxvii.

ij
a. Mar. xxi.
Math. lxxj.
Luc. xxxvii.

ij
b. Mar. xxvii.
Math. lxxij.
Luc. xxxix et
clxxvi.

ij
d. Mar. xxvii
Math. cxvii.
Luc. xli.

ij
e. Mar. xxv.
Math. cxvi.
Luc. xli.

iiij
a. Mar. xxvii.
Math. cxvii.
Job. xxvii.

i
b. Mar. xxvii
Me. xxvii. Lu.
xxvii. et. xxxvii
Job. xlvj.

viii
.a. Mat. xxvii
Luc. xxvii.

ij
.b. Mat. xxix.
Mat. lxxix.
Lu. lxxvii.

ij
.c. Mat. xxx.
Mat. lxxx.
Luc. xliii.

r
.d. Mat. xxxi.

ij
.e. Mat. xxxii.
Mat. cxxi.
Lu. cxxvii.

ij
.f. Mat. xxxiii
Mat. cxxii.
Luc. cxxix.

ij
.g. Mat. xxxiiii
Mat. cxxiii.
Luc. cxlvii.

ij
.h. Mat. xxxv
Mat. cxxx.
Luc. lxxvii.

ij
Mat. xxxvi.
Mat. cxxxj.
Luc. lxxvii.

bant ei. a. et clamabant dicentes. Tu es filius dei. et vehementer comminabatur eis ne manifestaret illum. b. Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad eum. Et fecit ut esset duodecim cum illo: et ut mitteret eos predicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates: et eiciendi demonia. c. Et imposuit simoni nomen petrus. Et iacobum zebedee et iohannem fratrem iacobi: et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitruum. Et andream et philippum et bartholomeum et matheum: et thomam et iacobum alphei et thadeum et simonem chananam: et iudam scarioth qui tradidit illum. d. Et veniunt ad domum. Et venit inter turbam: ita ut non posset neque panem manducare. Et cum audisset sui: exierunt tenere eum. Dicebant enim: quoniam in furoribus versus est. e. Et scribe qui ab hierosolymis descenderat dicebant quoniam beelzebub habet: et quoniam in principe demoniorum eicit demonia. f. Et vocatis eis: in parabola dicebat illi. Quo potest sathanas sathanam eicere? Et si regnum in se dividat: non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispiciat: non poterit illa stare. Et si sathanas surrexerit in semetipsum dispertit: et non poterit stare super finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius forte alliget: et tunc domus eius diripiet. g. Amen dico vobis: quoniam omnia dimittentur filijs hominum peccata et blasphemie quibus blasphemaverunt. Qui autem blasphemaverit in spiritu sancto non habebit remissionem in eternum: sed reus erit eterni delicti: quoniam dicebat spiritum immundum habet. h. Et veniunt mater eius et fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba: et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et respondens eis ait. Que est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus et soror mea et mater est. Ca. .III.

Et iterum cepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa ita ut in navim ascenderet sederet in mari: et omnis turba circa mare super terram erat: et docebat eos in parabolis multa: et dicebat illis in doctrina

sua. Audite. Ecce exiit semians ad seminandum. Et dum seminat: aliud cecidit circa viam et venerunt volucres celi et comederunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam: et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terre: et quoniam exortus est sol exstuvavit et eo quod non habebat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spine et suffocaverunt illud: et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam et dedit fructum ascendentem et crescentem: et afferebat unum tricesimum. unum sexagesimum. et unum centesimum. Et dicebat. qui habet aures audire audiatur. Et cum esset singularis: interrogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim parabolarum. Et dicebat eis. a. Quod datum est nosse misterium regni dei: illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt ut videntes videant et non videant. et audientes audiant et non intelligant: ne quoniam convertatur et dimittatur eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc? Et quomodo omnes parabolam agnoscetis? .b. Qui seminat. verbum seminat. Hi autem sunt qui circa viam ubi seminat verbum: et cum audierint confestim venit sathanas et auferit quod seminatum est in corde eorum. Et hi sunt similiter qui supra petrosa seminantur: qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud et non habent radicem in se sed temporales sunt: deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum confestim scandalizant. Et alij sunt qui in spinis seminantur. Hi sunt qui verbum audiunt: et erumne seculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentie introeuntes suffocant verbum: et sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt: qui audiunt verbum et suscipiunt: et fructificant unum tricesimum. et unum sexagesimum. et unum centesimum. c. Et dicebat illi. Numquid veit lucerna ut sub modio ponatur aut sub tecto? Nonne ut super candelabrum ponatur. d. Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur: nec factum est occultum quod non veiat in palam. Si quis habet aures audire audiatur. e. Et dicebat illis. Audite quod audiat. In qua mensura mensi fueritis

.a. Mat. xxxii.
Mat. cxxii.
Luc. lxxvii.
Joh. cix.

.b. Mat. xxxvii.
Mat. cxxxv.
Lu. lxxvii.

.c. Mat. xxxvii.
Mat. cxxxvii.
Lu. cxxxvii. et lxxix.

.d. Mat. xl.
Mat. cxxii.
Luc. lxxix.

.e. Mat. xli.
Mat. l. Lu. lxxvii.

Marcus

ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.
Luc. cclxxij.
ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.

remetiet vob 7 addiciet vob .a. Qui ei habz dabit illi: 7 qui no hz: etia qd ht auferet ab eo. b. Et dicebat. Sic e regnu dei: que admodu si homo iacet at sementē i terrā et dormiat: 7 exurgat nocte 7 die 7 semen germiet et i crescat dū nescit ille. Alro em terra fructificat: primū herbaz. deinde spicaz: deinde plenu frumētū i spica. Et cū ex se pduxit fructus statū mittit falce: qm̄ abest messis. c. Et dicebat. Cui assimilabim̄ regnū dei: aut cui pabole cōpabim̄ illud? Sicut gnum sūnapis qd cū semiatū fuerit i terra minus est oibo semibz q̄ sūt i terra: et cū natū fuerit ascēdit i arbores. 7 fit maius oibo oleribz: 7 facit ramos magnos ita vt possint sub umbra e' auel celi habitare. d. Et talibz multis pabolis loquebat̄ eis verbuz put poterant audire: sine parabola aut nō loquebat̄ eis. e. Deorsū at̄ discipul̄ discerebat om̄ia. f. Et ait illis in illa die cū sero essz factū. Trāseam? p̄. Et dimittētes turbā assumūt eū ita vt erat in nauī: et alie naues erāt cū illo. Et facta est pcella magna vēti: et fluctū mittebat i nauim: ita vt impleretur nauis. Et erat ipse i puppi sup cervical dormiēs. et excitāt eū 7 dicūt illi. Magister: nō ad te ptinet qz perim? Et exurgēs cōminat̄ est vento: et dixit mari. Tace: obmutesce. 7 cessauit vent? et facta ē trāquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebat̄ ad alterutqz. Quisputas est iste: qz ventus et mare obediunt ei. **Capi. V.**

Et venerunt trans fretū maris in regionē gerasenoz. Et exeuente ei de nauī statim occurrit de monumentis homo i spū imūdo: qui domiciliū habebat in monumentis. Et neqz cathenis iaz quisqz poterat eū ligare: qm̄ sepe compedibz 7 cathenis vincit̄ dirupisset cathenas 7 compedes cōminuisset: 7 nemo poterat euz domare. Et semp die ac nocte i monumētis et in mōtibz erat clamans: 7 cōcidens se lapidibz. Elitēs at̄ ihm̄ alonge cucurrit 7 adorauit eū: et clamans voce magna di-

xit. Quid mihi 7 tibi ihu fili dei altissimi? Abiuro te p̄ deuz ne me torquesas. Dicebat em̄ illi. Eri spūs immūde ab hoīe isto. Et interrogabat euz. Quod tibi nomē ē? Et dicit ei. Legio mihi nomen ē: quia multi sumus. Et deprecabā euz multū: ne se expelleret ex̄ regionem. Erat aut̄ ibi circa mōtem grex porcoz magnus pascens in agris: et deprecabā eum spūs bicētes. Mitte nos i porcos: vt i eos introeamus. Et pcessit eis statim ihus. Et exeūtes spūs immūdi itroierūt i porcos: 7 magno impetu grex p̄cipitat̄ est in mari ad duo milia: 7 suffocati sūt i mari. Qui at̄ pascebāt eos fugerūt 7 nūciauerūt i ciuitatē 7 i agros. Et egressi sūt videre quid esset facti: 7 venerūt ad ihm̄: 7 vident illū q̄ a demonio vexabat̄ sedētes vestitū 7 sane mentis: 7 timuerūt. Et narrauerunt illis q̄ viderāt q̄liter factū eēt ei q̄ demoniū habuerat: 7 de porcis. Et rogare cepit eū: vt discederet de finibus eoz. a. Cūqz ascēderet nauim: cepit illum deprecari q̄ a demonio vexat̄ fuerat vt esset cū illo et nō admisit euz: s̄ ait illi. Glade i domū tuā ad tuos: 7 anūcia illis q̄nta tibi dñs fecerit: 7 misit̄ sit tui. Et abiit et cepit p̄dicare in decapoli. q̄nta sibi fecissz ihs 7 oēs mirabāt̄. b. Et cū ascēdissz ihs i nauī rursū trās fretū cōuenit turba multa ad eū: et erat circa mare. Et venit quidam de archisūnagogis noīe iayrus: 7 videns eū p̄cidit ad pedes ei: 7 deprecabā eum multum dicēs. qm̄ filia mea i extremis est. Veni impōe manum tuaz sup eam: vt salua sit et viuat. Et abiit cum illo: et sequebat̄ eum turba multa: 7 comp̄mebāt eū. Et mulier que erat i pfluuiō sanguinis annis duodecim 7 fuēat multa p̄pessa a q̄ pluribz medicis: 7 erogauerat om̄ia sua. nec quicqz p̄fecerat: s̄ magis deterius habebat. Cum audisset de ihu venit in turba retro: et tetigit vestimētum e'. Dicebat em̄: quia si vel vestimētū eius tetigero salua ero. Et cofestim siccatus ē fons sanguinis eius: 7 sensit corpore qz sanata esset a plaga. Et statim Ihesus in semetipso cognoscens virtutem que

oij
.a. Mar. xliij
Luc. lxxxiij.

ij
.b. Mar. xlix.
Mat. lxxxiij.
Luc. lxxxv.

ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.
ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.
ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.
ij
a. Mar. xliij.
Luc. cclxxij.

exierat de illo: cōuersus ad turbam
 aiebat. Quis tetigit vestimēta mea:
 Et dicebāt ei discipuli sui. Vides tur-
 bam cōprimētes te. et dicis q̄s me te-
 tigit: Et circūspiciebat vidēre eā que
 hoc fecerat. Mulier vero timēs et tre-
 mens sciens qd̄ factū essz i se: venit ⁊
 p̄cidit ante eū et dixit ei omēs veri-
 tatē. Ille aut̄ dixit ei. Filia fides tua
 te saluaz fecit: vade i pace: et esto sa-
 na a plaga tua. Abhuc eo loquēte ve-
 niūt nūtij ad archisynagogū dicētes:
 quia filia tua mortua est. Quid ultra
 veras mgr̄m: Ihs autē audito verbo
 qd̄ dicebat: ait archisynagogo. Noli
 timē: sed tātūmodo crede. Et non ad-
 misit quēq̄ se sequi: nisi petruz et ia-
 cobum et iohānem fr̄ez iacobi. Et ve-
 niūt i domū archisynagogi. Et vidit
 tumultū et flentes ⁊ eiulātes multū
 et ingressus ait illis. Quid turbami-
 ni ⁊ ploratis: Puella nō est mortua.
 sed dormit. Et irridebāt eū. Ip̄e vero
 eiectis oībo assumit p̄zem et matrem
 puelle. et qui secū erāt: et igrediūtur
 vbi puella erat iacēs: ⁊ tenens manū
 puelle ait illi. Thabithacumi: qd̄ ē i-
 terptatum. puella tibi dico surge. Et
 cōfestim surrexit puella: ⁊ ambulabat.
 Erat aut̄ ānoz duodecim. Et obstu-
 puerūt stupore magno. Et p̄cepit ill̄
 vehementer: vt nemo id̄ sciret: ⁊ ius-
 sit dare illi manducare.

Capitulum. VI.

Egressus inde abiit i patri-
 am suā: ⁊ seq̄bant̄ eū discipu-
 li sui. Et factō sabbato cepit i
 synagoga docē: et multi audientes: ā-
 mirabānt̄ i doctrina ei⁹ dicētes. Unde
 huic hec oīa: ⁊ q̄ est sapientia q̄ data
 est illi: ⁊ virtutes tales q̄ p̄ man⁹ ei⁹
 efficiūt̄: Nōne h̄ ē fabri filius et ma-
 rie: fr̄ iacobi et ioseph ⁊ iude ⁊ simo-
 nis: Nōne ⁊ sorores ei⁹ h̄ nobiscū sūt:
 Et scābalizabānt̄ in illo. a. Et dicebat
 illis ihs: qz nō ē p̄pheta s̄i honore ni-
 si i p̄ria sua et i domo sua ⁊ i cognas-
 tione sua. Et nō poterat ibi v̄tutē vl-
 laz facē nisi paucos ifirmos imposi-
 tis manib⁹ curauit: et mirabānt̄ p̄pter
 incredulitatē eoz. b. et circuitabat ca-
 stella in circuitu docēs. c. Et vocauit
 duodecim: ⁊ cepit eos mittere binos:

i
 M̄. l. M̄. cxlij
 Luc. xix.
 Joh. lix.

i
 .a. M̄. li.
 M̄. cxlij.
 Luc. xxi.
 Jo. xxxv.

ij
 .b. M̄. liij.
 M̄. lxxviij.
 Luc. clxix.

ij
 .c. M̄. liij.
 M̄. lxxviij.
 Luc. lxxviij.
 et. cx.

et dabit illis potestātē spiritū im-
 mūdorū. Et p̄cepit eis ne qd̄ tollerēt
 i via nisi virgā tm̄: nō perā nō panes
 neq; i zona es sed calciatos sādalijs:
 ⁊ ne induerēt̄ duabo tunicis. d. Et di-
 cebat eis. Quocūq; introieritis i do-
 mum illic manete donec exeat̄s i de-
 e. et quicunq; nō receperint vos nec
 audierint vos: exeūtes inde excutite
 puluerez de pedib⁹ vestris i testimo-
 niuz illis. f. Et exeūtes p̄dicabant vt
 penitentiaz agerent: ⁊ demonia mul-
 ta eiciebant: et ungebāt oleo multos
 egros et sanabant. g. Et audiuit rex
 herodes: maifestū em̄ factū est nomē
 ei⁹: et dicebat. Quia iohānes bap-
 tista resurrexit a mortuis: ⁊ p̄pterea v̄-
 tutes opant̄ in illo. Alij autē dice-
 bant qz helias est: alij vero dicebant
 qz p̄pheta ē q̄si vn⁹ ex p̄phetis. h. Quo
 audito herodes ait. Quē ego decolla-
 ui iohannez h̄ a mortuis resurrexit.
 i. Ip̄se em̄ herodes misit ac tenuit io-
 hānez ⁊ vinxit eū i carcerē p̄pter he-
 rodiatē vxorē philip̄i fr̄is sui: qz bu-
 xerat eaz. k. Dicebat em̄ iohānes he-
 rodi. Nō licet tibi habere vxorēz fr̄is
 tui. Herodias autē insidiabānt̄ illi: et
 volebat occidere eū nec poterat. He-
 rodes aut̄ metuebat iohānem sciens
 eū vix iustum ⁊ sanctum et custodie-
 bat eum ⁊ audito eo multa faciebat:
 et libēter eum audiebat. Et cum dies
 oportun⁹ accidissz: herodes natal̄ sui
 cenā fecit p̄cipib⁹ ⁊ tribūis et p̄mis
 galilee. Cūq; introisset filia ipsi⁹ he-
 rodiadis: ⁊ saltassz ⁊ placuissz hero-
 di simulq; recumbentib⁹: rex ait pu-
 elle. Pete a me quid vis: ⁊ dabo tibi.
 Et iurauit illi: quia quicquid petie-
 ris dabo tibi: licz dimidiū regni mei
 Que cū exissz dixit: matri sue. Quid
 petam: At illa dixit. Caput iohan-
 nis baptiste. Cūq; introisset statim
 cū festinatione ad regem: petiuit di-
 cēs. Volo: vt protinus des mibi i di-
 sco caput iohannis baptiste. Et con-
 tristatus est rex. Propter iusiurādū
 ⁊ propter simul discubētes noluit eā
 p̄tristari: s; misso spiculatore p̄cepit
 afferri caput ei⁹ i disco: ⁊ decollauit
 eū i carcere. Et attulit caput ei⁹ i di-
 sco: ⁊ dedit illd̄ puelle: et puella dedit

ij
 .d. M̄. liij.
 M̄. lxxviij.
 Luc. cxij. ⁊ lxxviiij.

ij
 .e. M̄. lv.
 M̄. lxxv.
 Luc. cxiiij.
 ⁊ lxxviiij.

vij
 .f. M̄. lvij.
 Luc. lxxviiij.

ij
 .g. M̄. lvij.
 M̄. cxliij.
 Luc. xc.

x
 .h. M̄. lvij.

ij
 .i. M̄. lix.
 M̄. cxliij.
 Luc. xij.

vij
 .k. M̄. lx.
 M̄. cxlo.

matri sue. Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento. a. Et venientes apostoli ad Iesum: renuntiaverunt ei omnia que egerant et docuerant. b. Et ait illis. Venite seorsum in desertum locum: et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et rediebant multi: et nec spatium manducandi habebant. c. Et ascendentes in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi: et pedestres de omnibus civitatibus cucurrerunt illuc et pervenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Iesus: et misertus est super eos quod erant sicut oves non habentes pastorem et cepit illos docere multa. d. Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius dicentes. Desertus locus est hic: et iam hora preterit. Dimitte illos: ut euntes in proximas villas et vicus: emant sibi cibos quos manducet. Et respondens ait illis. Date illis vos manducare. Et dixerunt ei. Quomodo emam? ducentis denariis panes: et dabimus illis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis? Itaque et videte. Et cum cognovissent dicunt. Quinque. Et duos pisces. Et precepit illis ut accumbere facerent omnes secundum cubernia super viride fenem. Et discubuerunt in partes: per centenos et quingenos. Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus: intuens in celum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: et duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes: et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos: et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum. e. Et statim coegit discipulos suos ascendere navim ut prederent eum trans fretum ad bethsaida: dum ipse dimitteret populum. f. Et cum dimisisset eos: abiit in montem orare. g. Et cum sero esset erat navis in medio mari: et ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando. erat ei ventus proferens eis: et circa quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare: et volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem super mare putaverunt fatalis esse: et exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum: et commo-

turbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dixit eis. Confidite. Ego sum: nolite timere. h. Et ascendit ad illos in navim: et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obcecatum. Et cum transfretassent venerunt in terram genesareth: et applicuerunt. i. Cumque egres si esset de navi continuo cognoverunt eum: et percurrentes universam regionem illam ceperant in grabatis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse. Et quocumque introiebat in vicus vel in villas aut civitates: in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent: et quotquot tangebant eum salvi fiebant.

Capitulum VII.

Conveniunt ad eum pharisei et quidam de scribis: venientes ab hierosolymis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius commulso manibus id est non lotis manducare panes: vitupaverunt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lavent manus non manducant tenentes traditiones seniorum: et a foro nisi baptizentur non comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis sive re. baptismata calicum et urceorum et erasmorum et lectorum. a. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui non ambulat iuxta traditiones seniorum: sed commulso manibus manducant panem? At ille respondens dixit eis. Bene prophetavit ysaias de vobis hypocritis: sicut scriptum est. Populus habens labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Invanum autem me colunt docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei: tenetis traditiones hominum baptismata urceorum et calicum et similia hijs facitis multa. Et dicebat illi. Bene irritum fecistis preceptum dei: ut traditiones vestras fueritis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam: et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Quos autem dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corbas quod est donum quocumque ex me est tibi profuerit: et vult non dimittitis eum quicquid facit patri suo aut matri rescitentes verbum dei per edictum vestrum quam edidistis. Et multa similia hominum facitis. Et advocans iterum turbam dicebat illi. Audite me omnes et

vij
a. Mar. lxi.
Luc. cxj.
b. Mar. lxiij.
c. Mar. lxiij.
d. Mar. lxiij.
e. Mar. lxiij.
f. Mar. lxiij.
g. Mar. lxiij.
h. Mar. lxiij.
i. Mar. lxiij.
j. Mar. lxiij.
k. Mar. lxiij.
l. Mar. lxiij.
m. Mar. lxiij.
n. Mar. lxiij.
o. Mar. lxiij.
p. Mar. lxiij.
q. Mar. lxiij.
r. Mar. lxiij.
s. Mar. lxiij.
t. Mar. lxiij.
u. Mar. lxiij.
v. Mar. lxiij.
w. Mar. lxiij.
x. Mar. lxiij.
y. Mar. lxiij.
z. Mar. lxiij.

vij
b. Mar. lxiij.
Math. clij.
i. Mar. lxiij.
Ma. clij.
Luc. xxxij.

f
Mar. lxx.

vij
a. Mar. lxxi.
Math. cliij.

vj
 .a. Mar. lxxij.
 Mat. clvi.

vj
 .b. Mar. lxxij.
 Mat. clx.

r
 .c. Mar. lxxij.

vij
 .d. Mar. lxxv.
 Luc. c.

intelligite. Nihil est ex hoiez introiens i eum qd possit eu coinquinare sed q de hoie pcedut illa sut q coinquant homiez. Siquis habz aures audiendi audiat. a. Et cu introissz i domu a turba: interrogabat eu discipuli eius parabolā. Et ait illis. Sic et vos imprudetes estis: Non intelligitis qz omne extrinsec' introies i hoiem non pē eu coinqnare qz n̄ itroijt i cor ei': s; i ventrē vadit et i secessū exit purgans omēs escas: Dicebat at: qm̄ illa q de hoie exeūt illa coinquināt ho minē. Abintus em̄ de corde hoim male cogitatōes pcedūt: adulteria. fornicatiōes. hoicidia. furta. auaricie. nequicie. dolus. impudicicie. oculus malus. blasphemā. superbia. stulticia. Omia hec mala abint' pcedūt: et coinquināt hoiez. Et inde surgēs abijt i fines tyri et sydonis: et ingressus domū nemiez voluit scire: et nō potuit latere. Mulier em̄ statim vt audiuit de eo cui' filia habebat spūm immū: dum intrauit: et pcedit ad pedes ei'. Erat em̄ mulier gentilis: syrophenisa genere. b. Et rogabat eu vt demoniū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine pri' saturari filios. Nō ē ei bonū sumere panē filioz: et mittere canib. At illa rōdit: et dixit illi. Utiqz dñe. Nam et catelli comedūt sub mēsa de micis puerozū. Et ait illi. Propter hūc smonez vade: exijt demonium de filia tua. Et cu abijisset domuz inuenit puellam iacentem sup lectū: et demoniū exijisse. c. Et itez exiens d finibz tyri venit per sydonem ad mare galilee inter medios fines decapoleos. Et adducūt ei surdum et mutū. Et deprecabāt eu vt imponat illi manum. Et apprehendens eu de turba seorsum misit digitos suos i auriculas eius: et expuens tetigit linguā ei': et suspiciēs i celū ingemuit: et ait illi. Effeta: qd est adaperire. Et statim aperte sūt aures eius: et solutū ē vinculū lingue eius: et loquebat recte. Et pcepit illis ne cui dicerēt. d. Quāto autē eis precipiebat tantomagis plus pdicabāt: et eo amplius amirabāt: dicētes. Bene omia fecit: et surdos fecit audire et mutos loqui. **Ca. VIII.**

In diebo illis itez cum turba multa essz nec haberēt quod manducaret: cōuocatis discipulis ait illis. Misereor sup turbaz: qz ecce iaz triduo sustinēt me nec habent qd manducēt: etsi dimisero eos ieiunos i domum suaz deficiēt i via. Quidam em̄ ex eis delonge venerūt. Et responderūt ei discipuli sui. Ante illos poterit quis h saturare panibz i solitudine: Et interrogauit eos. Quot panes habetis. Qui dixerūt. Septē. Et pcepit turbe discubere sup terrā. Et accipiens septē panes grās agēs fregit: et dabat discipulis suis vt apponerēt: et apposuerūt turbe. Et habebant pisciculos paucos: et ipos bñdixit: et iussit apponi. Et māducauerūt et saturati sūt: et sustulerūt qd supra uerat de fragmentis septem sportas. Erāt aut qui māducauerāt qsi quatuor milia: et dimisit eos. Et statim ascendens nauim cū discipulis suis: venit i ptes dalmanutha. a. Et exieit pharisei et ceperūt cōquirere cū eo: qz retes ab illo signū de celo: temptantes euz. b. Et ingemiscens spū ait. Quid generatio ista signum querit: Amen dico vobis: si dabit generatiōi isti signum. Et dimittēs eos ascendit itez nauim: et abijt trās fretuz. Et oblitū sūt panem sumere: et nisi unū panem non habebāt secū in nauī. c. Et pcepit eis dicēs. Videte et caueate a fermento phariseozuz: et fermento herodis. d. Et cogitabāt ad alterutqz dicētes: qz panes nō habēt. Quo cognito ait illis ihus. Quid cogitatis qz panes nō habetis: Nondū cognoscitis nec intelligitis: Abhuc cecatū habetis cor vīm. Oculos habētes nō videtis: et aures habētes nō auditis. Nec recordamini quāto quiqz panes fregi in quinqz milia: et quot cophinos fragmentozum plenos sustulistis: Dicūt ei. Duodecim. Quāto et septē panes i quatuor milia: qd sportas fragmentoz tulistis: Et dicūt ei septē. Et dicebat eis. Quō nōdū itelligitis. e. Et veniūt bethsāydā: et adducūt ei cecū: et rogabāt eu vt illū tāgēt. Et apphēsa manu ceci eduxit eu ex vicū: et expuens i oculos ei' ipositis maibz suis: l

vj
 Mar. lxxij.
 Mat. clx.

vij
 .a. Mar. lxxij.
 Mat. clx.
 Job. xxij et
 lxxij.

vj
 .b. Mar. lxxij.
 Mat. clx.

vj
 .c. Mar. lxxij.
 Mat. clx.
 Lu. cxliij.

vj
 .d. Mar. lxxij.
 Mat. clx.

vj
 .e. Mar. lxxij.

terrogavit eum si quod videret. Et aspiciens ait. **Q**uideo homines velut arbores ambulantes. Deinde iter imposuit manus super oculos eius et cepit videre: et restitutus est: ita ut clare videret omnia. Et misit illum in domum suam dicens. **V**ade in domum tuam: et si vicum introieris nemini dixeris. **a.** Et ingressus est ihesus et discipuli eius castella cesaree philippi: et in via interrogabat discipulos suos dicens eis. **Q**uem me dicunt esse homines? **Q**ui responderunt illi dicens. **A**lij iohannem baptistam: alij heliam: alij vero quasi unum de prophetis. **T**unc dicit illis. **V**os vero quem me esse dicitis? **b.** Respondens petrus ait ei. **T**u es christus. **E**t comminatus est eis: ne cui dicerent de illo. **E**t cepit docere eos quoniam oportet filium hominis pati multa et reprobari a senioribus et a sumis sacerdotibus et scribis et occidi: et post tres dies resurgere. **E**t palam verbum loquebatur. **c.** **E**t apprehendens eum petrus: cepit increpare eum. **Q**ui perversus et videns discipulos suos: comminatus est petro dicens. **V**ade retro me sathanas: quoniam non sapis quod dei sunt scilicet quod hominum. **d.** **E**t convocata turba cum discipulis suis: dixit eis. **S**iquis vult me sequi denegat semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. **Q**ui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam: qui autem perdet animam suam propter me et evangelium: salvam faciet eam. **Q**uid enim perdet homini si lucrum mundum totum: et detrimentum anime sue faciat? **A**ut quod homo commutationis dabit pro anima sua. **e.** **Q**ui enim me confessus fuerit et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice: et filius hominis profitebitur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis suis.

Capitulum. IX.
Et dicebat illis. **A**mē dico vobis: quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem: donec videant regnum dei veniens in virtute. **E**t post dies sex assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem: et ducit illos in montem excelsum solos: et transfiguratus est coram ipsis. **E**t vestimenta eius facta sunt splendentia et candida nimis velut nix: et gloria fullo non potest super terram candida facere. **E**t apparuit illis **M**elchias cum moysi: et erat loquens cum ihesu. **E**t re-

spondens petrus ait ihesu. **R**abbi bonum est nos habere esse: faciamus habere tria tabernacula: tibi unum. et moysi unum. et helie unum. **N**on enim sciebat quid diceret. **E**rat enim timore exterriti. **E**t facta est nubes obumbrans eos: et venit vox de nube dicens. **H**ic est filius meus carissimus: audite illum. **E**t statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi ihesum tantum secum. **E**t descendentes illis de monte precipit illis ne cuiquam quod viderunt narrent: nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. **f.** **E**t verbis continuerunt apud se: concordantes quid esset cum a mortuis resurrexerit. **g.** **E**t interrogabant eum dicens. **Q**uid ergo dicunt pharisei et scribe quia helias oportet venire primus? **Q**ui respondens ait illis. **M**elchias cum venerit primo restituet omnia: et quoniam scriptum est in filium hominis: ut multa patiatur et contemnatur. **S**ed dico vobis: quia et helias venit: et fecerunt illi quicquid voluerunt sicut scriptum est de eo. **h.** **E**t veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos: et scribas inquirentes cum illis. **E**t preestitit omnis populus videns ihesum stupefactus est et expauescit: et accurrentes salutabant eum. **E**t interrogavit eos. **Q**uid inter vos inquiretis? **i.** **E**t respondens unum de turba dixit. **M**agister at tuli filium meum ad te habere spiritum mutum: quod ubicumque eum apprehenderit allidit illud: et spumat et stridet dentibus et arefcit. **E**t dixi discipulis tuis ut eicerent illum: et non potuerunt. **Q**ui respondens eis dixit. **O** generatio incredula: quod diu apud vos ero: quod diu vos patiar: **A**fferite illud ad me. **E**t attulerunt eum. **E**t cum vidisset eum statim spiritus turbavit illum: et elisus in terram volutabatur spumans. **E**t interrogavit patrem eius. **Q**uatum tempus est ex quo ei hoc accidit? **A**t ille ait. **A**b infantia. **E**t frequenter eum in ignem et in aquam misit: ut eum perderet. **S**ed et si quod potes adiuvare nos miserum nostrum. **i**hesus autem ait illi. **S**i potes credere omniaabilia sunt credenti: **E**t continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat. **C**redo domine adiuvare incredulitatem meam. **E**t cum vidisset ihesus concurrens turbam: comminatus est spiritum immundo dicens illi. **S**urde et mute spiritus. **E**go precipio tibi exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. **7** exclamans et multum discerpens eum exiit

a. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 Job. lxxxij.
 b. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 c. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 d. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 e. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 f. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 g. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 h. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.
 i. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.

f. Mat. lxxxij.
 g. Mat. lxxxij.
 h. Mat. lxxxij.
 i. Mat. lxxxij.
 Luc. clxxij.

r
.a. Mar. xcij.

ij
.b. Mar. xciiij.
Mat. clxxvj.
Luc. c.

a
.c. Mar. xciiij.

ij
.d. Mar. xc.
Mat. clxxviiij.
Luc. c.

i
.e. Mar. xcviij.
Mat. xcviij.
Luc. cxviij.
Jo. xl.

vij
.f. Mar. xcviij.
Luc. ciiij.

vj
.g. Mar. xcviij.
Mat. c.

ij
.h. Mar. xcix.
Mat. clxxix.
Lu. cxviiij.

vj
.i. Mar. c.
Mat. clxxx.

r
.k. Mar. c.

ab eo: et factus est sic mortu? : ita ut multi diceret qz mortu? e. Ihs at tenes manu ei? eleuauit eu: et surrexit a. Et cu introissz i domu: discipuli e? secreto interrogabat euz. Quare nos non potuim? eicere eu? Et dixit illis. Hoc gen? i nullo p? exire: nisi i ozo ne et ieiunio. b. Et inde pfecti pterg? diebat galilea: nec volebat queq? sci re. Docebat at discipulos suos: et dicebat illis qm? fili? hois tradet i manus hoim: et occidet eu: q? occisus tercia die resurget. At illi ignorabat v? bum: et timebat interrogare eum. c. Et venerut capharna. Qui cu domi essent interrogabat eos. Quid in via tractabatis. d. At illi tacebat. Siq? i via inter se disputauerat: quis eoz maior esset. Et resides vocauit duodecim: q? ait illis. Siqs vult pmus esse erit oim nouissim? et oim mster. Et accipies puez statuit eu i medio eoz que cu complex? eet ait illis. Quisqs vn? ex huiusmodi pueris receperit i noie meo me recipit. e. et qcunqz me susceperit no me solu suscipit: sz euz q? me misit. f. Respondit illi iohanes dices. Agr? vidim? queda i noie tuo eiciete demoia qui no seq? nos: et p?hibuim? eu. Ihs at ait nolite phibere eu. Nemo est em? q? faciat virtute i noie meo: et possit cito male loqui de me. Qui ei no est aduersu vos: p? vobis e. g. Quisqs em? potu dederit vob calice aq? frigit i nomie meo qz xpi estis: ame dico vob no p?det mercede sua. h. Et q?sq? scadalizauerit vn? ex hjs pusillis credetibo i me: bonu e ei magis si circudaret mola asinaria i collo ei? et in mare mitteret. i. Et si scadalizauit te manus tua: abscide illa. Bonu e tibi debile introire i vitam: q? duas manus habete: ire i gehenam i ignem inextinguibile. k. vbi vermis eoz no morit: et ignis no extinguit. Et si pes tuus te scadalizat: amputa illu. Bonu est tibi claudu i troire i vita eterna: q? duos pedes habentem mitti i gehena ignis inextinguibilis: vbi vermis eoz no morit: et ignis no extinguit. Quod si ocul? tu? scadalizat te: eice eu. Bonu e tibi luscu i troire i regnu dei: q? duos ocu

los habentem mitti i gehennaz ignis: vbi omis eoz no morit: q? ignis non extinguit. Ois em? igne saliet: et ois victima sale saliet. l. Bonu e sal. Qd si sal insulsu fuit i q? illud codietis: Habete i vob sal: q? pacem habete inter vos.

Capit. .X.

Et inde exurgens veit in fines iudee vlt iordan: et puenit itez turbe ad eu: et sic p?ueuerat itez docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabat eu si licz viro vxorez dimittet: t?ptantes eu. At ille rñdes dixit eis. Quid vob pcepit moyses? Qui dixerut. Moyses pmisit li bellum repudij scribere q? dimittere. Quib? rñdes ihs ait. Ad duricia cordis v?i scripsit vob pceptu istud. Ab initio at creature masculu q? femiaz fecit eos de? et dixit. Propter hoc relinquet ho p?ez suu et m?ez: q? abbere bit vxori sue: q? erut duo i carne vna. Itaq? ia no sut duo: sz vna caro. Qd g? deus coiunxit homo no separet. a. Et i domo itez discipuli ei? de eode i terrogauerut eu. b. Et ait illis. Quicunqz dimiserit vxore suā: et alia duxerit: adulteriu p?mittit sup ea. Et si vxor dimiserit viru suu et alij nupsit: mecha e. c. Et offerebant illi parvulos ut tageret illos: discipuli aut comiabant offeretibo. Quos cu videt ihs: indigne tulit. Et ait illis. Sinite paruulos veire ad me: q? ne phibueritis eos. Taliu est enim regnu dei. Amen dico vobis: quisquis non receperit regnu dei velut paruulus no intrabit i illud. Et complexas eos et impones manus sup illos: benedicebat eos. d. Et cu egressus esset in via procurrens quidam genuflexo ante eum: rogabat eum dicens. Magister bone: quid faciam ut vitam eternam percipiaz? Ihs autem dixit ei. Quid me dicis bonum: Nemo bon?: nisi solus deus. Precepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falsuz testimoniū dixeris: ne fraude feceris: honora p?ez tuu q? m?ez. At ille rñdens ait illi. Agr? hec oia obfuaui a iuuetute mea. e. Ihs at ituit? euz: dilexit eum: q? dixit ei. Quis tibi deest. f. Ade

ij
.l. Mar. c.
Mat. clxxi.
Luc. clxxv.

vj
Mar. ciiij.
Mat. clxxx.

r
.a. Mar. ciiij.

ij
.b. Mar. cv.
Mat. cxc.
Luc. cxv.

ij
.c. Mar. cvj.
Mat. cxv.
Luc. cxvj.

ij
.d. Mar. cvij.
Mat. cxviiij.
Luc. cxviiij.

ij
.e. Mar. cviiij.
Mat. cxviiij.
Lu. cxviiij.

quicquid habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me. a. Qui tristatur in obitu: abiit merces. erat ei habens multas possessiones. Et circumspiciens ihesus ait discipulis suis. Quid difficile est quod pecunias habent in regnum dei introibunt. Discipuli autem obstupescerunt in verbo eius. At ihesus rursus respondens ait illis. Filii hominum: quid difficile est credere in pecuniis in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire: quam divitem introire in regnum dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos. Et quomodo potest fieri? Et intuens ihesus illos ait illis. Apud homines impossibile est: sed non apud deum. Omnia enimabilia sunt apud deum. Et post cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. b. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis: nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium quod non accipiet centies tantum nunc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus: et in seculo futuro vitam eternam. c. Multi autem erunt primi novissimi: et novissimi primi. d. Erant autem in via ascendentes hierosolimam: et precedebat illos ihesus. Et stupebant: et sequentes timebant. Et assumens inter duodecim: cepit illis dicere que essent ei ventura. Quia ecce ascendimus hierosolimam: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus: et condemnabunt eum morte. Et tradent eum gentibus: et illudent ei: et conspuent eum: et flagellabunt eum: et interficient eum: et tertia die resurget. e. Et accedunt ad eum iacobus et iohannes filii zebedaei dicentes. Magister: volumus ut quicquid petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt. Da nobis: ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedemus in gloria tua. Iesus autem ait eis. Nescitis quod petatis. potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. aut baptismum quod ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei. Possumus. Iesus autem ait eis. Calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismum quod ego baptizor baptizabimini: sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis:

sed quibus paratum est. f. Et audientes decem indignati sunt de iacobo et iohanne. Iesus autem vocans eos. ait illis. Scitis quod hi qui videntur principari gentibus dominantur eis: et principes eorum potestatem habent ipsorum: non ita est autem in vobis: sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minister: et quicumque voluerit in vobis primus esse: erit omnium servus. g. Nam et filius hominis non venit ut ministrare ei. sed ut ministraret: et daret animam suam redemptionem pro multis. h. Et veniunt hiericho. Et perficite eum de hiericho. et discipulis eius et plurima multitudo: filius thime barthimeus cecus. sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quod ihesus nazarenus est: cepit clamare et dicere. Iesu fili david: miserere mei. Et commovebatur illi multi. ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili david miserere mei. Et stans ihesus: precepit illum vocari. Et vocatus cecus: dicens ei. Anime quod esto surge: vocat te. Qui proiecito vestimento suo: exiliens venit ad eum. Et respondens ihesus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Cecus autem dixit ei. Rabboni ut videam. Iesus autem ait illi. Fides tua te salvum fecit. Et pro festum vidit: et sequabatur eum in via. **Ca. XI.** Et cum appropinquaret hierosolime et bethanie ad montem oliuarum mittit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite in castellum quod contra vos est: et statim introeuntes illuc: inuenietis pullum ligatum: super quem nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis vobis dixerit quid facitis: dicitis quia domino necessarius est: et continuo illum dimittet huc. a. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum. ante ianuam foris in buio: et solvunt eum. Et quidam de illis stantibus dicebat illi. quod facitis solventes pullum: Qui dixerunt eis sic precepit illi ihesus: et dimiserunt eum. Et adduxerunt pullum ad iherosolimam: et imposuerunt illi vestimenta sua et sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in via. Alii autem frondes cedebant de arboribus: et sternerant in via. b. Et quod prebatur. et quod sequabantur clamabant dicentes. Osanna benedictus qui venit in nomine domini: benedictum quod

ij
f. Mar. cxiiij.
Mat. cciiij.
Luc. cclxx.

iiij
g. Mar. cxv.
Mat. cciiij.
Joh. cxv. et
cxj.

ij
h. Mar. cxviij.
Mat. ccv.
Luc. ccxxiiij.

ij
Mar. cxviiij.
Mat. ccviij.
Luc. ccxxiiij.

ij
a. Mar. cxviiij.
Mat. ccviiij.
Luc. ccxxiiij.

f
b. Mar. cxix.
Mat. ccix.
Lu. ccxxiiij.
Joh. c.

ij
a. Mar. cxix.
Mat. ccv.
Luc. ccxx.

ij
b. Mar. cx.
Mat. ccviiij.
Luc. ccxxj.

ij
c. Mar. cxj.
Mat. ccvix.
Luc. clxxiiij.

ij
d. Mar. cxiiij.
Mat. ccj.
Luc. ccxxij.

ij
e. Mar. cxviiij.
Mat. ccviiij.

vj
 .a. Mat. cxx.
 Mt. cxxij.

i
 .b. Mat. cxxj.
 Mat. cxxj.
 Lu. cxxviiij.
 Jo. xxi.

i
 .c. Mat. cxxij.
 Mat. cxxj.
 Lu. cxxviiij.
 Joh. lxxv.

vj
 .e. Mat. cxxij.
 Mat. cxxj.

iiij
 .f. Mat. cxxj.
 Mat. cxxj.
 Joh. cl. cxxv.
 vij. et. cxxviiij.

vj
 .g. Mat. cxxj.
 Mat. xliij.

ij
 .h. Mat. cxxviiij.
 Mat. cxxviiij.
 Lu. ccxl.

venit regnū p̄ris n̄ri dauid: olāna in excelsis. a. Et introiuit hierosolimā in tēplū: et circūspectis oībo cū iā vespa eēt hora: exijt ī bethaniā cū duobus decī. Et alia die cū exirēt a bethaniā esurijt. Cūq; vidissent alōge ficū habentē folia: veit si qd forte iueniret ī ea. Et cū venisset ad eaz: nihil iuenit p̄ter folia. Non em̄ erat tēpus ficorū. Et r̄ndēs dixit ei. Jam nō āpli' inefnum ex te quisq; fructū māducat. Et audiebāt discipulī ei'. b. et veniūt hierosolimā. Et cū introisset in tēplum cepit eicere v̄dētes et emētes in templo: et mēsas nūmulariorū et kathebras v̄dētūz colūbas euertit. Et nō sinebat ut quisq; trāfferret vas p̄ tēplū: et docebat eos dicēs. Nōne scriptū est qz domus mea dom' oratiois vocabit' oīb' gētib' ? Vos autē fecistis eam spelūcaz latronū. c. Quo audito principes sacerdotū et scribe querebāt quō eū p̄derēt. Timebāt enim eū qm̄ uniuersa turba āmirabāt super doctrina ei'. d. Et cum vespera facta esset: egrediebat' de ciuitate. Et cum mane trāsirēt: viderūt ficū aridā factam a radicib'. Et recordat' Petr' dixit ei. Rabbi: ecce ficus cui maledixisti aruit. e. Et respōdēs ihesus ait illis. Dabete fidē fidei. Amen dico vobis: qz quicūq; dixerit huic mōti tollere. et mittere ī mare. et nō hesitauerit ī corde suo sed crediderit qz qd cūq; dixerit fiat: fiet ei. f. Propterea dico vobis: oīa quecūq; orātes petitis credite qz accipietis: et eueniēt vob'. g. Et cū stabitis ad orāduz. dimittite si quid habetis aduersus aliquē: ut et pater v̄r q' in celis est dimittat vobis peccata v̄ra qd si vos nō dimiseritis nec p̄r vester qui ī cel' ē dimittet vobis pctā vestra. h. Et veniunt rursus hierosolimā. Et cū ambularet ī templo accedūt ad eum sūmī sacerdotes et scribe et seniores: et dicūt ei. In q' potestate hec facis: et quis tibi dedit hāc potestatem ut ista facias? Ihs autē respōdēs ait illis. Interrogabo vos et ego vnū verbū. et respōdete mihi: et dicā vobis ī q' p̄tate hec faciā. Baptism' iohānis de celo erat an ex hominib': R̄ndete mihi. At illi cogitabāt

secū dicētes. Si dixerit' de celo dicet nob'. Quare g' n̄ credidistis ei. Si dixerit' ex hoībo timē' ip̄m. Omnes em̄ habebāt Iohānē qz vere p̄pheta esset. Et r̄ndētes dicūt ihu. Nescim'. Et respōdēs Ihs ait ill'. Neq; ego dico vob' ī q' p̄tate hec faciā. **Capit. XII.**
Ecepit illis ī parabol' loqui. **E**lineaz pastinavit hō: et circūdedit sepez et fodit lacū. et edificauit turrim. et locauit eā agricolis: et peregre p̄fectus est. Et misit ad agricolas ī tpe suū: ut ab agricol' acciperet de fructu vinee. Qui apprehēsum eū ceciderūt: et dimiserūt vacuū. Et itēz misit ad illos aliū suū: et illum in capite vulnerauerūt: et ptumelijs affecerūt. Et rursū aliūz misit: et illū occiderūt: et plures alios quosdā cedētes: alios vero occidētes. Adhuc g' vnū habēs filiū carissimū. et illum misit ad eos nouissimuz dicēs: qz forte verebūt' filiū meū. Coloni autē dixerūt adinuicē hic est heres. Venite occidamus eū: et n̄ra erit hereditas. Et apprehendētes eū occiderūt: et eiecerūt eū vineaz. Quid g' faciet dñs vinee? Veniet et p̄det colonos: et dabit vineam alijs. Nec scripturam hāc legistis lapidē quez reprobauerūt edificātes. h' factus est ī caput anguli: a dño factū est istud et ē mirabile ī oculis nostris. i. Et q̄rebāt eū tenere: et timuerunt turbā. Cognouerunt em̄ qm̄ ad eos parabolā hāc dixerat. Et relicto eo abiēit. k. Et mittūt ad eū q̄sdā ex phariseis et herodiāis: ut eū capent ī v̄bo. Qui veniētes dicūt ei. Magr' scim' qz verax es et nō curas queq;. Nec em̄ vides ī faciē hoīm: s' ī vitate viarū dei doces. Licet dari ēbutū cesari: an n̄ dabit' ? Qui sciēs v̄ficiā illoz. ait ill'. Quid me tēptatis: afferite mihi denariū ut videā. At illi attulerunt ei. Et ait ill'. Cui' ē ymago hec et inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. R̄ndēs autē ihs dixit ill'. Reddite igr' q' sūt cesaris cesari: et q' sūt dei deo. Et mirabāt oēs sup eo. Et venerunt ad euz sadducei qui dicunt resurrectionem non esse: et interrogabāt euz dicētes. Magr' moyses nob' scripsit ut si cui' fr' mortu' fuerit et dimiserit uxore. et filios n̄ reliq̄rit:

ij
 Mat. cxxviiij.
 Mat. cxxij.
 Luc. cxxij.

i
 .i. Mat. cxxij.
 Mat. cxxj.
 Lu. cxxij.
 Joh. lxxviiij.
 ij
 .k. Mat. cxxviiij.
 Mat. cxxviiij.
 Luc. cxxij.

ij
 .a. M̄. cxxiiij. Lu
 ccliiij. vj
 b. M̄. cxlvj. M̄.
 ccl. ij
 c. M̄. cxlvj. M̄.
 cclj. Lu. cclv.
 vj
 .d. M̄. cxlvj.
 M̄. cclij. ij
 .e. M̄. cxlvj.
 M̄. cclij. Lu.
 cciiij. vj
 .f. M̄. cxlix.
 M̄. ccliiij. ij
 .g. M̄. cl. M̄.
 cclviiij. Lu. ccl
 vij. ij
 h. M̄. clj. M̄.
 cclix. Lu. cclv
 iij.

vj
 .i. M̄. clj. M̄.
 cclx. vj
 .k. M̄. clj.
 M̄. cclxiiij. ij
 .l. M̄. clj.
 M̄. cclxix. Lu
 ccxxviiij. ij
 m. M̄. clv. M̄.
 cclxxiiij. Lu. cl
 vj.

i
 M̄. clvj. M̄.
 cclxxiiij. Lu.
 cclx. Job. xx.
 vj
 .n. M̄. clvj.
 M̄. cclxxv
 i
 .o. M̄. clvj.
 M̄. cclxxvj.
 Lu. lxxiiij. Jo
 xxviiij.

ut tollat qd d domo sua: et q in agro
 erit. nō reuertat̄ retro. tollē vestimē
 tū suū. a. Ne at̄ p̄gnātibz 7 nutriētī
 b' i illis diebz. b. Orate vō: ut h̄yeme
 nō fiāt. c. Erūt ei i diebz illis t̄bula
 cōes tales q̄les nō fuerunt ab inicio
 creature quā cōdidit de' vsq̄ nūc: ne
 q̄s fiēt. d. Et nisi breuiasset dñs dies:
 nō fuisset salua oīs caro. Sz p̄t̄ ele
 ctos q̄s elegit breuiavit dies. e. Et tē
 siquis vobis dixerit ecce h̄ est xpc. ec
 ce illic: ne credideritis. f. Exurgēt em̄
 pseudo xpi 7 pseudo p̄phete: 7 dabunt
 signa 7 portēta ad seducēdos si fieri
 potest eciā electos. Hos ḡ videte. Ec
 ce p̄dixi vob oīa. g. sed in illis diebz
 post tribulacōez illā sol p̄tenebrabit̄
 7 luna nō dabit splēdorē suū. Et stelle
 celi erūt decidētes: 7 v̄tutes q̄ sūt i ce
 lis mouebūt̄. h. Et tūc videbūt filii
 hoīs veniētē i nubibz cū v̄tute mlta
 7 glia. Et tūc mittet̄ angelos suos: 7
 p̄gregabit electos suos a q̄tuor v̄tīs
 a sūmo t̄re vsq; ad sūmū celi. A ficu
 aut̄ discite parabolā. Cū iā ramus e'
 tener fuēt 7 nata fuerit folia: p̄gno
 scitis q̄ i p̄ximo sit estas. Sic 7 vos
 cū videritis hec fieri: scitote qd i p̄xi
 mo sit i ostijs. Amē dico vob: qm̄ nō
 transibit generacō hec. donec oīa ista
 fiāt. Celū 7 t̄ra trāsibūt: v̄ba at̄ mea
 nō trāsibūt. i. De die aut̄ illo vl̄ hora
 nemo scit. neq; angeli i celo neq; fili
 us: nisi p̄r. k. Elidete. vigilate. 7 orate
 Nescitis em̄ qm̄ tēpus sit. l. Sic hō q
 peregre p̄fect' reliq̄t domū suā: 7 de
 dit suis suis pt̄atem cuiusq; operis:
 7 ianitori p̄cepit vt̄ vigilet. m. Vigila
 te ḡ. Nescitis em̄ qm̄ dñs dom' veiat:
 sero. an media nocte. an gallicātu. an
 mane: nec cū venerit repēte. inueiat
 vos dormiētes. Qd̄ aut̄ vob dico oībz
 dico: vigilate. **C**api. XIII.

Erat at̄ pascha 7 azima post
 bibuū. n. 7 q̄rebāt sūmi sacer
 dotes 7 scribe quō eū volo te
 nerēt 7 occiderēt. Dicebāt em̄. Nō in
 die festo: ne forte tumultus fieret in
 populo. o. Et cū esset bethanie in do
 mo s̄ymonis leprosi 7 recūberet: veit
 mulier habens alabastrum ungenti
 nardi spicati p̄ciosi: et fracto alaba
 stro effudit super caput ei'. Erāt aut̄

quidā indigne ferentes intra semet
 ipos: 7 dicentes. Et quid p̄dicio ista
 ungenti facta est: Poterat em̄ ungē
 tum istud venūdari plusq̄ trecētis de
 narijs: et dari pauperibz. Et fremē
 bant in eā. Ihs autem dixit. Sinite
 eaz. Quid illi molesti eis: Bonū op'
 opata est in me. Semp em̄ pauperes
 habetis vobiscū: 7 cū volueritis pote
 stis illis benefacere: me aut̄ nō semp
 habetis. p. Quod habuit hec fecit: p̄
 uenit ungere corp' meū i sepulturā.
 Amē dico vob: vbiq; p̄dicatū fue
 rit euāgelii istud i vniuerso mūdo: 7
 qd̄ fecit hec narrabit̄ i memoriā eius
 .q. Et iudas scariothis vn' de duode
 cim abiit ad sūmos sac̄dotes: vt̄ p̄de
 ret eū illis. Qui audiētes gauisi sūt:
 7 p̄miserūt ei pecuniā se daturōs. Et
 q̄rebat quō illū oportune ēderet. Et
 p̄mo die azimoz qm̄ pascha imolaba
 tur: dicūt ei discip̄li. Quo vis eam' 7
 pem' tibi vt̄ māduces pascha: Et mit
 tit duos ex discip̄lis suis: 7 dicit eis.
 Ite i ciuitatē: 7 occurret vob hō la
 genā aq̄ baiulās. Seq̄mī eū: 7 quocū
 q̄ itroierit dicite dño dom': qz magi
 ster dicit. Vbi ē refectō mea: vbi pa
 scha cū discip̄ul' meis māduces: Et ip̄e
 vob demōstrabit cenaculū grāde stra
 tū: 7 illic pate nob. Et abieit discip̄li
 e' 7 veneit i ciuitatē: 7 iueneit sic̄ dix
 erat ill: 7 pauert pascha. r. Vespe at̄
 fecō. veit cū duodeci. Et discubentibz
 eis et māducātibz ait ihs. Amē dico
 vob: qz vn' ex vob ēbz me q̄ māducet
 mecū. s. At illi ceperūt p̄stari et dicē
 singillatim. Nūq̄d ego. t. Qui ait ill.
 En' ex duodeci: q̄ itigit mecū manū
 i cathino. Et fili' q̄tē hoīs vadit: sic̄
 sc̄ptū ē d̄ eo. Ne at̄ hoī illi: p̄ quē fili'
 hoīs ēdes. u. Bonū erat ei si n̄ eēt na
 t' hō ille. x. Et māducātibz ill' accepit
 ihs panē: 7 bñdicēs fregit: 7 dedit eis
 7 ait. Sumite: hoc ē corp' meū. y. Et
 accepto calice: gracias agēs dedit eis
 Et bibeit̄ ex illo oēs. Et ait illi. Dic
 est sanguis me' noui testamenti: q̄ p̄
 multis effundē. Amen dico vob: q̄
 iam non bibā de genimine vitis: vsq;
 in diem illū cum illud bibam nouū i
 regno dei. z. Et p̄mno dicto: exieit i
 motē oliuaz. Et ait eis ihs. a. Omēs

iiij
 .p. M̄. clx. M̄.
 Maē. cclxxviiij.
 Jo. xxviiij.

ij
 .q. M̄. clx. M̄.
 cclxxviiij. Lu.
 cclxxij

iiij
 r. M̄. clx. M̄.
 cclxxix. Jo. xx
 vij. 7. cxxj.

.s. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxix. Lu
 cclxxix. Jo. cxx
 ij.

.t. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij.
 Lu. cclxxviiij.

vj
 .u. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij.

i
 .x. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij. Jo
 Lu. cclxxviiij. Jo
 lv. 7. lxxv.

.y. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij. cl
 lxxviiij. vj
 .z. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij.

iiij
 .a. M̄. clx. M̄.
 M̄. cclxxviiij. Jo
 Job. clj.

scabalizabimī i nocte ista: qz scriptū ē: a. pcuciā pastorē et dispgent oues gregis. Sed posteaq̄ surrexero: pcedā vos i galileā. b. Petr' at̄ ait illi. Et si om̄s scabalizati fuerit: s; nō ego. Et ait illi ih̄us. Amē dico tibi: qz tu hodie i nocte hac p̄sq̄ gallus bis vocē dedit. ter me es negatur'. c. At ille āpl' loq̄bať. Et si oportuerit me siml' p̄mori tibi: nō te negabo. Silr aut̄ 7 oēs dicebāt. d. Et veniūt i p̄diū cui nomen getsemani: e. 7 ait discipulis suis. Sedete h̄ donec orem. Et assumit petz 7 iacobū 7 iohānez secū: 7 cepit panē 7 tedē. f. Et ait ill. Tristis ē aīa mea vsq; ad mortē. Sustinete h̄ 7 vigilate. g. Et cū p̄cessissz paululū. p̄cidit sup̄ trā: 7 orabat ut si fieri possz f̄nsirz ab eo hora: 7 dixit Abba p̄: oīa tibi possibilīa s̄: f̄nsfer calicē hūc a me. h. S; n̄ ego qd̄ volo s; qd̄ tu. h. Et veit: et inueit eos dormiētes. Et ait petro. Dymō dormis: Nō potuisti vna hora vigilare mecū. k. Vigilate et orate: ut n̄ itretis i tēptacōez. Sp̄s q̄tē p̄mpt' ē: caro vō ifirma. l. Et itez abies orauit: eundē fmōez dicēs. Et reuert' denuo: iueit eos dormiētes. Erāt ei ocli eoz ḡuati: 7 igrabāt qd̄ r̄nderēt ei. m. Et veit f̄cio: 7 ait ill. Dormite iā 7 req̄escite Sufficit. Eleit hora: ecce fili' hoīs f̄ deť i man' pctoz. n. Surgite eam'. Ecce q̄ me t̄det ipe ē. o. Et adhuc eo loq̄nte. veit iudas scarioth vn' d̄ duobeci: 7 cū eo f̄ba mlta. cū gladijs et lignis a sūmis sac̄dotibz 7 scrib' 7 senioribz. p. Dedit at̄ f̄ditor eis signū dicēs. Quēcūq; osculat' fuero ipe est tenete eū: 7 ducite caute. Et cū veit: s; statī accētēs ad eū ait. Rabbi. Et osculatus ē eū. At illi man' iuecēt i ih̄m 7 tenuerūt eū. q. Glidēs at̄ qdā de circūstātibz educēs gladiū p̄cussit s; uū sūmi sac̄dotis: 7 āputauit illi auriculā. r. Et r̄ndēs ih̄us ait ill. Tāq̄ ab latronē existis cū gladijs 7 lignis p̄phēdē me. Quotidie erā ap̄d vos i tēplo docēs: et n̄ me tenuistis. S; ut i pleat̄ septure. s. Tūc discipuli e' relīq̄ntes eū oēs fugerūt. t. Adolescēs aut̄ qdā seq̄bať eū amict' s̄yndōe sup̄ nuoto: 7 tenuerūt eū. At ille reiecta s̄yn-

bōe nud' pfugit ab eis. u. Et adduxerūt ih̄m ad sūmū sac̄dotē: 7 puenerūt i vnū oēs sac̄dotes 7 scribe 7 seniores. x. Petr' at̄ alōge secut' ē eū vsq; intro i atriū sūmi sacerdotis: 7 sedebat cū mīstris ad ignē: 7 calefaciebat se. y. Sūmi vō sac̄dotes 7 oē p̄ciliū q̄rebāt aduers' ih̄m testimoniū. ut eū morti f̄derēt: nec iueiebāt. Mlti at̄ testiōniū falsū dicebāt aduers' eū: 7 p̄uentia testiōnia n̄ erāt. z. Et qdā surgētes: falsū testimoniū ferebāt aduers' eū dicētes. Om̄ nos audiuim' eū dicēte. Ego dissoluā tēplū hoc mānfactū: 7 p' f̄duū aliud n̄ mānfctm edificabo. Et n̄ erat p̄ueniēs testimoniū illoz. Exurgēs at̄ sūm' sac̄dos i mediūz interrogauit ih̄m dicēs. Non r̄ndēs q̄c̄q; ad ea q̄ tibi obiciūt ab hīs: Ille at̄ tacebat: 7 nihil r̄ndit. Rursūm sūm' sac̄dos interrogabat eū: 7 dixit ei. Tu es xpc̄ fili' di b̄ndicti: a. Ih̄us at̄ dixit illi. Ego sū. Et videbitis filium hoīs sedētē a dextris v̄tutis dei: 7 veniētē cū nubibz celi. b. Sūm' at̄ sac̄dos scītēs vestimēta sua ait. c. Quid adhuc d̄sideram' testes: Audistis blasphemīā. Quid vob̄ videt' Qui om̄es p̄tēnauerūt eū eē reū mortis. d. Et cepit qdā p̄spuē eū 7 velaē faciē ei': 7 colaphis eū cedē 7 dicē ei: p̄phetiza. Et mīstri alapis eū cedebāt. e. Et cū eēt petr' i atrio dorsū. veit vna ex ācill' sūmi sac̄dotis: 7 cū vidissz petrū calefaciētē se: aspiciēs illū ait. Et tu cuz ih̄u nazareno eras. At ille negauit dicēs. Neq; scio: neq; noui qd̄ dicis. f. Et exijt foras an̄ atriū: 7 gall' cātavit. Rurs' at̄ cū vidissz illū ācilla cepit dicē c̄cūstātibz: qz h̄ ex ill' ē. At ille itez negauit. Et p' pusillum rurs' q̄ astabāt dicebant petro. Elere ex ill' es: nā 7 galile' es. Ille at̄ cepit anathēatizae 7 iuraē: qz nescio hoīez istū quē dicitis Et statī gall' itez cātavit. g. Et r̄cordat' ē petr' vbi qd̄ dixerat ei ih̄us: p̄sq̄ gall' cātet bis: ter me negab'. Et cepit flere.

Capitulū. XV. h. T̄p̄festi m̄ae p̄siliū faciētes sūmi sac̄dotes cū senioribz et scrib' et vniuerso p̄cilio: i. vinciētes ih̄m duxerūt: 7 tradiderūt

r. M̄. clxxxij. iij. M̄. ccciiij. Luc. cclxxxix. Jo. cvij. vj. s. M̄. clxxxv. M̄. cccv. r. t. M̄. clxxxvj. i. u. M̄. clxxxv. ij. M̄. cccvi. Lu. cccc. Joh. clxxij. iij. r. M̄. clxxxv. iij. M̄. cccvi. Joh. clxxij. ij. y. M̄. clxxxix. ix. M̄. cccvii. Lu. cccc. vj. z. M̄. ccc. M̄. cccix. i. a. M̄. cccj. M̄. cccx. Lu. ccccvi. Jo. lxxix. vj. b. M̄. cccij. M̄. cccxj. ij. c. M̄. cccij. M̄. cccxij. Lu. ccccix. i. d. M̄. ccciiij. M̄. cccxiiij. Lu. cccciiij. Jo. clxxij. i. e. M̄. cccv. M̄. cccxiiij. Lu. ccccj. Jo. clxxvj. i. f. M̄. cccv. M̄. cccxv. Lu. ccccij. Jo. clxxv. ij. g. M̄. cccv. Math. ccccvi. Lu. cccciiij. h. M̄. cccv. M̄. cccxv. Lu. cccc. Jo. clxxvj.

vj. a. M̄. clxxx. M̄. cclxxxv. b. Mar. clxx. M̄. cclxxxix. Luce. cclxxx. Joh. cccvj. c. Mar. clxxj. Math. cccc. d. M̄. clxxxij. M̄. cccxj. Lu. cclxxxix. Jo. c. lxx. e. M̄. clxxxij. M̄. cccxij. f. M̄. clxxxiiij. M̄. cccxiiij. Jo. cvij. g. M̄. clxxxv. M̄. cccxiiij. Luce. cclxxxj. Joh. clxxj. h. M̄. clxxxvi. M̄. cccxv. Lu. cclxxxij. Jo. xl. i. et. lxx. k. M̄. clxxxvi. M̄. cccxv. Lu. cclxxxv. l. M̄. clxxxvi. M̄. cccxv. m. M̄. clxxxix. M̄. cccxv. n. M̄. clxxx. M̄. cccxix. Jo. cvij. o. M̄. clxxxj. M̄. ccc. Luce. cclxxxv. Joh. clxxij. p. M̄. clxxxiiij. M̄. cccj. Luce. cclxxxvj. q. M̄. clxxx. M̄. cccx. r. M̄. cccxiiij. M̄. cccxiiij. Lu. cccc. Joh. clxx.

.a. Mf. cc. Mf
cccxx. Lu. cccij
Jo. clxxviii.
iii
.b. Mf. ccj Mf
cccxxj. Jo. clx
xx. 7. cxxij. ij
.c. Mf. ccij Mf
cccxxij. Lu. ccc
ix. iii
.d. Mf. ccij Mf
cccxxij. Jo. cl
xxviii. j
.e. Mf. cciiij.
Maf. cccxxv.
Lu. cccx. Jo. c
lxxviii. j
.f. Mf. ccv Mf
cccxxvj. Lu. cc
cxij. Jo. cxxiiij
j
.g. Mf. ccvj Mf
cccxxvii. Lu.
cccxxij. Jo. c
xxvj. iij
.h. Mf. ccviij.
Maf. cccxxix.
Jo. clxxv.
vj
.i. Mf. ccviiij
Mf. cccxxx. j
.k. Mf. ccix Mf
cccxxxj. Lu. cc
cxv. Jo. cxxviiij
j
.l. Mf. ccx Mf
cccxxxij. Lu. c
ccxxviiij. Jo. cxx
viiij. iij
.m. Mf. ccxi Mf
cccxxxiiij. Jo. c
ciii. j
.n. Mf. ccxiiij.
Mf. cccxxxviiij
Lu. cccxxj. Jo
ccj. x
.o. Mf. ccxiiij j
.p. Mf. ccxiiij.
Maf. cccxxxv.
Lu. cccxxiiij.
Jo. cxxix. j
.q. Mf. ccxv Mf
cccxxxvj. Lu. c
ccxxviiij Jo. cx

pilato. a. Et interrogavit eum pilatus. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait illi. Tu dicis. b. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursus interrogavit eum dicens. Non respondes quicquam? Milites in quantum te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit: ita ut miraretur pilatus. c. Per diem autem festum solebat dimittere illi unum ex victis quoscumque petissent. d. Erat autem qui dicebatur barrabas. qui cum seditionis erat victus qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset tribuna cepit rogare si se faciebat illi. Pilatus autem respondit eis et dixit. Vultis dimittam vobis regem iudeorum? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. e. Pontifices autem provocaverunt turbam: ut magis barrabam dimitteret eis. f. Pilatus autem iterum respondens ait illi. Quid ergo vultis faciam regi iudeorum? At illi iterum clamaverunt. Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illi. Quid ei mali fecit? At illi magis clamabant: crucifige eum. g. Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illi barraban: et tradidit illum flagellatum ut crucifigeretur. h. Milites autem duxerunt eum in atrium praetoris et convocant totam cohortem: et induunt eum purpura. et imponunt ei plectentes spineam coronam: et ceperunt salutare eum. Ave rex iudeorum. i. Et percussit eum: et ponentes genua adorabant eum. k. Et postquam illuserunt ei exierunt illum purpura: et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum ut crucifigeretur. l. Et agariaverunt praetereuntes quempiam simonem cyrenensem venientem de villa. praeses alexandri et rufi: ut tollerent crucem eius. m. Et producit illum in golgatha locum: quod est interpretatum calvarie locus. Et dabat ei bibere mirratum vinum: et non accepit. n. Et crucifigentes eum dividerunt vestimenta eius: mittentes sortem super eis quod quod tollerent. o. Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. p. Et erat titulus cause eius inscriptus: rex iudeorum. q. Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a dextris et alium a sinistris eius. r. Et impleta est scriptura quae dicit. Et cum iniquus reputatus est. s. Et praefuentes blasphemabant eum: moventes capita sua et dicebant. Gloriam quam destruis templum dei: et in tribus diebus reedificas. Saluum fac te: metipsum descendes de cruce. t. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad al-

terum cum scribis dicebant. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Christus rex israel. descendet nunc de cruce: ut videamus et credamus. x. Et quod cum eo crucifigi erant cruciabantur ei. y. Et facta hora sexta: tenebre facte sunt per totam terram usque in horam nonam. z. Et hora nona exclamavit iesus voce magna dicens. Deo loquor. heloy lamasabattani. Quid est interpretatum. Deus meus. deus meus: ut quod dereliquisti me? Et quodam de circumstantibus audientes dicebant. Ecce heliam vocat. a. Curres autem unus et impletus spogia acetum. circumponensque calamo: potum dabat ei dicens. Dimite: videamus si veniat helias ad deponendum eum. b. Iesus autem emissam voce magna expiravit. c. Et velum templi scissum est in duo: a summo usque ad inferum. d. Milites autem centurio qui ex adverso stabat. quod sic clamans expirasset: ait. Vere homo filius dei erat. e. Erant autem et mulieres dolentes aspicientes: inter quas erat maria magdalene. et maria iacobini minoris. et ioseph marie. et salome: et cum esset in galilea sequentem eum et ministrabant ei: et alie multae quae simul cum eo ascenderant hierosolimam. f. Et cum iam sero esset factum. quod erat parasceue quod est ante sabbatum. venit ioseph ab aramathia nobilis decurio: quod et ipse erat expectans regnum dei. Et audacter introiit ad pilatum: et percipit corpus ihesu. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. Et accessit centurione: interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognovisset a centurione: donavit corpus ioseph. g. Ioseph autem mercatus sindonem. et deponens eum involuit sindone: et posuit eum in monumento quod erat excisum in petra: et advoluit lapidem ad ostium monumenti. h. Maria autem magdalene et maria ioseph aspicientes ubi poneretur.

Capitulū. XVI. .i.
Ecum transisset sabbatum: maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata: ut venientes ungerent ihesum. k. Et valde mane una sabbatorum. veniunt ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant ad invicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et

ccviiij. viij
.r. Maf. cccxxvj.
Lu. cclxxviiij.
vj
.s. Mf. cccxxviiij.
Mf. cccxxxviiij.
ij
.t. Mf. cccxxviiij.
Mf. cccxxxviiij
Lu. cccxxviiij ij
.x. Mf. cccxxix.
Mf. cccxxxix.
Lu. cccxxv. ij
.y. Maf. cccxx.
Mf. cccxxl. Lu
cccxxviiij. vj
.z. Maf. cccxxij.
Mf. cccxxij. ij
.a. Maf. cccxxij
Mf. cccxxij Lu
cccxxij. j
.b. Mf. cccxxij
Maf. cccxxij.
Luce. cccxxix.
Jo. cciiij. ij
.c. Mf. cccxxij
Maf. cccxxij.
Lu. cccxxviiij.
ij
.d. Mf. cccxxv.
Maf. cccxxv.
Lu. cccxxv.
vj
.e. Mf. cccxxv
Mf. cccxxv
.f. Mf. cccxxv.
Mf. cccxxv.
Lu. cccxxv.
Jo. ccvj. j
.g. Mf. cccxxv
Maf. cccxxv.
Lu. cccxxv.
Jo. ccviiij. vj
.h. Mf. cccxxv.
Mf. cccxxv.
Lu. cccxxv.
Jo. ccviiij. vj
.i. Mf. cccxxv.
Lu. cccxxv.
Jo. ccviiij. vj
.k. Mf. cccxxv.
Mf. cccxxv. Lu.
cccxxv. Jo.
ccix.

ij
a. M. cccxxij
M. cccliij. Lu
cccxxij.

ij
b. M. cccxxij
ij. M. cccliij
Lu. cccxxij

vij
c. M. cccxxij
ij. Lu. cccxl.

ij
d. M. cccxxij

Introentes in monumentum viderunt iuvenem
sedentem in dextris cooptum stola candida:
et obstupuerunt. a. Qui dicit illi. Noli
te expauescere. Iam quoniam nazare-
num. crucifixum: surrexit non est hic. Ecce
locus: ubi posuerunt eum. Sed ite dicit
te discipulis eius et petro: quia preceperat
vos in galileam. Ibi eum videbitis: sicut
dixit vobis. b. At ille exentes fugerunt
de monumento. Invaserat enim eas tre-
mor et pavore: et nemini quicquam dixerunt.
Timebant enim. Surgens autem ihesus mane
prima sabbati apparuit primo marie
magdalene: de qua eiecerat septem de-
monia. Illa videns nuntiavit hijs. qui
cum eo fuerant lugentibus et flentibus: et illi
audientes quod veniret et visus esset ab
ea: non crediderunt. c. Post hec autem duobus ex
hijs ambulatibus ostensus est in alia effigie
euntibus in villam: et illi euntes nuntiaverunt
ceteris: nec illis crediderunt. d. Novissi-
me autem recubentibus illis undecim ap-
paruit: et exprobrauit incredulitatem
eorum et duriciam cordis: quod hijs qui viderunt
eum resurrexisse non crederunt. Et dixit
eis. Euntes in mundum universum: predica-
te euangelium omni creature. Qui credi-
derit et baptizatus fuerit. salvus erit: qui
vero non crediderit. condemnabitur. Signa
autem eos qui crediderint hec sequentur. In
noie meo demonia eicient: liguis lo-
quentur novis: serpentes tollent. Et si mor-
tiferum quod biberint: non eis nocebit. Sup-
ergros manus imponent: et bene habebunt
Et dominus quod ihesus postquam locutus est eis
assumptus est in celum: et sedet a dex-
tris dei. Illi autem perfecti predicaverunt
ubique: domino coopante et firmante: sequentibus signis.

Explicit euangelium secundum marcum. Incipit prefatio beati hieronimi presbiteri in euangelium secundum lucam.

Lucas sirus. natione an-
thiocensis. arte medicus
discipulus apostolorum. post-
quam paulum secutus esset
et ab confessione eius
fuit dominus sine crimine: nam neque ux-
orem unquam habens neque filios: septua-
ginta et quatuor annorum obiit in bithi-
nia. plenus spiritu sancto. Qui cum isa-

scripta essent euangelia. per matheum quod-
dem in iudea. per marcum autem in italia:
sancto instigante spiritu in achaje per
tibi hoc scripsit euangelium: significans
etiam ipse in principio ante suum alia
esse descripta. Cuius est ea que ordo eu-
gelice dispositionis exposcit. ea max-
ime necessitas laboris fuit: ut primus
grecis fidelibus omnium prophetarum veterum
in carne dei christi manifestata huma-
nitate ne iudaicis fabulis attenti: in solo
legis desiderio tenerentur: vel ne here-
ticis fabulis et stultis sollicitationibus
seducti exciderent a veritate elaboraret
dehinc. ut in principio euangelij iohannis
natiuitate prelipta. cui euangelium scri-
beret et in quo electus scriberet indi-
caret: protestans in se completa esse. que
essent ab alijs inchoata. Cuius ideo per
baptismum filij dei a perfectio generaco-
nis in christo implete. repetente a prin-
cipio natiuitatis humane potestas per-
missa est: ut requirentibus demonstraret
in quo apprehendens erat per nathan filium
david introitu recurreret in deum
generacionis admissio. inespabilis dei
ut predicans in hominibus christum suum. perfecti
opus hominis redire in se per filium faceret
quod per david presertim venientibus iter prebebat
in christo. Cui luce non immerito etiam scri-
bentibus actu apostolorum potestas in mi-
nisterio daret: ut deo in deum pleno et fi-
lio predicacionis extincto. oracione ab apostolis
facta. sorte dominice electio numerus com-
pleret: sicut per paulum summacem apostoli-
cis actibus daret. que diu contra stimu-
lum recalcitrante dominus elegisset. Quod et le-
gentibus ac requirentibus deum et si per singula
expediri a nobis utile fuerat: sciamus tamen
quod operante agricolam oporteat primum de
suis fructibus edere. vitauimus publicam
curiositatem: ne non tam volentibus deum de-
monstrare videremur. quam fastidientibus per-
bibisse.

Explicit prefatio. Incipit. Prohemium ipsius beati luce in euangelium suum.

Quoniam quidem mul-
ti conati sunt ordina-
re narrationes que
in nobis complete sunt
rerum. sicut tradiderunt
nobis qui ab in-
itio ipsi viderunt. et ministri fuerunt

Simonis: visū ē ⁊ mibi assēcutō oīa a pncipio diligēte ex ordīe tibi scribē optime theophile: ut pgnoscas eoz vboz de q̄bo eruditus es veritatē.

Incipit euangeliū secūdu Lucā.

r
Luce. j.

Hic i diebus herodis regis iudee factos quibusdam nomine zacharias d vice abia. ⁊ uxor illi d filiabus aaron ⁊ nomē e' elizabet Erāt aut iusti ambo añ deū: incedētes i oī b' mādatīs et iustificacōib' dñi sine q̄rela. Et nō erat illis fili'. eoz esset elizabēth sterilis: ⁊ ambo pcessissēt i diebus suis. Factū ē aut cū sacerdotio fūgerēt zacharias i ordine vicis sue añ deū: secundū p̄suetudinē sacerdotij sorte exiit ut incēsu poneret igressus i tēplū dñi. Et oīs multitudo populi erat orās foris hora incēsi. Apparuit aut illi angel' dñi: stās a tētris altaris incēsi. Et zacharias turbatus ē vidēs: ⁊ timor irruit sup eū. Ait aut ad illū angel' Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita ē tēp̄cacō tua. Et uxor tua elizabēth pariet tibi filiū. ⁊ vocab' nomē ei' iohannē: ⁊ erit gaudiū tibi ⁊ exultacō: ⁊ multi i natiuitate ei' gaudebūt. Erīt ei magn' corā dño: ⁊ uinū ⁊ sicerā nō bibet Et spūsācto replebitur adhuc ex utero mātis sue: ⁊ mltos filioz isrl' p̄uertet ad dñm deū ipoz. Et ip̄e p̄cedet ante ip̄m i spū ⁊ utute helye: ut p̄uertat corda p̄m in filios. ⁊ incredulos ad prudēciā i iustoz: parare dño plebē p̄fectā. Et dixit zacharias ad āgeluz. Unde hoc sciam: Ego em̄ sū senex: ⁊ uxor mea pcessit i diebus suis. Et rñdēs angel' dixit ei. Ego sū gabriel q̄ asto añ deū: ⁊ missus sū loq̄ ad te: et hec tibi euāgelizare. Et ecce eris tacēs ⁊ n̄ poteris loq̄ usq; i diē q̄ hec fiant: p̄eo q̄ n̄ credidisti v̄bis meis. q̄ i plebunt i tpe suo. Et erat plebs expectās zachariā: ⁊ mirabant q̄ taret ip̄e i tēplo. Egressus aut n̄ poterat loq̄ ad illos. Et p̄gnouerunt q̄ visionem vidisset i tēplo. Et ip̄e erat innuens illis: ⁊ p̄mālit mutus. Et factum ē ut impleti sūt dies officij ei':

abijt in domū suā. Post hos aut dies p̄cepit elizabēth uxor ei': ⁊ occulta: bat se mēsis q̄nq; dicēs. Quia sic fecit mibi dñs. i diebus q̄bo respexit auferre obprobriū meū int̄ homīes. In mēse aut sexto missus ē angel' gabriel a deo i ciuitatē galilee cui nomē nazareth. ad uginē desponsatā viro cui nomē erat ioseph. de domo dauid: et nomē uginis maria. Et ingressus angel' ad eā dixit. Ave ḡcia plena: dñs tecū: b̄ndicta tu i m̄lierib'. Que cuz audisset. turbata ē i smōe ei': ⁊ cogitabat q̄lis eēt ista salutacō. Et ait āgel' ei. Ne timeas maria: iuenisti em̄ ḡciā apud deū. Ecce p̄cipies i utero ⁊ paries filiū: ⁊ vocab' nomē e' ihs. Dic erit magn': ⁊ fili' altissimi vocabit'. Et dabit illi dñs de' sedē dō p̄ris ei': ⁊ regnabit i domo iacob ieternū ⁊ regni ei' nō erit finis. Dixit aut maria ad āgelū. Quō fiet istud: qm̄ viz nō pgnosco: Et rñdēs angel' dixit ei Spūsāct' supueniet i te: et utus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq; ⁊ qd̄ nasce't ex te sc̄m: vocabit' filius dei. Et ecce elizabēth p̄gnata tua: ⁊ ipsa p̄cepit filiū i senectute sua. Et h̄ mēsis ē sext' illi q̄ vocat' steril': Quia n̄ erit i possibile apud deū oē v̄bū Dixit aut maria. Ecce ācilla dñi: fiat mihi sc̄m v̄bū tuuz. Et discessit ab illa āgel'. Exurgēs aut maria in diebus ill' abijt i mōtana cū festinacōe i ciuitatē iuda: ⁊ itrauit i domū zacharie: et salutauit elizabēth. Et factū ē ut audiuit salutacōez marie elizabēth: exultauit ifans i utero ei'. Et repleta ē spūsācto elizabēth: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit. B̄ndicta tu i ter m̄lieres: ⁊ b̄ndict' fruct' v̄tris tui. Et unde hoc mibi: ut veniat m̄ dñi mei ad me! Ecce ei' ut sc̄a ē vox salutacōis tue i aurib' meis: exultauit i gaudio ifans i utero meo. Et beata q̄ credidisti: qm̄ p̄ficiēt ea q̄ dicta sūt tibi a dño. Et ait maria. Magnificat aīa mea dñm: et exultauit spūs me' i deo salutari meo: qz r̄spexit hūilitatē ācille sue. Ecce ei' ex hoc beatā me dicēt omēs generacōes: qz fecit mibi magna: q̄ potēs ē: ⁊ sc̄m nomē e'. Et misc̄dia eius a p̄genie i progenies:

timētibus eū. Fecit potētiā in brachio suo: displicuit sup̄bos mēte cordis sui. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Esuriētes impleuit bonis et diuites dimisit ianes. Suscepit israel puerum suū: recordat̄ misericordie sue: sic locut̄ ē ad p̄res nostros: abrahā et sem̄ ei' in sc̄la. Nāsit autē maria cū illa q̄si mēsiu tribu: et ruer̄sa ē in domū suā. Elizabeth autē impletuz ē tēpus pariēdi: et peperit filiū. Et audierūt vicini et cognati ei'. q̄ magnificauit dñs misericordiam suā cū illa: et congratulabā̄ ei. Et factū ē in die octaua uenerūt circūcidere puerum: et uocabāt eū noīe p̄ris sui zachariā. Et rñdens m̄ ei' dixit. Nequaquā: sed uocabis eū iohānes. Et dixit ad illā. Quia nemo ē in cognacōe tua. q̄ uocet hoc noīe. Innuēbāt autē p̄ri ei': quē uellet uocari eū. Et postulans pugillarem scripsit dicens: iohānes ē nom̄ ei'. Et mirati sūt uniuersi. Aptū ē autē ilico os ei' et lingua ei': et loq̄bā bñdicens deū. Et factū ē timor sup̄ oēs uicinos eorū: et sup̄ oīa mōtana iudēe. diuulgabant oīa uerba hec: et posuerūt oēs q̄ audierāt in corde suo dicētes. Quis putas puer iste erit? Et em̄ man' dñi erat cū illo. Et zacharias p̄ eius impletus est spiritu s̄cto: et p̄phetauit dicens. Benedict' dñs de' isrl': q̄ uisitauit et fecit redēptionē plebis sue. Et erexit cornu salutis nob̄ in domo dauid pueri sui: sicut locut' est p̄ os sanctorū. q̄ a seclō sūt p̄phetaz eius: salutē ex inimicis n̄ris. et d' manu oīm q̄ oderūt nos: ad faciendā misericordiam cū p̄ribo n̄ris. et memorari testamēti sui sancti: iusiurādum qd̄ iurauit ad abrahā p̄ez nostrū. datur' se nob̄. ut sine timore de manu inimicorū n̄rorum liberati. fuiam' illi: in s̄citate et iusticia corā ip̄o: oīb' dieb' n̄ris. Et tu puer p̄pheta altissimi uocaberis. Dreibus ei' añ faciē dñi paraē uias ei': addandā sciētiā salutis plebi ei'. in remissionē peccatorū eorū: p̄ uiscera misericordie dei n̄ri. in q̄bo uisitauit nos oriēs ex alto: illuminare hīs q̄ in tenebris et in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes n̄ros in uia pacis. Puer autem crescebat et confortabā̄

bat spiritu: et erat in desertis usq; in diem ostensionis sue ad israel.

Capitulū. .II.

HActum est autem in diebus illis. exijt edictum a cesare augusto: ut describeret̄ uniuersus orbis. Hec descriptio p̄ma facta est a p̄side syrie c̄yrino. Et ibāt oēs ut p̄fiteret̄: singuli in suā ciuitatez. Ascēdit autē et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid q̄ uocatur bethleem. eo q̄ esset de domo et familia dauid: ut p̄fiteret̄ cū maria d̄spōsata sibi uxore pregnāte. a. Factū ē autē cū esset ibi: impleti sūt dies ut pareret. Et peperit filiū suū p̄mogenitū. b. et pannis eū inuoluit. et reclinauit eū in p̄sepio: q̄ n̄ erat ei loc' in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadem uigilātes: et custodiētes uigilias noctis sup̄ gregē suū. Et ecce angel' dñi stetit iuxta illos: et claritas dei circūfulsit illos: et timuerūt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce em̄ euāgelizo uob̄ gaudiū magnū qd̄ erit oī pp̄lo. quia natus est uob̄ hodie saluator q̄ est xpc dñs. in ciuitate dauid. Et hoc uob̄ signū. Inuenietis infantem pannis inuolutū: et positū in p̄sepio. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie celestis: laudantiū deū et dicentiū. Gloria in altissimis deo et in terra pax hominib' bone uoluntatis. Et factū est ut discesserūt ab eis angeli in celum: pastores loquebant̄ adinuicem. Transeamus usq; bethleem: et uideamus hoc uerbu qd̄ factū est qd̄ fecit dñs et ostēdit nob̄. Et uenerūt festinātes: et inuenerūt mariam et ioseph. et infantē positū in p̄sepio. Elidētes autē cognouerūt de uerbo: qd̄ dictū erat illis de puero hoc. Et oēs qui audierant mirati sūt: et de hīs q̄ dicta erant a pastorib' ad ip̄os. Maria autem conseruabat omnia uerba hec: conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificātes et laudantes deum in om̄ib' que audierāt et uiderant: sicut dictū est ad illos. Et postq̄ consumati sunt dies octo. ut circūcidere puer: uocatū est nomen ei' ih̄sus. Quod uocatū est ab angelo

v
 .a. Lu. ij. M̄.
 .ij.
 r
 .b. Lu. ij.

priusq̄ i utero conciperet. Et postq̄ impleti sunt dies purificationis eius secundum legem moysi tulerunt illum in hierusalem. ut si steret eum domino: sicut scriptum est in lege domini. Quia omne masculinum adaperies vulva. sanctum domino vocabitur. Et ut daret hostiam secundum quod dictum est in lege domini: par turturam aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in hierusalem cui nomen symeon. Et homo iste iustus et timoratus expectans consolacionem israel: et spiritus sanctus erat in eo. Et responsus acceperat a spiritu sancto. non visurum se mortem: nisi prius videret christum domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum induceret puerum iherosolimam parentes eius. ut faceret secundum consuetudinem legis pro eo: et ipse accepit eum in vlnas suas: et benedixit deus et dixit. Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum quod parasti ante faciem omnium populorum: lumen ad revelacionem gentium: et gloriam plebis tue israel. Et erat pater eius et mater mirantes super hijs que dicebant de illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam. et in resurrectionem multorum in israel: et in signum cui tradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius: ut reuelentur ex multis cordibus cogitaciones. Et erat ana prophetissa filia phanuel de tribu aser: et hec precesserat in diebus multis: et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hec vidua usque ad annos octogintaquatuor: que non discedebat de templo. ieiunijs et obsecracionibus serviens nocte ac die. Et hec ipsa hora superveniens confitebatur domino: et loquebatur de ipso. omnibus qui expectabant redemptionem israel. Et ut profecerunt omnia secundum legem domini: reversi sunt in galileam. in civitate sua nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur. plenus sapientia: et gratia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per omnes annos in hierusalem in die solenni pasce. Et cum factus esset annorum duodecim. ascendentibus illis in hierosolimam secundum consuetudinem diei festi. presumatisque diebus cum rediret. remansit pu-

er ihesus in hierusalem: et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu: venerunt iter diei: et requirebant eum inter cognatos et notos. Et non inveniētes regressi sunt in hierusalem: requirentes eum. Et factum est post tribuum. inveniunt eum in templo sedentem in medio doctorum: audientem illos. et interrogantem eos. a. Stupebant autem omnes qui eum audiebant. super prudentiam et responsis eius. Et videntes ammirati sunt. b. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego. dolentes querebamus te. Et ait ad illos. Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quia in hijs que patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis: et venit nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba hec proferens in corde suo. Et ihesus proficiebat sapientia et etate et gratia apud deum et homines.

Capitulum.

Anno autem quintodecimo imperij tiberij cesaris. procurante pontio pilato iudeam: tetrarcha autem galilee herode: philippo autem fratre eius tetrarcha ituree et traconitidis regionis: et lysania abiline tetrarcha. sub principibus sacerdotum anna et caypha: factum est verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto. c. Et venit in omnem regionem iordanis predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum: sicut scriptum est in libro sermonum ysaiie prophete. Vox clamantis in deserto parate viam domini: rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur: et omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt prava in directa et aspera in vias planas: et videbit omnis caro salutem dei. d. Dicebat ergo ad turbas que exiebant ut baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum: quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitencie: et ne ceperitis dicere patres habemus abraham? Dico enim vobis: quia potens est de-

ij
a. Lu. iij. Me
lxij. M. xij.
r
b. Lu. v.

ij
Lu. vi. Me. vij
Jo. ij. r. xpo.

i
c. Lu. vij. Me
Me. vij. M. ij
Joh. r.

v
d. Luce. vij.
Math. r.

de lapidibus istis suscitare filios abrahe. **N**am securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. **a.** Et interrogabant eum turbe dicentes. Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illi. Qui habet duas tunicas det non habenti: et qui habet escas similiter faciat. **V**enerunt autem et publicani ut baptizarentur: et dixerunt ad illum. Magister. quid faciemus? At ille dixit ad illos. Nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. **I**nterrogabant autem eum et milites dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait illis. Neminem concuciatitis neque calumniam faciatis: et preti estote stipendijs vestris. **E**xistimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne. ne forte ipse esset christus: respondit iohannes dicens omnibus. **b.** Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior: cuius non sum dignus soluere corrigias calciamentorum eius: ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. **c.** **Q**uius ventis labrum in manu eius: et purgabit aream suam. et congregabit triticum in horreum suum: paleas autem comburet igni inextinguibili. **M**ulta quidem et alia exhortans evangelizabat populo. **d.** **D**erodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de herodiade uxore fratris sui. et de omnibus malis que fecit herodes: adiecit et hoc super omnia: et inclusit iohannem in carcerem. **e.** **F**actum est autem cum baptizaretur omnis populus: et ihesus baptizato et orate apertum est celum: et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: et vox de celo facta est. **T**u es filius meus dilectus: in te complacuit mihi. **f.** **E**t ipse ihesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius ioseph. qui fuit hely. qui fuit mathath. qui fuit leui. qui fuit melchi. qui fuit ianne. qui fuit ioseph. qui fuit mathathie. qui fuit amos. qui fuit naum. qui fuit hesli. qui fuit nagge. qui fuit maath. qui fuit mathathie. qui fuit semei. qui fuit ioseph. qui fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit resa. qui fuit zorobabel. qui fuit salathiel. qui fuit neri. qui fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit tho-

san. qui fuit helmaban. qui fuit her. qui fuit ihesu. qui fuit heliezer. qui fuit iorim. qui fuit matthath. qui fuit leui. qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui fuit ioseph. qui fuit iona. qui fuit heliachim. qui fuit melcha. qui fuit menna. qui fuit mathata. qui fuit nathana. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit obeth. qui fuit booz. qui fuit salomō qui fuit naason. qui fuit aminadab qui fuit aran. qui fuit esron. qui fuit phares. qui fuit iude. qui fuit iacob. qui fuit ysaac. qui fuit abrahe. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit seruch. qui fuit ragau. qui fuit phaleth. qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit chayna qui fuit arpharat. qui fuit sez. qui fuit noe qui fuit lamech. qui fuit mathusale. qui fuit enoch. qui fuit iareth. qui fuit maleel. qui fuit chayna. qui fuit enos. qui fuit seth. qui fuit adam. qui fuit dei.

Capitulum III.

Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane: et agebat in spiritu in desertum diebus quadraginta: et temptabatur a dyabolo. **b.** **E**t nihil manducavit in diebus illis: et summatis illis esurijt dixit autem illi dyabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic ut panis fiat. **E**t respondit ad illum ihesus. Scriptum est. quod non in pane solo vivit homo: sed in omni verbo dei. **E**t duxit illum dyabolus: et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento temporis: et ait illi. Tibi dabo potestatem hanc universam. et gloriam illorum: quia michi tradita sunt. et cui volo do illa. **T**u ergo precidens si adoraveris coram me: erunt tua omnia. **E**t respondens ihesus dixit illi. Scriptum est. Dominum deum tuum adorabis: et illi soli servies. **E**t duxit illum in hierusalem. et statuit eum super pinnam templi: et dixit illi. Si filius dei es: mitte te hinc deorsum. **S**criptum est enim. quod angelis suis mandavit de te. ut preservent te. et quia in manibus tollent te. ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. **E**t respondens ihesus ait illi. Dictum est. Non temptabis dominum deum tuum. **E**t consummata omni temptatione: dyabolus recessit ab illo usque ad tempus.

a. Lu. ix.

b. Lu. x. Me. xj. Mz. iij. Jo xij. z. vj. z. xij z. xxvij.

c. Lu. xj. Me. xij.

d. Lu. xij. Me. cxliij. Mz. lix.

e. Lu. xij. Me. cxij. Mz. v. Jo xv.

f. Luce. xij. Me. j. Jo. j. et iij. z. v.

g. Lu. xv. Me. xv. Mz. xvj.

h. Lu. xvj. Me. xvj.

i
 .a. Luce. xvij.
 Mf. xxij. Mf.
 xxvij. Jo. xlvj
 r
 .b. Luce. xvij.

i
 .c. Lu. xix. Mf
 cxlij. Mf. l. Jo.
 lix. r
 .d. Lu. xx.

i
 .e. Lu. xxi. Mf
 cxlij. Mar. li.
 Jo. xxxv. r
 .f. Lu. xxij.

vij
 .g. Luce. xxij.
 Mf. xij. ij
 .h. Luc. xxij.
 Mf. lxij. Mar.
 xij. vij
 .i. Lu. xxv. Mf
 xxij.

.a. Et regressus est ihesus in virtute spiritus in galilea: et fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum: et magnificabatur ab omnibus.
 .b. Et venit nazareth ubi erat nutritus: et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam: et surrexit legere. Et traditum est illi liber ysaie prophete. Et ut revolvit librum: invenit locum ubi scriptum erat. Spiritus domini super me propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me: sanare contritos corde. predicare captivis remissionem et cecis visum: dimittere profractos in remissionem: predicare annum domini acceptum: et diem retributionis. Et cum plievisset librum: reddidit ministro et sedit. Et omnes in synagoga oculi erant intenti in eum. Cepit autem dicere ad eos: quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratiae. quae procedebat de ore ipsius: et dicebant. Nonne hic est filius ioseph. d. Et ait illi. Utique dicetis mihi hanc similitudinem. Medice cura te ipsum. Dixerunt pharisei ad ihm. Quanta audivimus facta in capharnaum: fac et hic in patria tua. e. Ait autem. Amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua. f. In veritate dico vobis: multae viduae erant in israel in diebus helie quando clausum est caelum annis septem et mensibus sex cum facta esset fames magna in omni terra: et ad nullam illarum missus est helias. nisi in sarepta sydonie. ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in israel sub heliseo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi naaman sirus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes. Et surrexerunt et eiecerunt illum ex civitate: et duxerunt illum usque ad supercilium montis. super quem civitas illorum erat edificata: ut precipitarent eum. Ipse autem transiens. per medium illorum ibat. g. Et descendit in capharnaum civitatem galilee: ibique docebat illos sabbatis. h. Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat primo ipsius.
 .i. Et in synagoga erat homo habens demonium immundum: et exclamavit voce magna dicens. Sine: quid nobis. et tibi ihesu nazarene: venisti perdere nos. Scio te quia sis sanctus dei. Et increpavit illum ihesus dicens. Obmute-

sce: et exi ab eo. Et cum percussisset illum demonium in medio exiit ab illo: nihilque illi nocuit. Et factus est pavor in omnibus: et colloquebantur ad invicem dicentes. Quod est hoc verbum: quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus et exeunt. Et divulgabatur fama de illo. in omnes locum regionis. k. Surgens autem ihesus de synagoga. introiit in domum simonis. Doctrina autem simonis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit febrim et dimisit illam: et continuo surgens misit illis. Cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus. ducebant illos ad eum: at ille singulis manus imponens curavit eos. l. Eruebant autem demonia a multis clamantia et dicentia: quia tu es filius dei. Et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. m. Facta autem die egressus ibat in desertum locum: et turba requirebant eum et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et alijs civitatibus oportet me evangelizare regnum dei: quia ideo missus sum. Et erat predicans in synagogis galilee.

Capitulum. V.

HActum est autem cum turba irruerent in eum ut audiret verbum dei: et ipse stabat secus stagnum genazareth. Et vidit duas nautes stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant et lavabant retia. Ascendens autem in unam navium que erat simonis: rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedes docebat de navicula turbas. n. Et antequam cessavit loqui: dixit ad simonem. Duc in altum: et laxate retia vestra in capturas. Et respondens simon dixit illi. Preceptorum pro tota noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent: concluserunt piscium multitudinem copiosam. Ruperunt autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia navi: ut venirent et adiuverent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas: ita ut pene mergerentur. o. Quod cum videret simon petrus: prostravit ab genua ihesu dicens. Exi a me: quia

ij
 .k. Luce. xxij.
 Mf. lxvij. Mf.
 xv.

vij
 .l. Luce. xxvij.
 Mf. xvj. z. xv.

vij
 .m. Lu. xxvij.
 Mf. xvij.

r
 Luce. xxix.

ix
 .n. Luce. xxx.
 Jo. cxxix. z. cc
 xxij.

r
 .o. Luce. xxxi

hō peccator sū dñe. Stupor em̄ circū
 tederat eū. 7 oēs q̄ cū illo erāt: in ca-
 ptura pisciū quā ceperāt. Silr autē
 iacobū 7 iohem filios zebedei: q̄ erāt
 socij simōis. a. Et ait ad simonē ihs
 Noli timere: ex hoc iā hoies eris ca-
 piēs. Et subductis ad terras nauib:
 relictis oīb; secuti sūt illū. b. Et fa-
 ctū ē cū eēt ī vna ciuitatū: 7 ecce viz
 plen' lepra. 7 vidēs ihs. 7 pcidēs ī fa-
 ciē suā: rogauit eū dicēs. Dñe: si vis
 potes me mūdare. Et extendēs ma-
 nū: tetigit eū dicēs. Volo. Mūdare.
 Et p̄festim lepra discessit ab illo. Et
 ip̄e p̄cepit illi vt nemī diceret: s; va-
 de ostēde te sac̄doti: 7 offer p̄ emūda-
 cōe tua sic p̄cepit moyses ī testioniū
 illis. c. Perambulabat at̄ magis fmo
 de illo: 7 pueniebāt ēbe multe vt au-
 dirēt: 7 curarēt ab ifirmitatib; suis
 .d. Ip̄e at̄ secedebat ī testū 7 orabat
 .e. Et sc̄m ē ī vna diez 7 ip̄e secebat
 docēs. Et erant pharisei sedētes 7 le-
 gis doctores q̄ venerāt ex oī castello
 galilee 7 iude. 7 hirlm: 7 vtus dñi e-
 rat ad sanādū eos. f. Et ecce viri por-
 tātes ī lecto hoīem q̄ erat paliticus:
 7 q̄rebāt eū inferre 7 ponere ante eū
 Et nō iueniētes qua pte illū iferrēt
 p̄ turba: ascenderūt sup̄ tectū. 7 p te-
 gulas sbmiserūt eū cū lecto ī mediū
 ante ihs. Quoz fidē vt vidit dixit.
 Domo: remittunt̄ tibi peccata tua.
 Et ceper̄t cogitare scribe 7 pharisei
 dicētes. Quis est h̄ q̄ loquit̄ blasphe-
 mias? Quis potest dimittere pecca-
 ta: nisi solus de? At at̄ p̄gnouit ihs
 cogitacōes eoz: rñdēs dixit ad illos
 Quid cogitatis mala ī cordib; vris?
 Quid ē facili? dicē dimittūtur tibi
 peccata: an dicere surge et ambula:
 Et aut̄ sciatis qz fili' hoīs habet po-
 testatē ī terra dimitteḃi peccata: ait
 palitico. Tibi dico surge: tolle lectū
 tuū: 7 vade ī domū tuā. Et p̄festi cō-
 surgēs corā illis tulit lectū ī quo ia-
 cebat: 7 abiit ī domū suā magnificās
 deū. Et stupor app̄hendit oēs: 7 ma-
 gnificabāt deū. Et repleti sūt timore
 dicētes: qz vidim' mirabilia hodie. g
 Et p̄ hec exijt: 7 vidit publicanū no-
 mie leui sedentē ad theloneū: 7 ait il-
 li. Sequere me. Et relictis om̄ibus:

surgēs secutus est eum. h. Et fecit ei
 p̄uuiū magnum leui in domo sua: 7
 erat turba multa publicanoz. 7 alio-
 rum qui cuz illis erant discubentes.
 Et murmurabant pharisei et scribe
 eoz: dicētes ad discipulos ei'. Qua-
 re cū publicanis 7 peccatorib; man-
 ducatis et bibitis. i. Et respōdēs ihs
 dixit ad illos nō egent q̄ sani sūt me
 dico: sed q̄ male habent. Nō veni vo-
 care iustos: sed peccatores ad peni-
 tenciā. At illi dixerūt ad eū. Quare
 discipuli iohānis ieiunant frequēter
 7 obsecracōnes faciunt. similiter et
 phariseoz: tui autē edunt 7 bibunt:
 Quib; ip̄e ait. Nunq̄d potestis filios
 sponsi dum cū illis est sponsus face-
 re ieiunare? Eminent autē dies: et cū
 ablatu fuerit ab illis sponsus tunc
 ieiunabāt in illis dieb;. Dicebat autē
 7 similitudinē ad illos. Quia nemo
 cōmissurā a nouo vestimento immittit
 in vestimentū vetus: alioquin et
 nouum rumpit: 7 veteri non puenit
 commissura a nouo. Et nemo mittit
 vinum nouū in vtres veteres: alio-
 quin rumpit vinum nouū vtres: et
 vinū effundet̄ 7 vtres peribūt. Sed
 vinum nouū in vtres novos mittē-
 duz est: 7 utraq; p̄seruant̄. Et nemo
 bibēs vetus statim vult nouū: dicit
 em̄ vetus melius ē.

Capitulū. VI.

Actū est autē in sabbato secū-
 do p̄mo. cum trāsiret p̄ sata
 vellebāt discipuli ei' spicas:
 7 manducabant p̄fricantes manib;. Quidā
 autē phariseoz dicebāt illis. Quid facitis
 qd̄ nō licet ī sabbatis? Et respōdēs ihs
 ad eos dixit. Nec hoc legistis qd̄ fecit
 dauid cū esurisset 7 ip̄e q̄ cum illo erāt:
 quomō itrauit in domū dei. 7 panes
 p̄posicōnis sumpsit 7 manducauit. 7 dedit
 hīs q̄ cū ip̄o erāt: quos nō licet māducare
 nisi tm̄ sacerdotib;. Et dicebat illis:
 qz dñs est filius hoīs eciam sabbati.
 .k. Factū est autē 7 in alio sabbato:
 vt intraret in s̄nagogam 7 doceret.
 Et erat ibi homo: et man' ei' dextra
 erat arida. Obseruabant autem scri-
 be 7 pharisei si in sabbato curaret vt
 inuenirēt vnde accusarēt eum. Ip̄e

ij
 .a. Luce. xxxij
 M̄. lxxj. M̄. x

ij
 .b. Lu. xxxij.
 M̄. lxxij. M̄.
 xxxij.

ij
 .c. Lu. xxxij.
 M̄. lxxij. M̄.
 xxxij. Jo. xlvj

ij
 .d. Luce. xxxv
 M̄. cxlix. M̄.
 lxxij.

ij
 .e. Lu. xxxvj.
 M̄. cliv. M̄.
 lxxij.

ij
 .f. Lu. xxxvij.
 M̄. lxx. M̄.
 xxxij.

ij
 .h. Lu. xxxix.
 M̄. lxxij. M̄.
 xxxij.

ij
 .i. Lu. xl. M̄.
 lxxij. M̄. xxxij.

ij
 .l. Lu. xli. M̄. cx
 iij. M̄. xxxij.

ij
 .k. Lu. xliij. M̄.
 cxvj. M̄. xxx.

vero sciebat cogitacões eor: et ait bo
 mini q̄ habebat manū aridā. Surge
 et sta in mediū. Et surgens stetit. Ait
 autē ab illos ih̄sus. Interrogo vos si
 licet sabbatis bñfacere an male: aiaz
 saluā facē an pdere: Et circūspectis
 om̄ibz dixit homī. **Extēde manū tuā**
Et extendit: et restituta ē sanitati ma
nus e⁹. Ip̄i autē repleti sūt insipiēcia
 et colloquebāf adinuicē. quidnā face
 rēt d̄ ih̄su. a. **Factū ē autē i ill diebz ex**
ijt i montē orare: et erat pnoctans in
oracōne dei. b. Et cū dies factus esset
vocauit discipulos suos: et elegit duo
decim ex ip̄is. q̄s et apostolos nomia
uit: simonē quē cognomiāuit petrū et
andrea fratrē eius: iacobū et iohānez
philippū et bartholomeū. mattheum et
thomam iacobū alpheī et simonē qui
vocať zelotes et iudā iacobi: et iudam
scarioth qui fuit pditor. c. Et descen
tens ih̄sus de mōte cū illis stetit in lo
co cāpestri et turba discipulor ei⁹: et
mltitudo copiosa plebis ab oī iudea
et hierusalem et maritima et tyri et si
donis. qui venerāt ut audirēt eū: et sa
narenť a lāguozibz suis. Et qui vera
banť a spiritibz imundis curabanť.
Et om̄is turba querebat eū tangere:
quia virtus de illo exibat et sanabat
om̄es. d. Et ip̄e eleuatis oculis in di
scipulos suos dicebat. e. Beati pau
pes: quia vestrū ē regnū dei. f. Beati
qui nunc esuritis: qz saturabimī. Be
ati qui nūc fletis: qz ridebitis. g. Bea
ti eritis cū vos oderint hom̄es et cuz
separauerint vos et exprobrauerint:
et eiecerint nomē vestrū tanq̄ maluz
pp̄ter filiuz hominis. Gaudete in illa
die et exultate: ecce em̄ merces vestra
multa est in celo. Secūduz hec enim
faciebant p̄phetis patres eor. h. Ae
rūtamē de vob diuitibz: qui habetis
consolacōnem vestraz. Ite vobis qui
saturati estis: quia esurietis. Ite vob
qui ridetis nūc: quia lugebitis et fle
bitis. i. Ite cū bene vob dixerint om̄s
homines. Secūduz hec em̄ faciebant
prophetis patres eor. k. Sed vobis
dico qui auditis. Diligite inimicos
vestros: benefacite hijs qui vos ote
runt. Benedicite maledicentibz vob:
orate pro calumniantibus vos. l. Et

ij
 a. Lu. xliij. Mē
 cxlix. Mē. lxxvj

i
 .c. Lu. xlv. Mē
 xxij. Mē. xxvj
 ij. Jo. xlvj.

v
 .d. Luce. xlvj.
 Mē. xxvj. v
 .e. Luce. xlvij.
 Mē. xxvij. v
 .f. Luc. xlvij.
 Mē. xxvij. v
 .g. Luce. xlix.
 Mē. xxx.

r
 .b. Lu. l.

r
 .i. Lu. lj. v
 .k. Lu. lij. Mē.
 xl.

v
 .l. Lu. liij. Mē
 xxxvij.

qui te pcusserit i maxillā: prebe ei et
 alterā: et ab eo q̄ aufert tibi vestimētū
 ecia tunicā noli p̄hibere. Om̄i autē pe
 tenti te tribue: et q̄ aufert que tua sūt
 ne repetas. m. **Et put vultis vt faci**
ant vob homines: et vos facite illis si
militer. n. Et si diligitis eos q̄ vos di
ligunt: q̄ vob est gracia: Nā et pecca
tores diligētes se diligūt. Et si bene
feceritis hijs q̄ vob benefaciūt: q̄ vo
bis ē ḡcia: Siq̄dem et peccatores hoc
faciūt. Et si mutuū dederitis hijs a q̄
bus speratis recipe: q̄ gracia ē vob:
Nam et peccatores peccatoribz fenerā
tur: vt recipiāt eq̄lia. Merūtamē dili
gite inimicos vestros: bñfacite et mu
tuum date. nihil inde sperātes: et erit
merces v̄ra multa: et eritis filij altissi
mi: qz ip̄e benign⁹ ē sup inḡtos et ma
los. Estote ḡ misericordes: sicut et p̄
vester misericors ē. o. Nolite iudicare
et nō iudicabimī. Nolite p̄temnare: et
nō p̄denabimī. Dimittite: et dimitteť
vob. Date: et dabit vob. Mensurā bo
nam et pfertā. et coagitatā et sup efflu
entē dabūt i sinū v̄rm. Eadē q̄ppe mē
sura q̄ mensi fueritis: remeciet vob.
p. Dicebat autē illis et similitudinez.
Nunquid potest eecus cecum ducē:
Nonne ambo in foueam cadūt. q. Nō
est discipulus sup magistrū: p̄fectus
autem om̄is erit: si sit sicut magister
eius. r. Quid autem vides festucā in
oculo fratris tui: trabē autē q̄ in ocu
lo tuo est non consideras: Aut quo
modo potes dicere fratri tuo. frater.
sine eiciam festucā de oculo tuo: ip̄e
in oculo tuo trabem non vides: ypo
crita eice primū trabem de oculo tuo
et tunc p̄spicies vt educas festucā de
oculo fratris tui. s. Non est enim ar
bor bona que facit fruct⁹ malos: neqz
arbor mala faciens fructum bonum
Unaqueqz enim arbor de fructu suo
cognoscitur. t. Neqz enim de spinis
colligūt ficus: neqz de rubo vindemi
ant tuam. u. Bonus homo de bono
thesauro cordis sui profert bonum:
et malus homo de malo thesauro pro
fert malum. Ex abundācia enim cor
dis os loquitur. r. Quid autez voca
tis me domine domine: et non facitis
que dico. y. Om̄is qui venit ab me. et

v
 .m. Luce. liij.
 Mē. liij. v
 .n. Lu. lv. Mē
 xli.

ij
 .o. Lu. lvj. Mē
 l. Mē. xl.

v
 .p. Lu. lvij. Mē
 clvj.

ij
 .q. Luce. lvij.
 Mē. xc. Jo. cxx
 vij. et. cxxxix.

v
 .r. Lu. lix. Mē
 lj.

v
 .s. Lu. lx. Mē.
 lvij.

v
 .t. Lu. lxj. Mē
 lvij.

v
 .u. Lu. lxij. Mē
 cxxvj.

ij
 .x. Luce. lxij.
 Mē. lix. Jo. c
 xvij.

v
 .y. Luc. lxij.
 Mē. lxj.

audit sermones meos. et facit eos: ostē
dā vobis cui similis sit. Similis ē hoī
edificāti domū q̄ fōdit ī altū: et posu
it fundamētū sup̄ petrā. Inundacōe
autē facta illisū est flumē domui illi: et
nō potuit eā mouere. Fundata enim
erat sup̄ petrā. Qui autē audit et nō fa
cit similis ē homī edificāti domū suā
supra terrā sine fundamēto: ī quā il
lusus ē flui? et continuo cecidit: et facta
est ruina dom? illius magna.

Capitulū. VII.

Quoniam autē impleisset omnia v̄ba
sua in aures plebis: intrauit
capharnaū. Centurionis at
cuiusdā suus male habēs erat mori
turus: qui illi erat p̄ciosus. Et cū au
disset de ih̄u. misit ad eū seniores iu
deor: rogans eum ut veniret. et salua
ret seruū eius. At illi cū venissent ad
ih̄m rogabant eū solícite dicentes ei:
quod dign? ē ut hoc illi p̄stes. Diligit em̄
gentē nostrā: et s̄nagogā ip̄e edifica
uit nob̄. Ihs̄ autē ibat cū illis. Et
cum iam nō longe esset a domo: misit
ad eū centurio amicos dicens. Dñe:
noli vexari. Nō em̄ sum dign? ut sub
tectū meū intres: p̄pter qd̄ et meipsuz
nō sū dignū arbitratus ut venirē ad
te: sed dic v̄bo et sanabit̄ puer meus.
Nā et ego homo sū sub potestate p̄sti
tutus. habens sub me milites: et dico
huic vade et vadit. et alio veni et venit
et suo meo fac hoc et facit. Quo audi
to ih̄us miratus est: et p̄uersus seq̄n
tibus se turb̄ dixit. Amē dico vob̄: nec
in isrl̄ tantā fidē inueni. a. Et reuer
si q̄ missi fuerāt domum: inuenerunt
suum q̄ languerat sanū. b. Et factuz
est deinceps ibat ih̄us ī ciuitatē que
vocat̄ naym: et ibat cū eo discipuli ei?
et turba copiosa. Cū autē appropinqua
ret porte ciuitatis: ecce defunct? effe
rebatur filius vnic? m̄ris sue. Et hec
vidua erat: et turba ciuitatis multa
cū illa. Quā cū vidisset dñs: misericōdia
motus sup̄ eā dixit illi. Noli flere. Et
accessit: et tetigit loculū. Hī autē qui
portabāt steterūt. Et ait. Adolescens
tibi dico surge. Et resedit q̄ erat mor
tu? et cepit loqui: et dedit illū matri
sue. Accepit autē oēs timor: et magni
ficabāt deū dicētes. Quia p̄beta ma

gnus surrexit ī nob̄: et quod de? visitauit
plebē suā. c. Et exijt h̄ sermo ī vniuer
sam iudeā de eo: et oēm circa regionē
.d. Et nūciauerūt iohāni discipuli ei?
de oībus hīs. Et puocauit duos de di
scipulis suis iohānes: et misit ad ihe
sum dicēs. Tu es q̄ v̄turus es. an a
lium expectam? Cū autē venissent ad
eū viri dixerunt. Johannes baptista
misit nos ad te dicēs Tu es q̄ v̄tur?
es an aliū expectam? In ip̄a autē ho
ra multos curauit a languoribus suis
et plagis. et spiritibus malis: et cecis m̄
tis donauit visū. Et r̄ndens dixit ill.
Euntes renūciate iohāni q̄ audistis
et vidistis. Quia ceci vidēt. claudi a
bulāt. leprosi m̄dant̄: surdi audiūt.
mortui resurgēt. pauperes euāgelizā
tur: et beatus est quicūq; nō fuerit scan
dalizatus in me. Et cū discessissent nū
cij iohānis: cepit de iohāne dicere ad
turbas. Quid existis ī desertū videre?
Arūdinē v̄eto agitātā? Sed quid exi
stis videre? Dominē mollibus vestimē
tis indutū? Ecce q̄ in veste p̄ciosa sūt
et delicijs. ī domibus regū sūt. Sed quid
existis videre? Prophetā? Utiq; dico
vob̄: et plusq̄ p̄beta. e. Dic est de quo
scriptū est. Ecce mitto angelū meum
ante faciē tuā: q̄ p̄parabit viā tuam
ante te. f. Dico em̄ vob̄: maior inter
natos mulierū p̄beta iohanne bapti
sta nemo est. Qui autē minor est in re
gno dei maior est illo. g. Et oīs popu
lus audiēs. et publicani iustificauerūt
deum: baptizati baptismo iohannis.
Pharisei atē et legisp̄iti p̄siliū dei spre
uerūt ī semetip̄os: nō baptizati ab eo.
Ait autē dñs. h. Cui ḡ similes dicā ho
mīes generacōnis hui? et cui similes
sūt? Siles sūt pueris sedētibus in foro
et loq̄ntibus adinuicē et dicētibus. Can
tauim? vob̄ tibijs et nō saltastis: lamē
tauimus et non plorastis. Venit autē
iohannes baptista neq; māducās pa
nem neq; bibens vinū: et dicitis. De
monius habet. Venit filius hominis
manducans et bibens: et dicitis. Ec
ce homo deuorator: et bibens vinuz:
amicus publicanorum et peccatoruz
Et iustificata est sapientia. ab oībus
filijs suis. i. Rogabat autem illum q̄
dam de phariseis ut manducaret cum

r
.c. Luc. lxxij.
v
.d. Luce. lxxij.
Math. c.ij.

ij
.e. Lu. lxx. Mē
c.ij. M̄. i.

v
.f. Lu. lxxij. Mē
c.ij.

r
.g. Lu. lxxij.

v
.h. Lu. lxxij.
Math. cvij.

i
.i. Luc. lxxij.
Mat. cclxxvj.
M̄. clviij. Jo.
xcviij.

Ma. Jo. xxx.

Ma. Jo. xxx.

illo. Et ingressus domū pharisei discubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix. ut cognouit quod ihesus accubisset in domo pharisei attulit alabastrū unguenti: et stans retro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius. et capillis capitis sui tergebat: et osculabatur pedes eius et unguento ungebat. Et dicens autem phariseus qui vocauerat eum: ait in se dicens. Nunc si esset propheta: sciret utique quod et qualis est mulier quæ tangit eum quia peccatrix est. Et respondens ihesus dixit ad illum. Simon: habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitorum erant cuidam feneratori: unus debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent: donauit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens simon dixit. Estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et puerus ad mulierem dixit simoni. Vidēs hanc mulierem? Intraui in domū tuā: aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lacrimis rigauit pedes meos. et capillis suis terxit. Osculū mihi non dedisti: hec autem ex quo intraui non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Qui autem minus dimittit minus diligit. Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt qui simul accubebant dicere intra se. Quis est homo qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te salutā fecit. Vade in pace.

f
Lu. lxxv.

Capitulū. VIII.

Factū est deinceps. et ipse iter faciebat per ciuitates et castella predicans et euangelizans regnū dei: et duodecim cum illo. et mulieres aliquæ. quæ erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus: maria quæ vocatur magdalene. de qua septem demonia exierant. et iohanna uxor chuze procuratoris herodis. et susanna et alie multe quæ ministrabant ei de facultatibus suis. a. Cum autem turba plurima ueniret et de ciuitatibus preperaret ad eum: dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suū. Et dum seminat aliud cecidit secus uiam. et calcaturū est. et uolus

g
.a. Lu. lxxvi.
Mē. cxxxj. Mē
fxxvj.

res celi comedere illud. Et aliud cecidit super petram. et natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius: quod esset hec parabola. Quibus ipse dixit. Nobis datus est nosse mysterium regni dei. b. ceteris autem in parabolis: ut uidentes non uideant. et audientes non intelligant. c. Est autem hec parabola. Semen est uerbum dei. Qui autem secus uiam. hi sunt qui audiunt: deinde uenit dyabolus et tollit uerbum de corde eorum. ne credentes salui fiant. Nam qui super petram: hi sunt qui cum audierint cum gaudio suscipiunt uerbum. Et hi radices non habent: quia ad tempus credunt. et in tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit hi sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et diuitiis et uoluptatibus uite euntes suffocantur: et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes uerbum retinent: et fructum afferunt in paciencia. d. Nemo autem lucernam accendens operit eam uase aut subtus lectum ponit: sed supra candelastrum ponit: ut intrantes uideant lumen. e. Non est enim occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur. et in palam ueniat. f. Audete ergo quibus audiatis. Qui enim habet dabitur illi: et quicumque non habet: etiam quod putat se habere auferetur ab illo. g. Uenerunt autem ad illum mater et fratres eius. et non poterant adire ad eum propter turbam. Et nuntiatum est illi. Mater tua et fratres tui stant foris: uolentes te uidere. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea et fratres mei hi sunt: qui uerbum dei audiunt et faciunt. h. Factum est autem in una die: et ipse ascendit in nauiculam et discipuli eius. et ait ad illos. Trans fretum trans stagnum. Et ascendunt. Et nauigantibus illis obdormiuit: et descendit procella uenti in stagnum: et compellebatur fluctibus et periclitabantur. Accedentes autem suscitauerunt eum dicentes. Preceptor perimus. At ille surgens increpauit uentum et tempestatem aque et cessauit: et

i
.b. Lu. lxxvii.
Mat. cxxxii.
Mē. fxxvii. Jo
cix. ij
.c. Lu. lxxviii.
Mē. cxxx. Mē
fxxviii.

ij
.d. Lu. lxxix.
Mē. fxxix. Mē
fxxix. ij
.e. Luce. lxxx.
Mē. xcij. Mē
xl. ij
.f. Lu. lxxxi.
Mē. cxxxj.
ij
.g. Lu. lxxxii.
Mē. cxxx. Mē
fxxx.

ij
.h. Lu. lxxxiii.
Mē. lxxij. Mē
fxxxj.

facta ē trāquillitas. Dixit at̄ ill. Ubi ē fides v̄a: Qui timētes mirati sunt abinuicem dicētes. Quis putas h̄ ē? Quia ⁊ ventis ⁊ mari īperat. et obe- diūt ei. Et nauigauerūt ad regiones gerasenoz. q̄ est ꝓtra galileā. Et cum egressus esset ad terram occurrit illi vir q̄dam qui habebat demoniū iam temporibz multis: ⁊ vestimēto nō in duebat: neq; in domo manebat sed i monumētis. Is vt vidit ih̄m ꝓcidit añ illū: ⁊ exclamās voce magna dixit. Quid mihi ⁊ tibi ē ih̄u fili dei altissimi: Obsecro te: ne me torq̄as. Preci- piebat em̄ spiritui imundo: vt exiret ab hoīe. Multis em̄ temporibz arripi- ebat illū: ⁊ vinciebat cathenis ⁊ cō- pedibz custoditus: ⁊ ruptis vinculis agebatur a demonio in deserto. Inē- rogauit autē illū ih̄s dicens. Quid ti- bi nomē ē? At ille dixit Legio. Quia intrauerāt demonia multa in eū. Et rogauerūt illū: ne īperaret illis vt i abissum irent. Erat aut̄ ibi grex por- corū multoz pascentiū in mōte: ⁊ ro- gabant eū vt ꝓmitteret eis in illos i- grebi. Et ꝓmisit illis. Exierūt ḡ de- monia ab homine: ⁊ intrauerunt in porcos: et impetu abiit grex perpre- ceptis in stagnū: ⁊ suffocatus ē. Quod vt viderūt factū qui pascebāt fugerūt ⁊ nūciauerūt in ciuitatē ⁊ in villas. Exierūt autē videre qd̄ factū est: ⁊ ve- nerūt ad ih̄m. ⁊ inuenerūt hominem sedentē a q̄ demonia exierāt vestitus ac sana mente ad pedes eius: ⁊ timu- erunt. Nūciauerūt autē illis ⁊ qui vi- derāt: quō sanus factus esset a legio- ne. Et rogauerūt illū om̄s multitu- do gerasenoz. vt discederet ab ip̄is: quia magno timore tenebāt. a. Ip̄e autē ascendēs nauim reuersus est. Et rogabat illū vir. a quo demonia exi- erant vt cū eo esset. Dimisit autē eū ih̄s dicens. Redi in domum tuam: ⁊ narra quāta tibi fecit de⁹. Et abiit ꝓ uniuersam ciuitatē predicās: quā- ta illi fecisset ih̄s. b. Factū est autē cum redisset ih̄s: excepit illum tur- ba. Erant autem omnes expectātes eum. Et ecce venit vir cui nomen ia- irus ⁊ ip̄e princeps s̄ynagoge erat: ⁊ cecidit ad pedes ih̄u. rogans eum vt

intraret in domum eius: quia vnica filia erat ei fere annozum duodecim et hec moriebatur. Et contigit dum iret: a turbis cōprimebatur. Et mu- lier quedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim: que in medicos erogauerat omnem substanciā suaz nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius: ⁊ confestim stetit fluxus sāgui- nis eius. Et ait ih̄s. Quis est q̄ me tetigit? Negantibz autem omnibz: di- xit petrus ⁊ qui cum illo erant. Pre- ceptoz. turbe te cōprimūt ⁊ affligūt: et dicis quis me tetigit? Et dixit ih̄s Tetigit me aliquis. Nam ⁊ ego noui virtutem de me exisse. Videns autē mulier quia non latuit. tremens ve- nit et procidit ante pedes eius: et ob- quam causam tetigerit eum indica- uit coraz omni populo: ⁊ quēadmo- dum ꝓfestim sanata sit. At ipse dixit ei. Filia: fides tua te saluam fecit. Glade in pace. Adhuc illo loquente. venit quidam ad principem s̄ynago- ge dicēs ei quia mortua est filia tua noli vexare illum. Ihesus autem au- dito hoc verbo: respondit patri puel- le. Noli timere. Crede tantum: ⁊ sal- ua erit. Et cum venisset ad domū. nō permisit intrare secum quenquā nisi petrum ⁊ iacobū ⁊ iohannem: ⁊ pa- trem ⁊ matrem puelle. Flebant autē omnes: et plangebant illam. At ille dixit. Nolite flere. Non ē mortua pu- ella sed dormit. Et deridebant eū: sci- entes quia mortua esset. Ip̄e autem tenens manum eius clamauit dicēs Puella surge. Et reuersus est sp̄i- tus eius: ⁊ surrexit ꝓtinuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus ꝓcepit ne ali- cui dicerent qd̄ factum erat.

Capitulū. IX.

Qonuocatis autem ih̄s duo- decim apl̄is. dedit illis virtu- tem ⁊ potestātē sup om̄ia de- monia: ⁊ vt languores curarent. Et misit illos ꝓdicare r̄gnū dei: ⁊ sanare infirmos. c. Et ait ad illos. Nihil tu- leitis i via neq; v̄gā neq; perā. neq; panē neq; pecuniā neq; duas tūcas

ij
Lu lxxxviij Mc
lxxxix M̄. xxx

ij
.c. Lu. lxxxviij
Math. lxxxiiij.
M̄. liij.

oij
Lu. lxxxviij
M̄. xxx

o
Lu. lxxxviij
M̄. xxx

ij
 .a. Lu lxxxviii
 Mf. lxxxviii. 7.
 lxxxv. Mf. lv.
 viij
 .b. Lu. lxxxix.
 Mf. lvj.
 ij
 .c. Lu. xc. Mf.
 cxliij. Mf. lvij

viij
 .d. Lu. xcj. Mf.
 lxj. iij
 .e. Lu. xcij. Mf.
 cxlvj. Jo. xlvij
 i
 .f. Luce. xciiij.
 Mf. cxlvij. Mf.
 lxviij. Jo. xlv.

i
 .g. Luc. xciiij.
 Mf. cxlvij. Mf.
 lxxxij. Jo. lxxx
 iij.

ij
 .h. Luce. xcvi.
 Math. clxxviiij.
 Mf. lxxxiiij.

ij
 .i. Luce. xcviij.
 Mf. clxx. Mf.
 lxxxv.

habeatis. Et i quacūq; domū intue-
 ritis ibi manete: 7 ide ne exeat. .a.
 Et quacūq; n̄ receperit vos: exētes de
 ciuitate illa ecia puluerē pedū v̄roz
 excutite i testimonium sup illos .b.
 Egressi at̄ circūbāt p castella: euan-
 gelizātes 7 curātes ubiq;. c. Audiuit
 at̄ herodes tetrarcha oīa q̄ fiebāt ab
 eo. et hesitabat eo q̄ diceret̄ a quibus-
 dā qz iohes surrexit a mortuis: a quibus-
 dam vero qz helyas apparuit: ab
 alijs at̄ qz p̄pha vn̄ de atiqs surrexit
 Et ait herodes. Iohes ego decollauī
 Quis ē at̄ iste de q̄ ego talia audio?
 Et querebat vidē eū. d. Et r̄uersi apli
 narrauerūt illi quacūq; fecerūt. e. 7 assum-
 ptis ill' secessit seorsū i locū desertū. q̄
 ē bethsaide. Qd̄ cū p̄gnouisset turbe
 secuti sūt illū: 7 excepit illos 7 loq̄ba-
 tur ill' de regno dei: 7 eos q̄ cura indi-
 gebāt sanabat. f. Dies at̄ cepat decli-
 nare. Et accedētes duodeci dixerūt il-
 li. Dimitte t̄bas: ut eūtes in castella
 villasq; q̄ circa sūt diuertāt 7 iueni-
 ant escas: qz h̄ i loco deserto sum'. Ait
 at̄ ad illos. Vos date ill' māducare.
 At illi dixerūt. Nō sūt nob̄ plusq̄ qn̄-
 qz panes 7 duo pisces: nisi forte nos
 eam'. 7 emam' i oēm hāc t̄bā escas.
 Erāt at̄ fere viri qn̄qz milia. Ait at̄
 ad discipulos suos. Facite illos disci-
 bere p̄ quīna qn̄quagenos: 7 ita fe-
 cerūt. Et discubuerūt oēs. Acceptis
 at̄ qn̄qz panib; 7 duob; piscib; respe-
 xit i celū 7 b̄ndixit illos 7 fregit 7 di-
 stribuit discipul' suis: ut ponerēt an̄
 turbas. Et māducauerūt oēs: 7 satu-
 rati sūt. Et sublatū ē qd̄ supfluit ill'
 fragmētoz cophini duodeci. g. Et fa-
 ctū ē cū solus esset orās. erāt cū illo
 7 discipuli: 7 interrogauit illos dicēs
 Quē me dicūt esse turbe? At illi r̄s-
 derūt 7 dixerūt iohes baptistā: alij at̄
 helyā: alij v̄o qz vn̄ p̄pheta de p̄orib;
 surrexit. Dixit aut̄ illis. Vos at̄ quē
 me esse dicitis? R̄ndēs s̄ymō petr' dī-
 xit. Xpm dei. h. At ille increpās illos
 p̄cepit ne cui dicerēt hoc: dicens. qz
 oportet filiū hoīs multa pati 7 r̄pro-
 bari a seniorib; et p̄ncipib; sacerdotū.
 et scribis 7 occidi. 7 tertia die re-
 surgere. i. Dicebat aut̄ ad omēs. Si
 q̄s vult post me venire. abneget se

metipm: 7 tollat crucē suā quotidie:
 et sequat̄ me. Qui em̄ voluerit aiām
 suā saluā facere p̄det illā. Nam q̄ p̄-
 diderit aiām suā p̄ter me: saluā fa-
 ciet illaz. Quid em̄ p̄ficit homini si
 lucret̄ vniuersū mundū: se aut̄ ipsuz
 p̄dat 7 detrimentū sui faciat: k. Nam
 q̄ me erubuerit 7 meos s̄mōnes: hūc
 fili' hoīs erubescet cū venerit i ma-
 iestate sua 7 p̄ris 7 sanctorūz angelo-
 rum. l. Dico aut̄ vob; vere sūt aliq̄ h̄
 stātes. q̄ nō gustabūt mortē donec vi-
 deāt regnū dei. Factū ē aut̄ post hec
 v̄ba fere dies octo: 7 assūpsit petr' et
 iacobū 7 iohannē: 7 ascēdit i montē
 ut oraret. Et factū ē dū oraret: spe-
 cies vult' eius altera. 7 vestitus eius
 albus refulgēs. Et ecce duo viri loq̄-
 ban̄ cū illo. Erāt at̄ moyses 7 hely-
 as visi i maiestate: et dicebāt excessū
 eius. quē cōpleturus erat i hierusa-
 lem. Petrus vero 7 q̄ cū illo grauati
 erāt somno. Et euigilātes viderunt
 maiestates eius: 7 duos viros q̄ sta-
 bāt cū illo. 7 factuz est cum descende-
 rēt ab illo: ait petr' ad ih̄sum. Prece-
 ptor bonū ē nos h̄ esse: 7 faciam' tria
 tabernacula: vnū tibi. 7 vnū moysi.
 7 vnū helye. Nesciēs qd̄ diceret. Dec
 aut̄ illo loquēte. facta est nubes 7 ob-
 umbrauit eos: et timuerūt intrātib;
 illis i nubem. Et vox facta ē de nube
 dicens. Hic est filius meus dilectus:
 ipm̄ audite. Et dum fieret vox inuē-
 tus est ih̄sus solus. et ipi tacuerunt:
 et nemini dixerunt in illis dieb; quic-
 q̄ ex hīs que viderant. m. Factum ē
 autem in sequenti die descendētib;
 illis de monte: occurrit illis turba
 multa. Et ecce vir de turba exclama-
 uit dicens. Magister obsecro te: re-
 spice in filium meum quia vnicus ē
 mihi. Et ecce spiritus apprehēdit eū.
 et subito clamat: et elidit et dissipat
 eum cum spuma: et vix discedit dila-
 nians eum. Et rogauī discipulos tu-
 os ut eicerent illum: et non potue-
 rūt Respōdens at̄ ih̄sus dixit. O gene-
 ratio infidelis 7 p̄uersa: vsq; quo ero
 ap̄d vos 7 patiar vos? Adduc huc fi-
 liū tuū. Et cū accedēt: elisit illū dmo-
 niū 7 dissipauit. et increpauit ih̄s spm̄
 mūdū 7 sanauit puep̄ 7 reddidit illū

ij
 .k. Luc. xcviij.
 Mf. cxliij. Mf.
 lxxxvi.

ij
 .l. Lu. xcviij.
 Mf. clxxij. Mf.
 lxxxviij.

ij
 .m. Luc. xcix.
 Math. clxxiiij.
 Mf. cxj.

patri eius. a. Stupebāt aut̄ om̄es ī magnitudine dei. b. oībusq; mirātib; in om̄ib; que faciebat. dixit ad discipulos suos. Ponite vos in cordibus v̄ris sermones istos. Filius em̄ hoīs futurū est ut trabat̄ in man; hominū. At illi ignorabant verbū istud et erat velatū ante eos ut nō sentirēt illud: et timebant euz interrogare de hoc verbo. c. Intrauit aut̄ cogitacō in eos: quis eoz maior esset. At ihs videns cogitacōnes cordis illoz apprehendit puer; et statuit illū secus se: et ait illis. Quicūq; susceperit puerum istū ī nomine meo me recipit. Et quicūq; me receperit: recipit euz qui me misit. Nam q̄ minor est inter omnes vos: h̄ maior est. d. Respondens aut̄z iohānes dixit. Preceptor vidimus quendā in nomīe tuo eiciētem demonia: et phibuum; eum. quia nō sequit̄ te nobiscū. Et ait ad illos ihs. Nolite phibere. Qui em̄ nō est aduersū vos p̄ vobis ē. e. Factum ē aut̄ dū cōplerent̄ dies assumptōnis eius: et ip̄e faciē suā firmanit̄ ut iret hierl̄m. Et misit nūcios ante p̄spectū suum: et euntes intrauerūt in ciuitatem samaritanoz ut prepararēt illi. Et nō r̄ceperunt eū: quia facies ei; erat euntis hierusalem. Cū vidissent aut̄ discipuli eius iacobus et iohānes dixerūt. Domine vis dicimus ut ignis descendat de celo: et cōsumat illos sicut helyas fecit. Et p̄uersus increpauit illos dicēs. Nescitis cuius spūs estis. Fili; em̄ hoīs nō veit̄ animas p̄tere sed saluare. Et abierūt in aliud castellū. f. Factū est aut̄ ambulanti; illis in via: dixit quidam ad illū. Sequar te quocūq; ieris. Dixit illi ihs. Culpes foueas habēt. et volucres celi nidos: filius aut̄ hominis nō habet vbi caput suū reclinet. Ait aut̄ ad alterū. Sequere me. Ille aut̄ dixit. Dñe: p̄mitte mibi p̄mū ire. et sepelire patres meū. Dixitq; ei ihs. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu aut̄ vade et annūcia regnū dei. g. Et ait alter. Sequar te domie sed p̄mitte mibi p̄mum renūciare hijs qui domi sunt. Ait ad illum ihs. Nemo mittens manum suam ad ara-

trum et aspiciens retro: aptus est regno dei.

Capitulū. .X.

Post hec aut̄ designauit domus et alios septuagintaduos et misit illos binos ante faciem suam in oēm ciuitatē et locum quo erat ip̄e venturus. Et dicebat illis. h. Messis quidem multa: operarij aut̄ pauci. Rogate igit̄ dominuz messis: ut mittat operarios in messes. i. It̄e: ecce ego mitto vos sicut agnos in lupos. k. Nolite portare sacculuz neq; perā neq; calciamēta: et neminez per viā salutaueritis. l. In quacūq; domū intraueritis. p̄mū dicite pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis. requiescet sup̄ illū pax vestra: sin aut̄ ad vos reuertet̄. In eadē aut̄ domo manete: edentes et bibentes q̄ apud illos sūt. Dignus ē em̄ operari; mercede sua. Nolite trāsire de domo ī domū. m. Et ī quacūq; ciuitatē īueritis et susceperit vos māducate q̄ apponūt̄ vob;: et curate infirmos qui ī illa sunt: et dicite illis appropinq̄bit ī vos regnū dei. n. In quacūq; aut̄z ciuitatē intraueritis et nō susceperit vos: exeūtes in plateas eius dicite. Eciā puluerē q̄ adhesit nob; de ciuitate v̄ra extergim; ī vos. Tamē hoc scitote qz appropinquabit regnum dei. Dico vob;: quia sodomis ī die illa remissius erit q̄ illi ciuitati. o. Ne tibi corozaim de tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte fuissent v̄tutes q̄ facte sūt ī vob; olim ī cilicio et cinere sedētes peniterēt. Verūt̄n̄ tyro et sidoni remissi; erit ī iudicio q̄ vob;. Et tu capharnaū vsq; ad celum exaltata: vsq; ad ifernū demergeris. p. Qui vos audit me audit: et q̄ vos spernit me spernit. Qui at̄ me sp̄nit: sp̄nit eū q̄ me misit. q. Reuersi sūt at̄ septuagintaduo cū gaudio dicētes. Dñe: eciā demonia subiciūt̄ nob; ī nomine tuo. Et ait ill. Quidēbā sathanan sic fulgur d̄ celo cadētē. Ecce dedi vobis potestātē calcādi sup̄ serpētes et scorpiōes et sup̄ oēm v̄tutē inimici: et nihil vobis nocebit. Verūt̄amen in hoc nolite gaudere: quia spūs vobis subiciuntur. Gaudete aut̄: qz nomina

r
Lu. cvij.
o
.b. Luc. cvij.
M̄. lxxvij.
o
.i. Lu. cix. M̄
lxxvij. ij
.k. Lu. cx. M̄
lxxij. M̄. liij
o
.l. Lu. cxj. M̄
lxxij.
ij
Luce. cxij. M̄
lxxij M̄ liij
r
.m. Lu. cxij.
ij
.n. Luc. cxij.
M̄ lxxvj M̄
lv.
o
.o. Luce. cxv.
M̄. cvij.
i
.p. Luce. cxvj.
M̄. lxxvij. M̄
lxxvj. Jo. cxx.
r
.q. Lu. cxvij.

vij
Lu. c. M̄.
ij
Lu. c. M̄.
lxxvj. M̄. xc
ij
Lu. c. M̄.
lxxvj. M̄. a.
vii
Lu. c. M̄.
lxxvj.
r
Lu. c. M̄.
o
Lu. c. M̄.
o
Lu. c. M̄.
o
Lu. c. M̄.
o
Lu. c. M̄.

v
 .a. Lu. cxviii.
 Mē. cx.

iiij
 .b. Lu. cxix.
 Mē. cxj. 7. cxij
 Jo. cxlviii.

v
 .c. Luce. cxx.
 Mē. cxxviii.

ij
 .d. Lu. cxxj.
 Mē. cxxiiij. Mē.
 cvij.

r
 .e. Luc. cxxij.

vestra scripta sunt in celis. a. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto et dixit. Confiteor tibi domine pro celi et terre: quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus: et revelasti ea parvulis. Etiam pro: quoniam sic placuit ante te. b. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quod sit filius nisi pater: et quod sit pater nisi filius: et cui voluerit filius revelare. c. Et conversus ad discipulos suos dixit. Beati oculi qui vident quae vos videtis. Dico enim vobis: quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis et non viderunt: et audire quae auditis et non audierunt. d. Et ecce quidam legisperitus surrexit temptans illum et dicens. Magister quid faciendo vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad eum. In lege quod scriptum est: Quomodo legis? Ille respondens dixit. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua: et primum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi. Recte respondisti. Hoc fac et viues. e. Ille autem volens iustificare seipsum dixit ad Iesum. Et quod est meus primum? Suscipiens autem Iesus dixit. Homo quidam descendebat ab Iherosolymis in hiericho et incidit in latrones: qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abiit seipsum relicto. Accidit autem ut factos quidam descenderet eadem via: et viso illo perterritus. Sicut et leuita: cum esset secus locum et videret eum pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum: et videns eum misericordia motus est. Et appropians alligavit vulnera eius. infundens oleum et vinum: et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum: et curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios: et dedit stabulario et ait. Curam illi habe: et quodcumque superogaveris. ego cur rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi primum fuisse illi. qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus. Glad et tu fac sicut. Factum est autem dum irent: et ipse intravit in quoddam castellum: et mulier quaedam martha nomine excepit illum in domum suam: et huic erat soror nomine maria. Quae etiam sedens secus pedes domini audiebat verbum illius: martha autem satagebat circa frequens ministerium. Quae stetit et ait. Domine: non est tibi cura quod soror mea reliquit me solam ministrare:

Dic ergo illi ut me adiuvet. Et respondens dixit illi dominus. Martha Martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit: quae non auferetur ab ea.

Capitulum. XI.

Factum est cum esset in quibusdam locis orans: ut cessavit dixit unus ex discipulis eius ad eum Domine doce nos orare: sicut ut docuit Iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cum oratis dicite. Domine sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: panem nostrum quotidianum da nobis hodie: et dimitte nobis peccata nostra sicut debetis et nos ipsi dimittimus omnibus debentibus nobis: et ne nos inducas in temptationem. g. Et ait ad illos. Quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicet illi amice comoda mihi tres panes. quoniam amicus meus venit de via ad me. et non habeo quod ponam ante illum: et ille deintus respondens dicat. noli mihi molestus esse. ias ostium clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubili. non possunt surgere et dare tibi: Et ille si perseveraverit pulsans: dico vobis. etsi non dabit illi surgens eorum amicus eius sit: propter improbitatem tamen eius surget. et dabit illi quantum habet necessarios. h. Et dico ego vobis. Petite et dabit vobis: quae petit et invenientis: pulsate et aperiet vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui quaerit invenit: et pulsanti aperiet. Quis autem ex vobis propter petit panem nunquam lapide dabit illi: Aut pisce: nunquam quod pro pisce serpentem dabit illi: Aut si pecierit ovum: nunquam porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali nostris bona data daret filijs vestris quantum magis propter vestri celestis deus dabit bonum spiritum petentibus se. i. Et erat eiciens demonium et illud erat mutum: et cum eiecisset demonium locutus est mutus: et admirate sunt esse. k. Quidam autem ex eis dixerunt In beelzebub principe demoniorum eicit demonia. l. Et alij temptantes: signum deus celo quaerentibus ab eo Ipe autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis. m. Omne regnum in seipsum divisum solabitur: et domus super domum cadet. Si autem et sathanas in seipsum divisus est quomodo stabit regnum eius: quod dicitis in beelzebub eicere me demonia? Si autem ego in beelzebub

v
 .f. Lu. cxviii.
 Mē. cxij.

r
 .g. Lu. cxxiiij.

v
 .h. Lu. cxxv.
 Mē. cxij.

v
 .i. Lu. cxxvi.
 Mē. cxij.

v
 .k. Lu. cxxvii.
 Mē. cxij. Mē.
 cxxij.

v
 .l. Lu. cxxviii.
 Mē. cxxviiij.

ij
 .m. Lu. cxxix.
 Mē. cxxij. Mē.
 cxxij.

eicio demonia: filij vtri i q eiciunt: Ido
 ipi iudices vtri erunt. Porro si i digito
 dei eicio demonia: pfecto pueit i vos
 regnu dei. Cu fortis armat' custodit
 atriu suu: i pace st oia q possidet. Si
 at fortior eo supuenies vicerit eum:
 vniuersa arma e' auferet i qbo pside
 bat: 7 spolia ei' distribuet. Qui no e
 mecu ptra me e: 7 q no colligit mecu
 dispergit. a. Cu immud' sps exierit
 de hoie pambulat p loca iaquosa. q
 rens reqem: 7 no inuenies dicit. Re
 uertar i domu mea vñ exiui. Et cuz
 venerit iuenit ea scopis mudatam.
 Tnc vadit 7 assumit septē alios sps
 secu neqores se: 7 ingressi habitat ibi
 Et fiut nouissima hois illi' peiora p
 oribo. b. Factu e aut cu hec diceret:
 extollēs vocē quedaz ml'ier de turba
 dixit illi. Beat' veter q te portauit: 7
 vbera q suxisti. At ille dixit. Quin
 ymmo beati q audiut vbu dei: et cu
 stodiut illud. c. Turb aut pcurretibo
 cepit dice. Generaco hec generaco ne
 q e: signu qrit 7 signu no dabit ei ni
 si signu ione pphē. Na sic fuit ionas
 signu niniuitis: ita erit fili' hois ge
 neraco i sti. Regina austri surget in
 iudico. cu viris generacois hui' 7 co
 demnabit illos: qz venit a finibo fre
 audire sapiencia salomonis. Et ecce
 plusq salomon h. Viri niniuite sur
 get i iudico cu generacoē hac 7 dem
 nabut illa: qz penitencia egerut ad p
 dicacoēz ione. Et ecce plusq iona h.
 .b. Nemo lucerna accedit 7 i abscondi
 to ponit neqz sb modio sed sup cate
 labru: ut q ingrediunt lumē videat.
 e. Lucerna corpis tui e ocul' tu'. Si
 ocul' tu' fuerit simplex. totu corpus
 tuu lucidu erit: si at neqz fuerit: eia
 corp' tuu tenebrosu erit. Vide g ne
 lumē qd i te e tenebre sint. Si g cor
 pus tuu totu lucidu fuerit. no habes
 aliqua pte tenebray: erit lucidu totu
 Et sicut lucna fulgoris illuabit te.
 .f. Et cu loqret: rogauit illu quidaz
 pharise' ut praderet apud se. Ihs at
 igressus recubuit. Pharise' at cepit
 intra se reputas dice: qre no bap
 tatus eet ante pradiu. Et ait dñs ad
 illu. Nuc vos pharisei qd deforis est
 calicis. 7 catini mudatis: qd autem

intus e vrm. plenu e rapina 7 iniqta
 te. Stulti: none q fecit qd deforis e
 eia id qd deint' est fecit: Merutu qd
 supest dare elemosina: 7 ecce oia mu
 da sut vob. g. Sz ve vobis phariseis
 q decimatis metā 7 rutā 7 omē olus
 7 pteritis iudiciu 7 caritate dei. Dec
 aut oportuit face: et illa no omittē.
 .h. Ele vob phariseis: qz diligitis p
 mas cathedras i synagogis. et salu
 tacōnes i foro. i. Ele vobis qz estis vt
 monumēta q no aparēt. 7 hoies am
 bulātes sup. nesciūt. k. Rñdes aut q
 baz ex legisperitis ait illi. Magister:
 hec dicens eia ptumelia nob facis.
 At ille ait. Et vob legisperitis ve: qz
 oneratis hoies oneribo q portare n
 possūt: et ipi vno digito vno no tan
 gitis sarcinas. l. Ele vob q edificatis
 monumēta pphetay: ptes aut vri oc
 ciderūt illos. Sz pfecto testificami
 ni q pntitis opibo p m vroz: qm q
 dem ipi eos occiderūt: vos aut edifi
 catis eoz sepulcra. m. Propterea et
 sapiencia dei dixit. Mittā ab illos pro
 phetas 7 apostolos 7 ex illis occidēt
 7 psequēt: vt inqrat sanguis oim p
 phetay. q effusus e a pstitucōe mudi
 a generacoē ista: a sāguine abel vsqz
 ad sanguinē zacharie. q perijt inē al
 tare 7 edem. Ita dico vob: reqret ab
 hac generacoē. n. Ele vob legisperitis
 q tulistis clauē sciencie: ipi no itroi
 stis. et eos q itroibat phibulistis. o.
 Cu aut hec ad illos diceret. ceperūt
 pharisei 7 legisperiti gūiter insiste
 re: 7 os ei' opprimere de multis insidi
 antes ei: 7 qrentes aliquid capere ex
 ore eius. vt accusarēt eū.

Capitulū. XII. p

Multis aut turb cōcurrentibo
 ita vt seinuicē pculcarēt: ce
 pit dice ad discipulos suos.
 Attendite a fermēto phariseoz qd e
 ypocrisis. q. Nihil em opertū e qd n
 reuelet: neqz absconditū qd no sciaf.
 Om q i tenebris dixistis. i lumie di
 cent: 7 qd i aure locuti estis i cubi
 culis: pdicabit in tectis. Dico autēz
 vob amicis meis ne fremā ab hjs
 q occidūt corp': 7 p' hec no habēt a
 pli' qd faciāt. Ostendā aut vob quez

.g. Lu. cxxxvi
 Mat. cxxxvii.

.h. Lu. cxxxvii
 Mat. cxxxix.

.i. Lu. cxxxv
 Mat. cxxxvii.

.k. Lu. cxxxix
 Mat. cxxxviii.

.l. Luce. cxli.
 Mat. cxxxviii.

.m. Luce. cxli.
 Mat. cxli.

.n. Luce. cxlii.
 Mat. cxxxix.

.o. Lu. cxliii.

.p. Lu. cxliii.
 Mat. cxliii Mat
 lxxix.

.q. Luce. cxlv.
 Mat. xciiij.

Lu. cxxx.

Lu. cxxxj.

Lu. cxxxij.

Lu. cxxxiiij.

Lu. cxxxv.

timateis. **T**imete eum: qui postquam occiderit
 rit habet potestatem mittere in gehēnā
Ita dico vobis: hūc timete. **N**ōne quā
 q̄ passeres veniūt dīpondio: et unus
 ex illis nō ē ī obliuione corā deo? **S**ed
 et capilli capitis vestri om̄es nume
 rati sūt. **N**olite ḡ timere: multis pas
 serib; pluris estis vos. **D**ico autē vo
 bis: oīs q̄cūq; p̄fessus fuerit me corā
 hoīb; et fili; hoīs p̄fitebit̄ illū corā
 angel̄ dei. **a.** Qui autē negauerit me
 corā hoīb; denegabit̄ corā angel̄ dei
b. Et oīs q̄ dicit v̄bū ī filiū hoīs re
 mittef ei: ei autē q̄ ī sp̄m̄ s̄ctū bla
 sphemauerit nō remittef. **c.** Cū autē
 inducēt vos in synagogas: et ad ma
 gistratus et ptātes: nolite solliciti esse
 qliter aut qd̄ r̄ndeat̄is aut qd̄ dica
 tis. **S**p̄s em̄ s̄ct; docebit vos ī ip̄a
 hora. que oporteat vos dicē. **d.** **A**it
 autē ei qd̄a de turba. **M**agister dic fr̄i
 meo: ut diuidat mecū hereditatē. **A**t
 ille dixit ei. **D**ō: q̄s me p̄stituit iudi
 cem aut diuisorē supra vos? **D**ixitq; **D**
 ad illos. **E**litete et cauetē ab om̄i aua
 ricia: qz nō ī abūdācia cuiusq; vita e?
 ē ex hīs q̄ possidet. **D**ixit at̄ similitudi
 nem ad illos dicēs. **H**om̄is quidā di
 uitis vberes fruct; ager attulit: et co
 gitabat intra se dicēs. **Q**uid faciā: qz
 non habeo q̄ p̄gregē fruct; meos? **E**t
 dixit. **H**oc faciā. **D**estruam horrea
 mea. et maiora faciā: et illuc p̄grega
 bo oīa q̄ nata sūt mibi et bona mea:
 et dicā aīme mee. **A**nima. habes ml̄
 ta bona posita ī ānos plurimos: req̄
 esce. p̄mete. bibe: epulare. **D**ixit autē
 illi de;. **S**tulte ac nocte aīaz tuā: re
 petūt a te. **Q**ue autē pasti cui; erūt:
Sic ē q̄ sibi thesaurizat: et nō ē ī deū
 diues. **e.** **D**ixitq; ad discipulos suos.
Ideo dico vobis. **N**olite solliciti eē aīe
 v̄re qd̄ māducentis: neq; corpi qd̄ in
 duamī. **N**ā pl; ē q̄ esca: et corpi plus
 q̄ vestimētū. **C**ōsiderate coruos. qz nō
 semināt neq; metūt qd̄ nō ē cellariuz
 neq; horreū: et de; pascit illos. **Q**uāto
 magis vos pluris estis ill;: **Q**uis at̄
 v̄m cogitādo potest abicē ad statu
 rā suā cubitū unū? **S**i ḡ neq; qd̄ mī
 mū ē potestis: qd̄ d̄ ceteris solliciti es
 stis: cōsiderate lilia quō crescūt. **N**ō
 laborāt neq; nent. **D**ico at̄ vobis: nec

ij
 .a. Lu. cxlvj.
 Mē. xciii. Mē
 lxxvi. ij
 .b. Lu. cxlvij.
 Mē. cxxij. Mē
 xxxij.
 ij
 .c. Lu. cxlvij.
 Mē. lxxviij.
 Mē. cxlj.
 r
 .d. Lu. cxlix.

v
 .e. Lu. cl. Mē.
 xlix.

salomō in om̄i glia sua vescebat sic
 unū ex istis. **S**i at̄ fenū qd̄ hodie ē ī
 agro. et cras ī clibanū mittit̄ deus sic
 vescit: quātomagis vos pusille fidei
Et vos nolite q̄rē qd̄ māducentis aut
 qd̄ bibatis: nolite ī sblime tolli. **D**ec
 at̄ oīa gētes mūdi q̄rūt **D**ē at̄ v̄r scit
 qm̄ hīs idigetis. **E**erūtū q̄rite p̄mū
 regnū dei et iusticiā ei;: et hec oīa adi
 cient vob;. **f.** **N**olite timē pusill; grex
 qz p̄placuit p̄ri v̄ro dare vob; regnū
g. **E**lēdite q̄ possidetis et date elemo
 sinā. **h.** **F**acite vob; sacculos q̄ nō vete
 rascūt: thesaur; nō d̄ficiētē ī cel;: q̄ fur
 nō appropriat. neq; tineā corrumpit.
Eibi ei thesaurus v̄r ē: ibi et cor v̄m
 erit. **i.** **S**int lūbi v̄ri p̄cicti et lucerne
 ardētēs ī manib; v̄ris: et vos siles ho
 mib; expectātib; d̄m̄ suū qm̄ reuer
 taf a nupcijs: ut cū venerit et pulsa
 uerit p̄festi aperiat̄ ei. **k.** **B**eati fui
 illi: q̄s cū venit d̄ns iuenerit vigilā
 tes. **A**mē dico vobis: qz p̄cinget se et fa
 ciet illos discūbere: et trāsies mīstra
 bit ill;. **E**t si venerit ī scda vigilia: et si
 in tertia vigilia venerit et ita iuene
 rit: beati sūt fui illi. **l.** **H**oc at̄ scitote
 qm̄ si sciret patef familias q̄ hora fuz
 veniret vigilaret vtiq;: et nō sineret p
 fodi domū suā. **E**t vos estote parati:
 qz q̄ hora nō putatis fili; hoīs veniet
Ait autē ei petr;. **D**ñe: ad nos dicis
 hāc pabolā an et ad oēs? **D**ixit autē
 d̄ns. **m.** **Q**uis putas ē fidel; disp̄sator
 et prudēs: quē p̄stituit d̄ns sup; fami
 liā suā ut det illis ī tpe tritici mēsu
 ram? **B**eat; ille fuus: quē cū venerit
 d̄ns iuenerit ita faciētē. **E**lere dico
 vobis: qm̄ sup; oīa q̄ possidet p̄stituet
 illū. **n.** **Q**d̄ si dixerit fuus ille ī corte
 suo. **m**orā facit d̄m̄ me; veire: et cepe
 rit pcutē fuos et ācillas et edere. et bi
 bere. et iebriari: veniet d̄ns fui illius
 ī die q̄ nō sperat et hora q̄ nescit et di
 uidet eū: p̄temq; ei; cū infidelib; po
 net. **o.** **I**lle autē fuus qui cognouit
 voluntatē domi sui. et nō p̄parauit. et
 nō fecit scdm̄ voluntatē eius vapula
 bit multis: qui autē non cognouerit
 et fecit digna plagis vapulabit pau
 cis. **O**m̄i autē cui multum datum est
 multum queref ab eo: et cui commē
 dauerūt multum: plus petent ab eo.

r
 .f. Lu. clj. ij
 .g. Lu. clj. Mē
 cxxij. Mē. cxxij
 v
 .h. Luce. clj.
 Mē. xlvj.
 r
 .i. Luce. clj.
 v
 .k. Luce. clv.
 Mē. cclxvj.
 ij
 .l. Lu. clvj. Mē
 cclxij. Mē.
 clv.
 v
 .m. Lu. clvj.
 Mē. cclxvj.
 v
 .n. Lu. clvj.
 Mē. cclxvj.
 r
 .o. Lu. clj.

.a. Ignem veni mittere i terrā: et qđ volo nisi ut accēdat: Baptismo aut habeo baptizari. et quō coartor vsq; dū pficiat: Putatis qz pacē veī mīt tē i frā: Nō dico vob: s; sepacōz. Et em̄ ex hoc qnq; in domo vna diuisi: tres i duos et duo i tres diuident: p̄r i filiū. et fili' i p̄rem suū: m̄r i filiā. et filia i matrē: socrus i nup̄ suā et nurus i socy suā. b. Dicebat at ad turbas. Cū videritis nubē orientē ab oc casu statī dicitis nimbo veit et ita fit et cū austrū flantē dicitis. qz est? erit et fit. ypocrite faciē celī et t̄re nostis pbare: hoc at t̄pus quō nō pbatis: Quid at et a vobisip̄is nō iudicatis qđ iustū ē: c. Cū at vadis cū aduersario tuo ad p̄ncipē i via. da operā liberari ab illo: ne forte t̄hat te ad iudicē. et iudex t̄dat te exactori: et exactor mittat te i carcerē. Dico tibi: n̄ exies ite donec eciā nouissimū minutum reddas. **Capit. XIII.**

Herant aut quidā ip̄o i tpe nūciantes illi de galileis: qz sanguinē pilatus miscuit cū sacrificijs eoz. Et rñdens dixit illis. Putatis qz hī galilei p̄ om̄ib; galileis peccatores fuerit qz talia passi sūt Nō dico vob: s; nisi penitēciā habueritis om̄s silit̄er pibitis sicut illi decē et octo supra q̄s cecidit turris i sy loa et occidit eos. Putatis qz et ip̄i te bitores fuerint p̄ter om̄es homines habitātes in hierusalē: Nō dico vob sed si nō penitēciā habueritis om̄es silit̄er pibitis. d. Dicebat aut et similitudinē. Arborē fici habebat quidā plātātā in vinea sua: et venit qrens fructū i illa. et nō inuenit. Dixit aut ad cultorē vinee. Ecce āni tres sūt ex quo venio qrens fructū in ficulnea hac: et nō iuenio. Succide ḡ illaz. Et qđ eciā terrā occupat: At ille rñdens dixit illi. Dñe: dimitte illā et hoc anno vsq; dū fodiā circa illā et mittam stercora. Et si quib; fecerit fructū: sin aut in futuz succides eā. Erat at docēs i synagoga eoz sabbatis Et ecce ml̄ier q̄ habebat sp̄itū infirmitatis ānis decē et octo: et erat iclinata: nec om̄ino poterat sursū respicere. Quā cū videret ih̄us vocauit eam ab se: et

ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et iposuit illi man?: et p̄festim erecta ē: et gloriificabat deum. e. Rñdens aut archisynagogus. indignas qz sabbato curasset ih̄us: dicebat turbe Sex dies sūt i q̄bo oportet opari. In hīs ḡ venite et curamini: et nō i die sabbati. Rñdens aut ad illū dñs dixit. ypocrite unusq; v̄m sabbato nō soluit bouē suū aut azinū a p̄sep̄io et ducit adaqre: Dac at filiā abrahe quaz alligauit sathanas ecce tecē et octo ānis: nō oportuit solui a vinculo isto die sabbati. f. Et cū hec diceret erubescāt oēs aduersarij ei?: et oīs plus gaudebat in vniuersis q̄ gloriose fiebant ab eo. g. Dicebat ḡ. Cui silē ē regnū dei: et cui silē estimabo illud: Simile ē grano sinapis. qđ acceptū hō misit i ortū suū et creuit: et factū ē i arborē magnā: et volucres celi requeuert̄ i ramis ei?. h. Et iterū dixit. Cui simile estimabo regnū dei Simile ē fermēto qđ acceptū ml̄ier abscondit i farine sata tria: donec fermentaref totū. i. Et ibat p̄ ciuitates et castella docēs: et iter faciēs i hieru salem. k. Ait aut illi quidaz. Dñe: si pauci sūt q̄ saluāt: Ipe aut dixit ad illos. Cōtēdite itrare p̄ angustā portam: qz multi dico vob querūt intrare. et non poterūt. l. Cū aut intrauerit paterfamilias et clauserit ostiū et incipietis foris stare. et pulsare ostiū dicētes dñe aperi nob: et rñdens dicet vob. Nescio vos vñ sitis. Tūc incipietis dicere. Māducauim? corā te et bim?: et i plateis n̄ris docuisti. Et dicet vob. Nescio vos vñ sitis. Discedit̄ te a me omnes oparij iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium. m. cū vidētis abrahā et ysaac et iacob et om̄es p̄phetas i regno dei: vos at expelli foras. Et veniēt ab oriēte et occidēte et aq̄lone et austro: et accumbēt i regno dei. n. Et ecce sūt nouissimi qui erūt p̄mi: et sūt p̄mi q̄ erunt nouissimi. o. In ip̄a die accesserūt quidam phariseoz dicentes illi. Exi et vade hinc: qz herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce eicio temonia et sanitates perficio hodie et cras: et tertia die cōsumor. Verūtū

ij
.e. Luce. clxx.
Mt. cxv. Mt.
xxv.

f
.f. Luce. clxxij.

ij
.g. Lu. clxxij.
Mat. cxv. Mt.
Mat. xliij.

v
.h. Lu. clxxij.
Mt. cxv. Mt.

ij
.i. Luce. clxxij.
Mt. lxxv. Mt.
lij. v

.k. Luce. clxx.
Mt. lv.

v
.l. Luce. clxxij.
Mt. lx.

v
.m. Lu. clxxij.
Mt. lxx.

ij
.n. Lu. clxxij.
Mt. cxix. Mt.
cxi. r

.o. Lu. clxxij

.a. Lu. clxx. Mt.

.b. Luce. clxxij.
Mt. clxxij.

.c. Luce. clxxij.
Mt. cxv.

.f. Luce. clxxij.

.l. Lu. clxxij.

v
 .a. Lu. clxxv.
 Mē. ccxli.

r
 Lu. clxxvi.

ij
 .b. Lu. clxxvij.
 Mē. ccxvi. Mē.
 ccxv.

r
 .c. Lu. clxxviii

v
 .d. Lu. clxxix.
 Mē. ccxxi.

r
 Lu. clxxx.

v
 .e. Lu. clxxxj.
 Mē. ccxxj.

oportet me hodie et cras et sequenti die
 ambulare: quia non capit prophetam proire extra
 hierusalem. a. Hierusalem hierusalem que occidis propheta-
 tas et lapidas eos qui mittuntur ad te.
 Quoties volui congregare filios tuos
 quemadmodum avis nidum suum super penam
 et noluisti. Ecce relinquo vobis domum vestram
 deserta. Dico autem vobis: quia non videbitis
 me donec veniat cum dicitis: benedictus
 qui venit in nomine domini.

Capitulum XIII.

Et factum est cum introisset ihesus in
 domum cuiusdam principis phariseorum
 sabbato manducare panem: et ipsi obsuabatur eum. Et ecce quidam
 ydropicus erat ante illum. b. Et respondens
 ihesus: dixit ad legisperitos et phariseos
 dicentes. Si licet sabbato curare? At
 illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit
 eum: ac dimisit. Et respondens ad illos dixit.
 Cuius visum azei aut bos in puteum ca-
 det: et non continuo extrahet illum die sab-
 bati? Et non poterat ad hec respondere illi.
 c. Dicebat autem et ad invitatos parabola.
 intendentes quomodo primos accubitus eligerent:
 dicentes ad illos. Cum invitatus fueris ad
 nuptias. non discubas in primo loco.
 ne forte honoratior te sit invitatus ab
 illo: et veniens is qui te et illum vocavit:
 dicat tibi da huic locum: et tunc incipias
 cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum
 vocatus fueris vade recube in novissimo
 loco: ut cum venerit qui te invitavit
 dicat tibi. Amice ascende superius. Tunc
 erit tibi gloria coram similibus discubentibus:
 d. quia omnis qui se exultat humiliabit: et qui
 se humiliat exaltabit. Dicebat autem et ei qui
 se invitaverat. Cum facis prandium aut ce-
 nam. noli vocare amicos tuos. neque
 fratres tuos neque cognatos. neque vicini-
 nos. neque divites: ne forte et ipsi te re-
 invitent: et fiat tibi retribucio. Sed cum
 facis convivium voca pauperes: debiles:
 claudos et cecos et beatus eris: quia non ha-
 bebunt retribuere tibi. Retribuet autem tibi
 in resurrectione iustorum. Hec cum audisset
 quidam de similibus discubentibus dixit
 illi. Beatus qui manducabit panem
 in regno dei. e. At ipse dixit ei. Homo
 quidam fecit cenam magnam: et
 vocavit multos. Et misit servum suum
 hora cene dicere invitatis ut veniret
 quia iam parata sunt omnia. Et cepe-

runt simul omnes excusare. Primus
 dixit ei. Villam emi: et necesse habeo
 exire et videre illam. Rogo te: habe me
 excusatum. Et alter dixit. Iuga boum
 emi quinquaginta: et eo probare illa. Rogo te
 habe me excusatum. Et alius dixit.
 uxorem duxi: et ideo non possum ve-
 nire. Et reversus servus nunciauit
 hec domino suo. Tunc iratus pater
 familias dixit servo suo. Eri cito in
 plateas et vicos civitatis: et paupe-
 res ac debiles et cecos et claudos in-
 troduc huc. Et ait servus. Domine
 factum est ut imperasti. et adhuc lo-
 cus est. Et ait dominus servo. Eri in
 vias et sepes et compelle intrare: ut im-
 pleatur domus mea. Dico autem vobis
 quod nemo virorum illorum qui vocati
 sunt gustabit cenam meam. f. Ibant
 autem turbe multe cum eo: et conuer-
 sus dixit ad illos. Si quis venit ad
 me et non odit patrem suum et matrem
 et uxorem et filios et fratres et soro-
 res. adhuc autem et animam suam:
 non potest meus esse discipulus. Et
 qui non baiulat crucem suam et venit post
 me: non potest meus esse discipulus.
 g. Quis enim ex vobis volens turris
 edificare non prius sedens compu-
 tat sumptus qui necessarii sunt. si ha-
 beat ad perficiendum: ne postea quod
 posuerit fundamentum. et non po-
 tuerit perficere. omnes qui vident in-
 cipiunt illudere ei dicentes. quia hic
 homo cepit edificare et non potuit com-
 summare. Aut quis rex iturus comit-
 tere bellum adversus alium regem:
 non sedens prius cogitat si possit cum
 decem milibus occurrere ei. qui cum
 viginti milibus venit ad se. Alioquin
 adhuc illo longe agente: legationem
 mittens rogat ea que pacis sunt. h.
 Sic ergo omnis ex vobis qui non re-
 nunciat omnibus que possidet: non
 potest meus esse discipulus. i. Bonum
 est sal. Si autem sal quoque evanue-
 rit: in quo condietur. Neque in terra
 neque in sterquilinum utile est: sed for-
 ras mittetur. Qui habet aures audi-
 endi audiat.

Capitulum XV.

v
 .f. Lu. clxxxj.
 Mē. ccxvii

r
 .g. Lu. clxxxiii

v
 .h. Lu. clxxxiv.
 Mē. ccxviii

ij
 .i. Lu. clxxxv.
 Mē. ccxix. Mē.
 ccij.

ERAT autem appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisaei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens. **a.** Quis ex vobis homo qui habet centum oves: et si periderit unam ex illis. nonne dimittit nonagintanovem in deserto et vadit ad illam que perierat donec inueniat eam? Et cum inuenerit eam imponit in humeros suos gaudens: et veniens domum conuocat amicos et vicinos dicens illis. **Congratulamini mihi: quia inueni ouem meam que perierat.** Dico vobis: quia ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente: quam supra nonagintanovem iustis qui non indigent penitentia. **b.** Aut que mulier habens dragmas decem: si periderit dragmam unam. nonne accendit lucernam et evertit domum et querit diligenter. donec inueniat eam? Et cum inuenerit: conuocat amicas et vicinas dicens. **Congratulamini mihi: quia inueni dragmam quam perideram.** **c.** Ita dico vobis: gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. **d.** Ait autem. Homo quidam habuit duos filios: et dixit adolescentiori ex illis patri. **Pater: da mihi portiones substantie que me contingit.** Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies. congregatis omnibus adolescentiorum filius peregre profectus est in regionem longinquam: et ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Et postquam omnia consumasset: facta est fames valida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni cuiusdam regionis illius: et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: et nemo illi dabat. In se autem reuersus dixit. **Quanti mercenarij in domo patris mei habundant panibus: ego autem hic fame pereor.** Surgam et ibo ad patrem meum: et dicam ei pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenarijs tuis et surgens venit ad patrem suum. Cum

autem adhuc longe esset. vidit illum pater ipsius: et misericordia motus est: et accurrens cecidit super collum eius: et osculatus est eum. dixitque ei filius. **Pater peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus.** Dixit autem pater ad seruos suos. **Cito proferte stolam primam. et induite illum: et date anulum in manu eius: et calciamenta in pedes eius.** Et adducite vitulum saginatum et occidite. et manducem et epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperunt omnes epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropinquaret domui audiuit symphoniam et chorum: et vocauit unum de suis: et interrogauit que hec essent. **Isque dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatum: quia saluum illum recepit.** Indignatus est autem: et volebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. **At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruo tibi: et nunquam mandatum tuum preterui: et nunquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer.** Sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit: occidisti illi vitulum saginatum. **At ipse dixit illi. Fili tu semper mecum es: et omnia mea tua sunt.** Epulari autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. **Ca. XVI.**

Dicebat autem et ad discipulos suos. **Homo quidam erat diues qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum: quasi dissipasset bona ipsius.** Et vocauit illum: et ait illi. **Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tue.** Jam enim non poteris villicare. **Ait autem villicus in se. Quid faciam: quia dominus meus auferet a me villicationem?** Fodere non valeo: medicare erubesco. **Scio quod faciam: ut cum amotus fuero a villicatione: recipiant me in domos suas.** Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui: dicebat primo. **Quantam debes domino meo?** **At ille dixit. Centum cados olei.** **Dixitque illi. Accipe cados tuos: et sede cito scri-**

ij
Lu. clxxvi.
Mat. lxxij. Mf
xxij.

v
a. Lu. clxxvij
Mat. clxxij.

f
b. Lu. clxxviii

v
c. Lu. clxxix.
Mf. clxxij.

f
b. Lu. cxc.

be quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait centum choros tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas: et scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est. et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? .a. Nemo suus potest duobus dominis servire. Aut enim unus odiet. et alterum diligit: aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis deo servire et mamone. b. Audiebant autem omnia haec pharisei qui erant avari: et deridebant illum. Et ait illi. Vos estis qui iustificastis vos coram hominibus. deus autem novit corda vestra. Quia quod hominibus altum est: abominatum est ante deum. c. Lex et prophetae usque ad iohannem: ex eo regnum dei evangelizatum: et omnis in illud vim facit. d. Facilius est autem celum et terram praeterire: quam de lege unum apicem cadere. e. Omnis qui dimittit uxorem suam. et alteram ducit mecham: et qui dimissa a viro ducit mecham. f. Homo quidam erat dives qui induebatur purpura et bisso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam medicus nomine lazarus: qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus. cupiens saturari de micis que cadebant de mensa divitis: et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant: et lingebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus: et portaretur ab angelis in sinu abrahae. Mortuus est autem et dives: et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos cum esset in tormentis: vidit abraham alonze. et lazarus in sinu eius: et ipse clamans dixit. Pater abraham miserere mei: et mitte lazarus ut intinguat extremum digiti sui in aquam. ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma.

v
.a. Lu. cxcj.
Mf. clviij.

r
.b. Lu. cxcij.

v
.c. Lu. cxcij.
Mf. cv.

v
.d. Lu. cxcij.
Mf. xxxij.

ij
.e. Lu. cxcv.
Mf. cxc Mf. cv

r
.f. Lu. cxcvj.

Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua: et lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur: tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint: neque inde huc transire. Et ait. Rogo ergo te pater: ut mittas eum in domum patris mei. Dabeo enim quosque fratres: ut testes illis ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi abraham. Habent moysen et prophetas: audiant illos. At ille dixit. Non pater abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait autem illi. Si moysen et prophetas non audiunt: neque si quis ex mortuis resurrexerit credent ei. .XVII. **E**t ad discipulos suos ait. Impossibile est ut non veniat scandalum. Ele autem illi per quem veniunt. Utile est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. et picatur in mare: quam ut scandalizet unum de pusillis istis. g. Attendite vobis. Si peccaverit in te frater tuus. increpa illum: et si penitentiam egerit dimitte illi. h. Et si septies in die peccaverit in te: et septies in die conversus fuerit ad te dicens. penitet me: dimitte illi. i. Et dixerunt apostoli domino. Abauge nobis fides. Dixit autem dominus. Si habueritis fidem sicut granum sinapis: dicetis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare: et obediet vobis. k. Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem boves qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe: et non dicat ei. para quod cenem et precinge te et ministra mihi donec manducem et bibam. et post haec tu manducabis et bibes: Nunquid gratiam habet suo illi: quia fecit que ei imperaverat? Non putato. Sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: servi inutiles sumus. Quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret iherusalem: transibat per mediam samariam et galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum: occurrerunt ei decem viri leprosi. Qui steterunt

ij
Lu. cxcvij. Mf.
clxxij. Mf. xc
ix.

v
.g. Lu. cxcvij.
Mf. clxxij.

v
.h. Lu. cxcix.
Mf. clxxvij.

v
.i. Lu. cc.
Mf. clxx.

r
.k. Lu. ccj.

alōge: et leuauerūt vocem dicentes. Ihesu preceptor: miserere nr̄i. Quos ut vidit dixit. **Ite:** ostendite vos sacerdotibus. et factum ē dñ̄ irent: mūdātī sūt. Unus aī ex illis ut vidit qz mundat' ē: regressus est cuz magna voce magnificans deum. Et cecidit ī faciem ante pedes ei': gratias agēs. Et hic erat samaritanus. Respondēs aūt ih̄sus dixit. Nōne decem mūdātī sūt: Et nouem ubi sunt: Nō est inuentus qui rediret. et daret gloriā deo: nisi hic alienigena. Et dixit illi. Surge vade: quia fides tua saluū te fecit. a. Interrogatus aūt a phariseis quando venit regnum dei: respondens eis dixit. Non veniet regnū dei cuz obseruatione: neqz dicēt ecce hic aut ecce illic. Ecce em̄ regnum dei ītra vos est. b. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis videre unum diem filij hominis: et nō videbitis. c. Et dicēt vob̄. Ecce hic et ecce illic. Nolite ire: neqz sectamī. d. Nam sicut fulgur corruscans desub celo in ea que sub celo sūt fulget: ita erit filius hominis in die sua. e. Primum aūt oportet illum multa pati: et reprobari a generatione hac. f. Et sicut factum est in diebus noe: ita erit et in diebus filij hominis. Etebāt et bibebant. vxores ducebant. et dabantur ad nupcias vsqz in diem qua intravit noe in archam: et venit diluuium et perdidit om̄es. g. Similiter sicut factum ē in diebus loth. Etebāt et bibebant et vendebant plantabāt et edificabant: qua die aūt exiit loth a sodomis. pluit ignē et sulphur de celo: et omnes pdidit. Secundū hec erit q̄ die fili' hominis reuelabitur. h. In illa hora qui fuerit in tecto. et vasa eius ī domo ne descendet tollē illa: et qui in agro: similiter nō redeat retro. i. Mēores estote vxoris loth. k. Quicūqz quesierit animaz suā saluā facere perdet illam. Et quicūqz perdit illaz: viuificabit eā. l. Dico vob̄: ī illa nocte erūt duo in lecto vno: vnus assumetur et alter relinquetur. Due erūt molentes ī vnum: vna assumet et altera relinq̄t. Duo in agro vnus assumet et alter relinquet. m.

Respondētes dicūt illi. Ubi domine: Qui dixit illis. Ubicunqz fuerit corpus illud congregabuntur et aquile.

Capitulū. XVIII.

Dicebat autem et parabolam ad illos: quoniam oportet sepe orare et non deficere: dicens. Iudex quidam erat in quibusdam ciuitate: qui deum non timebat et hominem non reuerbatur. Vidua autem quedam erat ī ciuitate illa: et veniebat ad eum dicens. Vindica me d' aduersario meo. Et nolebat p̄ multū tempus. Post hec aūt dixit intra se. Et si deum non timeo nec hominē reueo: tamen quia molesta est mihi hec vidua vindicabo illam: ne in nouissimo veniens sugillet me. Ait aūt dominus. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus aūt non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: et pacienciam habebit in illis. Dico vobis: quia cito faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis venies: putas inueniet fidem in terra! Dixit aūt et ad quosdam q̄ in se confidebant tāq̄ iusti et aspernabant ceteros parabolam istaz. Duo homines ascendebāt in templum ut orarēt: vnus phariseus et alter publicanus. Phariseus stās. hec apud se orabat. De' gratias ago tibi: quia nō sū sicut ceteri hominū. raptores. iniusti. adulteri: velut etiā hic publicanus. Ieiuno bis ī sabbato: decimas do omniuz q̄ possideo. Et publicanus alonge stans nolebat nec oculos ad celum leuare: sed percussit pectus suū dicens. Deus spicius esto mihi peccatori. Amē dico vob̄: descendit hic iustificatus in domum suaz ab illo. n. quia omnis qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabitur. o. Afferebāt aūt ad illū et infātes: ut eos tangeret. Quod cū viderent discipuli increpebant illos. Ihesus aūt puocans illos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Taliū ē em̄ regnū dei. p. Amē dico vobis: quicunqz non acceperit regnum dei sicut puer. non intrabit in illud. q. Et interrogauit eū quādam pnceps dicens. Magister bone: quid

Lu. cccxij.

n. Lu. cccv. Mē. cccxxj.

o. Lu. cccxvj. Mē. cxcij. Mē. cvj.

p. Lu. cccxij. Mē. clyxviij. Mē. xcij.

q. Lu. cccxij. Mē. cxcij. Mē. cvj.

a. Lu. cccij. Mē. cclv.
b. Lu. cccij
c. Lu. cccij. Mē. cclv.
d. Lu. cccv. Mē. cclv.
e. Lu. cccv. Mē. cclv.
f. Lu. cccv. Mē. cclv.
g. Lu. cccv. Mē. cclv.
h. Lu. cccix. Mē. cclv. Mar.
i. Lu. ccc. Mē. cclv. Jo. cv.
j. Lu. cccxij. Mē. cclv.
k. Lu. cccxij. Mē. cclv.
l. Lu. cccxij. Mē. cclv.
m. Lu. cccxij. Mē. cclv.

faciens vitā eternam possidebo: Dixit autē ei ihesus. Quid me dicis bonū: Nemo bonus nisi solus deus. Mandata nota. Non occides: non mecha beris. nō furtum facies. nō falsū testimoniū dices: honora patrē tuum et matrem. Qui ait. Dec omnia custo diui a iuuetute mea. a. Quo audito ihesus: ait ei. Adhuc vnus tibi deest. Omnia quecūq; habes vete et da pauperibus: et habebis thesaurū in celo: et veni sequere me. b. Quis ille auditis cōtristatus ē: quia diues erat valde. Elidens autē ihesus illum tristem factum dixit. Difficile qui pecunias habent in regnuz dei intrabunt. Facilius est em̄ camelum per foramen acus transire: q̄ diuitem intrare in regnuz dei. Et dixerunt q̄ audiebāt. Et quis potest salu' fieri? Ait illis. Que impossibilia sūt apud homines: possibilia sunt apud deū. Ait autem petrus. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sum' te. c. Qui dixit eis. Amē dico vobis: nemo ē qui reliq̄t domuz aut pentes aut fr̄es aut vxorē aut filios pp̄ regnū dei et nō recipiat multa i hoc tpe: et in seculo v̄turo vitā eternā. d. Assūpsit autē ihesus duodeci discipulos suos: et ait illis. Ecce ascendimus hierosolimā et cōsumabūtur omnia q̄ scripta sunt per p̄phas de filio hominis. Tradet' em̄ gentibz. et illudetur et flagellabit'. et cōspuetur: et postq̄ flagellauerint occidēt eum: et tertia die resurget. Et ipi nihil horū intellexerunt. Et erat v̄bum istud absconditū ab eis: et non intelligebant que dicebant'. e. Factum ē autē cū appropinq̄ret hiericho: cecus quidaz sedebat secus viā mendicās. Et cū audiret turbam p̄tereuntem: interrogabat quid hoc esset. Dixerūt autē ei: q̄ ihesus nazaren' transiret. Et clamauit dicēs. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et qui p̄ibant increpabant eum vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. Stans autē ihesus: iussit illū adduci ad se. Et cū appropinquasset: interrogauit illum dicens. Quid tibi vis faciam? At ille dixit. Dñe vt videam. Et ihesus dixit ei. Respice.

ij
 .a. Lu. ccxix. M̄. cxciiij.
 M̄. cxiij.
 ij
 b. Lu. ccxx. M̄. cxcv. M̄. cx.

ij
 c. Lu. ccxxi. M̄. cxcviij. M̄. cx.

ij
 .d. Lu. ccxxii. M̄. ccj. M̄. ccxiiij.

x
 Lu. ccxxiiij.
 ij
 .e. Lu. ccxxv. M̄. ccxviij. M̄. ccxviij.

Fides tua te saluū fecit. Et p̄festi vidit: et sequebat' illum magnificans deū. Et ois plebs vt vidit: dedit laudem deo. Capitulum. XIX. **E**ingressus p̄bulabat hiericho. Et ecce vir nomie zacheus: et hic p̄nceps erat publicanorū: et ip̄e diues. Et querebat videre ihesū quis esset: et nō poterat p̄ turba: qz statura pusillus erat. Et p̄currens ascendit in arborē sicomorū vt vidēt illuz. qz inde erat trāsiturus. Et cū venisset ad locū: suspiciēs ih̄s vidit illū: et dixit ad eū. Zachee festinans descende: qz hodie in domo tua oportet me manere. Et festinās descēdit: et excepit illū gaudēs. Et cū viderēt om̄es murmurabāt dicētes: q̄ ad hominē peccatorez diuertisset. Stans autē zacheus dixit ad dñm. Ecce dimidiū bonorū meorū domo do pauperibus: etsi qd aliquē defraudauit reddo quadrupluz. Ait ih̄s ad eū. Quia hodie salus domui huic facta ē: eo q̄ et ipse filius sit abrahe. f. Venit em̄ filius hominis querere et saluū facē qd perierat. g. Dec illis audiētibz adiciēs dixit parabolā: eo q̄ esset ipe hierlm. et qz existimarent q̄ cōfestim regnū dei manifestaret'. h. Dixit ergo. Idō quidā nobilis abiit i regionē longinquā accipere sibi regnum: et reuertit'. i. Vocatis autē decē suis suis. dedit eis decē mnas: et ait ad illos. Negociamini dū venio. Cives autē eius oberāt eum: et miserūt legationem post illum dicentes. Nolum' hunc regnare sup nos. Et factuz est vt rediret accepto regno: et iussit vocari seruos quibz dedit pecuniam: vt sciret quātum quisq; negociat' esset. Venit autē prim' dicēs. Domine: mna tua decē mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bone serue: quia in modico fuisti fidelis: eris potestatez habens supra decem ciuitates. Et alter veit dicēs. Domine: mna tua fecit quinq; mnas. Et huic ait. Et tu esto super quinq; ciuitates. Et alter veit dicēs. Domine ecce mna tua: quam habui repositaz in sudario. Timui enim te quia homo austerus es: tollis quod nō posuisti. et metis qd nō seminasti.

x
 Lu. ccxxv.

v
 .f. Lu. ccxxvi. M̄. clviij.

x
 .g. Lu. ccxxvii. M̄. clviij.

ij
 .h. Lu. ccxxviii. M̄. clviij. M̄. clviij.

v
 .i. Lu. ccxxix. M̄. clviij.

Dixit ei. De ore tuo te iudico fue ne-
 quam. Sciebas q̄ ego hō auster? sū
 tollēs qd̄ nō posui: et metēs q̄ nō se-
 minavi. Et quare nō dedisti pecuni-
 am meam ad mensā: et ego veniens
 cū usuris utiq; egissem illud. Et astā
 tibi dixit. Auferte ab illo mnam: et
 date illi qui decē mnas habet. Et di-
 xerūt ei. Dñe: habet decem mnas. a.
 Dico aut̄ vobis: qz om̄i habenti da-
 bitur et habūdabit: ab eo aut̄ qui n̄
 habet: et qd̄ habet: aufereť ab eo. b.
 Erūtamen iimicos meos illos qui
 noluerūt me regnare sup se adduci-
 te huc: et iterficate ante me. c. Et hīs
 dictis p̄cedebat ascēdes hierosolimaz.
 Et factū est cum appropinquasset ad
 bethphage et bethaniam. ad montē
 qui vocat̄ oliueti: misit duos disci-
 pulos suos dicens. Ite in castellum
 qd̄ contra vos ē. In qd̄ introeūtes.
 inuenietis pullū azine alligatū: cui
 nemo vnq; hominū sedit. Soluite il-
 lum: et adducite. Et si q̄s vos it̄ro-
 gauerit quare soluitis: sic dicetis ei.
 Quia dñs opā ei? desiderat. d. Abie-
 rūt aut̄ qui missi erāt: et inuenerūt
 sicut dixit illis stātem pullū. Solutū
 tibus aut̄ illis pulluz: dixerunt dñi
 eius ad illos. Quid soluitis pullum?
 At illi dixerūt. Quia dominus eum
 necessarium habet. Et duxerūt illuz
 ad ihesuz. Et iactātes vestimēta sua
 sup pullū: imposuerunt ihesū. Eūte
 aut̄ illo substernebat̄ vestimēta sua
 in via. e. Et cū appropinquaret iam
 ad descensū montis oliueti: ceperunt
 omnes turbe descendētium gauden-
 tes laudare deum voce magna super
 omnibus quas viderāt ututibz dicen-
 tes. Benedictus qui venit rex in no-
 mine domini: pax in celo et gloria in
 excelsis. f. Et quidā phariseorum de
 turbis dixerūt ad illuz. Magister in-
 crepa discipulos tuos. Quibz ip̄e ait.
 Dico vobis: qz si hī tacuerint lapi-
 des clamabūt. g. Et ut appropinqua-
 uit: vitēs ciuitatē fleuit sup illam di-
 cens. Quia si cognouisses et tu. Et
 quidē in hac die tua q̄ ad pacē tibi:
 nunc autē abscondita sūt ab oculis
 tuis. Quia venient dies i te. et circū-
 dabūt te iimici tui vallo: et circūda-

būt te. et coangustabūt te vndiq;: et
 ad terrā prosternēt te. et filios tuos
 qui in te sūt. h. Et nō relinquēt in te
 lapidem sup lapidem: eo q̄ nō p̄gno-
 ueris tempus visitatōis tue. i. Et in-
 gressus in templū cepit eicere emen-
 tes et vendētes i illo dicēs illis. Scri-
 ptū est: quia dom? mea domus ora-
 tionis ē. Vos aut̄ fecistis illā spelun-
 cam latronum. k. Et erat docēs q̄tti-
 die in templo. principes aut̄ sacerdo-
 tū et scribe et p̄ncipes plebis. quere-
 bant illum p̄dere: et nō inueniebant
 quibz facerēt illi. Omnis em̄ popul?
 suspēsus erat audiēs illū. Ca. XX

Et factū ē in vna diez docēte
 illo populū in templo et euā-
 gelizāte: p̄uenerūt principes
 sacerdotū et scribe cuz senioribus: et
 aiunt dicentes ad illū. Dic nobis in
 qua potestate hec facis. Aut quis ē
 qui dedit tibi hanc potestātē? Respō-
 dens aut̄ ihesus dixit ad illos. Inter-
 rogabo vos et ego vnū v̄bū. Respō-
 dete mihi. Baptismū iohannis de ce-
 lo erat: an ex homibus? At illi cogi-
 tabant inter se dicentes. Quia si di-
 xerimus de celo dicet. Quare ergo n̄
 credidistis illi? Si aut̄ dixerimus ex
 hominibus: plebs vniuersa lapidabit
 nos. Certi sunt em̄ iohannem p̄phaz
 esse. Et respōderūt se nescire vnde es-
 set. Et ihs ait illis. Neq; ego dico vo-
 bis: in qua potestate hec facio. l. Se-
 pit aut̄ dicere ad plebem parabolaz
 hanc. Domo plantauit vineā et lo-
 cavit eā colonis: et ip̄e peregre fuit
 multis temporibus. Et in tempe mi-
 sit ad cultores seruū: ut de fructu vi-
 nee darēt illi. Qui cesū dimiserūt eū
 inanē. Et addidit alteř suū mitte.
 Illi aut̄ hunc q̄ cedētes. et afficiētes
 ptumelia: dimiserūt ianem. Et abdi-
 dit terciū mitte: q̄ et illū vulnerātes
 eiecerūt. Dixit aut̄ dñs vinee. Quibz
 faciaz? Mittā filiū meū dilectū: for-
 sitan cū hūc viderit verebūt. Quē cū
 vidisset coloni: cogitauerūt in se di-
 centes. Hic ē heres. Occidam? illuz:
 ut n̄ra fiat hereditas. Et eiectū illuz
 extra vineā occiderūt. Quid ḡ faciet
 illis domn? vinee. Veniet et p̄det co-
 lonos istos: et dabit vineam alijs.

ij
 a. Lu. cccxx.
 Mf. cclxxij. Mf.
 clix.
 v
 b. Lu. cccxxij.
 Mf. cclxxij.
 ij
 c. Lu. cccxxij.
 Mf. ccvi. Mf. c
 xvij.
 ij
 d. Lu. cccxxij.
 Mf. ccviij. Mf.
 cxviiij.
 i
 e. Lu. cccxxij.
 Mf. ccix. Mf.
 cxix. Jo. c.
 v
 f. Lu. cccxxv.
 Mf. cccxij.
 r
 g. Lu. cccxxvi

ij
 h. Lu. cccxxviij
 Mf. cclij. Mf.
 cxxviij.
 i
 .i. Lu. cccxxv
 ij. Mf. ccxi.
 Mf. ccxi. Jo. r
 xi.
 i
 .k. Lu. cccxxix
 Mf. ccxx. Mf.
 cxxij. Jo. lxxxv
 ij
 Lu. ccxl. Mf.
 ccxviij. Mf. cxx
 viij.
 ij
 .l. Lu. cccxlj.
 Mf. ccxix. Mf.
 cxxviij.

i
 .a. Lu. cclij.
 Mf. cccxx. Mf.
 cccxx. Jo. lxxx
 viij. 7. lxxxix.

ij
 .b. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxx.

Quo audito dixerunt illi. Absit. Ille autem aspiciens eos ait. Quid est hoc quod scriptum est. lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. Omnis qui ceciderit super illum lapidem proquassabitur: super quem autem ceciderit. comminuet illum. a. Et querebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora: et timebant populum. Cognouerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc. b. Et obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent. ut caperent eum in sermone: ut traderent illum principatum et potestati presidis. Et interrogauerunt eum dicentes. Magister scimus quia recte dicis et doces: et non accipis personam hominis: sed viam dei in veritate doces. Licet nobis dare tributum cesari an non? Consideras autem solum illorum dixit ad eos. Quid me temptatis? Ostendite mihi denarium. Cuius habet imaginem et scripturam? Respondentes dixerunt. Cesaris. Et ait illis. Reddite ergo quae sunt cesaris cesari: et quae sunt dei deo. Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: et mirati in responso eius tacuerunt. Accesserunt autem quidam saduceorum. qui negant esse resurrectio: et interrogauerunt eum dicentes. Magister moyses scripsit nobis: si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem: et hic sine liberis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem. et suscitetur semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem et mortuus est sine liberis. Et sequens accepit illam: et ipse mortuus est sine filio. Et tercius accepit illam: similiter et omnes septem et non reliquerunt semen: et mortui sunt. Nouissime omnium mortua est et mulier. In resurrectio ergo cuius eorum erit uxor? Si quidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis ihesus. Filij huius seculi nubunt et traduntur ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur seculo illo. et resurrectioe ex mortuis neque nubent neque ducunt uxores: neque enim ultra mori poterunt. Equales enim angelis sunt: et filij sunt dei. cum sint filij resurrectiois. Quia vero resurgat mortui. et moyses ostendit secus rubum: sicut dicit dominum deum abraham et deum ysaac. et deum iacob.

cob. Deus autem non est mortuorum sed uiuorum. Omnes enim uiuunt ei. Respondentes autem quidam scribae dixerunt ei. Magister bene dixisti. c. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. d. Dixit autem ad illos. Quod dicunt christum filium dauid esse: et ipse dauid dicit in libro psalmodum. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: dauid ergo dominum illum uocat: et quod filius eius est. e. Audierte autem omni populo dixit discipulis suis. Attendite a scribis qui uolunt ambulare in stolis. et amant salutationes in foro: et primas cathedras in sinagogis: et primos discubitus in uinijs. f. Qui deuorat domum uiduarum: simulantes longam orationem. Qui accipiunt danationem maiorem. **Ca. XXI.**

Respiciens autem uidit eos qui mittebant munera sua in gazophylatium diuites. Uidit autem et quandam uiduam pauperculam mittentes era minuta duo. Et dixit. Vere dico uobis: quia uidua haec pauper plusquam omnes misit. Nam omnes hi qui ex habundanti sibi miserunt in munera dei: haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit. g. Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset. dixit. Haec quae uidetis: ueniet dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat. h. Interrogauerunt autem illum dicentes. Praeceptor quoniam haec erunt: et quod signum cum fieri incipient? Qui dixit. Elidete ne seducamini. Multi enim uenient in nomine meo dicentes quia ego sum: et tempus appropinquabit. Nolite ire post eos. cum autem audieritis prelia et seditiones. nolite terreri. Oportet primum haec fieri: sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis. Surgent gentes contra gentem et regnum aduersus regnum: et terremotus magni erunt per loca. et pestilencie et fames: et erunt signa de celo. et signa magna erunt. i. Sed ante haec omnia incipient uobis manus suas: et persequentur tradentes in synagogas et custodias: trahentes ad reges et presides propter nomen meum. Contiget autem uobis in testimonium. k. Ponite ergo in cordibus

ij
 .c. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

ij
 .d. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

ij
 .e. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

vij.
 .f. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.

ij
 .g. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

ij
 .h. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

i
 .i. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij. Jo. cclij. 7. cclij.

ij
 .k. Lu. cclij.
 Mf. cccxxij.
 Mf. cccxxij.

vestris nō p̄meditari quē abmodū re
 spondeatis. Ego ei dabo vobis os ⁊
 sapienciā: cui nō poterūt resistere ⁊
 contradicere om̄s aduersarij vestri.
 Trademini autē a pentibus et fratri-
 bus et cognatis et amicis: ⁊ morte affi-
 cient ex vobis. Et eritis odio omni-
 bus hominibus propter nomen meū.
 Et capillus de capite vestro nō peri-
 bit. In paciencia vestra possidebitis
 animas vestras. a. Cuz autē videritis
 circūdari ab exercitu hierusalē: tūc
 scitote q̄a appropinquabit desolatio
 eius. b. Tūc qui in iudea sūt fugiant
 ad montes: et qui in medio eius di-
 scedāt. et qui in regionibus non in-
 trent in eam: quia dies ultōnis huj sūt
 ut impleātur omnia q̄ scripta sūt. c.
 Ele at̄ pregnātibus et nutrientibus in
 illis diebus. d. Erit em̄ pressura ma-
 gna sup terras: ⁊ ira populo huic. e.
 Et cadēt in ore gladij: et captiui du-
 centur in omnes gentes. Et hierlm̄
 calcabitur a gentibus: donec imple-
 antur tempora natōnis. f. Et erunt
 signa in sole et luna et stellis: ⁊ i ter-
 ris pressura gentiū pre cōfusione so-
 litus maris ⁊ fluctuū: arescentibus
 hominibus pre timore et expectatōe q̄
 supueniēt uniuerso orbi. Nā vtutes
 ecloy mouebūt. g. Et tūc videbūt fi-
 liū hoīs veniētē i nube cū p̄ate ma-
 gna ⁊ maiestate. Oīs autē fieri icipiē-
 tibus. respicite ⁊ leuate capita v̄ra qm̄
 appropinquat redēptio v̄ra. Et dixit
 illis similitudinē. Elidete ficulneas ⁊
 omnes arbores: cū producunt iā ex
 se fructū scitis quoniā prope ē estas
 Ita ⁊ vos cum videritis hec fieri: sci-
 tote quoniam prope est regnum dei.
 Amen dico vobis: quia n̄ preteribit
 generatio hec donec omnia fiant. Ce-
 lum ⁊ terra transibunt. v̄ba autē mea
 non transibunt. h. Attendite autē vo-
 bis ne forte grauentur corda vestra
 in crapula et ebrietate et curis hui⁹
 vite: et supueniat i vos repentina di-
 es illa. Tanq̄ laqueus em̄ supueniet
 in omnes: qui sedēt sup faciē omnis
 terre. Eligilate ergo om̄i tēpore orā-
 tes: ut digni habeamini fugere ista
 om̄ia q̄ futura sūt: et stare ante fili-
 um hominis. Erat autē diebus tocēs

in tēplo: noctibus vero exiens mora-
 batur i monte qui vocatur oliueti.
 Et omnis popul⁹ manicabat ad euz
 in tēplo audire eū. **Ca. XXII.**
Appropinquabat autē dies fe-
 stus azimorū qui dicitur pa-
 scha. i. Et querebant princī-
 pes sacerdotum et scribe quō eū inf-
 ficerent: timebant vero plebē. k. In-
 travit autē sathanas in iudā q̄ agno-
 minabatur scarioth. vnum de duode-
 cim. l. et abiit et locutus ē cū princī-
 bus sacerdotū et magistratibus quē ad-
 modū illuz traderet eis. Et gauisi sūt:
 et pacti sūt pecuniā illi dare. Et spo-
 pondit. Et querebat oportunitatez:
 ut traderet illū sine turbis. Venit at̄
 dies azimorū: in qua necesse erat oc-
 cidi pascha. Et misit petrū et iohānē
 dicens. Cūtes parate nobis pascha:
 ut manducem⁹. At illi dixerūt. Ubi
 vis parem⁹? Et dixit ad eos. Ecce i-
 troeuntibus vobis in ciuitatē occur-
 ret vob homo amphoram aque por-
 tās: seq̄mini eū in domū quā intrat:
 et dicetis patrifamilias domus. dicit
 tibi magister. Ubi ē diuersoriuz ubi
 pascha cū discipulis meis manducē:
 Et ip̄e ondet vobis cenaculū magnū
 stratū: et ibi parate. Cūtes autē inue-
 nerūt sicut dixit illis: et parauerunt
 pascha. Et cū facta esset hora discu-
 buit: et duodecim apli cuz eo. m. Et
 ait illis. Desiderio desideravi hoc pa-
 scha manducare vobiscū: anteq̄ pa-
 ciar. n. Dico em̄ vob: quia ex hoc nō
 māducabo illud donec impleatur in
 regno dei. Et accepto calice gracias
 egit ⁊ dixit. Accipite et diuidite iter
 vos. Dico ei vob: q̄ nō bibā de gene-
 ratione vitis donec regnuz dei veni-
 at. o. Et accepto pane gracias egit ⁊
 fregit: et dedit eis dicens. Hoc ē cor-
 p⁹ meū: qd̄ p vob f̄det. Hoc facite i
 meā p̄memoratōnez. p. Similiter et
 calicem: postq̄ cenauit dicens. Hoc est
 calix nouum testamētum in sāguine
 meo: q̄ p vob f̄det. q. Clerūtamē ec-
 ce manus tradētis me mecū ē in mē-
 sa. Et quidē filius hominis secundū qd̄
 diffinitū ē vadit. Clerūtamē ve homi-
 ni p quē tradet. r. Et ip̄i ceperūt querē
 inf se: q̄s esset ex eis q̄ hoc facturuz

a. Lu. cclij.
 b. Lu. cclij.
 c. Lu. cclij.
 d. Lu. cclij.
 e. Lu. cclij.
 f. Lu. cclij.
 g. Lu. cclij.
 h. Lu. cclij.
 i. Lu. cclij.

Lu. cclx. M̄.
 cclxxij. M̄. c.
 lvi. Jo. xx.
 i. Lu. cclxi.
 M̄. cclxx. M̄.
 cclxx. Jo. lxx.
 vij. ix.
 k. Lu. cclxi.
 Jo. cxij. et. cx.
 xij.
 l. Lu. cclxiij.
 M̄. cclxxvij.
 M̄. clx.
 m. Lu. cclxiij.
 n. Lu. cclxx.
 M̄. cclxxv.
 M̄. clxxij.
 o. Lu. cclxvi.
 M̄. cclxxvij.
 M̄. clxx. Jo. l.
 xvij. ⁊. lv. ⁊. lxx.
 p. Lu. cclxxvij.
 M̄. cclxxv.
 M̄. clxxvi.
 q. Lu. cclxxvij.
 M̄. cclxxxi.
 M̄. clxxij.
 r. Lu. cclxxix.
 M̄. cclxxx. M̄.
 clxxij. Jo. cxvij.

no

f
 .a. Lu. cclxxij.
 d
 .b. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij.
 f
 .c. Lu. cclxxij.
 ix
 .d. Lu. cclxxij.
 Jo. cxcviij.
 i
 .e. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij.
 Mf. cxcviij. Jo. cxcviij.
 r
 .f. Lu. cclxxij.
 viij
 .g. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij.
 r
 .h. Lu. cclxxij.
 iij.
 i
 .i. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij. Mf. cxcviij. Jo. cxcviij.
 ij
 .k. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij. Mf. cxcviij.
 i
 .l. Lu. cclxxij.
 Mf. cxcviij. Mf. cxcviij. Jo. cxcviij.
 i
 .m. Lu. cclxxij.
 ij. Mf. cxcviij. Mf. cxcviij. Jo. cxcviij.
 r
 .n. Lu. cclxxij.
 ij
 .o. Lu. cclxxij.
 iij. Mf. cxcviij. Mf. cxcviij.

esset. Facta e aut r ptencio iter eos: quis eorum videre esse maior. Dixit at eis. Reges getiu dominant eoz: et qui potestate habet sup eos benefici vocant. Vos aut no sic. Sed q maior e in vobis fiat sicut minor: et qui pcessor e sicut ministrator. a. Na quis maior e: Qui recubit: an q ministrat: Nonne qui recumbit: Ego at in medio vestru su sicut q ministrat. Vos aut estis qui pmanistis mecu i teptatibz meis. Et ego dispono vob sicut disposuit mihi pr me regnum: ut edatis et bibatis sup mensa meaz in regno meo. b. et sedeatiz sup thronos duodecim iudicantes duodecim tribus isrl. c. Ait aut dominus simoni. Simo: ecce sathanas expetiuit vos ut cribraret sicut triticum. Ego aut rez rogavi p te: ut no deficiat fides tua. d. et tu aliquando puerfus: confirma fies tuos. e. Qui dixit ei. Domine: tecu parat su et in carcerez et in mortem ire. Et ille dixit. Dico tibi petre: non cantabit hodie gallus. donec ter abneges nosce me. f. Et dixit eis. Quando misi vos sine saculo et pera et calciamentis: nuquid aliqd defuit vobis: At illi dixerunt. Nihil. Dixit g eis. Sed nuc q habet sacculu tollat: similiter et pera. Et qui no habet: vendat tunicam suam et emat gladiu. g. Dico ei vobis: quonia ab huc hoc qd scriptu e oportet impleri in me: r q cu iniquis deputatus est. Etenim ea q sut de me finez habent. At illi dixerunt. Domine: ecce duo gladij hic. h. At ille dixit eis. Satis est. i. Et egressus ibat secundu psuetudinē in monte oliuaz. Secuti sut aut illuz r discipuli. k. Et cu puenisset ad locu: dixit illis. Orate: ne itretis in teptationez. l. Et ipe auulsus e ab eis quatum iactus e lapidis: et positiz genibu orabat dicens. pater si vis tnsfer calicē istu a me. m. Verutamē n mea volutas: s tua fiat. n. Apparuit aut illi angel de celo cofortas eu. Et factus est in agonia plixius orabat. Et factus e sudor eius. sicut gutte sanguinis decurrētis in teraz. o. Et cu surrexisset ab oratōe r venisset ad discipulos suos: inuenit eos dormi-

entes pre tristitia. Et ait illis. Quis dormitis. Surgite r orate: ne itretis in teptatōez. p. Abhuc eo loquente: ecce turba. et qui vocabatur iudas vn de duodecim antecedebat eos: et appropinquauit ihu. ut oscularetur eum. q. Ihesus autē dixit illi. Iuda. osculo filiu homis tradis: r. Quidentes at hij qui circa ipm erāt quod futurū erat: dixerunt ei. Domine: si pcutimus in gladio: Et pcussit vn ex illis seruū pncipis sacerdotū: et amputauit auriculā eius dextrā. Respōdens aut ihs ait. Sinite. Et huc. f. Et cu tetigisset auriculā eius sanauit eū. t. Dixit autē ihus ad eos qui venerāt ad se principes sacerdotū et magistrat tepli r seniores. Quasi ad latronē existis cu gladijs r fustibus. Eū quottidie vobiscu fuerim in templo: no extendistis man in me. Sed hec est hora vra: et potestas tenebraru. v. Conphendētes at eū. duxerūt ad domū pncipis sacerdotū. r. petrū vero sequebat alonge. Accenso aut igne in medio atrij. r circūsedētibus illis. erat petrus in medio eoz. Quē cu vidisset ancilla quedā sedētem ad lumen: et eū fuisse intuita dixit. Et hic cu illo erat. At ille negauit eū dicens. Mater: no noui illū. y. Et post pusillū alius vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo no sum. Et iteruallo facto qī hore vni: ali qdā affirmabat dicens. Vere r hic cu illo erat: nā r galile e. Et ait petrus. Homo: nescio quid dicis. Et cōtinuo abhuc illo loquente cantauit gallus. z. Et conuersus dñs respexit petrū. Et recordat est petrus verbi dñi sicut dixerat: qz priusq gall cātet. ter me negab. Et egressus petr foras fleuit amare. a. Et viri q tenebāt illū. illudebant ei cedentes. Et velauerūt eum: et pcuciebat faciē ei: et iterrogauerūt eū dicētes. Prophe-tiza. Quis e q te pcussit: Et alia multa blasphemātes dicebāt in eū. b. Et ut factus e dies. puenērunt seniores plebis et principes sacerdotū et scribe: r duxerūt illum ad cōsilium suū dicētes. Si tu es cristus. dic nob: c. Et ait illis. Si vob dixerō n credetis

i
 .p. Lu. cclxxij.
 Mf. ccc. Mf. ccc.
 lxxij. Jo. clviij
 et. lxxij.
 ij
 .q. Lu. cclxxij.
 vi. Mf. cccij.
 Mf. cclxxij.
 i
 .r. Lu. cclxxij.
 viij. Mf. cccij.
 Mf. cclxxij.
 Jo. clx.
 f
 .s. Lu. cclxxij.
 iij.
 i
 .t. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij. Jo. cclxxij.
 lxx.
 i
 .v. Lu. cclxxij.
 cccviij. Mf. cclxxij.
 rxxij. Jo. cclxxij.
 i
 .x. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij. Jo. cclxxij.
 cclxxij. r. cclxxij.
 i
 .y. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij. Jo. cclxxij.
 cccviij. Jo. cclxxij.
 v.
 ij
 .z. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij.
 cccviij.
 i
 .a. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij. Jo. cclxxij.
 cccviij. Jo. cclxxij.
 ij
 .b. Lu. cclxxij.
 Mf. cccij. Mf. cclxxij.
 r
 .c. Lu. cclxxij.

mibi: si aut et interrogauero non respondebitis mihi: neque dimittetis. a. Ex hoc aut erit filius hominis sedes a dextris virtutis dei. b. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: quia ego sum. c. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audiimus de ore eius?

Capitulum. XXIII.

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. d. Ceperunt autem accusare illum dicentes. Nunc inuenimus subuertentem gentem nostram: et prohibentem tributa dari cesari: et dicentem se christum regem esse. e. Pilatus autem interrogauit eum dicens. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait. Tu dicis. f. Ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas. Nihil inuenio cause in hoc homine. g. At illi inualescebant dicentes. Commouit populum docens per uniuersum iudeam. incipiens a galilea usque huc. Pilatus autem audiens galileam. interrogauit si homo galileus esset. Et ut cognouit quod de herodis potestate esset remisit eum ad herodem: qui et ipse hierosolymis erat illis diebus. Herodes autem visu ihesu: gauisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod audiret multa de eo: et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat. i. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. k. Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo: et illusit indutum veste alba: et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant adinuicem. l. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obtulistis mihi hominem hunc. quasi auertentem populum: et ecce ego coram vobis interrogans. nullam causam inuenio in homine isto: ex hijs in quibus eum accusatis. m. Sed neque herodes. Nam remisit vos ad illum: et ecce nihil dignum morte actum est ei. n. Emendatum ergo illum dimittam. Necessarium autem habebat dimittere eis per diem festum unum. o. Exclamauit autem simul uniuersa turba dicens. Tolle hunc: et dimitte nobis

barraban. Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium missus in carcerem. p. Iterum autem pilatus locutus est ad eos: volens dimittere ihesum. At illi succubabant dicentes. Crucifige. crucifige eum. q. Ille autem tercio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. r. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et inualescebant voces eorum. s. Et pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum. quod propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem petebat: ipsum vero tradidit voluntati eorum. t. Et cum ducerent eum apprehenderunt simonem quandam cyrenensem venientem de villa: et imposuerunt illi crucem portare pro ihesum. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum: que plangebant et lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas ihesus dixit. Filie hierosolym non lite flere super me: sed super vos ipsas flere. et super filios vestros. Quonia[m] ecce venient dies in quibus dicent. Beate steriles. et veteres qui non genuerunt: et vbera que non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus cadite super nos: et collibus operite nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt in arido quod fiet. v. Ducebantur autem et alij duo nequam cum eo: ut interficerent. x. Et postquam venerunt in locum qui vocatur caluarie. ibi crucifixerunt eum. y. et latrones: unum a dextris et alterum a sinistris. z. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis. Quia nesciunt quid faciunt. a. Diuidentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus expectans. b. et deridebant eum principes cum eis dicentes. Alios saluos fecit: seipsum saluum faciat. si hic est christus dei electus. c. Illudabant autem ei et milites accedentes: et acetum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum saluum te fac. d. Erat autem subscriptum scripta super eum litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorum. e. Unus autem de hijs qui petebant latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es christus: saluum fac te ipsum et nos.

.p. Lu. cccxj. Mf. cccxxvj. Jo. clxxxv. ix
.q. Lu. cccxij. Jo. clxxxij. et cxc. et clxxxvj.
.r. Lu. cccxxij. Mf. cccxxvj. Mf. ccv. Jo. cxxxij.
.s. Lu. cccxxij. Mf. cccxxvj. Mf. ccvj. Jo. cxxvj.
.t. Lu. cccxv. Mf. cccxxij. Mf. ccix. Jo. cxxvj.
.v. Lu. cccxv. Mf. cccxxvj. Mf. ccxv. Jo. cxxvj.
.x. Lu. cccxv. Mf. cccxxij. Mf. ccx. Jo. cxxvj.
.y. Lu. cccxix. Mf. cccxxvj. Mf. ccxv. Jo. cxxvj.
.z. Lu. cccxx.
.a. Lu. cccxxj. Mf. cccxxij. Mf. ccxxij. Jo. ccj. ij
.b. Lu. cccxxij. Mf. cccxxvj. Mf. ccxxij. ij
.c. Lu. cccxxij. Mf. cccxxij. Mf. cccxxij. Mf. cccxxij.
.d. Lu. cccxxij. Mf. cccxxvj. Mf. ccxxij. Jo. cxxij.
.e. Lu. cccxxv. Mf. cccxxix. Mf. ccxxij. Jo. cxxij.

.a. Lu. cccxv. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Jo. lxxix.
.b. Lu. cccxv. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Mf. cccxx.
.c. Lu. cccxix. Mf. cccxx. Mf. cccxx.
.d. Lu. cccxj.
.e. Lu. cccxj. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Jo. clxxxvj.
.f. Lu. cccxj. Jo. clxxxvj. et cxc. et clxxxij.
.g. Lu. cccxj.
.h. Lu. cccxj.
.i. Lu. cccv. Mf. cccxv. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Jo. clxxxvj. et cxc.
.k. Lu. cccxj.
.l. Lu. cccxj. Jo. clxxxvj. et cxc.
.m. Lu. ccc. v. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Mf. cccxx.
.n. Lu. cccx. Mf. cccxx. Mf. cccxx.
.o. Lu. cccx. Mf. cccxx. Mf. cccxx. Jo. cccxxij.

r
 .a. Lu. cccxxvj
 ij
 .b. Lu. cccxxvij
 Mf. cccxl. Mf. cccxx.
 ij
 c. Lu. cccxxviii
 Mf. cccxliij. Mf. cccxxiiij.
 i
 .d. Lu. cccxxix
 Mf. cccxliij. Mf. cccxxiiij.
 Jo. cciiij.
 ij
 .e. Lu. cccxxx.
 Mf. cccxlvj. Mf. cccxxv.
 r
 .f. Lu. cccxxxi.
 i
 .g. Lu. cccxxxij
 Mf. cccxlvij. Mf. cccxxviij.
 Jo. ccviij.
 i
 h. Lu. cccxxxiiij
 Mf. cccxlix. Mf. cccxxviiij.
 Jo. ccviiij.
 r
 .i. Lu. cccxxxiiij.
 viij
 k. Lu. cccxxxv
 Mf. cccxx.
 i
 Lu. cccxxxviij.
 Mf. ccclij. Mf. cccxxxij. Jo. ccxj
 ij
 .l. Lu. cccxxxviiij.
 ij. Mf. cccliiij. Mf. cccxxxij.

.a. Respondēs aut alter increpabat eū dicens. Neq; tu times deū. qui in eadem damnatōe es. Et nos quidem iuste: nā digna factis recipim'. Dic vero nihil mali gessit. Et dicebat ab ihm. Dñe: memēto mei cū veneris ī regnū tuū. Et dixit illi ihesus. Amē dico tibi: hodie mecū eris ī paradiso. b. Erat aut fere hora sexta: et tenebre facte sūt in uniuersam terrā usq; in horam nonam. Et obscuratus est sol. c. et velum templi scissum ē mediū. d. et clamans voce magna ihesus ait. Pater: in manus tuas commēdo spiritū meū. Et hec dicēs expirauit. e. Videns aut centurio quod factū fuerat: glorificauit deus dicens. Vere hic homo iustus erat. f. Et omnis turba eorū q; sit' aderāt ad spectaculū istud. et videbāt q; fiebant: percucientes pectora sua reuertebātur. Stabant aut omnes notī ei' alōge: et mulieres q; secute eū erant a galilea hec videntes. g. Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio. vir bon' et iustus: hic nō p'senserat consilio et actibus eorū. ab aramathia ciuitate iudee: qui expectabat et ipse regnum dei. Dic accessit ad pilatum et percipit corpus ihesu. h. et depositus inuoluit sūdōne: et posuit eū in monumento exciso: in quo nondū quisq; positus fuerat. i. Et dies erat parasceues: et sabbatū illucescebat. Subsecute aut mulieres que cum eo venerāt de galilea viderūt monumentū: et quē admodum positum erat corpus ei'. k. et reuertentes parauerunt aromata et ungenta: et sabbato quidem siluerūt secundū mandatum.

Capitulum. .XXIII.

Quia aut sabbati valde diluculo venerunt ab monumento portantes que parauerant aromata: et inuenerunt lapidē reuolutū a monumento et ingressē nō inuenerunt corpus domini ihesu. Et factum ē duz mēte consternate essēt de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. l. Cuz timerēt aut et declinarent vultum in terras: dixerunt ad illas. Quid queritis uiuentē cū mortuis? Nō ē hic: sed sur-

rexit. Recordamini qualiter locutus est vobis. cū adhuc in galilea esset dicens. Quia oportet filium hominis tradi in manus hominū peccatorū: et crucifigi. et tertia die resurgere. m. Et recordate sūt verborū ei': et r'gresse a monumento nunciauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. n. Erat aut maria magdalene. et iohāna. et maria iacobi. et ceterē q; cū eis erāt: que dicebant ad apostolos hec. Et visa sūt ante illos sicut de l'iramentū ōba ista: et nō crediderūt illis. Petrus aut surgēs cucurrit ad monumentū: et pcūbēs vidit lintheamina sola posita: et abiit secū mirās qd factū fuerat. o. Et ecce duo ex illis ibāt ipa die in castellū qd erat in spacio stabiorū sexaginta ab hierlm nomine emaus: et ipi loq'bant abinuicē de hīs omib; q; acciderāt. Et factū ē dū fabularent' et secū quererēt: et ipse ihesus appropinquās ibat cuz illis. Oculi aut illoz tenebant'. ne euz agnoscerēt. Et ait ad illos. Qui sunt hī sermones quos cōfertis abinuicē ambulātes: et estis tristes? Et respondēs vn' cui nomen cleophas: dixit ei. Tu solus pegrinus es ī hierlm et nō p'gnouisti q; facta sūt ī illa hīs diebus? Quib; ille dixit. Que? Et dixerēt. De ihu nazareno q; fuit vir p'pheta: potēs in ope et sermone. corā deo et omni poplo. Et quō eū tradiderunt sūmi sacerdotes et pncipes nrī ī dāpnatōnē mortis: et crucifixerūt eū. Nos aut sperabam': qz ipse esset redēptur' isrl'. Et nūc sup hec omnia tertia dies ē hodie: q; hec facta sunt. Sed et mulieres qdam ex nrīs terruerunt nos. q; ante lucē fuerunt ad monumentū: et non inuento corpore eius. venerunt dicētes se etiā visionē angeloꝝ vidisse: qui dicunt eū viuere. Et abierūt quidā ex nrīs ad monumentū: et ita inuenerūt sicut mulieres dixerūt: ipm vero nō inuenerūt. Et ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde ad credendū ī omnibus q; locuti sūt p'phe. Nōne hec oportuit pati crīstū: et ita intrare ī gl'iam suā? Et incipiēs a moysē et omnibus p'phetis īterp'tabat' illis ī omnibus scripturis

ij
 .m. Lu. cccxxxv
 viij.
 Mf. cccliiij.
 Mf. cccxxxiiij.
 r
 .n. Lu. cccxxxv
 ix.
 viij
 .o. Lu. cccxxxv
 Mf. cccxxxiiij.

Plogus

que de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant: et ipse se finxit locutus ire. Et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum quoniam aduospascit: et inclinata est iam dies. Et inuenit eum illis. Et factum est dum recuberet eum eis accepit panem: et benedixit ac fregit: et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum: et agnuerunt eum: et ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt adinuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis. dum loquerer in uia: et aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in hierusalem: et inuenerunt congregatos undecim. et eos qui cum illis erant dicentes quod surrexit dominus uere: et apparuit simoni. Et ipsi narrabant que gesta erant in uia: et quod agnouerunt eum in fractione panis. a. Dum autem hec loqueretur: stetit ihesus in medio eorum et dixit eis. Pax uobis. Ego sum: nolite timere. Conturbati uero et perterriti. existimabant se spiritum uidere. Et dixit eis. Quid turbati estis: et cogitationes ascendunt in corda uestra? Quis uidet manus meas et pedes: quia ego ipse sum. Palpate et uide: quia spiritus carnis et ossa non habet. sicut me uidetis hinc. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus et pedes. b. Adhuc autem illis non creditibus et mirantibus pro gaudio. dixit. Habetis hic aliquid quod manducetis? At illi obtulerunt ei partem piscis assi: et fenum mellis. Et cum manducasset coram eis: sumens reliquas dedit eis. c. Et dixit ad eos. Hec sunt uerba que locutus sum ad uos eum adhuc essem uobiscum: quoniam necesse est implere omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et in psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum. ut intelligerent scripturas: et dixit eis. Quomodo sic scriptum est. et sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis tertia die: et predicare in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes: incipientibus a hierosolima. Vos autem testes estis horum. Et ego mittam promissum patris mei in uos: uos autem sedete in ciuitate. quoad usque iduamini uenture ex alto. Eduxit autem eos foras in bethaniam: et eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illi recessit ab eis: et fiebatur in celum. Et ipsi adorantes egressi sunt

in hierusalem cum gaudio magno: et erant spiritus in templo laudantes et benedicentes deum amen. **Explicit euangelium secundum lucam.**
Incipit plogus in euangelium secundum iohannem.

Ite est iohannes euangelista unus ex discipulis domini: qui uirgo a deo electus est: quem dominus in nuptiis uolentem nubere uocauit deus. Cui uirginitatis in hoc duplex testimonium datur in euangelio: quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur: et huic matrem suam de de cruce commendauit dominus. ut uirginem uirgo seruaret. Denique manifestas in euangelio quod erat ipse in corruptibilis uerbi opus inchoans. solum uerbum carne factum esse. nec lumina a tenebris comprehensum fuisse testatur: primum signum ponens quod in nuptiis fecit dominus ostendens quod ipse erat: ut legitibus demonstraret quod ubi dominus inuitatus sit deficere nuptiarum uinum debet: et ueteribus immutatis. noua omnia que a christo instituuntur appareant. Hoc autem euangelium scripsit in asia. posteaque in pathmos insula apocalypsim scripserat: ut cui in principio canonis in corruptibile principium pronotatur in genesi: ei etiam in corruptibilis finis per uirginem in apocalypsi redderet dicente christo ego sum alpha et omega. Et hic est iohannes: qui sciens superuenisse diem recessus sui. conuocatis discipulis suis in epheso. per multa signorum experimenta promens christum descendens in defossam sepulture sue locum facta oratione. positus est ad patres suos: tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis inuenitur alienus. Tamen post omnia euangelium scripsit: et hoc uirgini debebatur. Quorum tamen uel scriptorum temporis dispositio. uel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: ut sciendi desiderio collato et querentibus fructus laboris: et deo magisterij doctrina seruetur.

Finis plogus Incipit euangelium secundum iohannem.

ix
a. Lu. cccxlj.
Jo. cccxij. 7. cc
xvj.

ix
b. Lu. cccxlj.
Jo. cccxj.

x
c. Lu. cccxlj

iii
Jo. i. Me. j. Lu
xiiij.

iii
.a. Jo. ij. Me. vij
Lu. vi.

iii
.b. Jo. iij. Me. j
Lu. xiiij.

r
.c. Jo. iij

iii
.d. Jo. v. Me. j
Lu. xiiij.

i
e. Jo. vi. Me. xi
Me. iij. Lu. x:

r
.f. Jo. vij.

iii
.g. Jo. viij.
Me. cxij. Lu.
cxix.

r
.h. Jo. ix.

i
.i. Jo. x. Me.
viiij. Me. ij. Lu.
vii. r
.k. Jo. xi.

In principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso vita erat: et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non apprehenderunt. **F**uit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. Sic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine. **E**rat lux vera: que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: et mundus per ipsum factus est: et mundus eum non cognovit. **I**n propria venit et sui eum non receperunt. Quoties autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: hijs qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis: neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. **E**t verbum caro factum est: et habitavit in nobis. **E**t vidimus gloriam eius. gloriam quasi unigeniti a patre: plenum gratia et veritatis. **I**ohannes testimonium perhibet de ipso. et clamat dicens: Sic erat quem dixi: qui post me venturus est. ante me factus est: quia prior me erat. **E**t de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam per gratiam: quia lex per moysen data est: gratia et veritas per ipsum christum facta est. **D**eum nemo vidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris: ipse enarravit. **E**t hoc est testimonium iohannis: quando miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et levitas ad eum ut interrogarent eum. Tu quis es? **E**t confessus est: et non negavit. **E**t confessus est: quia non sum ego christus. **E**t interrogaverunt eum. Quid ergo? **H**elias es tu? **E**t dixit. Non sum. **P**ropheta es tu? **E**t respondit. Non. **D**ixerunt ergo ei. Quis es ut responsum demus hijs qui miserunt nos? **Q**uid dicis de te ipso? **A**it. **I**. Ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini: sicut dixit ysaias propheta. **K**. **E**t qui misi fuerant erant ex phariseis. **E**t interrogaverunt eum: et dixerunt ei.

Quid ergo baptizas si tu non es christus: neque helias neque propheta? **I**. **R**espondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. **I**psa est qui pro me venturus est qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti. **H**ec in bethania facta sunt trans iordanem: ubi erat iohannes baptizans. **A**ltera die vidit iohannes ihesum venientem ad se: et ait. **E**cce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. **N**. **D**ixit ergo de quo dixi. **P**ost me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat: et ego nesciebam eum. **S**ed ut manifestetur in israhel: propterea veni ego in aqua baptizans. **O**. **E**t testimonium perhibuit iohannes dicens. **Q**uia vidi spiritum descendente quasi columbam de celo: et mansit super eum. **E**t ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua: ille mihi dixit. **S**uper quem videris spiritum descendente. et manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritu sancto. **E**t ego vidi et testimonium perhibui: quia hic est filius dei. **P**. **A**ltera die iterum stabat iohannes: et ex discipulis eius duo. **E**t respiciens ihesum ambulante dixit. **E**cce agnus dei. **E**t audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt ihesum. **C**onversus autem ihesus. et videns eos sequentes se: dicit eis. **Q**uid queritis? **Q**ui dixerunt ei. **R**abbi (quod dicitur interpretatum magister) ubi habitas? **D**icit eis. **V**enite et videte. **E**nerunt et viderunt ubi maneret: et apud eum manserunt die illo. **H**ora autem erat quasi tertia. **E**rat autem andreas frater simonis petri. unum ex duobus qui audierat a iohanne: et secuti fuerant eum. **Q**. **I**nvenit hic primum fratrem suum simonem: et dicit ei. **I**nvenimus messiam: quod est interpretatum christus. **E**t adduxit eum ad ihm. **I**ntuitus autem eum ihesus dixit. **T**u es simon filius iohanna: tu vocaberis cephias: quod interpretatur petrus. **R**. **I**n crastinum autem voluit exire in galileam et invenit philippum. **E**t dicit ei ihesus. **S**equere me. **E**rat autem philippus a bethsaida civitate andree et petri. **I**nvenit philippus nathanahel: et di-

i
.l. Jo. xij. Me.
xi. Me. iij. Lu.
x.

r
.m. Jo. xiiij.

i
.n. Jo. xvij.
Me. xi. Me. iij
Lu. x.

i
.o. Jo. xv. Me.
xiiij. Me. v. Lu.
xiiij.

r
.p. Jo. xvij

i
.q. Jo. xvij. Me.
clxvi. Me. lxxx
ij. Lu. xciiij.

r
.r. Jo. xviiij.

cit ei. Quē scripsit moyses in lege et
 pphete: inuenimus ihm filiu3 ioseph
 a nazareth. Et dixit ei nathanael.
 A nazareth potest aliquid boni esse.
 Dicit ei philippus. Veni et vide. Eli-
 dit ihesus nathanael venenitē ad se:
 et dicit de eo. Ecce vere israhelita: in
 q̄ dolus non est. Dicit ei nathanael
 Unde me nosti: Respondit ei ihesus
 et dixit ei. Priusq̄ te philippus voca-
 ret cum esses sub ficu vidi te. Respō-
 dit ei nathanael et ait. Rabbi: tu es
 filius dei: tu es rex israhel. Respon-
 dit ihesus: et dixit ei. Quia dixi tibi vi-
 di te sub ficu credis: mai' hīs vide-
 bis. Et dicit ei. Amen amen dico vo-
 bis: videbitis celū aptum: et anglos
 dei ascendētes et descendētes sup̄ fi-
 lium hominis. **Ca. II.**

Et die tertia nuptie facte s̄t
 in chana galilee: et erat ma-
 ter ihu ibi. Vocatus ē aut̄ et
 ihesus et discipuli eius ad nuptias.
 Et deficiente vino: dicit mater ihesu
 ad eū. Vinum nō habent. Et dicit ei
 ihesus. Quid mihi et tibi est mulier:
 nōduz venit hora mea. Dicit mater
 eius ministris. Qd̄cūq̄ dixerit vobis
 facite. erant aut̄ ibi lapidee ydrie sex
 posite secundū purificatōnē iudeorū:
 capientes singule metretas binas ul-
 ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydri-
 as aqua. Et impleuerūt eas vsq̄ ad
 sūmū. Et dicit eis ihs. Haurite nūc:
 et ferte architriclino. Et tulerūt. Et
 autem gustauit architriclinus aquā
 vinū factā et non sciebat vnde esset:
 mīstri aut̄ sciebant q̄ hauserāt aquā:
 vocat sponsū architriclinus et dicit
 ei. Omnis homo primū bonū vinum
 ponit: et cū inebriati fuerint tūc id
 qd̄ deterius ē: tu aut̄ seruasti bonuz
 vinū vsq̄ adhuc. Hoc fecit iniciū si-
 gnorū ihesus in chana galilee: et ma-
 nifestauit gl̄iam suā: et crederūt ī
 eū discipuli eius. a. Post hoc descen-
 dit capharnaum ip̄e et mater eius. et
 fratres ei'. et discipuli eius: et ibi mā-
 serūt n̄ multis diebus. b. Et ip̄e erat
 pascha iudeorū: et ascendit ihs hiezo-
 solimā. c. et inuenit in templo vendē-
 tes boues et oues et colūbas. et num-
 mularios sedētes. Et cū fecisset quasi
 flagelluz de funiculis om̄es eiecit de

tēplo: oues q̄ et boues. et nūmulario-
 rū effudit es: et mensas subuertit. Et
 hīs qui colūbas vēdebant dixit. Au-
 ferte ista hinc: et nolite facere tomū
 p̄ris mei tomū negociatōis. d. Recor-
 dati sunt vero discipuli ei'. qz scriptū
 ē: zel' tom' tue p̄medit me. e. Respō-
 derūt ergo iudei et dixerunt ei. Qd̄
 signū oñdis nob̄ qz hec facis. f. Res-
 pōdit ihesus: et dixit eis. Soluite tē-
 plū hoc: et in tribus diebus excitabo
 illud. Dixerūt ḡ iudei. Quadragita
 et sex ānis edificatū ē tēplū hoc. et tu
 in tribus diebus excitabis illud: Ille aut̄
 dicebat de tēplo corporis sui. Cuz ḡ
 resurrexisset a mortuis. recordati s̄t
 discipuli ei' qz hoc dicebat de corpo-
 re suo et crederūt scripture: et ser-
 moni quē dixit ihesus. Cuz aut̄ esset
 hierosolimis in pascha in die festo:
 mlti crederūt ī nomie ei' vidētes si-
 gna ei' q̄ faciebat. Ip̄e aut̄ ihs nō cre-
 debat semetip̄m eis: eo qz ip̄e nosset
 om̄s: et qz op' ei non erat. vt q̄s testi-
 moniū phiberet de homine. Ip̄e em̄
 sciebat qd̄ esset ī hoīe. **Ca. III.**

Erat aut̄ hō ex phariseis. ni-
 cotemus nomine: p̄nceps iu-
 deorū. Hic venit ad ihesuz no-
 cte: et dixit ei. Rabbi: scim' qz a deo
 venisti magister. Nemo potest enim
 hec signa facē q̄ tu facis: nisi fuerit
 deus cū eo. Respōdit ihesus: et dixit
 ei. Amen amē dico tibi: nisi q̄s rena-
 tus fuerit denuo: non potest videre
 regnuz dei. Dicit ad eum nicodemus
 Quō potest hō nasci cū sit senex: Nū-
 qd̄ potest ī ventrē matris sue itera-
 to introire et renasci: R̄ndit ihesus.
 Amen amē dico tibi: nisi q̄s renat'
 fuerit ex aq̄ et spū s̄cto: nō p̄t intro-
 ire ī regnū dei. Qd̄ natū ē ex carne
 caro ē: et qd̄ natū ē ex spū spūs ē. Nō
 mireris qz dixi tibi: oz vos nasci de-
 nuo. Spūs vbi vult spirat: et voce3
 ei' audis: s̄ nescis vnde veniat aut q̄
 vadat. Sic ē om̄is q̄ natus ē ex spū.
 R̄ndit nicotē: et dixit ei. Quō p̄nt
 hec fieri: R̄ndit ihs: et dixit ei. Tu es
 mgr̄ ī isrl' et hec igras: Amen amē di-
 co tibi: qz qd̄ scim' loq̄mur. et qd̄ vidi-
 m' testamur: et testiōiū n̄m n̄ accipi-
 tis. Si trena dixi vob̄ et n̄ creditis.
 quō si dixero vob̄ celestia credetis: Et

f
 .d. Jo. xxij.
 iij
 .e. Jo. xxij.
 Mf. clxj. Mf.
 lxxvij.
 f
 .f. Jo. xxij.

Jo. xij. Mf.
 Jo. xx. Mf.
 clxxij. Mf.
 lxx. Lu. cclx.
 Jo. xxi. Mf.
 clxx. Mf. cxxj.
 Lu. cccxxvij.

nemo ascendit in celum nisi q̄ descen-
dit de celo: fili⁹ hominis q̄ est i celo. Et
sicut moyses exaltauit sp̄entē in de-
feto. ita exaltari oportet filiū homi-
nis: ut omnis q̄ credit i ip̄o nō pere-
at: sed habeat vitā eternā. Sic em̄
deus dilexit mundū: ut filiū suū vni-
genitū darz: ut omnis q̄ credit in euz
nō pereat: sed habeat vitā eternā.
Non em̄ misit de⁹ filium suū in mun-
dū ut iudicet mundū: sed ut saluetur
mundus p̄ ip̄m. Qui credit in eū nō
iudicat. Qui autē nō credit iā iudica-
tus ē: qz nō credit in nomine vnige-
niti filij dei. Hoc ē autē iudiciū: quia
lux venit in mundū: et dilexerūt ho-
mines magis tenebras q̄ lucē. Erāt
em̄ eoz mala opa. Omnis em̄ q̄ ma-
le agit odit lucē: et nō venit ad lucē:
ut nō arguant opa eius. Qui autē
facit veritatē venit ad lucē ut mani-
festent opa eius: qz in deo sūt facta.
Post hec venit ihesus ad discipulos
et discipuli ei⁹ in iudeā terram: et illic
demorabat̄ cuz eis et baptizabat. a.
Erat autē et iohānes baptizās i enon
iuxta salim: qz aque ml̄te erāt illic. et
veniebāt et baptizabāt. b. Nōdū em̄
missus fuerat iohānes i carcerem. c.
Facta ē autē q̄stio ex discipulis iohā-
nis cū iudeis de purificatōe. Et vene-
rūt ad iohānē: et dixerūt ei. Rabbi: q̄
erat tecuz trās iordanē. cui tu testi-
moniū phibuiisti: ecce hic baptizat:
et omnes veniūt ad eū. Respōdit iohā-
nes et dixit. Nō potest hō accipere q̄:
q̄ nisi fuerit ei datū de celo. d. Ipsi
vos mihi testimoniū phibetis q̄ dix-
erim. nō sū ego xp̄us: s̄ qz missus suz
ante illū. e. Qui habet sp̄sā spon-
sus ē: amic⁹ autē sp̄si q̄ stat et audit
eū. gaudio gaudet p̄ vocē sp̄si. In
hoc ḡ gaudiuz meū impletuz ē. Illum
oportet crescere: me autē minui. Qui
desursū venit sup omnes est. Qui ē de
terra de trā ē et de trā loq̄t: q̄ de celo
venit sup om̄s ē. Et quod vidit et au-
diuit hoc testat: et testimoniū ei⁹ ne-
mo accipit. Qui autē accepit ei⁹ testi-
moniū signavit: qz de⁹ verax ē. Quez
em̄ misit de⁹. v̄ba dei loquit. Nō em̄
ab mēsurā dat de⁹ sp̄ritū. f. Pat̄ dili-
gēt filiū: et om̄ia dedit i manu ei⁹. g.

ij
.a. Jo. xxv.
Mt. vij. Lu. vij

ij
.b. Jo. xxvj.
Mt. xxvij. Mt.
vii.

r
.c. Jo. xxvij.

i
.d. Jo. xxvij.
Mt. xj. Mt. iij
Lu. x.

r
.e. Jo. xxix.

ij
.f. Jo. xxx. Mt
cxj. Lu. cxix.

r
.g. Jo. xxxi.

Qui credit i filiū habz vitāz etnā: q̄
at incredul⁹ ē filio. n̄ videbit vitā et̄
nā: s̄ ira dei manz sup eū. Ca. .III.

Et ḡ p̄guit ihesus qz audierūt
pharisei qz ihs plēs discipu-
los facit et baptizat q̄ iohā-
nes: quāq̄ ihesus n̄ baptizaret s̄ disci-
pli ei⁹. b. r̄liq̄t iudeā et abiit itez i ga-
lileā. i. Oportebat autē eū t̄nsire p̄ sa-
mariā. Venit ḡ i ciuitatē samarie q̄
dicit̄ sychar: iuxta p̄diū qd dedit ia-
cob ioseph filio suo. Erat autē ibi fōs
iacob. Ihs autē fatigat⁹ ex itinē. sede-
bat sic sup fōtē. Hora at̄ erat q̄i sexta
Elit ml̄ier d̄ samaria haurire aquā
dicit ei ihesus. Da mihi bibē. Discipuli
em̄ ei⁹ abierāt i ciuitatē ut cibos eme-
rent. Dicit ḡ ml̄ier illa samaritana.
Quō tu iude⁹ cū sis bibē a me possis:
q̄ sū ml̄ier samaritana? Nō em̄ cou-
tunf iudei samaritanis. R̄ndit ihesus
et dixit ei. Si scires donū dei. et q̄s ē
q̄ dicit tibi da mihi bibere: tu forsitā
petisses ab eo: et dedissz tibi aquaz vi-
uā. Dicit ei ml̄ier. Dñe: neqz i q̄ hau-
rias habes: et pute⁹ alt⁹ ē. Ante ḡ ha-
bes aquā viuā: Nūqd tu maior es pa-
tre nr̄o iacob q̄ dedit nob̄ puteuz: et
ipe ex eo bibit. et filij eius. et pecora
ei⁹? R̄ndit ihs: et dixit ei. Om̄is q̄ bi-
bit ex aqua hac siciet itez. Qui at̄ bi-
berit ex aq̄ quā ego dabo ei. nō siciet
iefnū: s̄ aq̄ quā ego dabo ei. fiet i eo
fōs aque salietis i vitā etnā. dicit ad
eū ml̄ier. Dñe da mihi hāc aquā: ut
nō sitia neqz veniā huc haurire. Di-
cit ei ihesus. Glade voca viz tuū: et ve-
ni huc. R̄ndit ml̄ier et dixit. Nō ha-
beo viz. Dicit ei ihesus. Bñ dixisti: qz
nō habeo viz. Quicqz ei viros habu-
isti: et nūc quē habes n̄ ē tu⁹ vir. Hoc
vere dixisti. Dicit ei ml̄ier. Dñe: vi-
deo qz p̄pha es tu. P̄fes nr̄i in mōte
hoc adorauerūt: et vos dicitis qz hiero-
solimis ē locus vbi adorare oportet.
Dicit ei ihesus. Ml̄ier crede mihi: qz
veniet hora qñ neqz i mōte hoc. neqz
i hierosolimis adorabitis p̄rem. Elos
adoratis qd nescitis: nos adoram⁹ qd
scim⁹: qz sal⁹ ex iudeis est. Sed venit
hora et nūc ē: qñ veri adoratores ado-
rabūt p̄rem i spū et veritate. Nā et p̄-
tles q̄rit: q̄ adorēt eū. Spūs ē deus:

vij
.b. Jo. xxvij.
Mt. xix.
r
.i. Jo. xxxij.

et eos qui adorant eum in spiritu et veritate orant adorare. Dicit ei mulier. Scio quia melius vultis: quia dicitis christus cum venerit: ille nobis annuntiabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum: quia loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris aut quid loquaris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mulier: et abiit in civitatem: et dicit illis hominibus. Venite et videte homines qui dixerunt mihi omnia quae cum feci. Numquid ipse est christus? Exierunt de civitate: et venerunt ad eum. Interea rogabant eum discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli adinvidiam. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis ihesus. Meus cibus est. ut faciam voluntatem eius qui misit me: ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quia adhuc quatuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: levate oculos vestros et videte regiones: quia albae sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam: ut qui seminat sibi gaudeat et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat: et alius est qui metit. Ego misi vos metere: quod vos non laborastis. Alii laboraverunt: et vos in labores eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crederent in eum samaritanorum propter verbum mulieris testimonium prohibentis: quia dixerunt mihi omnia quae cum feci. Cum venisset ergo ad illam samaritanam: rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multi populi crederent propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: quia iam non propter tuam loquelam credimus? Ipsi enim audivimus et scimus: quia hic est vere salvator mundi. a. Post duos autem dies exiit inde: et abiit in galileam. b. Ipse enim ihesus testimonium prohibuit: quia propheta in patria sua honorem non habet. c. Cum ergo venisset in galileam acceperunt eum galilei: cum omnia vidisset quae fecerat hierosolymis in die festo. Et ipsi ei venerunt ad diem festum. Venit ergo iterum in chana galilee: ubi fecit aquam vinum. d. Et erat quidam regulus cuius filius infirmabatur capharnaum. Dicit cum audisset quia ihesus adveniret a iudea in galileam abiit ad eum: et rogabat eum. ut descenderet et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo ihesus ad eum.

Nisi signa et prodigia videritis non crederitis. Dicit ad eum regulus. Domine: descende postquam moriatur filius meus. Dicit ei ihesus. Vade: filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixerat ei ihesus: et ibat. Iam autem eo descenderet sui occurrerunt ei: et nuntiiaverunt dicentes: quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: quia heri hora septima reliquit eum febris. Cogit ergo pater quia illa hora erat in qua dixerat ei ihesus filius tuus vivit: et credidit ipse: et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihesus: cum venisset a iudea in galileam. Ca. V.

Post haec erat dies festus iudeorum: et ascendit ihesus hierosolymam. Est autem hierosolymis publicana piscina quae dicitur bethsaida: quaeque porticum habens. In his iacebat multitudo magis languentium caecorum et claudorum expectantium aquam motum. Angli autem domini descenderat secundum tempus in piscinam: et movebatur aqua. Et qui prius descenderat in piscinam pro motu aquae sanus fiebat a quocumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Tunc cum vidisset ihesus iacentem: et cognovisset quia iam multum tempus haberet dicit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine: hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. Dum venio enim ego: alius ante me descendit. Dicit ei ihesus. Surge: tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo ille: et sustulit grabatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo iudei illi qui sanus fuerat. Sabbatum est: non licet tibi tollere grabatum tuum. e. Respondit eis. Qui me sanum fecit ille mihi dixit: tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum. Quis est ille homo: qui dicit tibi tolle grabatum tuum et ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quos esset. Ihs enim declinavit a fons constituta in loco. Postea invenit eum ihesus in templo: et dixit illi. Ecce sanus factus es: iam noli peccare. ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo: et nuntiavit iudeis quia ihesus esset: qui fecit eum sanum. Propterea persequuntur iudei ihm: quia haec faciebat in sabbato. Ihs autem respondit eis. Propter me usque modo operatur.

Jo. xxxviii.
Mt. lxx. Mt. x.
L. xxxvii.

e. Jo. xxxix.

Jo. xxxviii.
Mt. lxx.
L. xxxvii.
Jo. xxxix.
L. xxxviii.

et ego operor. Propterea ergo magis
 q̄rebāt eū iudei interficere: quia nō
 soluz soluebat sabbatū: sed et patres
 suum dicebat deū eōlez se faciēs deo.
 Respondit itaq; ihesus: et dixit eis.
 Amen amē dico vobis: n̄ potest fili⁹
 a se facere quicq̄: nisi qđ viderit p̄ez
 facientē. Quēcūq; em̄ fecerit ille: hec
 et filius similiter facit. Pater em̄ di-
 ligit filium. ⁊ om̄ia demonstret ei. q̄
 ip̄e facit: ⁊ maiora hīs d̄mōstrabit
 ei opera ut vos miremi. Sicut ei pa-
 ter suscitāt mortuos ⁊ viuificat: sic ⁊
 filius quos vult viuificat. Neq; enīz
 pater iudicat quēq;: sed omne iudici-
 um dedit filio: ut om̄es honorificent
 filiuz sicut honorificāt patrē. a. Qui
 non honorificat filium: nō honorifi-
 cat patrem qui misit illum. b. Amen
 amen dico vob: quia q̄ ōbum meum
 audit ⁊ credit ei qui misit me: habet
 vitam eternam. Et in iudiciū nō ve-
 nit: sed trāsiet a morte in vitā. Amē
 amen dico vobis: quia venit hora et
 nunc ē quādo mortui audient voces
 filij dei: ⁊ qui audierint viuēt. Sicut
 em̄ pater habet vitam in semetip̄o:
 sic dedit et filio vitā habere in semet-
 ip̄o. Et potestātē dedit ei et iudiciuz
 facere: qz filius hom̄is est. Nolite mi-
 rari hoc: quia venit hora in q̄ omnes
 q̄ in monumētis sūt audient vocem
 filij dei: et p̄cedent qui bona fecerūt
 in resurrectōz vitē: q̄ vero mala ege-
 rūt in resurrectōnez iudicij. Nō pos-
 sū ego a meip̄o facere quicq̄. Sicut
 audio iudico: et iudiciū meum iustū
 est. c. quia nō quero voluntatē meā.
 sed voluntatē eius qui misit me pa-
 tris. d. Si ego testimoniū perhibeo
 d̄ me testimoniū meū nō est verū.
 Alius est q̄ testimoniuz perhibet de
 me: et scio quia verum est testimoni-
 um eius qđ perhibet de me. Eos mi-
 sistis ad iohannem: et testimoniū p̄-
 hibuit veritati. Ego aut̄ nō ab homi-
 ne testimoniuz accipio: sed hec dico:
 ut vos salui sitis. Ille erat lucerna az-
 dens et lucēs. Eos aut̄ voluistis ad-
 horam exultare in luce eius. Ego at̄
 habeo testimoniū maius iohāne.
 Opa em̄ q̄ dedit mihi pater: ut pficiā

i
 .a. Jo. xl. Mē.
 xcviij. Mar. xc
 vj. Lu. cxvj.

r
 .b. Jo. xli.

i
 .c. Jo. xliij. Mē.
 ccxcv. Mē. clx
 xvj. Lu. cclxxx
 ij.

r
 .d. Jo. xliij.

ea: ipsa opera que ego facio testimo-
 nium perhibēt de me: quia pater mi-
 sit me. Et qui misit me pater ip̄e te-
 stimonium perhibuit de me. e. Neq;
 vocem eius vnq̄ audistis: neq; speciē
 eius vidistis. f. Et verbum eius non
 habetis in vobis manēs: quia quem
 misit ille huic vos nō creditis. Scruta-
 mini scripturas: quia vos putatis
 in ipsis habere vitam eternam. Et il-
 le sūt que testimoniū perhibēt d̄ me:
 et nō vultis venire ad me ut vitā ha-
 beat. Claritatē ab hominibus non
 accipio: sed p̄gnoui vos: qz dilectōnē
 dei nō habetis in vobis. Ego veni in
 nomine patris mei: et nō accepistis
 me. Si alius venerit in nomine suo.
 illuz accipietis. Quomodo vos pote-
 stis credere q̄ gloriā abinuicem ac-
 cipitis: et gloriāz q̄ a solo deo est nō
 queritis? Nolite putare quia ego ac-
 cusaturus sim vos apud patres. Est
 q̄ vos accusat: moyses i quo vos spe-
 ratis. Si ei crederetis moysi: crede-
 retis forsitan et mihi. De me em̄ ille
 scripsit. Si aut̄ illius litteris nō cre-
 ditis: quō meis verbis creditis.

ij
 .e. Jo. xliij.
 Mē. cxij.
 Lu. cxix.
 r
 .f. Jo. xlv.

Capitulum. .VI.

Dost hec abiit ihesus trās ma-
 re galilee: quod ē tyberiadis
 Et sequebatur eum multitu-
 do magna: quia videbant signa que
 faciebat sup hīs qui infirmabā. g.
 Subijt ergo in montez ihesus: et ibi
 sedebat cū discipulis suis. h. Erat au-
 tē proximum pascha: dies festus iu-
 deorum. i. Cum subleuasset oculos
 ihesus. et vidisset qz multitudo mari-
 ma venit ad eum: dicit ad philippuz.
 Ante ememus panes ut manducent
 hī? Hoc aut̄ dicebat temptans eum.
 Ipse enīz sciebat quid esset factur⁹.
 Respondit ei philippus. Ducentoruz
 denariorum panes n̄ sufficiunt eis:
 ut vnusquisq; modicum quid accipi-
 at. dicit ei vnus ex discipulis ei⁹ an-
 dreas frater simonis petri. Est puer
 vnus hic: qui habet quinq; panes oz
 teaceos et duos pisces. Sed hec qđ
 sunt inter tantos? Dicit ergo ihesus

i
 Jo. xlvj. Mē. x
 cxij. Mē. cxvij.
 Lu. xlv. et cxvij
 et. xxxvij.

ij
 .g. Jo. xlvij.
 Mē. cxlvj.
 Lu. xcij.

i
 .h. Jo. xlvij.
 Mē. cclxxij
 Mē. clvj. Lu.
 cclx.

i
 .i. Jo. xlix. Mē
 cxlvij. Mē. lx
 iij. Lu. xcij.

Facite hoies discubere. Erat at fenū multū ī loco. Discubuerūt g̃ viri. numero q̃si q̃nq; milia. Accepit g̃ ihus panes: 7 cū gracias egisset distribuit discubentib; . Similiter 7 ex piscibus quātū volebāt. Et aut̃ impleti sūt: dicit discipulis suis. Colligite q̃ supauerūt fragmēta ne pereāt. Collegerūt g̃ 7 impleuerūt duodecī cophinos fragmentor; ex q̃nq; panib; orbeaceis et duob; piscib;: que supauerūt hijs qui māducauerāt. a. Illi g̃ hoies cum vidisset qd̃ fecerat signū dicebāt. Quia h̃ est vere p̃pheta: qui venturus est in mundū. Ihus g̃ cū cognouisset qz venturi essent ut raperent eū et facerent eum regem: fugit itē in montē ipse solus. b. Et autē sero factū est: descenderunt discipuli eius ad mare. Et cū ascendissent nauim: venerunt trans mare in capharnaū. Et tenebre iam facte erant: 7 non venerat ad eos ih̃s. Mare autē vēto magno flante exurgebat. Cum remigassent g̃ quasi stabia viginti q̃nq; aut triginta: vidēt ih̃m ambulante supra mare. 7 primū nauim fieri: 7 timuerūt. Ille autē dicit eis Ego sum: nolite timere. Voluerūt g̃ accipere eum in nauim: 7 statim nauis fuit ad terrā quā ibant. c. Altera die turba que stabat trans mare. vidit quia nauicula alia n̄ erat ibi nisi vna: 7 qz non introisset cū discipulis suis ih̃s in nauim: sed soli discipuli eius abissent. Alie vero supuenerunt naues a tyberiate iuxta locū ubi māducauerāt panē: gracias agētes deo. Cū g̃ vidisset turba quia ih̃s nō esset ibi neq; discipuli eius ascenderunt in nauiculas: 7 venerūt capharnaū querentes ih̃m. Et cū inuenissent eū trans mare: dixerūt ei. Rabbi. quando huc venisti? R̃ndit eis ih̃s: 7 dixit. Amen amen dico vobis: q̃ritis me non quia vidistis signa. s; quia māducastis ex panib;: et saturati estis. Operamī nō cibū qui perit: s; q̃ p̃manet ī vitā et̃nā: quē filius hominis dabit vob;. Hūc em̃ pater signauit deus. Dixerūt ergo ad eū. Quid faciemus: ut operemur opa dei? Respondit ih̃s: 7 dixit eis. Hoc est opus dei: ut credatis in eum quē misit ille. d. Dixerūt g̃ ei. Qd̃ er-

go tu facis signū: ut videam; 7 credamus tibi? Quid operaris. e. Patres n̄ri māducauerūt māna in deserto: sic scriptū est: Panē de celo dedit eis māducare. Dixit ergo eis ih̃s. Amen amen dico vobis: non moyses dedit vob; panē de celo: sed pater meus dedit vobis panē de celo verum. Panis ei verus est qui de celo descendit: et dedit vitam mundo. Dixerunt ergo ad eū Domine semper da nobis panē hūc. f. Dixit autē eis ih̃s. Ego sū panis vite. Qui venit ad me nō esuriet: et qui credit in me nō siciet unq;. Sed dixi vobis: qz 7 vidistis me: 7 nō credidistis. g. Om̃e qd̃ dat mihi pater ad me veniet: 7 eū q̃ venit ad me n̄ eiciā foras. h. qz descendi de celo nō ut facia volūtate meā s; volūtate eius qui misit me. i. Nec est em̃ voluntas ei; q̃ misit me p̃ris: ut om̃e qd̃ dedit mihi nō p̃dā ex eo: sed resuscitē illud ī nouissimo die. Nec est em̃ voluntas p̃ris mei q̃ misit me: ut om̃is q̃ videt filiū 7 credit ī eū habeat vitā eternā: 7 ego resuscitabo eū ī nouissimo die. k. Murmurabāt g̃ iudei de illo. quia dixisset ego sū panis viuus: q̃ de celo descēdi. Et dicebāt. Nōne h̃ ē fili; ioseph cui; nos nouimus patrē et matrē? Quomodo ergo dicit h̃. qz de celo descendit. l. Respondit ergo ih̃s: 7 dixit eis. Nolite murmurare inuicem. Nemo potest venire ad me: nisi pater q̃ misit me traxerit eū: 7 ego resuscitabo eum ī nouissimo die. Est scriptum ī p̃phetis. Erunt omnes docibiles dei. Om̃is q̃ audiuit a patre 7 didicit venit ad me. m. Non qz patrē vidit q̃s quā: nisi is q̃ ē a deo: h̃ vidit patrē. n. Amen amen dico vobis: q̃ credit in me habet vitā eternā. o. Ego sum panis vite. p. Patres vestri māducauerūt māna ī deserto: 7 mortui sūt. Hic est panis de celo descendēs: ut si quis ex ip̃o manducauerit nō moriā. q. Ego sum panis viuus: qui de celo descēdi. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quē ego dabo caro mea est: p̃ mundi vita. r. Litigabant ergo iudei adinuicem dicētes. Quomodo potest h̃ nob; carnem suam dare ad manducandū?

a. Jo. i.

b. Jo. i. Mē. cl. Mē. lxxij.

c. Jo. iij.

d. Jo. iij. Mē. lxxij.

e. Jo. iij.

f. Jo. iij. Mē. cclxxiiij. Mē. clxv. Lu. cclxvi. g. Jo. iij. h. Jo. iij. Mē. cccxv. Mē. clxvii. Lu. cclxxvii. i. Jo. iij.

k. Jo. iij. Mē. cclij. Mē. l. Lu. xix.

l. Jo. iij.

m. Jo. iij. Mē. cxij. Lu. cxix.

n. Jo. iij.

o. Jo. iij. Mē. cclxxiiij. Mē. clxv. Lu. cclxvi.

p. Jo. iij.

q. Jo. iij. Mē. cclxxiiij. Mē. clxv. Lu. cclxvi.

r. Jo. iij.

i
 .a. Joh. lxxij.
 Mf. cclxxxij.
 Mf. clxx. Lu.
 cclxxij. r
 .b. Joh. lxxij.

i
 c. Jo. lxxij. Mf.
 cccx. Maf. c.
 xxi. Lu. cccxxij
 iij
 .d. Jo. lxx. Mf.
 cccxxij. Mf. cl.
 xxvij. r
 .e. Jo. lxxij.
 iij
 .f. Jo. lxxij. Mf.
 cclxxx. Maf.
 clxj. r
 .g. Jo. lxxij.
 i
 .h. Jo. lxxij. Mf.
 Mf. clxxij. Mf.
 lxxij. Lu. xc.
 iij. r
 .i. Jo. lxxv.

Dixit g̃ eis ihs. Amen amē dico vo-
 bis: nisi māducaueritis carnem filij
 hoīs ⁊ biberitis ei⁹ sanguinē: nō ha-
 bebitis vitam in vob. Qui māducat
 meā carnē ⁊ bibit meū sāguinē. habz
 vitā eternā ⁊ ego resuscitabo eū in
 nouissimo die. a. Caro ei⁹ mea vere ē
 cibo: ⁊ sāguis meus vere ē potus. b.
 Qui māducat meā carnē ⁊ bibit me-
 um sāguinē: in me manet. ⁊ ego in il-
 lo Sicut misit me viuēs pater ⁊ ego
 viuo ppter patrē: ⁊ qui māducat me
 et ipse viuet ppter me. Dic est panis
 qui de celo descendit. Nō sicut mādu-
 cauerūt patres vestri māna: ⁊ mor-
 tui sūt. Qui manducat hūc panem:
 viuet in eternū. Dec dixit in synago-
 ga docēs. in capharnaū. Multi g̃ au-
 dientes ex discipulis ei⁹. Dixerūt du-
 rus est h̃ sermo. Et quis potest eū au-
 dire: Sciens autē ihs apud semetipm
 qz murmurarēt de hoc discipuli eius.
 dixit eis. Hoc vos scandalizat. c. Si
 g̃ videritis filiū hoīs ascēdentem ubi
 erat prius. d. Spiritus ē q̃ viuificat
 caro nō p̃test q̃c̃q̃. e. Verba que ego
 locutus sum vob: spūs ⁊ vita sūt. Sz
 sūt q̃dā ex vob q̃ nō credūt. f. Scie-
 bat enim ab inicio ihs qui essent cre-
 dentes: ⁊ quis traditur⁹ esset eū. g. Et
 dicebat. Propterea dixi vob: qz ne-
 mo potest venire ad me: nisi fuerit ei
 batū a patre meo. Ex hoc multi disci-
 puloz ei⁹ abierūt retro: ⁊ iam nō cū
 illo ambulabāt. Dixit g̃ ihs ad duo-
 decim. Nunq̃d ⁊ vos vultis abire. h.
 R̃ndit g̃ ei s̃ymō petrus. Dñe: ad quē
 ibimus: Verba vite eterne habes. Et
 nos credimus ⁊ cognouim⁹: qz tu es
 xp̃c fili⁹ dei. i. Respondit ei ihs. Non-
 ne ego vos duodecim elegi: et ex vob
 vnus dyabol⁹ est: Dicebat autē de iu-
 da s̃ymonis Scariothis. Dic ei⁹ erat
 traditur⁹ eū cū esset vn⁹ ex duodeci.

Capitulū. VII.

Dost hec autē ambulabat ihs
 in galileam. Non enim vole-
 bat in iudeā ambulare: qz q̃
 rebāt eū iudei interficere. Erat autē
 in proximo dies festus iudeoz sceno-
 phagia. Dixerunt autem ad eū fr̃es
 eius. Transi hinc in iudeam: vt et di-
 scipuli tui videāt opera tua q̃ facis.

Nemo quippe i occulto q̃d facit: ⁊ que-
 rit ip̃e in palā esse. Si hec facis ma-
 nifesta teipm mūdo. Neq; em̃ fratres
 eius credebāt i eum. Dicit g̃ eis ihs.
 Tēpus meū nōdū aduenit: tēpus atē
 ṽm semp ē paratū. Nō potest mūd⁹
 obisse vos. Me autē odit: qz ego testi-
 moniū phibeo de illo: qz opa ei⁹ ma-
 la sūt. Vos ascēditē ad diē festū hūc.
 Ego nō ascēdā ad diē festū istū: qz
 meū tēpus nōdū impletū est. Dec cuz
 dixisset: ip̃e mansit in galilea. Et autē
 ascenderūt fr̃es ei⁹. tūc et ip̃e ascēdit
 ad diē festū non manifeste: sed q̃si in
 occulto. Iudei g̃ querebāt eum i die
 festo: ⁊ dicebant. Ubi est ille: Et mur-
 mur multus de eo erat i turba. Qui-
 dam ei⁹ dicebāt qz bon⁹ ē: alij dicebāt
 nō: sz seducit turbas. Nemo tñ palaz
 loq̃bat̃ d̃ illo: ppter metū iudeoz. Jā
 autē die festo mediāte: ascēdit ihs
 in templū ⁊ docebat. Et mirabantur
 iudei dicentes. Quō h̃ l̃ras scit cū nō
 didicerit: R̃ndit eis ihs: ⁊ dixit. Mea
 doctrina nō est mea: sed eius qui mi-
 sit me. Si quis voluerit voluntatem
 eius facere: cognoscat de doctrina.
 vtrum ex deo sit: an ego a meip̃o lo-
 quar. Qui a semetip̃o loquit̃ gloriāz
 ppriā querit. Qui autē querit gloriāz
 eius qui misit eū. h̃ verax est: ⁊ iniu-
 sticia in illo non est. Nonne moỹses
 dedit vobis legem: Et nemo ex vobis
 facit legem. Quid me queritis inter-
 ficere: R̃ndit turba et dixit. Demo-
 niū habes. Quis te querit interficē:
 R̃ndit ihs: ⁊ dixit eis. Vnū op⁹ feci:
 ⁊ omnes miramini. Propterea moỹ-
 ses dedit vob circūcisionē: non qz ex
 moỹse ē: sz ex p̃ribz. Et in sabbato cir-
 cūciditis hominē. Si circūcisionem
 accipit hō in sabbato vt nō soluatur
 lex moỹsi: mibi indignamī qz totum
 hoīez sanū feci in sabbato. Nolite iu-
 dicare sc̃dm faciē: sz iustū iudiciū iu-
 dicare. Dicebant g̃ q̃dā ex hierosoli-
 mis. Nōne h̃ ē quē q̃rūt inficē: Ecce
 palā loquit̃: ⁊ nihil ei⁹ dicūt. Nūq̃d ve-
 re cognouerūt p̃ncipes qz h̃ est xp̃c:
 Sed hunc scimus vnde sit. xp̃c autēz
 cū venerit: nemo scit vnde sit. k. Ela-
 mabat g̃ ihs in templo docens et di-
 cens. Et me scitis. ⁊ vnde sim scitis: ⁊

iij
 .k. Joh. lxxvj.
 Mf. cxij. Luce
 cxix.

a me ipso non veni: sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum: et si dixerit quod nescio eum: ero similis vobis mendax. Et ego scio eum: quia ab ipso sum et ipse me misit. a. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus: quia non dum venerat hora eius. b. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant. Christus cum venerit: nunquid plura signa faciet quam que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec. c. et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent ipsum. d. Dixit ergo eis Iesus. Abhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum qui me misit. e. Queretis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est. quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersione gentium iturus est. et docturus gentes? Quis est hic homo quem dixit. queretis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire? In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus: et clamabat dicens. Si quis sitit: veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu: quem accipienturi erant credentes in eum. Non dum enim erat spiritus datus: quia Iesus nondum erat glorificatus. f. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Hic est vere propheta. Alij dicebant. Hic est Christus. g. Quidam autem dicebant. Nunquid a galilea venit Christus. Nonne scriptura dicit: quia ex semine david. et de bethleem castello ubi erat david venit Christus. h. Dissensio itaque facta est in turba propter eum. i. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus. k. Eleverunt ergo ministri ab pontificibus et phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Responderunt ministri. Nunquam sic locutus est homo: sicut hic homo. Responderunt ergo eis pharisei. Nunquid et vos seducti estis? Nunquid ex principibus alijs credit in eum: aut ex phariseis? Sed turba hec que non novit legem: maledicti sunt. Dixit nycodemus ad eos (ille qui venit ad eum nocte: qui unus erat ex

ipsis) Nunquid lex nostra iudicat hominem: nisi prius audierit ab ipso et cognoverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei. Nunquid et tu galileus es? Scrutare scripturas et vide: quia a galilea propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

Capitulum. VIII.

Iesus autem preiit in montem oliueti: et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt ergo scribe et pharisei mulierem deprehensam in adulterio et statuerunt eam in medio: et dixerunt ei. Magister: hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant temptantes eum: ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Cum ergo perseverarent interrogantes: erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terram. Audientes autem hec unus post unum eribant incipientes a senioribus: et remansit solus Iesus: et mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnavit? Que dixit. Nemo domine. Dixit autem Iesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam amplius noli peccare. Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de templo testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus: et dixit eis. Et si ego testimonium perhibeo de me ipso. verum est testimonium meum: quia scio unde venio et quod vado. Vos autem nescitis unde venio aut quo vado. Vos autem secundum carnes iudicatis: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego. iudicium meum verum est: quia solus non sum. sed et ego et qui misit me pater. Et in lege vestra scriptum est: quia duorum hominum testimonium verum est. Ego

a. Jo. lxxv. ij
 Me. cccx. Mf.
 cccix. Lu. ccl.
 r. c. cclij. r
 b. Jo. lxxv. ij.
 c. Jo. lxxix.
 Me. ccc. Mf. c
 lxxix. Lu. cclx
 r. c.
 d. Jo. lxxx.
 e. Jo. lxxxj.
 vj
 f. Jo. lxxxij.
 Me. ccc.
 vj
 g. Jo. lxxxij.
 Math. v.
 r
 h. Jo. lxxxij.
 i. Jo. lxxxv.
 Me. cccx. Mf.
 cccix. Lu. cclx
 r. c.
 k. Jo. lxxxvj.

iiij
 .a. Jo. lxxxviiij
 Mt. cxiiij. Luce
 cxix. j
 .b. Jo lxxxviiij
 Mt. cccx. Mt.
 cxix. et. cxiiij.
 Lu. cccxxix. et
 cclxij. et. cclxi.
 r
 .c. Jo. lxxxix.

sum qui testimoniū phibeo d meipō:
 ⁊ testimoniū phibet d me q misit me
 pater. Dicebāt g ei. Ubi est pater tu
 us. a. Rñdit ihs. Neq; me scitis: neq;
 patrē meū. Si me sciretis: forsitan ⁊
 patrē meū sciretis. b. Dec ūba locut'
 ē ihs in gazophilacō: docēs in tēplo.
 Et nemo apphēdit eū: qz necdū vene
 rat hora ei'. c. Dixit g iterū eis ihs.
 Ego vado: ⁊ qretis me: ⁊ in pctō vō
 moriemini. Quo ego vado. vos n̄ po
 testis venire. Dicebāt g iudei. Nūqd
 inficiet semetipm: qz dicit q ego va
 do vos n̄ potestis venire: Et dicebat
 eis. Elos de deo: sū estis ego de supnis
 sū. Elos de mūdo hoc estis. ego nō suz
 de hoc mūdo. Dixi g vob: qz morie
 mini in peccatis vris. Si em̄ nō cre
 dideritis qz ego sū: moriemī i peccato
 vō. Dicebāt g ei. Tu quis es? Dicit
 eis ihs. Principiū: q ⁊ loquor vobis.
 Multa habeo d vobis loq ⁊ iudicāe:
 sed qui me misit verax ē: ⁊ ego q au
 diui ab eo hec loquor i mūdo. Et nō
 pgnouerūt: qz patrē ei' dicebat deū.
 Dixit g eis ihs. Cū exaltaueritis fili
 um hoīs tūc cognoscetis qz ego suz:
 ⁊ a meipō facio nihil: s; sic docuit me
 pater hec loquor. Et q me misit mecū
 est: ⁊ nō reliqt me solū: qz ego q pla
 cita sunt ei facio semp. Hec illo loqn
 te: multi crediderūt in eū. Dicebat g
 ihs ad eos. q crediderūt ei iudeos. Si
 vos manseritis in smone meo. vere
 discipuli mei eritis: ⁊ cognoscetis ve
 ritatē: ⁊ veritas liberabit vos. Rñde
 rūt g ei iudei. Semen abrahe sumus
 ⁊ nemini fuiuim' vnq. Quō tu dicis
 liberi eritis? Rñdit eis ihs. Amē amē
 dico vobis: quia om̄is q facit pecca
 tum seruus est peccati. Seruus aut
 non manet in domo in eternuz: filius
 manet in eternū. Si g vos filius libe
 rauerit: vere liberi eritis. Scio quia
 filij abrahe estis: sed queritis me in
 terficere: quia sermo meus nō capit
 in vobis. Ego qd vidi apud patrē lo
 quor: et q vidistis apud patrē vestrū
 facitis. Responderūt ⁊ dixerūt ei. Pa
 ter noster abrahaz est. Dicit eis ihs.
 Si filij abrahe estis: opa abrahe faci
 te. Nūc aut queritis me interficē: ho
 minē qui veritatem vobis locut' sū:

quā audiui a deo. Hoc abrahā nō fe
 cit. Elos facitis opa patris vri. Dixe
 runt itaq; ei. Nos ex fornicacōe non
 sumus nati. Anū patrē habem' deū.
 Dixit g eis ihs. Si deus pater vester
 esset. Diligeretis utiq; me. Ego ei ex
 deo pcessi ⁊ veni. Neq; ei a meipō ve
 ni: sed ille me misit. Quare loquelam
 meā nō cognoscitis? Quia non pote
 stis audire sermonē meū. Elos ex pa
 tre dyabolo estis: et desideria patris
 vri vultis facere. Ille homicida erat
 ab inicio: ⁊ in veritate non stetit: qz
 nō est veritas in eo. Cum loquit' mē
 datiū. ex pprijs loquit': quia mendax
 est ⁊ pater eius. Ego autem quia ve
 ritatem dico: nō creditis mihi. Quis
 ex vobis arguet me d peccato? Si ve
 ritatem dico: quare vos nō creditis
 mihi? Qui ē ex deo: verba dei audit.
 Propterea vos non auditis: quia ex
 deo non estis. Rñderunt g iudei: ⁊ di
 xerūt ei. Nōne benedicim' nos. quia
 samaritan' es tu. ⁊ demoniū habes?
 Rñdit ihs. Ego demonium non ha
 beo: sed honorifico patrem meum: ⁊
 vos inhonorastis me. Ego autē non
 quero gloriam meā. Est qui querat
 ⁊ iudicet. Amen amen dico vobis: si
 quis smonē meū seruauerit mortē nō
 videbit in eternuz. Dixerunt g iudei.
 Nunc pgnouimus quia demoniū ha
 bes. Abraham mortu' est ⁊ pphete: et
 tu dicis si quis smonē meū seruauē
 rit non gustabit mortē in eternum?
 Nunqd tu maior es patre nostro a
 braham q mortu' est? Et pphete mor
 tui sunt. Quem teipsum facis? Rñdit
 ihs. Si ego glorifico meipm. gloria
 mea nihil est. Est pater me' q glorifi
 cat me: quē vos dicitis qz de' noster ē
 ⁊ nō pgnouistis eū. Ego at noui eū.
 Et si dixerō qz nō scio eū: ero filius vo
 bis mēdax. S; scio eū: ⁊ smonē eius
 suo. Abrahā p̄ v̄ exultauit vt vide
 ret diē meū: ⁊ vidit: ⁊ gausus ē. Dix
 erūt g iudei ad eū. Quinquaginta ānos
 nōdū habes: et abrahā vidisti? Dixit
 eis ihs. Amen amen dico vob: tante
 q abrahā fieret ego sū. Tulerūt g la
 pides vt iacerēt in eū. Ihs aut absco
 dit se: et exiuit de templo.

Capitulū. IX.

Et preteriens ih̄s vidit hominē cecū a natiuitate: et interrogauerūt eū discipuli eius. **R**abbi. quis peccauit. h̄ autē parētes ei? ut cecus nasceret? **R**espōdit ih̄s. **N**eq; h̄ peccauit neq; parētes eius: s; ut manifestentur opera dei ī illo. **M**e oportet operari opera eius qui misit me: donec dies est. **V**eniet nox: quādo nemo potest operari. **Q**uādiu sum in mundo. lux sum mundi. **H**oc cū dixisset expuit in terrā. et fecit lutū ex spūto: et liniuit lutum sup oculos eius: et dixit ei. **V**ade laua in natatoria s; loe: qđ interpretat̄ missus. **A**bijt ergo et lauit: et venit videns. **I**taq; vicini et qui viderant eū prius (quia mendicus erat) dicebant. **N**ōne h̄ est qui sedebat et mendicabat? **A**lij dicebant quia h̄ est: alij autē nequaquā: sed similis est eius. **I**lle vero dicebat: qz ego sum. **D**icebāt ergo ei. **Q**uomodo aperti sunt tibi oculi? **R**espōdit. **I**lle homo qui dicitur ih̄sus lutum fecit: et unxit oculos meos: et dixit mihi. **V**ade ad natatoria s; loe: et laua. **E**t abijt et laui. et video. **E**t dixerūt ei. **U**bi est ille? **A**it. **N**escio. **A**bbducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat. **E**rat autē sabbatum quando lutum fecit ih̄sus: et aperuit oculos eius. **I**terum ergo interrogabant eū pharisei quomodo vidisset. ille autē dixit eis. **L**utū mihi posuit sup oculos: et laui et video. **D**icebāt ḡ ex phariseis qđā. **N**ō est h̄ hō a deo q̄ sabbatū custodit. **A**lij autē dicebant. **Q**uō potest homo peccator hec signa facere? **E**t cisma erat inter eos. **D**icunt ergo ceco iteruz. **T**u quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? **I**lle autē dixit: quia p̄pheta est. **N**on crediderunt ḡ iudei de illo quia cecus fuisset et vidisset: donec vocauerūt parentes eius qui viderat: et interrogauerūt eos dicentes. **I**dic est fili? vester: quē vos dicitis quia cecus natus ē? **Q**uomodo ḡ nūc videt? **R**espōderunt eis parētes eius: et dixerunt. **S**cimus quia h̄ est filius noster: et qz cecus natus est. **Q**uomodo autē nūc videat nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. **I**psum interrogate. **E**tatē habet: ip̄e de se loq̄t̄

Hec dixerunt parētes eius qm̄ timebant iudeos. **I**am em̄ p̄spirauerāt iudei: ut si quis eū confiteret̄ esse xpm̄ extra s; nagogam fieret. **P**ropterea parentes eius dixerunt. quia etatem habet: ip̄m interrogate. **V**ocauerūt ergo rursū hominē qui fuerat cecus. et dixerūt ei. **D**a gloria; deo. **N**os scimus quia h̄ homo peccator est. **D**ixit ergo eis ille. **S**i peccator est nescio: unū scio: quia cecus cum essem. modo video. **D**ixerunt ergo illi. **Q**uid fecit tibi? **Q**uomodo aperuit tibi oculos? **R**espōdit eis. **D**ixi vobis iam: et audistis. **Q**uid iterum vultis audire? **N**ūquid et vos vultis discipuli ei? fieri? **M**aledixerunt ergo ei: et dixerunt. **T**u discipul? illius sis: nos autē moys; si discipuli sumus. **N**os scimus quia moys; locutus est deus: hunc autem nescimus unde sit. **R**espōdit ille homo: et dixit eis. **I**n hoc em̄ mirabile ē quia vos nescitis unde sit: et aperuit meos oculos. **S**cimus autē qz peccatores deus n̄ audit: sed si quis dei cultor est et voluntatē eius facit: hūc exaudit. **A** seculo non est auditū: quia quis aperuit oculos ceci nati. **N**isi esset h̄ a deo: n̄ poterat facere quicquid. **R**esponderunt: et dixerunt ei. **I**n peccatis natus es totus: et tu doces nos? **E**t eicerunt eū foras. **A**udiuit ih̄esus quia eiecerūt eum foras: et cū inuisset eū dixit ei. **T**u credis in filiū dei? **R**espondit ille et dixit. **Q**uis es domine ut credam in eum? **E**t dixit ei ih̄sus. **E**t vidisti eum: et q̄ loquit̄ tecū ip̄e ē. **A**t ille ait. **C**redo dñe. **E**t p̄cidens adorauit eum. **E**t dixit ei ih̄sus. **I**n iudiciū ego in hunc mundū veni: ut qui non vidēt videant: et q̄ vidēt ceci fiant. **E**t audierunt quidā ex phariseis q̄ cum ip̄o erāt: et dixerūt ei. **N**unquid et nos ceci sumus? **D**ixit eis ih̄sus. **S**i ceci essetis nō haberetis peccatū. **N**unc vero dicitis quia videmus: peccatum v̄m manet.

Capitulū. .X.

Amen amen dico vob: qui nō intrat p̄ hostiū ī ouile ouīū s; ascendit aliunde: ille fur ē et latro. **Q**ui autē intrat p̄ hostiū. pastor ē ouīū. **I**nic hostiari? apit et oues vocē

ei' audiunt. Et proprias oves vocat nominati: et educit eas. Et cum proprias oves miserit ante eas vadit: et oves illum sequuntur: quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur. sed fugiunt ab eo: quia non noverrunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus. Amen amen dico vobis: quia ego sum hostium ovium. Omnes quicumque venerunt fures sunt et latrones: sed non audierunt eos oves. Ego sum hostium. Per me si quis introierit salvabitur: et ingredietur et egredietur: et pascua inveniet. Fur non venit: nisi ut furem et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant: et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie. videt lupum venientem et dimittit oves et fugit: et lupus rapit. et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est: et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: et agnosco meas: et agnoscunt me mee. a. Sicut novit me pater. et ego agnosco patrem. b. et animam meam pono pro ovibus meis. c. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et vocem meam audient: et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animam meam: ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipso. Potestatem habeo ponendi eam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter iudeos. propter simones hos. Dicebant autem multi ex ipsis. Demonium habet et insanit. Quid eum auditis? Alii dicebant. Hec verba non sunt demonium habentis. Nunquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta sunt autem encephalia in hierosolymis: et hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus: dic nobis palam. Respondit eis Iesus. Loquor vobis: et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei: hec testimonium perhibent

iii
 .a. Jo. xc. Mē.
 cxij. Lu. cxix.
 iii
 .b. Jo. xcj. Mē.
 ccij. Mē. cxv
 r
 .c. Jo. xcij.

de me. Sed vos non creditis: quia non estis ex ovibus meis. Oves mee voces meam audiunt: et ego agnosco eas: et sequuntur me. Et ego vitam eternam do eis: et non peribunt in eternum: et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt lapides iudei: ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo. Propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei iudei. De bono opere non lapidamus te. sed de blasphemia et quia tu homo cum sis: facis te ipsum deum. Respondit eis Iesus. Nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi deus estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scriptura: quem pater sanctificavit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemias quia dixi filius dei sum? Si non facio opera patris mei: nolite credere mihi. Si autem facio: etsi mihi non vultis credere operibus credite: ut cognoscatis et credatis. quia in me est pater. et ego in patre. d. Querebant ergo eum apprehendere: et exiit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum: et mansit illic. e. Et multi venerunt ad eum et dicebant: quia iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc vera erant: et multi crediderunt in eum.

Capitulum .XI.

Erat autem quidam languens lazarus a bethania: de castro marie et marthe sororum eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento. et exersit pedes eius capillis suis: cuius frater lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes. Domine: ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Iesus: dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem. sed pro gloria dei: ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat autem Iesus martham: et sororem eius mariam et lazarus. Et ergo audiuit quia infirmabatur: tunc quidem mansit

iii
 .d. Joh. xcij.
 Mē. cxvij. Mē.
 cxvj.
 r
 .e. Joh. xcij.

i eodē loco duobus diebus. Deinde post
 hec dicit discipulis suis. Eam̄ i iudeas
 itez. Dicūt ei discipuli. Rabbi nūc q̄
 rebāt te iudei lapidare: et itez vadis
 illuc? R̄ndit ihs. Nōne duodeci s̄ ho
 re diei? Si q̄s ambulauerit i die n̄ offē
 dit: qz lucē huius mundi videt. Si autē
 ambulauerit i nocte offendit: qz lux
 nō ē i eo. Dec ait: et post hec dicit eis
 Lazarus amicus noster dormit: sed vado
 ut a somno exuscitem eū. Dixerūt er
 go discipuli ei. Dñe: si dormit salu
 erit. Dixerat autē ihs de morte ei: illi
 autē putauerūt qz de dormitōe somni di
 ceret. Tūc ḡ ihs dixit eis manifeste.
 Lazarus mortuus ē: et gaudeo p̄t vos
 ut credatis: qm̄ nō eram ibi. Sed ea
 mus ad eū. Dixit ḡ thomas q̄ dicitur
 didim⁹ ad cōdiscipulos. Eam̄ et nos
 et moriamur cū eo. Venit itaqz ihs: et
 inuenit eū quatuor dies iam in monu
 mento habentē. Erat autē bethania
 iuxta hierosolimā q̄si stadijs quinde
 cim. Multi autē ex iudeis venerāt ad
 marthā et mariam: ut consolarent̄ eas
 de fratre suo. Martha ḡ ut audiuit qz
 ihs venit occurrit illi: maria autē do
 mi sedebat. Dixit ḡ martha ad ihs.
 Domine: si fuisses h̄ frater meus nō
 fuisset mortuus. Sed et nūc scio: qz q̄
 cūqz poposceris a deo dabit tibi de⁹.
 Dicit illi ihs. Resurget frater tuus.
 Dicit ei martha. Scio qz resurget. i
 resurrectione in nouissimo die. Dicit
 ei ihs. Ego sum resurrectō et vita.
 Qui credit in me etiā si mortuus fue
 rit uiuet: et omnis qui uiuit et credit
 in me: non morietur in eternū. Cre
 dis hoc? At illi. Utiqz domine. Ego
 credidi quia tu es xp̄c filius dei: qui
 in hūc mundū venisti. Et cum hec di
 xisset: abiit et vocauit mariam sororē
 suam silentio dicens. Magister adest:
 et vocat te. Illa ut audiuit surgit ci
 to: et venit ad eum. Mondū enim vene
 rat ihs in castellū: sed erat adhuc in
 illo loco ubi occurrerat ei martha.
 Iudei ergo qui erant cū ea i domo et
 consolabantur eaz cum vidissent ma
 riam qz cito surrexit et exiit: secuti s̄t
 eam dicentes. Quia vadit ad monu
 mentum ut ploret ibi. Maria ergo cū
 venisset ubi erat ihs: videns eum ceci

dit ad pedes ei⁹ et dixit ei. Dñe. si fuisset
 hic nō esset mortuus frater me⁹.
 Ihs ergo ut vidit eā plorantem et iu
 deos q̄ venerant cū ea plorantes in
 fremuit spiritu: et turbauit seipm̄ et
 dixit. Ubi posuistis eū? Dicūt ei. Do
 mine: veni et vide. Et lacrimat⁹ ē ihs.
 Dixerūt ergo iudei. Ecce quō amabat
 eum. Quidā autē ex ipsis dixerūt. Nō
 poterat h̄ q̄ aperuit oculos ceci nati
 facere: ut h̄ nō moreretur? Ihs ergo
 rursum fremens in semetip̄o veit ad
 monumentū. Erat autē spelunca. et la
 pis suppositus erat ei. Ait ihs. Tol
 lite lapidē. Dicit ei martha soror ei⁹
 qui mortuus fuerat domine iam fetet:
 quadriduanus enim est. Dicit ei ihs
 Nonne dixi tibi: qm̄ si crederis vide
 bis gloriam dei? Tulerūt ergo lapidē.
 Ihs autē eleuatis sursum oculis dixit
 Pat̄ gracias ago tibi qm̄ audisti me
 Ego autē sciebā quia semp me audis:
 sed p̄t populū qui circumstat dixi:
 ut credāt qz tu me misisti. Dec cū dix
 isset: voce magna clamauit. Lazare
 veni foras. Et statim p̄iit q̄ fuerat
 mortuus ligatus man⁹ et pedes institis
 et facies illi⁹ sudario erat ligata. Di
 xit eis ihs. Soluite eū: et sinite abire
 Multi ergo ex iudeis qui venerāt ad
 mariam et martham et viderant q̄ fe
 cit ihs: crediderūt in eum. Quidā autē
 ex ipsis abierūt ad phariseos: et dixe
 rūt eis que fecit ihs. Collegerūt ergo
 pontifices et pharisei conciliū et dice
 bant. Quid facimus: qz hic hō multa
 signa facit? Si dimittimus eum sic:
 omnes credēt in eū. Et venient roma
 ni: et tollēt locū nostrū et gentē. An⁹
 autem ex ipsis cayphas nomine: cum
 esset p̄tifer anni illi⁹ dixit eis. Vos
 nescitis quicq̄ nec cogitatis: quia ex
 pedit vobis ut vnus moriat̄ homo p̄
 populo: et non tota gens pereat. Voc
 autē a semetip̄o nō dixit: sed cum esset
 pontifex anni illius p̄phetauit: quia
 ihs moritur⁹ erat p̄ gēte. Et nōtm̄ p̄
 gente: s̄z ut filios dei qui erant dispi
 p̄gregaret in vnum. a. Ab illo ḡ die
 cogitauerūt ut interficerēt eū. Ihs
 ḡ iā n̄ i palā ambulabat apud iudeos:
 s̄z abiit in regionē iuxta desertū in ci
 uitatē q̄ dicit̄ effrem: et ibi morabat̄

iij
 .a. Jo xcv M̄
 cxviij. M̄. xxvi

i
a. Jo. xvij. Mē
cclxxiiij. Ma. 2.
clvj. Lu. cclx.
r
b. Joh. xvij.

cū discipulis suis. a. Proximū autez
erat pascha iudeoz. b. 7 ascēdit mlti
hierosolimā de regione añ pasca: ut
sāctificarēt seipos. Querebāt g̃ ihm
7 colloquebant̃ adinucē i tēplo stan
tes. Quid putatis qz nō veit ad diez
festū: Deterāt at̃ pōtīfices 7 pharisei
mādatū: ut si q̃s agnouerit ubi sit in
dicet: ut apprehendant eum.

Capitulū. XII.

i
c. Jo. xvij.
Ma. cclxxvj.
Mē. clviij. Lu
lxxiiij.

Ihesus g̃ ante sex dies pasche
venit bethaniā ubi lazar⁹ fu
erat mortu⁹: quem suscitauit
ihs. c. Fecerūt aut̃ ei cenā ibi 7 mar
tha mīstrabat: lazar⁹ vero vn⁹ erat ex
discūbentib⁹ cū eo. Maria g̃ accepit
librā unguenti nardi pistici p̃ciosi et
unxit pedes ihu: 7 extersit pedes eius
capillis suis: 7 dom⁹ impleta ē ex odo
re unguētī. Dixit g̃ vnus ex discipul
ei⁹ iudas scariothis q̃ erat eū f̃ditu
rus. Quare hoc unguento nō venijt
trecentis denarijs: 7 datū ē egenis: Di
xit aut̃ hoc nō qz de egenis ptinebat
ad eū: s̃z qz fur erat: 7 loculos habēs
ea q̃ mittebāt portabat. Dixit g̃ ihs
Sine illā: ut in diē sepulture mee s̃z
uet illud. Paupes em̃ semp habetis
vobiscū: me aut̃ nō semp habetis. d.
Cognouit g̃ turba multa ex iudeis.
qz illic ē: 7 venēit nō p̃pter ihm tātū:
s̃z ut lazarū viderēt quē suscitauit a
mortuis. Cogitauerūt aut̃ p̃ncipes sa
cerdotū ut 7 lazarū inf̃ficerēt: qz mlti
p̃pter illū abibāt ex iudeis: 7 crede
bāt in ihm. e. In crastinū aut̃ turba
multa q̃ venerat ad diē festum cum
audissent qz venit ihs hierosolimam
acceperūt ramos palmarū: 7 p̃cesserūt
obuiā ei 7 clamabāt: osāna. b̃ndict⁹
qui venit in nomīe domini rex isrl. f.
Et iuenit ihs azellū: 7 sedit sup eum
sicut scriptum est. Noli timere filia
syon: ecce rex tu⁹ venit sedēs sup pul
lum azine. g. Dec nō cognouerūt di
scipuli eius primum: sed quando glo
rificatus est ihs tunc recordati sunt
qz hec erant scripta de eo: 7 hec fece
runt ei. Testimoniū g̃ phibebat tur
ba que erat cū eo quando lazarū vo
cauit de monumētō: 7 suscitauit eū a
mortuis. Propterea 7 obuiā veit ei
f̃ba: qz audierūt eū fecisse hoc signuz.

r
d. Jo. xcix.

i
e. Jo. c. Mē. r
xix. Mē. cxix.
Luē. cxxxiiij.

vij
f. Jo. c. Mē.
xxvij.

r
g. Jo. c. ij.

Pharisei g̃ dixerūt ad semetipos. Au
detis qz nihil p̃ficim⁹. Ecce mūd⁹ to
t⁹ post eū abiit. Erāt at̃ q̃dā gentiles
ex hijs q̃ ascēderāt ut adorarēt in die
festo. Iij g̃ accesserūt ad philippū qui
erat a bethsāyda galilee: 7 rogabant
eū dicētes. Dñe: volum⁹ ihm videre.
Venit philippus: 7 dicit andree. An
dreas rursū 7 philipp⁹ dixerūt ihu. h.
Ihs aut̃ r̃ndit eis dicēs. Venit hora
ut clarificē fili⁹ hoīs. i. Amē amen
dico vob: nisi granū frumētī cadēs in
t̃raz mortuū fuerit: ip̃m solū manet.
Si at̃ mortuū fuerit: multū fructuz
affert. k. Qui amat aiāz suā: p̃det eā.
Et q̃ odit aiāz suā in hoc mūdo: i vi
tam eternā custodit eā. l. Si q̃s mihi
mīstrat: me sequat̃. Et ubi sū ego: il
lic 7 mīster me⁹ erit. Si q̃s mihi mī
strauerit: honorificabit eū p̃r me⁹. m.
Nūc aiā mea turbata ē. Et q̃d dicā:
Pater saluifica me. ex hac hora. n.
S̃z p̃pterea veni in horā hāc. Pater
clarifica nomē tuū. Q̃leit g̃ vox de ce
lo dicens. Et clarificauit: et itēz cla
rificabo. Turba g̃ q̃ stabat 7 audierat
dicebat tonitruū esse factū. Alij aut̃
dicebāt. Angel⁹ ei locut⁹ ē. R̃ndit ihs
7 dixit. Nō p̃pter me hec vox venit: s̃z
p̃pter vos. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc p̃n
ceps hui⁹ mūdi eiciet̃ foras. Et ego si
exaltat⁹ fuero a terra: oīa trahā ad
meip̃m hoc aut̃ dicebat: significās q̃
morte ess̃z moritur⁹. R̃ndit ei turba.
Nos audiuim⁹ ex lege. qz xp̃c manet
in eternū. Et quō tu dicis oportet ex
altari filiū hoīs: Et q̃s ē iste fili⁹ ho
mīs: Dixit g̃ eis ihs. Adhuc modicū
lumē i vob ē. Ambulate dū lucē ha
betis: ut nō tenebre vos p̃phēdāt. Et
q̃ ambulat i tenebris: nescit q̃ vadit.
Dū lucē habetis credite i lucē: ut filij
lucis sitis. Dec locut⁹ ē ihs: 7 abiit et
abscondit se ab eis. Cū aut̃ tāta signa
fecisset corā eis nō credebāt in eū: ut
p̃mo ysaiē ipleret̃ quē dixit. Dñe q̃s
credidit auditui n̄ro: 7 brachiuz dñi
cui reuelatū ē. p. Propterea n̄ pote
rāt credere: qz itēz dixit ysaias. Exce
cauit oculos eoz et idurauit cor eoz:
ut n̄ videāt ocul⁹ 7 itelligāt cord⁹ 7 cō
uertāt̃ 7 sanē eos. q. Dec dixit ysaias
qn̄ vidit gl̃iam ei⁹: 7 locut⁹ est de eo.

iiij
b. Jo. c. ij. Mē
cxcix. Mē. cl.
xxx.
i. Jo. c. ij.

iiij
k. Jo. c. v. Mē
xcviij. Lu. cxxj

r
l. Joh. c. vij

iiij
m. Jo. c. vij. Mē
cxciiij. Mē. cl.
xxvij.
n. Joh. c. vij.

i
p. Jo. c. ix. Mē
cxxxiiij. Mē. lxx
xxvij. Lu. lxx
vii.
q. Jo. c. x.

Elegerunt autem et ex principibus multum crediderunt in eum: sed propter phariseos non profitebantur: ut de synagoga non eicerent. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dei. a. Ihs autem clamavit et dixit. Qui credit in me: non credit in me: sed in eum qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. b. Ego lux in mundum veni: ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea et non custodierit: ego non iudico eum. Non enim veni ut iudicem mundum: sed ut salvificem mundum. Qui me spernit et non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem locutus sum: ille iudicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus: sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit: quid dicam et quid loquar. Et scio: quia mandatum eius vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dixit mihi pater sic loquor.

Capitulum XIII.

Ante diem festum pasche sciens ihesus quod venit hora eius ut transiret ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo: in finem dilexit eos. c. Et cena facta cum discipulis iam misisset in cor ut traheret eum iudas simonis scariothis. b. sciens quod omnia dedit ei pater in manus et quod a deo exiit et ad deum vadit. e. surgit a cena et ponit vestimenta sua: et cum accepisset linteamen precinxit se. Deinde misit aquam in pelvum: et cepit lavare pedes discipulorum: et extergere linteamen quod erat precinctus. Venit ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus. Domine tu mihi lavas pedes: Respondit ihesus: et dixit ei. Quid ego facio tu nescis modo: scies autem postea. Dicit ei petrus. Non lavabis mihi pedes in eternum. Respondit ei ihesus. Si non lavero te: non habebis partem mecum. Dicit ei simon petrus. Domine: notantum pedes meos: sed et manus et caput. Dicit ei ihesus. Qui locutus est non indignus nisi ut pedes lauet: sed est mundus totus. Et vos mundi estis: sed non omnes. Sciebat enim quis nazareth esset qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eorum accepit vestimenta sua: et cum recubisset iterum dixit eis. f. Scitis quid fecerim vobis: Vos

vocatis me magister et domine: et bene dicitis. Sum etenim. g. Si ergo ego laui pedes vestros dominus et magister: et vos debetis alter alteri laurare pedes. Exemplum enim debi vobis: ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciat. h. Amen dico vobis: non est maior dominus suo: neque apertus maior est eo qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. i. Non de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: qui manducat mecum panem levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit credatis quia ego sum. k. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit. l. Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu: et pretestatus est et dixit. Amen amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. m. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli hesitantes de quo diceret. n. Erat ergo recubens unus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem diligebat ihesus. Innuit ergo huic symon petrus: et dixit ei. Quis est de quo dicit? Itaque cum recubisset ille super pectus ihesu: dicit ei. Domine quis est? Respondit ihesus. Ille est: cui ego intinctum panem porrexero. o. Et cum intinxisset panem: dedit iude symonis scariothis. Et post bucellam introiit in eum sathanas. p. Et dicit ei ihesus. Quod facis fac citius. Hoc autem nemo sciuit discubentium: ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant quod oculos habebat iudas quod dixisset ei ihesus. eme ea que oportet sunt nobis ad diem festum: aut ut egenis aliquid daret. Cum ergo accepisset ille bucellam: exiit continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset dixit ihesus. Nunc clarificatus est filius hominis: et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo: et deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. Filiioli: adhuc modicum vobiscum sum. Queretis me: et sicut dixi iudeis quod ego vado vos non potestis venire. Et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis: ut diligatis invicem sicut dilexi vos: ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli estis mei: si dilectionem habueritis ad invicem. q. Dicit ei symon petrus.

f
g. Joh. cxvii.
h. Jo. cxviii. M. xc. Lu. lv
i. Jo. cxix.
j
k. Jo. cxx M. xcvi. Luce. cxvi.
l. Jo. cxxi M. cclxxix. Mar. cxj.
m. Jo. cxxii. M. cclxxx M. cclxxix. Lu. cclxxix.
n.
o. Jo. cxxiii. Lu. cclxx.
p. Joh. cxv.
q. Jo. cxxv. M. cclxxxix. M. cclxx. Lu. cclxx.

Jo. cxj. M. xc.
Lu. cxvi.
Jo. cxii.
Jo. cxxii. Lu. cxvii.
Jo. cxxiii. M. cclxxxix.
Lu. cclxxix.
Jo. cxv.
Jo. cxxv. M. cclxxxix.
Lu. cclxx.

Dñe q̄ vadis: Rñdit ihs Quo ego va
do nō potes me modo seq̄: seq̄ris aut̄
postea. Dicit ei petr⁹. Quare nō pos
sū te seq̄ modo: Aīaz meā p̄ te ponā.
Rñdit ei ihs: aīaz tuā p̄ me pones:
Amē amē dico tibi: nō cātabit gall⁹
donec ter me negabis.

Capitulū. .XIII.

.a. Jo. cxxvij.

Et ait discipulis suis. a. Non
turbet̄ cor v̄m neq̄ formidz
Creditis ī deū: et ī me credite
In domo patris mei mansiones multe
sūt. Si quo minus: dixisset̄ vob̄ quia
vado pare vobis locū. Et si abiero et
p̄parauero vobis locū: itez venio et
accipiā vos ad meip̄m: ut vbi sū ego
et vos sitis. Et q̄ ego vado scitis: et vi
am scitis. Dicit ei thomas. Dñe ne
scim⁹ q̄ vadis. Et quō possum⁹ viam
scire: Dicit ei ihs. Ego sū via. et veri
tas. et vita. Nemo venit ad patrē nisi
p̄ me. Si cognouissetis me: et patrem
meum utiq̄ cognouissetis. Et amodo
cognoscetis eū: et vidistis eum. Dicit
ei philippus. Domine: ostēde nob̄ pa
trem et sufficit nobis. Dicit eis ihs.
Tanto tempore vobiscū sū et non co
gnouistis me: Philipe: qui videt me
videt et patrē. Quomō tu dicis osten
te nobis patrē: Non credis qz ego in
patre: et pater in me est: Verba q̄ ego
loquor vob̄. a meip̄o nō loquor. Pat̄
aut̄ in me manēs: ip̄e facit opa. Non
creditis qz ego in patre: et p̄ in me ē
Alioquī p̄pter opa ip̄a credite. Amē
amen dico vob̄: qui credit in me opa
que ego facio et ip̄e faciet: et maiora
horū faciet. Quia ego ad patrē vado
.b. et q̄dcunq̄ petieritis patrē in no
mine meo hoc faciam: ut glorificetur
pater in filio. Si quib̄ petieritis me
in nomīe meo hoc faciā. Si diligitis
me mandata mea seruate. Et ego ro
gabo patrem et alium paraclitum da
bit vobis ut maneat vobiscum ī eter
num spiritum veritatis: quē mūdus
non potest accipere: quia nō videt eū
nec scit eū. Vos aut̄ cognoscetis eū:
qz apud vos manebit: et in vobis erit
Non relinqūā vos orphanos: veniaz
ad vos. Adhuc modicū: et mūdus me
iam non videt. Vos autem videbitis
me: quia ego vivo et vos viuetis. In

iii
.b. Jo. cxxviii.
M̄. cxxvi. M̄
cxxx.

illo die vos cognoscetis quia ego sūz
in patre meo: et vos in me: et ego in
vobis. Qui habet mādata mea et ser
uat ea: ille ē q̄ diligit me. c. Qui autē
diligit me: diligetur a patre meo. Et
ego diligam eū: et manifestabo ei me:
ip̄m. d. Dicit ei iudas: nō ille scario
this. Domine quid factū est qz mani
festaturus es nobis teip̄m: et nō mū
do: Respondit ihs: et dixit ei. Si quis
diligit me sermonē meū seruabit: et pa
ter meus diliget eū. et ad eū veniem⁹
et mansionem apud eū faciem⁹. Qui
non diligit me: sermones meos non
seruat. e. Et sermonem quez audistis
non est meus: sed ei⁹ qui misit me pa
tris. Nec locutus sū vobis: apud vos
manens. f. Paraclitus autē spiritus
sanctus quē mittet pater in nomine
meo ille vos docebit omnia: et sugge
ret vobis omnia q̄cunq̄ dixero vobis.
Pacem relinquo vobis: pacē meā do
vob̄. Nō quō mūdus dat: ego do vob̄
Nō turbetur cor v̄m: neq̄ formidet.
Audistis qz ego dixi vob̄: vado et ve
nio ad vos. Si diligeretis me. gaude
retis utiq̄ quia vado ad patrem: quia
pater maior me est. Et nunc dixi vo
bis priusq̄ fiat: et cum factum fuerit
credatis. Jam non multa loquar vo
biscum. Venit enim princeps mundi
huius: et in me nō habet quicq̄. Sed
ut cognoscat mūdus quia diligo pa
trem: et sicut mandatum debet̄ mihi
pater sic facio. Surgite: eamus hic.

Capitulū. .XV.

Ego sum vitis vera: et pater
meus agricola est. Omnem
palmitem in me non ferentē
fructum tollet eum: et omnem q̄ fert
fructum purgabit eum: ut fructum
plus afferat. Jam vos mundi estis:
propter sermonem quem locutus sū
vobis. Manete in me: et ego in vobis
Sicut palmes non potest ferre fru
ctum a semetip̄so nisi manserit in vi
te: sic nec vos nisi in me manseritis.
Ego sū vitis: vos palmites. Qui ma
net in me et ego in eo hic fert fructū
multum: quia sine me nihil potestis
facere. Si quis in me non manserit
mittetur foras sicut palmes et are
scet: et colligent eū et in ignē mittent

.c. Job. cxxix.
M̄. cxxvi. M̄
cxxx. Lu. cxxij.

.d. Jo. cxxx.

.e. Job. cxxxi.
M̄. cxxvi. M̄
cxxx. Lu. cxxij.

.f. Job. cxxxij.

et ardet. a. Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis: et fiet vobis. b. In hoc clarificatus est pater meus. ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater: et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea servaueritis manebitis in dilectione mea: sicut et ego patris mei precepta servavi: et maneo in eius dilectione. Hec locutus sum vobis: ut gaudium meum sit in vobis: et gaudium vestrum impleatur. Hoc est preceptum meum: ut diligatis invicem sicut dilexi vos. c. Maiorem hac dilectionem nemo habet: ut animam suam ponat pro amicis suis. d. Vos amici mei estis: si feceritis que ego precipio vobis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quod faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis sed ego elegi vos: et posui vos ut eatis et fructum afferatis: et fructus vester maneat. e. ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis. f. Hec mando vobis: ut diligatis invicem. Si mundus vos odit: scitote quod me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus quod suus erat diligeret. Quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. g. Mementote sermonis mei: quem ego dixi vobis. Non est servus maior domino suo. h. Si me persecuti sunt et vos persequentur. Si sermonem meum servauerint: et vestrum servabunt. i. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum. k. quia nesciunt eum qui misit me. l. Si non venissem et locutus fuisset eis: peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. m. Qui me odit: et patrem meum odit. n. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. Nunc autem et viderunt et oderunt: et me et patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me et matrem meam. Oportet autem veniri paracletum quem ego mittam vobis a patre spiritu veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibe-

bitis: quia ab initio mecum estis.

Capitulum. XVI.

Hec locutus sum vobis: ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. o. Sed venit hora: ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient vobis: quia non novērunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis: ut cum venerit hora eorum. reminiscamini: quia ego dixi vobis. p. Hec autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me: et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis: tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expediat vobis ut et ego vadam. Si enim non abiero: paracletus non veniet ad vos. Si autem abiero: mittam eum ad vos. Et cum venerit: ille arguet mundum de peccato et de iusticia et de iudicio. De peccato quidem: quia non crederunt in me. De iusticia vero: quia ad patrem vado: et iam non videbitis me. De iudicio autem: quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis: docebit vos omnes veritatem. Non enim loquetur a semetipso: sed quecumque audiet loquetur: et que ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet: et annuntiabit vobis. q. Omnia quecumque habet pater mea sunt. r. Propterea dixi quia de meo accipiet: et annuntiabit vobis. Modicum et iam non videbitis me. et iterum modicum et videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me? et quia vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus? quid loquitur. Cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare: et dixit eis. De hoc queritis iterum vos quia dixi modicum et non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit. Vos autem

.o. Joh. cxlvj.
Mat. cxliij.
Mar. cxrxix.
Lu. ccl.

.p. Jo. cxlvij.

.q. Jo. cxlvij.
Mt. cxj. Luc.
cxix.
.r. Joh. cxlix.

iii
Jo. cxrxij
Mar. cxrxix
Jo. cxrxij
iii
Jo. cxrxv.
Mar. cxliij
Jo. cxrxv.
iii
Jo. cxrxv.
Mar. cxliij
Jo. cxrxv.
iii
Jo. cxrxix.
Lu. lv.
Jo. cxl.
Mar. cxliij
Lu. ccl.
iii
Joh. cxlij.
Luce
Jo. cxliij.
Mar. cxliij
Lu. cxvj.
Jo. cxlv.

contristabimini: s; tristitia v; vertetur in gaudiu. Mulier cu parit tristitiam habet: q; venit hora eius. Cum autez peperit puez iam no meminit pressure ppter gaudiu: q; natus e homo in mundu. Et vos igit nuc qdem tristitiam habetis. Iteru aut videbo vos et gaudebit cor vestr: et gaudium vrm nemo tollet a vob. Et in illo die me no rogabitis quicq. a. Amē amē dico vobis: si quid pecceritis patres in noie meo habit vobis. Elsq; modo no petistis quicq in nomie meo. Petite et accipietis: vt gaudiu vestru sit plenum. b. Dec in puerbijs locut' suz vobis. Venit hora: cu iam no in pro- uerbijs loqr vob: sed pala de pre meo annuciabo vobis. In illo die in noie meo petetis. Et no dico vob: q; ego rogabo patre te vob. Ipse em pater nat vos quia vos me amastis: et credidistis quia ego a deo exiui. Exiui a patre et veni in mundu: itez reliquo mundu: et vado ad patre. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqr is et puerbiu nullu dicis. Nuc scim' q; scis omia: et no opus est tibi vt qs te interroget. In hoc credimus: quia a deo existi. c. Rndit eis ihesus. Nudo creditis! Ecce venit hora: et iam veit vt dispergamini vnusquisq; in ppria: et me solu relinquantis. Et no sum sol' quia pater mecum est. d. Dec locut' sum vobis: vt in me puez habeatis. In mundo pressura habebitis: s; confidite: ego vici mundu.

Capitulū. XVII.

Hec locutus est ihesus: et subleuatis oculis dixit. Pater venit hora: clarifica filiu tuum vt filius tu' clarificet te. Sicut dedisti ei potestate omis carnis: vt omne qd dedisti ei det eis vita eterna. Dec est aute vita eterna: vt cognoscant te solum deu verum: et que misisti ihm xpm. Ego te clarificaui sup terram: opus psuinaui: qd dedisti mihi vt faciam. Et nuc clarifica me tu p apud temetipm claritate qua habui prius: q mund' fieret apud te. Manifestaui nome tuu hoib: qs odisti mihi d mudo. Tui erat: et mihi eos dedisti: et sermonē tuu seruauerūt. Nuc pgnoue-

runt: quia omia que dedisti mihi ab te sunt. Quia verba que dedisti mihi dedi eis: et ipi acceperunt et cognouerunt vere quia a te exiui: et crediderunt quia tu me misisti. Ego p eis rogo. Non p mudo rogo: sed p hijs qs dedi sti mihi: quia tui sunt. Et mea omia tua sunt: et tua mea sunt: et clarificatus sum i eis. Et ia no sum in mudo et hij in mudo sunt: et ego ad te venio. Pater sancte: serua eos in noie tuo qs dedisti mihi: vt sint vnum sicut et nos. Cum essem cum eis: ego suabaz eos in nomie tuo. Quos dedisti mihi ego custodiui: et nemo ex eis perijt nisi filius pdicōis: vt scriptura impleatur. Nuc aut ab te venio: et hec loqr i mundo: vt habeant gaudium meum impletu i semetipsis. Ego dedi eis sermonē tuu: et mund' eos odio habuit quia no sunt de mundo sicut et ego nisi su de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo: sed vt serues eos a malo. De mundo non sunt: sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tu' veritas est. Sicut tu me misisti in mundu: ita et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. Non p eis aute rogo tantu: sed et p eis qui credituri sē per verbum eoz in me: vt omes vnu sint sicut tu pater in me et ego in te: vt et ipsi in nobis vnu sint: vt credat mundus q; tu me misisti. Et ego claritate qua tu dedisti mihi dedi eis: vt sint vnum sicut et nos vnum sumus. Ego in eis et tu in me: vt sint consummati in vnum: et cognoscat mundus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater: quos dedisti mihi volo vt vbi su ego et illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitucōnem mundi. e. Pater iuste: mundus te non cognouit. Ego autem te cognoui. f. et hij cognouerunt quia tu me misisti. Et notuz feci eis nomen tuum et notum faciam: vt dilectō qua dilexisti me in ipsis sit: et ego in ipsis.

Capitulū. XVIII.

iii
.a. Jo. cl. Mē.
ccxvi. Mē. cx
xv.

f
.b. Jo. clj.

iii
.c. Jo. clj. Mē
cclxxxvii. Mē.
clxxvii.

f
.d. Jo. cliv.

iii
.e. Job. cliv.
Mē. cxij. Luc.
cxix.
f. Jo. clo.

Jo. clvi. Mat. clxx. Lu. cclxxix.
 Jo. clvij.
 Jo. clviij. Mat. clxx. Lu. cc.
 Jo. clxix.
 Jo. clxi. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxii. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxiii. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxiv. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxv. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxvi. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxvii. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxviii. Mat. clxx. Lu. cclxx.
 Jo. clxix. Mat. clxx. Lu. cclxx.

Hec cum dixisset ihesus: egressus est cum discipulis suis trans torrentem cebzon ubi erat ortus: in quem introiit ipse et discipuli eius. a. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter ihesus conueniebat illuc cum discipulis suis. b. Judas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et phariseis ministros: venit illuc cum lanternis et facibus et armis. c. Ihesus itaque sciens omnia que ventura erant super eum: processit et dixit eis. Quem queritis? Responderunt ei. Ihesum nazarenum. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. Et ergo dixit eis ego sum: abierunt retrorsum. et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos. Quem queritis? Illi autem dixerunt. Ihesum nazarenum. Respondit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite hos abire. Et impletur sermo quem dixit: quod quis de- disti mihi non prohibi ex eis quemquam. d. Simon ergo petrus habens gladium eduxit eum: et percussit pontificis fruum: et abscidit eius auriculam dexteram. Erat autem nomen seruo malchus. e. Dicit ergo ihesus petro. Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi pater: non vis ut bibam illum? .f. Cohors autem et tribunus et ministri iudeorum: apprehenderunt ihesum: et ligauerunt eum. g. et abduxerunt eum ad annam primam. Erat enim socer cayphas: qui erat pontifex anni illius. Erat autem cayphas qui consilium dederat iudeis: quia expedit unum hominem mori pro populo. h. Sequebatur autem ihesum simon petrus: et alius discipulus. i. Discipulus autem ille erat notus pontifici: et introiit cum ihesu in atrium pontificis. k. Petrus autem stabat ad ostium foris. l. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: et dixit hostiarie: et introduxit petrum. m. Dicit ergo petro ancilla ostiaria. Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille. Non sum. n. Stabant autem serui et ministri ad prunas (quod frigus erat) et calefaciebant se. Erat autem cum eis et petrus: stans et calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit ihesum de discipulis suis: et de doctrina eius. o. Re-

spodit ei ihesus. Ego palam locutus sum mundo. Ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conueniunt: et in oculis locutus sum nihil in secreto. p. Quid me interro- gas? Interroga eos qui audierunt: quid locutus sum ipsis. Ecce hi sciunt: quod dixi- rim ego. q. Hoc autem cum dixisset: vnus assis- stens ministrorum dedit alampam ihesu dicens. Sic respondes pontifici. r. Respondit ei ihesus. Si male locutus sum: testimonium phibe de malo. Si autem bene: quid me cecideris? .s. Et misit eum annas ligatum ad cay- phan pontificem. t. Erat autem simon petr- us: et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Nunquid et tu ex discipulis eius es? Ne- gavit ille et dixit. Non sum. Dicit vnus ex seruis pontificis: cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te vidi in orto cum illo? Iterum ergo negavit petrus: et statim gallus catavit. .u. Abducunt ergo ihesum ad cayphan in pretorium. Erat autem mane. x. Et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha. Exiit ergo pilatus ad eos for- ras et dixit. Quam accusationem affer- tis aduersus hominem hunc? Responderunt: et dixerunt ei. Si non esset homo malefa- ctor: non tibi edidisset eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et se- cundum legem vestram iudicate eum. Dix- erunt ergo ei iudei. Nobis non licet inter- ficere quemquam. Et sermo ihesu implere- que dicit: significans qua morte esset moriturus. y. Introiit ergo iterum in pretorium pilatus: et vocauit ihesum: et di- xit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit ihesus. A temetipso hoc dicitis: an alij di- xerunt tibi de me. z. Respondit pilatus. Numquid ego iudeus sum? Gens tua et pon- tifices ediderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei utique decertarent ut non traderer iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. a. Dixit ei itaque pi- latus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicitis: quod rex sum ego. b. Ego in hoc na- tus sum. et ad hoc veni in mundum ut testimonium phibeam veritati. Qis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset: iterum exiit ad iudeos. c. et

p. Joh. clxxi.
 q. Jo. clxxii. Math. clxxiii. Mat. clxxiii. Lu. clxxiii.
 r. Jo. clxxiiij.
 s. Jo. clxxv. Mat. clxxvi. Lu. clxxvi.
 t. Joh. clxxv. Mat. clxxvi. Lu. clxxvi.
 u. Jo. clxxvi. Mat. clxxvii. Mat. clxxvii. Lu. clxxvii.
 x. Jo. clxxvii.
 y. Jo. clxxviii. Mat. clxxix. Mat. clxxix. Lu. clxxix.
 z. Jo. clxxix.
 a. Jo. clxxx. Mat. clxxx. Mat. clxxx. Lu. clxxx.
 b. Jo. clxxx. Mat. clxxx. Mat. clxxx. Lu. clxxx.
 c. Jo. clxxx. Mat. clxxx. Mat. clxxx. Lu. clxxx.

iii
.a. Jo. clxxxiii
Mat. cccxxiii.
Mf. cciiij. i
.b. Joh. clxxx
iii. Mf. cccxx
v. Mat. cciiij.
Lu. cccx. iii
Joh. clxxxv.
Mat. cccxxix.
Mf. ccviij.

ix
.c. Jo. clxxxvi
Lu. cccviij. z. c
cciiij. z. cccxiij.
iii
.d. Jo. clxxxvii
ij. Mf. cccxxix
Mf. ccviij. i
.e. Jo. clxxxviii
ij. Mf. cccxx
vi. Mat. ccv.
Lu. cccxiij. r
.f. Jo. clxxxix

ix
.g. Jo. cxc Lu
ccciiij. z. cccviiij.
z. cccxiij.

i
.h. Jo. cxcj
iii
.i. Joh. cxciiij.
Math. cccxxi.
Mf. ccj.

r
.k. Joh. cxciiij.

i
.l. Jo. cxciiij.
Mat. cccxxviij.
Mf. ccv. Luce
cccxiij. r
.m. Joh. cxcv.

dicit eis. Ego nullam inuenio in eo cau-
sam. a. Est autem consuetudo vobis.
ut unum dimittam vobis in pascha. Quil-
tis ergo dimittam vobis regem iudeorum
.b. Clamauerunt ergo rursum omnes di-
centes. Non hunc: sed barraban. Erat
autem barrabas latro.

Capitulum. XIX.

Quare ergo apprehendit pilatus
ihum: et flagellauit. Et mili-
tes plectentes coronas de spi-
nis imposuerunt capiti eius: et veste
purpurea circumdederunt eum. Et ve-
niebant ad eum: et dicebant. Aue rex
iudeorum. Et dabant ei alapas. c. Ex-
iit iterum pilatus foras: et dicit eis
Ecce adduco vobis eum foras: ut co-
gnoscatis quia nullam inuenio in eo
causam. d. Exiit ergo ihus portans
spineam coronam: et purpureum ve-
stimentum. Et dicit eis. Ecce homo.
.e. Cum ergo vidissent eum pontifices et
ministri: clamabant dicentes. Crucifi-
ge: crucifige eum. f. Dicit eis pilatus
Accipite eum vos: et crucifigite. g. Ego
enim non inuenio in eo causam. h. Respon-
derunt ei iudei. Nos legem habemus
et secundum legem debet mori: quia fi-
lium dei se fecit. i. Cum ergo audisset
pilatus hunc sermonem: magis timuit
Et ingressus est in pretorium iterum:
et dicit ad ihm. Unde es tu? Ihus autem
responsum non dedit ei. k. Dicit er-
go ei pilatus. Mibi non loqueris: Ne-
scis quia potestatem habeo crucifige-
re te. et potestatem habeo dimittere te
Respondit ihm non haberes potesta-
tem aduersum me ullam: nisi tibi da-
tum esset desuper. Propterea qui me tra-
didit tibi maius peccatum habet. Et
exinde querebat pilatus dimittere eum.
Iudei autem clamabant dicentes. Si
hunc dimittis: non es amicus cesaris
Omnis enim qui se regem facit. tradi-
dit cesari. Pilatus autem cum audisset
hos sermones adduxit foras ihm: et
sedit per tribunal in loco qui dicitur
lythostratos. hebraice autem gabatha
Erat autem parasceue pasche: hora
quasi sexta. l. et dicit iudeis. Ecce rex
vester. Illi autem clamabant. Tolle
tolle: crucifige eum. m. Dicit eis pi-
latus. Regem vestrum crucifigam:

Responderunt pontifices. Non habe-
mus regem: nisi cesarem. n. Tunc er-
go tradidit eis illum: ut crucifigere-
tur. o. Susceperunt autem ihm: et
eduxerunt. Et baiulans sibi crucem
exiit in eum qui dicitur caluarie lo-
cum: hebraice golgotha. Tbi crucifi-
gerunt eum. p. et cum eo alios duos
hinc et hinc: medium autem ihm. q.
Scripsit autem et titulum pilatus: et
posuit super crucem. Erat autem scri-
ptum: ihm nazarenus rex iudeorum. r.
Iunc ergo titulum multi iudeorum lege-
runt: quia prope ciuitatem erat locus
ubi crucifixus est ihus. Et erat scri-
ptum hebraice. grece et latine. Dicebat
ergo pilatus pontifices iudeorum. Noli
scribere rex iudeorum: sed quia ipse di-
xit: rex sum iudeorum. Respondit pila-
tus. Quod scripsi scripsi. s. Milites ergo
cum crucifixissent eum acceperunt ve-
stimenta eius: et fecerunt quatuor par-
tes: unicuique militi partem. et tunicam
Erat autem tunica inconsutilis: desu-
per contexta per totum. Dixerunt er-
go adinuicem. Non scindamus eam:
sed sortiamur de illa cuius sit. Et scri-
ptura impleteretur dicens. Partiti sunt
vestimenta mea sibi: et in vestem mea
miserunt sortem. Et milites quidem
hec fecerunt. t. Stabant autem iuxta
crucem ihm mater eius: et soror matris
eius maria cleopha et maria magda-
lene. Cum vidisset ergo ihm matrem
et discipulum stantem quem dilige-
bat: dicit matri sue. Mulier: ecce fili-
us tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce
mater tua. Et ex illa hora accepit eam
discipulus in sua. u. Postea sciens ihm
quia omnia consummata sunt: ut con-
summaretur scriptura dicit. Sitio.
Uas ergo erat positum aceto plenum.
Illi autem plenam aceto spongiam
ysopo circumponentes: obtulerunt ori-
eius. Cum ergo accepisset ihm acetum
dixit. Consummatum est. Et inclinato
capite tradidit spiritum. x. Iudei ergo
quoniam parasceue erat ut non remanerent
in cruce corpora sabbato: erat enim
magnus dies ille sabbati: rogauerunt
pilatum ut frangerent eorum crura
et tollerent. Venerunt ergo milites.
et primi quidem frangerunt crura: et alteri?

i
.n. Jo. cxcviij.
Mf. cccxxviij.
Mf. ccviij. Lu.
cccxiij. i
.o. Jo. cxcviij.
Mat. cccxxi.
Mf. ccix. Lu.
cccxiij. i
cccxiij. i
.p. Jo. cxcviij.
Mf. cccxxviij.
Mf. ccv. Lu.
cccxiij. z. cccxiij.
viiij. i
.q. Jo. cxcix.
Mat. cccxxviij.
Mf. cccxiij. Lu.
cccxiij. r
.r. Jo. cc.

i
.s. Jo. ccj. Mf
cccxxiiij. Mf
cccxiij. Lu. cccxiij.

i
.t. Jo. ccij.

iii
.u. Joh. ccciiij.
Mf. cccxxviij.
Mf. ccxiij.

i
Jo. cciiij. Mf.
cccxiij. Mat.
cccxiij. Lu. cccxiij.
cccxiij. r
.x. Jo. ccv.

qui crucifixus est cū eo. Ad ihm̄ autē cū venissent. ut viderent eum iā mortuum non fregerūt ei crura: sed vn̄ militū lancea latus eī aperuit: et cōtinuo exiuit sanguis et aqua. Et qui vidit testimoniū perhibuit: et verum est testimoniū eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. Facta sunt em̄ hec: ut scriptura impleretur Os non cōminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Elidebunt in quē transfixerunt. a. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo q̄ esset discipulus ihu: occultus autē p̄pter metum iudeorū: ut tolleret corpus ihu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihu. b. Venit autē et n̄codemus qui venerat ad ihm̄ nocte primum: ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centū. c. Acceperunt ḡ corpus ihu: et ligauerūt eum linteis cū aromatibz sicut mos est iudeis sepelire. Erat autē in loco ubi crucifixus est ortus: et in orto monumentum novum in quo nondū quāvis positus erat. Ibi ḡ p̄pter parascevē iudeorū: quia iuxta erat monumentum posuerunt ihum.

Capitulū. XX.

Una autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. d. Cucurrit ergo et venit ad simonem petrum: et ad alium discipulum quem vocabat ihs: et dicit illis. Tulerunt dominum de monumento: et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus: et venerunt ad monumentum. Currebant autem simul: et ille alius discipulus precurrit cicius petro: et venit primus ad monumentū. Et cum se inclinasset vidit posita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo simon petrus sequens eum: et introiuit in monumentū. Et vidit linteamina posita: et sudariū quod fuerat super caput eius non cū linteaminibus positum: sed separatim involutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: et vi-

dit et credidit. Nondum enim sciebāt scripturam: quia oportuerat eum a mortuis resurgē. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. e. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret: inclinavit se et p̄spexit in monumentū. Et vidit duos angelos in albis sedentes: vnum ad caput et vnum ad pedes: ubi positum erat corpus ihu. f. Dicunt ei illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset conuersa est retrosum: et vidit ihm̄ stantem: et nō sciebat quia ihs est. Dicit ei ihs. Mulier quid ploras? Quem queris? Illa existimās quia ortulanus esset: dicit ei. Domine: si tu sustulisti eū dicitō mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollā. Dicit ei ihs. Maria. Conuersa illa dicit ei. Rabboni: quō dicitur magister. Dicit ei ihs. Noli me tangere. Nondum enim ascendi ad patrem meum. Etate autem ad fratres meos: et dicit eis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum: deum meum et deū vestrum. Venit maria magdalene annūciās discipulis quia vidi dominū et hec dixit mihi. g. Cū ergo sero esset die illo vna sabbatorum et fores essēt clause ubi erant discipuli congregati p̄pter metum iudeorum: venit ihs et stetit in medio: et dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixisset: ostendit eis manus et lat̄. 3. Gauisi sunt ergo discipuli: viso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax vobis. Sicut misit me pater: et ego mitto vos. Hec euz dixisset insufflauit: et dicit eis. Accipite spiritum sanctum. h. Quorum remisistis peccata remittuntur eis: et quorū retinueritis retenta sūt. i. Thomas autē vnus ex duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando vēit ihus. Dixerunt ei alij discipuli. Elidimus dominum. Ille autē dixit eis. Nisi videro in manibus eius fixuraz clauorum. et mittam digitum meum in locum clauorum: et mittam manum meam in latus eius: non credā. k. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus: et thomas cū eis.

i
e. Jo. cccij. Mē
ccclij. M̄. ccx
xxj. Lu. cccxx
xvj.

f
.f. Jo. cccij.

ix
.g. Jo. cccij.
Lu. cccxlj.

x
.3. Jo. cccij.

xij
.h. Joh. ccxv.
M̄. clxxv.

x
.i. Joh. cccvj.

ix
.k. Jo. cccvij.
7. cccij. Luc.
cccxlj.

ccv. Mē
ccvi. M̄.
ccvii. Lu. cc
ccviii.
ccvix.
ccclix.
ccclx.
ccclxi.
ccclxii.
ccclxiii.
ccclxiv.
ccclxv.
ccclxvi.
ccclxvii.
ccclxviii.
ccclxix.
ccclxx.
ccclxxi.
ccclxxii.
ccclxxiii.
ccclxxiv.
ccclxxv.
ccclxxvi.
ccclxxvii.
ccclxxviii.
ccclxxix.
ccclxxx.
ccclxxxi.
ccclxxxii.
ccclxxxiii.
ccclxxxiv.
ccclxxxv.
ccclxxxvi.
ccclxxxvii.
ccclxxxviii.
ccclxxxix.
ccclxxxx.
ccclxxxxi.
ccclxxxxii.
ccclxxxxiii.
ccclxxxxiv.
ccclxxxxv.
ccclxxxxvi.
ccclxxxxvii.
ccclxxxxviii.
ccclxxxxix.
ccclxxxxx.
ccclxxxxxi.
ccclxxxxxii.
ccclxxxxxiii.
ccclxxxxxiv.
ccclxxxxxv.
ccclxxxxxvi.
ccclxxxxxvii.
ccclxxxxxviii.
ccclxxxxxix.
ccclxxxxxx.
ccclxxxxxxi.
ccclxxxxxxii.
ccclxxxxxxiii.
ccclxxxxxxiv.
ccclxxxxxxv.
ccclxxxxxxvi.
ccclxxxxxxvii.
ccclxxxxxxviii.
ccclxxxxxxix.
ccclxxxxxxx.
ccclxxxxxxxi.
ccclxxxxxxxii.
ccclxxxxxxxiii.
ccclxxxxxxxiv.
ccclxxxxxxxv.
ccclxxxxxxxvi.
ccclxxxxxxxvii.
ccclxxxxxxxviii.
ccclxxxxxxxix.
ccclxxxxxxxix.
ccclxxxxxxxix.

Venit ihus ianuis clausis: et stetit in medio et dixit eis. Pax vob. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc et vide manus meas: et affer manum tuam et mitte in latus meum: et noli esse incredulus sed fidelis. a. Respondit thomas et dixit ei. Dominus me? et deus meus. Dicit ei ihus. Quia vidisti me thoma credidisti: beati qui non viderunt et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit ihus in conspectu discipulorum suorum: que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt ut credatis quia ihus est christus filius dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

r
.a. Jo. cccviii.

ix
Ju. cccix. Lu. xxx.

Capi. XXI.

Doste manifestavit se iterum ihesus ad mare tyberiadis. Manifestavit autem sic. Erant simul symon petrus et thomas qui dicitur didimus et nathanael qui erat a chana galilee: et filii zebedei: et alij ex discipulis eius duo. Dicit eis symon petrus. Vado pescari. Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et experunt et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prebiderunt. Mane autem iam facto stetit ihus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia ihus est. Dicit ergo eis ihus. Pueri: nunquid pulmentarium habetis? Responderunt ei non. Dicit eis. Mittite in dexteram navigij rete: et invenientis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere pro multitudine piscium. b. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihus petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est. tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare. Alij autem discipuli navigio venerunt. Non enim longe erat a terra: sed quasi cubitis ducetis trahentes rete piscium. c. Et ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas. et piscem suppositum et panem. Dicit eis ihus. Afferte de piscibus que prebideristis nunc. d. Ascendit symon petrus et traxit rete in terram: plenus magnis piscibus centumquagintatribus. Et cum tanti essent: non est scissum rete. e. Dicit ei ihus. Venite prebete. f. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum tu quis es: sci-

r
.b. Jo. cccx.

ix
.c. Joh. cccxi. Lu. cccxli.

ix
.d. Jo. cccxii. Lu. xxx.

ix
.e. Jo. cccxiii. Lu. cccxlii.

r
.f. Jo. cccxiiii.

entes quia dominus est. g. Et venit ihus et accepit panem et dabat eis: et piscem similiter. h. Hoc iam tercio manifestatus est ihus discipulis suis: cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prebissent. i. dixit symoni petro ihesus. Simon iohannis diligis me plura hijs? Dicit ei. Etiam domine tu scis: quia amo te. k. Dicit ei. Pasce agnos meos. l. Dicit iterum. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce agnos meos. m. Dicit ei scio. Simon iohannis amas me? Contristatus est petrus quia dixit ei tercio amas me: et dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. n. Dicit ei. Pasce oves meas. o. Amen dico tibi: cum esses iunior cigebas te: et ambulabas ubi volebas. Cum autem senueris extendes manus tuas: et alius te ciget et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit: significans quia morte clarificaturus esset deum. Et cum hoc dixisset dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus vidit illum discipulum quem diligebat ihus sequentem: qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit: domine quis est qui tradet te? Dunc ergo cum vidisset petrus: dicit ihu. Domine: habes autem quid? Dicit ei ihus. Sic eum volo manere: donec veniam. Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres: quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihus si moritur: sed sic eum volo manere donec veniam: quid ad te. Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de hijs: et scripsit hec. Et scimus: quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihus: que si scribantur pro singula nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

Explicit euangelium secundum Johannem.

ix
.g. Jo. cccxv.
Lu. cccxli.
.h. Jo. cccxvi.
ix
.i. Jo. cccxvii.
Lu. cccxlii.
ix
.k. Jo. cccxviii.
Lu. cccxliii.
r
.l. Jo. cccxix.
r
.m. Jo. cccxx.
ix
.n. Jo. cccxxi.
Lu. cccxliv.
r
.o. Jo. cccxxii.

Incipit prefatio sancti hieronimi in omnes epistolas sancti pauli.

Rimum queritur: quare post euangelia que supplementum legis sunt. et in quibus nobis exempla et precepta viuendi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare: Hac autem causa factum videtur: ut scilicet incipia nascens ecclesie nouis causis existentibus pueniret: et ut presentia atque orientia refecaret vicia: et post futuras excluderet questiones: exemplo prophetarum. qui post editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur. nihilominus tamen doctrina sua rediuiua semper populi oppressore peccata: et propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmiserunt. Deinde queritur: cur non amplius decem epistolas ad ecclesias scripserit: Decem sunt enim cum ea que dicitur ad hebreos: nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Et ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento. et se contra legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas destinauit: et quot ille preceptis a pharaone instituit liberatus: totidem epistolis a dyaboli et ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapideas. duorum testamentorum figuram habuisse. viri eruditissimi ediderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant. eorum non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam: sed aut barnabe iuxta tertullianum aut luce iuxta quosdam: vel certe clementis discipuli apostolorum et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est: si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen: ergo nec alicuius erit: quia nullius nomine titulatur. Quod si inconueniens absurdumque est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione habebatur: voluit tacito nomine de figuris legis: et veritate christi reddere rationem: ne odium nominis. fronte prelati. utilitatem excluderet lectoris. Non est sane mirum

si eloquentior videatur in proprio. id est hebreo quam in peregrino id est in greco: quia ceterae epistolae sunt scriptae sermone. Mouet etiam quosdam quare romanorum epistola in primo sit posita: cum eam non primo scriptam ratione manifestet. Nam hanc se perficentem hierosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut misterium quod secum portatur erat colligerent litteris adhortatus sit. Sed inde intelligi quidam volunt ita omnes epistolas ordinatas: ut prima poneretur quamuis posterior fuerit destinata ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora veniret. Romanorum namque plerique tam rudes erant. ut non intelligerent dei se gratia. et non suis meritis esse saluatos: et ob hoc duo inter se ipsi conflictarerent. Idcirco illos indigere asserit corrigi: vicia gentilitatis priora commemoras. Corinthiis autem iam dicit scientie gratiam esse processam: et non tam omnes increpat: quam cur peccantes increpauerunt reprehendit sicut ait. Audietur inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere huiuscemodi sathane. In secunda vero laudantur: et ut magis ac magis perficiant commonentur. Galatiae vero iam nullius criminis arguuntur nisi hoc tantum. quod callidissimis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: quia fidem apostolicam seruauerunt. Philippienses etiam multo magis collaudantur: quia nec audire quod falsos apostolos voluerunt. Thessalonicenses nihilominus in duabus epistolis omni laude persequitur: eo quod non solum fidei incoscussam seruauerint veritatis: sed etiam in persecutone ciuium fuerint constantes inuenti. Colosenses autem tales erant: ut cum ab apostolo visi corporaliter non fuissent: hac laude digni haberentur. Et si corpe inquit absens sum: sed spiritu vobiscum sum gaudens. et videns ordinem vestrum. De hebreis vero quid dicendum est. quorum thessalonicenses qui plurimum laudati sunt. imitatores facti esse dicuntur: Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei. que sunt in iudea: eate enim passi estis et vos a contribulibus vestris: quam et illi a iudeis. Apud ipsos quoque hebreos eadem commemorat dicens. Nam et vincitis passi estis: et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis: agnoscetes vos habere meliorem et manentem substantiam.

Explicit prologus generalis in omnes epl̄as.

Incipit prologus specialis in epistolam ad romanos.

Romani sunt qui ex iudeis et gentibus crediderunt. Hi superba contentione volebant se alterutrum supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus populus dei. quos ab initio dilexit et fovit: nos circumcisi ex genere abraham. sancta descēdimus ex stirpe: et notus retro apud iudeam tantum deus. Nos de egipto signis dei et virtutibus liberati mare sicco pertransivimus pedem: cum inimicos nostros gravissimi fluctus involverunt. Nobis pluit manna dominus in deserto: et quasi filiis suis celeste pabulum ministravit. Nos die noctuque in calumna nubis ignisque precessit: ut nobis in inuio iter ostenderet. Atque ut cetera eius circa nos in mensa beneficia taceamus: nos soli digni fuimus dei legem accipere. et vocem dei loquentis audire: eiusque cognoscere voluntatem. In qua lege nobis promissus est christus. ad quos etiam ipse se venisse testatus est dicens. non veni nisi ad oves que perierant domus israel: cum vos canes potius quam homines appellaverit. Equum ne ergo est ut ydola hodie deserentes. quibus ab initio deseruistis. nobis comparemini: et non potius in persecutorum locum ex legis auctoritate et consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebamini: nisi quia larga semper dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam e contrario respondebant. Quanto enim maiora erga vos dei beneficia narraveritis: tanto maioris vos criminis reos esse monstrabitis. Semper enim hiis omnibus extitistis ingrati. Nam ipsis pedibus quibus aridum mare transistis. lutebatis ante ydola que fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem adversarioz domino cantaueratis: simulacra vobis fieri poposcitis: illis oculis quibus venerando deum in nube vel igne conspiceretis: simulacra intuebamini. Manna quoque vobis fastidio fuit: et semper in deserto contra dominum murmurastis: ad egiptum unde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres vestri crebra provocatōe dominum irritaverunt: ut oēs

in heremo morerentur: nec plus ex senioribus eorum quam duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus: cum etiam si illa minime fecissetis. de hoc solo. nemo vos dignos veniam iudicaret. quod dominum christum prophetarum semper vobis vocibus repromissum non solum suscipere nolulistis sed etiam morte pessima peremistis: quem ut nos agnouimus statim credidimus: cum nobis de eo antea non fuerit predicatum. Ante probatur: quod ydolis servivimus. non obstinationi mentis. sed ignorantie deputandum. Qui enim agnoscitum ilico sequimur: olim utique sequeremur si antea agnouissemus. Sic autem vos de generis nobilitate iactatis: quasi non morum imitatio magis quam naturalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorum. Deinde esau et ysmabel cum de stirpe sint abrahe: minime tamen in filios reputantur. Hiis taliter altercantibus. apostolus se medium interponens: ita partium dirimit questiones. ut neutrum eorum sua iusticia salutem meruisse confirmet: ambos vero populos et scienter et graviter deliquisse: iudeos quod per prevaricationem legis deum inhonoraverint: gentes vero quod cum cognitum de creatura creatorem ut deum debuerint venerari. gloriam eius in manufacta mutaverint simulacra: utrosque etiam similiter veniam persecutos. equales esse veracissima ratione demonstrat: presertim cum in eadem lege predictum et iudeos et gentes ad christi fidem vocandos esse ostendat. Quamobrem vicissim eos humilians: ad pacem et concordiam cohortatur.

Finit prologus specialis. Incipit argumentum.

Romani sunt partis ytalie. Hi preuenti sunt a falsis apostolis: et sub nomine domini nostri ihesu christi in legem et prophetas erant indocti. Hos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem scribens eis a corintho.

Explicit argumentum. Incipit epistola beati pauli apostoli ad romanos. Ca. I.

Aulus suus ihu xpi . vocatus apostolus segregatus in euangelium dei . quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo . qui factus est ei ex semine dauid secundum carnem : qui predestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum ihu xpi domini nostri : propter quem accepimus gratiam et apostolatam ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius : in quibus estis et vos vocati ihu xpi : omnibus qui sunt rome . dilectis dei vocatis sanctis . Gratia vobis et pax a deo patre et domino nostro ihu xpo . Primum quidem gratias ago deo meo pro ihu xpm pro omnibus vobis : quia fides vestra annuntiat in universo mundo . Testis est mihi deus cui fui in spiritu meo in euangelio filii eius : quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis : obsecrans si quando tandem aliquando prosperum iter habeat in voluntate dei veniendi ad vos . Desidero enim videre vos : ut aliquando impetiar vobis gratie spiritualis ad confirmandos vos : id est simul consolari in vobis pro ea que iniuncta est fide vestra atque mea . Nolo autem vos ignorare fratres : quia sepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc : ut aliquando fructum habeam in vobis sicut et in ceteris gentibus . Grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum : itaque quod in me promptum est et vobis qui rome estis euangelizare . Non enim erubescio euangelizari . Virtus enim dei est in salutem omnium credenti : iudeo primum et greco . Iusticia enim dei in eo reuelatur ex fide in fide : sicut scriptum est . Iustus autem ex fide vivit . Reuelat enim ira dei de celo super omnem impietatem et iniusticiam hominum : eorum que veritatem dei in iniusticia detinent : quia quod notum est dei manifestum est in illis . Deus enim illis reuelavit . Inuisibilia enim ipsorum a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur : sempiterna quippe eius virtus et diuinitas : ita ut sint inexcusabiles . Quia cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt : sed euanauerunt in cogitationibus suis : et obscuratum est insipientes eorum . Dicentes ei se esse sapientes : stulti facti sunt . Et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem ymaginis corruptibilis hominis : et volucrum et quadrupedum et serpentium . Propter quod tradidit illos deus in desiderio cordis

eorum in imundiciis : ut contumelios afficiant corpora sua in semetipsis . Quia commutauerunt veritatem dei in mendacium : et coluerunt et fuerunt creature potius quam creatori : qui est benedictus in secula amen . Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie . Nam femine eorum immutauerunt naturalem usum : in eum usum qui est contra naturam . Similiter autem et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desiderijs suis iniuncte : masculi in masculos turpitudinem operantes : et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipere . Et sicut non probauerunt deum habere in noticia : tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conueniunt : repletos omni iniquitate . malicia . fornicatione . auaricia . nequicia . plenos inuidia . homicidijs . contumeliose . dolo . malignitate . susurrones . detractores . deo odibiles . contumeliosos . superbos . elatos . inuictores malorum . parentibus non obediens : insipientes . inconstitutos . sine affectu . absque fere : sine misericordia . Qui cum iusticiam dei cognouissent . non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte : non solum qui ea faciunt : sed etiam qui consentiunt facientibus .

Capitulum

.II.

Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas . In quo enim iudicas alter : te ipsum contemnas . Eadem enim agis que iudicas . Scimus enim : quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos que talia agunt . Existimas autem hoc o homo que iudicas eos que talia agunt et facis ea : quia non effugies iudicium dei . An diuicias bonitatis eius et paciencie et longanimitatis contemnis : Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit : secundum auiditiam tuam et impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei : que reddet unicuique secundum opera eius . Hijs qui bene qui secundum patientiam boni operis : gloriam et honorem et incorruptam querentibus vitam eternam . Hijs autem que sunt ex contumeliose et que non acquiescunt veritati . credunt autem iniquitati : ira . et indignatione . tribulatione . et angustia in omnem animam hominis operantis malum : iudei primum et greci . Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum : iudeo primum et greco . Non enim est acceptio personarum apud deum . Quicumque enim sine lege peccauerunt . sine lege peribunt : et quicumque in lege peccauerunt : pro lege iudicabuntur . Non enim auditores legis iusti sunt apud

teum: sed factores legis iustificabunt. Cū em̄ gentes que legē non hnt naturalit̄ ea q̄ legis sūt faciūt: eiusmodi legem nō hntes ip̄i sibi sūt lex: qui ostēdūt opus legis scriptū in cordibz suis: testimoniū reddēte illi conscientia ip̄oz et inter seinuicem cogitationum accusantiū aut etiā defendentiū: in die cuiz iudicabit deus occulta hoīm scdm euangeliū meum per ihm xpm. Si aut̄ tu iudeus p̄gnominaris et requiescis in lege. et gl̄iaris in deo. et nosti voluntatem ei⁹. et p̄bas utiliora instructus p̄ legē. p̄fidis te ip̄m esse ducē cecoz. lumē eoz q̄ i tenebris sūt. eruditorē insipientiū. magist̄r infantiū. hntem formā scientie et veritatis i lege: qui ḡ aliū doces te ip̄m non doces. Qui p̄dicas nō furandū furaris: qui dicis non mechādū mecharis. Qui abominaris ydola: sacrilegiū facis. Qui in lege gl̄iaris: p̄uaricatōem legis deū inhonoras. Nomē em̄ dei p̄ vos blasphemast̄ iter gētes: sicut scriptū est. Circūcisio quidē p̄dest si legez obfues: si aut̄ p̄uaricator legis sis: circūcisio tua p̄putiū facta est. Si igit̄ p̄putiū iusticias legis custodiat: nonne p̄putiū illius in circūcisionē reputabit̄? Et iudicabit id qd̄ ex natura ē p̄putiū legē p̄sumās: te qui p̄ lram et circūcisionē p̄uaricator legis es. Non eī qui in manifesto iudeus est neq; que i manifesto in carne ē circūcisio: s; qui in abscondito iude⁹ ē et circūcisio cordis in spū nō lra: cuius laus non ex hominibz sed ex deo est. **Ca. III.**

Quid ḡ amplius iudeo est. aut q̄ utilitas circūcisionis: Multuz p̄ omnem modū. Primū quidē: qz crebita sūt illis eloquia dei. Quid em̄ si quidā illoz nō crederūt: Nūquid incredulitas illoz fidē dei euacuauit: Absit. Est aut̄ de⁹ verax: omnis aut̄ hō mendax sicut scriptū est: ut iustificeris in s̄monibz tuis et vicas cū iudicaris. Si aut̄ iniquitas nra iusticias dei cōmēdat: quid dicem⁹? Nūquid iniqu⁹ est deus. qui infert irā: Scdm hoīem dico. Absit. Alioquin quō iudicabit deus hunc mundū: Si em̄ veritas dei in meo mēdatō abūdauit in gl̄iam ip̄ius: qd̄ adhuc et ego tanq̄ peccator iudicor et nō sicut blasphemamur. et sicut aiunt quidaz nos dicere. faciamus mala ut veniāt bona: Quorum damnatio iusta est. Quid ḡ: Precellimus

eos: Nequaq̄. Causati em̄ sumus iudeos et grecos oēs sub peccato esse: sicut scriptum est. Quia nō est iustus quisq̄: non ē intelligens: non est requirens deum. Omnes declinauerūt simul inutiles facti sūt: non est qui faciat bonū nō est vsq; ad vnū. Sepulcrū patēs est guttur eoz: liguis suis dolose agebāt: venenū aspidū sub labijs eoz. Quoz os maledictōe et amaritudine plenus est: veloces pedes eoz ad effūdendū sanguinē. Contritō et infelicitas in vijs eoz: et viam pacis nō p̄gnouerūt: non est timor dei ante oculos eoz. Scimus aut̄. quoniā quecunq; lex loquit̄ hjs qui in lege sūt loquitur: Et omne os obstruatur et subdit⁹ fiat omnis mūdus deo: quia ex operibz legis nō iustificabit̄ oīs caro corā illo. Per legē em̄ p̄gnitō peccati. Nunc aut̄ iusticia dei sine lege manifestata ē: testificata a lege et p̄phetis. Iusticia aut̄ dei ē p̄ fidez ihu xpi: in omnes et sup oēs qui credūt in eū. Nō em̄ est distinctō. Omnes em̄ peccauerūt: et egēt gl̄ia dei. Iustificati gratis p̄ grām ip̄ius p̄ redēptōem que ē in xpo ihu: quem p̄posuit deus p̄piciatorē p̄ fidē in sanguine ip̄ius ad ostēsiōem iusticie sue p̄ter remissionē p̄cedentiū delictoz in sustentatōe dei ad ostēsiōem iusticie eius in hoc tpe: ut sit ip̄e iustus et iustificās eū qui ex fide ē ihu xpi. Ubi est ḡ gl̄iatio tua: Exclusa ē. Per quā legem: Factor. Nō. Sed p̄ legez fidei. Arbitramur em̄ iustificari hominē p̄ fidē: sine opibz legis. An iudeoz deus tm̄: Nōne et gentiū: Immo et gentiū. Quoniā quidem vn⁹ ē deus qui iustificat circūcisionez ex fide: et p̄putiū p̄ fidez. Legem ḡ destruiamus per fidem: Absit. Sed legē statuum⁹. **Capitulum. III.**

Quid ḡ dicemus iuuenisse abraham p̄rem nrm scdm carnē: Si ei abraham ex opibz iustificatus ē. habet gl̄iam: sed nō apud deū. Quid em̄ scriptura dicit: Credidit abrahā deo: et reputatū est illi ad iusticiā. Si aut̄ qui opatur. merces non imputat̄ scdm grām: sed scdm debitu. Ei vero qui non opat̄. credēti aut̄ in eū qui iustificat impiū reputat̄ fides ei⁹ ad iusticiā scdm p̄positū gratie dei: sicut et beatus dicit beatitudinez hoīs cui de⁹ accepto fert iusticias sine opibz. Beati qz remisse sūt iniquitates: et qz tecta sūt p̄cta. Beatus

uir cui nō imputauit dñs peccatū. Deati-
tudo g̃ hec in circumcissione tm̃ manet: an
etiaz in p̃pucio: Dicim⁹ em̃: qz reputata ē
abrabe fides ad iusticiaz. Quō g̃ reputata
ē: In circūcissione: an in p̃pucio. Nō in cir-
cūcissione: s; i p̃pucio. Et signū accepit cir-
cūcissionis signaculū iusticie fidei q̃ ē in p̃-
pucio: ut sit pater oīm credentiū p̃ p̃puci-
um: ut reputet̃ et illis ad iusticiā. Et sic pa-
ter circūcissionis: nō h̃is tm̃ q̃ sūt in circū-
cissione: s; et h̃is q̃ sectant̃ vestigia fidei que
ē in p̃pucio p̃ris nr̃i abrabe. Nō em̃ p̃ legē
p̃missio abrabe aut semini ei⁹ ut heres es-
set m̃bi: s; p̃ iusticiā fidei. Si em̃ q̃ ex le-
ge heredes sūt. exinanita ē fides: abolita ē
p̃missio. Lex em̃ irā opat̃. Ubi ei nō ē lex:
nec p̃uaricatio. ideo ex fide: ut scdm̃ gr̃am
firma sit p̃missio omni semini. Nō ei q̃ ex
lege ē solū: s; et ei q̃ ex fide ē abrabe q̃ ē p̃r
oīm nr̃m: sicut scriptū ē. Quia patrē mul-
taz gentiū posui te atē deū cui credidisti:
q̃ diuificat mortuos: et vocat ea q̃ nō sunt
tanq̃ ea q̃ sūt. Qui p̃r spem i sp̃ez credidit:
ut fieret p̃r multaz gentiū: scdm̃ q̃ dictuz
ē ei. Sic erit semē tuū: sicut stelle celi et si-
cut arena q̃ ē in litore maris. Et nō infir-
matus ē in fide: nec p̃siderauit corpus suū
emortuū. cū iam fere centū esset annoz: et
emortuā vuluā sare. In repromissioē etiā
dei nō hesitauit diffidētia: s; p̃fortat⁹ ē fide
dās gliam deo: plenissime sciēs. qz q̃cunqz
p̃misit deus potēs ē et facere. Ideo et repu-
tatū ē illi ad iusticiā. Nō ē aut̃ scriptū tm̃
p̃r ip̃m qz reputatū ē illi ad iusticiā: s; et
p̃r nos quibz reputabit̃ crebētibz i eū qui
suscitauit ih̃m xp̃m dñm nr̃m a mortuis: q̃
dicitur ē p̃r delicta nr̃a. et resurrexit p̃r
p̃r iustificatōem nr̃am. **Ca. V.**

Iustificati g̃ ex fide pacem habea-
mus ad deū p̃ dñm nr̃m ih̃m xp̃m:
per quē habemus accessū p̃ fidem
in gr̃am istā: in q̃ stamus et gliamur in spe
glie filioz dei. Nonsolum aut̃: s; et gloria-
mur in tribulatōnibz: scientes qz tribulatō
paciētia opat̃: paciētia aut̃ p̃batōem: p̃-
batō vero spem. Spes aut̃ nō p̃fundit: qz
caritas dei diffusa ē in cordibz nr̃is: p̃ spi-
ritū sanctū q̃ datus ē nobis. Et qd̃ em̃ xp̃c
cū adhuc infirmū essemus scdm̃ tēpus pro
impijs mortuus ē: Ubi em̃ p̃ iusto q̃s mo-
ritur. Nam pro bono forsitan quis audeat

mori. Cōmendat aut̃ caritatē suam deus i
nobis: qm̃ si cū adhuc peccatores essemus
scdm̃ tēpus xp̃c p̃ nob̃ mortu⁹ ē. Multo
ig̃r magis nūc iustificati in sanguine ip̃i⁹
salui erimus ab ira p̃ ip̃m. Si ei cū inimi-
ci essemus reconciliati sumus deo. p̃ mor-
tē filij eius: multo magis reconciliati salui
erimus in vita ip̃ius. Nō solū aut̃: s; et glo-
riamur i deo p̃ dñm nr̃m ih̃m xp̃m: p̃ quē
nūc recōciliatōem accepimus. Propterea
sicut p̃ unū hoīem p̃ctm̃ in hūc mūdū in-
uit et p̃ peccatū mors: et ita i omnes hoīes
mors p̃transiit: in q̃ oēs peccauerūt. Usqz
ab legē em̃ peccatū erat in mūdo. Peccatū
aut̃ nō imputabat̃ cū lex n̄ esset: s; regna-
uit mors ab adā vsqz ab moỹsen. etiā i eos
q̃ nō peccauerūt in similitudinē p̃uaricatōis
adē: q̃ ē forma futuri. S; nō sicut delictū:
ita et donū. Si em̃ unū delictū multi mor-
tui sūt: multo magis gr̃a dei et donū. in gr̃a
unū hoīs ih̃u xp̃i. i plures abundauit. Et n̄
sicut p̃ unū peccatū: ita et donū. Nā iudici-
um ex vno in p̃denatōem: gr̃a aut̃ ex mul-
tis delictis in iustificatōem. Si em̃ unū de-
lictū mors reguit p̃ unū: multo magis abū-
dantiā gr̃e et donatōnis et iusticie accipiē-
tes in vita regnabūt p̃ unū ih̃m xp̃m. Igi-
tur sicut p̃ unius delictū in oēs hoīes i cō-
demnatōem: sic et p̃ unius iusticiā in omnes
hoīes in iustificatōez vite. Sicut em̃ p̃ in-
obediētia unius hoīs peccatores p̃stituti
sunt multi: ita et p̃ unius obediētiaz iusti
p̃stituent̃ multi. Lex at̃ subinuit: ut abū-
daret delictū. Ubi aut̃ abundauit delictuz.
supabundauit et gracia: ut sicut reguit pec-
catū in mortē. ita et gracia regnet p̃ iusti-
ciā in vitā eternā: p̃ ih̃m xp̃m dñm nr̃m.

Capitulum VI.
Quid g̃ dicemus: Manebim⁹ in pec-
cato: ut gr̃a abundet: Absit. Qui em̃
mortui sumus peccato: quō adhuc
vivemus i illo: An ignoratis fr̃es: qz qui-
cunqz baptizati sumus in xp̃o ih̃u i morte
ip̃ius baptizati sum⁹: Cōsepulti ei sumus
cū illo p̃ baptismum in mortē: ut quō xp̃c
surrexit a mortuis p̃ gliam p̃ris: ita et nos
in nouitate vite ambulemus. Si ei p̃plā-
tati facti sum⁹ similitudinē mortis ei⁹: simul
et resurrectōis erim⁹. Hoc sciētes: qz vet⁹
hō nr̃ simul crucifixus est ut destruat̃ cor-
pus peccati: ut vlt̃ n̄ fuam⁹ peccato. Qui

em̄ mortuus ē: iustificat⁹ ē a peccato. Si aut mortui sumus cū xp̄o credim⁹ qz simul etiā uiuemus cū xp̄o: sciētes qz xp̄c resur- gēs ex mortuis iā nō moriē: mors illi vlē nō dominabiē. Qd̄ em̄ mortuus ē peccato. mortu⁹ ē semel: qd̄ aut̄ uiuit uiuit deo. Ita et uos existimate uos mortuos quidez esse peccato: uiuētes aut̄ deo in xp̄o ih̄u. Nō ḡ regnet peccatum in uro mortali corpe: ut obediatis ꝑcupiscētijs ei⁹. Sz neqz exhibe- atis mēbra uŕa arma iniquitatis peccato: sz exhibete uos deo tanq̄ ex mortuis uiuē- tes: qz mēbra uŕa arma iusticie deo. Pecca- tū em̄ uob non dñabitur. Non em̄ sub lege estis: sed sub gr̄a. Quid ḡ: Peccabim⁹: qm̄ nō sum⁹ sub lege sz sub gr̄a: Absit. An ne- scitis qm̄ cui exhibetis uos suos ad obedi- endū: sui estis ei⁹ cui obedistis. siue pecca- ti ad mortē siue obediēdis ad iusticiā: Gra- cias aut̄ ago deo. qz fuistis sui pct̄i: obedi- stis aut̄ ex corde. in eā formā doctrine in q̄ traditi estis. Liberati aut̄ a peccato: serui facti estis iusticie. Humanū dico: ꝑt̄ infir- mitatē carnis uŕe. Sicut ei exhibuistis mēbra uŕa seruire imundicie et iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete mēbra uŕa seruire iusticie in sanctificatōez. Cū em̄ fui essetis peccati: liberi fuistis iusticie. Quez ḡ fructū habuistis tūc in illis: i quibo nūc erubescitis: Nā finis illoz mors ē. Nūc uero liberati a peccato. sui aut̄ facti deo: ha- betis fructū uŕstrū in sanctificatōez: sinez uero uitam eternā. Stipendia em̄ peccati mors: gr̄a autē dei uita eterna. in xp̄o ih̄u domino nostro. **Ca. VII.**

Hignoratis fratres scientibz emz legē loquor: qz lex in homie dñaf̄ quanto tpe uiuit: Nā que sub uiro est mulier: uiuente uiro alligata ē legi. Si aut̄ mortu⁹ fuerit uir eius: soluta ē a lege uiri. Igit̄ uiuente uiro uocabiē adultera si fuerit cū alio uiro: si aut̄ mortuus fuerit uir ei⁹. liberata ē a lege uiri: ut nō sit adul- tera si fuerit cū alio uiro. Itaqz fr̄es mei qz uos mortificati estis legi per corpus xp̄i: ut sitis alteri⁹ qui ex mortuis resurrexit: ut fructificetis deo. Cū em̄ essemus in car- ne. passiones peccatoz que ꝑ legem erant opabanē in mēbris nr̄is: ut fructificarēt morti. Nunc aut̄ soluti sumus a lege mor- tis. in qua detinebamur: ita ut fugamus in

novitate spūs et nō in uetustate lre. Quibz ḡ dicemus: Lex peccatū ē: Absit. Sz pec- catū nō ꝑgnoui: nisi ꝑ legē. Nam ꝑcupiscē- tiā nesciebā: nisi lex diceret. Nō ꝑcupisce- Occasione aut̄ accepta. peccatū ꝑ mādatū operatū est in me omnē ꝑcupiscentiā. Si- ne lege em̄ peccatū mortuū erat. Ego aut̄ uiuebā sine lege aliquādo. Sed cū uenisset mādatū: peccatū reuixit. Ego aut̄ mortu⁹ sū: et inuentū est mihi mandatū qd̄ erat ad uitam: hoc esse ad mortem. Nāz peccatum occasione accepta ꝑ mandatū seduxit me: et ꝑ illud occidit. Itaqz lex quibē sancta: qz mandatuz sanctū qz iustum et bonū. Qd̄ ḡ bonū est mihi factū est mors: Absit. Sed peccatū ut appareat peccatū ꝑ bonū opa- tū ē mihi mortē: ut fiat sup̄ modū peccas peccatū ꝑ mandatū. Scimus em̄: quia lex spiritualis ē. Ego at̄ carnalis sū: uenūda- tus sub peccato. Qd̄ em̄ operor nō intelli- go. Nō em̄ qd̄ uolo bonū hoc ago: sz quod odio malū illud facio. Si aut̄ qd̄ nolo illud facio: ꝑsentō legi qm̄ bona ē. Nunc aut̄ iaz nō ego operor illud sz quod habitat in me peccatū. Scio ei⁹: qz nō habitat in me hoc ē in carne mea bonū. Nā uelle adiacet mi- hi: ꝑficere aut̄ bonū nō inuenio. Non em̄ qd̄ uolo bonū hoc facio: sz qd̄ nolo maluz hoc ago. Si aut̄ qd̄ nolo illud facio: iā nō ego operor illud: sz qd̄ hitat i me peccatū. Inuenio igit̄ legē uolenti mihi facere bo- nū: qm̄ mihi malū adiacet. Cōdelector em̄ legi dei scdm̄ interiorē hominē. Quidēo aut̄ aliā legē in mēbris meis. repugnantē legi mēt̄is mee: qz captiuantē me in lege pecca- ti q̄ est in mēbris meis. Infelix ego hō: qd̄ me liberabit de corpe mortis hui⁹: Gracia dei: ꝑ ih̄m xp̄m dñm̄ nr̄m. Igit̄ ego ip̄e mē te fuiō legi dei: carne aut̄ legi peccati. **Capitulum VIII.**

Nihil ḡ nunc dñatōnis est hīs qui sūt in xp̄o ih̄u: qui nō scdm̄ carnē ambulāt. Lex em̄ spūs uite in xp̄o ih̄u: liberauit me a lege peccati et mortis. Nam qd̄ impossibile erat legi in quo infir- mabatur ꝑ carnem: deus filium suuz mit- tens in similitudinē carnis peccati: qz de peccato dñauit peccatū in carne. ut iusti- ficatō legis impleret̄ in nob: qui non scdm̄ carnē ābulamus. sed secundū spm̄. Qui ei scdm̄ carnē sūt. qz carnis sūt sapiūt: qz uero

scdm spiritū sūt. que sūt spūs sentiūt. Naz
 prudētia carnis mors ē: prudētia aut spūs
 vita et pax. Om̄ sapiētia carnis inimica ē
 deo. Legi em̄ dei nō ē subiecta: nec em̄ p̄t.
 Qui aut in carne sūt: deo placere nō p̄nt.
 Vos aut in carne nō estis s; in spū: si tamē
 spūs dei hītat in vob. Si quis aut spm̄ xp̄i
 nō habet: hic nō ē ei? Si aut xp̄c i vob ē:
 corpus quidez mortuū ē p̄t peccatū: spūs
 vero vivit p̄t iustificatōez. Qd si spūs ei?
 qui suscitavit ihm a mortuis hītat in vob:
 q̄ suscitavit ihm xp̄m a mortuis vivifica-
 bit ⁊ mortalia corpa v̄ra: p̄t in hītantē
 spm̄ eius i vob. Ergo fr̄es debitores sum?:
 nō carni ut scdm carnē vivam?. Si em̄ se-
 cundū carnē vixeritis. moriemī: si aut spū
 sc̄a carnis mortificaveritis. vivetis. Qui-
 cūq; em̄ spū dei agunt. hī sūt filij dei. Non
 ei accepistis spm̄ fuitutis itez in timore:
 s; accepistis spm̄ adoptōis filiorū dei: in q̄
 clamamus abba p̄r. Ip̄e em̄ spūs testimo-
 niū reddet spūi n̄o: q̄ sum? filij dei. Si at
 filij. et heredes: heredes quidez dei. cohere-
 des aut xp̄i: si tñ opatimur ut ⁊ simul con-
 glorificemur. Existimo em̄: q̄ nō sūt cōbi-
 gne passiones hui? t̄pis ad futurā gl̄iam. q̄
 reuelabit in nob. Naz expectatō creature
 reuelatōnem filioꝝ dei expectat. Elanitati
 em̄ creatura subiecta ē nō volēs. s; p̄t euz
 q̄ subiecit eā in spe: q; et ip̄a creatura libe-
 rabit a fuitute corruptōis i libertatē gl̄ie
 filioꝝ dei. Scim? ei: q̄ oīs creatura inge-
 miscit ⁊ parturit usq; adhuc. nō solū aut il-
 la: s; ⁊ nosip̄i p̄micias spūs h̄ntes. ⁊ ip̄i inē
 nos gemim? adoptōez filioꝝ dei: expectan-
 tes redēptōez corpis n̄ri. Spe ei salvi facti
 sum?. Spes aut q̄ videt nō ē spes. Nam qd
 videt quis qd sperat? Si aut qd nō videm?
 speram?: p̄ patientiā expectam?. Similit̄
 aut ⁊ spūs adiuuat infirmitatē n̄ram. Nā
 qd oremus sicut oportet nescimus: sed ip̄e
 spūs postulat p nobis gemētib; inenarra-
 bilib;. Qui aut servat corda. scit qd d̄s̄ide-
 ret spūs: q; scdm deuz postulat p sanctis.
 Scimus aut quoniā diligentib; deuz. oīa
 coopantur in bonū: hīs qui scdm p̄positū
 vocati sunt sancti. Naz q̄s p̄sciuit ⁊ prede-
 stinavit cōformes fieri ymaginis filij sui:
 ut sit ip̄e p̄mogenit? in multis fr̄ib;. Quos
 aut predestinavit hos et vocavit: et q̄s vo-
 cavit hos et iustificavit. Quos aut iustifi-

cavit: illos et magnificavit. Quid ḡ dice-
 mus ad hec. Si de? p nobis: quis p̄t nos?
 Qui etiā p̄prio filio non pepercit: s; p nob
 oībus tradidit illuz. Quō non etiam cum
 illo omnia nobis donavit: Quis accusabit
 aduersus electos dei: Deus iustificat. Quis
 ē qui p̄tēnet: Xpus ih̄us q̄ mortu? ē ymno
 qui et r̄surrexit: qui ē ad dexterā dei: q̄ etiā
 interpellat p nob. Quis ḡ nos separabit a
 caritate xp̄i: Tribulatō an angustia an fa-
 mes an nuditas an piculū: an p̄secutō an
 gladi? Sicut scriptū ē. Quia p̄t te morti-
 ficamur tota die: estimati sum? sicut oves
 occisionis. Sed in hīs oībo supam?: p̄t
 eū q̄ dilexit nos. Cert? sū em̄: q; neq; mors
 neq; vita neq; angeli neq; p̄cipatus neq;
 v̄tutes neq; instantia neq; futura neq; for-
 titudo neq; altitudo neq; pfundū neq; crea-
 tura alia poterit nos separe a caritate dei:
 que est in xp̄o ih̄u domino nostro.

Capitulum. IX.

Ueritatem dico in xp̄o ih̄u. nō mē-
 tior. testimoniū mihi phibente cō-
 scientia mea in spiritu sancto: qm̄
 tristitia mihi ē magna: ⁊ p̄tinu? dolor cor-
 di meo. Optabā em̄ ego ip̄e anathema esse
 a xp̄o pro fr̄ibus meis qui sūt p̄gnati mei
 scdm carnē qui sūt israhelite: quoz adoptō
 est filioꝝ ⁊ gl̄ia et testamentū ⁊ legislatō ⁊
 obsequium et p̄missa: quoz p̄res ex q̄bo xp̄c
 scdm carnē. qui est sup omnia de? b̄ndict?
 in secula amē. Nō aut q̄ exciderit verbum
 dei. Non em̄ oēs qui sunt ex isrl' hī sūt isra-
 helite. neq; qui semē sūt abrahe om̄es filij
 abrahe sūt. S; in ysaac vocabit̄ tibi semē:
 id ē nō qui filij carnis hī filij dei: s; qui filij
 sunt p̄missionis. estimant̄ in semine. Pro-
 missionis em̄ v̄bum hoc ē. Scdm hoc tem-
 pus veniā: et erit sare filius. Nonsolū aut
 illa: s; ⁊ rebecca ex vno p̄cubitu habēs ge-
 minos filios ysaac p̄ris n̄ri. Cum ei nōdū
 nati fuisset aut aliqd̄ boni egisset aut ma-
 li: ut scdm electōnem p̄positū dei maneret.
 nō ex operib; sed ex vocāte dictū ē ei: quia
 maior serviet minori sicut scriptū est. Ja-
 cob dilexi. esau aut odio habui. Quid er-
 go dicemus: Nūquid iniquitas apud deuz?
 Absit. Moysi enim dicit. Miserebor cui mi-
 sertus sū: et misericordiā prestabo cui mi-
 serebor. Igit̄ nō volentis neq; currētis s;
 miserētis ē dei. Dicit ei scriptura pharaoni

Quia in hoc ipso excitavi te ut ostendā in te virtutem meā: et ut annūciēs nomē meū in uniuersa terra. Ergo cuius vult miserere: et quē vult idurat. Dicitis itaque mihi. Quid adhuc queritur: Volūtatē ei eius quōs resistit: **D**icitur: tu quōs es. quō respōdeas deo: Nūquid dicit figmētū ei quō se finxit: quōd me fecisti sic: An nō habet potestātē figulū luti ex eadē massa facere aliud quidē vas in honorē: aliud vero in contumeliā: Quōd si deus volēs ostendere iram. et notā facere potētiam suam sustinuit in multa paciētia vasa ire apta in interituz: ut ostēderet diuicias glorie sue in vasa misericordie quō preparauit in gloria: Quos et vocauit nos: nō solū ex iudeis sed etiā ex gentibus: sicut in osee dicit. Vocabo nō plebem meā. plebem meā: et nō dilectā dilectam. et nō misericordiā persecutā misericordiā persecutā. Et erit: in loco ubi dictū ē eis nō plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei viui. **I**saias autē clamat per israhē. Si fuerit numerus filiorū israhē tanquā arena maris: reliquie saluē fiēt. Verbum ei presumans et abbreviās in egritudine: quia verbum breuiatū faciet dñs super terraz. Et sicut p̄dixit ysaias nisi dñs sabaoth reliquisset nob̄ semē sicut zōdoma facti essemus: et sicut gomorra filies fuisset. Quid ergo dicemus: Quōd gentes quō nō sectabantur iusticiā apprehēderūt iusticiā: iusticiā autē que ex fide est. **I**srahē vero sectādo legē iusticie: in legē iusticie nō puenit. Quare: quia nō ex fide: sed quasi ex operibus. Offenderūt enim in lapidē offensionis: sicut scriptū est. Ecce ponā in syon lapidē offensionis et petra scandalī: et omnis qui credit in eū non confundetur. **Ca. X.**

Hereses: volūtas quidē cordis mei et obsecratō ad deū fit per illis in salutē. Testimoniū enim prohibeo illis quō emulatōem quidē dei hñt: sed non scōm scientiā. Ignorātes enim iusticiā dei. et suaz querētes statuere: iusticie dei nō sunt subiecti. **F**inis enim legis xp̄s: ad iusticiāz omni crediti. **M**oyses enim scripsit: quoniā iusticiā que ex lege ē qui fecerit homo uiuet in ea. **Q**ue autē ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. quis ascendet in celū. id est xp̄m deducere: aut quis descendit in abissum. hoc est xp̄m a mortuis reuocare. **S**ed quid dicit scriptura: Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo. **H**oc est verbum

fidei quō p̄dicamus: quia si p̄fitearis in ore tuo dñm ihm: et in corde tuo crederis. et deus illuz suscitauit a mortuis: saluē eris. **C**orde enim credit ad iusticiam: ore autē confessio fit ad salutē. **D**icit ei scriptura. **D**is quō credit in illū non confundet. **N**ō enim est distinctio iudei et greci. **N**am idē dñs omnium: diues in omnes qui inuocāt illū. **D**is enim quicumque inuocauerit nomē dñi: saluē erit. **Q**uō ergo inuocabūt in quē nō crediderūt: **A**ut quō credent ei: quē nō audierūt: **Q**uō autē audient: sine p̄dicante: **Q**uō vero p̄dicabūt: nisi mittant: **S**icut scriptus ē. **Q**uāspeciosi pedes euāgelizantiū pacē: euāgelizantiū bona. **S**ed nō omnes obediūt euāgelio. **I**saias enim dicit. **D**ñe quis credidit auditui n̄ro: **E**rgo fides ex auditu: auditus autē per verbum xp̄i. **S**ed dico. **N**ūquid nō audierūt: **E**t quidē in omnē terrā exiuit sonus eorū: et in fines orbis t̄re v̄ba eorū. **S**ed dico. **N**ūquid israhē nō cognouit: **P**rimus moyses dicit. **E**go ad emulatōez vos abducā in nō gentē. in gentē insipientē. in irā vos mittā. **I**saias autē audet et dicit. **I**nuētus sū a non querētibus me: palā apparui hijs qui me nō interrogabāt. **A**d israhē autē dicit. **T**ota die ex p̄dib̄ manū meas ab populum nō credentem: sed tradicentē mihi. **Capitulum. XI.**

Dico ergo. **N**ūquid deus repulit populū suū: **A**bsit. **N**az et ego israhēlita sū ex semine abraham de tribu beniamin. **N**ō repulit deus plebē suā quāz p̄sciuit. **A**n nescitis in helyā quid dicit scriptura: quēadmodum interpellat deus aduersum israhē: **D**ñe p̄phetas tuos occiderūt: altaria tua suffoderūt. et ego relictus sum solus: et querūt aiām meāz. **S**ed quid dicit illi diuinū responsū: **R**eliqui mihi septem milia virorū: qui nō curuauerūt genua ante baal. **S**ic ergo et in hoc tpe: relique scōm electōnem gr̄e saluē facte sunt. **S**i autē gr̄a: iam non ex opib̄. **A**lioqn̄ gr̄a iam nō est gr̄a. **Q**uid ergo: **Q**uōd querebat israhē hoc nō ē persecutus: electō autē persecuta est: ceteri vero ex cecati sunt sicut scriptū est. **D**edit illis te spiritū p̄punctōnis: oculos ut nō videant et aures ut nō audiant: vsq; in hodiernū diem. **E**t dauid dicit. **F**iat mensa eorū coram ip̄is in laqueum: et in captōnem et in scandalū et in retributōez illis. **O**bscurent

oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurua. Dico ergo. Numquid sic offenderunt ut caderent: Absit. Sed illorum delicto. scilicet generatio: ut illos emularent. Quod si delictum eorum diuicie sunt mundi. et diminutio eorum diuicie gentium: quantomagis plenitudo eorum: Globis enim dico gentibus. Quoad quidem ego sum gentium apud ministerium meum honorificabo: si quomodo ad emulandum proceram carnem meam: et saluos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi: quomodo assumptio nisi vita ex mortuis: Quod si delictum sancta est: et massa. Est radix sancta: et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt: tu autem cum oleaster esses insertus es in illis: et socius radicis et pinguedinis oliue factus es: noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem portas: sed radicem te. Dico ergo. Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere sed time. Si enim deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Gloriam ergo bonitatem et seueritatem dei. In eos quidem qui ceciderunt seueritatem: in te autem bonitatem dei: si permanseris in bonitate. Alioquin tu excideris. Sed et illi si non permanserint in credulitate inserentur. Potens est enim deus iterum inferere illos. Nametsi tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam oliuam: quantomagis hi qui secundum naturam inserentur sue oliue: Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc: ut non sitis vobis ipsis sapientes: quia cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel saluus fieret sicut scriptum est. Veniet ex syon: qui eripiat et auertat impietatem a iacob. Et hoc illis a me testimonium: cum abstulero peccata eorum. Secundum euangelium quidem inimici propter vos: secundum electorem autem carissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo: nunc autem misericordiam persecuti estis deo: propter incredulitatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam persequantur. Concluserunt enim deus omnia in incredulitate: ut omnium miseretur. Quomodo altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: quomodo incognoscibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vias eius. Quis enim cognouit

sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit: Aut quis prior dedit illi: et retribuet ei: Quonia ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculorum amen.

Capitulum

XII.

Obesecro itaque vos fratres per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam uiuentem. sanctam. deo placentem. rationabile obsequium vestrum. Et nolite reformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: ut probetis que sit uoluntas dei bona. et beneplacens: et perfecta. Dico enim per gratiam que data est mihi. omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere quam oportet sapere. sed sapere ad sobrietatem: et unicuique sicut deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in christo: singuli autem alii alterius membra: habentes autem donationes secundum gratiam que data est nobis differentes. Siue prophetias: secundum rationem fidei. Siue ministerium: in ministrando. Siue qui docet: in doctrina. Qui exhortatur in exhortando. Qui tribuit: in simplicitate. Qui preest: in sollicitudine. Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Obiectes malum: adherentes bono. Caritatem fraternitatis inuicem diligentes: honore inuicem peruenientes. Sollicitudine non pigri: spiritu feruentes: domino fidentes. Spe gaudentes: in tribulatione patientes: orationi instantes. Necessitatibus sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite persecutoribus vos. Benedicite: et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Quod ipsum inuicem sentientes. Non alta sapientes: sed humilibus conscientes. Nolite esse prudentes apud uosmetipsos. Nulli malum pro malo reddebentes: prout debetis bona notum coram deo: scientiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex uobis est: cum omnibus hominibus pacem habentes. Non uosmetipsos defendentes carissimi: sed date locum ire. Scriptum est enim. Mihi uindicta: et ego retribuam dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus: si sitit: potum da illi. Docet enim facies: carbonem ignis progeres super caput eius. Noli uinci a malo: sed uince in bono malo. **Ca.** XIII.

Omnis anima potestati sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt a deo: ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati: dei ordinationi

resistit. Qui autem resistit: ipsi sibi damnationem
 acquirunt. Nam principes non sunt timori bo-
 ni operis sed mali. Illis autem non timere praeterea:
 Bonum fac: et habebis laudem ex illa. Dei enim
 minister est tibi in bonum. Si autem malum fece-
 ris. time. Non enim sine causa gladium portat.
 Dei enim minister est: videtur in ira ei qui malum agit.
 Ideoque necessitate subditi estote: non solum
 propter iram: sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et
 tributa praestatis. Ministri enim dei sunt: in hoc
 ipsum fuientes. Reddite ergo omnibus obita. Cui
 tributum tributum: cui vectigal vectigal: cui
 timorem timorem: cui honorem honorem. Nemi-
 quicquam debeatis: nisi ut invicem diligatis. Qui
 enim diligit primum: legem adimplevit. Nam non
 adulterabis. non occides. non furaberis. non fal-
 sum testimonium dices. non concupisces rem primi-
 tui: etsi quod est aliud mandatum in hoc verbo in-
 staurat: diliges primum tuum sicut teipsum.
 Dilectio primi malum non operatur. Plenitudo
 ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia
 hora est iam nos de somno surgere. Nunc ei pro-
 pter est nostra salus: quam cum credidimus. Nox praecessit:
 dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera te-
 nebrae et induamur arma lucis: sicut in die
 honeste ambulemus. Non in convessationibus et
 ebrietatibus. non in cubilibus et impudicijs. non
 in contentione et emulatione: sed induimus dominum
 ihesum christum: et carnis curam ne feceritis in be-
 siderijs. **Ca. XIII.**

Infirmum autem in fide assumite: non in
 disceptationibus cogitationum. Alius
 enim credit manducare se omnia. Qui
 autem infirmus est: olus manducet. Is qui ma-
 ducat non manducantem non spernat: et qui non
 manducat: manducantem non iudicet. Deus enim
 illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienum
 servum: domino suo stat aut cadit. Stabit autem
 Potens enim est deus statuere illum. Nam alius
 iudicat diem inter diem: alius autem iudicat
 omnem diem. Unusquisque in suo sensu abutetur.
 Qui sapit diem. domino sapit: et qui manducat. do-
 mino manducat. Gratias enim agit deo. Et qui
 non manducat. domino non manducat: et gratias
 agit deo. Nemo enim nostrum sibi vivit: et nemo
 sibi moritur. Siue enim vivimus. domino vivimus:
 siue morimur: domino morimur. Siue ergo vivi-
 mus siue morimur: domini sumus. In hoc enim
 christus mortuus est et resurrexit: ut et vivo-
 rum et mortuorum dominus esset. Tu autem quid
 iudicas fratrem tuum: aut tu quare spernis

fratrem tuum: Omnes enim stabimus ante
 tribunal dei. Scriptum est enim. Vivo ego
 dicit dominus: quoniam mihi flectet omne genu:
 et omnis lingua confitebitur deo. Itaque unus-
 quisque nostrum pro se rationem reddet deo. Non ergo
 amplius invicem iudicemus. Sed hoc iudicate
 magis: ne ponatis offendiculum fratri vel
 scandalum. Scio et confido in domino ihesu: quia nihil
 commune per ipsum. nisi ei qui existimat quod com-
 mune esse: illi commune est. Si enim propter cibum
 frater tuus contristatur: iam non secundum cari-
 tatem ambulat. Noli cibo tuo illum perdere:
 pro quo christus mortuus est. Non ergo blasphemetur
 bonum nostrum. Non est enim regnum dei esca-
 et potus: sed iustitia et pax et gaudium in spiritu
 sancto. Qui enim in hoc fuit christo placet deo:
 et probatus est hominibus. Itaque quae pacis sunt
 sectemur: et quae edificationis sunt inveni-
 cem custodiamus. Noli propter escam destrue-
 re opus dei. Omnia quidem sunt mundana: sed ma-
 lum est homini qui pro offendiculum manducat.
 Bonum est non manducare carnem et non bibe-
 re vinum: neque in quo frater tuus offendit aut
 scandalizatur aut infirmatur. Tu qui fide habes
 penes teipsum: habe coram deo. Beatus
 qui non iudicat semetipsum in eo quod probat.
 Qui autem discernit: si manducaverit damnatus
 est: quia non ex fide. Omne autem quod non est
 ex fide peccatum est. **Ca. XV.**

Debemus autem nos firmiores inbe-
 cillitates infirmorum sustinere: et non
 nobis placere. Unusquisque vestrum
 proximo suo placeat in bonum ad edificatio-
 nem. Et enim christus non sibi placuit: sed sicut
 scriptum est: improperia improperantium tibi ceci-
 derunt super me. Quaecumque enim scripta sunt ad
 nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam
 et consolacionem scripturarum spem habeamus.
 Deus autem paciencie et solacii det vobis idipsum
 sapere in alterutrum secundum ihesum christum: ut una-
 nimes uno ore honorificetis deum et patrem
 domini nostri ihesu christi. Propter quod suscipite inveni-
 cem sicut et christus suscepit vos in honores
 dei. Dico enim ihesum christum ministrum fuisse cir-
 cuncisionis propter veritatem dei ad confirmandas
 promissiones patrum: gentes autem super
 misericordia honorare deum: sicut scriptum est.
 Propterea confitebor tibi in gentibus domine:
 et nomen tuo cantabo. Et iterum dicit. Laudate
 mihi gentes cum plebe eius. Et iterum. Laudate
 omnes gentes dominum: et magnificate eum

omnes populi. Et rursus ysaias ait. Erit radix iesse: et qui exurget regere gentes in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo: ut abundetis in spe et virtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis: quoniam et ipsi pleni estis dilectione. Repleti omni scientia: ita ut possitis alterutrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte. tanquam in memoriam vos reducens: propter gratiam que data est mihi a deo ut sim minister christi ihesu in gentibus sanctificans euangelium dei: ut fiat oblatio gentium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in christo ihesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus in obedientiam gentium: in verbo et factis in virtute signorum et prodigiorum in virtute spiritus sancti: ita ut ab hierusalem per circuitum usque ad illiricum repleuerim euangelium christi. Sic autem predicavi euangelium hoc. non ubi nominatus est christus ne super alienum fundamentum edificarem: sed sicut scriptum est quoniam quibus non est annunciatum de eo videbunt: et qui non audierunt de eo intelliget. propter quod et impediebar plurimum venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc. Nunc vero ulterius locum non habens hijs regionibus: cupiditate autem habens veniendi ad vos ex multis iam precedentibus annis: cum in hispaniam proficisci cepero. spero quod preteriens videam vos. et a vobis deducar illuc. si vobis primum ex parte fructus fuerit. Nunc igitur proficiscar in hierusalem ministrare sanctis. Probauerunt enim macedonia et achaia colatorem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in hierusalem. Placuit enim eis: et debitores sunt eorum. Nam si spirituum eorum participes facti sunt gentiles: debent et in carnalibus ministrare eis. Idcirco igitur cum presumauero et assignauero eis fructum hunc: per vos proficiscar in hispaniam. Scio autem: quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis christi veniam. Obsecro ergo vos fratres per dominum nostrum ihesum christum et per caritatem sancti spiritus ut adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad deum. ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea: et obsequij mei oblatio accepta fiat in hierusalem sanctis: ut

veniam ad vos in gaudio per voluntatem ut refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen.

Capitulum. .XVI.
Quomodo autem vobis pheben sororem nostram que est in ministerio ecclesie que est cenchrus ut eam suscipiatis in domino digne sanctis: et assistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque assistit multis: et mihi ipsi. Salute priscam et aquilam adiutores meos in christo ihesu: qui pro anima mea suas cervicibus supposuerunt: quibus non solum ego gratias ago sed et cuncte ecclesie gentium: et domestica ecclesia eorum. Salute ephentum dilectum mihi: qui est primitiuus asie in christo ihesu. Salute mariam que multum laboravit in vobis. Salute andronicum et iuliam cognatos et captiuos meos qui sunt nobiles in apostolis: qui et ante me fuerunt in christo. Salute ampliatus dilectissimum mihi in domino. Salute urbanum adiutorem nostrum in christo ihesu: et stachin dilectum meum. Salute apellen presbiterum in christo. Salute eos qui sunt ex aristoboli domo. Salute herodionem cognatum meum. Salute eos qui sunt ex narcisci domo: qui sunt in domino. Salute triphe nam et triphosam: que laborant in domino. Salute persidam carissimam: que multum laboravit in domino. Salute ruffum electum in domino: et matrem eius et matrem. Salute asmeretum et flegotam hermen patrobam herman: et qui cum eis sunt fratres. Salute philologum et iuliam nereum et sororem eius et olimpiadem: et omnes qui cum eis sunt sanctos. Salute inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesie christi. Rogo autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissentes et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis faciunt: et declinate ab illis. Quisquam enim christo domino nostro non fuit sed suo ventri: et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia in omni loco divulgata est. Gaudeo igitur in vobis: sed volo vos sapientes esse in bono: et simplices in malo. Deus autem pacis preterat sathanan sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum. Salutem vos thimotheus adiutor meus: et luci et iason et iohannem cognati mei. Saluto vos et ceteros:

q̄ scripsi eplaz in dño. Salutat vos gaius
 hospes meus: et uniuersa ecclesia. Salutat
 vos erastus archarius ciuitatis: et quartus
 frater. Gratia dñi nr̄i ihu xp̄i cū oībo vob̄
 amē. Si aut̄ qui potēs est vos confirmare
 iuxta euāgelium meū et p̄dicatōez ihu xp̄i:
 sc̄dm reuelatōem misterij tēporibz eternis
 taciti qd̄ nūc patefactū est per scripturas
 p̄phetaz sc̄dm preceptuz eterni dei ad obe-
 ditōem fidei in cunctis gentibz p̄gniti soli
 sapiēt̄i deo per ih̄m xp̄m: cui honor et glo-
 ria in secula seculoz amen.

Explicit epistola ad romanos. Incipit pro-
logus in epistolam ad corinthios.

Corinthij sūt achaici: et h̄j si-
 miliē ab apostolo audierunt
 verbum veritatis: et subuersi
 sūt multipharie a falsis apo-
 stolis. Quidaz a philosophie
 verbosa eloquentia: alij secta legis iudaice
 inducti sūt. Nos reuocat ap̄lus ad verā fi-
 dem et euangelicam sapiēt̄iā: scribēs eis
 ab epheso per thimotheum.

Explicit prologus. Incipit epistola ad co-
rinthios prima.

Aulus vocatus apostolus
 ihu xp̄i per volūtatem dei
 et iostenes frat̄ ecclesie dei
 que ē corinthi: sanctifica-
 tis in xp̄o ihu vocatis sā-
 ctis: cū omnibz qui inuo-
 cant nomē dñi nostri ihu xp̄i in om̄i loco
 ip̄oz et nr̄o. Gr̄a vob̄ et pax a deo p̄re no-
 stro: et dom̄io ihu xp̄o. Gr̄as ago deo meo
 semp̄ pro vob̄ in gr̄a dei que data ē vobis ī
 xp̄o ihu: qz in omnibz diuites facti estis ī
 illo in omni verbo et in omni sciēt̄ia: sicut
 testimoniū xp̄i cōfirmatū est in vob̄ ita ut
 nihil vobis desit in nulla gr̄a: expectātibz
 reuelatōem dñi nr̄i ihu xp̄i: qui et p̄firma-
 bit vos vsqz in finē sine crimine: in die ad-
 uentus dñi nr̄i ihu xp̄i. Fidelis deus: p̄ quē
 vocati estis in societatem filij eius ihu xp̄i
 dñi nostri. Obsecro aut̄ vos fratres p̄ no-
 men domini nostri ihu xp̄i: ut idip̄m dica-
 tis oēs: et non sint in vobis scismata. Si-
 tis aut̄ p̄fecti in eodez sensu: et in eadē sc̄ia.

Significatus est em̄ mihi de vobis fratres
 mei ab h̄is qui sunt cloes: quia p̄tentōnes
 sunt inter vos. Hoc aut̄ dico: qd̄ unusq̄sqz
 vestrum dicit. Ego quidem sum pauli: ego
 autem apollo: ego vero cephe: ego autem
 xp̄i. Diuisus est xp̄us: Nunq̄d paulus cru-
 cifixus est pro vobis: aut in nomine pauli
 baptizati estis? Gr̄as ago deo meo q̄ nemi-
 nem v̄rm baptizauī. nisi crispum et gaium:
 ne quis dicat q̄ in nomine meo baptizati
 estis. Baptizauī autē et stephane domuz:
 ceterz nescio si quē aliuz baptizauerim. Nō
 em̄ misit me xp̄us baptizare sed euāgeliza-
 re: non in sapientia verbi: ut non euacue-
 tur crux xp̄i. Verbum em̄ crucis pereūt̄i-
 bus quidem stulticia est: h̄is aut̄ qui salui
 fiunt id est nobis virtus dei est. Scriptuz
 est em̄. Perdam sapiēt̄iā sapiēt̄iū: et pru-
 dentiam prudētium reprobabo. Vbi sapiēs
 vbi scriba: vbi inquisitor huius seculi: Nō
 ne stultam fecit deus sapiēt̄iā huius mū-
 di: Nā quia in dei sapiēt̄ia nō p̄gnouit mū-
 dus p̄ sapiēt̄iā deū: placuit deo p̄ stultici-
 am predicatōnis saluos facere credentes.
 Quoniaz et iudei signa petunt: et greci sa-
 piēt̄iā querunt. Nos aut̄ p̄dicamus xp̄m
 crucifixum: iudeis quidem scandalū: gen-
 tibus autē stulticiā: ip̄is autē vocatis iu-
 deis atqz grecis. xp̄m dei v̄tutem et dei sapi-
 entiam. Quia quod stultuz est dei. sapiēt̄i-
 est hominibz: et qd̄ infirmum ē dei: fortius
 est hominibz. Videte em̄ vocatōnem vestrā
 fratres: quia nō multi sapientes sc̄dm car-
 nem non multi potentes non multi nobi-
 les: sed que stulta sunt mundi elegit deus ut
 p̄fundat sapiētes: et infirma mundi elegit
 deus ut p̄fundat fortia: ignobilia mundi et
 p̄temptibilia elegit deus et ea que nō sunt:
 ut ea que sunt destrueret: ut nō gloriē oīs
 caro in p̄spectu eius. Ex ip̄o aut̄ vos estis
 in xp̄o ihu: qui factus est nobis sapiēt̄ia
 et iusticia et sanctificatio et retemptio: ut
 quemadmodum scriptum est: qui gloriat̄
 in domino gloriatur.

Capitulum

.II.

Ego cū venissem ad vos fratres:
 veni non in sublimitate sermonis
 aut sapiēt̄ie: annūcians vob̄ testi-
 moniū xp̄i. Non em̄ iudicauī me scire ali-
 qd̄ iter vos nisi ih̄m xp̄m: et h̄uc crucifixū.
 Et ego in infirmitate et timore et tremore

multo fui apud vos: et sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis: ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neque principum huius seculi qui destruantur: sed loquimur dei sapientiam in ministerio que abscondita est: quam predestinavit deus ante secula in gloriam nostram quam nemo principum huius seculi cognovit. Si enim cognovissent: nunquam dominum glorie crucifixissent. Sicut scriptum est: quod oculum non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit: quod preparavit deus hijs qui diligunt illum. Nobis autem reveletur deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que sunt hominis: nisi spiritus hominis qui in ipso est: Ita et que dei sunt nemo cognovit nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus que a deo donata sunt nobis: que et loquimur non in doctis humane sapientie verbis. sed in doctrina spiritus: spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim est illi: et non potest intelligere: quia spiritualiter examinat. Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur: sicut scriptum est. Quis enim cognovit sensum domini: aut quis instruxit eum: Nos autem sensum christi habemus.

Capitulum.

.III.

Ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus. Tanquam puulis in christo lac vobis potum dedit non escam. Nondum enim poteratis intelligere: sed nec nunc quidem potestis. Adhuc enim carnales estis. Cum enim sit in vestris zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis: Cum enim quis dicat ego quidem sum pauli. alius autem ego apollo: non homines estis: Quid igitur est apollo: Quid vero paulus: Ministri eius cui credidistis. Et unicuique sic dominus dedit. Ego plantavi apollo rigavit: sed deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Qui plantat autem et qui rigat unum sunt. Unusquisque autem pro parte mercedem accipiet secundum suum laborem. Dei enim sumus adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Secundum gratiam dei que data

est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem superedificat. Unusquisque autem videat quomodo superedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere propter id quod positum est: quod est christus ihesus. Si quis autem superedificat supra fundamentum hoc aurum lapides preciosos ligna fenum stipulam: uniuscuiusque opus manifestum erit. Dies enim domini declarabit: quia in igne revelabitur: et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit quod superedificavit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit detrimentum patietur: ipse autem salvus erit: sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum dei estis: et spiritus dei habitat in vobis: Si quis autem templum dei violaverit: disperdet illum deus. Templum enim dei sanctum est: quod estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stulticia est apud deum. Scriptum est enim. Comprebendam sapientes in astutia eorum. Et iterum. Deus novit cogitationes sapientium: quoniam vane sunt. Nemo itaque gloriatur in hominibus. Omnia enim vestra sunt: siue paulus siue apollo siue cephas siue mundus siue vita siue mors siue presentia siue futura. Omnia enim vestra sunt: vos autem christi: christus autem dei.

Capitulum.

.III.

Nos existimet homo ut ministros christi: et dispensatores misteriorum dei. Sic iam queritur inter dispensatores: ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro nimio est ut a vobis iudicer: aut ab humano die. Sed neque meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me: dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare: quo ad usque veniat dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a deo. Hec autem fratres transfiguravi in me et apollo propter vos: ut in vobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum inflatur pro alio. Quis enim te discerint: Quid autem habes quod non accepisti: Si autem accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis: Iam saturati estis: iam divites facti estis. Sine nobis regnatis. Et utinam

regnetis: ut et nos vobiscū regnem⁹. **P**uto em̄ q̄ deus nos ap̄los nouissimos ostendit tanq̄ morti destinatos: q̄ spectaculum facti sumus mūdo et angelis et hominib⁹. Nos stulti propter x̄pm: vos aut̄ prudētes in x̄po. Nos infirmi: vos autē fortes. Vos nobiles: nos aut̄ ignobiles. **E**sq̄ i hāc horā et esurimus et sitimus ⁊ nudi sum⁹: et colaphis cedimur ⁊ instabiles sumus: ⁊ laboram⁹ opantes manib⁹ nr̄is. **M**aledicimur: et benedicimus. **P**ersecutōem patimur: et sustinemus. **B**laspheamamur: ⁊ obsecram⁹. **T**anq̄ purgamēta hui⁹ mūdi: facti sumus omni peripsima vsq̄ adhuc. **N**ō ut pfundā vos hec scribo: s̄z ut filios meos carissimos moneo. **N**am si decem milia pedagogorum habeatis in x̄po: sed nō multos p̄res. **N**am in x̄po ih̄u p̄ euāgeliū ego vos genui. **R**ogo ḡ vos: imitatores mei estote. **I**teo misi ad vos thimotheū qui est filius meus carissimus ⁊ fidelis in dño: qui vos cōmonefaciat vias meas que sunt in x̄po ih̄u: ubiq̄ in omni ecclesia doceo. **T**anq̄ nō v̄turus sim ad vos: sicut inflati sūt quidā. **V**eniat⁹ aut̄ ad vos cito si dñs voluerit: ⁊ p̄gnosca nō sermonē eorū q̄ inflati sūt: sed v̄tutem. **N**on em̄ in smone ē regnū dei: s̄z in v̄tute. **Q**uid vultis? **I**n virga veniā ad vos. an in caritate et spiritu mansuetudinis.

Capitulum. V.

Omnino audiē inf̄ vos fornicatō: ⁊ talis fornicatō qualis nec inf̄ gentes: ita ut vxorē p̄ris sui alijs habeat. **E**t vos inflati estis: ⁊ non magis luctum habuistis: ut tollatur de medio v̄rm qui hoc opus fecit. **E**go quidē abs̄s corpe p̄ris aut̄ spū: iā iudicavi ut p̄ris eū qui sic opatus ē in noīe dñi nr̄i ih̄u x̄pi cōgregatis vob⁹ ⁊ meo spū cū v̄tute dñi ih̄u trahere huiusmodi hoīez sathane in iteritū carnis: ut spūs salu⁹ sit in die dñi nr̄i ih̄u x̄pi. **N**on ē bona gl̄iatō v̄ra. **N**escitis q̄ modicū fermentū totā massam corrūpit: **E**xpurgate vet⁹ fermentū: ut sitis noua p̄persio sicut estis azimi. **E**tenī pasca nr̄m immolat⁹ est x̄pc. **I**taq̄ epulemur: nō in fermento veteri neq̄ in fermento malicie et neq̄cie: sed in azimis sinceritatis ⁊ veritatis. **S**cripsi vobis i epla: ne p̄miscemini fornicarijs. **N**ō utiq̄ fornicarijs hui⁹ mūdi aut̄ auaris aut rapacib⁹ aut ydolis seruientib⁹: alioquin

debueratis de hoc mūdo exisse. **N**unc autē scripsi vobis nō p̄misceri. **S**i is qui frater noīatur inter vos ⁊ est fornicator aut auarus aut ydolis seruiēs aut maledicus aut ebriosus aut rapax: cū huiusmodi nec cibū sumere. **Q**uid em̄ mibi de hys q̄ foris sunt iudicare: **N**ōne de hys qui itus sūt vos iudicatis: **N**am eos q̄ foris sūt de⁹ iudicabit. **A**uferte malū ex vobis. **Ca. VI.**

Audet aliquis v̄rm h̄ns negociū aduersus alte⁹ iudicari ap̄ iniqs: ⁊ nō apud sanctos. **A**n nescitis. qm̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt: **E**t si in vob⁹ iudicabit mūdos: indigni estis qui de minimis iudicetis: **N**escitis qm̄ āgelos iudicabimus: **Q**uātomagis secularia: **S**ecularia igiḡ iudicia si habueritis: cōtēptibiles qui sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicandū. **A**d verecundiā v̄ram dico. **S**ic nō est inter vos sapiens quisq̄: qui possit iudicare inter fr̄em suoz: sed frater cū fr̄e in iudicō p̄tendit: et hoc apud infideles. **N**am quidāz oīno delictū ē in vob⁹: q̄ iudicia habetis inf̄ vos. **Q**uare nō magis iniuriā accipitis: **Q**uare non fraudem patimini: **S**ed vos iniuriā facitis ⁊ fraudatis: et hoc fratribus. **A**n nescitis q̄ iniqui regnū dei nō possidebunt: **N**olite errare: neq̄ fornicari neq̄ ydolis seruientes. neq̄ adulteri. neq̄ molles: neq̄ masculoz p̄cubitores. neq̄ fures. neq̄ auari. neq̄ ebriosi. neq̄ maledici. neq̄ rapaces regnū dei possidebūt. **E**t hec aliqui quidē fuistis: s̄z abluti estis: s̄z factificati estis. s̄z iustificati estis. in noīe dñi nr̄i ih̄u x̄pi ⁊ in spū dei nr̄i. **O**īa mibi licēt: sed nō oīa expediūt. **O**īa mibi licēt: s̄z ego sub nullius redigar p̄tate. **E**sca v̄tri ⁊ venter escis: deus aut̄ ⁊ hūc ⁊ hāc des̄ruet. **C**orp⁹ aut̄ nō fornicatōni s̄z dño: ⁊ dñs corpori. **D**eus vero ⁊ dñm suscitauit: ⁊ nos suscitabit p̄ v̄tutez suā. **N**escitis qm̄ corpa vestra mēbra sūt x̄pi: **T**ollēs ḡ mēbra x̄pi: facia⁹ mēbra meretricis: **A**bsit. **A**n nescitis: qm̄ qui adheret meretrici vnū corpus efficiḡ: **E**rūt em̄ inquit duo in carne vna. **Q**ui aut̄ adheret dño: vnus spūs est. **F**ugite fornicatōem. **O**m̄ne ei peccatū q̄cūq̄ fecerit hō ex̄ corpus ē: qui aut̄ fornicat. in corpus suū peccat. **A**n nescitis qm̄ mēbra v̄ra templū sūt spūs sancti q̄ in vob⁹ ē quē habetis a deo: et nō estis vestri: **E**mpti em̄ estis p̄cio

magno: glorificate et portate deū in corpore vestro. **Ca. VII.**

DE quibus autē scripsistis mihi: bonū est hominī mulierem nō tangere. Propter fornicatōez autē unusquisque suā uxore habeat: et unaqueque suū virum habeat. Uxori vir debitū reddat: similiter autē et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem nō habet sicut vir: similiter autē et vir sui corporis potestatem nō habet sicut mulier. Nolite fraudare inuicē nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis oratōi: et itē reuertimī in idē: ne tēptet vos sathanas propter incōtinētiāz vāz. Hoc autē dico scōm indulgentiā: nō scōm imperiū. Volo autē oēs hoīes esse sicut meipm. Sed unusquisque propriū donum habet ex deo: alius quidē sic: alius vero sic. Dico autē nō nuptis et viduis: bonū ē illis si sic permanserint sicut et ego. Quod si nō se cōtinēt: nubant. Melius ē em̄ nubere quā vri. Hijs autē qui m̄rimonio iūcti sunt p̄cipio nō ego sicut dñs: uxorem a viro nō discedere. Quod si discesserit manere innuptā: aut viro suo recōciliari. Et vir uxore nō dimittat. Nā ceteris ego dico non dñs. Si quis frater uxore habet infidelē. et hec consentit habitare cū illo: non dimittat illā. Et si quā mulier habet virum infidelē et hic consentit habitare cū illa: nō dimittat virum. Sāctificat⁹ ē em̄ vir infidelis p̄ mulierē fidelē: et sāctificata est mulier infidelis p̄ virum fidelē. Alioquin filij v̄ri imundi essent: nūc autē sācti sūt. Quod si infidelis discedit: discedat. Nō ei fuit uti subiectus ē frater aut soror i eiusmodi. In pace autē vocauit vos de⁹. Unde em̄ scis mulier si vir saluū facies: Aut v̄n scis vir si mulier saluā facies: Nisi unicuique sicut diuisit dñs. Anūquēque sicut vocauit de⁹ ita abulet: et sicut in omnibus ecclesijs doceo. Circūcisus aliq̄s vocat⁹ ē: nō adducat p̄putiū. In p̄putio aliq̄s vocatus ē: nō circūcidat. Circūcisio nihil ē. et p̄putiū nihil est: sicut observatō mandatorū dei. Unusquisque in qua vocatōne vocatus ē: in ea permaneat. Seruus vocatus es: nō sit tibi cura. Sed et si potes fieri liber: magis utere. Qui ei in dño vocatus ē seruus: libertus ē dñi. Similiter qui liber vocatus est: seruus ē xp̄i. Precio empti estis: nolite fieri serui hominū. Unusquisque in quo vocatus ē frat̄: in hoc permaneat apud deum. De v̄ginibus autē p̄ceptū dñi

non habeo: p̄siliū autē deo tanquā misericordiam p̄secutus a deo: ut sim fidelis. Existimo em̄ hoc bonū esse propter instantē necessitatē: quā bonum est hoī sic esse. Alligatus es uxori: noli querere solutōez. Solut⁹ es ab uxore: noli querere uxore. Si autē accepis uxore nō peccasti: et si nupsit virgo non peccauit. Tribulatōem tñ carnis habebūt huiusmodi. Ego autē vobis p̄co. Hoc itaq̄ dico fr̄es. Tēpus breue ē. Reliquū ē: ut et qui hnt uxores. tanquā nō hntes sint: et qui flent. tanquā nō flentes: et qui gaudent. tanquā nō gaudentes: et qui emunt. tanquā nō possidentes: et qui vtunt hoc mūdo. tanquā nō vtant. Preterit em̄ figura hui⁹ mundi. Volo autē vos sine sollicitudinē esse. Qui sine uxore ē. sollicitus ē que dñi sunt: quō placeat deo. Qui autē cū uxore ē: sollicit⁹ est quā sūt mundi. quō placeat uxori: et diuisus ē. Et mulier innupta et v̄go cogitat que dñi sunt: ut sit sancta corpore et spiritu. Que autem nupta est cogitat que sunt mundi: quomodo placeat viro. Porro hoc ad utilitatē v̄ram dico. non ut laqueū vobis iniciam: sed ad id quod honestū est. et quod facultatē p̄beat: sine impedimēto dñm obsecrādi. Si quis autē turpez se videri existimat sup v̄gine sua quā sit supadulta et ita oportet fieri: quod vult faciat. Non peccat si nubat. Nā qui statuit i corde suo firmus nō habens necessitatez. potestatem autē hñs sue volūtatis: et hoc iudicauit in corde suo suare v̄ginitatē suā: bñfacit. Igit̄ et qui m̄rimonio iūgit v̄ginem suā bñfacit: et qui non iūgit meli⁹ facit. Mulier alligata est legi: quāto tpe vir ei⁹ viuit. Quod si dormierit vir eius: liberata est. Cui autē vult nubat: tantū in dño. Beatior autē erit: si sic permanserit scōm meum p̄siliū. Puto autē quod et ego spiritum dei habeam. **Capitulum. VIII.**

DE hijs autē que ydolis imolatur scimus: quia omnes scientiā habemus. Scientia inflat: caritas vero edificat. Si quis autē se existimat scire aliq̄d: nōdū p̄gnouit quē admodū oporteat eum scire. Si quis autē diligit deū: hic p̄gnitus ē ab eo. De escis autē quae ydolis imolantur: scimus quia nihil ē ydolum i mūdo: et quod null⁹ deus nisi vn⁹. Nā et si sunt qui dicantur dii siue i celo siue in t̄ra: siquidem sūt dii multi et dñi multi: nob̄ tñ vn⁹ deus pater ex quo oīa et

nos in illo .7 unus dñs ihus xpc per quez
oia: 7 nos p ipm. Sz nõ in oibz e sciencia.
Quidã aut cū sciencia vsqz nūc ydoli. q̄si
ydoloticū māducāt: 7 sciētia ipoz cū sit
infirma polluit. Esca aut nos nõ p̄mēdat
deo. Neqz ei si māducauerim? abūdabim?:
neqz si nõ māducauerim? d̄ficiem?. Elidete
aut: ne forte hec licēcia n̄a offēdiculū fiat
infirmis. Si em̄ quis viderit eū qui habet
sciām in ydolo recūbentem: nõne sciētia
eius cū sit infirma edificabitur ad mādu-
candū ydolitā: Et peribit infirmus i tua
sciētia frater: p̄pter quē xpc mortuus ē.
Sic aut peccātes in fratres et pcucientes
sciētiāz eoz infirmā: in xpm peccatis.
Quapropter si esca scābalizat fr̄em meuz
nõ manducabo carnē in eternū: ne fratres
meū scandalizem. **Ca. IX.**

Non sum liber. Nõ sū ap̄tus. Nõne
xpm ihm dñz n̄m vidi: Nõne op?
meū vos estis in dño: Et si alijs nõ
sū ap̄tus: s̄tñ vob sum. Nā signaculū apo-
stolatus mei vos estis in dño. Mea defēsiō
apud eos qui me interrogāt. hec est. Nūq̄d
nõ hēmus potestātē māducādi et bibēdi:
Nunquid non hēmus potestātē mulierem
sororē circumducēdi: sicut 7 ceteri apli 7
fr̄es dñi et cephas: Aut ego solus aut bar-
nabas. non habemus p̄tatem hoc opandī:
Quis militat suis stipēdijs vnq̄: Quis plā-
tauit vineā: 7 de fructu eius nõ edit: Quis
pascit gregē: 7 d̄ lacte gregis nõ māducāt:
Nūquid scdm̄ boiē hec dico: An 7 lex nõ
hec dicit: Scriptū est ei in lege moȳsi. Nõ
alligab̄ os boui trituranti. Nunq̄d de bobz
cura est deo: An p̄pter nos vtiqz dicit: Nāz
p̄pter nos scripta sunt: qm̄ debet in spe qui
arat arare: et q̄ triturat. in spe fruct? p̄ci-
piēdi. Si nos vob spūalia seminauimus:
magñū ē si nos carnalia v̄ra metam?: Si
alijs p̄tatis vestre p̄ticipes sūt. q̄re non po-
tius nos: Sed nõ vsi sumus hac p̄tate. Sz
omnia sustinemus: ne q̄ offēdiculū dem?
euangelio xpi. Nescitis qm̄ qui in sacrario
opantur: que de sacrario sūt edūt: Et q̄ al-
tario defuiunt cū altario p̄ticipant: ita 7
dñs ordinauit h̄ijs qui euāgeliiū ānūciāt:
de euāgelio viuere. Ego autē nullo horum
v̄sus sū. Non aut scripsi hec: ut ita fiant in
me. Bonuz est em̄ mihi magis mori: q̄ vt
gloriā meam quis euacuet. Nāetsi euāge-

lizauero: non est mihi gloria. Necessitas ei
mihi incūbit. Ele em̄ mihi est si nõ euāgeliz-
zauero. Si em̄ volēs hec ago mercedē ha-
beo: si autē inuitus. dispēsato mihi credi-
ta ē. Que est ḡ merces mea: Et euāgeliiū
p̄dicans. sine sūptu ponā euāgeliz: vt nõ
abutar potestate mea in euāgelio. Nāz cū
liber essem in omnibz. omniū me seruū fe-
ci: vt plures lucrifacerez. Et factus sū iu-
deis tanq̄ iudeus: vt iudeos lucrarer. H̄ijs
qui sub lege sūt. quasi sub lege essem cū ipe
nõ essem sub lege: vt eos qui sub lege erant
lucrifacerē. H̄ijs qui sine lege erāt tanq̄ si-
ne lege essem: cū sine lege dei nõ essem. s̄z in
lege essem xpi: vt lucrifacerē eos q̄ sine le-
ge erāt. Factus sū infirmis infirm?: vt in-
firmos lucrifacerē. Omnibz oia factus sū:
vt omnes facerē saluos. Omnia aut facio
p̄pter euāgelium: vt particeps ei? efficiar.
Nescitis q̄ h̄ij qui in stadio currūt omnes
quidē currunt: sed vnus accipit brauium:
Sic currite: vt cōphendatis. Omnis aut q̄
in agone p̄tēdit ab oibz se abstinēt: 7 illi q̄-
tem vt corruptibilē coronā accipiāt: nos
aut incorruptā. Ego igi? sic curro non q̄si
in incertum. sic pugno nõ q̄si aerē oberās.
Sz castigo corpus meū. 7 i fuitutē r̄digo:
ne forte cum alijs p̄dicauerim. ipse repro-
bus efficiar. **Ca. X.**

Nolo em̄ vos ignorare fratres quo-
niam p̄res nostri omnes sub nube
fuerūt et omnes mare transierūt:
et omnes in moȳse baptizati sunt in nube
et in mari. Et omnes eāte escam spiritalē
manducauerūt: et oēs eundem potū spiri-
talē biberūt. Bibebāt aut de spiritali cōse-
quēte eos petra: petra aut erat xpc. Sz nõ
in pluribz eoz b̄nplacitū ē deo. Nā p̄strati
sūt i deserto. Hec aut in figura facta sūt n̄ri:
vt nõ simus p̄cupiscētes maloz: sicut 7 illi
p̄cupierūt. Neqz ydolatre efficiamini sicut
quidā ex ipis: quē ad mobū scriptū est. Pe-
dit plus māducare et bibere: 7 surrexerūt
ludere. Neqz fornicemur sicut quidā ex ipis
fornicati sūt: 7 ceciderunt vna die viginti-
tria milia. Neqz temptem? xpm sicut q̄baz
eoz tēptauerūt: 7 a serpentibz pierūt. Neqz
murmuraueritis sicut quidā eoz murmu-
rauerūt: 7 pierūt ab exterminatore. Hec aut
oia i figura p̄tangebāt ill: scripta sunt autē
ad correptōem n̄ram: in q̄s fines seculoz

deuenerūt. Itaq; qui se existimat stare: uideat ne cadat. Temptatō vos nō apphēdat nisi humana. Fidelis autē deus ē. q̄ non patiet̄ vos tēptari sup̄ id qd̄ potestis: sed faciet cum tēptatōe etiā puentū: ut possitis sustinere. Propt̄ qd̄ carissimi mibi: fugite ab ydolorū cultura. Et prudētib; loqr̄ uosip̄i iudicate qd̄ dico. Calix benedictōis cui bñdicimus: nōne p̄municatō sāguinis xp̄i ē: Et panis quē frāgim̄: nōne participatō corpis dñi ē: Om̄ unus panis ⁊ unus corpus multi sum̄: oēs qui de uno pane ⁊ d̄ uno calice participam̄. Videte isrl̄ scdm̄ carnē. Nōne qui edūt hostias. p̄ticipes sūt altaris: Quid ḡ: Dico q̄ ydolū immolatum sit aliqd̄: aut q̄ ydolu sit aliquid: S; q̄ immolāt gētes. demonijs immolāt: ⁊ nō deo. Nolo autē vos socios fieri d̄moniorū. Quia nō potestis calicē dñi bibere: ⁊ calicē d̄moniorū: nō potestis mēse dñi p̄ticipes esse: ⁊ mēse demoniorū. An emulamur dñm̄: Nūquid fortiores illo sum̄: Oīa mibi licent: sed nō omnia expediūt. Oīa mibi licēt: sed nō oīa edificāt. Nemo qd̄ suū ē q̄rat: s; qd̄ alterius. Omne qd̄ in macello venit manducate: nihil it̄rogātes p̄t̄ sciam. Dñi ē terra: ⁊ plenitudo eius. Si q̄s uocat uos infidelīū et uultis ire: omne qd̄ uob; apponit māducate: nihil it̄rogātes p̄t̄ cōscientiā. Si quis at̄ dixerit hoc imolaticū ē ydolū: nolite māducare p̄t̄ illū qui iudicauit: et p̄t̄ sciam. Cōscientiā autē dico: nō tuaz. s; alteri. Et quid em̄ libras mea iudicatur ab aliena p̄sciētia: Si ego cum gr̄a p̄ticipo: qd̄ blasphemur pro eo q̄ gr̄as ago: Siue ergo māducatis siue bibitis. vel aliud quid facitis: oīa in gl̄iam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentib; et ecclesie dei: sicut ⁊ ego p̄ omnia oīb; placeo nō querens quod mibi utile est: sed quod multis ut salui fiant. **Ca. XI.**

Imitatores mei estote: sicut et ego xp̄i. Laudo autē uos fr̄es q̄ p̄ omnia mei memores estis: et sicut tradidit uob; p̄cepta mea tenetis. Eolo autē uos scire: q̄ om̄is uiri caput xp̄us ē: caput autē mulieris uir. Caput uero xp̄i deus. Omnis uir orās aut p̄phetans uelato capite: deturpat caput suū. Om̄is autē mulier orās aut p̄phetans nō uelato capite: deturpat caput suū. Unum em̄ est: ac si decaluet. Nā si nō

uelatur mulier: tondeat. Si uero turpe ē mulieri tonderi aut decaluari: uelut caput suū. Uir quidē nō debet uelare caput suū: quā ymago ⁊ gl̄ia dei est: mulier autē gl̄ia uiri est. Non em̄ uir ex muliere est: sed mulier ex uiro. Etenim non est creatus uir p̄t̄ mulierē: sed mulier p̄t̄ uirū. Ideo debet mulier uelamē habere sup̄ caput suū: ⁊ p̄t̄ angelos. Uelut amē neq; uir sine muliere: neq; mulier sine uiro in dño. Nā sicut mulier de uiro: ita et uir p̄ mulierem. Oīa autē ex deo. Uosip̄i iudicate: decet mulierē nō uelata orare deū: Nec ip̄a natura docet uos. Qd̄ uir quidē si comā nutriat ignominia est illi: mulier uero si comā nutriat gl̄ia ē illi: quoniam capilli p̄ uelamine ei dati sūt. Si q̄s autē uidet̄ p̄tentōsus esse: nos talē cōsuetudinē nō hēm̄: neq; ecclesia dei. Hoc autē p̄cipio: nō laudās q̄ nō in melius s; in deteri p̄uenitis. Primū q̄dem p̄ueniētib; uob; ī ecclesiam anteo scissuras esse inē uos: et ex p̄te credo: Nā oportet hereses esse: ut ⁊ q̄ p̄bati sūt manifesti fiāt in uob;. Cōuenientib; ḡ uobis in unū: iā nō ē dominicā cenaz māducare. Unusq; em̄ suā cenaz p̄sumit ad manducandū. Et aliq̄ quidē esurit: alius autē ebr̄i ē. Nunquid domos nō habetis ad māducandū ⁊ bibendū: Aut ecclesiam dei p̄uenitis: et p̄fudit̄ eos q̄ non hnt̄: Quid dicā uob;: Laudo uos: ī hoc nō laudo. Ego em̄ accepi a dño qd̄ ⁊ edidi uob;: quā dñs ih̄sus in q̄ nocte tradebat̄. accipite panē: ⁊ gr̄as agēs fregit ⁊ dixit. Accipite et manducate. Hoc est corpus meū: qd̄ pro uobis tradet̄. Hoc facite in meā cōmemoratōez. Similiter ⁊ calicē: postq̄ cenauit dicens. Hic calix nouū testamentū ē in meo sanguine. Hoc facite quociēscūq; bibetis: in meā p̄memoratōem. Quociēscūq; em̄ māducabitis panē hūc ⁊ calicem bibetis: mortē dñi annūciabitis donec ueniat. Itaq; quicūq; māducauerit panē uel biberit calicē dñi indigne: reus erit corpis et sanguinis dñi. Probet autē seip̄m hō: et sic de pane illo edat: et de calice bibat. Qui eī māducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi māducat ⁊ bibit: nō diiudicās corp̄ dñi. Ideo inter uos multi infirmi et ibecilles: ⁊ dormiūt multi. Qd̄ si nosmetip̄os diiudicamus: nō utiq; iudicaremur. Dum iudicamur autē. a dño corripimur: ut non cū hoc

mundo dānemur. Itaq; fr̄es mei cū pueni-
tis ad manducandū: iuicem expectate. Si
quis aut̄ esurit domi māducet ut non in iu-
diciū pueniat̄. Cetera autem cum vene-
ro dīsonam. **Ca.** **XII.**

DE spūalib; aut̄ nolo vos ignorare
fr̄es. Scitis aut̄ qm̄ cū gētes esse-
tis: ad simulacra muta prout buce-
bamini eūtes. Ideo notum vobis facio: q̄
nemo in spūitu dei loquēs dicit anathema
ih̄u. Et nemo potest dicere dñs ih̄us. nisi ī
spūitu sancto. Diuisiones vero gr̄az sūt:
idē aut̄ spūitus. Et diuisiones mīstratō-
num sūt: itēz aut̄ dñs. Et diuisiones opa-
tōnum sūt: idē vero deus qui opat̄ om-
nia in omnib;. Unicuiq; aut̄ datur manife-
statō spūitus: ad utilitatēz. Alij quidē per
spūitū datur s̄mo sapiētie: alij aut̄ sermo
scientie scdm̄ eundē spūitū. Alteri fides in
eodē spūitu: alij gr̄a sanitatū ī vno spūi-
tu. Alij operatō virtutuz. alij p̄phēcia. alij
discretō spūituū: alij genera linguaz: alij
interpretatio sermonū. Hec aut̄ oīa opatur
vnus atq; idē spūs: diuidēs singulis prout
vult. Sicut em̄ corpus vnū ē. ⁊ mēbra ha-
bet multa: oīa aut̄ mēbra corpis cum sint
multa vnū tñ corpus sūt: ita ⁊ xp̄c. Etenī
in vno spūitu oēs nos in vnū corp⁹ bapti-
zati sumus. siue iudei siue gētiles siue sui
siue liberi: et oēs vno spūitu potati sum⁹.
Nā et corpus nō ē vnū memb; sed multa.
Si dixerit pes. qm̄ nō sum manus. non sū
de corpe: nū ideo nō est d̄ corpe? Et si dixe-
rit auris. qm̄ nō sum oculus. nō sū de cor-
pore: nū ideo nō ē d̄ corpe? Si totū corpus
oculus: vbi auditus? Si totuz audit⁹. vbi
operatus? Nūc aut̄ posuit de⁹ mēbra: vnū
quodq; eoz in corpe sicut voluit. Qd̄ si es-
sent omnia vnū memb;: vbi corpus? Nūc
aut̄ multa quidē mēbra: vnū at̄ corp⁹. Nō
p̄t autēz dicere oculus manū. opa tua nō
idigeo: aut itēz caput pedib;: nō estis mi-
hi necessarij. S; multo magis que videntur
mēbra corpis ifirmiora esse: necessariora
sūt. Et q̄ putamus ignobiliora mēbra esse
corpis: hīs honorē abūdantēz circūdā?
Et q̄ inhonesta sūt nra: abūdantēz hone-
statē hnt. Honestā aut̄ nra nulli⁹ egēt. S;
de⁹ tempauit corp⁹. ei cui deerat. abūdan-
tēz tribuēdo honorē: ut nō sit scisma in
corpe: s; ī idēp̄m piuicē sollicita sūt mēbra.

Et si quid patit̄ vnū mēbz. p̄patiunt̄ oīa
mēbra: siue gliatur vnū mēbz: cōgaudent
oīa mēbra. Vos aut̄ estis corpus xp̄i: ⁊ mē-
bra de mēbro. Et q̄sdā quidē posuit de⁹ ī ec-
clesia. p̄mū ap̄los. sc̄do p̄phas. t̄rcō docto-
res. deinde vtutes. ex inde gr̄as curationū:
opitulatōes. gubernatōes. genera linguaz:
interpretatōes s̄monū. Nūquid oēs ap̄li? Nū-
quid oēs p̄phē. Nūquid oēs doctores? Nun-
quid oēs vtutes? Nūquid oēs gr̄az hnt cu-
ratōnū? Nūquid oēs liguis loquūtur? Nū-
quid oēs interpretant̄? Emulamini at̄ carisma-
ta meliora. Et abhuc excellentēz viam
vobis demonstro. **Ca.** **XIII.**

Inguis hoīm loqr̄ et angelozū:
caritatē aut̄ nō habeā: factus sum
velut es sonās aut cimbālū tinni-
ens. Et si habuero p̄phēciā. ⁊ nouerim mi-
steria oīa ⁊ omnē scientiā ⁊ habuero om-
nē fidem ita ut mōtes trāsseram. caritatēz
autē nō habuero: nihil sū. Et si distribuero
ī cibos pauperū oēs facultates meas. et si
trabidero corpus meū ita ut ardeam: cari-
tatē aut̄ nō habuero: nihil mihi p̄dest. Car-
itas paciēs est: benigna ē. Caritas nō emu-
latur. nō agit p̄peram: nō inflat̄. nō ē am-
bitōsa: nō querit q̄ sua sunt. Nō irritat̄. nō
cogitat maluz: nō gaudet sup̄ iniquitate: cō-
gaudet at̄ veritati. Oīa suffert. oīa credit.
oīa sperat: omnia sustinet. Caritas nunq̄
excidit. Siue p̄phēcie euacuabunt̄: siue li-
gue cessabūt: siue sciētia destruet̄. Ex par-
te em̄ p̄gnoscamus: ⁊ ex pte p̄phetam⁹. Cū
aut̄ venerit qd̄ p̄fectum est: euacuabit̄ qd̄
ex parte est. Cum essem puulus loq̄bar ut
puulus: sapiebam ut puulus: cogitabā ut
puulus. Quanto aut̄ factus sum vir: eua-
cuauī q̄ erāt puuli. Elidem⁹ nunc p̄ speculū
in enigmate: tūc autē facie ad faciē. Nunc
p̄gnosco ex parte: tūc autē p̄gnosca: sicut
et p̄gnitus sū. Nūc autē manēt fides. spes.
caritas tria hec. Maior aut̄ horum est ca-
ritas. **Ca.** **XIII.**

Ectamini caritatem: emulamini
spūalia: magis autē ut p̄phetetis.
Qui em̄ loquit̄ lingua: nō hoīb;us
loquit̄. sed deo. Nemo em̄ audit. Spūitus
autē loquit̄ misteria. Nā qui p̄phetat: ho-
minib; loquitur ad edificatōnem ⁊ exhor-
tatōnem ⁊ cōsolatōnem. Qui loquit̄ lingua
semetip̄m edificat: qui autem p̄phetat

ecclesiam dei edificat. Nolo aut omnes vos loqui linguis: magis aut prophare. Nam maior qui prophetat quam qui loquitur linguis: nisi forte interpretetur: ut ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem fratres, si venero ad vos linguis loquens, quod vobis prodero: nisi vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina: Tamē que sine anima sunt vociferantia, siue tympana siue cithara: nisi distinctionem sonituum tederint quomodo sciet id quod canit aut quod cytharizat: Et tamen si incerta voce det tuba, quomodo parabit se ad bellum: Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem tederitis: quomodo sciet id quod dicitur: Eritis enim in aera loquentes. Tanta multa utputa genera linguarum sunt in hoc mundo: et nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui loquor barbarus: et qui loquitur mihi barbarus. Sic et vos quomodo emulatores estis spirituum ad edificationem ecclesie: quomodo sciet ut abutemini. Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. Nam si orem lingua spiritus meus orat: mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est: Orabo spiritu: orabo et mente. Psallam spiritu: psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu: quomodo supplet locum ydote: Quomodo dicas amen super tuam benedictionem: Quomodo quod dicas nescit. Nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non edificatur. Gratias ago deo meo quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quomodoque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam: quomodo decem milia verborum in lingua. Fratres: nolite pariter effici sensibus sed malicia parvuli estote: sensibus autem perfecti estote. In lege enim scriptum est. Omnis in alijs linguis et labijs alijs loquatur populo huic: et nec sic audiet me dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetie autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur: intrant autem ydote aut infideles, nonne dicent quod insanitis: Si autem omnes prophetent: intrat autem quis infidelis vel ydota convincitur ab omnibus: diiudicatur ab omnibus. Occulta cordis eius manifestata sunt: et ita cadens in faciem adorabit deum: pronuntiatis quod vere deus in vobis sit. Quid ergo est fratres: Cum pervenitis, unusquisque vestrum psallat: doctrinam habet, apocalipsim habet: linguam habet: interpretationes habet: omnia ad edificationem fiant. Siue lingua quomodo loquitur, secundum duos, aut ut multum tres, et per presbiteros: et unus interpretetur. Si autem non

fuerit interpretes taceat in ecclesia: sibi autem loquatur et deo. Prophete autem duo aut tres dicant: et ceteri diiudicent. Quod si alij revelatum fuerit sedenti: potest taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant: et omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. Non enim dissensionis est deus: sed pacis: sicut et in omnibus ecclesijs sanctorum deo. Mulieres in ecclesijs taceant. Non enim permittitur eis loqui sed subditas esse: sicut et lex dicit. Si quis autem volunt discere: domi viros interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An a vobis verbum dei processit: aut in vos solos pervenit: Si quis videtur propheta esse aut spiritualis: cognoscat que scribo vobis: quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat: ignorabit. Itaque fratres emulamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant in vobis.

Capitulum

.XV.

Notum autem vobis facio fratres evangelium quod predicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, per quod et salvamini: quia ratione predicaverim vobis si tenetis: nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quomodo christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas: et quomodo sepultus est et quomodo resurrexit tertia die secundum scripturas: et quomodo visus est cephe: et post hoc undecim. Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Deinde visus est iacobo: deinde apostolis omnibus, novissime autem omnium, tanquam abortivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum: qui non sum dignus vocari apostolus: quomodo persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit: sed abundantius illis omnibus laboravi. Non ego autem: sed gratia dei mecum. Siue enim ego siue illi: sic predicavimus: et sic credidistis. Si autem christus predicatus quomodo resurrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis, quomodo resurrectio mortuorum non est: Si autem resurrectio mortuorum non est: neque christus resurrexit. Si autem christus non resurrexit: inanis est predicatio nostra: inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes dei: quomodo testimonium diximus adversus deum quod suscitavit christum quem non suscitavit: si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt: neque christus resurrexit. Quod si christus non resurrexit: vana est fides vestra. Adhuc enim

estis in peccatis vris. Ergo et qui dormierunt in christo perierunt. Si in hac vita tantum in christo sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem christus resurrexit a mortuis primicie dormientium: quoniam quidem per homines mors et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in adam omnes moriuntur: ita et in christo omnes viuificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine: primicie christus. Deinde hi qui sunt christi: qui in aduentu eius crediderunt. Deinde finis cum ediderit regnum deo et patri: cum euacuauerit omnem principatum et potestatem et virtutem. Oportet autem illum regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Nouissime autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio propter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc et ipse filius subiectus erit illi qui subiecit sibi omnia: ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur per mortuis: Si omnino mortui non resurgunt: ut quid et baptizantur per illis: Et quid et nos periclitamur omni hora: Quotidie morior propter vestram gloriam fratres: quam habeo in christo ihesu domino nostro. Si secundum homines ad bestias pugnaui ephesi: quid mihi prodest si mortui non resurgunt: Māducemus et bibamus: cras enim moriemur. Nolite seduci. Corrupti mores bonos colloquia mala. Euigilate iusti: et nolite peccare. Ignorantiam enim dei quidam habent. Ad reuerentiam vobis loquor. Sed dicit aliquis. Quomodo resurgunt mortui aut quali corpore venient: Insuper tu quod seminas non viuificat: nisi prius moriatur. Et quod seminas: Non corpus quod futurum est seminas: sed nudum granum: ut puta tritici. aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: et unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro eadem caro: sed alia hominum alia pecorum alia caro aut volucrum: alia aut piscium. Et corpora celestia: et corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria: alia autem terrestrium. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Seminat in corruptione: surget in incorruptione. Seminat in infirmitate: surget in virtute. Seminat corpus animale: surget corpus spiritale. Si est corpus animale et spiritale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animam

viuentem: nouissimus adam in spiritu viuificantem. Sed non prius quod spiritale est: sed quod animale: deinde quod spiritale. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Quia terrestres tales et terreni: et quales celestis: tales et celestes. Igitur sicut portauimus ymaginem terreni: portemus et ymaginem celestis. Hoc autem dico fratres: quia caro et sanguis regnum dei possidere non possunt: neque corruptio incorrupte la possidebit. Ecce misterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur. In momento in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enim tuba: et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptum: et mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua: Ubi est mors stimulus tuus: Stimulus autem mortis peccatum est: virtus vero peccati lex. Deo autem gratias: qui debet nobis victoriam per dominum nostrum ihesum christum. Itaque fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles: abundantes in omni tempore domini semper: scientes quod labor vester non est inanis in domino. **Ca. XVI.**

De collectis autem qui sunt in sacros: sicut ordinavi ecclesijs galatie. ita et vos facite per unam sabbati. Unusquisque vestrum apud se reponat recordans quod ei bene placuerit: ut non cum venero tunc collecte fiat. Cum autem presens fuero: quos probaueritis per epistolas hos mittam perferre gratias vestras in hierusalem. Quod si dignum fuerit ut ego eam: mecum ibit. Veniam autem ad vos: cum macedoniam pertransiero. Nam macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo vel etiam hiemabo: ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo enim vos motos in transitu videre. Spero enim me aliquantulum tempore manere apud vos: si dominus permiserit. Permanebo autem ephesi usque ad perthecesten. Ostium enim mihi apertum est magnum et euidenter: et aduersarij multi. Si autem venerit thimotheus: et videte ut sine timore sit apud vos. Oportet enim domini operari sicut et ego. Ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace: ut veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus. De apollo autem fratre nostro vobis notum factum est. quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique non fuit voluntas eius ut nunc veniret. Veniet autem: cum ei vacuum fuerit. Vigilate state in fide: viriliter agite et

fortamini: oia v̄a in caritate fiant. Obsecro aut̄ vos fr̄es. nostis domū stephane et fortunati quoniam sunt p̄micie achaie. et in ministeriū sanctorum ordinauerūt seip̄os ut et vos subbiti sitis eiusmodi. et omni copanti et laboranti. Gaudeo aut̄ in p̄sencia stephane et fortunati et achayci: quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleuerūt. Re fecerunt em̄ et meuz spiritū et vestrū. Cogscite ergo qui eiusmodi sūt. Salutant vos omnes ecclesie asie. Salutant vos ī domo multū aquila et prisca cū domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. Salutant vos om̄es fratres. Salutate inuicē: ī osculo sancto. Salutatio mea: manu pauli. Si quis nō amat dominū nostrū ihesū cristuz sit anathema maranatha. Gracia domini nostri ihesu cristi vobiscum. Caritas mea cū omnibus vobis in cristo ihesu amen.

ExPLICIT epistola prima ad corinthios.

Incipit prologus in secundam eplaz ad corinthios.

Post actam a corinthijs penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam apostolus a troate p̄thitum. et collaudans eos hortatur ad meliora: contristatos quidez eos sed emendatos ostendens.

ExPLICIT prologus. **I**ncipit epistola secunda ad corinthios.

Paulus apostolus cristi ihesu per voluntatez dei et thimotheus frater. ecclesie dei que ē corinthi cum omnibus sanctis qui sūt ī vniuersa achaia. Gracia vob̄ et pax a deo patre nostro et domino ihesu cristo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu cristi pater misericordiarū et deus totius consolationis. q̄ consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationez qua exhortamur et ipsi a deo: quoniam sicut habundant passionez cristi in nobis ita et per cristum habundat consolatio nostra. Siue autem tribulamur: pro vestra exhortatione et salute. siue consolamur: pro vestra consolatio-

ne. siue exhortamur pro vestra exhortatione et salute. que operatur tolleranciam earundem passionum quas et nos patimur. ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quoniam sicut socij passionū estis. sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres d̄ tribulatione nostra que facta est in asia: quoniam supra modum grauati sumus supra virtutez. ita ut tederet nos etiam viuere. Sed ipsi in nobismetip̄is responsum mortis habuimus. ut non simus fidentes in nobis sed ī deo q̄ suscitatur mortuos: q̄ de tantis periculis nos eripuit et eruit: in quem speramus quoniam et adhuc eripiet adiuuantibus et vobis in oratione pro nobis: ut ex multarum personarum facierum eius que in nobis est donationis per multos gracie agatur pro nobis. Nam gloria nostra hec ē testimonium conscientie nostre: q̄ in simplicitate et sinceritate dei et non in sapientia carnali sed in gracia dei conuersati sumus in hoc mundo. habundantius autem ad vos. Non em̄ alia scribimus vobis q̄ que legistis et cognouistis. Spero autem q̄ usq̄ ī finē cogscetis. sicut et cognouistis nos ex parte: qz gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu cristi. Et hac confidentia volui p̄us venire ad vos ut secundam graciā haberetis: et per vos transirem in macedoniam et iteruz a macedonia venirem ad vos et a vobis deduci in iudeam. Cum ergo voluissem hoc: nunquid leuitate usus sum. Aut que cogito secunduz carnem cogito ut sit apud me ē et non: Si fidelis autem deus quia p̄mo noster qui fuit apud vos. non est ī illo est et non: sed est ī illo est. Dei enim filius ihesus cristus q̄ in vobis per nos predicatus est: per me et siluanum et thimotheū non fuit in illo est et nō: s̄ in illo fuit. Quotq̄ enim promissiones dei sunt in illo est. Ideo et per ipsū amen dico ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscuz in cristo: et q̄ vixit nos deus: et qui signauit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem deum inuoco ī animaz meā q̄ parcens vobis non veni ultra corinthum. nō quia dominamur fidei v̄re: s̄ adiutores sumus gaudij v̄ri: nam fide statis. **Ca. II**

ad

Statu autem hoc in lapidibus me: ne iterum in tristitia venire ad vos. Si enim ego tristitiam vobis, et quod est quod me letificet nisi quod tristat ex me: Et hoc in scriptis vobis ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam. Sed quibus oportuerat me gaudere et fides in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut tristitemini: sed ut sciatis quam caritatem habeam abundanter in vobis. Si quis autem contristavit me, non me contristavit. Sed ex parte: ut non onerem omnes vos. Sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio hec quae fit a pluribus: ita ut e contrario magis donetis et solemini: ne forte habundantiori tristitia absorbeat quod eiusmodi est. propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illam caritatem. Deo enim et scripsi vobis ut agnoscam experimentum vestrum: an in omnibus obediētes sitis. Cui autem aliquid donastis: et ego. Nam et ego quod donavi, si quid donavi propter vos, in persona christi, ut non circumveniamur a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem troatem propter euangelium christi, et ostium mihi aptum esset in domino: non habui requiem spiritui meo, eo quod non inveniatis thibitum fratrem meum: sed valefaciens eis profectus sum in macedoniam. Deo autem gratias quae semper triumphat nos in christo ihesu, et odor et noticie sue manifestat per nos in omni loco: quia christi bonus odor sumus deo in hijs quae salvi fiunt, et in hijs quae pereunt. Alijs quidem odor mortis in mortem: alijs autem odor vitae in vitam. Et ad hec quod tam ydoneus: Non enim sumus sicut plimi adulterantes verbum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquamur.

Capitulum. III.

Incipimus iterum nosmetipsos commendare: aut nunquam egemus sicut quidam commendationibus epistolis ad vos aut ex vobis: Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris, quae scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati: quoniam epistola estis christi ministrata a nobis et scripta non atramento, sed spiritu dei vivi: non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordibus carnalibus. Fiduciam autem talem habemus pro christo ad deum: non quod sufficere simus cogitare aliquid a nobis quod ex nobis, sed sufficiencia nostra ex deo est: qui et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti non littera sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus

autem vivificat. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possit intendere filij israel in facie moysi, propter gloriam vultus eius quae euacuat: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria. Nam si ministratio damnationis in gloria est: multo magis habundat ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte: propter excellentem gloriam. Si enim quod euacuat per gloriam est: multo magis quod manet, in gloria est. Habentes igitur talem spem multa fiducia utimur. Et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam: ut non intederent filij israel in faciem eius quod euacuat sed obtusi sunt sensus eorum: usque in hodiernum eius diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, quoniam in christo euacuat: sed usque in hodiernum dies cum legitur moyses velamen positum est super cor eorum. Cum autem pueri fuerint ad deum aufferet velamen. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus domini ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam domini specularis in eandem ymaginem transformamur a claritate in claritate: tanquam a domini spiritu.

Capitulum. III.

Ideo habentes hanc ministratio in christo quod misericordiam persecuti sumus non deficimus sed abdicamus occulta decoris, non ambulantes in astucia neque adulterantes verbum dei: sed in manifestacione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam opertum est euangelium nostrum in hijs quae pereunt est opertum: in quibus de huius seculi excecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illuminatio euangelij glorie christi: quae est ymago dei. Non enim nosmetipsos predicamus sed ipsum christum dominum nostrum. Nos autem suos vestros pro ipso: quoniam deus qui dixit de tenebris lucem splendere, illuxit in cordibus nostris ad illuminacionem sciencie claritatis in facie christi ihesu. Dabimus autem thesaurum istum in vas fictilibus: ut sublimitas sit virtutis dei: et non ex nobis. In omnibus tribulationibus patimur: sed non angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Humiliamur: sed non confundimur. Persecutionibus patimur: sed non derelinquimur. Deiciamur: sed non pulsumus. Semper mortificationibus ihesu in corpore nostro circumferentes: ut et vita ihesu manifestet in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus in morte confundimur propter ipsum: ut et vita ihesu manifestet in carne nostra mortali. Ergo

mors in nobis opatur: vita autē in vob. Idē bētes autē eūdem spiritū fidei sicut scriptū est credidi ppter qđ locutus sū: et nos credim? ppter qđ et loqmur: scientes qm̄ qui suscitauit ihm̄ et nos cum ihesu suscitabit. et cōstituet nos vobiscuz. Omnia em̄ ppter vos: ut gracia abūdās p̄ mltos in grāu accione abundet in glām dei. Propter qđ nō d̄ficim?: s̄ licet is q̄ foris ē n̄ homo corrumpt: tñ is q̄ int? ē renouat̄ de die in diē. Idē em̄ qđ in p̄senti ē momentaneū et leue tribulatōis nr̄e: sup̄ modū in sublimitate eternū glē pondus opat̄ in nobis: nō p̄tēplanti bus nob̄ que videntur. s̄ q̄ nō vidētur. Que em̄ vidēt̄ temporalia sunt: que autē nō vidēt̄ eterna sūt. **Capitu. .V.**

Sim? em̄: qm̄ si terrestris dom? nostra hui? habitationis dissoluatur q̄ edificatōz ex deo habem? domuz nō manufactā eternā in celis. Nā et in hoc in gemiscim? habitatōz nostrā q̄ de celo est superidui cupiētes: si tñ vestiti et nō nudi inueniamur. Nam et q̄ sum? in hoc tabnacto in gemiscim? q̄uati: eo q̄ nolum? expoliari: s̄ supuestiri: ut absorbeat qđ mortale est a vita. Qui autē efficit nos in hoc ipm̄ de?: qui dedit nob̄ pign? spūs. Audētes igit̄ semp et sciētes: qm̄ dū sum? in hoc corpe peregrinamur a domino. Per fidez em̄ ambulamus et nō p̄ speciē. Audem? autē et bonā voluntatē habem? magis pegrinari a corpore et presētes esse ad dominū: et ideo p̄tēdim? siue absētes siue p̄sētes placere illi. Omnes em̄ nos manifestari oportet an̄ tribunal xp̄i: ut referat vnusq̄sq̄ ppria corpis put gessit: siue bonū siue malū. Sciētes q̄ timorē dñi homib̄ suatem?: deo autē manifesti sum?. Spero autē et in p̄sciētijs vestris nos manifestos esse. Nō itēz p̄mendam? nos vob: s̄ occasionē dam? vob̄ gloriandi p̄ nobis: ut habeatis ad eos q̄ in facie glorian̄ et nō in corde. Siue em̄ mēte excedim? deo. siue sobrii sum? vob. Caritas em̄ xp̄i vrget nos: estimantes hoc: quoniam si vnus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sūt. Et pro omnibus mortuus est cristus: ut et qui viuūt iam nō sibi viuant: sed ei qui p̄ ipsis mortuus est et resurrexit. Itaq̄ nos ex hoc neminem nouim? secundū carnē. Et si p̄nouimus secundum carnē cristuz: sed nūc iam non nouimus. Si qua ergo in xp̄o

noua creatura ē: vetera trāsierūt: et ecce facta sūt omnia noua. Omnia autē ex deo qui nos reconciliauit sibi p̄ cristū: et dedit nob̄ ministeriū recōciliatōis. Quoniā qđ de? erat in cristo mundum recōciliās sibi: nō reputās illis delicta iporum: et posuit in nobis verbū reconciliationis. Pro cristo ergo legacione fungimur tanq̄ deo exhortāte per nos: obsecram? p̄ cristo. recōciliamini deo. Sum qui nō nouerat peccatū pro nob̄ peccatū fecit de? pater: ut nos efficeremur iusticia dei in ip̄o. **Capitulū. .VI.**

Adiuantes autē: exhortamur ne in vacuū grāciam dei recipiatis. Ait em̄. Tempore accepto exaudiui te et in die salutis adiuui te. Ecce nūc tempus acceptabile: ecce nūc dies salutis. Nemini dantes vllā offensionē: ut nō vitupef̄ ministeriū nostrū. Sed in omnib̄ exhibeamus nosmetip̄os sicut dei ministros in multa paciēcia: in tribulatōib̄. in necessitatib̄. in angustijs. in plagis. in carcerib̄. in seditōib̄. in laboribus. in vigilijs. in ieiunijs. in castitate. in sciēcia. in longanimitate. in suauitate. in spiritu sancto. In caritate non ficta: in verbo veritatis: in virtute dei. Per arma iusticie: a dextris et a sinistris. Per gloriā et ignobilitatē: p̄ infamiā et bonā famam. Et seductores et veraces: sicut qui ignoti et p̄gniti. Quasi moriētes et ecce viuimus: ut castigati et non mortificati. Quasi tristes semp autē gaudentes: sicut egentēs multos autē locupletātes tanq̄ nihil habētes et omnia possidētes. Os nr̄m patet ad vos o corinthū: cor nr̄m dilatatus ē. Nō angustiamini in nob̄. Angustiamini autē in viscerib̄ v̄ris. Eandē autē habētes remuneratōz: tanq̄ filijs dico: dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cū infidelib̄. Que em̄ participatō iusticie cū iniquitate: aut q̄ societas luci ad tenebras: Que autē p̄uentio cristi ad belial? Aut que pars fideli cū infideli: Qui autē cōsensus templo dei cū ydolis: Eos em̄ estis templū dei viui sicut dicit de?: quoniā inhabitabo in illis et inambulabo: et ero illoz de? et ipsi erūt mihi plus. Propter qđ exite de medio eorū et separamini dicit dominus: et immundū ne tetigeritis: et ego recipiam vos. et ero vobis in patrē: et vos eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens. **Capitulum .VII.**

HAs ergo habentes promissiones carissimi mundem? nos ab omni inquinamento carnis et spiritus: perficientes sanctificationem in timore dei. Capite nos. Neminem lesimus: neminem corrupimus: neminem circumuenim?. Non ad condemnationem vestram dico. Predixi enim quod in cordibus nostris estis ad promoriendum et ad conuiuendum. Multa mihi fiducia est apud vos: multa mihi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolatione: superhabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum venissemus in macedoniam. nullam requiem habuit caro nostra: sed omnes tribulationem passi sumus. Foris pugne: intus timores. Sed qui consolatur humiles: consolatus est nos deus in aduentum titi. Nolumus autem in aduentu eius: sed etiam in consolatione qua consolatus est in vobis. referens nobis vestrum desiderium vestrum fletum vestram emulationem pro me: ita ut magis gauderet. Quoniam etsi contristavi vos in epistola: non me penitet. Etsi peniteret videns quod epistola illa etsi ad horam vos contristauit: nunc gaudeo. non quia contristati estis: sed quia contristati estis ad penitentiam. Contristati enim estis secundum deum: ut in nullo detrimentum paciamini ex nobis. Que enim secundum deum tristitia est penitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum deum contristari vos quam in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem: sed indignationem: sed timorem. sed desiderium: sed emulationem: sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Igitur etsi scripsi vobis non propter eum qui fecit iniuriam. nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram deo. Ideo consolatus sum. In consolatione autem nostra habundanti? magis gauisi sumus super gaudio titi: quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum. non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus: ita gloriatio nostra que fuit ad titum veritas facta est. Et viscera eius habundanti? in vobis sunt: reminiscetis omnium vestrum obedientiam quomodo cum timore et tremore accepistis illum. Gaudeo: quia in omnibus confido in vobis.

Capitulum.

Octauum.

Notam autem facimus vobis fratres gratias dei que data est in ecclesijs macedonie: et quia in multo experimento tribulationis habundantia gaudij ipsorum fuit et altissima paupertas eorum habundauit in diuitias simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem testimonij illis reddo: et super virtutem voluntarij fuerunt cum multa exhortatione obsecrantes nos gratias et communicatoz ministerij quod sit in factos. Et non sicut sperauimus: sed semetipsos deterruerunt. primum domino. deinde nobis per voluntatem dei: ita ut rogarem? titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus habundatis fide et firmo et scientia et in omni sollicitudine insuper et caritate vestra in nos: ut et in hac gratia habundetis. Non quasi imperans dico: sed per aliorum sollicitudinem etiam vestre caritatis ingenium bonum probans. Scitis enim gratiam domini nostri ihesu christi: quam propter vos egenus factus est cum esset diues: ut illius inopia vos diuites essetis. Et similium in hoc do. Idcirco enim vobis utile est: quod non solum facere. sed et velle cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto perficite: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis: ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet accepta est: non secundum id quod non habet. Non enim ut alijs sit remissio. vobis autem tribulatio. sed ex equalitate in presenti tempore vestra habundantia illorum inopia suppleat. ut et illorum habundantia vestre inopie sit supplementum: ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui multum habuit non habundauit: et qui modicum. non minorauit. Graciam autem ago deo que dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde titi: quam exhortatoz quem suscepit: sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem nostrum: cuius laus est in euangelio pro omnis ecclesie. Non solum autem: sed et ordinarus est ab ecclesijs comes peregrinationis nostre in hanc gratiam que ministrata a nobis ad domini gloriam et destinataz voluntate nostraz deuitates hoc: ne quis nos vituperet in hac plenitudine que ministrata a nobis in domini gloriaz. Prouidemus enim bona: non solum coram deo: sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem probauimus in multis sepe sollicitum esse: ne autem multo sollicitior: confidetur multa in vobis siue pro titi qui est socius meus et in vobis adiutor: siue fratres nostri apostoli ecclesiarum glorie christi. Questionem ergo que est

caritatis v're et n're gl'e p vob: i illos ostē-
ditē i facie ecclesiaz.

Capitulum IX.

Nam de ministerio qd fit in factis:
ex habundati est mihi scribere vob.
Scio ei p'mptum animu v'm p q
de vob gl'ior apud macedones: qm' 7 ach
aia parata ē ab ano p'terito: et v'ra emula-
tio puocavit plurimos. Misimus at' fr'es:
ut ne quod gl'iamur de vobis euacuetur
i hac p'te: ut quēadmodū dixi parati sitis:
ne cū venerit macedones mecū. 7 iuenerit
vos iparatos erubescam' nos: ut nō dicam'
vos in hac p'te substantia. **Necessariū ergo**
existimaui rogare fratres ut pueniant ad
vos: 7 pparent repromissā benedictōz hāc
paratam esse: sic q'si benedictionē: nō quasi
auariciā. **Hoc at' dico.** Qui parce seminat
parce et metet: et qui seminat i benedictō-
nibz. de benedictōibus et metet. **Unusq'sqz**
prout destinavit in corde suo: nō ex tristitia
aut ex necessitate. **Dilarez em' datorem di-**
ligit deus. **Potens est aut' deus omnē gra-**
ciaz habundare facere in vobis: ut in om-
nibus semper omnem sufficienciā habētes
habundetis i omne opus bonū: sicut scri-
ptū est. **Dispsit dedit paup'ibz: iusticia eius**
manet in seculū seculi. **Qui aut' aministrat**
semen semināti: et panem ab manducābū
p'stabit. **Et multiplicabit semen vestruz et**
augebit incrementa frugum iusticie v're:
ut in omnibz locupletati habūdetis i om-
nem simplicitatē: que opat' p nos grārū:
actionē deo. **Quoniam ministeriuz huius**
officij nō solū suplet ea q' desunt factis: sed
etiam abundat p multas grārū actōnes
in dño p p'batōnē ministerij hui': gl'ificā-
tes deū in obediēcia cōfessionis v're i euan-
gelio cristi 7 simplicitate p'municatōis v're
in illos et in omnes: et in ipsoz obsecratōe
p vobis: desideratiū vos ppter eminentem
grām dei in vobis. **Gracias ago deo sup i-**
enarrabili dono eius.

Capitulum X.

X.

Inse autē ego paulus obsecro vos
per mansuetudinem et modestiam
cristi: qui in facie quidem humilis
sum inter vos: absens autem confido i vo-
bis. rogo autem vos ne presens audeam p
eam confidentiam qua existimor audere i
quosdam: qui arbitrantur nos tanq' secū-
dū carnē abulem'. **In carne ei abulātes.**

nō secundū carnē militam'. **Nā arma mi-**
licie n're nō carnalia: sed potencia deo ad
destructōz munitōnū. cōsilia destruētes. et
omnem altitudinez extollētes se aduersus
sciēciā dei: et i captiuitatē redigētes omēm
intelectū i obsequz cristi: 7 i p'mptu habē-
tes vl'isci omnē iobediēciam: cū impleta
fuerit v'ra obediēcia. **Que secundum faciem**
sūt videte. **Si q's p'fidit sibi cristi se esse:** hoc
cogitet iterum apud se: qz sicut ipse cristi ē
ita et nos. **Namet si ampli' aliqd gl'at' fu-**
ero de potestate n'ra quā dedit nob' dōm'n'
i edificatōnē et nō i destructōz v'ram: non
erubescam. **Et aut' nō existimer tanq' terre**
vos p epistolas: q'niā quidem epistole inqz
unt g'ues sūt et fortes: p'ntia aut' corporis
infirma 7 fmo p'temptibilis: hoc cogitet q'
eiusmodi ē: qz q'les sum' verbo p epistolas
absentes: tales et p'sētes i facto. **Nō em' au-**
demus i'serē aut pparare nos q'busdā q' se
ipos p'mēbant: s' ipi in nobis nosmetipos
metiētes: et pparātes nosmetipos nobis.
Nos aut' nō i immensū gliabimur: s' secun-
dū mēsurā regule q' mēl' ē nob' de' mēsurā
p'tingēdi vsqz ad vos. **Nō em' q'si nō p'tingē-**
tes ad vos super tēdentes nos. **Usqz ad vos**
em' puenim' in euangelio cristi: nō in im-
mensū gl'iatēs i alienis laboribz. **Spem**
aut' habētes crescētis fidei v're. i vobis ma-
gnificari secundum regulā n'raz i habundā-
cia: etiā i illa q' ultra vos s' euāgelizare: nō
in aliena regula in h'is que pparata sunt
gl'ari. **Qui aut' gliat' in dño gl'iet'. Nō ei**
q' seipm' p'mendat ille pbat' ē: sed que deus
p'mendat.

Capitulum XI.

XI.

Utinā sustineretis modicū qd i'sipi-
encie mee: s' 7 supportate me. **Emu-**
lor em' vos dei emulatōe: despondi
em' vos vni viro vginē castā exhibere cri-
sto. **Timeo aut' ne sicut serpēs euam sedu-**
xit astucia sua: ita corrūpanē sensus vestri
et excidāt a simplicitate q' ē in xp'o. **Nāz si**
is q' venit aliū xpm' p'dicat que nō p'dicau-
m': aut aliū spiritū accipitis que nō acce-
pistis aut aliud euangeliū qd nō recepistis
rctē pateremī. **Existimo em' nihil me min'**
fecisse a magnis apl'is. **Namet si ipit' fmo-**
ne: s' nō sciēcia. **In omnibz at' māifest' sū vob**
Aut nunquid peccatum feci meipsum hu-
milians: ut vos exaltemini? **Quoniam gra-**
tis euangeliū dei euāgelizavi vobis: alias

ecclesias expoliaui accipiens stipendia ad ministerium vestrum: et cum essem apud vos et egeret nulli onerosus fui. Nam quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui venerunt a macedonia: et cum omnibus sine onere me vobis seruaui: et fruabor. Est veritas christi in me: quoniam haec gloria non infringetur in me in regionibus achaie. Quare? Quia non diligo vos. Deus scit. Quod autem facio. et faciam: ut adputem occasionem eorum. quam volunt occasionem: ut in quo gloriantur inueniant sicut et nos. Nam eiusmodi pseudo apostoli sunt operarii subtili: transfigurantes se in apostolos christi. Et non mirum. Ipse enim sathanas transfiguratur se in angelum lucis. Non est ergo magnus: si ministri eius transfigurantur velut ministri iusticie: quorum finis erit secundum opera ipsorum. Iterum dico: ne quis me putet insipientem. Alioquin velut insipientem accipite me: ut et ego modicum quod glorier. Quod loquor non loquor secundum deum sed quasi in insipientia: in hac substantia glorie. Quoniam multi gloriantur secundum carnem: et ego gloriabor. Libenter enim suffertis insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in seruitute redigit: si quis deuorat. si quis accipit. si quis extollit: si quis in faciem vos cedit. Secundum ignobilitatem dico: quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audeat: in insipientia dico: audeo et ego. Hebrei sunt: et ego. Israelite sunt: et ego. Semen abrahe sunt: et ego. Ministri christi sunt: et ego. At minimum sapiens dico: plus ego. In laboribus plurimis in carceribus habundanti: in plagis super modum: in mortibus frequenter. A iudeis quinquages quodragenas una minimum accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidatus sum: ter naufragium feci. Nocte et die in profundum maris fui. In itineribus sepe: periculis fluminum. periculis latronum. periculis ex genere. periculis ex gentibus. periculis in ciuitate. periculis in solitudine. periculis in mari: periculis in falsis fratribus. In labore et erumna: in vigiliis multis. In fame et siti in ieiuniis multis. In frigore et nuditate: prope illa que extrinsecus sunt: in stercora mea quotidiana. sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur: et ego non infirmor? Quis scandalizat: et ego non vror? Si gloriari oportet: quam infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater domini nostri ihesu christi. scit que est benedictio in secula que non metior. Damasci propositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatem damascenorum ut

me reprehenderet: et per fenestram in sporta dimissus sum per murum: et sic effugi manus eius.

Capitulum. XII.

Sigliari oportet: non expedit quibus. Gloriam autem ad visiones et reuelationes domini. Scio homines in christo ante annos quatuordecim siue in corpore siue extra corpus (nescio deus scit) raptum huiusmodi homines siue in corpore siue extra corpus (nescio deus scit) quoniam raptus est in paradysum: et audiuit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nihil nisi in infirmitatibus meis. Nametsi voluero gloriari: non ero insipiens. Veritatem enim dicam. Parco autem: ne quis me existimet super id quod videt in me: aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane ut me collaphizet. Propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gracia mea. Nam otus in infirmitate proficit. Libenter ergo gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me otus christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: in contumeliis: in necessitatibus: in persecutionibus: in angustiis pro christo. Cum enim infirmior tunc potes sum. Factus sum insipiens: vos me corrigistis. Ego enim a vobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab hiis que sunt vultus modum apostoli. Tametsi nihil sum: signa tamen apostolat mei facta sunt super vos in omni paciencia. signis et prodigiis et virtutibus. Quid est enim quod minimum habuistis pro ceteris ecclesiis: nisi quod ego ipse non grauavi vos? Donante mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc patus sum venire ad vos: et non ero gratus vobis. Non enim quero que vestra sunt: sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare: sed parentes filiis. Ego autem libentissime impendam et superimpendam ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minimum diligar. Sed esto. Ego vos non grauavi: sed cum essem astutus volo vos cepi. Nunquam pro aliquo eorum quos misi ad vos circumueni vos? Rogauit tibi: et misi cum illo fratrem. Nunquam tibi vos circumuenit? Nonne eorum spiritum ambulauimus? Nonne eiusdem vestigiis? Olim putatis quod excusemus nos apud vos? Coram deo in christo loquimur. Omnia carissimi propter edificationem vestram. Timeo enim ne forte cum ego venero. non quales volo

inueniam vos: et ego inueniar a vobis quales non vultis: ne forte contentiones. emulationes. invidiositates. dissensiones. detractioes. susurratioes. inflationes. seditiones sit inter vos. Ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos. et lugeam multos ex hijs qui ante peccauerunt et non egerunt penitentiam super immundicia et fornicatione et impudicia quam gesserunt.

Capitulum XIII.

Ecce scio hoc venio ad vos. In ore duum vel trium testium stabit omne verbum. Predixi enim et predicabo ut presens vobis et nunc absens hijs qui ante peccauerunt et ceteris omnibus: si venero iterum non parcam. An experimentum queritis eius qui in me loquitur christus? Qui in vobis non infirmatur sed potens est in vobis. Natus est crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivimus cum eo ex virtute dei in nobis. Quosmet ipsos temptate. si estis in fide ipsi vos probate an non agnoscitis vosmet ipsos: quia christus ihesus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem quod agnoscetis: quia nos non sumus reprobi. Oramus autem deum ut nihil mali faciatis. si ut nos probati appareamus sed ut vos quod bonum est faciatis. Nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversus veritatem: sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam nos infirmi sumus: vos autem potentes estis. Hoc et oramus: vestram confirmationem. Ideo hec absens scribo: ut non presens durius agam secundum potestatem quam dominus deus dedit mihi in edificatioem et non in destructionem. Decetero fratres gaudete: perfecti estote: exhortamini. id ipsum sapite. Pacem habete. et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti. Gracia domini nostri ihesu christi. et caritas dei. et communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis amen.

**Finitur epistola secunda ad corinthios
Incipit prologus in epistolam ad galathas**

Galathe sunt greci. Hijs verbum veritatis primum ab apostolo accepit sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis: ut in legem et circumcisionem vertentur. Nos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso.

Explicit prologus. Incipit epistola ad galathas.

Paulus apostolus non ab hominibus neque pro hominibus sed pro ihesu christo et deo patrem qui suscitavit eum a mortuis: et qui mecum sunt omnes fratres: ecclesijs galathie. Gracia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo: qui dedit semetipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de presenti seculo nequam secundum voluntatem dei et patris nostri: cui est gloria in secula seculorum amen. Miror quod sic tam cito transferemini ab eo qui vos vocavit in gratiam christi in aliud evangelium quod non est aliud: nisi sint aliquid qui vos perturbant: et volunt pervertere evangelium christi. Sed licet nos aut angelus de celo evangelizet vobis propter quod quod evangelizavimus vobis: anathema sit. Sicut prediximus et nunc iterum dico: si quis vobis evangelizaverit preter id quod accepistis: anathema sit. Modo enim hominibus suadeo. an deo? An quero hominibus placere? Si abhuc hominibus placerem: christi servus non essem. Notum enim vobis facio fratres evangelium quod evangelizatum est a me: quia non est secundum hominem. Neque enim ego ab homine accepi illud neque didici: sed per revelationem ihesu christi. Audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo. quoniam supra modum persequabar ecclesiam dei. et expugnabam illam: et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo: abundantius emulator existens patrum meorum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris mee et vocavit per gratiam suam ut revelaret filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus: continuo non acquievi carni et sanguini. Neque veni iherosolimam ad antecessores meos apostolos: sed abijt in arabiam: et iterum reversus sum damascum. Deinde post annos tres veni iherosolimam videre petrum: et mansi apud eum diebus quindecim. Aliis autem apostolorum vidi neminem: nisi iacobum fratrem domini. Que autem scribo vobis: ecce coram deo quia non mentior. Deinde veni in partes syrie et cylicie. Erant autem ignotus facie. ecclesijs iudee: qui

erant in xpo. Tantū autē auditū habebāt: qm̄ qui psequēbāt nos aliquādo nūc euāgelizat fidem quā aliquādo expugnabat: et in me clarificabant deum. **Ca. II.**

D Eīndē post ānos quatuordecim iterū ascendi hierosolimaz cū barnaba: assumpto et thito. ascendi autē secūdum reuelationē: et contuli cum illis euāgelium quōd p̄dico in gentibus. Deorsum autē hijs quō videbant aliquid esse: ne forte in vacuū curreret aut cucurrisset. Sed neq; thitus quō mecū erat. cū esset gētilis cōpulsus ē circūcīdi: sed p̄pter subintroductos falsos fratres quō subintroierūt explorare libertatem nostram quaz habem⁹ in xpo ihesu: ut nos in seruitutē redigerēt. Quibus neq; ab horam cessimus subiectōi: ut veritas euāgelij p̄maneat apud vos. Ab hijs autē quō videbant esse aliquid: quales aliquādo fuerint nihil mea inest. Deus enim p̄sonā hominis nō accipit. Mibi enim qui videbant esse aliquid nihil ptulerūt. Sed ecōtra cū vidisset quō creditū ē mibi euāgelij p̄putij sicut et petro circūcisionis: quō enim opat⁹ ē petro ī apostolatū circūcisionis. opat⁹ ē et mibi ī gentes: et cū p̄gnouisset graciā quō data est mibi. iacobo et cephas et iohannes quō videbant columne esse dexteras dederūt mibi et barnabe societatis: ut nos ī gētes ipsi autē ī circūcisionē: tātum ut paupum memores essemus. Quod etiā sollicitus fui bocipsuz facere. Cū autē venisset petrus antiochiā in faciē ei restiti: quō rephēnsibilis erat. Pri⁹ enim quō veniret quidā ab iacobo cū gētibz edebat. Cū autē venisset. subtrahēbat et sequegabatur se: timēs eos qui ex circūcisione erāt. Et simulationi ei⁹ cōsenserūt ceteri iudei: ita ut et barnabas duceret ab eis ī illā simulationē. Sed cū vidisset quō nō recte ambularent ad veritatē euāgelij: dixi cephe coraz omnibz. Si tu cū iudeus sis gentiliter vis et nō iudaice: quō gētes cogis iudaizare: Nos natura iudei et nō ex gētibz peccatores: sciētes autē quō nō iustificat homo ex operibz legis. nisi p̄ fidem ihu cristi: et nos ī xpo ihesu credim⁹. Ut iustificemur ex fide cristi et nō ex operibus legis. Propt̄ quōd ex operibz legis nō iustificabit̄ omnis caro. Quō si quērentes iustificari ī cristo inuenti sumus et ipsi peccatores: nunquōd cristus peccati minister est? Absit. Si enim que de

struxi iterū hec reedifico: p̄uaticatores me cōstituo. Ego enim p̄ legem legi mortuus sū ut deo viuam: xpo p̄fixus sum cruci. Cuius autē iam nō ego: uiuit uero in me cristus. Quō autem nūc uiuo ī carne. ī fide uiuo filij dei: qui dilexit me et tradidit semetipsum p̄ me. Nō abicio graciā dei. Si enim p̄ legē iusticia: ḡ gratis xpus mortuus est.

Capitulum. III.

O Infēlati galathe: quōs vos fascinauit nō obedire ueritati: Ante quō oculos ihu xpus p̄script⁹ ē: et in uob crucifix⁹. Hoc solū a uob uolo discē. Ex opibz legis sp̄m accepistis: an ex auditu fidei? Sic stulti estis: ut cum sp̄u ceperitis: nō carne p̄sumā. Tāta passi estis sine causa: si tamē sine cā. Qui ḡ tribuit uobis spirituz et opatur uirtutes in uob: ex opibz legis. an ex auditu fidei? Sicut scriptū ē: abraham credidit deo et reputatū ē illi ad iusticiam. Cogscite ḡ: quia qui ex fide sūt: hijs sūt filij abrahe. Prouidēs autē scriptura quia ex fide iustificat gētes deus: p̄nūciat uir abrahe quō benedicens ī te omēs gētes. Igit̄ qui ex fide sūt: benedicentur cū fidei abraham. Quicūq; enim ex opibz legis sūt: sub maledicto sūt. Scriptū ē enim. Maledictus om̄s quō nō p̄māserit in omnibz quō scripta sūt in libro legis: ut faciat ea. Quoniā autē ī lege nemo iustificat apud deum. manifestū ē: quō iustus ex fide uiuit. Lex autē non ē ex fide: sed quō fecerit ea uiuet in illis. Cristus nos redemit de maledicto legis factus p̄ uob maledictus: quō scriptū ē maledictus om̄s qui pendet ī ligno: ut in gētibz benedictio abrahe fieret ī xpo ihu. ut pollicitatōz spiritus accipiamus p̄ fidez. Fra tres secūdū hominē dico: tamē hominē cōfirmatū testamentū nemo spernit aut sup̄ordinat. Abrahe dicte sūt p̄missiones: et semini eius. Nō dicit semibz quōsi in mltis sed quōsi ī uno: et semī tuo quō ē xpus. Hoc autē dico testamentū p̄firmatū a deo: quō post quōd bringētos et trigēta ānos facta ē lex: non irritū facit ad euacuādas p̄missionē. Nāsi ex lege hēditas: iā nō ex p̄missionē. Abrahe autē p̄ p̄missionēz donauit de⁹. Quid igit̄ lex: Propter ēnsgressiōez posita est: donec ueniret semen cui p̄miserat: ordinata p̄ angelos ī manu mediatoris. Mediator autē unus nō ē: deus autēz unus est. Lex ergo

aduersus pmissa dei. Absit. Si enim data est lex quae posset uiuificare: uere ex lege esset iusticia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato: ut promissio ex fide ihesu christi daretur credentibus. Prius autem quam ueniret fides sub lege custodiebamur: conclusi in eam fidem quam reuelanda erat. Itaque lex pedagoga noster fuit in christo: ut ex fide iustificemur. At ubi uenit fides: iam non sumus suae pedagoga. Omnes enim filii dei estis: per fidem quam est in christo ihesu. Quicumque enim in christo baptizati estis: christum induistis. Non est iudeus neque grecus: non est seruus neque liber: non est masculus neque femina. Omnes enim uos unum estis in christo ihesu. Si autem uos christi: gratia abraha semen estis secundum promissionem heredes.

Capitulum III.

Dico autem. Quanto tempore heres paruulus est nihil differt a suo. cum sit dominus omnium: sed sub tutoribus et actoribus est usque ad perfectum tempus a patre. Ita et nos cum essemus paruuli: sub elementis mundi huius eramus uiuentes. At ubi uenit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret: ut adoptionem filiorum reciperem. Quoniam autem estis filii dei: misit deus spiritum filii sui in corda uestra clamantem abba pater. Itaque iam non est seruus sed filius. Quod si filius: et heres per deum. Sed tunc quidem ignorantes deum: hiis qui natura non sunt dii seruebatis. Nunc autem cum cognoueritis deum immo cogniti sitis a deo: quod uertimini iterum ad infirma et egena elementa: quibus denuo seruire uultis: dies obseruatis et menses et tempora et annos. Timeo uos: ne forte sine causa laborauerim in uobis. Estote sicut ego: quia et ego sicut uos. Fratres obsecro uos: nihil me lesistis. Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizauimus uobis iam pridem: et temptatores uestram in carne mea non spreuistis neque respuistis: sed sicut angelum dei accepistis me. sicut christum ihesum. Ubi est ergo beatitudo uestra: Testimonium enim prohibeo uobis: quia si fieri posset oculos uestris eruissetis: et dedissetis mihi. Ergo inimicus uobis factus sum uerum dicens uobis: Emulant uos non bene: sed excludere uos uolunt: ut illos emulem. Bonum autem emulamini in bono semper: et notum cum presens sum apud uos. filioli mei quasi iterum perituro: donec forme christus in uobis. Uelle autem esse apud uos modo et mutare uocem meam: quoniam persequor in

uobis. Dicite mihi: quae sub lege uultis esse. Legem non legistis. Scriptum est enim quoniam abraham duos filios habuit: unum de ancilla et unum de libera. Sed is qui de ancilla secundum carnem natus est: qui autem de libera per promissionem. Que sunt per allegoriam dicta. Nec enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte syna in fuitate generas: quae est agar. Syna enim mons est in arabia qui iunctus est ei. qui nunc est hierusalem: et fuit cum filiis suis. Illa autem que sursum est hierusalem libera est: quae est mater nostra. Scriptum est enim. Letare sterilis quae non parit: erumpe et clama quae non parturis: quia multi filii deserte magis. quam eius qui habet uirum. Nos autem fratres secundum ysaac promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat persequabatur eum qui secundum spiritum ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius. Non enim heres erit filii ancille: cum filio libere. Itaque fratres non sumus ancille filii sed libere: quae libertate christus nos liberauit.

Capitulum V.

Non est: et nolite iterum iugo seruitutis pertinere. Ecce ego paulus dico uobis: quoniam si circumcidamini christus uobis nihil proderit. Testifico autem rursum omni homini circumcidenti se: quoniam debitor est uniuersae legis faciente. Euacuati estis a christo. Qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spes iusticie expectamus. Nam in christo ihesu neque circumcisio aliquid ualet neque preputium: sed fides quae per caritatem operatur. Currebatis bene. Quis uos impediuit ueritati non obedire? Memini presenseritis. Persuasio haec non est ex eo qui uocauit uos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in uobis in domino quod nihil aliud sapietis. Qui autem perturbat uos: portabit iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres si circumcisionem adhuc predicor: quod adhuc persecutionem patior: Ergo euacuatum est scandalum crucis. Utinam et abscidatur quod uos perturbat. Eos enim in libertatem uocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasione detis carnis: sed per caritatem spiritus seruire iuicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur: diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si inuicem mordetis et contumeliam facite: uidebitis ne abinuicem presumamini. Dico autem in christo. Spiritu ambulate: et desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus

spiritu: spūs autē aduersus carnē. Dec em̄
sibinuicem aduersantur: ut non quecunq;
vultis illa faciatis. Quis spiritu ducemini.
nō estis sub lege. Manifesta sūt autē opera
carnis: que sūt fornicatō. immūdicia. impu-
dicia. luxuria. ydoloz fuitus. veneficia.
inimicitie. contētes. emulatōnes. ire. rixe.
dissēsiones. secte. inuidie. homicidia. ebrie-
tates. comessatōnes. ⁊ hīs similia: que pre-
dico vobis sicut pdixi: quoniam qui talia
agūt regnū dei nō psequēnt. Fructus autē
spiritus est caritas. gaudiū. pax. paciēcia.
benignitas. bonitas. longanimitas. mans-
uetudo. fides. modestia. p̄tinēcia. castitas.
Aduersus huiusmodi nō ē lex. Qui autē sūt
xp̄i: carnem suā crucifixerūt cum vitijs et
concupiscentijs.

Capitulū. VI.

S viuimus spiritu: spū et ambule-
mus. Nō efficiamur ianis gl̄ie cu-
pibi: inuicē puocātes: inuicē inui-
dētes. Fratres: etsi p̄occupat⁹ fuerit bō in
aliq̄ delicto. vos q̄ spirituales estis huius-
modi instruite ī spū lenitatis: p̄siderās te-
ipm̄ ne ⁊ tu tempteris. Alter alteri⁹ onera
portate: et sic adimplebitis legē xp̄i. Nazsī
q̄s existimat se aliq̄d esse cū nihil sit: ipse se
seducit. Opus autē suū p̄bet unusq̄sq;: et sic
in semetip̄o tantū gl̄iam habebit: et nō in
altero. Unusq̄sq; em̄ onus suum portabit.
Cōmunicet autē hīs q̄ cathezizat̄ v̄bo: ei q̄
se cathezizat in om̄ib; bonis. Nolite erra-
re. Deus nō irridet. Que em̄ seminauerit
homo: hec et metet. Quoniā qui seminat ī
carne sua. de carne et metet corruptōnes:
qui autē seminat ī spū: de spiritu metet vi-
tam eternam. Bonū autē faciētes nō defici-
am⁹: tempe em̄ suo metem⁹ nō deficiētes.
Ergo dū temp⁹ habemus operemur bonū
ad omnes: maxime autē ad domesticos fi-
dei. Videte q̄lib; litteris scripsi vobis mea
manu. Quicūq; em̄ volūt placere in carne
hij cogūt vos circūcidi: tātū vt crucis cri-
sti p̄secutōz n̄ patiant̄. Neq; em̄ q̄ circūci-
dunt̄ leges custodiūt: sed volūt vos circū-
cidi vt in carne v̄ra glorian̄. Mibi at̄ ab-
sit gloriari nisi ī cruce dñi nostri ihu xp̄i:
p̄ quē mibi mūdus crucifixus ē: et ego mū-
do. In cristo em̄ ihesu neq; circūcisio aliq̄d
valet neq; p̄putium: sed noua creatura. Et
q̄cūq; hanc regulā secuti fuerint: pax sup

ad

illos et misericordia et sup isrl̄ dei. Decete-
ro nemo mibi molest⁹ sit. Ego em̄ stigma-
ta domini ihesu ī corpore meo porto. Grā
dñi nostri ihu cristi cū spū v̄ro fr̄es amē.

Explicit epistola ad galathas. **I**ncipit
argumentū in epistolā ad ephesios.

Ephesij sūt asijani. Iij accepto ver-
bo veritatis p̄stiterāt in fide. Idos
collaudat apostolus scribēs eis a
roma de carcere per tichicum dyaconem.

Finitur argumētum. **I**ncipit episto-
la ad ephesios.

Aulus apostol⁹ cristi ihu
p̄ voluntatē dei omnib; sā-
ctis qui sūt ephesi: et fide-
libus in cristo ihesu. Gra-
cia vobis et pax a deo pa-
tre nostro: et dño ihu cri-
sto. Benedictus deus et pater dñi nr̄i ihu
cristi qui benedixit nos ī omni benedictōe
spirituali in celestibus in xp̄o: sicut elegit
nos in ip̄o ante mundi p̄stitutōnem: vt es-
semus sancti et immaculati in conspectu
ei⁹ in caritate. Qui p̄destinauit nos in ad-
optōz filioz p̄ ihesum xp̄m ī ip̄m secundū
p̄positum voluntatis sue in laudē gl̄ie gra-
cie sue: in qua gratificat nos ī dilecto filio
suo: in q̄ habem⁹ redemptōz p̄ sanguinem
ei⁹ remissionē peccatoz secunduz diuicias
gracie ei⁹ q̄ sup̄abundauit ī nob̄ in omni
sapiēcia et prudēcia: vt notuz faceret nob̄
sacramētū volūtatis sue secundū benepla-
citū eius quod p̄posuit in eo in dispensati-
one plenitudinis temporū instaurare oīa
in xp̄o q̄ in celis et q̄ in terra sunt in ip̄o.
In quo etiā nos sorte vocati sumus: p̄de-
stinati secundū p̄positū eius q̄ opatur om-
nia secundū p̄siliū volūtatis sue: vt sim⁹
in laudem gl̄ie ei⁹ nos q̄ ante sperauimus
in cristo. In quo et vos cuz audissetis ver-
bum veritatis euangelium salutis vestre:
ī q̄ ⁊ credētes signati estis spiritu promissi-
onis sācto: qui est pignus hereditatis nr̄e
in redemptionem acquisitionis in laudem
glorie ipsius. Propterea et ego audies fi-
dem vestram que est in cristo ihesu et dile-
ctionem ī om̄es sanctos: non cesso gracias

agens p vobis memoriam vestri faciēs in orationibus meis: ut deus dñi nri ihu cristi pater glie det vobis spirituz sapiēcie ⁊ reuelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis que sit spes vocatonis ei⁹ et q̄ diuicie glie hereditatis eius in sanctis: et q̄ sit supeminēs magnitudo vtutis eius in nos q̄ credim⁹ secundū opationē potencie vtutis quā opatus ē in cristo: suscitans illū a mortuis. et p̄stituēs ab dextrā suā in celestibus sup̄ omnē principatū et potestātē et virtutē et dñationē. et omne nomen qd̄ nominat̄ nō solū in hoc seculo sed etiā in futuro: et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ip̄m debet caput sup̄ omnem ecclesiā q̄ ē corpus ip̄ius: et plenitudo eius: q̄ omnia in om̄ib⁹ adimplet̄.

Capitulum.

.II.

Et vos qui uiuificauit cum essetis mortui in delictis et peccatis uestris in quo aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius. secundum principem potestatis aeris hui⁹. spiritus qui nunc opatur in filios diffidentie: in quibus et nos omnes aliquando uersati sumus in desiderijs carnis nre faciētes voluntatē carnis et cogitationuz: et eramus natura filij ire sicut et ceteri. Deus autē qui diues ē in misericordia ppter nimiam caritatē suā qui dilexit nos: et cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos in xpo. cuius gracia estis saluati: et cōresuscitauit ⁊ p̄sere fecit in celestibus in xpo ihu: ut ostenderet in seculis supueniētibus habundātes diuicias gracie sue in bonitate sup̄ nos in xpo ihu. Gracia em̄ estis saluati per fidem: et hoc nō ex uobis. Dei em̄ donū est: nō ex opibus: ut ne quis glietur. Ip̄ius em̄ sumus factura: creati in cristo ihu in opibus bonis: qui preparauit deus ut in illis ambulem⁹. Propter quod memores estote qd̄ aliquando uos eratis gētes in carne qui dicebamini p̄putiū ab ea qui dicit̄ circūcisio in carne manufacta: qui eratis illo in tempe sine xpo alienati a uersatōe isrl̄: et hospites testamētōz. p̄missionis spem non habētes. et sine deo in hoc mūdo. Nūc autē in xpo ihu uos qui aliquando eratis longe facti estis p̄pe: in sanguine xpi. Ip̄e em̄ ē pax nostra qui fecit utraq; unū: et mediū parietem macerie solūēs inimicicias in carne sua: legē mādatorū de cretis euacuās ut duos cōdat

in semetip̄o in uno nouo homine faciēs pacē: ut reconciliet ambos in uno corpore deo p̄ crucem interficiēs inimicicias in semetip̄o: et ueniēs euāgelizauit pacē uobis qui longe fuistis. et p̄ce hīs qui p̄pe: quā p̄ ihm habemus accessū ambo in uno spiritu ad patrē. Ergo iā nō estis hospites ⁊ aduene sed estis ciues sanctorū et domestici dei: sup̄edificati sup̄ fūdamētū apostolorū et p̄pharum ip̄so sūmo angulari lapide xpo ihu: in quo om̄is edificatō p̄structa crescit in templū sanctū in dño. In quo et uos coedificamini in habitaculū dei: in spū sancto.

Ca. .III.

Quius rei gracia ego paul⁹ uictus xpi ihu p vobis gētibus: si tamen audistis dispensatōz gracie dei qui data ē mihi in uob: quā secundū reuelatōz notū mihi factū ē sacramētū sicut sup̄ scripsi in breui put potestis legētes intelligē prudēciā meā in misterio xpi: quod alijs generatōibus nō ē agnitū filijs hominū. sicuti nūc reuelatū ē s̄ctis apl̄is ei⁹ et p̄ph̄tis in spū: esse gētes coheredes et p̄corporales ⁊ p̄participes p̄missionis in xpo ihu p euāgelizū cui⁹ fact⁹ suz ego minister scdm̄ donū gr̄e dei qui data ē mihi scdm̄ operatōz vtutis ei⁹. Mihi em̄ omnium s̄ctorū minimo data est grā hec: in gētibus euāgelizare inuestigabiles diuicias xpi: et illuminare om̄es qui sit dispensatō sacramētū abscōditi a seculis in deo qui om̄ia creauit: ut inotescat principib⁹ et potestatib⁹ in celestibus p̄ ecclesiā mltiformis sapientie dei. secundū p̄finitōz seculoz quā fecit in xpo ihu dño nostro: in quo habemus fiduciā et accessū in p̄fidencia p̄ fidem eius. Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis p vobis: qui ē glia uestra. Qui⁹ rei gracia flecto genua mea ad patres dñi nri ihu xpi ex quo om̄is p̄nitās in celis ⁊ in terra nominatur: ut det uob̄ p̄m diuicias glie sue vtutē. corroboreari p̄ spiritū ei⁹ in interiori hoīne xpm̄ habitare p̄ fidē in cordib⁹ uestris: in caritate radicati et fūdati: ut possitis p̄phendē cū om̄ib⁹ s̄ctis qui sit latitudo ⁊ lōgitudo ⁊ sublimitas ⁊ p̄fūdū. Scire etiam supeminētē sciēcie caritatē xpi: ut impleamini in om̄em plenitudinē dei. Et autē qui potēs ē om̄ia facere sup̄habūdanter quā petim⁹ aut̄ itelligimus secundū vtutē qui opat̄ in nobis: ip̄i gloria in ecclesia et in xpo ihu in om̄es generatōnes seculi seculorum amen.

Capitulum.

.III.

Obesecro itaq; vos ego vinctus in domino: ut digne ambuletis uocatione quam uocati estis cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia. supportantes inuicem in caritate: solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. Unum corpus. unus spiritus: sicut et uocati estis in una spe uocationis uestree. Unus dominus. una fides. unum baptisma. unus deus et pater unum: qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi. Propter quod dicit. Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. Quod autem ascendit: quid est nisi quod et descendit primum in inferiores partes terre: Qui descendit: ipse est et qui ascendit super omnes celos: ut adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos. quosdam autem prophetas. alios uero euangelistas alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus misterij in edificationem corporis christi: donec occurrant omnes in unitatem fidei et agnitionis filij dei. in uirum perfectum in mensura etatis plenitudinis christi: ut iam non simus puuli fluctuantes et circumferamur omni uento doctrine in nequicia hominum in astucia ad circumuentionem erroris. Hereditatem autem facientes in caritate crescemus in illo per omnia que est caput christus: ex quo totum corpus compactum et conexum per omnes iuncturam administrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit: in edificationem sui in caritate. Hoc igitur dico et testificor in domino: ut iam non ambuletis sicut et gentes ambulat in uanitate sensus sui tenebris obscuratum habentes intellectum: et alienati a uita dei per ignorantiam que est in illis propter cecitatem cordis ipsorum: qui desperantes se ipsos tradiderunt impudencie. in operationem immundicie omnis in auaricia. Hos autem non ita didicistis christum: si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est ueritas in ihesu: deponere uos secundum pristinam uersationem ueterem hominem que corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis uestree: et induite nouum hominem que secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate ueritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini ueritatem unusquisque cum proximo suo: quem sumus inuicem mem-

bra. Irascimini: et nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam uestram. Nolite locustare dyabolo. Qui furabatur iam non furetur. magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est: ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus ex ore uestro non procedat: sed si quis bonus ad edificationem fidei: ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum dei: in quo signati estis in die redemptionis. Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a uobis: cum omni malicia. Estote autem inuicem benigni: misericordes inuicem: sicut et deus in christo donauit uobis. **Ca. V.**

Estote ergo imitatores dei sicut filij carissimi: et ambulate in dilectione sicut et christus dilexit nos: et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suauitatis. Fornicatio autem et omnis immundicia aut auaricia nec nominetur in uobis. sicut decet sanctos: aut turpitudine aut stultiloquium aut scurrilitas que ad res non pertinet: sed magis gratiarum actio. Hoc est scitote intelligentes: quod omnis fornicator aut immundus aut auarus quod est ydolorum fuit non habet hereditatem in regno christi et dei. Nemo uos seducat in uanis uerbis: propter hec enim uenit ira dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici participes eorum. Gratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino: ut filij lucis ambulate. Fructus enim lucis est in omni bonitate et iusticia et ueritate. Probantes quod sit beneplacitum deo: et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum: magis autem redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis: turpe est et dicere. Omnia autem que arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim quod manifestatur. lumens est. Propter quod dicit. Surge qui dormis et exurge a mortuis: et illuminabit te christus. Uidete itaque fratres quomodo caute ambuletis: non quasi insipientes sed ut sapientes: redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes que sit uoluntas dei. Et nolite iebriari uino in quo est luxuria: sed implemini spiritu sancto loquentes uobismetipsis in psalmis ymnis et canticis spiritualibus cantantes et psallentes in cordibus uestris domino: gratias agentes sepe pro omnibus in nomine domini nostri ihesu christi deo et patri. Subiecti inuicem: in timore christi. Mulieres uiris suis sicut deo: quem uir caput est

mulieris sicut xp̄us caput est ecclesie: ipse saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est cristo: ita et mulieres viris in omnibus. Viri diligite uxores vestras sicut et xp̄us dilexit ecclesiam: et seipm̄ tradidit p̄ ea ut illā sanctificaret mundans eam la uacro aque ī ōbo vitę: ut exhiberet ipse si bi gloriosam ecclesiam nō habentēz macu lam aut rugam aut aliq̄b huiusmodi: sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri de bent diligere uxores suas: ut corpora sua. Qui suas uxore diligat: seipm̄ diligit. Ne mo ei vnq̄ carnē suā obio habuit: sed nu trit et fouet eā sicut et xp̄us ecclesiā: quia mēbra sumus corporis ei⁹ de carne ei⁹ et de ossibus ei⁹. Propter hoc reliquet homo pa trem et matrē suam: et adheret uxori sue. et erūt duo i carne vna. Sacramētum hoc magnum est. Ego aut̄ dico: in xp̄o et i ec clesia. Querūtamē et vos singuli vnusquisqz uxore suam sicut seipm̄ diligit: uxor autē timeat uir suum.

Capitulum. VI.

Hilij obedite parentibz vris in dño. Hoc em̄ iustū est. Honora patrem tuū et matrē tuā: qd̄ ē mandatū primuz in p̄missione: ut bene sit tibi et sis longeuus sup̄ terraz. Et vos patres nolite ad iracundiaz puocare filios vestros: sed educate illos in disciplina et correptione dñi. Serui obedite dñis carnalibus cū ti more et tremore. in simplicitate cordis ve stri sicut xp̄o: nō ad oculū seruiētes quasi homibus placētes: sed ut serui xp̄i faciētes uolūtatem dei: ex animo cū bona uolūta te seruiētes sicut domino et nō homibus: sciētes qm̄ vnusqz qd̄cūqz fecerit bonuz hoc recipiet a dño siue suus siue liber. Et vos dñi eadē facite illis remittētes minas. sciētes qz et illoz et v̄r dñs ē i celis: et p̄so naz acceptio n̄ ē apud deū. Decetero fr̄es p̄fortamī i dño. et i potēcia ututis ei⁹. In duite vos armaturam dei ut possitis stare aduersus insidias dyaboli: qm̄ nō ē nobis colluctatō aduersus carnē et sanguinē sed aduersus p̄ncipes et potestates: aduersus mūdi rectores tenebray haz. cōtra spirita lia neq̄cie i celestibz. Propt̄ea accipite ar maturā dei ut possitis resistere in die ma lo: et i omnibz p̄fecti stare. State ḡ succicti lūbos vros i ueritate: et induiti lorica iu

sticie: et calciati p̄ pes i p̄paratōez euāgelij pacis. In omnibus sumētes scutū fidei in q̄ possitis omnia tela neq̄ssimi ignea extin guere: et galeam salutis assumite. et gladi um spiritus quod est ōbum dei: p̄ omnem orationē et obsecratōz orātes omni tempe in spiritu et in ipso uigilātes in omni in stancia et obsecratiōe p̄ omnibus sanctis et p̄ me: ut def̄ mibi sermo in apertione oris mei cū fiducia notum facere misteriu euā gelij pro q̄ legatōe fungor in cathena: ita ut in ipso auteaz put oportet me loq̄. Et autem et vos sciatis que circa me sūt quibz agam: omnia uobis nota faciet tichic⁹ ca rissimus frater et fidelis minister in domi no: quē misi ad uos i hoc ipm̄ ut p̄gnosca tis que circa nos sūt: et p̄solez corda uestra. Pax fratribz et caritas cum fide a deo p̄re nostro et domino ihesu cristo. Gracia cum omnibz q̄ diligūt dominū nostrū ihesū cri stum in corruptōne amen.

Explicit epistola ad ephesios. Incipit argumētū in epistolam ad philippenses.

Philippenses sunt macedones. h̄ij acce pto ōbo ueritatis p̄stiterūt i fide: nec receperunt falsos apostolos. Nos collaudat apostolus: scribēs eis a ro ma de carcere per epafroditū.

Finitur argumētū. Incipit epistola ab philippenses.

Aulus et thimothe⁹ sui ihu xp̄i: omnibz sāctis in cristo ihu q̄ sūt philippis cū epi scopis et dyaconibus. Gra cia uob et pax a deo patre nostro: et dño ihu cristo. Gracias ago deo meo i omni memoria v̄ri semp i cūctis orōnibz meis p̄ omnibus uob cū gaudio de p̄catōz faciēns sup̄ p̄munica tōnē v̄ram i euāgelio xp̄i a primo die usqz nūc: p̄fidens hoc ipm̄ qz qui cepit in uobis opus bonū p̄ficiet usqz in diem xp̄i ihesu. Sicut est mibi iustum hoc sentire p̄ omni bus uobis: eo qz habeam uos in corde et i uinculis meis et in defensione et confirma tione euangelij: socios gaudij mei omnes uos esse. Testis enim mibi ē deus quomo do cupiam omnes uos in uisceribus ihesu

cristi. Et hoc oro: ut caritas v̄ra magis ac magis habundet in omni sciēcia ⁊ in omni sensu: ut p̄betis potiora. ut sitis sinceres ⁊ sine offensa ī diē xp̄i: repleti fructu iusticie p̄ ih̄m xp̄m in laudē et gl̄iam dei. Scire aut̄ volo vos fr̄es: q̄ circa me sūt magis ad p̄fectū venerūt euangelij. ita ut vincula mea manifesta fierēt in xp̄o. ī omni p̄torio et in ceteris omnib: ut pl̄es e fratribus ī d̄no. p̄fidētes ī vincul̄ meis. habūdāti⁹ auderēt sine timore verbū dei loq̄. Quidam q̄dem et p̄pter iūdiā et p̄tentionē: q̄dā aut̄ et p̄pter bonā volūtātē xp̄m p̄dicant. Quidā ex caritate: sciētes qm̄ in desēsioez euāgelij posit⁹ sūt. Quidā at̄ ex p̄tēōe xp̄m ānunciāt nō sincere: existimātes p̄ssuram se sulcitare vincul̄ meis. Quid em̄? Dū omni modo siue p̄ occasionē siue p̄ veritatem xp̄us ānunciatur: et in hoc gaudeo: sed et gaudebo. Scio em̄ qz hoc mihi pueniet ad salutē. p̄ v̄ram oratōz ⁊ sūministratōz spūs ih̄esu xp̄i. secundū expectatōz et spem meā qz ī nullo cōfundar: sed ī omni fiducia sic semp ⁊ nūc magnificabi⁹ xp̄us in corpore meo: siue p̄ vitam siue p̄ mortē. Mihi em̄ viuere xp̄us ē: ⁊ mori lux. Quod si viuere ī carne. hic mihi fructus opis ē: ⁊ qd̄ eligam ignoro: coartor aut̄: e duobz desiderii habēs. Dissolui ⁊ esse cū cristo mltomagis melius: p̄manere aut̄ ī carne. necessarium ē p̄pter vos. Et hoc p̄fidēs sciēs qz manebo et p̄manebo omnibz vob̄ ad p̄fectū v̄r̄m et gaudiū fidei: ut gratulatio v̄ra abundet in xp̄o ih̄u ī me: p̄ meū aduentū itēz ad vos. Tantū digne euangelio xp̄i p̄uersami: ut siue cū venero et videro vos. siue absēs audiam de vob̄: qz statis ī vno spiritu. vnanimēs. collaborātes fidei euāgelij: et ī nullo terreamini ab aduersarijs q̄ est illis causa p̄ditionis: vobis aut̄ salutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatū est p̄ xp̄o. nō solum ut in eū credatis s̄ ut etiā p̄ illo paciāmi: idē certamen habētes q̄le et vidistis ī me ⁊ nō audistis de me.

Capitulū. II.

Iq̄ ergo p̄solatio ī xp̄o. si qd̄ solatiū caritatis. si q̄ societas spūs. si q̄ viscera miseratōis: implete gaudium meū. ut idē sapiatis. eandē caritatē habētes: vnanimēs. idēp̄m sciētes. Nihil p̄tentionem neqz p̄ inanem gl̄iam: s̄ in humilitate superiores sibi inuicēz arbitrātes: n̄

que sua sūt singuli cōsiderātes. s̄ ea q̄ aliorum. Hoc em̄ sentite in vobis: qd̄ est ī xp̄o ih̄esu. Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo: sed semetip̄m exinaniuit formam sui accipiēs in similitudinē hominū fact⁹: et habitu inuēt⁹ ut homo. humiliavit semetip̄m factus obediēs vsqz ad mortē: mortē aut̄ crucis. Propter quod deus exaltauit illum. ⁊ donauit illi nomē qd̄ ē sup̄ omne nomē: ut ī nomine ih̄esu omne genu flectat̄ celestiū. terrestrīū et infernorū: et omnis lingua p̄fiteatur qz domin⁹ ih̄esus cristus ī gl̄ia ē dei patris. Itaqz carissimi mei sicut semper obedistis: nō ī p̄sencia mei tm̄ sed mltomagis nūc in absēcia mea: cum metu et tremore v̄ram salutēz opamini. De⁹ ē em̄ qui opatur in vobis et velle et proficere pro bonā voluntate. Omnia at̄ facite sine murmurationibz ⁊ hesitationibz: ut sitis sine q̄rela et simplices filij dei sine rep̄ensione ī medio natōnis prauē ⁊ p̄uersē: inter q̄s lucetis sicut luminaria in mundo. v̄bum vitę p̄tinentes ad gl̄iam meā in diē cristi: qz nō in vacuū cucurri neqz ī vacuū laboraui: s̄ et si immolor sup̄ sacrificiū et obsequiū fidei v̄re: gaudeo ⁊ p̄gratuloz omnibus vob̄. Idēp̄m aut̄ et vos gaudez ⁊ p̄gratulamini mihi. Spero aut̄ ī domino ih̄esu thimotheum me cito mittere ad vos: ut ⁊ ego bono aīo sim p̄gnit̄is q̄ circa vos s̄. Neminē em̄ habeo tam vnanimēz: q̄ sincera affectōe p̄ vobis solicit⁹ sit. Omnes em̄ q̄ sua sūt q̄rūt: nō q̄ sūt ih̄u xp̄i. Experimētū aut̄ ei⁹ p̄gnoscite: qz sicut patri fili⁹ me cū fuiuit ī euangelio. Dunc igit̄ spero me mittere ad vos: mox ut videro q̄ circa me sūt. Cōfido aut̄ ī d̄no: qm̄ ⁊ ip̄e veniā ad vos cito. Necessariū autē existimaui ep̄afroditū fr̄em et copatorē et p̄militonē meū. v̄r̄m aut̄ apl̄m. ⁊ ministrū necessitatis mee. mittē ad vos: qm̄quidē omnes vos desiderabat: ⁊ mestus erat p̄p̄tea qz ⁊ audieratis illū ifirmatū. Nā ⁊ infirmat⁹ ē vsqz ad mortē: s̄ de⁹ misertus ē ei⁹. Nō solū aut̄ eius: verūeciā et mei: ne tristitiā sup̄ tristitiā h̄ēz. Festinati⁹ s̄ mihi illū: ut viso eo itēz gaudeatis: ⁊ ego sine tristitiā sim. Excipite itaqz illū cū oī gaudio in d̄no: ⁊ eiusmodi cū honore habetoz quoniam p̄pter opus cristi vsqz ad mortēz accessit. tradens animaz suam. ut impletet

id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

Capitulum. .III.

Decetero fratres mei gaudete in domino. Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum: vobis autem necessarium. Videte canes: videte malos operarios: videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio qui spiritu fuimus deo: et gloriamur in christo ihesu et non in carne fiducia habentes: quamquam et ego habeam conscientiam in carne. Si quis alius videtur profiteri in carne: ego magis. circumcisus octava die ex genere israel de tribu beniamin: hebreus ex hebreis secundum legem phariseus: secundum emulationem persequens ecclesiam dei: secundum iusticiam quam in lege est peruersatus sine querela. Sed quae mihi fuerunt lucra: haec arbitratus sum propter christum detrimenda. Veruntamen existimo omnia detrimendum esse propter eminentem scienciam ihesu christi domini mei: propter quem omnia detrimendum feci et arbitror ut stercoza ut christum lucrificam: ut et inueniar in illo non habens meam iusticiam que ex lege est: sed illam que ex fide est christi. que ex deo est iusticia in fide ad agnoscendum illum. et virtutes resurrectionis eius. et societatem passionum illius. figurat? morti eius: si quo modo occurrat ad resurrectionem quam est ex mortuis: non quod iam acciperim aut iam perfectus sum. Sequor autem si quod comprehendam in quo et comprehensus sum a christo ihesu. Fratres: ego me non arbitror comprehendisse. Annum autem: que quidem retro sunt obliuiscens ad ea vero quae sunt priora extendens meipsum: ad destinatum persequor. ad brauium superne vocacionis dei in christo ihesu. Quicumque ergo perfecti sumus hoc scienciam?: etsi aliquis aliud sapitis: et hoc vobis deus revelauit. Veruntamen ad quod peruenimus ut idem sapiamus?: et in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos quae ita ambulat sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulat quos sepe dicebam vobis: nunc autem et flens dico inimicos crucis christi: quorum finis interit?: quorum deus venter est: et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt. Nostra autem peruersatio in celis est. Unde etiam saluatore expectamus dominum nostrum ihesum christum: qui reformabit corpus humilitatis nostrae figuratum corpori claritatis suae: secundum operationem quam etiam possit subicere sibi omnia.

Capitulum. .III.

Itaque fratres mei carissimi et desiderantissimi: gaudium meum et corona mea: sic stete in domino carissimi. Eucharistiam rogo et synthicen deprecor id ipsum sapere in domino. Etiam rogo et te germane compar: adiuua illas que mecum laborauerunt in euangelio cum clemente et ceteris adiutoribus meis: quorum nomina sunt in libro vite. Gaudete in domino semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus enim prope est. nihil solliciti sitis: sed in omni oratione et obseruatione cum gratiarum actione petitiones vestre innotescant apud deum. Et pax dei quae exuperat omnes sensus: custodiat corda vestra et intelligentias vestras in christo ihesu. Decetero fratres quicumque sunt vera. quicumque pudica. quicumque iusta. quicumque sancta. quicumque amabilia. quicumque bone fame: si quae virtus. si quae laus discipline. haec cogitate: que et didicistis. et accepistis. et audistis. et vidistis in me. Haec agite et deus pacis erit vobiscum. Gaudisus sum autem in domino vehementer quoniam tandem aliquando resloruistis pro me sentire sicut et sentiebatis. Occupati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio et humiliari: scio et habundare. Ubique et in omnibus institutus sum: et faciam et esurire et habundari et penuriam pati. Omnia possum: in eo quod me confortat. Veruntamen bene fecistis: communicantes tribulationi mee. Scitis autem et vos philipenses quod in principio euangelij quando perfectus sum a macedonia. nulla mihi ecclesia communicauit in ratione dati et accepti. nisi vos soli: quia et thessalonicam semel et bis in usum mihi misistis. Non quia quero datum: sed requiro fructus habundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia: et habundo. Repletus sum acceptis ab epafrodito: quod misistis in odorem suauitatis hostiam acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum diuicias suas in gloria in christo ihesu. Deo autem et patri nostro gloria: in secula seculorum amen. Salutate omnem sanctum in christo ihesu. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti: maxime autem qui de caesaris domo sunt. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro amen.

Finis epistole ad philipenses. **I**ncipit
epistole ad colosenses argumētū.

Colosenses. et hij sicut et laodicenses
sūt asiani: et ipsi preuenti erant a
pseuto apostolis. nec ad hos acces-
sit ipse apostolus sed et hos p eplam corri-
git. Audierant enim verbum ab arcippo: q̄
et ministeriū in eos accepit. Ergo aposto-
lus iam ligatus scribit eis ab epheso p ti-
thicum dyaconem et onesimum acolitum.

ExPLICIT argumentum. **I**ncipit epistola
ad colosenses.

Aulus apostolus ihesu cris-
sti per voluntatē dei. et thi-
motheus frater: hijs q̄ sūt
colosis. sāctis et fidelibz fra-
tribus in cristo ihesu. Gra-
cia vobis et pax a deo p̄re
nostro. Graciam agimus deo et patri domi-
ni nostri ihesu cristi semper p vobis oran-
tes: audientes fidem vestrā in cristo ihesu
et dilectionē quam habetis in sanctos om-
nes propter spem que reposita est vobis ī
celis: quā audistis in v̄bo veritatis euan-
gelij quod puenit ad vos sicut et ī vniver-
so mundo est: et fructificat et crescit sicut
in vobis ex ea die qua audistis et cognoui-
stis grāciam dei in veritate: sicut didicistis
ab epafra carissimo conserua nostro: q̄ est
fidelis pro vobis minister cristi ihesu. Qui
etiam manifestauit nobis dilectionē v̄raz
ī spiritu. Ideo et nos ex qua die audiui-
m̄ nō cessamus p vobis orantes: et postulan-
tes vt impleamini agnitione voluntatis ei-
us in omni sapientia et intellectu spiritali: vt
ambuletis digne deo p omnia placentes: ī
omni opere bono fructificantes et crescē-
tes in sciencia dei: in omni virtute p̄forta-
ti secundū potēciam claritatis eius ī om-
ni paciencia et longanimitate: cuz gaudio
gracias agentes deo patri: qui dignos nos
fecit in partem sortis sanctorū in lumine.
Qui eripuit nos de potestate tenebrarū: et
transtulit in regnum filij dilectionis sue: ī
quo habemus redēptionem et remissionē
peccatorum. Qui est ymago dei inuisibilis.
primogenitus omnis creature: quoniam ī
ipso p̄bita sunt vniversa in celis et in terra
visibilia et inuisibilia. Siue throni siue do-
minatōes siue principat⁹ siue p̄tates: oīa

in ipso et p ipsuz creata sunt. Et ipse ē an-
te omnes: et omnia in ipso p̄stant. Et ipse
est caput corporis ecclesie qui est principi-
um primogenitus ex mortuis: vt sit omni-
bus ipse primatum tenens. Quia in ipso cō-
placuit omnem plenitudinem inhabitare:
et p ipsum recōciliari omnia in ipso. paci-
ficans p sāguinem crucis eius siue que in
terris siue que ī celis sunt. Et vos cū esse-
tis aliquādo alienati et inimici sensu. ī ope-
ribus malis: nūc autē reconciliati in cor-
pore carnis eius per mortem. Exhibē vos
sanctos et immaculatos et irreprehensibi-
les coram ipso: si tamen pmanetis ī fide fū-
dati et stabiles et immobiles a spe euange-
lij quod audistis: quod p̄dicatum est ī vnī-
uersa creatura que sub celo est: cui⁹ factus
sum ego paulus minister: qui nūc gaudeo
in passionibz p vobis: et abimleo ea q̄ de-
sunt passionum cristi in carne mea p cor-
pore eius quod est ecclesia. Cuius fact⁹ sū
ego minister secundum dispensationē dei
que data est mihi in vobis: vt impleaz ver-
bum dei. misterium quod abscondituz fu-
it a seculis et generatōnibz: nūc autē mani-
festatū est sanctis eius quibus voluit deus
notas facē diuitias glorie sacramēti hui⁹
in gētibus: q̄ est cristus ī vobis spes glo-
rie. quem nos ānunciam⁹: corripientes om-
nem hominem et docentes in omni sapien-
cia: vt exhibeamus omnem hominem per-
fectum in cristo ihesu: in quo et laboro ce-
tando secundum operationem eius quam
operatur in me in v̄tute. **C**api. **II.**

Volo em̄ vos scire qualem sollicitudinē
habeam p vob et p hijs q̄ sūt laodi-
cie. et quocunqz nō viderūt faciē meā
in carne: vt cōsolentē corda ipoz īstructi ī
caritate et ī om̄s diuicias plenitudinis in-
tellectus ī agnitione misterij dei patris cristi
ihu: ī q̄ sūt om̄s thesauri sapiencie et sciē-
cie absconditi. Hoc autē dico: vt nemo vos
decipiat ī sublimitate s̄monū. Nāetsi cor-
pore absens sū: s̄ spū vobiscū suz gaudēs et
vidēs ordinē v̄rm. et firmamētū. et q̄ ī xp̄o
ē fidei v̄re. Sicut ergo accepistis ihm xp̄m
dñm n̄rm ī ipso ābulate: radicati et supedi-
ficati ī ipso. et p̄firmati ī fide sicut et didici-
stis: habūdātes ī illo ī grāruactōe. Elidete
ne q̄s vos decipiat p philosophiaz et ianem
fallaciam: secundum traditionē hominum

secundū elemēta mūdi: et nō secundū xp̄m.
 Quia in ip̄o inhabitat om̄is plenitudo di-
 uinitatis corporaliter: et estis in illo repleti
 q̄ ē caput om̄is p̄ncipat⁹ et potestatis. In
 quo et circūcisi estis circūcisione nō ma-
 nufacta in expoliatōe corporis carnis: sed in
 circūcisione xp̄i sepulti ei in baptismo: in
 quo et resurrexistis p̄ fidem op̄atōnis dei q̄
 suscitauit illū a mortuis. Et vos cuz mor-
 tui essetis in delictis et p̄putio carnis v̄re
 diuificauit cū illo donās vob om̄ia deli-
 cta: delēs qd̄ aduersus nos erat cyrogphū
 decreti qd̄ erat p̄trariū nob̄. Et ipsuz tulit
 de medio affigēs illud cruci: et expoliās p̄n-
 cipat⁹ et potestates eduxit p̄fidēter: palam
 triūphās illos in semetip̄o. Nō ḡ vos iudi-
 cet in cibo aut in potu aut in p̄te diei festi aut
 neomenie aut sabbatorū q̄ sūt umbra futu-
 roꝝ: corpus aut xp̄i. Nemo vos seducat vo-
 lēs in humilitate et religione angloꝝ q̄ non
 vidit. ambulās frustra in flatus sēsū carnis
 sue: et nō tenēs caput ex q̄ totū corp⁹ p̄ne-
 rus et p̄iūctōnes sūministratū et p̄structū
 crescit in augmentum dei. Si ḡ mortui estis
 cū xp̄o ab elemētis hui⁹ mūdi: quid adhuc
 tāq̄ viuētēs in mūdo discernitis. Ne tēge-
 ritis. neq̄ gustaueritis. neq̄ contrectaue-
 ritis: q̄ sūt om̄ia in interitu ip̄o vsu secundū
 p̄cepta et doctrinas hominū: q̄ sūt rationez
 q̄tem habētia sapiēcie in supstitōe et humili-
 tate et nō ad p̄cendū corpori: nō in bono-
 re aliq̄ ad saturitatē carnis. **Ca. III.**

Item si cōsurrexistis cū xp̄o q̄ sursū
 sunt q̄rite ubi xp̄us ē in dextra dei
 sedens: q̄ sursū sūt sapite: nō q̄ sup
 terrā. Mortui em̄ estis et vita v̄ra abscon-
 dita ē cū xp̄o in deo: cū aut xp̄us apparuerit
 vita v̄ra: tunc et vos apparebitis cū ip̄o in
 glia. Mortificate ḡ mēbra v̄ra que sūt sup
 terrā: fornicatōz. immūdiā. libidinē. p̄cu-
 piscēciā malā. et auariciā. q̄ ē simulacroz
 p̄uitus: p̄pter q̄ venit ira dei sup filios incre-
 dulitatis. in q̄b et vos ambulastis aliq̄ndo
 cū viueretis in illis. Nūc aut deponite et vos
 om̄ia: irā. idignatōz. maliciā. blasphemā.
 turpē s̄monē de ore v̄ro. Nolite mētiri inui-
 cem: expoliātes vos veterē hoīnē cū acti-
 bus suis et induētes nouū euz q̄ renouat̄
 in agnitōz dei: secundū ymaginē ei⁹ q̄ creauit
 eū: ubi nō ē masculus et femia gētilis et iu-
 deus: circūcisio et p̄putiū. barbar⁹ et scita.

suus et liber: s̄ om̄ia et in om̄ib⁹ xp̄us. In-
 duite vos ergo sicut electi dei facti et dile-
 cti viscera misericordie: benignitatē. hūili-
 tatem. modestiam. paciēciā. supportan-
 tes inuicē et donātes vobismetip̄is si quis
 aduersus aliquē habet q̄relam: sicut et do-
 min⁹ donauit vob̄ ita et vos. Sup om̄ia
 aut̄ hec caritatē habete qd̄ ē vinculū perfe-
 ctōnis: et pax xp̄i exultet in cordib⁹ v̄ris.
 in qua et vocati estis in vno corpe: et ḡti esto-
 te. Verbū cristi habitet in vobis habundan-
 ter: in omni sapiēcia docētes et p̄monentes
 vosmetip̄os in psalmis ymnis et cāticis spi-
 ritualib⁹ in gracia ctāates in cordib⁹ v̄ris deo.
 Om̄e qd̄cūq̄ facitis in v̄bo aut in opere: om̄-
 nia in nomie dñi n̄ri ihu xp̄i: gracias agen-
 tes deo et patri per ip̄m. Mulieres subdite
 estote viris: sicut oportet in dño. Viri dili-
 gite vxores v̄ras: et nolite amari esse ad il-
 las. Filij obedite parentibus p̄ om̄ia: hoc em̄
 placitū ē in dño. Patres nolite ad iracūdiā
 puocare filios v̄ros: vt n̄ pusillo aīo fiāt.
 Serui obedite p̄ om̄ia dñis carnalib⁹: n̄
 ab oculum s̄uētēs q̄i homib⁹ placētēs: sed
 in simplicitate cordis timētēs deū. Quodcū-
 q̄ facitis. ex animo op̄amini. sicut dño et
 nō homib⁹: sciētēs q̄ a dño accipietis re-
 tributōz hereditatis. Dom̄io cristo s̄uite.
 Qui em̄ iniuriā facit recipiet id qd̄ iniq̄ ges-
 sit: et nō ē personaz acceptio apud deū.

Dom̄i qd̄ iustū ē et equū **Ca. III.**
 suis p̄state: sciētēs q̄ et vos dñm
 habetis in celo. Orationi instate vi-
 gilātes in ea in gr̄arū actōe: orantes simul et
 p̄ nob̄: vt de⁹ apiat nob̄ ostiuz s̄monis ad
 loquēdū misterii xp̄i: p̄t qd̄ etiā v̄ict⁹ sū:
 vt maifestem illud ita vt oportet me loqui
 in sapiēcia ambulate ad eos qui foris s̄t:
 tempus redimētēs. Sermo vester semper
 in gracia sale sit cōdit⁹: vt sciatis quō opor-
 teat vos vnicuiq̄ respōdere. Que circa me
 sūt om̄ia vob̄ nota faciet tychicus caris-
 simus frater et fidelis mīster et p̄seruus in
 domino: quem misi ad vos ad hoc ipsuz vt
 cōgnoscat que circa vos sūt: et consoletur
 corda v̄stra cū onesimo carissimo et fideli
 fratre q̄ ex vobis ē: qui om̄ia q̄ hic agun-
 t̄ nota faciēt vobis. Salutat vos aristar-
 cus cōcaptiuus meus: et marcus consobri-
 nus barnabe: de quo accepistis mandata.
 Si venerit ad vos: suscipite illū. Et ihus q̄

dicitur iustus: qui sunt ex circuncisione. **N**on solum sunt adiutores mei in regno dei: qui mihi fuerunt solatio. **S**alutat vos epafraas qui ex vobis est frater christi ihesu: semper sollicitus pro vobis in orationibus: ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. **T**estimonium enim illi perhibeo: quod habet multum laborum pro vobis et pro hijs qui sunt laodice et qui ierapoli. **S**alutat vos lucas medicus carissimus: et demas. **S**alutate fratres qui sunt laodice et nymphan: et que in domo eius est ecclesia. **E**t cum lecta fuerit apud vos epistola hec. facite ut et in laodicensium ecclesia legatur: et eam que laodicensium est vobis legatur. **E**t dicite arcippo. **V**idete misterium quod accepisti in domino: ut illud impleas. **S**alutatio mea manu pauli. **M**emores estote vinculorum meorum. **G**racia domini ihesu vobiscum amen.

ExPLICIT epistola ad colosenses. **I**NCIPIT argumentum in epistola ad thessalonicenses primam.

Thessalonicenses sunt macedones: qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: etiam in persecutione civium suorum. **P**reterea nec receperunt falsos apostolos: nec ea que a falsis apostolis dicebantur. **H**os collaudat apostolus scribens eis ab athenis: per titicum dionysium. et onesimum acolitum.

FINIS huius argumenti. **I**NCIPIT epistola prima ad thessalonicenses.

Paulus et silvanus et thimotheus: ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo: gratia vobis et pax. **G**racias agimus deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione: memores operis fidei vestre et laboris. et caritatis. et sustinentie spei domini nostri ihesu christi: ante deum et patrem nostrum. **S**cientes fratres dilecti a deo electionem vestram: quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa: sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. **E**t vos imitatores nostri facti estis et domini: eripientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti: ita ut facti sitis forma omnibus

credentibus in macedonia et in achaia. **A**d vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides vestra que est ad deum perfecta est: ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui. **I**psi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerim ad vos: et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo vero et vivo: et expectare filium eius de celis quem suscitavit ex mortuis ihesum: quia eripuit nos ab ira ventura. **C**apitulum. **I**I.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos. quia non iamis fuit: sed ante passi multa: et contumelios affecti sicut scitis in philippis: fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. **E**xhortatio enim nostra non de errore neque de immundicia neque in dolo. sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes: sed deo qui probat corda nostra. **N**eque enim aliquando fuimus in sermone adulatores sicut scitis: neque in occasione avaricie deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab alijs cum possemus vobis oneri esse ut christi apostoli. **S**ed facti sumus parvuli in medio vestrum tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebam tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras: quoniam carissimi nobis facti estis. **M**emores enim facti estis fratres laboris nostri et fatigationis: die et nocte operantes. ne quem vestrum gravemus: predicavimus in vobis dei evangelium. **V**os testes estis et deus: qui sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuimus sicut scitis: qualiter unumquemque vestrum sicut pater filios suos deprecantes vos et consolantes: testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. **I**deo et nos gratias agimus deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditum dei. accepistis illud non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei: qui operatur in vobis qui credidistis. **V**os enim imitatores facti estis fratres ecclesie dei que sunt in iudea in christo ihesu: quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a iudeis: qui et dominum occiderunt ihesum et prophetas et nos persecuti

sunt: et deo non placet. et omnibus hominibus aduersant: prohibentes nos gentilibus loqui ut salue fiant: ut impleant peccata sua sepe. Preuenit ei ira dei super illos usque in finem. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus ore. aspectu non corde: habundanti festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio: quam nolumus venire ad vos. Ego quidem paulus et semel et iterum: sed impeiuit nos sathanas. Que est enim nostra spes aut gaudium aut corona glorie: Nonne vos ante dominum nostrum iesum christum in aduentu eius? Vos enim estis gloria nostra et gaudium.

Capitulum.

.III.

Propter quod non sustinentes amplius. placuit nobis remanere athenis solis: et misimus thimotheum fratrem nostrum et ministrum dei in euangelio christi ad confirmandos vos et exhortandos per fide vestra: ut nemo moueatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis: quod in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos essemus predicabamus vobis passuros nos tribulationes: sicut et factum est et scitis. Propterea et ego amplius non sustinens nisi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte temptauerit vos is qui temptat: et inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente thimotheo ad nos a vobis et annuntiante nobis fidem et caritatem vestram: et quia memoria nostri habetis bonam: semper desiderantes nos videre. sicut et nos quod vos: ideo consolati sumus fratres. in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per fidem vestram: quoniam nunc vivimus: si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum: nocte ac die habundantius orantes ut videamus faciem vestram et conpleamus ea que desunt fidei vestre: Ipse autem deus et pater noster et dominus iesus christus dirigat viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet: et habundare faciat caritatem vestram inuicem et in omnes: quemadmodum et nos in vobis ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum in aduentu domini nostri iesu christi cum omnibus sanctis eius amen.

Capitulum.

.quartum.

Decetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino iesu: ut quemadmodum accepistis a nobis quod oporteat vos ambulare et placere deo sicut et ambulatis: ut abundetis magis. Scitis enim que precepta dederim vobis per dominum iesum. Hec est autem voluntas dei sanctificatione vestra ut abstineatis vos a fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et honore: non in passione desiderij sicut et gentes que ignorant deum. Et ne quis supgrebatur neque circumueniat in negotio fratrem suum: quam vindicta est dominus de his omnibus sicut predicimus vobis et testificati sumus. Non enim vocauit nos deus in immundiciam: sed in sanctificationem. Itaque que hec spernit non hominem spernit sed deum: qui etiam debet spiritum suum sanctum in nobis. De caritate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis: ut diligatis inuicem. Etenim illud facitis in omnes fratres: in vniuersa macedonia. Rogamus autem vos fratres ut habundetis magis: et opera detis ut quieti sitis. et ut vestrum negocium agatis. ut operamini manibus vestris sicut precepimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos que foris sunt. et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos ignorare fratres dormientibus: ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit: ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini: quia nos qui vivimus qui residui sumus: in aduentu domini non preueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangelij: et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde nos que vivimus qui relinquamur simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera: et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.

Capitulum.

.V.

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribam vobis. Ipsi enim diligenter scitis: quod dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerit pax et securitas: tunc repente eis superueniet interitus sicut dolor in utero habentis: et non effugiet. Vos autem fratres non estis in tenebris: ut vos

bies tanq̄ fur p̄prehendat. Om̄es em̄ vos filij lucis estis: et filij diei. Non estis noctis neq; tenebrarum. Igitur nō dormiam⁹ sicut et ceteri: sed vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte dormiūt: et qui ebrij sunt nocte ebrij sūt. Nos autē qui diei sumus sobrii sumus: induiti lorica m̄ fidei et caritatis et galeam spem salutis: quoniam non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salutis per dominū nostrum ihesum cristum qui mortuus est pro nobis: ut siue vigilemus siue dormiamus: simul cum illo uiuamus. Propter quod consolamini inuicem et edificate alterutrum: sicut et facitis. Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos. et presunt vobis in domino. et monēt vos: ut habeatis illos habundantius in caritate et propter opus illorum: et pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres: corripite inquietos. consolamini pusillanimes. suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Elitete ne quis malus pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini inuicem et in omnes. Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibus gratias agite. Hec est enim voluntas dei in christo ihesu: in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere: p̄phicias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete: ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autē de⁹ pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in aduentu domini nostri ihesu christi seruetur. Fidelis est deus qui vocauit vos: qui etiam faciet. Fratres: orate pro nobis. Salutate fratres omnes: in osculo sancto. Adiuro vos per dominum: ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gracia domini nostri ihesu christi vobiscum amen.

Finitur epistola p̄ma ad thessalonicenses
Incipit argumentum in epistolam secundā

Ad thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus: et notum facit eis de temporibus nouissimis et de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolam ab athenis per titum dyaconem et onesimum acolitum.

Explicit argumentum Incipit epistola secunda ad thessalonicenses.

Daulus et siluanus et thimotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo: gracia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Graciam agere debemus semper deo pro vobis fratres ita ut dignum est: quoniam supercreuit fides vestra et habundat caritas vniuscuiusque vestrum inuicem: ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesijs dei pro paciencia vestra et fide et in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicij dei: ut digni habeamini in regno dei pro quo et patientini: si tamē iustum est apud deum retribuere retributiones hijs qui vos tribulant: et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in reuelatione domini ihesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam hijs qui non nouerunt deum et qui non obediunt euangelio domini nostri ihesu christi. Qui penas dabunt in interitu eternas a facie domini et a gloria virtutis eius: cum venerit glorificari in sanctis suis. et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo etiam oramus semper pro vobis ut dirigat vos uocatione sua vocare deus: et impleat omnem voluntatem bonitatis sue et operum fidei in virtute: ut clarificetur nomen domini nostri ihesu christi in vobis: et vos in illo: secundum gratiam dei nostri et domini ihesu christi.

Capitulum.

.II.

Rogamus autem vos fratres pro aduentu domini nostri ihesu christi et nostre congregationis in ipso: ut non cito moueamini a vobis sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolas tanquam pro nos missam. quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat ullo modo. Quoniam nisi venerit discessio primum: et reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis. qui aduersatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur: ita ut in templo dei sedeat ostendens se tanquam sit deus. Non retinetis quod cum adhuc esset apud vos hec dicebam vobis. Et nunc quod detineat scitis: ut

reuelat in suo tēpore. Nam misterium iaz operatur iniquitatis: tūc ut qui tenet nūc. teneat: donec de medio fiat. Et nūc reuelabitur ille iniquus quē dñs ihesus interficiet spū oris sui: et destruet illustratione aduentus sui: eū cuius est aduentus secundū operationem sathane in omni stute et signis et prodigijs mendacibz et in omni seductione iniquitatis hīs qui periunt: eo quod caritatem veritatis nō receperūt ut salui fierent. Ideo mittet illis deus operationē erroris ut credant mēdacio: ut iudicent oēs qui crediderunt veritati: sed p̄serūt iniquitati. Nos autem debem⁹ agere gratias deo semper pro vobis fratres dilecti a deo: quod elegerit nos deus primicias in salutē in sanctificatione spūs et in fide veritatis: in quaz et vocauit vos per euangelium n̄m in acquisitione glorie dñi nostri ihesu xp̄i. Itaqz fratres stete: et tenete traditiones quas didicistis: siue p̄ s̄mones siue p̄ epl̄az n̄raz. Ipse autē dominus n̄r ihesus xp̄c et deus et pater noster quod dilexit nos: et dedit consolationem eternam et spem bonam in grā exhortet corda vestra: et confirmet in omni opere et sermone bono.

Capitulum.

III.

Decetero fratres orate pro nob̄ ut sermo dei currat et clarificet sicut et apud vos: et ut liberemur ab importunis et malis hominibz. Nō em̄ oim̄ est fides. Fidelis autē dñs est qui confirmabit vos: et custodiet a malo. Confidim⁹ autē de vobis fratres in domino: quoniam quod precipimus et facitis: et facietis. Dñs autē dirigat corda vestra in caritate dei: et paciēcia xp̄i. Denūciamus autē vobis fr̄es in nomie dñi nostri ihesu xp̄i: ut subtrahatis vos ab omni fr̄e ambulante inordinate: et nō secundum traditiones quā acceperūt a nobis. Ip̄i em̄ scitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam nō inquieti fuim⁹ inter vos neqz gratis panē māducauim⁹ ab aliquo: sed in labore et fatigatione nocte et die operātes: ne quē v̄m grauarem⁹. Nō quisi nō habuerim⁹ potestātē: sed ut nosmetipsos formā daremus vobis ad imitandum nos. Nam et cur essem⁹ apud vos hoc dñiciabam⁹ vob. quoniam si quis nō vult operari: nec māducet. Audiuim⁹ em̄ inē vos quibz ambulare inquiete nihil opantes: sed curiose agentes. Id̄s autē

quod eiusmodi sunt denūciam⁹ et obsecram⁹ in dño ihesu cristo ut cū silēcio opantes: suū panē māducent. Vos autē fr̄es nolite deficiere bñfacientes. Quod si quis nō obedir v̄bo n̄ro p̄ epl̄am hūc notate: et non cōmisciamī cū illo ut cōfūdā. Et nolite quisi inimicum existimare: sed corripite ut fratrem. Ip̄e autē de⁹ pacis det vobis pacem sēpiternā in omni loco. Dñs cū omnibz vobis. Salutatio mea manu pauli: quod ē signum in omni epistola. Ita scribo: Gratia domini nostri ihesu cristi cum omnibz vobis amen.

Explicit epistola secunda ad thessalonicenses. Incipit argumentum in epistolam primam ad thimotheum.

Timotheum instruit et docet de ordinatione episcopatus et dyaconi et oīs ecclesiastice discipline: scribens ei a laodicia p̄ tithicum dyaconem.

Explicit argumentum. Incipit epistola ad thimotheum prima.

Daulus apostol⁹ ihesu xp̄i secundū imperium dei saluatoris nostri et cristi ihu spei nostre: thimotheo dilecto filio in fide: gratia et misericordia et pax a deo patre et cristo ihesu domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres ephesi cū irem in macedoniam. ut denunciares quibusdā ne aliter docerent: neqz intenderent fabulis et genealogijs interminatis: que questiones prestant magisqz edificationez dei que est in fide. Finis autē precepti est caritas: de corde puro. et consciēcia bona: et fide non ficta. A quibusdā quibz aberrantes cōuersi sūt in vaniloquium: volentes esse legisdoctores nō intelligentes neqz que loquuntur: neqz de quibus affirmant. Scimus autē quia bona ē lex si quis ea legitime utatur: sciētes hoc quia lex iusto nō est posita sed iniustis et nō subditis: impijs et peccatoribus sceleratis et cōtaminatis patricidis et matricidis homicidis fornicarijs masculoruz cōcubitoribus. plagarijs mendacibus et periuris: et si quid aliud sane doctrine aduersatur: que est secundum euangelium gl̄e

beati dei quod creditū ē mibi. Grās ago ei q̄ me p̄fortauit ī xp̄o ih̄u d̄no n̄ro: q̄ fidelem me existimauit ponēs ī mīsterio. Qui pri⁹ blasphem⁹ fui ⁊ p̄secutor et p̄tumulioꝝ sus: s̄ misericordiā dei p̄secut⁹ sū q̄ ignorans feci ī incredulitate. Sup̄abundauit autē grā d̄ni n̄ri cū fide ⁊ dilectione q̄ est ī xp̄o ih̄u. Fidelis s̄mo ⁊ omī acceptōne dignus: q̄ xp̄c ih̄s venit ī hūc mundū peccatores saluos facere: quoz prim⁹ ego sum. S̄z ideo misericordiā cōsecutus sum: ut ī me primo ostenderet xp̄s ih̄s omne paciēciam ad informationē eoz q̄ credituri sūt illi ī vitaz eternaz. Regi autē seculoz imortalī. inuisibili soli deo honor ⁊ gl̄a: ī secula seculoz amē. Hoc preceptū cōmēdo tibi fili thimothee sc̄dm̄ p̄cetētes ī te p̄phetias: ut milites ī illis bonā miliciam habēs fide ⁊ bonā cōsciēciam. Quā quidē repellentes circa fidem naufragauerūt: ex quibz ē h̄ymeneus ⁊ alexāder quos tradidit sathane: ut discant non blasphemare.

Capitulum. II.

Obesecro igit̄ primum oīm fieri obsecratōnes orationes postulatōnes gr̄arūactiones p̄ omnibz homibz: p̄ regibz ⁊ oibz q̄ ī sublimitate sūt p̄stituti: ut quietā ⁊ trāquillā vitā agamus ī omni pietate ⁊ castitate. Hoc em̄ bonū ē ⁊ acceptū corā saluatore nostro deo: q̄ oēs hoīes vult saluos fieri: ⁊ ad agnitiōē veritatis venire. Unus em̄ de⁹ vn⁹ ⁊ mediator dei et hoīm homo xp̄s ih̄s: q̄ dedit redemptionē semetip̄m p̄ omnibz. Cuius testimoniuz tēporibz suis cōfirmatū ē: in q̄ positus sum ego predicator ⁊ ap̄lus. Eleuatē dico ⁊ nō mencioꝝ: doctor gentiuz in fide ⁊ veritate. Volo ḡ viros orare in omī loco: leuantes puras manus sine ira ⁊ disceptatione. Similiter ⁊ mulieres in habitu ornato. cū verecundia ⁊ sobrietate ornantes se: ⁊ nō ī tortis crinibz aut auro aut margaritis v̄l veste preciosa: s̄z q̄ decet mulieres: p̄mittentes pietatē p̄ opera bona. Mulier in silentio discat: cū omī subiectione. Docere autē mulieri nō permitto neq̄ dominari ī virum: s̄z esse ī silentio. Adam em̄ prim⁹ format⁹ ē deinde eua: ⁊ adā nō ē seduct⁹: mulier autē seducta ī p̄uaricatione fuit. Saluabit̄ autē p̄ filioꝝ generationez: si p̄-

manserit ī fide ⁊ dilectione ⁊ sanctificatōe cum sobrietate.

Capitulum. III.

Fidelis sermo. Si quis episcopatū desiderat: bonū op⁹ desiderat. Oportet autē episcopū irreprensibilez esse. vnus vxoris vix: sobrius. ornatum. prudentē. pudicū. hospitalē. doctozē. nō violentū. nō percussorē. s̄z modestū. nō litigiosū. nō cupidū: s̄z sue domui bñ prepositum: filios habentē subditos cū omī castitate. Si q̄s autē domui sue preesse nescit: quō ecclesie dei diligēciā habebit. Nō neophitū: ne ī sup̄biam elatus ī iudiciū incidat dyaboli. Oportet autē ⁊ illū habē testimoniū ab h̄is q̄ foris sūt. ut nō ī obprobriū icidat ⁊ ī laqueū dyaboli. Dyaconos similiter pudicos. nō bilingues. nō multo vino deditos. nō turpe lucrū sectātes: habentes misteriiū fidei ī p̄sciencia pura. Et h̄ij autē probent̄ primū: ⁊ sic ministrēt nulum crimē habentes. Mulieres similiter pudicas: nō detrahētes. sobrias. fideles ī oibz dyacones sint vn⁹ vxoris viri: q̄ filiis suis bñ p̄sint. et suis domibz. Qui em̄ bñ ministrauerit. gradū bonū sibi acquirēt: ⁊ multā fiduciaz ī fide q̄ ē ī xp̄o ih̄u. Hoc tibi scribo fili thimothee: sperās me ad te venire cito. Si autem tardauero: ut scias quō oporteat te ī domo dei cōuersari q̄ ē ecclesia dei diui: colūna ⁊ firmamētū veritatis. Et manifeste magnū ē pietatis sacramentum qd̄ manifestū ē ī carne. iustificatū ē ī spū: apparuit angelis. p̄dicatū ē gētibus: creditū ē ī mūdo. assumptū est ī gloria.

Capitulum. IIII.

Spiritus autē manifeste dicit. quia in nouissimis tēporibus discedent quidā a fide: attēdentes spiritibus erroris ⁊ doctrinis demonioꝝ ī ypocrisi. loquentiū mendaciū ⁊ cauteriatā habētū suā p̄scienciā: p̄hibentiū nubere: abstinere a cibis q̄s deus creauit ad p̄cipienduz cum gr̄arūactione fidelibz: ⁊ h̄is q̄ cognouerūt veritatē. Quia oīs creatura dei bona: ⁊ nihil reiciēdū qd̄ cū gr̄arūactōe p̄cipit. Sanctificatur em̄ per verbuz dei ⁊ orationem. Nec p̄ponēs fr̄ibus. bon⁹ eris minister xp̄i ih̄u: enutrit⁹ v̄bis fidei ⁊ bone doctrine quā assecutus es. Ineptas autē ⁊ aniles fablas

teuuta. Exerce autē teipm ad pietatē. Nam corporal exercitatio ad modicū utilē ē. Pietas autē ad omnia utilis ē: pmissione habēs uite: q̄ nūc est et future. Fidelis sermo: et omni acceptione dignus. In hoc em̄ laboramus et malebimur q̄ speram⁹ in deū uiuū: qui ē saluator oim̄ hominū: maxime fidelium. Precipe hec et doce. Nemo adoleſcētia tuā cōtemnat: s̄ exemplū esto fidelium. i. in uerbo. in uersatione. i. caritate. in fide. in castitate. Dū uenio attēde lectioni. exhortationi doctrine. Noli negligere grāz q̄ in te ē: que data ē tibi p̄ prophetiā cū impositione manuum p̄sbitery. Nec meditare: in hijs esto: ut perfectus tuus manifest⁹ sit omnib⁹. Attende tibi et doctrine: instā i illis. Hoc em̄ faciēs. et teipsum saluū faciēs: et eos q̄ te audiūt.

Capitulum.

.V.

Seniores ne increpaueris: sed obsecra ut patrem. Iuuenes ut fr̄es. anas ut matres: iuueneculas ut sorores i omni castitate. Viduas honora: q̄ uere uidue sūt. Si qua at̄ uidua filios aut nepotes habet: discat primū domuz suam regere et mutua uicem reddere parentib⁹. Hoc em̄ acceptū ē coram deo. Que autē uere uidua ē et desolata speret in deū: et istet obsecrationib⁹ et orationib⁹ die et nocte. Nā que in delicijs ē: uiuēs mortua ē. Et hoc p̄cipue: ut irreprehensibiles sint. Si quis autē suoz et maxime domesticoz curā nō habet fidem negauit: et ē infideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annoz. que fuerit unius uiri uxor: i opibus bonis habens testimoniū: si filios educauit. si hospitio paupes recepit si sanctorū pedes lauit: si retributionem paciētib⁹ sūministrauit: si omne opus bonū subsecuta ē. Adulescentiores autē uiduas deuota. Cū em̄ luxuriate fuerint in cristo nubere uolunt: habentes damnationem: quia primaz fidez irritam fecerūt. Simul autē et ociose discunt circuire domos: non solum ociose sed et uerbose et curiose: loquētes que nō oportet. Nolo autē iuniores nubere. filios p̄ creare matres familias esse: nullam occasionem dare aduersario maledicti gracia. Jam enim quedam cōuerse sunt retro p̄ sathanan. Si quis fideles uiduas sūministrat illis ut nō grauet ecclesia: ut hijs que uere uidue sūt sufficiat. Qui bñ presūt p̄

sbitery duplici honore digni habeant: maxime q̄ laborāt in uerbo et doctrina. Dicit ei scriptura. Nō ifrenabis os boni triturati. Et dign⁹ ē oparius mercede sua. Aduers⁹ p̄sbitery accusationez noli recipe: nisi sub duob⁹ aut trib⁹ testib⁹. Peccātes corā omnib⁹ argue: ut et ceteri timorē habeāt. Testor coraz deo et xpo ihu et electis angelis: ut hec custodias sine p̄iudicio: nihil faciēs i alterā p̄tem declinādo. Manus cito nemī imposueris: neq̄ cōmunicaueris peccatis alienis. Teipm castuz custodi. Noli adhuc aquā bibere: s̄ modico uino utere p̄t̄ stomachū tuū et frequētes tuas infirmitates. Quorundaz hominum peccata manifesta sūt p̄cedentia ad iudiciū: quorūda autē subsequūt. Similit̄ et sc̄ta bona manifesta sūt: et q̄ aliter se habent abscondi nō possunt.

Capitulum.

.VI.

Quicūq̄ sūt sub iugo sui dominos suos omni honore dignos arbitretur: ne nomen dñi et doctrina blasphemet. Qui autē habent dños nō cōtemnant quia fratres sūt: sed magis seruiant quia fideles sūt et dilecti: q̄ beneficijs dei p̄ticipes sūt hec doce: et exhortare. Si q̄s aliter docet. et nō acquiescit sanis sermonibus dñi nostri ihu christi. et ei q̄ secundum pietatem ē doctrine: supbus nihil sciens s̄ languens circa questionez et pugnas uerborum ex quibus oriunt̄ inuidie. p̄tentiones. blasphemie. suspiciones male. cōflictationes hoim̄ mente corruptoz et qui ueritati priuati sūt: existimatiū questuz esse pietatez. Est autē quest⁹ magnus: pietas cū sufficiēcia. Nihil em̄ intulim⁹ in hūc mūdū (haut dubiū) q̄ nec auferre q̄b possumus: habētes autē alimēta et quib⁹ tegamur: hijs p̄tenti simus. Nāz q̄ uolūt diuites fieri. incidūt in tēptationez et i laqueū dyaboli et desideria mlt̄a iutilia et nociua: q̄ mergūt hoies in interitū et perditionē. Radix em̄ omnium maloz ē cupiditas: quā q̄dā appetētes errauerūt a fide: et infuerūt se dolorib⁹ mltis. Tu autē o homo dei hoc fuge. Sectaē uero iusticiam. pietatē. fidem. caritatē. paciēciam. māsuētudinē. Certa bonuz certamen fidei: p̄prehende uitā eternā: i q̄ uocat⁹ es et p̄fessus bonā p̄fessionē corā mltis testib⁹. Precipio tibi coram deo qui uiuificat oia et xpo ihu q̄ testimoniū reddidit sub p̄cio

pilato bonā cōfessionē: ut fues mādatum sine macula irrepēibile vsq; in aduētū dñi nri ihu xpi: quē suis tēporib; ostendet beatus et solus potēs rex regū et dominus dominātium: qui solus habet immortalitātē et lucem habitat inaccessibilem: quez null' hoīm vidit s; nec vidē potest: cui honor et imperiū ī sempiternum amen. Diuinitibus hui' seculi precipe nō sublimē sapē: neq; sperare in incerto diuiciāz sed in deo vno qui prestat nobis omnia habūte ad fruenduz: bene agre: diuites fieri ī bonis operibus: facile tribuere. cōmunicare: thesaurizare sibi fundamētum bonum in futuruz: ut apprehendant veram vitam. O thimothee depositum custodi: deuitās pphānas vocum nouitates et oppositiones falsi nominis sciencie: quā qdā pmittentes circa fidem exciderunt. Gracia tecum amen.

Explicit epistola prima ad thimotheum.
Incipit argumentū in epistolā secūdā.

Tem thimotheo scribit de exhortatione martirij et omnis regule veritatis: et quid futurum sit temporibus nouissimis .et de sua passione: scribens a roma.

Finit argumentum . Incipit epistola secūda ad thimothēū.

Aulus apostolus ihu xpi per voluntatem dei secūdū promissionem vite que est ī xpo ihesu. thimotheo carissimo filio: gracia et misericordia et pax a deo ptre nostro et xpo ihesu domino nostro. Gracias ago deo meo cui seruiō a progenitoribus meis in psciencia pura: q; sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimaz tuarum ut gaudio implear. Recordationem accipiens ei' fidei que est ī te nō ficta que et habitauit primuz in auia tua loide et m're tua eunice. Certus suz ego aut q; et in te ppter quā causam amoneo te ut resuscites grāz dei q; ē in te p impositionē manuū meaz. Nō em̄ dedit nobis deus

sp̄m timoris s; otutis et dilectōnis et sobrietatis. Noli itaq; erubescere testimoniū dñi nri ihu xpi neq; me victū ei': s; collabora euangelio p̄m otutē dei .q; nos liberauit et vocauit vocatōe sua sācta: n̄ scōz opa nra s; scōm ppositū suū et grām. q; data ē nobis ī xpo ihu añ tpa secularia. Manifestata ē aut nūc p illuminatōez saluatoris nri ihu xpi q; destruxit quidē mortē. illuminauit aut vitā et incorruptōem p euangeliū: in q; posuit sum ego p̄dicator et ap̄lus et mgr̄ gentiū. Ob quā causā etiā hec patior: s; nō p̄fūdor. Scio em̄ cui credidi: et cert' sum qz potēs ē depositū meū seruari ī illū diē. Formā habe sanorū verborū q; a me audisti ī fide et ī dilectōne ī ihu xpo. Bonū depositum custodi p sp̄m sāctū q; habitat ī nob'. Scis em̄ hoc q; auersi sūt a me oēs q; ī asya sūt: ex q; b; ē phigel' et h̄mogenes. Det misericōdiaz domi' onesifori domui: qz sepe me refrigerauit et cathenā meā n̄ erubuit: s; cū roma venisset solcite me q̄siuit et iuenit. Det illi dñs iuenire misericōdiam a deo in illa die. Et quanta ephesi misitruuit mihi tu meli' nosti. **Capitulum.** **II.**

Qui g' fili mi pfortae ī grā q; ē in xpo ihu: et q; audisti a me p multos tēstes hec p̄menda fidelibus hoīb; qui p̄donei erūt et alios docē. Labora sicut bonus miles xpi ihu. Nemo militās deo . implicat se negocijs seclarijs: ut ei placeat cui se pbauit. Nā et q; certat ī agone n̄ coronabit nisi legitime certauerit. Laborantem agricolā oportet primū de fructibus accipere. intellige q; dico: dabit em̄ tibi dñs ī omnibus intellectū. Memor esto dñm ihum xpm resurrexisse a mortuis ex semine dauid secūdū euangeliuz meū in q; laboro vsq; ab vltima quasi male operās: s; verbū dei nō est alligatū. Ideo omnia sustineo ppter electos: ut et ipi salutē psequēt q; ē ī xpo ihesu cum glā celesti. Fidelis sermo. Nā si cōmortui sumus. et cōiuuem': si sustinebimus et conregnabimus: si negauerimus et ille negabit nos: si non credimus ille fidelis permanet: negare seipsum nō potest. Idoc aut cōmoneo testificās corā deo. Noli cōtentere verb;: ad nihil em̄ vtile ē nisi ad subuersionem audientiu. Solcite aut cura teipm. pbabilē exhibere deo: operariū icōfusibile

recte tractantē verbū veritatis. Prophe-
na autē et inaniloquia deuota. Multū em̄ p-
ficiūt ad impietate: et p̄mo eoz ut cācer ser-
pit. Ex q̄bo ē h̄ymeneus et philetus: q̄ a veri-
tate exciderūt dicētes resurrectionē iā fa-
ctā: et subuerterēt quāsdā fidē. Sed firmū fū-
damentū dei stat: habēs signaculum hoc.
Cognouit dñs q̄ sūt ei: et discedat ab ini-
q̄tate oīs q̄ inuocat nomē dñi. In magna
autē domo nō solū sūt vasa aurea et argen-
tea. s; et lignea et fictilia: et quāda quidē i ho-
norē: quāda autē i contumeliā. Si quis ḡ emun-
dauerit se ab istis. erit vas i honorē sancti-
ficatū: et utile dño ab oē op̄ bonū paratū.
Iuuenilia autē desideria fuge: sectare vero
iusticiā. fidē. spem et caritatē et pacē cū hīs
q̄ inuocāt dñm de corde puro. Stultas autē
et sine disciplina quāstiones deuota: sciens qz
generāt lites. Seruū autē dñi non oportet
litigare: s; māsuētū esse ad oēs. docibiles.
patientē cū modestia corripientē eos q̄ re-
sistūt veritati: nequādo deus det illis penitē-
ciā ad agnoscendā veritatē. et resipiscant a
dyaboli laq̄is: a q̄ captiui tenentē ad ipsius
voluntatem. **Capitulum. III.**

Noc autē scito qz i nouissimis diebo.
instabūt tēpora piculosa: et erunt
hoīes seipos amātes. cupidi. ela-
ti. supbi. blasphemī. parētibo nō obediētes.
ingrati scelesti. sine affectōne sine pace. cri-
minatores. incōtinentes. immites. sine be-
nignitate p̄bitores. proterui. tumidi. ceci.
et voluptatū amatores. magisq̄ dei: habē-
tes specie3 quidē pietatis. virtutē autē eius
abnegantes. Et hos deuota. Ex hīs em̄ sūt
q̄ penetrāt domos et captiuas ducūt mlier-
culas oneratas peccatis. q̄ ducunt varijs
desiderijs: semp discētes. et nūq̄ ad sciēciā
veritatis pueniētes. Quēadmodū autē iā-
nes et mambres restiterūt moysi. ita et hī
resistūt veritati: hoīes corrupti mēte. re-
probi circa fide3: s; ultra nō p̄ficient. In-
sipientia em̄ eoz manifesta erit oibus: si-
cut et illoz fuit. Tu autē assecutus es meaz
doctrinā. institutionē. p̄positū. fidem lon-
ganimitatē. dilectionē. pacienciā p̄secutio-
nes passioēs: quālibet mibi facta sūt antiochie
iconio et listris. quales p̄secutioēs sustinui: et
ex omnib; eripuit me dominus. Et omnes
q̄ pie volūt viuere i x̄po ihu persecutionē

patientē. Mali autē hoīes et seductores p̄-
ficient in pei: errantes et in errorē mitten-
tes. Tu vero p̄mane in hīs que didicisti: et
credita sūt tibi: sciēs a quo didiceris. et qz
ab infātia sacras lrās nosti. que te possūt
instruere ad salutē p̄ fidē que ē in x̄po ihu.
Oīs ei scriptura diuinit̄ inspirata. utilis
ē ad docendū. ad arguendū. ad corripien-
dū. ad erudiendū in iusticia: ut p̄fectus sit
homo dei ab omne opus bonū instructus.

Capitulum.**.III.**

Qustificor corā deo et ihesu x̄po qui
iudicaturus est viuos et mortuos.
et aduentum ip̄i et regnū eius: pre-
dica verbuz. insta oportune imoportune.
argue. obsecra. increpa i omni paciencia
et doctrina. Erit em̄ tēpus cū sanā doctri-
nam nō sustinebūt: s; ab sua desideria coa-
cerbabūt sibi magistros prurientes auri-
bus: et a veritate quidē auditū auertēt. ad
fabulas autē cōuertent. Tu vero vigila. in
omnib; labora. opus fac euangeliste. mi-
steriū tuū imple: sobrius esto. Ego em̄ iaz
delebor: et tempus resolutionis mee instat.
Bonū certamen certavi: cursū cōsummaui:
fidem suauī. In reliquo reposita est mibi
corona iusticie: quā reddet mibi dñs i illa
die iustus iudex. Nō solū autē mibi: s; et hīs
q̄ diligūt aduentū eius. Festina ab me ve-
nire cito. Demas em̄ me reliq̄t diligēs hoc
seculum et abiit thessalonicā. crescēs in ga-
latiam. thitus i dalmaciā: lucas est mecū
solus. Marcū assume et adduc tecū: est em̄
mibi utilis in ministeriū. Thithicum autē
misi ephesum. Penulā quā reliqui troate.
apud carpū veniēs affer tecū et libros: ma-
rime at mēbranas. Alexander erarius mltā
mibi oñdit: reddet illi dñs scdm opa eius:
quē et tu deuota. Elalde ei resistit v̄bis n̄is.
In prima mea defēsiōne nemo mibi affuit
s; oēs me dereliquerūt: nō ill̄ reputet. Dñs
atē mibi assistit et p̄fortauit me ut p̄ me pre-
dicatio impleat: et audiāt oēs gētes qz libe-
rat⁹ sūt de ore leonis. Liberauit me deus ab
oī ope malo: et saluū faciet i regnū suū ce-
leste: cui glā i secula seculoz amē. Saluta
p̄scam et aqlaz: et onesifori domū. Erastus
remāsit corinthi: trophinum at reliq̄ ifir-
mū mileti. Festina añ h̄yemē venire. Sa-
lutāt te eubol⁹ et pubēs et linus et claudia:

et fratres omnes. Dñs ihesus xpc cum spū tuo. Gracia vobiscum amen.

Explicit epistola ad thimotheuz secunda.
Incipit argumentū in epistolā ad thituz.

Thutum cōmonefacit et instruit de cōstitutione p̄biterij et de spūali p̄uersatione et hereticis vitandis: q̄ traditionibus iudaicis credunt: scribēs ei a nicopoli.

Finit argumentū. Incipit epla ad thitū.

Thulus seruus dei aposto- lus autē ihesu xpi secundū fidem electoz dei et agnitio- nem veritatis. que secundū pietatez ē ī spem vite eter- ne: quā pmisit qui nō mē- titur deus an tēpora secularia. manifesta- uit autē temporibus suis verbum suum in p̄dicatione. que credita ē mihi secunduz p̄- ceptuz saluatoris nr̄i dei: thito dilecto filio secundum cōmunem fidē gracia et pax a deo patre et xpo ihesu saluatore nostro. Quis rei grā reliq̄ te crete ut ea q̄ d̄sūt corrigas: et p̄stituas p̄ ciuitates p̄biteros sic et ego disposui tibi si q̄s sine crimie ē vni? vxoris vir: filios habēs fideles nō ī accusatōe lu- xurie aut nō subditos. Oportet em̄ episco- pū sine crimine esse sicut dei dispensatorē: n̄ supbū nō iracundū nō vinolentū nō p̄cus- sorē. nō turpis lucri cupidū: s̄z hospitatez benignū. sobriū. iustū. factū. p̄tinentē. am- plectētem eū q̄ scdm̄ doctrinā ē fidelē s̄mo- nē: ut potēs sit exhortari ī doctrina sana: et eos q̄ p̄tradicūt arguē. Sūt em̄ multi etiā inobedientes. vaniloq̄ et seductores. maxi- me q̄ de circūcissione sūt q̄s oportet rebaz- gui: q̄ vniuersas domos subuertūt. docētes q̄ nō oportet turpis lucri grā. Dixit q̄baz ex illis p̄rius ipoz p̄beta. Cretezes semp mēdaces male bestie vētris pigri. Testimo- niū hoc vey ē. Quā ob causā increpa illos dure ut sani sint ī fide: nō intēdentes iudai- cis fabulis et mābatis hoīm auersantiū se a veritate. Oīa munda mūdis: coinq̄natis aut et infidelibz. nihil ē mundū: s̄z inq̄nate sūt eoz et mēs et p̄sciēcia. Cōfiteñt se nosce- deū factis aut negāt: cum sint abomiati et

incredibiles et ad oē opus bonū reprobi.

Capitulum

.II.

Thū aut loq̄re q̄ decēt sanā doctrinā. Senes ut sobrij sint: pudici. pru- dētes. sani ī fide: in dilectōe ī paciē- cia. An? similiter ī habitu sancto: nō crimi- natrices. nō multo vino fuitēs: bñ docē- tes ut prudētiāz doceāt. Adolecētulas: ut viros suos amēt: filios suos diligāt: pru- dētes. castas. sobrias domus curā habētes: benignas. subditas viris suis: ut non blas- phemēt ōbū dei. Iuuenes similiter hortare ut sobrij sint. In omībz teipm̄ p̄be exēplū bonoz opez: ī doctrina. ī integritate. ī gra- uitate. Clerbū sanū irrep̄hensibile: ut is q̄ ex aduerso ē vereat: nihil habēs malū di- cere de nob. Seruos dñis suis subditos esse ī omībz placētes: nō cōfdicentes. nō frau- dantes. s̄z ī omībz fidez bonā oñdentes: ut doctrinā saluatoris nr̄i dei ornēt ī omībz. Apparuit em̄ grā dei et saluatoris nr̄i oībz hoībz erudiēs nos: ut abnegantes īpietatez et sclaria desideria. sobrie et iuste et pie vīua- mus ī hoc seculo: expectātes beatā spem et aduētū glē magni dei et saluatoris nr̄i ihu xpi: q̄ dedit semetipsū p̄ nobis ut nos redi- meret ab omī iūqtate: et mūdaret sibi ip̄lm̄ acceptabilem sectatorē bonoz opez. Nec lo- quere et exhortare: et argue cum omni im- perio. Nemo te contemnat.

Capitulum

.III.

Ammone illos principibus et pote- statibz subditos esse: dicto obedire: ad omne opus bonū paratos esse: neminem blasphemare. nō litigiosos esse. sed modestos: omnem ostendentes māsuē- tudinem ad omnes homines. Gramus em̄ aliquando et nos insipientes. increduli. er- rantes. seruiētes desiderijs et voluptatibus varijs: in malicia et inuidia agentes: obibi- les. obientes inuicem. Cuz aut benignitas et humanitas apparuit saluatoris nostri dei non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis et renouationis spūsancti quē effudit ī nos habunde p̄ ihm̄ xpm̄ saluatorez nr̄m: ut iu- stificati grā ipsi? hēdesim? scdm̄ spez vite eterne. Fidelis s̄mo ē. Et de hīs volo te cō- firmare: ut curent bonis operibus preesse q̄ credūt deo. Nec sūt bona et utilia hoībz.

Stultas autē questionēs. ⁊ genealogias ⁊ contentiones ⁊ pugnas legis deuita. Sūt enim inutiles et vane. Pereticum hominē post vnam et secundam correptionem tēuita: sciens quia subuersus est qui eiusmodi est: et delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Cum misero ab te arteman aut thithicum: festina ad me venire nicopolim. Ibi enim statui hēmare. Zenam legisperitum et apollo sollicitē premitte: ut nihil illis desit. Discant autem nostris bonis operibus preesse ad vsus necessariōs: ut nō sint infructuosi. Salutant te q̄ mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gracia dei cū omnibz vobis amē.

Explicit epistola ad thitum. Incipit argumentum in epistolam ad philemonem.

Philemoni familiares literas facit. pro onesimo seruo eius: scribēs ei ab vrbe roma d̄ carcere per supra scriptum onesimum.

Explicit argumentum. Incipit epistola ad philemonem.

Paulus vinctus cristi ihesu ⁊ thimotheus fr̄: philemoni dilecto adiutori n̄ro. et apie sorori carissime ⁊ arcippo cōmilitoni nostro: ⁊ ecclesie que in domo tua est. Gracia vobis ⁊ pax a deo patre nostro: et domino ihesu christo. Gracias ago deo meo semper memoriaz tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam ⁊ fidem quaz habes in domino ihesu ⁊ i omnes sanctos: ut cōmunicatio fidei tue euidentis fiat in agnitione omnis operis boni in christo ihesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua: quia viscera sanctorum requieuerunt p̄ te frater. Propter quod multam fiduciā habens in christo ihesu imperandi tibi quod ab rem pertinet: propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut paulus senex nūc autem et vinctus ihesu christi: obsecro te pro meo filio quez genui in vinculis ones-

simo qui tibi aliquando inutilis fuit: nunc autem ⁊ mihi ⁊ tibi utilis: quem remisi tibi. Tu autē illum ut mea viscera suscipe. Quem volueram mecum detinere: ut p̄ te mihi ministraret i vinculis euangelij. Si ne consilio autem tuo nihil volui facere: uti ne velut ex necessitate bonum tuuz esset: sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te. ut eternum illū reciperes: iam non ut seruum sed pro seruo carissimum fratrem: maxime mihi. Quāto autem magis tibi: et in carne et i domo: Si ḡ habes me sociū: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam: ut nō dicam tibi q̄ et teipsum mihi debes. Ita frater ego te fruor in domo: refice viscera mea i xpo. Confidens d̄ obediēcia tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul autem ⁊ para mihi hospiciū: nā spero per orationes vestras me donare vobis. Salutatur te epafraas concaptiuus me⁹ in cristo ihesu: marcus aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gracia domini n̄ri ihesu cristi cum spiritu vestro amen.

Finis epistola ad philemonem. Incipit argumentum in epistolam ad hebreos.

In primis dicendum ē cur apostolus paulus in hac epla scribendo non seruauerit morem suum: ut vel vocabulum nomis sui vel ordinis describeret dignitatem. Dec causa est. q̄ ad eos scribēs qui ex circūcisione crederant q̄si gentium apostolus et nō hebreorū: sciens q̄ eorum supbiam. suamq̄ humilitatē ipse demonstrās: meritum officij sui noluit auferre. Nam simili modo etiā iohānes apostolus propter humilitatē in epistola sua. nomen suum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos cōscriptam hebraica līgua misisse: cuius sensuz et ordinem retinens lucas euangelista post excessum apostoli pauli greco sermone composuit.

Explicit argumentuz. Incipit epistola ad hebreos. Capitulum. .I.

Altiphazie multisq; nobis
olim deus loquens patribus
in prophetis: nouissime die
bus istis locutus est nobis in
filio quem constituit heredem
vniuersorum: per quem fecit et
secula. Qui cum sit splendor glorie. et figura
substantie eius. portansq; omnia verbo uer-
tutis sue purgationem peccatorum faciens: se-
det ad dexteram maiestatis in excelsis tanto
melior angelis effectus: quanto differentius
pre illis nomen hereditauit. Cui enim dixit
aliquando angelorum filius meus es tu ego ho-
die genui te: Et rursus. Ego ero illi in pa-
trem: et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum
introducitur primogenitum in orbem terre di-
cit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad
angelos quidem dicit. Qui facit angelos su-
os spiritus: et ministros suos flamma ignis
Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum
seculi: uirga equitatis uirga regni tui. Dile-
xisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea
unxit te deus tuus oleo exultationis per
participium tuum. Et tu in principio domine terra
fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi
peribunt tu autem permanebis: et omnes ut ve-
stimentum ueterascent. Et uelut amictum mu-
tabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es:
et anni tui non deficient. Ad quem autem ange-
lorum dixit aliquando sede a dexteris meis: quod
abusque ponam inimicos tuos scabellum pe-
dum tuorum: Nonne omnes sunt amministra-
torum spiritus: in ministerium missi prope
eos qui hereditatem capiunt salutis?

Capitulum .II.

Propterea habundantius oportet
obseruare nos ea que audiui-
mus: ne forte pereffluamus. Si enim qui
per angelos dictus est sermo factus est firmus
et omnis preuaricatio et inobediencia acce-
pit iustam mercedis retributionem: quo-
modo nos effugiemus si tantam neglexeri-
mus salutem? Que cum in incipit accepisset
enarrari per dominum: ab eis qui audierunt in
nos confirmata est: contestante deo signis
et portentis et varijs uirtutibus et spiritus
sancti distributionibus secundum suam uolu-
tatem. Non enim angelis subiecit deus orbem ter-
re futurum: de quo loquimur. Testatur est autem
in quodam loco quis dicens. Quis est homo
qui memor es eius: aut filius hominis quem uisi-

tas eius? Minuisti eum paulominus ab angelis:
gloria et honore coronasti eum: et constituisti
eum super opera manuum tuarum. Omnia subie-
cisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia ei sub-
iecit: nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem
necdum uidemus omnia subiecta ei. Cum autem quod mo-
dico quod angeli minoratus est uidemus in eis.
propter passionem mortis gloria et honore co-
ronatus: ut gratia dei per omnibus gustaret mor-
tem. Decebat enim eum propter quem omnia et per
quem omnia: quod multos filios in gloria adduxer-
at: auctorem salutis eorum per passionem consu-
mari. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur:
ex uno omnes. Propter quam causam non desu-
bit frater eos uocare dicens. Nunciabo nomen
tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te
Et iterum. Ego ero fides in eum. Et iterum. Ecce
ego et pueri mei: quos dedit mihi deus. Quia
et pueri communicauerunt carni et sanguini: et
ipse similiter participauit eisdem: ut per mor-
tem destrueret eum qui habebat mortis impe-
rium id est dyabolum: et liberaret eos qui timore
mortis per totam uitam obnoxij erant fuituti.
Nunc autem angelos apprehendit: sed semel abra-
he apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus
simulari: ut misericors fieret et fidelis po-
tifer ad deum: ut repropiciaret delicta populi.
In eo enim in quo passus est ipse et temptatus: po-
tens est et eis qui temptantur auxiliari.

Capitulum .III.

Unde fratres sancti uocationis cele-
stis participes. considerate aposto-
lum et pontificem professionis nostre israhel:
qui fidelis est ei qui fecit illum: sicut moyses
in omni domo eius. Amplioris enim glorie
iste pre moysese dignus est habitus: quanto au-
plioem honorem habet domus qui fabri-
cauit illam. Omnis namque domus fabricatur
ab aliquo. Qui autem omnia creauit. deus est.
Et moyses quidem fidelis erat in tota domo
eius tanquam famulus in testimonium eorum quod
dicenda erant: christus uero tanquam filius in do-
mo sua. Que domus sumus nos: si fiducia
et gloriam spei usque ad finem firmam reti-
neamus. Quapropter sicut dicit spiritus san-
ctus hodie si uocem eius audieritis nolite
obdurare corda uestra: sicut in exacerba-
tione secundum diem temptationis in deserto.
Ubi temptauerunt me presens ueri: probauer-
unt et uiderunt opera mea quadraginta annis.
Propter quod infensus fui generationi huic: et

dixi semp errat corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas: quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. **Alidete fratres:** ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo. **Sed** adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominati ut non obdureat quis ex vobis fallacia peccati. **Participes enim christi effecti sumus:** si tamen inicium substantie eius usque ad finem firmum retineamus: dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatone. **Quidam enim** audientes exacerbauere: sed non uniuersi qui perfecti sunt ab egipto per moysen. **Quibus autem** infensus est quadraginta annis: **None** illi qui peccauerunt: quorum cadavera prostrata sunt in deserto. **Quibus autem** iuravit non introire in requiem ipsi: nisi illis qui increduli fuerunt. **Et videmus** quia non potuerunt introire in requiem ipsi propter incredulitatem. **Ca. III.**

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimet aliquis ex vobis deesse. **Etenim** et nobis nunciatum est quemadmodum et illis: sed non profuit illis sermo auditus non admixtus fidei ex hijs qui audierunt. **Ingreдемur enim** in requiem quam credimus: quemadmodum dixit. **Sicut** iuravi in ira mea: si introibunt in requiem meam. **Et quidem** opibus ab institutione mundi perfectis: dixit enim quodam loco die septima sic. **Et requieuit deus die septima** ab omnibus operibus suis. **Et in isto rursum.** **Si** introibunt in requiem meam. **Quoniam** ergo superest introire quosdam in illam: et hijs quibus prioribus annuntiatum est non introierunt propter incredulitatem: ite terminat die quendam hodie in dauid dicendo. **post tamen temporis sicut** supradictum est: hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. **Nam** si eis ihesus requiem prestisset: nunquam de alia loqueretur post hac die. **Itaque** relinquit sabbatismum pro populo dei. **Qui enim** ingressus est in requiem eius: etiam ipse requieuit ab operibus suis sicut et a suis deus. **Festinemus ergo** ingredi in requiem illam: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. **Cluius est enim** sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti: et ptingens usque ad diuisionem anime ac spiritus. **copaguz** quibus ac medullarum: et discretorum cogitationum et intentionum cordis. **Et non est** ulla creatura inuisibilis in conspectu eius: omnia autem nuda

et aperta sunt oculis eius: ad quem nobis sermo. **Habentes ergo** pontificem magnum qui penetravit celos ihesum filium dei: teneamus spei nostre confessionem. **Non enim** habemus pontificem qui non possit copati infirmitatibus nostris: temptatum autem pro omnibus pro similitudine absque peccato. **Abeamus ergo** cum fiducia ad thronum gratie eius: ut misericordiam consequamur. et gratiam inueniamus in auxilio oportuno

Capitulum. V.

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in hijs qui sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. **Qui condolere** possit hijs qui ignorant et errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: et propterea debet quemadmodum pro populo. ita et etiam pro semetipso offerre pro peccatis. **Nec quisquam** sumit sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam aaron. **Sic** et christus non semetipsum clarificauit ut pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum. **Filius meus** es tu: ego hodie genui te. **Quemadmodum** et in alio loco dicit. **Tu es sacerdos** in eternum secundum ordinem melchisedech. **Qui in diebus** carnis sue preces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum facere a morte. cum clamore valido et lacrimis: offerens: exauditus est pro sua reuerencia. **Et quidem** cum esset filius dei didicit ex hijs qui passus est obedientiam: et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne: appellatur a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. **De** quo nobis grandis sermo et interpretabilis ab dicendum: quoniam imbecilles estis facti ad audiendum. **Etenim** cum deberetis magistri esse propter tempus: rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordij sermonum dei: et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. **Omnis enim** qui lactis est particeps: experis est sermonis iusticie. **Paruum enim** est. **Perfectorum autem** est solidus cibus: eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali. **Ca. VI.**

Quia propter intermittentes inchoationis christi sermones ad perfectiones eius feramur: non rursum iacentes fundamentum penitencie ab operibus mortuis. et fidei ad deum. **baptismatum doctrine.** impositionis quoque manuum. ac resurrectionis mortuorum: et iudicij eterni. **Et hec** faciemus: siquidem permiserit deus. **Impossibile enim**

est eos q̄ semel s̄c̄ illuminati. gustauerūt etiā
 donū celeste. ⁊ participes facti sūt spūsan-
 cti: gustauerūt nihilomin⁹ bonū dei v̄bz.
 virtutesq̄ scl̄i v̄turi. ⁊ plap̄si sūt: rursus
 renouari ad penitēciā: rursū crucifigētes
 sibi metip̄is filiū dei: ⁊ ostētui habētes. Ter-
 ra em̄ sepe venientē sup se bibēs ymbrē et
 germinās herbā oportunā illis a q̄bo colit-
 tur accipit b̄ndictionē a deo: p̄ferēs autē ⁊
 spinas ac tribulos reproba ē et maledicto
 p̄rima: cui⁹ p̄sumatio ī cōbustionē. Cōfi-
 dim⁹ autē de vobis dilectissimi meliora ⁊ vi-
 ciniōra saluti (tāet̄si ita loq̄mur) Nō em̄ ī
 iustus ē de⁹ ut obliuiscat̄ operis v̄ri ⁊ dile-
 ctiois quā ostēdistis ī noīe ip̄i⁹: q̄ m̄stra-
 stis scl̄is ⁊ m̄stratis. Cupim⁹ at̄ vnūquēq̄
 v̄m eādē ostētare sollicitudīez ad expletō-
 nē spei vsq̄ ī finē ut nō segnes efficiamini:
 v̄ez imitatores eoz q̄ fide ⁊ paciēcia here-
 ditabūt p̄missioēs. Abrahe nāq̄ p̄mittēs
 de⁹. qm̄ neminē habuit p̄ quē iuraret maio-
 rē: iurauit p̄ semetip̄m dicēs. nisi b̄ndicēs
 b̄ndicam tibi et multiplicās multiplicabo
 te: ⁊ sic longanimiē ferēs adeptus ē repro-
 missionē. Doies em̄ p̄ maiorē sui iurant: ⁊
 om̄s p̄trouersie eoz finis ad p̄firmatōnē.
 ē iuramētū. In q̄ habūdātī volēs de⁹ ostē-
 tere pollicitatōis heredibz īmobilitatē p̄si-
 lij sui. inēposuit iusiurādū: ut p̄ duas res ī-
 mobiles quibz īpossibile ē mentiri deuz.
 fortissimū solatiū habeam⁹ qui p̄fugimus
 ad tenēdaz p̄positā spem: quā sicut ancho-
 ram habem⁹ aīe tutā ac firmā ⁊ incedentē
 vsq̄ ad interiora velaminis: vbi p̄cursor p̄
 nobis introijt ihs sc̄dm ordinem melchise-
 tech. pontifex factus īeternum.

Capitulum. VII.

Sic em̄ melchisech rex salē sacer-
 dos dei sūmi qui obuiāuit abrahe
 regresso a cete regū: et b̄ndixit ei:
 cui ⁊ decimas omniū diuisit abrahaz: p̄ri-
 mum q̄dem q̄ interpretat̄ rex iusticie: deī:
 de autē ⁊ rex salem qd̄ ē rex pacis: sine p̄re.
 sine m̄re. sine genealogia neq̄ iniciū dīez
 neq̄ sinez vite habēs: assimilatus autē filio
 dei manet sacerdos ī perpetuū. Intuemini
 autē quāt⁹ sit hic: cui ⁊ decimas dedit de p̄ci-
 puis abrahā patriarcha. Et quidē de filiis
 leui sacerdotiū accipientes. mandatū ha-
 bent decimas sumere a populo secūndū le-
 gem id ē a fr̄ibus suis: quāq̄ ⁊ ipsi exierūt

de lumbis abrahe. cui⁹ autē generatō nō an-
 numerat̄ in eis. decimas sumpsit ab abra-
 ham: ⁊ hūc q̄ habebat repromissiones b̄n-
 dixit. Sine vlla autē p̄tradictione qd̄ min⁹
 est a meliore benedict̄. Et hic quidēz deci-
 mas moriētes hoīes accipiūt: ibi autē cōte-
 stat̄ quia viuit. Et ut ita dictū sit p̄ abra-
 ham: ⁊ leui: q̄ decimas accepit decimat⁹ ē.
 Abhuc em̄ in lūbis p̄ris erat: qm̄ obuiāuit
 ei melchisech. Si ḡ p̄sumatio p̄ sacerdoti-
 um leuiticum erat: p̄plus em̄ sub ip̄so legē
 accepit: quid adhuc necessariū fuit secūndū
 ordinēz melchisech aliū surgere sacerdo-
 tem ⁊ nō secūndū ordinē aaron dici: Trāsla-
 to em̄ sacerdotio: necesse ē ut ⁊ legis trāsla-
 tio fiat. In quo em̄ hec dicunt̄ de alia tri-
 bu ē: de qua nullus altario p̄sto fuit. Ma-
 nifestū em̄ est q̄ ex iuda ortus sit dñs nr̄:
 in qua tribu nihil de sacerdotibz locutus ē
 moyses. Et amplius abhuc manifestū est.
 si secūduz similitudinē melchisech exur-
 gat alius sacerdos q̄ nō sc̄dm legem māda-
 ti carnalis factus ē: sed sc̄dm virtutē vite
 insolubilis. Contestat̄ enī: quoniā tu es sa-
 cerdos īeternū sc̄dm ordinē melchisech.
 Reprobatio quidēz sit p̄cedentis mandati
 p̄pter infirmitatē ei⁹ ⁊ inutilitatē. Nihil ei
 ad perfectum adduxit lex. Introductō ve-
 ro melioris spei p̄ quā p̄rimam⁹ ad deū: et
 quātū ē. nō sine iureiurādo. Alij quidē sine
 iureiurādo sacerdotes facti sūt: hic autē cū
 iureiurādo p̄ eū q̄ dixit ad illū. Iurauit do-
 mi⁹ ⁊ nō penitebit eū: tu es sacerdos īet-
 ernū. Intantū melioris testamēti sponsor fa-
 ctus ē ihs. Et alij quidē plures facti sūt sa-
 cerdotes idcirco q̄ morte phiberēt̄ perma-
 nē: hic autē eo q̄ maneat īeternū sēpiternū
 habet sacerdotiū. Unde ⁊ saluare īperpetuū
 potest accedēs p̄ semetip̄s ad deū: semp vi-
 uēs ad inēpellandū p̄ nobis. Talis enī te-
 cebat ut nobis esset pontifex: sāctus. īno-
 cens. īpollutus. segregatus a peccatori-
 bus ⁊ excelsior cel̄ fact⁹. Qui nō habet ne-
 cessitatē quotidie quē admoduz sacerdotes
 prius p̄ suis delictis hostias offerre: deīde
 p̄ populo. Hoc enī fecit semel seip̄s offerē-
 do. Lex enī hoīes constituit sacerdotes ī-
 firmitatem habentes: sermo autē iurisiu-
 randi qui post legem est. filium īeternuz
 perfectum.

Capitulum VIII.

Capitulū aut sup ea q̄ dicunt. **T**alem habem? pontificē: q̄ cōsedit in dextera sedis magnitudis ī celis sāctorū mīster. ⁊ tabernaculū veri: qd̄ fixit de⁹ ⁊ nō homo. **D**is enī pontifex ad offerendū munera ⁊ hostias p̄stituit. **E**nī necesse ē et hūc habere aliqd̄ qd̄ offerat. **S**i ḡ esset sup terrā: nec esset sacerdos cū esset q̄ offerrent secūdū legē munera q̄ exemplari ⁊ umbre deseruiūt celestium: sicut responsū ē moysi cū p̄sumaret tabernaculū. **V**ide inq̄t omīa facito scdm̄ exēplar: qd̄ tibi ostensū ē ī mōte. **N**ūc aut meli⁹ fortitus ē mīsteriū q̄nto ⁊ melioris testamēti mediator ē: qd̄ ī meliōribus repromissionibus sāctitū ē. **N**az si illud pri⁹ culpa vacasset: nō utiq; scd̄i locus inq̄reret. **A**ituperās ei eos dicit. **E**cce dies veniēt dicit dñs: ⁊ p̄sumabo sup domū isrl̄ et sup domū iuda testamentū nouū: nō scdm̄ testamentū quod feci p̄ribus eorū ī die q̄ ap̄prebendi manuz eorū ut educerē illos de t̄ra egipti: quoniam ip̄i nō pm̄aserūt ī testamēto meo: ⁊ ego neglexi eos dicit domin⁹. **Q**uia hoc ē testamentū qd̄ disponā domui isrl̄ p̄ dies illos dicit dñs. **D**āto leges meas ī mēte eorū ⁊ ī corde eorū supscribā eas: ⁊ ero eis ī deū: ⁊ ip̄i erūt mibi ī ppl̄m. **E**t nō docebit unusq; p̄ximū suū ⁊ unusq; fr̄atrem suū dicēs p̄gnosce dñm: qm̄ oēs sciēt me a minore vsq; ad maiore: qz̄ p̄pici⁹ ero inq̄tatibus eorū. ⁊ peccatorū eorū iaz nō memorabor. **D**icēdo aut nouū: veterauit prius. **Q**uod aut antiq̄tur ⁊ senescit: prope īteritum est. **C**apitulum **.IX.**

Habuit q̄dem ⁊ prius iustificatōnes culture: ⁊ sanctū seculare. **T**abernaculū enī factū est primū. in q̄ erāt candelabra ⁊ mensa ⁊ p̄positio panū qd̄ dicit̄ sancta: p̄ velamentū at̄. scdm̄ tabernaculum qd̄ dicit̄ sancta sanctorū aureū habēs thuribulum ⁊ archam testamenti circūtectā ex omī parte auro: in q̄ urna aurea habens māna. ⁊ virga aaron q̄ fronduerat. ⁊ tabule testamenti: superq; eā cherubin gl̄e obumbrantia p̄piciatoriū: de quibus non est modo dicendū p̄ singula. **D**ñs vero ita cōp̄positis. ī priori q̄tez tabernaculo semp̄ introibāt sacerdotes sacrificiorū officia p̄sumantes: in secūdo aut̄ semel in anno solus pontifex nō sine sanguine quez offerret p̄ sua ⁊ populi ignorantia: hoc significante spū

sancto. nōdum p̄palatam esse sanctorū vias adhuc priore tabernaculo habente statū. **Q**ue parabola ē t̄pis instantis: iuxta quā munera ⁊ hostie offerunt̄ q̄ nō possūt iuxta p̄scienciā p̄fectum facē seruientē: solūmodo in cibis ⁊ potibus ⁊ ī varijs baptismatibus ⁊ iusticijs carnis: vsq; ad t̄pus correctōnis impositis. **C**ristus aut̄ assistens p̄ntifex futurorū bonorū p̄amplius ⁊ p̄fectius tabernaculū nō manufactū id ē nō huius creatōnis: neq; p̄ sanguinez hircorū aut vitulorū sed p̄ p̄prium sanguinem introiuit semel ī sancta: eterna redemptōe iuenta. **S**i enī sāguis hircorū ⁊ thaurorū ⁊ cinis vitule aspersus inq̄natos sāctificat ad emūdatōnem carnis: q̄nto magis sanguis xp̄i q̄ p̄ sp̄m̄ sanctū semetipsū obtulit immaculatū deo emūdauit p̄scienciam nr̄az ab opibus mortuis ad seruiendū deo viuenti. **E**t ideo noui testamenti mediator ē: ut morte incedente in redemptōem eaz p̄uaricatōnū. q̄ erant sub priori testamento: repromissionem accipiāt q̄ vocati sūt eterne hereditatis. **U**bi enī testamētū: mors necesse ē incedat testatoris. **T**estamētū ei ī mortuis p̄firmatū ē. **A**lioquin nōdū valet: dū viuūt q̄ testatus ē. **U**nī nec primuz q̄tez sine sanguine dedicatū ē. **L**ecto ei oī mādato legis a moyse uniuerso ppl̄o: accipiens sāguinē vitulorū ⁊ hircorū cū aqua ⁊ lana coccinea ⁊ p̄sopo: ip̄m q̄ librū ⁊ oēm populū asp̄xit dicens. **H**ic sanguis testamēti: qd̄ mandauit ad vos deus. **E**t iā tabernaculū ⁊ omīa vasa mīsterij sanguine similiē aspersit. **E**t oīa pene ī sanguine scdm̄ legē mūdant̄: ⁊ sine sanguinis effusione non fit remissio. **N**ecesse est ergo exemplaria quidem celestium hīs mundari: ipsa autem celestia melioribus hostijs q̄ istis. **N**on enim in manufacta sancta ihs̄ introijt exemplaria verorū: s; ī ip̄m celū: ut appareat nūc vultui dei p̄ nobis. **N**eq; ut sepe offerat semetipsū: quē admodum pontifex intrat in sancta p̄ singulos annos in sanguine alieno. **A**lioquin oportebat eum frequenter pati ab origiē mundi. **N**unc autem semel in cōsumatioē seculorū. ad destitutionem peccati p̄ hostiā suam apparuit. **E**t quemadmoduz statutū ē hoībus semel mori. post hoc autem iudicium: sic et xp̄c semel oblatus est ad multorū exhauriēda peccata: secūdo sine peccato

apparebit omnibus expectantibus se in salutem per fidem. **Capitulum. X.**

Umbram ei habes lex futurorum bonorum non ipsam ymaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostijs quas offerunt indefinenter: nunquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine thaurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingredies mundum dicit. Hostiam et oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi. Olocustomata et per peccatum non tibi placuerunt. Tunc dixi. Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: ut faciam deus voluntatem tuam. Superius dices quod hostias et oblationes et olocustomata et per peccatum noluisti. nec placita sunt tibi que secundum legem offeruntur. tunc dixi ecce venio. ut faciam deus voluntatem tuam: auferat primum ut sequens statuatur. In qua voluntate sanctificati sumus: per oblationem corporis christi ihesu semel. Quis quidem sacerdos pro isto est quotidie ministrans: et eas de sepe offerens hostias que non possunt auferre peccata. Dic autem unam per peccatis offerens hostiam in septem sedet in dextera dei: de cetero expectans donec ponant inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatio consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos et spiritus sanctus. Postquam ei dixit. Hoc autem testamentum quod testabor ad illos per dies illos dicit dominus dando leges meas in cordibus eorum et in membris eorum subscribam eas: et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio: iam non est oblatio per peccatum. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine christi quam iniciavit nobis vitam novam et viuentem. per velamentum id est carnem suam: et sacerdotem magnum super domum dei: accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi coram a conscientia mala: et abluti corpus aqua munda: teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis enim est qui repromisit. Et consideremus inuicem in prouocatione caritatis et bonorum operum: non transferentes collationem nostram (sicut consuetudinis est) quibusdam sed consolantes: et tantomagis quanto videritis appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam noticiam veritatis iam non relinquimus per pec-

catis hostia: terribilis autem quedam expectatio iudicij et ignis emulatio: que consumptura est aduersarios. Irrita quis faciens legem moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: quantomagis putatis deteriora mereri supplicia que filium dei contulcauerit. et sanguinem testamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. et spiritui gratie contumeliam fecerit. Scimus enim que dixit. Mihi vindicta: ego retribuam. Et iterum. Quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus dei viuentis. Rememorami autem pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum: et in altero quidem obprobrijs et tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter perversarij effecti. Nam et vinctis compassi estis: et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram: que magnam habet remunerationem. Paciencia enim vobis necessaria est: ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquatulumque que venturus est veniet et non tardabit: iustus autem me ex fide viuunt. Quod si subtraxerit se: non placebit anime mee. Nos autem non sumus subtractionis filij in perditione sed fidei in acquisitionem anime.

Capitulum. XI.
Et autem fides sperandarum substantiarum argumentum non apparentium. In hac enim testimonium persecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse seculo verbo dei: ut ex inuisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam abel quam cayn obtulit deo: per quam testimonium consecutus est esse iustus: testimonium prohibente muneribus eius deo: et per illam defunctus. adhuc loquitur. Fide enoch translatus est ne videret mortem: et non inueniebatur: quod transtulit illum dominus. An translationem testimonium habuit placuisse deo. Si ne fide autem impossibile est placere deo. Credere ei oportet accedentem ad deum quod est: et iniquitatis se remunerator sit. Fide. noe responso accepto de hijs que adhuc non videbantur. mentes aptauit archam in salutem domus sue: per quam danauit mundum: et iusticie que per fidem est heres est institutus. Fide. que vocatur abraham obediuit in locum exire quem accepturus erat in hereditate: et exijt nesciens quo iret. Fide

demorat? ē i fra r̄promissiois tanq̄ i alie-
na: i casulis habitādo cū ysaac ⁊ iacob co-
heredibz r̄promissiois eiusdē. Expectabat
ei sūbamenta habentē ciuitatē: c' artifex ⁊
conditor de'. Fide. ⁊ ip̄a sara sterilis virtu-
tē in p̄ceptione seminis accepit. etiaz p̄ter
tēpus etatis: qm̄ fidelē credidit esse eum q̄
r̄promiserat. Propt̄ qd̄ ⁊ ab vno orti sūt:
⁊ hoc emortuo tanq̄ sidera celi i multitu-
diem: ⁊ sicut arena q̄ ē ad oram maris in-
numerabil'. Juxta fidez defūcti sūt oēs isti
nō acceptis repromissioibz: s; alonge eas
aspiciētes ⁊ salutātes: et p̄fitentes qz pere-
grini ⁊ hospites sūt sup̄ terrā. Qui em̄ hoc
dicūt: significāt se patriā iquirē. Etli q̄dez
ip̄si meminisset d̄ q̄ exierūt: habebāt utiqz
temp' reuertēdi. Nūc aut̄ meliorē appetūt:
id ē celestem. Ideo nō cōfūdīt deus. vocari
deus eoz. Parauit em̄ illis ciuitatē. Fide.
obtulit abrahā ysaac cū tēptaret: ⁊ vnige-
nitū offerebat in q̄ susceperat repromissio-
nes ad quē d̄c̄m ē. qz in ysaac vocabit̄ tibi
semē: arbitrās qz ⁊ a mortuis suscitare po-
tēs ē deus. Unde eū ⁊ i parabolam accepit.
Fide. ⁊ de futuris benedixit ysaac iacob et
esau. Fide. iacob moriēs siglos filioz io-
seph b̄ndixit: ⁊ adorauit fastigiū virge ei?
Fide. ioseph moriēs de p̄fectioē isrl̄ memo-
rat? ē: ⁊ de ossibz suis mādauit. Fide. moy-
ses natus occultat? ē mensibz tribz a parē-
tibus suis eo q̄ vidissent elegantē infantē:
⁊ nō timuerūt regis edictū. Fide. moy-
ses grādis factus negauit se esse filiū filie pha-
raonis: magis eligēs affligi cū ip̄lo dei: q̄
tēporalis peccati habere iocūditatē: maio-
res diuitias existimās thesauro egiptioz
imperii xpi. Aspiciebat em̄ i remuneratō-
nē. Fide. reliq̄t egiptū: nō verit? animosi-
tatē regis. Inuisibile em̄ tanq̄ vidēs susti-
nuit. Fide. celebrauit pascha ⁊ sāguis effu-
sionē: ne q̄ vastabat p̄mitiua tāgeret eos.
Fide. trāsierūt mare rubz tanq̄ p̄ aridam
terrā: qd̄ experti egiptij duorati sūt. Fide.
muri hiericho corruerūt circuitu diez se-
ptem. Fide. raab meretrix nō perijt cū in-
credulis: excipiens exploratores cū pace.
Et qd̄ adhuc dicā: Deficiet em̄ me t̄pus e-
narrantē. de geteon. barach. samson. iepte
dauid. samubel. ⁊ alys p̄phetis: q̄ p̄ fidē vi-
cerūt regna. opati sūt iusticiāz: adepti sūt
repromissiones. Obturauerūt ora leonuz:

extinzerūt impetū ignis. Effugarūt aciez
gladij: p̄ualuerūt de ifirmitate: fortes sc̄ti
sūt in bello. Castra verterūt exteroz: acce-
perūt mulieres de resurrectione mortuos su-
os. Alij aut̄ distenti sūt nō suscipiētes re-
tēptionē: vt meliorē iuenirēt resurrectio-
nē. Alij vero ludibria ⁊ verbera experti i-
sup ⁊ vincula ⁊ carceres: lapidati sūt secti
sūt tēptati sūt: i occisioē gladij mortui sūt.
Circueit̄ i melotis i pellibz caprinis: egē-
tes. angustiati. afflicti. q̄bz dignus nō erat
mūd? i solitudinibz errātes. i montibz. ⁊
speluncis ⁊ i cauernis terre. Et h̄j oēs tē-
stimonio fidei pbati n̄ acceperūt repromi-
ssionē: deo p̄ nob̄ meli' aliqd̄ p̄uidēte: vt n̄
sine nobis p̄sumarenē. **Ca. XII.**

Ideoqz et nos tantā habentes im-
positā nubē testiū: deponētes omē
pondus et circūstans nos peccatū
p̄ paciēciāz curram? ad p̄positū nob̄ certa-
men. aspicientes in auctorem fidei. ⁊ cōsū-
matorem ihesū: qui proposito sibi gaudio
sustinuit crucē. confusione cōtempta atqz
in dextera sedis dei sedet. Recogitate enim
eum qui talem sustinuit a peccatoribz ad-
uersum semetipsum cōf̄dictionem: vt ne
fatigemini animis vestris deficientes. Nō-
dum em̄ vsqz ad sanguinem restitistis ad-
uersus peccatū repugnantes: ⁊ obliti estis
consolationis que vobis tanq̄ filijs loqui-
tur dicens. Fili mi noli negligere discipli-
nam domini: neqz fatigeris dum ab eo ar-
gueris. Quē em̄ diligit d̄ns castigat: flagel-
lat aut̄ omnē filiū quē recipit. In discipli-
na pseuerate. Tanq̄ filijs vob̄ offert se de?
Quis em̄ filius quez nō corripit pater: Qz
si extra disciplinā estis. cui? participes fa-
cti sūt omēs: ergo adulteri ⁊ nō filij estis.
Deinde p̄res q̄dem carnis n̄re eruditores
habuimus: ⁊ reuerbamur eos. Nū multo
magis obtemperabim? p̄ri spiritū ⁊ viue-
mus: Et illi q̄dē i tpe paucorū diez secūdū
volūtātē suā erudiebāt nos: hic aut̄ ad id
qd̄ vtile ē i recipiendo sanctificatōem ei?
Om̄s aut̄ disciplina i p̄nti q̄dem videt̄ nō
esse gaudij: s; meroris: postea aut̄ fructū
pacatissimū exercitatis per eam reddet iu-
sticie. Propter quod remissas manus ⁊ so-
luta genua erigite: et gressus rectos faci-
te pedibus v̄ris. vt nō claudicans quis er-
ret: magis aut̄ sanet̄. Pacē sequimini cum

T. 1009

omnibus et sanctimoniam: sine qua nemo ui-
debit deum. **C**ontemplantes ne quis desit gratie dei:
ne que radix amaritudinis sursum germinans
impediat: et per illam inquinetur multi. **N**e
quis fornicator aut prophanus ut esau: qui
propter unam escam vendidit patriam suam. **S**ci-
tote enim: quoniam et postea cupiens hereditare
benedictionem reprobatus est. **N**on enim inuenit
penitentiae locum: quando cum lacrimis inquisi-
set eam. **N**on enim accessistis ad tractabilem et
accessibilem ignem et turbinem. et caliginem et
procellam et tube sonum et vocem verborum: quam
audierunt excusauerunt se ne eis fieret obuius.
Non enim portabant quod dicebant: etsi bestia te-
tigerit montem lapidabit. **E**t ita terribile
erat quod uidebant. **M**oyses dixit. **E**xterritus
sum et tremebundus. **S**ed accessistis ad sanctum mon-
tem et ciuitatem dei uiuatis hierusalem celestem. et
multorum milium angelorum frequentiam. et ecclesiam
promissionum qui descripti sunt in celis: et iudices
omnium deum et spiritus iustorum perfectorum. et testamē-
ti noui mediatorum iesum: et sanguinis aspersi-
onem. melius loquentem quam abel. **E**libete ne re-
cusatis loquentem. **S**i enim illi non effugerunt
recusantes eum qui super terram loquebatur. multo
magis nos qui de celis loquentem nobis auertimus:
cuius uox mouit terram tunc: nunc autem repromit-
tit dicens. adhuc semel: et ego mouebo non
solum terram sed et celum. **Q**uod autem adhuc semel di-
xit: declarat mobilium translationem tanquam fa-
ctorum: ut maneant ea que sunt imobilia. **I**taque
regnum imobile suscipientes habemus gratiam: pro
qua fruamur placentes deo cum metu et reue-
rentia. **E**t enim deus noster ignis consumens est.

Capitulum. XIII.

Quod caritas fraternitatis maneat in uo-
bis: et hospitalitatem nolite obliui-
sci. **P**er hanc enim placuerunt quidam an-
gelus hospitio receptis. **M**emoretur uictorum tam-
quam simul uincti: et laborantium tanquam et ipsi in
corpore morantes. **D**onorabile concubium in
omnibus: et thorus immaculatus. **F**ornicatores
enim et adulteros iudicabit deus. **S**unt mores
sive auaricia: contenti precibus. **I**psa enim dixit.
Non te deseram neque derelinquam: ita ut confidenter
dicamus. **D**ominus mihi adiutor est: non timebo
quod faciat mihi homo. **M**emoretur prepositorum
uorum qui uobis locuti sunt uerbum dei: quorum in-
tuentes exitum uersationis imitamini fidem.
Ihesus christus heri et hodie: ipse et in secula. **D**octri-
nis uariis et peregrinis nolite abduci. **O**pti-

mum est enim gratia stabilire cor: non escis que non
profuerunt ambulatibus in eis. **D**abemus autem altae-
re que edere non habent potestatem que taberna-
culo deseruiunt. **Q**uorum enim animalium inferi san-
guis pro peccato in sancta pro pontifice: horum
corpora cremantur extra castra. **P**ropter quod
et iesus ut sanctificaret pro suo sanguine pro-
prium extra portam passus est. **E**xeamus igitur ab eum ex-
tra castra: improperium enim portantes. **N**on enim
habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram
inquirimus. **P**er ipsum ergo offeramus hostiam lau-
dis spiritus deo: id est fructum labiorum conscientium
eius. **B**eneficiencie autem et communionis nolite
obliuisci. **T**alibus enim hostijs promeretur deus.
Obedite prepositis uestris: et subiaceat eis.
Ipsi enim uigilant quasi rationem pro animabus uestris
reddaturi: ut cum gaudio hoc faciant: et non
gemetes. **H**oc enim non expedit uobis. **O**rate
pro nobis. **C**onfidimus enim quod bonam conscientiam
habemus: in omnibus bene uolentes conuersari.
Amplius autem deprecor uos hoc facere: quod ce-
lerius restituar uobis. **D**eus autem pacis que
eduxit de mortuis pastorem magnum ouium
in sanguine testamenti eterni dominum nos-
trum iesum christum. appetat uos in omni bono ut fa-
ciatis eius uoluntatem: facientes in uobis quod
placeat coram se pro iesu christo: cui est gloria in se-
cula seculorum amen. **R**ogo autem uos fratres:
ut sufferatis uerbis solatijs. **E**t enim pro paucis
scripsi uobis. **C**ognoscite fratrem uestrum the-
motheum dimissum: cum que si celeriter uenerit uide-
bo uos. **S**alutate omnes prepositos uestrorum et omnes
sanctos. **S**alutat uos de ytaliam fratres. **G**ratia cum
omnibus uobis amen.

**Explicit epistola ad hebreos. Incipit prefatio
beati hieronimi presbiteri in librum actuum
apostolorum.**

Quod anit psalmista: ambulabit
in uirtutibus in uirtutes. **P**ost
apostoli pauli epistolas du-
bium uno uobis uolumine transla-
tas. domnion et rogacione ca-
rissimi. actus apostolorum appellitis ut trans-
feram in latinum: que libris nulli dubium est a luca
anthioceno arte medico. que postea iherusalem
paulo apostolo christi factus est discipulus fuisse
editum. **C**eruices premit imposta sepius one-
ris magnitudo: quia studia inuidorum repre-
hensione digna putant ea que scribimus.
Illorum nunquam obio et detractio. inuante
christo meum silebit eloquium. **L**ucas igitur

antiochenis. natione sirus. cuius laus in euāgelio canit. apud antiochiā medicine artis egregius. et apostolorū xp̄i discipul⁹ fuit: postea usq; ad cōfessionem paulum secutus apostolum. sine crimine in uirginitate permanens. deo maluit seruire. Qui octoginta et quatuor annos etatis agens in bithina obiit plenus spiritu sancto: quo instigante in achaie partibus euangeliū scribens. grecis fidelibus incarnationem domini fidei narratione ostendit: eundem q; ex stirpe dauid descendisse monstrauit. Cui non immerito scribendorum actuum apostolorum potestas i ministerio datur: ut deo in deum pleno. et filio perditionis extincto. oratioē ab apostolis facta. sorte dominice electionis numerus compleret: sic q; paulum consumationem apostolicis actibus daret. q̄d̄iu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus et requirētibus deum breui uolui ostendere simone: q̄d̄ plurius aliqd fastidietibus p̄didisse: sciens q; operantem agricolā oportet de suis fructibus edere. Quem ita diuina subsecuta est gracia: ut non solum corporibus sed etiam animabus. eius proficeret medicina.

Explicit prefatio . Incipit liber actuum apostolorum. **Capitulum.** .I.

Diximus quidem sermone feci de omnibus o theophile que cepit ihesus facere et docere: usq; in diem qua precipiens apostolis per sp̄m sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit seipsum uiuū post passionem suam in multis argumentis. per dies quadraginta apparens eis: et loquens de regno dei. Et cōuolens precepit eis ab hierosolimis ne discederēt. sed expectarent promissionem patris quam audistis inquit per os meum: quia iohannes q̄dem baptizauit aqua: vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui cōuenerant interrogabant eum dicentes. Domine: si in tēpore hoc restitues regnum israhel: Dixit autē eis. Nō est uestrum nosse tempora vel momenta q̄ pater posuit i sua potestate: sed accipietis

uirtutem superuenientis spiritus sancti in uos: et eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudea et samaria. et usq; ad ultimū terrę. Et cū hoc dixisset: uidentibus illis eleuatus ē: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumq; intuerent in celum euntem illum: ecce duo uiri astiterunt iuxta illos i uestibus albis: qui et dixerunt. Viri galilei quibus statis aspicientes in celum: Sic ihesus qui assumptus ē a uobis in celum: sic ueniet q̄z admodū uidistis eum euntem in celū. Tūc reuersi sunt hierosolimaz a monte qui uocatur oliueti qui ē iuxta hierusalem: sabbati habens iter. Et cum introissent in cenaculum. ascenderunt ubi manebat petrus et iohannes et iacobus et andreas philippus et thomas bartholomeus et matheus iacobus alphi et symon zelotes et iudas iacobi. Iij omnes erant p̄seuerantes unanimes i oratione cum mulieribus et maria matre ihu: et fratribus ei⁹. In diebus illis exurgēs petrus i medio fratrum dixit. Erat autē turba hominum simul fere centum uiginti. Viri fratres: oportet implere scripturam quam predixit spiritus sanctus per os dauid de iuda qui fuit dux eorum qui cōprehenderūt ihm qui cōnumeratus erat i nobis: et sortitus est sortem ministerij hui⁹. Et hic quidem possedit agrū de mercede iniquitatis: et suspensus crepuit medi⁹: et diffusa sunt omnia viscera eius. et notum factum ē omnibus habitantibus hierusalem: ita ut appellaretur ager ille lingua eorum acheldemach. hoc est ager sanguinis. Scriptum est enī i libro psalmorum. Fiat commoratio eorum deserta: et non sit qui habitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex hijs uiris qui nobiscum sūt congregati in omni tempore quo intrauit et exiuit inter nos domin⁹ ihesus incipiēs a baptismo iohannis. usq; i diebus qua assumptus ē a nobis: testem resurrectionis eius nobiscum fieri unū ex istis. Et stauerūt duos: ioseph q̄ uocatur barsabas. q̄ cognominatur iustus: et mathiā. Et orātes dixerūt. Tu dñe q̄ corda nosti oim: ostende quē elegeris ex hijs duobus unū accipere locū ministerij hui⁹ et aplatus: de q̄ preuaricat⁹ ē iudas ut abiret i locū suū. Et ceciderunt sortes eis. Et cecidit sors sup mathiā: et anumeratus est cum undecim apostolis.

Capitulum .II.

Ut bū pplerent dies penthecostes: erāt oēs parit̄ in eodē loco. Et factus ē repente de celo sonus. tanq̄ adueniētis spūs uehemētis: et repleuit totā domū ubi erant sedentes. Et apparuerūt illis dispertite lingue tanq̄ ignis: sebitq; supra singulos eorū. Et repleti sūt oēs spūs sancto et ceperūt loq̄ varijs linguis put spūs sanctus dabat eloq̄ ill. Erāt aut̄ i iherl̄m habitētes iudei viri religiosi: ex oī natōe q̄ sub celo ē. Facta at̄ hac voce puenit mltitudo et mēte pfusa ē: qm̄ audiebat unusq; lingua sua illos loq̄ntes. Stupebāt aut̄ oēs: et miraban̄ dicētes. Nōne ecce oēs isti qui loquunt̄ galilei sūt? Et quō nos audiuim? unusq; linguam nr̄az i q̄ nati sum? Parthi et medi et elamite. et q̄ hitant mesopotamiā. iudeā. et capadociā. pontū. et asyā. frigiā. et pampiliā. egiptū et ptes libie. q̄ ē circa cyrenen. et aduene romani: iudei q̄ et psellit̄ cretes et arabes: audiuim? eos loquētes nr̄is linguis magnalia dei. Stupebāt aut̄ oēs: et miraban̄ adinuicē dicētes. Quidnāz vult hoc esse? Alij aut̄ irritentes dicebāt: qz musto pleni sūt isti. Stās autē petr? cū undecim leuauit vocē suā: et locutus ē eis. Viri iudei et q̄ hitatis iherl̄m uniuersi hoc vob notū sit: et aurib; p̄cipite v̄ba mea. Nō em̄ sicut vos estimatis hū ebrij sūt: cū sit hora diei tertia. Sed hoc ē qd̄ dictū ē p̄ p̄ham iohel. Et erit in nouissimis dieb; dicit dñs effūdaz de spū meo sup oēs carnem. Et p̄phetabūt filij v̄ri et filie v̄re: et iuuenes v̄ri visiones videbunt: et seniores v̄ri somnia sōniabūt. Et q̄tē sup suos meos et acillas meas i dieb; ill' effundā de spū meo et p̄habūt: et dabo prodigia i celo sursum et signa i t̄ra deorsū: sāguinē et ignem et vaporē fumi. Sol p̄uertē i tenebras et luna i sāguinē: anq̄ veiat dies dñi magn? et manifest?. Et oīs q̄cunq; inuocauerit nomen dñi salu? erit. Viri israhelice. audite verba hec. Ihm nazarenū vix approbatū a deo i vob stutib; et prodigijs et signis q̄ fecit de? p̄ illū i medio v̄ri sicut vos scitis: hūc definitō cōsilio et p̄sciēcia dei traditū p̄ manus iniquorū. affigentes iteremistis. Quē deus suscitauit solutis dolorib; iherl̄ni: iuxta qd̄ impossibile erat teneri illuz ab eo. Dauid enim dicit in eum. Prouidebā dominum i conspectu meo semp: qm̄ a dexteris ē mibi

ne cōmouear. Propter hoc letatus est cor meum et exultauit lingua mea: insuper et caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animā meā in iherl̄no: nec dabis sanctum tuūz videre corruptionē. Notas mihi fecisti vias vite: replebis me iocūditate cum facie tua. Viri fratres: liceat audēter dicere ad vos de patriarcha dauid quoniam defunctus est. et sepultus ē: et sepulcrū eius est apud nos vsq; in hodie: num diem. Propheta igit̄ cum esset et sciret quia iureiurādo iurasset illi de? de fructu lumbi eius sedere super sedem ei?: prouidens locutus est de resurrectione xp̄i: qz neq; derelictus est i iherl̄no: neq; caro eius vidit corruptionem. Hunc ihesum resuscitauit deus: cuius omnes nos testes sum?. Dexterā igitur dei exaltatus. et promissione spiritus sancti accepta a patre: effudit hoc donū quod vos videtis et auditis. Non enim dauid ascendit in celum. Dicit autē ipse. Dixit dominus domiō meo sede a dexteris meis: donec ponā inimicos tuos scabellum pedum tuorū. Certissimi sciat ergo oīs domus isrl̄: qz et dñm eū et xp̄m fecerit deus hūc ihm quem vos crucifixistis. Hūc aut̄ auditis cōpuncti sūt corde: et dixerūt ad petr? et ad reliq; ap̄los. Quid faciem? viri fratres: Petrus aut̄ ad illos: penitēciā iqt̄ agite. et baptize? unusq; v̄m i noīe ihu cristi i remissionē peccatorū v̄rorū: et accipietis donū spūs sancti. Vobis em̄ ē repromissio et filijs v̄ris: et oīb; q̄ longe sūt q̄scūq; aduocauerit dñs de? nr̄. Alijs eciaz verbis plurimis testificatus ē: et exhortabāt eos dicēs. Saluamī a generatione ista praua. Qui ḡ receperūt smonez eius baptizati sūt: et apposite sūt i die illa aīe circiter tria milia. Erāt aut̄ pseuerantes i doctrina ap̄ostolorū: et cōmunicatōe fractōis panis. et oratōib;. fiebat aut̄ oī aīe timor. Multa q̄ prodigia et signa p̄ ap̄los i iherl̄m fiebāt: et metus erat magnus i vniuersis. Omnes eciam qui credebāt erant pariter: et habebant omnia cōmunia. Possessiones et substantias vendebant: et diuidebāt illa omīb; put cuiq; op̄erat. Quotidie q̄ p̄durantes vniuersim i templo et frangētes circa domos panem. sumebāt cibum cum exultatōe et simplicitate cordis: collaudātes deū et habentes graciā ad omnem plebez. Dñs

autem augebat qui salui fierent quotidie in idipsum.

Capitulum .III.

Petrus autem et iohannes ascendebat in templum: ab hora orationis nona. Et quidam vir qui erat claudus ex utero matris sue baiulabat: quem ponebant quotidie ad portam templi que dicitur speciosa: ut peteret elemosinam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset petrum et iohannes, incipiens introire in templum: rogabat ut elemosinam acciperet. Intuens autem in eum petrus cum iohanne dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit. Argentum et aurum non est michi: quod autem habeo hoc tibi do. In nomine ihesu christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa manu eius: tertia alleuauit eum: et protinus consolidate sunt bases eius et platee. Et exiliens stetit et ambulabat: et inuenit cum illis in templum: ambulans et exiliens et laudans deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem: et laudantem deum. Cognoscebant autem illum: quod ipse erat qui ad elemosinam sedebat ad speciosam portam templi. Et impleti sunt stupore et extasi: in eo quod contigerat illi. Cum viderunt autem petrum et iohannem cucurrerunt omnis populus ad eos ad porticum qui appellatur salomonis stupetes. Quibus autem petrus: respondit ad populum. Viri israelite quod miramini in hoc, aut nos quod ituemini: quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus abraham et deus ysaac et deus iacob. Deus patrum nostrorum glorificauit filium suum ihesum: quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem presbyteri iudicantis illo dimitti. Quos autem sanctum et iustum negastis: et petistis virum homicidam donari vobis: auctorem vero vite interfecistis. Quem deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sumus: et in fide nominis eius hunc quem vos videtis et nostis confirmavit nomen eius: et fides que per eum est dedit integram sanitatem ista in conspectu omnium vestrum. Et nunc fratres scio quod per ignoranciam fecistis: sicut et principes vestri. Deus autem qui pronuntiavit per omnes prophetas pati christum suum: sic impleuit. Penitemini igitur et conuertimini ut deleatur peccata vestra: ut cum venerint tempora refrigerij a conspectu domini et miserit eum qui predicat est vobis ihesum christum: quem oportet quidem celum recipere usque in tempora restitutionis omnium que locutus est deus per sanctos suos a seculo prophetarum. Moyses quidem dixit. Quonia prophetarum suscitabit vobis dominus deus vestester de fra-

tribus vestris: tanquam me ipsum audietis iuxta omnia quecumque locutus fuerit vobis. Erat autem omnis anima que non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe. Et omnes prophete a samuel et deinceps qui locuti sunt annunciauerunt dies istos. Quos estis filij prophetarum et testamenti: quod disposuit deus ad patres nostros dicens ad abraham. Et in semine tuo benedicent omnes familie terre. Et vobis primus deus suscitans filium suum misit eum benedictorem vobis: ut conuertat se unusquisque a nequicia sua.

Capitulum .IIII.

Locutionibus autem illis ad populum. superuenerunt sacerdotes et magistratus templi et saducei. dolentes quod docerent populum et annunciarerunt in ihesum resurrectionem ex mortuis. et iecerunt in eos manus: et posuerunt eos in custodia usque in crastinum. Erat autem iam vespera. Multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt. et factus est numerus eorum quicquid milia. Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribe in hierusalem: et annas princeps sacerdotum. et cayphas. iohannes. et alexander. et quotquot erant de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio interrogabant. In qua virtute aut in qua nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus spiritu sancto petrus. dixit ad eos. Principes populi et seniores: si nos hodie iudicamur in beneficio hominis infirmi in quo iste saluus factus est: notum sit omnibus vobis et omni plebi israel quod in nomine domini nostri ihesu christi nazareni quem vos crucifixistis quem deus suscitauit a mortuis. in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificatio: que factus est in caput anguli: et non est in alio aliquo saluo. Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus: in quo oporteat nos saluos fieri. Quibus autem petri instantiam et iohannis: perturbato quod homines essent sine litteris et yteote ammirabant: et cognoscebant eos quoniam cum ihesu fuerant. Quibus quibus videntes stantem cum eis qui curatus fuerat: nihil poterant conuincere. Iusserunt autem eos foras ex consilio secedere: et conferebant adiuuicem dicentes. Quid faciemus hominibus istis? Quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus hierusalem. Manifestum est: et non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum: comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos: benedixit: ne omnino loquerentur

neq; docerent in nomine ihu. **Petrus** vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum. iudicate. Non enim possumus quod vidimus et audivimus non loqui. **At** illi minantes dimiserunt eos: non inveniētes quomodo punirent eos propter populum: quia omnes clarificabant id quod factum erat in eo quod acciderat. **Annorum** enim erat amplius quadraginta homo: in quo factum fuerat signum istud sanitatis. **Dimissi** autem venerunt ad suos: et annūciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixerant. **Qui** cum audissent: unanimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt. Domine tu qui fecisti celum et terram mare et omnia que in eis sunt: qui spiritu sancto per os patris nostri david pueri tui dixisti. Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania: astituerunt reges terre et principes convenerunt in unum: adversus dominum et adversus christum eius convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum iherosolimam quem unxisti herodes et pontifex pilatus cum gentibus et populis israel: facere quod manus tua et consilium tuum decreverunt fieri. **Et** nunc domine respice in minas eorum: et da suis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod manus tua extendas ad sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui ihu. **Et** cum orassent motus est locus in quo erant congregati: et repleti sunt omnes spiritu sancto: et loquebantur obumbrati cum fiducia. **Multitudinis** autem credentium erat cor unum et anima una: nec quisquam eorum quod possidebat aliquid suum esse dicebat: sed erant illi omnia communia. **Et** virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis ihu christi domini nostri: et gratia magna erat in omnibus illis. **Neque** enim quisquam egenus erat inter illos. **Quot** quidem enim possessores agrorum aut domorum erant: vendentes asseriebant pretia eorum que vendebant: et ponebant ante pedes apostolorum. **Diuidebat** autem singulis prout cuiusque opus erat. **Joseph** autem qui cognominatus est barsabas ab apostolis. quod est interpretatum filius consolacionis. leuitas cyprius genere cum haberet agrum vendidit eum: et attulit pretium et posuit ante pedes apostolorum. **Ca. V.**

Ubi autem quidam nocte ananias cum saphira uxore sua vendidit agrum: et fraudavit de pretio agrum partem uxore sua: et asserens partem quidam. ad pedes apostolorum posuit. **Dixit** autem petrus ad ananiam Anania cur temptavit sathanas cor tuum

metiri te spiritu sancto: et fraudare de pretio agrum: Nonne manes tibi manebat: et venditum in tua erat potestate: Quare posuisti in corde tuo hanc rem: Non es mentitus hominibus sed deo. **Audies** autem ananias hec verba: cecidit et expiravit. **Et** factus est timor magnus super omnes qui audierunt. **Surgentes** autem iuvenes amoverunt eum: et efferentes sepelierunt. **Factum** est autem quasi horarum trium spatium: et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiit. **Redit** autem ei petrus. **Dic** mihi mulier si tanti agrum vendidisti. **At** illa dixit Ecce tanti. **Petrus** autem ad eam. Quid utique pervenit vobis temptare spiritum domini: Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium: et efferent te. **Confestim** cecidit ante pedes eius: et expiravit. **Intrantes** autem iuvenes inveniunt illam mortuam: et extulerunt et sepelierunt ad virum suum. **Et** factus est timor magnus in universa ecclesia: et in omnes qui audierunt hec. **Per** manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe. **Et** erant unanimiter omnes in porticu salomonis. **Ceterorum** autem nemo audebat se coniungere illis: sed magnificabat eos populus. **Magis** autem augebatur credentium multitudo in domino viro ac mulierum: ita ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis ac grabatis ut veniente petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum et liberarentur ab infirmitate. **Concurrerat** autem et multitudo vicinarum civitatum iherosolime. afferentes egros et vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur omnes. **Exurgens** autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant qui erant heresis saduceorum repleti sunt zelo: et iniecerunt manus in apostolos: et posuerunt eos in custodia publica. **Angelus** autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educes eos dixit. **Ite**: et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vite huius. **Qui** cum audisset introierunt diluculo in templum: et docebant. **Adveniens** autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium. et omnes seniores filiorum israel et miserunt ad carcerem ut adducerentur. **Cum** autem venisset minister et apertum carcere non inveniissent illos: reversi nunciaverunt dicentes. **Carcerem** quidem invenimus clausum cum omni diligentia: et custodes stantes ante ianuas: apertis autem neminem invenimus. **Et** cum audierunt hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum: ambigebat de illis quidnam fieret. **Adveniens** autem

quod ecce viri quos posuistis in carceribus sunt in templo stantes: et docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris: et adduxit illos sine vi. Timebant enim populum ne lapidarentur. Et cum adduxissent illos: statuerunt in concilio. Et interrogauit eos princeps sacerdotum dicens. Precipiendo precipimus vobis ne doceretis in isto nomine: et ecce replestis hierosolymam doctrina vestra: et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. Respondens autem petrus et apostoli dixerunt. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Deus primum nostrorum suscitauit iesum: quem vos interemistis suspendentes in ligno. Hunc principem deus et saluatorem exaltauit dextera sua ad dandam penitentiam israel et remissionem peccatorum: et nos sumus testes horum verborum: et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum audisset discipulorum: et cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio phariseus nomine gamaliel legis doctor honorabilis uniuersae plebi: iussit foras ad breue homines fieri. Dixitque ad illos. Viri israelitae attendite vobis super hominibus istis: quod acturi sitis. An hos enim dies extitit theodas dicens se esse aliquem: cui concessit numerus virorum circiter quadringentorum: quod occisus est et omnes qui credebant ei dissipati sunt: et redacti ad nihilum. Post hunc extitit iudas galileus in diebus professionis: et auertit populum pro se. Et omnes qui quater persenserunt ei dispersi sunt: et ipse periit. Et nunc itaque dico vobis: discedite ab hominibus istis. et sinite illos. Quia si est ex hominibus consiliu hoc aut opus. dissoluetur: si vero ex deo est non poteritis dissolue: ne forte et deo repugnetis videamus. Consenserunt autem illi: et prouocantes apostolos ceciderunt denunciantes eis ne amplius loquerentur in nomine iesu: et dimiserunt eos. Et illi quatenus ibant gaudentes a conspectu concilii: quia digni habiti sunt pro nomine iesu contumelias pati. Omnia autem haec non cessabant in templo et circa domos docentes: et euangelizantes christum iherosolymis. **Capitulum. VI.**

In diebus autem illis crescente numero discipulorum factum est murmur grecorum aduersus hebreos: eo quod despicerent in ministerio quotidiano viduae eorum. Quouocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt. Non est equum nos derelinquere verbum dei: et ministrare mensis. Considerate fratres viros ex vobis boni testimonij seque plenos spiritu sancto et sapientia: quos constituamus: super hoc opus. Nos vero oratio-

ni et ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt stephanum virum plenum fide et spiritu sancto: et philippum et procorum et nicolaum aduenam antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum apostolorum: et orantes imposuerunt eis manus. Et verbum domini crescebat: et multiplicabatur numerus discipulorum in hierosolyma valde. Multa etiam facta sunt a stephano in nomine domini: et magis credebatur ei. Stephanus autem plenus gratia et fortitudinis faciebat prodigia et signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga quae appellabatur libertinorum et cyrenensium et alexandrinorum. et eorum quae erant a cecilia et asya disputantes cum stephano: et non poterant resistere sapientiae et spiritui quem loquebatur: propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia. Tunc sumiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemiae in moysen et deum. Comouerunt itaque plebem et seniores et scribas: et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in conciliu: et statuerunt falsos testes qui dicerent. Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum et leges audiuimus enim eum dicentem: quia iesus nazarenus hic destruet locum istum: et mutabit traditiones. quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio: viderunt faciem eius tanquam faciem angeli. Dixit autem princeps sacerdotum stephano si haec ita se haberent. Qui ait. **Capitulum. VII.**

Uri fratres et patres audite. Deus gloriae apparuit patri nostro abrahae cum esset in mesopotamia priusquam moraretur in charran: et dixit ad illum. Exi de terra tua et de cognatione tua: et veni in terram quam monstrauero tibi. Tunc exiit de terra chaldeorum: et habitauit in charran. Et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum in terram istam: in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius pro ipso: cum non haberet filium. Locutus est autem ei deus. quod erit semen eius accola in terra aliena: et fuituti eos subiciet et male tractabunt eos annis quadringentis et triginta: et gentem cui fuerint iudicabo ego dicit dominus. Et pro haec eribunt: et deseruient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: et sic genuit ysaac et circumcidit eum die octauo:

et ysaac iacob: et iacob duodecim patriarchas
 Et patriarche emulantes ioseph vendiderunt in
 egiptum: et erat deus cum eo. Et eripuit eum ex
 omnibus tribulationibus eius: et dedit ei gratiam
 et sapientiam in conspectu pharaonis regis egi-
 ptiorum: et constituit eum prepositum super egiptum
 et super omnem domum suam. Venit autem fames in
 universam egiptum et chanaan et tribulatio
 magna: et non inveniabant cibos pres nri.
 Cum audisset autem iacob esse frumentum in egi-
 pto misit pres nros p m: et in scdo cognit
 e ioseph a fratribus suis: et manifestatum est
 pharaoni gen eius. Mittens autem ioseph ac-
 cersivit patrem suum: et oem cognationem suam
 in animabus septuagintaquibus. Et descendit
 iacob in egiptum: et defunctus est ipse et patres
 nri. Et translati sunt in sichen: et positi sunt in
 sepulcro quod emit abraham p cio argenti a fi-
 liis emor filij sichen. Cum autem appropinquaret
 tempus pmissionis quas confessus erat deus
 abrahe crevit plus et multiplicat e in egi-
 pto: quoad usque surrexit alius rex in egipto qui
 non sciebat ioseph. Sic circumveniens genus
 nrm afflixit pres nros: ut exponerent infan-
 tes suos ne vivificarent. Eodem tpe natus e
 moyses: et fuit gntus deo: qui nutritus est tribu
 mensibus in domo pns sui. Exposito autem illo
 sustulit eum filia pharaonis: et nutrit eum
 sibi in filium. Et eruditus e moyses omni sa-
 piencia egiptiorum: et erat potens in verbis et in
 opibus suis. Cum autem impleret ei quadragin-
 ta annorum tempus: ascendit in cor eius ut vi-
 sitaret fratres suos filios isrl. Et cum vidisset
 quendam iniuriam patientem vidicavit illum:
 et fecit ultores ei qui iniuriam sustinebat pculso
 egiptio. Existimabat autem intelligere fratres:
 quoniam deus p manu ipsi daret salutem illis.
 At illi non intellexerunt. Sequenti vero die
 apparuit illis litigantibus: et reconciliabat eos
 in pace dicens. Viri: fratres estis. Ut quod noce-
 tis alterutrum: Qui autem iniuriam faciebat
 primo: repulit eum dicens. Quis te constituit
 principem et iudicem super nos: Numquid interfi-
 cere tu me vis. quemadmodum interficisti he-
 ri egiptium: Fugit autem moyses in vbo isto:
 et factus e advena in terra madian: ubi gene-
 ravit filios duos. Et expletis annis quadra-
 ginta: apparuit illi in deserto motis syna an-
 gelus in igne flammae rubi. Moyses autem videns
 admiratus e visum. Et accedente illo ut delibera-
 ret: facta e ad eum vox dñi dicens. Ego sum deus

prim tuorum: deus abraham. deus ysaac. et deus
 iacob. Tremefactus autem moyses: non audebat
 deliberae. Dixit autem illi deus. Solue calciamentum
 pedum tuorum. Locum enim in quo stas terra sancta
 est. Quis vidi afflictionem populi mei qui est in egi-
 pto: et gemitum eorum audivi: et descendi liberae
 eos. Et nunc veni mittam te in egiptum. Tunc
 moyses quem negaverunt dicentes quod te constituit
 principem et iudicem: hunc deus principem et re-
 deptorem misit cum manu angeli qui apparuit
 illi in rubo. Sic eduxit illos faciens prodigia
 et signa in terra egipti et in rubro mari: et in de-
 serto annis quadraginta. Sic est moyses qui dixit
 filiis isrl. Prophetam suscitabit vobis deus de
 fratribus vestris: tanquam meipsum audietis. Sic est qui
 fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur
 ei in monte syna et cum patribus nris: qui accepit ver-
 ba vite dare nobis. Cui noluerunt obedire
 pres nri: sed repulerunt et auersi sunt cordibus
 suis in egiptum: dicentes ad aaron. Fac nobis
 deos qui precedant nos. Moysi enim huic qui eduxit
 nos de terra egipti: nescimus quod factum sit ei.
 Et vitulum fecerunt in diebus illis. et obtulerunt ho-
 stiam simulacro: et letabantur in opibus manuum
 suarum. Convertit autem eos deus: et edidit eos ser-
 vire milicie celi: sicut scriptum est in libro pro-
 phetarum. Numquid victimas aut hostias obtu-
 listis mihi annis quadraginta in deserto domus isrl:
 Et suscepistis tabernaculum moloch et sibus
 dei vestri rempham. figuras quas fecistis adorare
 eos: et transferam vos trans babilonem. Taberna-
 culum testimonij fuit cum patribus nris in deserto sicut
 disposuit illi deus loquens ad moysen: ut
 faceret illud secundum formam quam viderat. Quod et
 iduerunt suscipientes pres nri cum ihu in pos-
 sessionem gentium: quos expulit deus a facie prim
 nrorum usque in diebus david. Qui invenit gratiam
 ante deum: et percipit ut inveniret tabernaculum deo
 iacob. Salomon autem edificavit illi domum.
 Sed non excelsus in manufactis habitat: sicut
 per prophetam dicit. Celum mihi sedes est: terra autem
 scabellum pedum meorum. Quam domum edificabi-
 tis mihi dicit dominus: aut quod locus requetiois
 mee est: Nonne manus mea facit hec omnia:
 Dura ceruice et incircumsi cordibus et auribus:
 vos semper spiritu sancto restitistis: sicut
 pres vstri et vos. Quae prophetarum non sunt pre-
 cuti patres vestri: Et occiderunt eos qui
 prenunciabant de adventu iusti: cuius vos
 nunc proditores et homicidae fuistis: qui ac-
 cepistis legem in dispositione angelorum

et nō custodistis. Audientes autē hec disse-
cabatur cordibz suis: et stridebant tētibz in
eum. Cū autē esset plenus spūs sancto. inten-
dens in celū vidit gloriā dei: et ih̄m stantē
a dextris dei. Et ait. Ecce video celos aper-
tos: et filiū hominis stantē a dextris virtutis
dei. Exclamātes autē voce maḡ cōtinuēnt
aures suas: et impetuz fecerūt vnanimiter
in eū. Et eicientes eū ex̄ ciuitatē lapida-
bāt: et testes deposuerūt vestimēta sua sec̄
petes adolescentis: q̄ vocabat̄ saulus. Et
lapidabāt stephanū inuocātē et dicentem.
Dñe ih̄u suscipe spūm meū. Positis autē
genubz: clamauit voce maḡ dicens. Dñe:
ne statuas illis hoc peccatū. Et cū hoc di-
xisset: obdormiuit ī dño. **Capitulum VIII.**
Saulus autē erat p̄sentis neci ei?
Facta est autē in illa die p̄secutio
magna in ecclia q̄ erat hierosoli-
mis: et om̄es dispersi sūt p̄ regiōes iudee et
samarie p̄ter ap̄los. Curauerunt autē ste-
phanū viri timorati: et fecerūt planctum
magnū sup eum. Saulus autē deuastabat
ecclesiā: p̄ domos intrās et trabēs viros ac
mulieres: trahēbat in custodiā. Igit̄ q̄ disp̄-
si erāt p̄trāsibāt euāgelizantes verbū dei.
Philippus autē descendens in ciuitatē sama-
rie p̄dicabat illis xp̄m. Intēdebant autem
turbe h̄is q̄ a philippo dicebātur vnanimi-
ter audientes: et vidētes signa q̄ faciebat.
Multi em̄ eoz q̄ habebāt spūs immūdos:
clamātes voce magna exiebāt. Multi autē
paraliticī et claudi curati sunt. Factuz est
ḡ gaudiū magnū in illa ciuitate. Erat autē
quidaz nomine symon qui ante fuerat in
ciuitate magus seducens gentem samarie
dicens se esse aliquem magnū: cui auscul-
tabāt om̄es a minimo vsqz ad maximum
dicentes: hic est virtus dei q̄ vocat̄ maḡ.
Attendebant autē eū: p̄pter q̄ multo tempe-
magicis suis demētasset eos. Cū vero cre-
didissent philippo euangelizanti de reḡ dei.
in nomine ih̄u xp̄i baptizabantur viri ac
mulieres. Tūc symon et ip̄e credidit: et cuz
baptizatus eēt adhibebat philippo. Uidēs
etiā siḡ et virtutes maximas fieri: stupēs
ammirabatur. Cū autē audissent ap̄li qui
erāt in hierosolimis qz recepisset samaria
verbū dei: miserūt ad eos petz et iohānem.
Qui cū venissent orauerūt p̄ ipsis: vt acci-
perēt spūm sanctū. Nōdū em̄ ī quēqz illoz

venerat: sed baptizati tm̄ erāt in nomine
dñi ih̄u. Tūc imponebant man̄ sup illos:
et accipiebāt spūm sanctum. Cū vidisset autē
symon qz p̄ imposicōnem manus ap̄loz
daret̄ spūm sanctus: obtulit eis pecuniā di-
cens. Date et mihi hāc potestatem: vt cui-
cūqz imposuero manus accipiat spūm san-
ctum. Petrus autē dixit ad euz. Pecunia
tua tecū sit in p̄ditōnem: qm̄ donū dei exi-
stimasti pecuniā possideri. Non em̄ tibi ps
neqz fors in smone isto. Cor em̄ tuū nō est
rectū corā deo. Penitētiā itaqz age ab hac
neq̄cia tua: et roga deū si forte remittatur
tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enim
amaritudinis et obligatōe iniquitatis video
te esse. Rñdēs autē symon dixit. Precamini
vos p̄ me ad dñm: vt nihil veniat sup me
hoz q̄ dixistis. Et illi q̄c̄ testificati et locu-
ti verbū dñi redibāt hierosolimā: et mltis
regiōibz samaritanozū euangelizabant.
Angelus autē dñi locutus ē ad philippum
dicens. Surge: et vade cōtra meridianum
ad viā q̄ descēdit ab iherl̄m in gazam: hec ē
desta. Et surgēs abiit. Et ecce vir ethiops
eunuchus potēs cādacis regine ethiopū:
q̄ erat sup om̄es gazas ei? venerat adorare
in iherl̄m: et reuertebat̄ sedēs sup currū suū
legensqz ysaiam p̄phetam. Dixit autē spūs
philippo. Accede: et adiunge te ad currum
istū. Accurrēs autē philippus: audiuit euz
legentē ysaiā p̄ham et dixit. Putasne itel-
ligis q̄ legis? Qui ait. Et quōd possū: si nō
aliqs̄ oñderit mihi? Rogauitqz philippū vt
ascēderet: et sederet secū. Locus autē scriptu-
re quaz legebat erat hic. Tāqz ouis ab oc-
cisionē duct? est: et sicut agn? corā tōtēte se
obmutescit sine voce: sic nō apuit os suū.
In humilitate indicium eius sublatū est.
Generatōnem eius quis enarrabit? Quo-
niam tolletur te terra vita eius. Respōdēs
autē eunuchus philippo dixit. Obsecro te.
de q̄ p̄beta dicit hoc: De se an te alio ali-
quo? Aperiens autem philippus os suum.
et incipiens a scriptura ista: euangelizauit
illi ih̄m. Et dum irent p̄ viā: venerunt ad
quandam aquam. Et ait eunuchus. Ecce
aqua. Quis p̄hibet me baptizari: dixit autē
philippus. Si credis ex toto corde licet. Et
rñdēs ait. Credo filiū dei esse ih̄m xp̄m. Et
iussit stare currū. Et descēderunt uterqz in
aquā philippus et eunuchus: et baptizauit

eum. Cum autem ascēdisset de aqua spiri-
tus domini rapuit philippum: et amplius
non vidit eum eunuchus. Ibat autem per
viam suam gaudens. Philippus autem in-
uentus est in azoto: et pertransiens euange-
lizabat ciuitatibus cunctis donec veniret ce-
saream. **Capitulum. IX.**

Saulus autē adhuc spirās minarū et
cedis in discipulos domini accessit
ad principem sacerdotum: et petijt
ab eo epistolas in damascū ad synagogas:
ut si quos inuenisset huius vite viros ac mu-
lieres: vinctos pduceret in iherosolimam. Et cum
iter faceret: contigit ut appinqueret damasco.
Et subito circumfulsit eum lux de celo: et cecidit
in terrā audiuit voces dicentē sibi. Saule
saule: quid me persequeris? Qui dixit. Quis
es domine? Et ille. Ego sum ihesus: quē tu per-
sequeris. Huius est tibi contra stimulū calci-
trare. Et tremens ac stupens dixit. Domine.
quid me vis facere? Et dominus ad eum. Surge
et ingrederere ciuitatē: et ibi dicetur tibi quid
te oporteat facere. Viri autē illi qui comita-
bantur cum eo stabant stupefacti: audien-
tes quē vocem: neminem autē vidētes. Sur-
rexit autē saulus de terra: apertisque oculis
nihil videbat. Ab manus autem illum tra-
hentes: introduxerunt damascum. Et erat
ibi tribus diebus non videns: et non māduca-
uit neque bibit. Erat autem quidam discipu-
lus damasci nomine ananias. Et dixit ad
illū in visu dominus. Anania. At ille ait.
Ecce ego domine. Et dominus ad eum. Surge et va-
de in vicum qui vocatur rectus: et quere
in domo iude. saulū nomine tharsensem. Ecce
enim orat. Et vidit vix ananiā nomine introeun-
tem: et imponentē sibi manū ut visum reci-
piat. Respondit autem ananias. Domine audiui a
multis de viro hoc: quanta mala fecerit san-
ctis tuis in iherosolima. Et hic habet potestatem a prin-
cipibus sacerdotum: alligandi omnes qui inuocant no-
mē tuū. Dixit autē ad eum dominus. Nade: quoniam
vas electōnis est mihi iste: ut portet nomen
meū coram gentibus et regibus et filiis israel. Ego
ei ostēda illi: quanta oporteat eum pro nomine meo
pati. Et abiit ananias et introiuit in domū: et
imponēs ei manū dixit. Saule frater: dominus misit
me ihesus. qui apparuit tibi in via quā ueiebas:
ut videas et implearis spiritu sancto. Et pestim
ceciderunt ab oculis eius tanquam squame: et visum
recepit. Et surgēs baptizatus est: et cum acce-

pisset cibū confortatus est. Fuit autē cum
discipulis qui erant damasci per dies aliquot.
Et continuo ingressus in synagogas pre-
dicabat ihesum: quoniam hic est filius dei.
Stupebant autē omnes qui eum audiebant
et dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in
iherosolimam eos qui inuocabant nomen istud? Et
huc ad hoc venit: ut vinctos illos duceret
ad principes sacerdotum. Saul autē multo
magis conualescebat et confundebat iudeos
qui habitabant damasci: affirmās quoniam hic
est christus. Cum autē implerēt dies multi: con-
ciliū fecerunt in unum iudei ut eum interficerent.
Note autem facte sunt saulo insidie eorum.
Custodiebant autem portas die ac nocte:
ut eum interficerent. Accipientes autem
eum discipuli eius nocte per murum dimiserunt
eum: submittentem in sporta. Cum autē venis-
set in iherosolimam temptabat se iungere discipulis:
et omnes timebant eum: non credentes quod
esset discipulus. Barnabas autem apprehensus
illū duxit ad apostolos: et narrauit illis quomodo
modo in via vidisset dominum et quia locutus
est ei: et quomodo in damasco fiducialiter egerit in
nomine ihesu. Et erat cum illis intrās et exi-
ens in iherosolimam: fiducialiter agēs in nomine do-
mini. Loquebatur quod gentibus et disputabat
cum grecis: illi autē querebant occidere eum.
Quod cum cognuissent fratres deduxerunt eum nocte
cesaream: et dimiserunt tharsū. Ecclesia qui-
dem per totam iudeam et galileam et samariam
habebat pacem: et edificabatur ambulās in
timore domini: et consolatione sancti spiritus reple-
batur. Factū est autē ut petrus dum transi-
ret vniuersos. veniret ad sanctos qui habi-
tabant lidde. Inuenit autē ibi hominem quen-
dam nomine eneam. ab annis octo iacentē
in grabato: qui erat paralyticus. Et ait illi
petrus. Enea: sanet te dominus ihesus christus.
Surge: et sterne tibi. Et continuo surrexit.
Et viderunt illū omnes qui habitabant lidde et
saronem: qui conuersi sunt ad dominum. In
iope autē fuit quidam discipula nomine thabita:
que interpretata dicitur dorcas. Hec erat plena
opibus bonis et elemosinis: quas faciebat.
Factū est autē in diebus illis: ut confirmata more-
retur. Quā cum lauissent: posuerunt eam in ce-
naculo. Cum autē ipse esset lidda ab iope: disci-
puli audientes quia petrus esset in ea duos
viros miserunt ad eum: rogantes. ne pigri-
teris venire usque ad nos. Exurgēs autem

petrus: venit cū illis. Et cū aduenisset du-
 xerūt illū in cenaculū: et circūsteterunt il-
 lū omnes vidue flentes: et ostēdentes ei tu-
 nicas et vestes quas faciebat illis torcas.
 Eiectis autē omīb; foras. petrus ponēs ge-
 nua orauit: et puerfus ad corp' dixit. *Tha-
 bita surge.* At illa apuit oculos: et viso pe-
 tro resedit. Dans autē illi manū erexit eā:
 et cū vocasset sanctos et viduas assignuit eā
 viuaz. Notū at factū ē p̄ vniuersā ioppen.
 et crebiterūt multi in dño. Factū est autē
 ut dies multos moraret in iope apud sy-
 monem quendam coriariū. *Cap. X.*

Utr autē quādam erat in cesarea noīe
 cornelius cēturio cohortis q̄ dicit̄
 ytalica. religiosus ac timēs deū cū
 omni domo sua: faciēs elemosinas mltas
 plebi: et deprecans deū semp. Is vidit in visu
 manifeste quasi hora nona diei angelū dei
 introeūtē ad se: et dicentē sibi. Corneli. At
 ille intuēs eū: timore corrept' dixit. Quis
 es dñe? Dixit autē illi. Orones tue et elemo-
 sine tue ascēderūt in memoriā in cōspectu
 dñi. Et nūc mitte viros in ioppen: et accersi
 symonez quendā q̄ cogninat̄ petrus. Dic
 hospitat' apud symonē quendā coriariū.
 cuius ē domus iuxta mare. Dic dicet tibi:
 qd te oporteat facere. Et cū discessisset an-
 gelus q̄ loquebatur illi. vocauit duos do-
 mesticos suos et militem timentēz dominū
 ex hīs qui illi parebāt. Quib; cū narrassz
 omnia: misit illos in ioppen. Postera autē
 die iter illis facientib; et appropinquantib;
 bus ciuitati: ascendit petrus in superiora
 ut oraret circa horā sextam. Et cum esu-
 riret voluit gustare: parantib; autē illis ce-
 cidit super eum mentis excessus. Et vidit
 celum apertum: et descendens vas quoddā
 velub lintheum magnū q̄tuor inicij; sub-
 mitti de celo in terrā: in q̄ erant omnia qua
 drupedia et serpētia terre: et volatilia celi.
 Et facta est vox ad eum. Surge petre: oc-
 cide et manduca. Ait autē petrus. Absit do-
 mine: qz nūq̄ māducaui omne cōmune et im-
 mundū. Et vox iter scdo ad eū. Que deus
 purificauit: tu cōmune ne dixeris. Hoc at
 factū ē p̄ ter. Et statim receptū ē vas in ce-
 lū. Et dū terra se hesitaret petrus quidnā
 esset visio quā vidissz: ecce viri q̄ missi erāt
 a cornelio inquirentes domū symonis asti-
 terūt ad ianuā. Et cū vocassent: interroga-

bant si symon qui cognominatur petrus
 illic h̄ret hospitium. Petro autē cogitāte de
 visione: dixit spūs ei. Ecce viri tres q̄rūt
 te. Surge itaq; et descende: et vade cum eis
 nihil dubitās: qz ego misi illos. Descēdens
 autē petrus ad viros dixit. Ecce ego sū quē
 queritis. Que causa ē p̄pter quā venistis?
 Qui dixerūt. Cornelius cēturio vir iustus
 et timens deū et testimoniū h̄ns ab vniuer-
 sa gēte iudeoz: r̄sum accepit ab angelo
 sancto accersiri te in domū suam: et audire
 verba abs te. Introducens ḡ eos recepit
 hospitō. Seq̄nti autē die surgēs: p̄fectus ē
 cū illis: et quādam ex fr̄ib; ab iope comitati s̄t
 cū eo: ut petro testes sint. Altera autē die
 introiuit cesareā: cornelius vero expecta-
 bat illos: cōuocatis cognatis suis et neces-
 sarijs suis. Et factū ē cū itroisset petrus:
 obuus venit ei cornelius: et p̄cides ad pe-
 des ei' adorauit. Petrus vero eleuauit euz
 dicēs. Surge: et ego ipe hō sū. Et loq̄ns cū
 illo int̄uit: et inuenit mltos q̄ cōuenerant:
 dixitq; ad illos. Nōs scitis quō abomiātū
 sit viro iudeo iungi aut accedere ad alie-
 nigenā. Sz mihi oñdit de' neminē cōmunē
 aut immūdum dicere hoīem: p̄pter qd sine
 dubitacōne veni accersitus. Interrogo ḡ:
 quā ob causā accersisti me. Et corneli' ait.
 A nudius q̄rta die vsq; ad hāc horā orans
 erā ieiunans. hora nona in domo mea. et
 ecce vir stetit an̄ me in veste cadūba: et ait.
 Corneli ex audita ē oracō tua: et elemosine
 tue cōmemorate sūt in cōspectu dei: mitte
 ḡ in ioppen et accersi symonē q̄ cogninat̄
 petrus: hic hospitat' in domo symonis co-
 riarij iuxta mare. hīs cū venerit loq̄t tibi
 Cōfestim ḡ misi ad te: et tu b̄nificisti veniē-
 to ad nos. Nūc ḡ oēs nos ī cōspectu tuo
 assum': audire oīa q̄cūq; tibi p̄cepta sūt a
 dño. Ap̄tes at̄ petr' os suū dixit. In veri-
 tate cōperi qz nō ē p̄sonaz acceptor de': sz
 in oī gēte q̄ timet eū et opat̄ iusticiā: acce-
 ptus ē illi. Verbū misit de' filijs isrl. annū-
 tiās pacē p̄ ihm xpm. hic ē oīm dñs. Nōs
 scitis qd factū ē v̄bū p̄ vniuersā iudeā. In-
 cipiēs em̄ a galilea post baptismū qd p̄di-
 cavit iohes ihm. a nazareth quō vnxit eū
 de' spūs sancto et vtute: q̄ p̄trāsijt b̄nificēdo
 et sanando oēs oppressos a dyabolo: qm̄ de'
 erat cum illo. Et nos testes sumus omniū
 que fecit in regione iudeoz et hierusalem:

quez occiderit suspēdetes in ligno. Hūc deus
 suscitauit tertia die et debet eum manifestū fieri:
 nō oī populo sed testibus pōrdiatis a deo: no-
 bis quō māducauim⁹ et bibim⁹ euz illo postq̄
 resurrexit a mortuis. Et p̄cepit nobis p̄di-
 care populo et testificari: quia ipse ē qui cōstitut⁹ ē
 a deo iudex uiuoz et mortuoz. Hūc omēs
 p̄phete testimoniū p̄hibēt. remissionē pec-
 catoz accipe p̄ nomē ei⁹: oēs qui credunt in
 eum. Adhuc loq̄nte petro v̄ba hec: cecidit
 spūsanctus sup omēs qui audiebāt verbū.
 Et obstupuerūt ex circumcissione fideles qui
 venerāt cū petro: quia et in nationes grā spūs-
 sancti effusa ē. Audiebāt em̄ illos loq̄ntes
 linguis: et magnificātes deū. Tūc r̄ndit pe-
 trus. Nūquid aquā quō p̄hibere p̄t ut nō ba-
 ptizētur hī qui spūsanctū acceperūt sicut
 et nos? Et iussit eos baptizari in nomē dñi
 ihu xp̄i. Tūc rogauerūt eum: ut maneret
 apud eos aliq̄t diebus. **Capitulū .XI.**

Aldierunt autē apostoli et fratres
 qui erant in iudea: quoniam et gentes re-
 ceperunt verbum dei. Cum autem
 ascendisset petrus hierosolimam: discepta-
 bant aduersus illum qui erāt ex circumci-
 sione dicētes. Quare introisti ad viros p̄-
 putiū habentes: et māducasti cū illis? In-
 cipiēs autē petr⁹: exponēbat illi ordinē di-
 cens. Ego eram in ciuitate ioppe orans. et
 vidi in excessu mētis mee visionem: descen-
 dens vas quoddam velut linteus magnū
 quatuor iniicijs submitti de celo: et venit
 vsq̄ ad me. In quod intuens considerabā:
 et vidi quadrupedia terre et bestias et repti-
 lia et volatilia celi. Audiuī autē et vocē dicē-
 tes mihi. Surge petre: occide et manduca.
 Dixit autē. Nequaquā dñe: quia commune
 aut immūdum nūquā introiuit in os meū.
 R̄ndit autē vox secūdo de celo. Que deus mū-
 dauit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē fa-
 ctū est p̄ ter: et recepta sunt om̄ia rursum in
 celo. Et ecce viri tres cōfestim astiterūt in
 domo in qua eram: missi a cesarea ad me.
 Dixit autē spūs mihi: ut irē cū illi nihil he-
 sitās. Venērūt autē mecū et sex fr̄es isti: et in-
 gressi sum⁹ in domū viri. Narrauit autē nob̄
 quō vidisset āgelū in domo sua stātē: et di-
 centē sibi. Mitte in ioppen et accersi symo-
 nez qui cōgminat⁹ petrus: qui loq̄t tibi verba
 in quibus saluus eris tu et vniuersa domus
 tua. Cū autē cepisset loq̄ cecidit spūsanctus

sup eos: sicut et in nos in inico. Recordatus
 sū autē verbi dñi: sicut dicebat. Johannes
 quidē baptizauit aqua: vos autem bapti-
 zamini spūsancto. Si ergo eādē grām debet
 illis deus sicut et nobis qui credidimus in
 dñm ihm xp̄m. ego quis erā qui possem p̄-
 hibere deum? Hīs auditis tacuerūt: et glo-
 rificauerūt deum dicentes. Ergo et gētibus
 penitēciam debet deus ad vitam. Et illi qui
 dem qui dispersi fuerant a tribulacione quā
 facta fuerat sub stephano perambulauerūt
 vsq̄ phenicem et cyp̄rum et antiochiaz. ne-
 mini loq̄ntes verbū nisi solis iudeis. Erāt
 autē quidam ex eis viri cyp̄rii et cyp̄reni qui
 cū introissent antiochiam loquebātur et
 ad grecos: annunciantes dominū ihm. Et
 erat manus dñi cum eis: multusq̄ nume-
 rus credētū cōuersus est ad dñm. Perue-
 nit autē sermo ad aures ecclesie quā erat hie-
 rosolimis sup istis: et miserunt barnaban
 vsq̄ ad antiochiā. Qui euz puenisset et vi-
 disse grām dei gauisus est. et hortabatur
 omnes in proposito cordis p̄manere in dño:
 quia erat vir bonus et plenus spūsancto et
 fide: et apposita est multa turba domino.
 Profectus est autē tharsum ut quereret
 saulū: quē cū inuenisset p̄duxit antiochiā.
 Et annū totū p̄uersati sūt ibi in ecclia: et do-
 cueūt turbā multā: ita ut cōgminārēt p̄mū
 antiochie discipuli xp̄iani. In hīs autē die-
 bus supuenerūt a hierosolimis p̄phete antio-
 chiā: et surgēs vn⁹ ex eis nomē agabo signi-
 ficabat p̄ spūm samē magnā futurā in vni-
 uerso orbe terraz: quā facta est sub claudio.
 Discipuli autē put quosq̄ habebat p̄posuerūt in
 misterium mittē habitātibus in iudea fr̄ibus: quō
 et fecerūt mittētes ad seniores p̄ man⁹ bar-
 nabe et sauli. **Capitulum .XII.**

Herodes autem tempore misit hero-
 des rex manus: ut affligeret quos-
 dam de ecclesia. Occidit autem ia-
 cobū fr̄em iohis gladio: vidēs autē quia place-
 ret iudeis apposuit apprehēdere et petrum.
 Erant autem dies azimorum. Quem cum
 apprehendisset misit in carcerem: trabēsque
 quatuor quaternionibus milituz ad custodiēdū:
 volens post pascha producere euz populo.
 Et petrus quidē seruabatur in carcere:
 oracō autē fiebat sine intermissione ab ec-
 clesia ad deū p̄ eo. Cū autē p̄ductur⁹ eū esset
 herodes: in ipsa nocte erat petrus dormiēs

inter duos milites vincti cathenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini astitit: et lumine refulsit in habitaculo: percussosque latere petri excitavit eum dicens. Surge velociter. Et ceciderunt catene de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum. Precingere: et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circūda tibi vestimentum tuum: et sequere me. Et exiens sequens eum: et nesciebat (quod verum est) quod fiebat per angelum. Existimabat autem se visum videre. Transēntes autem prima et secundam custodiam venerunt ad portam ferream quae ducit ad civitatem: quae ultro aperta est eis. Et exēntes processerunt vicum unum: et continuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio vere quod misit dominus angelum suum: et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum. Consideransque venit ad domum marie matris iohannis qui cognominatus est marcus: ubi erant multi congregati et orantes. Pulsante autem eo ad ostium ianuae processit puella ad videndum nocte. Et ut cognovit vocem petri pro gaudio non aperuit ianuam: sed introcurrens nuntiavit stare petrum ante ianuam. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant. Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem aperuisset ostium: viderunt eum et obstupuerunt. Annuens autem eis manu ut tacerent narrauit quod dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque. Nuntiate iacobo et fratribus haec. Et egressus abiit in alium locum. Facta autem die erat non parua turbatio inter milites: quoniam factum esset de petro. Herodes autem cum reliquisset eum et non inuenisset. Inquisitione facta de custodibus iussit eos duci: descendensque a iudea in caesaream: ibi commoratus est. Erat autem iratus tyrijs et sidonijs. At illi unanimiter venerunt ad eum: et persuasione blasta quae erat super cubiculum regis postulabant pacem: eorumque aleretur regiones eorum ab illo. Statuto autem die herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali: et concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat dei voces: et non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini eorumque non tenuisset honorem deo: et consumptus a vermibus expiravit. Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et saulus reuersi sunt a hierosolymis expleto ministerio: assumpto iohanne qui cognominatus

est marcus.

Capitulum. XIII.

Erant autem in ecclesia quae erat antiochie prophetae et doctores: in quibus barnabas: et symon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis. et manahen qui erat herodis tetrarcha collactaneus: et saulus. Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus: dixit illis spiritus sanctus. Segregate michi saulum et barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis manus: dimiserunt illos. Et ipsi quatenus missi a spiritu sancto abierunt selenciam: et inde nauigauerunt cyprum. Et cum venissent salaminam: predicabant verbum dei in synagogis iudeorum. Habebat autem et iohannem in ministerio. Et cum pambullassent uniuersam insulam usque paphum. inuenerunt quendam virum magum pseudo prophetam iudeum cui nomen erat bariehu: qui erat cum proconsole sergio paulo viro prudente. Hic accersitis barnaba et paulo: desiderabat audire verbum dei. Resistebat autem illis elymas magus: sic enim interpretatur nomen eius: querens auertere proconsulem a fide. Saulus autem qui et paulus: repletus spiritu sancto intuitus in eum dixit. O plene omni dolo et omni fallacia filii dyaboli. inimice omnis iusticie. non desinis subvertere vias domini rectas: Et nunc ecce manus domini super te: et eris cecus non vides solem usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebre: et circuiens querebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cum vidisset factum credidit ammirans super doctrinam domini. Et cum a papho nauigassent paulus et qui cum eo erat: venerunt progentiam paphaglie. Iohannes autem discipulus ab eis reuersus est hierosolimam. Illi vero pertransēntes progentiam venerunt antiochiam phidie: et ingressi sinagogam die sabbatorum sederunt. Post lectionem autem legis et prophetarum: miserunt principes synagoge ad eos dicentes. Viri fratres: si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite. Surgens autem paulus. et manu silentium indicens ait. Viri israelite et qui timetis deum audite. Deus plebis israel elegit patres nostros et plebem exaltauit cum essent incole in terra egypti: et in brachio excelso eduxit eos ex ea et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem in terra chanaan sorte distribuit eis terram eorum quasi post quadringentos et quadraginta annos: et post haec dedit iudices usque ad samuel prophetam. Et

exinde postulauerunt regem: et dedit illis saul filiū cis. viz de tribu bēiamin: annis quadraginta. Et amoto illo suscitauit illis dauid regē. cui testimoniū phibens dixit. Inueni dauid filiū iesse viz scdm cor meum: q̄ faciet om̄es volūtates meas. Quius de' ex semie scdm p̄missionē eduxit isrl̄ saluatorē ihm: p̄dicāte iohāne añ faciē aduētus ei' baptismū p̄nie oī pplō isrl̄. Cū impletus aut iohes cursū suū dicebat. Quē me arbitriū eē nō sū ego: sed ecce venit post me: cui' nō sū dign' calciamēta pedū ei' solue. Viri fr̄es. filij generis abrahā q̄ in vobis timēt deuz: vobis v̄bū salutis hui' missum ē. Qui em̄ habitabāt iherl̄m q̄ p̄ncipes eius hūc ihm iqr̄ates q̄ voces p̄phetaz q̄ p̄ om̄e sabbatū legūt: iudicātes impleuerunt. Et nullā causā mortis inuenientes ī eo: percierūt a pilato ut interficerēt eū. Cūq̄ cōsummassent oīa q̄ de eo scripta erāt: deponentes eū de lig' posuerūt eū ī monumēto. Deus aut suscitauit eū a mortuis tertia die: q̄ visus ē p̄ dies mltos hīs q̄ siml' ascēderāt cum eo de galilea ī iherl̄m: q̄ vsq̄nūc sunt testes ei' ad plebē. Et nos vobis ānunciamus eā q̄ ad p̄res n̄ros repromissio facta est: qm̄ hāc de' adimpleuit filijs v̄ris resuscitās ihm sicut q̄ in psalmo sc̄do scriptū est. Fili' me' es tu: ego hodie genui te. Quod aut suscitauit eū a mortuis āpli' iā nō reuersurū ī corruptōem: ita dixit. Quia dabo vob' s̄cta dauid fidelia. Ideoq̄ q̄ alias dicit. Nō dabis sanctum tuū videre corruptōnē. Dauid em̄ ī sua generatōne cū amistrasset volūtati dei: dormiuit q̄ apposit' ē ad p̄res suos: q̄ vidit corruptōnē. Quem vero de' suscitauit nō vidit corruptōnē. Notū igr̄ sit vobis viri fr̄es: qz p̄ hūc vob' remissio peccatorū ānūciat' ab oībo pctis: q̄bo non potuistis ī lege moȳsi iustificari. In hoc oīs q̄ credit iustificat'. Videte ḡ ne supueniat vobis qd̄ dictū ē in p̄phetis. Videte cōtēptores q̄ ammiramī q̄ disp̄dimī: qz op' operor ego ī diebo v̄ris: op' qd̄ nō creditis siqs enarrauerit vobis. Exeūtibo aut illis: rogabāt ut seq̄nti sabbato loqr̄ēt sibi verba hec. Cūq̄ dimissa eēt s̄nagoga. secuti sūt mlti iudeoz q̄ colētū deum aduenaz paulum q̄ barnaban: q̄ loqr̄tes suadebāt eis ut p̄manerēt ī grā dei. Seq̄nti vero sabbato pene vniuersa ciuitas puenit.

audire verbuz dei. Quētes aut turbas iudei repleti sunt zelo: q̄ cōtrabicebāt hīs que a paulo dicebāt blasphemātes. Tūc cōstanter paulus q̄ barnabas dixerūt. Vob' oportebat primū loq̄ verbū dei: sed qm̄ repellitis illud q̄ indignos vos iudicastis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Sic enim nobis p̄cepit dñs. Posui te in lucem gētū ut sis in salutē vsq̄ ad extremū terre. Audientes aut gētes gaude sūt: q̄ glorificabāt verbuz dñi: q̄ crederūt quotquot erāt p̄ordinati ad vitā eternā. Disseminabat' aut verbū dñi p̄ vniuersam regionē. Iudei aut cōcitauerūt mulieres religiosas q̄ honestas et primos ciuitatis: q̄ excitauerūt p̄sentōnem in paulū et barnaban: q̄ eiecerūt eos de finib' suis. At illi excusso puluere pedū in eos venerūt ieroniū. Discipuli q̄ replebātur gaudio q̄ sp̄sancto. **Cap. XIII.** **H** Actum est autem in ieronio ut simul introirent s̄nagogam iudeorum q̄ loquerentur: ita ut crederet iudeorum q̄ grecorum copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei: suscitauerunt et ad iracundiā concitauerūt aīas gentium abuersus fratres. Multo igitur tempore temerati sunt fiducialiter agentes in domino: testimoniū perhibente verbo gratie sue: dante signa q̄ prodigia fieri per manus eorum. Diuisa est autem multitudo ciuitatis: q̄ quidam quidem erāt cū iudeis: quidam vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus gentilium q̄ iudeorum cuz principib' suis ut contumelijs afficerent et lapidarent eos: intelligentes confugerunt ad ciuitates lycæonie lysteraz q̄ derben q̄ vniuersam in circuitu regionē: q̄ ibi euangelizantes erant. Et quidaz vir lysteris infirmus pedib' sedebat claudus ex utero matris sue: qui nūq̄ ambulauerat. Idic audiuit paulū loqr̄ntē. Qui ituit' eum et videns (qz fidē haberet ut saluus fieret) dixit magna voce. Surge sup pedes tuos rectus. Et exiliuit: et ambulabat. Turbe aut cū vidissent qd̄ fecerat paul': leuauerūt voces suam lycæonice dicētes. Viri similes facti hoībo descēderūt ad nos. Et vocabant barnabā iouē: paulū v̄o mercuriū: qm̄ ip̄e erat dux v̄bi. Sacerdos q̄ iouis q̄ erat añ ciuitatē thauros q̄ coronas añ ianuas afferēs cuz pplis: volebat sacrificare. Quod

ubi audierunt apostoli barnabas et paulus concissis tunicis suis exilierunt in turbas: clamantes et dicentes. Viri: quid hec facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines: annunciantes vobis ab his vanis conuerti ad deum viuum: qui fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt: qui in preteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quod non sine testimonio semetipsos reliquit benefacientes: de celo dantes pluias et terra fructifera: implens cibo et leticia corda eorum. Et hec dicentes vix sedauerunt turbas: ne sibi immolarerent. Superuenerunt autem quidam ab antiochia et yconio iudei: et persuasus turbis lapidantes paulum traxerunt extra civitatem: estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem eum discipulis surgens inuenit in civitate: et postera die profectus est cum barnaba in derben. Cumque euangelizassent civitati illi et docuissent multos: reuersi sunt lystram et yconium et antiochia confirmantes animas discipulorum. exortantesque ut permanerent in fide: et dicentes. quoniam pro multis tribulationibus oportet nos intrare in regnum dei. Et cum constituisset illis per singulas ecclesias presbiteros et orassent cum ieiunacionibus: commendaauerunt eos domino in quem crederent. Transieruntque presbiteria venerunt in paphlagoniam: et loquentes verbum domini in paphlagoniam et ytaliam et inde nauigauerunt antiochia: ubi erant editi gratie dei in opere quod compleuerunt. Cum autem venissent et congregassent ecclesiam. retulerunt quanta fecisset deus cum illis: et quod apuisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tempore non modicum cum discipulis.

Capitulum.

.XV.

Et quidam descendentibus de iudea docebant fratres: quod nisi circumcidamini secundum morem moysi non potestis saluari. Facta ergo seditione non minima paulo et barnabe aduersus illos: statuerunt ut ascenderet paulus et barnabas et quidam alij ex alijs ad apostolos et presbiteros in iherosolimam: et super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phoenicem et samariam narrantes conuersationes gentium: et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent hierosolimam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus: annunciantes quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi phariseorum qui crederent dicentes: quia oportet circumcidi eos: precipereque seruare legem moysi. Conueneruntque apostoli et

seniores videre de verbo hoc. Cum autem magis conquisitio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres: vos scitis quoniam ab antiquis diebus in vobis elegit deus per os meum audire gentes verbum euangelij et credere. Et qui nouit corda deus. testimonium prebuit dantes illis spiritum sanctum sicut et nobis: et nihil discreuit inter nos et illos: fide purificans corda eorum. Nunc ergo quod temptatis deum. imponere iugum super ceruices discipulorum: quod neque nos neque patres nostri portare potuimus? Sed per gratiam domini ihesu credimus saluari quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo: et audiebant barnabam et paulum narrantes quanta deus fecisset signis et prodigiis in gentibus per eos. Et postquam tacuerunt: respondit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narrauit quemadmodum primum deus visitauit sumere ex gentibus populum nomini suo: et huic recordantur verba prophetarum: sicut scriptum est. Post hec reuertar et reedificabo tabernaculum dauid quod decidit et diruta eius reedificabo: et erigam illud: ut requirant ceteri homines dominum et omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est domino opere suum. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad deum: sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum. et fornicatione. et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum predicent in synagogis: ubi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere antiochia cum paulo et barnaba: iudam qui cognominabatur barsabas et sylam viros primos in fratribus: scribentes per manus eorum. Apostoli et seniores fratres: hijs qui sunt antiochie et sirie et cilicie fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audiui quod quidam ex nobis exeuntes turbauerunt vos verbis. evertentes animas vestras: quibus non mandauimus. placuit nobis collectis in unum eligere viros et mittere ad vos cum clarissimis nostris barnaba et paulo: hominibus qui ediderunt animas suas pro nomine domini nostri ihesu christi. Misimus ergo iudam et sylam: qui et ipsi vobis verbis referent eadem. Misimus est et spiritus sanctus et nobis. nihil velle imponere vobis oneris que hec neceria: ut abstineatis vos ab imolatis simulacrorum. et sanguine suffocato. et fornicatione: a quibus custodiatis vos bene ageris. Valete. Illi

ergo dimissi descenderunt antiochiam: et congregata multitudo ediderunt epistolam. Quam cum legissent: gauisi sunt super consolacione. Iudas autem et sylas et ipse cum essent prophete verbo plurimo consolati sunt fratres: et confirmauerunt. Facto autem ibi aliquanto tempore: dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Elisu est autem sylas ibi remanere: iudas autem solus abiit iherosolimam. Paulus autem et barnabas demorabantur antiochie: docentes et euangelizantes cum alijs pluribus uerbis domini. Post aliquot dies dixit ad barnaban paulus. Reuertentes uisitemus fratres per uniuersas ciuitates in quibus predicauimus uerbis domini: quod se habeant. Barnabas autem uolebat secum assumere et iohannem: qui cognoscebat marcum. Paulus autem rogabat eum: ut qui discessisset ab eis de pamphilia et non esset cum eis: in opere non debere recipi. Facta est autem dissensio. ita ut discederent abinuicem: et barnabas quodam assumpto marco nauigaret cyprum. Paulus autem electo syla profectus est: eductus gratie dei a fratribus. Perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesiam precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum. Peruenit autem in derben et lystraz. **Ca. XVI.**

Ecce discipulus quidam erat ibi nomine thimotheus: filius mulieris uidue fidelis. patre gentili. Huius testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et iconio fratres. Hunc uoluit paulus secum proficisci: et assumens circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes: quod pater eius erat gentilis. Cum autem pertransiret ciuitates: tradebant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant hierosolimis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide: et abundabant numero quotidie. Transientes autem frigiā et galatie regiones: uentati sunt a spiritu sancto loqui uerbum dei in asia. Cum uenissent autem in misiam temptabant ire in bithiniam: et non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem pertransissent misiam descenderunt troadem: et uisio per noctem paulo ostensa est. Vir macedo quidam erat stans: et deprecans eum et dicens. Transiens in macedoniam adiuua nos. Et autem uisum uidit. statim quesiuimus proficisci in macedoniam: certi facti quod uocasset nos deus euangelizare eis. Nauigantes autem a troade recto cursu uenimus samothraciam. et sequenti die neapolim: et inde philippis.

que est prima partis macedonie ciuitas colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portas iuxta flumen ubi uidebatur oraculo esse et sedentes loquebamur mulieribus que conuenerant et quedam mulier nomine libda purpuraria ciuitatis thiathirenorum colens deum audiuit: cuius dominus aperuit cor intendere hijs que dicebantur a paulo. Cum autem baptizata esset et domus eius: deputata est dicens. Si iudicastis me fidelem domino esse: introite in domum meam et manete. Et coegit nos. Factum est autem euntibus nobis ad oraculum puellam quandam habentem spiritum pythonem obuiare nobis: que questum magnum prestabat dominis suis diuinando. Hec subsequuta paulum et nos: clamabat dicens. Isti homines serui dei excelsi sunt: qui annunciant uobis uias salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem paulus et conuersus spiritui dixit. Precipio tibi in nomine ihesu christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Elidentes autem domum eius: quod exiuit spes questus eorum: apprehedentes paulum et sylam peruerunt in forum ad principes: et offerentes eos magistratibus dixerunt. Hii homines conturbant ciuitatem nostram cum sint iudei: et annunciant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum sumus romani. Et cucurrit plebs aduersus eos: et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt eos uigis cedi. Et cum multas plagas eis imposuissent miserunt eos in carcerem: precipientes custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale preceptum accepisset misit eos in interiorē carcerem: et pedes eorum strinxit ligamentis. Media autem nocte paulus et sylas adorantes laudabant deum: et audiebant eos qui in custodia erant. Subito uero tremor factus est magnus: ita ut moueretur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et uniuersorum uincula soluta sunt. Exprophetatus autem custos carceris et uidentes ianuas aptas carceris euaginato gladio uolebat se interficere: estimans fugisse uinctos. Clamauit autem paulus uoce magna dicens. Nihil feceris tibi mali. Uniuersi enim hic sumus. Petitoque lumine introgressus est: et tremefactus precipit paulo et sylas ad pedes: et producens eos foras ait. Domini: quod me oportet facere ut saluus fiamus. Ad illi dixerunt. Crede in dominum ihesum: et saluus eris tu et domus tua. Et locuti sunt ei uerbum domini: cum omnibus qui erant in domo eius.

Et tollēs eos in illa hora noctis lauit plas-
gas eorū: et baptizatus ē ipse et omnis domus
eius cōtinuo. Cūq; pduxisset eos in domū
suā apposuit eis mēsam: et letatus est cum
omni domo sua credens deo. Et cū dies fa-
ctus esset miserūt mgratus lictores dicen-
tes. **D**imitte hoīes illos. Nūciauit autem
custos carceris verba hec paulo: qz miserūt
mgratus ut dimittamī. Nunc igz exeūtes
ite in pace. Paulus autē dixit eis. **E**cos
nos publice indēnatos homines romanos
miserūt in carcerē: et nūc occulte nos eici-
unt: Nō ita, sed veniant et ipi nos eiciant.
Nunciauerūt autē mgratibz lictores verba
hec. **T**imuerūtq; audito qz romani essent:
et venientes deprecari sunt eos: et educētes
rogabāt ut egrederētur de vrbe. Exeuntes
autē de carcere: introierūt ad libiam: et vi-
sis fratribz consolati sunt eos: et profecti
sunt.

Capitulum.

.XVII.

Quā autē pambulassent amphipo-
lim et apoloniam venerūt thessa-
lonicā: vbi erat synagoga iudeorū.
Scōm cōsuetudinē autē paulus introiuit
ad eos: et p sabbata tria diserebat eis de
scripturis adaperiēs et insinuans qz xp̄m
oportuit pati et resurgere a mortuis: et qz
hic est ih̄sus xp̄us quē ego annūcio vobis.
Et quidā ex eis crediderūt: et adiūcti sunt
paulo et syle et de colētibz gētilibz mltitudo
magna: et mulieres nobiles nō pauce. **Z**e-
lantes autē iudei assumētesq; de vulgo vi-
ros qsdam malos et turba facta cōcitate-
rūt ciuitatē: et assistētes domui iasonis. qz
rebāt eos pducere in plm. Et cū nō inue-
nissent eos. trahēbāt iasonem et qsdam fra-
tres ad principes ciuitatis clamātes: qm̄
hij sunt qui vrbe cōcitant et huc venerunt
qz suscepit iason: et hij omēs cōfē decreta
cesaris faciūt regē aliū dicentes esse ih̄m.
Concitauerunt autem plebem et principes
ciuitatis audientes hec: et accepta satisfā-
ctōne a iasone et a ceteris dimiserunt eos.
Frēs vero p̄festim p noctē dimiserūt paulū
et sylam i beroam. Qui cū venissent: in sy-
nagogā iudeorū itroierūt. **D**ij autē erāt nobi-
liores eorū qz sūt thessalonice: qz susceperūt
vbū cū oī auditate: q̄tidie scrutātes scri-
pturas si hec ita se hēnt. Et mlti qdē cre-
diderūt ex eis. et mulierū gētiliū honestarū. et
viri nō pauci. Cū autē coguisset i thessaloni-

ca iudei: qz et beroe p̄dicatū ē a paulo vbū
dei: venerūt et illuc p̄mouētes et turbātes ml-
titudiez. **S**tatiq; tūc paulū dimiserūt frēs:
ut iret vsq; ad mare. **S**ylas autē et thimo-
theus remāserūt ibi. Qui autē deducebāt pau-
lū pduxerūt eū vsq; ad athenas: et accepto
mādato ab eo ad sylam et thimotheū ut q̄
celeriter venirēt ad illū p̄fecti sūt. **P**aulus
autē cū athenis eos expectaret incitabat
spūs ei⁹ in ip̄o: vidēs ydolatrie deditā ciui-
tatē. **D**isputabat igz i synagoga cū iudeis
et colētibz: et i foro p oēs dies ad eos qz au-
dierāt. **Q**uidā autē epicurei et stoici philoso-
phi diserebāt cū eo: et qdā dicebāt. **Q**uid
vult semiuerbi⁹ hic dicē? **A**lij vero: nouorū
demoniorū vidēt annūciator esse: qz ih̄m et
resurrectōnem annūciabat eis. **E**t appre-
hēsū eū ad ariopagū duxerūt dicentes.
Possumus scire qz ē hec noua qz a te dī do-
ctrina? **N**oua em̄ qdā infers auribz nr̄is.
Nolum⁹ scire qdā velint hec esse. **A**the-
niēses autē omēs et aduene hospites ad nihil
aliud vacabāt: nisi aut dicere aut audire
aliqd noui. **S**tās autē paulus i medio ario-
pagi ait. **V**iri atheniēses p oīa q̄si sup̄sti-
tiosos vos video. **P**reteriens em̄ et vidēs si-
mulacra vestra: inueni et aram in qua scri-
ptum erat. **I**gnoto deo. **Q**uod ergo igno-
rantes colitis: hoc ego annūcio vobis.
Deus qui fecit mundum et omnia que in
eo sūt: hic celi et terre cū sit de⁹. nō manu-
factis tēplis inhabitat: nec manibz hūanis
colitur indigēs aliq. cū ipse det oībz vitā et
inspiratōnē et oīa: fecitq; ex vno hoīe omē
gen⁹ hoīm. inhabitare sup vniuersam faci-
em terre: definiens statuta tempora et ter-
minos habitacōnis eorum. querere deum.
si forte attractent eū aut inueniant: quā-
uis non longe sit ab vno qz nostz. **I**n ip̄o
em̄ viuim⁹ et mouemur et sum⁹: sicut et qdā
vrorū poetarū dixerūt. **I**psius em̄ et genus
sum⁹. **G**en⁹ qz cum simus dei: non debemus
estimare auro et argēto aut lapidi. sculphu-
re artis et cogitacōni hoīs diuinū eē simi-
le. **E**t tēpora quidē hui⁹ igrātie despiciēs.
deus. nūc annūciat homibz ut omēs vbiq;
penitēciāz agāt: eoq; statuit diē in qz iudi-
catur⁹ ē orbē in eq̄tate i viro in qz statuit.
fidē p̄bens oībz: suscitās eū a mortuis. **C**ū
audissent autē resurrectōnē mortuorū: qdāz
qdē irritebāt: qdāz vero dixerūt. **A**udiem⁹

te de hoc iterū. Sic paul' exiuit de medio eorū. Quidā vero viri adherentes ei crediderūt: in quibz et dyonisius ariopagita et mulier nomine damaris: et alij cum eis.

Capitulum. XVIII.

Post hec egressus ab athenis venit corinthū: et inueniens quendam iudeum nomine aquilam ponticum genē qui nup̄ venerat ab italia et priscillā uxore ei' eoq̄ p̄cepisset claudius discedere oēs iudeos a roma accessit ad eos et (quia eiusdē erat artis) manebat apud eos et operabatur. Erāt autē scenofactorie artis. Et disputabat in synagoga p̄ omne sabbatuz interponēs nomē dñi ihu suadebatq; iudeis et grecis. Cum venissent autē de macedonia sylas et thimotheus: instabat verbo paul' testificās iudeis esse xpm ihm. Conēdicentibus autē eis et blasphemātibus: excutiens vestimēta sua dixit ad eos. Sanguis v̄ sup̄ caput v̄m. Mūdus ego ex hoc ad gentes vadaz. Et migrās inde. inēuit in domū cuiusdā noīe tytī iusti colētis deū: cui' dom' erat cōiūcta synagoge. Crispus autē archisynagog' credidit dño cuz omī domo sua. et multi corintheorū audīētes credebant et baptizabātur. Dixit autē dñs nocte p̄ visionē paulo. Noli timere: sed loq̄re et ne taceas. Prop̄ qd̄ ego sū tecū: et nemo apponetur tibi ut noceat tē: qm̄ plus est mihi mltus in hac ciuitate. Sedit autē ibi annū et sex mēses: docens apud eos verbum dei. Gallione autē p̄consule achaie insurrexerūt vno aīo iudei in paulū: et abduxerūt euz ad f̄bunal dicētes. qz cōf̄ legē hic psuadet hoībus colē deū. Incipiēte autē paulo ap̄ire os: dixit gallio ad iudeos. Si qd̄ eēt iniquuz aliqd̄ aut facin' pessimū o viri iudei recte vos sustinerē: si vō q̄stōes sūt de v̄bo et nomībz legis v̄re: vosipi videritis. Iudex ego hoz v̄boz nolo eē. Et emiauit eos a f̄bunali. Apprehēdētes autē oēs sosthenē p̄ncipē synagoge pcuciebāt eū añ f̄bunal: et nihil eorū gallioni cure erat. Paul' vō cū adhuc sustinūssz dies mltos: fr̄ibz valefaciēs nauigauit siriā et cū eo p̄scilla et aq̄la q̄ sibi tōderat in cēchris caput. Habebat ei' votū. Deueitq; ephesū: et illos ibi reliq̄t. Ip̄e vō ingressus synagogā disputabat cuz iudeis. Rogātibus autē eis ut ampliori tpe maneret apd̄ nos n̄ p̄sēit s; valefaciēs et dicēs. Op̄

tet me solēnē diē admittuz' facē ihm et itez reuertar ad vos deo volēte p̄fect' ē ab epheso. Et descēdēs cesareā ascēdit et salutauit ecclīā: et descēdit atiochiā. Et factū ibi alio q̄nto tpe p̄fect' ē. p̄bulās ex ordine galatiā frigiōez et frigiā p̄firmās oēs discipulos. Iude' autē qdā appollo noīe alexadrin' nacione vir eloq̄ns deueit ephesū: potēs in scripturis. Hic erat edoctus viā dñi: et seruēs spū loq̄bat' et docebat diligēter ea q̄ sūt ihu sciēs tm̄ baptisma ioh̄is. Hic ḡ cepit fiducialiter agē in synagoga. Quē cū audissent p̄scilla et aq̄la assūpserūt eū: et diligēt' exposuerūt ei viā dñi. Cū autē vellz ire achaiā: exhortati fr̄es scripserūt discipul' ut susciperēt eū. Qui cū veisset: contulit mltū hīs q̄ creditērt. Vehemēt' ei iudeos reuicebat: publice oñdēs p̄ scripturas eē xpm ihm. **Ca. XIX**

Actū ē autē cū appollo eēt corinthi: ut paul' peragētis superioribz ptibz veiret ephesū: et inueiret q̄sdā discipulos. Dixitq; ad eos. Si spūsm̄ factū accepistis credētes? At illi dixerūt ad eū. Sed neq; si spūsm̄ factus ē audiuim'. Ille vō ait. In q̄ ḡ baptizati estis? Qui dixerūt. In ioh̄anis baptizate. Dixit autē paul'. Ioh̄es baptizauit baptizate p̄nie ip̄m dicēs in eū q̄ v̄etur' eēt post ip̄m ut crederēt: hoc est in ihm. Hīs auditis: baptizati sūt in noīe dñi ihu. Et cū iposuisset ill' man' paul': venit spūsm̄ fact' sup̄ eos et loq̄bat' liguis: et p̄pheta bāt. Erāt autē oēs fere viri duodeci. Ingressus autē synagogā cuz fiducia loq̄bat' p̄ tres mēses: disputans et suadēs de reg' dei. Cū autē qdā indurarēt et nō crederēt male dicētes viam domini coram multitudine: discēdēs ab eis segregauit discipulos: q̄tidie disputās in scola tyrāni cuiusdā. Hoc autē factum est per bienniū: ita ut qui habitabant in asia audirent verbum domini iudei atq; gentiles. Virtutesq; q̄libet non modicas. faciebat de' p̄ manū pauli: ita ut etiam super languidos deferentur a corpore eius sudaria et semicincia et recedebant ab eis lāguores: et spiritus nequā egrediebantur. Temptauerunt autem quidam et de circumuenientibus iudeis exorcistis inuocare super eos. qui habebant spiritus malos nomē domini ihu xpi dicētes. Abiuro vos per ihm quem paulus predicat. Erāt autēz cuiusdam sceue iudei principis

sacerdotū septē filij: q̄ hoc faciebāt. R̄ndēs
 aut̄ spūs nequā dixit eis. **I**hm̄ noui: et pau-
 lū scio. Elos aut̄ q̄ estis: Et insiliēs hō i eos
 in q̄ erat demoniū pessimū et dñatus aboz
 inualuit cōtra eos: ita ut nudi et vulnerati
 effugerēt de domo illa. **H**oc aut̄ notū factū
 ē omnibz iudeis atqz gētilibz q̄ habitabāt
 ephesi: et cecidit timor super omēs illos: et
 magnificabāt nomē dñi ihu. **A**ltiqz cre-
 tētū veniebāt cōfiteētes et annūciātes act̄
 suos. **A**lti aut̄ ex eis q̄ fuerāt curiosa secta-
 ti ptulerūt libros et pbusserūt oēs corā oibz:
 et cōputatis p̄cis illoz iuenerūt pecuniam
 denarioz q̄nq̄gita miliū. **I**ta fortiter cre-
 scebat ōbū dei et cōfirmabāt. **D**ñs aut̄ ex-
 pletis p̄posuit paulus i spū trāsita macedo-
 nia et achaia ire hierosolimam dicens: qm̄
 postq̄ fuero ibi: oportet me et romaz vidē.
Mittēs aut̄ i macedoniā duos ex mistran-
 tibz sibi thimotheū et erastum: ip̄e remāsit
 ad tēp̄ i asia. **F**acta ē aut̄ illo tpe turbacō
 nō mīma de via dñi. **D**emetri⁹ em̄ q̄dā no-
 mie argētari⁹ faciēs edes argēteas d̄yane
 p̄stabat artificibz nō modicū q̄stū: q̄s puo-
 cās et eos q̄ eiusmōi erāt opifices dixit. **C**ir-
 ri scitis qz de hoc artificō ē nob̄ acq̄sitō: et
 videtis et auditis qz nō solū ephesi sed pene
 totius asie paul⁹ hic suadēs auertit mltam
 turbaz dicēs: qm̄ nō sūt dii q̄ manibz fiūt.
Nō solū aut̄ hec piclitabi⁹ nob̄ ps i rebar-
 gucōem venire: sed et magne d̄yane tēplū i
 nihilū reputabi⁹: et destrui incipiet maie-
 stas ei⁹ quā tota asia et orbis colit. **D**ñs au-
 ditis repleti sūt ira: et exclamauerūt dicē-
 tes. **M**aḡ d̄yana ephesioz. **E**t impleta est
 ciuitas cōfusione: et ip̄etū fecerūt vno aīo
 in theatz raptō gaio et aristarcho macedo-
 nibz comitibz pauli. **P**aULO aut̄ volēte ire
 in pplm̄ n̄ pmiserūt discipuli. **Q**uidā aut̄ et de
 asie p̄ncipibz q̄ erāt amici ei⁹ miserunt ad
 eū: rogātes ne se daret i theatz. **A**lij aut̄
 aliud clamabāt. **E**rat em̄ ecclia confusa: et
 plures nesciebāt q̄ ex causa cōuenisset. **D**e-
 turba aut̄ det̄rēt alexādy q̄ndā: p̄pellētibz
 eū iudeis. **A**lexāder aut̄ maū silētō postula-
 to: volebat rōnē reddē p̄lo. **Q**uē ut cogue-
 rūt iudeū eē: vox facta ē vna oīm q̄si p̄ bo-
 ras duas clamātū. **M**aḡ d̄yana ephesio-
 rū. **E**t cū sedasset scriba turbis dixit. **C**irri
 ephesij: q̄s em̄ ē hoīm q̄ nesciat ephesioz
 ciuitatē cultricē esse magne d̄yane iouisqz

prolis: **C**ū ḡ hīs cōf̄dici nō possit oportet
 vos sedatos eē: et nihil temere agere. **A**bd-
 uoxistis em̄ homies istos: neqz sacrilegos
 neqz blasphemātes deam v̄ram. **Q**si teme-
 trius et q̄ cū eo sūt artifices h̄nt aduersus
 aliquē causam: cōuentus forēses aguntur
 et p̄consules sunt: accusent se inuicē. **S**i q̄d
 aut̄ alterius rei q̄ritis: in legitima ecclia
 poterit absolui. **N**ā et piclitamur argui se-
 dicōnis hobierne: cuz nullus obnoxius sit
 de q̄ possim⁹ reddere ratōez cōcursus isti⁹.
Et cū hec dixisset dimisit eccliaz. **Ca. XX.**
Postq̄ aut̄ cessauit tumultus: voca-
 tis paulus discipulis et exhortat⁹
 eos valedixit: et profectus ē ut iret
 in macedoniā. **C**ū aut̄ pambulasset partes
 illas et exhortatus eos fuisset mltō sermo-
 ne venit ad greciā: vbi cum fuisset menses
 tres facte sunt illi insidie a iudeis nauiga-
 turo in siriaz: habuitqz cōsiliū ut reuerter-
 retur p̄ macedoniam. **C**omitatus ē autem
 eū solipater pirriberoensis: thessalonicen-
 siū vero aristarch⁹ et scōus et gai⁹ derbeus
 et thimotheus. **A**siani vero tichicus et tro-
 phimus. **D**ij cuz p̄cessissent sustinuerūt nos
 troade: nos vero nauigauim⁹ post dies azi-
 moz a philippis et venimus ad eos troadez
 in diebz q̄nqz: vbi demorati sumus diebus
 septē. **U**na aut̄ sabbati cuz venissemus ad
 frāgendū panem paulus disputabat cum
 eis p̄fecturus in crastinū: protraxitqz ser-
 monem vsqz in mediam noctē. **E**rat autēz
 lampades copiose in cenaculo: vbi eram⁹
 cōgregati. **S**edens autēz q̄dam adolescens
 nomine euthicus super fenestrā: cū merge-
 retur somno graui disputante diu paulo
 duct⁹ somno cecidit de tērcō cenaculo deor-
 sum: et sublatus est mortuus. **A**d quem cū
 descendisset paulus incubuit super eum: et
 complexus dixit. **N**olite turbari. **M**ia em̄
 ip̄i i ip̄o ē. **A**scēdēs aut̄ frāgēsqz panē et gu-
 stās: satisqz allocut⁹ ē vsqz i lucē: et sic p̄fe-
 ctus ē. **A**bduxerūt aut̄ puez viuentē: et cōso-
 lati sūt nō mīme. **N**os aut̄ ascēdētes nauig-
 auimus in asson: inde suscepturi pauluz.
Sic em̄ disposuerat: ipse per terrā iter fa-
 ctur⁹. **C**ū aut̄ puenissem⁹ in asson assupto
 eo venim⁹ mitilenem. **E**t inde nauigantes
 seq̄nti die venim⁹ cōf̄ chiū: et alia die appli-
 cuim⁹ samū: et seq̄nti die venim⁹ miletum.
Proposuerat ei⁹ paul⁹ t̄ns nauigāē ephesū:

ne q̄ mora illi fieret in asia. Festinabat ei
(si possibile sibi eēt) ut diē p̄thecosten fa-
ceret hierosolimis. A mileto autē mittens
ephesū vocauit maiores natu ecclesie: qui
cū venissent ad eū et simul eēt: dixit eis.
Nos scitis a p̄ma die q̄ ingressus sū in asia
q̄liter vobiscū p̄ om̄e tēp̄ fuerim seruiens
dño cū om̄i hūilitate et māfuetudie et lacri-
mis et tēptacōibz q̄ mihi acciderūt ex ī si-
dijs iudeorū: quō nihil subtraxerim vobis
utiliū. q̄ min⁹ annūciarem vobis et docerez
vos publice et p̄ domos: testificans iudeis
atq; gētilibz in deū penitētiā et fidē in dñm
n̄m ih̄m xp̄m. Et nūc ecce alligat⁹ ego spi-
ritu vado in iherl̄m q̄ ī ea vētura sint mihi
igrās: nisi q̄ spūsanct⁹ p̄ omnes ciuitates
mihi p̄testat⁹ dicēs: qm̄ vincula et tribula-
cōnes hierosolimis me manēt. Sed nihil
horz fereor: nec facio aiām meā p̄ciosiores
q̄ me: dūmodo cōsummē cursū meū et mi-
steriū verbi qd̄ accepi a dño ih̄u testifica-
ri euāgelii ḡie dei. Et nūc ecce ego scio qz
āpli⁹ nō videbitis faciē meā: vos oēs p̄ q̄s
trāsiui p̄dicās regnuz dei. Quā p̄ p̄testor
vos hodierna die: qz mūdus sū a sanguine
oīm. Nō em̄ subterfugi q̄ min⁹ annūciarez
om̄e cōciliū dei vobis. Attendite vobis et
vniuerso gregi: ī q̄ vos spūsanctus posuit
ēpos regere ecclesiam dei: quāz acquisiuit
sanguine suo. Ego scio qm̄ intrabunt post
discessionē meā lupi rapaces ī vos: nō p̄cē-
tes gregi. Et ex vobisip̄s exurgēt viri lo-
q̄ntes puerla: ut abducant discipulos post
se. Prop̄t qd̄ vigilate memoria retinētes:
qm̄ p̄ triēniū nocte et die nō cessauī cū la-
crimis mouēs vnūquēq; v̄m. Et nūc p̄mē-
to vos deo et verbo ḡie ip̄ius: q̄ potēs ē edī-
ficare et dare hereditatē ī s̄ctificatis oībz.
Argentum et aurū aut vestem nullius cō-
cupiui sicut ip̄i scitis: q̄niā ad ea que mihi
opus erant et hijs qui mecum sunt ministra-
uerunt manus iste. Omnia ostendi vobis:
quoniā sic laborātes oportet suscipere īfir-
mos. ac meminisse verbi dñi ih̄u: qm̄ ipse
dixit. Beati⁹ ē magis dare q̄ accipere. Et
cum hec dixisset: positis genibz suis orauit
cū oībz ill. Magn⁹ at̄ flet⁹ fact⁹ ē oīm: et p̄-
cūbētes sup collū pauli osculabāt eū: do-
lētes maxime ī v̄bo qd̄ dixerat qm̄ āplius
faciem eius non essent visuri. Et deduce-
bant eum vsq; ad nauem. **Capi. XXI.**

Quam aut factum esset ut nauigare-
mus abstracti ab eis: recto cursu
venim⁹ choū. et seq̄nti die rodū: et
inde paterā. deinde mirram. Et cū iuenisse-
mus nauem trāsfretantē in p̄henicez: ascē-
dētes nauigauim⁹. Cū apparuissem⁹ autez
cyp̄ro relinquentes eam ad sinistram nau-
igauim⁹ ī siriā: et venim⁹ tiz. Ibi em̄ nau-
is expositura erat on⁹. Inuētis at̄ disci-
pul māsim⁹ ibi diebz septē. Qui paulo dice-
bāt p̄ spūm: ne ascēderet hierosolimaz. Et
expletis diebz septem profecti ibamus. de-
ducētibz nos omnibz cum vxoribz et filijs
vsq; foras ciuitatē: et positis genibz in lito-
re orauimus. Et cum valescissimus iuicē
ascendimus nauē: illi aut rediērt in sua.
Nos vero nauigacōe expleta a t̄yro descē-
dim⁹ p̄tolomaidam: et salutatis fr̄ibz māsi-
m⁹ die vna apud illos. Alia aut die p̄fecti
venim⁹ cesareā. Et it̄rātes ī domū philippi
euāgeliste q̄ erat vn⁹ de septē: māsim⁹ apud
eū. Quic aut erāt q̄tuor filie v̄gines p̄phe-
tātes. Et cū moraremur p̄ dies aliq̄t: sup-
uenit qdā vir a iudea p̄pheta noīe agabo.
Is cū venisset ad nos tulit zonā pauli: et
alligās sibi pedes et manus dixit. Hec dicit
spūsanctus. Viruz cui⁹ ē zona hec sic alli-
gabūt ī iherl̄m iudei: et tradēt ī man⁹ gētū.
Qd̄ cū audissem⁹ rogabam⁹ nos. et q̄ loci il-
lius erāt: ne ascēderet hierosolimā. Tunc
r̄ndit paul⁹ et dixit. Quid facitis flentes et
affligentes cor meum: Ego autem nō solū
alligari: sed et mori ī iherl̄m paratus sum
p̄tē nomē dñi ih̄u. Et cū ei suadere n̄ posse-
m⁹: q̄euim⁹ dicētes. Domini volūtas fiat.
Post dies aut istos p̄parati ascēdebam⁹ ī
iherl̄m. Egenerūt aut qdā ex discipul a cesa-
rea nobiscū: adducētes secū apd̄ quē hos-
pitaremur iasonē q̄ndā cyp̄riū ātiquū di-
scipulū. Et cū venissem⁹ hierosolimā: libēt
exceperūt nos fr̄es. Seq̄nti aut die it̄ro-
ibat paul⁹ nobiscū ad iacobuz: oēsq; colle-
cti sūt seniores. Quos cū salutasset: narra-
bat p̄ singula q̄ de⁹ fecisset ī gētibz p̄ miste-
riū ip̄ius. At illi cū audissent magnifica-
bant deuz: dixerūtq; ei. Quides frater quot
milia sunt ī iudeis qui crederūt: et oēs
emulatores sunt legis. Audierunt autē de
te: quia discessionem doceas a moyse eorū
qui p̄ gentes sūt iudeoz. dicēs nō debē eos
circūcidē filios suos: neq; scdm̄ p̄suetudiez

ingredi debet: Quid ergo est? Aliis oportet venire multitudines. Audient enim te superuenerunt. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor: votum habentes super se. Hiis assumptis sanctifica te cum illis: et impede in illis ut ratabat capita: et scient omnes. quia quod de te audierunt falsa sunt. sed ambulans et ipse custodiens legem. De hiis autem qui crederent ex gentibus nos scripsimus iudicantes: ut abstineant se ab ydolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tunc paulus assumptis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum: annuncians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. Cum autem septem dies consummaretur: hiis qui de asia erant iudei cum vidissent eum in templo percutauerunt omnem populum: et iniecerunt ei manus clamantes. Viri israelite adiuuate. Hic est homo qui aduersus populum et legem et locum hunc omnes ubique docet: insuper et gentes induxit in templum: et violauit sanctum locum istum. Considerat enim trophimum ephesum in ciuitate cum ipso: quem estimauerunt quoniam in templum introduxisset paulus. Commotaque est ciuitas tota: et facta est concursio populi. Et apprehedentes paulum habebant eum extra templum: et statim clausae sunt ianuae. Querentibus autem eum occidere: nunciatum est tribuno cohortis. quia tota confunditur iherusalem. Qui statim assumptis militibus et centurionibus decurrit ad illos: qui cum vidissent tribunum et milites: cessauerunt percutere paulum. Tunc accedens tribunus apprehedit eum et iussit eum alligari cathenis duabus: et interrogabat quid esset: et quod fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere per tumultum: iussit duci eum in castra. Et cum venisset paulus ad quondam: contigit ut portaretur a militibus propter vim populi. Sequabatur enim multitudo populi clamans: tolle eum. Et cum cepisset induci in castra paulus: dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te: Qui dixit ei. Grece nosti: Nonne tu es egiptius qui ante hos dies tumultum concitasti: et eduxisti in desertum quatuor milia virorum siccariorum? Et dixit ad eum paulus. Ego homo sum quidam iudeus a tharso cilicie: non istius ciuitatis municeps. Rogo autem te: permittite mihi loqui ad populum. Et cum ille permisisset. paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem: et magis silencio facto allocutus est lingua hebraea dicens.

Capitulum.

.XXII.

Uri fratres et patres: audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia hebraea lingua loqueretur ad illos: magis persistenter silentium. Et dixit. Ego sum vir iudeus natus tharso cilicie: nutritus autem in ista ciuitate secus pedes gamaliel. eruditus iuxta veritatem patris legis: emulator legis sicut et vos omnes estis hodie: qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem. alligatus et traditus in custodias viros ac mulieres. sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit et omnes maiores natum: a quibus et epistolas accipiens ad fratres damascum pergebam ut abducerem inde vincetos in iherusalem ut puniretur. Factum est autem eunte me et appropinquante damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa: et decidens in terram audiui voces dicentem mihi. Saule saule: quid me persequeris? Ego autem respondi. Quis es domine? Dixitque ad me. Ego sum ihesus nazarenus: quem tu persequeris. Et qui mecum erant lumina quae viderunt: vocem autem non audierunt ei: qui loquebatur mecum. Et dixi. Quid facias domine? Dominus autem dixit ad me. Surgens vade damascum: et ibi tibi dicef de omnibus quae te oporteat facere. Et cum non viderem per claritatem luminis illi: ad manum deductus a comitibus. veni damascum. Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabitantibus iudeis: veniens ad me et stans dixit mihi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit. Deus patris nostrorum prouidit te ut cognosceres voluntatem eius: ut videres iustum et audires vocem ex ore eius: quia eris testis illi: ad omnes homines eorum qui viderunt et audierunt. Et nunc quod moraris? Exurge et baptizare: et ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Factum est autem reuertenti mihi in iherusalem et oranti in templo: fieri me in stupore mentis: et videre illum dicentem mihi. Festina et exi velociter ex iherusalem: quoniam non recipiet testimonium tuum de me. Et ego dixi. Domine: ipsi sciunt quia ego eram conclusus in carcerem: et cedens per synagogas eos qui credebant in te. Et cum funderet sanguis stephani testis tui ego astabam et presertiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me. Glade: quoniam ego ad nationes longe mittam te. Audiebant autem eum usque ad hoc verbum: et leuauerunt vocem suam dicentes. Tolle te terra huiusmodi. Non enim fas est eum vivere. Elociferantibus autem eis et proicientibus

vestimenta sua et puluerez iactantibus in aerez: iussit tribunus induci eum in castra et flagellari cedi et torqueri eum: ut sciret propter quam causam sic acclamarerit ei. Et cum astrinxisset eum loris: dixit astati sibi ceterioni paulus. Si hominem romanum et indentatum licet vobis flagellare: Quo audito ceterio accessit ad tribunum: et nunciavit ei dicens. Quid acturus es? Dic enim homo civis romanus est. Accedens autem tribunus dixit illi. Dic mihi si tu romanus es. At ille dixit. Etiam. Et respondit tribunus. Ego multa summa civitatem hanc persecutus sum. Et paulus ait. Ego autem et natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torqueri erant. Tribunus quod timuit postquam rescivit quod civis romanus esset: et quod alligasset eum. Postera autem die volens scire diligentius quam ex causa accusaretur a iudeis solvit eum: et iussit sacerdotes convenire et omnem concilium: et produces paulum statuit inter illos. **Capitulum. XXIII.**

Intendens autem in concilium paulus ait. Viri fratres: ego omni conscientia bona conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum ananias precepit astatibus sibi percutere os eius. Tunc paulus dixit ad eum. Percuciet te deus paries dealbatae. Et tu sedens iudicas me secundum legem: et contra legem iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt. Summum sacerdotem dei maledicis? Dixit autem paulus. Nesciebam fratres: quod princeps est sacerdotum. Scriptum est enim. Principem populi tui non maledices. Sciens autem paulus quod una pars esset saduceorum et altera phariseorum: exclamavit in concilio. Viri fratres: ego phariseus sum: filius phariseorum. De spe et de resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum hec dixisset. facta est dissensio inter phariseos et saduceos: et soluta est multitudo. Saducei autem dicunt non esse resurrectionem mortuorum. neque angelum neque spiritum: pharisei autem utrumque confitentur. Factus est autem clamor magnus: et exurgentes quidam phariseorum: pugnant dicens. Nihil mali invenimus in homine isto. Quid si spiritus locutus est ei aut angelus? Et cum magis dissensio facta esset: timens tribunus ne discerneretur paulus ab ipsis. iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum: ac deducere eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei dominus ait. Costans esto. Sicut enim testificatus es de me in iherosolymis: sic te oportet et rome testifica-

ri. Facta autem die collegerunt se quidam ex iudeis: et devoverunt se dicentes neque manducatorios neque bibitorios: donec occiderent paulum. Erant autem plusquam quagraginta viri qui hanc coniurationem fecerant: qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores: et dixerunt. Devotione devovimus nos nihil gustatorios donec occidamus paulum. Nunc ergo vos notum facite tribuno cum consilio: ut producat illum ad vos tamquam aliquid certius cogniturum de eo. Nos vero priusquam appropiet pati sumus interficere illum. Quod cum audisset filius sororis pauli insidias: venit et intrauit in castra: nunciavitque paulo. Locans autem paulus ad se unum ex ceterionibus ait. Adolescentem hunc adduc ad tribunum. Habet enim aliquid indicare illi. Et ille quidem assumens eum: duxit ad tribunum et ait. Vincit paulus rogavit me hunc adolescentem producere ad te: hunc aliquid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo secretum: et interrogavit illum. Quid est quod habes indicare mihi? Ille autem dixit. Iudeis convenit rogare te ut crastina die producas paulum in concilium. quasi aliquid certius inquirunt de illo: tu vero ne crederis illis. Insidiant enim ei ex eis viri ampliusquam quagraginta: qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum: et nunc pati sunt expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem: precipiens ne cui loqueretur: quam hec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus ceterionibus dixit illis. Parate milites ducetos ut eant usque cesaream: et equos septuaginta et lancearios ducetos a tertia hora noctis: et iumenta parate. Et imponentes paulum: saluum producerent ad felice presidem. Timuit enim ne forte caperent eum iudei et occiderent. et ipse postea calumniam sustineret. Scribens ei epistolam: continet hanc. Claudius lydias: optimo presidi felici salutem. Quia hunc compositum a iudeis et incipientem interfici ab eis. superveniens cum exercitu eripui cognito quod romanus est: volensque scire causam quam obiciebant illi deduxi eum in concilium eorum. Quae inveni accusari de questionibus legis ipsorum: nihil vero dignum morte aut vinculis hunc crimine. Et cum mihi placitum esset de insidiis quas paraverant illi nisi eum ad te: denunciavi et accusatoribus ut dicant apud te. Vale. Milites ergo secundum preceptum sibi assumentes paulum duxerunt illum per noctem in antipatridem: et postera die dimissis equitibus

ut cū eo irēt: reuersi sūt ad castra. Qui cū venissent cesareā ⁊ edidissent eplam p̄sibi: statuerūt añ illū ⁊ paulū. Cū legisset autē ⁊ interrogasset d̄ q̄ puincia eēt: ⁊ cogscēs qz de cilicia eēt: audiā te inqt cū accusatores tui venerit. Iussitq; ī p̄torio herobis custo diri eum. **Capitulum .XXIII.**

Post q̄nq; autē dies descēdit p̄nceps sacerdotū ananias cū seniorib; q̄ busbā ⁊ tertullo q̄daz oratore: qui audierūt p̄sibē aduersus paulū. Et citato paulo: cepit accusare tertullus dicens. Cū in mlta pace agam⁹ p̄ te et mlta corrigā⁹ p̄ tuā puidentiam: semp ⁊ ubiq; suscipimus optime felix cuz om̄i grārūactōne. Ne diu tius autē te p̄traham: oro breuiter. ut audi as nos p̄ tua clemētia. Inuenim⁹ hūc ho minē pestifex ⁊ cōcitātē seditōnem om̄ib; iudeis ī uniuerso orbe. ⁊ actorē seditōis se cte nazarenor; q̄ etiā tēplū violare cona tus ē: quē et apprehēsū voluim⁹ scdm̄ legez nr̄am iudicare. Supueniēs at̄ tribun⁹ lisi as cū vi maḡ eripuit euz de maib; nr̄is iu bēs accusatores ei⁹ ad te veire: a q̄ poteris ip̄e iudicās de oib; istis cogscē: de q̄bo nos accusam⁹ eū. Adiecerūt at̄ ⁊ iudei: dicētes hec ita se h̄e. R̄ndit autē paulus: annuēte sibi p̄sibē dicere. Ex mltis ānis te eē iudi cem gēti huic sciēs: bono aīo p̄ me satiffa ciā. Potes em̄ cogscere qz n̄ plus sūt mibi dies q̄ duodecim ex q̄ ascēdi atorare ī hie rusalē: ⁊ neq; in tēplo iuenerūt me cū aliq̄ disputātem aut cōcursum faciētem turbe neq; ī s̄nagogis neq; ī ciuitate: neq; p̄ba re possunt tibi de q̄bo nūc me accusant. Cō fiteor autē hoc tibi q̄ scdm̄ sectā quā dicūt heresim sic deseruio p̄ri ⁊ deo meo: credens omnib; que in lege ⁊ p̄phetis scripta sūt: spem habēs in deū quā ⁊ h̄ij ipsi expectāt: resurrectōnem futuram iustorum ⁊ iniq̄z. In hoc ⁊ ipse studeo sine offendiculo con sciētia h̄e ad deuz: ⁊ ad homines semper. Post annos autē plures elemosinas factu rus in gentem meam veni. ⁊ oblacōnes et vota: in quib; iuenerūt me purificatū in templo: nō cum turba neq; cum tumultu. Et apprehēderunt me: clamātes ⁊ dicētes. Tolle inimicū nr̄m. Quidam autē ex asia iudei q̄s oportebat mō apud te p̄sto esse et accusare siq̄d h̄ent aduersum me: aut h̄ij ipsi dicant siq̄d iuenerūt in me iniqtatis

cum stem in concilio: nisi de vna ac soluz modo voce qua clamaui iter eos stās: qm̄ de resurrectione mortuor; ego iudicoz ho die a vobis. Distulit autē illos felix: certis sime sciens de via hac dicens. Cū tribunus l̄ysias descēderit audiā vos. Iussitq; cēturiōni custodire eū ⁊ h̄e requiez: nec quēq; de suis p̄hibere m̄strare ei. Post aliquot autem dies veniens felix cū drusilla vxore sua q̄ erat iudea rogauit ut videret paulū ⁊ audiuit ab eo fide q̄ est in xpm̄ ihm. Disputāte autē illo de iusticia ⁊ castitate et de iudicō futuro: tremefact⁹ felix r̄ndit. Qd̄ nūc attinet vade: tēpore autē oportuno ac ceriaz te: simul ⁊ sperās q̄ pecunia ei da retur a paulo: p̄pter qd̄ et frequēter accer siens eū loquebatur cū eo. Biennio autez expleto: accepit successorem felix pōticum festū. Volens autē grām prestare iudeis fe lix: reliquit paulum vinctū. **Ca. XXV.**

Festus ḡ cū venisset in puinciam: post tribuū ascendit hierosolimaz a cesarea. Adierūtq; eū principes sacerdotū ⁊ p̄mi iudeor; aduersus pauluz: ⁊ rogabāt eum postulātes grām aduersus eum ut iuberet p̄duci eum in ihrlm: insidi as tendentes ut interficerent eum in via. Festus autē r̄ndit seruari quidē paulum in cesarea: se autem maturius profecturum. Qui ḡ in vobis ait potentes sunt descēdē tes simul: si quod est in viro crimen accu sent eum. Demoratus autem inter eos di es non ampliusq̄ octo aut decem descē dit cesaream: et altera die sedit pro tribu nali: et iussit paulum adduci. Qui cum p̄ ductus esset circumsteterunt eum qui ab hierosolima descenderant iudei multas et graues causas obicientes quas non pote rant probare: paulo rationem redtente: quoniam neq; in legem iudeorum. neq; in templum neq; in cesarem quicq; pecca ui. Festus autem volens gratiam presta re iudeis: respondens paulo dixit. Elis hie rosolimam ascendere: ⁊ ibi de h̄ijs iudicari apud me: Dixit autē paulus. Ad tribunal cesaris sto: ibi me oportz iudicari. Iudeis nō nocui: sicut tu meli⁹ nosti. Si ei nocui aut dignum morte aliquid feci: non recu so mori. Si vō nihil ē eoz que h̄ij accusāt me: nemo potest me illis donare. Cesarem apello. Tūc festus cū cōsilio locut⁹ r̄ndit.

Cesarem appellasti: ad cesarem ibis. Et cum dies aliquot facti essent: agrippa rex et bernice descenderunt cesaream ad salutandum festum. Et cum dies plures ibi morarentur: festus regi indicavit de paulo dicens. Vir quidam est derelictus a felice vincit: de quo cum essem hierosolimis adierunt me principes sacerdotum et seniores iudeorum: postulantes adversus illum damnationem. Ad quos respondit: quod non est romanis consuetudo donare aliquem hominem priusquam is qui accusat penitentem habeat accusatores. locum quoque defendendi accipiat ad ablutionem criminum quam ei obiciunt. Cum ergo huc convenissent: sine ulla dilatione in sequenti die sedes per tribunal iussit abduci virum. De quo cum stetissent accusatores nullam causam deferrebant de quo ego suspicabar malum: quoniam quidam de sua superstitione habebant adversus eum: et de quibus ihesu defuncto quem affirmabat paulus vivere. Desiderans autem ego de huiusmodi questione: dicebam si vellet ire hierosolimam: et ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad augusti cognitionem: iussi servari eum donec mittam eum ad cesarem. Agrippa autem dixit ad festum. Volebam et ipse hominem audire. Cras inquit audies eum. Altera autem die cum venisset agrippa et bernice cum multa comitiva et introissent in adiutorium cum tribunis et viris principalibus civitatis: iubente festo abductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri: videtis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorum interpellavit me hierosolimis petentes et acclamantes: non oportet eum vivere apostoli. Ego vero properi nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem hic appellante: ad augustum iudicavi mittere. De quo quod certum scribam domino non habeo: propter quod percurram eum ad vos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatio facta habeatur quod scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vincit: et causas eius non significare.

Capitulum .XXVI.

Agrippa vero ad paulum ait. Permitti tibi loqui per te ipsum. Tunc paulus extensa manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusator a iudeis rex agrippa estimo me bene apud te. cum sim defensor me hodie: maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones: propter quod obsecro pacienter me audias. Et quod verum vitam meam a iuventute que ab initio fuit in gente mea in hierosolimis novit omnis iudeus: prescientem me ab

initio (si velint testimonium prebere) quam firmam certissimam sectam nostre religionis viri pharisaei. Et nunc in spe que ad presens nos repromissionis facta est a deo. isto iudicio subiectus: in quo duodecim tribus nostre nocte et die defuissent sperant devenire. De quo spe accusator a iudeis o rex. Quid incredibile iudicatur apud vos si de mortuos suscitatur: Et ego quidem estimaveram me adversus nomen ihesu nazareni debere multa pericula agere: quod et feci hierosolimis. Et multos factorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta: et cum occiderent detuli sententiam. Et pro omnes synagogas frequenter puniens eos. et compellebam blasphemare: et apostoli insaniens in eos: persequebar usque in externas civitates. In quo dum irem damascum. cum potestate et permissu principum sacerdotum: die media in via vidi rex de celo super splendorem solis circumfulsisse me lumen. et eos qui mecum similes erant omnesque nos cum decidissemus in terram audiui vocem loquentem mihi hebraica lingua. Saule saule quod me persequeris: Durus est tibi periculum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine? Dominus autem dixit. Ego sum ihesus: quem tu persequeris. Sed exurge: et sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi. ut constitua te minister et testis eorum que vidisti et eorum quibus apparebo tibi: eripiens te de populo et gentibus in quibus nunc ego mitto te. aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem. et de potestate sathane ad deum. ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem que est in me. Cum rex agrippa non fui incredulus celesti visioni: sed hiis que sunt damasci primum et hierosolimis et in omnem regionem iudee. et gentibus annuntiabam: ut penitentiam agerent. et converterentur ad deum: digni penitentiam opera facientes. Idcirco ex causa me iudei cum essem in templo propheta temptabant volentes me interficere. Auxilio autem adiutoris dei usque in hodiernum diem isto testificans minori atque maiori: nihil excedens quod quod propheta locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis christus. si per resurrectionem mortuorum lumen annuntiaturus est populo et gentibus. Nec loquente eo et rationem reddente: festus magna voce dixit. Insanis paulus. Multe te littere ad insaniam convertunt. Et paulus: non insanio inquit optime festus: sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enim de hiis rex: ab quem et constanter loquor. Latere enim eum nihil horum arbitror. Neque

em̄ in angulo quicq̄ hor̄ gestū est. **C**redis rex agrippa prophetis? Scio quia credis. Agrippa aut̄ ad paulū. In modico suades me xp̄ianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et in modico et in maḡ: nōtm̄ te. sed etiam om̄es q̄ audiūt hodie fieri tales q̄lis et ego sū: exceptis vinculis hīs. Et exurrexit rex et p̄ses et bernice et qui assistebāt eis. Et cū secessissent. loq̄bāt̄ adiuices dicētes: qz nihil morte aut vinculozū dignū qd̄ fecit hō iste. Agrippa at̄ festo dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem.

Capitulum. .XXVII.

Et aut̄ iudicatū est nauigare eū in ytaliā et t̄di paulū cū reliqs̄ custo dijs cēturioni noīe iulio cohortis auguste: ascēdētes nauē ad rumētina incipientē nauigare circa asie loca sustulim̄: pseuerate nobiscum aristarcho macedone thessalonicēse. **S**equenti at̄ die venim̄ sydonē. Idūane at̄ tractas iulius paulū pmisit ad amicos ire: et curā sui agē. Et inde cum sustulissē subnauigauim̄ cyp̄: p̄pterea q̄ eēt v̄tī cōt̄rij. Et pelaḡ cilicie et pamp̄phie nauigātes veim̄ listrā q̄ ē licie: et ibi inueniēs cēturio nauē alexadrinā nauigāte i ytaliā: t̄nsposuit nos in eā. Et cū mltis dieb̄ tarde nauigarem̄ et vix deueissē m̄ cōt̄ gn̄ydū: phibēte nos vento adnauigauim̄ crete iuxta salmonā. Et vix iuxta nauigātes veim̄ i locū q̄ndaz q̄ vocat̄ boniportus: cui iuxta erat ciuitas thalassa. **M**lto aut̄ tpe pacto et cū iā nō eēt tuta nauigacō eoq̄ et ieiuniū iā p̄terisset: psolabatur eos paulus dicēs eis. Viri: video qm̄ cū iniuria et mltō dāno n̄solū oneris et nauis: sed etiaz aīaz n̄raz incipit esse nauigatio. **C**ēturio at̄ gubernatori et nauclero magis credebat: q̄ hīs que a paulo dicebant̄. Et cū apt̄ port̄ nō eēt ad h̄yemādū: plurimi statuerūt psiliū nauigare ite si quō possent deueniētes phenicez h̄yemare portū crete respicientē ad affricū et ad choz. **A**spirate at̄ austro estimātes p̄positū se tenē: cū subtilissē de ason. legebāt cretam. Nō post mltū at̄ misit se p̄ ip̄az v̄t̄ t̄yphonic̄: q̄ vocat̄ euroaq̄lo. Cūq̄ arrepta eēt nauis: et nō posset conari i v̄tū: data nauē flatibus ferebamur. **I**n insulā at̄ q̄ndā decurretes q̄ vocat̄ cauda: potuim̄ vix obtinere scapham. **Q**ua sublata adiutorijs utebant̄

accingētes nauē: timētes ne i syrtim iciderēt: submisso vase sic ferebāt. **V**alida autē nob̄ tēpestate iactatis. sequenti die iactuz fecerūt: et tertia die suis manib̄ armamēta nauis piecerūt. **N**eq̄ aut̄ sole neq̄ syderibus apparētib̄ p̄ plures dies et tēpestate n̄ exigua imminēte: iaz ablata erat spes oīs salutis n̄re. **E**t cum mltā ieiunacō fuisset: tūc stās paulus i medio eoz dixit. **O**portuerat qd̄ o viri audito me n̄ egredi a creta: lucriq̄ facē iuriā hāc et iacturā. **E**t nunc suadeo vob̄ bono aīo eē. **A**mīssio eī nulli aīe erit ex nobis: p̄terq̄ nauis. **A**stitit em̄ mihi hac nocte angelus dei cuius sum ego et cui desuio: dicēs. **N**e timeas paule: cesari te oportet assistē. **E**t ecce donauit tibi de om̄es q̄ nauigant tecū. **P**ropter qd̄ bono aīo estote viri. **C**redo eī deo meo: qz sic erit quē admodū dictū ē mihi. **I**n insulā autē q̄ndā oportet nos deuenire. **S**ed postea q̄ quartadecima nox supuenit: nauigātib̄ nob̄ in adria circa mediā noctē suspicabantur nauē apparere sibi aliquā regionē. **Q**ui et summittētes bolidem. inuenerūt passus viginti: et pusillū inde separati inuenerūt passus quādecim. **T**imētes aut̄ ne i aspera loca inciderem̄: de puppi mittētes anchoras quatuor optabāt diē fieri. **N**autis vero quētibus fugē de nauē: cū misissent scapham in mare sub obtētū q̄si inciperēt a proza anchoras extēdere: dixit paulus cēturioni et militib̄. **N**isi hī i nauē māserint: vos salui fieri nō potestis. **T**ūc absciderūt milites funes scaphe: et passi sūt eā excidere. **E**t cum lux inciperet fieri: rogabat paulus oēs sumere cibū dicēs. **Q**uartadecima die hodie expectātes ieiuniū p̄manetis: nihil accipiētes. **P**ropt̄ qd̄ rogo vos accipe cibuz p̄ salute v̄ra: qz nulli v̄m capill̄ de capite p̄bit. **E**t cū hec dixisset: sumēs panē grās egit deo i pspectu oīm: et cū fregisset cepit māducare. **A**ieq̄ores at̄ facti oēs: et ip̄i sumpsērūt cibū. **E**ram̄ at̄ vniuerse aīme i nauē ducēte septuagitasēptē. **E**t faciat̄ cibo alleuiabāt nauē: iactātes triticū i mare. **C**ū aut̄ dies factus esset terrā nō agnoscebāt: sinum vero quendam considerabant habētē litus: in quem cogitabant si possent eicere nauem. **E**t cū anchoras sustulissent cōmittebāt se mari. **S**iml̄ laxātes iūcturas gubernaculoz: et leuato artemone scdm̄

aure flatū tēdebāt ad litus. Et cum incidisset in locū bithalassū impegerūt nauē: et proa quē fixa manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militū autē cōsiliū fuit ut custodias occiderēt. ne quōs cum enatasset effugeret: centurio autē volens suare paulū prohibuit fieri. Iussitque eos quōs possent natate mittere se primos et euadere et ad terrā exire: et ceteros alios in tabulis ferebāt. quōsdam sup̄ ea quā de nauī erāt. Et sic factū ē: ut oēs aīe euaderēt ad terram.

Capitulum. .XXVIII.

Et cum euasissem: tūc coguimus quōd mitilene insula vocabat̄. Barbari vero p̄stabāt nō modicā humanitātē nobis. Accēsa em̄ pira reficiebāt nos om̄es p̄pter ymbre qui imminēbat et frigē. Cū congregasset autem paulus sarmētorū aliq̄ntam multitudinē et imposuisset super ignē: vipera a calore cum p̄cessisset inuasit manū ei. Et vero viderūt barbari pendētē bestiaz de manu ei: adinucem dicebant. Et quōs homicida est hō hic: quōd cum euasit de mari ulcō diuina nō sinit eum viuere. Et ille quōd excutiēs bestiā in ignē: nihil malū passus ē. At illi existimabāt eū in tumorē cōuertēdū: et subito casurū et mori. Diu autē illis sperātibz et videntibz nihil malū in eo fieri cōuertēs se: dicebāt eū esse deuz. In locis autē illis erāt p̄dia p̄ncipis isule noīe publii: quōd nos suscipiēs: tribuo benigne exhibuit. Cōtigit autē p̄rem publii febrizo et dissinteria veratū iacere. Ad quē paulus int̄uit: et cū orasset et imposuisset ei manū saluauit eū. Quo facto: oēs qui in isula habebāt infirmitates accedebāt et curabāt. Qui etiā multis honoribz nos honorauerūt: et nauigātibz nob̄ iposuerūt quā necessaria erāt. Post mēses autē tres nauigauim⁹ in nauī alexandrina quā in isula hyemauerat: cui erat in signe castroz. Et cum venissem⁹ siracusana. māsim⁹ ibi tribuo. Ante circulegētes deuenim⁹ regiū: et post unū diē flāte austro secundū diē veim⁹ putheolos. ubi iuētis fr̄ibz rogati sum⁹ manē apud eos dies septem. et sic veim⁹ romā. Et ite cū audisset fr̄es occurreūt nob̄ usque ad ap̄ij forz: et t̄bz tabernis. Quos cū vidisset paul⁹ grās agēs deo accepit fiduciā. Cū autē veissem⁹ romā permissū ē paulo p̄manē sibi met: cū custodiēte se milite. Post sc̄iū autē diē puocauit pri-

mos iudeoz. Cūque venissent dicebat eis. Ego viri fr̄es nihil aduersus legē faciens aut morē paternū: vincet⁹ ab hierosolimis ēditus sū in man⁹ romanorū: quōd cū interrogatōnez de me habuisset voluēt me dimitte: eoq̄ nulla eēt causa mortis in me. Cōf̄dicentibz autē iudeis coact⁹ sū appellare cesarez: nō quōsi gētē meā h̄ns aliq̄d accusare. Propter hāc em̄ causaz rogauī vos videre et alloq̄. Prop̄t spem ei isrl cathena hac circūdat⁹ sū. At illi dixerūt ad eū. Nos neq̄ lrās accepim⁹ de te a iudea: neq̄ adueniēs aliq̄s frat̄ nūciauit aut locut⁹ ē quōd d̄ te malū. Rogam⁹ autē a te audire quā sentis. Nam de secta hac notū ē nob̄: quōd ubiq̄ ei cōf̄dicit. Cum cōstituisset autē illi diē veneūt ad eū in hospitiū plurimi. quōbz exponēbat testificans regnū dei suadēsque eis de ihu ex lege moȳsi et p̄phetis a mane usque ad vesp̄rā. Et quidā credebant h̄is quā dicebant: quidāz vō non credebāt. Cūque iuicē nō eēt p̄sentientes: discēdebant dicēte paulo unū v̄bz. Quia b̄n sp̄s sanct⁹ locut⁹ ē p̄ ysaiāz p̄pham ad p̄res nr̄os dicēs. Clade ad p̄lm̄ istū et dic. Aure audietis et nō itelligētis: et vidētes videbitis et nō p̄spiciētis. Incrassatū ē cor ppli hui⁹ et auribz ḡuiter audierūt et oculos suos p̄p̄serūt: ne forte videant oculis et auribz audiat et corde itelligāt: et cōuertāt se et sanē eos. Notū ḡ sit vob̄: quōd gētibz missū ē hoc salutare dei: et ip̄i audierūt. Et cū hec dixisset: exierūt ab eo iudei mltā h̄ntes inter se q̄stōnē. Māsit autē biēnio toto in suo cōductu: et suscipiebat oēs qui igrediebāt ad eū: p̄dicās regnū dei et docens que sūt de d̄no ihu xp̄o: cum omni fiducia sine prohibitione.

Explicit liber actū apostolorū. Incipit prologus in epistolas canonicas.

Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt fidemque rectam sectant̄ epl̄az septē. quā canoīce nūcupāt. sicut in latinis codicibz inuenitur. ut quōd petrus est primus in ordine apostolorū prime sint etiam eius epistole in ordine ceteraz. Sed sic euāgelistas dudum ad vitatis lineā correxim⁹ ita has p̄po ordini deo nos iuuante reddidimus. Est em̄ una eaz p̄ma iacobi due petri tres iohis. et iute una

Que si sic ut ab eis digeste sunt ita q̄ ab interpretibus fidelis in latinum uerentur eloquium: nec ambiguitate legentibus facerent. nec sermonum sese uarietas impugnet: illo precipue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohannis epistola positum legimus. in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum est a fidei ueritate perimus: trium terminorum uocabula hoc est aqua sanguinis et spiritus in ipsa sua editioe ponentibus: et prius ubique ac spiritus testimonium omittentibus. in qua maxime fides catholica roboratur: et prius et filij et spiritus sancti una diuinitatis substantia probatur. In ceteris uero epistolis quantum a nostra aliorum distet editio: lectoris prudentie derelinquitur. Sed tu uero christi eustochium dum a me ipse scripseris ueritate inquis meam quodammodo senectutem inuidiosum detibus corrodenda exponis: quod me falsarium corruptoremque sanctarum pronuntiat scripturarum. Sed ego in tali ope nec emulorum meorum inuidiam pertimesco: nec sancte scripture ueritatem poscentibus denegabo.

Explicit prologus. Incipit argumentum in epistolam canonicam beati iacobi apostoli.

Iacobus apostolus sanctum instruit de cultura celestium preceptorum et regula catholice obseruationis: et de inuicte patientie maiestate. et de reuelatione plurimorum: et de mendacio magistrorum.

Finit argumentum. Incipit epistola canonica beati iacobi apostoli.

Iacobus dei et domini nostri ihesu christi seruus: duodecim tribubus que sunt in dispersione salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes uarias incideritis: scientes quod probatio fidei uere patientiam operatur. Patientia autem operum perfectum habeat: ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. Siquis autem uestrum indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluentem et non improperat: et dabitur ei. Postulet autem in fide: nihil hesitans. Qui enim hesitat similis est fluctui maris: qui a vento mouetur et circumfertur. Non ergo estimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. Quis duplex animo inconstans est in omni

ujs suis. Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua: diues autem in humilitate sua: quoniam sicut flos feni transibit. Exortus est enim sol cum ardore et are fecit fenum. et flos eius decidit: et decolor uultus eius deperijt. Ita et diues in itineribus suis marcescet. Beatus uir qui suffert temptationes: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam uitae: quam repromisit deus diligentibus se. Nemo cum temptatur dicat: quoniam a deo temptatur. Deus enim intemptator malorum est. Ipse autem neminem temptat. Unusquisque uero temptatur a concupiscentia sua: abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit parit peccatum: peccatum uero cum consummatum fuerit generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum et omne bonum perfectum desursum est descendentibus a patre luminum: apud quem non est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos uerbo ueritatis: ut simus in initium aliquod creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo uelox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: et tardus ad iram. Ira enim uiri iustitiam dei non operatur. Propter quod abicietes omnem immunditiam et abundantiam malicie. in mansuetudine suscipite inuicem: quod potest saluare animas uestras. Estote autem factores uerbi et non auditores tantum fallentes uosmetipsos: quia si quis auditor est uerbi et non factor hic comparabitur uiro consideranti uultum natiuitatis sue in speculo. Considerauit enim se et abiit: et statim oblitus est quod fuerit. Qui autem spererit in lege perfectae libertatis et permanserit in ea non auditor obliuionis factus sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum: huius uana est religio. Religio munda et immaculata apud deum et patrem haec est: visitare pupillos et uiduas in tribulatione eorum: et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

Capitulum. II.

Fratres mei: nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi glorie. Etiam si introierit in conuictum uirum aureum anulum habens in veste candida: introierit autem et pauper in sordido habitu: et intendatis in eum qui indutus est veste preclara et dixeritis tu sede hic. bene:

pauperi autem dicatis tu sta illic. aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide et heredes regni: quod repromisit deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperes. Nonne diuites per potentiam opprimunt vos. et ipsi attribunt vos ad iudicia? Nonne et ipsi blasphemant bonum nomen quod inuocatur est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut teipsum. benefacitis: si autem personas accipitis peccatum operamini. redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem seruauerit: offendet autem in uno: factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: dixit et non occides. Quod si non mechaberis. occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini et sic facite: sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi: qui non facit misericordiam. Super altat autem misericordia iudicium. Quid poterit fratres mei si fide quis dicat se habere: opera autem non habeat? Numquid poterit fides saluare eum? Si autem frater et soror nudi sint et indigeant victu quotidiano: dicat autem aliquis ex vobis illis. ite in pace. calefaciamini et saturamini non dederitis autem eis quae necessaria sunt corpori: quod poterit vobis? Sic et fides si non habeat opera: mortua est in semetipsa. Sed dicit aliquis. Tu fide habes: et ego opera habeo. Oñde mihi fide tuam sine operibus: et ego ostendam tibi ex operibus fide meam. Tu credis quoniam vnus est deus: benefacis. Et demones credunt: et contremiscunt. His autem scire o homo inaniter: quoniam fides sine operibus ociosa est. Abraham propter nomen. nonne ex operibus iustificatus est: offerens ysaac filium suum super altare? Elites quoniam fides cooperabat operibus illi. et ex operibus fides consummata est: Et suppleta est scriptura dicens. Credidit abraham deo: et reputatum est illi ad iusticiam: et amicus dei appellatus est. Eliditis quoniam ex operibus iustificatus homo: et non ex fide tantum? Similiter et raab meretrix: nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuncios. et alia via eiciens? Sic enim corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est.

Capitulum III.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: sciētes quoniam maius iudicium sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir.

Potest etiam freno circūducere totum corpus. Si autem equus frena in ora mittimus ad consentiendum nobis: et omne corpus illorum circūferimus. Et ecce naues cum magne sint et a ventis validis minentur: circūferunt autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigētis voluerit. Ita et lingua modicum quod est membrum est: et magna exaltat. Ecce quantum ignis quoniam magna siluam incendit. Et lingua nostra ignis est: vniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus: et inflammat rotam natiuitatis nostrae inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium etiam et ceterorum domat et domita sunt a natura humana: linguas autem nullus hominum domare potest. Est ei iniquitum malum: et plena veneno mortifero. In ipsa benedictio dei et preces: et in ipsa maledictio homines quae ad ymaginem et similitudinem dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amarum aquam? Numquid potest frater mei ficus duas facere: aut vitis ficus? Sic neque salua dulcem potest facere aquam. Quis sapiens et disciplinatus inuenit vos? Oñdat ex bona pueritate operatum suam in mansuetudine sapientiae. Quod si zelum amarum habetis. et contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari et mendaces esse aduersus veritatem. Non est ei ista sapientia desursum descēdens a parte luminis: sed terra aial. dyabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi incōstantia et omne opus perit. Que autem desursum est sapientia: primum quod est pudica est deinde pacifica. modesta suadibilis. bonis consentiens plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine emulatione. Fructus autem iusticie in pace seminatur: faciētibz pacem.

Capitulum III.

Quante bella et lites in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris. quae militant in membris vestris: Concupiscitis et non habetis: occiditis et zelatis: et non potestis adipisci. Litigatis et belligeratis: et non habetis propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis: eorum male petatis: ut in concupiscentiis vestris infumatis. Adulteri: nescitis quoniam amicitia huius mundi inimica est deo. Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituitur. An putatis quoniam inaniter scriptura dicat: ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis: Maiorem autem

bat grām. Propē qđ dicit .De' supbis re-
sistit: humilibz aut dat grāz. Subditi ergo
estote deo: resistite aut dyabolo: et fugiet a
vobis. Appropiate deo: et appropinquet vo-
bis. Emundate manus peccatores: et puri-
ficate corda duplices animo. Miseri estote
et lugete et plorate: risus vř in luctu cōver-
tat: et gaudiū in merore. Humiliamini i cō-
spectu dñi: et exaltabit vos. Nolite detrahē
alterutę frēs mei. Qui detrahbit frī aut qui
iudicat fratř suū: detrahbit legi et iudicat
legem. Si aut iudicas legem: nō es factor
legis s; iudex. Unus ē em legislator et iudex
q̄ potest p̄dere et liberare. Tu aut q̄s es qui
iudicas primū tuū! Ecce nūc q̄ dicitis ho-
die aut crastino ibim' in illā ciuitatē: et fa-
ciemus ibi qđem annū et mercabimur et lu-
crū faciemus: qđ ignoratis qđ erit in crasti-
no. Que ē em vita vestra. Elapor ē ad mo-
dicū parēs: et deinceps exterminabit p̄ eo
ut dicatis: si dñs voluerit. et si vixerimus.
faciem' hoc vel illud. Nūc aut exultatis in
supbijs vřis. Ois exultatio talis maligna
ē. Scienti igif bonū facere et non faciēti:
peccatū est illi. **Capitulum V.**

Adite nūc diuites: plorate ululātes
in miserijs vestris q̄ aduenient vo-
bis. Diuicie vře putrefacte sūt et
vestimenta vřa a tineis cōmesta sūt. Aur
et argentū vřm eruginavit: et erugo eoz i
testamentū vob erit: et māducabit carnes
vřas sic ignis. Thesaurizastis vobis irā i
nouissimis dieb. Ecce merces opariorū q̄
messuerit regioēs vřas q̄ fraudata ē a vob
clamat: et clamor eoz i aures dñi sabaoth
itroiuit. Epulati estis sup terrā: et luxurijs
enutristis corda vřa. In die occisionis ad-
dixistis et occidistis iustū: et nō restitit vo-
bis. Pacientes igif estote frēs vsq; ad ad-
uentū dñi. Ecce agricola expectat p̄ciosuz
fructū terre. patientē ferēs donec accipiat
temporaneū et serotinū. Pacientes igif esto-
te et vos et p̄firmate corda vřa: qm̄ aduēt'
dñi appropinquet. Nolite igemiscere frēs i
alterutę: ut nō iudicemini. Ecce iudex añ ia-
nuā assistit. Exēpluz accipite frēs laboris
et paciencie prophetas: q̄ locuti sūt i noie
dñi. Ecce beatificamus eos q̄ sustinuerūt.
Sufferēciam iob audistis: et finē dñi vidi-
stis: qm̄ misericors ē dñs et miserator. Añ
omīa aut frēs mei nolite iurare: neq; p̄ ce-

lū neq; p̄ terrā neq; aliud qđcunq; iuramē-
tum. Sit aut sermo vř ē ē. nō non: ut nō
sub iudicio decidatis. Tristat aut aliquis
vřm: oret equo animo et psallat. Infirma-
tur q̄s i vobis: inducat p̄biteros ecclesie et
orēt sup eū unguētes eū oleo i noie domi.
Et oratō fidei saluabit ifirmū: et alleuabit
eū dñs: et si i peccatis sit dimittēt ei. Cōfi-
temi ḡ alterutę peccata vřa: et orate p̄ in-
uicem ut saluemini. Multū em valet deprecā-
iusti assidua. Delias aut hō erat simill nob
passibilis et oratōe orauit ut nō plueret su-
p terrā: et nō pluit ānos tres et menses sex.
Et rursū orauit: et celū debet pluuiā: et ter-
ra debet fructū suū. Frēs mei. si q̄s ex vob
errauerit a veritate et puerterit q̄s eū. scire
debet: qm̄ qui puerterit fecerit peccatorem ab
errore vie sue saluabit aīam ei' a morte: et
operit multitudinem peccatoz.

Explicit epistola canonica beati iacobi a-
postoli. Incipit argumentū i epistolā ca-
nonicam beati petri apostoli primam.

Discipulos saluatoris inuicti
voto orbe diffusos et peregriz-
nos i hoc seculo mōstrat. et p̄-
terite vite penitere suadet: et
in nouā vitā pficere tota cū
solicitudine exhortatur s̄ymon petrus fi-
lius iohannis puincie galilee vico bethsai-
da frater andree apostoli.

Finis argumentum. Incipit epistola ca-
nonica beati petri apostoli prima.

Petrus apostol' ihesu xp̄i.
electis aduenis dispersio-
nis ponti galatie capado-
cie asye et bithinie secundū
p̄scienciā dei patris i san-
ctificationē spūs i obediē-
ciam et aspersionem sanguis ihu xp̄i: gracia
vobis et pax multiplicet. Benedictus de' et
p̄ dñi nři ihu xp̄i q̄ scdm̄ misericordiā su-
am magnā regeneravit nos i spem diuā p̄
resurrectionē ihu xp̄i ex mortuis i heredi-
tatē incorruptibilem et i cōtaminatā et im-
marcessibilem p̄seruataz in celis: in vobis
qui in virtute dei custodimini per fidez in
salutē paratā reuelari in tēpore nouissio.

In q̄ exultabitis: modicū nūc si oportet cō-
tristari i varijs tēptatōib: ut pbatō v̄re fi-
dei mltō p̄ciosior sit auro qd̄ p ignē pbat̄:
iueniat̄ i laudē ⁊ gl̄az ⁊ honorē i reuelatōe
ih̄u xp̄i: quē cū n̄ videritis diligitis. In quē
nūc q̄ n̄ vidētes creditis: crebētes at̄ exul-
tabitis leticia ienarrabili et gl̄ificata: re-
portantes finē fidei v̄re salutē aiay v̄ray.
De q̄ salute exq̄siet atq̄ scrutati sūt p̄phē
q̄ de futura i nob̄ grā p̄phauer̄t: scrutātes i
qd̄ v̄l̄ q̄le t̄ps̄ siḡficaret i eis sp̄s xp̄i. p̄nū-
ciās eas q̄ i xp̄o sūt passioēs ⁊ posteriores
gl̄as: q̄b̄ f̄uelatū ē. qz nō sibi metip̄s: vob̄
aut̄ m̄strabāt ea q̄ nūc nūciata sūt vob̄. p̄
eos q̄ euāgelizauer̄t vobis sp̄s̄ sc̄o misso d̄
celo: i quē desiderāt āgeli p̄spicē. Prop̄ qd̄
succicti lūbos mētis v̄re sobriij ⁊ p̄fecti spe-
rate i eā q̄ offerē vob̄ grāz i reuelatōez ih̄u
xp̄i: q̄si filij obediēcie. nō cōfigurati p̄orib̄
igrācie v̄re desiderijs: s̄z fm̄ eū q̄ vocavit
vos sc̄m: ut ⁊ ip̄i i om̄i p̄uersatōe sc̄i sitis
qm̄ scriptū ē: sc̄i eritis qm̄ ego sc̄s sū. Et
si p̄rez iuocatis eū q̄ sine acceptōe p̄sonay
iudicat fm̄ vniuscuiusq̄ op̄: i timore i co-
lat̄ v̄ri t̄pe. p̄uersam̄: sciētes qz nō corru-
ptibilib̄ auro vel argēto r̄dēpti estis d̄ va-
na v̄ra cōuersatōe p̄rne ēditōnis: s̄z p̄cioso
sāguie q̄i agni imaculati xp̄i ih̄u ⁊ iptami-
nati: p̄cogniti qd̄e añ mōi p̄stitutōez: ma-
festati at̄ nouissimis t̄pib̄ p̄p̄ vob̄ q̄ p̄ ip̄m
fideles estis i deo: q̄ suscitauit eū a mortu-
is. ⁊ debet ei gl̄az sēpiternā: ut fides v̄ra et
spes esset i deo. Aias v̄ras castificātes i o-
bediēcia caritatis. i f̄nitatis amōe: s̄i pl̄ci
corde iuicē diligite attēti: renati nō ex se-
mie corruptibili s̄z icorruptibili p̄ v̄bū dei
viui ⁊ p̄manētis i efnū: qz ois caro ut fenū
⁊ ois gl̄a ei⁹ tāq̄ flos feni. Exaruit fenū et
flos ei⁹ decidit: v̄bū at̄ d̄ni manet i efnū.
Hoc ē aut̄ v̄bū qd̄ euāgelizatū est i vobis.

Capitulum .II.

Depōnētes igit̄ oēm maliciā ⁊ oēm
dolū ⁊ simulatōes ⁊ iuidias ⁊ om̄s
delectōes: sic̄ mō geniti i f̄ates rōna-
biles ⁊ sine dolo lac p̄cupiscite ut i eo cre-
scatis i salutem: si tñ gustatis qm̄ dulcis ē
d̄ns. Ad quē accedētes lapidē viuū ab hoī-
b̄ qd̄ez r̄probatū a deo at̄ electū ⁊ honori-
ficatū: ⁊ ip̄i tāq̄ lapides viuī sup̄edificam̄
tom̄ sp̄uales in sacerdotium sc̄m: offerre
sp̄uales hostias acceptabiles deo p̄ ih̄esum

xp̄m. Prop̄ qd̄ p̄tinet scriptura. Ecce po-
no i syon lapidē sūmū āgularē p̄batū ele-
ctū p̄ciosū: et q̄ crediderit i eū nō p̄fundet̄.
Glōb̄ igit̄ honor credētib: n̄ credētib̄ at̄ la-
pis quē r̄probauēt edificātes h̄ f̄ct̄s ē i ca-
put anguli ⁊ lapis offēsiōis ⁊ p̄t̄ scādali:
h̄ijs q̄ offēdūt v̄bo nec credē i q̄ ⁊ positi s̄t.
Glōs at̄ gen⁹ electū regale sacerdotiū gens
sc̄ta p̄plus acq̄sitionis: ut d̄tutes ānūciētis
ei⁹ q̄ d̄ tenebris vos vocavit i āmirabile lu-
mē suū. Qui aliqñ nō p̄plus dei nūc at̄ p̄pls
dei: q̄ n̄ p̄secuti misericōiaz: nūc at̄ misericōiam
p̄secuti. Carissimi. obsecro vos tanq̄ adue-
nas ⁊ p̄grinos abstinēte vos a carnalib̄ d̄-
s̄iderijs q̄ militāt aduers⁹ aiām p̄uersatōem
v̄ram iter gētes h̄ntes bonā: ut i eo qz de-
ctāt d̄ vobis tāq̄ d̄ malefct̄ orib̄: ex bonis
opib̄ vos p̄siderātes. glorificēt deū i die vi-
sitatōis. Subiecti igit̄ estote oī huāne cre-
ature p̄p̄ deū. Siue regi q̄si p̄cellētī: siue
ducib̄ tāq̄ ab eo missis. ad v̄dictā maledi-
ctoz: laudez vero bonoz. Quia sic̄ ē volū-
tas dei: ut b̄nfaciētes obmutescē faciatis i
prudentiū hoīm ignoratiā. Quasi liberi: ⁊
n̄ q̄si velamē h̄ntes malicie libertatē: s̄z sic̄
fui dei. Om̄es honorate: f̄nitatē diligite.
Deū timete: regē honorificate. Verui sub-
diti estote i oī timōe d̄nis: nōtm̄ bonis et
modestis s̄zetiam discolis. Hec ē em̄ grā. si
p̄p̄ dei p̄sciēciā sustinet q̄s tristitiā paciēs
iuste. Que em̄ ē grā: si peccātes ⁊ colaphi-
zati suffertis: s̄z si b̄nfaciētes paciēter su-
stinetis: hec ē grā apud deū. In hoc em̄ vo-
cati estis: qz ⁊ xp̄c pass⁹ ē p̄ nobis. vob̄ reli-
q̄ns exēplū: ut seq̄m̄ vestigia ei⁹. Qui pec-
catū n̄ fecit: nec iuent⁹ ē dol⁹ i ore ei⁹. Qui
cū maledicere n̄ maledicebat: cū pateret̄
nō p̄minabat̄. Tradebat at̄ iudicātī se iu-
ste. Qui p̄ctā n̄ra ip̄e ptulit i corpe suo su-
p̄ lignū: ut p̄ctis mortui iusticie viuam⁹:
cui⁹ liuore sanati sum⁹. Eratis ei⁹ sic̄ oues
errātes: s̄z p̄uersi estis nūc ad pastorem et
episcopū aiay v̄ray. **Capitulum .III.**
Similit̄ ⁊ muliēs subdite sint viris
suis. ut q̄si q̄ n̄ credūt v̄bo. p̄ ml̄ie-
rū p̄uersatōez sine v̄bo lucrifiat̄: p̄-
siderantes in timore sanctā conuersatōem
vestraz. Quazum sit nō extrinsecus capil-
latura aut circūdatio auri aut indumenti
vestimentoz cultus: s̄z q̄ absconditus ē cor-
dis hō i incorruptibilitate q̄eti et modesti

spūs: q̄ ē ī p̄spectu dei locuples. Sic em̄ aliq̄n et s̄actē mulieres sperātes ī deo orna-
bāt se subiecte proprijs viris: sicut sara o-
bediebat abrahe dñm eū vocans: cui⁹ estis
filie bñfaciētes. ⁊ nō p̄timētes vllā p̄turba-
tōem. Viri similiter cohabitātes sc̄dm sciē-
ciā: q̄si ī firmiori vasculo muliebri īpciētes
honorē tanq̄ et cohēdib⁹ grē vitē: vt nō ī-
pediant oratōes v̄re. In fide aut̄ oēs vna-
nimes. ī oratōe estote p̄paciētes. fr̄nitatis
amatores. misericordes. modesti. huiles. n̄
redētēs malū p̄ malo. nec maledictū pro
maledicto: s̄ ecōtrio bñdicētes: qz ī hoc
vocati estis: vt bñdictionem hēditate possi-
deatis. Qui em̄ vult vitā diligē: et dies vi-
dē bonos: coherceat liguam suā a malo: ⁊
labia ei⁹ ne loq̄nt̄ doli. Declinet aut̄ a ma-
lo ⁊ faciat bonū: īquirat pacē ⁊ seq̄t̄ eā: qz
ocli dñi sup iustos: ⁊ aures ei⁹ ī p̄ces eoz:
vultus at̄ dñi sup faciētes mala. Et q̄s ē q̄
vobis noceat: si boni emulatores fueritis:
S̄ ⁊ si qd̄ patimī prop̄ iusticiā beati. Ti-
morē aut̄ eoz ne timueritis: vt n̄ cōf̄bemi
Dñm aut̄ xpm̄ s̄actificatē in cordib⁹ v̄ris:
pati semp̄ ad satisfactōem om̄i p̄scētī vos
ratōem d̄ ea q̄ ī vobis ē fide ⁊ spe: s̄ cū mo-
destia et timore p̄sciēciā habētes bonā: vt
ī eo q̄ detrahūt de vob̄ p̄fundant̄: q̄ calūni-
ant̄ v̄ram bonā ī xpo p̄uersatōem. Meli⁹ ē
em̄ bñfaciētes (si volūtas dei velit pati)
q̄ malefaciētes: qz ⁊ xpc̄ semel p̄ p̄ctis no-
stris mortu⁹ ē iust⁹ p̄ iustis: vt nos offerret
deo. mortificatos q̄tē carne viuificatos at̄
spū: ī q̄ ⁊ h̄ijs q̄ ī carcē p̄clusi erāt spūaliē
veniēs p̄dicauit: q̄ increduli fuerāt aliq̄n ex-
pectabāt d̄i paciēciā ī dieb⁹ noe cū fabrica-
ret̄ archa: ī q̄ pauci id̄ ē octo aīe salue fa-
cte s̄t p̄ aquā. ⁊ vos nūc siml̄ forme sal-
uos facit baptisma: n̄ carnis depositō sor-
diū. s̄ p̄sciēcie bone ītrogatō ī deū: p̄ re-
surrectōez ihu xpi a mortuis q̄ ē ī dextera
dei: deglutiēs mortē vt vitē et̄ne hētes effi-
cēmur: p̄fect⁹ ī celū subiectis sibi angel̄ et
p̄t̄atib⁹ ⁊ v̄tutib⁹. **Capitulum. .III.**

Qristo igit̄ passō ī carne ⁊ vos ea-
dē cogitatōe armamī: qz q̄ pass⁹ est
ī carne desit a p̄ctis: vt nō iā d̄side-
rijs hoīm s̄ volūtatē dei qd̄ reliquū ē ī car-
ne tūc viuat t̄pis. Sufficit em̄ p̄teritū t̄pis
ad volūtatē gētīū p̄sumandam qui ābula-
uerit ī luxurijs. ī desiderijs. ī vinolētījs. p̄mel-

satōnib⁹. potatōnib⁹. ebrietatib⁹: ⁊ illicitis
ytolor̄ cultib⁹. In q̄ amiran̄ nō p̄currē-
tib⁹ vobis ī eādē luxurie p̄fusionē blasphe-
mātes: q̄ reddēt ratōez ei q̄ patus ē iudicāē
viuos ⁊ mortuos. Prop̄ hoc em̄ ⁊ mortu-
is euāgelizatū ē: vt iudicē q̄tē p̄m hoies ī
carne: viuāt aut̄ sc̄dm deū ī spū. Om̄ aut̄
finis appropinq̄bit. Estote itaq̄ prudētes ⁊
vigilate ī oratōib⁹: an̄ oīa aut̄ mutuā ī vo-
b̄ismetip̄is caritatē p̄tinuā h̄ntes: qz cari-
tas opeit multitudinē p̄ctoz. Hospitales
iucē: sine murmuratōe. Unusq̄sq̄ sic acce-
pit gr̄ciā. ī alterut̄q̄ illā am̄strātes: sic bo-
ni disp̄satores mltiformis grē dei. Si q̄s
loq̄t̄: q̄si s̄mones dei. Si q̄s m̄strat: tanq̄
ex v̄tute quā am̄strat de⁹: vt ī oib⁹ honori-
ficet de⁹ p̄ ihm xpm̄ cui ē gl̄a ⁊ īperiū ī scl̄a
seculoz amē. Carissimi. nolite pegrinari ī
feruorē q̄ ad t̄ptatōem vob̄ sit q̄si noui ali-
qd̄ vobis p̄tigat: s̄ p̄municātes xpi passio-
nib⁹ gaudete: vt ⁊ ī r̄uelatōe gl̄e ei⁹ gaude-
atis exultātes. Si exprobramī ī noīe xpi.
beati eritis: qm̄ qd̄ ē honoris gl̄e et v̄tutis
dei ⁊ q̄ ē ei⁹ spūs sup vos req̄scent. Nemo at̄
v̄rm̄ paciā q̄si homicida aut fur aut ma-
ledicus: aut alienorū appetitor. Si aut̄ vt
xpianus. nō erubescat: glorificet at̄ deū ī
isto noīe: qm̄ t̄ps ē vt īcipiat iudiciū a do-
mo dei. Si at̄ p̄mū a nob̄: q̄s finis eoz q̄ n̄
crebūt dei euāgelio: Et si iust⁹ q̄tē vir sal-
uabit̄: ip̄ius ⁊ p̄ctoz vbi parebūt: Itaq̄ et
h̄ij q̄ paciūt̄ sc̄dm volūtatē dei: fideli crea-
tori p̄mēdēt aīas suas ī bñfactis. **Ca. .V.**

Seniores ḡ q̄ ī vobis sūt obsecro p̄-
senior ⁊ testis xpi passionū: ⁊ eius
q̄ ī futuro reuelāda ē gl̄e p̄muni-
cator. Pascite q̄ ī vobis ē gregē dei: puidē-
tes nō coacte s̄ sp̄otaneē. p̄m deū: neq̄ tur-
pis lucrī gr̄a. s̄ volūtariē: neq̄ vt dñantes
ī clero s̄ forma facti gregis ex aīo: vt cuz
apparuerit p̄iceps pastoz p̄cipietis īmar-
cessibilē gl̄e coronā. Similī adolescentes
subbiti estote seniorib⁹. Oēs em̄ iucē hūi-
litatē ī sinuate: qz dñs sup̄bis resistit: hūili-
bus at̄ dat gr̄az. Hūiliamī igit̄ sub potētī
manu dei vt vos exaltet ī t̄pe v̄sitatōnis:
oēm sollicitudinē v̄ram p̄ciētes ī eū: qm̄
īp̄a cura ē de vobis. Sobrii estote ⁊ vigila-
te: qz aduersari⁹ v̄r̄ d̄yabol⁹ tāq̄ leo rugi-
ens circuit. q̄rens quē deuoret. Cui resisti-
te fortes ī fide: sciētes eandē passionē ei q̄

in mundo est vestre firmitati fieri. De autem omni gratia que vocavit nos in eternam suam gloriam in christo ihesu modicum passus: ipse perficiet et confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per silvanum fidelem fratrem vobis (ut azbitroz) breviter scripsi: obsecras et prestatas hanc esse veram gratiam dei in qua et statis. Salutat vos ecclesia que est in babilone coelecta: et marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus que estis in christo ihesu amen.

Explicit epistola prima beati petri apostoli.

Incipit argumentum in epistola secunda.

Simon petrus per fidei huius mundo sapiens mortuos esse declarat: eisdemque pietatis quantitas sit magnitudo luce ipse clarior manifestat.

Finis argumentum. Incipit epistola secunda beati petri apostoli.

Simon petrus servus et apostolus ihesu christi: hijs qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidei in iusticia dei nostri et salvatoris ihesu christi. gratia vobis et pax adimpleat in cognitione dei et christi ihesu domini nostri: quoniam omnia nobis diuine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius que vocavit nos propria gloria et virtute. per quam maxima et preciosa nobis promissa donavit: ut per hoc efficiamus diuine sortis nature. fugientes eius que in mundo est concupiscencie corruptioem. Vos autem curam omnem subferentes ministrare in fide vestra virtute: in virtute autem sciencia: in sciencia autem abstinencia: in abstinencia autem paciencia: in paciencia autem pietate: in pietate autem amore firmitatis: in amore firmitatis caritate. Nec enim si vobiscum assint et superent: non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri ihesu christi cognitione. Cui enim non prestantur hec: cecus est et manu temptans: obliuioem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis satagite: ut per bona opera certam vestram vocatorem et electionem faciat. Nec enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim habundate: ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini nostri et salvatoris ihesu christi. Propter quod incipias vos sepe commone de hijs: et quidem scientes et confirmatos in presenti veritate. Iustus autem arbi-

tror. Quod sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commone: certum quod velox est depositio tabernaculi mei: secundum quod et dominus noster ihesus christus significauit mihi. Dabo autem opera et frequenter habebit vos per obitum meum: ut horum omnium memoria faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti nota fecimus vobis domini nostri ihesu christi virtutem et prescientiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a deo pre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huiusce modi a magnifica gloria: hunc est filius meus dilectus in quo mihi complacuit: ipsum audite. Et hanc vocem nos audiuimus de celo allata: cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiores propheticum sermonem. cui benefacitis attendentes quasi lucerne luceti in caliginoso loco donec elucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris: hoc primum intelligentes: quod omnis prophetia propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquam prophetiam: sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines.

Capitulum

.II.

Alerunt vero et pseudo prophete in populo sicut et in vobis erunt magistri mendaces: qui introducunt sectas perditionis: et eum qui emit eos deum negant: supducetes sibi celestem perditionem. Et multi sequuntur eorum luxurias: per quas via veritatis blasphemabitur: et in auaricia fictis verbis de vobis negociabuntur. Quibus iudicium iam olim non cessat: et perditione eorum non dormitat. Si enim de angelis peccatis non peccit sed rudentibus inferni detractos in tartarum trahidit cruciandos in iudicium reuari: et originali mundo non peccit. sed octauum noe iusticie preonem custodiuit diluuium mundo impiorum inducens: et ciuitates sodomorum et gomorreorum in cinere redigens euersione banauit exemplum eorum que impie acturi sunt ponens: et iustum loth oppressum a nephandorum iniuria ac luxuriosa puerlatone eruit. Aspectu enim et auditu iustus erat: habitans apud eos que de die in diem aiam iustam iniqs opibus cruciabant. Nouit deus pius de temptatone eripere: iniquos vero in diem iudicij resez uare cruciandos. Magis autem eos qui post carnem in concupiscencia immundicie ambulat. denationemque contemnunt: audaces. sibi placetes: sectas non metuunt introduce blasphemantes. Abi angeli fortitudie et virtute cum sit maiores: non portant aduersum se execrabile iudicium. Iij vero que velut irrationabilia pecora

naturalis in captivem et in perniciem in hijs qui ignorat blasphemantes in corruptioe sua percipiētes mercedē iusticie voluptatē: existimantes diēi delicias coinquatōis et macule. delicias affluentes in puiuis suis luxuriantes vobiscū: oculos habētes plenos adulterij et incessabilis delicti: pellicietes aīas instabiles: cor exercitatu in auaricia hntes. maledictōis filij: derelinquentes rectā viā errauerūt secuti viā balaā ex bosor. q̄ mercedem iniqtatis amauit: correptionē vero habuit sue vesanie. Subiugale mutū aīal in hoīs voce loqns: phibuit prophete insipientiam. Nij sūt fontes sine aqua et nebule ē: binibz exagitate: quibz caligo tenebrarū re sua. Supbia em̄ vanitatis loqntes. pellicetes in delictijs carnis luxurie eos q̄ paululū effugiūt. q̄ in errore puerfant: libertatē illis pmitētes cū ipsi sui sint corruptōnis. A q̄ em̄ quis supatus ē: huius et seruus ē. Si em̄ r̄fugiētes coinquatōes mūdi in p̄gnitōne dñi nr̄i et saluatoris ihu xp̄i. Nij rursus iplicati supant: facta sūt eis posteriora deteriora prioribz. Meli⁹ em̄ erat illi nō cognoscē viā iusticie q̄ p̄ agnitōem retrorsū p̄uerti ab eo qd̄ illis traditū ē sācto mādato. Cōtingit em̄ eis illud veri p̄uerbij. Canis reuersus ad suū vomitū: et sus lota in volutabro luti. **Capitū. III.**

Hanc ecce vobis carissimi secundam scribo epistolā in quibus vram excitōi et monitōem sincerā mentē: ut memores sitis eorum quae per dixi vobis a sanctis prophetis et apostolorum vrorum preceptorum domini et saluatoris. Hoc primū scientes: quod veniet in nouissimis diebus in deceptioe illusores iuxta proprias concupiscencias ambulantes: dicentes. Elibi est promissio aut aduentus eius? Ex quo em̄ pres dormierūt: oīa sic pseuerāt ab initio creature. Latet em̄ eos hoc volentes: quod celi erāt prius et terra de aqua et per aquā consistens dei v̄bo: per quē ille tūc mūdus aqua inundatus perijt. Celi autē qui nūc sūt et terra eodem v̄bo repositi sūt igni reseruati in diem iudicij: et perditōis ipsoꝝ hoīm. Elnū vero hoc nō lateat vos carissimi: quod vn⁹ dies apud dñm sicut mille anni: et mille anni sicut dies vnus. Nō tardat dñs promissi sui sic quādam existimāt sed paciēter agit propter vos: nolēs aliq̄s perire sed oēs ad penitēciā reuerti. Adueniet autē dies dñi ut fur: in quo celi magno impetu

transient: elementa vero calore soluentur. terra autē et quae in ipsa sūt oīa opa exurentur. Cū hec igitur oīa dissoluenda sint. quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus et pietatibus expectantes et properantes in aduentū diēi dñi nr̄i ihu xp̄i: per quē celi ardētes soluentur et elementa ignis ardore tabescent: **N**ouos vero celos et nouā terrā et promissa ipsi⁹ expectam⁹: in quibus iusticia habitat. **P**ropter quod carissimi hoc expectantes. satagite immaculati et inuolati ei inueniri in pace: et dñi nr̄i ihesu xp̄i longanimitatē salutē arbitrami sicut et carissimus frater nr̄ paulus secundū datā sibi sapiēciam scripsit vobis: sicut et in omnibus epistolis. loquens in eis de hijs: in quibus sūt quedam difficilia intellectu. quae indocti et instabiles deprauāt. sicut et ceteras scripturas. ad suam ipsorum perditōem. **E**os igitur fratres prescientes custodite vosmet ipsos ne in insipientium errore transducti excidatis a propria firmitate: crescite vero in gracia et in cognitione domini nr̄i et saluatoris ihesu xp̄i. **I**psi gloria et nunc et in diē eternitatis amen.

Explicit epla beati petri apli scda. Incipit argumentū in eplam bti iohannis apostoli primam.

Rationem verbi. et quod deus ipse sit caritas manifestat: et susurrones fratrum nec deū scire. nec pios fieri posse. eousque dissertat ut esse comprobet homicidas: eo quod odium sit interfectōis occasio.

Finit argumentum. Incipit epistola bti iohannis apostoli prima.

Quod fuit ab initio. quod audiuius. quod vidimus oculis nr̄is. quod perspeximus. et manus nr̄e cōtrectauerūt de verbo vite: et vita manifestata ē: et vidimus et testamur et annunciam⁹ vobis vitā eternam. que erat apud patrem: et apparuit nobis. **Q**uod vidimus et audiuius annunciam⁹ vobis: ut et vos societate habeatis nobiscū: et societas nr̄a sit cū patre et cū filio eius ihesu xp̄o. **E**t hec scribimus vobis: ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum. **E**t hec est annūciatio

quā audiūim' ab eo ⁊ anūciam' vob: qm̄
de' lux ē: ⁊ tenebre ī eo n̄ sūt vllē. Si dixerim'
m' qm̄ societate habem' cū eo et ī tenebris
ābulam': mētīmur. ⁊ veritate nō facim'.
Si at' ī luce ābulam' sicut ⁊ ip̄e ē ī luce so-
cietate habem' adinūcē: et sāguis ību filij
ei' mūdāt nos ab oī pctō. Si dixerim' qm̄
pctm̄ nō habem' ip̄i nos seducim': ⁊ veri-
tas ī nobis nō ē. Si p̄fiteamur pctā n̄ra:
fidel' ē ⁊ iust' ut remittat nobis pctā n̄ra: ⁊
emūdet nos ab oī inīqtate. Si dixerimus
qm̄ nō peccauim': mendacē facim' eū: ⁊ v̄-
bum ei' nō ē in nobis. **Capitulum .II.**

Filioli mei: hec scribo vobis ut nō
peccetis. S; si q̄s peccauerit: ad-
uocatū habem' apud p̄rem ih̄esuz
x̄pm̄ iustuz. Et ip̄e ē p̄piciatō p̄ pctis n̄ris:
nō p̄ n̄ris aut' tm̄: s; etiam p̄ toti' mundi.
Et ī hoc scim' qm̄ cognouim' eū: si māda-
ta ei' obsequam'. Qui dicit se nosse eū ⁊ mā-
data ei' nō custodit mēdax ē: ⁊ in eo veri-
tas nō ē. Qui aut' seruat v̄bum ei': vere in
hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus
qm̄ in ip̄o sumus: si in eo perfecti sumus.
Qui dicit se in christo manere: debet sicut
⁊ ille ambulauit. et ip̄e ambulare. Carissi-
mi nō mādatū nouū scribo vobis: s; man-
datū vet' qd̄ habuistis ab initō. Mādatum
vet' ē: v̄buz qd̄ audistis. Itē mādatū no-
uum scribo vobis qd̄ v̄x ē ⁊ ī ip̄o ⁊ in vo-
bis: qz tenebre trāsierūt. et v̄x lumē iāz lu-
cet. Qui dicit se ī luce esse ⁊ frēm suū obit:
ī tenebris est vsq; adhuc. Qui diligit frēm
suū ī lumine manet: et scādatū in eo nō ē.
Qui autē obit frēm suū ī tenebris ē ⁊ ī te-
nebris ābulat: ⁊ nescit q̄ eat: qz tenebre ob-
cecauerūt oculos ei'. Scribo vobis filioli:
qm̄ remittūt vobis pctā v̄ra p̄pter nomez
ei'. Scribo vob' p̄res: qm̄ cognouistis euz
q̄ ab initō ē. Scribo vobis atolescētes: qm̄
vicistis malignū. Scribo vobis infātes: qz
cognouistis p̄rem. Scribo vobis iuuenes:
qm̄ fortes estis et v̄buz dei manet ī vobis:
⁊ vicistis malignū. Nolite diligē mūdū: ne-
q; ea q̄ ī mūdo sūt. Si q̄s diligit mūdū: n̄
ē caritas p̄ris in eo. Om̄ oē qd̄ ē in mundo
p̄cupiscēcia carnis ē: ⁊ p̄cupiscēcia oclor:
⁊ supbia vite q̄ nō ē ex p̄re: s; ex mūdo est.
Et mūd' trāsit ⁊ p̄cupiscēcia ei'. Qui at' fa-
cit volūtate dei: manet ietnū. **Filioli mei:**
nouissā hora ē. Et sic audistis qz antixps

deit: nūc at' antixpi mlti facti sūt. **Ūn** scim'
qz nouissima hora ē. Ex nobis p̄diert: s; n̄
erāt ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: p̄mā
sisset utiq; nobiscū. S; ut manifesti sit: qm̄
nō sūt om̄s ex nobis. S; vos v̄ctōem ha-
betis a sc̄to: ⁊ nostis oīa. Nō scripsi vobis
q̄si ignorātibz veritate: s; q̄si scientibz eaz:
⁊ qm̄ oē mēdatiū ex veritate nō ē. Quis ē
mēdax: nisi is q̄ negat qm̄ ih̄s ē x̄pc: **Hic** ē
antixps: q̄ negat p̄rem ⁊ filiū. Ois q̄ negat
filiū nec p̄rem habz: q̄ p̄fitef' filiū: ⁊ p̄rem
h̄z. **E**los qd̄ audistis ab initō. ī vobis p̄ma-
neat: qz si ī vobis p̄māserit qd̄ audistis ab
initō: ⁊ vos ī filio ⁊ p̄re manebitis. Et hec
ē r̄promissio: quaz ip̄e pollicit' ē nob' vitā
etnā. **Hec** scripsi vob' d' h̄is q̄ seducūt vos.
Et vos v̄ctōez quā accepistis ab eo mā-
at ī vobis. Et n̄ necesse habetis ut aliq̄s do-
ceat vos: s; sic v̄ctō ei' docet vos de oībz.
Et v̄x ē: ⁊ n̄ ē mēdatiū. Et sic docuit vos:
manete in eo. Et nunc filioli manete ī eo:
ut cū apparuerit habeam' fiduciā: ⁊ nō p̄-
fūdāmur ab eo in aduētū ei'. Si scitis qm̄
iust' ē: scitote qm̄ ⁊ oīs q̄ facit iusticiam ex
ip̄o natus est. **Capitulum .III.**

Ūstete q̄lem caritate dedit nob' p̄r:
ut filij dei nomiemur ⁊ sim'. **P**ro-
pter hoc mūd' nō nouit nos: qz nō
nouit eū. Carissimi nūc filij dei sum': ⁊ nō
dū apparuit qd̄ erim'. Scim' qm̄ cuz appa-
ruerit similes ei erim': qm̄ videbim' euz si-
cuti ē. Et om̄s q̄ habz hāc spem ī eo: sc̄ti-
ficat se sicut et ille sanct' ē. Om̄s q̄ facit
pctm̄: ⁊ inīqtatē facit. Et pctm̄ ē inīqtas.
Et scitis qz ille apparuit ut pctā tolleret: ⁊
pctm̄ in eo nō ē. Ois q̄ ī eo manet nō pec-
cat. Et oīs q̄ peccat nō videt eū: nec cogno-
uit eū. **Filioli:** nemo vos seducat. Qui fa-
cit iusticiā iust' ē. Sicut ⁊ ille iust' ē. Qui
facit peccatum ex d̄yabolo est: quoniam ab
initō d̄yabolus peccat. In hoc apparuit fi-
lius dei: ut dissoluat opera d̄yaboli. Om̄s
qui natus est ex deo peccatum nō facit: q̄-
niam semen ipsius in eo manet: ⁊ non po-
test peccare: quoniam ex deo natus ē. In
hoc manifesti sunt filij dei et filij d̄yaboli.
Om̄s qui nō est iustus nō est ex deo: ⁊ q̄
nō diligit fratrem suum. Quoniam hec ē ā-
nūciatō quā audistis ab initio: ut diliga-
m' alterutq;. Non sicut cayn q̄ ex maligno
erat: et occidit frēm suū. Et p̄t qd̄ occidit

est! Omnia opera eius maligna erant: fratres autem eius iusta. Nolite mirari fratres si obit vos mundus. Nos scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam: quoniam diligimus fratres. Qui non diligit: manet in morte. Omnis qui obit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eternam in se manentem. In hoc cognovimus caritatem dei: quoniam ille animam suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratre animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo: quoniam non caritas dei manet in eo. Filioli mei: non diligam verbo neque lingua: sed opere et veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus: et in conspectu eius suadebimus corda nostra. Omnis si reprehenderit nos cor nostrum: maior est deus corde nostro: et novit omnia. Carissimi si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum: et quicquid petierimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus: et ea que sunt placita coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius Iesu Christi: et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui fuerit mandata eius in illo manet: et ipse in eo. Et in hoc scimus: quoniam mansit in nobis in spiritu quem dedit nobis. **Ca. .III.**

Rarissimi: nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint: quoniam multi pseudo prophetę erunt in mundum. In hoc cognoscit spiritus dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse. ex deo est. Et omnis spiritus qui soluit Iesum. ex deo non est: et huius est antichristus de quo audistis quoniam venit: et nunc iam in mundo est. Vos ex deo estis: filioli et vicistis eum: quoniam maior est qui in vobis est: quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur: et mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui novit deum audit nos: qui non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Carissimi diligamus nos invicem: quia caritas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est: et cognoscit deum. Qui non diligit non habet caritatem et non novit deum: quoniam deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum: ut vivamus propter eum. In hoc est caritas non quasi dilexerimus deum: sed quoniam ipse prior dilexit nos: et misit filium suum propitiatorem pro peccatis nostris. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicem deus in nobis manet: et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc

cognoscimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis: quoniam de spiritu sancto suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: quoniam pater misit filium suum salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est filius dei: deus in eo manet et ipse in deo. Et nos cognovimus et credidimus caritati quam habet deus in nobis. Deus caritas est: et qui manet in caritate in deo manet: et deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei nobiscum: ut fiduciam habeamus in die iudicii: quia scimus ille est: et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorem: quoniam timor penam habet. Qui autem timet non est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deum: quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dilexerit quoniam diligo deum et fratrem suum oderit: mendax est. Qui ei non diligit fratrem suum quem videt: deum quem non videt quomodo potest diligere. Et hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum: diligat et fratrem suum. **Capitulum .V.**

Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus: ex deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit et eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos dei: cum deum diligamus: et mandata eius faciamus. Hec est enim caritas dei ut mandata eius custodiamus: et mandata eius gravia non sunt. Omne quod natum est ex deo vincit mundum: et hec est victoria que vincit mundum: fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum: nisi qui credit quoniam Iesus est filius dei. Sic est qui venit per aquam et sanguinem Iesus Christus. Non in aqua solum: sed in aqua et sanguine. Et spiritus est qui testificatur: quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo. pater. verbum. et spiritus sanctus: et hi tres unus sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra. spiritus. aqua. et sanguis: et tres unus sunt. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. Quoniam hoc est testimonium dei quod maius est: quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei habet testimonium dei in se. Qui non credit filio mendacem facit eum: quia non credit in testimonium quod testificatus est deus de filio suo. Et hoc est testimonium: quoniam vitam eternam dedit nobis deus: et hec vita in filio eius est. Qui habet filium habet vitam: qui non habet filium dei: vitam non habet. Hec scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis eternam: qui creditis in nomine filii dei. Et hec est fiducia quam habemus ad deum: quia quicquid petierimus secundum voluntatem eius audit nos. Et scimus quia audit

nos: quicquid peccerim? Scimus: quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem: petat ut dabit ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quas. Omnis iniquitas peccatum est: et est peccatum ad mortem. Scimus quod omnis qui natus est ex deo non peccat: sed generatio dei preseruat eum: et malignus non tanget eum. Scimus quoniam ex deo sumus: et mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius dei venit et dedit nobis sensum: ut cognoscamus verum deum: et simus in vero filio eius. Hic est verus deus: et vita eterna. Filiioli: custodite vos a simulacris.

Explicit epistola prima beati iohannis apostoli. Incipit argumentum in epistolarum eiusdem secundam.

Quia ab eo ad sanctam feminam scribit ut eandem dominam non dubitet litteris appellare: eiusdemque filiis testimonium quod ambulet in veritate perhibeatur.

Finit argumentum. Incipit epistola beati iohannis apostoli secunda.

Maior: electe domine et natis eius quos ego diligo in veritate: et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem: propter veritatem quam permanet in vobis et vobiscum erit eternum. Sit vobiscum gratia. misericordia. pax a deo patre: et a christo ihesu filio patris in veritate et caritate. Gaudius sum valde quoniam iuveni de filiis tuis ambulantes in veritate: sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domine non tanquam mandatum novum scribens tibi: sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alterutrum. Et hec est caritas: ut ambulemus secundum mandata eius. Idcirco enim est mandatum: ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis: quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur ihesum christum venisse in carne. Hic est seductor et antichristus. Credite vosmetipsos ne perdati. que operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Scientes quod omnis qui recedit et non permanet in doctrina christi: deum non habet. Qui permanet in doctrina: hic pater et filium habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert: nolite recipere eum in domum: nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue: communicat operibus eius malignis: Ecce predixi vobis ut in die domini nostri ihesu christi non

profundamini. Plura hiis vobis scribere: nolui pro cartam et atramentum. Spero enim me futurum apud vos: et os ad os loquar: ut gaudium vestrum plenum sit. Salutem te filie sororis tue electe. Gratia tecum amen.

Explicit epistola secunda beati iohannis apostoli. Incipit argumentum in epistolam eiusdem tertiam.

Maius pietatis causa extollit atque ut in ipsa pietate maneat exportatur: diotrepeus impietatis et superbie causa obiurgat: demetrio autem bonum testimonium prohibet cum fratribus universis.

Finit argumentum. Incipit epistola beati iohannis apostoli tertia.

Maior: gaio carissimo. quem ego diligo in veritate. Carissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere: sicut prospere agit anima tua. Gaudius sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue: sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratias: quam ut audiam filios meos in veritate ambulantes. Carissime. fideliter facis quicquid operaris in fratres: et hoc in peregrinos. qui testimonium reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie: quos benefacientes deducis digne deo. Pro nomine enim eius profecti sunt: nihil accipientes a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie: sed is qui amat primatum gerere in eis diotrepeus. non recipit nos. Propter hoc si venero commoveam eius opera que facit: verbis malignis garruens in nos. Et quasi non ei ista sufficiant: neque ipse suscipit fratres: et eos qui suscipiunt prohibet et de ecclesia eicit. Carissime noli imitari malum: sed quod bonum est. Qui benefacit ex deo est: qui malefacit non videt deum. Demetrio testimonium reddit ab omnibus et ab ipsa veritate: sed et nos testimonium prohibemus: et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui tibi scribere: sed nolui pro atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem protinus te videre: et os ad os loquamur. Pax tibi. Salutem te amici. Saluta tu amicos noveratim.

Explicit epistola tertia beati iohannis apostoli. Incipit argumentum in epistolarum beati iude apostoli.

Iudas apostolus. fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat ut illicitum esse dissertet de subuergo semel erutos fuitutis. denuo opam suā offitijs nouare seruilibus.

Finit argumētū. Incipit eplā iude apli.

Iudas ihesu xpi seruus frater iacobi: hijs q̄ sunt i deo p̄re dilectis. et xpo ihu cōseruatis et vocatis. Misericordia vobis et pax et caritas adimpleat̄. Carissimi

omnē sollicitudinez faciens scribēdi vobis de p̄muni v̄ra salute necesse habui scribere vobis: deprecans supcertari semel edite sanctis fidei. Subintroierūt em̄ q̄dam hoīes q̄ olim p̄scripti sūt i hoc iudicio impij: dñi n̄ri gr̄ciam trāfferentes i luxuriā: et solum dñatōrez et dñm n̄rm ihesū xpm negantes: Cōmonere aut̄ vos volo sciētes semel omnia: qm̄ ihesū xpm de terra egipti saluans. sc̄do eos q̄ nō crediderūt p̄didit. Angelos vero q̄ nō seruauerūt suū principatū s̄z de reliquerūt suū domiciliū: i iudiciū magni diei viculis eternis sub caligine resuauit. Sicut sōdōma et gomorra et finitime ciuitates simili modo exfornicate et abeūtes p̄ carnem alterā: facti sūt exemplū. ignis eterni penā sustinentes. Similit̄ et h̄i q̄ carnē q̄tez maculant: dñationē aut̄ spernūt: maiestatem aut̄ blasphemāt. Cuz michael archangelus cū dyabolo disputās altercaretur de moȳsi corpe: nō ē ausus iudiciuz inferre blasphemie. s̄z dixit. Imperet tibi deus. **H**ij aut̄ q̄cunq; q̄dem ignorāt blasphemāt: q̄cunq; aut̄ naturaliter tanq̄ multa aiala norūt in h̄ijs corrupunt̄. Ne illis q̄ via cayn abierūt: et errore balaam mercede effusi sūt: et in cōtradictione chore abierūt. **H**ij sunt in epulis suis macule p̄uantes: sine timore. semetipsos pascētes: nubes sine aq̄ q̄ a v̄tis circūuerūtur: arbores autumnales infructuose. bis mortue. eradicatē: fluctus feri maris. despumātes suas confusions: s̄z terra errātia: quibz p̄cella tenebrarū p̄seruata ē ieternū. Prophetauit aut̄ et de h̄ijs septim̄ ab adam. enoch dicēs. Ecce venit dñs in sanctis milibz suis facē iudiciū cōtra omnes: et arguere omnes ipios de omnibz opibus impietatis eoz: quibus impie egerūt: et de omnibz duris q̄ locuti sūt

conē deū peccatores impij. **H**ij sūt murmuratores q̄relosi sc̄dm desideria sua ambulātes: et os eoz loquit̄ supbiā: mirantes p̄sonas questus causa. **H**os aut̄ carissimi memores estote v̄borz q̄ p̄dicta sūt ab apostol dñi n̄ri ihesu xpi: q̄ dicebant vobis qm̄ in nouissimis t̄pibz venient illuzores sc̄dm desideria sua ābulantes i impietatibz. **H**ij sūt q̄ segregant semetipsos: aīales: spiritū nō habētes. **H**os aut̄ carissimi supedificātes vobmetipsos sanctissime n̄re fidei: i sp̄s sancto orātes. ipsos vos i dilectōe dei seruate: expectātes misericordiā dñi n̄ri ihesu xpi i vitam eternā. Et hos q̄dem arguite iudicatos: illos vero saluate de igne rapiētes. **A**lijs aut̄ miseremī i timōe dei: obiectes et eā q̄ carnalis ē maculatā tunicaz. **E**i aut̄ qui potens ē vos p̄seruare sine peccato. et p̄stituere añ p̄spectū glorie sue imaculatos in exultatione: soli deo saluatori n̄ro. p̄ ihesū xpm dñm n̄rm gloria magnificētia i peritū et potestas añ omne seculū: et nūc et i omnia secula seculoz amen.

Explicit epistola beati iude apostoli. Incipit prologus b̄ti iohānis i apocalipsim.

Iohannes apostolus et euangelista i christo electus i tanto amore dilectionis vberior habitus est. ut in cena supra pectus ei recūberet et ad crucem astanti soli m̄rem p̄priaz p̄mendasset: ut quē nubere volentē: ad amplexū v̄ginis tatis ascuerat: ipsi ad custodiendā v̄ginēz edidisset. **H**ic itaq; cū p̄pter v̄bum dei et testimoniu ihu xpi i pathmos insulā sortiretur exiliū: illic ab eodez apocalipsis postēsa describit̄: ut sicut i principio canonis id ē libri geneleos icorruptibile p̄cipiu p̄notat̄: ita etiā icorruptibilis finis p̄ v̄ginē i apocalipsi redderet̄ dicētis. **E**go sum alpha et o: initiū et finis. **H**ic ē iohannes. qui sciens supuenisse sibi diē egressionis de corpore cōuocatis i epheso discipulis descēdit inde fossū sepulture sue locū: orationeq; cōpleta reddidit sp̄m. tam a dolore mortis factus extraneus: q̄ a corruptōe carnis nō scit̄ alienus. **C**ui tñ scripture dispositō v̄l libri ordinatō iō et nobis p̄ singula nō exponit̄: ut nesciētibz inq̄rendi desideriu collosetur: et querētibus laboris fructus. et deo magisterij doctrina seruetur.

Explicit prologus. Incipit liber apocalypsis beati iohannis apostoli.

Apocalypsis ihu xpi qua dicit illi de palam face suis suis q oportet fieri cito: et significavit mittes p angeluz suu suo suo iohani q testimoniū phibuit verbo dei: et testimoniū ihu xpi i hijs qcuq vidit. Qs q legit et q audit oia pphetie hui: et suat ea q i ea scripta sūt. Temp' em̄ ipe ē. Johānes septē ecclesijs q sūt i asia. Grā vobis et par ab eo q ē et q erat et q ventur' ē: et a septē spiritibz q i p̄spectu throni ei' sūt: et a ihu xpo q ē testis fidelis p̄mogenitus mortuoz et p̄iceps regū terre: q dilexit nos et lauit nos a pctis nris i sanguie suo et fecit nos regnū et sacerdotes deo et p̄ri suo: ipsi gla et imperiū: i sela scloz amē. Ecce venit cū nubibz: et videbit eū ois ocul': et q eum pupugerit. Et tūc plangēt se sup eū oēs fbus terre: etiā amē. Ego sū alpha et o: p̄cipiū et finis. dicit dñs de' q est et q erat et q ventur' ē oipotens. Ego iohānes fr v̄r et p̄ticeps i t̄bulatōe et r̄gno et paciēcia i xpo ihu: fui i isula q appellat̄ pathmos p̄t̄ ōbū dei et testimoniū ihu xpi. Fui i spū i dñica die: et audiui p' me vocē magnā tanq̄ tube dicētis. Quides scribe i libro: et mitte septē ecclesijs q sūt i asia epheso et smirne et p̄gamo et thiatire et sardis et philadelphie et laodice. Et p̄uersus sū: ut uiderē vocē q loq̄bat̄ mecū. Et p̄uersus vidi septē cādelabra aurea: et i medio septē cādelabroz aureoz simlē filio hoīs vestitū potere: et p̄ictū ad mamillas zona aurea. Caput at̄ ei' et capilli erāt cādidī tanq̄ lana alba: et tanq̄ nix. Et oculi ei' tanq̄ flāma ignis: et pedes ei' similes auricalco sic i camino ardenti. Et vox illi' tanq̄ vox aq̄ multaz: et habebat i dextera sua stellas septē. Et de ore ei' gladius utraqz pte acut' eribat: et facies ei' sicut sol lucet i otute sua. Et cuz vidissē eū: cecidi ad pedes ei' tanq̄ mortu'. Et posuit dextera suā sup me dicens. Noli timē. Ego sum primus et nouissim' et viuus: et fui mortuus et ecce sum viuens i secula seculoz: et habeo clauēs mortis et inferni. Scribe q̄ q vidisti et q sunt: et q oportet fieri p' hec. Sacramentū septez stellaz quas vidisti i dextera mea et septē candelabra aurea: septem

stelle angeli sunt septē ecclesiaz: et candelabra septē. septē ecclesie sūt.

Capitulum

.II.

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Dec dicit qui tenet septē stellas in dextera sua: qui abulat i medio septez candelabroz aureoz. Scio opa tua et labore et paciēcia tuā: et qz nō potes sustinere malos. Et temptasti eos q dicūt se apostolos esse et nō sunt: et iuenisti eos mēdaces. Et paciēcia habes: et sustinuisti p̄pter nomen meū: et nō defecisti. S3 habeo aduersum te pauca: q caritatē meā primā reliquisti. Memor esto itaqz v̄n excideris: et age penitēcia: et prima opa fac. Sin autē: venio tibi et mouebo candelabrū tuū de loco suo: nisi penitēciaz egeris. S3 hoc habes qz odisti facta nicholaitaz: que et ego odi. Qui habet aures audiat: qd spūs dicat ecclesijs. Q̄ncēti dabo edere de ligno vitē: qd ē i paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Dec dicit prim' et nouissim': qui fui mortuus et viuus. Scio t̄bulatōem tuā et paupertatem tuā: s3 diues es et blasphemaris ab hijs q se dicūt iudeos esse et nō sūt: s3 sunt synagoga sathane. Nihil hoz timeas q passur' es. Ecce missur' ē d̄yabolus ex vobis i carcerē ut t̄ptemini: et habebitis t̄bulatōnem diebz decē. Esto fidelis vsqz ad mortē: et dabo tibi coronā vitē. Qui hz aurem audiat: qd spūs dicat ecclesijs. Qui viderit: nō ledet̄ a morte secunda. Et angelo p̄gami ecclesie scribe. Dec dicit q hz rūpbeam ex utraqz pte acutā. Scio vbi habitas vbi sedes ē sathane: et tenes nomē meū et nō negasti fidē meā. Et i diebz illis antiphas testis me' fidelis q occisus ē apud vos: vbi sathanas habitat. Sed habeo aduersus te pauca: qz habes illic tenētes doctrinā balaam q docebat balac mittere scandalū corā filijs isrl' edere et fornicari: ita habes et tu tenētes doctrinā nicholaitaz. Similit' penitēciam age: si q min'. Veniā tibi cito et pugnabo cum illis i gladio oris mei. Qui habet aurē audiat: quid spūs dicat ecclesijs. Q̄ncēti dabo manna abscondituz: et dabo illi calculum candidū et i calculo nomen nouum scriptū: qd nemo scit nisi q accipit. Et angelo thiatire eccleie scribe. Dec dicit filius dei: q habet oculos tanq̄ flamas ignis: et pedes eius similes auricalco

Novi opa tua et fide et caritate tua et misterium et paciencia tua: et opa tua nouissima plura prioribus. Sed habeo aduersum te pauca quia permittis mulierem iherosolimitanam quae se dicit prophetem docere et seducere suos meos: fornicari et maleducare te ydolotritis. Et dedi illi tempus ut penitentiam ageret: et non vult penitere a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam in lectum: et quae me turbat cum ea in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam ab operibus suis egerit: et filios eius inficiam in morte: et sciet omnes ecclesie quia ego sum scrutator renes et corda: et dabo unicuique secundum secundum opera vestra. Et vobis autem dico et ceteris quia thiatire estis. quicunque non habent doctrinam hanc et qui non cognouerunt altitudinem sathane quem admodum dicunt: non mittam super vos aliud pondus: tamen id quod habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et custodierit usque in finem opera mea: dabo illi partem super gentes et reges eas in vasa ferrea et tanquam vas figuli confringent sicut et ego accepi a patre meo: et dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem audiat: quod spiritus dicat ecclesijs. **Capitulum III.**

Angelo ecclesie sardis scribe. Dec dicit quod habet septem spiritus dei: et septem stellas. Scio opera tua: quia nomen habes quod viuas: et mortuus es. Esto vigilans. et perfirma cetera quae moritura erant. Non enim inuenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habes quod si acceperis et audieris et serua: et penitentiam age. Si ergo non vigilaueris veniam ad te tanquam fur: et nescies quae hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in sardis quae non inquinauerunt vestimenta sua: et ambulabunt mecum in albis quia digni sunt. Qui vicerit sic vestiet vestimentis albis: et non delebo nomen eius de libro vitae: et confitebor nomen eius coram patre meo et coram angelis eius. Qui habet aurem audiat: quod dicat spiritus ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Dec dicit scilicet et verum quod habet clauem dauid: quae aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem et seruaisti verbum meum: et non negasti nomen meum. Ecce dabo te synagoga sathane quae dicit se iudeos esse et non sunt: sed mentium. Ecce faciam illos ut veniant et adorent ante pedes tuos: et sciet quia ego dilexi te. Quia seruaisti verbum pacienciae mee: et ego seruaabo te ab hora temptationis quae ventura est in orbem vniuersum temptare habitantes in terra. Ecce venio cito. Tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit

faciam illum columnam in templo dei mei: et foras non egredietur amplius. Et scribam super eum nomen dei mei et nomen civitatis dei mei noue hierusalem quae descendit de celo a deo meo: et nomen meum novum. Qui habet aurem audiat: quod spiritus dicat ecclesijs. Et angelo laoditiae ecclesie scribe. Dec dicit amem testis fidelis et verus: quod est principium creature dei. Scio opera tua: quia neque frigidus es neque calidus. Utinam frigidus esses aut calidus. Sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus. incipiam te euomere ex ore meo: quia dicitis quod diues sum et locupletatus et nulli ego: et nescis quia tu es miser et miserabilis. et pauper et cecus et nudus. Suadeo tibi emem a me aurum ignitum probatum ut locuples fias: et vestimentis albis induaris ut non appareat confusio nuditatis tue: et collirio munge oculos tuos ut videas. Ego quia amo. arguo et castigo. Emulae ergo et penitentiam age. Ecce sto ad ostium et pulso. Si quis audierit vocem meam et aperuerit mihi ianuam introibo ad illum: et cenabo cum illo: et ipse mecum. Qui vicerit dabo ei sedem mecum in throno meo: sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. Qui habet aurem audiat: quod spiritus dicat ecclesijs. **Capitulum III.**

Dixi hec vidi: et ecce ostium apertum in celo: et vox prima quam audivi tanquam tubae loquentis mecum dicens. ascende huc: et ostendam tibi quae oportet fieri cito. Dixi hec statim fui in spiritu. Et ecce sedes posita erat in celo: et super sedem sedes. Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et sardis et iris erat in circuitu sedis similis visioi smaragdine. Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: et super thronos viginti quatuor seniores sedentes circumamicti vestimentis albis et in capitibus eorum corone aureae. Et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua: et septem lapides ardentes ante thronum quod sunt septem spiritus dei. Et in prospectu sedis tanquam mare vitreum sicut cristallo: et in medio sedis et in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis ante et retro. Et animal primum sicut leonem. et secundum simile vitulo: et tertium animal sicut hominem faciem quasi hominis: et quartum animal simile aquae volanti. Et quatuor animalia singula eorum habebant alas senas: et in circuitu et inter plena sunt oculis. Et requies non habebant die ac nocte dicentia sanctus factus factus dominus deus omnipotens: qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum: praecedebant viginti quatuor seniores ante

sedentē i throno et adorabāt uiuentē i sc̄la
sc̄loꝝ: ⁊ mittebāt coronas suas añ thronū
dicētes. Dign⁹ es dñe de⁹ nř accipe glām ⁊
honorē ⁊ vtutē: qz tu creasti oīa: ⁊ pp̄ vo-
lūtātē tuā erāt ⁊ creata sūt. **Ca. .V.**

Et vidi i dextera sedentis sup throno
nū libꝝ scriptū int⁹ ⁊ foris: signa-
tū sigill⁹ septē. Et vidi angelū forte
⁊ p̄dicantē voce maḡ. Quis ē dign⁹ apire
libꝝ ⁊ soluere signacla ei⁹? Et nemo pote-
rat neq; i celo neq; i terra neq; subt⁹ trā a-
pire libꝝ: neq; respicere illū. Et ego flebaz
multū: qm̄ nemo dign⁹ iuent⁹ ē apire libꝝ
nec vidē eū. Et vn⁹ de seniorib; dixit mihi.
Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda ra-
dix dauid apire libꝝ ⁊ soluere septē signa-
cula ei⁹. Et vidi: ⁊ ecce i medio throni ⁊ q̄-
tuor aīaliū ⁊ i medio seniorꝝ agnuz stantē
tanq̄ occisū hñtē cornua septē ⁊ oculos se-
ptē: q̄ sūt septē spūs dei missi i oēm trā. Et
venit: et accepit de dextera sedētis i throno
libꝝ. Et cū apuisset libꝝ. q̄tuor aīalia ⁊ vi-
ginti q̄tuor seniores ceciderūt coraz agno
hñtes siguli cýtharas ⁊ fialas aureas ple-
nas odoram̄toꝝ q̄ sūt oratōes sāctoꝝ: ⁊ cā-
tabāt canticū nouū dicētes. Dign⁹ es dñe
accipe libꝝ ⁊ apire signacla ei⁹: qm̄ occis⁹
es ⁊ redemisti nos deo i sanguīe tuo ex omī
tribu ⁊ lingua ⁊ pplō ⁊ natōne: ⁊ fecisti nos
deo nřo regnū ⁊ sacerdotes ⁊ regnabim⁹ su-
p terrā. Et vidi: ⁊ audiui vocē āgeloz ml-
toꝝ i circuitu throni et aīaliū ⁊ seniorꝝ: et
erat numer⁹ eoz milia miliū dicētūꝝ voce
maḡ. Dign⁹ ē agn⁹ q̄ occisus ē accipe vtutē
⁊ diuinitatē ⁊ sapienciā: ⁊ fortitudinē ⁊
honorē ⁊ glām ⁊ bñdictōem. Et oēm crea-
turā q̄ i celo ē ⁊ sup trā ⁊ sub terra. ⁊ q̄ sūt i
mari ⁊ q̄ i eo: oēs audiui dicētes sedēti in
throno ⁊ agno. Bñdictio ⁊ honor ⁊ gloria
et potestas i sc̄la seculoz. Et q̄tuor aīalia
dicebāt amē. Et viginti q̄tuor seniores ceci-
derūt i facies suas: ⁊ adorauerūt uiuentēꝝ
i secula seculoz. **Capitulum .VI.**

Et vidi q̄ apuisset agnus vnū d̄ se-
ptē sigillis: et audiui vnū de q̄tuor
aīalib; dicens tanq̄ vocē tonitruī.
veni ⁊ vide. Et vidi: ⁊ ecce equus albus. et
q̄ sedebat sup illū habebat arcū. ⁊ data ē ei
corona: et exiuit vincēs vt vincēt. Et cū a-
peruisset sigillū secundū: audiui secundū
aīal dicēs. Eleni et vide. Et exiuit ali⁹ equ⁹

rufus: ⁊ q̄ sedebat sup illū datum ē ei vt su-
meret pacē d̄ terra. ⁊ vt iuicē se inficiant:
⁊ datus ē ei gladius magn⁹. Et cū aperuis-
set sigillū terciū: audiui terciū aīal dicēs.
Eleni ⁊ vide. Et ecce equ⁹ niger: ⁊ q̄ sedebat
sup illū habebat staterā i manu sua. Et au-
diui tanq̄ vocē d̄ medio q̄tuor aīaliū dicē-
tū. Bilibris tritici denario vno: ⁊ tres bi-
libres ordeī denario vno: ⁊ vinū ⁊ oleuz ne
leseris. Et cū aperuisset sigillū quartū au-
diui vocē quarti aīalis dicētis. Eleni et vi-
de. Et ecce equ⁹ pallid⁹: ⁊ q̄ sedebat sup euz
nomē illi morza: ⁊ ifernus seq̄bat eū. Et da-
ta ē illi p̄tas sup q̄tuor p̄tes terre: inficere
gladio fame ⁊ morte ⁊ bestijs fr̄e. Et cū a-
peruisset sigillū quintum: vidi subt⁹ altare
aīas iufectorꝝ p̄pter verbū dei: ⁊ prop̄ te-
stimonium qd̄ habebāt. Et clamabāt voce
maḡ dicentes. Usq; dñe sanct⁹ ⁊ ver⁹ non
iudicas ⁊ n̄ vidicas sāguinē nřm de hñs q̄
habitāt i terra: Et date sūt illis sigule sto-
le albe: ⁊ dictū ē illis vt req̄scescerent abhuc
tēpus modicū: donec p̄pleant cōserui eoz
⁊ fr̄es eoz q̄ inficiēdi sūt sic ⁊ illi. Et vidi
cū aperuisset sigillū sextū: ⁊ ecce fremot⁹
magn⁹ fact⁹ ē. Et sol fact⁹ ē niger tanq̄ sacc⁹
cilicin⁹: et luna tota facta ē sicut sanguis:
⁊ stelle de celo ceciderūt sup trā sicut sic⁹ e-
mittit grossos suos cū a vēto magno mo-
uef. Et celuz recessit sicut liber iuolut⁹: et
oīs mōs ⁊ ifule de locis suis mote sunt. Et
reges fr̄e ⁊ principes ⁊ tribuni ⁊ diuites ⁊
fortes ⁊ oīs p̄uus ⁊ liber abscondēf se i spe-
luncis ⁊ i petris mōtium: ⁊ dicūt mōtib; ⁊
petris cadite sup nos. ⁊ abscondite nos a fa-
cie sedentis sup thronuz et ab ira agni: qm̄
venit dies magn⁹ ire ipsoꝝ. Et quis pote-
rit stare: **Capitulum .VII.**

Post hec vidi q̄tuor angelos stātes
sup q̄tuor āgulos fr̄e: tenētes q̄tu-
or vētus fr̄e ne flarēt sup trā: neq;
sup mare neq; i vllā arborē. Et vidi alteꝝ
āgelū ascēdentē ab ortu solis hñtē signum
dei viui: ⁊ clamauit voce magna. q̄tuor an-
gelis q̄b; datum ē nocere terre et mari di-
cēs. Nolite nocē fr̄e ⁊ mari neq; arborib;:
q̄adusq; signem⁹ suos dei nři i frōtib; eo-
ruz. Et audiui numez signatoꝝ: centumq;
dragintaquatuz milia signati ex omī tri-
bu filiorum israhel. Ex tribu iuda duode-
cim milia signati. Ex tribu ruben: duodeci

milia signati. Ex tribu gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser: duodecim milia signati. Ex tribu neptalim: duodecim milia signati. Ex tribu manasse: duodecim milia signati. Ex tribu symeon: duodecim milia signati. Ex tribu leui: duodecim milia signati. Ex tribu ysachar: duodecim milia signati. Ex tribu zabalō: duodecim milia signati. Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex tribu beniamin: duodecim milia signati. **P**ro hec vidi et haba magna qua dinumerare nemo poterat ex oibus gentibus et tribubus et populis et linguis: stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolae albis: et palme in manibus eorum. Et clamabant voce magna dicentes. **S**alvatio deo nostro: qui sedet super thronum et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quatuor animalium: et ceciderunt in conspectu throni in facies suas: et adoraverunt deum dicentes amen. **B**enedictio et claritas et sapientia et gratuaractio: honor et virtus et fortitudo deo nostro: in secula seculorum amen. Et respondit unus de senioribus: et dixit mihi. **N**on qui amicti sunt stolae albis qui sunt et non venerunt: Et dixi illi. **D**omine mihi tu scis. Et dixit mihi. **N**on sunt qui venerunt de tribulatione magna: et laverunt stolas suas: et dealbaverunt eas in sanguine agni. **N**on sunt ante thronum dei: et fruuntur ei die ac nocte in templo eius: et qui sedet in throno habitat super illos. **N**on esuriunt neque sitiunt apostoli: neque cadet super illos sol neque ullus est: quoniam agnus qui in medio throni est regit illos: et deducet illos ad vitae fontes aquarum: et absterget de omni lacrimam ab oculis eorum. **C**api. **VIII.**

Et cum aperisset sigillum septimum: factum est silentium in celo quasi media hora. Et vidi septem angelos stantes in conspectu dei: et datae sunt illis septem tubae. Et alius angelus venit et stetit ante altare habens thuribulum aureum: et datae sunt illi incensa multa: ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum dei. Et ascendit fumus incensarum de orationibus sanctorum de manu angelus: coram deo. Et accepit angelus thuribulum aureum. et implevit illud de igne altaris et misit in terram: et facta sunt tonitrua et voces et fulgura et fremitus magnus: et septem angeli qui habebant septem tubas preparaverunt se ut tuba canerent. Et primus angelus tuba cecinit. Et facta est grando et ignis mixta in sanguine: et missus est in terram. Et tertia pars terre convulsa est: et tertia pars arborum cremata est: et omne fenum viride convulsum est.

Et secundus angelus tuba cecinit: et tanquam in igne magnus igne ardens missus est in mare. Et facta est tertia pars maris sanguis: et mortua est tertia pars creature eorum quae habebat animas in mari: et facta est tertia pars navium iterum. Et tertius angelus tuba cecinit: et cecidit de celo stella magna ardens tanquam facula. Et cecidit in tertia parte fluminum et in fontes aquarum: et nomen stelle dicitur absinthium. Et facta est tertia pars aquarum in absinthium: et multi hominum mortui sunt de aquis: quoniam amare facte sunt. Et quartus angelus cecinit: et percussa est tertia pars solis et tertia pars lune et tertia pars stellarum. ita ut obscuraretur tertia pars eorum: et diei non luceret pars tertia et nocti similiter. Et vidi: et audivi vocem unius aquile volantis per medium caeli: dicens. Eleve de habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum: qui erant tuba canituri. **Ca. IX.**

Et quintus angelus tuba cecinit: et vidi stellam de celo cecidisse in terram: et data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magne: et obscurat est sol et aer de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locustae in terram: et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnes arborum terre: nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Et dictum est eis ne occiderent eos: sed ut cruciarentur mensibus quinque. Et cruciatus est eorum ut cruciatus scorpionum: cum percutit homines. Et in diebus illis querent homines mortem et non inveniunt eam: et desiderabunt mori: et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarum siles equos paratis ad plium: et super capita earum tanquam corone siles auro: et facies earum tanquam facies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: et dentes earum sicut dentes leonum erant. Et habebant loricas sicut loricas ferreas: et vox illarum sicut vox curruum equorum multorum currantium in bellum. Et habebant caudas siles scorpionum: et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice abaddō: grece autem apollion et latine habens nomen terminans. **E**le unum abijt: et ecce veniunt adhuc duo de partibus hec. Et sextus angelus tuba cecinit: et audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei: dicens sextus angelo qui habebat tubam. **S**olve quatuor angelos qui alligati sunt in flumine magno eufrate. Et soluti sunt quatuor angeli qui parati erant in

horā 7 diē 7 mensē 7 annū: ut occiderēt f-
ciā p̄tē hoīm. Et numer⁹ eq̄stris exercitus.
vigies milies dena milia: 7 audiui numer⁹
eor⁹: 7 ita vidi eq̄s i visioē. Et q̄ sedebāt su-
p̄ eos hēbant loricas igneas 7 iacictinas 7
sulphureas: 7 capita eq̄p̄ erāt tanq̄ capita
leonū: et de ore eor⁹ p̄cedit ignis 7 fum⁹ et
sulphur. Et ab hīs trib⁹ plagis occisa ē f-
ciā ps hoīm: de igne 7 de fumo 7 sulphure q̄
p̄cedebāt ex ore ip̄or⁹. P̄tas em̄ eq̄p̄ i ore
eor⁹ ē: 7 i caudis eor⁹. Nā caude eor⁹ siles s-
pentib⁹ hñtes capita: 7 i hīs nocēt. Et ce-
teri hoīes q̄ nō sūt occisi i hīs plagis neq̄
penitēciā egerūt de op̄ib⁹ manuū suar⁹ ut nō
adorarēt demoīa 7 simulac̄ aurea 7 argen-
tea 7 erea 7 lapidea et lignea q̄ neq̄ videre
possūt neq̄ audire neq̄ ābulare: 7 nō egerūt
penitēciā ab homicidijs suis neq̄ a vene-
ficijs suis neq̄ a fornicatōe sua: neq̄ a fur-
tis suis.

Capitulum .X.

Et vidi aliū angelū fortē descendētē
de celo amictū nube: 7 yris i capi-
te ei⁹. Et facies ei⁹ erat ut sol: 7 pe-
des eius tanq̄ colūna ignis. Et habebat i
manu sua libellū aptū: et posuit pedē suuz
dext̄ supra mare. sinist̄r aut̄ sup̄ terrā: et
clamavit voce magna quēadmodū euz leo
rugit. Et cū clamasset: locuta sūt septē to-
nitrua voces suas. Et cū locuta fuissent se-
ptē tonitrua voces suas: et ego scripturus
erā. Et audiui voces de celo dicentē mibi.
Signa q̄ locuta sunt septē tonitrua: 7 noli
ea scribē. Et āgel⁹ quē vidi stantē sup̄ maē
7 supra terrā leuavit manū suā ad celū et
iuravit p̄ viuētē i sc̄la seculor⁹ q̄ creauit
celū 7 ea q̄ in eo sūt 7 terrā 7 ea q̄ i ea sūt 7
mare 7 ea q̄ i eo sūt: q̄ tēpus nō erit āpli-
us: s̄z i diebo vocis septimi angeli cū cepe-
rit tuba canē: p̄sumabit̄ misterīū dei sicut
euāgelizauit p̄ suos suos p̄phetas. Et au-
diui vocē de celo itēp̄ loquentē mecū 7 di-
centē. Glade: 7 accipe librū aptuz de manu
angeli stātis supra mare 7 sup̄ frā. Et abij
ad āgelū dicēs ei ut daret mibi libz: et di-
xit mibi. Accipe libz 7 duora illū: 7 faciet
amaricari vētrē tuū: s̄z i ore tuo erit dulce
tāq̄ mel. Et accepi libz d̄ maū āgeli 7 duo-
raui illū: 7 erat in ore meo tāq̄ mel dulce.
Et cū tenorassē eū: amaricat⁹ ē venē me⁹.
Et dixit mibi. Oportz te itēp̄ p̄phare gētī-
b⁹ 7 p̄lis 7 liguīs 7 regib⁹ mltis. Ca. .XI.

Et dat⁹ ē mibi calam⁹ silis ūge: 7 bi-
ctū ē mibi. Surge: 7 metire tēplū
dei 7 altare: 7 adorātes i eo. Atriuz
vero qd̄ ē foris tēplū eice foras 7 ne metia-
ris illud: qm̄ datū ē gētīb⁹. Et ciuitatē s̄c-
tā calcabūt mēsi⁹ q̄dragitaduob⁹. Et da-
bo duob⁹ testib⁹ meis: 7 p̄phabūt diebo mil-
leducētissēragita amicti saccis. Dñi sūt due
oliue 7 duo cādelabra i p̄spectu dñi t̄re stā-
tes. Et si q̄s voluerit eos nocē: ignis eriet
de ore eor⁹ duorabit̄ iimicos eor⁹: et si quis
voluerit eos ledē sic oportz eū occidi. Dñi
hñt p̄tātē claudēdi celuz ne pluat diebo p̄-
phetie illoz: 7 p̄tātē hñt sup̄ aq̄s p̄uertēdi
eas i sāguīem: 7 p̄cutē terrā oī plaga q̄ci-
enscūq̄ voluerit. Et cū finierit testimoni-
um suū bestia q̄ ascēdit de abisso faciet ad-
uers⁹ eos bellū: 7 vicet illos: 7 occidet eos.
Et corpa eoruz iacebūt i plateis ciuitatis
magne q̄ vocat̄ spūalīf sodomā 7 egiptus:
ubi 7 dñs eor⁹ crucifix⁹ ē. Et videbūt d̄ t̄bu-
b⁹ 7 de p̄lis 7 linguīs 7 gētīb⁹ corpa eor⁹ p̄
tres dies 7 dimidiū: 7 corpa eor⁹ nō sinēt
poni i monumētis. Et ihabitātes frā gaudebūt
sup̄ illos 7 iocūdabūt: 7 munera mittēt i:
uicē: qm̄ hī duo p̄phe cruciauerūt eos q̄ i-
bitabant sup̄ frā. Et p̄ dies tres 7 dimidiū
spūs vite a deo in̄bit i eos. Et steterūt sup̄
pedes suos: 7 timor magn⁹ cecidit sup̄ eos
q̄ viderūt eos. Et audierūt vocē magnā de ce-
lo: dicentē eis. Ascendite huc. Et ascenderūt
i celū i nube: 7 viderūt illos iimici eor⁹. Et
i illa hora fact⁹ ē terremot⁹ magn⁹: 7 deci-
ma ps ciuitatis cecidit. Et occisi sūt i ter-
remotu nosa hoīm septē milia: 7 reliq̄ i t̄-
morē sūt missi: 7 tederūt glam deo celi. Ele-
fm̄ abijt: 7 ecce ve terciuz veiet cito. Et se-
ptim⁹ angel⁹ tuba cecinit: 7 facte sūt voces
magne i celo dicētes. Factū ē regnuz hui⁹
mūdi dñi nr̄i 7 xp̄i ei⁹: 7 regnabūt i sc̄la se-
culor⁹ amē. Et vigintiqtuor seniores qui i
p̄spectu dei sedēt i sedib⁹ suis, ceciderūt i faci-
es suas: 7 adorauerūt deū dicētes. Grās agi-
m⁹ tibi dñe deus nr̄ oīpotens: qui es 7 qui
eras 7 q̄ ventur⁹ es: q̄ accepisti virtutē tu-
am magnā 7 regnasti. Et irate sūt gentes:
7 aduenit ira tua. 7 temp⁹ mortuoz iudica-
ri. 7 reddere mercedem suis tuis p̄phis 7 s̄c-
tis 7 timētib⁹ nomē tuū pusill⁹ 7 magnis:
et exterminādi eos qui corruperūt terras.

Capitulum .XII.

Eaptum est templum dei in celo: et visa est archa testamenti eius in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces: et terremotus et grando magna. Et signum magnum apparuit in celo. Mulier amicta sole: et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Et in utero huius et clamabat parturiens: et cruciatur ut pariat. Et visum est aliud signum in celo. Et ecce draco magnus rufus huius capita septem et cornua decem: et in capitibus eius septem dyademata: et cauda eius traherat tertiam partem stellarum celi et misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierem que erat paritura: ut cum peperisset filium eius deuoreret. Et peperit filium masculinum: qui rectus erat omnes gentes in uoga ferrea. Et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius: et mulier fugit in solitudinem ubi habebat locum patum a deo: ut ibi pascat eas diebus milleducetissexaginta. Et factum est pluuium magnum in celo. Michael et angeli eius preliabantur cum dracone: et draco pugnat et angeli eius et non ualuerunt: neque locum inueniunt ad preliandum eorum in celo. Et piectus est draco ille magnus: serpens antiquus. qui uocabatur dyabolus et sathanas. qui seducit uniuersum orbem: et piectus est in terra: et angeli eius cum illo missi sunt. Et audiui uocem magnam in celo dicentem. Nunc facta est salus et uirtus et regnum dei nostri et potestas christi eius: quia piectus est accusator fratrum nostrorum: qui accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi uicerunt eum propter sanguinem agni et propter uolumen testimonij sui: et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea letamini celi: et que habitatis in eis. Et de terra et mari: quia descendit dyabolus ad uos huius iram magnam: sciens quod modicum tempus habet. Et postquam uidit draco quod piectus esset in terra: persecutus est mulierem que peperit masculinum. Et date sunt mulieri ale due aegle magne: ut uolaret in deserto in locum suum: ubi aliter per tempora et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo per mulierem aquam tanquam flumen: ut eam faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierem: et aperuit terra os suum et absorbit flumen: quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: et abiit faciem pluuem cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata dei et habent testimonium iesu christi. Et stetit super arenam maris.

Capitulum

.XIII.

Et uidi de mari bestiam ascendentem huius capita septem et cornua decem: et super cornua eius decem dyademata: et super capita eius nomina blasphemie. Et bestia quaz uidi similis erat partio: et pedes eius sicut pedes ursi: et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco uirtutem suam et potestatem magnam. Et uidi unum de capitibus suis quasi occisum in morte: et plaga mortis eius curata est. Et ammirata est uniuersa terra per bestiam. Et adorauerunt draconem que dedit potestatem bestie: et adorauerunt bestiam dicentes. Quis similis bestie: et quis poterit pugnare cum illa? Et datum est ei os loquens magis et blasphemiam: et data est ei potestas facere menses quadragintaduos. Et aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius: et eos que in celo habitant. Et datum est illi bellum facere cum sanctis: et uincere eos. Et data est illi potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem: et adorauerunt eum omnes que inhabitant terram: que non sunt scripta nomina in libro uite agni que occisus est ab origine mundi. Si quis horum aurem audiat. Qui in captiuitate duxerit in captiuitate uadet: qui in gladio occiderit: oportet eum gladio occidi. Hic est patientia: et fides sanctorum. Et uidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni: et loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius: et fecit terram et habitates in ea adorare bestiam primam: cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna: ut etiam ignem faceret de celo descendere in terram in conspectu hominum. Et seducit habitates in terra propter signa que data sunt illi facere in conspectu bestie: dicens habitantibus in terra ut faciant ymaginem bestie que habet plagam gladii et uixit. Et datum est illi ut daret spiritum ymagini bestie et ut loqueretur ymago bestie: et faciet ut quicumque non adorauerit ymaginem bestie occidatur. Et faciet omnes pusillos et magnos et diuites et pauperes. Liberos et seruos habere caracterem in manu dextera aut in frontibus suis: et ne quis possit emere aut uendere nisi habeat caracterem nominis bestie: aut nomen aut numerum nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectum: computet numerum bestie. Numerus enim hominis est: et numerus eius sexcentissexaginta sex.

Capitulum

.XIII.

Et vidi: et ecce agnus stabat super montem syon: et cum eo centumquadragintaquatuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de celo tanquam vocem aquarum multarum et tanquam vocem tonitruum magni: et vocem quam audivi sicut citharatorum citharizationem in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante sedem dei et ante quatuor animalia et seniores: et nemo poterat dicere canticum nisi illa centumquadragintaquatuor milia que empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt. Hi sequuntur agnum quicumque ierit. Hi empti sunt ex omnibus primicie deo et agno: et in ore eorum non est inventum macula. Et vidi alterum angelum volantem per medium celum: habentem evangelium eternum: ut evangelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tribum et linguam et populum: dicens magna voce. Timeate dominum et date illi honorem: quia venit hora iudicii eius: et adorare eum qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt et fontes aquarum. Et alius angelus secutus est dicens. Cecidit cecidit babilon illa magna: que a vino ire fornicationis sue potavit omnes gentes. Et sciens angelus secutus est illos dicens voce magna. Si quis adoraverit bestiam et ymaginem eius et acceperit characterem in fronte suo aut in manu sua: habebit bibere de vino ire dei quod mixtura est mero in calice ire ipsius: et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum: et ante conspectum agni. Et fumus tormentorum eorum ascendit in secula seculorum. Nec habent requiem die ac nocte qui adoraverunt bestiam et ymaginem eius: et si quis acceperit characterem nominis eius. Dic paciencia sanctorum est: que custodiunt mandata dei et fides ihesu. Et audivi voces de celo dicentes mihi. Scribe. Beati mortui: qui in domino moriuntur. Amodo iam dicit spiritus: ut requiescant a laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi. et ecce nubes candida: et supra nubes sedentem similem filio hominis habitum in capite suo coronam auream: et in manu sua falcem acutam. Et alius angelus exiit de templo: clamans voce magna ad sedentem super nubem. Mitte falcem tuam et metes: quia venit hora ut metatur: quoniam aruit messis terra. Et misit que sedebat super nubes falcem suam in terram: et dimessit eam. Et alius angelus exiit de templo quod est in celo. habens et ipse falcem acutam. Et alius angelus exiit de altari qui habebat prelatum supra ignem et aquam: et exclamavit voce magna ad eum qui habebat falcem acutam di-

ces. Mitte falcem tuam acutam et videremini botros vinee terre: quoniam mature sunt vinee eius. Et misit angelus falcem suam acutam in terram: et videremini vineam terre: et misit in lacum ire dei magnum. Et calcavit lacum exiit civitatem: et exiit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia millesecenta. **Capitulum .XV.**

Et vidi aliud signum in celo magnum et mirabile: angelos septem habentes plagas septem novissimas: quoniam in illis consummata est ira dei. Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igne et eos qui vicebant bestiam et imagines eius et numerum nominis eius stantes supra mare vitreum: habentes citharas dei et cantantes canticum moysi filii dei et canticum agni dicentes. Magna et mirabilia sunt opera tua domine deus omnipotens: iuste et vere sunt viae tue domine rex sanctorum. Quis non timebit te domine: et magnificabit nomen tuum: Quia solus potens es: quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo: quoniam iudicia tua manifesta sunt. Et post haec vidi: et ecce apertum est templum tabernaculi testimonium in celo. Et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo: vestiti lapide mudo et candido: et circumpectora zonis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem fialas aureas: plenas iracundie dei viventibus in secula seculorum. Et impletum est templum dei fumo a maiestate dei et de virtute eius: et nemo poterat introire in templum: donec consumarentur septem plagae septem angelorum. **Capitulum .XVI.**

Et audivi vocem magnam de templo dicentem septem angelis. Ite: et effundite septem fialas ire dei in terram. Et abiit primus angelus et effudit fialam suam in terram: et factum est vulnus seuum et pessimum in homines qui habebant characterem bestie: et in eos qui adoraverunt bestiam et ymaginem eius. Et secundus angelus effudit fialam suam in mare: et factus est sanguis tanquam mortui: et omnia animalia vivens mortua est in mari. Et tertius effudit fialam suam super flumina et super fontes aquarum: et factus est sanguis. Et audivi angelum aquarum dicentem. Iustus es domine quia es et qui eras sanctus quia hoc iudicasti: quia sanguines sanctorum et prophetarum effuderunt: et sanguines eis dedisti bibere. Dignum enim sunt. Et audivi alterum dicentem. Etiam domine deus omnipotens: vera et iusta iudicia tua. Et quartus angelus effudit fialam suam in solem: et datum est illi estu affligere homines et igni. Et estuaverunt homines estu magno: et blasphemaverunt nomen dei habentis potestatem super has

plagas: neq; egerūt penitēciāz ut daret illi glāz. Et qnt' angel' effudit fialā suā sup se de bestie q; sc̄m ē regnū ei' tenebrōsū. Et p̄ māducauerūt līguas suas p̄ dolore: et blasphemauerūt deū celi p̄ dolorib; q; vulnerib; suis: q; nō egerūt penitēciā ex opib; suis. Et sext' angel' effudit fialā suā in flumē illud magnū eufratē: q; siccauit aquā ei' ut p̄pararet viā r̄gib; ab ortu solis. Et vidi d̄ ore dracois q; d̄ ore bestie q; de ore pseudo p̄phetie spūs tres imūdos i modū ranarū. Sūt ei spūs demoniorū faciētes signa: q; p̄cedūt ab r̄ges toci' t̄re p̄gregaē illos i plū ad diē magnū. oīpotētis dei. Ecce venio sic fur. B̄s q; vigilat q; custodit vestimenta sua ne nud' ābulet: q; videāt turpitudiēm ei'. Et p̄gregabit illos i locū q; vocat̄ hebraice az mageddō. Et septim' āgel' effudit fialā suā i aerē: q; exiuit vox mag' de tēplo a throno dicēs. Factū ē. Et facta sūt fulgura q; voces q; tonitrua: q; tremotus fact' ē magn' q̄lis nūq; fuit ex q; hoies fuerūt sup trā: tal' tremot' sic magn'. Et fracta ē ciuitas mag' i tres p̄tes: q; ciuitates gentiū ceciderūt. Et babilon mag' venit i memoriā añ deū: daē illi calicē vini idignatōis ire ei'. Et omīs isula fugit: q; mōtes n̄ sūt iuenti. Et grādo mag' sicut talentū descēdit de celo i hoies: q; blasphemauerūt hoies deū p̄ plagā grādis: qm̄ mag' facta ē vehemēt. **Ca. XVII.**

Et venit vn' de septē āgelis q; habebāt septē fialas: q; locut' ē mecū dicēs. Eleni q; ostendā tibi dānatōem meretricis magne q; sedet sup aq̄s multas: cū q; fornicati sūt reges t̄re: q; iebriati sūt q; ibitant trā d̄ vino p̄stitutōis ei'. Et abstulit me i spū i destū. Et vidi mulieres sedētē sup bestiaz coccineā. plenā noib; blasphemie. hūte capita septē q; cornua decem. Et mulier erat circūdata purpura q; coccino q; iaurata auro q; lapide p̄cioso q; margaritis hīs poculū aureū i maū sua plenū abominatōe q; imūdicia fornicatōis ei'. Et i frōte ei' nomē sc̄ptū misteriiū babilon mag': m̄ fornicatōnū q; abominatōnū t̄re. Et vidi mulierē ebriā d̄ sāguie sc̄torū: q; d̄ sāguie martirū ihu. Et mirat' suz cū viderē illā amirātōe magna. Et dixit mibi angel'. Quae miraris: ego dicā tibi sacramtū mlieris q; bestie q; portat eā: q; hz capita septē q; cornua decē. Bestia quā vidisti fuit q; nō ē: q; ascen-

sura ē de abisso q; i interitū ibit: q; mirabūf ibitātes trā q; nō sūt scripta noīa i libro vite a p̄stitutōe mōi vidētes bestia q; erat q; nō ē. Et h̄ ē sens': q; hz sapiēciā. Septē capita septē mōtes sūt sup q̄s mlier sedet: q; septē r̄ges sūt. Quiq; ceciderūt: vn' ē: q; ali' nō dum venit. Et cū venerit: oportet illū breue t̄ps manē. Et bestia q; erat q; n̄ ē q; ipa octava ē: q; de septē ē. Et i interitū vabit. Et decē cornua q; vidisti decē reges sūt q; regnū nōdū acceperūt: s; p̄tātē tāq; reges vna hora accipiēt p' bestia. Hī vnū p̄siliū hnt: et otutē q; p̄tātē suā bestie t̄dent. Hī cū agno pugnabūt. q; agn' vīcet illos: qm̄ d̄ns d̄no: rū ē. q; rex r̄gū: q; q; cū illo sūt vocati q; electi q; fideles. Et dixit mibi. Aque q̄s vidisti vbi meretrix sedet ppli sūt q; gētes q; līgue: q; decē cornua q; vidisti i bestia hī obidēt fornicariā q; desolatā faciēt illā q; nubā: q; carnes ei' māducabūt q; ipaz igni cremabūt. De' em̄ dedit i corda eorū ut faciāt qd̄ placitū ē illi: ut tent regnūz bestie donec consumēt ōba dei. Et mlier quā vidisti ē ciuitas mag': q; habz regnum sup reges terre.

Capitulum XVIII.

Et p' hec vidi aliū āgelū descēdētē de celo hūte p̄tātē magnam: et trā illuminata ē a glā ei'. Et clamauit i fortitudine dicēs. Cecidit cecidit babilon mag'. q; facta ē habitatō demoniorū: q; custodia oīs spūs imūdi q; custodia omīs volucris imūde q; odibilis: q; de vino ire fornicatōis ei' bibeūt oēs gentes. Et reges terre cū illa fornicati sūt: q; mercatores terre de otute deliciarū ei' diuites facti sūt. Et audiui aliam vocē de celo dicentē. Exite de illa plus me': et ne p̄ticipes sitis delictorū ei': q; de plagis ei' nō accipiatis. Qm̄ puenerūt peccata ei' vsq; ad celuz: q; recordat' ē d̄ns iniqtatū ei'. Reddite illi sicut q; ipa reddidit vob': q; duplicate duplicia fm̄ opa eius. In poculo q; miscuit vobis miscete illi duplū. Quātū glorificauit se q; i delicijs fuit: tantū date illi tormētum q; luctū: q; i corde suo dicit. Seteo regina: q; vidua n̄ sū: q; luctū n̄ videbo. Jō i vna die veniēt plage ei' mors q; luctus q; fames: q; igni cōbureēt: q; fortis ē de' qui iudicabit illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cū illa fornicati sunt q; i delicijs vixerūt cū viderūt fumū incēdij ei': lōge stātes propē

timorē tormētorū ei⁹ dicentes. **E**le ve ciuitas illa mag⁹ babilon: et ciuitas illa fortis: quā una hora veit iudiciū tuū. Et negotiatores terre flebūt sup illā et lugebūt: quā merces eorū nemo emet āpli⁹: mercedē auri et argēti et lapidis p̄ciosi et margarite et bissi et puzpure et serici et coccini: et oē lignū thūnū et oīa vasa eboris et oīa vasa de lapide p̄cioso et eramto et ferro et marmore: et cynamomū et amomū et odoramtorū et unguēti et thuris et vini et olei et sile et tritici et iumtorū et ouiu et eq̄ et redax et mācipiorū et aīax hoīz. Et poma tua desideria aīe tue discesserūt a te: et oīa p̄guia et p̄clara pierūt a te: et āplius illa iā n̄ iueniēt mercatores hoīm. Qui diuites facti sūt ab ea lōge stabūt p̄p̄ timorē tormētorū ei⁹: flētes ac lugētes et dicētes. **E**le ve ciuitas illa mag⁹: q̄ amicta erat bisso et purpura et cocco et daurata ē auro et lapide p̄cioso et margaritis: quā una hora destitute sūt tāte diuitie. Et oīs gubnator et oēs q̄ i lacū nauigāt et naute et q̄ i mari operāf. lōge steterūt: et clamauerūt vidētes locū i cēdij ei⁹ dicētes. **Q**ue silis ciuitati huic magne: Et miserūt puluerem sup capita sua: et clamauerūt flētes et lugētes ac dicētes. **E**le ve ciuitas illa mag⁹: i q̄ diuites facti sūt oēs q̄ habebāt naues i mari de p̄cijs ei⁹: quā una hora d̄solata ē. **E**xulta sup eā celū et sācti apli et p̄phete: quā iudicauit de iudicijs v̄m de illa. Et sustulit vn⁹ angel⁹ fortis lapidē q̄si molarē magnū: et misit i mari dicēs. **D**oc ipetu mittef babilon ciuitas illa magna: et vlē iā nō inueiet. **E**t vox citharētorū et musicoz et tibia canētū et tuba n̄ audiet i te āpli⁹: et oīs artifex oīsq̄ ars n̄ iueniet i te āpli⁹: et vox mole nō audiet i te āpli⁹. **E**t lux luceŕne nō lucebit i te āpli⁹: et vox spōsi et sponse n̄ audiet abhuc i te: quā mercatores tui erāt p̄cipes t̄re: quā i beneficijs tuis errauerūt oēs gētes. **E**t i ea sāguis p̄phaz et sanctorū iuentus ē: et oīm q̄ in̄fecti sūt i terra. **Capitu. XIX.**

Dost hec audiui q̄si vocē tubaz multaz i celo dicētū allā. **L**aus et glā et virt⁹ deo n̄ro ē. quā vera et iusta iudicia sūt ei⁹: q̄ iudicauit de meretrice magna. q̄ corrupit t̄rā i p̄stitutōe sua: et vidit cauit sāguinē suoz suoz d̄ manib⁹ ei⁹. **E**t itez dixerūt allā. **E**t fum⁹ ei⁹ ascēdit i sc̄la sc̄loz. **E**t ceciderūt seniores viginti quatuor et quatuor aīalia et adorauerūt deū sedentē super

thronuz: dicētes amē allā. **E**t vox de throno exiuit dicēs. **L**audē dicite deo n̄ro oīs sācti ei⁹: et q̄ timetis deū pusilli et magni. **E**t audiui q̄si vocē tube magne et sicut uocē aquaz multaz et sicut uocē tonitruoz magnoz dicētū allā: quā regnauit d̄ns de⁹ oīpotens. **G**audēam⁹ et exultemus et deamus glāz ei⁹: quā uenerūt nuptie agni: et uxor ei⁹ p̄parauit se. **E**t datū ē illi ut coopiat se bissino splēdētī cādido. **B**issinū em̄ iustificatōes sūt sāctorū. **E**t dixit mihi. **S**cribe. **B**eatī qui ad cenā nuptiaz agni uocati sūt. **E**t dixit mihi. **D**ec ūba dei uera sūt. **E**t ceci di ad pedes ei⁹: ut adorare eū. **E**t dixit mihi. **N**ōne feceris. **C**ōseru⁹ tu⁹ sū: et fratuz tuoz habētū testimoniū ihu. **D**eū adora. **T**estimoniū em̄ ihu ē spūs p̄phete. **E**t uidi celū aptū: et ecce equ⁹ albo: et qui sedebat sup eū uocabat fidel⁹ et uerax: et cū iusticia iudicat et pugnat. **O**clī aut ei⁹ sicut flāma ignis: et i capite ei⁹ d̄yademata multa: habēs nomē scriptū qd̄ nemo nouit nisi ipse. **E**t uestit⁹ erat ueste alp̄sa sāguie: et uocabat nomē ei⁹ ūbū dei. **E**t exercit⁹ qui sūt i celo seq̄bant eū i equis albis: uestiti bissio albo et mūdo. **E**t de ore ei⁹ p̄cedebat gladi⁹ ex utroq̄ p̄te acut⁹: ut i ip̄o p̄cuiat gētes. **E**t ip̄e reget eas i ūga ferrea et calcet torcular uini furoris ire dei oīpotētis: **E**t hēt i uestimēto et i femorē suo scriptū: rex regū et d̄ns d̄nantū. **E**t uidi vnū angelū stātē i sole: et clamauit uoce mag⁹ dicēs oībo auib⁹ q̄ uolabant p̄ mediū celi. **N**ēite et cōgregamī ad cenā dei magnā: ut māduccetis carnes regū et carnes t̄bunoz et carnes fortū et carnes eq̄ et sedentiū i ip̄is. **E**t carnes oīm liberoz et suoz et pusilloz et magnoz. **E**t uidi bestia et reges t̄re et exercit⁹ eoz cōgregatos ad faciēdū p̄liū cuz illo q̄ sedebat i equo: et cū exercitu ei⁹. **E**t apprehēsa ē bestia et cū ea pseudo p̄phe: et q̄ fecit signa corā ip̄o q̄b⁹ seduxit eos q̄ acceperūt caractere bestie: et q̄ adorauerūt ymaginē ei⁹. **E**liui missi sūt hī duo i stagnū ignis ardentis et sulphuris: et ceteri occisi sūt i gladio sedētis sup equū: q̄ p̄cedit de ore ip̄i⁹: et oēs aues saturate sūt carnib⁹ eoz. **Ca. XX.**

Et uidi āgelū bescēdentē de celo habētē clauē abissi: et cathenam magnā i manu sua. **E**t apprehēdit draconē sp̄entē ātiquū q̄ ē d̄yabolus et sathanas: et ligauit eū p̄ ānos mille. **E**t misit eū

et signavit sup illū ut nō seducat āpli' gen-
tes: donec psūment' mille āni. Et p' hoc o-
portet illū solui modico tpe. Et vidi sedes:
et sederūt sup eas: et iuditiū datū ē illis. Et
aīas decollatorū p'f' testimoniū ihu et ppter
bbū dei: et q' nō adorauerūt bestiā neq' yma-
ginē ei' nec acceperūt caracterē ei' i frōtib' aut
i manib' suis: et vixerūt et regnauerūt cū
xpo mille ānis. Ceteri mortuorū nō vixerūt
donec psūment' mille āni. Hec ē resurrectō
pma. Beat' et scīs: q' h'z pte i resurrectōe
pma. In hīs scda mors nō h'z p'atez: sed
erūt sacerdotes dei et xpi: et regnabūt cū illo
mille ānis. Et cū psūmati fuerūt mille āni
soluet' sathanas de carcē suo: et eribit et se-
ducet gētes q' sūt sup qtuor āgulos t're gog
et magog: et congregabit eos i plū. q'z nume-
rus ē sicut arena maris. Et ascēderūt sup la-
titudine t're: et circūierūt castra scōz et ci-
uitatē dilectā. Et descēdit ignis a deo de ce-
lo et deuorabit eos: et dyabol' q' seducebat
eos miss' ē i stagnū ignis et sulphuris: ubi
et bestia et pseudo pphete cruciabunt' die ac
nocte i scā scōz. Et vidi thronū magnū
cādidū et sedētē sup eū: a cui' aspectū fugit
terra et celū: et loc' nō ē iuent' ab eis. Et vi-
di mortuos magnos et pusillos stātes i cō-
spectū throni: et libri apti sūt: et ali' liber a-
ptus ē q' est vite. Et iudicati sūt mortui ex
hīs q' scripta erāt in libris: s'm opa ipōz.
Et dedit mare mortuos suos q' i eo erāt: et
mors et ifern' dederūt mortuos suos q' i ipis
erāt: et iudicatū ē de sigulis s'm opa ipōz.
Et ifern' et mors missi sūt i stagnū ignis.
Hec ē mors scda. Et q' nō ē iuentus i libro
scriptus: missus ē i stagnū ignis.

Capitulum

XXI.

Et vidi celū nouū: et terrā nouam.
Primū ei celū et prima terra abiit:
et mare iā nō ē. Et ego iohānes vi-
di sāctā ciuitatē hīrlm nouā descēdētē de
celo: a deo patā: sic spōsā ornatā viro suo.
Et audīui vocē magnā de throno dicentē.
Ecce tabnaclm dei cū hoīb': et hītabit cū
eis. Et ipi p'ls ei' erūt: et ipse de' cū eis: erit
eorū de'. Et absterget de' oēm lacrimaz ab
oculis eoz: et mors ultra nō erit neq' luct'
neq' clamor neq' dolor erit ulē: q' prima a-
bieit. Et dixit q' sedebat i throno. Ecce no-
ua facio oīa. Et dixit mibi. Scribe: qz hec
ōba fidelissā sūt et vera. Et dixit mibi. Fa-

ctū ē. Ego sū alpha et o: iniciū et finis. Ego
ficiēti dabo d' fōte aq' viue g'tis. Qui vice-
rit possedebit hec. Et ero illi de': et ille erit
mibi fili'. Timidis at' et incredul' et execra-
tis et homicidis et fornicatorib' et veneficis
et ydolatriis et oīb' mēdacib': ps illoz erit i
stagnū ardētī igne et sulphurē: qd' ē mors se-
cūda. Et veit vn' de septē āgelis hntib' fia-
las plenas septē plagis nouissimis: et locu-
tus ē mecū dicēs. Veni: et ostendā tibi spō-
sā vxorē agni. Et sustulit me i spū i montē
magnū altū: et ostēdit mibi ciuitatē scām
hīrlm descēdētē d' celo: hntē claritatē dei.
Et lumē ei' sile lapidi p'cioso tanq' lapidi
iaspidi: sic cristallū. Et hēbat murū magnū
et altū hntē portas duodeci: et i portis āge-
los duodeci: et noīa iscripta q' sūt noīa duo-
decī t'buū filioz isrl'. Ab oriēte porte tres:
et ab aq' lone porte tres: et ab austro porte
tres: et ab occasu porte tres. Et mur' ciui-
tatis hnt' sūdāmētā duodeci: et i ipis duo-
decī noīa duodeci aploz et agni. Et q' loq'
bat mecū hēbat mēsurā arūdineā aureā:
ut metiret' ciuitatē et portas ei' et murū. Et
ciuitas i q'dro posita ē: et lōgītudo ei' ē tāta
quāta et latitudo. Et mēsus ē ciuitatē de a-
rūdine aurea p' stabia. duodeci milia: et lō-
gītudo et altitudo et latitudo ei' eqliā sē. Et
mēsus ē mur' ei' cētū q'draginta q'tuor cubi-
toz: mēsurā hoīs q' ē āgeli. Et erat structu-
ra muri ei' ex lapide iaspide: ipa vero ciui-
tas auz mūdū: sile vitro mūdo. Et sūdāmē-
ta muri ciuitatis oī lapide p'cioso ornata.
Et sūdāmētū primū iaspis: scdus saphir'.
terci' calcedoni'. q't' smaragid'. q'nt' sardo-
nix. sext' sardi'. septim' crisolit'. octau' be-
rill'. non' thopazi'. decim' crisopass'. vn-
decim' iacict'. duodecim' ametist'. Et duo-
decī porte: duodeci margarite sūt p' singu-
las. Et single porte erāt ex singlis marga-
ritis: et platea ciuitatis auz mūdū: tāq' vi-
tz plucidū. Et tēplū nō vidi i ea. Dñs ei' de'
oīpotēs tēplū illius ē: et agnus. Et ciuitas
nō eget sole neq' luna: ut luceant i ea. Nā
claritas dei illuminabit eaz: et lucerna ei'
est agnus. Et ambulabūt gentes i lumine
ei': et reges terre afferent gloriā suā et ho-
norē in illā. Et porte ei' non claudentur p'
noctē. Nōq' em̄ nō erit illic et afferēt gloriā
et honorem gentium i illam: nec intrabit i
ea aliq'd coinquinatū aut abominatōnem

faciens et mēdatium: nisi qui scripti sūt in libro vite agni. **Capitulum .XXII.**

Et ostendit mihi fluuius aque viue splendidū tanq̄ cristallū: proceden- te de sede dei et agni. In medio pla- tee eius et ex utraq; parte fluminis lignuz vite asserens fructus duodecim: p̄ menses singulos reddens fructuz suū: et folia ligni ab sanitate gentium. Et omne maledictū nō erit amplius: s; sedes dei et agni in illa erūt: et serui eius seruient illi. Et videbunt faciez eius: et nomen eius in frontib; eoz. Et nox ultra nō erit: et non egebūt lumine lucerne neq; lumine solis qm̄ dñs deus il- luminabit illos: et regnabūt in secula secu- loz. Et dixit mihi hec verba fidelissima sūt et uera. Et dñs deus spirituz p̄phetaz mi- sit angelum suū: ostendere seruis suis que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus q̄ custodit verba p̄phetie libri hui- us. Et ego iohannes q̄ audiui et vidi hec. Et postq̄ audissem et vidissem cecidi vt ado- rare an̄ pedes angeli q̄ mihi hec ostēdebat. Et dixit mihi. Alite ne feceris. Cōseru' em̄ tuus sū et frat; tuoz p̄phetaz: et eoz q̄ ser- uant v̄ba prophetie libri huius. Deū ado- ra. Et dixit mihi. Ne signaueris v̄ba p̄phe- tie huius. Tempus em̄ prope est. Qui no- cet noceat adhuc: et q̄ in sordib; ē sordescat adhuc. Et q̄ iustus ē iustificet adhuc: et sā- ctus sanctificet adhuc. Ecce venio cito: et merces mea mecū ē: reddere unicuiq; scdm̄ opa sua. Ego alpha et ω: primus et nouis- simus: principiū et finis. Beati q̄ lauāt sto- las suas in sanguine agni: vt sit potestas eoz ī ligno vite: et p̄ portas intrēt ciuitatē. Foris aut̄ canes et venefici et impudici et homicide et ydolis seruiētes: et om̄s q̄ amat et facit mendaciū. Ego ih̄s misi angelū me- um testificari vobis hec ī ecclesijs. Ego suz radix et gen' dauid: stella splendida et matu- tina. Et spūs et sponsa dicūt veni. Et q̄ au- dit: dicat veni. Et q̄ sitit veniat: et qui vult accipiat aquaz vite gratis. Cōtestoz em̄ oī audiētī v̄ba prophetie libri hui'. Si quis apposuerit ad hec. apponet de' sup̄ illū pla- gas scriptas ī libro isto: et si q̄s diminuerit de v̄bis libri p̄phetie hui'. auferet de' p̄tem ei' de libro vite et de ciuitate sācta: et de h̄is q̄ scripta sūt ī libro isto. Dicit q̄ testimoni- um p̄hibet istoz. Etiaz. Venio cito amen.

Veni domine ihesu. Gracia domini nostri ihesu xpi cum omnibus vobis amen.

Finit liber apocalypf beati iohānis apli.

Anno incarnationis dñice. Millesimoqua- dringentesimo septuagesimo septimo. Au- gusti vero kl. tercio. Quinsigne veteris no- uiq; testamenti opus. cum canonib; euan- gelistazq; concordantijs. Attentis quibus facile dinoscit̄ apud quācunq; relatōnez si vnus (cū x̄ ponit̄ numerusue canonū sub alijs) aut plurimoz sit euangelistaz. Elex notato numero adiucto faciliusq; capitu- lo conscripto repiēda est p̄cordantia ip̄a numerū p̄ annotatū ī euangelij margine. Ad laudē et gloriam Sancte ac indiuidue trinitatis. Intemerate virginisq; marie im- pressum. In regia ciuitate Nurnbergū p̄ Antonium Coburger ciuitatis eiusce; in- colam. cuius etiam industria q̄diligentis- sime fabrefactū. finit feliciter.

Laus deo.

